T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

GELENEKSEL MEDYA İLE ALTERNATİF MEDYA HABERLERİNİN ANALİZİ: GEZİ PARKI OLAYLARI ÖRNEĞİ

Rengim SİNE

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. İbrahim TORUK

KONYA- 2016

ÖNSÖZ

Bu çalışma, haber medyasının internet teknolojisi ve bilgi toplumu çerçevesinde şekillenmesi, sosyal ağların haber medyası olarak kullanılması ve bu sosyal ağların geleneksel medyaya alternatif bir haber medyası olarak tanımlanmasına dayalı olarak biçimlenmiştir. Gezi Parkı olaylarının hem sosyal ağlar hem de gazete ve televizyonda hangi söylemler eşliğinde ele alındığını ortaya koymaya çalışan bu çalışma, doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Bu araştırma sosyal ağların alternatif haber medyası olarak geleneksel medyadan hangi yönlerden farklılaştığı ya da benzeştiği unsurları ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada sosyal ağlara örnek olarak Twitter, gazeteler ve televizyon kanalları incelenmiştir.

Araştırmanın ilk bölümünde; geleneksel kitle iletişim araçları ve haber kavramı, kitle iletişim araçlarının Neoliberal politikalar sonucundaki değişimi ve küreselleşme bağlamında haber tartışılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde; yeni iletişim teknolojileri, internet, sosyal medya ve alternatif bir haber kaynağı olarak sosyal medyayla ilgili literatür taraması yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise metodolojik bilgiler ile araştırmada kullanılan istatistiki analizler, söylem analizinden elde edilen bulgular ve sonuç yer almaktadır. Alternatif medya konusunda son yıllarda en önemli sosyal ağlardan biri olarak görülen Twitter ve Twitter'ın Türkiye'de alternatif haber medyası olarak kullanımına en önemli örnek olay olan Gezi Parkı eyleminin güncelliğini her zaman koruyacağı öngörülerek yazılan bu tez, Türkiye literatüründe yerini alması ve Türkiye'de sosyal bilimlere katkı sağlaması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Tez çalışmam boyunca, benden ağabeyliğini ve dostluğunu esirgemeyen bir danışmandan fazlası olarak gördüğüm, günün her saati ulaşabildiğim ve bundan sonraki çalışma hayatım boyunca da örnek olacağım Kıymetli Hocam Prof. Dr. İbrahim Toruk'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışması sırasınca, yine bana ağabeyliği ve hocalığıyla yol gösteren, çalışmanın uygulama bölümüyle ilgili bilgiler veren ve benden asla yardımlarını

esirgemeyen, Değerli Hocam Prof. Dr. Mustafa Şeker'e de ayrıca teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım.

Selçuk Üniversitesi'ndeki akademik hayatım boyunca derslerimizi yürüten ve bana değerli katkılar sağlayan bütün hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Tez izleme komitesinde yer alan ve çalışma desteklerinden ve yönlendirmelerinden dolayı, danışmanım Prof. Dr. İbrahim Toruk'a, Prof. Dr. Mustafa Şeker'e, Prof. Dr. Aytekin Can'a, Doç. Dr. Şükrü Balcı'ya ve Yrd. Doç. Dr. Enes Bal'a teşekkür ederim.

Akademik hayatta desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Başak Solmaz'a ve Prof. Dr. Mehmet Fidan'a teşekkürü bir borç bilirim.

Tezin uygulama kısmında benden desteklerini esirgemeyen ve çalışma boyunca verdiği manevi desteklerinden dolayı, mesai arkadaşım Serkan Yalçın'a, manevi kardeşlerim Barış Başar ve Hakan Kendüzler'e, sevgili arkadaşım Almıla Özcan'a ayrıca teşekkür ederim.

Tüm bu kişilere ek olarak, hayatımın her anında benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen canım teyzem Havva Çekin'e ve canım dostum Özlem Bars Bilgi'ye her şey için çok ama çok teşekkür ederim. Son olarak bu zorlu süreçte en zor ve yorucu anlarda benimle birlikte olan; sabrı, sevgisi ve anlayışı ile her zaman bana destek olan canım annem Gönül Aktürk Sine'ye sonsuz sevgimi ve teşekkürlerimi bir borç bilirim. Bu tez sürecince hayatıma güzel dokunuşlar yapan değerli insanların hakkı ödenemez…

Rengim SİNE

Konya, 2016

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZET

Yeni iletişim teknolojilerinin gün geçtikçe daha çok hayatımıza entegre olarak gelişimini sürdürmesiyle birlikte sosyal ağlar da yaşantılarımızda boşluğu doldurulamaz bir yere sahip olmuştur. Halkla ilişkiler, pazarlama ve reklam konularında gücünü kanıtlayan sosyal medya habercilik anlamında da isminden söz ettirmeye başlamıştır. Bu işlevi ekseninde geleneksel medya ile sürekli kıyaslanan sosyal medya ile ilgili tartışmalar akademik literatürde de yer almaktadır. Aynı zamanda sosyal medya ile yeniden gündeme gelen habercilik nosyonlarından "nesnelliğe" özel bir vurgu yapıldığı görülmektedir. Nesnellik zemininde, ana akım medyanın gerçeği gizlediği, alternatif medyanın ise tüm çıplaklığıyla olayları gözler önüne serdiğine dair yorumlar bulunmaktadır. van Dijk eleştirel söylem analizi temel alınarak yapılan bu çalışmada, alternatif medyada yer alan söylemle geleneksel medyadaki söylemin hangi yönlerden farklılaştığı ya da benzeştiği ayrıca geleneksel medyanın kendi içindeki söyleminin hangi noktalarda farklılaştığı ya da benzeştiği araştırılmıştır.

Bu amaçla, yapılan araştırmada 27 Mayıs 2013- 27 Haziran 2013 tarihleri arasındaki Kanal D, ATV ve NTV ana haber bültenleri; Sabah, Hürriyet, Cumhuriyet ve Yeni Şafak gazetelerinin birinci sayfaları ve son olarak Twitter'da paylaşılan, içinde #direngeziparkı, #direngezi, #occupygeziparkı, #occupygezi, #geziparkı ifadeleri bulunan 5 hashtag; Gezi Parkı olayları bağlamında ele alınmıştır. Yine çalışmaya dahil edilen tüm veriler nitel veri analiziyle de incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda geleneksel medyanın haber üretiminde zaman sınırı olduğu için, olayları aktarmada sosyal medyanın gerisinde kaldığı tespit edilmiştir. Bu durum ise geleneksel medyanın Gezi Parkı gündemini sosyal medyanın belirlemesine neden olmuştur. Twitter'da haber niteliğinde üretilen söylemlerin ise alışılagelmiş medya söyleminden farklı olduğu yönünde bulgulara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeni iletişim teknolojileri, Alternatif Medya, Sosyal Medya, Sosyal Ağlar, Twitter, Söylem Analizi.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

ABSTRACT

The place for social networks in our lives has become more irreplaceable as the novel communication technologies are getting more and more integrated into the way we live. Social media has already made a name for itself in journalism besides proving itself in public relations, marketing and advertising. Many debates on social media, continuously compared with the mainstream media within this scope, emerge in the academic literature. One of the notions of journalism, "Objectivity" come to the front again with the rise of social media. There are remarks that mainstream media hides the reality in the ground of objectivity while the alternative media reveals it in all its nakedness. This study, based on the Critical Discourse Analysis of Van Dijk, deals with the differences and similarities between the discourses in the main stream media and in the alternative media as well as the differences and similarities in the discourse within the mainstream media itself.

For this purpose, the study investigates "Gezi Parkı" coverage in the main news bulletins of Kanal D, ATV and NTV TV channels and on the front pages of Sabah, Hürriyet, Cumhuriyet and Yeni Şafak, and 5 hashtags on twitter, #direngeziparkı, #direngezi, #occupygeziparkı, #occupygezi, #geziparkı, of May 27, 2013- June 27, 2013. All the data included in the study was analyzed by qualitative data analysis. As a result of the research, it has been found that the traditional media is behind the social media about transmitting the news because of the time limit in news production. This has led the social media to determine the agenda of the Gezi Parkı instead of the traditional media. It has been found out that news discourse in Twitter is different from the usual media.

Keywords: Novel communication technologies, Alternative Media, Social Media, Social Networks, Twitter, Discourse Analysis.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

BİLİMSEL ETİK SAYFASI ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
DOKTORA TEZİ KABUL FORMU ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
ÖNSÖZ iv
ÖZET vi
ABSTRACT vii
İÇİNDEKİLER viii
KISALTMALAR xi
RESİMLER LİSTESİ xiii
TABLOLAR LİSTESİ xiv
GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
GELENEKSEL KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE HABER İLİŞKİSİ

1.1. GELENEKSEL KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI 4
1.1.1. Gazete 5
1.1.1. Radyo 7
1.1.1. Televizyon 10
1.2. HABER KAVRAMI 13
1.2.1. Habere Farklı Kuramsal Yaklaşımlar 16
1.2.1.1. Liberal Çoğulcu Yaklaşım Açısından Haber 17
1.2.1.2. Eleştirel Yaklaşım Açısından Haber 21
1.3. 1980 SONRASI NEOLİBERAL POLİTİKALAR VE DEĞİŞEN HABER OLGUSU 27
1.3.1. Küreselleşme Bağlamında Haber 30

İKİNCİ BÖLÜM
YENİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE ALTERNATİF BİR HABER KAYNAĞI OLARAK SOSYAL MEDYA

2.1. YENİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ 35
2.1.1. İletişimde Teknolojik Dönüşümler 38
2.1.2. Yeni İletişim Teknolojilerine Farklı Yaklaşımlar 41
2.1.2.1. Teknolojiye İyimser Yaklaşım 42
2.1.2.2. Teknolojiye Kötümser Yaklaşım 45

2.2. YENİ BİR İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ OLARAK İNTERNET 47
2.2.1. İnternetin Kısa Tarihçesi 50
2.3. SOSYAL MEDYA 53
2.3.1. Sosyal Medyanın Tanımı ve İçeriği 53
2.3.2. Sosyal Medya Araçları 57
2.3.2.1. İş Birliği Projeleri 58
2.3.2.2. Bloglar ve Mikrobloglar 58
2.3.2.3. İçerik Toplulukları 60
2.3.2.4. Sanal Oyun Dünyaları 62
2.3.2.5. Sanal Sosyal Dünyalar 62
2.3.2.6. Sosyal Ağlar 63
2.3.3. Kavram ve İçerik Olarak Sosyal Ağlar 64
2.3.3.1. Başlıca Sosyal Paylaşım Ağları 66
2.3.3.1.1. Facebook 68
2.3.3.1.2. Twitter 70
2.3.3.1.3. Google+ 71
2.3.3.1.4. Instagram 72
2.3.3.1.5. LinkedIn 72
2.4. ALTERNATİF BİR HABER KAYNAĞI OLARAK SOSYAL MEDYA 73
2.4.1. Değişen Medya Algısı 73
2.4.2. Farklı Bakış Açıları Üzerinden Alternatif Medya 75
2.4.3. Ana Akım Medyaya Alternatif Olarak Alternatif Medya 81
2.4.4. Sosyal Medya ve Geleneksel Medyanın Farklılıkları 85
2.4.5. Yeni Toplumsal Hareketler ve Sosyal Medya 88
2.4.5.1. Sosyal Medya Ekseninde Oluşturulan Alternatif Hareketler 91
2.4.5.1.1. Arap Baharı 95
2.4.5.1.2. Gezi Parkı Olayları 97

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GEZİ PARKI OLAYLARI BAĞLAMINDA GAZETE, TELEVİZYON VE SOSYAL MEDYA ANALİZİ VE BULGULARI

3.1. METODOLOJİ 102
3.1.1. Araştırmanın Sorunu 102
3.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi 103
3.1.3. Varsayımlar 103
3.1.4. Sınırlılıklar 104
3.1.5. Evren ve Örneklem 105
3.1.6. Yöntem 106
3.1.6.1. Nicel Veri Analizi (İçerik Analizi) 106
3.1.6.1.1. Twitter Veri Ölçümü- Albatros Sosyal Medya Analiz Sistemi 107
3.1.6.2. Eleştirel Söylem Analizi 109
3.2. BULGULAR VE YORUM 113
3.2.1. Gezi Parkı Olayları Nicel Veri Analizi 113
3.2.1.1. Televizyon Haberleri Nicel Veri Analizi 113
3.2.1.2. Gazete Haberleri Nicel Veri Analizi 117
3.2.1.2.1. Sabah Gazetesi'nde Gezi Parkı Olaylarının Kapladığı Alan Ölçüsü 117
3.2.1.2.2. Hürriyet Gazetesi'nde Gezi Parkı Olaylarının Kapladığı Alan Ölçüsü 135
3.2.1.2.3. Cumhuriyet Gazetesi'nde Gezi Parkı Olaylarının Kapladığı Alan Ölçüsü 159
3.2.1.2.4. Yeni Şafak Gazetesi'nde Gezi Parkı Olaylarının Kapladığı Alan Ölçüsü 198
3.2.1.3. Twitter'da Paylaşın Tweet'lerin Nicel Veri Analizi 223
3.2.2. Gezi Parkı Olayları Söylem Analizi 243
3.2.2.1. Gazetelerin Söylem Analizi 243
3.2.2.1.1. Cumhuriyet Gazetesi Söylem Analizi 243
3.2.2.1.2. Hürriyet Gazetesi Söylem Analizi 279
3.2.2.1.3. Yenişafak Gazetesi Söylem Analizi 316
3.2.2.1.4. Sabah Gazetesi Söylem Analizi 353
3.2.2.2. Televizyon Haberleri Söylem Analizi 377
3.2.2.2.1. NTV'de Yayınlanan Haberlerin Söylem Analizi 378
3.2.2.2.2. Kanal D Yayınlanan Haberlerin Söylem Analizi 411
3.2.2.2.3. ATV'de Yayınlanan Haberlerin Söylem Analizi 502
SONUÇ VE ÖNERİLER 631
KAYNAKÇA 642

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

AKP : Adalet ve Kalkınma Partisi

ARPA : Gelişmiş Savunma Araştırma Projeleri

ARPANET : Gelişmiş Araştırma Projeleri Dairesi Ağı

AKM : Atatürk Kültür Merkezi

AP : Avrupa Parlamentosu

AVM : Alışveriş Merkezi

BDP : Barış ve Demokrasi Partisi

BM : Birleşmiş Milletler

BT : Bilişim Teknolojileri

BTK : Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu

CERN : Avrupa Nükleer Araştırmalar Merkezi

CHP : Cumhuriyet Halk Partisi

ÇHD : Çağdaş Hukukçular Derneği

DARPA : Defence Advanced Research Agency

DİSK : Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu

DPT : Devlet Planlama Teşkilatı

FM : Frekans Modülasyonu

HTTP : Hyper-Text Transfer Protocol)

ULAKNET : Ulusal Akademik Ağ

HTML : Hiper Metin İşaretleme

IMF : International Monetary Fund

ITU-R : Telekomünikasyon Birliği Radyokomünikasyon Sektörü

İP : İşçi Partisi

KESK : Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu

MIT : Massachusetts Institue of Technology

MHP **:** Milliyetçi Hareket Partisi

MKYK **:** Merkez Karar Yönetim Kurulu

MLKP : Marksist-Leninist Komünist Parti

MYK **:** Merkez Yönetim Kurulu

ODTÜ **:** Orta Doğu ve Teknik Üniversitesi

ÖSYM **:** Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi

Retweet **:** Yeniden Tweet

SDP **:** Sosyalist Demokrasi Partisi

SMS **:** Short Message Service

SPK **:** Sermaye Piyasası Kurulu'nun

SPYD : Sermaye Piyasası Yatırımcıları Derneği

STK **:** Sivil Toplum Kuruluşu

TBB **:** Türkiye Barolar Birliği

TCP : Transmission Control Protocol

TDB **:** Türk Diş Hekimleri Birliği

TESK **:** Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu

TMMOB **:** Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

TOBB **:** Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TOMA **:** Toplumsal Olaylara Müdahale Aracı

TT **:** Trend Topic

TTB **:** Türk Tabipler Birliği

TTNET **:** Türk Telekom İnternet

TZOB **:** Türkiye Ziraat Odaları Birliği

TÜSİAD **:** Türkiye Sanayici İşadamları Derneği

UNESCO **:** Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı

WRC **:** Dünya Radyokomünikasyon Konferansını

WWW **:** World Wide Web

YÖK **:** Yüksek Öğretim Kurumu

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa No

Resim 1. Tweet Ayrıştırma Türleri 108

Resim 2. 4 Haziran 2013 Tarihli Yeni Şafak..... 323

Resim 3. AKM Sansür Fotoğrafı..... 391

Resim 4. Sırrı Süreyya Önder'in Twitter'da Paylaşılan Fotoğrafı 582

Resim 5. Çadırların Yakıldığı Ana Ait Twitter'da Paylaşılan Fotoğraf..... 584

Resim 6. Mehmet Ali Alabora'nın İngilizce Paylaştığı Tweet 585

Resim 7. Murat Dalkılınç'ın Paylaştığı Fotoğraf 595

Resim 8. Kızılkayalar'ı Protesto Eden Tweet 599

Resim 9. Garanti Bankası Protesto Fotoğrafı 601

Resim 10. Twitter'da Paylaşılan Şehit Komiser Mustafa Sarı Caddesi 603

Resim 11. Kayseri'de Eylem Yapan Kalabalığın Twitter'da Paylaşılan Fotoğrafı..... 605

Resim 12. Başbakan'ı Karşılayan Kalabalığa Ait Görüntülerin Photoshop Olduğunun İddia Edildiği Tweet..... 606

Resim 13. Ethem Sarısülük'ün Ailesinin Destek İsteğinin Paylaşıldığı Tweet 617

Resim 14. Polis Müdahalesinde Yaralanan Çocuğa Ait Fotoğrafın Paylaşıldığı Tweet..... 621

Resim 15. Duran Adam'ın Twitter'da Paylaşılan Fotoğrafı 626

Resim 16. Polisin Tarafından Kapatılan Bölgelerin Twitter'dan Duyurulmasına Örnek Tweet..... 627

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. 2015 Türkiye Sosyal Medya Kullanım İstatistikleri 67
Tablo 2. 2016 Türkiye Sosyal Medya Kullanım İstatistikler 68
Tablo 3. Geleneksel ve Sosyal Medyanın Farklılıkları 86
Tablo 4. Türkiye 29 Mayıs- 10 Haziran 2013 Aktif Twitter Kullanıcı Sayısı ve Gönderilen Tweet Adedi 99
Tablo 5. ATV Ana Haber Bülteni'nde Yayınlanan Gezi Parkı Konulu Haberler..... 114
Tablo 6. NTV Ana Haber Bülteni'nde Yayınlanan Gezi Parkı Konulu Haberler..... 115
Tablo 7. Kanal D Ana Haber Bülteni'nde Yayınlanan Gezi Parkı Konulu Haberler... 116
Tablo 8. 31.05.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 117
Tablo 9. 01.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 117
Tablo 10. 02.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 118
Tablo 11. 03.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 118
Tablo 12. 04.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 119
Tablo 13. 05.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 120
Tablo 14. 06.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 121
Tablo 15. 07.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 122
Tablo 16. 08.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 123
Tablo 17. 09.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 124
Tablo 18. 10.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 124
Tablo 19. 11.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 125
Tablo 20. 12.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 126
Tablo 21. 13.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 127
Tablo 22. 14.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 128
Tablo 23. 15.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 129
Tablo 24. 16.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 129
Tablo 25. 17.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 130
Tablo 26. 18.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 130
Tablo 27. 19.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 131
Tablo 28. 20.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 131
Tablo 29. 21.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 132

Tablo 30. 22.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 132
Tablo 31. 23.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 132
Tablo 32. 24.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 133
Tablo 33. 25.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 133
Tablo 34. 26.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 134
Tablo 35. 27.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 134
Tablo 36. 29.05.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 135
Tablo 37. 30.05.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 135
Tablo 38. 31.05.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 135
Tablo 39. 01.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 136
Tablo 40. 02.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 136
Tablo 41. 03.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 137
Tablo 42. 04.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 138
Tablo 43. 05.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 140
Tablo 44. 01.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 141
Tablo 45. 07.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 142
Tablo 46. 08.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 143
Tablo 47. 09.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 144
Tablo 48. 10.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 145
Tablo 49. 11.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 146
Tablo 50. 12.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 147
Tablo 51. 13.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 148
Tablo 52. 14.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 149
Tablo 53. 15.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 150
Tablo 54. 16.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 151
Tablo 55. 17.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 152
Tablo 56. 18.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 153
Tablo 57. 19.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 154
Tablo 58. 12.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 155
Tablo 59. 23.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 156
Tablo 60. 24.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 157
Tablo 61. 25.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 157
Tablo 62. 26.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi..... 158

Tablo 63. 27.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi 158
Tablo 64. 29.05.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 159
Tablo 65. 30.05.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 159
Tablo 66. 31.05.2013 Tarihli Sabah Gazetesi 159
Tablo 67. 01.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 160
Tablo 68. 02.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 161
Tablo 69. 03.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 162
Tablo 70. 04.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 163
Tablo 71. 05.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 165
Tablo 72. 06.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 167
Tablo 73. 07.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 169
Tablo 74. 08.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 171
Tablo 75. 09.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 173
Tablo 76. 10.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 174
Tablo 77. 11.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 176
Tablo 78. 12.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 178
Tablo 79. 13.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 180
Tablo 80. 14.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 182
Tablo 81. 15.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 184
Tablo 82. 16.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 186
Tablo 83. 11.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 187
Tablo 84. 18.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 188
Tablo 85. 19.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 189
Tablo 86. 20.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 190
Tablo 87. 21.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 191
Tablo 88. 22.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 192
Tablo 89. 23.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 193
Tablo 90. 24.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 194
Tablo 91. 25.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 195
Tablo 92. 26.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 196
Tablo 93. 27.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi 197
Tablo 94. 29.05.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 198
Tablo 95. 31.05.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 198

Tablo 96. 01.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 199
Tablo 97. 02.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 199
Tablo 98. 03.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 200
Tablo 99. 04.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 201
Tablo 100. 05.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 202
Tablo 101. 06.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 203
Tablo 102. 07.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 204
Tablo 103. 08.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 205
Tablo 104. 09.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 206
Tablo 105. 10.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 207
Tablo 106. 11.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 208
Tablo 107. 12.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 209
Tablo 108. 13.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 209
Tablo 109. 14.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 210
Tablo 110. 15.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 211
Tablo 111. 16.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 212
Tablo 112. 17.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 213
Tablo 113. 18.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 214
Tablo 114. 19.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 215
Tablo 115. 20.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 216
Tablo 116. 21.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 217
Tablo 117. 22.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 218
Tablo 118. 23.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 219
Tablo 119. 24.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 220
Tablo 120. 25.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 221
Tablo 121. 26.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 221
Tablo 122. 27.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi 222
Tablo 123. Genel Tweet Sayısı 223
Tablo 124. En çok Retweet'lenen 50 Tweet..... 224
Tablo 125. 27.05.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri..... 228
Tablo 126. 28.05.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri..... 228
Tablo 127. 29.05.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri..... 228
Tablo 128. 30.05.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri..... 229

Tablo 129. 30.05.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 229
Tablo 130. 01.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 230
Tablo 131. 02.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 230
Tablo 132. 03.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 231
Tablo 133. 04.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 231
Tablo 134. 05.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 232
Tablo 135. 06.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 232
Tablo 136. 07.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 233
Tablo 137. 08.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 233
Tablo 138. 09.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 234
Tablo 139. 10.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 234
Tablo 140. 11.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 235
Tablo 141. 12.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 235
Tablo 142. 13.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 236
Tablo 143. 14.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 236
Tablo 144. 15.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 237
Tablo 145. 16.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 237
Tablo 146. 17.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 238
Tablo 147. 18.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 238
Tablo 148. 19.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 239
Tablo 149. 20.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 239
Tablo 150. 21.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 240
Tablo 151. 22.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 240
Tablo 152. 23.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 241
Tablo 153. 24.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 241
Tablo 154. 25.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 241
Tablo 155. 26.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 242
Tablo 156. 27.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri 242
Tablo 157. Türkiye Geneli Tweet İstatistiği 630

GİRİŞ

Teknolojik gelişmelerle birlikte gelişimi durmaksızın devam eden internet, bilgiye ulaşmada vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir. Bu anlamda kitle iletişim araçları da internetin hızına uyum sağlamaya mecbur kalmıştır. Dahası izleyici/okuyucular tarafından tüketilen bir ürün olan "haber" artık bu kitle tarafından üretilmeye de başlamıştır. Web 1.0 teknolojisinden Web 2.0 teknolojisine geçiş, izleyici ve okuyucu kitlenin etkileşimine izin vererek, haber üretiminin bir parçası olmalarına olanak tanımıştır.

Bu bağlamda egemen söylemin üreticisi olmakla eleştirilen kitle iletişim araçlarına alternatif olması sebebiyle sosyal ağlar "alternatif medya" olarak kabul görmüştür. Özellikle genç kuşağın vazgeçilmezi olan bu yeni medya; akıllı telefonlar ve tabletler sayesinde mobil bir şekilde her an, her yerde kullanılmasıyla çağın vazgeçilmezleri arasında yerini almıştır. MSN ve blogları takiben 4 Şubat 2004 tarihinde Harvard Üniversitesi 2006 devresi öğrencisi Mark Zuckerberg tarafından kurulan Facebook'un, 11 Eylül 2006 tarihinde tüm e-posta adreslerine açılması aynı zamanda sosyal ağlarda yeni bir dönemin de kapılarını açmıştır.

Facebook'un kuruluşunun ardından 2006 yılında Jack Dorsey tarafından geliştirilen Twitter ise 2009 yılının ilk yarısında popülerlik açısından ciddi adımlar atmaya başlamıştır. Facebook'tan tamamen farklı olan Twitter, sosyal medyanın akışını değiştirmiştir. 140 karakterlik bir limit dahilinde durum güncellemesi ve mesaj yazma olanağı sağlayan Twitter (Java vd., 2007: 55), medyanın aciz kaldığı bilgi akışına anında ve ücretsiz ulaşma imkânı sunmuştur. Bu anlamda Twitter, toplumsal hareketlerin göz bebeği haline gelmiş ve yerel bazdaki bir olayı küresel ölçeğe çevirerek, olayın dünyanın problemi haline gelmesini sağlamıştır.

Öte yandan, 15 Ocak 2009'da US Airways'a ait yolcu uçağının Hudson Nehri'ne acil iniş yaptığı kazayı Janis Krums'un dünya basınına düşmeden 15 dakika önce, cep telefonundan çekip Twitter'da paylaşması[1]; Twitter'ın alternatif bir haber medyası olarak kullanılmasına ilk örnektir. Bu olaydan sonra da 25 Ocak 2011'de Mısır'da başlayan

[1] "New York plane crash: Twitter breaks the news, again", http://www.telegraph.co.uk/technology/twitter /4269765/New-York-plane-crash-Twitter-breaks-the-news-again.html (24.10.2016).

devrim hareketinde Twitter sayesinde neredeyse dünyadaki herkes sosyal medyanın toplumsal olaylardaki harekete geçirici gücünü kabul etmeye başlamıştır. Bu güç ülkemizde ise 27 Mayıs 2013 tarihinde başlayan Gezi Parkı eylemlerinde kanıtlanmıştır.

Medyanın gündem belirleme gücünün, alternatif medyayla yer değiştiğine örnek teşkil eden bu tarz toplumsal hareketler sonucunda; özellikle son dönemde geleneksel medyanın inanılırlığının kalmadığına dair inanışlar artmıştır. Ancak ekonomik ve editoryal denetim mekanizmalarından uzak "özgür" bir platformda haber verme işlevini sürdüren alternatif medyanın, geleneksel medya ile eşit şartlara sahip olduğunu söylemek imkânsızdır. Nesnellik ve öznellik unsurlarına vurgu yapan alternatif medyayı benimseyenlerin yanı sıra özellikle aşırı özgürlüğün dezenformasyona neden olduğuna inananlar da bulunmaktadır.

Söz konusu gelişmeler ekseninde "alternatif medyanın, geleneksel medyanın önüne geçtiği" sorunsalı akademik platformda da tartışılmaya başlamıştır. Bu çalışmada mevcut problem temel alınarak alternatif medyanın geleneksel medyadan ayrıldığı noktalar ve söylemsel pratiklerindeki farklılık veya benzerliklerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmada, Gezi Parkı olayları ekseninde alternatif bir haber medyası olan Twitter'ın söyleminin geleneksel medyadan benzerlik/farklılıklarını ve konuya yer verme sıklıklarının tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde, öncelikle geleneksel kitle iletişim araçları ve haber kavramı açıklanmaktadır. Haber kavramı, habere farklı kuramsal yaklaşımlar başlığı altında liberal çoğulcu yaklaşım ve eleştirel yaklaşım temel alınarak açıklanmaya çalışılmıştır. Ardından 1980 sonrası neoliberal politikalar ekseninde değişen haber olgusu ve küreselleşme bağlamında haber başlıkları altında; habere alternatif bir platform aranmasının arka plan bilgisi verilmiştir.

Çalışmanın "Yeni İletişim Teknolojileri ve Alternatif Bir Haber Kaynağı Olarak Sosyal Medya" başlıklı ikinci bölümünde, yeni iletişim teknolojileri başlığı altında; iletişimde teknolojik dönüşümler ve iletişim teknolojilerine farklı yaklaşımlar incelenmektedir. Yeni bir iletişim teknolojisi olarak internet başlığı altında ise internet ve internetin kısa tarihçesi incelenmiştir. Sosyal medya başlığı altında ise sosyal medyanın tanımı ve içeriği, sosyal medya araçları, kavram ve içerik olarak sosyal ağlar

ve başlıca sosyal paylaşım ağlarına yer verilmiştir. Alternatif bir haber kaynağı olarak sosyal medya başlığı altında ise değişen medya algısı, farklı bakış açılarından alternatif medya, ana akım medyaya alternatif olarak alternatif medya, yeni toplumsal hareketler ve sosyal medya ilişkisi ele alınmıştır. Ayrıca ikinci bölümün sonunda sosyal medya ekseninde oluşturulan toplumsal hareketler incelenmiş ve Gezi Parkı olayları toplumsal hareketler bağlamında özetlenmiştir.

Üçüncü bölümde ise öncelikle çalışmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, yöntemi, evren ve örneklemi ayrı başlıklar altında verilmiştir. Nitel veri analizine yönelik sonuçların da sunulduğu bu bölümün devamında Gezi Parkı olayları bağlamında Kanal D, ATV, NTV ana haber bültenlerinde yayınlanan haberler, Sabah, Hürriyet, Cumhuriyet ve Yeni Şafak gazetelerinde yer alan haberler ve Twitter'da paylaşılan #direngeziparkı, #direngezi. #occupygeziparkı, #occupygezi, #geziparkı hashtag'li tweet'ler, Van Dijk eleştirel söylem analizi metoduyla incelenmiştir. Twitter verilerine ise bu çalışmaya özel yazılan, Albatros Sosyal Medya Analiz Sistemi[2] ile ulaşılmıştır. Sonuç kısmında nitel ve nicel analizlerden elde edilen veriler incelenmiş ve yine bu veriler ışığında değerlendirmeler yapılmıştır. Bu yöntemler çalışmanın metodoloji kısmında ayrıntılı olarak verilecektir.

[2] Albatros Sosyal Medya Yazılımı, Twitter kullanıcılarının belli konular üzerindeki içerik paylaşımlarını kayıt altına almak, sınıflandırmak ve yapılan araştırma konusuna özel analizler oluşturmak için yazılmıştır. (http://tahsinbalci.com/albatros)

BİRİNCİ BÖLÜM

GELENEKSEL KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE HABER İLİŞKİSİ

1.1. GELENEKSEL KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI

Doğanın en akıllı ve düşünen varlığı olan insan toplumsal bir varlıktır. Doğup yaşadığı ülkenin dışında diğer ülkelerde de neler olup bittiğini bilip, hayatını bu şekilde idame ettirme arzusu insanın doğasında bulunmaktadır. Ne var ki insan yaşamak için avlanmayı, ateş yakmayı tek başına öğrenmemişse, diğerlerinden haberdar olma güdüsünü de kendiliğinden öğrenmemiş buna mecbur kalmıştır. Güvende, iyi ve konforlu hissedebilmesi için diğerlerinden haberdar olması gerekmiştir.

Yazının bulunmasının ardından, papirüsten sonra kâğıdın kullanım alanına girmesi, baskı tekniğinin gelişimine ve ilerleyen süreçte de matbaanın icadına yol açmıştır (Uyguç ve Genç 1998: 31). Birbirinin aynısı iki baskının bulunmadığı bir çağda Gutenberg'in matbaası, bir metni birbirine özdeş biçimde ve yüzlerce kez yeniden üretmek olanağıyla ansızın ortaya çıkmıştır ve bu da Gutenberg Devrimi olarak isimlendirilmiştir (Cavalier, 2004: 24).

Kitle iletişim araçlarının temel işlevi iletileri kitlesel ürün haline getirerek kitlelere ulaştırmaktır. Toplumsal değişimi sağlayan da bu iletilerin büyük bir kitleye ulaştırılmasıdır. Basımcılıkla birlikte evrenin hatta yaratılışın anlamlandırılmasına bile yeni bir boyut gelmiştir. Elektronik teknolojisinin iletişim alanında kullanılmaya başlamasıyla, önce radyo daha sonra da televizyon sayesinde olayların yaşandığı yere çok uzakta bulunan insanlar aynı anda aynı şeyleri izleyebilmektedir. Bu araçlar sayesinde kitleleri kapsayan bir toplumsal iletişim şeklini mümkün hale getirmiştir (Kars, 2010: 70).

Geleneksel kitle iletişim araçları sayesinde olanaklı hale gelen iletişim biçimi internet ve bilgi teknolojilerinin de etkisiyle sürekli değişerek bizleri, muhtemelen ilk insanların şu an hiç anlayamayacağı bir çağa doğru sürüklemektedir. Bir zamanların sihirli kutusu televizyon, akıllı iletişim araçlarının yanında geleneksel olarak tanımlanıp

çoktan "eski" olmuştur. Gazeteler ise sayfalarını internete taşımış, hızla yarışır hale gelmiştir. Döneminin en önemli propaganda aracı radyo da bu zorlu savaşta ağır yaralar almıştır.

1.1.1. Gazete

Sözlük anlamında "politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için yorumlu ya da yorumsuz, her gün ya da belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayın ve bu yayının yönetildiği, hazırlandığı, basıldığı yer" olarak tanımlanan gazete İtalyanca "gazette" kelimesinden gelmektedir.

İlk olarak hangi tarihte yayınlandığına dair net bir bilgi olmasa da Dünya'nın en eski gazetesinin 911 yılında Pekin'de kurulan ve bugüne kadar yayımını sürdüren *KingPao* gazetesi olduğu öne sürülmektedir (İnuğur, 2005: 37-38). Ancak Jeanneney (2009), bugünkü anlamıyla ilk gazetenin Hollanda'nın Anvers kentinde 1605 yılında *Nieuwe Tijdingen* ismiyle yayınlandığını belirtir.

Öte yandan bazı kaynaklara göre ilk gazete, 1609 yılında Bremen yakınlarında Avis Relation Oder Zeitung adıyla Augusburg'da yayınlanmıştır. Aynı sene Strasburg'da Relation adlı başka bir gazetenin de yayınlanmaya başladığı bilinmektedir (Tokgöz, 1994: 26). Fransa'da l63l yılında Theophraste Renaudot tarafından yayımlanan "La Gazete" ile başlayan gazete ve gazetecilik mesleği zamanla gelişerek bir yandan toplumu bütünleştirirken diğer yandan itici bir güç oluşturmuştur (Toruk, 2008: 158).

Osmanlı sınırları içinde Türkçe olarak ilk kez, 1831'de yayımlanmaya başlayan ilk gazetenin *"Takvim-i Vakayi"* olduğu kabul edilmektedir. Ancak Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa, 20 Kasım 1828'de, ilk Türkçe-Arapça gazete olan *"Vakayi-i Mısriyye"*yi Kahire'de yayımlatmıştır. *Takvim-i Vakayi* ise Avrupa ölçülerinde bir gazete olmak yerine sarayın habercisi olma niteliğini taşımıştır (Girgin, 2000: 65-66).8'

Gazetenin ilk kez 17. yüzyılda Avrupa'da yayınlanmaya başlamasında Avrupa'da çeşitli ülkeler arasındaki özellikle din kaynaklı savaşlar hakkında bilgi edinme isteği önemli etkili olmuştur (Tokgöz, 1994: 26). Bu anlamda gazete, Batı Avrupa'da ticari kapitalizmin ürünü olan ve kökeni Ortaçağ sonrasının *"Haber Mektupları*"na dayanan

bir kitle iletişim aracıdır. İlk haber mektuplarının ne zaman yazıldığı tam olarak bilinmemekle birlikte; bu mektupların ülkelerarası ticaret yapanlar, savaşlar hakkında bilgi sahibi olmak isteyen devlet adamları, din hareketlerini izleyen kilise görevlileri, aydınlar ve sanatçılar tarafından talep gördüğü bilinmektedir (İnuğur, 2005: 41).

Gazete, uzmanlar ve gazeteciler tarafından kendilerine has, farklı şekillerde tanımlansa da neredeyse tüm tanımların ortak noktası, gazetenin haber ve bilgi verip, düzenli aralıklarla yayınlanıyor oluşudur. Matbaanın bulunmasıyla gelişen gazetecilik, yüzyıllardır insanların çevrelerindeki olaylara kayıtsız kalamamaları ve olup biteni öğrenme konusundaki meraklarını gidermeye yönelik girişimlerine dayanmaktadır. İlk çağlarda, duvarlara yazılan yazılar ve halka yapılan sözlü duyurular bugünkü gazetenin işlevini yerine getirmiştir (Yapar, 1997: 17-18). Hammaddesi bilgi olan gazetenin doğuşunda kuşkusuz insanoğlunun haber alma gereksinimi bulunmaktadır.

Gelişen olaylardan halkı haberdar ederek kamuoyu oluşumuna yardımcı olan gazete, ele aldığı konular yönünden uğraş alanının sınırı olmayan bir yayın organıdır (Toruk, 2008: 158). 19. yüzyılda endüstri devrimi ve onu izleyen enformasyon devrimi ile gazete ve gazetecilik gelişmiş, kurumsallaşmış ve bugünkü kitle gazeteleri ortaya çıkmaya başlamıştır (Tokgöz, 1994: 27).

Gazetecilik her şeyden önce sosyal bir olgudur ve bu özelliğinden dolayı durağan değil sürekli değişim içindedir. Toplum ve gazetecilik karşılıklı ilişki içinde gelişmiştir. Gazetenin ve gazetecinin kendisi de toplumsal değişim sürecinin bir ürünüdür ve gazetecilik pratikleri toplumsal değişim çerçevesinde şekillenmeye devam etmektedir. (Yıldırım, 2009: 12).

Gazeteler içinde bulunduğumuz elektronik çağa uyum sağlayarak internet gazeteciliğine geçmiştir. İnternet sitelerinde yer alan haberler neredeyse herkesin kullandığı sosyal ağlarda da paylaşılabilmektedir. İnternet sayesinde gazeteler, tek taraflı bir kitle iletişim aracı olmaktan çıkarak, okuyucuların altına yorum yapıp cevaplayabildiği ya da eleştirebildiği araçlar haline gelmiştir.

Görünen o ki ilerleyen yıllarda gazete, fiziki yapısını oluşturan kağıt ve baskıdan ayrılıp tamamen sanal ağlara yönelecektir. Çin'de yapılan bir ankette, internet

kullanıcılarının %53'ünün sadece haber almak için internete başvurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Yine aynı araştırmada ankete katılanların %76,4'ü interneti, televizyon (%11,8) ve gazetelerden (%9,85) daha öncelikli bir haber kaynağı olarak gördüğü tespit edilmiştir (Bulut, 2006: 61).

Çin'de yapılan bu anket geleneksel medyaya duyulan güvenin azalarak internete doğru kaydığını göstermektedir. Basılı gazetenin bu şartlara ne kadar dayanacağı basına dair merak edilen sorular arasında yer almaktadır. Gazetelerin sayfalarını dijital gazeteciliğe taşıması basılı gazetelerin ilerleyen yıllarda tamamen internete geçebileceklerini işaret etmektedir. Sektörde yaşanan küçülmeler, işten çıkarmalar da bu düşüncelere yol açmaktadır. Ülkemizde Radikal gazetesinin 1996 yılında başlayan basılı hayatını sonlandırıp, 21 Haziran 2014 tarihinde dijital gazeteciliğe geçişi bu duruma verilebilecek güzel bir örnektir.

1.1.1. Radyo

Şüphesiz 20. yüzyılın en önemli gelişmelerinden biri radyonun icat edilmesidir. 1827 yılında Amerikalı fizikçi Savary, 1840'da Joseph Henry, ilerleyen zamanlarda İngiliz Maxwell radyo üzerinde çalışıp, deneyler yapmıştır. Bu çalışmaların neticesinde elektrik boşalımı yoluyla uzaya elektromanyetik dalgalanmalar gönderilebileceğini keşfetmişlerdir (Soydan, 2012: 39).

Maxwell'in bu buluşu, 20 yıl sonra 1885-89 tarihleri arasında, elektromanyetik dalgalara adını veren Alman fizikçi Heinrich Hertz tarafından geliştirilmiştir. Hertz, 1886 yılında 26 yaşında iken yaptığı deneylerle Maxwell'in buluşunu, yani radyo dalgalarının varlığını ve ses titreşimlerinin elektromanyetik alanda ışık hızı ile yayıldığını ispat etmiştir. Hertz, Maxwell'in kuramlarını ispatından sonra, elektromanyetik dalgaların uygun metal yüzeylerde yönlendirilmiş radyo dalgalarına dönüşebileceğini de bulmuştur (Aziz, 2006: 17). Bu nedenle de elektromanyetik dalgalara *Hertz Dalgaları* denilmektedir.

Radyo, insan sesinin iletişim gücü üzerine kurulmuştur. Taşınabilir olmasıyla yaşamın her alanına nüfuz eden radyo, kitle iletişim araçları arasında en demokratik, en ucuz ve popüler olanıdır (Aydede, 2004: 37). İngilizcede "radiate" fiili, "bir merkezden

yayılmak" anlamına gelmektedir. Bu fiilin Türkçesi ise "yarıçaptır" ve Latince kökenli bir sözcük olan "raidus"tan türetilmiştir. "Radio" sözcüğü, başlangıçta radio-conductor ya da radio-telegraphy gibi teknik terimlerde bir önek olarak kullanılan ve "radiate" fiilinin kısaltılmış hali olarak kullanılmıştır. Daha çok çalışmalarını elektrik üzerinde yoğunlaştıran fizikçilerin, kablosuz iletimi ifade etmek için kullandıkları bir kavram olmuştur. Zaman içinde kablosuz iletişim için müstakil olarak kullanılmaya başlanan "radio" sözcüğü, okunduğu hali olan "radyo" biçiminde Türkçeye girmiştir (Erdem, 2011: 25).

Teknik anlamda radyo, elektromanyetik dalgalardan faydalanılarak seslerin iletilmesi sistemi olarak tanımlanmaktadır. Radyo yayınları; elektromanyetik özellik taşıyan, dalga biçiminde yayılan, belli dalga boylarının (frekansların) oluşturduğu ve ışınım tayfının en alt bölümlerinde yer alan "radyo dalgalarını" kullanır. Işınım tayfı, bir cismin farklı dalga boylarında yaydığı ışınım enerjisidir. Buradan, renklerin dalga boylarının ve değişik indisli ortamlardaki davranışlarının farklı oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, buna "ışığın spektrumu" ismi de verilmektedir (MEB, 2011: 2).

Elektoromanyetik dalgalar vasıtasıyla bir iletinin ses yolu ile aktarılmasından oluşan radyo, diğer kitle iletişim araçlarının ulaşamadığı birçok yere uzanan, çok daha ucuz ve kolay bir şekilde yayın yapabilen en önemli kitle iletişim araçlarından birisidir. Radyo, dünyanın her yerinde taşıtlarda, sokakta, parkta, evde, işyerinde akla gelebilecek her yerde kullanılma olasılığına sahip olduğu için kitle iletişim araçları içinde en kolay ulaşılabilecek olanıdır (Özdurdu, 2011: 6-7).

Radyo yayını (radiobroadcasting (İng.), radiodiffussion (Fr) hörren (Alm.) Elektromanyetik dalgalar (Hertz dalgaları) enerjisi aracılığı ile bir olayın, bir iletinin (söz-müzik) topluma ses vasıtasıyla aktarılmasıdır. Bir başka deyişle, kulakla duyulamayan sinyallerin radyo frekansları aracılığıyla boşlukta yayılması ve bu sinyallerin, bu amaç için özel geliştirilmiş alıcılar (radyo alıcıları) aracılığı ile bireylerce alınmasıdır (Aziz, 2006: 16).

Teknolojinin hızla gelişimi ile kitle iletişim alanındaki önemli yerini alan bu araç, insanların en önemli ihtiyaçlarından biri olan haberleşmenin yanısıra, onların eğitim ve eğlence ihtiyacını da karşılamıştır. Radyonun bu görevi bir döneme damgasını vurarak,

etkisel büyük gücünü ortaya koymuştur. Radyonun geçmişi diğer görsel ve işitsel araçlara göre daha eskidir. Fakat günümüzde de radyonun önemli bir yer tuttuğunu söylemek yanlış olmaz. Günün her saatinde radyonun hitap ettiği bir dinleyici kitlesi günümüzde de mevcuttur (Topuz, 1991: 131).

Sürekli ilk radyo vericisi, 2 Kasım 1920'de Amerika Birleşik Devletleri'nde Pitsburg'da KDKA isimli bir istasyonda çalışmaya başlamıştır. Seçim haberleri ile başlayan bu radyo yayını ilerleyen zamanlarda haber, müzik ve spora da yer vermiştir. Yine Birinci Dünya Savaşı'nda Edwin Armstrong isimli genç bir mühendis, *süperheterodin* adı ile bilinen bir radyo alıcısı tasarlamış, 1933 yılında da Frekans Modülasyonu'nu (FM bandını) bulmuştur (Uygunç ve Genç, 1998: 40-41).

Radyo yayıncılığının başladığı ilk ülkeler olan İngiltere ve ABD iki farklı yayıncılık sistemine öncülük yapmışlardır. ABD, reklama ve sponsorlara dayalı bir model geliştirirken, İngiltere ise ruhsat ücretlerine dayalı bir "kamu hizmeti" modeli oluşturmuştur (Özdurdu, 2011: 6-7). İlk dönemlerinde tüm dünyada sadece haber ve müzik içerikli bir yayımcılık gösteren radyo yayıncılığı zaman içinde çeşitli izlencelerin yer aldığı yayımcılığa dönüşmüş ve her toplumda, o toplumun yapısal özelliklerine göre işlerlik kazanmıştır (Kars, 2010: 65).

1938'de Orson Welles, CBS radyo kanalında *"Dünyalar Savaşı (War of the Words)"* adlı bilim kurgu romanından uyarladığı radyo oyununun sonunda dramatik ses tonuyla tarihe yazılmış şu cümleyi okumuştur: *"Marslılar dünyaya indi ve Amerika Birleşik Devletleri topraklarını istila ediyor."* Bunun üzerine programı dinleyen milyonlarca Amerikalı, bu anonsu duyar duymaz, hemen arabalarına yönelip, buldukları ilk araçla nereye gittiklerini bile bilmeden kaçmaya başlamışlardır. Yaşanan panik öyle büyümüştür ki, Welles'in programı kapatırken *"Dünyalar Savaşı adlı romandan uyarlanan, radyo oyununu dinlediniz"* sözlerini, neredeyse kimse duyma fırsatı bile bulamamıştır. Bu radyo draması, radyonun insanlar üzerindeki etkisinin gücünü gösteren en güzel örneklerden biri olmuştur (Birsen, 2012: 25).

Özellikle 1940'lı yıllar, radyoculuğun en parlak dönemleri olmuştur. O yıllarda oturma odalarının en önemli bölümlerini süsleyen radyoyu aileler akşammalrı hep birlikte dinlerdi. Radyoda söylenenler ise dinleyici tarafından son derece ciddiye alınır

ve bunun üzerinde önemle durulurdu (Birsen, 2012: 24). Nitekim Radyo 1920'li yıllardan 1950'li yıllarla kadar en gözde kitle iletişim aracı olmuştur. Komşu ülkelerin radyo yayınları arasında enterferans olmaması ve radyo frekans spektrumunun verimli şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Radyokomünikasyon Sektörü (ITU-R) kurulmuştur. ITU-R frekans spektrum tablosunu, ihtiyaç nedeniyle zaman zaman güncellemekte ve bu amaçla üç ya da dört yılda bir Dünya Radyokomünikasyon Konferansını (WRC) düzenlemektedir. Bu konferanslarda ülkelerin kullanacağı radyo frekansları ve standartları belirlenmektedir. Ayrıca, sektörle ilgili gelişmeler de bu konferanslarda tartışılmaktadır (Çakmak, 2011: 7).

Yalnızca kulağa seslenme özelliği taşıyan radyo, dinleyicilerinin hayal gücüne hitap eder. Radyo iletileri sadece duyarak elde edildiği için, radyo haberciliğinde temel anlatım şekli hikaye etme biçimindedir. Haberler dostça bir yaklaşımla dinleyiciye aktarılırken, dinleyicilerin ilgisi çekilmeye çalışılmaktadır.

Türkiye'de 1927 yılında İş Bankası ile bir Fransız şirketinin ortaklaşa kurdukları "Türk Telsiz-Telefon Anonim Şirketi"nin, Ankara'nın Cebeci semtindeki bir binada başlattığı radyo yayıncılığı (Uyguç ve Genç, 1998: 41), internet ve iletişim teknolojilerindeki gelişim ekseninde yeni bir döneme girmiştir.

1.1.1. Televizyon

70'li yılların başında sihirli kutu (magic box) olarak tanımlanan televizyon, günümüzde teknolojinin geliştirdiği ve ortaya koyduğu en önemli kitle iletişim aracı olma özelliğini sürdürmeye devam etmektedir. Televizyon, toplumlar arasında duygu ve düşünce birliğini sağlamada, kültürün paylaşımında ve korunmasında; insanların haber alış-verişinde, eğitim-öğretim ve eğlence gibi önemli gereksinimlerinin karşılanmasında etkili bir araçtır (Uygunç ve Genç, 1998: 44). Ancak bilindiği gibi teknolojik gelişmelerle birlikte sosyal medyanın televizyonu önemsizleştirdiği yönündeki söylemler artmıştır. Fakat halen televizyon hatırı sayılır bir kitle için önemli bir kitle iletişim aracıdır. Sosyal medya özellikle genç kuşak tarafından takip edilirken televizyon, orta yaş ve yaşlı kuşak için cazibesini sürdürmektedir. Dahası bulut teknolojisine uyumlu akıllı televizyonlar, gelişen teknolojiye çoktan uyum sağlayarak her geçen gün yeniliklerle piyasa sürülmeye devam etmektedir.

Televizyona ilişkin ilk teknik buluş, İrlandalı bir telgrafçı olan Andrew May tarafından 1873 yılında yapılmıştır. İrlanda'nın batısında Valantia Radyo İstasyonunda bir telgraf operatörü olan May, kazara direnç olarak kullanılan bazı selenyum çubuklarının, güçlü güneş ışığı etkisi altında değerinin azaldığını bulmuştur (Özçağlayan, 1998: 104). May'ın bu buluşundan yaklaşık on yıl sonra Alman bilim adamı olan Paul Nipkow, bir resmi dönerken tarayabilen bir araç geliştirmiştir. *"Döner Disk"* ismiyle tanımlanan bu araç, görüntüyü başka yere aktaran ilk araç olduğu için önemli bir buluştur. Nipkow'un bu buluşuna benzer bir başka çalışmayı 1899 yılında Lazarre Weiller denemiştir. Nipkow'un daha sonraları *Mekanik Tarama* olarak adlandırılacak olan bu buluşu, 1920'lerden sonra birçok uygulama alanına konulmuştur. Nipkow'un döner diski kullanılarak yapılan ilk deneme yayınlarına ise 1923 yılında Amerikalı Jenkins ve 1925'de İngiliz Logie imza atmıştır (Aziz, 2006: 27).

Televizyonun başlangıcı olarak kabul edilen 26 Ocak 1926 tarihinde John Baird, saniyede 28 satırla 12,5 kere taranan bu ilk gösteriyi Londra'nın ünlü eğlence merkezi Soho'daki laboratuvarda, bilim adamlarından oluşan 40 kadar kişiye yapmıştır. Gösteride görüntü, fotoğraf makinasından bozma bir alıcı ile saptanmıştır. Bu ilk televizyon ekranı 8 cm. eninde 5 cm. yüksekliğinde küçük bir alettir (Uygunç ve Genç, 1998: 45).

1929 yılında ise BBC, ilk televizyon deneme yayınlarına başlamıştır (Özdurdu, 2011: 10). 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nın yaklaşık 160 bin izleyiciye ulaştırıldığı Almanya'da, yaşanan ağır yenilgiden sonra, televizyon yayıncılığı alanındaki ilerlemeler neredeyse durma noktasına gelmiştir. Ancak bu yeni aracın demokratikleşme sürecinde işe yarayacağını düşünen İngilizler, 1950'de kendi kontrollerindeki bölge olan Kuzey Almanya'da, Hamburg'dan yayın yapmaya başlamışlardır (Erdem, 2011: 34).

İtalya ve Belçika Televizyonu (RAI) da 1949 yılında düzenli yayına başlamıştır (Bülbül, 2000: 82). 1950'de, Fransa'da 3.794 televizyon alıcısı vardı. 1953'de İngiltere kraliçesinin taç giymesiyle bu sayıda patlama yaşanmıştır. Canlı olarak yayınlanan tören sonunda televizyon acılı sayısı 59.971'e yükselmiştir (Cavalier, 2004: 239). Savaş döneminde bir duraklama dönemine giren televizyon izleyici sayısı açısından gelişmeyi doğal olarak bir tek Amerika'da göstermiştir. ABD'deki televizyon alıcısı sayısı 1947'de 30.000'e, 1950'de 4 milyona, 1952'de 15 milyon'a çıkmıştır (Şeker, 2009: 20).

Ülkemizde ise televizyon deneme yayınları kapalı devre olarak İstanbul Teknik Üniversitesi'nde 1954 yılında başlamıştır. Gerçek anlamda televizyon yayınına siyah beyaz olarak 1968 yılında Ankara'da geçilmiştir. İstanbul, İzmir ve Eskişehir'de 1971 yılında televizyon yayınları izlenirken, 1972 yılından sonra ülke genelinde yaygınlaşmıştır. Renkli yayına geçiş ise 1984 yılını bulmuştur (Bülbül, 2000: 82).

Televizyon yayınları 1950 senesinden sonra dünya düzeyinde yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Pek çok yazara göreyse televizyonun olgunlaşma süresi 1960'lara rastlamaktadır. 1960'dan sonra ise televizyonun altın çağını yaşadığı ileri sürülmektedir. Bu bağlamda renkli televizyon yayınları, yayın türlerinin çoğalması, radyolink ve uydularla canlı yayınlar da radyoya nazaran büyük bir üstünlük sağlamıştır (Tokgöz, 1994: 299).

Tarihsel gelişiminin de açık şekilde gösterdiği gibi, küresel olarak hızlı bir şekilde yaygınlaşan televizyon hem ortaya çıktığı Batı toplumlarında hem de bu teknolojiyi transfer eden diğer ülkelerde; siyasi, ekonomik, kültürel ve toplumsal açıdan büyük etkileme gücüne sahip önemli bir kitle iletişim aracı konumuna gelmiştir. (Erdem, 2011: 36). Kesintisiz bir haber ve eğlence kaynağı olan televizyon diğer kitle iletişim araçlarını oldukça geride bıraktığı için günlük hayatlarda ezici bir güç kazanmıştır.

Latince kökenli bir sözcük olan televizyon, "uzağı görmek" anlamına gelmektedir. Bu anlamıyla da McLuhan'ın ilerleyen zamanlarda spekülatif geliştirimlerinin temeline yerleştireceği önerme gibi, gerçekten insanın görme duyusunun ulaştığı en ileri aşama olmuştur. Televizyon, insanın zaman ve mekân sınırlılıklarıyla çizili gündelik yaşam deneyiminin çeperini geliştiren önemli bir teknolojik olanaktır (Mutlu, 1991: 15).

Bu bağlamda televizyon, radyoya nazaran izleyicileri daha çok etkileme gücüne sahiptir. Televizyonun ses aktarımının dışında görüntü aktarımında da bulunabilmesi, onu radyoya göre daha üstün hale getirmektedir. Böylelikle televizyon zamanla radyodan çok daha etkili bir kitle iletişim aracı haline gelmiştir (Soydan, 2012: 41).

Henüz bir isim verilmemiş çağımız çoğunlukla "İnternet Çağı" olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde teknoloji temelli tüm gelişmeler internetle ilişkilidir. Dolayısıyla bir zamanların en büyük teknolojik aracı olan televizyon da gelişerek, bu

değişime uyum sağlamaktadır. Web 2.0 teknolojisi ve bulut iletişim, izleyicilerin izlediği televizyon programlarına oturdukları koltuklardan katılabilmelerine imkan sağlamaktadır. Tüm bu gelişmeler ise küreselleşmeyle birlikte ortaya çıkan "deregulation" (kuralsızlık) dönemindeki mevcut tekelci yapının eline geçen yayıncılık sistemini değişikliğe uğratmıştır (Yengin, 1994: 19).

1.2. HABER KAVRAMI

Haberin ne olduğuna dair en yaygın anlatı hemen hemen herkesin söyleyebileceği "Haber, gerçek dünyada bir yerlerde meydana gelen olaylar, kişiler ya da şeyler hakkındaki en son, en yeni enformasyondur" şeklindedir (Erdoğan, 1997: 252).

Arapça bir sözcük olan haberin öztürkçe karşılığına "salık", "duyuk" gibi sözcükler önerilmişse de bu kullanımlar yaygınlık kazanmamıştır. İngilizlerin "news", Fransızların "information" dedikleri haberin anlamı, geniş bir biçimde irdelendiğinde; "vaktinde verilen, toplumda çok kişiyi ilgilendiren ve etkileyen, anlaşılır bir dille anlatılan bir olay, fikir ya da kanıdır" denilebilir (Yüksel ve Gürcan, 2005: 55-56). Türkçe sözlükte ise haber kavramı "bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık", "iletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi" şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2015).

Girgin (2002: 3) haberi "olay" olarak tanımlar. Bu anlamda olayı geniş olarak ele almak gerektiğini, olayın içinde eylemin yanı sıra söylemin de bulunabileceğini belirtir. Haberin gücü, verdiği bilginin içeriğinden gelmektedir. Haberin içeriği ise onu oluşturanlar tarafından belirlenmektedir (Can vd., 2000: 277). Haberleri halka ileten kitle iletişim araçları, kamuyu doğru bilgilendirmeli hem de demokratik sistem gereği, devleti gözlemleyen kamu gözcüsü olarak hareket etmelidir.

Tokgöz (1994: 207)'e göre haber; herhangi bir zamanda geçen olay, fikir ya da problemin özetidir. Farklı bir tanıma göre ise haber; insanların gelecekleri ile ilgili kararlar almalarında, diğer insanlar ve çevreyle ilişkiler kurmalarında ve dünyayı algılamalarında en önemli unsuru oluşturan bilgilerdir (Girgin, 2002: 77). Öte yandan haber insanlara, toplumda meydana gelen olayları ve ülke sorunlarını ulaştırarak, onların toplumsal hayatın bir parçası olmalarının yanı sıra Ülke ile ilgili benzer duygu ve düşünceleri paylaşmalarını da sağlar. Yine haber, toplumsal amaçları açıklama

yoluyla özendirir ve bireyin bu amaçlar için çaba harcamasını sağlamak amacıyla, güdüleyici bir fonksiyon üstlenir (Şahan ve Çınar, 2004: 315).

Wolof Schneider ve Josef Raue (2000: 40) haberi, okuyucu ve dinleyici için öncelikle yeni gerçeklerle ilgili, doğru ve anlaşılır bilgiler olarak, sonra da önemli ya da ilginç olarak tanımlar. Dolayısıyla çok sayıda insanı ilgilendirmeyen ve ilginç olmayan olaylar haber olamaz (Arsan: 2005: 137). Haber; gazeteciliği meslek edinmiş kişilerin, seçtikleri konularda topladıkları ve haber yazım kurallarına göre formatladıkları, yine gazeteciliği meslek edinmiş kitle iletişim araçları sorumluları tarafından seçilerek; yazılı, sesli ya da görüntülü mesajlar şeklinde okur, dinleyici veya izleyiciye ulaştırılan bilgilerdir (Soygüder, 2003: 48).

Öte yandan haber verme ve alma gereksinimi insanlık tarihinin başlangıcına dayanmaktadır. İnsanlar, yaşadıkları dönemin şartlarına göre ateş, duman, ses, güvercin, vb. şeylerle haberleşmiştir. Toplumlar geliştikçe alma ve vermede de gelişmeler olmuş, özellikle teknolojinin hızla gelişimi, haber alma-verme yöntemlerini de geliştirmiştir (Aziz, 2006: 70). İlginç, sık tekrarlanmamış veya ilk kez meydana gelmiş, toplumda yankı uyandıran ve geniş kitlelere yönelik, olumlu veya olumsuzlukları çağrıştıran, zamanlılık, yenilik, anilik, yakınlık, önemlilik ve insanların ilgisini çekme değerlerini içeren olaylar haber olarak tanımlanmaktadır (Bülbül, 2001: 117).

İlk çağdan itibaren duvarlarına çizilen resimlerden başlayarak insanın bilgilenme gereksinimi hep var olmuştur. Olaya bilgilenme, dolayısıyla haber olgusu açısından baktığımızda, çağımızda iletişim araçlarının gelişimiyle haber kaynaklarının salt radyo, televizyon ve basınla sınırlanamayacağı; sokaktaki bir afişten, ilgilisi için bir pulla, yeni bir müzik kasetinden, broşa kadar "haber" öğesi içerdiğini görmekteyiz. Bu anlamla haber, salt bilgilenme veya enformasyon değil aynı zamanda öğrenme süreci olarak da karşımıza çıkmaktadır (Can vd., 2000: 277).

Haber verme, bilgi aktararak kamuoyu oluşturmak için çaba sarf etmenin yanı sıra toplumsal değerleri aktarma, toplumu yine onun belirlediği değerler açısından özendirme, güdüleme, tartışma ortamı yaratarak kültürün ve eğitimin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Bu anlamda medyanın, halkın eğlence ihtiyacını giderirken aynı

zamanda da eğitime destek olmak ve hem ulusal hem de uluslararası ilişkiler ve bütünleştirme gibi işlevleri de bulunmaktadır (Banar, 2006: 127).

Haber; okumak, dinlemek veya seyretmek için bireylerin zaman veya para ödeyerek almayı istedikleri şeydir. Haber, insanların üzerinde konuştuğu, onları ilgilendirecek güncel bir fikrin, olayın veya sorunun özeti, acele kaleme alınmış edebiyat, yarının tarihidir (Bıyık, 2007: 52). Habere ait ilk tanımlarda "var olan her şey haberdir" denilmiştir. Benzer şekilde "Dün bilmediğimiz her şey haberdir", "insanların hakkında konuşacakları her şeydir", "okuyucunun okumak istediği her şeydir", "ilgimizi çekerek, bize ilginç gelen her şeydir", "daha önce bilmediğimiz ve bugün bulabileceğimiz her şeydir", "bir olayın raporudur, özetidir" veya "yarının tarihidir" (Yüksel ve Gürcan, 2005: 56).

Haberle ilgili yapılan tanımlamalarda üzerinde durulan ortak noktalar şu şekilde özetlenebilir: Haber, insanların hayatını etkileyen olumlu ya da olumsuz, tüm toplumsal gelişmelere ilişkin bilgilerin; gazete, televizyon, radyo, dergi gibi medya organları tarafından kamuoyuna aktarıldığı metinlerdir. Haberin hammaddesini oluşturan olay, fikir ve sorunlar hikâye edilerek veya özetlenerek yazılı ya da sözlü medyada aktarılır. Bu nedenle haber, doğrudan insanların bilgilenmesini hedef alan bir olgu ve hayatın önemli bir parçası olmaktadır (Türk vd., 2013: 742).

Yukarıda geçen tanımlarda da dikkat edileceği gibi haberi tanımlarken başlıca iki eğilim bulunmaktadır. İlk eğilimde haber doğrudan tanımlanırken ikinci eğilimde ise haber, öğelerinin belirlenmesi yoluyla tanımlanmaktadır. Bu kapsamda bir olayın habere dönüşecek kadar önemli olabilmesi için; "zamanlılık", "yakınlık", "önemlilik", "sonuç", "ilgi çekicilik" şeklinde beş ana başlıkta toplanan öğelerden en az iki ya da üçünü bulundurulması gerekmektedir. Ayrıca olayın sıklığı, anlamlılığı, uyumu, beklenmedikliği, sürdürülmesi, seçkin ülke ve kişilere atıfta bulunması, kişiselik, olumsuzluk da kabul gören haber değerleri arasında yer almaktadır (Kars, 2010: 101).

Bir haberde, haber değerlerinin tümünün ya da bir bölümünün bulunması, o haberin haberciliğin temel yayın ilkelerine uyup uymadığını gösterir. Ancak haber, onu üretenlerin ideolojik yapılanmalarının varlığını pekiştirecek, sürekliliğini sağlanmasına yönelik olarak üretilmektedir. Toplumsal sistem içinde egemen söylemin iletişim

olanaklarına ağırlıklı olarak sahip olduğu düşünülürse iletişim ortamının "haber içeriğini" doğrudan belirlediği ortaya çıkar (Can vd., 2000: 277-278). Haber kavramını tam anlayabilmek için haberi farklı kuramsal yaklaşımlarla incelemek gereklidir.

1.2.1. Habere Farklı Kuramsal Yaklaşımlar

Haber; bir olay, bir olgu üzerine edinilen, iletişim ya da yayın organlarıyla verilen bilgidir. Medyanın en temel işlevlerinden biri haber vermektir. Bu işlev, kitle iletişim araçlarının toplumun vazgeçilmez unsurları arasına girmesini sağlamıştır. Hangi toplumsal olguların haber olarak seçileceğinden, yazma biçimi, kullanılan dil, iletimde yararlanılan tekniklerin etkin biçimde kullanılmasına kadar bir dizi aşamadan oluşan bir süreçte yerine getirilmektedir (Özer, 2006: 42).

Genel olarak haberin ne olduğuna ilişkin araştırmalarda kavramı tanımlama çabasını, çoğunlukla tanımlamaya yardımcı olacak ölçütler geliştirme girişimi izlemektedir. Nesnellik, bu alanda en sık göndermede bulunulan ve büyük ölçüde evrenselliğine inanılan ölçütler arasındadır. Ancak haberde nesnellikken neyin anlaşılması gerektiği sorunsalı tartışmalı bir konu olmaktadır. Birey tarafından üretilen ve bu üretim süreci içerisinde seçilme, değiştirilme/ düzeltilme, sunulma gibi çok sayıda aşamadan geçen bir haber metninin, her şeyden önce, bu aşamalar üzerinde etkili olan bireylerin nesnelliği ile sınırlı olmaktadır (Ergül, 2000: 78). Nitekim bir haberin nesnelliği tartışmalı değişkenlik gösterebilmektedir. Bu anlamda nesnellik de sorgulanmaktadır. Her kuram ve yaklaşımın taşıdığı haber değeri kriterleri farklılık gösterir ve bu da haberin anlamını değiştirmektedir (Soygüder, 2003: 48).

Hiç kuşkusuz haber kavramı, toplumsal yapı içerisinde yalnızca bir grup ya da bir sınıfa dayandırıldığında, varlığını "haber" olarak sürdürmesi imkansız olacaktır. Bu açıdan haberin yansızlık ve nesnellik ilkelerini mümkün olduğunca koruması gerektiği düşünülmektedir. Ancak haberin üretildiği toplumsal yapının kendisi de "güce sahip olmak anlamında" eşit olmayan bir temel üzerinde kurulduğu için bu toplumsal yapıyı konu eden haber içeriği de söz konusu eşitsizlikten fazlasıyla etkilenmektedir (Ergül, 2000: 79).

Kitle iletişimi içerisinde haber, toplumsal ilişkiler ve kurumları etkileme, değiştirme gücü nedeniyle araştırmacıların ve düşünürlerin ilgisini çeken bir olgu haline gelmiştir. Haberin yani kitle iletişim araçlarının toplumsal bir ayna işlevi görüp

görmediği de bu süreçte oldukça revaçta kalmıştır. Ayna metaforu bağlamında haberin nesnelliği uzun süre bu alandaki çalışmalara kaynaklık etmiştir.

Nitekim haber modern toplumlardaki yapısı ve işlevi bakımından halen üzerinde tartışılan önemli konulardan biridir. Haber alanındaki çalışmalarda Liberal-Çoğulcu ve Eleştirel Yaklaşım olmak üzere iki temel yaklaşım söz konusudur.

1.2.1.1. Liberal Çoğulcu Yaklaşım Açısından Haber

Liberal medya kuramının temelleri, özgür düşünce ve düşündüğünü özgür biçimde ifade edebilme ilkesi üzerinde gelişerek 17. yüzyıl sonunda atılmıştır. Kuram, gelişimini 18. yüzyılda tamamlamış ve 19. yüzyılda pek çok Avrupa ülkesinde etkili bir sistem haline gelmiştir. Genellikle Ana akım, Ana yön, Tutucu, Yönetimsel, Geleneksel, Davranışçı ve Çoğulcu gibi isimleriyle tanımlanan ve ABD'de ortaya çıkan liberal kuramlar, büyük ölçüde ABD'nin siyasal ve toplumsal özelliklerinden etkilenmiştir (Karabay, 2000: 25). Liberal-çoğulcu yaklaşıma bağlı olarak geliştirilen kuramlar, toplumu "farklı çıkar guruplarının oluşturduğu parçalardan meydana gelmiş bir bütün" olarak görmüştür (Girgin, 2000: 33).

1900'lerin başından 1940'a kadar iki dünya savaşını kapsayan süre boyunca "medyanın toplum üzerinde son derece büyük ve ikna edici bir etkisi olduğu" görüşü hakim olmuştur. 1940 ile 1960'lı yıllar arasındaki ikinci dönemde, nazizm ve faşizm şeklinde görülen totaliter tehlikenin gerilemesiyle birlikte ABD başta olmak üzere batılı devletlerde sosyal refah seviyesinin artmış ve medyanın toplum üzerinde çok sınırlı bir etkiye sahip olduğu görüşü baskın olmuştur (Karakehya, 2013: 734). Bu durum Liberal-Çoğulcu Yaklaşım olarak ifade edilmeye başlanmıştır.

Liberal-Çoğulcu medya araştırmaları, toplumun sürekli birbiriyle rekabet eden güçlerden oluştuğu, bu güçlerden birinin diğerine egemen olmaksızın mücadelenin eşitlikçi bir zeminde sürüp gittiğini öne süren çoğulcu toplum modelini temel almaktadır. Bu yaklaşıma göre basın; devlet, siyasal partiler ve kurumsallaşmış diğer baskı grupları karşısında özerkliğini kazanmış bir kurumdur. Modern işletmelerde uygulanan yönetim anlayışı gereği medya çalışanları/profesyonelleri medya sahipleri ile

organik bir ilişki içinde değil, göreli bir özerklik içinde haber ve yorum geliştirmektedir (Cangöz, 2002: 28).

Liberal-Çoğulcu yaklaşım, medyanın kamu politikaları üzerinde dönüştürücü bir etki yapması, özgür basın idealinin demokratik yurttaşlığı geliştirmesi ve siyasî otoritelerin hesap verebilirliğini teşvik ettiği ideallerine dayanmaktadır. Bu yaklaşım, demokrasilerde dinamik bir düşünce ortamı özgür basın tarafından yaratıldığını savunmaktadır. Yine bu yaklaşıma göre basın; hem yurttaşların siyasi ilgilerini uyandırıp hem de hükümeti sorumlu tutmak için onlara gerekli bilgiyi sağlayarak demokrasiyi geliştirmektedir (Şen ve Avşar, 2012: 45).

Liberal-Çoğulcu anlayışta toplumdaki farklı görüşleri yansıtan bir yapının gerekliliği savunulmakta; medyanın yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü güç olduğu kabul edilmektedir (Bayraktaroğlu, 2004: 83). Bu anlayış ekseninde oluşturulan profesyonel gazetecilik normları; nesnellik, haberin tarafsızlığı ve dengeli olması gerektiğine işaret etmektedir. Bu ilkeler içinde oldukça önemli olan "nesnellik" ilkesi; 1800'lerin ortasında gerçek anlamda popüler basının ortaya çıkmasıyla birlikte adım adım gelişmiş, 1900'lü yılların başında ciddi ve güvenilir haberciliğin ayrılmaz bir parçası haline gelmiş ve tarafsız bir dünya görüşünü ifade etmek için kullanılmıştır (İnal, 1996: 15-17).

Liberal-Çoğulcu sistemin doğasını kapitalist pazar mantığı oluşturduğu için dolayı tercih bireylere bağlıdır. Bu anlamda medya ürününün içeriğinin belirleyicisi gazete sahipleri değil, halktır. Liberal-Çoğulcu anlayışı savunanların kabul ettiği tarafsızlık olgusu, gerçeklerin olduğu gibi yansıtıldığı şeklinde biçimlenmesine rağmen tarafsızlığın nesnellik doğası gereği statükocu bir yapıya sahiptir (İnal, 1996: 15). Nesnel habercilik, basının demokrasilerde kendi rolünü tanımlama biçiminden yana bir tavrı yansıtır. Dördüncü güç olarak tanımlanan bu durum eşik bekçiliği rolü ve muhalif basın anlayışıdır. Ancak gazetecilikte "nesnellik" statükodan taraftır. "Nesnellik, Alvin Goulder'ın da tanımladığı gibi statükonun yöneticileri olan önemli kişi ve elitlere bağımlılığını teşvik ettiği için doğası gereği muhafazakardır" (Kılıç, 2011: 74).

Liberal-Çoğulcu yaklaşım, habercinin, dolayısıyla haberin objektif olması gerektiğini söyler. Bu önerme de konuya eleştirel perspektiften bakanlar tarafından

eleştirilir. Yapılan her tanım farklı görüşler tarafından eleştirilebilir. Ayrıca liberal görüş, haber değerini kamu yararı kıstasının belirlediğini ifade eder (Soygüder, 2003: 48). Liberal-Çoğulcu yaklaşımda haberin olayla özdeş olmamasına karşın, olayın esas çerçevesi içerisinde yeniden kurulabileceği kabul edilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bir olayın haber olarak yayınlanabilmesi için zamanlılık, yakınlık, önemlilik, sonuç ve insanın ilgisini çekme gibi haber değerlerinden en az birine sahip olması gerekmektedir (Özer, 2006: 42).

Liberal-Çoğulcu yaklaşım haberi; haber değeri ölçütleri ve gazeteciliğin profesyonel kurallarının belirlediği, gerçek dünyada bir yerlerde meydana gelen olaylar, kişiler ya da nesneler hakkındaki en son, en güncel bilgi; gerçekliği bir ayna gibi yansıtan nesnel, tarafsız ve dengeli bir iletişim alanı/ürünü olarak tanımlamaktadır (Çebi, 2002: 11). Liberal-Çoğulcu yaklaşıma göre, haberci haberinde yoruma (öznelliğe) yer vermediği ölçüde haber nesnel olarak verilmiş olacaktır. Bir başka deyişle, objektifliğin sağlanması için habercinin kendi inanç, düşünce ve duygularına haberde yer vermemesi gerekmektedir (Özer, 2006: 42).

Herhangi bir kısıtlama olmaksızın haber, bilgi ve düşünceyi serbestçe açıklayabilmeyi ve haber kaynaklarına rahatlıkla ulaşabilmeyi savunan Liberal görüşe göre kitle iletişim araçlarının düzenlemesi ve işleyişi de şu şekilde olmalıdır (McQuail, 1994: 125-126):

● Yayıncılık sektörü üçüncü bir oluşum tarafından sansür edilmemelidir.

● Yayın yapma ve dağıtım için ruhsat veya önceden izin alma gibi bir zorunluluk olmaksızın, yayıncılık her bireye ve topluluğa açık olmalıdır.

● Hükümetlere, yöneticilere ya da siyasi partilere karşı yapılan düşünce açıklama ve eleştireler yayın sonrasında dahi cezayı tabi tutulmalıdır.

● Haber veya konunun yayınlanması için medyaya baskı yapılmamalıdır.

● Doğrular kadar yanlışlar da medyada yer alabilmeli ve böylece düşünce ve inanç düzleminde kişinin doğru ve yanlışı karşılaştırmasına olanak verilmelidir.

● Yayınlanacak materyalin toplanması kurallarla sınırlandırılmamalıdır.

● Uluslararası medya ile bilgi alışverişinde kısıtlama getirilmemelidir.

● Gazetecilerin sorumlulukları ölçüsünde yetki talep etme hakları vardır.

Görüldüğü gibi liberal kuram, yansıtmacı bir temsil anlayışı üzerine kurulmuştur. Geleneksel basın etiğinin temelini oluşturan bu anlayış, haber medyasını, gerçeklerin temsil edildiği ortam olarak gören "ayna" metaforu ve "medya dünyaya açılan penceremizdir" yaklaşımını bir ön kabul olarak benimsemektedir. Liberal kuramda esas önemli olan, temsilde eşitliği sağlayabilmektir. Ancak, rutin haber toplama pratikleri, yaygın haber değerleri ve haberciliğin belkemiği olan olgu/olaya dayanma ilkesi, dengeli haberciliğe engel teşkil etmektedir (İnal, 2009a: 257, 262).

Liberal-Çoğulcu yaklaşımda haberin toplanması, seçimi, işlenmesi ve sunumu süreçlerinin medya profesyonellerince ortaklaşa paylaşılan meslek kuralları ve haber değeri ölçütleri tarafından belirlenmektedir (Çebi, 2002: 15). Liberal çoğulcu yaklaşımın haber toplama ve yazma pratikleri gazetecileri kaynaklara bağımlı bir hale getirmiştir. Aynı zamanda pek çok haber doğrudan haber kaynaklarının eylemleri ve açıklamalarıyla şekillenir hale gelmiştir. Bu bağlamda iktidar konumunda olan haber kaynaklarının söylemleri ve durum tanımları haber olurken, gazetecilerin benimsedikleri ve günlük haber yazma pratikleri içine yerleşmiş olan alıntılama ve aktarma biçimleri bu söylemlere güç kazandırmaktadır. Böylelikle haberciler var olan iktidar yapılarının hegemonyalarını tesis etmekte bir aracı konumuna gelmiştir (İnal, 2009a: 36).

Haber kaynakları içinde, en etkili ve en güvenilir olanlar ise hükümet yetkilileri olarak gösterilmektedir. Resmi ağızlardan (yetkililerden) yapılan açıklamaların, haberin içeriğinin oluşmasında hem haberi hazırlayan muhabirlere kolaylık sağladığı hem de demokrasi anlayışının bir gereği olarak halkın beklentilerini karşıladığı vurgulanmaktadır. Buna karşın, medya gündeminin hükümet yetkililerinin gündemini belirlemede daha etkili olduğunu ortaya koyan araştırmalara da rastlanmaktadır. Ayrıca, sorunun niteliğine göre, resmi kaynaklara olan bağımlılığın arttığı ya da azaldığı yaklaşımından hareket eden bazı çalışmalar da yapılmıştır (İrvan, 1997: 85).

Liberal çoğulcu yaklaşıma göre patronun veya devletin müdahalesi medyanın bağımsızlığı açısından temel sorundur. Ancak burada bahsi geçen sorun, gazetecinin

haberi yazarken devletin veya patronun doğrudan müdahalesine maruz kalması değildir. Meseleyi "dışarıdan, doğrudan müdahale" gibi sunmak, doğrudan müdahalenin gözükmediği her yer gazeteciyi; bağımsızlığından, objektif ve tarafsız haberden bahsetme ve çoğu kez manipülasyonu gizleme, örtbas etme imkânı sağlamaktadır. Liberal anlatıda maskelenen en önemli olgusal gerçek, anaakım medyanın ekonomik bir işletme olarak kâr güdüsüyle hareket etmesidir. Kâr amaçlı bir kurum ise "kamu çıkarı" kavramıyla çelişmektedir (Adaklı, 2009: 80-81).

Liberal-çoğulcu yaklaşım haber aktarım sürecinde medyanın haber metinlerini ideolojileri etrafında şekillendirdiği savını reddederek haberin tarafsız olduğunu savunmaktadır. Liberal-çoğulcu yaklaşımda haberin olayla özdeş olmamasına karşın, olayın esas çerçevesi içerisinde yeniden kurulabileceği kabul edilmektedir. (Schram'dan aktaran Tokgöz 1994:189) Liberal-Çoğulcu yaklaşım perspektifinden bakıldığında haber; tarafsızlık, objektiflik, dengelilik doğrultusunda oluşturulmuş mesajların kitleye ulaştırılması olarak tanımlanmaktadır. Genel bir ifadeyle bu yaklaşıma göre kitle iletişim araçları dengeli, objektif ve tarafsız bir biçimde toplumu yansıtmaktadır (Bayraktaroğlu, 2004: 86). Fakat tarafsızlık, nesnellik, dengelilik gibi unsurların gerekleri haber üretimi ve yazımı sırasında tümüyle yerine getirilememekte; yerine getirilse bile, haberde egemen söylemin yeniden üretilmesi engellenememektedir. Bu yüzden bu anlayışa yönelik eleştirel yaklaşım geliştirilmiştir.

1.2.1.2. Eleştirel Yaklaşım Açısından Haber

1970'li yıllarda, Avrupa'da gelişen eleştirel yaklaşımların temel kaygısı haber üretiminde ideolojik ve yapısal yanlılık olmuştur. Marksizm, psikanaliz, dilbilim, yapısalcılık, göstergebilim gibi farklı yaklaşımlardan beslenen eleştirel yaklaşımlara göre, "haber gerçeğin aktarımı değil yeniden üretimidir" (Selçuk ve Şeker, 2012: 3). Nitekim bu görüşün temelinde Marx ve Engels'in (1992: 70), yaptıkları tanımlamanın yer aldığı söylenebilir:

"*Egemen sınıfın düşünceleri, bütün çağlarda, egemen düşüncelerdir, başka bir deyişle, toplumun egemen maddi gücü olan sınıf, aynı zamanda egemen zihinsel güçtür. Maddi üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda zihinsel üretim araçlarını da emrinde bulundurur, bunlar o kadar birbirinin içine girmiş*

durumdadırlar ki, kendilerine zihinsel üretim araçları verilmeyenlerin düşünceleri de aynı zamanda bu egemen sınıfa bağımlıdır."

Eleştirel yaklaşımların çoğunun hareket noktası insandır. İdeoloji ve düşünceler üzerinde dururken de Marx'ın görüşünü benimseyenler düşünceyi, aklı ve ideolojiyi insan dışında insandan bağımsız "yapan özneler" olarak ele almak yerine insanın kendini ve toplumunu üretim tarzı ve ilişkileri içinde üretmesi olarak ele alırlar (Erdoğan, 2007: 155). Eleştirel iletişim kuramcıları kitle iletişim araçlarının gerçeği yeniden üreterek sunduklarını ve yönetici sınıfın fikirlerini yayma işleviyle hareket ettiklerini iddia ederler. Marks ve Engels'in deyimiyle maddi üretim araçlarına sahip olan sınıf, aynı zamanda zihinsel üretim araçlarına da sahiptir (Bayraktaroğlu, 2004: 95). Buradan hareketle Althusser, medyayı devletin ideolojik aygıtlarından en önemlisi olarak tanımlar. Bu doğrultuda özneler metinleri değil metinler özneleri oluşturur. Böylelikle zihin yönlendiren medya, güç sahiplerinin ideolojik silahıdır.

Eleştirel yaklaşımlar çoğunlukla "ekonomi-politik yaklaşım", "yapısalcı çalışmalar" ve "kültürel çalışmalar" olmak üzere üç kısımda incelenmektedir. Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi'nin yaptığı araştırmalar, ekonomi politik yaklaşımcıların araştırmaları haberlerin mevcut statükoyu koruyacak ve sağlamlaştıracak şekilde seçildiğini ve yapılandırıldığını, haberin söylemi içinde egemen söylemlerin doğallaştırılıp yeniden kurulduğunu ortaya koymayı amaçlar.

Ekonomi politik yaklaşım, medyanın ideolojik içeriğinden daha çok ekonomik yapısı üzerine odaklanır ve kapitalist üretim dinamiklerini sorgular. Medyanın mülkiyet yapısına odaklanmasının yanı sıra yine medyanın ekonomik tabanındaki ideolojik bağımlılığına dikkati çeken ekonomi-politik yaklaşım, ekonomik güçlerin etkisini sorgular (Yüksel, 2004: 242). Ekonomi politikçiler medyanın güç sahipleriyle organik bir bağ içinde olduğunu ve egemenler tarafından doğrudan kontrol edildiğini savundukları için haber metinleri yerine haber kuruluşlarının yapısını incelemeyi seçmişlerdir. Bu bağlamda servet ve iktidar eşitsizliğinin haberlerin seçimindeki etkisi temel problemleridir (Selçuk ve Şeker, 2012: 4).

Ekonomi politik yaklaşımı benimseyen Edward S. Herman ve Noam Chomsky (1999)'e göre medya, iktidar ve seçkinlerin ihtiyaçlarını karşılayan bir propaganda aracı

olarak işlev görmektedir. Gerçekliğin saptırılarak sunulması ve bazı gerçeklerin üzeri örtülürken bazılarının öne çıkartılması, iktidar seçkinlerinin gündeminin toplumun gündemi haline getirilmesi ve seçkinlerin politika hedefleri doğrultusunda toplumun siyasi kampanyalarla yönlendirilmesi söz konusu seçkinlerin ihtiyaçları arasındadır. Kuramcıların geliştirdikleri bu propaganda modelinde, gücün/iktidarın ne gibi yollarla haberleri eleyip basılmaya uygun olanları seçtiği, muhalif düşüncelerin nasıl küçük sütunlara itilerek önemsizleştirildiği; egemen güce ve iktidara ise halka, mesajlarını nasıl kolayca iletme olanağı sağlandığı ortaya koyulmaktadır (Aktaran; Mora, 2008: 3). Yani haber üretiminin doğası siyasal ekonomi içine girer ve kitle iletişimi güç sahiplerinin çıkarlarına yönelik bilinci harekete geçirir (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 294-295).

1950'lerin ikinci yarısında ortaya çıkan Kültürel Çalışmalar ekolünde en bilinen isimler Raymond Williams, Stuart Hall ve Richard Hoggart'tır. Ekolün önde gelen isimleri, medya çalışmalarında kullandıkları etkin izleyici/dinleyici/okuyucu fikriyle alt sınıfların kültürüne eğilmişlerdir. Williams ve Hall gibi isimler kültürü incelerken, ideoloji kavramını ve ideolojinin toplumsal iletişimin oluşumundaki etkisini kabul etmişlerdir (Alver, 2009: 28). Williams *The Long Revolution* (1961) ve Thompson *The Making of the English Working Class* (1964) çalışmalarında kültürün manipüle edici olduğu ve halkın pasifliğini savunan yaklaşıma karşı çıkmışlardır. Çağdaş Kültürel İncelemeler Merkezi'nin 1970'lerde ilgisi Stuart Hall'ün önderliğinde medya metinlerine doğru kaymıştır. Bu doğrultuda toplumdaki egemen grupların fikirleri ekseninde gelişen ideolojinin haber metinlerine nasıl işlendiği inlenmeye başlamıştır (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 349- 351).

Medya ve kültürü tartışırken Gramsci'nin *hegemonya* kavramından hareket eden Hall, medyayı rızanın üretim sürecinin bir parçası olarak değerlendirir. Medyanın günümüzün kapitalist toplumlarındaki ideolojik işlevlerine odaklanan Hall (1994: 200), modern kitle iletişim araçlarının kültürün üretimi ve dağıtımının temel araçları haline gelmesini ele alır. Hall ideolojiyi, Althusser'in *Devletin İdeolojik Aygıtları* metaforu üzerinden tartışır (2005: 368-369) ve kitle iletişim araçlarını kapitalizmin ideolojik kurumu olarak kabul eder. Bu anlamda medya metinleri, maddi tahakkümden çok kültürel liderlik peşinde koşan toplumsal ajanların çatışmalarını yansıtmaktadır. Ekonomik indirgemeciliğe

karşı olarak güçlenen kültürel çalışmalar, medyayı toplumsal rızanın kazanıldığı veya kaybedildiği bir mücadele alanı olarak tanımlar (Yüksel, 2004: 242).

Kültürel çalışmalar geleneğinde gazetecilik araştırmaları, gazetecilik-iktidar ilişkisi üzerine odaklanmaktadır. Hegemonya yapılarının kurulması ve devamının sağlandığı süreçte gazetecinin rolü önem kazanmaktadır. Böylelikle kültür, medya ve iktidar üçgeninde egemen söylem ve okuyucu/izleyici/dinleyici arasında konumlandırılan sorular ortaya koymaktadır. Kültürel çalışmalar geleneğine göre bireyin toplumsal kimliği medya ürünleri tarafından biçimlendirilmektedir (Alver, 2007: 131,137).

Yapısalcı çalışmalar medyayı ideolojik bir güç olarak kabul ederken, ekonomi-politik yaklaşımlar ekonomik temele yaptıkları vurguyla kapitalist üretim dinamiklerini sorunsallaştırmaktadır. Öte yandan, ekonomik indirgemeciliğe karşı üst yapının belirleyiciliğini savunan kültürel çalışmalar ise medyayı toplumsal rızanın kazanıldığı veya kaybedildiği bir mücadele alanı olarak tanımlamaktadırlar (Dursun, 2001: 20).

Eleştirel yaklaşımlarda ideoloji en önemli sorun olarak ele alındığından, kitle iletişim araçlarının ideolojiyi oluşturmak ve yaymak için yaptığı çalışmalar ve bu içeriğin çıktısı olan haber önemli bir inceleme konusu olmuştur (Selçuk ve Şeker, 2012: 3). Medyanın ideolojik bir güç olduğunu kabulünden hareket eden eleştirel yaklaşımlar, egemen ideolojiyi yaymadaki en önemli aracın yine medya olduğunu savunur. Bu anlamda haberin nesnel olamayacağı görüşünü savunan eleştirel kuramcılara göre, medyada yayımlanmak amacıyla seçilen bir haberin türü, dili, üslubu, hiçbir rastlantıya yer vermeyecek şekilde medya profesyonellerince titizlikle belirlenmektedir. Yani haber içeriğindeki her kavram, gazetecilerin isteyerek ya da istemeyerek maruz kaldığı ideolojik zeminlere dayanmaktadır (Toruk, 2008: 183-184).

Eleştirel kuramlarda medyanın kapitalist bir toplumda iş görmesinden dolayı belirli bir sınıfın çıkarlarını yansıtması nedeniyle "nesnel ve tarafsız haberciliğin de olamayacağı" vurgulanmıştır. Dolayısıyla bu görüşü savunanlar habercinin yaptığı işin, medya patronlarının çıkarlarını sürdürecek ölçüde mevcut gerçekliği "çarpıtmak" olduğunu öne sürmüşlerdir. Eleştirel kuramlar bugün de üretim ilişkilerinin yeniden üretilmesi sürecinde, haberin toplumsal üretimdeki rolünü medya sahiplerinin sınıfsal

çıkarlarıyla bağlantılı olarak değerlendirmeye devam etmektedir. Toplumsal bilginin üretiminde medyanın ağırlığını, sınıf olgusunu merkeze alarak gözden geçirmek, hâlâ son derece anlamlıdır (Dursun 2005: 70).

Christopher Meyers, kamunun bilme hakkının hemen hemen tüm gazetecilik faaliyetlerini hem meşrulaştırmakta hem de motive ettiğini belirtir. Bu hak gazetecilere, aksi takdirde doğru olmayan bir davranış olarak nitelendirilebilecek birçok davranış için geçerli ahlaki gerekçeler sağlanmaktadır. Meyers, bu tür faaliyetleri özel yaşama müdahale etmek, yanıltıcı türden araştırma yöntemlerine başvurmak ve haber kaynağını bir meta gibi görmek şeklinde sıralamaktadır. Meyers, bu tür davranışların, böylesi bir meşrulaştırma olmadığı sürece toplum tarafından etik olmayan davranışlar olarak değerlendirilmesinin söz konusu olacağını işaret etmektedir (Çaplı, 2002: 64).

Eleştirel yaklaşıma göre, medya profesyonelleri bağımsız olmadıkları için tarafsız habercilik de yoktur. Büyük sermayenin egemenliğindeki gazeteler, hakim düzenin yani kapitalizmin söylem ve değerlerinin, tüketim kalıplarının, rıza gösterme gibi alışkanlıkların yeniden üretimi işlevlerini yerine getirirler. Yine de gazeteler belli koşullarda kamu yararı doğrultusunda hareket edebilirler. Bunun için basının "üçüncü göz" gibi, habere konu olan olayın bütün taraflarına eşit mesafede durması haber metinlerinde taraflara dengeli yer ayrılması gerektiği belirtilir (Cangöz, 2002: 28).

Eleştirel yaklaşıma göre gerçeklik insanın dışında nesnel bir varoluşa sahiptir. Kapitalist üretim ilişkilerinde gerçekliğin olduğu gibi kavranması engellenir; çünkü toplumsal gerçeklik alanının hakiki bilgisi emek-sermaye çelişkisinde belirlenir. Eğer sınıflar arası sömürü sistemini destekleyen bu bilgi net bir şekilde görünür kılınırsa, sınıf sömürüsüne son verecek devrimci toplumsal dönüşüm olanağı doğabilecektir. Dolayısıyla ancak olgu ve olayların arkasında gizli neden-sonuç ilişkilerini ortaya koymakla toplumsal gerçeklik görünür kılınabilir. İncelenen haber bu doğrultuda değerlendirilirse, toplumsal gerçeklik alanının ataerkil kapitalist ideolojinin doğrudan müdahalesine uğradığı söylenilebilir (Erdoğan, 2015: 3).

Nesnel haberin olamayacağını belirten bazı çalışmalarda haberin bir söylemi olduğuna ve bu söylem içinde egemen ideolojinin yeniden üretildiğine dikkat çekilmektedir. Bu bakış açısına göre haberin toplumsal, ekonomik ve siyasal

bağlamlarından koparılarak oluşturulması, onun kurulmasında belirleyici olan ideolojik tercihler bağlamında bir anlamlandırma pratiği olmasını da zorunlu kılmaktadır. Haber üretimi, olayların taraflı ya da tarafsız doğrudan bir sunumu değil, söylem sürecinin bir formudur (Özer, 2006: 44).

Bu yaklaşım bağlamında haber yaşamın içinden gelir. Eleştirel yaklaşım perspektifinden bakıldığında yaşamın içinden gelen ve yaşamın bir parçası olan haber, iddia edildiği gibi yansız ve nesnel değildir. Dolayısıyla bu yaklaşım, farklı kaynaklar aracılığıyla dinleyiciye, izleyiciye veya okuyucuya iletilen haberin; kontrolü elinde tutanların isteklerine göre seçilmiş, biçimlenmiş ve de istenilen yoğunluğa getirilerek üretilen ve yayılan bir olgu olduğunu savunur (Bayraktaroğlu, 2004: 107-108).

Eleştirel yaklaşımlar içindeki bir başka değerlendirmeye göre ise haberin ve habercinin gerçeği yansıtması mümkün değildir. Ancak bu durum medyanın kapitalist bir toplumsal yapıdaki sınıfsal sömürüyü gizleme ve sürdürmeye aracılık etme işleviyle ilgili olduğu kadar, yaşadığımız gerçeğin yaşandığı haliyle yansıtılabilmesinin güç olduğuyla yani bir bakıma "gerçeğin" doğasına ilişkin sorunlarla ilişkilidir (Dursun, 2005: 71).

Bir konunun veya olayın haber olarak olabilmesi, medyanın çıkarları ve değer yargıları tarafından belirlenmektedir. Bir olayın veya sorunun anlamlı ve önemli olup olmadığı; yani haber değerinin olup olmadığı ise toplumun siyasal kültürüne, siyasal kültürün biçimlendirdiği medyaya ve gazetecilere bağlıdır. Gazeteciler, neyin haber değeri olduğu konusunda seçim yaparlarken kendi etik değerlerini ve yargılarını kullanmaktadırlar (Çaplı, 2002: 82). Eleştirel anlayışı kabul eden akademisyenlere göre ise iletişim araçları seçkinlerin elindedir ve bu azınlık, toplumun çoğunluğunu kontrol altında tutmaya çalışır. Bu nedenle haberin objektif ve tarafsız olduğu iddiasını kabul etmezler (Soygüder, 2003: 47-48).

Haber ve habercilik konusunda eleştirel olan çalışmaların üzerinde durduğu bir nokta ise haberin toplumsal gerçekliği inşa ettiğine ilişkindir. Yapılanmış bir sürecin ürünü olan haberin üretim süreci haberin nesnel ve tarafsız olabileceği yanılsaması üzerine kurulmuştur. Haber üretim sürecinde haber değerine bağlı olarak üretilen haber, anlatılan olay dışında ve ona karşı da kurulabilir. Bu açıdan bakıldığında "habercilik de inşa edici/kurucu bir pratiktir, bir iştir" (Özer, 2006: 44).

Her ne kadar haberlerde doğruluktan, nesnellikten ve yansızlıktan uzaklaşıldığı medya profesyonellerince kabul edilse dahi bunların beşeri hatalardan kaynaklandığı, prensipler bağlamında hata olmadığı yolunda çeşitli garantiler verilmektedir (Bayraktaroğlu, 2004: 108). Bugün de eleştirelliğin önemli bir kısmı, varolan üretim ilişkilerinin yeniden üretilmesi sürecinde, haberin toplumsal üretimdeki rolünü medya sahiplerinin sınıfsal çıkarlarıyla bağlantılı olarak değerlendirmeye devam etmektedir (Dursun, 2005: 70). Haberin izleyiciler tarafından farklı şekillerde okunup algılanması sonucunda ise kimilerine taraflı gelen haber kimileri için son derece yansız olabilmektedir (Çaplı, 2002: 90). Bu durum haberin bir takım ideolojik kaygılar sonucunda "biz"den olanlara göre yeniden yapılandırıldığının göstergesi olarak örneklendirilebilir. Bir başka deyişle bir haber belli bir grubun çıkarlarını savunurken, bir diğer grubun aleyhinde olabilmektedir.

Medyada yer alan haberlere bakıldığında ise haber metinlerinin büyük kısmının yorum ve değerlendirmelerden oluştuğu görülmektedir. Diğer taraftan herkesin benimsediği evrensel etik ilkeler geliştirmek, haberciliği ortak demokratik değerler doğrultusunda harekete geçirmek bir siyasal mücadele gerektirir (İnal, 2009b: 27). Özetlenecek olursa eleştirel yaklaşım, liberal çoğulcu yaklaşımın medyaya yüklediği işlevi reddetmektedir. Bu reddedişin gerekçesini ise haber metinlerinin; egemen söylemin yeniden üretildiği ve ideolojik pratiklerin yer aldığı bir söylem pratiği olduğu kabulüyle açıklamaktadır.

1.3. 1980 SONRASI NEOLİBERAL POLİTİKALAR VE DEĞİŞEN HABER OLGUSU

Günümüzün en önemli kavramlarından biri hiç şüphesiz küreselleşmedir. Küreselleşme, modernleşen dünyada tüm kapıları açan büyülü bir anahtar gibi, iktisadi, toplumsal ve teknolojik ilişkilerin belirleyiciliğini yapan kavramlardan biri olmuştur. Bilginin ön plana çıktığı günümüzde küreselleşme sayesinde sermaye ve sıcak para daha akışkan bir hale gelmiş, uzaklar yakınlaşmıştır. Bu denli önemli kavram haline gelen küreselleşmeyle birlikte medya ve haber kavramları da yeniden tanımlanmaya başlamıştır.

Küreselleşme, dünyanın yaşadığı Tarım ve Endüstri Devrimleri'nden sonra ortaya çıkan üçüncü büyük devrim olan İletişim ve Bilişim Devrimi'nin görüntülerinden biridir. Verilen bu açıklamayla ilişkili olarak küreselleşmenin kültürel, siyasi ve

ekonomik açıdan değerlendirildiği çok sayıda örnek bulunmaktadır (Sönmez, 2006: 179). Ekonomik anlamda küreselleşme, kapitalist pazarın dünya üzerindeki yaygınlığını yüceltirken; siyasal anlamda ise kendine dönük ulus devletlerin ve korumacı politikaların son bulduğuna işaret eder (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 441).

Foster ise küreselleşmeyi ulus-devlet egemenliğinin sonu olarak görmektedir (Aktaran: B. Çoban, 2008: 25). Eskiden üçüncü dünya olarak anılan ülkeler topluluğunda ulus-devletin vaat ettiği modernleşmeyi sağlamadaki başarısızlığı ve ulus-devletlerin tabi oldukları bütün uluslararası akışların yadsınamaz biçimde hızlanmış olması küreselleşmenin modernleşmenin yerini almasına neden olmuştur. (Keyder, 2000: 223). Küreselleşme olgusu siyasi açıdan incelendiğinde ise bilgi ve sermayenin uluslararası hareketliliğinin hızlı ve yoğun olduğu bir ortamda, ülkelerin "küresel" alanda rekabet düzeylerini artırma çabası içine girdikleri görülmektedir. Böylelikle ulus devletler, bazı birlikteliklerde kendilerine ait olan egemenliklerinin bir kısmını üst bir otoriteye devretmiş ve ekonomik-siyasi çıkar oluşturma amaçlı bölgesel birlikler kurmuşlardır. AB ise bu uluslararası bütünleşmelerin en tipik örneklerinden birini oluşturmaktadır (Sönmez, 2006: 179).

Genç devletler bir taraftan siyasal bağımsızlıklarını kazanırken, diğer yandan da ekonomik olarak başka ülkelere bağımlı hale gelmektedirler. Dünyada artık birçok faaliyet işletme ölçeğini küreselleşme denilen sürece uygun olarak bütün dünyayı kapsayacak şekilde genişletmektedir. Ekonomik küreselleşme, ülkelerin kendi içlerinde veya diğer ülkelerle birlikler halinde sağlamaya çalıştıkları kültürel veya siyasal entegrasyonu geride bırakmaya başlamıştır (Türkmentekin ve Özgüç, 2006: 30). Fakat küreselleşmeyi yalnızca ekonomik bir temelden görmek anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Çünkü küreselleşmenin sadece ekonomik bir süreç olmadığı aynı zamanda sosyal, kültürel ve politik yönlerinin de önem taşıdığı görülmektedir.

Küreselleşme yarattığı etkilere bakılarak; karmaşık, çelişkili, belirsizliklerle dolu ve çok boyutlu bir olgu olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla açıklanması ve tanımlaması pek de kolay olmayan bir konudur. Ancak, küreselleşmeyi iki özelliğinden hareketle bir parça da olsa somutlaştırmak mümkün olabilir. Bunlardan birincisi küreselleşmenin etkileri dünya çapında hissedilen hızlı bir değişim süreci oluşu, diğeri ise ekonomik, kültürel ve siyasi olmak üzere üç temel boyutta cereyan etmesidir. Vurgulanan bu iki

noktadan hareketle; küreselleşmeyi bahsedilen üç temel boyut başta olmak üzere milli sınırların eskisi kadar etkili olamadığı, ilişki ve bağımlılıkların arttığı ve kurumların değiştiği bir süreç olarak ifade etmek mümkündür (Şahin, 2010: 29).

Neoliberalizmin kamu sektörünü radikal bir biçimde dönüştürmesini takiben, özellikle yayıncılık alanı olmak üzere pek çok alanda kamu hizmeti ve kamu yararı anlayışı da terk edilmiştir. Medya sermayesi, tekelleşme ve uluslararasılaşma yönünde bir eğilim göstermiş ve bunun sonucunda medyanın alternatif seslere izin verme olasılığı zayıflamıştır. Söz konusu büyük sermayenin oyun alanının genişlemesi sürecinde medyadaki çalışma ilişkilerinin yapısı da değişmiş ve sendikasızlaştırma politikaları egemen olmuştur. Bu süreçte, medya yöneticilerinden oluşan yeni bir sınıf yaratılmıştır. Sembolik seçkinler denilen bu yeni sınıf, medyanın ideolojik işlevlerine yeni bir boyut getirmiştir. Bütün bunlar ise toplumsal eşitlik ve özgürlük gibi temel değerler üzerinde aşındırıcı bir etki yapmıştır (Şen ve Avşar, 2012: 43).

Dünyadaki neo-liberal politikalara dayanan bir yeniden yapılanma sürecine paralel olarak işleyen bu süreçte ise toplumsal adalet ve düşünce özgürlüğü yerine her ne pahasına olursa olsun asayişi sağlamaya yönelen otoriter bir iktidar tercih edilmiştir. Diğer taraftan 1980 sonrasında neo-liberal uyum süreci ve küreselleşme, dünyada devletlerin rolünün yeniden tanımlanmasına neden olmuştur. Bu bağlamda devletin işlevi "toplum, siyaset, ekonomi, güvenlik, insan hakları, laiklik, kimlik" gibi alanlarda yeniden belirlenerek, neo-liberal politikaların uygulanabilirliği açısından devletin söz konusu alanlardaki rolünün azaltılmıştır (Aygün, 2011: 262). Bu sürecin yayıncılık alanındaki en belirgin özelliği ise medya dışı sermayenin sektöre hızlı bir giriş yapması ve yayıncılık faaliyetinin ticarileşmesi olmuştur.

Yeni sağ düşünce ile Neo-liberal politikalara dayalı yeni dünya düzeninin en önemli iki öğesinden ilki küreselleşen para piyasaları; ikincisi de küreselleşen medya olmuştur. Yeni sağın hegemonya süreci, yeni dünya düzeni içinde temel politika yöntemleri olan özelleştirmeler, deregülasyon ve artan tekelleşme, medya alanında da en ileri seviyede uygulama bulmuştur. Dünya iletişim ortamının neredeyse bütün görüntüsü değişmiştir. Özelleştirmeler ve deregülasyon politikaları sonucunda, radyo televizyon alanında kamusal tekeller kaldırılmış ve kamu hizmeti yayıncılığı büyük darbe almıştır. Bu gelişmeye koşut olarak da sayıları yirmiyi geçmeyen, çoğu ABD ya

da AB çıkışlı dev medya kuruluşu tüm dünyada hâkimiyet kurmuş ve "küresel medya"nın temelleri atılmıştır (Çalışır, 2009: 63).

1980'lerden sonra mülkiyet yapısındaki değişim özellikle medyanın böyle bir dönüşüm yaşamasında etkili olmuştur. 1980'lere kadar gazeteci ailelerin kontrolünde faaliyetlerini sürdüren basın sektörü, 1980'ler ve özellikle 1990'lı yıllardan itibaren holdinglerin medyaya girişiyle yeni bir nitelik kazanmıştır. Medyadaki her etkili grup kendine ait gazete, radyo, televizyon, banka ve diğer sınaî-ticari kuruluşlarıyla holding yapısına kavuşmuştur. Dahası 1980'lerdetek bir devlet bu şirketlerin tüm faaliyetinin yalnızca bir bölümü üzerinde söz sahibi olabiliyordu. Bunun yanı sıra, boyutları açısından devletlerin çoğu birçok ulusötesi şirket yanında zaten cüce kalmaktaydı (Lafeber, 2001: 44).

Öte yandan hızlı bir tekelleşme sürecine giren medya, ekonomik ve ideolojik çıkarlarına hizmet eden söylemleri meşrulaştırmaktadır. Bu anlamda gündelik hayata yansıyan "tek tip" prototipi, haber üretim aşamalarına da yansımıştır. Neoliberal politikalar ekseninde değişen haber olgusu bireyleri alternatif medya arayışına sürüklemiştir.

1.3.1. Küreselleşme Bağlamında Haber

İnsanlığın her şeyi bilme arzusu sonucunda, haberdar etmek amacıyla ortaya çıkan haber, bugün küresel bir köye dönüşen dünyada dil, din, ırk ayırmaksızın tüm coğrafyalara ulaşabilmektedir. Etkileri özellikle 1980'li yıllarla birlikte hissedilmeye başlayan küreselleşme olgusu, ulaşım ve haberleşme alanlarında meydana gelen gelişmeler sonucunda dünyanın ekonomi-politik ve kültürel anlamda bütünleşmeye doğru gitmesidir (İyibozkurt, 2000: 79).

Öte yandan küresel olma iletişim ve teknolojinin dünya çapında kullanılmasıyla olur. Küreselleşme iletişim devriminin oluşturduğu teknolojik altyapıyı kullanarak daha da hissedilir hale gelmiştir. Böylece karşılıklı olarak büyüyen iletişim ve teknoloji küreselleşmenin en belirgin ölçütlerindendir. İletişim tabanlı teknolojilerin süratle gelişmesi, haberin hızına hız katmış ve herhangi bir ülkede yaşanan olaydan tüm dünya aynı anda haberdar olmaya başlamıştır.

Baudrillard'a göre (2001: 119- 120) küresel olma; teknolojinin, pazarın, turizmin, iletişimin dünya çapında kullanılmasıyla olmaktadır. Küreselleşmeyle birlikte medya biçimlerinin de globalleşmesiyle bütün medya araçları ve ürünleri küresel pazara dahil olmuştur. Bazı düşünürler ise küreselleşmenin medya ile mümkün olduğunu söylemektedir.

Öte yandan küreselleşen medya araçlarıyla birlikte, medya sermayesi ve firmaları da küreselleşmiştir. Küresel medya, iletişim teknolojisi alanındaki gelişmelerin yanı sıra, yayın organlarındaki seçenek zenginliğe rağmen, mülkiyetin bir azınlığın elinde bulunması nedeniyle; politik, ekonomik ve ideolojik anlamda bir bağımlılığın ortaya çıkması gibi sorunlarla baş başa kalmıştır. Kitle iletişim araçları kişileri bir yandan özgürce bilgilendirirken diğer yandan da neo-liberal politikaların en önemli silahına dönüşmüştür. "Dünya bizim izleyicimiz" diyen Time Warner'ın, bu sözleri söz konusu gerçeği açıklamaktadır (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 416-417).

Küresel pazarda hızla yerini alan medya endüstrileri çoğu düşünüre göre küreselleşme olgusunun gelişiminde önemli bir yapı taşıdır. Giddens'ın (2004: 75) şu sözleri medyanın küreselleştirici etkisine işaret etmektedir:

> "Medyanın küreselleştirici etkisi, kitlelere yönelik gazetelerin ilk gelişim döneminde birçok yazar tarafından dile getirildi. 1892 yılında bir yorumcu, modern gazetelerin çıkışıyla, küçük bir köyde oturan bir kişinin çağdaş olayları yüzyıl öncesinin başbakanından daha iyi anladığını yazar. Gazete okuyan bir köylü; Şili'deki devrimle, Doğu Afrika'daki gerilla savaşıyla, Kuzey Çin'deki soykırımla, Rusya'daki açlıkla eş zamanlı ilgilenir"

Teknolojinin küreselleşme üzerinde çok ciddi bir etkisi vardır ve bu etki, 1980 sonrasında ciddi bir ivme ile hız kazanmıştır. 1980'li yıllardan itibaren enformasyon teknolojilerinin (iletişim teknolojileri, bilgisayar, uydu iletişimi, yeni bilgi olanakları, kullanımı çok ciddi boyutlara ulaşmış ve giderek artan internet) yaygınlık kazanması, var olagelen mesafe kavramının anlamını yitirmesine neden olmuştur. Günümüzde giderek ucuzlayan ve an be an yeni kullanım olanakları ile karşımıza çıkan enformasyon teknolojileri, uluslararası değişim ve etkileşim sürecinde küresel dönüşüm sürecini de hızlandırmaktadır. 1945 yılından beri; okyanus ötesi taşıma bedelleri %50, hava taşımacılığı bedelleri %80, transatlantik telefon bedelleri %99 oranında ucuzlamıştır (Uluç, 2003: 173-174).

Kitle iletişim araçları, yalnızca teknolojik değil, ekonomik, kültürel, ideolojik ve toplumsal değişimin evrelerini yaşamaktadır. İletişim dünyasındaki gelişmelere paralel olarak üstyapıda da gerek içeriksel gerekse biçimsel bir takım değişimler ortaya çıkmaktadır. (Mengü, 2003: 25).

Tüm bu enformasyon teknolojisindeki gelişimle birlikte uluslararası haber yayıncılığı da değişmiştir. Haber yayıncıları, özellikle 1980 sonrasında küresel izlenimi veren aktörlere dönüşmüştür. Bu dönüşümün beraberinde haber ajansları, yayıncı kuruluşlar ve servis sağlayıcılar arasında şeffaf olmayan bir bütünleşme gerçekleşmiştir. Bir başka deyişle çeşitli farklı haber medyasının adeta bir bütünleşik stratejinin parçalarıymış gibi davranacak biçimde yatay bütünleştikleri konusundaki genel yönelimden de söz edilmektedir (Çalışır, 2012: 110). Hal böyleyken haberlerde özgünlük, çeşitlilik artık gözlenememektedir.

Haber iletimi, kitle iletişim araçlarının kuşkusuz en önemli işlevlerinden birisidir. Daha açık bir anlatımla, yönetsel örgütlerin görüşlerini kitlelere iletebilmeleri için gerekli olan kanalları sağlayan haber medyası, bu örgütlerin ya da kurumların etkinliklerinin tarafsız, yasal, eşitlikçi ve kamu yararına olduğunu ortaya koyabilmeleri için çok önemli bir işlev üstlenmektedir (Dursun, 2001: 19).

Medyanın "gündem oluşturma" gücü, kamuoyunun oluşumunda oldukça etkilidir. Kitle iletişim araçları "istedikleri" haberleri önemseyip büyütmekte, yine "kendi istedikleri" haberleri önemsizleştirebilmektedirler. Medya, kamuoyunu yönlendirirken ve etkilerken bu politikayı sıkça kullanmaktadır (Özkan, 2006: 15). Dahası İletişim yoluyla, dünya üzerindeki geniş kitlelerin bilmeleri ve bilmemeleri gereken şeylerin yanı sıra koşullandırılma biçimleri de belirlenebilmektedir. Kitle iletişim araçları toplum ve kültür adına hızlı, dinamik ve yeni ortak düşünce temelleri oluşturmaktadır (Erdoğan ve Alemdar, 1990: 54).

Öte yandan haber medyasının küreselleşme eğilimini sürdürmekle birlikte bölgeselleşme yönelimine girmiştir. Bir yandan haber yayıncılığı daha fazla küresel öz ve biçim edinmeye başlamış, diğer yandan genel strateji olarak bir tür yerelleşme sayılabilecek bölgesel bir yeniden yapılanma eğilimi içine girmiştir (Çalışır, 2012: 110). Robertson da bu düşünceye benzer bir şekilde, küreselleşme sürecinin bir yüzünü

evrenselin yani küreselin yerelleşmesi, diğer yüzünü ise tikellikler/yerelliklerin evrenselleşmesinin olduğunu belirtmektedir (Aktaran: Yetim, 2004: 140).

Küreselleşen ortamda medyaya düşen görev, yeni ekonomik örgütlenmelerin ve egemenliğin inşasında gerekli olan bilinç dönüşümünün inşaat ustası olmaktır. Yeni medya araçları kitle iletişiminin oluşumuna kaynaklık ederken, küresel sürecin alt yapısını oluşturmuş ve günümüzdeki haliyle küresel sürecin bir parçası olmuştur. Artık insana dair her şey küresel iletişimin bir konusu olarak biçimlenmeye başlamış (Bilgili, 2008: 49); empoze edilen ideoloji, başat kültürel yapı ve ekonomi-politik haber söyleminin kodlanmasında etkili olmaya başlamıştır. Dolayısıyla, genel anlamda kitle iletişim araçları ve özellikle de televizyon, sermayenin belirleyiciliği nedeniyle kültür endüstrisinin öğelerine dönüştürülmektedir. Böylelikle, egemenlik ilişkileri içinde varlığını sürdüren televizyon ve piyasa koşullarında üretilen haberin, ideolojik dizgenin belirlediği çerçeve içinde toplumsal iktidarın güçlendirilmesinde önemli bir işlevi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Mengü, 2003: 30).

Küreselleşmeyle birlikte günümüz teknolojisindeki gelişmeler, bireylerin habere ulaşma sürecine hız kazandırmıştır. 1990 yılında CNN'in Körfez Savaşı'nı CNN'in canlı olarak yayınlaması bir büyü, başarı hikayesi olarak tanımlanırken, bugün televizyon ekranlarına gereksinim duymadan kullandığımız akıllı telefonlardan kıtalarca uzaklıktaki bir ülkede yaşanılan güzel bir olaya dünya olarak sevinip, öldürülen bir insan için dünya olarak üzülebilmekteyiz. Görüntünün gücüne dayanan televizyon haberciliğinin doruğa çıktığı Körfez Savaşı'ndan sonra şu an sosyal medya sıradan vatandaşın muhabir olmasına olanak tanıyarak haberi yeni bir boyuta taşımıştır.

Bu durum başat ideolojik bakış açısını benimseyen kitlesel medyayı zor duruma sokmuş ve medya, "yandaş" olarak tanımlanmaya başlamıştır. Halk anaakım medyayı, siyasi aktörlerin ve güç sahiplerinin sözcüsü olarak ötekileştirmiştir. Bunun en önemli nedeni, olarak "siyasal boyutu giderek törpülenen ve politik yapıyla ilişkisini egemen ideolojik yapının sürdürülmesi bağlamında koruyan bir basının, demokratik dizge içerisinde denetleyici" rolünü yerine getiremeyeceği gösterilmiştir (Mengü, 2003: 30).

Kitle iletişim araçlarının inandırıcılığını kaybetmesi üzerine bilgi çağının gündem belirleyicisi alternatif medya olmuştur. Özellikle genç kuşak gündemi öğrenmek için

gazete okumak, televizyon izlemek yerine Twitter ve Facebook gibi sosyal ağları ya da internet haber sitelerini tercih etmektedir.

Bilginin geniş kesimlere aktarılabilmesi ve toplumsal gerçekliğin oluşmasına katkı sunmasında önemli bir rol üstlenen kitle iletişim araçları, günümüzün teknolojik gelişmelerini dikkate alarak, hız ve zaman kaygısı ile internete doğru evrilmeye başlamıştır. Haber bültenleri, tartışma programları gibi gündemle ilgili olan yayınlarda da görüldüğü gibi sunucu; sosyal ağlardan gelen soru ve istekleri dikkate alarak, kişilerden gelen bu görüşlere yayın sırasında yer vermektedir. Böyle bir ortamda bireylerin haber üretim aşamasında aktif bir rol oynamaya başlaması, küresel ölçekte habercilik anlayışını da yeni bir platforma taşımıştır.

Çalışmanın ikinci kısmında gazete, radyo ve televizyonu habercilik anlamında alışılagelmiş tanımlarından çıkararak bambaşka bir potada eriten internet ve internet tabanlı sosyal ağlar incelenecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE ALTERNATİF BİR HABER KAYNAĞI OLARAK SOSYAL MEDYA

2.1. YENİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ

Bireylerin yaşadığı toplumda duygu, düşünce ve tutumlarını belirtmek için diğer bireylerle ilişki kurması gerekir, bu ilişki de iletişim olarak tanımlanmaktadır. İnsanlığın başlangıcından bu yana bireyler toplumsal yaşamın devamlılığını sürdürebilmek için birbirleriyle iletişim halinde bulunmuşlardır. Mağara duvarlarında, ağaç gövdelerinde bulunan insan ve hayvan figürleriyle başlayıp, papirüs rulolarında veya elyazmalarında karşımıza çıkan veriler, iletişim araçlarının da insanlığın gereksinimleri temelinde, ancak yaşadığı coğrafyanın ve içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşulların sunduğu olanaklar çerçevesinde şekillendiğini ortaya koymaktadır (Törenli, 2005: 7).

İnsan toplumunun bir ağı olan iletişim, iyi belirlenmiş kanallarıyla bir iletişim sisteminin yapısı, onu çevreleyen toplumsal oluşumun iskeleti gibidir (Lucian'dan aktaran: Özçağlayan, 1998). Bu bağlamda iletişim olmaksızın insanın kendi ve toplumsal varlığını sürdürmesi olanaksızdır. John Fiske de (2003: 16) iletişimin yaşamın merkezinde olduğuna inananlardandır, iletişim olmadan herhangi bir kültürün ölmek zorunda olduğunu savunur. Genel olarak insanlar ve toplumlar arasında ortaklık yaratma çemberi etrafında tanımlanan iletişim yine Gerbner'e göre (1967), mesajlar yolu ile kurulan bir toplumsal etkileşimdir.

Öte yandan insan kendini ve toplumunu üretebilmek için giriştiği etkinliklerde hem doğal hem de kendi yarattığı teknolojik araçları kullanır (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 15). Teknolojik yenilikler ve gelişmelerle doğaya hâkim olma savaşı veren bireyler, sürekli yeni teknolojiler keşfetme uğraşı içindedirler. Özellikle son yüz elli yılda, iletişimde yaşanan teknolojik gelişimler toplumun temelden ve süratle değişimini tetiklemiştir (Karasar, 2004: 117).

Yaşanılan çağa göre teknolojinin anlamı, bilim ve teknolojinin kullanım şekillerinin değişmesine bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Son yıllarda yaşanan teknolojik gelişmelerin en belirgin özelliği, bu gelişmelerin getirdiği yeniliklerin ürün üzerine olmasından çok üretim sürecine yönelik olmasıdır. Dolayısıyla teknolojik gelişmeler üretim süreci üzerinde etkili olmuş ve özellikle bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler üretim, dağıtım ve ulaşım safhalarını farkedilir bir şekilde değiştirmiştir (Şaylan, 1994: 14).

Teknolojinin bir türü olan iletişim teknolojisi, modern toplumlarda oldukça önemli bir yer tutar. Mağara duvarlarına çizilen figürler ve konuşulan dilin icadı gibi yaşanılan çağa uygun iletişim sistemleri, insanlık tarihinin başlangıcından bu yana vardır. Fakat 1980'li yıllarda iletişim, teknolojinin de etkisiyle farklı bir önem kazanmış ve bilgisayar tabanlı iletişim sistemleri ile bilgi alışverişini oldukça kolaylaştırmıştır (Rogers, 1986: 2). Telefon, telgraf, faks, gibi iletişim araçlarını eski olarak tanılayan bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler, iletişim teknolojileri üzerinde etkili olmuştur. Breitrose (1985: 78), bilgisayar tabanlı gelişmeler ekseninde "yeni" olarak tanımlanan iletişim teknolojilerini 2 başlık altında eski iletişim teknolojilerinden ayırır:

"1- Eski teknolojilerde azınlık bir grubun çoğunlukla iletişim kurmasına izin vererek, çoğunluğun istek ve beğenileri azınlık tarafından tespit edilmektedir. Yeni teknolojilerde ise çoğunluk kendi istediği bilgiye ulaşabilmektedir,

2- Eski iletişim teknolojileri üretici merkezlidir ve aynı iletişim içeriğini bütün izleyici/dinleyiciler için sağlamaktadır. Yeni iletişim teknolojileri ise bunun tam tersi bir şekilde alıcı merkezlidir ve bilgisayarın hafızasındaki enformasyona erişim biçimi çoklu bir yapıya göre uyarlanmıştır."

Rogers ise *Communication Technology: The New Media in Society* (1986: 4-5) isimli kitabında, yeni teknolojiler sonucunda bireylerin iletişiminde neler değiştiğini 3 başlıkla tanımlar:

"1- ***Etkileşim:*** Yeni iletişim sistemlerinin hepsinde iki kişi ya da yüz yüze gibi belirli bir düzeyde etkileşim olur. Etkileşim yeni iletişim sistemlerinin (genellikle bilgisayarın olduğu) bir konuşmaya katılan birey gibi kullanıcıya cevap yetisidir. Yeni medya şu an eski

kitle iletişim araçlarının olmadığı kadar etkileşimcidir, yeni medya bireylerin iletişimini daha kişilerarası iletişime dönüştürse de yüzyüze olan iletişimden daha çok kişiye ulaştırır. Bu nedenle yeni iletişim teknolojileri, iletişim araçlarının ve kişilerarası iletişim yollarının belirli özelliklerini birleştirerek daha geniş kitlelere hitap eder,

2- ***Kitlesizleştirme:*** Yeni iletişim teknolojileri büyük bir kullanıcı kitlesi içinde, her bireyle belirli bir mesaj alışverişi yapılabilmesini sağlayacak kadar kitlesizleştirici olabilir. Böyle bir kitlesizleştirme, yeni medyayı yüz yüze kişilerarası iletişime benzetir ama yüz yüze değillerdir. Yeni iletişim teknolojilerinin yüksek düzeyde kitlesizleştirilmesi, bu bağlamda en azından kitle iletişim araçlarının tersi olduğu anlamına gelir. Kitlesizleştirme, kitle iletişim sistemlerinin genellikle mesaj üreticisinden, medya tüketicisine taşınması demektir,

3- ***Eşzamansız Olabilme:*** Yeni iletişim teknolojileri aynı zamanda eşzamansız olabilir, bu da birey için uygun bir zamanda mesajın gönderilme ya da alınma imkânıdır. Yeni iletişim sistemlerinde, katılımcıların aynı anda iletişimde olmasına gerek yoktur. Bilgisayar temelli iletişimin eşzamansız olma durumu genelde iletişim sürecini etkileyen bir değişken olan zamanla başa çıkma becerisine sahiptir."

Terim olarak belli bir teknoloji ya da teknolojiler grubunu tanımlamaktan çok, bir gelişmeyi ifade eden yeni iletişim teknolojilerinin desteklediği elektronik mesaj sistemi, telefon konuşmasının aksine iki kişinin telefonda birbirine ulaşamama sorununu çözer. Bu anlamda yeni iletişim teknolojilerinin insanlara sağladığı en büyük yararlardan biri, insanların zaman üzerinde denetim kurabilmesine yardımcı olmasıdır (Gates, 1999: 70).

Bunların yanı sıra teknoloji, uygulamalı amaçlar gerçekleştirilmesi için örgütlenen bilgidir. 19. yüzyılın sonlarında uygarlık tarihinin en önemli değişim ve dönüşüm süreci olarak kabul edilen sanayi devrimi ve beraberinde getirdiği yeni teknolojiler, içinde bulunduğumuz yüzyılın "İletişim Toplumu" veya "Bilgi Toplumu" olarak anılan bir çağ olmasının temellerini atmıştır (Özçağlayan, 1998: 20). Belli bir dönemde hakim olan iletişim teknolojisinde meydana gelen değişiklikler, o dönemde egemen olan yaşamı çeşitli biçimlerde etkilemektedir (Kaplan, 1992: 2). İletişim teknolojilerinin günümüzde geldiği son noktayı anlayabilmek için, çağımıza kadar yaşanan teknoloji temelli iletişimdeki değişikliklere bakmak gerekir.

2.1.1. İletişimde Teknolojik Dönüşümler

Rogers (1986), kronolojik olarak insan iletişimini yazı, matbaacılık, telekomünikasyon ve etkileşimli (interaktif) iletişim olmak üzere dörde ayırır. Baldini de (2000: 5) bu süreci *Tipografik Devrim, Gutenberg Devrimi* ve *Elektrik-Elektronik Devrimi* şeklinde üç temel başlıkla açıklar. Bu bağlamda telgrafın kâşifi Samuel Morse'un 24 Mayıs 1844'te Baltimore'dan Washington'a ilk mors alfabesiyle yazdığı ünlü *"What hath God wrought?"* (Tanrı neler yaptı?) mesajıyla birlikte günümüz elektronik iletişim teknolojileri şekillenmeye başlamıştır.

Öte yandan, teknolojik yeniliklerin 19. yüzyılda, iletişim alanındaki kullanımının artması, iletişim ve teknoloji kavramlarının iç içe geçmesinin yanı sıra, iletişim teknolojilerinin bilgi toplumuna geçişin motor gücü olarak tanımlanmasıyla sonuçlanmıştır. İnsanoğlunun en büyük hayali olan uzağın yakın olması, uzakta olandan haberdar olma arzusunu iletişim teknolojilerindeki gelişmeler mümkün kılmıştır. 19. yüzyılın ilk yarısında telgrafın, ikinci yarısında telefonun yirminci yüzyılın başında ise telsiz iletişiminin keşfedilmesi uzaklıkların kalkmasında önemli rol oynamıştır. İletişim teknolojilerinin bilgisayar teknolojisi buluşması ise iletişim alanındaki teknolojinin gelişme hızının oldukça artmasını sağlamıştır (Özdemir, 2005: 205).

Sanayi devriminden sonra üçüncü bir devrim olarak görülen yeni iletişim teknolojilerinin (Toffler, 1981), özellikle 1970'ler sonrasında iletişim araçlarıyla etkileşimli olarak geliştirilmesi ve desteklenmesi sonucunda yaşanan gelişmelerin, durmaksızın devam ettiğine tanık olmaktayız. İletişim devrimi olarak tanımlanan bu süreci Van Dijk, yapısal iletişim devrimi ve teknik iletişim devrimi olmak üzere iki kategoride inceler. Dijk'e göre (1999: 6-7) yapısal devrimler, uzay ve zaman koordinatlarında gerçekleşen köklü değişikliklerken, teknik devrimler ise buluş ve üretime dayalıdır. Bunun yanı sıra iletişim devrimi birinci ve ikinci olmak üzere iki süreçte incelenmektedir.

James Beniger 1986 tarihli "*The Control Revolution*" başlıklı eserinde ilk kez birinci iletişim devriminin 19. yy. sonunda gerçekleştiğini ve 20. yy.'ın ilk yarısına kadar devam ettiğini belirtmiştir. James Beniger çalışmasında, Bilgi Toplumu olarak isimlendirilen iletişimdeki teknoloji temelli değişimlerin, 1950'lerin ortalarında

Amerika Birleşik Devletleri'nde, bir yüzyıl önce başlamış sosyal değişimlerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını savunur.

1850'lerde sanayi devrimi sonucunda buhar enerjisi teknolojisinin üretim ve ulaşımda uygulanmasıyla, malzemenin işlenmesi büyük ölçüde hızlanmıştır. Örneğin, o dönem yeni inşa edilen demiryolları nispeten hızlı bir şekilde tüm ülkenin etrafında insanlar ve eşyalarını düşük bir maliyetle taşımaya başlamıştır. Ancak sanayi devrimi 1900'lü yıllarda, yaygın kullanılan yeni enerji teknolojilerini kontrol etmede başarısız olmuş ve bu durum bir kontrol krizine yol açmıştır.

Örneğin Beniger bu dönemde kaybolan vagonların sorununu belgelemektedir. Belgelere göre demiryolu araçlarını izleyebilmek için etkili teknolojiler, vagonların ülke çapında gezdiği demiryolu hatlarının kapasitesini yakalayamamıştır. Bu teknolojik denetim krizi ise Amerika'da bilgilendirme faaliyetlerinden yararlanma ihtiyacını yaratmış ve bu ihtiyacın giderilmesi ise 2. Dünya Savaşı sonrası dönemde bilgisayar ve diğer iletişim teknolojileriyle sağlanmıştır. Profesör Beniger'in teorisine göre son yıllarda bize gereken bilgi işleme faaliyetlerine olan ihtiyacımızı karşılayacak teknolojik araçlara sahip durumdayız (Rogers, 1986: 14) ve iletişim devrimi, 19 yüzyılın ikinci yarısından itibaren bugün hala kullandığımız telgraf, daktilo, transatlantik kablo, telefon, hareketli görüntü, radyo ve televizyon gibi araçların gelişmesiyle yani iletişim teknolojilerindeki ilerlemelerle başlamıştır.

20. yüzyılın ilk yarısından günümüze kadar devam eden süreci ise Frederick Williams, 1982 tarihli "*The Comminications Revolution"* isimli kitabında *İkinci İletişim Devrimi* olarak tanımlar. Mikroişlemciler, kablo televizyon, fiber optik kablolar, uydu yayıncılığı, teletekst, e-posta, video konferans, e-sohbet ve internet gibi birçok alanı içinde barındıran bu dijital devrim; bilgisayar, telekomünikasyon ve mikroelektronik alanlarında meydana gelen gelişmelerin sonucudur (Timisi, 2003: 1).

Söz konusu devrimin etkisi, yalnızca fazla televizyon ve radyo yayıncılığı anlamına gelmemekte, aynı zamanda eski dünyanın tekli yayıncılık algılayışı yerine, seçime dayalı, daha iyi bir yayıncılık ortamının gelişmesine olanak tanımaktadır (Graham, 2002: 30). Yayıncılık ortamlarının bu denli gelişmesi ise yeni medya olarak adlandırılan süreçle sonuçlanmıştır.

Bilgisayar ve bilgi-işlem alanında kaydedilen gelişmelerin iletişim alanına uyarlanması sonucunda yeni medya olarak da tanımlanan, Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) veya Bilişim Teknolojileri (BT) biçimlenmeye başlamıştır (Törenli, 2005: 88). İletişim alt yapısında meydana gelen köklü değişimler sonucunda iletişim teknolojilerinde zamansal olarak eski ve yeni şeklinde farklı bir sınıflandırılma yoluna gidilmiştir. 1986 yılında yapılan UNESCO uzmanlar toplantısında radyo ve televizyon gibi basın teknolojisine dayalı ürünler geleneksel medya olarak tanımlanırken; video, kablo, uydu yayıncılığı, videotekst ve teletekst gibi araçlar da yeni iletişim araçları olarak belirlenmiştir (Timisi, 2003: 80).

Yayıncılık, 1980'lere kadar üç ayrı alan olarak gelişmiştir. Telekom ve bilgi-işlem sektörlerinin yöndeşmesi (convergence), sürekli yeni teknolojik araçları ve bunların yeni olanakları ortaya çıkartmaktadır (Tuncel, 2003: 85). Bunun tipik örneklerinden biri, ülkemizde de uydu üzerinden başlayan sayısal uydu yayıncılığıdır (Digiturk, Dsmart). Uydu, dijital ve dijital kablolu yayıncılığın gelişimi, birçok televizyon ve radyo yayınına erişebilmiştir. Ayrıca yayın sağlayıcıların oluşturmuş olduğu paket programlar interaktif bir şekilde kullanıcılarla paylaşılabilmeye başlamıştır (Smith, 2002: 26). Bilgisayarların ve/veya mikroişlemcilerin telefon gibi eski gibi eski bir teknolojiyle birleşmesi, sistemin bütünler arasında, ayrıca kullanıcı ile sistemin bütünü arasındaki etkileşimi artırmaktadır (Geray, 2003: 19-20).

Tüm bu gelişmeler değerlendirildiğinde teknolojide ve buna bağlı olarak iletişim teknolojisinde ortaya çıkan… yeniliklerin birbiriyle yakından ilişkili *sayısallaşma, bilgi-İşlem, uydu, veri sıkıştırma-saklama, fiber obtik kablo teknolojilerinin* yeni medyanın da teknolojik temelini oluşturduğunu söyleyebiliriz (Törenli, 2005: 98).

Özellikle İnternet ve dijital yayıncılık alanındaki baş döndürücü gelişmeler medya kurumlarının işleyişinde, örgütlenme yapısında ve kendi aralarındaki ilişkilerinde önemli değişiklikler yaşanmasına neden olmuştur. Bugün gazeteler, bilgisayar yazılım paketleri, müzik ve film CD-ROM'lar elektronik ortama çevrilerek (sayısallaştırılarak) taşınabilmekte ve tüketiciye sayısal olarak iletilebilmektedir (Özdemir, 2005: 218). Türkiye'de bahsi geçen teknolojik gelişmeler doğrultusunda yaşanan değişimlere örnek olarak, ulusal bir gazete olan Radikal'in basılı yayınına son vererek, dijital gazete olarak yayın hayatına devam etmesi gösterilebilir.

Günümüzde yeni iletişim teknolojilerindeki en önemli göstergelerinden olan akıllı telefonlar ise yeni medya ortamlarının en önemli araçlarından biri olma özelliği ile hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Yeni iletişim teknolojilerinin sağladığı birçok özelliği bünyesinde bulunduran akıllı telefonlar geniş bir kullanıcı ağına ulaşmıştır. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) raporlarına göre 2015 yılında Türkiye'de 72 milyondan fazla mobil abone bulunmaktadır ve 3G abone sayısı yaklaşık 60 milyondur.[3] Akıllı telefon, kullanıcılarına sunduğu sürekli bağlantıda olabilme özelliği ile sosyal medya kullanım pratiklerine de yeni bir boyut getirmiştir (Hinton ve Hjorth, 2013: 123).

Gelişimine halen devam eden dijital teknik ve çoklu yayıncılık sistemleri geleneksel medyanın egemenliğine son vermiş olmasa da gücün dağılmasına yol almıştır. Bunun sonucunda ise sistemin yeniden yapılandırılmasını gerektiren yeni bir dönem başlamıştır.

2.1.2. Yeni İletişim Teknolojilerine Farklı Yaklaşımlar

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde kaydedilen gelişmeler gerek ekonomik, gerekse toplumsal anlamda yapmış olduğu değişikliklerle bilgi toplumu insanını, yeni iletişim teknolojilerinin imkanları ile sürekli hatırı sayılır yeniliklerle buluşturmaktadır. Yeni iletişim teknolojilerinin bu denli gelişim göstermesi ve yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmesi sonucunda sosyal bilimlerin farklı disiplerinde de yeni iletişim teknolojileriyle ilgili yapılan araştırmalar ivme kazanmıştır.

Bu yönde yapılan çalışmalarda teknolojinin insan hayatını kolaylaştırdığı yönündeki görüşlerin yanı sıra teknolojiyi üreten insanın, zaman içinde üretmiş olduğu bu teknolojiye mecbur hale geldiğini savunan olumsuz görüşler de bulunmaktadır. Plato'nun *Fedro (Phaedrus)* adlı eserinde yazdığı Yukarı Mısır'ın büyük bir şehrinin kralı olan Thamus hakkında yazdığı hikaye teknolojinin etkilerini akıcı bir dinle anlatır (Plato'dan Akt: Postman, 2004: 13-14):

> "Kral Thamus bir keresinde sayılar, hesaplama, geometri, astronomi ve yazı dahil birçok şeyin mucidi olan tanrı Theuth'u ağırlar. Theuth, Kral Thamus'a

[3] http://www.tk.gov.tr/kutuphane_ve_veribankasi/pazar_verileri/ucaylik15_1.pdf

> buluşlarını sergiler ve bu buluşların Mısır'da adamakıllı bilinmesi ve mevcut olması gerektiğini söyler. Thamus tüm bu buluşların ne işe yaradıklarını inceledi. Her bir buluşu beğenip beğenmediğini dile getirdi. Kral Thamus'unTeuth'a ait olan buluşların her biri için neler söylediğini sayıp dökmek çok vakit alacaktır. Fakat, sıra yazıya gelince Teuth: "Sayın kralım, bu Mısırlıların bilgeliğini ve hafızalarını geliştirecek bir başarıdır. Bilgeliğin ve hafızanın reçetesini buldum." Dedi. Thamus ise: "Ey mucitlerin piri, buluş yapmak ayrı şey, buluşunun onu kullananlara fayda mı yoksa zarar mı getireceğini kestirmek ayrı şey. Harflerin babası olan sen, kendilerine duyduğun sevgi dolayısıyla, verecekleri neticenin tam aksi bir neticeyi onlardan bekliyorsun. Yazıyı kullanmaya başlayanlar hafızalarını kullanmaktan vazgeçecekler ve unutkanlaşacaklar. Bir şeyleri hatırlamak için iç kaynaklarını kullanmak yerine harici bazı işaretlere bel bağlayacaklar. Sen hafıza için değil, anımsama için bir reçete keşfettin. Bilgeliğe gelince, öğrencilerin, hakikati olmayan bilgelikleri sayesinde şöhrete ulaşacaklar ama aslında bir yol göstericiden yoksun olan öğrencilerin sadece malumat sahibi olacaklar. Sonuçta belki bilgili sayılacaklar fakat birçok şeyin cahili olacaklar. Gerçek birer bilge olmak yerine bilgeliğin gururuyla yetinen bu insanlar toplum için de birer yük haline gelecekler."

Thamus'un efsanesinde de geçtiği gibi teknolojik buluşların her zaman tek taraflı etkileri yoktur. Thamus ta Theuth'un icatları hakkında hem lehte hem de aleyhte iddialarda bulunmuştur. Ancak günümüzde teknoloji temelli fanatik Teuth'cular olduğu gibi, Thamus'cu düşünürler de vardır. Esasen iki grup düşünürler de Teknolojik Deterministler olarak tanımlanır. Teknoloji severler teknolojiye büyük anlamlar yüklerken, teknolojinin toplumun doğasını değiştirdiğini savunan görüşler teknolojiyi olumsuz bir potada eritir.

Temelde her iki yaklaşım da teknolojiyi belirleyici bir güç olarak niteler. İnsanın teknolojinin sunduğu değişime uyum sağladığı ölçüde mutlu olacağını savunan iyimser yaklaşım da teknolojiyi her şeyi tek tipleştirdiği açısından eleştiren kötümser yaklaşım da teknolojinin belirleyiciliğini öne sürmektedir (Başaran, 2010: 259). Teknolojik determinizm çatısı altında incelenen bu iyimser ve kötümser yaklaşımlar teknolojiyi insan olmadan kendiliğinden gelişen, özerk sihirli güçleri olan büyük bir güç olarak kabul eder. Bu anlamda her iki düşünce de teknolojiyi belirleyici olarak görüp insanı pasifize etmesi noktasında eleştirilir.

2.1.2.1. Teknolojiye İyimser Yaklaşım

İnsan, dünyaya adım attığı andan bu yana doğayı alt etmek ve hayatı kolaylaştırabilmek adına çeşitli aletler, makineler üretmeye çalışmıştır. Bir toplumun gelişmiş olup olmadığı da bu ölçüde belirlenmiş, makineler yani teknoloji ne denli çok kullanılmışsa toplum da aynı ölçüde gelişmiş olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda bireylerin yaşamını rahatlaştırarak gelişen, üretkenliği arttıran ve hatta doğaya hakim olmayı sağlayan teknoloji, insanların

vazgeçilmezi olmuştur. Özellikle *Harold Adam Innis* ve *Marshal McLuhan* gibi düşünürler teknolojiyi toplumun değiştiricisi olarak nitelendirirler.

Teknolojik iyimserlik denince ilk akla gelen McLuhan'ın *Global Köy* (The Mechanical Bridge) isimli eseridir. Ancak McLuhan çalışmalarını, Harold Innis'in hayatının son 10 yılında yazdığı *Empire and Communication* ve *Communication Bias* isimli eserlerini temel alarak geliştirmiştir. Innis'e göre (2006), geniş alanların etkin yönetimi, büyük ölçüde iletişimin etkinliğine bağlıdır. Innıs, 1950 yılında yazdığı *Empire and Communucation* isimli çalışmasında, imparatorlukların çöküş ve yükselişlerinde iletişimin önemini vurgular. İletişim teknolojilerini "zamana bağlı" ve "mekana bağlı" olarak ayıran Innis (2006: 28) bu ayrımı şu sözleriyle açıklar:

> "Zaman ve mekan kavramları, uygarlaşmada medyanın önemini yansıtır. Zamana vurgu yapan medya, parşömen, kil ve taş örneğindeki gibi niteliği gereği dayanıklıdırlar. Ağır malzemeler, mimari ve heykeltıraşlığın geliştirilmesine de uygun düşüyordu. Mekana vurgu yapan medya, papirüs ve kağıt örneğinde olduğu gibi niteliği gereği daha az dayanıklı ve hafif olma eğilimindedir. Mektup, içinde devlet yönetimini ve ticaretin yapıldığı geniş alanlara uygundu. Mısır'ın fethi, Romalılara, papirüs üretim kaynaklarına erişim ve böylece geniş alanları yönetebilen temel bir imparatorluk haline gelme olanağı verdi."

Innıs bu sözleri ile her iletişim aracının, örgütlenme ve enformasyonu denetleme bakımından bir yanlılığı olduğunu iddia ederek, taş ve kili ağır ve kalıcı olmaları sebebiyle kullanıldıkları toplumları zaman üzerinde yayan, taşınması kolay iletişim araçlarının kullanıldıkları toplumları ise coğrafi olarak yayan özellikleri olduğuna dikkat çekmiştir (Başaran, 2014: 23). İletişim teknolojileri ile toplum yapısı arasındaki etki bağını bireyler üstü bağlamda ele alan Innis'e göre varolan iletişim araçları toplumsal örgütlenme biçimini güçlü bir şekilde etkiler ve egemenlik iletişim araçlarının denetimi ile oluşur (Erdoğan, Alemdar, 2005: 139-140). Innis'e göre, zamana veya uzama dair güçlü yanlılıklar "bilgi tekelleri" olarak adlandırdığı belli bir sınıf insan topluluğunu güçlendirmektedir. Bilgi tekelleri ise "neyin bilgi" olarak niteleneceğinden, bilginin nasıl yayılacağına dair her aşamada belirleyici rol üstlenir (Başaran, 2010: 262). İmparatorluk ve İletişim Araçları isimli kitabında da tarihsel süreçleri detaylı bir şekilde ele alan Innıs, bilgi tekelleri ve egemenliğe dair çok çeşitli örnekler verir.

Innis, yazının icadının sözlü kültürü belirginleştirerek, gelecek toplumların incelemeleri için bir nesne haline getirmesinin yanı sıra farklı kültürlerin mekânlarının sınırlarından kurtulmalarına da izin verdiğinin altını çizer (Stevenson, 2008: 198).

McLuhan da Innis'in peşinden giderek *Global Köy* (War and Peace in the Global Village) adlı kitabında; iletişim araçlarının sınırları ortadan kaldırdığını belirtir. McLuhan'ın deyişiyle yeniçağda en zengin insan, sıradan insanlarla aynı eğlenceye, aynı gıda ürünlerine sahip olacaktır. Dolayısıyla yeni iletişim teknolojileri evrenselleştirici küreselleşme ideolojisinin en önemli yapı taşlarından biridir (Yücesan-Özdemir, 2009: 21). Ancak burada Innis belli bir döneme ait kültürün yazının bulunmasıyla mekanın sınırlarından çıkarak, zamanda yer alacağına işaret eder. McLuhan'ın Global Köy'ünde ise iletişim araçları demokratik ve eşitlikçi bir kültürü ortaya çıkarmaktadır. McLuhan, iletişim teknolojisinin kişilerin duyularını dönüştürdüğünü savunur. Teknolojinin toplum üzerindeki etkisini ise araç kullanımının niceliksel çokluğuna odaklanan bir yaklaşımla dünyayı "global köye" çevirdiğiyle açıklar (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 142). McLuhan'ın bahsettiği küresel köy ile küresel bir kültür oluşmaya başlamıştır.

McLuhan'a göre teknoloji, insan duyularından herhangi birini öne çıkmaya zorlarken öteki duyuları zayıflatır ya da tümüyle ortadan kaldırır. Bu süreci McLuhan, şu ifadeler ile anlatır:

> Teknoloji, insan duyularından herhangi bir tanesini öne çıkmaya zorlar; aynı anda öteki duyular ise ya zayıflatılır ya da geçici olarak tümüyle ortadan kaldırılır. Bu süreç, insanoğlunun kendi uzantılarına, ilahi niteliğin bir biçimi olarak tapınma eğilimini bir kez daha hayata geçirir. Yeterince ileri gidildiğinde de böylelikle insanoğlu 'kendi makinesinin bir yaratığı' haline gelir" ifadelerini kullanır. (McLuhan ve Powers, 2001: 25).

Her yeni teknolojinin bir insan organının uzantısı olarak geliştirildiğine inanan McLuhan'a göre tarihin itici gücü medya teknolojileridir. Marshall McLuhan "araç mesajdır" sözü ile toplumların iletişimin içeriğinden ziyade iletişimde bulundukları araçlar tarafından biçimlendirildiğini söylemektedir (Güzelcik Ural, 2011: 59). Bu iletişim aracının iletinin kendisi olduğu anlamına gelmektedir.

Günümüzde medyanın insanların benliğini tümüyle teslim aldığını savunan McLuhan başlangıç çalışmalarında sözlü kültürlerin zaman eğimli, okuryazar kültürlerin ise mekan eğimli olduğunu savunarak Innis'in izinden gitmiştir. Ancak matbaanın yerini elektronik devre sisteminin almasıyla zaman ve mekan koordinatları yok olmuştur (Stevenson, 2008: 205). McLuhan için zaman ve mekanın ortadan kalkması, kitle iletişim araçlarındaki teknolojik gelişmelere bağlıdır. Elektrik

teknolojisinin getirdiği "yeni tarihsel mozaik" biçimi ile elektronik araçlar; toplumdan daha güçlüdür, tek başlarına hareket eder, dünyayı ve bu dünyadaki insanları değiştirirler (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 147).

McLuhan'ın "teknolojik determinizmi" teknolojinin keşfedilmesiyle ve yenilenmesiyle oluşur. Bu bağlamda yeni iletişim teknolojilerine olumlu anlam yükleyenlere McLuhan bir nevi önder olmuştur. Günümüzde teknoloji sayesinde bilginin eşit ve hızlı bir şekilde küresel ölçekte yayıldığını, daha eşit ve demokratik bir zeminde ilerici ve faydacı bir dönüşümün başladığını kabul eden olumlu yaklaşımlar McLuhan'ın "teknolojinin her şeyi değiştirdiği" düşüncesinden yola çıkmaktadır.

Teknolojilerin gerek insan hayatına gerekse medya alanına getirdiği kolaylıklar ve yenilikler elbette göz ardı edilemez. Özellikle yeni teknolojik gelişmelerin en popüler ürünlerinden olan akıllı telefonlar ve tabletler bireylerin hayatlarında oldukça kolaylık sağlamaktadır. Kullanıcıların bu aygıtlara yüklediği mobil bank, mobil alışveriş sitesi gibi uygulamalar, zaman kaybetmeden sıra beklemeksizin işlemlerini yapmalarına izin verir.

Bilgi teknolojilerinin artan kullanımına dair iyimser görüşler günümüzde sosyal ağlar ekseninde de şekillenmektedir. Dünün sessiz yığınları bugünün konuşan, sesini duyuran bireyleri olarak yorumlanmaktadır. Örneğin Amanda Mitra, Güney Asya'da dijital teknolojilerin kullanımının kadınlar gibi geri planda kalmış, görünmeyen grupların seslerini duyurabilecekleri bir alan açtığını söylemektedir (Baban, 2012: 65).

Bugün McLuhan'ın hayalini kurduğu Küresel Köy'ün, özellikle internete bağlı teknolojilerin yaygınlaşmasıyla tam anlamıyla gerçek olduğunu söylenilebilir. Teknoloji temelli gelişmeler; sessizlerin sesini duyurmasında, özgür ve demokratik bir iletişim platformunda bireylerin bilgi sahibi olup yeri geldiğinde bilgilendirebilmesini sağlamaktadır. Zaman ve mekanın anlamını yitirdiği bu süreç, tüm olumluluklarının yanı sıra teknolojinin kendine bağımlı bir kitle oluşturup, bireyleri tek tipleştirdiği yönünde olumsuzlukları da içinde beslemektedir.

2.1.2.2. Teknolojiye Kötümser Yaklaşım

Teknolojilerin gün geçtikçe büyüyerek tüm dünyayı etkisi alması sonucunda bireyler teknoloji tabanlı alışkanlıklar edinmeye devam etmektedir. Eğitimden,

eğlenceye hayatın her alanında kendine yer edinen teknoloji, bireylerin yaşam tarzlarında da hatırı sayılır değişimlere neden olmuştur. Özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerine sirayet eden bu teknolojik değişim ve dönüşümler sonucunda en çok eleştirilen konular içerisinde küresel, tek tip bir kültürün oluşması yer almaktadır.

Teknoloji temelli kültürel değişimlerin; bireyleri tek tipleştirerek, yığınlar haline getirdiği görüşünden hareket eden düşünürler *Eleştirel Okul'*dan gelmektedir. Eleştirel gelenek içinde ilk akla gelen *Frankfurt Okulu'*dur. 1923 yılında Almanya'da kurulan okulun en önemli temsilcileri Adorno, Horkheimer, Marcus ve Habermas'tır. Okul, Adorno ve Horkheimer'in *Aydınlanmanın Diyalektiği* (1947) isimli eserinde derinlemesine söz ettiği "kültür endüstrisi" kavramı ile teknoloji temelli bir kitle kültürüne eleştiri yapar.

Horkheimer'e göre teknik ve teknolojinin yardımıyla aklın araçsallaştırılması dünyanın büyüsünün çözülmesine sebep olarak, yaşamı mekanikleştirmiştir. Aklın araşsallaşıp tekniki bir boyuta gelmesi ise insanların tek boyutlu bir hale gelmesine neden olmuştur. Bu durum kapitalist sistemde oluşan en önemli tahribatlardan biridir. (Akın, 2009). Adorno' da "kültür endüstrisi"nde kullanılan endüstri teriminin ilk anlamıyla alınmaması gerektiğini söyler. Bu terimle doğrudan üretim sürecinin kastedilmesinden çok kültürel malın standardizasyonu ve dağıtım tekniklerinin rasyonelleştirilmesine dikkat çekildiğini belirtir. Adorno, 2003: 78).

Frankfurt Okulu'nun üyesi olan Herbert Marcuse da teknolojik evrendeki makine sürecinin özgürlüğün en içte bulunan gizliliğini kırarak, emeği bilinçsiz bir otomasyonda birleştirmesi sonucunda kişilerin yabancılaştığını savunur. Tekniğin yasası, köleliğin yasasına dönüştürülmüştür. Teknolojinin özgürleştirici gücü bir özgürlük prangasına döner. Teknik ve teknoloji, insanları araçsallaştırarak tek boyutlu bir hale getirir (Marcuse, 2010: 39, 137).

Kültür endüstrisinde üretilen tek tip kültür, en üst teknolojik araçlarla seri ve hızlı bir şekilde dağıtılır. Üretilen bu ürünler maddi varlıklarını medya aracılığı ile sürdürmektedir. Ayrıca kültürel ürünlerin dağıtımını da yapan medya/kitle iletişim araçları, tek boyutlu yaşama neden olan en önemli unsurlar olarak tanımlanmaktadır. Yaşadığımız dönemin en önemli aktörlerinin enformasyon üzerine çalışan teknolojiler

olduğunu söyleyen Kumar (1995: 10), enformasyonun hammadde olarak kullanıldığı teknolojilerin önem kazandığını belirtir. Küresel bir enformasyon ağına izin veren yeni iletişim teknolojileri ise kültür endüstrisinin merkezlerinde biçimlendirilmiş her açıklamanın, her haberin, her düşüncenin kitlelere gelmesini sağlar (Adorno, 2005: 11).

Düşünmenin, haberdar olmanın yanı sıra mekanik iletişim araçları bireylere nasıl yaşayacağını da gösterir. Teknolojinin hüküm sürdüğü popüler olan sosyal ağların gösterdiği şekilde yaşamlarını sürdüren kitleler, nereye gidip, nasıl eğleneceğini, ne yiyeceğini, hatta alışkanlıklarını dahi bu doğrultuda edinir. Evrensel bir kültüre dahil olan bireyler, en iyi yaşam yolunun bu olduğunu düşünür. Böylece tek boyutlu düşünce ve davranış kalıbı doğar (Marcuse, 2010: 27). Yeni teknolojiler; iş, eğitim, eğlence, toplumsal etkileşim, politika ve kültürün içine işleyen, eğitim ve eğlence şekilleri olarak oluşumlarını tanımlamıştır (Kellner, 2010: 39-41). Global bir şekilde oluşturulan kültürün genelde teknoloji merkezli özelde ise iletişim teknolojileri merkezli bir değişim süreci olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Bu amaçla gelişimini sürdüren kitle iletişim araçlarının kullandığı dil düşünceyi engeller yani "söylem evrenini kapama" rolünü oynar (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 333).

Mekanik iletişim teknolojileri, Avrupa'daki ilk mekanik baskıya geçilmesinden beri, küreselleşmenin bütün boyutlarını etkilemiştir. Medyanın küreselleştirici etkisine kitlesel gazetelerin ilk yıllarında dahi işaret edilmiştir. Burada belirtilen temel nokta "medya/haberler" tarafından kitlelere empoze edilen bilgiler olmaksızın küresel bir kültürün yayılmasının mümkün olmayacağıdır (Giddens, 2004)

2.2. YENİ BİR İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ OLARAK İNTERNET

Zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın iletişime izin veren, bilgi çağının en ünlü aktörü internet, İngilizce "International Network (Uluslararası Çalışma Ağı)"un kısaltılmışıdır. İnternet "dünya üzerindeki milyonlarca bilgisayarın birbirlerine bağlanmaları ile oluşan küresel bir bilgisayar ağları sistemini ifade etmektedir" (Erkan ve Songür, 1999: 230). Ancak İnternet 1962 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde askeri amaçlı kullanılarak 1990'lı yıllarda ticari kullanıma açılarak hızla yayılan internet bugün hayatımızın her alanına girmiştir.

Öte yandan internet, iki ya da daha fazla insanı birbirine bağlayan, gerçek zamanda gerçek zamanda yapılan, yeni bir örgütlenme biçimi hatta yeni bir iletişim aracıdır (Castells, 2006: 26-27). Yeni bir iletişim aracı olan internetle birlikte iletişim dünyasında yeni bir medya kavramı ortaya çıkmıştır. Bu yeni medya, özellikle iletişim çalışmaları üzerinde önemli bir yer edinmiştir (Yurdakul, 2006: 190).

Yeni bir medya aracı olan internet, çeşitli çevrelerce farklı şekilde tanımlanmıştır. Çoğunlukla birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyüp gelişen bir iletişim ağı (Sözer, 2002: 15) olarak tanımlanan internet, kendi zaman ve uzamını yaratarak iletişimde sınır tanımamıştır. Özellikle 2000'li yıllardan sonra yaygınlaşan internetin bilgiye ulaşımda sağladığı hız ve maliyet düşüklüğü onun günümüzde en popüler iletişim aracı olmasına neden olmuştur (Bulut, 2006: 24).

İnternet, insanları bilgisayar/iletişim araçları marifetiyle birbirine bağlamak için geniş tabanlı (fiber optik kablolar gibi) ve dijital anahtarlar kullanmaktadır. İnternet, herhangi bir zamanda, dünyanın her tarafına sayısallaştırılmış ses, video (görüntü) ve data nakleder. "İletişim kuran" insanlar aynı hatta olmak veya bilgiyi aynı dilde paylaşmak mecburiyetinde değildir. İnternet zaman, mekan ve dil farklılıklarını ortadan kaldırır. Data kaynakları yorulmaz ve bilgiyi çarpıtmaz. Enformasyon erişebilme imkanıyla değil mevcut olup olmamasıyla sınırlıdır. İnternetin dünyasında "sınırsızlık"lık geçerlidir (Maibach, 2000: 100).

İnternetin her anımızda yer alacak kadar hayatımızın içine girmesi ve yayılmasıyla birlikte küreselleşme de büyük bir ivme kazanarak, Kanadalı iletişim bilimci *McLuhan'ın* dediği gibi dünyayı küresel bir köye dönüştürmüştür. Çok hızlı bir biçimde gelişimini sürdürmeye devam eden internet gelişen teknolojinin son devrimidir ve 1990'lardan itibaren tüm dünyaya damgasını vurmaya başlamıştır. Televizyon 50 milyon kişiye 13 yılda ulaşırken, internet 50 milyon kişiye 4 yılda ulaşmıştır. Bu da medya sektörünün kısa sürede internete gözünü bu alana kaydırmasına neden olmuştur (Karaduman, 2003: 138-139).

İnternetin dünya çapında daha önce hiçbir iletişim araç ve ortamında olmadığı kadar hızla yaygınlaşmasının en önemli nedeni, güncel bilgilere en hızlı ve ucuz

ulaşmayı sağlamış olmasından kaynaklanmaktadır (Tunç ve Uysal, 1996:1). İnternetin insanların günlük hayatına girip ayrılmaz bir parçası olmasındaki çabukluk, günümüz insanının enformasyona eskisinden daha fazla ihtiyaç duymasıyla alakalıdır. Yine günümüz insanı enformasyonu hızlı ve ucuz bir şekilde elde edip tüketmektedir. Bu da bilgisayar teknolojilerinin insanları eskisinden çok daha fazla etkilemesiyle ilgilidir (Gürcan, 1998: 1446).

İnternetin günümüz haline gelebilmesi sadece bahsettiğimiz gelişmelere dayalı olmayıp bu gelişimde önemli yer tutan başka unsur ise 70'lerden itibaren teknolojide özelikle elektronik alanında yaşanılan büyük ilerlemeler ve onlar sayesinde elde edilen iletişim hızı, küçüklük, ekonomi gibi unsurlardır (Winpate, 2000: 9).

Özellikle 1990'lı yıllardan sonra internet, gerek hız gerekse ulaşım olanakları açısından iletişim gücünün artmasıyla birlikte kitle iletişim araçları arasında önemli bir yer edinmiştir. 1994 senesinde San Francisco depreminin internet aracılığı ile duyurularak yayınlanması CNN'i dahi geride bırakmıştır (Vural ve Bat, 2010: 3351). Poster, 1995 yılında yayınladığı eserinde Birinci Medya Çağı'nın azın çoğunluğa yöneldiği, merkezi, tek yönlü, katılımcıların bir kitle olarak tasarlandığı iletişim özellikleri taşırken; etkileşimin ön planda olduğu İkinci Medya Çağı'nın, çoğunluğun çoğunlukla iletişime geçmesinin mümkün olduğu, merkezsizleşmiş, çift yönlü iletişime dayalı ve demokratikleştirici iletişim özellikleri taşıdığına dikkat çekmiştir (Özkaya, 2010: 475).

Teknolojik gelişmenin getirdiği internet başta olmak üzere yeni araçlar, toplumsal iletişim süreçleri bakımından ciddi alternatif olanaklar sunabilmektedir. Bu alternatif olanaklarının ise iletişim ve enformasyon teknolojilerini bir denetim mekanizmasına dönüştürebilenler karşısında önemli bir toplumsal güç oluşturabilme potansiyeli mevcuttur (Atabek, 2001: 5).

Toplumlar üzerinde, hem olumlu hem de olumsuz etkileri gözlemlenen internetin, insanın sosyal hayatı ve kültürü üzerinde bazı değişiklere neden olduğu görülmektedir. Dünya, internetle bilgi ağırlıklı bir iletişim sisteminin içine doğru yol almıştır. Bu yeni yolda, bilginin geniş kitlelere ulaşması İnternet sayesinde sağlanmaktadır (Sarıfakıoğlu, 2007: 54). Ancak internetin sağladığı olanakların dışında tehlikeler de mevcuttur. Bu

teknoloji sonunda İngiliz yazar *George Orwell'*in **1984** adlı kitabındaki Büyük Birader (*Big Brother)* bizi kolaylıkla izleyebilir.[4]

2.2.1. İnternetin Kısa Tarihçesi

Soğuk savaşın yarattığı bir gereksinim sonucunda ortaya çıkan internetin doğuşu bir tesadüf değildir. Askeri gereksinimler sonucu ortaya çıkan internetin, ortaya çıkmasındaki en önemli etken 4 Ekim 1957'de Sovyetler Birliği'nin ilk uydusu Sputnik'i başarıyla uzaya göndermesidir. Sovyetler Birliği ile karşılıklı uydu gönderme yarışları sonucunda Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Ajansı (Defence Advanced Research Projects Agency-DARPA) ismi kapsamında uyduları, bağlı teknolojileri geliştirmek ve eşgüdüm altında çalışmasını sağlayacak bir birim kurmuştur (Birsen, 2012: 5).

ARPA 1972'den itibaren temel amacı olan askeri kuruluşların istekleri doğrultusunda çalışmalar gerçekleştirmiş ve adı DARPA (Defence Advanced Research Agency) olarak değişmiştir (Özdilek, 2002: 8). Böylece, bugünkü İnternetin temeli atılmıştır. Ağ için bir protokol seti geliştirmek amacıyla, 1973 yılında Stanford Üniversitesi, University Collage London'un katıldığı internet Working Projesi başlatılmıştır. (Karasioğlu, 2001: 19). Yine 1973 yılında ağın ismindeki "D", yani "Savunma" ismi kaldırılıp, bu ağa ARPANET (Advanced Research Projest Agency NETwork) denmeye başlanmıştır.

1971 yılında 23 bilgisayarın birbirine bağlanabildiği ARPANET sisteminde elektronik posta, 1979 yılında ise ağ haberleri gibi sistemler istikrara kavuşmuştur (Sırabaşı, 2003: 432-433). 1978'e kadar süren çalışmalarla ise TCP (Transmission Control Protocol) adıyla bilinen İletişim Kontrol Protokolü'nün dört uyarlaması geliştirilmiştir (Karasioğlu, 2001: 19). Bu gelişmeler sırasında Amerikan Ordusu ARPANET'ten ayrılarak MILNET isimli yeni ağını kurmuş ve faaliyetlerini tamamen bu yeni ağa taşımıştır (Young, 2000: 63). Bir bakıma ARPANET'in sivilleşmesi demek

[4] 2000'li yılların başında *Biri Bizi Gözetliyor* gibi realite şovlar *George Orwell'ın* **1984** isimli kitabından esinlenmiştir. Bugün de sıradan bireyler kendileri internet vasıtasıyla gözetlenmeyi tercih ederek; zamanının çoğunu *Facebook, Twitter, İnstagram, Vine* gibi sosyal ağlarda geçirmektedirler. Dahası bu yüzyılın en çok hoşlandığı şey "takip" adı altında "gözetlenmek"tir.

olan bu gelişme, iki ağın birbirinden tamamen bağımsız, fakat bilgi alışverişinin sağlanmasını zorunlu kılmıştır. İki ağ arasındaki bilgi alışverişinin sorun olmadan devam edebilmesi için yapılan çalışmalar, 1983 yılında bilgisayar dünyasına yeni bir kavram kazandırmıştır (Köksal, 1997: 23).

İnternet, köken itibariyle askeri projeler üzerinde çalışan Amerikan üniversite ve laboratuvarlarında geliştirilmiştir, ancak kısa zaman içince bu dar çerçeveyi aşarak daha geniş araştırmalar için kullanılır olmuştur. 1980'lerin başında yerel ağ şebekeleri genişlemeye başladıktan sonra birçok üniversite de kendi bilgisayar sistemlerini ARPANET üzerindeki vlan ağına bağlamak istemiş, bunda muktedir olduklarında binlerce bilgisayarın bağlı olduğu tek bir sistem var olmuştur. Bu yıllarda üniversiteler arası e-posta sistemleri kullanıcılarının günlük yaşamlarında büyük kolaylıklar sağlamıştır. 1983 yılının başlarında ARPANET, TCP/IP'ye geçiş yapmıştır. Bu geçiş sonraki yıllarda internetin gelişimi için en önemli adımlardan birini oluşturmaktadır. Böylece ağın her yere uzanmasının ve veri iletiminin çok daha kolay bir hale gelmesinin önü açılmıştır (Hafner ve Iyon, 2000: 274).

1989 yılına kadar İnternet kullanıcılar için görsel olarak kayda değer bir özelliği olmayan yazılı metine dayalı bir iletişim sistemidir. Ancak bu durumunu değiştirecek en önemli atılımlardan biri 1989 yılında gerçekleştirilir. Tim Bernard LEE adında bir bilim adamı bugünkü İnternetin en önemli teknolojisini "www" geliştirmiştir (Yedig ve Akman, 2002: 78). Cenevre'de bulunan Avrupa Nükleer Araştırmalar Merkezi'nde (CERN) geliştirilen World Wide Web (www) sayesinde her bilgi, bilgisayar ekranında görüntülenen bir belge olarak sunulmaya başlanmıştır. Bununla birlikte İnternet toplumusun genelinde yaygınlaşmıştır (Castells, 1996: 383) ve "http" (Hyper-Text Transfer Protocol) geliştirilmiştir.

Günümüzde internet halen gelişimini sürdürmektedir, Web 1.0'dan sonra Web 2.0 geliştirmiştir. Web'de insan etkileşimi olarak nitelendirilebileceğimiz bu gelişim sosyal ağlarda kullanıcıların aktif rol almasına izin vermiştir. İnternet kullanıcıları kendi içeriklerini üretmeye başlamış ve "sosyal medya" kavramı Web 2.0'ın izin verdiği özellikler sayesinde ortaya çıkmıştır. Son olarak günümüzde Yeni Medya'nın bir başka aşamasında "bulut bilişim" ve "bulut iletişim"e geçilmiştir. Bulut bilişim, internet tabanlı IT servisi için yeni bir tamamlayıcı, tüketim ve dağıtım modeli tanımlamaktadır.

Masaüstü bilişim uygulamalarından bulut bilişime yönelik hızlı değişim iletişim ortamlarını da değiştirmiştir. Web tabanlı "bulut iletişim"le birlikte her çeşit merkezi otorite ve kontrolün, tekelci yapıların varlıklarını sürdürmekte zorlanacakları bir dönem başlamıştır.[5]

Dünyadaki gelişmesine paralel olarak İnternet teknolojisi Türkiye'ye ilk defa, 1987'de Ege Üniversitesi'nin öncülüğünde kurulan, Türkiye Üniversite ve Araştırma Kurumları Ağı ile gelmiştir. 12 Nisan 1993'de ise TÜBİTAK- ODTÜ (TR-NET) iş birliği ile bir DPT projesi çerçevesinde Türkiye Global internet'e bağlanmıştır. 64 kbit/san hızındaki bu hat ODTÜ'den uzun bir zaman ülkenin tek çıkışı olmuştur. Daha sonra Ege Üniversitesi (1994), Boğaziçi (1995), Bilkent (1995), İTÜ (1996) bağlantıları gerçekleştirilmiştir (İçel ve Ünver, 2007: 418).

Türkiye'de transmisyon hatlarını kurma yetkisi ve bunlar üzerindeki mülkiyet hakkı Türk Telekomünikasyon A.Ş. (Türk Telekom)'ne ait bulunmaktadır. 10.06.1994 tarih ve 4000 sayılı kanunda değişik 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun 1. maddesi gereğince devam eden bu hak ile Türk Telekom'un internet omurgası omurgasın da tekel yetkisi vardır. Öte yandan, omurganın diğer alt sistemlerinin mülkiyeti ise Türk Telekom dışındaki özel ve kamu kuruluşlarına ait olabilir. Aynı zamanda, Türk Telekom, kanunun 2. ve 3. maddeleri gereğince özel ve kamu kuruluşlarına ruhsat verebilmektedir (İçel ve Ünver, 2007: 418).

Türkiye'de 1995 yılında ise internet bağlantı hızı iki katına çıkarılarak 128 Kbps'ye yükselmiştir. Boğaziçi ve Bilkent Üniversiteleri de internet ağına bağlanmıştır. 1996 yılına gelindiğinde ise internet bağlantı hızı son bir yıl içerisinde ulaştığı seviyenin 4 katına yani 512 Kbps'a çıkarak hızlanmıştır. Bunu takiben İstanbul Teknik Üniversitesi de internet ağına bağlanmıştır. Yine 1996 senesinde TÜBİTAK, Askeri Okullar, Polis Akademileri, Harp Akademileri, Milli Kütüphane, Türk Tarih Kurumu, ÖSYM, YÖK, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Ar-Ge birimlerinden oluşan toplamda 176 birime hizmet veren Ulusal Akademik Ağ (ULAKNET) kurulmuştur. Yine aynı sene Türk Telekom'un ticari kuruluşların ve internet servis sağlayıcılarının internetten yararlanmasını sağlayan TURNET projesi hayata geçirilmiştir. İkisi İstanbul (2 Mbps – 512 Kbps) biri Ankara (2 Mbps) olmak

[5] http://bianet.org/biamag/bilisim/137608-bulutun-icindeki-yeni-medya

üzere toplam üç ticari hat üzerinden internet servis sağlayıcılarına erişim sunulmaya başlamıştır (Koçoğlu, 2014: 60).

1997 yılına gelindiğinde, akademik kuruluşların internet bağlantısını sağlayan "ULAKNET" çalışmaya başlamıştır. Bunun sonucunda ise üniversiteler nispeten hızlı bir omurga yapısıyla birbirlerine bağlanarak, internet kullanır hale gelmişlerdir. 1999 yılı içerisinde, ticari ağ alt yapısında büyük değişiklikler olmuş ve "TURNET"in yerini "TTNET" isimli yeni bir oluşum almıştır (MEB, 2011: 6). 1997 yılında internete bağlı bilgisayar sayısı 30.000'e yükselirken, internet kullanan kişi sayısı ise yaklaşık 250.000'e ulaşmıştır (Koçoğlu, 2014: 61). Bugün Türkiye'nin %76,3'ü evden internete erişim sağlayabiliyorken[6], 46,28 milyon kişi de aktif internet kullanmaktadır[7].

2.3. SOSYAL MEDYA

2.3.1. Sosyal Medyanın Tanımı ve İçeriği

Son yıllarda hızlı bir şekilde çoğaldığına tanık olduğumuz bilişim teknolojilerinin yeni bir sınıfı olarak tanımlanan sosyal medya (Kane e al., 2014: 275), ağ teknolojileri vasıtasıyla kullanıcıların etkileşimini sağlayan araç, hizmet ve uygulamaların bütününü temsil etmektedir (Boyd, 2008: 92).

Teknoloji ve iletişimin birbirine entegre olarak değiştirip geliştirdiği medyaya sosyallik niteliğini kazandıran temel anlamda web tabanlı gelişmelerdir. Tek taraflı iletişimin hakimolduğu Web 1.0'ın statik yapıdan dinamik bir hale dönüşmesi Web 2.0'ın alt yapısını oluşturmuştur. Kullanıcılarına etkileşim olanağı sunmayan Web 1.0, sadece bilgi aranması ve okumaya izin verirken, Web 2.0 büyük küresel kalabalıkların sosyal etkileşimde bulunmalarına imkan tanımıştır (Aghaei et all., 2012: 2). Daha sonraki bir gelişme olan Web 3.0 uygulamasının, taşınabilir araçlar için yeni bir arayüz kullanımını geliştirmesiyle birlikte sosyal medya günün her anında bireylerin kullanabildiği bir araç haline dönüşmüştür (Karakoç ve Taydaş, 2013: 213).

Solis (2010: 36), sosyal medyanın çoğu insan için teknolojiden çok daha büyük bir anlam ifade ettiğini belirterek sosyal medyayı şu başlıklar altında tanımlamaktadır:

---

[6] http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779

[7] http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2016/

● Medyanın sosyalleşmesi için bir platform,

● Kişiler arası iletişimi sağlayan çevrimiçi araçlar,

● Bireylerin arkadaşları, benzer görüşteki ve etkilendiği insanlarla kurduğu bağ,

● İşbirliği,

● Etkinin dağılımını sağlayan toplumsal bir rönesans,

● Sözcükler, resimler, video, sohbet, ses ve aynı zamanda deneyimler, gözlemler, kanaatler, haberler ve anlayışlar,

● Merhametli,

● Bir fırsat ve bir ayrıcalık,

● Kitleleri ve onları bağdaştıran hikayeleri insanlaştırmak için bir çağrı.

Sosyal medya ile ilgili yapılan tanımların çoğunluğu, sosyal medyanın kullanıcılara sunduğu olanaklar etrafında çerçevelenmektedir. Bu doğrultuda Kaplan ve Haenglein (2010: 61-62) sosyal medyayı, ideolojik ve teknolojik tabanı Web 2.0'a dayanan, kullanıcılar tarafından yaratılan içeriğin üretimine ve paylaşımına imkan veren, internet tabanlı uygulamalar şeklinde tanımlar. Yine Tang ve Huan (2010: 65), sosyal medyayı tanımlarken kullanıcılarına sunduğu olanakları göz önünde bulundurarak, sosyal medya kullanıcılarının çok sayıda ve zengin veri kaynaklarından içerik formları oluşturabilmelerine dikkat çekmişlerdir.

Sosyal medya ile ilgili benzer bir tanımı Hansen ve arkadaşları (2011:12-13) "*Social Media Networks With Nodexl, İnsights From A Connected World"* isimli kitaplarında yapmıştır. Yazarlara göre sosyal medya, kullanıcılar arasında sosyal etkileşimi destekleyen çevrimiçi araçlardır ve terim genellikle televizyon gibi daha geleneksel medya ile zıt anlamda kullanılır. Sosyal medya araçları, kullanıcıların iş birliği yapmalarını, bulmalarını, paylaşmalarını ve değerlendirmelerini sağlar. Aynı zamanda kullanıcılar diğer benzer, binlerce insanın önceden satın alma alışkanlıklarına göre kişiselleştirilmiş öneriler alabilir, kamuoyunu ilgilendiren veya herhangi bir konu; kalabalık tarafından gerçek zamanlı oylama yapılabilir, bir haber çevrimiçi video sunumu ile yüzlerce takipçisine ulaşabilir. Bu bağlamda sosyal medya, paylaşımı üst seviyeye çıkaran bilgi demokratikleşmesi olarak da ifade edilmektedir (Evans, 2008: 33).

Bugün anladığımız tanımına en yakın şekilde sosyal medya, 1998 yılında Bruce and Susan Ableson'un çevrimiçi günlük yazarlarını bir topluluk içinde bir araya getiren "Open Diary" isimli siteyi kurmalarıyla başlamıştır.[8] Bu site ile birlikte ilk kez "blog" terimi kullanılmış ve bu bloglarda bireyler, kendi hayatlarına dair deneyimlerini internet vasıtası ile herkesle paylaşmaya başlamışlardır. Hızlı bir şekilde artan internet erişimi, sosyal medyanın popülaritesini artırarak MySpace (2003) ve Facebook (2004) gibi sosyal ağ sitelerinin oluşturulmasına yol açmıştır (Kaplan and Haenlein: 2010: 60). Bu gelişmeler, bugünkü "sosyal medya" ortamları ve araçlarının gelişmesine önemli katkıda bulunmuştur.

Yeni iletişim teknolojileri ve bu teknolojilere entegre olarak gelişimini devam ettiren teknolojik araçların da kullanımıyla, sosyal medyanın popülaritesi hızla artmaya devam etmektedir. Erken dönemde "Open Diary" üzerinden düşüncelerini yazabilen kullanıcılar şu an sosyal medya araçlarını kullanarak günlük düşüncelerini yazmakta ve bu düşünceler üzerinde tartışabilmektedirler. Dahası bireyler yine bu araçlarda fotoğraf, müzik ve video gibi çeşitli içerikleri de paylaşabilmektedirler. Sosyal medyanın içinde barındırdığı bu etkileşim özelliği katılımcı bir kültüre işaret etmektedir. Katılımcı bir kültürle anlatılmak istenen ise sosyal medyanın kullanıcıları edilgen konumdan etkin konuma taşımasıdır. Zira sosyal medyanın hayatlarımızda bu denli önemli rol oynamasının sebebi de bireylerin etkin olmasına izin veren donanımıdır.

Mayfield (2008), sosyal medyanın kullanıcılara sunduğu olanakları beş başlık altında özetleyerek, sosyal medyayı bu özelliklerin tamamını ya da büyük kısmını içeren, yeni bir tür çevrimiçi medya olarak tanımlamıştır:

-Katılımcılık: Sosyal medya, ilgilenen herkesten gelen geri bildirim ve katkıları teşvik etmektedir. Bu, medya ve izleyici arasındaki çizgiyi bulanıklaştırır. Sosyal medyayı geleneksel medyadan farklılaştıran en belirgin özelliklerinden birisi katılımcılıktır.

[8] Sosyal ağ mimarisinin merkezi haline gelen bu sitede Ekim 2008 itibariyle, toplamda 77 farklı ülkeden ve 7 kıtadan kullanıcıları bulunmaktaydı.

-Açıklık: Sosyal medya hizmetlerinin çoğu geri bildirim ve katılıma açıktır. Bu hizmetler kullanıcıları oylama, yorum ve bilgi paylaşımını teşvik etmektedir. İçeriğe erişim ve kullanımda nadiren engel bulunmaktadır. Zaman zaman kullanıcının içeriğe erişim sağlaması için kayıtlı bir kimlik oluşturması gerekebilmektedir.

-Sohbet: Geleneksel medya yayıma ilişkin iken (hedef kitleye dağıtılan veya iletilen içerik), iki yönlü bir sohbet şekli olarak sosyal medya, geleneksel medyadan daha iyi görülmektedir.

-Toplum: Sosyal medya toplumun hızlı ve etkili bir şekilde iletişim kurmasına imkân verir. Toplum içinde yaşayan sosyal medya kullanıcıları fotoğraf, politik bir konu ya da sevdikleri bir televizyon programı gibi ortak ilgi alanlarını paylaşmaktadırlar. Genellikle bahsi geçen toplumlar, sosyal medya araçlarında topluluk olarak belirli bir ortak paydada buluşmaktadırlar.

-Bağlantılılık: Sosyal medyanın çoğu türü diğer siteler, kaynaklar ve insanların bağlantılarını kullanarak bağlantılarını güçlendirir.

Bu özellikleriyle sosyal medya kullanıcılara iki taraflı sohbet, şeffaflık ve katılım imkânı veren bir iletişim ortamı sunmaktadır. Sosyal medyanın tüm bu ele alınan özelliklerinin dışında, iletişim teknolojilerinin mobil hale gelmesi; sosyal medyanın her an, her yerde kullanılmasına imkân vererek daha çok yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur. Bu denli gelişim gösteren bir mecraya içeriği üretenler de kayıtsız kalmamıştır. İçerik üreticileri, sosyal medyanın özellikleri çerçevesinde kendilerini yenileyerek, kullanıcıların beklentileri doğrultusunda gelişim göstermektedirler.

Sosyal medyayı bir takım temel belirleyicilerle tanımlamayı tercih eden bir diğer kişi de Amerikalı Pazar araştırmacısı Blossom'dur. Blossom 2009 yılında yazmış olduğu *"Content Nation: Surviving and Thriving as Social Media Changes Our Work, Our Lives and Our Future"* isimli kitabında sosyal medyayı, insanların diğer insanları teknoloji vasıtasıyla sosyal bir şekilde etkilemesiyle ilgili olarak tanımlayarak, sosyal medyanın aşağıdaki şekilde bir takım temel belirleyicileri olduğunu ifade etmiştir:

-Sosyal medya yüksek ölçeklenebilir ve erişilebilir teknolojiler kullanır: Ölçek ve erişim, sosyal medyayla hedeflenen kitle ve teknolojiyle değişiklik

gösterebilir. Fakat erişim kolaylığı ve erişim ihtiyacı duyulan kitlenin büyüklüğü ne olursa olsun ölçeklenebilirlik ihtiyacı sabit kalır. Sosyal medyada kullanılan teknolojiler bu erişime izin verir.

-Sosyal medya bireylerin ya da grupların birbirleriyle iletişim kurmasını sağlar: Bazı insanlara göre sosyal medya eş düzeyde araçlardır. Bu sosyal medyanın kullanıcılar için dünyanın herhangi bir yerinde olan tanıdıkları ya da tanımadıkları diğer sosyal medya kullanıcıları ile iletişim kurabilmeleri veya bilgi paylaşımında bulunabildikleri anlamına gelmektedir.

-Sosyal medya dünyanın her yerindeki kullanıcılarını hızlı bir şekilde etkiler: Kısıtlı bir kitleyi ilgilendiren olay sosyal medya üzerinden biranda tüm dünyayı ilgilendiren bir hal alabilmektedir. Bu da sosyal medyanın etkileme gücünün göstergesidir.

Sosyal medyanın yukarıdaki özelliklerine bakıldığında etkileme, erişilebilirlik ve kitlesel ya da bireysel bazda iletişime olanak veren kısımlarına dikkat çekildiği görülmektedir. Yapılan sosyal medya tanımlamalarına bakıldığında bu mecranın henüz yeni keşfedilmeye çalışılıyor olması ve sosyal medya içinde kullanılan terimlerin genellikle birbiri yerine kullanılmasının etkisiyle sosyal medyaya dair bir anlam karmaşası yaşandığı görülmektedir. Bu sebeplerden ötürü kavramı anlatmak için sosyal medyanın ne olduğu sorusuna cevap veren farklı bakış açılarına yer verilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın bir sonraki kısmında yaygınlaşan ve kullanım alanları gelişen sosyal medyayı daha iyi anlayabilmek için Kaplan ve Haenlein'in (2010), yapmış olduğu sınıflandırma doğrultusunda sosyal medya sitelerinin kullanım ve işlevsellik açısından farklılık gösteren türleri açıklanacaktır.

2.3.2. Sosyal Medya Araçları

Çalışmanın bu kısmı, Kaplan ve Hainlen'in *"Users of the world, unite! The challenge and opportunities of Social Media"* isimli çalışmalarında yapmış olduğu sosyal medya kategorisi detaylandırılarak incelenmiştir. Andreas M. Kaplan ve Michael Haenlein bu çalışmalarında sosyal medyayı; "işbirliği projeleri, bloglar ve mikrobloglar, İçerik toplulukları, sanal oyun dünyaları, sanal sosyal dünyalar ve sosyal ağlar" olmak üzere 6 başlık altında sınıflandırmışlardır.

2.3.2.1. İş Birliği Projeleri

İşbirliği projeleri, ortak ve eşzamanlı olarak birçok kullanıcının aynı anda içerik oluşturmasına olanak tanır. İşbirliği projeleri içinden en çok bilineni wikilerdir. Online ansiklopedi olarak tanımlanan Wikipedia'nın 230'dan fazla farklı dilde kullanıcısı ve uzantıları vardır (Kaplan ve Haenlein, 2010: 62). İçeriğin kullanıcıya ait olduğu Wiki sayfaları, çok sayıda katılımcı tarafından kolektif oluşturulmaktadır. Prensip olarak herhangi bir web kullanıcısı aynı zamanda yazar olabilir ve bu ansiklopediye herhangi bir giriş ekleyebilir ya da editör olarak verileri değiştirmek için izin verilir. Aynı kullanıcı kendi bilgisi ile katkıda bulunabilir ve diğer kullanıcıların bilgilerinden yararlanabilir. Bu işbirliği, bilgi inşası ve mevcut içeriğin geleceğe uzanarak daha da geliştirilmesini sağlar (Zeller et al., 2010: 64).

Dolayısıyla site ziyaretçilerinin ekleme, düzenleme, güncelleme ve bilgileri herhangi bir web tarayıcısı vasıtasıyla düzeltmesi için tasarlanan vikiler; dostça, daha sosyal odaklı içerik oluşturma ve yönetim sistemi işbirliğini kolaylaştırdığı için sosyal medya için önemli bir araçtır. (Solis, 2010: 46-47).

Vikipedi gibi diğer bir iş birliği projesi de *Delicious'*dur. Depolama ve web imleri paylaşımı sağlayan bu site 2003 yılında Joshua Schachter tarafından kurulmuş ve 2005 yılında Yahoo tarafından alınmıştır. 5 milyondan fazla kullanıcısı olan bu sitede kullanıcılar makalelerini, içeriklerini ve sık kullandıkları linkleri diğer kullanıcılarla paylaşabilmektedirler. Bu site de işbirlikçi bir kategorizasyon tarzını benimsemiştir.

2.3.2.2. Bloglar ve Mikrobloglar

İngilizcedeki "web" ve "log" kelimelerinin birleşmesinden oluşan bloglar, bir internet sitesi olarak tanımlanmalarının yanı sıra çoğunlukla; metinleri, resimleri, web sayfalarını ve konularına ilişkin diğer medyaları bir araya getirmektedir (Yu, 2007: 482). Genellikle web günlüğü olarak nitelenmesinden dolayı blogları çoğu kullanıcı weblog olarak isimlendirmektedir.

Kaplan ve Haenlein (2010), blogları kişisel web sayfalarının sosyal medya eşdeğeri olarak tanımlar ve onlara göre bloglar, belirli bir içerik hakkında ilgili tüm bilgilerin özetleri veya yazarların kişisel hayatını anlatan günlükler gibi farklı şekillerde

karşımıza çıkabilir. Öte yandan kullanıcılar herhangi bir teknik altyapıya ihtiyaç duymada blogları kolaylıkla kullanabilmektedirler.

Huffaker ve Calvert (2005), görünüş olarak herhangi bir web sitesinden farkı olmayan blogları diğer web tabanlı iletişim biçimlerinden ayırmak için şu noktaların altını çizmiştir:

- Kullanıcıların internet üzerinden yayın yapmak için HTML veya diğer web programa dillerini bilmelerine gerek yoktur. Yani blogların kullanımı kolay olması,
- Haber ve bilgi arşivleme yolları,
- Kişilerin, diğer kullanıcıların bloglarına yorum yapabilmelerine ve geri bildirimlerine olanak sağlaması,
- Çevrimiçi topluluklar oluşturabilmek için diğer blogcularla bağlantı kurması.

Günümüzde bloglar kişisel olmalarının yanı sıra kurumsal olabilmektedirler. Kurumsal bloglar, firmaların çalışanlarıyla iletişim kurmalarını veya kamuoyu tarafından izlenilmek amacıyla oluşturulmaktadır. Kurumsal bloglar temel olarak firmaların satış, pazarlama, halkla ilişkiler ve müşteri ilişkilerini geliştirmeye yöneliktir (Akar, 2010).

Öte yandan blogların gelişimi ve bu denli yaygın kullanılması mikrobloglarla sonuçlanmıştır. Bazı yazarların bloglarına uzun ve detay içeren yazmak yerine daha kısa ve öz yazılar yazmaya başlamış sonucunda mikrobloglar ortaya çıkmıştır. Mikrobloglar kullanıcılara geleneksel bloglara kıyasla daha hızlı ve kolay gönderi yayınlama imkanı vermektedir (Borges, 2009).

Mikroblog hizmeti veren en bilindik sayfalardan birisi Twitter olmuştur. Twitter'da yapılan güncellemeler 140 karakter içermektedir. 2009 yılının ilk yarısında popülerlik açısından ciddi adımlar atmaya başlayan Twitter, bir kitle üzerinde online mikro ölçekli konuşmalara dikkatlerin çekilmesine yol açmıştır. Bunun sonucunda iletişim, müşteri hizmetleri hatta satış organizasyonlarının Twitter ile ilgili sohbetlere katılma arzusu duymaya başlamış dahası, kendi marka ve temel değerleri etrafında topluluklar oluşturmaya çalışma arzusu edinmişlerdir (Solis, 2010: 84).

Twitter'ın dışında en çok bilinen diğer mikroblog sitelerin başında; Tumblr, FriendFeed, Plurk, Identi.ca, Utterli, Lifestream.fm, Kwippy, Yammer, ve Present.ly, vb. gibi siteler gelmektedir.

2.3.2.3. İçerik Toplulukları

Genellikle bireylerin belirli bir tür içerik paylaşmalarına izin vermek için tasarlanan sosyal paylaşım siteleri şeklinde tanımlanan içerik topluluklarının temel amacı kullanıcılar arasında medya içeriği paylaşımıdır. İçerik topluluklarında metinler de dahil olmak üzere fotoğraflar, videolar ve PowerPoint sunumları gibi farklı medya türleri bulunmaktadır. Aynı zamanda içerik topluluklarında kullanıcılar bir profil sayfasına sahip değillerdir. Bu sitelere üye olan kullanıcılardan doğum tarihi gibi basit bilgiler talep edilmektedir (Kaplan at all, 2010: 63).

İçerik toplulukları temelde, ilgi uyandıran içerik etrafında bağlantı ve etkileşime teşvik eden sosyal ağlardır. Kullanıcıların paylaşımları ağlar tarafından desteklenmektedir. Kullanıcılar diğer kullanıcıların ilginç buldukları haber siteleri, bloglar veya fotoğraf gibi paylaşımlarını basit bir tıklamayla beğenebilirler. Ya da diğer kullanıcıların içeriğe ulaşmasını sağlamak için yine bir tıklama ile aynı içeriği paylaşabilirler (Solis, 2010: 53).

Görüldüğü gibi içerik toplulukları, kullanıcılara ortak beğenilere sahip diğer kullanıcılarla paylaşımları etrafında iletişim kurmalarına izin vermektedir. Hansen ve arkadaşları bahsi geçen paylaşım türlerine göre içerik topluluklarını kategorize etmiştir (2010: 24);

-***Video ve TV:*** Dijital video kullanımının yaygınlaşmasından bu yana insanlar kendi videolarını başkaları ile paylaşmaya başlamıştır. YouTube ve Dailymotion gibi siteler kitlelerin yüklediği video içeriklerini özgürce diğer sosyal medya siteleri ile paylaşmasına da izin vermektedir. Örneğin YouTube kullanıcılarının arkadaşları ya da diğer kullanıcılarla irtibatta olmalarını sağlar. Kullanıcılar birbirlerinin videoları hakkında yorum yapabilir veya YouTube'da bu kullanıcının paylaşımlarını favorilerinize ekleyin şeklinde sunulan tercihlerle kullanıcılar arasında ilişki oluşturulmasına olanak tanınmaktadır.

-Fotoğraf ve Sanat: Kameraların icadından bu yana insanlar fotoğraflarını paylaşmaya önem vermiştir. Sosyal medya araçları geliştikçe bireylerin kısıtlı paylaşım alanı genişlemiş ve dünyanın neresinde olduğu fark etmeksizin diğer insanlarla fotoğraf paylaşımı yapabilir hale gelmişlerdir. Yahoo ve Flickr bireylere ya da gruplara dijital ortamda fotoğraf paylaşmalarına ev sahipliği yapan en popüler siteler arasında yer almaktadır.

Çoğu içerik topluluğu siteleri gibi Flickr kullanıcıların iletişim ağlarını oluşturmasına ve dünya genelindeki bireyler veya gruplarla fotoğraf paylaşmasına olanak sağlar. Kullanıcılar bu web sitesinde paylaştığı fotoğraflara seçtikleri anahtar kelimeleri etiketleyerek, bu etiketler vasıtasıyla arama yapan diğer kullanıcıların fotoğrafa erişimini kolaylaştırır.

Akıllı cep telefonlarının artan kullanımıyla birlikte fotoğraf paylaşım sitelerinin popülaritesi iyice artmış, cep telefonlarına uygun yazılım teknolojileri gündelik hayatın her anında ulaşılabilir hale gelmişlerdir. Özellikle günümüzde Instagram gibi fotoğraf paylaşım siteleri, Facebook ve Twitter gibi sosyal ağlara link vererek, kullanıcılarının paylaştığı fotoğraflara daha çok kişinin erişmesine olanak sağlamaktadır. Böylelikle bu siteler gün geçtikçe kullanıcılar için daha cazip hale gelmektedir.

Picasa, SmugMug, PhotoBucket, 1x, Flickr, Deviantart, photosig, Fotocommunity, Photo, Photodom bu sitelere verilecek diğer örnekler arasında yer almaktadır.

***-Müzik*:** Spotify, Last.Fm, imeem ve SonicGarden gibi siteler müzik paylaşımı üzerine kurulmuşlardır. Bu siteler video ve fotoğraf paylaşım siteleri ile pek çok aynı özellikleri taşır. Diğer kullanıcıların yaptıkları etiket ve önerilerle spesifik olarak arama yapılabilmektedir. Ayrıca bu siteler kullanıcıların müzik beğenilerinden yola çıkarak onlara şarkı önermektedirler. Hatta akıllı telefonlar vasıtasıyla aranan bir şarkının hangi ülkede ne sıklıkta ve oranda dinlendiği veya o şarkının şu an hangi ülke ya da şehirde dinlendiği kullanıcılara sunulmaktadır.

-Yer İmleme: Bireyler internet sitelerinde dolaşırken ilgilerini çeken veya daha sonra işine yarayabileceğini düşündüğü içerikleri saklama ihtiyacı duymaktadır. Saklanılan bu içerikler diğer insanlar için de faydalı olabilir. Bu ihtiyaçtan yola çıkan çeşitli siteler, kullanıcıların bir web sitesine imlerini kaydetmelerine ve başkaları ile bu bağlantıyı paylaşmasına izin vermektedir. Sosyal imleme olarak tanımlanan bu tarz

uygulamalar kullanıcıların internet üzerindeki kaynakları düzenlemelerine, arşivlemelerine yardımcı olmaktadır. Delicious, Digg, Reddit ve Stumbledupon gibi siteler bu türe örnek verilebilir.

2.3.2.4. Sanal Oyun Dünyaları

Sanal dünyalar kullanıcıların kişiselleştirilmiş avatarları şeklinde görünür ve gerçek hayatta olduğu gibi birbirleriyle etkileşimini çoğaltmalarını sağlayan üç boyutlu ortamlardır. Bu anlamda sanal dünyalar, sosyal medyanın nihai tezahürüdür. Sanal oyun dünyaları ise kullanıcılarının sıkı kurallar eşliğinde çevrimiçi rol yaptıkları oyunlardır (Kaplan, at all., 2010: 64). 3 boyutlu bilgisayar ortamını kapsayan oyunlarla kullanıcılar kendileri gibi veya yarattıkları bir karakter olarak ekranda gösterilmektedir ve diğer kullanıcılarla gerçek anlamda etkileşim içine girerler. Bu oyunlar günümüzde gündelik tüketimci yaşamın en önemli metası haline dönüşmüş durumdadır. Lev Manowich (2001: 245) *The Language of New Media* adlı çalışmasında sanal oyunların yeni medya ürünü olarak, izleyici ve medya metni arasında etkileşimi yeniden tanımlayıp, farklı bir etkileşimsellik kurduğunu belirtmiştir.

Özellikle büyük çevrimiçi oyunlarda, oyuncuların birlikte eğlenceler düzenlemeleri, ortak bir hedefe karşı mücadele etmeleri ve güçlerini birleştirmeleri oyuncuların belli kuralları yaratabilmek için bir araya gelmeleri; Michel Maffesolli'nin deyişiyle "yeni bir tür kabileciliğin" ortaya çıkmasına neden olmuştur. Aynı zamanda oyun dünyasının anlatısında etnik ya da milli kimlikler; karakter, avatar ve klan isimleri seçimiyle ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra oyuncular arasında gündem yaratma ya da belirli bir gündemin sanal uzama aktarılmasına da rastlanmaktadır. Bu anlamda çeşitli oyun sitelerinde "Boykot İsrail, "AB ve IMF'ye Hayır, Milli Ekonomi Modeline EVET" şeklinde sloganların avatar bilgilerine eklendiği gözlenmiştir (Binark ve Bayraktutan-Sütçü, 2008: 55-57).

2.3.2.5. Sanal Sosyal Dünyalar

Sanal dünya ortamı; kullanıcıların çevrimiçi bir şekilde, 3 boyutlu modellenmiş bir dünyada işlerini yapabilmelerini sağlayan sistemlere verilen isimdir. Sanal sosyal dünyalar, kullanıcıların seçtikleri karakterlerle sokaklarda gezebilmelerini, gerçek

alışveriş yapabilmelerini, sanal ortamlarda ders ya da etüt alabilmelerini, spor yapıp konsere gidebilmek gibi gerçek hayatta yapılabilen neredeyse tüm aktivitelerin yapılabilmesini sağlamaktadır. Ve sanal dünya ortamı genellikle oyun amacı ile ortaya çıkmıştır. İnternet olan her ortamda çalışabilen bu ortamlarda karakterler gerçek oldukları için etkileşim de birebirdir. [9]

Bunlardan en ünlü olanı Second Life'ı *Linden Research* firması 2003 yılında hizmete sokmuştur. Second Life kurulurken kurucuları sınırsız ve özgür bir dünyayı anlatan Neal Stephenson'ın *"Snow Crahs"* bilim kurgu romanından esinlenmiştir.[10] Kullanıcılarına ikinci bir hayat eden Second Life'a 2007-2008 yılında birçok marka ve şirketler sanal bir varlık oluşturmak için akın etmiştir. Bunu takip eden 2009 yılının ortalarında ise sanal dünyalara olan ilgi fark edilmiştir. Temmuz 2009'da sanal dünyalar danışmanlık firması KZeroWorldwide, sanal dünyaların tahmini üyeliğinin 579.000.000 olduğunu ve 2009'un ikinci çeyreğinde yüzde 39 oranında büyüdüğünü açıklamıştır. (Solis, 2010: 48). Bugün birçok marka Second Life oyunu içerisinde yer alarak ürünlerinin pazarlamasını oyun üzerinde yapıp, tepkilere göre gerçek hayata geçirmektedir.

2.3.2.6. Sosyal Ağlar

Sosyal ağ siteleri genel anlamda, kullanıcıların kişisel bilgileri ile profillerini oluşturarak bu profillere erişimi için arkadaşları ve meslektaşlarını davet edip birbirleri arasında e-posta ve anlık mesaj gönderip bağlanmasına olanak sağlayan uygulamalar olarak tanımlanabilir. Bu kişisel profiller fotoğraf, video, ses dosyaları ve bloglardahil olmak üzere her türlü içeriğe izin vermektedir.

2016 yılında dünya üzerinde 2,5 milyar insan internet kullandığı ve bu kullanıcıların 1,8 milyarının sosyal medya ağlarında hesabı olduğu belirlenmiştir. 2014 Ocak ayı "*Global DigitalStatistics*[11]*"* raporlarına göre Türkiye'de 35 milyonun üzerinde internet kullanıcısı olduğu ve sahte hesaplar da dahil bu kullanıcıların %93'ünün Facebook hesabı bulunmaktadır. Bu da Türkiye'de internet kullanan herkesin bir

[9] https://tr.wikipedia.org/wiki/Sanal_d%C3%BCnya (23.10.2016)
[10] https://tr.wikipedia.org/wiki/Second_Life (23.10.2016)
[11] http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2014/ (21.10.2016)

Facebook hesabı olduğunu göstermektedir. 2015 Ocak Ayı "Global DigitalStatics"[12] internet ve sosyal medya kullanıcı istatistiklerine bakıldığında ise Türkiye'de aktif internet kullanıcısının 37,7 milyon olduğu ve 40 milyon aktif sosyal medya hesabı bulunduğu görülmektedir. Rapora göre Türkiye'de yaklaşık 69,9 milyon mobil kullanıcı bulunduğu ve bu kullanıcıların %80'inin sosyal medya hesaplarına mobilden ulaştığı tespit edilmiştir.

İnternet ve sosyal medya kullanıcı istatistikleri 2015 raporu, 2014 raporuyla kıyaslandığında ise Türkiye'deki aktif internet sayısının %5, aktif sosyal medya kullanıcısının %11 ve mobil kullanıcı sayısının ise %2 arttığı görülmektedir. Bireylerin hayatında gün geçtikçe daha da önemli hale gelen sosyal ağlar, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde detaylı olarak ele alınacaktır.

2.3.3. Kavram ve İçerik Olarak Sosyal Ağlar

Kullanıcıların düşüncelerini ifade edip etkileşip içinde bulunmasına fırsat veren sosyal medyada topluluklar, sosyal ağlarda şekillenir ve onların içinde toplumsal grup halini alırlar (Solis, 2010: 6). Bu anlamda sosyal medyanın, sosyal ağlar ile bilgi paylaşmak için kullanabileceğimiz bir araç anlamına geldiğini söylenilebilir.

Genellikle sosyal medya ile karıştırılan sosyal ağlar temelde çevrimiçi bir topluluğu ifade eder. Pek çok sosyal site, ortak ilgi alanları olan insanları; düşüncelerini ve fikirlerini, planları ya da sohbet etmelerine dayanan bir paylaşımla birbirleriyle etkileşim içine sokar. Bireyler bir sosyal ağ içinde sınırsız konular etrafında bir araya gelebilir. Sosyal ağlar kullanıcılarını; basit bir dostluk, akrabalık ya da finansal borsalar, dini inançları veya hemen hemen paylaştıkları her tür ilgi alanı etrafında birbirleriyle ilişki içine sokabilir. Özet olarak bir sosyal ağ; bir sayfa ya da bir grup oluşturma ve fikir alışverişinde bulunma veya ilgi alanları hakkında konuşmanın, paylaşılması yoluyla inşa edilmiştir. Temelde sosyal ağlar, sosyal medya kullanımı ile gerçekleştirilebilir.[13]

---

[12] http://wearesocial.net/blog/2015/01/digital-social-mobile-worldwide-2015/ (21.10.2016)

[13] http://www.netlz.com/seo-blog/2011/10/12/what-is-the-difference-between-social-networking-and-social-media/

İngilizcede sosyal ağları tanımlarken “social network site”, “socia lnetworking sites”, “socialnetworks”, “networking” gibi terimler kullanılmaktadır. Bu terimlerin seçilmesindeki belirleyici unsur ise kendi içlerinde “paylaşım” unsuruna çağrışım yapıyor olmalarıdır. Genellikle literatürde “sosyal paylaşım ağları” olarak kullanılan sosyal ağlarda özellikle altı çizilen nokta, kullanıcıların bu sitelerde bir etkileşim içerisinde metin, görüntü, video gibi çeşitli içerikleri paylaşmalarıdır. Zira sosyal ağların bu denli önemli ve hayatın vazgeçilmez bir öğesi haline gelmesinin nedeni de etkileşim ve paylaşıma izin vermesidir. Günümüzde araştırmacılar için dikkat çekici ve merak eden uyandıran bir konu haline gelen sosyal ağlar ile ilgili yapılan akademik çalışmalar da ivme kazanmıştır.

Boyd ve Ellison (2008: 210-211), sosyal ağları “bireylerin sınırlı bir sistemde dışarı açık veya yarı açık bir profil oluşturmalarına izin veren, aynı sistem içerisinde bağlantıda oldukları diğer kullanıcıların profillerini listelemelerinin yanı sıra, kendilerinin veya sistem içerisindeki diğer kullanıcıların oluşturdukları bağlantı listelerine bakmalarına ve takip etmelerine imkan veren web tabanlı servisler” şeklinde tanımlar. Zira yazarlar bu siteler içerisinde bireyler arasındaki bağlantı ve ilişkilerin yapısı ve amacının siteden siteye değişim gösterdiğinin altını çizmektedirler.

Tapscott ve Williams (2006), sosyal ağları iletişim alanlarının geniş ve popüler bir kısmı olarak tanımlayıp, sosyal ağların bu özelliğini ise “kitlesel işbirliği” şeklinde nitelendirirler. Onların görüşüne göre şeffaflık, akran işbirliği, seyirci katılımı ve küreselleşme; şirketler ve piyasaları değiştirir. Bu değişimlere örnek olarak YouTube, MySpace ya da Facebook gibi önemli sosyal ağları gösterirler (Perez- Latre et all., 2011: 65).

Jenkins (2006: 2) ise sosyal ağları yakınsama kültürü içerisinde tanımlar ve yakınsama kültürünü ise; medya yakınsaması, katılımcı kültür ve kolektif bilgi çatısı altında açıklar. Lerman (2007), sosyal medya ağlarında paylaşılan kolektif bilgiyi içerik olarak tanımlayarak, bu ağların sahip ortak özellikleri aşağıdaki gibi sıralar:

- Kullanıcılar tarafından medya türlerinde içerik oluşturulabilir veya kullanıcılar tarafından mevcut içeriklere katkı sağlanabilir,

- Kullanıcılar medya içerikleri etiketleyebilir,

- Kullanıcılar içerikleri değerlendirebilir. Bu değerlendirme aktif oylama veya pasif kullanımla yapılabilir.

- Kullanıcılar diğer kullanıcılar ile ortak ilgi alanları tanımlayarak sosyal medya ağları oluşturabilirler (akt: Demirel, 2013: 19-20).

Sosyal ağlarla ilgili yapılan çoğu çalışma, kolektif hareketler ve internet teknolojileri arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Bu alanda yapılan araştırmalarda Castells'in (1996, 1997 ve 2001) çalışmaları özellikle etkilidir. Castells (1996, 1997, 2001), internet teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte ağların kurumsal organizasyonlardan, devlet kurumlarının ve toplumun her katmanını etkileyen, toplumsal örgütlenmelerin ayrıcalıklı bir modu haline geldiğini iddia etmiştir. Castells'e göre küresel arenadaki ağlara bakmak, elektronik işlenmiş bilgi ağları etrafında düzenlenen önemli sosyal yapıları ve faaliyetleri anlamanın anahtarıdır (Barassi, 2013: 50).

2.3.3.1. Başlıca Sosyal Paylaşım Ağları

Global Digital Statistics'in her yıl Ocak ayında yapmış olduğu İnternet ve Sosyal Medya Kullanıcı istatistiklerine göre bugün dünya üzerinde neredeyse 3,5 milyar insan internet kullanıyor ve bu kullanıcıların 2,307 milyarının sosyal paylaşım ağlarında hesabı bulunmaktadır.

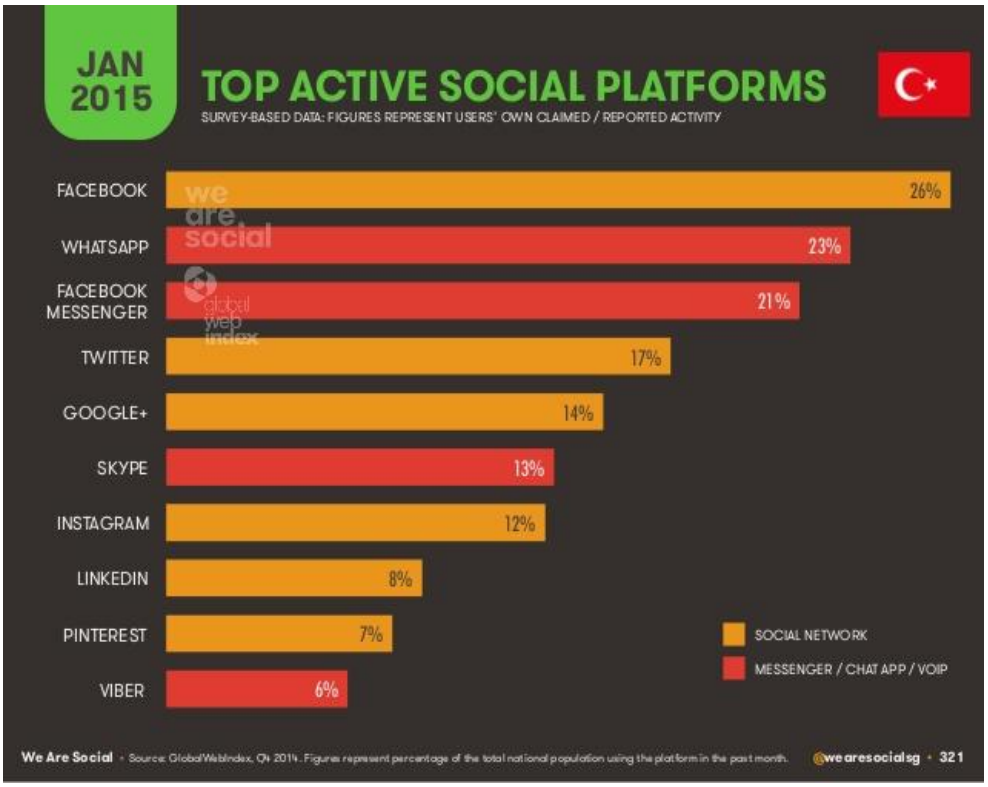
Yine aynı raporun 2015 Ocak ve 2016 Ocak sonuçları kıyaslandığında 1 senelik süreçte sosyal paylaşım ağlarındaki hesaplar, %10'luk bir artış göstermiş ve 2015 yılında 219 milyon insan daha sosyal ağlarda hesap oluşturmuştur. Bu bağlamda sosyal medya aktif kullanıcı hesaplarının artık dünya nüfusuna denk bir şekilde artmaya devam ettiğini söyleyebiliriz.

Global Digital Statistics raporundan elde edilen verilere bakıldığında ülkemizdeki 79,14 milyonluk nüfusun 46,3'ünün internete bağlandığı görülmektedir. Bu internet kullanıcılarının 42 milyonu ise aktif olarak her gün online olduğu ve sosyal medya kullanıcılarının 36 milyonu bu ağlara mobil cihazlarından bağlandığı gözlenmiştir.

Dünya genelinde en popüler sosyal paylaşım ağı olan Facebook ise ülkemizde de %32'lik bir kullanım ile birinci sırada yer almaktadır. Artan kullanımı ve kullanıcısıyla zaman, mekan gibi sınırlılıkların dışına çıkan sosyal ağlar, gündelik hayatımızı çevrelemesinin yanı sıra, gündelik hayatımızı şekillendirme anlamında da yeni yaşam tarzları, yeni alışkanlıklar yaratmaktadır. Yeni olanın her gün eskidiği hızın ön planda olduğu sosyal ağlarda, gazetecilik dinamikleri de değişmeye devam etmektedir.

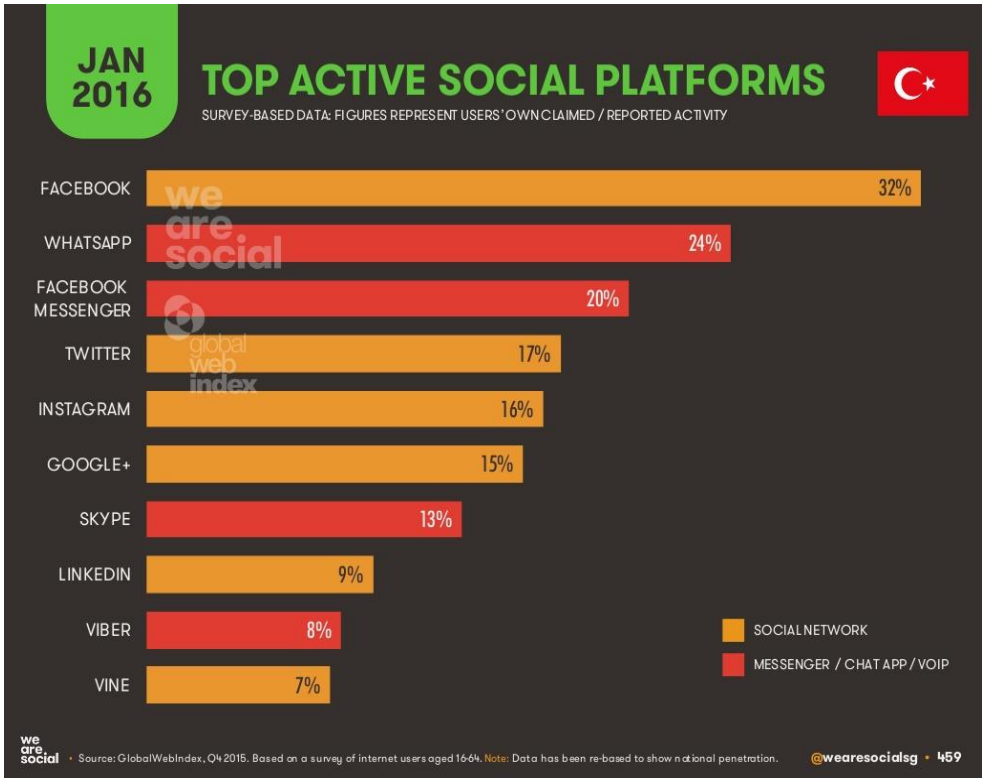
Çalışmanın devamında sosyal ağların alternatif bir haber medyası olarak kullanımını incelenmeden önce yaygın olarak kullanılan sosyal ağlara değinilecektir. Aşağıdaki Tablo 1. ve Tablo 2.'de görüleceği gibi Global Digital Statistics'in 2015 ve 2016 yıllarında yapmış olduğu araştırmalarda yer alan Türkiye'de en çok kullanılan Sosyal Ağlar değişiklik göstermiştir. 2016 yılında sosyal ağlar üzerinden kurulan iletişimin tarzının değiştiği bu değişiklikten görülmektedir. Kişisel deneyimler, hobi ve videolar paylaşılmasına izin veren *Instagram* ve *Vine,* Türkiye'de en fazla kullanılan sosyal ağlar arasında yer almıştır.

Tablo 1. 2015 Türkiye Sosyal Medya Kullanım İstatistikleri

Kaynak:http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2015/

Tablo 2. 2016 Türkiye Sosyal Medya Kullanım İstatistikler

Kaynak:http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2016/

2.3.3.1.1. Facebook

2014 yılının başlarında Mark Zuckerberg tarafından sadece Harvard'ın kolej ağlarını desteklemek için tasarlanmış olan Facebook'a katılmak için kullanıcıların bir harvard.edu e-posta adresine sahip olması gerekmekteydi. Facebook diğer okulları da desteklemeye başladı fakat kullanıcıların Facebook'a kayıt olabilmeleri için okullarına ait e-posta adreslerini kullanıyor olmaları gerekliydi. Bu gereklilik başlangıçta Facebook'un nispeten kapalı ve samimi bir özel topluluk olarak algılamasına katkıda bulunmuştur (Boyd ve Allison, 2008: 218).

Daha sonra Boston civarındaki okulları da sistemine dahil eden Facebook, iki ay içerisindeki Ivy Ligi okullarının hepsini kapsadı. İlk sene içerisinde de Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tüm okullar Facebook'ta bulunmaya başladı. Üyeler başlangıçta sadece söz konusu okulun e-posta adresiyle (.edu, .ac.uk, vb.) üye olabiliyordu. Daha sonraları

ise ağ içine liseler ve bazı büyük şirketler de katıldı. 11 Eylül 2006 tarihinde ise Facebook tüm e-posta adreslerine, bazı yaş sınırlandırmalarıyla açıldı.[14]

Çevrimiçi bir sosyal ağ yazılımı olan Facebook, kullanıcılar tarafından oluşturulan, özel ya da herkese açık paylaşımlarla kullanıcıların birbirleri ile iletişim kurmasını, ilgi alanlarına göre gruplara katılmasını ve diğer Facebook kullanıcıları ile kaynak paylaşımını sağlamaktadır (Gonzales ve Vodicka 2010: 33).

Her yıl 170 milyon kişinin üye olduğu Facebook web otoriteleri tarafından en başarılı Web 2.0 uygulamalarından biri olarak gösterilmeye devam etmektedir. 1,5 milyardan fazla toplam kullanıcı sayısıyla dünyanın en aktif kullanılan sosyal medya ağı Facebook'un %1,6'lık hissesini 24 Ekim 2007'de Microsoft 240 milyon dolar ödeyerek satın almıştır.[15]

Öte yandan Facebook, *Messenger* ile yazılı, sesli ve görüntülü haberleşme sağlayan anlık bir mesajlaşma servisi ile kullanıcılarının hem ana web sayfası hem de mobil uygulamalardandan sohbet edebilmesine olanak sağlamıştır. Facebook, Mart 2015'te Messenger uygulamasını kullanan kullanıcı sayısının 600 milyona ulaştığını açıklanmıştır. Tablo 2.'de de belirtildiği gibi Global DigitalStatistics'in raporuna göre Facebook Messenger, 2015 yılında Türkiye'de aktif internet kullanıcılarının en çok kullandığı 3. sosyal ağ olarak tanımlanmıştır.

Türkiye'de Facebook kullanımını takip eden bir diğer uygulama Tablo 2.'de görüleceği gibi WhatsApp'tır. Facebook Messenger'ın kendi segmentinde bulunan WhatsApp[16] gibi alternatif mesajlaşma uygulamaları ile rekabet edebilmesi için sürekli güncellemeler yapmıştır. Nitekim 8 Nisan 2015 tarihinde Facebook, kullanıcıların facebook.com'a ihtiyaç duymadan web arayüzü üzerinden sohbet edebilmelerine olarak sağlayan messenger.com'u resmi şekilde piyasaya sürdü.[17] Bugün Facebook Messenger

---

[14] http://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook

[15] http://facebook.nedir.com/

[16] WhatsApp, messenger benzeri bir akıllı telefon uygulamasıdır. İnternet üzerinden mesajlaşma, video yollama, ses kaydı yollama, resim yollama gibi özellikleri ile WhatsApp'i diğer messenger türü programlarından ayıran özelliği telefon rehberini kullanıyor oluşudur. Facebook'un satın almasıyla popülaritesi artan WhatsApp'ta aylık kullanıcı sayısı 900 milyondan fazladır.

[17] https://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook_Messenger

Türkiye'de en çok kullanılan sosyal ağlar içerisinde 3. sırada yer almaktadır. İleti paylaşımının yanı sıra görüntülü ve sesli konuşmaya da olanak sağlayan Facebook Messenger telefonun kişi listesinde bulunan ve bu programı kullanan herkesle iletişim kurulmasını sağlamaktadır.

Facebook ortak bir beğeniye sahip birbirini tanımayan insanların dünyanın neresinde olursa olsun tanışabilmelerine olanak sağlamaktadır. Bu tarz insanlar çeşitli gruplar içinde toplanıp "kendilerini bir araya getiren konular" çerçevesinde sohbet edip, görüntü ve video gibi çeşitli dosyalar paylaşabilmektedir. Bulut teknolojisiyle gelişimine devam ederek sürekli kendini yenilen Facebook, diğer sosyal ağlara entegre olarak dünya çapında popülerliğini korumaktadır.

2.3.3.1.2. Twitter

Sosyal medyanın Facebook'tan sonraki dev adımı Twitter olmuştur. Facebook'tan tamamen farklı olan Twitter, sosyal medyanın akışını değiştirmiştir. 2006 yılında Jack Dorsey tarafından geliştirilen Twitter, kullanıcılarına 140 karakterlik bir limit dahilinde durum güncellemesi ve mesaj yazma olanağı sağlamaktadır (Java vd., 2007: 55). Varlığı mobil alışkanlıklara hitap eden Twitter, internete mesaj atmak demektir. 140 karakterlik bu Twitter mesajı olan tweet'lerin SMS'den tek farkı, tweet'i atan herkesin bu mesajı okuyabilmesidir.

Bir anlamda internete SMS atan Twitter'ın anındalığı ve mobil özelliği ona başlangıçta belki de pek öngörülemeyen bir güç getirmiştir. Twitter, gerçekle sanal hayat arasında eş zamanlı bir bağlantı kurmasının yanı sıra yurttaşların politik aktivitelerinin içine dalmıştır. İlk kez 2009 İran devlet başkanlığı seçimlerinde, hile yapıldığı iddiaları ve muhalefete yapılan baskı Twitter aracılığıyla dünyaya ulaşmıştır. Twitter'ın konuları ortak olarak etiketlemeye yarayan "hashtag" özelliği de ilk kez bu olayda rüştünü ispatlamıştır. #iranelections hashtag'ine tıklayan milyonlarca insan, geleneksel medyanın tamamen aciz kaldığı bir bilgi akışına anında ve ücretsiz olarak ulaşabilmiştir (Irak ve Yazıcıoğlu, 2012: 17-20).

Bundan bir sene sonrası yaşanan "Arap Baharı" ise Twitter'ı zirveye taşımıştır. Artık Facebook ve Twitter eş değer sayılmaya başlanmış dahası Facebook, Twitter'a

yakınlaşmak zorunda kalmıştır. Bugün dünyada 313 milyon kişi Twitter kullanmaktadır ve bunların %82'sini mobil kullanıcılar oluşturmaktadır. Irfan Ahmad tarafından *Digital Information World'de* yayınlanan "What Happens in Just ONE Minute on Twitter" adlı yazıda sunulan infografik, Twitter'da geçen dakikalara açıklık getirmiştir. Who Is Hosting This tarafından hazırlanan bu infografik çalışma, "Twitter'da 1 dakikada neler oluyor" sorusunu cevaplayıp twitter istatistiklerini sunmuştur.[18] Çalışmaya göre, Twitter'da 1 dakikada 347 bin 222 tweet atılıp, 108 yeni hesap açıldığı ve 1.211.420 kez Twitter akışına bakıldığı tespit edilmiştir.

Türkiye'de ise Gezi Parkı olaylarında ise 4'üncü Sınıf Emniyet Müdürü Dr. Fuat Altunbaş, Gezi Parkı olayları ardından Türkiye'deki Twitter kullanıcısının 2 milyondan 10 milyona yükseldiğini belirtmiştir.[19] Böylelikle Twitter, Türkiye'deki politik aktiviteleri dünyaya #occupygezi etiketiyle dünyaya duyurmasının yanı sıra, Türkiye konvansiyonel medyayı dışarıda bırakarak Twitter üzerinden kendi haberciliğini yapmıştır.

2.3.3.1.3. Google+

Google'ın sosyal ağı olan Google**+,** 8 Haziran 2011 tarihinde duyurulan servis, ilk dönemde davetiye sistemi ile üyelik kabul etmiştir. Eylül 2011 tarihinden itibaren bu siteye üye olmak için 18 yaş üzeri ve gerçek adını kullanan herkese açılmıştır.

Google+, Google Profiller üzerine inşa edilmiştir. Google Buzz gibi diğer Google projeleriyle de entegre çalışan servis, Konular, Çevreler ve Video Sohbet Odaları gibi yeni sosyal ağ özelliklerini içermektedir. Mobil uygulamalarla da erişilebilen Google+, Google'ın en büyük sosyal ağ girişimidir ve 800.000.000 üyesi bulunan Facebook'un rakibi olarak görülmektedir. Bu servis, Google Buzz, Google Friend Connect ve Orkut'un ardından Google'ın dördüncü sosyal ağ girişimidir.[20] Google+'a üye olma sürecinde öncelik, Google'a ait olan Gmail e-posta hizmetini kullanan kullanıcılara verilmiştir (Yıldırım, 2012: 258).

---

[18] "Twitter'da 1 dakikada neler oluyor?" http://www.socialbusinesstr.com/2014/10/13/twitterda-1-dakikada-neler-oluyor/#more-2135 (23.10.2016).

[19] "Gezi olayları Twitter kullanıcı sayısını arttırdı" http://www.hurriyet.com.tr/gezi-olaylarinin-twitter-kullanici-sayisini-arttirdi-25306778 (23.10.2016)

[20] "Google+"https://tr.wikipedia.org/wiki/Google%2B (23.10.2016)

Facebook'a rakip olmak için Google tarafından geliştirilen bir sosyal ağ olan Google+'ın temelde işlevi arkadaş oluşturmak ve bunlarla paylaşımlar yapmak. Bir başka deyişle her anlamda sosyal mecraların çekiciliğinden pay almak isteyen Google şansını Google+ ile denemiştir (Çetin, 2011). ve istediği sonuçlara ulaşmıştır. 2016 yılında Türkiye'de aktif internet kullanıcılarının %15'i Google+ kullanmaktadır.

2.3.3.1.4. Instagram

Instagram, kullanıcılarının kolayca fotoğraf çekmek ve filtreleri kullanarak kendi yapmış olduğu güncellemeleri paylaşabildiği yeni bir iletişim şeklidir. Ekim 2010'da piyasaya sürüldüğünden bu yana kullanıcı sayısının yanı sıra yüklenen görsellerde de hızlı bir büyüme olmuştur. Bir görüntünan akıllı telefondan çekilip çabucak paylaşılmasını sağlayan Instagram, son yıllarda dikkatleri üzerine çekmeye başlamıştır. 2010 Ekim ayında piyasaya sürülmesinin ardından kullanıcılar günde ortalama 55 milyon fotoğraf yüklemiştir. Yine 2013 yılında 150 milyondan fazla aktif kullanıcı üye olmuştur ve 16 milyardan fazla fotoğraf paylaşılmıştır (Hu vd., 2014: 1).

Mobil lokasyon tabanlı bir sosyal ağ uygulaması olan Instagram, İPhone için özel olarak yayımlanmıştır. Instagram, kullanıcılarının çeşitli filtrelerle manipüle edilen fotoğrafları; Facebook, Twitter, Foursquare gibi diğer sosyal ağ sitelerinde ki arkadaşlarıyla da paylaşmalarını sağlar (Hochman and Schwartz, 2012: 6). İlk başta sadece iPhone, iPad, ve İPod Touch'larda kullanılan Instagram, Nisan 2012'de Android 2.2. da desteklemiştir. Kevin Systorm ve Mike Krieger tarafından kurulan Instagram, 2012 yılının Nisan ayında sosyal medya devi Facebook tarafından 1 milyar dolara satın alınmıştır. Facebook'a satılmadan önce 30 milyon kullanıcısı olan Instagram, 2016 yılı itibariyle 500 milyon kullanıcıya ulaşmıştır. Instagram 2016 yılında Türkiye'de Twitter'dan sonra en fazla kullanılan sosyal ağ haline gelmiştir.[21]

2.3.3.1.5. LinkedIn

LinkedIn, iş odaklı bir sosyal paylaşım ağıdır. Aralık 2002'de kurulan ve Mayıs 2003'te kullanıma açılan LinkedIn, sektör gözetmeksizin iş dünyasının tüm

[21] "Instagram" https://tr.wikipedia.org/wiki/Instagram (24.10.2016)

profesyonellerine hitap etmektedir. 200'den fazla ülke ve bölgede yaklaşık 50 Milyon kayıtlı kullanıcıya sahip LinkedIn, üyelerine mevcut iş durumlarını, çalıştıkları sektörleri, uzmanlık alanlarını, deneyimlerini ve mesleki bilgilerini paylaşma imkanı sağlamaktadır (Kara, 2012: 121).

Jose Van Dick (2013: 207), *You have one identity': performing the self on Facebook and LinkedIn* isimli çalışmasında, LinkedIn kullanıcı tabanının yüksek gelir dilimindeki firmalar tarafından istihdam edilen genellikle orta yaşlı uzmanlar erkekler olduğunu belirtmiştir. Yazara göre LinkedIn diğer kullanıcılara da hitap etmektedir ancak site içinde gezinirken dikkat çeken örnek profillerde bu detay göze çarpmaktadır. Temel ilkesi kurumlara ve kuruluşlara işe alma ve reklam hizmeti sunmaya dayanmaktadır.

LinkedIn üyeleri bu site üzerinden eski arkadaşlarına ulaşabilmektedir. Ayrıca burada yayınlanan iş ilanlarına bakarak yeni iş fırsatları yakalayabilmekte ve diğer üyelerle mesleki konuda bilgi alışverişinde bulunabilmektedirler. Kişiler LinkedIn'e üye olduklarında sektörel bazda yeni arkadaşlarla tanışırken bir bakıma kariyerlerine de yön vermektedirler (Satıl, 2011: 55).

2006 yılında 20 milyon kez ziyaret edilen LinkedIn, Haziran 2013 tarihinde ise 200 farklı ülkeden 200 milyonun üzerinde kayıtlı kullanıcıya ulaştmıştır. LinkedIn sitesi, Türkçe'nin de dahil olduğu 20 dilde hizmet vermektedir. 13 Haziran 2016 tarihinde 26.2 milyar dolara Microsoft tarafından satın alındığı açıklanmıştır.[22]

2.4. ALTERNATİF BİR HABER KAYNAĞI OLARAK SOSYAL MEDYA

2.4.1. Değişen Medya Algısı

Temel görevlerinden biri, belki de en önemlisi kamuoyunu bilgilendirmek olan kitle iletişim araçları, küreselleşme ve neoliberal politikalar ekseninde bugün medya endüstrileri olarak tanımlanmaktadır. Bu anlamda kitle iletişim araçlarının iktidar ya da gücü elinde bulunduran grupların ideolojik tahakkümünün tezahürü olduğu yönündeki tartışmalar uzun yıllardır süregelmektedir. Eleştirel medya çalışmaları perspektifinden

[22] "LinkedIn" https://tr.wikipedia.org/wiki/LinkedIn (24.10.2016)

yapılan araştırmaların temel kaygısı, medyanın ideolojik bir aygıt olduğu ve bunun öncelikli nedenlerinden birinin ise medyanın sahiplik yapısı yani ekonomi-politik yapılanmasıyla ilintili olduğudur.

Medyanın ekonomide ticari bir işletme olarak görüldüğünü söyleyen Douglass Kellner'a göre, "medya ve bilgisayar teknolojileri; kapitalist ilişkileri güçlendirmiş, yeni bir küresel kapitalist toplum oluştururken üretimin en gelişmiş güçlerin arasında yer almasının yanı sıra ırk ve cinsiyet alanında varolan eşitsizlikleri de dönüştürme potansiyeli içermektedir. Çoğu teknoloji gibi medya da tahakküm ya da kurtuluş aracı ya da egemenlik aracı olarak güçlü sermaye grupları tarafından kullanılabilir" (Akt: Sandoval: 2009: 3).

Kapitalizm ve liberalizmin etkisiyle sahiplik yapısında değişiklik yaşayan kitle iletişim araçları, "medya" adı altında birleşmiş ve tekelleşmenin küresel ölçekteki etkileri yeni medyanın yayın organlarında vücut bulmuştur. Çok sesliliğin sesi, halkın sesi gibi kavramsallaştırmalarla tanımlanan kitle iletişim araçları ise bu yeni ortamında medya patronlarının egemen ideolojileri doğrultusunda yeni bir döneme girmiştir. Bu süreçte "doğru" yeniden tanımlanmaya başlanmış, haberlerin hangi ideolojik belirlenimler doğrultusunda üretildiği sıklıkla sorulan sorular arasında yer almıştır.

Büyük holdinglerin medyanın gücünü keşfetmesiyle başlayan yeni medya çağında holding sahipleri, medya organlarını yasal propaganda araçları olarak kullanmaya başlamıştır. Herman ve Chomsky (2006: 15), medyayı kendisini denetleyen ve finanse eden güçlü toplumsal grupların ve iktidarların çıkarlarına hizmet eden ve onların lehine propaganda yapan bir güç olarak tanımlar. Onlara göre bu sürecin şekillendirilmesi için uygun çizgide düşünen personelin seçilmesi, editörlerin ve çalışan gazetecilerin kurum politikasıyla uyumlu öncelikleri ve haber değeri kriterlerini içselleştirmeleri gereklidir. Bu bağlamda profesyonel haber unsurları içerisinde yer alan "nesnel" ve "doğru" habercilik normlarının yeni medya endüstrilerinde erozyona uğradığı görülmektedir.

Haberciliğin belirli çıkar gruplarının belirlemiş olduğu kriterler etrafında yapılandırılıyor oluşu ise azınlığın sesinin kaybolmasına neden olmuştur. Bu bağlamda birtakım gruplar sınırlı imkanlarla "yasak" olarak nitelenen broşürler, dergiler basıp bunları dağıtarak alternatif bir iletişim yöntemi aramaya devam etmiştir.

Öte yandan internetin başlangıç aşamasında yakın çevresiyle iletişim halinde olan bireyler, iletişim alanındaki teknolojik gelişmeler ekseninde yaygınlaşan sosyal medya kullanımı ile kendilerinin oluşturduğu içerikleri tüm dünya ile paylaşmıştır. Küresel ölçekte "etkileşimli" bir iletişime olanak tanıyan bu teknoloji tabanlı gelişmelerin tezahürü olan sosyal medya ise gün geçtikçe geleneksel medyaya alternatif bir iletişim ortamı olarak tanımlanmaya başlamıştır.

Etkileşim ve katılımın hakim olduğu sosyal medyanın belki de en çok tartışılan yanı "alternatif" olarak tanımlanıyor oluşudur. Kullanıcıların etkin bir şekilde üretim sürecine dahil olmasına izin veren sosyal medya, "medya" anlayışına yeni bakış açıları getirmiştir. Böylelikle haber üretim süreçlerinde üretici-tüketici ilişkisi değişmiş, katılımcı bir medya eşliğinde, geleneksel medyanın ürettiği içerikler daha göz önünde, daha çok birey tarafından sorgulanmaya başlanmıştır. Zira alternatif medyanın dışında kullanılan yurttaş medyası, radikal medya, muhalif medya, bağımsız medya, vb. gibi diğer kavramlara bakıldığında, ana akım medyanın hegomonik söyleminin dışında kalan "başka medya"ya işaret edildiği görülmektedir.

2.4.2. Farklı Bakış Açıları Üzerinden Alternatif Medya

Temelde Marksizm ve iletişimin ekonomi politiği gibi iktidar ve ideoloji eleştirilerine dayanan alternatif medya ismini, geleneksel medyadan farklı olan "başka bir medya" olduğu yönündeki genel kabuller doğrultusunda almıştır. Başlangıçta alternatif medya araştırmacıları, alternatif medyanın üretim-dağıtım süreçlerine (Atton, 2002; Downing, 2001) ve üretici olarak alternatif medya kullanıcılarının bulanık rolleri üzerine odaklanarak, kullanıcı performanslarının alternatif medyada nasıl bir rol oynadığını (Atton, 2002) sorgulamışlardır.

İnternet teknolojilerinin gelişimiyle birlikte alternatif medya günümüze karşı gelişiyormuş gibi görünse de esasında geçmişi uzun yıllar öncesine dayanmaktadır. Genellikle yerel ya da ulusal çapta direniş gösteren gruplar seslerini yazılı basın yoluyla duyururken televizyon teknolojisi özellikle uydu teknolojisinin devreye girmesiyle direnişlerini televizyon ekranlarına taşımışlardır. O dönemlerde ise alternatif basın, genellikle anarşist basın olarak tanımlanmıştır.

Özellikle 1960'lı yıllarda batıda alternatif yayınlar çeşitlenmiştir. Aynı yıllara tekabül eden Vietnam savaşı ise dönem içinde gelişen karşı kültür hareketi olmuştur. Gelişen karşı kültür içinde dönemin gençliği özünde ahlak kurallarına karşı çıkmıştır. 1960'lı yıllarda alternatif medya, sosyal hareketle iç içe bir hal almıştır. Genç muhalifler ana akıma karşı kendi alternatif mecralarını yaratmaya başlamışlardır. Berkeley Üniversitesi'nde *Berkeley Barb*, Michigan Üniversitesi'nde ise *Kudzu* ile karşıt bir kültür yaratılmaya çalışılmıştır. 1970'li yıllarda ise karşı kültür hareketi gay ve lezbiyenlerin, heteroseksüellerle eşit şartlarda olması gerektiğini savunmuştur. 1970'li yıllar boyunca eşcinsellerin haklarını savunan *GAY, Gay Times, Come Out* gibi paperlar yayınlanmış ve ortalama 250.000 satışa ulaşmıştır (Streitmatter'den akt: Ceyhan, 2009: 77).

Alternatif basın ve karşı kültürel hareketlerin yaygınlık kazanması sebebiyle 1970'li yıllarda İngiliz Kraliyet Basın Komisyonu alternatif basını şu şekilde tanımlamıştır (Atton, 2002: 12):

- Alternatif basın kuruluşları toplumda azınlıkta kalan fikirleri duyurmalı
- Toplumdaki yaygın inançlara karşı olmalı
- Geleneksel gazetelerde görmediğimiz haberlere sahip olmalı

Günümüzde ise sosyal medya aracılığıyla alternatif basın yeni bir oluşumla alternatif medya haline gelerek yerel olanın sesini global ölçekte duyurmaya başlamıştır. Toplumsal hareketlerin sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla ivme kazandığını belirten Alankuş (2008) bu durumu "küre-yerelleşme" olarak tanımlar.

Öte yandan, İngiliz Kraliyet Basın Komisyonu'nun alternatif basını tamamlamasından neredeyse 40 yıl sonra, alternatif yayınlarla ilgili güncellenen bir bibliyografya olan Alternatives in Print alternatif medya yayıncıları için şöyle ölçütler belirlemiştir (Atton, 2002: 8):

- Yayıncı ticari olmamalı, inandığı fikirlerin yayılmasını kardan üstün tutmalı
- Yayının amacı sosyal sorumluluk veya yaratıcılık, ya da her ikisinin de olabileceği bir kombinasyonu olmalıdır.
- Yayını hazırlayanlar kendilerini alternatif olarak tanımlamalıdır.

Alternatif basınla ilgili belirlenen kriterler azınlıkların sesini duyurması ve yaygın basında yer alan haberlerden farklı haberlere yer vermesiyken, alternatif yayın yapan medya kuruluşlarıyla ilgili kategorileştirmede ise birincil kriter "ticari olmaması" şeklindedir. Söz konusu bu farklılık kapitalizm ve liberal politikalar etkisiyle medyanın ticari kaygılarına işaret etmektedir. Zira bu bağlamda alternatif medya, egemen ideolojik yayınlardan farklı ya da onların etkisinden uzak yayın yapıyor olması gerektiğini göstermektedir.

Joshua Atkinson 2006 yılında yayınladığı *"Conceptualizing Global Justice Audiences of Alternative Media: The Need for Power and Ideology in Performance Paradigms of Audience Research"* başlıklı çalışmasında "sosyal adalet hareketlerinin çağdaş, ayrılmaz bir parçası olduğu kanıtlanmış" ifadesiyle tanımladığı alternatif medyayı anlamak için; küresel aktivistlerin ya da her türlü eylemcinin değerlendirilip, izleyici/kullanıcının iktidar ve ideoloji doğrultusunda ana akım medyadaki yerinin sorgulanmasının gerekliliğini savunur.

Atkinson bu çalışmasındaki temel kabulü, alternatif medyanın ortaya çıkmasının arka planında iktidar ve ideoloji tabanlı egemen medya bulunmaktadır ve mevcut medyanın farklı gruplara konuşma ortamı yaratmaksızın, onları görmezden gelmesiyle alternatif medya arayışları başlamıştır. Bu bağlamda Atkinson, toplum tarafından dışlanan tüm grupların alternatif medya yoluyla seslerini duyurabilecekleri bir araca sahip olduklarını betimlemiştir.

Yok sayılan kesimler arasındaki parçalanma ve iletişimsizlik devam ettikçe egemen olana karşı alternatif/radikal kitlesel, toplumsal hareketin yaratılması olası değildir. Bu hareketin yaratılabilmesi sürecinin başlangıç noktası, alternatif medyalar arasında bir ağın oluşturulması ve ötekileştirilen kesimin medyalarında kendi sesleri dışında tüm ötekilerin seslerini içeren bir yapıya sahip olmalarıdır (Çoban, 2012: 4). Navaro (2004) alternatif medyanın, geleneksel medyada duymaya alışık olmadığımız bir tarzda toplumu sorgulayıcı fikirlere yer vererek, yok sayılanın var olduğunu kanıtladığını savunmuştur. Bu bağlamda alternatif medya, sözlerini ana akım medyada söyleyemeyen, sesleri marjinalleştirilmiş olanların kamusal alana katılmalarına zemin hazırlayan demokratik bir ortam sunmaktadır.

Downing (2001), alternatif medyayı, "radikal medya" şeklinde ifade ederek, küçük ölçekli ve hegomonik politikalar, öncelikler ve perspektiflere karşı alternatif bir vizyon sunan medya olarak tanımlamıştır. Hegemonya kavramına işaret eden Downing için alternatif yani radikal medyanın katılımcı medya olarak görülmesine ihtiyaç yoktur. Ona göre bazen hegemonyaya karşı mücadele için örgütlenme profesyonel örgütlenme de önem taşımaktadır. Bu bağlamda Downing (2001: 19), alternatif medyaya düşen rolü aşağıdaki şekilde tanımlamaktadır:

> …çeşitli bakış açılarından da tecrübe edildiği gibi toplumsal yaşam için sorun olan her tür konuyu ve bunların muhtemel çözümlerini ve hatta günlük ahmaklıkları akıllıca paylaşmak medyanın potansiyeline bir parti, sendika ya da bir birlik gibi diğer karşı hegemonik kurumlardan daha çok uygundur. Direniş, bir başka deyişle baskı ve sömürünün çok sayıdaki kaynağına karşı direniş, etkili olmak için çeşitli değişken alanlar -cinsiyet, ırk, etnisite ve milliyet, yaş, mesleki gruplar- arasında bir diyaloğu gerektirir. Radikal alternatif medya bu sürecin merkezidir.

O'Sullivan (1994: 10) ise alternatif medyayı, toplumsal değişimi savunması ve geleneksel değerleri eleştirel biçimde yeniden değerlendirmesi yönüyle yerleşik ve kurumsal politikaları reddeden ya da bu politikalara meydan okuyan medya biçimleri olarak tanımlamaktadır.

Alankuş'un (2008) da belirttiği gibi alternatif medya çok farklı isimlerde adlandırılmış ve farklı şekillerde tanımlanmıştır. Fakat araştırmacılar her ne kadar farklı tanımlama arayışlarına gitseler de aynı çemberin etrafında olaylara farklı perspektiflerden yaklaşmışlardır. Yukarıda ki alternatif medya yaklaşımları ve tanımlarında görüldüğü gibi, karşıt duruşu ve azınlık gruplara ses vermesi gibi özellikleri temel alınarak, mevcut medya anlayışına "farklı" bir bakış kazandırdığı yönünde tespitler yapılmıştır. Bu anlamıyla Alankuş (2008: 12) alternatif medyayı, "başka medya" olarak tanımlamıştır.

> "Başka medyanın gündelik hayatın bütün eşitsiz ilişkilerini sorgulayarak politik alanların çoğalmasını sağladığı ölçüde demokrasinin genişlemesini ve derinleşmesini sağlamak gibi bir rolü var. Yapısı ya da iddiası gereği "başka" medya seslerini duyurmayanların seslerini eşdeğerlilikle duyurmlarını, böylelikle birbiriyle ve hegemonik çoğunlukları konuşmayı ve anlaşmayı saptadıkları ölçüde, siyasal alanın sınırlarını yukarıdan aşağıya bir itkiyle çizilmesinde özellikle işlevseldir."

Bailey, Cammaerts ve Carpentier (2008: 4-30) alternatif medya teorilerinin tipolojilerini inşa ederek, alternatif medyayı tanımlarken dört farklı yaklaşım arasındaki ayrımın altını çizmişlerdir. Bunlardan ilki topluluk medyası yaklaşımıdır. Yazarlar bu yaklaşımda bir topluluğun üyelerinin içerik üretimine katılımının alternatif medyanın temeli olduğunu savunmaktadırlar. Diğer yaklaşım ise alternatif medya tarafından

içeriğin üretilmesi onu geleneksel medyaya alternatif yaptığı görüşüdür. Üçüncü ayrımda, karşı hegemonik medya kavramına işaret ederek, alternatif medyanın sivil toplumun bir parçası olduğunu belirtmişlerdir. Burada alternatif medyanın iktidar medyası ve ticari medya arasında üçüncü bir ses oluşturabildiğini ifade etmişlerdir. Son olarak alternatif medyayı rizomatik[23] olarak tanımlamışlardır. Burada alternatif medyaya, farklı protesto grupları ve hareketlerini yerel ve küresel ölçekte birbirine bağlayan; pazar ve devletle farklı şekillerde ilişki kuran bir anlam yüklemişlerdir.

Sandoval ve Fuchs (2009-2010) ise "alternatif medya nedir?" sorusuna cevap ararken, Giddens'ın sosyal teoriler arasındaki öznel, nesnel ve diyalektik ayrımına dayanan ayrıntılı bir tipoloji kullanmışlardır. Yazarlar böyle bir tipolojik yaklaşımla, özne-nesne ayrımı süreç ve içerik odaklı yaklaşımlarda yer alan belirsizliklerin çerçevelenebileceğini düşünmektedir.

Öznel yaklaşımlar medya aktörleri ve bunların alternatif medyayı üretme yollarına odaklanmaktadır. Bu yaklaşım, medyanın sıradan insanlara seslerini duyurabilmeleri için, medya üretim sürecinin demokratikleşmesine katkıda bulunduğu takdirde özgürleştirici toplumsal etkileri olabileceğini iddia etmektedir. Bu bağlamda öznel yaklaşımlar, alternatif medyanın katılımcı medya olarak anlaşılması gerektiğini savunur. Nesnel yaklaşım ise daha çok alternatif medya yapılarına yöneliktir. Bu yaklaşımda alternatif medyanın eleştirel medya içeriği sunarak kapitalist ideolojik medyanın ideolojik karakterini inkar etmesinin ardında özgürleştirici bir potansiyelin olduğu savunulmaktadır (Sandoval, 2009: 4).

Sandoval'a göre (2009: 4-5), alternatif medyayı tanımlayan yaklaşımların çoğunluğu özneldir ve katılım ve medya üretiminin demokratikleşmesi üzerinde durmaktadırlar. Yani çoğu yeni alternatif medya yaklaşımı, daha demokratik bir medya

---

[23] * Rizom (Rhizome); Gilles Deleuze ve Felix Guattari'nin Kapitalizm ve Şizofreni (1972–1980) adlı eserlerinde geliştirdikleri felsefi bir kavramdır. Deleuze ve Guattaririzom terimini verinin sunumunda ve yorumunda hiyerarşik olmayan ve çoklu bir teoriyi anlatmak için kullanmışlardır. 1970 ve 1980'lerde her iki düşünür de Fransa'da alternatif bir radyo kurma konusuyla ilgilenmişlerdir. Bu dönemde ortaya attıkları rizomatik düşünce, heterojenlik, teknolojilerin, insanların, metinlerin çeşitliliği ve bunların birbirleriyle değişen bağlantılar üzerine odaklanır. Bir ağacın yapısına benzeyen, rizomatik bağlantılar, alternatif medya örgütlerinin yerel topluluklara temel teşkil etmesini ve böylelikle yerellikler arasındaki akışkanlığı sağlar. Aslında bu yaklaşım, alternatif medyanın yerel ve küresel arasındaki bölünmeyi engelleyen tarafını gösterir, hatta küresel ve yerel medyanın birbirlerini etkileme potansiyeli olduğunu ileri sürer (Akt: Aydoğan ve Kırık, 2012: 64).

sistemi kurmak için üretici ve medya içeriklerini tüketenler arasındaki bölünmeyi ortadan kaldırmanın gerekli olduğuna inanmaktadır.

Örneğin Nick Couldry (2003: 43), mevcut medya sisteminin esas sorunun halkın çoğunluğunun medya üretiminin dışında tutulması olduğunu söyler. Bu nedenle ticari kitle medyası "insanların inançları üzerinde toplumsal dünyamızı çerçeveleyen bir etki yaratmasına izin veren sembolik iktidarın yoğunlaştığı bir ortam haline gelmiştir." Couldry'e göre alternatif medyanın özgürleştirici ve ilerici potansiyeli, medya üretim sürecine erişimi geniş halk kitlelerine açmakta yatmaktadır. Alternatif medya ürünlerini üreterek medya aktörlerinin güçlerini geri kazanmasına yapılan bu güçlü vurgu bu yaklaşımın öznelliğini göstermektedir (Sandoval, 2009: 5).

Brecht ve Enzensberger için de katılımcı medya üretimi, makro düzeyde daha demokratik bir medya sistemi kurmak için gereklidir ve bu yönüyle topluluk medyası yaklaşımları da katılımın alternatif medya üretimine dahil olan kesimlerin güçlendirilmesine katkıda bulunulması gerektiğini savunması açısından özneldir. Çünkü odak noktaları medya üretim sürecine erişim ve bireylerin güçlendirilmesi üzerinedir (Taylan, 2012: 38).

Nesnel yaklaşımlar ise öznel yaklaşımların aksine alternatif medyayı tanımlayan medya içeriği üzerinde durmaktadır. Medya içerikleri, medya üretiminin nihai bir sonucudur ve bu yüzden medya bir yapı olarak düşünülebilir (Sandoval, 2009: 8).

Nesnel yaklaşımın önemli temsilcilerinden olan Downing, alternatif medyayı "hegemonik siyaset, perspektifler ve önceliklere karşı alternatif bir bakışın ifadesi olarak tanımlamaktadır (Downing, 2001: V). Downing'e göre alternatif medya toplum içindeki marjinal grupların bilinçlenmesinde çok önemli bir rol oynar. Alternatif medya, Downing'in "başkaldırı iletişimi" olarak isimlendirdiği habercilik anlayışı ve yorumlarıyla statükoyla mücadele etmenin yanı sıra, bunların üretimi yoluyla da mücadele eder (Aydoğan ve Kırık, 2012: 64-65).

Alternatif medyanın haber üretim merkezi olarak gazetecilik uygulamalarıyla bütünleştiren bu görüşler, alternatif medyayı gazetecilik etik konuları içinde ele alarak; kaynak, temsil ve nesnellik unsurlarına odaklanır. Atton, alternatif medya ve geleneksel

medya arasındaki ilişkileri; haber çerçeveleme, temsil, etik ve normlar doğrultusunda inceleyen araştırmacılardandır (Pajnik and Downing, 2008: 10).

Alternatif medyayı, geleneksel medyanın karşı hegemonik eleştirisi olarak tanımlayan Atton (2002), alternatif medyanın statükoyla mücadele ettiğini vurgular. Alternatif medyanın statükoyla mücadelesi üzerine vurgu yapan araştırmalar Gramsci'nin hegemonya kavramından beslenmektedirler. Gramsci'nin düşüncesi ideolojiler aracılığıyla entelektüel ve siyasal değişim sürecine odaklanmaktadır. Bu süreç, farklı unsurlarla kurulmuş yeni bir sisteme eklemlenen ideolojik sistemdir.

Atton gibi Sullivan (1994), medya içeriğine yönelik bir alternatif medya tanımı yapmıştır. O alternatif medyayı, "kurulmuş ve kurumsal siyaseti reddeden ya da değiştiren (bu anlamda toplumsal değişimin savunucusu), veya geleneksel değerleri en azından eleştirel bir yeniden değerlendirmesini yapan" medya iletişimlerinin formu olarak tanımlar. Downing de (2001), alternatif medyayı; hegemonik siyaset, öncelikler ve bakış açılarına alternatif bir vizyonu ifade etmesi ve alternatif bir kamusal alan oluşturması bakımından radikal medya olarak tanımlar (akt: Sandoval, 2009: 9).

2.4.3. Ana Akım Medyaya Alternatif Olarak Alternatif Medya

Alternatif medyanın, ana akım medyadan örgütsel ve içerik unsurları açısından farklı yapılanması, onu ana akım medyaya alternatif bir haber kaynağı olarak tanımlayan yaklaşımları da beraberinde getirmiştir. Bu yaklaşımlar, ana akım ve alternatif arasında alternatifin ana akım medya için bir tamamlayıcı unsur veya ana akım için karşı hegemonik eleştiri olarak görüldüğü bir ayrım ortaya koyar (Bailey, et al., 2007: 18).

Haber üretim sürecindeki yaşanan değişimi açıklayan yaklaşımların temel ortak odak noktası, alternatif medyanın ana akım medyaya karşıt hegemonik bir güç olma potansiyelidir. Dolayısıyla bu bakış açısı için ideoloji ve Antonio Gramsci'nin hegemonya kavramı oldukça önemlidir.

Gramsci (1971: 56), toplumda bir sınıfın diğer sınıfları zaman içinde, kendi normları ve değerlerini benimsemeye razı ettiği süreci "hegemonya" olarak tanımlar. Hegemonya, iktidarla pratik arasındaki bağlantıyı araştırmaktadır. Bu anlamda medyanın eleştirel çözümlemelerinde kullanılan güçlü bir akım olmuştur. Hegemonya, yönetici

sınıfın egemenliğini sürdürme araçlarına gönderme yapan bir kavramdır. Medya kuruluşları, sistematik bir şekilde tutarlı bir ideoloji ile toplumsal yapıyı yönetilen sınıfların tahakküm altına alınmalarına kendi rızalarıyla yeniden üreten ve haklılaştıran bir dizi ortak duyusal değerler ve mekanizmalar geliştirerek hegemonyacı bir işlev görürler (Shoemaker ve Reese, 1997: 150-151).

Toplumumuzdaki tahakküm içinde sürekli olarak oluşturulan temsil pratikleri; medya kurumları tarafından desteklenen temsil ilişkileri söz konusudur. Anlamlandırma pratiklerinin devam edebilmesini sağlayan kültürel ve ideolojik çerçeveler, sistemler ve kodlar söz konusudur (Hall, 1997: 120-121). Bu süreç ise ana akım medyayı eleştirel bir değerlendirmenin merkezi haline getirir.

İçerik olarak alternatif medya, geleneksel medyada sunulan temsil ve ideolojileri farklı açılardan ele almaktadır. Alternatif medya, olumsuz, insan öğesini dışlayan, kimliksizleştirici kültürel ve toplumsal koşulların geri dönülemez bir biçimde kök salmasını önlemek amacıyla tekelleşmiş haber içerikleri pazarının karşısına yeni bir anlayışla çıkabilmeyi amaçlamaktadır (Törenli, 2005: 226). Çeşitli toplumsal hareketlere bir ses veren alternatif medya yönelimi, azınlıklar ve alt/karşı kültürlerin kendini temsil etmesine fırsat verdiği için geleneksel medyaya nazaran daha farklı içerikler sunmaktadır (Bailey, et al., 2007: 20). Bu anlamda alternatif medya egemen medyanın ürettiği egemen biçimlere karşı geliştirilen bir mücadeleyi temsil etmektedir (Atton, 2002: 15).

Alternatif medya yalnızca karşıt bir enformasyon gücü değildir. Aynı zamanda alternatif medya, profesyonel üretim değerlerini reddetmektedir. Harcup (2007) alternatif medyanın haber üretim sürecini temel alan gazetecilik pratikleri üzerine yaptığı alan araştırmasında, ortak dört özelliğe sahip olduklarını vurgulamıştır (akt: Ceyhan, 2009: 91):

"1- Haberin üretilmesinde daha fazla çoklu beceri (greater multi skilling)

2- Haber kaynaklarını farklı bir şekilde sıralama

3- Etik bir boyut olarak haber kaynaklarıyla faklı bir ilişki biçimi

4- Yeni değerlerin oluşturulması olarak iyi bir hikaye yaratılması ilgili farklı fikirler"

Profesyonel medya çalışanı ve içerik üreten internet kullanıcısı arasındaki rekabetin en yoğun yaşandığı sektör haberciliktir. Geleneksel medyada alışılagelmiş haber üretim süreçleri, kaynak kullanımına dair kabuller alternatif medyada değişime uğramıştır. Geleneksel medyada kaynak için uzmanlar istihdam edilirken alternatif medya, kaynaklarını internet kullanıcılarından sağlamaktadır. Değişik kaynak kullanımı ise, uzman gazetecileri bu yeni değişik haber üretim süreçleri hakkında düşünmeye sevk ederek, yeni bir içerik üretim pratiği sunmaktadır (Pajnik and Downing, 2008: 10).

Öte yandan eleştirel çalışmalar içerisinde yer alan ekonomi-politik yaklaşım da ana akım medyayı, iktidar ve egemenlik mücadelesinin içinde konumlandırır. Golding ve Murdock (2008: 61), geleneksel kitle iletişim araçlarını, kapitalist ekonomik düzende emtialar üreten ve dağıtan endüstriyel ticari kuruluşlar olarak tanımlar. Yazarlara göre, "ideoloji üretimi, medya üretiminin genel ekonomik dinamiklerinden ve onların belirleyiciliklerinden ayrılamaz ya da onlar dikkate alınmadan yeterince anlaşılamaz."

Eleştirel yaklaşımlar ekseninde ana akım medya, ekonomik ve siyasi kaygılar bağlamında hegemonyacı taleplere boyun eğmek zorundadır. Bu açıdan, ana akım medya nesnel olmamakla eleştirilir. Ana akım medyadaki haber üretme süreçleri hegemonyacı taleplere uyumludur (Shoemaker ve Reese, 1997: 158-159).

Alternatif medya ise devlet ve piyasadan bağımsız olarak varlığını sürdürmektedir. Alternatif bir medya kurumu, gelir elde edebilmek için öncelikle izleyici/okuyucuları reklam veren kuruluşlara satmamakta, dolayısıyla geniş ve seçkin olmayan bir izleyiyici/okuyucu kitlesini hedeflemektedir. Böyle bir medya kurumu, toplumun tanımlayıcı hiyerarşik sosyal ilişkilerini alt üst etmek üzere yapılanmıştır ve ana akım medya kurumlarından yapısal olarak esaslı şekilde farklıdır ve elinden geldiği ölçüde onlardan bağımsızdır (Yıldırım, 2012: 64).

Bailey ve arkadaşları (2007: 18) "*Understanding Alternative Media"* isimli çalışmalarında ana akım ve alternatif medyanın temel niteliklerini, ikisi arasında bir ayrım geliştirerek değerlendirmişlerdir:

Ana Akım Medya;

- Büyük ölçeklidir ve geniş bir homojen izleyici kitlesine yönelik yayın yapar,

- Devlet kuruluşları veya ticari şirketler,
- Profesyoneller tarafından yapılandırılmış, dikey veya hiyerarşik kuruluşlar,
- Egemen söylem ve temsillerin taşıyıcılarıdır.

Alternatif Medya ise; yukarıda sayılan özelliklerden şu şekilde farklılık göstermektedir:

- Küçük ölçekli ve belirli topluluklara yönelik, muhtemelen dezavantajlı gruplara, farklılıklara saygılı şekilde yayın yapar,
- Devlet ve piyasadan bağımsız,
- İzleyicinin erişim ve katılımının kolaylaştırılması için, demokratik ve çoğulculuk çerçevesi içinde yatay veya hiyerarşik olmayan şekilde yapılandırılmıştır,
- Baskın olmayan, muhtemelen karşı hegemonik söylem ve temsiller, kendini temsilin önemini vurgular.

Atton'un da dediği gibi (2002: 9), alternatif medyanın alternatif karakterini ortaya çıkaran temel unsurlar organizasyon yapısı ve içeriğidir. Ancak alternatif medyanın haber üretim sürecinde, ana akım medyaya bu denli rakip görülmesinin ardında fotoğraf, video kayıtları ve internet üzerinden içerik paylaşabilme özelliğine sahip taşınabilir yeni iletişim araçları bulunmaktadır (Heeter, 1989).

Diğer yandan alternatif medya ve ana akım medyanın birbirinden tam anlamıyla bağımsız hareket ettiğini söylemek de doğru olmayacaktır. Ana akım medyada yer alan içeriklerin alternatif medyaya malzeme olabildiği gibi, tam tersi bir şekilde alternatif medyada yer alan içerikler ana akım medyada konu olmaktadır. Dahası çoğu tv programı, gazete köşe yazısı ve radyo programında Facebook, Twitter adresi verilerek kullanıcıların katılımı sağlanmaya çalışılmaktadır. Böylelikle alternatif medya ve ana akım medya da bir çeşit etkileşim içindedir. Ancak alternatif medyanın özgür ve kontrol mekanizmalarından, ana akım medyaya nazaran çok daha bağımsız oluşu içeriklerini ve geleneksel medya anlayışına önemli farklılıklar getirmesi alternatif medyayı, "alternatif" kılmaktadır.

Alternatif medya günümüzde varlığını sosyal medya ağları ve/veya araçları üzerinden sürdürmektedir. Web 2.0 ismi verilen teknolojik gelişimiyle gündelik ve iş

hayatının neredeyse her anına nüfuz eden sosyal medya araçları yapısal olarak da geleneksel medyadan ayrılmaktadır. İzleyici veya okuyucuların üretici konumuna geçmesine ve bireylerin kendi haberlerini yapmasına olanak sağlayan sosyal medyanın, geleneksel medyadan hangi ölçütlerde farklılaştığını anlamak gerekmektedir.

2.4.4. Sosyal Medya ve Geleneksel Medyanın Farklılıkları

Son günlerde sosyal medyanın, insanların tüketim alışkanlıklarını, iletişim ve işbirliği şekillerini değiştirdiği yönünde artan bir fikir birliği hakimdir. Sosyal medyanın, geleneksel medyaya nazaran elektronik ve internet araçlarını daha etkili şekilde kullanımı sonucunda insanlar birbirleri ile bilgi ve deneyimlerini zaman ve mekan fark etmeksizin diğer insanlarla tartışabilmektedir. Bu anlamda sadece birkaç yıl içinde sosyal medyanın, kişisel ve iş hayatlarımızın neredeyse her yönü içine kendini entegre ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Teknolojinin Web 2.0 adı verilen gelişimiyle sosyal medya uygulamaları ve bu uygulamaların kullanımı giderek artmış, video paylaşım siteleri ve Facebook ve Twitter gibi sosyal ağlarla kullanıcılar tam anlamıyla içerik üreticisi konumuna gelmişlerdir. Kullanıcının içerik üretiminde aktif rol almaya başlaması ise kullanıcılara profesyonel medya çalışanları ile aynı işi yapma fırsatını sunmuştur. Bu bağlamda, yeni içerik üreticisi olan kullanıcı ve profesyonel medya çalışanları arasında bir rekabet ortamı oluşmuştur.

Paul Saffo (2005), mevcut yeni medya ortamı sonucunda, haber üretici ve tüketicileri arasındaki geleneksel ilişkinin dengelendiğini söyleyerek, bu değişikliği şöyle açıklar (akt: Newman, et. al., 2012: 13):

> "Bundan 50 yıl önce ana akım medya devrimi, televizyonlarla bize dünyayı teslim etti, ama bu tek yönlü bir gezi oldu ve biz sadece cam bir ekran karşısına oturup izledik. Buna karşılık, kişisel medya iki yönlü bir yolculuğa izin verdi. Bizler izlerken cevap da verebilmeye başladık."

İletişimsel gücü geliştirme yoluyla, herhangi bir haber kuruluşundan çok daha az bağımlılığı olan sosyal medya, diğer web siteleri ve sosyal ağlarını kullanarak, bireylerin kendi bilgilerini dünya çapındaki diğer bireylerle paylaşmasını sağlayıp, ana akım

medyanın üretim ve dağıtım tekellerini kırıp, yeni bir haber medyası oluşturmuştur. Gazete, televizyon ve radyo gibi geleneksel medya araçları tek yönlü bir dağıtım paradigmasıdır. Bu geleneksel medya şeklinden farklı olarak web 2.0 teknolojilerini kullanan sosyal medya ise kullanıcıların birbirleri ile etkileşim ve çevrimiçi diyaloglar kurmasına izin vererek bir sanal topluluk ortaya çıkarır.

Sosyal medyanın kullanıcılara sunduğu olanakları tanımlayan yaklaşımlar genellikle geleneksel medya ile farkına odaklanmaktadırlar. Stokes (2009), geleneksel ve sosyal medyanın farklılıklarını tespit etmek amacıyla ortaya koyduğu yaklaşım, ayrımın kavranması açısından önem teşkil etmektedir. Kullanıcıların üretici konumuna geçtiği tek yönlü iletişimin seyrini değiştiren sosyal ve geleneksel medya arasındaki farklar Tablo 3'te özetlenmiştir:

Tablo 3. Geleneksel ve Sosyal Medyanın Farklılıkları

GELENEKSEL MEDYA	SOSYAL MEDYA
Sabittir, değişmez	Anında güncelleştirilebilir
Yorumlar sınırlı ve gerçek zamanlı değildir	Yorumlar sınırsız ve gerçek zamanlıdır
Sınırlı ve gecikmeli en tiraj ve izlenme oranı ölçümü sunar	Anında popülerlik ölçümü sunar
Arşivlere erişim kötüdür	Arşivlere erişilebilir
Medya araçlarının karma kullanımı sınırlıdır	Tüm medya araçları karma kullanılabilir
Sorumlu bir komite tarafından yayınlanır	Bireysel yayınlanır
Genel olarak sınırlıdır	Sınırsızdır
Paylaşıma teşvik etmez	Paylaşım ve katılıma teşvik eder
Kontrol vardır	Özgürdür

Kaynak: Stokes, 2009: 124

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi Stokes (2009), sosyal medya ve geleneksel medyanın farklılıklarını ortaya koyarak, sosyal medyayı tanımlamıştır. Bu ayrımlarda özellikle belirginleştirdiği hususlar, sosyal medyanın tüm medya araçlarını karma kullanarak; kullanıcılara özgür ve bireysel, anlık erişim ve katılıma izin veren sınırsız bir medya ortamı sunmasıyla ilintilidir. Örneğin, televizyon veya gazete gibi geleneksel medya araçları, kullanıcının uymasını gerektiren sınırlı bir içerik ve katı bir zaman çizelgesine sahiptir. Sosyal medya ise, kullanıcılara çok daha fazla seçenek ve içerik sunarken, bunları kontrol etmeye de izin vermektedir (Koçak, 2012: 78). Herhangi bir

verinin istenilen herhangi bir zamanda ulaşılabilir olması dolayısıyla, internet kullanıcılarının farklı zaman dilimlerinde mesaja ulaşabiliyor olması, geleneksel medyadaki aynı andalık zorunluluğunun ortadan kalktığını göstermektedir (Göker ve Doğan, 2011: 180).

Sosyal medya ve geleneksel medya farklılıklarını açıklayan araştırmacılar öncelikle sosyal medyanın kullanıcılara sunduğu "etkileşim" özelliğine odaklanmaktadır. Genel anlamda daha önceki kullanıcı adına gelen yayınlar ve metinlere tepki olarak tanımlanan etkileşimi McMillan (2002); kullanıcıdan sisteme, kullanıcıdan kullanıcıya ve kullanıcıdan belgeye olarak üç şekle indirger. Kullanıcıdan kullanıcıya olan etkileşim iki ya da daha fazla kişi arasında, e-mail ya da Messenger gibi medya sistemleri vasıtasıyla gerçekleşir. Kullanıcıdan sisteme etkileşim ise, sosyal medya kullanıcılarının, Google ya da Yahoo gibi teknolojik sistemlerle kişisel bilgisayarları vasıtasıyla etkileşime girmesidir. Son olarak kullanıcıdan belgeye olan etkileşim ise, kullanıcıların site metinlerini değiştirmesi ya da alıcılardan toplanan gerçek zamanlı geri bildirimlerin, kaynak tarafından kullanılarak mesajın değişmesi yoluyla gerçekleşir (Atkinson, 2014: 231-232).

Zira teknolojinin hayatımıza girdiği günden itibaren iletişim tek yönlü bir çizgide ilerlemiştir. Radyo, televizyon ve gazetelerin sunduğu bu tek yönlü iletişim ortamında dinleyici/izleyici/okuyucular edilgen bir konumdayken, sosyal medyanın sunduğu yeni çift yönlü iletişim ağı geleneksel medyanın sunduğu edilgenliği yok etmiştir. Bu anlamda sosyal medyanın iletişime yeni bir yön ve anlam getirmiştir. Kullanıcılar dünyanın her yerinden diğer kullanıcılarla çevrimiçi iletişim kurarak, fikir ve yorumlarını birbirleriyle paylaşmaya başlamıştır.

Öte yandan sosyal medyanın geleneksel medyadan belki de en belirgin farkı katılımcı bir iletişime izin vermesidir. Sosyal medyayla ilgili yapılan araştırmaların neredeyse hepsinde, sosyal medyanın kullanıcıların üretim ve içeriğe katılımına olanak sağlaması sonucunda iletişim ortamlarının daha demokratik bir hale geldiği savunulmaktadır (Jenkins, 2006; Bailey et al., 2007; Mayfield, 2008; Sandoval, 2009, Zeller et al., 2010; Perez- Latre et al., 2011).

Sosyal medyanın etkileşime izin veren yapılanması sonucunda katılımcı olan bireyler kendilerine ait düşünce, fotoğraf, video, vb. içerikleri Facebook, Twitter ve YouTube gibi sosyal ağlardan paylaşmaktadır. Yani kullanıcı türevleri içeriklerin dolaşıma girebilmesinde sosyal medyanın katılımcı kültürü desteklemesinin önemi büyüktür. Sosyal medya geleneksel medyanın sınırlarını ortadan kaldırmış ve geleneksel medyada ele alınmayan tarzda bir esneklikle, içeriği belirli bir grubun tartıştığı ya da konuştuğu bağlamdan çıkarmıştır.

Sosyal medyada oluşturulan katılımcı kültürün bir diğer hali yurttaş gazeteciliğidir. Yurttaş gazeteciliği, geleneksel medyada yayınlanan haberlerin tiraj veya reyting kaybetmesine engel olmak için, haber değeri taşıyan unsurların belirlenmesi ve ilgili medya kuruluşunun nasıl uygulamalar benimsemesi gerektiği gibi konularda kamunun görüşlerini dikkate alan bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Yurttaş gazeteciliği, yeni iletişim teknolojileri ile birlikte ve dolayısıyla sosyal medyayla birlikte, geleneksel medya kuruluşlarından bağımsızlaşmıştır (Bayraktutan, 2013: 113).

Aynı zamanda katılımcı gazetecilik olarak isimlendirilen yurttaş gazeteciliği, günden güne kullanımı artmakta olan akıllı telefonların yanı sıra sosyal paylaşım siteleri vasıtasıyla da küresel ölçekte yapılanmaya başlamıştır. Katılımcılar etrafında yaşanan gelişmeleri, haber değeri taşıyan olayları geleneksel medya muhabirlerinden daha hızlı iletebilmektedirler. Bu bağlamda sosyal medya kullanıcıları geleneksel medyaya nazaran, özgür ve sınırsız şekilde hatta daha hızlı haber ürettiğini söylemek mümkündür. Üretilen haberler ise herhangi bir denetimden geçmeksizin tüm dünya ile anında paylaşılabilmektedir.

2.4.5. Yeni Toplumsal Hareketler ve Sosyal Medya

Toplumsal hareketlerde medya araçlarının kullanımının geçmişi 18. yüzyıla kadar dayanmaktadır. Toplumsal hareketler başlangıcından itibaren, geliştiği dönemde yaygın olan; gazete, dergi, broşür, paper, radyo ve televizyon gibi iletişim araçlarını kullanarak kampanyalar düzenlemiş ve mesajlarını bu yolla vermiştir (Tilly, 2008; 137).

Tarihsel bakımdan sınıf mücadelesine dayanan toplumsal hareketler, modern toplumlarda, sanayileşmeyle birlikte yaşanan sosyal adaletsizliklere karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Sanayileşme sürecini ilk olarak yaşayan Batı Avrupa ülkelerinde,

toplumsal hareketler, işçi hareketleriyle özdeş hale gelmişlerdir (Bottomore, 1987: 23). Yeni toplumsal hareketler ise geçmiş dönemlerin sosyal hareketlerinden farklı olarak ortaya çıkmasına rağmen, onları da içeren bir nitelikte kendini göstermiştir.

Yeni toplumsal hareketleri tanımlarken; kimlik, çoğulculuk, , sivil itaatsizlik ve sosyo-kültürel özellikler kavramları ön plana çıkmaktadır (Ertürk, 2011: 1498). Bu bağlamda yeni toplumsal hareketler, yeni birtakım özellikleri ile egemen olan söylem ve görüşlere muhalif bir duruş sergilemektedir. Harvey'e göre (1991: 86) çevreci, feminist, pasifist, anti-ırkçı ve üçüncü dünya hareketleri yeni toplumsal hareketlerin kapsamına girmektedir.

Demokratik toplumlarda toplumsal sorunlar belirtmek, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirerek kamusal alanda tartışmak ve sorunları siyasal alana taşımak sosyal hareketler vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bu hareketler içinde yer almak ise vatandaşların örgütlenme ve düşüncelerini ifade etme özgürlükleri kapsamında temel insan haklarından biridir. Böylelikle sosyal hareketler, sıradan vatandaşların toplumu birtakım açılardan değiştirmek için bilinçli, planlı ve sürekli çabaları şeklinde tanımlanmaktadır (Kök ve Tekerek, 2012: 60).

Öte yandan sosyal medya ile ilgili yapılan araştırmaların büyük bir kısmında, sosyal ağlar sayesinde katılımcı bir demokrasinin giderek güçlendiği üzerinde durulmaktadır. Esasen bu durum geleneksel medyaya yöneltilen önemli bir eleştiri olan kamuoyunun oluşumunda oynadığı rol ve sosyal medyanın geleneksel medyanın karşısında yer almasına işaret etmektedir. Bu araştırmalar sosyal medya sayesinde, görmezden gelinen, muhalif grupların seslerini duyurabildiğine odaklanmaktadır.

Yeni iletişim teknolojileri ve sosyal medya, bilgi miktarını artırması, bireysel iletişime imkan sağlaması, etkileşim ve evrensel erişime izin vermesinden ötürü katılımcı demokrasiye fırsat verecek bir araç olarak kabul edilmektedir (Karapınar, 2006: 97). Bir başka değişle, yönetenlerle yönetilenler arasındaki mesafenin daralması yeni fırsatlar ortaya çıkararak doğrudan demokrasinin güçlenmesine yol açmıştır (Bektaş, 2004: 211). Dolayısıyla alternatif medya hem kendi örgütleniş şekli hem de kullandığı dil ve ele aldığı sorunlar bakımından karşıt kamusallığın mecrası olmuştur (Ceyhan, 2009: 3).

Sosyal medya ve toplumsal hareketler ilişkisini ele alan bir takım araştırmalarda ise Elisabeth Noelle- Neumann'nın "suskunluk sarmalı" prensibine vurgu yapılmaktadır. Neumann'a göre, insanlar sürekli olarak toplumdan dışlanma korkusu taşırlar. Eğer insanlar kendi fikirlerinin kamuoyundaki oydaşma içinde yer aldığına inanırlarsa, kamusal ve özel tartışmalarda daha yüksek sesle konuşmaya başlarlar. Örneğin arabalarına yapıştırdıkları sloganlarla ve yine giyisileriyle ve insanların görebileceği şekilde üzerlerine taktıkları simgelerle inançlarını dışarı vururlar. Tam tersine, insanlar azınlıkta olduklarını hissettiklerinde ise suskun ve tedbirli davranırlar. Böylelikle kamu önünde kendi taraflarının zayıflığı hakkındaki izlenim daha çok güçlenir. Yazara göre suskunluk sarmalı sürecinde medya oldukça önemli bir etkiye sahiptir. Bu süreçte medya eğer azınlığı desteklerse çoğunluk kampı sessiz çoğunluk haline gelir tam tersi bir şekilde azınlık medyanın düşmanca tutumuyla karşılaşırsa sessizliğe bürünür (Neumann, 2002: 384-387).

Sosyal medya, bireylerin kendisi gibi düşünen diğer insanların farkına varmasını sağlayarak suskunluk sarmalını kırıp daha cesur bir şekilde davranmasına zemin hazırlamaktadır. İktidarların denetleyemediği bu mecra, azınlık seslerin birleşerek, iktidarı dönüştürme kapasitesi hakkında esin kaynağı olmuştur. Zira bu muhalif sesler düşündüklerinden çok daha fazla kalabalıktır ve sosyal medya, hızla örgütlenme açısından eşsiz bir ağ oluşturucudur (Bostancı, 2011). Geleneksel medyayı kullanma imkanı bulamayan azınlık gruplar Facebook, Twitter gibi teknoloji tabanlı sosyal paylaşım sitelerini, bu açığı gidermek için bir haber medyası olarak kullanmaktadırlar. Papic ve Noonan 2011 yılında yazdıkları "*Sosyal Medya: Bir Protesto Aracı"* isimli çalışmalarında, örgütleyicilerin sosyal medya vasıtasıyla benzer fikirli insanları az bir masrafla harekete dahil ettiğini söylemektedir.

Rodriguez (2001: 20), yurttaş medyası olarak tanımladığı alternatif medyanın toplumsal hareketlerle olan ilişkisini şöyle açıklar:

> "İlk olarak kurumsallaşmış medya ortamının dönüşümü için aktif bir düzeltme isteğiyle yurttaşlık kollektivite tarafından harekete geçirilir. İkinci olarak yurttaş medyası sosyal kodlara, meşru kimliklere, kurumsallaşmış sosyal ilişkilere karşı koyar. Üçüncü olarak bu iletişim pratikleri topluluğun yetkilendirilmesini içerir, bu nokta dönüşümün ve değişimin imkanlılığını içerir"

Toplumsal hareketler temelde kolektif davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Kolektif bir davranış türü olarak toplumsal hareketler ise "kolektif etkileşim" ile biçimlenmektedir. Kolektif etkileşim ise, çok sayıda kişinin veya grubun aktif olarak katıldığı ve birbirlerine tepki verdiği sosyal durumlardaki davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Işık, 2013: 21). Sosyal medyanın olanak sağladığı, kolektif etkileşim sonucusunda ise izleyiciler artık ortak demografik veya ekonomik niteliklerine göre bir araya getirilmiş kitle olmaktan kurtularak, kolektif kişiler olarak tanımlanmaktadır (Bailey, vd., 2007: 14).

Bir grup insanın ortak amaçlar etrafında toplanıp, ortak bir kimlik yaratmasıyla oluşan toplumsal hareketler; özellikle kadın, gençlik ve işçi hareketlerinde olduğu gibi bireylerin ve toplumun özgürlük alanını genişletebilmek için çeşitli işlevler üstlenmişlerdir (Sanlı, 2005: 12). Downing'e göre (2001) yeni toplumsal hareketler, baskı altındaki bir grubun bireysel üyeleri arasındaki ilişkileri inşa edip, statükonun kısıtlamalarından bağımsız, alternatif yaşam tarzları sunmaktadır. İnternetin sağladığı olanaklar sayesinde ise, bu alternatif yaşam tarzları küresel bir düzeyde yeni bir kamusallığın içine taşınmaktadır (Ceyhan, 2009: 13).

2.4.5.1. Sosyal Medya Ekseninde Oluşturulan Alternatif Hareketler

Downing alternatif medyayı toplumsal hareketler için bir ses olmasının yanı sıra, hegemonik güç yapılarına karşı bir direniş şekli olarak tanımlar. Bu tür bir direnç genellikle toplumsal hareketlerin siyasal varlığını içermektedir (Atkinson, 2010: 15). Zira Downing için alternatif medya oluşumları, yeni toplumsal hareketlerin içerik ve organizasyonlarını ayırt edip, duyurarak faaliyetlerini en güzel şekilde gerçekleştirmesini sağlamaktadır (Atton, 2002: 492).

İnternetin toplumsal hareketler için yeni bir gerçekleşme alanı haline gelmesiyle birlikte protestolar sokaktan sanala, sanaldan da sokağa taşınmıştır (Işık, 2013: 27). Toplumsal hareketlerin etkileşimini hızlandıran internet, yine bu hareketlerin en önemli iletişim araçlarından birisidir. Örneğin Tunusve Mısır'da sivil itaatsizlik kampanyaları ve sokak eylemlerinde halk örgütlenmek için kullandığı Facebook ve Twitter gibi sosyal ağların kullanımı oldukça artmıştır. 2009 senesinde İran'da yaşanan "Yeşil Devrim" ise batı medyası tarafından, Twitter ve YouTube'dan takip edilmiştir. Hatta 2009 Moldova devrimine "Twitter Devrimi" ismi verilmiştir (Papic ve Noonan, 2011: 166).

Haberleşmek ve harekete geçirmek için kullanılan sosyal medya vasıtasıyla protestoların gelişimi, gerçek zamanlı olarak izlenebilmekte ve yerel bazda çıkan ayaklanma ya da gösteriler kısa bir süre içinde uluslararası ölçeklere taşınabilmektedir. Dolayısıyla yaşanan bu gelişmelerden ve olayların seyrinden haberdar olmak için ertesi günün gazetesi veya akşam haberlerini beklemek gerekmemektedir. İnsanlar Twitter ve Facebook gibi sosyal paylaşım ağlarından dünya ya da ülke genelinde yaşanan gelişmelerden "anında" haberdar olabilmektedir. Hatta çoğu zaman geleneksel medya, sosyal medya kaynaklarını kullanarak haberlerini inşa etmektedir.

Toplumsal hareketler, sosyal medyayı kullanarak yerel bazda iken küresel bir ölçeğe taşınabilmektedir. Bunun yanı sıra bu hareketler sosyal medya araçları üzerinden örgütlenip, iletişim kurarak daha çok kişiye ulaşabilmektedir. Castells'in (2005:3), "interaktif bilgisayar ağlarının, yeni iletişim biçimleri ve kanalları yaratarak, hayatı şekillendirerek, aynı zamanda hayat tarafından şekillendirilip katlanarak büyümektedir." ifadeleri yeni toplumsal hareketler ve sosyal medya ilişkisini belki de en iyi şekilde tanımlamaktadır.

Öte yandan konvensiyonel medyanın sunamadığı aktif katılım hakkının "bir ifade özgürlüğü alanı"mı, yoksa demokratik temsil ihtiyacına hizmet eder görünen ve belli dönemlerde biriken baskıyı azaltan toplumsal bir sübap mı olduğu günümüzde sıklıkla tartışılmaktadır. (Başer, 2010: 43). Özellikle 2011 yılında Tunus'ta başlayıp pek çok Arap ve Afrika ülkesini etkisi altına alan *"Arap Baharı"* bu tartışmaları hızlandırmıştır.

17 Aralık 2010'da Tunus'ta sokak satıcısı Muhammet Buazizi kendini ateşe vermesi, Cezayir, Libya, Ürdün, Moritonya, Umman, Yemen, Suudi Arabistan, Mısır, Suriye, Fas, Sudan gibi pek çok Arap ve Afrika ülkesine yayılan kitlesel hareketlerin başlangıcı olmuştur. Otoriter rejimle yönetilen bu ülkelerde halk; işsizlik, enflasyon, yoksulluk ve siyasi yozlaşmaya karşı protestolara başlayarak, özgürlük ve demokrasi ismiyle protestoya devam etmiştir.

Arap Baharı adı verilen bu süreçte Facebook, Twitter ve YouTube gibi sosyal medya araçları ve sosyal ağ siteleri, El-Cezire gibi uydu televizyonları ve mobil telefonları kapsayan bilişim ve iletişim teknolojileri yoğun şekilde kullanılmıştır. Bu yüzden Arap Baharı yerine sık sık "Facebook Devrimi" ve "Twitter Devrimi" isimleri de kullanılmıştır (Kök ve Tekerek, 2012: 60).

Eşitlik ve demokratik toplumsal yapılanmaya dair yapılan isyan ve ayaklanmalar kullanımı oldukça artan sosyal medya üzerinden yapılanmaktadır. 20. yüzyılın en önemli iki buluşu olan cep telefonları ve internetin sunduğu imkânlar, sosyal medya araçları ile etkin bir şekilde kullanılarak, kalabalıklar örgütlenmiş ve bu örgütlü isyanlar devrim niteliğinde yaşanan olaylarla sonuçlanmıştır (Szajkowski, 2011: 421).

Toplumsal hareketlerde sosyal medya kullanıma bir diğer örnek ise 2011 yılında *"Wall Street'i İşgal Et", "Occupy the Wall Street", "Biz %99"uz! (We are %99)"* sloganları ile binlerce kişinin Amerika Birleşik Devletleri'nin finans merkezi olan Wall Street'e yürümesi olmuştur. Gelir dağılımı adaletsizliğini ve şirketlerin demokrasi üzerindeki gücüne tepki olarak başlayan bu hareket Wall Street'e karşı bir mücadele hareketi olarak tanımlanmıştır.

Wall Street'in yakınındaki Zuccotti Park'ta kamp kuran eylemciler, hareketin resmi web sitesi olan "occupywallst.org" üzerinden Arap Baharı sırasında kullanılan taktiklerin aynısını izleyerek başarıya ulaşmayı hedeflediklerini bildirmişlerdir. Eylemciler resmi sitelerinden Amerika Birleşik Devletleri'nde 100 şehir, küresel ölçekte ise 1500 şehirde destek bulduklarını açıklamıştır.[24]

Türkiye'de ise 15 Mayıs 2011 tarihinde, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nca hazırlanan İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı'na karşı *"İnternetime Dokunma"* isimli bir eylem yapılmıştır. Türkiye'nin otuz şehrinde aynı anda yapılan bu eylemin karşı çıktığı taslakta kapatılması istenen siteler arasında Ekşi Sözlük de bulunmaktaydı. Twitter'da olayı protesto eden birçok tweet yazılmıştır. Paylaşılan tweet'lere eklenen #22agustos etiketi dünya Trend Topic listesine girerek, Twitter'ın dünyadaki en popüler etiketlerinden biri olmuştur. Facebook'ta düzenlenen "İnternetime Dokunma!" etkinliğine ise 600 binden fazla kişi katılmıştır. İnternetime Dokunma başlıklı imza kampanyası Twitter ve Facebook'ta duyurulmaya başladıktan kısa süre 8 binden fazla imza toplanmıştır.[25]

[24] http://occupywallst.org/about/ (22.05.2015)
[25] http://www.ntvmsnbc.com/id/25209801/ (22.05.2015)

Twitter ve Facebook gibi sosyal paylaşım siteleri, dünyada yeni bir dönemi başlatmıştır. Bu yeni dönemde ise artık hiçbir şeyin gizli ve tepkisiz kalması mümkün değildir. Birkaç tweetle saman alevi gibi bütün bilgiler dünyanın her yerine çabucak yayılmakta ve çok kısa bir zamanda büyüyerek çoğalmaktadır (Işık, 2013: 27). Türkiye'de toplumsal hareketler kapsamında sosyal medya pratiklerinin kullanımı açısından "Gezi Parkı Eylemleri" önemli bir örnek oluşturmaktadır.

Sosyal medya Türkiye ve diğer ülkelerde çeşitli toplumsal hareketlerin merkezi haline gelmiştir. Sosyal paylaşım ağlarının bireylere sunduğu etkileşimli iletişim ortamı, anlık ve hızlı içerik üretimi kolay örgütlenmeye olanak tanır. Yeni toplumsal hareketlerde grup ve eylemciler Facebook, Twitter gibi sosyal paylaşım ağları üzerinden organize olmalarının yanı sıra yine bu ağlar üzerinden kendi içeriklerini üretip, dünya geneline servis edebilmektedirler.

Yurttaşın kendi içeriğini üretmeye başlaması habercilik anlamında yeni bir döneme geçişi hızlandırmıştır. Bu yeni dönemde geleneksesl medya kuruluşları güç sahibi elitleri merkeze aldığı yönündeki eleştirilerle inandırıcılığını kaybetmiştir. Diğer yandan sosyal medyanın bireyi merkeze almasıyla birlikte katılımcı demokrasi ve kolektif bilincin güçlendiğine dair düşünceler sosyal medyayı tahta taşımıştır.

Arap Baharı ve Gezi Park gibi toplumsal hareketlerde sosyal medya haberler için bizzat halk tarafından birincil dağıtım aracı olarak kullanılmıştır bu da haberin üretim ve paylaşımının doğasının değiştiğini göstermektedir. Yeni toplumsal hareketlerin seslerini kısa sürede ve milyonlarca kişiye ulaşmasını sağlayan sosyal medya, alternatif bir haber medyası olarak hayatlarımıza nüfuz etmiştir.

Özellikle Facebook, Twitter gibi sosyal ağlarda neredeyse tüm aktif internet kullanıcılarının hesaplarının bulunması, sosyal ağları toplumsal hareketlerde önemli bir konuma taşımıştır. Toplumsal hareketlerin şekillenmesinde örgütlenme, haberdar etme gibi nosyonları yüklenen sosyal ağlar, siyasal olayların yanı sıra doğal afet dönemlerinde de toplumun yaralarının sarılmasında önemli bir güç durumundadır. Haiti Depremi, Japonya Depremi ve Van Depremi sonrasında yaşananlar bunun en güzel örneklerindendir (Taydaş, 2013: 214-217).

2.4.5.1.1. Arap Baharı

2011 yılının ilk aylarında başta Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da başlayan halk hareketlerinin örgütlenme ve iletişim aracı olarak sosyal medya araçlarından yararlanmaya başlamasıyla bu coğrafyalarda yaşanan halk hareketlerine "sosyal medya devrimi" denilmeye başlamıştır. Özellikle Tunus'ta başlayan ve tüm Ortadoğu'yu etkileyen siyasi irade değişimlerine yönelik sosyal medya hareketleri "Arap Baharı" ismiyle nitelendirilmiştir. Bu süreçte, sosyal medyanın baskıcı rejimlerin devrilme sürecindeki rolü, tüm dünyada kabul görmüştür (Korkmaz, 2012: 2147). Bu siyasi irade değişiminin temelinde Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinin liderlerinin; Arap halklarının siyasi reform, bağımsız ve adil seçimler, hukukun üstünlüğünün tesisi gibi taleplerini yansıtmaktan uzak kalmaları bulunmaktadır (Şen, 2012: 101).

Arap Baharı, Arap dünyasında otoriter ve baskıcı yönetimlere karşı son dönemde meydana gelen farklı ölçeklerdeki halk hareketlerini anlatmak ve süreci bir demokratikleşme dalgası şeklinde olumlu anlamda ifade etmek maksadıyla (Doğan ve Durgun, 2012: 62) özellikle Batı Medyası tarafından kullanılan anonim bir kavramdır. Yüzyıllarca farklı ulusların kontrolü altında olan Mısır, yabancı güçlerin hakimiyetinden 1952 senesinde Britanya Krallığı tarafından desteklenen monarşi rejimini yıkarak kurtulmuştur. Ancak bu tarihten sonra cumhuriyet olarak yönetilmeye başlayan ülkede kralların yerini otoriter diktatörler almıştır. 2011 yılında ise bu otoriter rejim 2011'de patlak veren halk ayaklanması ile yıkılmıştır. Mısır'ın en son diktatörü Hüsnü Mübarek'in istifa etmesine neden olan bu protestolarda sosyal medya başat bir rol üstlenmiştir (Telli, 2012: 67-66).

17 Aralık 2010'da Tunus'ta başlayan ilk isyan, 26 yaşındaki bilgisayar mühendisi Muhammed Buazizi Sidi'n Bouzid kasabasında bir arabaya koyduğu meyve ve sebzeyi satarken zabıtalara yakalanmasıyla başlamıştır. Buazizi'nin arabasına ve mallarına el koyan zabıtanın gence bir de tokat atmasının ardından Buazizi, protesto için valiliğin önünde kendini yakmıştır. Ancak sosyal medyanın Arap Baharı'na etkisi ele alınırken gözden kaçmaması gereken önemli bir nokta Muhammed Buazizi'nin kendini ilk yakan Tunuslu olmamasıdır. Abdesselam Trimech isimli başka bir seyyar satıcı, Buazizi'den bir sene önce bölgesel yönetimin, çalışmasını engellemesini protesto etmek amacıyla kendini yakmıştır. Fakat bu olaydan az sayıda kişi haberdar olmuştur. İki eylem

arasındaki tek fark Buazizi bir kamera önünde kendini yakmış, intiharının fotoğrafları Facebook'ta paylaşılmış ve sonuç olarak sadece Tunus değil bütün dünya olaydan haberdar olmuştur (Karagöz, 2013: 137). Yine 2010 yılında Mısır'da 28 yaşındaki iş adamı Khalid Said'in polis tarafından dövülerek öldürülmüştür. Bu olayın örtbas edilmesini protesto etmek için binlerce sosyal medya kullanıcısı bir araya gelmiştir. "Hepimiz Khalid Said'iz" adlı Facebook sayfası üzerinden örgütlenen çok sayıda kişi olağanüstü hal yasasını, polis şiddetini, düşük ücretleri ve yiyecek-içecek fiyat artışlarını da protesto etmek için Mısır sokaklarında büyük bir yürüyüş yapmıştır (Kök ve Tekerek, 2012: 63). Bu süreçte Kuzey Afrika ve Arap sokaklarında hareketlilik devam etmiştir. Ancak Tunus, Mısır, Libya ve Yemen'in dışında diğer ülkelerde yaşanan olaylar daha sönük ve etkisiz kalmıştır (Topak, 2014: 244).

Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'in istifasından önceki tüm hafta boyunca Mısır ve dünyada tweet sayısı 2.300 iken bir günde 230 bine çıkmıştır. Protesto ve siyasi yorum içeren önemli 23 video ise yaklaşık 5,5 milyon izlenime ulaşmıştır. Muhalif gruplar tarafından çevrimiçi üretilen içeriğin miktarı, Facebook ve siyasi bloglarda da önemli ölçüde artış göstermiştir. Mısır ve Tunus'ta iktidar bu direnişi durdurmak için Twitter ve Facebook'u yasaklamış ve internete erişimi tamamen engellemiştir. Fakat muhalifler bir diğer yeni iletişim teknolojisi olan cep telefonları üzerinden örgütlenerek eylemlerine devam etmiştir. Mobil cihazlardan atılan toplu mesajlar, multimedya mesajlar ve görüntülerin paylaşımı halkı tamamıyla organize etmiştir. Bu bağlamda eylemler süresince bu ülkelerde mobil cihazların sosyal medyadan daha ön planda olduğu, sosyal medyayı da uluslararası medya kuruluşlarının takip ettiği söylenebilmektedir (Akbıyık ve Öztürk, 2012: 1020).

Bu süreçte Twitter ve Facebook Devrimleri şeklinde yapılan nitelendirmeler sosyal medyanın gücü ve önemine işaret etmektedir. Zira eylemciler, gönderdikleri bir tweette, Facebook ile protestolarını programladıklarını, Twitter ile koordine ettiklerini ve YouTube vasıtasıyla da dünyaya duyurduklarını belirtmişlerdir (Khondker, 2011: 676-677). Öte yandan Arap Baharı'nın birinci sebebi sosyal medyanın yaygınlaşmasıdır. İnternet, bir taraftan diktatörlüklerin altını oyarken, diğer taraftan demokrasiyi yüceltmiştir. (Akbaş, 2012: 58).

Arap baharı sürecinin yönetilmesi ve halkların meydanlara toplanmasında, bilişim teknolojileri, internetin ve sosyal medya paylaşımlarının oldukça etkili olduğu gözlenmiştir. Özellikle halkını baskı altına alan rejimlerin korkulu rüyası haline gelen sosyal medya kullanımı ve cep telefonları mevcut olumsuzlukları tüm dünya kamuoyunun dikkatine sunmuş ve toplumsal hareketlenmenin yaşandığı coğrafyalardaki en önemli motor güçlerinden birisi olarak değerlendirilir hale gelmiştir (Topak, 2014: 247). Gösteriler sırasında statülerini güncelleyerek gelişmeleri dakikası dakikasına aktaran ve kaydedilen görüntüleri düzenli olarak paylaşan aktivistler tüm dünyanın dikkatini polis şiddeti üzerine çekmiştir. Mısır hükümetinin gösteriler sırasında Tahrir Meydanı'ndan röportaj yapılmasını yasaklamasına rağmen, her bir gösterici sosyal medya teknolojilerinin sunduğu imkanlar sayesinde bağımsız birer gazeteci haline gelerek yaşananları aktarmaya devam etmiştir (Telli, 2012: 81).

Bu süreçte iktidarın kontrolünde olan egemen medyadan seslerini duyuramayan halkın sesini tüm dünyaya duyuran sosyal medyanın örgütlenme ve haberdar etme konusundaki önemi keşfedilmiştir. Böylelikle sosyal medya, alternatif bir haber medyası olması anlamındaki başarısını tüm dünyaya kanıtlayarak, dikkatleri üzerine çekerken, Arap Baharı ise sessiz yığınlara bir umut ışığı olmuştur. Sosyal medyanın Arap Baharı'na doğrudan etki ettiği yapılan bilimsel çalışmalarla da kanıtlanmıştır. Washington Üniversitesi'nde yapılan "Arap Baharı'nda Sosyal Medyanın Rolü" isimli araştırmada Kuzey Afrika'dan Orta Doğu'ya yayılan demokrasi ve özgürlük hareketini sosyal medyanın hızlandırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçla birlikte sosyal medyanın özgürlük elde etmede çok etkin bir silah olduğunun altı çizilmiştir (Kırık, 2012: 95).

2.4.5.1.2. Gezi Parkı Olayları

Taksim Gezi Parkı Protestoları, İstanbul Taksim'de bulunan Gezi Parkı'nın yerine İstanbul Büyük Şehir Belediyesi tarafından alışveriş merkezi yapılmak istenmesi üzerine başlamıştır. Başlangıçta insanların kentlerine sahip çıkmak amacıyla yaptığı, barışçıl bir şekilde başlayan bu eylem, sonrasında tüm ülkeye yayılarak dünyada ses getirmiştir. Gezi Parkı eylemlerinin bu kadar kısa sürede tüm ülkeye yayılmasında sosyal medya oldukça etkili olmuştur. Eylemde sosyal medyanın gücüne vurgu yapan ABD'nin en çok

takip edilen internet haber sitelerinden Huffington Post, Türkiye'de yaşanan olayları "9 Saniyede Devrim" başlığıyla vermiştir.[26]

İçişleri Bakanlığı'nın 23 Haziran'da yapmış olduğu açıklamaya göre Bayburt ve Bingöl hariç 79 ilde düzenlenen eylemlere toplam 2,5 milyon kişi katılmış, bundan daha fazla kişi de sosyal ağlar aracılığıyla görüşlerini aktarmışlardır. Eylemde 4 bin protestocu ve 600 polis yaralanmıştır. 4 bin 900 protestocu ise gözaltına alınmıştır.[27]

Gezi Park Eylemleri'nde sosyal medyanın büyük rolü olmuştur. 31 Mayıs 2013 tarihinde saat 16.00'dan itibaren 12 saat içinde #direngezipark (950 bin tweets), #occuppygezi (170 bin tweets), #geziparki (50 bin tweets) gibi 3 ana hashtag grubundan oluşan az 2 milyon tweet atılmıştır. Geleneksel medyada olayların tam anlamıyla verilmemesi gibi nedenlerle protestocular canlı olarak çektikleri video görüntülerini Facebook ve Twitter aracılığıyla paylaşıp yaşananlardan herkesi haberdar etmiş, bu anlamda her protestocu canlı-tweet atarak bir nevi habercilik yapmıştır. Protestocular geleneksel medyaya olan tepkilerini #BugünTelevizyonlarıKapathashtag'ı ile göstererek bu başlık altından 50 binden fazla tweet atılmıştır. [28] CNN Türk haber kanalının gösterilerin yoğun olduğu anda penguenlerle ilgili belgesel yayınlaması karikatürler ve çeşitli şekillerde tepkilere neden olmuştur ve penguen de gösterilerde kullanılan sembollerden biri haline gelmiştir.

Gezi Parkı eylemlerinde sosyal medya kullanımı Türkiye'de yükselişe geçmiş, bir haber ve yorum mecrası olarak, geleneksel medyanın kendi kendine uyguladığı sansürün karşısına çıkmıştır. Gezi Parkı hareketi olarak adlandırılan eylemler boyunca tüm Türkiye'de farklı kentlerdeki protestocular ve göstericiler için internet ve özellikle sosyal medya ortamları oldukça önemli iletişim ve etkileşim ortamı olarak varlığını göstermiştir. Kısa sürede, çok sayıda insan, herhangi bir zaman ve mekan sınırı olmaksızın birbirleri ile iletişim haline geçerek, çevrelerinde olup biten olaylardan sosyal ağlarda paylaşılan görüntü ve video kayıtları vasıtasıyla haberdar olmuştur.

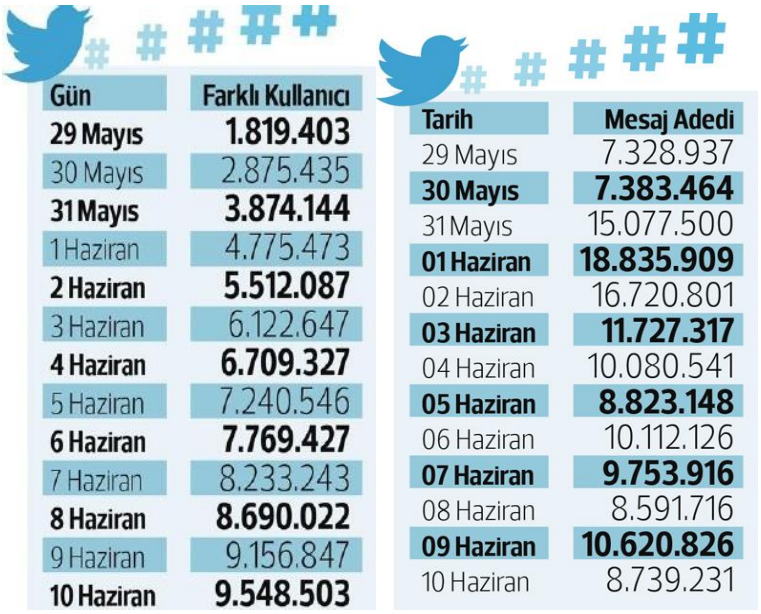
---

[26] Hürriyet 05.06.2013 (22.05.2015)

[27] http://www.milliyet.com.tr/2-5-milyon-insan-79-ilde-sokaga/gundem/detay/1726600/default.htm (22.05.2015)

[28] http://web.archive.org/web/20140427132128/http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2013/06/20136 1212350593971.html (22.05.2015)

Tablo 4. Türkiye 29 Mayıs- 10 Haziran 2013 Aktif Twitter Kullanıcı Sayısı ve Gönderilen Tweet Adedi

Gün	Farklı Kullanıcı
29 Mayıs	1.819.403
30 Mayıs	2.875.435
31 Mayıs	3.874.144
1 Haziran	4.775.473
2 Haziran	5.512.087
3 Haziran	6.122.647
4 Haziran	6.709.327
5 Haziran	7.240.546
6 Haziran	7.769.427
7 Haziran	8.233.243
8 Haziran	8.690.022
9 Haziran	9.156.847
10 Haziran	9.548.503

Tarih	Mesaj Adedi
29 Mayıs	7.328.937
30 Mayıs	7.383.464
31 Mayıs	15.077.500
01 Haziran	18.835.909
02 Haziran	16.720.801
03 Haziran	11.727.317
04 Haziran	10.080.541
05 Haziran	8.823.148
06 Haziran	10.112.126
07 Haziran	9.753.916
08 Haziran	8.591.716
09 Haziran	10.620.826
10 Haziran	8.739.231

Sosyal medya analiz aracı, Somemto'ya göre (somemto.com) 29 Mayıs 2013 tarihinde 1 milyon 800 binlerde olan Twitter kullanıcısı sayısı, 10 Haziran tarihinde 9 milyon 500 binlere ulaşmıştır. Artan kullanıcı sayısına bakıldığında ise gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmak isteyen bireylerin, geleneksel medya yerine sosyal ağları haber mecrası olarak tercih ettiği görülmektedir. Konda Araştırma ve Danışmanlık şirketinin yapmış olduğu araştırmaya göre de Gezi Parkı eylemlerine katılanların %69'u olayları sosyal medyadan duyduğunu söylemiştir.[29]

Nitekim Gezi Park eylemleri sırasında geleneksel medya araçları; yandaş medya, taraflı medya gibi söylemler ile taraflı yayın yapıyor oldukları yönünde eleştirilere maruz kalmıştır. Hatta geleneksel medyaya karşı büyüyen tepkiler sonucunda Gezi Park bölgesinde duran çeşitli ulusal kanalların canlı yayın araçları eylemciler tarafından taşlanıp, bölgeye alınmak istenmemiştir. Bu bağlamda sosyal medya, gezi park protestoları sırasında şekillenen toplumsal hareketleri tüm ulusa hatta dünyaya duyurmada en büyük araç olarak kullanılmıştır. Bu yönüyle Gezi Parkı Protestoları; sosyal ağların eğlence, chat, v.b. içeriklere izin vermesinin dışında, büyük çapta bir toplumsal hareketi yönlendirmesi bakımından Türkiye için oldukça önemli bir olay

[29] http://www.konda.com.tr/tr/raporlar/KONDA_GeziRaporu2014.pdf, s.23 (23.05.2015)

olmuştur. Günlerce gündemi meşgul eden Gezi Parkı eylemleri süresince medya ağır bir sınavdan geçmiştir. Özellikle Twitter üzerinden koordineli bir şekilde sürdürülen protestolarda geleneksel medya, gerçeği yansıtmayarak suni bir gündem yaratmakla suçlanmıştır. Bu tepkiler, protestoların yapıldığı bölgelere gelen canlı yayın araçları alana alınmayarak ve dahası araçlara sprey boyalarla "satılık medya", "yandaş medya" gibi sözler yazılarak gösterilmiştir.

Öte yandan Twitter'da üretilen söylem, süreç içinde önemli rol oynayan Başbakan, polis ve eylemcilerden oluşan üç temel aktör arasındaki gelişmelerden şekillenmiştir. Bu söylemler ise olaylar sürecinde oldukça etkili olmuş ve geleneksel medyanın da gündemini belirlemiştir. Böylelikle, Gezi Parkı eylemleri Sosyal Medya eylemleri olarak nitelendirilmiş ve tüm gözler bu yeni haber mecrasına yüklenmiştir. Gezi Parkı eylemlerinin şeklini değiştiren ve söylemlerini oluşturan temel olaylar ise özellikle 28 Mayıs 2013 tarihinde şekillenmeye başlamıştır. Bu tarihte ilk biber gazlı müdahale yapılmasının yanı sıra "Kırmızılı Kadın" olarak dünyada tanınan ve olayların sembolü haline gelen Ceyda Sungur'un ünlü fotoğrafı Reuters muhabiri Osman Orsal'ın objektifine yine bu tarihte takılmıştır.

Yine Başbakan Erdoğan'ın olayların tetiklenmesini sağlayan "*Ne yaparsanız yapın, Topçu Kışlası'nı yapacağız"* şeklindeki sözlerini ise 29 Mayıs 2013 tarihinde söylemiştir. 31 Mayıs gecesi yapılan polis müdahalesinin şiddeti eylemin, tüm yurda yapılmasına neden olmuştur. Bu tarihten sonra ünlü isimler de Gezi Parkı'na gelerek eylemcilere destek vermeye başlamıştır. 1 Haziran'da ise Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın, mahkemenin Topçu Kışlası projesini iptal etmesini "isabetli bir karar" olarak yaptığı yorum da gündemde yer etmiştir. 2 Haziran tarihinde ise dönemin Başbakan'ı Erdoğan'ın eylemcilere yönelik sarf ettiği "çapulcu" kelimesi, eyleme yönelik üretilen söylemleri yeni bir boyuta taşımıştır. Olay çevrecilikten uzaklaşarak, AK Parti ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a karşı bir eyleme dönüşmeye başlamıştır. 3 Haziran tarihinde ise Başbakan Erdoğan'ın Reuters muhabiri Birsen Altaylı ile yaşadığı diyalogda kullandığı "*Şu anda evlerinde bizim zorla tuttuğumuz bu ülkenin en az yüzde 50'si var."* sözleri Başbakan'ı tam anlamıyla eleştiri oklarının hedefi haline getirmiştir.

Başbakan'ın eylemcileri "çapulcu" olarak nitelendirmesini takip eden süreçte eylemin bir numaralı sloganı haline gelen "çapulcu" bir üst seviyeye taşınarak 6 Haziran

2013 tarihinde, eylemciler tarafından kurulan bir televizyon kanalına isim olmuştur. 9 Haziran'da ise polis müdahalesinden yaralanan eylemcilerin sığındıkları Dolmabahçe Bezm-i Alem Valide Sultan Camisi'ne bira şişeleriyle ve ayakkabılarıyla girdiklerini söylemiştir. Camii müezzini Fuat Yıldırım'ın gazetelerde yaptığı "burada içki içilmedi" sözleri üzerine Başbakan Erdoğan'ın bu şekilde bir açıklama yaparak "*Benim başörtülü kızlarıma, bacılarıma saldırdılar."* demesi, ortamın daha çok gerilmesine neden olmuştur. Bu süreçte Gezi Parkı eylemlerini destekleyenler ve desteklemeyenler; AK Parti'yi destekleyenler ve desteklemeyenler tartışmasına dönüşerek ülke büyük bir kaos yaşamıştır. Böyle bir tartışma ortamında ise medya ağır bir sınavdan geçmiştir. Eylem yanlıları ana akım medyaya yönelik tepkilerini, sosyal ağlarda paylaştıkları iletilerine taşımış ve sosyal medyayı ise "özgürlüklerin ortamı" olarak benimsemiştir (Kongar ve Küçükkaya, 2013: 99-147).

Bu çalışmanın uygulama kısmında Gezi Parkı olaylarının geleneksel medyada ve Twitter'da hangi oranda paylaşıldığı ve ne tür söylemlerden oluşturulduğu incelenecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GEZİ PARKI OLAYLARI BAĞLAMINDA GAZETE, TELEVİZYON VE SOSYAL MEDYA ANALİZİ VE BULGULARI

3.1. METODOLOJİ

Bu bölümde 27 Mayıs 2013- 27 Haziran 2013 tarihleri arasındaki yayınlanan Gezi Parkı konulu televizyon ve gazete haberlerin yayınlanma sıklığı ve paylaşılan tweet'lerin tarihlere göre dağılımı tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma temelde, tespit edilen haber ve tweet'lerin söylemini ortaya koyan Van Dijk Eleştirel Söylem Analizine ait veriler içermektedir. Ancak söz konusu bilgilere yer verilmeden önce araştırmanın sorunu ve varsayımlarının yer aldığı, evren ve örneklemlerin tanımlandığı, araştırmada kullanılan yöntemin tanıtıldığı metedoloji kısmına yer verilmiştir.

3.1.1. Araştırmanın Sorunu

Genelde internet özelde ise internetin ürettiği alternatif medyaya yönelik tartışmalar akademik literatürde yoğun bir şekilde yer almaya başlamıştır. Kimileri geleneksel medyaya alternatif olarak sosyal medyayı putlaştırırken, kimileri ise alternatif medyanın denetim mekanizmalarından yoksun olduğu yönüne dikkat çekerek dezenformasyona neden olması bakımından eleştirel bir tavır sergilemektedir. Bu doğrultuda alternatif medyanın habercilik anlamındaki rolüne ilişkin tartışmalar gündemi meşgul etmektedir.

Yaşadığımız çağ genel anlamda internet çağı olarak tanımlanırken, bu çağda hız oldukça önem kazanmıştır. Sosyal ağların bu hıza uyum sağlayan teknolojileri kullanıyor olması hayatımızın vazgeçilmez bir öğesi haline gelmesinde etkilidir. Alternatif medyanın bu hızına entegre olmaya çalışan geleneksel medya da sosyal ağları kullanmaya başlamıştır. Ancak bu durum geleneksel medyaya yönelik eleştirilere engel olmamıştır. Ana akım medyanın egemen söylemi meşrulaştırmaya çalıştığı eleştirilerinden beslenen alternatif medyanın popülaritesi artmaya devam etmiştir.

Dahası internetin hüküm sürdüğü günümüzde geleneksel medyada üzeri örtülen gerçeklerin, sosyal medya vasıtasıyla gündeme getirildiği konusu; iletişim alanına katkı sağlayan araştırmacılar tarafından da büyük ilgi görmeye başlamıştır. İşte bu sorunsalla ortaya konan bu çalışmada, geleneksel medya ve Twitter'ın söylemi, Gezi Parkı olayları bağlamında söylem analizi yöntemiyle kapsamlı bir şekilde incelenmektedir.

3.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Söylem analizini temel alan mevcut araştırma, geleneksel medya ve sosyal medyanın söylemsel pratiklerini tespit etmeye yönelik olarak yapılmıştır. Bu çalışmada, geleneksel medya ve Twitter'ın Gezi Parkı olaylarına ne ölçüde yer verdiğini tespit etmek amaçlanmaktadır. Yine araştırmaya dahil edilen haber ve tweet'lerin söylemlerinin benzerlikleri veya farklılıklarının tespit edilmesi bu araştırmanın ortaya koymayı amaçladığı hususların başında gelmektedir. Ortaya konan bu çalışma, Gezi Parkı olaylarının geleneksel medya ve sosyal medyada nasıl ele alındığını ve haber ritüellerinin farklılaştığı ya da benzeştiği noktaları belirlemek açısından önemlidir. Yine çalışma, Gezi Parkı olayları üzerinden geleneksel medyada yer alan haberlerin kendi içindeki söylemsel farklılıkları ortaya koyması açısından da önemli görülmektedir. Türkiye'nin sosyal medyayı alternatif bir haber medyası olarak kullanmasının en önemli örneği olan Gezi Parkı gibi bir konunun nitel ve nicel açıdan detaylı ele alınarak, bu sahada çalışacak olanlara kaynak materyal oluşturması yönüyle bu çalışma önemlidir. Ayrıca bu çalışma, Twitter'ı haber medyası olarak incelemek isteyen araştırmacılara, Twitter'ın ölçülmesinde yol gösterici olması yönüyle önemlidir.

3.1.3. Varsayımlar

Bu çalışmada, aşağıda belirtilen şu noktalar birer varsayım olarak ele alınmaktadır:

- Toplumu ilgilendiren bir olay sosyal medyada, geleneksel medyadan daha önce yer almaktadır.
- Sosyal medya, haber üretimini herkese açmış ve içerik üretimini egemen söylemin belirleyiciliğinden çıkarmıştır.

- Sosyal medyada geleneksel medyaya nazaran daha hızlı ve anlık haber paylaşımı yapılmaktadır.
- Sosyal medyada geleneksel medya gibi küçük veya büyük kitlelere ulaşabilmektedir.
- Egemen medyanın görmezden geldiği olaylar sosyal medya vasıtasıyla gün yüzüne çıkarılmaktadır.
- Sosyal medya, geleneksel medyanın gündemini belirlemektedir.
- Sosyal medyada haber ritüelleri geleneksel medyaya nazaran daha az özenle yazılmaktadır.
- Sosyal medya habercilik normları açısından geleneksel medyadan farklı tarzda yeni bir habercilik sunmaktadır.
- Sosyal medya denetilememesi açısından dezenformasyona neden olmaktadır.

3.1.4. Sınırlılıklar

Çalışmada, alternatif bir haber medyası olarak sosyal ağların geleneksel medyadan ayrıldığı noktalar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Sosyal ağları temsilen Twitter seçilmiştir. Bu doğrultuda bir seçim yapılmasının nedeni Twitter'ın haber medyası özelliğinin diğer sosyal ağlara nazaran daha güçlü olmasıdır. Çalışma, Twitter'da paylaşılan Gezi Parkı konulu 5 hashtag (#direngeziparkı, #direngezi, #occupygeziparkı, #occupygezi, #geziparkı) ile sınırlandırılmıştır. Yine çalışma geleneksel medyayı temsilen seçilen Hürriyet, Sabah, Cumhuriyet ve Yeni Şafak gazeteleri'nin 1. sayfalarında yayınlanan Gezi Parkı konulu haberler ve bu haberlerin iç sayfalardaki devamıyla sınırlandırılmıştır. Geleneksel medyayı temsilen seçilen ATV, NTV ve Kanal D TV kanalarının ise ana haber bültenlerinde yer alan Gezi Parkı eylemine ilişkin haberlerden çalışmanın amacına uygun, tipik örnek oluşturan haberler seçilmiştir.

Çalışmada yapılan nicel veri analizi 27 Mayıs 2013- 27 Haziran 2013 tarihleri arasındaki Gezi Parkı konulu haber ve tweet'lerle sınırlıdır. Söylem analizi ise 27 Mayıs 2013- 20 Haziran 2013 tarihleri arasındaki yayınlanan Gezi Parkı konulu haber

ve tweet'lerle sınırlıdır. Söylem analizine dahil edilen tweet'ler ise her gün en fazla retweet'lenen 10 tweet'ten tipik örnek oluşturanlar içinden seçilmiştir. Çalışmada 20-21 Haziran 2013 tarihli Hürriyet gazetesi ve 17 Haziran Kanal D ana haber bültenine ulaşılamadığı için bu tarihli haberler incelenememiştir.

3.1.5. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni sosyal ağlar, gazete ve televizyondur. Örneklem ise Twitter, Kanal D, ATV, NTV, Hürriyet, Sabah, Yeni Şafak ve Cumhuriyet gazetesidir. Twitter'dan yapılan paylaşımların Facebook'un aksine sınırlı bir kitlenin dışına çıkması ve son dönem ses getiren toplumsal hareketlerin Twitter üzerinden örgütlenmesi gibi etkenler göz önüne alınarak, çalışmada Twitter'ın incelenmesi tercih edilmiştir.

Gazeteler arasından Hürriyet merkez gazete olarak, Sabah merkez sağı temsilen, Cumhuriyet merkez solu temsilen, Yeni Şafak İslami sağ ideolojiyi temsilen seçilmiştir. Televizyon kanallarından ise ATV merkez sağı temsilen, Kanal D merkez solu temsilen ve son olarak NTV ise tematik haber kanalı olduğu için çalışmanın örneklemine dahil edilmiştir.

Nicel analiz kapsamında incelenen veriler, 27 Mayıs 2013- 27 Haziran 2013 tarihleri arasındaki örnekleme dahil edilen gazete, televizyon kanallarındaki Gezi Parkı konulu haberlerden elde edilmiştir. Yine Twitter verileri ise direngeziparkı, #direngezi, #occupygeziparkı, #occupygezi, #geziparkı hashtag'lerinden elde edilmiştir.

Söylem analizi kapsamında incelenen veriler ise 27 Mayıs 2013- 20 Haziran 2013 tarihleri arasındaki gazetelerin birinci sayfalarındaki Gezi Parkı konulu haberlerden ve bu haberlerin iç sayfalarındaki devamından elde edilmiştir. Örnekleme dahil olan televizyon kanallarındaki incelenen veriler ise ana haber bülteninde yayınlanan Gezi Parkı konulu haberlerden elde dilmiştir. Son olarak Twitter'dan elde edilen veriler ise her gün en fazla retweet yapılan Gezi Parkı konulu ilk 10 tweet'ten elde edilmiştir.

3.1.6. Yöntem

Yöntem olarak nicel ve nitel veri analizinin kullanıldığı bu çalışma, iki farklı yöntemle ele alınmıştır. Nicel veri analizi ile çalışmadan elde edilen veriler sonucunda, söz konusu örneklem gruplarının Gezi Parkı olaylarına ne kadar yer verdiği ölçülerek, olaya verdikleri önem tespit edilmeye çalışılmıştır. Nitel veri analizinde ise van Dijk Eleştirel Söylem Analizi metodu kullanılmıştır. Çalışmanın temel araştırma kısmını oluşturan eleştirel söylem analizi yöntemiyle; geleneksel- alternatif medya arasındaki ve geleneksel medyanın kendi içindeki söylemsel fark ya da benzerliklerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

3.1.6.1. Nicel Veri Analizi (İçerik Analizi)

Nicel veri analizi, iletiler topluluğunun doğru bir temsilini ortaya koymayı amaçlar. Bu amacın gerçekleştirilmesinde nicelik önemli bir etmendir. Araştırmacının kesin yargılarda bulunmasını sağlar. Dahası, nicelik araştırmacının sonuçları daha nesnel biçimde aktarmasını ve başka araştırmalarda karşılaştırmalar yapabilmesini mümkün kılmaktadır (İrvan, 2000: 75).

Öte yandan kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasına paralel olarak, bu araçları incelemek için özellikle 40-50 yıldan beri içerik analizi oldukça yoğun kullanılmaktadır. İletişim alanında sıklıkla tercih edilen bu yöntem yazılı metinler, radyo yayınları, mülakatlar, filmler, TV programları üzerinde uygulanır. İçerik çözümlemesi bir metnin öğelerinin önceden saptanan kategorilere göre sınıflandırmasına dayanmaktadır (B.Gökçe, 2007: 85). İletilerin açık, aşikar içeriğinin nesnel, ölçülebilir ve doğrulanabilir bir açıklamasını yapabilmek amacıyla kullanılan içerik analizi, bir işletim sisteminden seçilen birimlerin belirlenmesi ve sayılması biçiminde uygulanır. Sayılacak birimler, araştırmacının incelemek istediği her şey olabilir. Tek ölçüt bu birimlerin kolaylıkla tanınabilir olmaları ve istatistiksel çözümleme yöntemleri açısından geçerli olabilmeleri için yeterli sıklıkta metinde yer almalarıdır (Fiske, 2003: 176).

Ağırlıklı olarak yazılı ve görsel verilerin analiz edilmesinde kullanılan bir yöntem olan içerik analizi, iletişim mesajlarının bilimsel analizi için kullanılır (Baloğlu, 2006: 81). Daha açık bir dille içerik analizi, “sosyal gerçeğin belirgin (yazılı) içeriklerinin

özelliklerinden, içeriğin belirgin (yazılı) olmayan özellikleri hakkında çıkarımlar yapmak yoluyla sosyal gerçeği araştıran bir yöntemdir" (Gökçe, 2001: 25). Berelson, içerik analizini, "iletişimin açıklanan içeriğinin yansız dizgeli (sistematik) sayısal tanımlarını yapan bir araştırma tekniği" olarak tanımlamıştır (Aktaran: Aziz, 1990: 107).

Nesnel bir çözümleme yöntemi olan içerik analizi, aynı zamanda nicelikseldir. İçerik çözümlemesinin amacı, iletiler bütününü hatasız bir şekilde betimlemektir. Bu amacı gerçekleştirmede nicelikselleştirme önemlidir, çünkü nicelikselleştirme, kesinlik isteği açısından araştırmacıya yardım eder ve araştırmacıya yorumlama, çözümlemede yardımcı olacak ek istatistiksel araçlar sağlar (Atabek ve Şendur Atabek, 2007: 21).

Bu çalışmada da nitel bir araştırma yöntemi olan söylem analizine tabi tutulacak verilerin rakamsal ölçülerini verebilmek; genelinde geleneksel ve sosyal medyanın Gezi Parkı olaylarına ne ölçüde yer verdiğini, özelinde ise örnekleme dahil olan farklı ideolojik duruşu olan TV kanalları ve gazetelerin Taksim Gezi Parkı olaylarına ne kadar yer verdiklerini tespit etmek için 27 Mayıs 2013- 27 Haziran 2013 tarihleri arasında yayınlanan haber ve tweet sayıları günlük tablolar halinde sunulmuştur. Yine gazetelerin Gezi Parkı olaylarına ne denli önem verdiğini tespit etmek için haberlerin gazetede kapladığı alan hesaplanmıştır. Bu hesap yapılırken, her bir haberin santimetrekaresi (**cm²)** hesaplanmıştır. Televizyon kanallarının Gezi Parkı olaylarına verdiği önemi tespit etmek için ise ana haber bültenlerinde yayınlanan Gezi Parkı konulu haberlerin sayısı ve bu haberlerin süresi tespit edilmiştir.

3.1.6.1.1. Twitter Veri Ölçümü- Albatros Sosyal Medya Analiz Sistemi

Bu çalışmaya özel yazılan, Albatros Sosyal Medya Yazılımı; Twitter kullanıcılarının belli konular üzerindeki içerik paylaşımlarını kayıt altına alıp, sınıflandırabilmesini sağlamaktadır. Twitter kullanıcılarının verileri alınırken temel alınan kaynak twitter.com sitesidir. Bu site üzerinden giriş yapmış kullanıcıların yaptıkları paylaşımlar, paylaşımları beğenmeleri, gizlenme durumu ve tekrar paylaşmaları dikkate alınmaktadır. Bir paylaşım kayıt altına alınırken, paylaşımın ne zaman paylaşıldığı, kaç kez beğenildiği, resimli veya resimsiz paylaşımlar dikkate alınmaktadır. Paylaşımların ne kadarlık bir alanda ve kaç adet olduğuna, programdan tamamen bağımsız olarak Twitter tarafından karar verilmektedir.

Twitter aramasında ise tarih ve kelime bazlı olarak sonuçlar üretilmektedir. Twitter'ın kendi sitesi üzerinden yapılan arama, aynı şekilde program tarafından simüle edilerek, sonuçlara html olarak ulaşılmaktadır. Ulaşılan bu html verileri Resim 1.'deki veri modeline uygun parser (ayrıştırılarak) edilerek veri tabanına kayıt edilmektedir.

Resim 1. Tweet Ayrıştırma Türleri

1- Genel
   Genel Tweet Sayısı
   Gizlenen Tweet Sayısı
   Retweet Toplamı
   Beğenilme Toplamı
   Resimli Tweet Sayısı
   Resimli Retweet Toplamı
   Resimli Beğenilme Toplamı
   Genel Farklı Kullanıcı
2- HashTag Bazlı Gün Gün Toplam Sayıları
3- Beğenme Sayısına Göre En Çok 50
4- Retweet Sayısına Göre En Çok 50
5- Resimli Beğenilme Sayısına Göre En Çok 50
6- Resimsiz Beğenilme Sayısına Göre En Çok 50
7- Gün ve Hashtag Bazında
   Beğenme Sayısına Göre En Çok 50
   Retweet Sayısına Göre En Çok 50
   Resimli Beğenilme Sayısına Göre En Çok 50
   Resimsiz Beğenilme Sayısına Göre En Çok 50

Bu modele uygun olarak kayıt altına alınan veriler MSSQL veri tabanına aktarılmıştır. Gezi Parkı olayları sırasında en çok paylaşılan; direngezi, direngeziparkı, geziparkı, occupygezi, occupygeziparkı etiketleri dikkate alınmıştır. Analiz sonucunda 156.007 tekil kullanıcı tarafından paylaşılan 669.180 tweet gönderildiği tespit edilmiştir. Bu tweet'ler günlük tablolar halinde sunulmuştur.

3.1.6.2. Eleştirel Söylem Analizi

Dilsel pratiklerin mücadele alanı olan söylem, ideolojinin temel belirleyicilerini ele vermektedir. Söylemimizin çoğu, özellikle de grupların üyeleri olarak konuştuğumuzda, ideolojik temelli görüşlerimizi ifade etmede kullanılmaktadır. Bu bağlamda söylem, ideolojilerin yeniden üretiminde ve günlük ifadelerde önemli bir rol oynar (Van Dijk, 2003a: 13, 18).

Söylem yapılar tarafından biçimlendirilir, ama biçimlendirilmesine ve yeniden biçimlendirilmesine, yeniden üretimine ve dönüşümüne de katkıda bulunur. Bu yapılar doğrudan söylemsel/ideolojik bir doğaya sahiptir. Söylem, toplumsal dünyayı dolduran ilişkilerin, özne ve nesnelerin üretilmesine ve sürekli yeniden üretilmesine katkıda bulunur (Fairclough, 2003: 159). İdeoloji ise toplumsal oluşum olarak yalnızca dil ile ortaya çıkabilmesi ve ancak dilde anlatım bulması nedeniyle, bir dil pratiği olan söylemle doğrudan ilişkilidir (Ilgın, 2003: 293).

Bir süreç olarak söylem, konuşma ve anlatım eylemlerinin içsel kurallarıyla üretilir. Söylemin kendi içsel kuralları, söylem düzenlerini oluşturur; söylem, düzenlenmiş/seçilmiş söylemlerin bir araya gelmesidir (Sözen, 1999: 20). Knoblauch'a göre söylem, iktidara sahiptir veya söylemde hegemonyal bir konuma sahip olan, iktidara da sahip olmaktadır (Alver, 2009: 37). Van Dijk'a da haberlerin; seçmeci kaynak kullanımı, tek tip haber temposu ve haber başlığının seçimi yöntemiyle toplumsal iktidarın içinde kurulduğu ve yeniden üretildiği metinler olduğunu savunur (Keskin, 2004: 392).

Bu bağlamda medya içerikleri, toplumsal ilişkilerin kurulmasında ve yeniden üretilmesinde aktif bir rol oynaması sebebiyle sembolik bir zemin inşa etmektedir. Hal böyleyken içinde yaşadığımız toplumsallıkta mevcut olan iktidar mücadelelerinin her türlüsünün, direnmenin, çelişkili anlamların, medya metinlerindeki karşılığının ne olduğunu görebilmek düşüncesiyle dikkatler medyaya yöneltilmektedir. Bu bağlamda medya içeriklerinin gerçekleri doğru ya da yanlış yansıttığından hareketle, gerçek dünya ve medya dünyasının ilişkisi sorgulanmaktadır (Dursun, 2001: 8). Medyanın gerçeği yansıtmadığına inananlar medya metinlerini oluşturma gücünü elinde bulunduranların kendi ideolojileri doğrultusunda, metinleri yeniden ürettiğini savunur. Eleştirel söylem

analizi yöntemiyle medya metinlerinde üretilen egemen ideolojiye ait söylemler belirlenmeye çalışılmaktadır.

Van Dijk (1999), medyadaki bu söylem yeniden üretilirken hangi aktörlerin kamuya sunulacağına, hangi kaynakların kullanılacağına, haber başlıklarının seçimine, ne söyleneceğine ve de nasıl söyleneceğine karar verilerek inşa edildiğini vurgularken, haberdeki anlamı ve ideolojiyi oluşturan söylemin ana unsurlarının; "kaynaklarla bağlantılar, haberin üslubu, nasıl sunulduğu, hangi alıntıların yapıldığı, egemen başlıkların neler olduğu, metinde ne gibi çağrışımların üretildiği" olduğu kabulünden hareket eder (akt: Şeker ve Şeker, 2011: 520). Van Dijk, mevcut güç/iktidar ilişkilerinin söylem analizi içinde nasıl kurulduğunu açıklarken, bu ilişkilere eleştirel bir yaklaşımla bakmaktadır (İnal, 1996:96).

Söylem analizi çalışmalarında adından en fazla söz edilen araştırmacılardan biri olan van Dijk, haber çözümlemelerini ele alış biçimiyle diğer araştıramacılardan ayrılarak, medya söylemini metine yönelik yorumsal ve bağlama dayalı sosyal gelenek şeklindeki geleneksel yaklaşımların harmanlandığı analitik bir çerçevede değerlendirmektedir (Ülkü, 2004: 374,375). Bu bağlamda medya metinlerinin oluşturma aşamasında yeniden üretildiğini savunan ve eleştirel söylem çözümlemesinde haber üzerine yoğunlaşan van Dijk (1988: 9), medya metinlerini sistematik bir şekilde inceleyerek haberi kamu söyleminin bir formu olarak kabul etmektedir.

Dili ve dilin kullanımına ilişkin teorik ve yöntemsel bir yaklaşımı temsil eden söylem analizinin çözümlediği söylemler; metinler, konuşmalar, mesajlar, diyaloglar ve haberleşmeler tarafından tespit edilmektedir (Dijk, 1988: 24). Öte yandan söylem analizi sadece metin yapılarını incelemez ayrıca, anlamlar, fikirler ve ideolojiler de bu yöntemle açığa çıkarılmaya çalışılır. Bu da olay hakkında metnin sahip olmadığı fakat dil kullanıcılarının zihinsel sürecine ilişkin anlamları gösterir (Sözen, 1999: 42).

Van Dijk, haberi bir söylem olarak ele alır, çünkü haberin içinde yeniden üretildiği toplumsal formasyon ve söylemsel formasyonun incelenmesi gerekir. Haberi bir söylem olarak çözümlemek, haberi hazırlandığı süreçlerden ve mevcut toplumsal yapı içindeki güç/iktidar ilişkileri kapsamında incelemek demektir (akt: Toruk ve Sine, 2012: 358).

Kelime ve cümlelerin tonlama ve vurgusu; sayfa düzeni, genişliği, yapıların yaratabileceği etki ve yazı karakteri gibi anlamları çarpıcı hale getirebilir. Sözdizimsel yapılar tanımı itibariyle kelimeler, cümlecikler ve cümleler hiyerarşisi ve düzeniyle ilgilidir. Bu nedenle belirli eylemlerin failliği ve sorumluluğu gibi birtakım anlamları vurgulayabilirler. Bu yapılar öyle şekilde kurgulanabilir ki; yapılandırdıkları ideolojik anlamları vurgular veya vurgulamaz (Van Dijk, 2003a: 111).

Van Dijk, haber analizinde kullandığı söylem çözümlemesi yönteminde, dilin gramerine duyarlı olarak haberi makro ve mikro yapılarında inceler. Makro yapı, tematik ve şematik olmak üzere iki grupta incelenir. Tematik çözümleme kapsamında üst başlık, başlık, alt başlık, spot ve haber girişleri ele alınmaktadır (van Dijk, 1988: 15). Aynı zamanda haberde yer alan temalar tespit edilip, bu temaların birbiriyle ilişkisini içeren tematik hiyerarşi ortaya çıkarılmaktadır (Keskin, 2004: 392). Haber söyleminde, bu makro yapının en belirgini, geleneksel olarak başlıkta ve giriş paragrafında belirtilmektedir (van Dijk, 2007: 169). Makro yapının bir diğer ayağı olan şematik çözümleme ise durum ve yorum bölümlerinden oluşmaktadır. Durum ve yorum bölümlerinde ana olayın ele alınış biçimi, sonuçlar, arka plan ve bağlam bilgileri tespit edilmektedir (van Dijk, 1988: 16). Yorum kısmında ise olayın gerçek kaynakları ve olaya konu olmuş tarafların tepkileri, açıklamaları incelenir.

Mikro yapı incelemesinde ise söylemin dilin birimlerine yansıyan izleri aranır. Kelime seçimleri, cümle yapıları ve cümleler arasında kurulan nedensellik ilişkileri, retorikle ilişkilendirilerek incelenir (van Dijk, 1988). Haberin mikro yapısal özellikleri söylemin kurulmasında oldukça önemli bir yere sahiptir. Mikro çözümlemede sentaktik (sözdizimsel) uyum, kelime (lexical) seçimleri ve haberin retoriği incelenir. Habercilerin sentaktik ve lexical seçimleri haberin içine karışan farklı ideolojik söylemlerin tespit edilmesinde yardımcı olmaktadır (İnal, 1996: 142). Haberin sentaksının aktif ya da pasif kullanımı, bir cümlenin anlamının farklı olmasına yol açabilmektedir.

Lexical çözümlemede sözcüklerin düz ve yan anlamlarının ne olduğu vurgulanırken, niçin özellikle o sözcüğün tercih edildiği üzerinde durulmaktadır (Devran, 2010: 65). Bu konuda Van Dijk (1988: 28), "terörist" yerine, "gerilla" sözcüğünün kullanılmasının muhabir veya editörün seçimini açığa çıkardığına dikkat

çekmektedir. Mikro yapının son yağı olan retoriğe yönelik incelemede ise bir takım ideolojik görüşlerin belirlenmesi için, kullanılan abartılar/örmeceler gibi biçem figürleri üzerinde yoğunlaşılmıştır. Bu biçem figürlerinin hangi ideolojik göndermelere sahip olduğunu öğrenmek için, yapılandırdıkları anlamların incelenmesi gerekmektedir (Van Dijk, 2003a: 75).

Aynı zamanda söz konusu anlamsal bağların ortaya çıkarılmasını hedefleyen söylem analizi, dil kullanımı birimlerine dair açıklamalar üretir. Bu bağlamların bir ayağı olan semantik çözümlemenin en güçlü kavramlardan biri imadır. Kelimeler, cümleler ve diğer metinsel ifadeler, art alan bilgisine dayanılarak çıkarımda bulunulabilecek içerikleri veya iddiaları, ima yoluyla ortaya koyabilir. Bu özelliği ile söylem ve iletişim önemli ideolojik boyutlara sahiptir (Van Dijk: 1991). Haber metinleri içine yerleşmiş ideolojik kodların ortaya çıkarılabilmesi için semantik (anlambilimsel) çözümlemenin yanı sıra sentaktik (sözdizimsel) uyum, kelime (lexical) seçimleri ve haberin retoriğinin incelenmesi gerekmektedir (Şeker, 2003: 105).

Taksim Gezi Parkı olayları 1 aydan fazla bir süre zarfında Türk ve dünya basınının gündeminde kalmıştır. Bu süreçte farklı ideolojik çizgilerde yayın yapan medya organlarında Gezi Parkı konulu çok çeşitli söylemler üretilmiştir. Öte yandan bu medya organlarına alternatif duruşuyla Gezi Parkı olaylarının kahramanı olarak tanımlanan Twitter'da da haber niteliğinde söylemler üretilmiştir. Tüm bu söylemler; güç ilişkileri, ideolojiler, değerler ve kimlik tanımlamaları gibi çeşitli toplumsal olguların dilsel kurgulamalar yoluyla bireylere ve toplumsal düzene nasıl yansıdığı ve nasıl işlendiğini ortaya çıkarması (van Dijk, 2003b) açısından eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmada, van Dijk'in belirlediği makro ve mikro belirleyiciler temel alınmıştır.

En önemli kitle iletişim araçlarından olan gazete ve televizyonun birincil işlevi toplumsal olayları kamuoyuna duyurup, haberdar etmektir. Ancak bu araçlar mevcut toplumsal güç ve iktidar ilişkilerini pekiştirerek dahil oldukları statükonun devamını sağlayan ideolojik birer araç vazifesi görmektedirler. Bu bağlamda Gezi Parkı olaylarında çokça tartışılan "gerçekte olan", "medyanın gösterdiği gerçek" arasındaki ayrımı tespit etmek için televizyon, gazete ve twitter Van Dijk eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Gezi Parkı olayların ilk günü olan 27 Mayıs 2013'ten başlayarak 27 Haziran 2013 tarihine kadar ki zaman diliminde yayınlanan ATV, NTV, Bugün TV, Kanal D Ana Haber Bültenleri; Hürriyet, Sabah, Yeni Şafak, Cumhuriyet gazeteleri ayrıca çalışmaya özel olarak kodlanan twitter ölçme programı kapsamında elde edilen tweetlerörneklem olarak ele alınmıştır.

Çalışmada kullanılan temel yöntem olan söylem analiziyle ise geleneksel ve alternatif medya arasındaki söylemsel fark veya benzerliklerin ortaya konulması hedeflenmiştir.

3.2. BULGULAR VE YORUM

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular ve yorum, araştırmada veri tekniği olarak hem içerik analizi hem de eleştirel söylem analizi kullanıldığı için bu iki ana başlık altında değerlendirilmiştir. Çalışmada öncelikle nicel veri analizi başlığı altında içerik analizinden elde edilen veriler, sonrasında ise eleştirel söylem çözümlemesi sonucunda elde edilen bulgular ve değerlendirmeler sunulmuştur.

3.2.1. Gezi Parkı Olayları Nicel Veri Analizi

İçerik analizi kapsamında elde edilen bulgular, örnekleme dahil olan gazeteler ve TV kanallarında yayınlanan haberler ve Twitter'da paylaşılan tweet'lerin tablolaştırılması aracılığıyla sunulmaktadır.

3.2.1.1. Televizyon Haberleri Nicel Veri Analizi

Çalışmanın bu kısmında ATV, Kanal D ve NTV kanallarının ana haber bültenlerinde yayınlanan Gezi Parkı konulu haberler incelenmiştir, Çalışmaya konu olan 27 Mayıs 2013 ve 27 Haziran 2013 tarihleri arasında medyanın gündemi ülke genelinde ses getiren Gezi Parkı protestolarından oluşmuştur, Elde edilen veriler sonucunda Gezi Parkı konulu haberlerin paketlenerek, birbiri ardına yayınladığı tespit edilmiştir, Bu anlamda çalışmada Gezi Parkı protestolarıyla ilgili yayınlanan haberlerin süresi bir bütün olarak ele alınmıştır, Araştırmaya dahil olan her bir haber tek tek sayılmış, toplam yayınlandıkları süreler hesaplanmıştır, Protestolarla ilgili haberlere ayrılan toplam süre ve haberlerin yayın sırası, araştırılan televizyon kanallarının olaylara ne denli önem

verdiğini göstermektedir, Haberlerin içeriği ilerleyen kısımda eleştirel söylem analizi yöntemiyle detaylı bir şekilde incelenecektir,

Tablo 5. ATV Ana Haber Bülteni'nde Yayınlanan Gezi Parkı Konulu Haberler

Tarih	Haberin Sırası	Haberlerin Toplam Süresi	Kaç Haber Verildi
27 Mayıs 2013			
28 Mayıs 2013	7	2,20"	1
29 Mayıs 2013	2	3,47"	2
30 Mayıs 2013	3	3,09"	2
31 Mayıs 2013	1	13,35"	5
1 Haziran 2013	1	36,24"	12
2 Haziran 2013	1	40,17"	16
3 Haziran 2013	1	40'	14
4 Haziran 2013	1	43,50"	15
5 Haziran 2013	1	28'	11
6 Haziran 2013	1	40,55"	15
7 Haziran 2013	1	31,25"	11
8 Haziran 2013	1	21,55"	10
9 Haziran 2013	1	25'	9
10 Haziran 2013	2	21,40"	10
11 Haziran 2013	1	37,15"	11
12 Haziran 2013	1	37,55"	16
13 Haziran 2013	1	36'	14
14 Haziran 2013	1	33,09"	14
15 Haziran 2013	1	20,15"	6
16 Haziran 2013	1	30'	8
17 Haziran 2013	1	24'	11
18 Haziran 2013	1	19,46"	9
19 Haziran 2013	1	17,18"	10
20 Haziran 2013	1	20,50	11
21 Haziran 2013	1	15,40"	5
22 Haziran 2013	1	13'	5
23 Haziran 2013	1	14,47"	5
24 Haziran 2013	1	17,44"	8
25 Haziran 2013	1	19,19"	9
26 Haziran 2013	5	5,15"	5
27 Haziran 2013	3	4,20"	3

Tablo 6. NTV Ana Haber Bülteni'nde Yayınlanan Gezi Parkı Konulu Haberler

Tarih	Haberin Sırası	Haberlerin Toplam Süresi	Kaç Haber Verildi
27 Mayıs 2013			
28 Mayıs 2013	7	1,12"	1
29 Mayıs 2013	7	27"	1
30 Mayıs 2013	4	5,40"	4
31 Mayıs 2013	1	12,57"	6
1 Haziran 2013	1	20,25"	8
2 Haziran 2013	1	22,42"	10
3 Haziran 2013	1	29,33"	14
4 Haziran 2013	1	32,30"	14
5 Haziran 2013	1	26,40"	15
6 Haziran 2013	1	27,40"	13
7 Haziran 2013	1	30'	10
8 Haziran 2013	1	22,45"	11
9 Haziran 2013	1	30,10"	8
10 Haziran 2013	2	15,05"	8
11 Haziran 2013	1	51'	3
12 Haziran 2013	1	21,46"	8
13 Haziran 2013	1	24,30"	12
14 Haziran 2013	1	12,15"	5
15 Haziran 2013	1	26,15"	7
16 Haziran 2013	1	28,22"	8
17 Haziran 2013	1	15'	3
18 Haziran 2013	1	19'	10
19 Haziran 2013	1	15,30"	14
20 Haziran 2013	3 (manşetten anons edildi)	9,40"	5
21 Haziran 2013	1	11,23"	5
22 Haziran 2013	1	14,40"	8
23 Haziran 2013	1	9,40"	8
24 Haziran 2013	1	10,36"	5
25 Haziran 2013	1	7'	3
26 Haziran 2013	5	4,24"	5
27 Haziran 2013	1	3,45"	2

Tablo 7. Kanal D Ana Haber Bülteni'nde Yayınlanan Gezi Parkı Konulu Haberler

Tarih	Haberin Sırası	Haberlerin Toplam Süresi	Kaç Haber Verildi
27 Mayıs 2013	-	-	-
28 Mayıs 2013	11	4'	1
29 Mayıs 2013	7	3,48"	2
30 Mayıs 2013	6	7,58"	3
31 Mayıs 2013	1	18,10"	4
1 Haziran 2013	1	29'	9
2 Haziran 2013	1	22,42"	10
3 Haziran 2013	1	45"22	17
4 Haziran 2013	1	45,45"	17
5 Haziran 2013	1	44'	14
6 Haziran 2013	1	36,28"	13
7 Haziran 2013	1	39,27"	17
8 Haziran 2013	1	20,43"	9
9 Haziran 2013	1	29,45"	11
10 Haziran 2013	1	26,06"	10
11 Haziran 2013	1	33,45"	8
12 Haziran 2013	1	38,58"	15
13 Haziran 2013	1	32,58"	13
14 Haziran 2013	1	30,50"	12
15 Haziran 2013	1	26,05"	9
16 Haziran 2013	1	39,55"	15
17 Haziran 2013			
18 Haziran 2013	1	34,28"	15
19 Haziran 2013	1	28,15"	14
20 Haziran 2013	1	27,46"	13
21 Haziran 2013	1	17,28"	8
22 Haziran 2013	1	18,05"	8
23 Haziran 2013	1	22,44"	9
24 Haziran 2013	1	18,32"	7
25 Haziran 2013	2	18,07	8
26 Haziran 2013	5	20,19"	10
27 Haziran 2013	6	6,30"	4

Çalışmada incelenen tarih aralığında Kanal D'de Gezi Parkı konulu 290 haber, NTV'de 220 haber, ATV'de ise 273 haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Yine ATV'de yayınlanan bu haberlerin toplamı 13:18'8", Kanal D'de de benzer bir şekilde 13:1'6" saniye ve son olarak NTV'de ise toplam 9:50'38" Gezi Parkı konulu haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Tematik bir kanal olan NTV'nin uzun süre boyunca ülke ve dünya gündemini meşgul eden Gezi Parkı eylemlerini diğer kanallara nazaran daha az yayınlamış olduğu dikkat çekmiştir. Çalışmanın eleştirel söylem analizi kısmında ulaşılan 783 haber detaylı bir şekilde incelenecektir.

3.2.1.2. Gazete Haberleri Nicel Veri Analizi

27 Mayıs 2013- 27 Haziran 2013 tarihleri arasında araştırmanın örneklemini oluşturan Sabah, Hürriyet, Cumhuriyet ve Yeni Şafak gazetelerinde toplam 3.236 haber yayınlanmıştır. Çalışmanın bu kısmında söz konusu 3.236 haberin başlıkları, kaçıncı sayfa yayınlandığı günlük olarak tablolarda verilmiştir. Ayrıca gazetelerin yayınladıkları haberlere ne derece önem verdiğini tespit edebilmek için, her bir haberin gazete kapladığı alan santimetre kare (cm²) ölçüsü alınmak suretiyle hesaplanmıştır.

3.2.1.2.1. Sabah Gazetesi'nde Gezi Parkı Olaylarının Kapladığı Alan Ölçüsü

Tablo 8. 31.05.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	05.00'te Gezi gazı	22	572
2	Oran: Biber gazı ithali yasaklansın	22	84

Tablo 9. 01.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Gezi'ye CHP de onay verdi	1	69
2	'DOĞA SEVGİSİ BAHANE'	17	609,5
3	Belediye Meclisi'nden oy birliği ile geçti	17	99
4	'TASVİP ETMİYORUM'	17	71,5
5	Ombudsman: İnceleyebiliriz	17	35,75
6	Mahkeme yürütmeyi durdurma kararı verdi	17	33

7	Gece yatana gündüz oturana	17	439,5

Tablo 10. 02.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	GAZ KESİLDİ SİS DAĞILDI	1	352
2	‘Gaz işinde yanlışlık var'	1	216
3	Gerilim Beşiktaş'a sıçradı	1	39
4	‘Yurttaşları devlet korur'	1	39
5	Gül: Polis ölçülü olsun	18	312
6	Erdoğan: Biber gazı kullanımı aşırı oldu	18	912
7	‘Mahkeme kararını doğru buluyorum'	18	78
8	Bağış AB'yi Gezi Parkı için uyardı	18	42
9	Polis çekildi, gaz bitti, 'Gezi' açıldı	19	669
10	Gerilim Beşiktaş'a sıçradı	19	252
11	Güler: 48 ilde 90 gösteri	19	200
12	Eylem domino etkisi yarattı	19	322
13	CHP'liler Taksim'e yürüdü	19	70
14	Başına 8 dikiş atıldı	19	105
15	Gezi Parkı'nda açık uçlu durdurma	20	517
16	Ünlüler de Taksim'de	20	136
17	Bahçeli: MHP Taksim'de yok	20	80
18	İstanbul'da dağ olsa gençler çıkmıştı	20	80
19	Sosyal Medya tansiyon yükseltti	20	375
20	Dış basından polise eleştiri	20	105
21	Dünyadan eyleme destek geldi	20	91
22	Sökülen 5 ağacı geri getireceğiz	20	70
23	Orantısız güce yasal eylem	20	56

Tablo 11. 03.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	‘GERİDEKİ ON YIL YARININ TEMİNATI'	1	408
2	Öfke gitti, zarar kaldı	1	123
3	Batı, itidal çağrısı yaptı	1	45
4	Medya'ya ideolojik ambargo	9	353
5	Taksim Gezi Parkı'nda ışığı sönen habercilik	18	614
6	Öfkenin ardından…	22	761,5
7	Gezi bilançosunu Başbakan hesapladı	22	164
8	Ankara'da sakin geçen gün olaylı bitti	22	136,5
9	Gezi' protestoları yurtta devam	22	308
10	Güler: 67 ilde 235 eylem	22	71,25
11	Taksim'den Beşiktaş'a yürüdüler	22	120
12	Başbakan özür dilemeli!	23	255
13	Yıllardır doğuda olan şimdi batıda yapılıyor	23	130
14	Mehmet Okur da Gezi'de	23	272
15	DÜNYA 'DUR' DEDİ	23	657,5
16	İmaj zedeleniyor	23	90
17	Çözüm sürecine karşı provokasyon	23	80

18	MHP: Bedeli ödenir	23	22,5
19	"Cam, çerçeve ne adına indiriliyor?"	24	660
20	Ana muhalefet kışkırtıyor'	24	301

Tablo 12. 04.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	MESAJ ALINDI SAĞDUYU VAKTİ	1	394,5
2	Bu iş tadında bırakılmalı'	1	36
3	Biz de, millet de oyuna gelmeyiz'	1	241,5
4	Kılıçdaroğlu: Duruma el koy	1	52
5	Buldozerli Vandalizm	1	48
6	Piyasalarda 'GEZİ' düşüşü	8	430,75
7	Yabancı izlemede	8	247
8	Gezi Parkı'nı küresel ekonomi böyle okudu	8	199,5
9	Firmalar bu tavrın bedelini ağır öder	9	422,5
10	Reklam dünyasında iptal tartışması	9	273
11	Taksim'de hava sakin	18	328
12	Buldozerli eylem	18	442
13	Hatay'da bir ölüm	18	42
14	Tutuklama orantısız olur	18	234
15	Polis Twitter'ı takibe aldı	18	81
16	AK Parti binası alev alev yandı	18	117
17	‘Mesajların gereği günü gelince yapılır'	19	520
18	Erdoğan: Birkaç gün içinde tamamen normale döner	19	720
19	Kılıçdaroğlu, Gül'e 'Duruma el koy' dedi	19	133
20	Tartışmalı tweet istifa getirdi	19	48
21	Çiçek: Tadında bırakılmalı	19	57

Tablo 13. 05.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	ZEYTİN DALI	1	352
2	Gece Taksim Gündüz Taksim	1	350
3	Sağduyu trafiği	1	101,5
4	Hepimiz ders çıkarmalıyız'	1	34,5
5	Gaz yeseniz de gaza gelmeyin'	1	34,5
6	Hatay'daki ölüm nedeni kurşun değil	1	17
7	Polis şiddetini dört müfettiş araştıracak	1	17
8	Arınç piyasayı rahatlattı	8	600
9	Gezi protestosu Wall Street'e benzemez	10	576
10	GEZİ'Yİ DİNLE	19	1117,5
11	Dünya basını: Tepkiler mutlaka dikkate alınacaktır	19	154
12	Taksim 'Gezi'sinde 8'inci gün nöbeti	20	532
13	Emniyetten eylemciye 'müebbetlik' soru	20	136
14	18 yaşındaki genç gözünü kaybetti	20	98
15	Hatay'da tehlikeli ölüm	20	255
16	77 ilde 603 eylem	20	56
17	V maskeli Tarkan pencerede	20	72
18	Ankara'da sağduyu trafiği	21	308,75
19	Önder: Artık bu iş şölene dönüşmeli	21	240
20	İlk olayda şiddet gören herkesten özür dilerim'	21	528
21	Gül: 'Gezi' olayları, Arap Baharı'na benzetilemez	21	80
22	Meclis'te Gezi kavgası arası verildi	21	90
23	Bahçeli: Gaza gelmeyelim	21	90
24	Demirtaş: Öfke anketten çıkmaz	21	75
25	Kılıçdaroğlu Ders almalıyız	21	90

Tablo 14. 06.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	PLATFORM'UN TALEBİ ARTTI	1	360
2	Gezi'de Kandil hassasiyeti	1	221
3	Artık terör değil çevre konuşuyoruz'	1	40,5
4	Türkiye beklemede	8	500
5	KESK ve DİSK'ten grev	10	0
6	POLİS de içini sosyal medyaya döküyor	19	1075
7	Taksim Platformu'nun Hükümet'ten talepleri	20	616
8	Artık terörü değil çevre konuşuyoruz'	20	208
9	Orman düzenlemesi geri çekildi	20	221
10	Bu insanlar kime zarar verebilir?'	20	150
11	Bahçeli vekillere Gezi'yi yasakladı	20	49
12	Gezi'de kandil hassasiyeti	21	648
13	Göstericilere müdahale	21	100
14	Rize'de gergin gün	21	60
15	İzmir'de Twitter gözaltısı	21	60
16	Kardeşliğimiz için sağduyu ve sükûnet	21	322
17	Miranda'nın Antalya gezisi iptal	21	63
18	Gaz maskesi terör suç unsuru oldu	21	49
19	Abdullah'a gaz kapsülü isabet etti'	21	77
20	Davutoğlu'ndan "Gezi" tepkisi	21	70
21	Sorunu sadece siz çözebilirsiniz'	21	84
22	Romanya'da Gezi sorusu	22	96

Tablo 15. 07.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	DEMOKRATİK TALEBE CAN FEDA	1	459
2	Bu mu masum eylem?	1	245
3	‘Huzur istiyoruz’	1	91
4	‘İşleyen bir demokrasi’	1	40
5	İş dünyasından sağduyu çağrısı	8	279,5
6	Kimin ekmeğine yağ sürülüyor	8	315
7	Gezi parkında sakin bekleyiş	20	168
8	Eylemci peşindeki polis şehit düştü	20	392
9	Adana valisi Coş: Aşağı attılar	20	112
10	10 günün hasarı 280 işyeri, 362 araç	20	140
11	Eylemleri 50 kişi yönetti	20	84
12	Twitter gözaltısında 33 kişi serbest kaldı	20	48
13	Beyin kanaması geçirdi, uyutuluyor	20	56
14	‘Gezi Parkı bahane gerisi şahane süreci’	21	1300
15	Eli sopalı, sivil polis olmaz	21	58,5
16	Gül: Sokakları serbest bırakın	21	91
17	“Türkiye’de işleyen demokrasi var”	21	78
18	Havalimanına on binler akın etti	21	94,25

Tablo 16. 08.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	'ÇEVRECİ KARDEŞLER GELİN KONUŞALIM'	1	587,75
2	GÜL: BASKI VE ZORLAMALAR EN BÜYÜK ÇATIŞMA KAYNAĞI	1	20
3	ÇELİK: ART NİYETLİLER BİZE BU KADAR AĞIZ TADINI ÇOK GÖRDÜ	1	20
4	Lobi ayarı aldı	8	675
5	Gezi'de çapulcu borsada kral	8	262,5
6	'Çevrecilikte ortaklık yaparsanız gelin'	20	652,5
7	Sorumlular hesap versin	20	170
8	Kemal Kılıçdaroğlu çağrı yaptı: İnatlaşma	20	289
9	Bahçeliden Erdoğan'a Gezi Parkı desteği	20	85
10	Başbakan sanki sürgünden dönüyor	20	49
11	Yıldırım: Çıkar anlatır, ikna ederim	20	63
12	Elitaş: 2007 Köşk seçiminde gördük	20	49
13	Yılmaz: Sınırsız özgürlük anarşidir	20	84
14	Bozdağ Eylemler sınırları aşmıştır	20	70
15	Gezide 3 can için gıyabi cenaze namazı	21	170
16	İranlı gazetecinin Türk baharı istifası	21	88
17	Yargı ve emniyet toplandı	21	27
18	Ankara'da TOMA değil müzakere	21	110
19	Başbakan, şehit babasını aradı	21	204
20	Kaosun kimseye hayrı olmaz	21	601
21	Gezi'den sökülen ağaçlar Abide-i Hürriyet parkında	21	162,5
22	'En başarılı ayda ağız tadını çok gördüler'	23	136

Tablo 17. 09.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Demokratik tepkiden rahatsızlık duymayız	1	266
2	Taksim'de demokrasi resmediliyor	16	170
3	100. MKYK'da gündem "Gezi Parkı"	22	209
4	Ak Parti'den iki miting	22	256,5
5	'erken Seçim yok'	22	246
6	TARAGTARLARDAN DOSTLUK YÜRÜYÜŞÜ	22	348
7	Gezi Park ı günlüğü	22	80,5
8	Erdoğan çiçek ile görüştü	22	24
9	'Gelecek sokakta belirlenmez'	22	84
10	Taleplerimiz olana kadar Taksim'deyiz	22	56
11	Topbaş: Kışla olacak AVM yapılmayacak	22	105
12	Kılıç'tan Schulz'a "Gezi" çağrısı	22	49
13	Westerwelle: Taksim Tahrir değil	22	49

Tablo 18. 10.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	'SABREDECEĞİZ AMA SONU VAR'	1	676
2	Vali'den Gezi Parkı'na tweet: Bir gönül için bin özür dilerim	1	16
3	Gezi eylemine destek tweet'i Sırp Büyükelçi Spasojevic'i yaktı	1	16
4	Gezi parkı tweetleri Kızılkayalar'ı ayırdı	8	187
5	Çalık Holding'den jet yalanlama	8	82,5
6	Muhalefete ekmek çıkmaz	10	592
7	Türk Baharı 2002 yılında yaşandı	20	455
8	'Bize marjinaller değil millet hesap sorar'	20	906,5
9	Ashton: Karşılıklı Saygıyla çözülmeli	20	52
10	'Gezi Parkı Arap Baharı değil'	20	45,5
11	'Özgürlük için hak ihlali yapılmaz'	20	74,75
12	Arınç: Kendilerince tatmin oluyorlar	20	45,5
13	Vali'den Geziye selam ve özür	20	365
14	Taksim'de 13. Gün mitingi	20	357
15	Twitter'da Gezi eleştirisi Sırp elçiyi görevinden etti	20	84
16	Kırmızılı kadın' Sunday Telegraph'a konuştu	20	216
17	Kızılayda polis müdahalesi	20	90
18	UltrAslan: Parkın dışında siyasi eylemler oluşuyor	20	90
19	Doktordan gösterilere oturma eylemli tepki	20	63
20	'Plastikleri toplarken kıvırcık saçlı biri attı	20	63
21	Köpeğe Türk bayraklı tişört giydirmeye gözaltı	20	56
22	Dünyadan destek manzaraları	20	136,5

Tablo 19. 11.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	BİZİ NEREDEYSE LİNÇ EDECEKLER	1	475
2	İşte o ilanı veren adam	1	100
3	Twitter nedeniyle cepte arama	1	56
4	Gezi parkı için büyük buluşma	1	77
5	Yok yere ışığını yitirdi	7	580
6	Gezi spekülatörlerine takip	8	410,5
7	İşte ‘faiz lobisi’nin adamı	10	322
8	Onlar da Gezi’nin baskısına tepkili	19	1250
9	Erdoğan ‘Gezi Parkı’ in yarına randevu verdi	20	595
10	Bağış: Millet yedirtmez	20	136
11	Günay’dan Edebali öğüdü	20	187
12	Akademisyenlerden Erdoğan’a destek	20	63
13	Beyaz Saray: Olayları yakından izliyoruz	20	63
14	Arap Basını: Halkın gücüyle cevap verildi	20	63
15	Dolmabahçe’deki camide inceleme	21	73,5
16	‘kışla yapılmasın’ isteği reddedildi	21	73,5
17	Straw: Bana 60’lı yılları hatırlatıyor	21	56
18	Formlar fişleme değil istatistik	21	49
19	Savcı’dan bu kez eylemcilere mektup	21	70
20	‘Polisi arkadaşım aşağı attı’ şakası karakolda bitti	21	168
21	Kuğulu Park’taki çadırlar kaldırıldı	21	84
22	Tweet atılan cep bilgisayar sayıldı	21	391
23	Gezi, salgın hastalıkları önlemek için ilaçlandı	21	290
24	Gezi Parkı, köylüleri harekete geçirdi	21	216
25	Çarşı Grubu alkole karşı	21	16
26	‘Herkesin polisiyiz’	22	265

Tablo 20. 12.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	'KİMSENİN YANINA KÂR KALMAYACAK'	1	418
2	PARK AYRI, ALAN AYRI	1	208
3	Gezi'de eylemler sürsün mü?	1	108
4	Lobinin hortumunu kestik	9	596
5	Babacan lobiyi uyardı: İdeolojiyi bırak, işine bak	9	90
6	Gezi'ye dört koldan PR	11	562,5
7	MEYDAN'A MÜDAHALE	20	983
8	Vali Mutlu: Güvenlik sağlanana kadar Taksim'e çıkmayın	20	285
9	Polise yıkılmayan bariyer alınıyor	20	56
10	'Her elinde telsiz olanı polis sanmayın'	20	88
11	Polis değil SDP'li çıktı	20	72
12	Seferler iptal edildi	20	45,5
13	Platform: Lütfen sakin olun	20	52,5
14	Diyalog halkası genişliyor	21	210
15	Demirtaş: Şortunu giy, Gezi'ye git	21	33,25
16	'Gençliği sandığa çağırıyorum'	21	100
17	CHP MYK gece yarısı olağanüstü toplandı	21	70
18	'Bir numaralı provokatör Erdoğan'	21	110
19	Köşk'te Gezi zirvesi	21	55
20	'Samimi olanlar oradan çekilin'	21	880
21	Halkın yüzde 82.8'i eylemler bitsin istiyor	22	612
22	Başbakanlık'tan basın ateşelerine 'gezi' bilgisi	22	409
23	MİT'ten 'fişleme' tepkisi: Mesnetsiz	22	39
24	AK partili Yiğit'ten Erdoğan çıkışı	22	45
25	CHP'den Yavuz ismine itiraz	22	66
26	Ön incelemede açı farklı çıktı	22	56
27	Hakim '3. Paket' deyip salıverdi	22	96
28	Meclis'te salya tartışması	23	30

Tablo 21. 13.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	GEZİ PARKI İÇİN REFERANDUM	1	525
2	'Karıştırmayın'	1	126
3	BURASI TAKSİM DEĞİL LONDRA	1	210
4	Burası Taksim değil, Londra	8	175
5	Bir tek TÜSİAD anlamadı	9	210
6	Spekülatörler aklıma geliyor	9	29,75
7	Çağlar: Elimizde banka kayıtları var	9	189
8	Erdem Başçı da tarif yaptı	9	50
9	Oligarşik sermaye insanları istismar ediyor	9	45
10	Kalın, bir soru sordu program yarıda bitti	20	392
11	Heyeti Taksim'de beklediler	20	323
12	Çevik Kuvvet'e "hassas" soruşturma	20	144,5
13	İspanya ve İtalya'dan Sağduyulu çıkış	20	120
14	'Türkiye'yi durduramayacaksınız'	20	119
15	İzmir'de saç çeken polisler açığa alındı	20	91
16	Gezi kornasına77 lira trafik cezası	20	63
17	RTÜK'den 4 kanala şiddete teşvik cezası	20	70
18	"Projeyi tam olarak anlatacağız"	21	102
19	TAKSİM DAYANIŞMASI TEKLİFE TEPKİ GÖSTERDİ	21	40
20	'GEZİ PARKI OLARAK KALMASINI İSTİYORUZ'	21	40
21	Sarısülük'ün beyin ölümü gerçekleşti	21	52
22	'Darbe isteyenlerle bir arada olmayız'	21	58,5
23	AK Parti binasını yakanlar gözaltında	21	45,5
24	Genel Kurul'un tansiyonu düşmüyor	21	84,5
25	'Her demokratik ülkede eylem olur'	21	58,5
26	'Gezi' zirvesinden referandum çıktı	21	583,25
27	Gül'den yabancı basına: Bu Arap Baharı değil	22	600
28	Avukatlar cübbe giyip sokağa çıktı	22	165
29	Zirve çağrısıyla görevimizi yaptık	22	240
30	Kuğulu'da kitaplı protesto	22	100

Tablo 22. 14.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	İSTANBUL HALKI NE DİYORSA O	1	400
2	Başbakan'ın sanatçı mesaisi	1	96
3	"Gezi'deki çadırları yakacaklardı"	1	81
4	Hiç açmadan iade	1	80
5	AKM sanmayın burası Atina	1	84
6	Üst kurullar 'Gezi'ye çıktı	8	511
7	Mitingin teması: yedirtmeyeceğiz	19	675
8	Vali Mutlu eylemcilerle buluştu	20	129
9	KESK'ten iş bırakma kararı	20	50
10	GEZİ oylamasında 3 kavram	20	176
11	İdari karar değil yargı kararı esastır	20	90
12	Anneler güvenlik zinciri oluşturdu	20	224
13	'Parktaki çadırları yakacaklardı'	20	288
14	AP'den halka danışın çağrısı	21	119
15	Davutoğlu: Karar aynen iade edilecek	21	56,25
16	ABD: Diyalogla çözüm çabalarını destekliyoruz.	21	56,25
17	'Aileler çocuklarını meydandan çeksin'	21	545
18	'Başbakan beni ikna etti'	21	238
19	Gece yarısı sanatçılarla sürpriz görüşme	21	250
20	Bakanlık türbanlı anneye sahip çıktı	21	48
21	Gezi heyeti üyesi kızını geri çağırdı	21	42
22	Akkiraz'dan tişörtle "çapulcu" desteği	21	66
23	Gül: Hukuktan sapmayalım	21	90
24	Provokatörü pasifize ettim	22	63

Tablo 23. 15.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	4 MADDELİK YOL HARİTASI	1	396
2	'Türkiye güneştir balçıkla sıvanmaz'	1	110
3	'Dik dur eğilme Balkanlar seninle'	1	154
4	Gezi sonrası kapkaç 4'e katlandı	6	154
5	Piyasada 'Gezi'nti bitti	8	448
6	Bu uyarı atışıydı	14	486
7	Yağış Gezi'yi de vurdu	15	86,25
8	Gezi diyaloglarından 4 mutabakat çıktı	20	392,5
9	'Görüşme umut verici'	20	486
10	Vali Mutlu, gençler mutlu	20	375
11	Sosyal medya atağı	20	38,5
12	'Gezi özgürlüğün parkıdır'	21	318,5
13	'Gençler mesaj alındı yargıyı bekleyeceğiz'	21	925
14	Elitaş: Mitingler için her şey tamam	21	49
15	Müezzinoğlu: İş bırakan soruşturulur	21	77
16	'Meydandakiler seçim istemiyor'	21	84
17	'Sandığın sesi tava sesinden güçlü'	21	63
18	'Tepki verirken ne olduğu bilinmeli'	21	325
19	'Dik dur eğilme Balkanlar seninle'	21	560
20	Kadın dernekleri: Saldırıyı kınıyoruz	21	71,5
21	Gezi'de son karar forumlarda alınacak	21	84

Tablo 24. 16.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	GÜNAYDIN GEZİ	1	337,5
2	İHANET ÇETESİ VAR	1	337,5
3	Esnaftan Gezi'ye isyan	8	154
4	Ülkeye zarar verilmemeli	12	68,25
5	'ihanet şebekesini milletimize açıklayacağız'	21	1256
6	Gezi eylemlerinde ilk tutuklama kararı	21	56
7	Gül: Herkes evine dönmeli	21	63
8	Kılıçdaroğlu: Bu insanlık suçudur	21	77
9	Park boşaltıldı	22	672
10	CHP'li vekiller de eylemde	22	71,5
11	Gezi'nin sponsorları saptandı	22	228

Tablo 25. 17.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	'BU OYUNLARIN HEDEFİ TÜRKİYE'	1	793,5
2	TAKSİM SAKİN SOKAK GERGİN	1	138,75
3	Çocuğum Gezi'ye gitmek istemedi	8	140
4	Kızılay'da anma törenine izin verilmedi	20	288
5	'6 ay önce planlandı'	20	304
6	Taksim'e girilmedi çatışmalar bitmedi	20	544
7	'silah kullanıldı'	20	59,5
8	Kılıçdaroğlu: Hitler'in aklına gelmezdi	20	38,5
9	Günay'dan Erdoğan'a: Gerginliği düşürün	20	45,5
10	DİSK ve KESK'ten eylem kararı	20	38,5
11	'Dış dünyadan ciddi saldırı var'	20	73,5
12	'Önceden kurgulanan iğrenç bir tezgah'	20	45,5
13	Eylemci çadırında okul sütü çıktı	20	77
14	'Çadır mı kuracaksın çık yaylaya kur'	20	1418
15	New York'ta 'Yedirmeyiz' dediler	20	182

Tablo 26. 18.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	'Gezi herkese bir sınav oldu'	1	144
2	Yeşil mesaisi	1	70
3	Kapalıçarşı'dan 'huzur' eylemi	8	660
4	RollsRoyce İngiliz medyasını dinlemedi	8	161,5
5	Başbakan TÜSİAD'la faiz lobisini konuştu	8	59,5
6	Arınç: Polis sokakta seyyar satıcı değil	18	312
7	CNN'nin "hükümet karşıtı protesto" galerisinde Kazlıçeşme fotoğrafı	18	216
8	Gezi Parkı'na yeşil takviye	18	218
9	Duran adam!	18	54
10	Gösteriye katılan kızını dövdü	18	66,5
11	Gezi Parkı Avrupa Konseyi'ne taşınıyor	18	49
12	'ilaçlı değil gaz sıkıştırılmış su'	18	98
13	Sendikalardan Gezi eylemi	18	224
14	Demokrasimiz yapılan saldırıdan yara almadı'	19	698,25
15	AB ile gerilim had safhada	19	399
16	Davutoğlu Gezi'yi Guardian'a yazdı	19	63
17	'sana bozkurt değil çakal yakışır'	19	84
18	Çiçek liderlere Gezi çağrısı yaptı	19	45,5
19	Kılıçdaroğlu: Erdoğan diktatör	19	70
20	'Milli İradaye Saygı' mitinglerine devam	19	45,5

Tablo 27. 19.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	'AYRIŞMAYA ASLA İZİN VERMEYİZ'	1	376,25
2	Burası Taksim değil San Paulo	1	189
3	'Gezi projesi askıya alındı'	1	84
4	DURAN TURİZM	8	376
5	İstanbul'da otel aramıyorlar	8	126,5
6	Ekonomiye ve imajımıza zarar verdi	8	49
7	Gezinin faturası 100 milyon	8	49
8	TOBB: artık dursun	8	45
9	BDDK: Lobinin adresini biliyoruz	9	105
10	Gezi'de yeni fenomen "Duran adam"	20	204
11	Gezi operasyonları	20	493,5
12	Gezi Tweetleri yüzde 1'de kaldı	20	152
13	Çelik: Sosyal medya yasaklama yok	20	60
14	Alaboradan hedef gösterme şikayeti	20	42
15	Gezi çadırlarına bıçaklı grup baskını	20	42
16	Üç ilde 202 kişi serbest bırakıldı	20	63
17	Kılıçdaroğlu: Olayların içinde olmadık	21	275
18	'Hayırlı ders çıkardık ayrışmaya izin yok'	21	775
19	'proje askıya alındı Eylemler bitmeli'	22	366
20	FEMEN kızları geliyor	22	66
21	BM'den Gezi çağrısı: Tansiyon düşürülmeli	22	45

Tablo 28. 20.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	21 günün zararı 140 milyon TL	1	60,5
2	Plebisit tüm İstanbul için	1	45,5
3	Gezi için turizm atağı	13	393
4	Kaosun otel faturası ağır	13	58,5
5	'Kendimi kaybettim'	20	239
6	Öğretmenden polis çocuğuna gözaltı	20	195,75
7	Duran adama karşı duran adam	20	225
8	Çarşı grubu üyesi 2 kişi tutuklandı	20	85,5
9	Ricciardone Ak Parti'ye gidip güven tazeledi	20	240
10	105 site, 262 hesap	20	290
11	Sosyal medyaya sınır	20	209,25
12	'Basit süreç yönetilemedi'	20	85
13	16 ilde şiddet doruğa çıktı	20	171
14	Suç duyurusu zinciri	20	108
15	Bu da duran vekil	20	72
16	Erdoğan'a hak verdi	20	49

Tablo 29. 21.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	‘Artık durağı bile halka soracağız	1	99
2	Taksim’de esnaf durdu	11	112
3	O polis 18 yılla yargılanabilir	22	212,5
4	Otobüs durağı bile halka sorulacak	22	500
5	Taksim Meydanı’nda bikinili eylem	22	98
6	CHP’li vekillerin yaratıcılığı arttı	22	105
7	Kılıçdaroğlu’ndan Merkel’e mektup	22	44
8	Arınç: İstifa etmedim	22	56

Tablo 30. 22.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	‘ASIL HEDEFLERİ ÇÖZÜM SÜRECİ’	1	650
2	Provokatör örgütün cephaneliği çıktı	1	48
3	Ülkeyi bir mikser gibi karıştırdılar	18	900
4	Almanya ile ‘Gezi’ restleşmesi	18	225
5	Kılıçdaroğlu Rutte’ye mektup gönderdi	18	49
6	Gezi’de 20 tutuklama	19	224
7	Rize’de yürüyen adamlar	19	140
8	“Gezi’de kayıp müracaatı yok”	19	120,75

Tablo 31. 23.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	BARIŞ GÜNÜ’NDE TERÖRE ELVEDA	1	531,5
2	Taksim yine gergin	1	56
3	DOSTA BAK!	1	85,5
4	Der Spiegel’den Türkçe ‘çelme’	19	520
5	Alman basına ilan	19	110
6	‘Milyonlarca tweete bir besmeleniz yetti’	20	846
7	Bahçeli: Başbakan yoldan savruldu	20	63
8	Alman elçiyle 1 saat 15 dakika	20	164,75
9	Çiçek: Ülkenin imajı büyük yara aldı	20	91
10	Taksim’de anma toplantısı sonrası tansiyon yine yükseldi	21	633,5
11	Gezi Parkı olaylarında dün de 9 kişi tutuklandı	21	56
12	Gözaltında LYS sınavı	21	200
13	‘Akademisyen taraftar gibi davranamaz’	21	70

Tablo 32. 24.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	OYUN BOZULDU FİNAL SANDIKTA	1	625
2	Beyaz Türkler'in korkusu Gezi'yi patlattı	8	962
3	'Gezi yalan hedef talan'	20	687,5
4	Kılıçdaroğlu'na karne	20	72
5	Başbakanın evine Türk bayrağı asıldı	20	104,5
6	Çapulcu övgüsü Arınç'ı kızdırdı	20	91
7	Adana'da polis bıçakla yargılandı	21	42,25
8	Taksim'de sabaha kadar müdahale: 15 gözaltı	21	65
9	'Sürece sahip çıkmalıyız!	21	176

Tablo 33. 25.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	TÜRKİYE-AVRUPA TAKTİK SAVAŞLARI	1	563,5
2	'Hem demokrasi hem güvenlik'	1	84
3	Obama ile Erdoğan'ın Sürpriz telefon zirvesi	1	72
4	Bu da Angela Merkel'in Gezi Parkı	15	738
5	Özgürlüklerden vazgeçmeyiz	20	946
6	AB ile fasıla Merkel engeli	21	825
7	Üç Çarşılının serbest kalmasına savcı itiraz etti	21	98
8	Telgrafın tarihçesi örgütsel delil sayıldı	21	70
9	Sarısülük davasının zanlısı polis serbest	21	91
10	Otoparkta polis dayağına inceleme	21	73,5
11	CHP'den hükümete AB tepkisi	21	32,5
12	Obama ile Erdoğan'ın sürpriz telefon zirvesi	21	321,5
13	'Olumlu karar bekliyoruz'	21	85

Tablo 34. 26.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	‘Rahat olun, bu oyunu bozduk’	1	187
2	Gezi yarası ramazanla kapanacak	11	309
3	‘Herkes rahat olsun operasyon tutmadı’	20	870
4	‘Polis halka karşı destan yazar mı?’	20	210
5	Beyaz Saray’dan açıklama	20	48
6	“Üç hilalin altında Erdoğan’a yer yok”	20	188,5
7	Gerekçede ‘görüntü kayıtları yok’ iddiası	21	145
8	AK Parti’den, “Büyük Oyun” CD’si	21	79,75
9	Başbakan’ın ev ve ofisini basacaklardı	21	90
10	Gezi Parkı’na 2. Dalga	21	52,5
11	22’nci fasıl açıldı müzakere ekimde	21	648

Tablo 35. 27.06.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	‘Gezizede’lere terör tazminatı	1	58,5
2	Gezi’de zarar gören eylemcilere tazminat	20	376,5
3	Enkaz Temizleniyor	20	229,5
4	Twitter’a çağrı yaptı	20	280,5
5	Savcılar Gezi profili çıkardı	20	289
6	GEZİ OLAYLARINA POLİSİN BAKIŞI	20	91
7	AK Parti’den Taksim çalıştayı	20	84
8	Gezi olaylarında 12 tutuklama kararı	20	49
9	Bakan Eroğlu biber gazı yedi	20	49

Sabah gazetesinin, 27 Mayıs 2013- 27 Haziran tarihleri arasında Gezi Parkı konulu 478 habere yer verdiği tespit edilmiştir. Bu haberlerden 75’i ise birinci sayfadan yayınlanmıştır. Gezi Parkı konulu ilk habere, 31 Mayıs 2013 tarihinde yer veren Sabah gazetesinde, birinci sayfadan yayınlanan haberlerin çoğunluğunun egemen söylem tarafından üretilen açıklamalardan oluşturulduğu görülmektedir. Muhalif söylem birinci sayfada yok denecek kadar az yer bulmuştur. Gazetede, iktidar tarafından üretilen

söyleme ait haberlere, muhalefet kanadından üretilen haberlere oranla daha fazla yer verildiği görülmüştür. Bu anlamda gazetenin profesyonel yansızlık, nesnellik gibi profesyonel gazetecilik normlarını ihlal ettiği tespit edilmiştir. Zira yazılı basında nesnellik iddiası, akredite kaynaklara, bu kaynakların söylemlerine ve bunlardan yapılan alıntılara dayandırılmaktadır (İnal, 1996. 103). Öte yandan Gezi Parkı eylem ve eylemcilerini olumsuzlayan haberlere ait başlıkların büyük harf veya tırnak işaretiyle kullanması da nesnellik unsurunun ihlal edildiğini göstermektedir. Bazı temaların öne çıkarılması, van Dijk haber söylemi analizine göre de; haberdeki nesnellik, dengelilik ve tarafsızlığı ortadan kaldırmaktadır. Bu anlamda elde edilen veriler ışığında Sabah gazetesinin iktidar yanlısı bir söylem ürettiği tespit edilmiştir.

3.2.1.2.2. Hürriyet Gazetesi'nde Gezi Parkı Olaylarının Kapladığı Alan Ölçüsü

Tablo 36. 29.05.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Gezi Parkı savunması	1	97,75
2	BİBER GAZI VE TEKME TOKAT	1	60
3	Gezi Parkı ARBEDESİ	9	756

Tablo 37. 30.05.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	GEZİ PARKI İÇİN KARARI VERDİK UYGULAYACAĞIZ	1	84
2	Onlar kesti halk dikti	8	214,5
3	CHP'li vekiller 24 saat nöbet tutacak	8	72
4	Erdoğan: Biz karar verdik	8	89,25

Tablo 38. 31.05.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Gezi Parkı'nda YAKMA TİMİ	1	525
2	SABAHA KARŞI GEZİ BASKINI	6	506
3	Yine kepçeleri susturdu	6	108
4	Fotoğraf çektim diye kasıklarım tekmelendi	6	101,75

Tablo 39. 01.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Gazi Parkı	1	840
2	Eylemi yapanları çok iyi tanıyoruz	1	49
3	GEZİ AVM'de mağaza açmayız	1	30,25
4	O PROJEYE DURDURMA	1	73,5
5	Mağaza açmayız	12	698,75
6	İkram Dışı Hareketler	20-21	1508,75
7	Polisi kınadı	21	72,5
8	DİREN GEZİ PARKI	21	22
9	MASKE VERİN	24	820
10	Hastanelikler	24	97,5
11	Kınıyoruz	24	162,75
12	MHP Gezi'de: Bize de sıkın	24	106
13	Yönetim şiddeti uygarlıktan uzaklaşma	24	263,5
14	%50 gereği	25	547,5
15	Polis'in müdahaleden başka çaresi yoktu	25	165
16	DÜNYA İZLEDİ	26	1025

Tablo 40. 02.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	#5gündetaksim	1	937
2	GAZDA YANLIŞLIK VAR EYVALLAH	1	140
3	POLİSE Ölçülü ol İKTİDARA Kulak ver	1	36
4	İzdihamdan zor girdi	1	45
5	Gecelere Gezi arası	2	430
6	Dinlemeye başlayınız	2	92,5
7	TÜRKİYE UYUMADI	18-19	1982,5
8	TAZYİKLİ SUYLA TANGO	21	278,5
9	Hastanelik oldu	21	34
10	Erdoğan'ın İNADINDAN	21	311,75
11	Sarhoş kafayla devrim yapacağını sanıyorlar	21	108,75
12	Deniz 'Gezi'si	21	59,5
13	ÇEKİLDİLER	22	1950
14	Her yer TAKSİM	22	650
15	Kalbim sizinle	22	156
16	Kışla yapılacak gaza bakılacak	23	672,5
17	Kaygılara kulak verin	12	175
18	Bizi diktatör yönetiyor demiştim	12	436
19	İÇİŞLERİ: Orantısız güç kullanana işlem yapılacak	12	80
20	MHP Taksim'de	23	49
21	HER YER DİRENİŞ	26	1012,5
22	Suriye: Erdoğan istifa etmeli	26	73,5

Tablo 41. 03.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	GÜNDEM TWITTER	1	292,5
2	GEZİ TEMİZLİĞİ	1	412
3	Bilanço ağır	1	66,5
4	Gezi'deki farklı bir eylem	1	125
5	KILIÇDAROĞU Başbakan'ın özür dilemesi gerekiyor	1	14
6	Bahçeli Türkiye cepheleşme konusunda son safhada	1	14
7	Gözler şimdi piyasada	9	575
8	Esnaftan sağduyu çağrısı	9	126
9	TAKSİM GENİŞ BİR KOALİSYON	16	1690
10	Başbakanlığa yürüdüler	17	397,75
11	Ofis önünde ÇATIŞMA	17	393,5
12	MINTIKA	17	126
13	67 il, 235 eylem 1730 gözaltı	17	150,5
14	BİRKAÇ ÇAPULCUYA PABUÇ BIRAKMAM	18	418,25
15	MHP hatta BDP bu işe bulaşmadı	18	94,5
16	SORDU: KİM ÖDEYECEK	18	430,5
17	Twitter bela	18	378
18	Devletin medyasının ahlak kuralları var'	18	60
19	Bodrum karatesi	19	406
20	Sosyal medyaya alkışlar	19	525
21	Medya geçmişiyle yüzleşmeli	19	252
22	Türkiye YİNE uyumadı	19	157,5
23	Yönetenler mesajı almalı	19	59,5
24	ÖZÜR DİLE	19	325,5
25	Böyle şımarık başbakan görülmedi	19	252
26	Gezi'de değil Atatürk Anıtı'ndaydık	19	105
27	O RUH 'GEZİ'YOR	26	446,25
28	Devletiniz fazla yüce	26	588,75

Tablo 42. 04.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	MESAJ ALINDI	1	261,75
2	GEZİ SÜRÜYOR	1	580,25
3	BU İŞİ BU NOKTADA TADINDA BIRAKALIM	1	22,5
4	AÇIKLAMAYI GÜL DEĞİL BAŞBAKAN YAPMALIYDI	1	22,5
5	Sayın Cumhurbaşkanı Ne kastetti bilemem	1	99,75
6	Tutmakta zorlandığım YÜZDE 50 VAR	1	73,5
7	Antakya'da bir genç öldürüldü	1	56
8	Kim bu eli sopalılar	1	59,5
9	Polis gazı kesmedi	1	134
10	Spor salonundan nezarethane	1	63
11	Piyasalar 'Gezi'ye' direnmedi	1	26,25
12	2 gün Taksim grevi	1	24,5
13	Ankara'da kuğulara tahliye	1	21
14	KAYGILIYIZ aşırı güç soruşturulsun	1	52,5
15	Nazım'sız 50'nci yıla Gezi Parkı damgasını vurdu	7	320
16	Sinemayı bırakıyorum artık çapulcuyum'	7	230
17	Sabancı'dan AKM açıklaması	7	190
18	Piyasalarda yangın var	8	1133,5
19	"GERGİNLİK DEVAM EDERSE DAHA DA DÜŞER"	8	212
20	Turizmde gerginlik	9	439,5
21	Turizm iptallerini önleme çabası	9	52,5
22	Etkinliklere erteleme	9	91
23	Kenya'dan 'Gezi Parkı'na pizza	11	420
24	Starbucks: Koşulsuz yardım ediyoruz	11	63
25	ÇİVİ TİMİ	16	441,5
26	Yarbayı da yaraladılar	16	90

27	170 YARALI	16	365,5
28	Destek eylemlerinde iki ölüm	17	68
29	Revirlere gaz bombası atıldı	17	136,5
30	Dolmabahçe barikatı	17	689
31	Çav Bella	17	130
32	DEMOKRASİ SADECE SEÇİM DEĞİLDİR	18	501
33	KÖŞK ZİRVESİ	18	225
34	Ders alalım tadında kalsın	18	129,5
35	ÇAPULCU' TETİKLEDİ	18	315
36	TV yarışmasında Gezi soruları	19	112
37	Korkunun adresi hükümet	19	70
38	Anıtkabir'i yıkacaktı, yıkıldı	19	70
39	TWEET'İ PATLADI	19	51
40	Halkın iradesi sandıkta tecelli eder	19	136,5
41	%50'yi tutuyorum	19	429,75
12	Tencere tava hep aynı hava	19	57,75
13	Yöneticiler halkın sesini dinlemeli	20	215,25
44	FİNALLER ERTELENSİN EYEME GİDELİM	20	152,25
45	Kerry: Kaygılıyız	21	110,25
46	Avrupa Birliği üç koldan devrede	21	110,25
47	Twitter depremine New York raporu	21	110,25
48	GEZİ DÜNYA MANŞETLERİNDE	21	498
49	Arap Baharı ile karşılaştırılamaz	21	91
50	Erdoğan'ın 2.7 milyon takipçisi var ama o kimseyi takip etmiyor	21	110
51	New York Times'da ilan için kampanya	21	105

Tablo 43. 05.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	ELİ SOPALI POLİS Mİ OLUR	1	421
2	16 kişiye twitter gözaltısı	1	24
3	Tarkan'dan destek	1	22,5
4	Protesto sarayı	1	299
5	Yine gazlı gece	1	67,5
6	Kafasına sert darbe öldürdü	1	63
7	Kadere bak	1	84,5
8	EYLEMDE 8. GÜN	1	152
9	DERS ÇIKARDIK	1	150,5
10	Canlı YAYINA izin çıkmadı	2	99
11	Tarkan desteği	2	143
12	LÜTFEN O BARİKATLARI KALDIRIN	2	100
13	Şiddete karşıyım	2	55
14	Mobil trafikte yoğun 'eylem' tartışması	4	375
15	Kaynak twitter	5	72
16	GAZ HİKAYELERİ	5	32
17	Önce tencere sonra Türk Marşı'nı çaldı	6	317
18	Sanatçılardan Gezi yorumları	6	169
19	Siyah Kuğu etkisi	12	648
20	ÇİVİLİ TİM, MÜDÜRÜM	16-17	1694
21	Güç Kullanan polis Twitter'da aranacak	16	187
22	Halkı isyana teşvik gözaltısı	17	68
23	ÇİÇEKLER VERİLDİ	17	81
24	Halk böcek mi	17	108
25	Gezi festivali	16	275
26	ÇUBUK KRAKER Mİ YEDİRTMEZSİN	18	548
27	KONVOY KONVOY TENCERE-TAVA	18	486
28	Direniş artık şölene dönüşmeli	18	150
29	AKM'den sonra Anıtkabir hedefte mi?	19	199,5
30	Doğu değil Batı	19	77
31	Parti vicdanı 'yeter artık' diyor	19	73,5
32	Gaz kapsülü gözünden etti	19	56
33	Bu yolda ölürüm	19	126
34	Gizli kuvvet	19	77
35	Şiddetten özür	19	395,5
36	HEPİMİZ BİRER KALIP SABUNDUK	20	622,5
37	77 ilde 1 milyon eylemci	20	63

Tablo 44. 01.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Orman tasarısında GERİ ADIM	1	100
2	Gezi'de 10. GÜN konseri	1	145
3	Türkiye'nin geleceği Türkiye hakına ait	1	50
4	Burası 2'nci sınıf demokrasi değil	1	50
5	SOSYAL GÖZALTI	1	253
6	Aydınlar da çapulladı	1	60
7	Ne güzel ki meydandalar sevindirici	1	72
8	Protestoculara Rize'de saldırı	1	42
9	Ankara'da tam siper	1	204
10	İstanbul'da kandil kutaması	1	84
11	GEZİ'DEN 7 TALEP	1	100
12	Sendikalar Taksim'de	1	187
13	Gezi'de Kıvanç İZDİHAMI	2	71,5
14	Gelmekten vazgeçti	2	126
15	Orhan Pamuk: 'Erdoğan hükümetinin hatası'	8	436
16	Biz de Çapulcuyuz	8	112,5
17	COELHO: UTANALIM GAZ BREZİLYA MALI	8	60
18	Sendikalar meydanlarda	10	747,5
19	Alışverişe sinemaya 'Gezi' molası	11	747,5
20	Patent avcıları fırsatı kaçırmadı	11	221
21	Çevreciler kazandı	13	500
22	İşte bağışla hazırlanan o ilan	15	210
23	İran'dan 'Gezi' açıklaması	15	75,5
24	Çapullamak sözlüğe girdi	15	210
25	ABD'ye Gezi tepkisi	15	80
26	Tweet ŞOKU	18	641,5
27	Kışkırtma' paylaşımları	18	71,5
28	Gözaltılar hukuksuz	18	234
29	Kandil simitleri 'Devrim Market'ten	19	524,5
30	Sarhoş olsun anlaşırız yeter ki kalleş olmasın	19	227,5
31	Rize'de eylemcilere saldırı	20	587
32	MEDENİ DAVRANIŞLAR	20	358
33	AKP'ye oy veren senin jandarman mı	20	136,5
34	İstifanı ver Gezi'ye git	20	63
35	Bu eylem milletin iradesidir	20	52,5

Tablo 45. 07.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	ŞUNU AL BUNU VERLE YÖNETİLMEZ	1	306
2	Vandallığa dönüşen eylem derhal bitmeli	1	320
3	Polise gaz sorgusu	1	32
4	Devletin güler yüzüne ihtiyaç var	1	36
5	Gül'den söz: Cadı avı olmayacak	1	32
6	Gezi bir demokrasi fırsatıdır	1	40
7	3'ÜNCÜ BÜYÜK ACI	1	117,5
8	EYLEMDE 10. GÜN GEZİ'YE DEVAM	1	346,5
9	Eylemciler 'Gezi Kayıpları'nı andı	1	12
10	İzmir'de 34 Tweet'çi serbest	1	18
11	Onların şarkısı benden güçlü	1	56,25
12	Çekin Gezi arşivi olsun	1	22,5
13	Tepki yağdı İPTAL OLDU	2	396
14	Twitter'dan eylemci ünlüleri attı	2	87,5
15	Polat ile Behzat Ç. GEZİ EYLEMİNDE	2	181,5
16	Zürih'ten Gezi'ye sanatsal destek	2	168
17	Hollanda'da 'Kırmızı Lale' mevsimi	2	258,5
18	Ekonomideki itibarı demokraside de kazanabiliriz	8	991,75
19	#direnborsa	9	378
20	Hak kullanmaya evet, kavgaya hayır	9	522,5
21	Odam 'Gezi' Manzaralı olsun	10	464
22	Nöbete devam	20	470
23	HER TWEET'E İNANMAYIN	20	402,5
24	Komiser Şehit oldu	20	120
25	Başak bu hale geldi	20	96
26	Sanatçılar yürüdü	20	80
27	Ölenler anıldı	20	26
28	Tunalı, Taksim'i aratmadı	21	198
29	SOPLAI, DEMİR çubuklu polis timi	21	375,5
30	Müfettişler ifade alıyor	21	98
31	Tweet'çiler serbest	21	140
32	Çevre duyarlılarına SAYGIM VAR	22	616
33	Gezi ikna olmadı	22	130
34	Meclis'te 'Gezi Parkı' tepkileri	22	70
35	Katılımları engellemek için müdürleri uyardık	22	154
36	CADI AVI OLMAZ	23	400
37	Ergenekon'da 'Gezi'li savunma	23	105
38	PKK provası	23	87,5
39	Eli sopalı polisler devleti temsil edemez	23	161
40	Gezi Parkı gibi AOÇ'ye de SAHİP ÇIKIYORUZ	24	311,75

Tablo 46. 08.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Çevrede ortak olalım	1	161
2	Geziye gitti, Tweet attı	1	63
3	Gezi'de Cuma namazı	1	180
4	Taksim'de var, İmralı'da yok	1	37,5
5	Sen de bir çiçektin	1	48,75
6	Çatışmanın kaynağı baskıdır	1	37,5
7	Adana'da da sopalı 'sivil'	1	40
8	Gezi arşivine siz de katılın	1	55
9	İsyan günlerinde AŞK	1	151
10	Parka gitmek yeterli değil	2	313
11	Dersimi aldım, yorum yapmam	2	175
12	O pankarta tepki yağdı	2	108
13	İsyancı ergen	6	173,25
14	Vezir de olabilirsiniz rezil de	8	572
15	Piyasalara 'ince' ayar	9	700
16	Haftanın en çok kazandıranı Euro	9	166
17	Gezi'nin bilançosu	11	73,5
18	Yavuz Sultan ismi kalacak	16	434
19	Dayanamadım o ilanı verdim	18	475
20	Gezi protestosu Erdoğan'a başkaldırı	18	46
21	İfade özgürlüğünün yanındayız	18	77
22	Gezi 'cuma'sı	20	45
23	Sorumluluğa davet ediyorum	20	320
24	Oğlum sen de çiçektin	21	180
25	Atatürk Cumhuriyet'i gençliğe emanet etmekte haklıymış	23	153
26	GEZİ'YE AVM mümkün değil	24	480
27	Sorumlular hesap vermeli	24	225
28	Hiçbir polis müdahalesinde ölüm yok	24	225
29	HALKINA SAYGI DUYSUN	25	340
30	'Taksim'i ezelim'de savcılar göreve	25	84
31	Gezi direnişi zorbalığa cevaptır	25	110
32	İmralı'da 6. Randevu	25	190

Tablo 47. 09.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Kışla yapılacak AVM ve otel yok	1	156,5
2	BAŞBAKAN KELLE VERMEZ	1	20,25
3	ÇARŞIDAN KARŞIDAN TAKSİM'E	1	408
4	EYLEMCİYE İKİ SORU	1	0
5	Taciz isyanı	1	0
6	Şapkadan yeni plan çıktı	9	906
7	Her yer Gezi	18	834
8	Twitter'ın kurucusu Dorsey'den eylem tweet'i	18	40
9	5 KİŞİYE TWEET GÖZALTISI	18	36
10	Başbakan İzmir polisine emir mi verdi?	18	336
11	Topçu yapılacak AVM değil Müze olacak	19	110
12	TAKSİM tek renk	19	752,5
13	Burası park olarak kalmalı	19	286
14	Birileri istedi diye Başbakan kelle vermez	20	684
15	Ağaçlandırmada destanlar yazdık	20	90
16	Barışçıl çözüm için sinyal yok	20	260
17	Balkondan sevgi gösterisi	20	283,5
18	HALK KURŞUN ASKER DEĞİL	21	675
19	Twitter'ı bela olarak gören bu zihniyet matbaaya da karşıydı	21	140
20	'Sessiz Çığlık' Gezi Parkı'nda	21	576
21	Örtülü-örtüsüz tacize hayır	22	270
22	Müzakereler ertelenebilir	30	382,5
23	İngiltere biber gazı satışını durdurur mu?	30	52
24	ABD elçiliği o tweet'leri dün sildi	30	91
25	Bir tek Twitter ABD'ye direnmiş	30	117

Tablo 48. 10.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	1 Santime bile olmaz	1	180
2	Yüzde 50 de kardeşimiz	1	21
3	Sabah o tweet'i neden attım	1	100
4	YENİÇERİYE BENZETTİ	1	651
5	Kırmızılı kadın Halk kazanacak	1	70
6	Kürtlerle barışı Gezi'deki irade getirecek	1	190
7	Camide neler yaşandı	1	36
8	Ankara 'Gezi'si	2	105
9	TV'DE İZLERKEN GÖZLERİM DOLDU	2	290
10	Kırca'dan valiye uyarı	2	60
11	300 kişilik yemek dağıttı	2	110
12	AKM arşivi çürümeye terkedildi	7	252
13	Sertlik olmazsa yatırım gelir	8	240
14	Piyasaların 'Gezi' falı	10	470
15	KKTC, TOMA'ya karşı	14	150
16	Yunanistan medyasında gezi bereketi	14	57
17	Kırmızı elbiseli kadın: Halkın gücü kazanacak	14	85
18	AKP NEO Kemalist	16	1660
19	ANLADIĞINIZ dili konuşuruz	17	1100
20	BİZ HALKIZ FARKINDAYIZ	18	835
21	Yüzde 50 de kardeşimiz	18	180
22	Birileri bizi silkelemeli	18	91
23	İnatlaşıp toplumu ateşe atma	19	392,5
24	CHP'nin fidanı	19	294
25	Miting yapmak AKIL TUTULMASI	19	160
56	Halka mitingle cevap verilmez	19	74
27	Deniz çapulcuları	19	60
28	'Camide içki' haberi nasıl bir aklın ürünü	20	122
29	2 saat uyudu uyandı ve özür diledi	20	112
30	Bu kez Adana	20	420

Tablo 49. 11.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	PARK'TA MANTIK DERSİ	1	237,5
2	BAŞBAKANLA 'gezi' zirvesi yarın	1	108
3	Avşar'a randevu	1	49
4	PROJEDE ISRARLIYIZ	1	63
5	Siz daha çok tencere tava çalarsınız	1	30
6	Erdoğan depresyon geçiriyor	1	30
7	Geri adım yok	6	420
8	Güvendiğim tehlikede koruma istedim	6	450
9	'Gezi' mi faiz lobisinden, faiz mi 'Gezi'den?	8	1056
10	Dolar 1.90'ı aştı borsanın tadı yok	9	664
11	'GEZİ' UYARILARI	9	242
12	Taksim serbest ticaret bölgesi	10	704
13	Pankart savaşları	16	816
14	'içen görmedim' diyen müezzine inceleme	16	100
15	Eylemcileri ezen o otoyu bulun	17	396
16	Gezi2de bira yok	17	36
17	Mücadele alanında alkol alınmaz	17	81
18	Gezi dalışı	17	168
19	Aynaya bakıp da mı o ifadeyi kullandı	18	557
20	Gezi'de antikapitalist mescit	18	324
21	Diyalogla ÇÖZERİZ	18	121
22	AK Partili vekilden tweet: Yeter söz gençliğin	18	71,5
23	Bu kafayla çok tencere tava çalarsınız	18	84
24	Faiz lobisi gerçekte nedir?	20	78,75
25	Bataklık Meydanı'na Gezi Parkı İlhamı	21	416,25
26	Rusların Türkiye'ye bakışı değişti	21	49
27	L.A çapulcuları	21	135
28	Dünya medyası Gezi'den bıkmıyor	21	70
29	ABD'den Gezi Yorumu Protestolar barışçıl	21	65

Tablo 50. 12.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	YAZIK	1	959
2	Polis değil EYLEMCİ	1	49
3	VALİ: GEZİ'DEN ÇOCUĞUNUZU ALIN	1	28
4	Avukatlara yaka paça GÖZALTI	1	100
5	Eylemi bitirin gözlerinizden öpüyorum	1	42
6	Nazan'dan Gezi şarkısı	2	117
7	İdeolojik tartışmalara karışmayın	10	414
8	'Gezi' mektubu iknaya yetti	11	460
9	'Gezi'ye benzemesin diye ağaç kesmeyeceğiz	11	110
10	TAKSİM SAVAŞI	20-21	1962
11	Son ihtar: Meydanı terk edin	20	260
12	Molotofçu polis değil, bu adam	21	150,5
13	Saat 20.15 toz duman	21	154
14	GEZİ dosyasıyla Ankara'da	23	285
15	Tayyip Erdoğan DEĞİŞMEZ	24	416
16	49 avukata GEZİ'den gözaltı	24	399
17	Referandum Sürprizi	24	70

Tablo 51. 13.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	YARALIYIZ	1	526,5
2	YORGUNUZ	1	270
3	Taksim'de dayanışma	1	78
4	Meydan korosu	1	80
5	İtalyan desteği	1	147
6	Avukatlar ayakta	1	60
7	Yanlışlar ilk gün yapıldı	1	67,5
8	O polisler açığa alındı	1	45
9	Parti mitingi iptal etsin	1	35
10	Erdoğan değişmek zorunda	1	40
11	GEZİ İÇİN REFERANDUM	1	140
12	Gezi eylemleri eserlerime yansıyacak	8	483
13	Bankaların suçu yok	10	240
14	Bazı özel bankalar faizci	10	192
15	Kâr yok ki menfaat olsun	10	198
16	'YAKA PAÇA' İSYANI	20-21	1144
17	EYLEMCİ TEYZE gazdan hastanelik	20	234
18	Gelinin babası: Şiddet gördü	21	234
19	Yoğun bakımdaki sözler Barikata git	21	145
20	Plastik mermi	21	80
21	Ağabeyi: Maalesef kardeşim kurtulamadı	21	45
22	REFERANDUM SİNYALİ	23	392
23	HEYET: Gezi, park kalmalı	23	208
24	Sükûnetle not aldı	23	52,5
25	Buradayız kararlıyız	23	126
26	Başbakan'a Şaşmaz'dan Gezi daveti	23	70
27	Necati Şaşmaz TT oldu	23	112
28	Başbakan Erdoğan'ın sözleri bir tehdittir	24	270
29	Kırmızılı kadına kırmızılı destek	24	150
30	Diyalog ve itidal çağrısı	24	60
31	Taksim baskını KAPAKLARDA	24	147
32	İşte gazeteci Amanpour	24	73,5
33	Kuğulu'nun gözyaşları	26	416
34	Polis yanlışı gördü	26	596
35	Mitingleri iptal et	26	98
36	Almanya Cumhurbaşkanı Gezi Parkı için Gül'ü aradı	26	28

Tablo 52. 14.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	OKUMUŞ ÇOCUKLAR	1	580
2	REFERANDUM DEĞİL, PLEBİSİT	1	1188
3	Gezi'ye anne zinciri	1	50
4	Çapulcuya selam olsun	1	56
5	SABRIN SONUNA GELDİK	1	21
6	o polisin silahına el konuldu	1	30
7	AP kınadı Bağış: Saçmalık	1	30
8	Ne zaman SİZ-BİZ olduk	1	100
9	'Gezi'nin iki yüzü	9	208
10	Senin haddine mi?	15	1200
11	Karar aynen iade edilecek	15	80
12	Şiddete kınama Başbakan'a eleştiri	15	224
13	Medyaya baskıdan rahatsısız	15	176
14	Kanada'da böyle şey olmaz	15	77
15	GEZİDEKİLER KİM? %93.6 SADE vatandaş	22	1352
16	Gezi'de 'anne' zinciri	23	626
17	Vuran polis KAYDIRILDI	23	98
18	BJK-CHP-FB BARİKATI	23	266
19	GEZİ'cilerle uygun mahalde buluşu	23	140
20	İnatlaşarak olmuyor	26	331,5
21	O park kokudan geçilmiyor	26	555,5
22	Yargı kararının önüne geçilemez	26	231
23	24 saatte müdahale	26	452
24	Başbakanla gece randevusu	26	189
25	Özgürlük referanduma sunulamaz	26	70
26	Gezi için yürüdüler	26	210

Tablo 53. 15.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	İşte hayal meydanı	1	128
2	13 SAAT RESİTAL	1	196
3	Vedat'ın isyanı	1	85
4	Gezi Parkı'nda tedavi sorgusu	1	68
5	Mesajı aldık gençler, lütfen ARTIK ÇEKİLİN	1	102
6	Tehdit yok ben karar verdim	2	120
7	Pitbull gelmiyor	2	40
8	Dublajcısı eylemde	2	119
9	Gezi eyleminde ŞİDDET DAYAĞI	3	126
10	Sosyal medyaya 'Aile' tedbiri	8	330
11	Dolar fobisi	9	484
12	İZİN ALDIN MI	16-17	803,5
13	Gözümü verin	16	299
14	Kasklı Cuma	16	182
15	Çanakkaleden sonraki destan	16	169
16	DİREN EZGİ	17	131,5
17	5 MİLYON TWEET'e organize incelemesi	17	144
18	Fransız polisine GAZ TEPKİSİ	17	54
19	Destek sağanağı	17	362
20	Gezinin kararı forum sonrası	17	60
21	Dayakçı polis açığa alındı	17	130,5
22	Geziye destek tweeti	17	42,5
23	Yurtdışında destek mitingi	18	390
24	Mesaj alındı	18	627
25	SOSYOLOJİ TARTIŞMASI	18	148
26	Plebisit lütfetmiş beyefendi	19	532
27	Ethem'in kalbi de durdu	19	50
28	Körler sağılar birbirini ağırlar	19	70
29	Taraftar sağduyulu olmalı	19	77
30	Sokaklar serbest bırakılmalı	19	210
31	Gezi Parkı olduğu gibi kalır	20	90
32	AŞK BİTTİ burası Türkiye	22	273

Tablo 54. 16.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	KARA GECE	1	438
2	Vali: Bugün Taksim'e gelmeyin	1	112
3	TUZAK KURULDU	1	454
4	Biz de nöbetteyiz	1	15
5	Hesabını sorarız	1	15
6	24.00 Ankara Kennedy Caddesi	1	52
7	01.15 İzmir Gündoğdu	1	35,75
8	BOŞALTIRIZ	16	1228
9	Son zamanların en pis tezgahı	16	70
10	BÖYLE GİRDİLER	17	586
11	Vali Mutlu: Bugün Taksim'e gelmeyin	17	60
12	Dilek ağacı yakıldı	17	78
13	İstanbul'da bugün yollar kapalı	17	57,5
14	SOKAKLAR KİLİT	18	681
15	Divan'da gazlı müdahale	18	431,25
16	Dünya yine canlı yayında Gezi'yi izledi	18	104
17	Ölümü kurşundan	18	250
18	Gezi'de biz de nöbetteyiz	19	320
19	SDP'den alınan 4 kişi tutuklandı	19	49
20	Erdoğan'a 2'nci 'kaygı' mektubu	19	56
21	Artık herkes evine dönmeli	19	91

Tablo 55. 17.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	TEHLİKELİ İNATLAŞMA	1	660
2	Genç Berkin de başından vuruldu	1	35
3	HESAP SORACAĞIZ	1	207
4	Gündoğdu desteği	1	36
5	İptal tehlikesi	1	49
6	Su bile 'biber gazlı'	1	110
7	Gözaltı korteji	1	90
8	POLİSTEN ROTH'A Şşşşşşt!	1	88
9	Mizah 30 sene sonra sokakta	1	87,5
10	GEZİ SANATÇILARI	2	504
11	Düğüne Gezi damgası	2	66
12	Çapulcular korosu	2	21
13	MİZAH 30 YIL SONRA SOKAĞA GERİ DÖNDÜ	7	1100
14	Otocular da 'gaz'ı yedi	8	560
15	25 milyar dolarlık 'Gezi Parkı' riski	9	928
16	Diren teyze	10	275
17	Validen sınav ricası	17	59,5
18	DESTEK YAĞDI	20	939
19	İlaçlı ama kimyasal değil	20	56
20	Suya GAZ	20	406
21	Başka borudan fışkırttılar	20	175
22	8 gazeteci yaralandı	20	56
23	Anneler zinciri	21	187
24	Önce destek sonra opera	21	44
25	Ethem mitingi	22	680
26	Erdoğan'la psikologlar konuşsun	22	450
27	POLİSİ ÇIKARDILAR	22	250
28	Çarşı'ya 22 gözaltı	22	112
29	REUTERS… BBC… CNN… HADİ GİZLE	23	1075
30	İşte gerçek Türkiye	23	191,25
31	Bu saatten sonra teröristler	24	84
32	Twitter için teşkilata uyarı	24	56
33	CNN önünde çifte eylem	28	143
34	Siber âlemde GEZİ SAVAŞI	28	182

Tablo 56. 18.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Piyasalar 'GEZİ'den dönüyor	1	49,5
2	İşte tutuklu piyano	1	304
3	BUNLAR şaşırmış	1	91
4	Ethem'i vuran9 mm'lik silah	1	42
5	Duran adam	1	80
6	Taksim yolunu POLİS KESTİ	1	72
7	Konser sonrası Gezi'deyim	2	98
8	Sarı gelin Taksim'e	2	60
9	Bi' sakin ol yeğenim	2	224
10	Varsın yalaka olayım	2	84,5
11	Hiçbir tarafa yakın değilim	2	65
12	O projenin telifi eksik	2	141,75
13	Fatih Akın'dan Gül'e açık mektup	7	270
14	Merkel'e seyirci kalmayın çağrısı	7	39
15	TEB'DEN DESTEK	7	90
16	'Gezi' için iş bıraktılar	8	650
17	TÜSİAD: Terör ve şiddet geri gelmemeli	8	182
18	Bakanlıktan turizm için 'Gezi' çıkarması	9	198
19	Merkel: Ürkütücü	15	84
20	Avrupa Konseyi Ankara'yı uyardı	15	49
21	Gezi eylemcilerine Katar'da gözaltı	15	77
22	ABD Dışişleri: Komplo yok	15	49
23	Görüntüler Provokatif	18	506
24	İLAÇLI SU YOK	18	280,5
25	'Şiddet' partisi kapatılır	18	119
26	Askeri de kullanırız	19	304
27	Mezuniyet sorusu Biz bu gaz ile mezun oluruz da işsizliği ne yapacağız?	19	189
28	4 gün sorgu	19	204,75
29	Şiddeti özendirmeyin	21	384,75
30	GEZİ nöbeti	22	512
31	#evinedön'düler	22	324
32	TOMA'ya BAYRAK	22	357
33	Uyutuluyor	22	128,25
34	Ankara'da müdahale	22	131,75
35	2 polis metal cisimden yaralandı	22	69,75
36	ANTİDEMOKRATSINIZ	22	281
37	SESSİZ EYLEM	22	315
38	Savcılık: Silahı ve ismi verin	22	147
39	ORGANLARINI BAĞIŞLAYAMADILAR	22	17,5

Tablo 57. 19.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	İMAJIMIZ YIKILIR	1	310
2	Dalga dalga DURAN ADAM	1	234
3	Gezi direnişine seri gözaltılar	1	1200
4	Piyanoyu aldı Çav Bella çaldı	1	70
5	POLİSİMİZE TEŞEKKÜR	1	137,5
6	Gençler kazandı Başbakan yenildi	1	54
7	Başgaz Erdoğan TOMA'cı AKP	1	56
8	BM'den diyalog çağrısı	1	25
9	BİR FİDAN NASIL YETİŞİR	2	96
10	Sanat Cephesi'nden şiddete son çağrısı	7	341
11	'Gezi' zararı 100 milyon TL	8	198
12	'Güvenli Türkiye' seferberliği	8	683
13	İş dünyasından ilanla 'Hayata dönün' çağrısı	8	178,5
14	Bıyıklı yabancımız ürktü, barışmıyor	9	854
15	Para çıkışında istisna değiliz	9	253
16	Sert müdahaleyi eleştirmişti	14	81
17	BM: Orantısız güç cezalandırılsın	14	77
18	Çapulcular demokrasiyi güçlendirdi	14	56
19	Aydınlardan destek	14	35
20	Şam'da protesto	14	35
21	Dünya duran adam'ı konuşuyor	14	60
22	Olimpiyata kupaya isyan	14	620
23	DURMUYORLAR	18-19	1154
24	DURUP DURURKEN gözaltına alındılar	18	162
25	Durmak SUÇ DEĞİL	18	72
26	Müdahalemiz olmaz	18	72
27	Direndim	19	180
28	Ayağa kalktı	19	126
29	Polis ne yaptı kurşun attı mı	20	738
30	Ders alıp toparlanmak gerekir	20	224
31	Twitter'da kaynağa ulaşmaya çalışıyoruz	20	56
32	Zapturapta alınmalı	20	42
33	DÜNYANIN GÖZÜ AÇILDI	21	482
34	Kırmızı destek	21	182
35	O polis açıkta	21	182
36	İstanbul sokaklarında tekrar çalmak istiyorum	21	161
37	Kolluk kuvvetini çapulcuya çevirdiler	21	70
38	3 ilde 117 Gezi gözaltısı	21	133
39	EN VAHŞİ DİNGOLUK BUNLARIN	22	585

Tablo 58. 12.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Kuyrukta durduranlar DURAN ADAM OLDU	1	220,5
2	Okula Gezi yoklaması	1	20
3	GEZİ BILANÇOSU 4 ölü, 60'ı ağır 7 bin 832 yaralı	1	10,5
4	ABBASAĞA Parkta gece ne konuşuldu	1	29,75
5	Bu tercih tartışılır	1	64
6	Kendimizi gözden geçirelim	1	65
7	Bu görüntüler kavga çıkardı	2	273
8	Bereket ki 80 ÖNCESİ GİBİ olmadı	2	147
9	Bernanke roketleri	9	812,5
10	ABBASAĞA DİYOR Kİ	16	695,75
11	Sessiz DURUŞ	16	216
12	DURAN KADIN	16	234
13	Kayıp var, kayıt yok	16	126
14	Gezi yoklaması	17	126
15	4 ölü, 60'ı ağır 7832 yaralı	17	339
16	14 ayrı suçlama	17	115,5
17	20 tutuklama	17	42
18	Biber gazına hayır egzoza evet	18	1149
19	Türkiye'nin yanında olun	19	140

Tablo 59. 23.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	LATİN GEZİSİ	1	484,5
2	Bir besmelemiz oyunları bozar	1	210
3	Alman dergisinde TÜRKÇE KAPAK	1	52,5
4	Gezi'ye karanfilli anmaya müdahale	1	28
5	Efelenerek çözülmez	1	22,75
6	Erzurum'da gel açıkla	1	22,75
7	Keşke gözüme sıkmasalardı	1	70
8	Özgürlüğümüzü hepimiz yitirdik	1	45,5
9	Artık ENBE'de YER ALAMAM	2	168
10	Sınavdan 'Gezi' mahkemesine	7	73,5
11	MUM DÜŞTÜ	16	198,5
12	Karanfile tazyik	16	290
13	Ankara'da müdahale	16	70
14	32 tutuklama daha	16	151,5
15	İyiyiz ama yorgunuz	16	180
16	'Diğer' gazdan ifade verdi	16	168
17	Tayine izin çıktı, 1600 polis gitti	16	105
18	Köln'de 40 binlik GEZİ EYLEMİ	16	84
19	SİYASETİN TEYYO'SU	17	812,5
20	Namazda kıyamla direniriz	18	1300,5
21	Bedeli hep birlikte ödüyoruz	18	157,5
22	Bizim dayımız millettir.	18	66,5
23	Almanya'ya elçi misillemesi	26	244
24	Spiegel kapağında Türkçe 'Boyun eğme'	26	87,75
25	Mesaj alındı	26	360

Tablo 60. 24.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Bütün oksijen Gezi'ye kaydı	1	94,5
2	Taksim'de 15 kişiye gözaltı	1	26,25
3	Gezi ruhu Zucotti Parkı'na taşındı	1	17,5
4	Otağ kursunlar	1	24,5
5	Üç hilal de gururumuz	1	77
6	YILDIZLI GECELER	2	260
7	Şarkılarım Gezi Parkı'na	2	29,75
8	Protestonun YERİ DEĞİLDİ	2	220
9	'Duran Adam' marka oluyor	9	190
10	GEZİ, SÜRECİ VURURSA TRAJİK OLUR tam syfa	14	148,5
11	SENSİN TEYYO YA	16	112,2
12	Besmeleyi alet etti	16	77
13	15 GÖZALTI	17	637,5
14	Dünyanın çapulcuları birleşti	17	497,25
15	Eğitimli başörtülü de RAHATSIZ	17	503,75
16	AB SÜRECİ TIKANMAMALI	18	279

Tablo 61. 25.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Ethem için YÜRÜYÜŞ	1	87,5
2	OTOPARKTA polis şiddeti	1	59,5
3	Polis demokrasi testinden geçti	1	42
4	Müzakerede rötarlı formül	1	52,5
5	Elçilere ' Gezi ' brifingi	1	26,25
6	DUVAR MESAJLARI	2	154
7	Böcek ilacı gibi gaz sıktılar babamın ölümüne sebep oldular	4	639
8	17 polis 3 genç	16	298,5
9	ÇARŞI İÇİN ÇİFTE İTİRAZ	16	153
10	ÖRGÜT YOK ÖLÜ YOK HAPİS VAR	16	63
11	Amire sürpriz	16	63
12	Ethem'i vuran polis, meşru müdafaadan serbest	17	450
13	Hâkime müdür tweet'i : Adamsın	17	72
14	Polis kaskla vurdu	17	114
15	Gezi'ye Adana'da 7 hapis, İzmir'de13 gözaltı daha	17	57
16	Karanfil çocuk gösterdiler	18	782
17	ÇAPULCU DEMEYİN	18	137,5
18	AKİL İSTİFA	18	30,25
19	Obama, Erdoğan'la Suriye ve Gezi'yi görüştü	18	56
20	TOMA'ya FOMA	19	399
21	'SIRRI'sız gelin	19	314,75
22	Sırrı'sızlık onların kabulüdür	19	91
23	Almanya yumuşadı	27	341,25

Tablo 62. 26.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Dayak yiyen polis çocuğu	1	189
2	SPK'dan Gezi için SORGU	1	27
3	Ayaklar ne zaman baş oldu	1	42
4	Halkına karşı destan yazılmaz	1	42
5	Sözlerinle milleti tahrik etme	1	42
6	AB elçilerinden ÖZGÜRLÜK VURGUSU	1	50
7	100 yaşımla Gezi'nin en yaşlı direnişcisiyim!	5	765
8	SPK 'LOBİ' ARIYOR	11	675,5
9	Babam polis dedikçe dayak	17	270
10	8 gün sonra soruşturma	17	58,5
11	ETHEM GİBİ ÖLDÜLER	17	45
12	Ankara'da Gezi baskını: 23 gözaltı	17	39
13	AYAKLAR NE ZAMAN BAŞ OLDU	18	904,5
14	Elçilerden endişe mesajı	18	189
15	Biber gazı laf olsun diye değil	19	66,5
16	Gezi ve çözüm süreci MGK'da konuşuldu	19	38,5
17	RECEP'İN DESTANI BU	19	650
18	Besmeleyi bir sen mi biliyorsun	20	576
19	AB ile 'orta yol' bulundu	21	538,5

Tablo 63. 27.06.2013 Tarihli Hürriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Facebook ve Twitter paylaşmayı reddetti	1	29,25
2	Beşiktaş'ta bakana da biber gazı	1	16,25
3	O BİR BİREY	2	201,5
4	Biber gazı kurbanı	2	115
5	Konserler ertelendi	2	35
6	Ben bir sanatçıyım	7	283,75
7	Başbakanın kardeşimin katiline bir madalya takmadığı kaldı!	8	700
8	ARACILARA BASKIN	12	663
9	SESSİZ EYLEM	16	393,75
10	MAALESEF TWITTER REDDETTİ	16	165,75
11	TWITTER'DAN CEVAP	16	67,5
12	Bilgi paylaşmadık	16	94,5
13	Ben de biber gazı yedim	17	94,5
14	Ethem için suç duyurusu	17	70
15	Gezi Parkı'na tecavüz edildi	17	66,5
16	Esnafa 'Gezi'ye AVM yok' sözü	17	63
17	7 kişiye yakalama kararı çıktı	17	63
18	ABD Kongresi'nde Gezi tartışması	26	112

Hürriyet Gazetesi Gezi Parkı konulu ilk habere 29 Mayıs 2013 tarihinde birinci sayfadan yer vermiştir. Bu tarihten 27 Haziran 2013 tarihine kadar Gezi Parkı olaylarıya ilgili toplam 720 haber yayınlanmıştır. Hürriyet gazetesinin ürettiği haber başlıklarından da anlaşılacağı gibi Gezi Parkı'yla ilgili sorunsalının "polis şiddeti" olduğu tespit edilmiştir. Gazete, haberlerinde polisin orantısız güç kullanmasını eleştirirken, olayların en önemli aktörü eylemcilerden yana bir tutum sergilemiştir. Başlıklarda kullanılan ifadeler incelendiğinde gazetenin Twitter ile ilgili gelişmelere neredeyse her gün yer verdiği görülmektedir. Bu anlamda Hürriyet, olaylar kapsamında Twitter'a ayrı bir önem atfetmiştir. İncelenen diğer gazetelere göre daha Hürriyet gazetesi nesnellik konusunda kötünün iyisi olsa da polis ve eylemcilerin eşit çerçevede değerlendirmemesi ve eylemcilerden yana haberlerini yapılandırması açısından nesnellik ölçütlerini ihlal ettiği tespit edilmiştir.

3.2.1.2.3. Cumhuriyet Gazetesi'nde Gezi Parkı Olaylarının Kapladığı Alan Ölçüsü

Tablo 64. 29.05.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Gezi kıyımına direniş	1	247,5
2	Nöbete gazlı müdahale	3	250

Tablo 65. 30.05.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	'Elini hayatımdan çek'	6	217
2	Gezi Parkı'nda geri adım yok	9	63

Tablo 66. 31.05.2013 Tarihli Sabah Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Halk direniyor	1	520
2	Gezinin cesur yürekleri	10	798
3	Adı artık Gazman'dır	10	204

Tablo 67. 01.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Halk başkaldırdı	1	402,5
2	Yok böyle zorbalık	1	162
3	‘Kan dökülen yerde mağaza açmayız'	1	48
4	Her yer gezi	1	84
5	İnterneti kestiler	1	60
6	Avrupa kınadı	1	36
7	Gezi Parkı simge oldu	8	459
8	METRO VE OTELLERİ DE GAZLADILAR	8	84
9	Hastaneler yaralı dolu	8	266,5
10	YURTTAŞA MASKE DESTEĞİ	8	51,5
11	ASKERE TEHDİT	8	54,5
12	KANUNLARA UYMAMAYA TAHRİK Suç duyurusu	8	331,5
13	Notlar…	8	78
14	Gece gündüz gaz yıldırmadı	8	127,5
15	Binler: 'Hükümet istifa'	8	97,5
16	Böyle zorbalık olur mu?	9	261,75
17	Uluslararası Af Örgütü Kınadı	9	181,25
18	Yıkımı durdurun'	9	50,75
19	Orantısız güçle ilgili inceleme	9	175
20	Topçu Kışlası projesi durduruldu	9	95
21	Özgürlüklere saygı gösterilmeli	9	122,5
22	DIŞ BASIN: TÜRK BAHARI'NIN TOHUMLARI	9	69,75
23	Oraya mağaza açmayız	9	198,5
24	‘Cahil kafası'	9	76,5
25	Saldırganlar yargılansın'	9	145,5
26	Her yer 'Gezi'	10	540
27	Kılıçdaroğlu: Polisini geri çek	10	36
28	Lokumcu'dan Taksim'e selam	10	150
29	Meclis'te de gündem gaz	10	68,75
30	İZLENİMLER… Halka eziyet günü!..	10	108
31	Yavuz Köprüsü Dar Gelir, Geçilmez (Alt başlık)	15	272

Tablo 68. 02.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN
1	Halkın zaferi	1	1054
2	ERDOĞAN'I ARADI Devreye Gül girdi	1	68,25
3	ALIŞILMADIK SÖYLEM Erdoğan rica etti	1	65
4	KILIÇDAROĞLU: Artık istifa etmelisin	1	65
5	Türk medyası üç maymunu oynadı	1	117
6	‘Polis ölçülü olmalı'	4	287,5
7	Erdoğan'ın en zor günleri	4	266
8	Erdoğan'a istifa çağrısı	4	189
9	Artık halkı bilgilendireceğiz!	4	306
10	Demirtaş'tan bir garip açıklama	4	74,75
11	AKP'liler eylemleri çarpıtma yarışında	4	85,5
12	Arınç: Keşke bu noktaya gelmeseydi	4	85,5
13	Türkiye Norveç kanalından izledi!	5	655
14	METİN FEYZİOĞLU: İnatlaşma toplumsal patlama getirir	5	233,75
15	Akiller de isyan etti	6	402
16	DİRENİŞİN SEMBOLÜ KADINLAR	6	322
17	Çiçek: Sağduyulu olunmalı	6	45
18	Bakandan 'Gaza gelme' çıkışı	6	45
19	Şebnem Ferah'tan Erdoğan'a mektup	6	35
20	1 Haziran baharı	7	1033,75
21	Miting iptal, hedef Taksim!	7	220
22	Beşiktaş'ta her yer gaz	7	107,25
23	Gece boyu direniş	8	845
24	Kıtaları aştılar İSTANBUL UYUMADI	8	442
25	VEKİLE MÜDAHALE Panzerin önüne geçti	8	138
26	48 ilde 939 gözaltı	8	132,5
27	Asker Kışladan Çıkarılmadı	9	270
28	‘Ayyaşın torunları ayıldı'	9	600
29	Gitti faça	9	152
30	Ne gaz durdurdu halkı ne cop	9	364
31	Bahçeli: Polis emri uyguladı	9	48
32	Fransa konsolosluk kapattı, İngiltere uyardı	9	94,5
33	Her yer Taksim adım başı direniş	10	1239
34	İzmir'de 50 bin kişi buluştu	10	240
35	Mecbur kalmadıkça gaz kullanmadık'	10	300
36	TTB'den suç duyurusu	10	73,5
37	Destek sınır tanımadı	11	1065
38	‘Diren İstanbul!'	11	225
39	Gezi'ye şarkı Duman'dan	11	84
40	Frankfurt'un kalbi direnenler için atıyor	11	126
41	Taksim direnişi dünya medyasında	16	818
42	Suriye: Erdoğan istifa etsin	16	108
43	CHOMSKY: Utanç verici anlar	16	60
44	Washington, müttefiki Ankara'nın kulağını çekti	16	210
45	Mardin'de de gündem Gezi Parkı	20	400
46	Yıkma sırası AKM'ye gelir	21	154

Tablo 69. 03.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER METNİ	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN
1	Halkla çatışıyor	1	392
2	DÜNYA 'GEZİ PARKI'NDAYDI	1	395,25
3	Her yer Taksim	1	450
4	CHP lideri Kılıçdaroğlu 'Başbakan özür dilesin'	1	78
5	Direnişe devam	4	627
6	Yurttaşlar evlerini açtı	4	108
7	Her yer eylem	4	90
8	Gece nöbet sabah temizlik	4	425
9	Yaralıların durumu ciddiyetini koruyor	4	90
10	Erdoğan geriyor	5	534
11	‘Halktan özür dile	5	405
12	‘Hükümet iyi dinlesin'	5	142,5
13	Diğer yüzde 50 de gereğini yapıyor!	5	120
14	Hikmet Sami Türk'e taşlı sopalı saldırı	5	42,5
15	İstanbul Barosu'ndan hukuki yardım	5	42,5
16	İlk ölüm Ankara'da	6	512,5
17	‘Polis ateş açtı'	6	540
18	Sokaklar sloganla yıkıldı	6	225
19	İzmir'den 'Hükümet istifa' sesleri yükseliyor	7	775
20	‘Hesabını vereceksiniz'	7	225
21	Muğla, Taksim için direniyor	7	55,25
22	AKP'ye tepkiler çığ gibi büyüyor	8	900
23	Avcı'dan ilginç Taksim yorumu	8	34,5
24	‘Sayın Günay için kapımız açık'	8	23
25	Biber gazı, turizmi de baltalıyor	14	342
26	Dünya Gezi Parkı'ndaydı	15	425
27	Şam: Türkiye güvenli değil	15	68,5
28	Taraftarın Gezi kardeşliği	21	990

Tablo 70. 04.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN
1	Tek o anlamadı	1	227,5
2	BAŞBAKAN'DAN TEHLİKELİ SÖZLER	1	42
3	‘ÇOK YANLIŞ VE FECİ İFADELER'	1	42
4	‘DEMOKRASİ SADECE SEÇİM DEĞİL'	1	42
5	Binlerce yaralı var	1	625
6	Kamuda siyah salı	1	33
7	Başkent 'gaz' altında	1	36,5
8	Halkı tehdit etti	4	334,5
9	Anıtkabir AKP'linin koltuğunu götürdü	4	76
10	Erdoğan'a yeni ayar	4	191,5
11	‘Giderayak yeni fitne'	4	170
12	‘Liderimizi yedirtmeyiz'	4	169
13	ÇELİK: CHP LİSELİLERDEN MEDET UMUYOR	4	50
14	Çiçek: Tadında bırakalım	4	32
15	RTÜK'ten Halk TV'ye Erdoğan uyarısı	4	66,5
16	Halk sizi devirecek	5	297
17	Tarih yazdılar	5	380
18	Kılıçdaroğlu Gül'e Bakanlar Kurulu yetkisini anımsattı	5	182,5
19	Kriz Masası	5	243
20	‘Yüzde 50 koz olamaz'	5	228
21	Gezi'de festival var	6	663
22	Hepsine bir isim	6	160
23	Beşiktaş'ta polis dehşeti	6	190
24	Ağaçlar özgürlük sembolü oldu'	6	106,5
25	Maskeli protesto	6	105
26	İstanbul'dan kötü haber	7	383
27	Sanatçılar da ayakta	7	353
28	‘Anlamayanlara anlatmak için…'	7	118
29	Fazıl Say tencere çaldı	7	58,5
30	Haber onlara gitti	7	441
31	AKP'ye 'kelime Oyunu'	7	160
32	Kanyon AVM'de büyük protesto	7	114
33	Ankara'da meydan savaşı	8	600
34	Kılıçdaroğlu'nun evinin yakınına gaz bombası	8	130

35	Başkentte tüm üniversiteler ayakta	8	80
36	ENGELLİ YURTTAŞ MEYDANI AÇTI	8	149
37	Sıkıyönetim dönemi gibi	9	376
38	Gösteriler kesintisiz sürüyor	9	992,5
39	‘Böyle rezalet savaşta olmaz'	9	285
40	Sınavlar ertelensin eylemi	10	146
41	‘SBS ertelensin' kampanyası	10	40
42	Eli sopalılar kim?'	10	546,5
43	İmam da 'çapulcu' çıktı	10	345,5
44	Şu Baş Belası Sosyal Medya	10	165
45	ÇARŞI: Alo 155 öğlen oldu nerdesiniz?	10	358
46	Grev başlıyor	11	596
47	Gülen'den Erdoğan'a şefkat çağrısı	11	76
48	Fitch: Kitlelere kulak vermezsen notunu kırarım	12	426
49	Halka sırtımızı dönemeyiz	12	372,5
50	ESİAD: Gösteriler kaygı birikiminin patlaması	12	170
51	Bu şiddete son verin	12	274,5
52	Piyasalar gazda boğuldu	13	266
53	Ankara tutuştu'	13	401,5
54	‘Erdoğan Doha'ya sığınabilir'	13	176
55	TAHRİR'DEN DESTEK	13	228
56	Kerry: ABD kaygılı	13	123
57	Mahkemeyi reddetti direnişi selamladı	14	279
58	Korku imparatorluğu yıkıldı	14	132
59	Gezi Parkı kırılma noktası…	18	721
60	Şimdilik sahnemiz sokaklar, hareketle kalın'	18	289
61	Açılış konseri ertelendi, festivale devam	18	116
62	‘Üç günde hayatım değişti'	19	588
63	‘Ruhumuz sizin yanınızda'	19	309
64	‘Sesimizi kısmayacağız'	19	114

Tablo 71. 05.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Gençler ders veriyor	1	561
2	Sopayla öldürdüler	1	532
3	YAŞAR KEMAL Bu baskı yeter artık	1	55
4	AKP'DEN ŞOV 'Evdekiler' karşılayacak	1	55
5	ABDULLAH GÜL Eylemler on yılın birikimi	1	44
6	‘Çapulcular' bugün grevde	1	86
7	POLİS SİCİL NUMARASINI GİZLİYOR	1	44
8	Gerici Ayaklanmanın Merkezi Taksim Topçu Kışlası'ydı	2	596
9	Halkın Uyanışı ve Şahlanışı	2	185,5
10	Demokrasi' Maskesi Düşürüldü'	2	533
11	Direnişi Okumak	2	217,5
12	Arınç'tan polis terörü itirafı	5	564
13	Hükümetten üç geri adım	5	274
14	‘Ortadoğu ile arada fark var'	5	221
15	Gençler özgürlük ve demokrasi istiyor	6	543
16	Bahçeli: Kimi tehdit ediyorsun?	6	246
17	Sarıgül: Halka kulak verin	6	76
18	Öfke anketle ölçülmez	6	368
19	Dayan Afrika	7	553,5
20	DARP EDEREK GÖZALTI	7	59,5
21	İmece usulü müdahale	7	59,5
22	YAŞAR KEMAL: Yeter artık	7	148
23	Korku duvarı aşıldı	7	158
24	Düşler Ülkesi: Gezi Parkı	7	167
25	Çapulcular orkestrası konser verdi	7	48,5
26	Avukatlardan adliyede eylem	7	64
27	Hatay'dan acı haber	8	395,5
28	GAZ BOMBASI KAPSÜLÜ KÖR ETTİ	8	154
29	Polisler eve girip kadınları dövüyor	8	205
30	Atatürk okullara alınmadı	8	280,5
31	Korna çalan fişlendi	8	288
32	Polisten yardım	8	47,5
33	Eli sopalılar sivil polismiş	8	159
34	Sanatçı desteği sürüyor	8	52
35	Ege yine uyumadı	8	123,5
36	Penguen tepkisi	8	47,5

37	Görme engelliye gözaltı	10	318
38	POLİS, KASKLARINDAKİ SİCİL NUMARALARINI GİZLİYOR	10	160,5
39	Ankara'da gaz 'kusturdu'	10	392,5
40	Lütfen sağduyu: Kendi gazımızı kendimiz sıkalım	10	434
41	TV'DE isyan yerine yemek programı	12	361,5
42	Erdoğan'a Esad muamelesi	12	197
43	‘Ilımlı İslam'ın sonbaharı'	12	123,5
44	‘Sultan durumu algılamıyor'	12	183
45	BM: Aşırı güç kullanan yargılansın	12	101
46	Taksim'de kargalar yok artık	13	503,5
47	Doğa değerleri, yaşam kaynakları tükenecek	13	131
48	Turist kaçıyor	14	437
49	Ulusoy: İptal isteklerini ertelemeye çalışıyoruz	14	191,5
50	Onlar da gazı yedi	14	57
51	TTNET: Gezi'de interneti emniyet kesmiş olabilir	14	269,5
52	Müşteri de personel de eylemde ama…	14	149,5
53	Gezi olayı doğru düzgün yönetilemedi	14	113
54	‘Çapulcular' grevde	16	608,5
55	Yurt genelinde eylem	16	267
56	‘Sandıkta bir oy değiliz'	16	169
57	125 akademisyenden sağduyu çağrısı	16	55
58	Reklam için kampanya	16	55,5
59	NTV halktan özür diledi	16	43
60	AKP'de eylemlere dış destek kaygısı	16	283,6
61	SBS hafta sonu yapılacak	16	27
62	İZLENİM Devrim benim kız arkadaşım…	16	325,5
63	Gezi Meclis'i gerdi	17	605
64	CHP'li grubu bıçaklı, demir sopalı saldırı	17	105,25
65	Almanya'dan dayanışma ziyareti	17	193
66	Aysal'dan Gezi Parkı yorumu	23	261
67	Yeni endişe Belgrad	24	295

Tablo 72. 06.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	#direntwitter	1	948,5
2	Büyük buluşma	1	161,25
3	Vahşete özür yok	1	79,5
4	Chomsky de çapulcuymış	1	69,25
5	AKP'DE ARINÇ RAHATSIZLIĞI	1	58
6	FİKRET İLKİZ 'Doğru bir başkaldırı'	1	41
7	KURAN OKUNDU Gezi'de Kandil	1	42,25
8	Matbaayı da anlamamışlardı	1	63,5
9	RİZE'DE TEHLİKELİ GERİLİM	1	46
10	Paris'teki Uygulamadan Ders Almayan İstanbul	2	377
11	Taksim'den Yayılan dalga	2	220
12	Son Direniş Üzerine…	2	151,5
13	Anlamını buldu	3	120
14	Gezi' Miranda'yı vazgeçirdi	3	57
15	Başbakanlık internet sitesi de hack'lendi	4	93
16	Türk Baharı değil Erdoğan'a güçlü tepki	4	162
17	Cemaatten hükümete sert eleştiri	4	164,5
18	TMMOB Köşk'e kapsül gönderdi	4	129,5
19	Arınç, Gezi Parkı'nı dinledi	5	524
20	‘Erdoğan kontrol edilmeli'	5	319
21	AKP 'özr'ü sevmedi	5	246
22	AKP'ye göre Türk tipi bir eylem	5	213,25
23	Gençlere gözdağı	6	492,5
24	Tweet atmak suça tahrikmiş	6	151
25	Polis şiddetinin bilançosu	6	278
26	İstanbul kan gölü	6	28
27	‘Ethem'i vuranı bulun'	6	227,25
28	Wi-fi şifresi vermek suç oldu	6	119
29	Çok eğitimli ve laik bir eylem	6	143,25
30	Gül hakkında suç duyurusu	6	31
31	İstanbul sokakları alev alev	7	330,5
32	Özgürlük ülkesinde dayanışma	7	470,5
33	Kandil simidi ve helva dağıtıldı	7	331
34	Gündüz izledi, gece dağıttı	7	284,25
35	Alevilerden direnişe destek	7	53,5
36	Hesap sorulmalı	8	308,5

37	‘Ya ölü taklidi yap ya da koş'	8	157
38	BDP'den suç duyurusu	8	236
39	ECE TEMELKURAN: Bazı gazeteci ve yazarlar hedef gösterildi	8	232
40	Ege protestoları şenliğe dönüştü	8	223
41	Bizler de çapulcuyuz	8	187
42	Yeni fiil türedi: Çapullamak	8	449,5
43	Korku imparatorluğunu bir haftada yıktık	9	745
44	Hayatımıza karışma	9	465
45	Genç ve özgürlükçüler	9	184,5
46	Emekçi Taksim'de	10	893
47	Bu emek ve demokrasi düşmanlığına tepkidir	10	130
48	Köleliği değil ağaçlar gibi dik durmayı seçtiniz	10	114
49	Tedirgin piyasalar Erdoğan'ı bekliyor	10	87
50	Westerwlle: Çoğulculuk açıkça tanınmalı	14	241
51	Yurtta gergin akşam	14	837
52	Rize'den korkutan saldırı	15	212
53	‘Değişim demokrasiyi de etkiler'	15	144,25
54	TRT'de bayrak provokasyonu	15	170
55	‘Bu dava siyasi bir davadır'	16	345,5
56	‘Ağaca tapılmaz, keselim'	16	213
57	Boyner'in pankartı: Çapulcuyum çapulcu!	16	191
58	Polisler AKP'ye tepkili	16	175
59	Gezi'de Cumhuriyet Gazetesi'yle performans	16	72
60	Direnişçilere ilk ödül Kent ve Yaşam'dan	16	76
61	Öğrencilerin isimleri istendi	16	38,5
62	Gezi Parkı'ndan Diktatöre Uyarı	17	308
63	Hukuki ve meşru bir müdahale	18	858
64	Sergi, konser ve festivaller erteleniyor	18	988,61
65	‘Yaşasın Kitap!'	18	177,5
66	‘Erdoğan hükümeti baskıcı ve otoriter'	18	150
67	Belgesel şenliği 3 gün uzatıldı	18	86,25
68	Tuncel Kurtiz ile Eskişehir'de	19	611,5
69	GEZİ DİRENİŞİ VE TRANSFER DOSTLUĞU	21	422,5

Tablo 73. 07.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Öfkesiyle döndü	1	1072,5
2	‘Cin şişeden çıktı'	1	171
3	Erdoğan'ı sevdiğini söyle	1	188
4	İkinci 'Gezi', Kuğulu Park	1	56
5	Baş Belası Twitter	2	504
6	Polis şiddetine tepki	4	376
7	‘BM ilkeleri ihlala ediliyor'	4	306
8	Çiçek: Bu işi kıvamında bitirelim	4	71
9	‘Halkın meşru talebi'	4	198
10	Polis iyi bir sınav veremedi	5	525
11	Dünya ayıpladı!	5	414
12	MHP'li Başkandan eylemlere destek	5	180
13	Gençlikle ortak payda arayışı	5	132
14	Başbakan'ı zorla sevdirteceklerdi!	6	500
15	‘Özgür basın için	6	160
16	‘Şiddeti durdurun'	6	304
17	‘Çağdaşlık mücadelesi'	6	61
18	Gezi'de tango başkadır	6	63,5
19	Emniyet'ten Gezi'ye inceleme	6	180
20	Bağıştan yabancı medyaya ayar	6	88
21	4 müfettişe bilgi verdi	6	132,5
22	Kask yok satıyor!	7	221,5
23	Akrepler yerde	7	-5
24	Sikorsky havada	7	437
25	ZIPLA, ZIPLAMAYAN TAYYİP'	7	16
26	‘Ders gibi pankart	7	323
27	Erasmus öğrencileri sınır dışı edilebilir	7	105
28	Çapulcu musun vay vay…'	7	71,5
29	‘Çapul TV yayında	7	71,5
30	Gezi sınavda soru oldu	7	57
31	Kadıköy Belediyesi iş bıraktı	7	45

32	Kitlesel itirazın miladı	8	400
33	YELKEN OL, KÜREK OL… GİT GİDEBİLDİĞİ YERE…	8	252
34	Halkın AVM'si Gezi'ye kuruldu bile…	8	306
35	Eylemciye özel iletişim	8	364
36	Derdi olan herkes burada	8	224
37	Eylemler hız kesmedi	9	225
38	Düşman değil bir üniversiteli…	9	84
39	Önce suçladı sonra sağduyu istedi	9	96
40	Ağır yaralanan polis öldü	9	48
41	Çok genç, çok kadın, çok sosyal	10	777
42	‘Karınca deyip geçmeyin'	10	273
43	‘The New York Times 'Cin şişeden çıktı'	10	510
44	Satışa eylem molası	12	375
45	Dur bakayım: Amaç fiyat kırdırmak	12	75
46	Erdoğan konuştu piyasa yine karıştı	13	375
47	Artık AVM istemiyoruz	13	420
48	Faturanın sorumlusu Gezi değil AKP	13	390
49	Çapulcu' ve 'Biber Gazına Hayır' marka oluyor	13	138
50	FT, İstanbul'da yapacağı iş formunu erteledi	13	48
51	Erdoğan, Tunus'tan meydan okudu	14	588
52	‘Tutuklamalar şoke edici'	14	192
53	‘İrtica Topçu Kışlası'nda ezildi'	15	327
54	Sarıgül'den yaralıya ziyaret	15	212,5
55	Gök'ten polise 'küfür özrü'	15	22,5
56	Polis, savaş silahıyla donanıyor	16	574
57	Gaz sıkanlar hâlâ bulunamadı	16	350
58	Çarşı’dan teşekkür	16	240
59	‘Gezi devrim mahallesi'	18	210
60	Taksim Moskova'daydı	19	802
61	Say'dan yine 'tava' resitali	19	241
62	Halk'ın gözü meydanlarda	20	122

Tablo 74. 08.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Çapulcu dünya	1	1056
2	Herkesi karşısına aldı	1	220
3	Partililer farklı okudu	4	550
4	ABD ziyareti itirafı	4	105
5	BDP'den AKP'ye müdahale uyarısı	4	104
6	Halkla inatlaşma!	5	550
7	Geldi ve yine gerdi	6	524
8	Füle'den 'erdem' çağrısı	6	288
9	ABD: BİZDE ÖLÜM YOK	6	50
10	Organize işler bunlar!	6	276
11	Tüm renkler parkta buluşuyor	7	325
12	Haydi #OccupyGezi eylemine	7	325
13	Gezi'de Cuma namazı	7	240
14	Öğretim elemanlarından destek	7	114,5
15	Bir soru da İstanbul Siyasal'dan	7	100
16	Emniyette mini zirve	7	63
17	9 Eylül'den gazeteye ilan	7	29
18	CHP temsilciliklerine saldırı	7	31,5
19	Tanrıkulu'ndan çağrı	7	30
20	‘Erdoğan, ısrarından vazgeç'	7	28
21	Birbirlerini retweetlediler	8	135
22	Minik çapulcu bile anlamış	8	130
23	Tazyikli su yoksa kuru kalabalıktır	8	353,5
24	Halk denek oldu	8	541
25	KMO: YASAKLANSIN	8	72
26	Parka artık çocuklar da geliyor	8	386,5
27	Arjantin'den selam var	8	82
28	Komiser Sarı için Gezi’de Cadde	8	74,5
29	BİR ÇOCUK TUTUKLANDI	9	45,6
30	O POLİSLERE SORUŞTURMA	9	45,6
31	ELİ SOPALILARA İNCELEME	9	57
32	Gündoğdu'da direniş çadırı	9	102
33	LYS'YE HAZIRLANDILAR	9	200

34	ŞEHİT POLİS TOPRAĞA VERİLDİ	9	86
35	Gezi desteği sürüyor	9	173,5
36	Çapulcular' fişleniyor	9	250
37	BEŞİKÇİOĞLU: RUHU OLAN HAREKET, HER ŞEY DEĞİŞECEK	9	221
38	Çadırlar toplatıldı	10	375,25
39	Kuğular 'misafirlikte' eylemciler şenlikte	10	255
40	AKP'de 'Gezi' istifası	10	36
41	Döviz krizi kapıda	12	375
42	WSJ: Gerilimin faturası ağır olacak	12	170
43	Borsayı bu kez Fed kurtardı	12	288
44	Gençleri takdir ediyoruz	13	326
45	Gezi Parkı'nda bir tarih yazılıyor	13	224
46	Garanti'ye açık tehdit	13	198
47	Meydan manzaralı odalara talep arttı	13	258
48	‘Cumhurbaşkanı, Erdoğan'a haddini bildirmeli'	14	325
49	‘Gösteriler bahar gibi değil ama tepki Arap liderleri gibi'	14	500
50	Görevini Gül'e devretsin'	14	220
51	‘Ağaç barbarı oldular'	16	654
52	Ödül Gezi direnişçilerine	16	166
53	Ertelenen konser yarın	16	93
54	‘Tek silahım çapulcu yüreğim'	17	675
55	Orantısız güve karşı orantısız zeka	17	275
56	‘AHMET ÜMİT 'Yepyeni bir anlayış'	17	112
57	AYFER TUNÇ 'Çoğulcu ve cesur gençlik	17	112
58	‘PINAR KÜR 'Her yaştan insan'	17	116
59	‘İktidar refleksli bir tutum'	17	152

Tablo 75. 09.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Meydanlar taştı	1	1080
2	AKP'den karşı miting	1	218
3	Gezi'ye cadı avı	1	72,25
4	İktidar denetim peşinde	4	485
5	Başbakan kelle vermez'	4	372
6	Erdoğan Çiçek'le görüştü	4	146
7	Siyasi irade yenilenmeli	4	85
8	Direnen fişleniyor	5	309
9	Taleplerimize hâlâ yanıt yok	7	70
10	Kitlesel eylem günü	7	246
11	Taraftar akın etti	7	275,5
12	Kendi TOMA'nı kendin yap	7	140
13	Topbaş anladı	7	109
14	Taksim Stadı'nda 100 bin Kişiyiz	7	196
15	Yöneticiler olayları okuyamıyor	8	127,5
16	Direniş meşalelerle aydınlandı!	8	126
17	Twitter operasyonu	8	301
18	Özgürlük festivali	8	235,5
19	KESKİN'DEN ÖZÇELİK'E ZİYARET	8	144
20	28 Şubat'ta kreşteydim amca!	8	228
21	ERTUĞRUL GÜNAY: Polis şiddeti kabul edilemez	8	63
22	Polis de isyan ediyor	9	485
23	AFP'DE 'CHAPPULLING' TANIMI Hak için mücadele etmek	9	140
24	NEW YORK TIMES'TAN ERDOĞAN'A YANIT Haklar hiçe sayılamaz	9	175
25	Penguenleri severim ama…	14	344,5
26	Verheugen: Etkin muhalefet yok	14	124
27	Düdüklü tencere havası	14	190
28	Çapulcu' Kim?	15	382,5
29	Odeon Meydanı'nda Gezi Parkı direnişi…	15	455
30	Biz Türkler ruhen demokrat bir milletiz!'	15	682,5
31	Başbakan özür dilemeli	15	224
32	Direnişe destek	15	182
33	Taksim'e selam	18	105
34	Orantısız mizah iş başında	19	792
35	Korku duvarı aşıldı	19	264
36	Tsunami etkisinde	19	168
37	Özeleştiri yapmak erdemdir	19	518,5
38	İfade özgürlüğü doğal hak (Tam syf)	20	1657,5
39	Kibri yıkan bir isyan'	22	212
40	Düşlerden yeni bir dünya	22	264
41	Ülkem için endişeliyim'	23	140
42	Otoriter ve baskıcı baba	23	528
43	FB'li ve GS'liler Beşiktaşlı oldu'	25	578

Tablo 76. 10.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Çapulcular sel oldu	1	814
2	Dünya 'Yeter' diyor	1	195
3	Yurtdışında her yer Gezi	1	119
4	Erdoğan bölüyor kışkırtıyor	1	160
5	ANKARA'DAKİ EYLEMCİLER Amerika'yı keşfettiler!	1	82
6	‘Geleceğiniz için gezi-nin'	1	39
7	Vali Mutlu'dan 'özür' tweet'i	1	53
8	Gezi direnişi bir devrim mi?	1	63
9	AKP'liden Boyner'e tehdit	3	48
10	Gezi direnişine denizden destek	3	246
11	‘Bedelini ödeyecekler'	4	600
12	Şimdi de terörist oldular	4	386
13	Erdoğan anket yaptıracak	4	255
14	‘EYLEMCİLERİ DİNLEYELİM, ANLAYALIM, UZLAŞMA ARAYALIM'	4	63
15	Günay: Yanlıştan dönülmeli	4	76
16	Toptan: Hükümet süreci yumuşatmalı	4	36
17	Bostancı: Yeni bir söylem geliştirilmeli	4	60
18	Tarhan: Artık elinizi bu halkın üzerinden çekin	4	48
19	Kızılkayalar'da gezi krizi	4	42,5
20	‘Elçilik var giremez'	5	757
21	POLİS BİLE İSYAN ETTİ: Herkesi kucakla	5	64
22	Gazetemize destek	5	32,5
23	PROTESTO GÖSTERİSİ AOÇ'de ABD tepkisi	5	75
24	Gazetecilerden Gezi'ye destek	5	195
25	Sen misin Eylemciye Kokoreç Satan!	5	127
26	Önder, Eylemleri Planlayan Dış Mihrakı Açıkladı (!)	5	220
27	15-16 Haziran'ın Anlamı Üzerine…	5	204
28	Yüz binler buluştu	6	1184
29	Çapulcu şarkıları…	6	148

30	İSTANBUL VALİSİNDEN ÖZÜR: Yanınızda olmak isterdim	7	73
31	‘CHP'Lİ HALUK KOÇ 'Bunun sonu sandık'	7	62
32	‘Yeşilime dokunma'	7	178,5
33	Adana'da provokasyon	8	478,5
34	İZMİR UYUMADI	8	304
35	İzmir artık gâmgâvur!	8	95
36	Kedi de bizim kuş da	8	336
37	Acılı baba yürekleri dağladı	8	164
38	Merkel'den ikinci uyarı	9	300
39	‘Protesto halkın gücünü gösteriyor'	9	252
40	Beyaz Saray önünde Gezi eylemi	9	314
41	LONDRA'DA YÜRÜYÜŞ	9	182
42	BERLİN'DE 10 BİN KİŞİ	9	128,5
43	Halkın sesi artık sosyal medya	10	500
44	Parolanızı değiştirin!	10	141
45	İşte Gezi Parkı'nın Zello'su	10	165
46	Topçu Kışlası iddiası	11	364
47	Demokrasi tartışılır olmaktan çıkarılmalıdır	11	172
48	Protestoları diyalogla çözün	12	990
49	Kayıtlar tutuluyor ama paylaşılmıyor	12	160
50	‘Hak ve özgürlükler dokunulmazdır'	18	98
51	Sanatçılardan Gezi'ye destek	18	140
52	‘Geleceğiniz için gezi-nin'	19	1147
53	Aysal'dan Gezi mesajı	21	650

Tablo 77. 11.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Anlamadın dilimizi	1	680
2	Yaratıcı, muzip isyan çocukları	1	120
3	‘Kibir tuzağı'	1	207
4	Görüntüler ortaya koydu	1	72
5	Hesabı da şaştı	1	193
6	HÜKÜMET ÇIKIŞ ARIYOR	1	60
7	Çapulcu medyamız…	3	604
8	Bizim dilimizi biliyorsa konuşalım	3	180
9	‘Kaşıdıkça sahipleneceğiz'	3	88
10	Avrupa Sol Partisi'nden destek	3	37
11	Gazi Mahallesi Gezi için direniyor	3	49,56
12	TSG'den suç duyurusu, müzecilerden tepki	3	43,2
13	Bir başka olur parkta panel	3	108
14	O konuşuyor onlar yalanlıyor	5	0
15	Polise ceza kışlaya iptal çıkabilir	5	168
16	Bir fırça da Emine Erdoğan'dan	5	0
17	Başbakan görüşecek	5	224
18	Taksim danışması: Bizim haberimiz yok	5	187
19	Ankara'yı felç etti	6	481
20	CHP'Lİ HALUK KOÇ: 'Erdoğan paniğini gizleyemiyor'	6	272
21	Nefretli' kınama	6	285
22	CHP'Lİ LEVENT GÖK: AKP'li vekil polisleri azarlarken neredeydiniz?	6	114
23	İzmir'deki eli sopalı 'siviller'den ses yok!	6	100
24	‘Diktatörlük tesis etmeyin'	6	210
25	Polis kasten vurmuş	7	373
26	Kolektif'in sözcüsüne Akrep'li gözaltı	7	105
27	5 saniyede oldu bitti	7	144
28	Bu da aile boyu gözaltı	7	120
29	Yine saldırdılar	7	155
30	Mevlana: Düşündüm, sen gelme Tayyip!	7	120
31	Şaka karakolda bitti	7	432
32	Eskişehir direniyor	7	272
33	Cem Yılmaz çocukları	8	1275
34	Yıldırım: Sosyal medya sorgulanmalı	8	42,5

35	THD'den suç duyurusu	8	35,5
36	Aykırı sesliler yükseliyor	9	358,5
37	Bakanın 'ayı' gafı	9	103
38	Meclis'te 'çapulcu' eylemi	9	217
39	‘İntiharları gizliyorlar'	9	225
40	Camide inceleme	9	87,5
41	Global protesto	9	136
42	Bıçaklanan Ergenç: Sanki üzerime bilerek geldi	9	32,5
43	Camide içki içilmedi	9	29
44	Çadırlar yine Kuğulu'da	10	538
45	Yeşil lazer polisi durdurdu	10	63
46	Köşk hayali de sallantıda	10	165
47	Ağaç hesabı da hatalı	10	266
48	Kuzguncuk mızıkacıları	10	63
49	Sertlik politik riski arttıracak	14	310
50	‘Yabancı yatırımcı tedirgin, büyüme yavaşlayacak'	14	204,5
51	Başbakan bankaları da kutuplaşmaya davet ediyor	15	501,25
52	Türkiye'nin ilk komünü	16	396
53	STUTTGART'TAN DİRENİŞE DESTEK	16	126
54	KATALONYA'DAN DAYANIŞMA MESAJI No pasaran!	16	234
55	Viyana'da adres Stepansplatz	16	102
56	Ödül gaz maskesi	18	96
57	‘Çapulcuların hikâyesi'	18	204
58	‘İnsanlar o camiye canını kurtarmak için sığındı'	18	120
59	‘Can güvenliğim yok'	19	615
60	Sanata halkla beraber evet'	19	384
61	DİRENİŞİN 10 GÜNÜ	24	404
62	Evsizler de karşı	24	385
63	Gazın ucunda ölüm var!	24	284
64	ÇARŞI: Aranızda Borsa Kullanmayı Bilen Var mı?	24	489

Tablo 78. 12.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Vahşete döndü	1	877,5
2	Gezi'yi bırakmayacağız	1	188
3	En anlamlı yanıt	1	160
4	Aldığı vergiyi gaz olarak geri ödüyor	3	288
5	Maskesiyle çizdi	3	94,5
6	Hâlâ halkı yok sayıyor	3	84
7	‘Tayyip Erdoğan değişmez'	4	390
8	AKP'li vekiller isyan etti	4	245
9	Öldürecek misin?'	5	0
10	Bahçeli: Gençleri sana yedirtmeyiz	5	230
11	Gezi'de bir gece kal çapulcu uyanırsın	5	289
12	Devlet tiyatrosu!	6	354
13	İnsan zincirine MÜDAHALE	6	389
14	SİPER OLDULAR	6	182,5
15	ETTEN DUVAR	6	150
16	Yüzlerce gösterici yaralı	6	200
17	Validen önce tweet sonra müdahale	6	220
18	‘Molotofla hiçbir ilgimiz yok'	6	126
19	‘DİRENECEĞİZ'	7	702
20	Provokatör iddiaları Meclis gündeminde	7	66
21	TOMA'nın arkasından eylemciye taş attılar	7	220
22	Taksim yine savaş alanı	7	264
23	Engelli yurttaşa tazyikli su	7	63
24	Çapulcular yayında	7	28
25	NTV'ye Talcid'li su	7	21
26	Adalet yerlerde sürüklendi	8	411
27	‘Polis şiddetini haykıracağız'	8	133
28	Provokatöre halk 'dur' dedi	8	747,5
29	Özpetek'ten işin özeti	8	117
30	AP polis şiddetini görüşecek	8	30
31	İlkiz: Saldırıyı kınıyoruz	8	42
32	‘Anayasa ihlal edildi'	9	450

33	İzmir ayakta: Halkına düşman iktidar	9	229,5
34	BURSA VE DENİZLİ'DE PROTESTO	9	40,5
35	Kahrolsun bazı şeyler!	9	306
36	Ya gaz bombası ya polis kurşunu	9	224
37	Mahkeme 'çelişki var' dedi	9	112
38	Biber gazı copu engellemek içinmiş	10	372
39	POLİS HER YERDE	10	460
40	Meclis'te 'salya' gerilimi	10	273
41	Direniş politize etti	10	384
42	Şiddet' muhatap bulamadı	11	1007,5
43	Uç uç oyuncak helikopter	11	76
44	Halk direnişi işleri de açtı	11	324
45	Hayalini kurduğumuz ülke	11	322
46	Gül ve Erdoğan ilk kez görüştü	11	80
47	Muhafazakârlığa karşı bir başkaldırı	12	713,5
48	Otoriter rejim kabul edilemez	12	161
49	Özel yaşama müdahale var	12	126
50	Kentin sahipleri arasındayız	12	270
51	Toplum mühendisliğine soyundular	12	102
52	Doların direncini merkez de kıramadı	14	135
53	Polisin sert müdahalesi turizmde umutları yıktı	15	487
54	‘Türkiye'ye gitmeyin'	15	276,25
55	Adeta kaçtılar	15	69
56	Taksim'de kanlı oyun	16	705
57	‘Erdoğan bindiği dalı kesiyor'	16	272
58	Yalan Dünya'ya Gezi sansürü	18	60
59	‘Devlet terörüne lanet'	19	230

Tablo 79. 13.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Referandum oyunu	1	487,5
2	ABD İLK KEZ 'RAHATSIZIZ' DEDİ	1	51,5
3	Demokrasi için ayağa kalktılar	1	538
4	Hoş geldiniz Türkiye'ye	1	44
5	‘SAVCI İSTİFA'	1	30
6	Festivallere Gezi iptali	1	63
7	Taksim Cumhuriyeti Meydanı ve Gezi Direnişi	2	396
8	Kutsuz Başbakan	2	276
9	Evrensel İnsanlık Kültürü	2	322
10	Savaş sonrası gibi	3	305
11	GAZDAN NASİBİNİ O DA ALDI	3	70
12	Yaşama tutunamadı	3	170
13	Doktora, hastaya, herkese şiddet	3	216
14	Sanatoryuma sığındık	3	161
15	Gece boyu direniş	4	602
16	İki yabancı muhabir gözaltına	4	48
17	Gezi Parkı yara sarıyor	4	225
18	Çok İnsan Ölebilirdi	4	150
19	Kütüphane için bağış çağrısı	4	70
20	Bize de bir sor	5	561
21	Vali Mutlu Direnişçiye tehdit, polise öpücük	5	114
22	Hakarete uğrayanların direnişi	5	108
23	Olayları polis başlattı	5	520
24	O polisler açığa alındı	6	120
25	‘AİHM'ye kadar gideceğiz'	6	80
26	‘Halkın sesi kısılıyor'	6	341
27	Bu oyunu daha önce de gördük	6	130
28	Sizi korkutmalarına izin vermeyin	6	226
29	Vandal gerilimi	6	85,5
30	Halk çadırlara yemek taşıyor	6	260
31	Bayındır'da gözdağı başladı	6	120
32	‘Topçu Kışlası AVM olmaz'	6	30
33	Nefes almak bile suç oldu	7	250
34	Her yer revire döndü	7	300
35	Kızılay'da kitaplı eylem	7	192
36	Şiddete son verin	7	234

37	Anonymous ve RedHack'ten 'operasyon'	7	72
38	Bana delilsiz gelmeyin	7	210
39	Medyanın maskesi düştü	7	147
40	NTV yine protesto edildi	7	49
41	Biz sadece habercilik yaptık	7	161
42	Referandum tuzağı	8	468
43	‘CHP'ye kapatma davası açılır'	8	330
44	Demirtaş'tan 'Gezi'ye mesafe' savunması	8	140
45	Mevzuat izin vermiyor	8	168
46	Gül: İlk gün yanlış yapıldı	8	144
47	AKP'de 'haziran' istihbaratı	8	217
48	Kaplan'dan 4 karanfil	8	91
49	Avukatlar ayaklandı	9	812,5
50	Gözaltı talimatı Öz'den	9	175
51	Sav	9	625
52	Aynı nakarat	10	130
53	Üslup tırmandırdı	11	441
54	Polis şiddetinin faturası 1.4 milyar dolar	11	68
55	Kalın'a 'şov bitti' şoku	12	475
56	BBC MUHABİRİ Türkiye tehlikeli sularda	12	192
57	İmparatorluk rüyası gören sultan	12	608
58	‘TRAFALGAR ÖRNEĞİ 'Sonunda meydan kazandı'	12	210
59	FINANCIAL TIMES Başbakan son savaşını veriyor	12	147
60	Swoboda: Erdoğan değişmez lafı bir tehdittir	13	645
61	ABD: Rahatsızız	13	120
62	Kırmızılı eylem	13	260
63	Kindar gençliğe karşı barışın taşıyıcısı gençlik	14	1275
64	Keşke Drogba'yla Görüşseydi	14	364
65	‘Toplumsal hassasiyet üst düzeyde'	18	300
66	Buradayız, gitmiyoruz!	18	500
67	Uluslararası 'Gezi' festivali	19	520
68	‘Obama'dan değil vicdanımızdan emir alırız'	19	200
69	‘İktidar kendi sonunu hazırlıyor'	19	60
70	‘Minik kızım için sokaktayım'	28	537
71	Olimpiyata orantısız engel	28	875
72	Onlar da şikâyetçi	28	162

Tablo 80. 14.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Orantısız öfke	1	387
2	AP: Halktan özür dile	1	96
3	AVRUPALI ELÇİLER: AB çekiyor Erdoğan direniyor	1	154
4	Hedef alındım	1	173
5	Anneler de Gezi'de	1	225
6	Rastgele gözaltılar	1	72
7	BAŞBAKANLIK Sürpriz buluşma	1	77
8	PLEBİSİT TEPKİSİ' Muhalefet rest çekti	1	56
9	Özgürlük resitali	2	577,5
10	Anneler de direnişte	2	192,5
11	Barikatlar kaldırıldı	2	90
12	Öfkesi 'sınır'ı aştı	4	594
13	Küçüklere çevre masalları	4	262
14	Özgürlük onaylanmaz	5	90
15	KANADOĞLU: ÇEVRE TEMEL HAKTIR REFERANDUMU OLMAZ	5	87,5
16	Özdalga: Kışlanın maliyeti ağır oldu	5	122,5
17	Çapulcu'ya Meclis selamı	5	110,5
18	‘Yargı kararı esastır'	5	264
19	‘SADECE BİR AĞAÇ MESELESİ DEĞİL'	5	60
20	‘Gelişmeler sevindirici'	5	162
21	‘Gezi'ye müdahale izlenimi aldım'	5	180
22	Savcı ilk kez tutuklama istedi	6	112
23	Kanadalı gazeteciler serbest	6	72
24	Kritik görüşme	6	374
25	Diren Ali	6	255
26	Siviller tacizciyi görmedi	6	75
27	Kuğulu'ya da rahat yok	6	108
28	Hocalardan öğrencilere destek	6	102
29	Ağlamak yetmiyor buna	6	357
30	Ethem'i siyasal kin öldürdü	7	234

31	Ethem için de poster	7	91
32	Çaresizliğin en büyüğü	7	300
33	Dünyasını kararttılar	7	375
34	Öldüler, kör oldular, yaralandılar	7	250
35	Protestonun adresi yine NTV	7	84
36	‘Hak ihlalleri sistematik'	8	488
37	Hayat TV susacak mı?	8	112,5
38	Saatlerce polisle bakıştık!	8	106,5
39	‘Bir şekilde bitmesi gerek'	8	243,5
40	Moody's'ten ikinci uyarı	11	210
41	Satışlar patladı	11	108
42	Garanti ve Cem Aydın'a Gezi faturası	11	90
43	AP'den Erdoğan ve holding medyasına tepki	13	544
44	Bölgesel güç imajı paramparça	13	134
45	Berlin'den bir kaygı mesajı daha	13	36
46	Davutoğlu: İade edilecek	13	125
47	Bağış klasiği	13	30
48	Erdoğan tanımıyor	13	25
49	Çalık Holding'den açıklama	14	88
50	GEZİ'nin çığlığı her yerde	17	484
51	Gezi'ye destek veren Tilbe kovuldu	17	52
52	Kırmızılı kadın' köprüsü	28	250

Tablo 81. 15.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Mesajı geç aldı	1	480
2	Özgürlük kokuyor	1	480
3	Dünya'dan geziye selam	1	72
4	Direnişin düşündürdükleri	2	468
5	Gezi Parkı'nın Bir Kısa Öyküsü	2	252
6	Linç edilecekti	3	77
7	‘Yargı beklenecek'	4	361
8	Ya talepler ya direniş	4	247
9	Gezi'de karar günü	4	143
10	Mutlu eylemci gençlerle buluştu	4	180
11	Gül'e göre ülkede demokrasi işliyor	4	70
12	Öfkeden salonu terk etti	4	276
13	‘Mezhep provokasyonu'	5	264
14	Mesaj alınmıştır'	5	233
15	‘İstediğimi yaparım devri artık bitti'	5	360
16	Erdoğan değişmiyor	5	180
17	17 gün önce bu yapılmalıydı	5	209
18	Yeni hedef doktorlar	6	725
19	Cuma namazında insan zinciri	6	105
20	Polis hedef gözetti	6	240
21	EÜ'de Gezili'li mezuniyet	6	140
22	8 köpek, 63 kedi, 1023 kuş öldü	6	140
23	‘Bir daha meydanlarda görünmeyin'	7	461
24	Polisin 'bitsin artık' isyanı!	7	209
25	‘Kuğulu polis işgali altında'	7	210
26	Tepkiler dinmiyor	7	364
27	Ethem Sarısülük yaşamını yitirdi	7	132
28	Destan yazdınız'	8	250
29	Mis gibi özgürlük kokuyor	8	720
30	Direnmeye devam edin!	8	240
31	Twitter güncesi	8	382,5
32	Emekçiler sokakta	9	648
33	Hayat yayına devam edecek	9	181,5

34	RTÜK'e ikinci operasyon	9	99
35	29 kişiye tutuklama istemi	9 ?	360
36	Lobi' savaşı mantık dışı	10	375
37	Turizmde yüz binlerce çalışan işini kaybetmesin	11	210
38	Boyner'den çapulculara: Eve dönme zamanı	11	112
39	Kızılay'da bomba paniği	12	28
40	Şaşmaz'ın ateşeliği alındı	12	28
41	‘Totaliter bir jargon'	13	1020
42	AB ile ilişkilerde kritik dönemeç'	14	491,75
43	Brezilyalı protestocunun sloganı: 'Burası artık Türkiye'	14	68,25
44	Gezi Konuşmaya Devam Ediyor	15	256
45	‘Dünya sesinizi duydu'	16	260
46	Fazıl Say'dan Gezi için beste	16	144
47	‘Tehditlere son verin'	16	161
48	İtalyan aktivistler Venedik Bienali'ndeki Türkiye Pavyonu'nu işgal etti	17	387,5
49	Gezi'ye aktif destek	17	355,5
50	Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak	17	148,5

Tablo 82. 16.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Vizdansız emir	1	401,25
2	‘Hesap soracağız'	1	127,5
3	Adli Tıp: Taş değil kurşun	1	136,5
4	Kardeşler karşı karşıya	1	39
5	Hangi Dilden Konuşmak?	2	456
6	Ne istiyorsun katliam mı!	4	545
7	Otellere saldırı	4	45
8	Anneler	4	18
9	Direnişe devam' kararı	4	240
10	Taleplerimizin takipçisiyiz'	4	63
11	‘Bebeklere gaz'	4	207,5
12	Yılmadılar…	4	156
13	Saat saat Taksim…	4	91
14	Polis kurşunu çıktı	5	290
15	Sert müdahale sürüyor	5	183,5
16	KILIÇDAROĞLU: İNSANLIK SUÇU	5	71,5
17	ÇELİK: MESELE ÜZÜMSE YEDİNİZ	5	55
18	İki kardeş karşı karşıya	5	123,25
19	Pankartla ölüme alkış tuttu	6	267,75
20	Çadırlarda edepsizlik var	6	726,75
21	Bahçeli: Şerefsiz tertip	6	306
22	‘Karara saygı duymalıyız'	7	306
23	Gül: Evinize dönün	7	136,5
24	Ordu'da direniş çadırı	7	110,25
25	Danslı halaylı destek	7	189
26	Adana: Direnişe devam	7	63
27	Duygular yazıya döküldü	7	480
28	Sidik Midik Kokmuyor…	7	176
29	Osmanlı Devleti apartman yaptıracaktı T.C. Park yaptı	8	1326
30	4 kişi tutuklandı	9	333
31	Rus gazeteci gözaltında	9	44
32	Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak	9	105
33	Sadece hakkımız arıyoruz	9	261
34	15-16 Haziran Gezi'de anıldı	9	180
35	Unutursak kalbimiz dursun	9	238
36	Bir başbakanın hüzünlü sonu	13	950
37	Taksim direnişinde Stortorget'e	13	312,5
38	NTV sansürüne BBC'den rest	14	300
39	Demokrasi sandık değil	15	1690
40	Fişleme 'Devlet sırrı'	16	360
41	‘Öldürmeye devam ediyorlar'	16	288
42	Taksim'de iki fotoğraf	18	828,75
43	Direnişin desenleri	18	165
44	'Direnişe selam'	18	165,75

Tablo 83. 11.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Halk baskıya ve zulme direniyor	1	877,5
2	Çocuğu vurdular	1	239,75
3	Erdoğan başarıyor	1	80,5
4	Herkese gözdağı verdi	1	59,5
5	Emekçiler iş bırakacak	1	56
6	Direnişçiye buhar bombası	1	38,5
7	Buharla Yaktılar	3	389,5
8	Deriyi kabartıyor	3	249,75
9	AA'dan orantısız 'Espri'	3	128,25
10	Vali çocuk kandırıyor: İlaçlı su	3	256,5
11	Bebekleri gazın içinden çıkardık	3	166,25
12	Boğaz köprüsü	4	210
13	Hastane ve otelde eylemci avı	4	672
14	Divan Oteli'nde can pazarı	4	229,5
15	‘Önceki gördüklerimize benzemiyor'	4	64
16	Tüm yollar kapatıldı	4	48
17	‘5 değil 15 dakika sonra'	4	52
18	Parka ıhlamur dikildi	4	49
19	Bu saldırı insanlık suçu	4	35
20	Erdoğan'ın istediği oluyor	5	216,75
21	Semt semt başkaldırı	5	386,5
22	14 yaşında ağır yaralı	5	315
23	Her yer eylem alanı	5	360
24	Gazetecilere baskı	5	91
25	Çarşı'ya 'organize örgüt' suçlaması	5	84
26	Sağlıkçılar gözaltına alındı	5	189
27	Cenazeden korktular	6	598,5
28	Alanlar bizimdir'	6	447
29	Polis hedef aldı alnından vurdu	6	66
30	Halk TOMA'ların önünde	6	156
31	Gökçek yine sataştı	6	42
32	AKP'ye tepki dinmiyor	7	531
33	Gündoğdu'da baskın nöbeti!	7	252
34	Taksim yolunda çadır avı	7	168
35	Sokaklar, Alanlar Yangın Yeri	7	225
36	Abdullah Cömert için insan zinciri	7	70
37	Lefkoşa'dan Gezi desteği	7	35
38	'Kanunsuz emri uygulamak suçtur'	8	528
39	Herkesi tehdit etti	8	448
40	Devlet parasıyla tarih yazılıyor	8	160
41	Şiddet Avrupa'ya taşınıyor	8	171
42	CAMİYİ VAHDETTİN YIKTIRDI	9	1657,5
43	AKP sosyal medyaya savaş açtı	10	586,5
44	Yüz binler iş bırakıyor	11	609
45	Halka değil, ranta indirim	11	330
46	Türkiye ayaklandı	12	497,25
47	Oxford'dan Türkiye için mektup	12	73,5
48	'AVM'yi savunan müdür Ankara'ya atandı’	19	357
49	Sanatçılardan protesto	19	72

Tablo 84. 18.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Yüzleri tutmadı	1	455
2	Emekçi güç verdi	1	360
3	Asker çağrılabilir	1	190
4	Alevilerle 'barış' ne zaman	1	94,5
5	16 gün sonra adı savcılıkta	1	70
6	Dilan ölüme direniyor	1	35
7	Kavganın Adını Doğru Koyalım; İletişim Özgürlüğü	2	499,5
8	Sadece Seçimle Demokrasi Olur mu?	2	364,75
9	İstiklal'de devriye	4	306
10	Direniyorlar	4	271,5
11	20 günde 15 bin yaralı	4	110
12	Berkin uyutuluyor	4	49
13	TOMA'ya duvar	4	308
14	'Gezi'den değil sigaradan'	4	70
15	Nihayet savcılıkta	5	349
16	Eli sopalılar yine sahada	5	315
17	Doktorlar alanda	5	162,75
18	Polisin katlettiği Ethem Sarısülük toprağa verildi	5	293,25
19	Hedef göstermekten vazgeçin	5	175
20	Sosyal medyaya operasyon sinyali	6	280,5
21	'Bunlar şaşırmış ya'	6	426
22	Çiçek'ten direnişçilere ve siyasilere çağrı	6	87,5
23	ARINÇ: Burası dingonun ahırı değil	6	87,5
24	İnce: Recep'in kimyasal Avni'si	6	77
25	Gül: Amaç hasıl oldu	6	82,5
26	Melih Gökçek yine tuzağa düştü	6	56
27	Patronlardan ziyaret	6	121,5
28	Mücadeleye devam	7	857,25
29	'Toplumsal barış için istekleri kabul edin'	7	462
30	'Tayyip gidecek bu iş bitecek'	7	91
31	On binlerce emekçi yürüdü	7	72
32	Bu halk 20 gün önceki halk değil	7	160
33	Darp edip bırakıyor	8	450
34	Kan verirken de çıkarcıydık	8	210
35	Katar'da 5 Türk'e gözaltı	8	28
36	CHP Gezi'yi konuşacak	8	28
37	AKP'den kınama	8	36
38	Direniş sürüyor	8	378
39	Eylemlere silah ayarı	8	121
40	TRT'Yİ SARSAN İSTİFA	8	84
41	'Türkiye dışlanabilir'	9	408
42	Avrupa ile soğuk savaş	9	577,5
43	YAŞADIKLARINI ANLATTI	9	72
44	Le Monde'dan Türkiye sayfası	9	49
45	Kumandan Marcos'tan destek	9	63
46	Merkel: Şoke oldum	9	77
47	Swoboda'dan sert sözler	9	77
48	DUFF: Türkiye'yi kınayın	9	77
49	DAVUTOĞLU: Tüm Türkiye'yi temsil ediyoruz	9	42
50	Çiçek'ten, AP başkanına telefon	9	35
51	'Bu vahşeti durdurun'	19	418

Tablo 85. 19.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	İşte dik duruş	1	845
2	Kimyasal silah	1	203
3	'İsrail'i geride bıraktılar'	1	49
4	Avrupa'ya destek çağrısı	1	35,75
5	BM: Şiddeti durdurun	1	32,5
6	'Özgürlük ihlali olur'	1	32,5
7	Avrupa Konseyi Genel Sekreteri ve "Gezi Eylemleri"	2	867
8	Özgürlüğe saygı duruşu	4	840
9	'Duran adama müdahale olmaz'	4	60
10	İçimizden biri	4	551,25
11	İnsan avı	5	456,5
12	Suç delili: Sargı bezi, yara bandı	5	112,5
13	Polisten meydan dayağı	5	352
14	Müdahaleler orantılı	5	118,5
15	Çapkın'dan Gezi morali	5	42
16	'Olayları veren basını susturma operasyonu'	5	209
17	Eskişehir'de yine çadır baskını 13 gözaltı	6	234
18	'Kimyasal silah kullanıldı'	6	300,5
19	'İktidar toplumu tehdit ediyor'	6	126,5
20	Sakinleşmezse felakete yol açar	6	266
21	Ekmek bıçağıyla eylemciye tehdit	6	486
22	Amanpour'da sahte röportaja tepki	6	71,5
23	'Ethem'i vuran polis tutuklansın'	6	126,5
24	'Adımlarınızı boşa çıkarır'	7	52
25	AP'ye çağrı yaptı	7	169
26	BM: Şiddeti durdurun	7	120
27	Erdoğan kendi temellerini yıkıyor	7	157,5
28	FEMEN, direnişe destek için gelecek	7	96
29	'Türkiye'ye karşıyız'	7	201,5
30	AP'den Erdoğan'a 'mektup' hazırlığı	7	110,25
31	'Faciaya yol açar'	7	257,75
32	5 milyon #direngezitweet'i	7	52,5
33	Çelik: Yasak değil düzenleme var	7	40
34	Avrupa'da umudu ateşlediniz	7	84
35	Tomacı AKP, baş gaz Erdoğan	8	133
36	'Washington'da yapsaydın'	8	105
37	Günay'a söz hakkı yok	8	105
38	Polisin müdahale gücünü arttıracağız	8	379,25
39	KIRMIZILI KADINLAR	8	129,5
40	'Siz kazandınız' Erdoğan yenildi	8	434,75
41	Hükümet greve katılan memurun peşine düştü	10	291,5
42	Baskılara tepki	12	152,25
43	'Hesabını nasıl verecekler?'	16	560
44	Piyano nihayet serbest	16	248
45	'Zulme son verin'	16	171
46	Joan Baez desteğini sürdürüyor	16	85,5
47	Özelleştirmeye 'Gezi' freni	17	377

Tablo 86. 20.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Her park bir Meclis	1	637,5
2	AB ile ipler kopuyor	1	225
3	Durmayan eylemci avı	1	138,75
4	Brezilya'dan demokrasi dersi	1	61,25
5	CHP kapısını 'Gezi'ye açtı	1	58,5
6	Taksim'de Hukukun rafa kaldırılması	2	555
7	Park meclisleri	4	395
8	Herkese açık kürsü	4	462
9	Ayakkabılarını bıraktılar	4	132
10	'Her gece 21.00'de parklara' çağrısı	4	73,5
11	Bir gece ansızın cadı avı	5	402
12	TOMA'ya karşı oturan adam	5	220
13	Çelebi'den Meclis önünde eylem	5	275
14	Önce durdu sonra istifa etti	5	90,25
15	Üç maymunu oynadılar	5	120
16	Karşı duranlar geldi	5	80
17	Olağanüstü halci AKP'ye protesto	5	176
18	'Saldırganlar hesap versin'	6	133
19	İzmir ve Ankara'da açlık grevi eylemi	6	98
20	Akademisyenlerin Gezi tepkisi	6	119
21	Polis şiddeti sürüyor	6	143,5
22	Ülke nefretle yönetilemez	6	185
23	'Artık yeter'	6	94,5
24	Sosyalist basın susmayacak	6	63
25	O TOMA'yı kim sattı?	6	388,5
26	Muhalif içeriğe şu anda ulaşılamıyor	7	538,5
27	Şimdi de memur avı	7	336
28	Doktorlara uyarı gitti	7	150
29	Alabora sürprizi	8	251
30	MHP'liler kendi geldi	8	260
31	'Erdoğan artık siyasi karikatür haline geldi'	8	81
32	55 milyon Avro kayıp	10	439,75
33	Gemiler İzmir'i pas geçiyor	10	126
34	Dünya emekçilerinden Gezi Direnişi'ne destek	11	459
35	Deri işçileri şiddeti kınadı	11	352
36	Kendi paramızla zehirlendik	11	264,25
37	Biber gazı üretici firmalara tepki yağıyor	11	120
38	Gazı Çiçek mi ithal ediyor	11	149,5
39	IndustriALL Erdoğan'a 'yeter' dedi	11	94,5
40	Avrupa'ya 'Görüşmüyoruz' resti	12	414
41	'Başarı Erdoğan'ın başını döndürdü'	12	129,25
42	Putin'in park kararı	12	73,5
43	'Yalnız değilsin bu dünyada	16	95
44	'Hükümet istifa'	16	121
45	Bakanlık yurtdışına bürokrat gönderdi	16	182
46	AICA'dan Gezi'ye destek	17	37,5
47	Topçu yerine 'Rami Kışlası'	17	442,5

Tablo 87. 21.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	12 Eylül gibi	1	369,75
2	İzmir'de şafak baskını	1	304,5
3	Eylemciye darbe sorgusu	1	44
4	Toplumsal Barışı Riske Etmek Ateşle Oynamaktır	2	582,75
5	Acının resmi	4	594,5
6	Mersin'de gergin gece	4	170
7	Bilet krizi	4	68
8	BİKİNİLİ EYLEM	4	84
9	Akciğerde kalıcı hasar	4	93,75
10	Altı günde bir yıllık gazın iki katı atıldı	4	59,5
11	Dilan'ın bilinci açıldı	4	84
12	İzmir'de şafak baskını	4	96
13	3 kentte, 13 gözaltı	4	16
14	Psikolojik işkence	6	231
15	'Gezi' aday çıkaracak	6	607
16	'Cadı avı sürüyor'	6	224,75
17	Polis şiddetine karşı hukuki izleme grubu	6	59,5
18	Şiddet uygulayan polis B.E. açığa alındı	6	59,5
19	İstanbul'da 25 kişi için tutuklama istemi	6	59,5
20	'İşgal talimatını örgüt mü verdi'	6	198
21	TOMA'dan sonra SOME	7	357
22	Karakola karşı durdular	7	156
23	ZİRVEDE YOĞUN TRAFİK	7	72
24	ARINÇ: İSTFA HABERİ SENARYONUN DEVAMI	7	112,5
25	AKP'Lİ BELEDİYELERİN MİTİNG SEFERBERLİĞİ	7	112,5
26	Durağın yeri değişse bile halka sorulacak	7	91
27	'Tehlikeli olabilir'	7	224,25
28	Hepinize merhaba	7	135
29	'Gezi eylemleri bir direniş ve uyanıştır'	8	500
30	'Türkiye'ye biber gazı satmayın'	8	70
31	İSO'dan gezi çağrısı	10	58,5
32	'Benim hesabım değil' demek yeterli	12	243
33	'Tamgün'e hoca farkı	12	100
34	Hükümet çok ileri gitti	13	205
35	MERKEL'E MESAJ: ERDOĞAN'I SEVİNDİRMEYİN	13	58,5
36	LİBERALLERİN ERDOĞAN'DAN KOPUŞU	13	65,25
37	Say da yazdı	13	36
38	Bakanlıktan 'Gezi' avı	17	239,25
39	'Gergin gidişata son verilmeli'	17	224,75
40	Çinliler Taksim'den sivil ibret aldı	18	342
41	'Çapulcu' oyun oldu	28	0

Tablo 88. 22.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Vazgeçmiyoruz	1	548,25
2	Erdoğan'ın yeni hedefi duran adam	1	260
3	Darbeyi halk yedi	1	180
4	'Darbe yalanıyla herkesi aldattılar'	1	133
5	Bir uyarı da EAJ'den	1	70
6	Çapulcular anlatıyor	1	112
7	Duran Adam- Giden Adam	2	408
8	Sanal kılavuz cepte	3	449
9	Saldıran adamlar	4	382,5
10	Temcit pilavı gibi	4	313
11	Aşırı uç	4	176
12	Duran kadına da rahat yok	4	306
13	İstanbul'da 18 kişi tutuklandı	4	72
14	İnce: 15 'lik çocuklar karizmanı bitirdi	4	63
15	Gezi bilançosu Dört ölü 7 bin 832 yaralı	5	104
16	Taksim Dayanışması'ndan buluşma çağrısı	5	154
17	'Hedef süreç değil'	6	408
18	Demokrasi taleplerini destekllediler	6	168
19	'Gayri resmi şiddet başladı'	6	70
20	Taksim'e saldırı emrini itiraf etti	6	350
21	Gezi'nin faturası Topbaş'a çıkabilir	6	105
22	RTÜK'ten Gezi cezaları	6	140
23	'Kayıp başvurusu yok'	6	49
24	Uyarı üstüne uyarı	8	306
25	Gezi tertibi hazırlanıyor	8	144
26	Türkiye gaz bombası için gözde pazar	10	306
27	Başkanlığa 'evet' diyenler azaldı	12	119
28	'Gezi, Suriye planlarını zora soktu'	14	120
29	Nasreddin Hoca'dan 'Gezi'ye	16	225
30	Akla sığmaz iddialar	17	504,5
31	Sorumlular cezalandırılmalı	17	119

Tablo 89. 23.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Sessizliği yırttık	1	260
2	Karanfile de şiddet	1	793
3	Avrupa Gezi için 'durdu'	1	100,75
4	Psikolojik savaş sürüyor	1	42,25
5	Gezi Parkı'nın Ağacı Çaldığının Ormanı	2	150
6	Tutuklama dalgası	4	357
7	Görüntüler hasarlıymış	4	220,5
8	Gazcı kardeşlere suç duyurusu	4	171,5
9	'Duranı bırak bölene bak'	4	220
10	'Ölüm fermanı'	5	440
11	10 sayfa Türkçe ek	5	103,5
12	Dünya 'duruyor'	5	311
13	Sizden etkilendik	5	110
14	Kapıda kaldılar	5	90
15	Yine terörist dedi	5	225,5
16	Karanfile karşı gaz, cop, tazyikli su...	6	657
17	TOMA'lar yine sahnede!	6	384
18	Halka 'Alanı Boşaltın' mı dediniz anlamadım?	6	160
19	Gezi'ye 'akademik' destek	6	112
20	Habitat AKP'yi korkuttu	6	108,5
21	Polis 'İçişleri'ne havale	6	108,5
22	Direnişin zamanı ve mekanı olmaz	7	382,5
23	Özgürlüğü tatmak	7	547,5
24	Tepki yolunu buldu	7	135
25	Hızlandırılmış kurs	7	270,75
26	Direnişcilerin ülkesi yok	13	357
27	Le Monde'un gözü	13	455
28	Gezi, gazeteleri güzelleştirdi	13	231
29	Bunların aklı tutulmuş	14	1326
30	5 milyon heba oldu	15	203,5
31	Direnişte yaşamını yitirenler anıldı	15	102
32	'Halktan özür dileyin'	15	204
33	Duran adama 'Vardiya' desteği	15	180
34	'Çapulculara mutluluklar, yeni çapulcular bekliyorum'	15	112,5
35	'Gezi' ruhuyla üretilenler	18	132
36	'Gençliğimizin önünde saygıyla eğiliyoruz'	18	114
37	Yepyeni bir muhalefet...	19	800

Tablo 90. 24.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

24.06.2013	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Polis, milis oldu	1	357,5
2	On binler Kadıköy'de buluştu	1	437
3	10 yaşında çocuğa gözaltı	1	40
4	Gökçek yine hedef gösterdi	1	48
5	Türk ile Yunan kol kola yürüdü	1	42
6	Erdoğan diline Brezilya'yı doladı	1	48
7	Müslüman faiz lobisi iş başında	1	87,5
8	... ve siyaset kaybetti	1	110
9	Uygun müdahale	4	414,75
10	MÜCADELE SÜRECEK	4	148,75
11	Yemek yiyene plastik mermi	4	162
12	Emniyet: Biber gazı zararlı	4	92,5
13	Bu Polisler kim?	4	484,5
14	10 yaşında gözaltında	5	431
15	Hangi örgütü seçeyim?	5	120
16	AA bunu da yaptı	5	170
17	'Özgür bir yaşam için buradayız...'	5	126
18	Şiirler de direniyor	5	286
19	Gezi Parkı Eylemleri ve AKP'nin İnsicamı	5	220
20	'Barış böyle gelmez'	6	476
21	'Polise talimatı ben verdim'	6	351
22	Yeni Şafak sansürü sitelere yenildi	6	35
23	Evine bayrak astı	6	72
24	Libyalılar muhafız çıktı	6	48
25	Kılıçdaroğlu'nu muhtar bile yapmazlar	6	54
26	TBG'den Çapulcu kurultayı	6	84
27	Amanpour'atweet	7	234
28	... ve siyaset kaybetti	7	180
29	Gezi'den buluş çıktı	7	594
30	Güzel günler çok yakın	7	331,5
31	'Parklar bizim' demek için	7	140
32	'Duyarsız kaldılar'	8	459
33	Erdoğan'a 'Gezi misafiri' geliyor	12	102
34	'Nutuk' başkanın başını yedi	16	1326
35	'Gezi damlası tsunami oldu'	18	228
36	'Sanatçı sorumluluğu'	18	231
37	'Gençliğin duyarlılığı'	18	70
38	'Beğeni taşralaşıyor'	18	80
39	'Mizah tarihine geçtiler!'	18	72
40	'Gökçek değil halk karar versin!'	18	156
41	Gezi Parkı kuşağı	19	150

Tablo 91. 25.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Destanın adı dehşet	1	335
2	Ethem'i vuran polis serbest	1	60
3	Diplomalı çapulcular	1	390
4	AB'den Gezi rötarı	1	210
5	ÖĞRENCİLERE 112 YIL	1	50
6	Bu bir diriliş öyküsü	1	56
7	Kente sahip çıkma bilinci	2	499,5
8	CHP'den gençlik açılımı	4	216
9	Antalya'da da destan!	6	537,5
10	Başbakan memnun	6	353
11	Polisin eline taş gelmiş, silahı ateş almış... Sarısülük...	6	180
12	Tutuklama ve gözaltı dalgası	6	162,5
13	Elvan ve Korkmaz direniyor	6	65
14	Ethem yaşıyor, adelet ölmüş	7	315
15	Ankara'da dehşet	7	318
16	'Ethem için diren İstanbul'	7	189
17	Şimdi de düşünen adam	7	126
18	Savcı Çarşı'ya karşı	7	142,5
19	'Atanamayan yüzde 50'yi zor tutuyoruz'	7	100
20	'Provokatör polisler var'	7	100
21	Bu bir diriliş öyküsü	8	1657,5
22	'İhbar et' baskısı	9	253,5
23	AKP'de 'çatlak' ses	9	189
24	Gazetecilerden suç duyurusu	9	210
25	BBC'den Gökçek'e yanıt	9	105
26	Akşam'da gezi depremi	9	172,5
27	Kadir Topbaş, gençlerden yardım istedi	9	64
28	Elisa Couvert sınır dışı edildi	9	44
29	Müzakereye Gezi ayarı	12	486
30	'Hayalet binaya dönüştü'	16	500
31	Sanatçılara tehdit var	16	81

Tablo 92. 26.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Avrupa yutmadı	1	666,25
2	İşkence sokağa taştı	1	230
3	'Ne zaman ayaklar baş oldu'	1	52,5
4	Erdoğan'ın değil halkın polisisiniz	1	45
5	Gözaltı dalgası	1	144
6	Gezi'den Yükselen Umut	2	108,5
7	Akciğere AVM saldırısı	3	427,5
8	Diktatöre diz çöktürdüler	4	481,5
9	İleri demokraside ayaklar baş olmazmış	4	399
10	Ayak takımı oy vermeyenler mi?	4	97,5
11	Hani bayrağı tahrik unsuru görüyordun	4	142,5
12	Döverek gözaltı	5	337
13	Adana'da 6 tutuklama	5	32
14	İzmir'de sorgular sürüyor	5	32
15	Çarşı üyesi Erol serbest kaldı	5	16
16	'37 taş' tutanakta yok	6	276
17	Obama'yla 'Gezi' pürüzü	6	520
18	Çıplak işkence	6	210
19	'Polisin gözaltındaki şiddeti atık sokakta'	6	275
20	Barışçıllığı vurguladım	6	102
21	Polis tüm sınırları aştı	6	125
22	İzmir'de sessiz protesto	7	100
23	'Katillerin destanı olmaz'	7	150
24	Orantısız gücün bedeli ağır oldu	7	84
25	'Bırakın yurttaş yürüsün'	7	100
26	'Polisin yargılanana dek sokaklardayız'	7	340
27	Hepsi Ethem oldu	7	112
28	Bir gençlik lideri çıkabilir	8	789,5
29	Yeni nesil herkesi silkeledi	8	245
30	Artık uyku yok	8	196
31	Akillerden son rapor	9	304
32	MGK, 'Gezi' için yorum yapmadı	9	78,75
33	'Gezi olayları Türkiye'ye prestij kazandırmıştır'	10	67,5
34	Büyükelçiler: Camide içki yok	12	182
35	Bakanlık bakanı yalanladı	12	243,5
36	20 ülkede Gezi eylemi	12	240
37	Terörist sayıldılar!	13	198
38	'Sorumlular yargılansın'	16	648

Tablo 93. 27.06.2013 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	'Öldü ama yenilmedi'	16	133
2	Vicdanı rahatmış	1	338
3	Tanıklar gözaltında	1	60,5
4	Elçiler de direnci	1	108
5	İran'dan ABD'ye gündem Gezi	1	38,5
6	Yalan söyleyemem, içki içilmedi	1	57,75
7	Karizma çizildi bir kere	1	56
8	Biber gazı kullanım hakkı	2	450
9	Dünya kamuoyu ve Başbakan	2	423
10	'Vicdanım rahat'	6	304,5
11	Anneler çocuklarını istedi	6	570
12	Türkiye direniyor	6	189
13	Dikmen'de yeni müdahale	6	72
14	'Bu bir senaryo'	6	81
15	İki liseliye hapis istemi	6	27
16	Eskişehir'de 6 gözaltı	6	36
17	7 kişi hakkında yakalama kararı	6	49
18	Ders sırası muhalefette	7	247
19	Mesaj alınmıştır	7	195
20	Kurtulanların durumu içler acısı	7	143
21	Karizma çizildi bir kere	7	636
22	Kadınların özgürlük çığlığı	7	225
23	Cadı avı sürüyor	8	400
24	Öldü diye bıraktılar	8	152
25	AKP iktidarı sarsıldı	8	66
26	Orantısız suç kabul edilemez	8	66
27	Avrupa süresi raydan çıkabilir	8	60,5
28	İşkence sistematik oldu	8	300
29	'Devletin gücü kötüye kullanıldı'	8	220
30	Twitter'dan hükümete veto	8	126
31	Camide içki içilmedi	8	91
32	İngiliz ve Alman hekimlerden tepki	8	70
33	AKM'deki Atatürk posteri indirildi	8	49
34	28 dakikalık 'gösteri'	9	160
35	Topbaş'ın derdi piyasa	9	90
36	AKP 'Gezi'yi anlamaya çalışıyor	9	180
37	Bağış'ın hali içler acısı	9	372
38	'Faiz lobisi' diye diye yatırımcı ürkütülmeye çalışılıyor	10	399
39	Erdoğan, 'Ümüğünü sıkarız' demişti	10	189
40	Sendikaların gaz kardeşliği	11	357
41	'Gezi Parkı'nın şimdiden 747 metrekaresi yok edildi'	13	168
42	Bir çapulcu piyanist	16	160
43	Siyasetçi değil, sanatçıyım	16	324
44	Ayla Algan biber gazı mağduru	16	45
45	'Özgür Gezi' fotoğrafları	17	168

Cumhuriyet gazetesi, Gezi Parkı olaylarıyla ilgili ilk haberini 29 Mayıs 2013 tarihinde yayınlamıştır. Gazetede, araştırmanın yapıldığı tarih aralığında 1.328 haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Bu rakamlara bakıldığında gazetenin Taksim Gezi Parkı olaylarına oldukça önem verdiği anlaşılmaktadır. Genelinde hükümet özelinde ise Recep Tayyip Erdoğan'a karşı muhalif bir çizgide yayınlarını sürdüren Cumhuriyet gazetesinin, bu ideolojik duruşu haberlerin başlıklarına bakıldığında da görülebilmektedir. İncelenen haber başlıklarında gazetenin Gezi Parkı konulu haberlerinin hemen hepsinde dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ı ve AK Parti hükümetini hedef alan ifadeler kullandığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda gazete, eylemleri demokrasinin savunucusu olarak görmüş ve bir "direniş" olarak tanımlamıştır. İnşa edilen haberler de bu ideoloji ekseninde üretilmiştir. Cumhuriyet gazetesi, Başbakan ve hükümet karşıtı mevcut ideolojisini güçlendirmek ve bu bağlamda benimsediği yayın politikasının haklı olduğuna işaret ederek, Gezi Parkı eylemlerini kanıt olarak göstermeye çalışmıştır. Bu doğrultuda olayla ilgili çok sayıda habere yer vermiştir. Gezi Parkı konulu haberlerinin neredeyse tümünü bu retorik üzerinden kuran Cumhuriyet, nesnellik sınavında başarısız olmuştur. Gazetenin benimsediği tarafgirli yayın politikası sonucunda nesnelliğin yanında objektiflik gibi diğer profesyonel gazetecilik normları görmezden gelinmiştir.

3.2.1.2.4. Yeni Şafak Gazetesi'nde Gezi Parkı Olaylarının Kapladığı Alan Ölçüsü

Tablo 94. 29.05.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Gezi Parkı'nda Gergin Gün	9	192

Tablo 95. 31.05.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Gezi Parkı'na Şafak Baskını	9	216

Tablo 96. 01.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN(cm²)
1	İkisi de Orantısız	1	375
2	Topçu Kışlası Projesine Durdurma	16	198
3	AVM ya da Topçu Kışlası Değil	16	119
4	Taksim'de tehlikeli restleşme	16	1072,5

Tablo 97. 02.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Polisin gaz kullanımında yanlışlık var	1	155
2	İşaret Fişeğini ABD ateşledi	1	170
3	Çivili Top	1	136
4	Yalan Rüzgarı	1	112
5	Bu Öfkeyi Kim Yönetiyor	1	754,5
6	Orantısız Güç Kullanmayın	1	45,5
7	Beyaz Saray diliyle konuştu	1	56
8	MHP'de meydana geldi	1	28
9	Valilik mitinge izin verdi	1	28
10	ABD gaza getirdi	11	732
11	Twitter'in kurucusu Dorsey'de dahil oldu	11	91
12	İslam karşıtlarından destek	11	400
13	Gezi Parkı Açıldı	14	735
14	Beşiktaş'ta Arbede	14	306
15	İstifa Çağrısı Yaptı	14	72
16	Medya Olayların İçinde Yok	14	72
17	Sökülen Ağaçlar Geri Gelecek	14	65
18	Birilerinin Özür Borcu Var	15	105
19	Gül'den Sağduyu ve Sükunet Çağrısı	15	154
20	AVM Veya Şehir Müzesi Yapılabilir	15	52,5
21	Asılsız İddialar Havada Uçuştu	15	52,5
22	Mesele İdeolojik	15	1261
23	Twitter Yalanları	16	608
24	Amaç Gerilim	16	342
25	48 İlde Provokasyon	16	255
26	Polis Süreci Yönetemedi	16	319
27	TÜSİAD Beyaz Saray'ın Diliyle Açıklama Yaptı	16	166,75

Tablo 98. 03.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Taksim'e Şehir Müzesi	1	119
2	CHP'den Tehlikeli Oyunlar	1	87,5
3	Güle Eğlene Yıkım	1	625
4	Reklam Şantajı	1	300
5	Özğeyin'den Kaosa Destek	1	35
6	Gençler Yanlarında Kim Yürüyor	12	500
7	Varsa Hatalarımız Şaşırarak Bakıyoruz	12	210
8	Vali Coş'tan Sanatçılara Eylem Çağrısı Eleştirisi	12	150
9	BDP-MHP Buluşamadı CHP Yalnız Kaldı	13	825
10	Rektör Eyleme Teşvik Etti	13	116,25
11	Demokrasi ve Özgürlük Mücadelesi Veriyorlar	13	42
12	Gezi Enkazı	14	Tam Sayfa
13	Taksim'in Ortasında Birbirlerine Girdiler	14	196
14	Sivil Polis Diye Hastanelik Ettiler	14	55
15	Bu Tezgah Tutmaz	15	320
16	Alevi Vatandaşlara Tahrik	15	102
17	Esed'den Suriyelilere Bir Garip Çağrı	15	152
18	Şiddete Özyeğin Desteği	15	70
19	Altı Örgüt Üstü CHP	15	906
20	Medya'ya Reklam Şantajı	16	750
21	Sanatçı Duyarsızlığı	16	220

Tablo 99. 04.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Mesaj Alındı	1	108
2	Eylemlere Katılmayın	1	24,75
3	Bu İlk Değil	1	54
4	Millet Sandıkta Cevap Verir	1	147
5	İdeolojik Ambargo	1	28
6	Ajanslar Eyleme Sponsor	1	56
7	Erdoğan'ı Kimseye Yedirmeyiz	1	40
8	Toma'ya Saldırdılar	1	180
9	Vazife Çıkardılar	1	102
10	Meydanda Yabancı Var	1	518
11	Markalara Reklamı Kesin Çağrısı	3	114
12	Operasyon	3	1012
13	Eylemler Yabancı Yatırımcıyı Hedefledi	8	504
14	Miraç Kandili Provakasyonu	14	84
15	Gezide Yabancı Ajan Parmağı	14	800
16	Reklam Ajansları Parayla Kışkırtıyor	14	280
17	İsrail de Provakasyon Fırsatını Kaçırmadı	14	42
18	Aygün'den Mezhep Faşizmi	14	60
19	Kumanyalar CHP'den	15	144
20	Camide İlk Yardım	15	224
21	Gezi Parkı Eylemcileri Tahrikçilere Dava Açıyor	15	868
22	Mesaj Alınmıştır	16	614
23	Bulgaristan da endişeliymiş	16	72
24	Türkiye Bu Sorunu Çözer	16	84
25	Teşkilatlara Eylemlere Katılamayın Talimatı	16	486
26	Daha önce de denendi	17	264
27	Derin yapılar sahnede	17	448
28	Önce eylem sonra sınav	19	464
29	İKSV'den 'Gezi' iptali	19	60

Tablo 100. 05.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

05.06.2013	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Beyaz Kuvvetler devrede	11	105
2	GERİLİM DÜŞTÜ	32	133
3	Türkiye kaybetti	1	342
4	Hepimiz ders çıkarmalıyız	1	35
5	Gaz yesek de gaza gelmeyiz	1	35
6	Ölüm nedeni silah değil	1	35
7	Başçı tehlikeyi atlattı	1	30
8	Yabancı Şirketler: Gezi'den uzak durun	1	30
9	İranlı ajan Ankara'da gözaltına alındı	1	27
10	Twitter'da temizlik var	1	63
11	İş dünyası sağduyuya çağırıyor	6	66
12	Şiddetin faturası cebimizden çıktı	8	278
13	DÜNYA BANKASI UYARDI: OLAYLARDAN UZAK DURUN	8	80
14	8 günün faturası 70 MİLYON LİRA	12	440
15	Başbakanlık ve Meclis işgal edilecekti	12	48
16	Gaz maskesi ve sprey satışı arttı	12	70
17	Esnaf yaralarını sarmaya çalışıyor	12	70
18	Hakim ve savcılar tarafsızlığı yitirdi	12	154
19	SBS iptali gündemde yok	12	40
20	Özyeğin: Bildiri bizi yansıtmıyor	12	56
21	Gaza gelinmesin	14	348
22	Olaylardan herkes ders çıkarmalıdır	14	240
23	Sağduyulu ses İsveç'ten geldi	14	176
24	Demirtaş'tan öneri paketi	14	112
25	Reform anlayışı devam edecek	15	210
26	Çevrecilerden özür diliyorum	15	1071
27	Bundan sonrası şölen olmalı	15	90
28	Telefonda provokasyon kanalları	16	300
29	Beyaz Kuvvetler yeniden sahnede	16	600
30	Twitter'da büyük temizlik	16	165
31	İranlı ajan gözaltında	16	154
32	Hayatî tehlikeyi atlattı	17	84
33	Görme ihtimali düşük	17	119
34	Ölüm nedeni SİLAH DEĞİL	17	387
35	Cömert toprağa verildi	17	45
36	İzmir Neron'ları Lozan'ı yaktı	17	208
37	AKP binasına kundaklama girişimi	17	66
38	Eylemciler serbest	17	45
39	KESK ve TPK kolkola Taksim'e Gezi'ye çıktı	17	77
40	Çatışma yönetimi perspektifinde Gezi Parkı	18	792
41	Hepimiz aynı gemide değil miyiz?	18	294

Tablo 101. 06.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Talep değil MUHTIRA	1	90
2	Houston'dan ölüm emri	1	256
3	EKONOMİYE SALDIRI	1	308
4	Amaç Türkiye'yi yavaşlatmak	1	50
5	Yeni Şafak'a çirkin karalama	1	42
6	Diplomatik provokatör	1	252
7	İkinci sınıf demokrasi değiliz	1	42
8	Ülkemiz bunları haketmiyor	1	72
9	75 örgüt lideri tespit edildi	1	35
10	İngiliz Parmağı	6	736
11	Piyasalar negatif sinyal vermiyor	6	198
12	CNBC'den Türkiye'ye tavır	6	224
13	Niyet belli	11	325
14	Gezici kuşlara ceza	11	210
15	Türkiye yaşananları hak etmiyor	14	510
16	Diplomatik pasaportlu provokatör	14	340
17	İkinci sınıf demokrasi değiliz	14	512
18	Uzlaşma kapısını kapattılar	15	651
19	Sadece Gezi Parkı değil her şeyi talep ettiler	15	104
20	EYLEMCİLERE HOUSTON TALİMATI Ölseniz de çekilmeyin	16	975
21	O mesajların hesabı soruluyor	16	325
22	Taşkınlığa geçit yok	17	841
23	İranlı ajana sınır dışı	17	72
24	Yeni Şafak'ı hedef aldılar	17	306
25	Tehlikeli gerilim	17	306
26	Aygün ve Gök'e küfürler için dava	17	91
27	Gezi' için iş bıraktılar	18	638
28	Amaç Türkiye'nin hızını kesmek	19	572

Tablo 102. 07.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Millet bağrına bastı	1	594
2	FAİZ LOBİSİNE SERT MESAJ	1	624
3	Yaralı polis şehit oldu	1	24
4	E-5'te trafik kilitlendi	1	75
5	Sahtekar David	1	60
6	Sırada eylem geyikleri var	2	721
7	Ünlülere gezi baskısı	2	154
8	İş dünyası sesini yükseltiyor	6	825
9	YALANCI DAVID	7	647
10	Tufaya düştüler	7	378
11	Reformların kıymetini bilelim	12	488
12	Bu dava hak davası değil	12	80
13	7 yabancıya Gezi sorgusu	12	130
14	Çocuğu YETİM KALDI	13	567
15	Zıvanadan çıktılar	13	588
16	Bosna'da sizlere yer yok	13	115,5
17	MİLLET BAĞRINA BASTI	14	1690
18	Üç ay önceden haberini aldık	15	1690
19	Ağaç gölgesinde demokrasi tesis etmek…	18	1071

Tablo 103. 08.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Gelin benimle ortaklık yapın	1	187
2	KİRLİ PAZARTESİ	1	480
3	Toparlanın gidiyoruz	1	276
4	CHP'de Gezi krizi	1	105
5	Economist'in gücü yetmez	1	56
6	Eylemin nedeni yenilgi psikolojisi	1	42
7	Kara Pazartesi SPK merceğinde	4	500
8	Yabancı ortağı ürkmedi	4	154
9	İstikrar şu anda en önemli kaynak	4	238
10	Manipülasyondan kazanma devri bitti	6	450
11	Eylemlerin nedeni yenilgi psikolojisi	12	1300
12	Farklılıkların birlikte yaşaması elzemdir	14	420
13	CHP'de Gezi krizi 'Keskin' ayarla aşıldı	14	276
14	AK Parti binası hedef gösterildi	14	64
15	Ankara teşkilatı market gibi	14	104
16	Economist'in gücü yetmez	14	60
17	Bizi millet getirdi millet gönderir	15	1300
18	Şehide veda	16	225
19	Gezi'den tansiyonu düşüren açıklama	16	375
20	Hoca yoklamayı Gündoğdu'da aldı	16	119
21	Kuğulu'da sağduyu	16	275
22	Güler: Rant hesapları tutmayacak	16	85

Tablo 104. 09.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	ÇARŞI KARIŞTI	1	210
2	SİVİL DARBE ENGELLENDİ	1	331
3	İstanbul ve Ankara'da miting	1	216
4	İstanbul Kahire Taksim Tahrir değildir	1	40
5	Adana'da twitter operasyonu	1	32
6	Atından CHP çıktı	1	120
7	Online gençlikte diyalog şart	1	98
8	Ekonomik bahar hedef alındı	1	35
9	Faiz lobisi ortak hareket ediyor	4	648
10	Ne olur tezgaha gelmeyelim	4	126
11	Eylem yüzeysel etki yaptı	4	357
12	ULUSLARARASI YAYINA İSYAN	6	569
13	AK Parti online gençlikle de diyalog kurmalı	12	1300
14	#operasyonadana	13	369
15	Cahiliye vahşeti	13	182
16	AVM de yok otel de	13	440
17	Sokak darbesi beyhude	13	42
18	Örtüme dokunma	13	196
19	Devekuşu misali	14	634
20	Bahçeli erken seçime çağırdı	14	266
21	SİVİL DARBE ENGELLENDİ	15	836
22	Lobiye erken seçim cevabı	15	112
23	ÇARŞI Piyon olma	16	650
24	Taksim Tahrir değil İstanbul da Kahire	16	196
25	Fransızları 'Bağış'ladı	16	78
26	Gezi'de derin dış siyaset	18	1690
27	Bu TOMA'lar nefes alıyor	22	143

Tablo 105. 10.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Sandıkta ders verin	1	370
2	BU NE TESADÜF	1	697
3	Küfür edene para verdi	1	238
4	Kirli ittifakın Türkiye merakı	1	153
5	Faiz lobisi 'Gezi'yi fırsata çevirdi	1	66
6	Olaysız gösteri	1	66
7	Bir gönül için bin özür dilerim	1	54
8	UltrAslan ve TS 'biz yokuz' dedi	1	54
9	Gurbetçilerden destek	1	63
10	Eylemler faiz lobisinin ekmeğine yağ sürüyor	7	623
11	ŞEYTAN ÜÇGENİ	10	760
12	Kollarımdan tutup köprüden attılar	13	595
13	Hakaret edene para dağıttı	13	210
14	Bir gönül için bin özür dilerim	13	104
15	Gazi Mahallesi'nde korsan 'gezi'	13	162
16	Onlara ilk dersi sandıkta verin (Tam sayfa)	14	1690
17	Taksim tiyatrosu	15	1300
18	Yaşananlar derin yapıların ayakta olduğunu gösterdi (Tam sy)	16	1690
19	Destek vermeyen sanatçıya tehdit	18	316
20	Murat Boz'a Gezi linçi	18	100
21	İstanbul'da Gezi konseri Ankara'da olay	19	572

Tablo 106. 11.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	EYLEMLERE AKİL ADAM	1	567
2	Mi minör'ü ABD'liler çok beğendi	1	91
3	Yakıp yıkın demedim	1	98
4	Alkol satma tartışması kanlı bitti	1	77
5	Kaostan karlı çıkan olmaz	1	88
6	Olağanüstü durum yok	1	56
7	Eylem zarar verdi sağduyu gerekiyor	6	483
8	Parkın içi başka dışı başka	9	210
9	CAMİDE İÇKİ İDDİASINA İNCELEME	14	50
10	SOSYAL MEDYA GÖZALTISINDA 13 KİŞİ SERBEST	14	75
11	GEZİ SALGINA KARŞI İLAÇLANDI	14	75
12	İçki satılmasın' dedi bıçaklandı	14	500
13	Aygün yine polise saldırdı	14	126
14	Gezi gençliğine randevu	14	162
15	Vekillere sert tepki	14	144
16	İBB Meclisi'nde 'çapulcu' eylemi	14	63
17	Sosyal olaylara müzakereci akil	15	1044
18	Muhalefet Gezi'ye havale	15	105
19	Sosyal medyada siyaset dersi	15	42
20	Mi minör oyununu ABD'liler çok beğendi	17	358
21	O mesajlarda yakıp yıkmaya çağrı yok	17	499
22	Hükümetin sandık çağrısı dış basında	17	250
23	Gezi Parkı eylemleri reklamcıları da böldü	17	65

Tablo 107. 12.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	YERİNDE MÜDAHALE	1	702
2	Gözlerinizden öpüyorum eylemi bitirin	1	260
3	Bankacılar işine baksın	1	49
4	Polis değil Devrimci Karargah elemanı	1	63
5	Diyanet Twitter uyarısı yaptı	1	12
6	Liseli de var profesör de	1	42
7	Kan emiciler piyasaya çıktı	6	234
8	Adliyede Gezi gerilimi	13	330
9	Vatandaş 'bitsin' diyor	13	60
10	Çevreciler parka Militanlar sahnede	14	1300
11	Ben sizi Allah için seviyorum	15	1300
12	Faiz lobisi kimse ortaya çıkaralım	16	475
13	Dikkate alıp dinleyelim	16	220
14	TBMM'de sayla gerilimi	16	195
15	TALEPLER HÜKÜMETİ ZAYIFLATMAZ	16	90
16	Taksim'in fırsatçı sendikaları	17	1300
17	Hakikat her şeyin üstesinden gelecektir	17	364

Tablo 108. 13.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	TWITTER ÖRGÜTÜ	1	352
2	Topçu kışlası!	1	315
3	Dış basın 'cephe savaşı' veriyor	1	190
4	Görüşmelerden referandum kararı çıktı	1	150
5	Dış güçlerin hevesleri kursaklarında kalacak	6	575
6	Bankalar faizin farkını vatandaştan çıkaracak	6	300
7	Cari açığın sebebi FAİZ LOBİSİ	12	1300
8	KÜRESEL BALON	13	1102
9	DİJİTAL UZLAŞI HAYAL	13	108
10	#Durduramazsınız	13	280
11	Dört hesapla kaos planı	13	105
12	Şiddet demokratik bir yöntem değildir	14	1000
13	Gece yarısı toplandı liderler zirvesi istedi	14	250
14	Gezi ile görüşmeden referandum çıktı	15	749
15	Sürpriz görüşme	15	60
16	Balkan desteği	15	45
17	Park olarak kalsın	15	75
18	24 saat içinde bu iş bitecek	15	315
19	Eylem üzüntü verici	16	575
20	Ankara'dan acı haber	16	75
21	AB Türkiye'ye ders vermeye çalışmasın	16	100
22	Saç çeken polisler açıkta	16	70

Tablo 109. 14.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	İngiltere Twitter'ı kesti	1	120
2	Referandum sevindirici	1	100
3	GEZİ BASKISI ÖLÜME GÖTÜRDÜ	1	399
4	Yavrunuza sahip çıkın	1	176
5	Bu kez tuzak kuramadılar	1	45
6	Devrim karargahı gibi	1	45
7	AB'ye aynen iade edilecek	1	40
8	Koyu muhabbet	1	192
9	Yayalaştırma bakanlığın yetkisinde	1	30
10	Kabataş eşkıyaları	2	88
11	10 yılda yapılanlar Taksim'le bitirilemez	4	525
12	FIRSATÇI MOODY'S	4	42
13	OYUNLARA DİKKAT	4	42
14	GEZİ'YE DERTEK VERDİ	4	60
15	Vergi kaçırıyor	4	242
16	Kanunlara Gezi ayarı	5	550
17	İktisadi sorun yok	6	180
18	Kızıma Gezi'ye gitme diyeceğim	12	580
19	ÇADIRLARI ATEŞE VERMEK İSTEDİLER	12	45
20	TAKSİMDE GENEL TEMİZLİK	12	45
21	CNN'İN YENİ ROTASI HATAY	12	45
22	Aileler el koydu işin rengi değişti	12	50
23	Gençlere kafede randevu	12	50
24	Polisten eylemciye baklava	12	60
25	Bunu referandum olarak görmüyorum	12	110
26	Plesibit'e hayır işgale devam	12	56
27	Plastik mermi hiç kullanılmadı	12	56
28	Seyyar revirler takibe alındı	12	42
29	Bina ısrarı neden?	12	75
30	Sosyal baskı ölüme götürdü	13	460
31	Yavrularınıza sahip çıkın	14	795
32	Yok hükmünde	14	399
33	Ben bu kararı tanımıyorum	14	77
34	Milli irade bu tuzağa hayır dedi	15	330
35	Referandum sevindirici	15	435
36	Gezi Parkı'nda Gandhi ruhu yok	17	877
38	Taksim devrim karargahı gibi	17	448

Tablo 110. 15.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Yanındayız	1	162
2	ÇÖZÜM SİNYALİ	1	444
3	Mesaj alındı Eylemi bitirin	1	162
4	AP neyin ne olduğunu bilmiyor	1	70
5	‘TOMAcı torbacı'	1	40
6	Borsa Gezi krizini atlattı	1	25
7	Kokoreç diyaloğu	1	110
8	Öğretmenlerin yazışmaları incelensin	8	575
9	DÜNYA seninle	10	1404
10	TOMA kahramanı TORBACI ÇIKTI	12	425
11	Eşkiyalar kınandı	12	150
12	Eyleme son konvoy	12	48
13	Gezi'nin provası ODTÜ'de	12	112
14	Ethem Sarısülük hayatını kaybetti	12	72
15	Parktakiler kararını bugün açıklıyor	12	36
16	Kimse mağlup değil	14	392
17	Gezi Parkı'nı halka soracağız	14	456
18	Kokoreç yoksa gelmem	14	494
19	Başbakan görüntü istedi hesap soracak	14	55
20	Nihai karara dek Gezi, park olarak kalacak	14	55
21	AK Parti'yi ve demokrasiyi güçlendirir	14	55
22	Boyner'den 'eve dönün' çağrısı	14	45
23	Önde samimi gençler arkada illegal örgütler	15	1092
24	AP'nin neyin ne olduğunu bilmesi gerekir	15	260
25	Referandumu küçümsedi	15	160
26	AB sonunda memnun oldu	15	60
27	Gezi Parkı'nın uluslararası yaptırımları	20	308

Tablo 111. 16.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Biz duamızla direniriz	1	582
2	Eylemler Reyhanlı saldırısının devamı	1	30
3	Evinize dönün	1	60
4	KOD ADI İSTANBUL İSYANI	1	594
5	Taksim esnafı 'yeter artık' dedi	1	91
6	Gezi Parkı boşaltıldı	1	112
7	İç savaş var, aç BBC'ye bak'!	5	741
8	TAŞ ATAN BANKACI KARŞILIĞINI GÖRÜR	5	132
9	AP'DE AKILLARA DURGUNLUK VEREN TABLO	5	77
10	Gezi haberleri yabancıların hızını kesemedi	6	40
11	Esnafın kaybı büyük	8	650
12	Kızıma mahalle baskısı yaptılar	8	130
13	Dünya Erdoğan için ayakta	10	162
14	19 günlük Gezi işgali sona erdi	12	651
15	Molotofçular tutuklandı	12	154
16	Yurtdışında Gezi'ye 13,5 milyon tweet	12	84
17	Başörtüsüne şiddet vahşettir	12	84
18	Ethem Sarısülük silahla vurulmuş	12	154
19	Ankara'da hasar tespiti	12	70
20	Bu işi uzatmak tadı kaçırıyor	13	476
21	Artık herkes evine dönmeli	13	144
22	Gençlerin kararına saygı duyuyorum	13	60
23	Bu millet oyunları bozar	14-15	1530
24	FAİZ LOBİSİNE GEZİ BOYKOTU	17	525
25	Hedef ağaçlar değil darbe teşebbüsüdür	18	900
26	KOD ADI İstanbul isyanı	19	470
27	Destek İsrail lobisinden	19	275
28	Gazete ilanına ilaç gibi yardım	19	48
29	100. yıl öncesi lobi ittifakı	19	51
30	Amerikan medyası gündemini unuttu	19	77

Tablo 112. 17.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Entrikaları deşifre oldu	1	352
2	BURASI TÜRKİYE	1	1086
3	Çıkar lobisi Gezi'yi kullanıyor	8	462
4	Onlarda Molotof burada sevgi var	9	238
5	Her şey Türkiye için	10	753
6	Duruşunuzu selamlıyoruz'	10	228
7	CNN show is over!'	10	120
8	Ödül vermenin zamanı değil	10	50
9	Almanya'daki STJ'larda destek	10	55
10	Çocuklardan anlamlı mesaj	10	30
11	Gezi'nin doktorları sahte ve sabıkalı	12	675
12	Çarşı Grubu'na çete suçlaması	12	220
13	Göstericiler amacına ulaşamadı	13	961
14	Roth alana giremedi	13	91
15	16 yaşındaki Berkin başından vuruldu	13	70
16	Hadi bunu da gizleyin!	14-15	2600
17	Tablo yerli yerine oturuyor	16	1057
18	SENARYO ÇOK ÖNCEDEN YAZILMIŞ	16	225
19	Yaşananlar tesadüf değil	16	196
20	Türkiye'ye karşı entrika var	16	140
21	Cenazeyi bile gösteriye çevirdiler	17	408
22	Bu işi oyla halledelim	17	56
23	Başörtülü öğretmene çirkin saldırı	17	91
24	5 sendikadan 'Gezi' grevi	17	144
25	İsrail ve ABD sağı güçlü Türkiye'den rahatsız oluyor (Tam syf)	19	1664
26	İspanya ayakta	28	288

Tablo 113. 18.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Bunlar şaşırmış	1	160
2	CNN, ŞOV BİTTİ	1	49
3	13 İranlı aranıyor	1	85
4	Kaybedenler Kulübü	1	84
5	TED'de Gezi incelemesi	1	64
6	AK Parti'ye 3 haftada 117 bin üye	1	28
7	Sönük geçti	1	304
8	Topçu Kışlası'na evet çıkar	1	30
9	Şiddet ve terör olmasın	1	33
10	İŞSİZLİK AZALDI BÜTÇE FAZLA VERDİ	6	480
11	Şiddet ve terörün geri gelmesini istemiyoruz	8	478
12	Gezi Parkı olayları yatırımcıyı ürküttü	8	105
13	Türkiye'nin kaos ülkesi gibi gösterilmesini istemiyoruz	9	340
14	Halk'a ceza Gezi'den değil tütünden	9	80
15	13 İRANLI ARANIYOR	12	825
16	EYLEMCİ KIZI ANNESİ KURTADI	12	98
17	Taksim Dayanışması Çatırdıyor	12	126
18	Cenazede illegal örgütler şov yaptı	12	198
19	Erdoğan'a destek verene sınır dışı	13	820
20	TED'e 'Gezi baskısı' incelemesi	13	153
21	İşte gerçek Türkiye Fotoğrafı	13	100
22	CNN yine sobelendi	14	275
23	Provokatörler ağaç arkasına saklandı	14	643
24	Türkiye 3-5 kişiye bırakılmaz	14	266
25	Gezi raporu AP'ye iade	14	112
26	Kılıçdaroğlu'nun anayasa oyunu	14	66
27	Demokrasiyi hedef aldılar	15	758
28	Gezi üye sayısını 117 bin arttırdı	15	60
29	Milli İradeye Saygı mitinglerine devam	15	117
30	Her sesi duyuyoruz	15	306
31	Kaybedenler kulübü	16	600
32	Mısır'da çekilmiş	16	30
33	Direnişin Sakıncası yoktur	16	45
34	Avcılıktan çapulculuğa	16	60
35	Günay, Çandar ve Dağı…	16	80
36	Devrim bekledi	16	60
37	Taksim'e çıkamayınca dağıldılar	17	810
38	Sonuçlarına katlanırlar	17	140
39	Hastalar bekledi grevci doktorlar çekirdek yedi	17	234
40	Halk oylamasından kışlaya 'evet' çıkar	19	760
41	Üniversite mensubu sloganla değil kavramla konuşmalı	19	231

Tablo 114. 19.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Odama saldırının uzantısı	1	260
2	Yasaklama yok suça önlem var	1	64
3	ALMANYA TEHDİT EDİYOR	1	440
4	Yıldız ülkeleri KARIŞTIRIYORLAR	1	294
5	Vandallara OPERASYON	1	130
6	Moderatör: Rubin tarih 12 Şubat 2013	1	60
7	Ülkesini seven adam	2	40
8	GERİ ADIM ATILMAYACAK	6	120
9	EYLEMLER ESNAFIN HAKKINI GASP EDİYOR	6	50
10	Gezi Parkı eylemleri yatırımcıyı ürkütmedi	9	140
11	Yemen'de Erdoğan'a DESTEK GÖSTERİSİ	10	250
12	Almanya ŞAJTAJ yapıyor	10	375
13	SIRA ONLARDA	10	170
14	Küstahlığın yeni adı: Bild	10	85
15	DURAN ADAM'A DW'DEN TEŞVİK	10	80
16	Kendi sıktığı gazı unuttu!	10	187
17	AP'ye yalan dolu şikayet mektubu	12	652
18	Meclis'te değil eylemde	12	198
19	Ankara'da 133'ü polis 381 yaralı	12	49
20	Otel zararı 70 milyon lira	12	288
21	Sosyal yalanlara düzenleme yolda	13	525
22	Gözlerine 'Gezi' perdesi inmiş	13	92
23	AB orantısız güç kullandı	14	684
24	İnsanı yücelt ki devlet yaşasın	14	112
25	Gezi, odama avlı saldırının uzantısı	15	920
26	İki kat arasına isabet etti	15	250
27	Vandallara OPERASYON	16	686
28	Kısıtlama yok siber suçu önleme var	16	230
29	Duran durana	16	108
30	BDP'ye katıldı	16	42
31	Sahte doktor şarkıcıymış	16	84
32	Arap Baharı'ndan Gezi Parkı'na okuma	17	750
33	Kemalizm'in direnişi	17	500
34	Moderatör: Rubin Tarih: 12 Şubat	19	1200

Tablo 115. 20.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	ABD: Türk demokrasisine güveniyoruz	1	170
2	Mesele başka HALA ANLAMADIN MI	1	492
3	Seviyesiz NEOCON	1	70
4	Twitter'a dört kriter	1	35
5	Zahide Nine'den parasız ders	1	42
6	Duran adama karşı DURAN ADAM	1	120
7	Alışverişe koştuk	6	300
8	CNN INTERNATIONAL'A TEPKİ	7	96
9	Türkiye alerjisi	10	825
10	Geziciler ile benzer profil	10	80
11	Demokrasinize güvenimiz tam	14	614
12	Başbakan uluslararası destekçileri ifşa etti	14	182
13	Kararı İstanbullu verecek	14	357
14	Barışçıl eylemlere anlayış gösterilmeli	14	252
15	Sizi parayla mı tuttular	16	525
16	DURana karşı	16	551
17	Kuğulu'da arbede sonrası temizlik	16	100
18	Küstah NeoCon'dan 'Türkiye dersleri!	17	432
19	Artık bitsin	17	525
20	Yasak Twitter'a değil yalan ve iftiraya	22	572

Tablo 116. 21.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	DEUTSCHE BANK KİRLİ TAKAS	1	868
2	Erdoğan'ın evine 3 bin kişiyle baskın	1	183
3	Mi Minör'den önce Londra ve Mısır turu	1	176
4	Somali unutmadı	1	120
5	ÇADIR YAKAN 4 ZABITA AÇIĞA ALINDI	1	40
6	Gezi Parkı olayları Osmanbey'i buldu	7	500
7	Başaramadılar	10	550
8	Somali'den anlamlı destek	10	175
9	Alabora'dan 'Gezi' turları	13	250
10	İtalya'dan AB'ye kriz uyarısı	14	110
11	Orada da Türkler var sakın unutma	14	160
12	Avrupa'nın oyununu gördük	14	165
13	Başbakan'ın evine 3 bin kişiyle baskın	15	714
14	İstifa haberi bu kirli senaryonun parçası	15	270
15	Algı operasyonu	15	306
16	Çadır yak' emri MÜMKÜN DEĞİL	17	455
17	Zarar 60 milyon	17	198
18	Taksim'e kafa üstü	17	187
19	Keleş Çarşı'sı	17	112
20	GÜNDOĞDU TEMİZLENDİ	17	136
21	Güvenlik görevlisine 'Gezi Parkı' mobbingi	17	56
22	Amaç sokak vesayeti	19	322
23	TED'in Gezi baskısı TBMM gündeminde	19	100

Tablo 117. 22.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	ALMANYA RAHATSIZ	1	336
2	Bir yılda çark etti	1	187
3	Utanmadın mı	1	48
4	Sistemli küstahlık	1	210
5	Türk'ten itiraz	1	28
6	Onları durmayı bilir	1	399
7	Muhalefet boşluğu Gezi'yi tetikledi	1	145
8	Goldman Çarkı	4	420
9	Küresel eylem çağrısı yalan çıktı	6	144
10	Türkiye'yi kötüleme yarışı	10	216
11	Moskova'da 'Gezi Parkı referandumu'	10	96
12	Merkel rahatsız	14	825
13	Brüksel'e giderek yeni faslı açacağız	14	221
14	Bunlar sadece durmayı bilir	15	872
15	Erdoğan'ın asil duruşuna komplo	15	240
16	Olayların hedefi çözümdü	15	90
17	Utanmadın mı?	16	637
18	Provokatöre suç duyurusu	16	168
19	Vandallara tutuklama	16	180
20	Milli Eğitim'de Gezi yoklaması	16	152
21	Muhalefetin yerini sokaklar aldı	17	765
22	3 yılda 4 temel kırılma	17	300
23	Soğuk savaş döneminde kaldılar	17	84
24	Mustafa Sarıgül Gezi'yi gördü mü?	18	825

Tablo 118. 23.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Faiz lobisinin neferi oldular	1	316
2	Sözlerinize dikkat edin	1	120
3	Merkel'e Gezi mesajı Biz de seçimde seni görmeyiz	1	72
4	50 KİŞİLİK LİSTE VAR	1	483
5	TSK'dan umut kesince gençleri kullanıyorlar	1	48
6	Yaşlı darbe severler gençleri kullanıyor	13	925
7	Demokrasimizi tartıştırmayız	14	608
8	Biz Merkel'in yanlış tavrına cevap verdik	14	112
9	Faiz lobisinin neferi oldular	15	960
10	Organizatör listesi masada	16	1125
11	Balyozcu paşanın Gezi mektubu	16	78
12	Gezinin en masum grubu: MERAKLILAR	16	126
13	Lise mezuniyetinde eylemleri eleştirince sahneden indirildi	16	126
14	Müsaade edin sınava gireyim	16	91
15	Geziciler ve Biz…	18	1092
16	Gezi Parkı'nda eğitimin rolü	18	572

Tablo 119. 24.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	Yedirmeyiz' Viyana'ya dayandı	1	168
2	Sosyalist yatçılar	1	216
3	Organize iller deşifre oldu	1	55
4	Fasıl iptali çözüm sürecini hedef alır	1	60
5	Yeter artık	1	99
6	Amaç mezhep gerilimi	1	32
7	Şer şebekeleri CNN'i BBC'yi adres gösterdi	5	625
8	Gezi Parkı dijital darbe girişimidir	9	975
9	GEZİ HASTALIĞI	10	625
10	Merkel'i kurtarmak	10	238
11	Yedirmeyiz' Viyana'da	13	375
12	Türkiye ilerlerken Avrupa geriliyor	13	715
13	Türkler patlama noktasında	13	90
14	Onların derdi kendi çıkarları	13	81
15	Böyle giderse muhtar bile yapmazlar	14	364
16	İki çapulcuya mutluluklar'	14	224
17	Hedef Çankaya	14	160
18	Amaç mezhep gerilimi	15	706
19	Kimse oyuna gelmesin	15	216
20	Şikayet etme millete git	15	54
21	Çözüm faslı iptal ediliyor	16	1664
22	Organizatörler deşifre oluyor	17	330
23	Kepenk kapatan esnaftan Gezi Eylemcilerine tepki	17	130
24	İZMİR'DE 13 KİŞİ TUTUKLANDI	17	55
25	Sarısülük'ün vurulma anı görüntüleri ortaya çıktı	17	52
26	Gezi 'şiddetin siyasetine' teslim olmasın	18	416

Tablo 120. 25.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	DAHA FAZLA ÖZGÜRLÜK	1	475
2	AB Türkiye'ye karşı ikiyüzlü	1	35
3	Merkel geri adım attı	1	40
4	Otoparkta polis dayağına jet soruşturma	1	99
5	AB büyükelçilerine o video izletilecek	1	36
6	GEZİ'NİN EKONOMİYE OLUMSUZ ETKİSİ YOK	4	380
7	Türkiye'ye karşı ikiyüzlü yaklaşım	14	325
8	Sert tepki Merkel'i yumuşattı	14	300
9	AB kaprisleri konu edilemez	14	187
10	Elçilere Gezi brifingi	14	221
11	İşbirliği ve reform ziyareti	14	170
12	Günvelikçi politika devri artık kapandı	15	884
13	Kabineden AB'ye uyarı mesajı çıktı	15	324
14	Aygün'e tazminat davası	15	36
15	Otoparkta dayağa jet soruşturma	16	558
16	İSTANBUL İÇİN TWEET ATIN	16	102
17	Çarşı'ya itiraz	16	282
18	Eylemciler bu defa vatandaşı darp etti	16	152
19	Polis değilsen kıyafet alamazsın	16	84
20	Örgüt üyesi 12 kişiye gözaltı	16	84
21	Komiseri bıçakladılar	16	49
22	Yaktılar yıktılar üzüldüm ve tepkimi gösterdim	17	567
23	Sarısülük'ün zanlısı polise adli kontrol	17	70
24	Gezi olayları planlı bir darbe teşebbüsü	17	270
25	Dünyanın gözü yarın İstanbul'da	17	132

Tablo 121. 26.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	SPK'dan lobiye inceleme	1	84
2	Kardeşliğimiz pekişti	1	300
3	Vandalizm brifingi	1	273
4	SPK'dan Gezi incelemesi	8	503
5	Bağış AB'li elçilere vandalizmi anlattı	14	575
6	AK Parti'den Gezi çalıştayı	14	120
7	Kardeşliğimizi pekiştirdi	15	130
8	Vandallara ikinci baskın	16	275
9	Faiz lobisinin 'Büyük Oyun'u CD ile anlatıldı	16	140
10	Taksim'de Düşen Adam eylemi	17	180
11	Dövülen eylemci polis çocuğu çıktı	17	28
12	Çapulcu İngilizler	18	950
13	Gezi'nin rüzgârıyla barışı vurmak	18	448

Tablo 122. 27.06.2013 Tarihli Yeni Şafak Gazetesi

HABER SAYISI	HABERİN BAŞLIĞI	YAYINLANDIĞI SAYFA	KAPLADIĞI ALAN (cm²)
1	BAŞBAKAN'IN EVİNE 125 METRE	1	875
2	Vekil eşine arabasında saldırdılar	1	32
3	Twitter işbirliğine yanaşmadı	1	28
4	Ezber bozan liderleri hedef alıyorlar	1	196
5	Boyun eğmedi uğraştılar	7	1664
6	Demokrasimizin en ilginç 20 günü	14	500
7	Adım adım baskın girişimi	16	1300
8	Bayrağı yakan tutuklandı	16	161
9	Gezicilerden bir taciz daha	16	91
10	İki koli belge Ankara'ya özel kurye ile gitti	16	105
11	Twitter işbirliğini KABUL ETMEDİ	17	662
12	Zarar 100 milyon liradan fazla	17	252
13	TAKSİM KARARI BİR AYA ÇIKACAK	17	160
14	Gezi Parkı'nda çalışma yok	17	98
15	Gezi Parkı eylemleri demokrasinin neresinde?	18	900
16	Gezi olaylarının AK Parti tabanına yansımaları	18	375

Yeni Şafak gazetesi Gezi Parkı konulu ilk haberini 29 Mayıs 2013 tarihinde yayınlamıştır. Olaylar süresince incelenen zamanda gazete, konuyla ilgili 710 habere yer vermiştir. Bu haberleri mevcut olan iktidar yanlısı ideolojisini güçlendirerek üretmiştir. Başlıklara bakıldığında da görülebileceği gibi Yeni Şafak, eylemleri destekleyen kurum, kuruluş ve şahısları hedef alan söylemler üretmiştir. Öte yandan birinci sayfadan yayınladığı haberlerinde genellikle Başbakan'ın açıklamaları yer almıştır. Bir diğer dikkat çeken sonuç ise Yeni Şafak'ın diğer medya kuruluşlarında üretilen Başbakan ve AK Parti'ye yönelik iddialara cevap olarak ürettiği haberleri de birinci sayfadan yayınlamış olmasıdır. Bu durum gazetenin hükümetin yayın organı gibi yapılanmasını, ele vermiştir. Gazetenin başlıklarından görüldüğü gibi haberlerde polise yöneltilen orantısız güç iddiaları da hafifletilmeye çalışılmıştır. Gezi Parkı eylemleri ise, "faiz lobisinin" ve "islam karşıtı ülkelerin" planladığı bir eylem olarak tanımlanmıştır. Gazete, Twitter'ı ise örgüt olarak sunmuştur.

3.2.1.3. Twitter'da Paylaşın Tweet'lerin Nicel Veri Analizi

Tablo 123. Genel Tweet Sayısı

Genel Tweet Sayısı	669,180
Gizlenen Tweet Sayısı	221
Retweetlenme Toplamı	2,472,758
Beğenilme Toplamı	362,334
Resimli Tweet Sayısı	87,084
Resimli Retweetlenme Toplamı	673,467
Resimli Beğenilme Toplamı	129,377
Genel Farklı Kullanıcı	156,007

Gezi olaylarının başladığı ilk gün olan 27 Mayıs 2013 ve 27 Haziran 2013 tarihleri arasındaki en yoğun kullanılan 5 hashtag (#direngeziparkı, #direngezi. #occupygeziparkı, #occupygezi, #geziparkı) içinde paylaşılan tweetler örneklem olarak alınmıştır. 156.007 Twitter kullanıcısı, 669.180 tweet paylaştığı tespit edilmiştir. Paylaşılan bu tweetler, 2.472.758 kez ReTweet edilmiştir. Yine aynı tweetler 362.334 defa beğenilmiş, paylaşılan tweetlerin 87.084'ünde ise resim/fotoğraf kullanılmıştır. Bu resimli tweetler de 673.467 kez beğenilerek, 129.377 kez beğenilmiştir. Geçmişe dönerek dataların çekildiği bu araştırmada araştırmanın yapıldığı tarih aralığında paylaşılan 221 tweetin ise gizlendiği tespit edilmiştir.

Elde edilen veriler içinde en fazla retweet yapılan 50 tweet'e aşağıdaki tabloda yer verilmiştir. Twitter kullanıcı isimlerinin de yer aldığı tablonun link bölümünde paylaşılan tweet'in elde edildiği internet adresi de bulunmaktadır. Ülke çapında star olarak niletendirilen oyuncu, futbolcu ve yazar gibi tanınmış kişilerin Twitter'da gündem belirlediği görülmektedir. Aynı zamanda sosyal medyanın oluşturduğu yeni ünlü listesinde "fenomen" olarak tanımlanan sosyal medya ünlüleri de gündem belirleyen önemli kişilerdir.

Tablo 124. En çok Retweet'lenen 50 Tweet

No	Ekran Ad	Tarih	Text	Re Sayisi	Be Sayisi	Link
1	memetalialabora	30.5.2013	Mesele sadece Gezi Parkı değil arkadaş, sen hâlâ anlamadın mı? Hadi gel. #direngeziparkı	21.513	5.651	https://twitter.com/memetalialabora/status/340177091599400960
2	sneijder101010	2.6.2013	My heart is with Turkish people who are defending the rights #occupygezi #direngeziparki #taksim #direnankara	20.285	6.010	https://twitter.com/sneijder101010/status/341147766157873152
3	ReutersWorld	31.5.2013	InTurkey, at least 100 injured as poliçe clash with protesters at Gezi Park http://reut.rs/18DxojA #occupygezi pic.twitter.com/oNdMCvUAMQ	11.165	1.167	https://twitter.com/ReutersWorld/status/340475620226134017
4	ETemelkuran	31.5.2013	Dünyaya rezil olmuyoruz, biz bugün onurumuzu kurtarıyoruz ve dünya hayranlıkla, heyecanla izliyor! #direngezi #occupygezi	10.420	1.128	https://twitter.com/ETemelkuran/status/340519224856424448
5	rugby_avrasya	14.6.2013	Avrasya Rugby Everywhere! #direngeziparki #occupygezi http://youtu.be/ghpIB9I8P5Y @youtube aracılığıyla	10.077	528	https://twitter.com/rugby_avrasya/status/345484037881733121
6	bilio_muydunuz	31.5.2013	Polis, dayanamıyorum diyip gaz maskesini kızın birine verip istifa ettim diye bağırdı.. #direngeziparkı #PolisHalkınaİhanetEtme	5.281	684	https://twitter.com/bilio_muydunuz/status/340549713327697920
7	MehmetOkur13	1.6.2013	Bize heryer taksim #occupygezi pic.twitter.com/vIEQLc2qAP	5.178	1.381	https://twitter.com/MehmetOkur13/status/340729417183678464
8	suyorumcusu	15.6.2013	9 yaşında çocuğun ambulansa bindirilirken attığı çığlığı kimse unutmayacak. #direngezi	4.749	263	https://twitter.com/suyorumcusu/status/345977949973016578
9	bedelideniz	31.5.2013	İzmir'de Göztepe ve Karşıyaka taraftarları İstanbul'a doğru yola çıktılar! 51 otobüs, 25 minibüsle Gezi Parkına gidiyorlar! #direngeziparkı	4.545	374	https://twitter.com/bedelideniz/status/340561198271574016
10	GeziParkii	15.6.2013	ÖNEMLİ : Spamyiyiyoruz ! Yayınımızın durmaması için yandaş medyaya inat TAKİP ET - RT le . #1MilyonBugünTaksime #TürkiyeSokakta #DirenGezi	4.445	217	https://twitter.com/GeziParkii/status/346052163857952768
11	ElifD1	1.6.2013	Ey CHP sen de en az sucladıkların kadar sorumlusun. Bu kadar insan senın için dökülmedi sokağa, sen olmadığın için döküldü. #DirenGezi	4.281	458	https://twitter.com/ElifD1/status/340785178102353920
12	orayegin	1.6.2013	Kendinizi küçümsemeyin. Medya patronları 5 bin tiraj düşse ter içinde kalır. Sizin sayınız daha çok. Almayın ve cezalandırın. #OccupyGezi	4.256	150	https://twitter.com/orayegin/status/340726782519025666
13	TuhafAmaGercek	31.5.2013	ÇARŞI grubundan taktiksel mücadele! Beşiktaş ÇARŞI grubu polise siyah boya sıkarak gaz maskelerini çıkartmasını sağladı.	3.690	666	https://twitter.com/TuhafAmaGercek/status/340424430993936385

			#direngeziparkı			
14	bulentmumay	31.5.2013	New York'tan şahane bir dayanışma videosu... Onlarca Amerikalı #direngeziparkı diye bağırıyor... Yayalım lütfen http://webtv.hurriyet.com.tr/2/50072/0/1/gezi-parkina-amerikalilardan-destek.aspx …	3.580	341	https://twitter.com/bulentmumay/status/340380337454587905
15	r3dh4ck0	31.5.2013	GERÇEK MERMİ HABERİ ASPARAGASTIR !!!! Sokağa çıkmak isteyenleri vazgeçirmek içindir...Birlikte hareket edilmeli #direngeziparkı #REDHACK	3.291	101	https://twitter.com/r3dh4ck0/status/340575307658588161
16	UygarTaylan	22.6.2013	Bugün çektiğim fotoğraf: Karanfile bakamamak #direngezi pic.twitter.com/jiD84cc5a1	3.132	989	https://twitter.com/UygarTaylan/status/348544740603604992
17	sarpapak81	31.5.2013	Normal medya bitmiştir ! Yaşasın sosyal medya #direngeziparkı	3.120	587	https://twitter.com/sarpapak81/status/340432580065251328
18	burcinakgoz	1.6.2013	Bunlar yaktı! Yapmayın dedik güldüler! Yayın yakalansınlar! #gezidireniyor #turkiyemdireniyor #taksim #occupygezi pic.twitter.com/QK14WXmOtk	3.066	128	https://twitter.com/burcinakgoz/status/340887233903067138
19	ezop2011	1.6.2013	YILIN FOTOĞRAFI: #direngeziparkı pic.twitter.com/eS8T9WlPQM	2.977	546	https://twitter.com/ezop2011/status/340711181041946624
20	ademmeleke	31.5.2013	Bence Binali Yildirim buyuksehir başkan adayi olarak #direngeziparkını duyar... Bu zulum biter, ona bu yakisir... pic.twitter.com/zZRlMr6hMG	2.937	3,251	https://twitter.com/ademmeleke/status/340373025134358528
21	OccupyWallStNYC	31.5.2013	Thewholeworld is watching, Istanbul! #DirengeziPark #OccupyGezi pic.twitter.com/TxpWjEDSeH	2.920	354	https://twitter.com/OccupyWallStNYC/status/340591766195544065
22	armanayse	2.6.2013	Tebrikler Fatih Cipil ! TWİTTER'DA YAYILAN YALAN HABERLER LİSTESİ http://www.fatihcipil.com/2013/06/gezi-park-olayndaki-11-yalan-haber.html … #direngeziparkı #direnankara #direnizmir””	2.887	156	https://twitter.com/armanayse/status/341072128826830848
23	taksimdayanisma	1.6.2013	arkadaşlarprovakasyonlar devam ediyor, otobus devrilmeye calisiyorlar, engelleyelim, biz ne yakariz ne yikariz, sakin olalim #occupygezi	2.824	108	https://twitter.com/taksimdayanisma/status/340885979881676801
24	nypost	31.5.2013	Chaos in Turkey as policeuseteargasandwatercannons on 10,000 protesters http://nyp.st/ZyMKp0 #occupygezi pic.twitter.com/TtfgFRS45S	2.765	409	https://twitter.com/nypost/status/340529217076875264
25	Volkances	15.6.2013	Divan Otelde "Maskelerimiz Kan Doldu" #direngezi pic.twitter.com/EkzEvv9ZT9	2.596	130	https://twitter.com/Volkances/status/345979905386876928
26	ntarhanali	31.5.2013	Carsi grubu polise siyah boya	2.536	337	https://twitter.com/nta

			sikarak gaz maskelerini cikartmayisagladi, zekamuthis. Helal olsun. #direngeziparkı			rhanali/status/340412631120752641
27	thelittleidiot	1.6.2013	ireallyhopethaterdoganandtheakpare payingattention... "turkey is a democracy, not a theocracy" #occupygezi #direngeziparki	2.523	453	https://twitter.com/thelittleidiot/status/340915182643597312
28	kiyametprojesi	31.5.2013	ÇOK İYİ HABER! Uluslararası Af Örgütü aktivistleri #direngeziparkı göstericileri için dünya çapında eylem başlatıyor. Devam arkadaşlar!	2.476	161	https://twitter.com/kiyametprojesi/status/340476392900816899
29	memetalialabora	30.5.2013	Helloworld, support us bysendingmessageswithphotos, holdsomebanners. Let us fill Gezi Park withtheworld. #occupygezi	2.461	210	https://twitter.com/memetalialabora/status/340138363740897280
30	12numaraorg	31.5.2013	An itibariyle tribün gruplarımız, Çarşı ve Ultraslanla birlikte taksimde direniyoruz. #direngeziparkı	2.396	342	https://twitter.com/12numaraorg/status/340527763041689600
31	muzoche	15.6.2013	Bugün Gezi'yi 10 dk'da darmadağın eden bu polis, 3 gün önceki 'oyunda' 5 kişiyi 2 saatte dağıtamamıştı. Sahtekar provokatörler. #direngezi	2.355	124	https://twitter.com/muzoche/status/345971514862084096
32	kaansezyum	13.6.2013	Medya yok. Hepimiz muhabiriz. Maaş yok ama gelecek var. #direngezi pic.twitter.com/9SEMKft2sP	2.346	373	https://twitter.com/kaansezyum/status/345330053825056768
33	RedHack_EN	9.6.2013	#Erdogan'snewbestfriend is photoshop, showingthe "crowds" thatwelcomedhim in Ankara yesterday #occupygezi pic.twitter.com/349lQkA7ne”	2.337	340	https://twitter.com/RedHack_EN/status/343935801731735552
34	YeditepeUtopya	1.6.2013	Bu arada polisler emir kulu derken?! #direngeziparki #occupygezi #geziparki #geziparkıcanlabasla pic.twitter.com/9kL6fsTx1o	2.335	249	https://twitter.com/YeditepeUtopya/status/340957806763073536
35	Hannes_Swoboda	15.6.2013	I can onlyrepeat: @RT_erdogan stop thepoliceattacking a peacefuldemonstration. Theright of assembly is a humanright #occupygezi	2.258	218	https://twitter.com/Hannes_Swoboda/status/345982037552922624
36	GoztepeGK	31.5.2013	Biz GELİYORUZ dedik mi böyle geliriz. Saat 19:00'da Alsancak İskele önünde ol ve DİREN! #direngeziparkı #izmirdegezi pic.twitter.com/ng9byfZU3Z	2.231	428	https://twitter.com/GoztepeGK/status/340476570894495744
37	MuratDalkilic	3.6.2013	Twitterciwitmiyor! Gayet ciddi... #occupygezi pic.twitter.com/nbRIvPOOtt	2.213	421	https://twitter.com/MuratDalkilic/status/341487450415300608
38	filizyavuz	15.6.2013	Yanlış soru sorarsanız yanlış cevap alırsınız."Cocukların parkta ne işi var?" değil "Cocukların olduğu parka neden gaz atıldı?" #direngezi	2.188	161	https://twitter.com/filizyavuz/status/346020002853445633
39	ayagakalktaksim	31.5.2013	DÜNYA DUYSUN! Gezi Parkı'nda polisin saldırısıyla ölen arkadaşımızı polis aracıyla morga götürüp	2.185	91	https://twitter.com/ayagakalktaksim/status/340350927347257344

			kimliğini aldılar! #direngeziparkı			4
40	ayagakalktaksim	2.6.2013	Şimdi de otel oldu proje. AVM'ye ihtiyaç yok dedi. 3 saat önce de müze yapacağız dedi. Doktor gönderelim mi alandan? #direngeziparkı	2.092	176	https://twitter.com/ayagakalktaksim/status/341191712191938560
41	ezgibasaran	11.6.2013	CNN Int/TheLead: Weknowthatmany in Turkeyarewatching us becausetheydon'ttrusttheirmedia #occupygezi	2.057	135	https://twitter.com/ezgibasaran/status/344545653927583748
42	KorogluDerya	11.6.2013	Ne kadar acıklı durum. Haberlerin doğrusunu uluslarasıCNNden, yalanları Türk kanallarından dinliyoruz. #direngeziseninleyiz #occupygezi	2.041	133	https://twitter.com/KorogluDerya/status/344526207326486528
43	r3dh4ck0	31.5.2013	NY Times :Bu bir iç savaş değil çünkü Polis Halka saldırdı ve halk hep birlikte http://www.nytimes.com/2013/06/01/world/europe/police-attack-protesters-in-istanbuls-taksim-square.html?hp&_r=1& … #DirenGeziParkı #REDHACK	2.041	146	https://twitter.com/r3dh4ck0/status/340546972958203905
44	direntaksim3	16.6.2013	Yokartik polis Beşiktaş'ta sokagacikmayasagi var diye anons yapıyor.#AnadoluFaşizmeDireniyor #direngezi #diretaksim #REDHACK	2.011	63	https://twitter.com/direntaksim3/status/346261089610244096
45	aybiketuran	15.6.2013	Doktorların uyarısı: Tomadan sıkılan asite maruz kalanlar t-shirtlerini acil değiştirip karbonatlı su ve bepanthen kullanmalı! #direngezi	2.005	34	https://twitter.com/aybiketuran/status/346011840620404737
46	YolantheCabau	1.6.2013	My heart is withturkishpeoplewhoaredefendingtheirrights #occupygezi #direngeziparki #taksim #direnankara	1.943	520	https://twitter.com/YolantheCabau/status/340946992559710208
47	bilio_muydunuz	31.5.2013	*Tarihte Bugün* Uyanış ve Direniş bayramı 31 Mayıs 2013 #direngeziparkı pic.twitter.com/V2GS5DKaq2	1.901	446	https://twitter.com/bilio_muydunuz/status/340526049605586944
48	fsayofficial	9.6.2013	Redhackcokhos ! #direngeziparkı http://twitter.com/gizemberkgizem/status/343616434489946112/photo/1 pic.twitter.com/4lBsk9fGCb	1.898	488	https://twitter.com/fsayofficial/status/343619513700454400
49	selcukerdem	4.6.2013	Lidersiz hareket ne güzelmiş be kardeşim #DirenGeziParkı	1.848	331	https://twitter.com/selcukerdem/status/341972342899109889
50	taksimdayanisma	15.6.2013	Değerli hekim arkadaşlar, doktorlar görevlerini yapamıyor. Revierler gazlanıyor. Destek olunuz! #direngeziparki #occupygezi	1.840	21	https://twitter.com/taksimdayanisma/status/345977824181637120

Tablo 125. 27.05.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	0			0		
direngezi	0			0		
occupygeziparkı	0			0		
occupygezi	0			0		
geziparkı	134	151	28	4	6	2

Gezi Parkı olayları 27 Mayıs 2013 tarihinde yeni başlamıştır. Bu tarihte paylaşılan tweet sayısına da bakıldığında henüz her şeyin çok yeni olduğu görülmektedir.

Tablo 126. 28.05.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	0			0		
direngezi	0			0		
occupygeziparkı	5	19	2	1	8	2
occupygezi	11	27	4	1	0	0
geziparkı	773	3.559	639	145	1.380	259
TOPLAM	**789**	**3.605**	**645**	**147**	**1.388**	**261**

28 Mayıs 2013 tarihinde Gezi Parkı'nı konu edinen hashtag sayısının 3'e çıktığı görülmektedir. Olaylarla ilgili 789 tweet paylaşılmış ve bunların 147'sinde resim kullanılmıştır. Bu tweetler ise 3,605 kez ReTweet edilmiştir.

Tablo 127. 29.05.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	0			0		
direngezi	0			0		
occupygeziparkı	3	0	0	1	0	0
occupygezi	1.336	5.038	1.210	121	2.787	806
geziparkı	397	1.119	198	39	151	46
TOPLAM	**1.736**	**6.157**	**1.408**	**161**	**2.938**	**852**

29 Mayıs 2013 tarihinde yani olayların 3. Gününde paylaşılan tweet sayısının arttığı görülmektedir. Bu tarihte paylaşılan 1736 tweetin 161'i resim eklenerek paylaşılmış ve toplam 6 bin 157 kez ReTweet'lenmiştir.

Tablo 128. 30.05.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	22.003	78.394	19.988	1.975	12.841	3892
direngezi	139	324	100	16	168	67
occupygeziparkı	22	154	37	3	3	3
occupygezi	3.506	16.131	.3526	601	3.733	1.470
geziparkı	1.829	5.053	1.145	221	1.028	319
TOPLAM	**27.499**	**100.056**	**24.796**	**2.816**	**17.773**	**5.751**

30 Mayıs 2013 tarihinde Gezi Parkı'na ilişkin paylaşılan tweet sayılarında büyük bir artış olduğu gözlenmiştir. Seçilen beş hashtagde de tweet gönderilmiş, gönderilen 27 bin 499 tweetin 2816'sında fotoğraf paylaşılmış bu tweetler 100 bin 56 kez ReTweet yapılarak, 24 bin 796 defa beğeni almıştır. Paylaşılan tweetlerin sayısındaki artışa bakıldığında Gezi Parkı Olayları'nın bugün yoğunlaştığı belirgin bir şekilde görülmektedir.

Tablo 129. 30.05.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	119.154	557.690	78.079	11.206	117.384	20.872
direngezi	2.632	21.770	2.553	289	1789	277
occupygeziparkı	157	960	132	53	844	104
occupygezi	17.952	138.698	16.951	2.744	49.656	6.564
geziparkı	5.060	14.180	2.397	467	3.227	418
TOPLAM	**144.955**	**860.298**	**100.112**	**147.59**	**172.900**	**28.235**

31 Mayıs günü polis olaylara gaz bombası ile müdahale etmeye başlamıştır. Yaralı sayısının çokluğu, nedeniyle aynı gün İstanbul dışındaki birçok şehirde de protesto yürüyüşleri düzenlenmiştir. Tüm bu oaylar sonucunda bu tarihte #direngeziparkı etiketinde paylaşılan tweet sayılarının oldukça arttığı görülmektedir. Gün boyunca paylaşılan toplam 144.955 tweetin 119.154'ünü içinde #direngeziparkı

etiketi bulunan tweetler oluşturmuştur. 860 bin 298 kez ReTweet'lenen tweetlerin 100 bin 112 kez beğenildiği gözlenmiştir.

Tablo 130. 01.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	51.318	182.110	20.305	5.624	43.175	7.227
direngezi	5.853	27.848	2.476	691	3.080	653
occupygeziparkı	161	784	44	21	26	5
occupygezi	23.125	149.456	17.416	3.995	50.711	8.130
geziparkı	2.417	11.972	1.319	266	4176	493
TOPLAM	**82.874**	**372.170**	**41.560**	**10.597**	**101.168**	**16.508**

1 Haziran 2013 tarihinde Dönemin İçişleri Bakanı Muammer Güler, Taksim Gezi Parkı'ndaki olaylarla başlayan süreçte, bugün itibarı ile 48 ilde 90'ın üzerinde gösteri gerçekleştirildiğini, 939 kişinin gözaltına alındığını, bunlardan bir kısmının ifadelerinin tamamlanmasından sonra serbest bırakıldığını söylemiştir.[30] Olaylar hızla tüm ülkeye yayılırken, eylemcilerin sosyal medya özellikle, Twitter üzerinden haberleştiği dikkat çekmektedir. 1 Haziran tarihinde içinde "gezi" kelimesini etiket olarak kullanılan, toplam 82 bin 874 tweet paylaşılmıştır. Bu paylaşılan tweetlerin 372 bin 170 defa ReTweetlenirken, 10 bin 597 tweetde de resim paylaşımı yapılmıştır.

Tablo 131. 02.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	28.799	12.5028	16.797	4.264	30.901	4.724
direngezi	6.896	16.407	1.942	968	5.577	944
occupygeziparkı	422	719	73	81	252	39
occupygezi	20.966	107.885	17.511	4.056	31.024	5.648
geziparkı	1.531	4.058	554	275	1.090	210
TOPLAM	**58.614**	**254.097**	**36.877**	**9.644**	**68.844**	**11.565**

[30] "Gezi Parkı eyleminin bilançosunu açıkladı". Hürriyet. 7 Aralık 2013 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 14 Nisan 2016.

Olaylar sırasında Başbakan olan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Gezi Parkı'nda yaşananlarla ilgili, Rumeli Türkleri Genel Kurulu ve Devlet Arşivleri'nin yeni hizmet binası açılışında yaptığı konuşmayı hedef gösteren protestocuların eylemlerin birçok şehirde etkisini göstermeye başlamıştır. 2 Haziran 2013 tarihinde de paylaşılan tweetler üzerinden etkileşim sürmeye devam etmiştir. Bu tarihte #direngeziparkı etiketinden atılan 28 bin 799 tweet, 125 bin 28 kez ReTweet'lenmiştir.

Tablo 132. 03.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	20.659	49.194	7.923	2.901	14.440	2.988
direngezi	7.417	22.197	2.632	1.006	6.532	1.070
occupygeziparkı	290	1.044	102	76	503	67
occupygezi	17.937	70.995	12.129	3.149	28.363	5.467
geziparkı	1.358	2.396	374	161	348	117
TOPLAM	**47.661**	**145.826**	**23.160**	**7.293**	**50.186**	**9.709**

İstanbul'da tüm gün devam eden olaylar sırasında polisle göstericiler arasında yaşanılan çatışma sonucunda 200 eylemci gözaltına alınmıştır. Yine 3 Haziran tarihinde Gezi Parkı Olayları sürmeye devam etmiştir. Yabancı basında da olayların yer alması için kullanılan #occuypgezi etiketi altında 3 Haziran 2013 tarihinde 17 bin 937 tweet paylaşıldığı görülmekte. 5 hashtag'de toplam paylaşılan 47 bin 661 tweetin ise 145 bin 826 kez ReTweet'lendiği belirlenmiştir.

Tablo 133. 04.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	16.834	41.603	8.860	2.940	16.164	4.213
direngezi	5.424	14.309	2.322	857	3.600	887
occupygeziparkı	89	338	73	23	88	34
occupygezi	10.115	31.801	6.701	2.042	13.406	3.513
geziparkı	1.099	2.032	389	159	431	132
TOPLAM	**33.561**	**90.083**	**18.345**	**6.021**	**33.689**	**8.779**

4 Haziran günü de göstericiler ve polis arasında çatışmalar yaşanmaya devam etmiştir. Bu tarihte Abdullah Cömert'in (22) Antakya'da başına aldığı darbe sonucunda hayatını kaybetmesi üzerine gösteriler daha da artmıştır. 4 Haziran 2013 tarihinde içinde #gezi bulunan 33 bin 561 tweet paylaşılarak bu tweetler 90.083 kez ReTweet edilmiş bu bağlamda tweet içeriklerinde bulunan bilgi ve fotoğraflar, binlerce insanla etkileşim sağlamaya devam etmiştir.

Tablo 134. 05.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	14.137	31.086	6.816	2.351	12.114	3.286
direngezi	4.582	9.800	2.100	701	3.420	990
occupygeziparkı	34	138	35	10	94	30
occupygezi	7.839	30.960	6.662	1.521	11.741	3.026
geziparkı	1..078	4.862	1.030	217	3.144	689
TOPLAM	**27.670**	**76.840**	**16.643**	**4.800**	**30.513**	**8.021**

Bu tarihte Gezi olayları hakkında paylaşılan 27 bin 670 tweetten 4 bin 800'ünün resimli olduğu tespit edilmiştir. Genellikle eylemlerin bulundukları alanda yaşanan çatışmaları ya da şahit oldukları olayları kendi telefonlarından çekip paylaştıkları bu görüntülerin 30 bin 513 kez ReTweetlenerek diğer Twitter kullanıcıların da yaşanılanlardan haberdar olması, sosyal medya vasıtasıyla sürdürülmüştür.

Tablo 135. 06.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	15.364	31.786	6.218	1.913	6.970	1.889
direngezi	6.247	15.229	4.101	839	6.845	2.382
occupygeziparkı	44	49	18	8	17	11
occupygezi	7.574	19.968	4.691	1.201	6.267	1.792
geziparkı	1.178	2.290	389	156	1.153	160
TOPLAM	**30.407**	**69.322**	**15.417**	**4117**	**21.252**	**6.234**

Gezi Parkı Olayları'nın 11. gününde de ülkenin her yerinden insanların, protestolar sırasında Twitter kullanmaya devam ettikleri görülmektedir. Olaylar süresince özellikle basının suçlanmasıyla daha çok insan Twitter'a üye olarak, gelişmeleri Twitter üzerinden takip etmiştir. 6 Haziran 2013 tarihinde 30 bin 407 tweet atılmış ve bu tweetler 69 bin 322 kez ReTweetlenmiştir.

Tablo 136. 07.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	9.849	23.426	5.674	1.648	11.295	2.959
direngezi	4.073	8.506	1.731	653	2.613	683
occupygeziparkı	15	12	2	3	4	1
occupygezi	5.045	17.586	4.438	1.116	9.010	2.655
geziparkı	706	3.011	682	99	818	198
TOPLAM	**19.688**	**52.541**	**12.527**	**3.519**	**23.740**	**6.496**

7 Haziran 2013 günü Tayyip Erdoğan'ı Tunus dönüşünde havalimanında karşılayan yaklaşık 10 bin kişinin karşılamasına dair görüntülerle hatırlarda kalmıştır. Bugün de Türkiye'de pek çok ilde protestolar ve polis müdahaleleri devam etmiştir. Gün boyu atılan 19 bin 688 tweet gözlenmiştir olaylar başladığından bu yana en az Tweet'in bugün atıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 137. 08.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	10.916	18.811	4.672	1.790	6.010	1.961
direngezi	4.872	10.635	2.309	885	5.332	1.203
occupygeziparkı	61	110	38	17	95	32
occupygezi	5.780	16.274	4.043	1.342	7.263	2.319
geziparkı	774	1.734	388	155	935	204
TOPLAM	**22.403**	**47.564**	**11.450**	**4.189**	**19.635**	**5.719**

8 Haziran günü Gezi Olayları aynı yoğunlukta yaşanmaya devam etmiştir. Araştırmamızda yer alan kullanıcıların paylaştığı 22 bin 403 tweet, 47 bin 564 kez ReTweet edilmiş ve 11 bin 450 defa beğenilmiştir.

Tablo 138. 09.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	10.522	20.280	4.578	1.525	7.517	2.183
direngezi	5.252	8.723	2.459	697	3.457	1.164
occupygeziparkı	101	75	22	21	19	4
occupygezi	5.677	16.005	3.404	1.164	8.296	1.935
geziparkı	563	1.107	152	60	267	35
TOPLAM	**22.115**	**46.190**	**10.695**	**3.467**	**19.556**	**5.321**

Gezi Parkı Olayları'nın 13. Günü olan 9 Haziran 2013 tarihinde Taksim Meydanı'nda, Taksim Dayanışma Platformu geniş katılımlı bir miting düzenlemiş ve bu mitingde ağırlıklı olarak Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın yaptığı açıklamalar eleştirilmiştir. Gün boyu 22 bin 115 tweet atıldığı ve bu tweetlerin 46 bin 190 kez ReTweet'lenerek paylaşıldığı belirlenmiştir.

Tablo 139. 10.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	6.032	9.929	1.634	702	1.639	415
direngezi	3.845	7.471	1.140	437	1.382	300
occupygeziparkı	71	27	7	14	5	1
occupygezi	5.531	9.490	1.533	741	1.950	469
geziparkı	494	644	165	47	236	66
TOPLAM	**15.973**	**27.561**	**4.479**	**1.941**	**5.212**	**1.251**

10 Haziran 2013 tarihinde önceki günlere nazaran daha az paylaşımda bulunulduğu görülmektedir. 15 bin 973 tweet atılmış bu tweetlerin 1.941 tanesinde görsel kullanılmıştır.

Tablo 140. 11.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	17.991	59.988	5.198	1.582	11.265	1.047
direngezi	14.578	56.001	4.768	1.098	7.900	822
occupygeziparkı	129	489	77	20	21	8
occupygezi	11.003	60.085	5.482	1.705	14.846	1.646
geziparkı	1.218	6.128	588	102	452	87
TOPLAM	**44.919**	**182.691**	**16.113**	**4507**	**34.484**	**3.610**

Gezi Parkı Olayları'nın 15. günü olan 11 Haziran 2013 tarihinde polisle göstericiler arasında yaşanan çatışmaların CNN, BBC gibi yabancı basın kuruluşları tarafından canlı yayın olarak verilip, ulusal basının çoğunluğunda bu görüntülere yer verilmemesi halk tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Tweet sayısının düne nazaran artması bu tepkinin Twitter'da da gösterildiğine işaret etmektedir. 11 Haziran günü 44 bin 919 tweet paylaşıldığı ve bu tweetlerin 182 bin 691 kez ReTweet edildiği tespit edilmiştir.

Tablo 141. 12.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	9.499	17.737	3.306	954	4.063	883
direngezi	6.948	17.149	3.082	791	4.900	1.001
occupygeziparkı	32	134	13	8	4	7
occupygezi	4.357	15.778	2.933	623	4.738	1.061
geziparkı	796	1.903	301	82	744	145
TOPLAM	**21.632**	**52.701**	**9635**	**2.458**	**14.449**	**3.097**

12 Haziran günü Gezi Park ile ilgili atılan tweet sayısının 21 bin 632 olduğu tespit edilmiştir. Bu tweetlerin 2 bin 448'inde görsel paylaşılmış ve 52 bin 632 defa ReTweet yapılmıştır.

Tablo 142. 13.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	8.890	31.111	4.484	1.007	8.356	1.276
direngezi	8.869	31.351	5.491	1.055	10.079	2.012
occupygeziparkı	42	24	5	7	6	1
occupygezi	3.828	20.108	3.961	597	5.995	1.684
geziparkı	695	1.457	223	63	236	43
TOPLAM	**22.324**	**84.051**	**14.164**	**2.729**	**24.672**	**5.016**

13 Haziran günü Avrupa Parlamentosu, eylemlerdeki şiddet için Türk hükümetini kınadığı söylemiştir. Başbakan Erdoğan da AP'nin bu kararı tanımadığını söylemiştir. Protestoların 17. günü olan 13 Haziran 2013 tarihinde 22 bin 324 tweet paylaşılmış bu tweetler 84 bin 51 kez ReTweet edilmiştir.

Tablo 143. 14.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	4.117	16.017	1.122	466	1.486	361
direngezi	5.155	12.639	2.092	619	4.296	743
occupygeziparkı	8	8	2	6	8	2
occupygezi	2.246	15.650	1.204	337	1.563	436
geziparkı	458	997	144	33	40	25
TOPLAM	**11.984**	**45.311**	**4.564**	**1.461**	**7.393**	**1.567**

14 Haziran 2013'te Taksim Dayanışma Platformu çatısı altında toplanan kişilerle Başbakan Erdoğan bir görüşme gerçekleştirmiştir. Bu görüşmenin etkisi ile günün sakin geçtiği Tweet sayılarına bakıldığında görülmektedir. Bu tarihte paylaşılan tweetlerin önceki günlere nazaran az olduğu tespit edilmiştir. 14 Haziran günü, 11 bin 984 adet tweet paylaşılmış, bu tweetlerin 1461'inde ise görsel kullanılmıştır.

Tablo 144. 15.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	14.003	61.727	3.926	1.496	1.1795	1.195
direngezi	24.742	141.054	8.975	2.462	29.065	2.298
occupygeziparkı	31	244	8	3	3	0
occupygezi	9.230	68.017	5.489	1.564	22.157	2.225
geziparkı	1.168	3.278	276	99	1.238	73
TOPLAM	**49.174**	**274.320**	**18.674**	**5.624**	**64.258**	**5.791**

15 Haziran günü #geziparkı ifadelerini barındıran hashtag sayısında artış olduğu tespit edilmiştir. Paylaşılan 49 bin 174 tweetin 274 bin 320 kez ReTweet yapılmıştır. Buradan hareketle bugün olayların yeniden ivme kazandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Eylemlerdeki yoğunluğun, tweet paylaşım oranını etkilediği gözlenmiştir. Gezi Parkı olaylarının kronolojisine baktığımızda da 15 Haziran 2013 tarihinde Başbakan Erdoğan'ın Ankara'nın Sincan ilçesinde yaptığı mitingde "Taksim Meydanı ve Gezi Parkı'nın boşalması gerektiği" sözleri ve gün boyu bu yönde yapılan çatışmalar olduğu görülmektedir. Tüm bu gelişmelerin ardından İstanbul'un diğer ilçelerinde yeniden protestoların başlamıştır. Tweet sayılarının da protestoların sıklığına göre artıp, azaldığı gözlenmiştir.

Tablo 145. 16.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	6.940	17.749	1.750	1.042	4.374	606
direngezi	14.214	47.650	4.021	2.148	11.454	1.451
occupygeziparkı	8	43	5	3	40	5
occupygezi	6.843	30.160	3.712	1.384	9.760	1.572
geziparkı	578	1.052	139	66	390	82
TOPLAM	**28.583**	**96.654**	**9.627**	**4.643**	**26.018**	**3.716**

16 Haziran 2013 tarihinde Ankara'da protestolar sırasında başına aldığı mermi sonucu hayatını kaybeden Ethem Sarısülük'ün cenazesinin Kızılay Meydanı'na getirilmek istenmesi nedeniyle polis ve eylemciler arasında çatışmalar yaşanmıştır. Yine bu tarihte TOMA araçlarının su tankına kimyasal madde koyduğu yönündeki tartışmalar gündeme gelmiştir. Olayların 20. gününde araştırmamız evreninde yer alan kişilerin 28 bin 583 tweet paylaştığı görülmektedir. Yine bu tweetler 96 bin 654 defa ReTweetlenmiştir.

Tablo 146. 17.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	3.562	5.458	1.063	550	1.513	442
direngezi	5.503	12.572	2.558	982	5.838	1.271
occupygeziparkı	9	31	10	5	29	9
occupygezi	4.132	14.602	3.467	895	6.720	1.729
geziparkı	593	647	125	60	222	41
TOPLAM	**13.799**	**33.310**	**7.223**	**2.492**	**14.322**	**3.492**

17 Haziran 2013 tarihinden itibaren İstanbul'daki protestoların pasifist eylemlere dönüşmüştür. Erdem Gündüz isimli bir kişi Taksim AKM önünde polisin müdahalelerini protesto için konuşmadan AKM önünde ayakta durma eylemi başlatmıştır. #duranadam etiketiyle kısa bir sürede ülkenin genelinin haberdar olduğu bu eylem şekli Gezi Parkı Olayları'nda hafızalara kazındı. Bugün paylaşılan 13 bin 799 tweet 33 bin 310 kez ReTweet yapılmış ve bu tweetlerin 2492'sinde görsel paylaşıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 147. 18.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	2.163	5.787	1.440	413	3405	937
direngezi	4.235	10.187	2.306	934	4.776	1.217
occupygeziparkı	15	16	5	3	1	1
occupygezi	3.114	11.974	.2753	740	5.732	1.463
geziparkı	440	1.012	177	46	761	129
TOPLAM	**9.967**	**28.976**	**6.681**	**2.136**	**14.675**	**3.747**

Ülkenin pek çok yerinde gözaltılara karşı sessiz bir şekilde ayakta durma eylemi yapıldığı 18 Haziran 2013 tarihinde paylaşılan tweet sayısının düştüğü gözlenmiştir. 18 Haziran tarihinde 9 bin 967 tweet atıldığı, bu tweetlerin 28 bin 976 ReTweet yapıldığı ve 6 bin 681 kez beğenildiği tespit edilmiştir.

Tablo 148. 19.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	1.590	3.097	765	268	977	288
direngezi	2.699	4.533	1.133	538	2.325	665
occupygeziparkı	5	0	0	1	0	0
occupygezi	1.870	5.637	1.651	432	2.338	679
geziparkı	239	650	125	33	465	73
TOPLAM	**6.403**	**13.917**	**3.674**	**4.946**	**6.105**	**1.705**

Duran adam eylemlerinin neredeyse tüm ülkede devam ettiği 19 Haziran tarihinde; 6 bin 403 tweet paylaşılmıştır. Bu tweetlerin 4 bin 946'sının fotoğraflı olduğu elde ettiğimiz bulgular arasında yer almaktadır.

Tablo 149. 20.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	1.002	1.632	323	161	792	168
direngezi	1.836	3.004	636	345	1.606	357
occupygeziparkı	5	5	0	2	5	0
occupygezi	1.384	3.528	875	282	1.418	310
geziparkı	202	452	65	31	170	28
TOPLAM	**4.429**	**8.621**	**1.899**	**821**	**3.991**	**863**

20 Haziran 2013 tarihinde özellikle Eskişehir, Ankara ve Mersin'de gün boyu olaylar sürmeye devam etmiştir. Bugün 4 bin 429 tweet paylaşıldığı ve bu tweetlerin 8 bin 621 kez ReTweet'lendiği tespit edilmiştir.

Tablo 150. 21.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	1.092	1.542	333	157	603	137
direngezi	1.570	2.157	657	263	820	215
occupygeziparkı	5	0	2	0		
occupygezi	1.112	2.027	544	173	770	230
geziparkı	165	130	25	16	13	2
TOPLAM	**2.944**	**5.856**	**1.561**	**609**	**2.206**	**584**

Gösterilerin Mersin, Ankara, İzmir gibi pek çok ilde devam ettiği 21 Haziran 2013 tarihinde 2 bin 944 tweet paylaşıldığı, bu tweetlerin 5 bin 856 defa ReTweet'lendiği tespit edilmiştir.

Tablo 151. 22.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	3.084	6.346	1.023	451	1.700	314
direngezi	3.691	13.009	2.451	589	7.275	1.644
occupygeziparkı	6	3	2	0		
occupygezi	2.469	6.639	1.161	598	3.029	574
geziparkı	174	516	33	12	36	7
TOPLAM	**9.424**	**26.513**	**4.670**	**1.650**	**13.690**	**2.539**

22 Haziran 2013 tarihinde İstanbul'da polislerin göstericilere tazyikli suyla müdahalesi üzerine gösteriler yeniden başlamıştır. Polis ve göstericiler arasında çıkan çatışmanın medyaya yansıtılmaması ise tepkilere neden olmuştur. Olayların yeniden şiddetlenmesi üzerine paylaşılan tweet sayısının 9 bin 424'e yükseldiği görülmektedir.

Tablo 152. 23.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	1.093	1.746	423	207	1.138	242
direngezi	1.732	2.604	614	299	809	158
occupygeziparkı	8	1	0	1	0	0
occupygezi	1.248	3.642	920	273	1.579	442
geziparkı	104	906	97	17	26	11
TOPLAM	**4.185**	**8.899**	**10.953**	**797**	**3.552**	**853**

Özellikle Taksim ve Ankara çevresinde devam eden çatışmaların olduğu 23 Haziran 2013 tarihinde 4 bin 185 tweet paylaşıldığı bu tweetlerin 8 bin 899 ReTweet yapıldığı ve 10 bin 953 kez beğenildiği görülmektedir.

Tablo 153. 24.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	747	913	251	115	385	149
direngezi	1.426	3.173	647	190	1.507	380
occupygeziparkı	3	0	0	0		
occupygezi	1.203	3.337	1.126	227	1.954	766
geziparkı	110	556	73	29	521	66
TOPLAM	**3.489**	**7.979**	**2.097**	**561**	**4.367**	**1.361**

Başbakan Erdoğan'ın Polis Akademi'sinde yaptığı konuşmasında polisin başarılı bir şekilde demokrasi sınavı verdiğini söylediği 24 Haziran 2013 tarihinde, Gezi Parkı Protestoları ile ilgili 3 bin 489 tweet atılmış ve bu tweetler 7 bin 979 ReTweetlenmiştir.

Tablo 154. 25.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	736	887	187	105	278	75
direngezi	1.412	2.320	376	213	1.199	135
occupygeziparkı	1	0	0	0		
occupygezi	1.462	3.278	821	311	1.528	352
geziparkı	199	223	29	9	19	5
TOPLAM	**3.810**	**6.708**	**1.413**	**638**	**3.024**	**567**

25 Haziran 2013 tarihinde yine ülke çapında çeşitli parklarda forumlar ve yürüyüşler yapılmıştır. Bu tarihte paylaşılan 3 bin 810 tweet 6 bin 708 kez ReTweet edilmiştir.

Tablo 155. 26.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	794	1.759	347	130	1.045	204
direngezi	1.167	1.825	408	155	679	149
occupygeziparkı	1	0	0	0		
occupygezi	1.356	4.185	887	190	1.505	345
geziparkı	226	660	94	16	113	16
TOPLAM	**3.544**	**8.429**	**1.736**	**491**	**3.342**	**714**

26 Haziran 2013 tarihinden akılda kalanlar arasında dönemin Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın Twitter'ın kullanıcı bilgilerini hükümetle paylaşmadığı ancak Facebook'un devletle bilgi paylaştığına dair sözleri yer almaktadır. Bunun üzerine Facebook bir açıklama yaparak Türkiye'deki devlet otoriteleriyle herhangi bir kullanıcı bilgisi paylaşmadığını söylemiştir. [31]

Tablo 156. 27.06.2013 Tarihli Tweet İstatistikleri

HashTag	Toplam Tweet Sayısı	ReTweet Toplamı	BeTweet Toplamı	Resimli Tweet Toplamı	Resimli ReTweet Toplamı	Resimli BeTweet Toplamı
direngeziparkı	434	601	152	87	257	66
direngezi	1.005	2.324	406	174	1.238	222
occupygeziparkı	5	1	0	1	0	0
occupygezi	857	1.842	351	164	851	139
geziparkı	116	52	25	15	25	12
TOPLAM	**2.417**	**4.820**	**934**	**441**	**2.371**	**439**

Çalışmada olayların incelendiği bir aylık sürenin sonuncu günü olan 27 Haziran 2013 tarihinde 2 bin 417 tweet paylaşılmış bu tweetlerin 441'inde görsel kullanılmıştır.

[31] https://www.facebook.com/notes/facebook/t%C3%BCrkiyedeki-kullan%C4%B1c%C4%B1lar%C4%B1m%C4%B1z%C4%B1n-bilgilerinin-devlet-otoriteleriyle-payla%C5%9F%C4%B1m%C4%B1-hakk/678171822209105/

3.2.2. Gezi Parkı Olayları Söylem Analizi

Gezi Parkı olaylarının alternatif ve geleneksel medyada nasıl sunulduğunu inceleyen bu çalışmada, incelenen iletişim araçlarında Gezi Parkı olaylarına yönelik gönderim biçimlerinin nitel olarak çözümlenebilmesi amacıyla eleştirel söylem çözümlemesi kullanılmıştır. Söylem analizi kapsamında; Gezi Parkı olaylarının incelendiği tarihler içerisinde yayınlanan haber ve tweet'lerden tipik örnek oluşturanlar seçilmiştir.

3.2.2.1. Gazetelerin Söylem Analizi

3.2.2.1.1. Cumhuriyet Gazetesi Söylem Analizi

Cumhuriyet gazetesi Gezi Parkı konulu ilk haberini 29 Mayıs 2013 tarihinde birinci sayfadan vermiştir. "*Gezi kıyımına direniş"* başlığıyla verilen haberde başlıkta yer alan "kıyım" kelimesi dikkat çekmektedir. Mikro çözümlemenin bir ayağı olan lexical çözümlemeye göre "katliam, toplu öldürme" anlamına gelen bu kelimenin kullanılması gazetenin olayları tasvip etmediğini göstermektedir. Ağaçların sökülmesini kıyım olarak nitelendiren muhabir haber metninde olaya ait detayları vermiştir. Ayrıca bu haberin fotoğrafı birinci sayfada verilen haberlerin fotoğrafına nazaran daha geniş bir alan kaplamıştır. Gezi Parkı olaylarında "kırmızılı kadın" ismiyle polis şiddetinin simgesi haline gelen fotoğraf karesi kullanılmıştır.

30 Mayıs tarihli gazetede ise Gezi Parkı konulu yayınlanan iki haberden biri olan "*Elini hayatımdan çek"* başlığıyla altıncı sayfadan verilmiştir. Taksim Dayanışması'nın olayların odağına alındığı bu haberde Başbakan Erdoğan'ın yıkıma devam edileceğini söylemesinin ardından Taksim Dayanışması'nın yaptığı açıklama yeniden üretilmiştir. Haber metninde herhangi bir yoruma rastlanmamış ancak açıklama esnasında slogan atıldığı belirtilmiş ve bu sloganlardan biri olan "*elini hayatımdan çek"* tırnak kullanılarak başlığa taşınmıştır. Tırnakla yazılan başlığa bakıldığında muhabirin örtük yorum yaptığı görülmektedir.

Diğer haber 3. Köprü'nün açılışı sırasında Başbakan Erdoğan'ın yaptığı açıklamalardan üretilmiştir. "*Gezi Parkı'nda geri adım yok"* ifadelerinin başlığa taşındığı haberde yukarıda Taksim Dayanışması'nın açıklama yapmasına neden olan

Erdoğan'ın söylemi yeniden üretilmiştir. Haber metninde herhangi bir yoruma rastlanmamış, muhabir aktarıcı rolünü üstlenmiştir. Haberin retoriği Başbakan'ın Gezi Parkı yıkımına devam edileceğini belirten söylemi üzerine kurulmuştur.

31 Mayıs 2013 tarihinde Cumhuriyet Gezi Parkı olaylarını "*Halk direniyor"* başlığıyla manşetine taşımıştır. Tematik olarak "*Gezi Parkı'nı korumak için toplanan grup biber gazına karşın mücadeleyi sürdürüyor"* üst başlığıyla ön plana çıkarılmış ve şematik anlamda üst başlıkla durum tanımı yapılmıştır. Sayfanın 3/1'ini kaplayan bu haberin fonunda gaz bombasından ağzını kapatarak kaçmaya çalışan göstericilerin fotoğrafı kullanılmıştır. Spotta ise "*Ne yaparsanız yapın, biz kararı verdik"* diyen Erdoğan'ın sözlerine istinaden "*İstanbullular Taksim Gezi Parkı'na vücutlarını siper ederek yanıt verdi"* ifadeleriyle mücadele tanımlanmıştır. Bu ifadeye bakıldığında muhabirin eylemcileri kahramanlaştırarak söylemini ürettiği görülmektedir. Zira fonda kullanılan fotoğrafla da bu söylemin inandırıcılığı artırılmaya çalışılmıştır.

Haber iç sayfadaki devamından "*Gezi'nin cesur yürekleri"* başlığıyla verilmiştir. Başlıkta kullanılan ifadelerle Mel Gibson'un yönettiği ve başrölünü oynadığı Oscar'lı filme yapılan benzetmeyle haberdeki "kahramanlık" vurgusu güçlendirilmiştir. Lexical çözümlemeye göre Cumhuriyet'in ideolojik süzgecinden geçerek üretilen Gezi Parkı haberlerinde eylemciler kahraman olarak sunulduğu görülmektedir. Haberin devamında kullanılan ara başlıklar şöyledir: "*Kılıçdaroğlu: İstanbul'a ihanet", "Bu parka demokrasi ekildi"* Eylemin yalnızca çevrecilikle ilgili olmadığı, halkın demokrasi istediği mesajı ikinci ara başlıkta üretilmiştir. Böylelikle Cumhuriyet gazetesi benimsemiş olduğu ideolojik duruşu, ürettiği Gezi Parkı konulu haberlerinde meşrulaştırma yoluna gitmiştir.

1 Haziran tarihli Cumhuriyet'te "*Halk başkaldırdı"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. "*Taksim'de insanı, kenti savunanlara yönelik şiddet bardağı taşırdı. Eylemler yayılıyor"* üst başlığıyla haberin konusu özetlenmiştir. Başlık semantik çözümlemeye göre incelendiğinde eylemcilere yönelik şiddetin ülkeyi öfkelendirdiğinin ima edildiği görülmektedir. Tematik olarak ara başlığa taşınan "*Gazdan sonra plastik mermi"* ifadesi de bu imayı güçlendirmektedir. Haber metninde ise olayın arka plan bilgisi verilerek "*...demokratik tepkisini yurttaşa iktidarın polis eliyle müdahalesi çok sert oldu."* sözleri ile olayların failinin Ak Parti iktidarı olduğu şeklinde yorum

yapılmıştır. "*Hastaneler yaralılarla doldu"* ara başlığıyla ise bu şiddetin oldukça ağır olduğu, çok sayıda yaralı olduğuna dair bilgiler detaylandırılarak haberin söylemi üretilmiştir.

Haberin yönlendirdiği iç sayfadaki devamında "*Gezi Parkı simge oldu"* başlığı kullanılmıştır. Yine buradaki haber metninde de olayların arka plan bilgisi verilmiştir. "*Hükümetin yurttaşlara tuzak kurduğunu belirten milletvekilleri, 'Devlet yurttaşına tuzak kurarak sabaha karşı saldırmıştır. Bu AKP faşizminin geldiği son noktadır."* İfadeleri haber metninde yer almıştır. Bahsi geçen milletvekilinin haberin devamında yer alan "*Devlet tuzak kurdu"* ara başlıklı haberin metninde belirtilerek CHP Milletvekili İlhan Cihaner olduğu bilgisi verilmiştir. Ancak haberin ana metninde "milletvekilleri" şeklinde genelleştirme yapıldığı görülmektedir. Böylece okuyucuya kalabalık hissi verilmek istenmiş ve haberin inandırıcılığı artırılmaya çalışılmıştır.

Gazetenin manşetinde yer alan haberi destekleme için birinci sayfadan "*Her yer Gezi"* başlıklı bir başka haber sunulmuştur. Çok sayıda şehir ve ülkede eylem yapıldığı ve yapılmaya devam edeceği haber de ön plana çıkarılan tema olmuştur. İç sayfadaki devamında da aynı başlığın kullanıldığı haberin spotunda "…çok sayıda kentte on binler 'Diren Gezi' sloganlarıyla yürüdü" ifadeleriyle şematik olarak yoruma rastlanmaktadır. Haberin retoriğinin kurulduğu, eyleme katılanların oldukça kalabalık olduğuna dair inandırıcılığın artması için rakamsal ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.

Gazetenin birinci sayfasında yayınlanan bir başka haber "*Yok böyle zorbalık"* başlığıyla sunulmuştur. Haberde tematik olarak ön plana çıkarılan temanın polis şiddeti olduğu görülmektedir. Bu alamın güçlendirilmesi için haber fotoğraflarında yaralanmış eylemci ve gazetecilerin görüntüleri kullanılmıştır. Haberde ön plana çıkarılan bir başka tema Ak Parti'ye siyasi kanattan gelen tepkiler olmuştur. İç sayfadan verilen "*Böyle zorbalık olur mu?"* başlığında yine "zorbalık" ifadesinin geçtiği görülmektedir. Muhabir devlet eliyle yapılan polis şiddetini zorbalık olarak anlamlandırmış bu anlamı güçlendirecek siyasetçilerin tanıklıklarına başvurmuştur.

"*İnterneti kestiler"* başlıklı bir başka haber "*Taksim izlenimler"* üst başlığıyla verilmiştir. Haberin semantiğinde sosyal ağlar üzerinden örgütlenen grupların birbiriyle iletişimini kesmek için çeşitli yollar denendiği ima edilmiştir. Bu anlamda tematik

olarak "*Taksim'de yayın kesici cihazların devrede"* olduğu ön plana çıkarılmıştır. Muhabirin şematik anlamda öznel yorumundan yeniden ürettiği bu haberin iç sayfadaki başlığı "*Halka eziyet günü!..."* ifadelerinden oluşmuştur. Muhabir kendi gözlemlerini şu şekilde aktarımıştır:

"*...Taksim'de jammer'lar (yayın kesici cihaz) devrede. Cep telefonu, kablosuz iletişim kesik, sosyal medyaya olaylar yansımıyor. Ama çare tükenmez. Esnaftan wifi (kablosuz internet) şifrelerinin kaldırılması isteniyor ve dükkân sahipleri de halkı kırmıyor. Medya ilgisiz. Halk da bunun bilincinde olsa gerek, meydandaki naklen yayın araçlarına yönelik slogan atıyorlar: Korkak basın, bunu da yazın…"*

Aynı tarihte birinci sayfadan verilen son haber "*Avrupa kınadı"* başlığıyla sunulmuştur. Avrupa Konseyi'nin Gezi Parkı olaylarıyla ilgili yaptığı açıklamaların yeniden üretildiği bu haberde Avrupa Konseyi'nin özgürlük uyarısı yaptığı tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Özgürlüklerin kısıtlandığı üzerine söylemin üretildiği haberin iç sayfasındaki devamında da "*Özgürlüklere saygı gösterilmeli"* başlığı ön plana çıkarılmıştır. Böylelikle haberin söylemi güçlendirilmeye çalışılmıştır.

2 Haziran 2013 tarihli Cumhuriyet manşetinden "*Halkın zaferi"* başlığıyla Gezi Parkı konulu bir haber yayınlamıştır. "*Türkiye daha önce görülmemiş bir direniş yaşadı. Hükümet geri adım attı"* üst başlığı ile haber metni hakkında özet verilmiştir. Eylemcilerin Gezi Parkı'ndaki oluşturduğu kalabalığın fotoğrafı haber metninin fonu olarak kullanılmıştır. Zafer kazanan halkın sayıca fazla olduğuna ilişkin anlam fonda kullanılan haber fotoğrafı ile güçlendirilmiştir. Cumhuriyet, olayları ele aldığı ilk haberden itibaren eylemciler lehine geliştirdiği söyleminde eylemcilere "kahramanlık" misyonunu yüklemiştir. Haber başlığında yine kahramanlığa vurgu yapıldığı görülmektedir. "*Kimse uyumadı"* ara başlığıyla ayrılan haber metninde polis şiddetine rağmen halkın pes etmediği teması ön plana çıkarılmıştır. "*48 ilde 939 gözaltı"* ara başlıklı metinde ise olaylar sırasında gözaltına alınanlar ve yaralananlar hakkında istatistikî veriler aktarılmıştır. "*1 Haziran baharı"* başlığıyla gazetenin iç sayfasından devamı verilen haberde polisin çekilerek meydanı gerçek sahiplerine bıraktığı ifadeleri yer almaktadır. Haberin ana metninde ise saat saat detaylandırılarak alanda yaşananlar aktarılmıştır.

Gazete 2 Haziran 2013 tarihli birinci sayfasında polisin Taksim'den nasıl geri çekildiğine ait arka plan bilgilerini haberleştirmiştir. Bu haberlerden biri "*Devreye Gül girdi"* başlığıyla verilmiştir. Haberde Gül'ün güvenlik güçlerini ölçülü olmaya çağırdığı belirtilerek Gül'ün bu açıklamasının ardından polisin Taksim'den çekilmeye başladığı açıklamaları yeniden üretilmiştir. Cumhurbaşkanı Gül'ün olayın odağına yerleştirildiği bu haberin iç sayfadaki başlığı "*Polis ölçülü olmalı"* ifadesiyle tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Muhabir haberde aktarıcı rolünü üstlenmiş, herhangi bir yorum içeren dilsel veriye rastlanmamıştır.

Hemen Abdullah Gül'le ilgili haberin altında "*Erdoğan rica etti!"* başlıklı bir başka haber yer almaktadır. Haberin üst başlığında "*Alışılmadık söylem"* ifadeleri dikkat çekmektedir. Başlıkta geçen Erdoğan'ın rica ettiği sözlerinin hemen yanında ünlem kullanıldığı görülmektedir bunun yanı sıra bu ricanın alışmadık olduğu belirtilmiştir. Gezi Parkı eylemlerine karşı sert söylemler sarf eden Erdoğan'ın rica etmesini muhabir şaşkınlıkla kaleme almıştır. Muhabirin haberin iç sayfasında verilen devamında "*Erdoğan'ın en zor günleri"* ifadelerini başlığa taşıyarak, özür dilemek zorunda kalan Erdoğan'ın zor durumda kaldığını ima etmiştir. Yine bu haberin bağlamı da manşette verilen halkın zafer kazandığına ait söylemine dayandırılmıştır. Haberin spotunda kullanılan "*Tüm ülkede yüz binlerce kişinin direnişi nedeniyle geri adım atmak zorunda kalan Tayyip Erdoğan polisin aşırı güç kullandığını itiraf etti."* ifadelerinde de bu söylem güçlendirilerek yeniden inşa edilmiştir.

3 Haziran 2013'de Cumhuriyet manşetten "*Halkla çatışıyor"* başlıklı bir haber yayınlamıştır. Haberin üst başlığında *"Erdoğan konuştu, yurttaşlar alanlara aktı. Çok sayıda kentte polis yine terör estirdi."* İfadeleri kullanılmıştır. Başlıkta kimin halkla çatıştığı net bir dille ifade edilmemiş ancak üst başlıkta yer alan sözlerle desteklenerek, çatışanın Başbakan Erdoğan olduğu ima edilmiş ve haberin semantik anlamı oluşturulmuştur. Aynı zamanda üst başlıkta "polis yine terör estirdi" ifadesi kullanıldığı görülmektedir. Burada devletin resmi kolluk güçleri yasal olmayan bir örgüt gibi göstermiştir.

Lexical çözümlemeye dair Van Dijk da terörist kelimesi üzerinden örnek vermiştir. Van Dijk'e göre (1988: 28) "terörist" yerine "gerilla" sözcüğünün kullanılması muhabirin veya editörün seçimini ve gazetenin ideolojisini açığa çıkarır.

Burada da polisin terör estirdiğinin vugulanmasının editoryal bir seçim olduğunu söylemek mümkündür.

Haberin altında olayların gelişimi ara başlıklarla ayrılmıştır. "*Birkaç tane çapulcu…"* başlığının altında yer alan haberin spotunda, Başbakan Erdoğan'ın önceki gün sokağa dökülen halktan eylemlerine son vermesini "rica ettiği, dün ise sertleştiği ve bunun için birkaç çapulcudan izin alacak değilim demesi tematik olarak haberin ön planına taşınmıştır. Haberin devam iç sayfadan verilmiştir. 5. Sayfadan verilen haberin başlığında "*Erdoğan geriyor"* üst başlığında ise "*Direnişçilere 'çapulcu' diyen Başbakan, Taksim projelerinin yapılacağını açıkladı"* sözleri ön plana taşınmıştır. Eylemciler direnişçi olarak tanımlanmış ve Erdoğan'ın gerdiği şu alt başlıklarla desteklenmiştir: *"İçki içiyorsa alkoliktir", "Ahlak anonsuna tuhaf yorum", "Twitter baş belası"*

Başbakan'ın konuşmalarından dolayı yurttaşların alana çıktığını birinci sayfadan manşetten belirtilen haberde, bu konuşmalara dair detaylar ara başlıklarla izleyicilere aktarılmıştır. Bu temalardan oluşan Başbakan'ın konuşmaları 5. Sayfada "Başbakan geriyor" şeklinde yorumlanarak ön plana çıkarılmıştır.

Manşetten verilen haberde "*Bir kişi yaşamını yitirdi"* ara başlığı kullanılmıştır. Spotta polisin çok sayıda kişiyi döverek gözaltına aldığı vurgulanmış ve bir polis tarafından vurulan bir göstericinin beyin ölümünün gerçekleştirildiği bilgisinden söylem güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. 6. Sayfadan devam eden habere tam sayfa yer verilmiştir, bu sayfada da çeşitli başlıklarla detaylar birbirinden ayrılmıştır. "*İlk ölüm Ankara'da* başlığına bakıldığında haberin retoriğinin "ilk ölüm"le güçlendirildiği görülmektedir. Üst başlıkta ise "*Başkentteki eylemlerin 5. Gününde sert müdahalede bulunan polis çocuk yaşlı ayırmadı"* sözleri ile başlıkta yer alan ifadeleri desteklemiştir. Cumhuriyet, polisin bu şekilde yaşlı, çocuk ayırmadan sert müdahale yapmaya devam ederse, bu ölümün devamının da geleceği haberde ima edilmektedir. Haberin girişince Ankara'da 26 yaşındaki Ethem Sarısülük'ün gerçek mermiyle vurulduğu bilgisi ön plana çıkarılmıştır. Haberde bir diğer ön plana çıkarılan tema Ankara'da binlerce kişinin "hükümet istifa" sloganıyla yürümesidir. Gazete bu slogana katılımını bold yazarak ifade etmiştir. Haberin retoriği ise binlerce kişinin hükümetin istifa etmesini istediğini

söyleyerek güçlendirilmiştir. Girişte Ethem Sarısülük'ün ağabeyi Mustafa Sarısülük'ün polisin ateş açtığına dair söylemi yeniden üretilmiştir.

Aynı sayfada "*Polis ateş açtı"* başlıklı haberde Ethem Sarısülük başta olmak üzere, yaralılar hakkında yapılan resmi açıklamalar güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Haber metninde ise Ankara Tabip Odası, SES, ÇHD, Devrimci 78'liler Federasyonu, İnsan hakları gibi derneklerin Numune Hastanesi'ndeki yaralıları ziyaret ederek, çıkışta yaptıkları basın açıklamasında; "gözaltılar serbest bırakılsın, İçişleri Bakanı Muammer Güler istifa etsin" şeklindeki söylemleri aktarılmıştır.

Gazetenin olaylarla ilgili polisin orantısız güç kullandığına dair kabulünden ürettiği haberlerden biri olan bu haberin devamında inandırıcılığı güçlendirmek için Ankara Baro Başkanvekili Sema Aksoy'un şu sözleri aktarılmıştır: "*Dün gece 14-15 yaşlarındaki çocuklar kelepçeyle bağlandılar. Bileklerinde hala izleri duruyor. Buna hangi vicdan hangi özgürlük hangi demokrasi evet der?"* Haberlerinin çatısının özgürlük, demokrasi üzerinden kuran Cumhuriyet, Gezi Parkı'ndaki eylemcilerin masum gençlerden oluştuğuna dair tutumunu bu haberde de güçlendirmek için uzman ve tanıkların görüşüne yer verdiği görülmektedir.

Bir diğer haber de "*Sokaklar sloganlarla yıkıldı"* başlığıyla aynı sayfadan verilmiştir. Cumhuriyet'in Ankara muhabirinin kaynak olarak gösterildiği haberde "sokaklar yıkıldı" ifadesinde eylemcilerin oldukça kalabalık olduğu ima edilmiştir. Muhabir olayın inandırıcılığının güçlendirmek için hikaye dili kullanmıştır. Muhabir bu eylemin farklı olduğu fikrini güçlendirerek yorumladığı haberde eylemcilerin herhangi bir gruba mensup olmadığını okuyuculara aktarmak için eylemcileri "temiz yüzlüler" tanımlamıştır.

7. sayfada "*İzmir'den 'Hükümet istifa' sesleri yükseliyor* ve "*Hesabını vereceksiniz"* başlıklarıyla yayınlanan haberlerde tırnak içine alınmış ifadelere bakıldığında Cumhuriyet'in editoryal bir katılımda bulunduğu görülmektedir. Haber metninde ön plana çıkarılan temalarda polisin alana giren kişilerin elinden bayrakları toplaması ve alanda çok sayıda eli sopalı sivil polisin bulunması yer almıştır. Haberde *"İzmir'deki protestolarda 100'e yakın AKP gençlik kolları üyesinin ellerinde sopa, demir çubuk ve taşla 'direnişçilere' saldırdı."* İfadeleri kullanılmıştır. Burada Ak

Partiye muhalif olanların ürettiği AKP ve "direnişçi" kelimeleri gazetenin muhalif bir bakış açısıyla hükümet karşısı söylemleri güçlendirerek ürettiğini örnek teşkil etmektedir. "*AKP'ye tepkiler çığ gibi büyüyor"* başlığıyla 8. Sayfadan yayınlanan haberde de benzer tutum sergilenmiştir.

4 Haziran tarihinde Cumhuriyet'in manşetinden verdiği Gezi Parkıyla ilgili haberinde "*Tek o anlamadı"* cümlesini başlığa taşımıştır. Haberin üst başlığında kullanılan "*Gül 'Mesaj alındı' derken Erdoğan 'Yüzde 50'yi zor tutuyorum' diyerek halkı tehdit etti."* Cümlesi ile "O" zamiri ile işaret edilen belirsiz kişinin Başbakan Erdoğan olduğu gösterilmiştir. Haberde ön plana çıkarılan temalar 3 ara başlıkla ayrılmıştır. "*Başbakan'dan tehlikeli sözler"* ara başlığıyla Gezi Parkı olaylarında çok tartışılan Başbakan'ın "*Bizim evlerinde zorla tuttuğumuz yüzde 50 var"* söylemi "halkı tehdit etti" şeklinde güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Haberin retoriği Başbakan'ın bu sözlerinin ona oy vermeyen kesimi tehdit ettiği üzerine inşa edilmiştir. Bu söylemin güçlendirilmesi için uzman görüşüne başvurulmuş sosyolog bir profesörün konuyla ilgili görüşleri aktarılarak "*Çok yanlış ve feci ifadeler"* şeklindeki sözleri başlığa taşınmıştır. "*Demokrasi sadece seçim değil"* ara başlığı ile de Cumhurbaşkanı Gül'ün söylemi Erdoğan'ın sözlerine cevap niteliğinde güçlendirilerek şu şekilde yazılmıştır:

"*Başbakan'ın 'Milletim cevabı sandıkta verecek' sözlerine karşılık, Cumhurbaşkanı Gül 'Demokrasi sadece seçim demek değildir' dedi."* Haberin semantiği ima yoluyla güçlendirilerek, Başbakan Erdoğan'ın düşüncelerinin yanlış olduğu inancından hareketle, Cumhuriyet haberlerini üretmiştir.

Aynı gün birinci sayfadan verilen bir diğer haber "*Binlerce yaralı var"* başlıklıdır. Haber, Türk Tabipleri Birliği'nin (TTB) yaptığı açıklamalardan üretilmiştir. Başlıkta yer alan ifadeye bakıldığında mikro çözümlemeye göre haberin retoriğinin rakamsal bir ifade kullanılarak güçlendirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Aynı zamanda haber metninde TTB'nin yaptığı açıklamalar aktarılarak, Başbakan'ın sözlerine cevap verilmiştir: "*Günlerdir süren demokratik gösterileri vahşice bir şiddetle durdurmaya çalışan, göstericilerin haklı taleplerine kulak vermek yerine onları 'üç beş çapulcu' diyerek tahrik eden siyasi iktidarın sorumlu olduğu belirtildi."* Ak Parti iktidarına karşıt olan ve haberlerinin söylemini bu ideolojik belirlenim üzerinden inşa eden Cumhuriyet,

olaylarda eylemcilerin tarafında olmuş ve bunu haberlerinin gerek sözcük gerekse yapısında yansıtmıştır.

Cumhuriyet'in olaylarda eylemcilerden yana haber yaptığına örnek gösterilebilecek bir diğer haber vitrinden "*Başkent 'gaz' altında"* başlığıyla yayınlanmıştır. Makro çözümlemede polisin aşırı güç kullandığı ön plana çıkarılmıştır. Polisin önüne gelen herkesi döverek gözaltına aldığı haberde yorumlanmıştır. Etkin cümle yapısıyla kurulan haberin retoriğinde polisin suçlu suçsuz demeden herkesi dövdüğü ve haksız yere şiddet sergilediği net bir dille yorumlanmıştır.

5 Haziran tarihinde Cumhuriyet "*Gençler ders veriyor"* başlıklı haberini manşetten yayınlamıştır. "*Özgürlük ve demokrasi uğruna korkuyu yıkarak yeni bir siyasi iklim yarattılar"* üst başlığı ile haberin içeriği hakkında bilgi verilmiştir. AK Parti hükümetinden korkulduğu ima edilen haberde eylemlerle bu korkunun yıkıldığı yorumundan haber üretilmiştir. Haberin ana teması Bülent Arınç'ın yaptığı açıklamalara dayandırılmıştır. Arınç'ın söylemi güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. "Arınç'ın söylemi güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Haberin ara başlığında *"Yarım ağız olsa da özür"* deyimiyle Arınç'ın dilediği özrün isteksiz olduğu ima edilmiştir. Kaynağın Cumhuriyet'in kendi muhabiri olarak gösterildiği bu haberde aktif ve yorum içeren cümleler kullanılmıştır. Muhabir haberi aktarırken Başbakan Erdoğan'ın eylemcilere çapulcu dediği art alan bilgisi olarak kullanmıştır.

Manşetten verilen aynı haberde "*İstanbul'da koltuklar sallanıyor"* ara başlığıyla bir diğer tema öne çıkarılmıştır. Arınç ve BDP'li Önder'in görüşmesinden üretilen haberde Arınç'ın İstanbul valisi ve emniyet müdürü hakkında soruşturma açılacağına dair sözleri haber metninde verilmiştir. Haberin iç sayfadaki başlığında ise "*Arınç'tan polis terörü itirafı"* ifadesi kullanılmıştır. Haber de okuyuculara polisin yanlış yaptığı bunun vali ve emniyet müdürünün suçu olduğu aktarılmaya çalışılmıştır.

Aynı gün birinci sayfadan verilen bir diğer haberin Hatay'da hayatını kaybeden 22 yaşındaki Abdullah Cömert ile ilgili olduğu görülmektedir. CHP Hatay Milletvekili Eryılmaz'ın söyleminden üretilen haberin metninde "sivil polislerin sopalarla vatandaşların evine saldırdığı ve çocukları, kadınları dövdüklerine ilişkin görüntüler olduğu açıklaması aktarılmıştır. "*Kadınları sokakta sürüklüyorlar"* ifadesi ara başlığa

taşınmıştır. Haberin devamında ise art alan bilgisine gönderme yapılarak izmir'de de eli sopalı sivillerin polis olduğunu Emniyet Müdürlüğü'nün doğruladığı şeklinde bir hatırlatma yapılmıştır.

Birinci sayfadan "*Evdekiler karşılayacak"* başlıklı ve "*AKP'den şov*" üst başlığı ile yazılan haber Başbakan Erdoğan'ın yurt dışı seyati dönüşü Ak Parti tabanınca karşılaşacağı bilgisi güçlendirilerek yeninde üretilmiştir. Ak Parti'nin bu hareketi "şov" olarak yorumlanmıştır. Ayrıca haberin spot kısmında Başbakan Erdoğan'ın "Ülkenin %50'sini evlerinde zor tutuyoruz" sözüne şöyle gönderme yapılmıştır:

"Zorla evde tutulan 'AKP'liler, Erdoğan'ı yurda dönüşünde karşılaması için havalimanına çağrılacak." Ak Parti hükümetine muhalif bir yayın çizgisi üzerinden haberlerini inşa eden Cumhuriyet'in Gezi Parkı olaylarını konu edinen haberleri, kendi ideolojik ekseninde yorumlayarak ima yoluyla izleyicilere aktardığı görülmektedir. Eleştirel haber analizindeki en güçlü semantik kavramlardan bir tanesi imadır. Metne dair bilgiler çoğunlukla açıkça ifade edilmemekte, tersine ima edilmektedir. Kelimeler, cümleler ve diğer metinsel ifadeler, arka plan bilgisine dayanılarak çıkarımda bulunulabilecek içerikleri ya da iddiaları ortaya koyabilir (Van Dijk: 1991). Bu haberde de evde tutulan AK Partililerin, çağrılarak havalimanına getirileceği varsayımından hareketle ima yöntemi kullanılmıştır.

"*Bu baskı yeter artık"* başlıklı bir diğer haber yazar Yaşar Kemal'in söyleminden güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Aktif cümle yapısıyla yazılan haberde "*Ünlü yazar Yaşar Kemal, orantısız şiddete isyan etti"* ifadeleri kullanılmıştır. Bu sözlere bakıldığında Cumhuriyet'in polisin orantısız güç kullandığını onaylayarak haberlerini inşa ettiği görülmektedir. Bir başka hatırlatma yoluyla ima yapılan haber "*Çapulcular bugün grevde"* başlıklıdır. KESK, DİSK ve sivil toplum kuruluşlarına üyelerin Taksim Meydanı'na toplanarak Gezi Parkı'ndaki eyleme destek verdiği bilgilerinden üretilen haberin başlığında "çapulcu" ifadesi kullanıldığı görülmektedir. Başbakan'ın eylem yapanlara kullandığı çapulcu sözünün başlığa taşınması Cumhuriyet'in ideolojik perspektifinden olaya dair ön plana çıkan detayları başlığa taşıdığı görülmektedir. "*Polis sicil numarasını gizliyor"* başlıklı haberde yer alan bilgilerle gazete, polisi halka şikayet etmiştir:

"Ankara Valiliği, orantısız şiddet uygulayan polisler hakkında işlem yapılacağını açıklarken başkentte çevik kuvvet polislerinin kasklarındaki sicil numaralarını bant ve sprey aracılığıyla kapatması tepki çekti" Herhangi bir kaynağa dayandırılmadan üretilen haberde geçen polisin sicil numarasını gizlediği bilgisinin tepki çektiği belirtilmiştir. Ancak kimin tepkisini çektiğine dair herhangi bir bilgi verilmemiştir.

Gezi Parkı ile ilgili haberlerini eylemcileri destekleyerek yeniden üreten Cumhuriyet'in 6 Haziran 2013 tarihindeki manşeti "#direntwitter" başlığı ile hashtag şeklinde verilmiştir. Haberin üst başlığında yer alan "*Eylemcilerin taleplerine inat Twitter avı başladı: 34 gence 'organize suç'tan gözaltı"* ifadeleri ile makro açıdan durum tanımı yapılmıştır. Gazetede kullanılan "*Gençlerden korktular"* şeklindekiara başlıkta ise Cumhuriyet'in ideolojik tavrını belli eden bir üslupla hükümetin ima edildiği görülmektedir. Herhangi bir kaynak belirtilmeden yazılan haberin içeriğinde, eylemcilerin profili tanımlanmış ve eylemlerin yapılma nedenleri şu ifadelerle belirtilmiştir:

"*Dokuz gündür sokaktalar ve kendilerini 'özgürlükçü' olarak tanımlıyorlar. Çoğunluğu 90 kuşağı. Direnişlerinin asıl nedeni 'Erdoğan'ın otoriter tavırları'. Yarısı bugüne dek hiçbir eyleme katılmamış. Medyanın suskunluğu ve polisin orantısız güç kullanımı isyanlarının diğer nedenleri arasında."*

Şematik çözümlemeye göre haber metni içerisinde geçen ifadelerde yorum yapıldığı görülmektedir. Herhangi bir kaynağa dayandırılmadan oluşturulan haberin retoriği eylemcilerin apolitik kimliğine vurgu yaparak, Erdoğan hükümetine karşı bir duruş sergiledikleri imasından kurulmuştur. Ayrıca olaylar süresince eleştirilen geleneksel medyaya da gönderme yapılmıştır. Haberde ön plana çıkarılan bir diğer temanın Twitter mesajlarından dolayı tutuklanan 34 kişi olduğu görülmektedir. Üretilen bu söylemin güçlendirilmesi için haberin hemen yanında "*Ağzımla kuş tutsam bile yaranamıyorum"* ifadelerinin kullanıldığı, Başbakan Erdoğan'ın kuşları avlamaya çalıştığı bir karikatür kullanılmıştır.

6 Haziran 2013 tarihinde "*Vahşete özür yok"* başlıklı yayınlanan diğer haber, üst başlıkla "*Bilanço ağır"* şeklinde yorumlanmıştır. Mikro yapının bir ayağı olan Lexical çözümlemeye göre haberin başlığı incelendiğinde Gezi Parkı olaylarında polisin

takındığı tutumun Cumhuriyet'te "vahşet" olarak tanımlandığı görülmektedir. Lexical çözümlemeye göre haberin içine sızan farklı ideolojik söylemlerin tespit edilmektedir. Bu bağlamda "vahşet" kelimesini başlığına taşıyan gazete olaylara karşı duruşunu net bir şekilde göstermektedir.

"Chomsky de çapulcuymuş" başlıklı bir başka haberin üst başlığında "*Direnişe destek"* ifadeleri kullanılmıştır. Gezi Parkı protestoları anarşizmin belirleyicisi olan "direniş" sözcüğüyle tanımlanmıştır. Mikro açıdan kelimelerin neden kullanıldığını açıklayan lexical çözümlemeye göre incelendiğinde, Cumhuriyet'in olayları sivil bir direniş olarak ele aldığı görülmektedir. Haberin söylemi ABD'li yazar Noam Chomsky'nin Gezi Parkı protestolarını desteklediği bilgisinden üretilmiştir. Dil Bilim Profesörü Chomsky, haberde anarşist olarak tanımlandığı dikkat çekmektedir. Başbakan Erdoğan'ın eylemcilere "çapulcu" demesinden sonra, protestoları destekleyenler Başbakan'a tepki olarak kendini "çapulcu" olarak tanımlamaya başlamıştır. Noam Chomsky'nin de kendini çapulcu olarak tanımlayarak çektiği görüntüler haberde ön plana taşınmıştır.

6 Haziran 2013 tarihinde DİSK, KESK üyelerinin iş bırakarak Taksim'deki protestoyu destekleri bilgisinden üretilen haber "*Büyük buluşma"* başlığı ve "*On binlerce emekçi Taksim'de direnişçilere destek verdi"* başlığı ile verilmiştir. Haber metninde de yürüyüş yapan işçilerin sayısının çokluğu "büyük kalabalık" ifadeleriyle güçlendirilmek istenmiştir. Benzer bir kullanımın makro açıdan üst başlığa da taşınan "on binlerce emekçi" ifadesinde de yer aldığı görülmüştür. Aktif cümle yapısıyla kurulan haber metninde "*AKP hükümetini istifaya çağıran büyük kalabalık"* sözleri ile Ak Parti hükümetine gösterilen tepkinin vurgulandığı görülmektedir.

Protestoların başladığı günden itibaren ılımlı bir tavır sergileyen Bülent Arınç'ın konu edildiği "*AKP'de Arınç rahatsızlığı"* başlıklı haberde, Ak Parti'nin Gezi'den yana olan Arınç'ı ötekileştirdiği ima edilmiştir. Haberin semantiği incelendiğinde Cumhuriyet'in, Ak Parti'nin kendi saflarında yer almayan herkese karşı cephe alabildiği düşüncesinden haberin söyleminin yeniden üretildiği görülmektedir. Yorumdan oluşan bu ifadelerin herhangi bir kaynağa dayandırılmadan, rivayet şeklinde yazıldığı dikkat çekmiştir. Cumhuriyet'in Ak Parti'ye karşı benimsediği duruşunu kaynağı olmayan dedikoduları da haberleştirerek sergilemeye devam ettiğini söylemek mümkündür. Bu

anlamda oluşturduğu haberlerin inandırıcılığını güçlendirmek için uzman görüşüne başvuran gazete "*Doğru bir başkaldırı"* başlıklı bir diğer haberde Fikret İlkiz isimli avukatın Gezi Parkı protestolarıyla ilgili yaptığı açıklamalar yeniden üretilmiştir: "*Bu mücadele hukukidir, meşrudur, doğru bir başkaldırı eylemidir."* sözlerinin aktarıldığı görülmektedir. Haberde başvurulan uzmanın kim olacağı da editoryal bir süzgeçten geçmektedir. Okuyucuya aktarılmak istenen düşünceleri onaylayacak söylem sahibi uzmanlara gazetelere yer verildiği de ideolojik bir belirlenimin göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Aynı şekilde kurulan bir başka haberde "*Matbaayı da anlamamışlardı"* başlığı kullanılmıştır. İnternet Teknolojileri Derneği Başkanı Doç. Dr. Mustafa Akgül'ün konuyla ilgili açıklamalarından üretilen haberin söylemi mevcut Twitter eleştirilerine karşı bir cevap şeklinde yeniden üretilmiştir: "*Gezi Parkı direnişinin yurtdışından yönlendirildiği iddiasına 'Matbaayı zamanında anlamayanlar, şimdi sosyal medyayı anlamıyor"*. Konuyla ilgili akademik bir uzmanın görüşlerine yer verilen haber, Twitter hakkında olumsuz söylemlere karşı olumlayıcı bir retorikle kurulmuştur.

"*Gezi'de kandil"* başlıklı bir diğer haberde "*Kuran okundu"* üst başlığı kullanılmıştır. Makro açıdan haberde ön plana çıkarılan temanın, Miraç Kandili nedeniyle Taksim'de Kuran okunması ve olaylarda isminden sıklıkla söz edilen Çarşı grubunun Kandil kutlaması olduğu görülmektedir. Aktif cümle yapısıyla kurulan haber mevcut durumu aktarmaktadır.

6 Haziran 2013 tarihinde Cumhuriyet'in ana sayfasında yayınlanan *Rize'de Tehlikeli Gerilim* başlıklı haberde Rize'de Gezi olaylarına destek veren grubun darp edildiği bilgisine yer verilmiştir. Darp edenlerin kim olduğuna dair bir söylemin bulunmadığı haber metninin başlıktan farklı olduğu dikkat çekmiştir. Haberin devamında Ankara'da polisin "*Her şey sizin için"* anonsu yaparak eylemcilere gaz ve tazyikli su sıktığı ifadeleri yer almıştır. Bu bağlamda haberde tematik hiyerarşiye rastlanmamıştır.

7 Haziran 2013 tarihinde Cumhuriyet gazetesi manşetten "*Öfkesiyle döndü"* başlıklı Başbakan Erdoğan'ın açıklamalarından üretilen bir haber yayınlamıştır. "*Halkın demokrasi taleplerini göz ardı eden Erdoğan yine eylemcileri suçladı"* üst başlığı ile

habere ait detaylar hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Gezi Parkı eylemlerinin demokratik çevrede sürdürüldüğünü ve Başbakan'ın demokrasiye aykırı bir şekilde istekleri geri çevirdiği ima edilerek, güçlendirilerek üretilen bu anlam ön plana taşınmıştır. Ayrıca haber metni içinde yer alan ifadelerle eylemlerin Başbakan Erdoğan ve Ak Parti tabanı dışında ülkenin her kesimi tarafından desteklendiği belirtilmiştir: "*...Her kesimin desteklediği eylemlerin 'dışarıdan manipüle edildiğini' savunan Erdoğan..."* Haber iç sayfadaki devamından "*Erdoğan Tunus'tan meydan okudu"* başlığıyla verilmiştir. Manşetten yayınlanan haberin fotoğrafında ellerinde bayraklar olan ve zafer işareti yapan çok sayıda eylemcinin görüntüleri yer almaktadır. Fotoğrafların da haberin retoriğini güçlendirmek için kullanıldığına dikkat edildiğinde gazetenin Başbakan'ın Taksim planlarından vazgeçmeyeceklerini söyleyerek, kalabalığa meydan okuduğunun aktarılmaya çalışıldığı anlamının ortaya çıktığı görülmektedir.

Cumhuriyet Gezi Parkı'nı konu eden haberlerini yayınlarken, haberleri çoğunlukla manşette tek çatı altında toplamış ve okuyucuyu ara başlıklarla farklı haberlere yönlendirme yolunu tercih etmiştir. "*Gül: Halkın meşru talebi"* başlıklı haber de bu şekilde yayınlanan haberler arasında yer almaktadır. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Türkiye Barolar Birliği Başkanı Feyzioğlu'yla yaptığı görüşmeden üretilen haberde Erdoğan'ın söylemi Gül'ün yaptığı açıklamalarla çürütülmeye çalışılmıştır. Bir önceki haberde yer alan Başbakan Erdoğan'ın olayların seyrinde "dış etkenler var" sözüne karşılık, bu haberde Gül'ün ağzından yapıldığı iddia edilen şu açıklamalar şöyledir:

"Gül'ün Başbakan başta olmak üzere bakanların olayların arkasında 'dış mihrakların' olduğu düşüncesinin aksine, yaşananları 'halkın meşru talebi' olarak değerlendirdiği öğrenildi"

Olaylar çerçevesinde AK Parti hükümetinin de kendi içinde çatışma yaşadığı düşüncesinden hareket edilerek kurgulanan haberde kimliği belirtilmeyen gizli bir kaynak işaret edilmiş ve haberin edilgen çatıda kurulmuştur. Bu anlamda rivayet üzerinden inşa edilen bu haber nesnellikle örtüşmemektedir.

"Yeni işkence modeli: Erdoğan'ı sevdiğini söyle" başlıklı bir başka haber, İzmir'de yaralılara tıbbi malzeme götüren 21 yaşındaki bir kadının, AK Parti Gençlik Kolları tarafından dövülerek, kendisine zorla "*Tayyip'i seviyorum, Tük polisini seviyorum"* dedirtilmeye çalışıldığı söyleminden üretilmiştir. Haber iç sayfadan "*Başbakan'ı zorla sevdirteceklerdi!"* başlığıyla verilmiştir. Başbakan'ın sevilmesi için şiddete başvurulduğunu aktaran bu haberin kaynağı Cumhuriyet Ege Bürosu olarak gösterilmiştir. Gazete olaylarla ilgili ürettiği haberlerde çoğunlukla kendi kaynaklarını kullanmıştır. Dolayısıyla kendi editoryal süzgecinden geçen haberleri okurla buluşturmaya devam etmiştir. Bu haberin iç sayfadaki üst başlığı konudan farklılığı açısından dikkat çekmektedir: "*Twitter üzerinden direniş çağrısı yaptıkları gerekçisiyle gözaltına alınan 34 kişiden 33'ü serbest bırakıldı."* Yine haberin yayınlandığı birinci sayfada da Twitter ile ilgili bir karikatür yer aldığı görülmüştür. Başbakan Erdoğan ve Twitter'ı konu edinen karikatüre düzenli olarak gazetede yer verilmektedir. Cumhuriyet gazetesinin, Twitter üzerinden gelişen bu olayların Ak Parti hükümeti ve hükümet yanlısı medyayı tedirgin ettiği, bu sebepten Twitter'a müdahale edilmeye çalışıldığı söylemlerinden düzenli olarak haber üretmeye devam ettiği görülmektedir.

"*Çadırlar kuruldu: İkinci 'Gezi' Kuğulu Park"* başlıklı bir başka haber, olayların Ankaraya'da sıçradığı bilgisinden üretilmiştir. Polisin eylemcilere sert müdahale ettiği bilgisi haberde tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Yine haberin retoriği "binlerce kişi" ifadesi ile güçlendirilmeye çalışılmıştır ve toplanan kalabalığın "Tunalı Hilmi'yi bayram yerine çevirdiği" söylenmiştir. Gazete protestoları bayram olarak tanımlayarak, mevcut durumdan memnuniyetini yan anlam olarak habere işlemiştir.

7 Haziran tarihinde birinci sayfadan "*Cin şişeden çıktı"* başlıklı bir haber daha yayınlanmıştır. Haber, ABD Massachusetts Institue of Technology (MIT) Ekonomi Profesörü Daron Acemoğlu'nun New York Times için kaleme aldığı yazıdan yeniden üretilmiştir. Gazetenin iç sayfasında da aynı başlıkla verilen bu haberde, demokrasi cine benzetilmiş ve Ak Parti hükümeti süresince demokrasinin cin gibi şişeye sıkıştırıldığını ancak Gezi Parkı olaylarının demokrasinin şişeden çıktığının göstergesi olduğu ima edilmiştir. Cumhuriyet gazetesinin Ak Parti hükümeti karşısında duruş sergilediğine dikkat edildiğinde, haberlerinin retoriğini güçlendirmek için kendi düşüncelerini onaylayan birincil tanımlayıcıların açıklamalarını haberleştirdiği dikkat çekmektedir.

Benzer bir söylem "*Farklı gruplar ilk kez bir arada"* başlıklı haberde de üretilmiştir. Yine birincil tanımlayıcının konuyla ilgili yaptığı açıklamaları yeniden tanımlayarak üreten Cumhuriyet, haberi iç sayfada "*Çok genç, çok kadın, çok sosyal"* başlığıyla vermiştir. Orta Doğu ve Teknik Üniversitesi (ODTÜ) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Ayşe Ayata'nın açıklamalarının yeniden üretildiği haberin birinci sayfadan verilen kısmı incelendiğinde, özelinde kadınlardan oluşan bu açıklamaların genelmiş gibi haberleştirildiği dikkat çekmiştir. Tematik olarak haberde ön plana çıkarılarak başlığa taşınan ifadelerin verdiği bu anlam haberin spotu ve metninde değişmektedir. Farklı feminist grupların aynı amaç uğrunda ilk kez bir araya geldiğine haberde dikkat çekilmiştir. Yine haberde ön plana çıkarılan bir diğer tema farklı bakış açısına sahip bu kadınların birleşmesindeki en temel etkenin Başbakan Erdoğan'ın yapmış olduğu "*Kürtaj, üç çocuk"* şeklindeki söylemlerdir. Bu bağlamda haberde Başbakan Erdoğan'ın bireylerin hayatlarına müdahale etmesinin insanların canını sıktığı ve sonucunda tepki gösterdiği retoriği işlenmiştir: "*...Başbakan'ın kürtaj, üç çocuk gibi söylemleriyle kadınlar üzerinde baskı kurduğunu belirten Ayata'ya göre kadınlar 'Yetti be' dedi."*

8 Haziran 2013 tarihinde "*Çapulcu dünya"* başlıklı manşetten verilen haber birinci sayfanın yarısını kaplamaktadır. Başbakan'ın Gezi Parkı protestolarına katılanlar ve destekleyenler için kullandığı "çapulcu" kelimesi olaylarda büyük yankı uyandırmıştır. Bununla birlikte protestocular kendini çapulcu olarak tanımlamaya başlamıştır. Bu haberde de "çapulcu dünya" ifadesi ile tüm dünyanın olayları destekledi iması ile haberin retoriği üretilmiştir. "*Erdoğan'ın buyurgan tavrı Gezi direnişini ateşliyor. Eylemler küreselleşiyor"* üst başlığıyla Başbakan'ın tavrının yanlış olduğuna dikkat çekilmiştir.

Önceki günlerde olduğu gibi Gezi Parkı konulu haberlerini paketleyerek sunmaya devam eden Cumhuriyet'te manşetin altından verilen ara başlıklarla farklı haberlere yönlendirmeler yapılmıştır. Bunlardan biri "*Tüm kentler direngezi diyecek"* başlığıyla verilen haberde Başbakan'ın tavrını değiştirmemesi üzerine eylemcilerin de Twitter üzerinden örgütlenerek, "#OccupyGezi" hashtagi ile seslerini tüm dünyaya duyuracakları haberleştirilmiştir. Haber iç sayfadan "*Haydi #OccupyGezi eylemine"* başlığı ile verilmiştir. Eylemcilerin Twitter aracılığıyla dünya gündemine girmek için

yapmış olduğu çalışmaları gazete de başlığında ön plana çıkararak açık bir şekilde desteklemiştir. Protestocuları, direnişçi olarak tanımlayan Cumhuriyet, eylemleri olumlayan haberlerini güçlendirerek üretmektedir.

Ara başlıkla manşetin çatısı altında verilen bir diğer haberin başlığı "*AP de kınamaya hazırlanıyor"* ifadelerinden oluşmuştur. Avrupa Parlamentosu'nun (AP) Gezi Parkı protestolarıyla ilgili yaptığı açıklamalardan üretilen haberin iç sayfasında "*Cumhurbaşkanı, Erdoğan'a haddini bildirmeli"* başlığı kullanılmıştır. AP Sosyalist Grup Başkanı Hannes Swoboda'nın sözlerinden başlığa taşınan ifadeler tırnak içinde alıntı şeklinde yazılmıştır. Tırnak içinde yapılan alıntılar vasıtasıyla muhabirler kendileri yorum yapmadan olayı yorumlamış olurlar (van Dijk, 1988: 28). Bu bağlamda muhabir Erdoğan'ın Gül tarafından haddinin bildirilmesini istemektedidr.

Aynı şekilde "*Füle: Demokrasilerde yeri yok"* ara başlığıyla verilen bir diğer haberde Avrupa Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Füle'nin açıklamaları yeniden üretilmiştir. Haber, gazetenin iç sayfasından "*Füle'den 'erdem' çağrısı"* başlığıyla verilmiştir. Başlıkta geçen "erdem" kelimesinin tırnak içinde kullanılması lexical çözümlemeye göre tam tersi bir imayı barındırmaktadır. Haber metni içerisinde Başbakan ve Füle'nin açıklamalarından oluşturulan haberin öne çıkan teması Füle'nin Başbakanı halkı dinlememekle suçladığı yönündedir. Haber metninde Başbakan Erdoğan'ın vermiş olduğu cevaplar da aktarılmıştır:

...kendilerine ders vermeye çalışanlara Amerika'daki Wall Street olaylarını anımsadan Erdoğan orada 17 kişinin öldüğünü savundu."

Ancak Amerika Başbakan'ın bu sözlerini kabul etmeyerek açıklamada bulunmuştur. Amerika'nın yaptığı bu açıklama gazetenin ana sayfasından "*Herkesi karşısına aldı"* başlığı ile verilmiştir." *Erdoğan, kendisi dışında herkesi suçladı. ABD elçiliğinden yalanlama geldi"* üst başlığıyla verilen haber iç sayfada, "*ABD: Bizde ölüm yok"* başlığıyla üretilmiştir. Haberin içeriğinde ABD'nin Ankara Büyükelçiliği'nin Twitter hesabı üzerinden yaptığı; hiçbir polis müdahalesinin ölümle sonuçlanmadığına dair açıklama yeniden üretilmiştir. Burada okuyucunun Erdoğan'ın yalan söylediği hususunda ikna olması için Amerika'nın yaptığı açıklama Erdoğan'ın yaptığı açıklama

ile yan yana verilmiştir. Zira gazete, kendi inanç ve doğruları eşliğinde oluşturduğu bu haberinin retoriğini Erdoğan'ın yalancı olduğunu imasından kurmuştur.

"*Partiler farklı okudu"* başlıklı bir diğer haberde siyasetin Gezi Parkı'ndan yaptığı çıkarımlar yeniden üretilmiştir. Muhabirin kendi yorumuyla güçlendirerek ürettiği haber metninde yer alan siyasi partilere dair şu ara başlıklar verilmiştir: "*AKP'de 'yedirtme-me psikolojisi", "CHP özeleştiride", "MHP'ye göre Kürt intifadası hazırlığı", "BDP'nin süreç korkusu"*. Siyasi partilerin Gezi Parkı'nı yorumlarken ön plana çıkarılan temaların ara başlıklarda yer aldığı haberde muhabirin CHP'ye sempati duyduğunu söylemek mümkündür. Olaylar süresince CHP de muhabirin iddia ettiğinin aksine, eylemleri iktidar partisine karşı artı puan almak için bir fırsat görmüş, bu kapsamda Başbakan karşıtı söylemler üzerinden rant elde etmeye çalışmıştır. Gezi Parkı olayları boyunca eleştirilen geleneksel medyanın objektiflik adına verdiği sınavda, olayların tek aktörünü savunması açısından Cumhuriyet de sınıfta kalmıştır.

9 Haziran tarihinde Cumhuriyet manşetinden "*Meydanlar taştı"* başlığı ile Gezi Parkı'na destek veren futbol taraftarlarının İstanbul, İzmir ve Ankara'daki buluşmalarını haberleştirmiştir. Ak Parti hükümetine özellikle Başbakan Erdoğan'akarşı bir duruş sergileyen Cumhuriyet gazetesinin, eylemle ilgili haberleri büyük bir sevinçle ele aldığı tespit edilmiştir. Eyleme katılım ne kadar çok ise bunu o kadar olumlu gören gazete, meydanlarda sesini yükselten kalabalıkla ilgili haberlerinin retoriğini güçlendirmek için başlıkta da görüldüğü gibi sıklıkla rakamsal ifadeler kullanmıştır:

"Gezi Parkı'na destek veren binlerce futbol taraftarı…"

"On binlerce Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarı…"

"Alandaki binlerce yurttaşın da coşkulu alkışlarla desteklediği eylemde…"

"… Kızılay Meydanı'na yürüyen on binlerce yurttaşa polis sert müdahalede bulundu"

Haberin söyleminde dikkat çeken bir başka önemli detay da bahsi geçen kalabalık taraftar grubu ve grubun yaptığı eylemin tanımlanma şeklidir. Çok sayıda insanın tek bir ağızla Ak Partiye karşı harekete geçmesi Cumhuriyet için bayram olarak tanımlanmıştır. Bu görüntülerin de haberlerin söylemine coşkuyla yansıtıldığı görülmektedir.

"*...binlerce futbol taraftarı üç büyük kentte renkli görüntüler oluşturdu"*

"Alanda gece boyunca muhteşem görüntüler oluştu."

"... coşkulu alkışlarla desteklediği eylemde..."

Haberin Ankara kısmında polisin on binlerce yurttaşa sert müdahalede bulunduğu aktarılmıştır. Muhabir makro açıdan yorumlayarak güçlendirdiği "polisin çoluk çocuk demeden göstericilere saldırdığı" ifadesi haberin Ankara kısmında ön plana çıkarılan temadır.

"*AKP'den karşı miting"* başlığıyla verilen bir diğer haberin üst başlığında durum tanımlaması yapılmıştır. Üst başlıkta kullanılan "*Başbakan Erdoğan, 'evde zorla tutulan yüzde 50'yle gövde gösterisine hazırlanıyor"* ifadeleriyle muhabir, Başbakanın tartışma yaratan konuşmalarına gönderme yapmıştır. Ayrıca "evde zorla tutulan yüzde 50" söylemi başlığa tırnakla taşınarak vurgulanmıştır. Gezi Parkı protestolarının Ak Parti karşıtı bir hal almasından ötürü Erdoğan'ın, "Ak Partiye oy veren %50'yi evlerinde zorla tutuyoruz" sözleri hatırlatılarak ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca yapılacak bu miting "gövde gösterisi" olarak tanımlanmıştır. Haber metninde de Ak Parti seçmenin kaygılı olduğu vurgulanarak Hüseyin Çelik'in "*Başbakan birileri istiyor diye görevini yapan kimsenin kellesini vermez"* sözleri aktarılmıştır. Çelik'in bu sözleri haberin iç sayfadaki devamında "*Başbakan kelle vermez"* ifadesiyle başlığa taşınmıştır. "*Evde tutulanlara miting kararı"* ara başlığı ile haberi detaylandıran muhabir, "*Zorla evde tutulan yüzde 50'nin gazını alma kararı çıktı."* şeklinde yorum yapmıştır. Yapılacak olan mitinglerin Ak Parti seçmenlerine sorun olmadığını göstererek, eylemcilere de hükümetin dik bir şekilde durduğunu göstermeye çalıştığına dair yan anlamıyla kurulan haberin söylemi güçlendirilerek üretilmiştir.

9 Haziran tarihinde birinci sayfadan yayınlanan bir diğer haber, Gezi Parkı protestolarına katılanların hükümet tarafından ifşa edilmeye çalışılmasına dayanmaktadır. "*Gezi'ye cadı avı"* başlığıyla verilen haberin girişinde biber gazı, yanık gibi şikayetlerle hastanelere başvuranların ayrı bir forma kaydedildiği bilgisi üretilmiştir. Herhangi bir kaynak gösterilmeden üretilen haberde olayların faili Sağlık Bakanlığı olarak gösterilmiştir. Haber, iç sayfadan "*Direnen fişleniyor"* başlığıyla aktarılmıştır. Başlıkta kullanılan fişlemek kelimesi, otorite tarafından kayda, takibe

alınmak anlamına gelmektedir. Bu durumu muhabir skandal olarak yorumlamıştır. Haberin birinci sayfasının içinde makro açıdan öne çıkarılan bir başka tema, Adana'da sosyal medya paylaşımları nedeniyle gözaltına alınan 5 kişidir. Güçlendirilerek üretilen bu söylem haberin iç sayfasında "*Twitter operasyonu"* başlığıyla aktarılmıştır. Haber metninde, "*…Twitter ve Facebook'u kullanarak örgütlediği kişilere polisi taşlattığı ve işyerlerine zarar verdirdiği iddia edilen 12 kişinin evlerine dün operasyon yaptı."* ifadeleri yer almıştır. Haberin devamında eylemcilere karşı çizilen bu olumsuz tablonun silinmesi amacıyla haberin başlığıyla örtüşmeyen "*Horon ve kolbastılı direniş"* arabaşlığı altında, Trabzon'da binlerce kişinin Gezi Parkı'na destek için yaptığı yürüyüş sırasında bir kişinin kalabalığı tahrik etmeye çalıştığı ve bir başka kişinin kalabalığa su attığı aktarılmıştır. Gözaltına alınan eylemcilerin itham edildiği suçlamaların tam tersi bir söylem kurularak, eylemciler muhabir tarafından aklanmaya çalışılmıştır.

10 Haziran 2013 tarihinde Cumhuriyet'in manşetinden verdiği "*Çapulcular sel oldu"* başlığında ima edilen kalabalığın söylemini güçlendirmek için haber fotoğrafında da kalabalık eylemciler kullanılmıştır. Başlıkta kullanılan "çapulcu"nun art alan bilgisi "*Başbakan Erdoğan '3-5 çapulcu' dedikçe yüz binler alanlara akıyor"* üst başlığı ile verilmiştir. Eylemcilerin çok sayıda olduğuna dair söylem güçlendirilmek için gerek rakamsal ifadeler gerekse benzetmelerin kullanıldığı görülmektedir.

"Taşınmadılar, alana koştular" ara başlığı ile Ak Parti mitingine katılan partililerin otobüslerle alana taşındığı yönündeki üretilen haberlere cevap verilmiştir. Muhabir, eylemcilerin kendi rızasıyla Taksim'de toplandığına işaret ederken, Erdoğan'ın her gün sertleşen açıklamalarıyla halkı böldüğü şeklinde bir yorum yapmıştır. Yine "*Halkla inatlaşma çağrısı"* ara başlığıyla Taksim Platformu'nun yaptığı açıklamalara yer verilmiştir. Birinci sayfanın yarısını kaplayan bu haber iç sayfada tüm bir sayfadan verilmiştir. İç sayfasındaki devamında "*Yüz binler buluştu"* başlığıyla verilen bu haberin alt başlığında eylem, direniş olarak tanımlanmıştır. Haberde "direniş" şeklinde tanımlanan eylem, Van Djik'in lexical çözümlemeyi açıklarken kullandığı "gerilla-terörist" örneğiyle benzerlik taşımaktadır. Olayların başlangıcından bu yana eylemcilerden yana duruşunu açıkça belli eden Cumhuriyet, Gezi Parkı olaylarını konu edinen haberlerini yeniden üretirken, Başbakan Erdoğan aleyhinde kurgulayarak haberleştirdiği tespit edilmiştir. Bu haberde de özellikle eylemcilerin sayıca çokluğuna

yapılan vurgunun, aynı gün Başbakan Erdoğan'ın yaptığı mitingle yapılan bir kıyaslamadan dolayı olduğu görülmektedir.

Erdoğan'ın mitingine ait söylemlerden üretilen haberin güçlendirilerek yeniden üretildiği görülmüştür. Muhabirin kendi ideolojik süzgecinden geçirerek aktardığı bu haber, makro anlamda yorumdan oluşmaktadır. Tematik anlamda ön plana çıkarılan "*Erdoğan bölüyor kışkırtıyor"* başlığı da bu duruma örnek teşkil etmektedir. Muhabirin yorumundan oluşan başlığın yer aldığı haber metni şöyledir: "*Ankara'da kendisini karşılayan gruba seslenen Erdoğan, 'Bu meydanları anarşistlere, teröristlere mi bırakacaktık' dedi. Erdoğan, Dolmabahçe'deki caminin müezzininin yalanlamasına karşın eylemcilerin sığındıkları camiye bira şişeleriyle girdiklerini ve içki içtiklerin ileri sürdü."*

Haberde öne çıkan bir diğer temanın "Camide içki içilme" iddiası olduğu görülmektedir. Muhabir gerçekliğine inanmadığı bu iddianın yalan olduğuna dair haberi kurgularken, okuyucuyu ikna etmek için "ileri sürdü" haber filini kullanmıştır.

10 Haziran tarihinde ana sayfadan "*Dünya 'yeter' diyor"* başlığıyla verilen haber vitrini içinde yurtdışından Gezi Parkı protestolarını destekleyen ülkelerden yapılan açıklamalara yer verilmiştir. "*Yurtdışında her yer Gezi"* ara başlığı ile ABD'de, Londra'da, Viyana ve Zürih'te yapılan destek mitingleri haberleştirilmiştir. "*Eylemcilerle diyalog kurun"* ara başlığının yer aldığı haber metninde ise Rusya'nın Ankara Büyükelçisinin, "Hükümetin eylemcilerle diyalog kurması"na dair yapmış olduğu açıklamalar aktarılmıştır. "*Merkel'den ikinci çağrı"*ara başlığıyla Almanya Başbakanı Merkel'in "sorunların ülke gençliğiyle tartışılması gerektiği" şeklindeki açıklaması yeniden üretilmiştir. Hükümetin eylemcilerle konuşması gerektiği fikrini güçlendirmek için yurt dışından bürokratların da bu fikri destekler açıklamaları verilerek, haberin retoriği güçlendirilmiştir. Bu bağlamda Cumhuriyet, Erdoğan'ın eylemcileri dinlemediği ve bunun yanlış olduğu yönünde yapılandırdığı haberlerini aynı düşünce ekseninde üretmeye devam etmiştir.

11 Haziran 2013'te manşetten "*Anlamadın dilimizi"* başlığıyla verilen haberde, Başbakan Erdoğan'ın eylemciler için "anladıkları dilden konuşuruz" şeklindeki söylemine cevap olarak yazılmıştır. "*Erdoğan'ın 'anladıkları dilden konuşuruz' dediği*

gençler, direnişi sürdürmeye kararlı" üst başlığı ile haberin art alan bilgisi verilmiştir. Başlıkta kullanılan ifadenin genelleme olduğu görülmektedir. Bu anlamda muhabir "anlamadın dilimizi" derken bir eylemci gibi Başbakana cevap vermiştir.

Aynı haberde "*Barıştan yanayız"* ara başlığı ile devam eden haber, muhabirin yorumlarından üretilmiştir. Haber iç sayfadan ise "*Bizim dilimizi biliyorsa konuşalım"* başlığı ile yeniden üretilmiştir. Gezi Parkı protestocularıyla yapılan görüşmelerin aktarıldığı bu haberde ön plana çıkarılan tema, eyleme katılanların çok çeşitli fikirlerden oluşan ve saygı çerçevesinde protestolarına devam ettikleri ancak Başbakan Erdoğan'ın onları anlamadığı şeklinde olduğu görülmüştür.

"*Yaratıcı, muzip isyan çocukları"* başlıklı bir başka haber, Sosyolog-siyasetçi Prof. Dr. Sencer Ayata'nın konuyla ilgili yapmış olduğu açıklamalardan üretilmiştir. Haberin devamı iç sayfadan ise "*Cem Yılmaz çocukları"* başlığıyla verilmiştir. Aynı zamanda CHP Genel Başkan Yardımcısı olan Prof. Dr. Ayata'nın sosyolog kimliğiyle Gezi Parkı protestolarıyla ilgili yapmış olduğu bu haberde ön plana çıkarılan tema eylemcilerin genç ve esprili dille protestolarına devam ettiği yönündedir. Haberin spotunda da bu ifadeler yenilenirken, gençlerin zekası ve otoriter yönetimi protesto ettikleri bir diğer ön plana çıkarılan temadır. Bu haber Cumhuriyet'in Gezi Parkı konulu oluşturduğu haberlerin inandırıcılığını güçlendirmek için uzman görüşüne başvurarak oluşturduğu haberlerden biridir. Ancak seçilen uzmanın da siyasi bir kanattan olduğu görülmektedir. Bu bağlamda nesnellik açısından haberin sorgulanması gerekmektedir.

Bir sonraki haberde tüm ülkeyi etkileyen Gezi Parkı protestolarının etkisinin hayli büyümesi sonucunda Ak Parti'nin başkanlık sistemine geçiş olasılığının azaldığı yönündeki söylentiler güçlendirilerek üretilmiştir. "*Hesabı da şaştı"* başlığı ve "*Gezi eylemleri Erdoğan'ın Köşk'e çıkma planlarını altüst etti"* üst başlığıyla üretilen haberin metninde, olayların büyük çaplı etkisi işaret edilmiştir. Haber metininin söylentilerin kaynakmış gibi güçlendirilerek üretildiği düşünüldüğünde muhabirin kendi beklentilerini haberleştirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Erdem Gül'ün yazdığı bu haber iç sayfadan "*Köşk hayali de sallantıda"* başlığıyla verilmiştir. "*Başkanlık düştü gibi", "Gül Köşk'te kalabilir", "Erken seçim gündeme gelebilir", "3 döneme erken seçim formülü"* ifadelerinden oluşan ara başlıklarla Ak Parti hükümeti aleyhine olasılıklar muhabirin yorumlarıyla haberleştirilmiştir. Bu bağlamda haberin retoriği Gezi Parkı

protestolarının oldukça etkili olduğunu ve AK Parti'de eylemlerin siyasi sonuçlarının olumsuz yönde olduğu şeklinde kurulmuştur.

11 Haziran tarihinde gazetenin birinci sayfasından "*Kibir tuzağı"* başlıklı bir haber daha yayınlanmıştır. "*Erdoğan dış basında"* üst başlığı ile haberin konusu hakkında bilgi verilmiştir. İngiltere, Fransa ve ABD gibi ülkelerin basının yer alan Başbakan Erdoğan'a ve Ak Parti hükümetine karşı yapılan olumsuz haberler, bu haberin metninde özetlenmiştir. Gazetenin iç sayfasında tüm gazeteler detaylı bir şekilde aktarılmıştır.

"*Görüntüler ortaya koydu"* başlıklı bir diğer haberde olaylar sırasında hayatını kaybeden Ethem Sarısülük'ün vurulma anının görüntülerinin ortaya çıktığı yönündeki bilgi yeniden üretilmiştir. Polisin Ethem Sarısülük'ü silahla başından vurduğu bilgisinin aktarıldığı haber, "*Polis kasten vurmuş"* başlığıyla gazetenin iç sayfasından verilmiştir. Üst başlıkta yer alan ifadelere bakıldığında muhabirin savcılığın geç keşif yaptığı için tepkili olduğu görülmekte: "*Sarısülük'ün silahla başından vurulduğu görüntüler ortaya çıktı. Savcılık, 6 gün sonra keşif yaptı"* Muhabir bu duruma olan tepkisini aşağıda yer alan şu fotoğraf yazısıyla da göstermeye devam etmiştir: "*Keşif tutanağında, kan izi bulunamadı dense de eylemciler Sarısülük'ün vurulduğu yeri anıtlaştırmıştı."*

Haber metninde geçen "*yerde kan ve mermi izine rastlanamadı"* ifadeleri bold kullanılarak, bunun tam tersi şekilde ifadeler güçlendirilerek yazılmıştır: "*Tanık Burhan Çoban: ... en son silahın namlusu geriye döndüğünde sırtı eylemcilere dönüktü. Ateş sırasında Ethem yere düştü. Başından yoğun şekilde kan akıyordu."* Muhabir haberi, keşifin geç yapılması ve kan bulunmadı ifadelerine tepkisini güçlendirerek yeniden üretmiştir.

12 Haziran 2013 tarihinde Cumhuriyet manşetini "*Vahşete döndü"* başlıklı habere ayırmıştır. Gezi Parkı protestolarında polis ve eylemciler arasında yaşanan gerilimin konu edinildiği bu haberde yaşanılanların şiddet içerdiği belirtilmiştir. Başlıkta tercih edilen "vahşet" kelimesi de bu haber metninde geçen polis ve eylemciler arasında yaşanan gerilimli dakikaları desteklemek için kullanılmıştır. Haberin üst başlığında ise "*Kirli senaryolarla eyleme müdahale edildi. On binlerin üzerine gaz sıkıldı. Şiddet doruğa çıktı"* ifadeleri yer almıştır. Olayların büyüklüğü güçlendirilmek için üst başlıkta

"on binler" şeklinde rakamsal ifade kullanılmıştır. Diğer günlerde olduğu gibi vitrinden tek haber şeklinde verilen bu haberde, ara başlıklarla farklı detaylar aktarılmıştır.

"*Engelliye de tazyikli su"* ara başlığı ile polisin yaptığı eylemin ahlaki değerlerden uzak olduğu ima edilmiştir. Haber metninde ise "iktidarın direnişi itibarsızlaştırma stratejisi" yaptığı ve "ellerinde molotofkokteyli olan provokatörlerin devreye sokulduğu" yazılmıştır. Edilgen cümle yapısıyla kurulan bu haberlerde provokatörleri Ak Partinin devreye soktuğu ima edilmiştir. Bu ima aynı haberin iç sayfadan yayınlanan "*Devlet tiyatrosu!"* şeklinde başlığa taşınarak güçlendirilmiştir. Polisin eylemcilere yaptığı müdahale sonucunda çok sayıda yaralı olduğu belirtilen haberin iç sayfasındaki üst başlığı şöyledir: "*Pankart ve flamaları temizleyeceğiz diye Taksim'e giren polis Gezi Parkı'na müdahaleyi test etti. Molotof atanlar bir çıktı, bir kayboldu."* Polisin yaptığı müdahaleye ait bilgilerden üretilen haberlere gazete, tam sayfa yer vermiştir. *"İnsan zincirine Müdahale", "Yüzlerce gösterici yaralı", "Etten duvar"*başlıklarıyla polisin göstericilere yaptığı müdahalenin ne denli büyük olduğu güçlendirilerek aktarılmıştır.

Ana sayfadan sunulan haberde tematik açıdan bir başka ön plana çıkarılan tema, polisin göstericilere yaptığı müdahaleye BM'den gelen tepkidir. "*İç savaş mı istiyorsun"* başlığıyla aktarılan haber metninde, "BM'nin halka yönelik şiddete tepki göstererek, hükümeti özgürlüklere saygı duymaya çağırdığı, uluslararası kanalların tepkileri" yeniden üretilmiştir. Haberin başlığına taşınan Ak Parti İstanbul milletvekili İbrahim Yiğit'in açıklamaları dikkat çekmektedir: "*AKP milletvekili Yiğit, Erdoğan'ı eleştirerek 'İç savaş mı çıkarmak istiyorsunuz' derken..."* Ak Parti üyelerinin dahi kendi partisinin tutumunu eleştirdiği retoriğinden üretilen bu haberle, Cumhuriyet gazetesi olaylara dair takındığı tutumu sağlamlaştırmıştır. Haber iç sayfadan "*AKP'li vekiller isyan etti"* başlığıyla genelleştirilerek verilmiştir.

Haber metninde Ak Parti İzmir milletvekili Erdal Kalkan'ın eleştirileri de aktarılarak, Twitter hesabından yazdığı "Yeter! Söz gençlerin" tweeti yeniden üretilmiştir. Ak Partiye yapılan eleştirilerin yönetim tarafından tepkiyle karşılandığına dair söylemler de "*AKP yönetimi kızdı"* ara başlığıyla haberin devamında verilmiştir. "*Edinilen bilgiye göre AKP Grup Yönetimi, Yiğit'ten bilgi istedi..."* Haberde kaynak gizlenerek, edilgen cümle yapısıyla haber söylemi yeniden üretilmiştir.

"Demokrasi yerlerde" ara başlığı ile sunulan haberin devamında şiddeti protesto etmek amacıyla Çağlayan Adliyesi'nde basın açıklaması yapan avukatlara da sert müdahale edildiği bilgisi güçlendirilerek yeniden üretilmiştir:

"*Çevik kuvvet bütün hukuk kurallarını ihlal ederek avukatları yerlerde sürükleyip darp etti. Yaka paça gözaltına alınan 49 avukat akşam serbest bırakıldı. Avukatlara yönelik hukuksuzluk ve olaylar bugün Avrupa Parlamentosu'nda görüşülecek."*

Muhabir, polisin gözaltına alırken usulsüz hareket ettiği yönünde yaptığı yorumların inandırıcılığını artırmak için "yaka paça" deyimini kullanmıştır. Toruk'un da (2008: 183-184) dediği gibi haber içeriğinde kullanılan deyim ve ifadeler gazetecilerin bilinçaltında yatan ideolojik çerçevelerine ve sınıflandırma kalıplarına dayanmaktadır. Bu açıdan haber tematik olarak incelendiğinde de ön plana çıkarılan temanın polisin hukuksuz hareket ettiği şeklinde olduğu görülmektedir. Avukatlara yapılan bu davranış bir ironi ile "*Adalet yerlerde sürüklendi"* başlığı ile gazetenin iç sayfasındaki başlığına çıkartılmıştır. Şematik olarak haberin spotunda yer alan ifadelerle haberin ana metni özetlenmiştir.

Polisin şiddetinden üretilen bu haberin inandırıcılığının artması için "*AP polis şiddetini görüşecek", "İlkiz: Saldırıyı kınıyoruz", "Polis şiddetini haykıracağız"* başlıklarıyla Türk Ceza Hukuk Derneği, Özgürlükçü Hukukçular Derneği ve Avrupa Parlamentosu'ndan konuyla ilgili yapılan açıklamalar haberleştirilmiştir. Haberlerin fotoğraflarında polisin avukatların basın açıklamasına engel olmaya çalışırken, avukatları yerlerde sürükleyerek götürdüğünü gösteren fotoğraf karelerlerine yer verilmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında birinci sayfada yer alan bir başka haberde, Taksim Dayanışması'nın yapmış olduğu açıklamalara yer verilmiştir. "*Gezi'yi bırakmayacağız"* başlığıyla verilen haberin üst başlığı "*Eyleme 'devam' diyen Taksim temsilcileri, şiddet üzerine Erdoğan'la görüşmeyi reddeti"* ifadelerinden oluşmuştur. Taksim Dayanışması'nın yapmış olduğu açıklamadan yeniden üretilen bu haberin iç sayfadaki başlığı "*Direneceğiz"* kelimesidir. Muhabir başlığı tırnak içinde kullanarak örtük şekilde yorum yapmıştır. Haberde kullanılan fotoğraf altı yazısında da öznel yoruma rastlanmaktadır. Taksim Dayanışması adına açıklama yapan oyuncu Suzan Aksoy'un

açıklama yaptığı anın fotoğrafının altında olay anı şöyle tanımlanmıştır: "*Yoğun biber gazı altında açıklama yapan Suzan Aksoy zor anlar yaşadı."*

Birinci sayfada "*En anlamlı yanıt"* başlığıyla verilen bir başka haberde muhabir kişisel yorumlarıyla haberi güçlendirerek üretmiştir. İktidar söylemlerinin halkı provoke ettiği tematik açıdan haberde ön plana çıkarılan temadır. Farklı siyasi görüşten eylemcilerin iktidara karşı birleşerek, barış istediği okuyucuya aktarılmıştır:

"*Halkı provoke etmeye çalışan iktidar söylemlerine 'birlikteyiz' yanıtını yine direnişçiler verdi. Bir elinde Türk bayrağı, kolunda onu müdahaleden kurtarmaya çalışan ve bir yandan da BDP flaması taşıyan 'kardeşiyle' bir Gezi direnişçisi adeta 'barış çığlığı' atıyordu. Fotoğrafa yansıyan bir başka görüntü ise bu 'iki kardeşe' destek veren ve iki eliyle bozkurt işareti yapan 'üçüncü kardeş'…"*

13 Haziran tarihinde "*Referandum oyunu"* başlığıyla manşetten verilen haber, Başbakanın Gezi Parkı'yla ilgili verilecek kararın referanduma gidilerek halka sorulacağına dair yaptığı açıklama yaptığı ancak bunun gündeme gelmediği bilgisinden üretilmiştir. "*Erdoğan hem 'Gezi halka sorulabilir' dedi hem de Bakan'a 'Bu işi bitirin' talimatı verdi"* şeklindeki üst başlıkla habere ait art alan bilgisi verilmiştir. "*Heyet: bize sorulmadı", "Çapulcuları da düşünürmüş!"* ara başlıklarıyla tematik olarak ön plana çıkan temalar belirtilmiştir. "*Çapulcuları da düşünürmüş!"* başlığında kinayede bulunulduğu dikkat çekmektedir. Erdoğan'ın İçişleri Bakanı'na '*Gençler zarar görmeden bu iş 24 saatte bitecek'* şeklinde talimat verdiğinin belirtildiği haber metninde belirtilirken, başlıkta yapılan kinaye Başbakan'ın eylemcileri düşünmediği ve bunun gerçek olmadığı yönündeki örtük anlamı okuyuculara aktarmaktadır.

Aynı nüshada yayınlanan *"Demokrasi için ayağa kalktılar"* başlıklı haberde, 12 Haziran 2013 tarihinde avukatlar açıklama yaparken polisin sert müdahalesine tepki olarak Ankara, İstanbul ve İzmir'de çok sayıda avukatın tepki gösterdiği bilgisi verilmiştir. Haberde avukatların sayıca çokluğuna dair söylemin güçlendirilmesi için "… çok sayıda ilde binlerce avukat" ifadeleri kullanılmıştır. Yine mevcut retoriğin güçlendirilmesi için çok fazla insanın bulunduğu bir fotoğraf tercih edilmiştir.

"*ABD ilk kez 'rahatsızız' dedi"* başlıklı bir diğer haberde Avrupa Parlamentosu ve ABD'nin olaylarla ilgili Başbakan Erdoğan'ı eleştiren açıklamaları yeniden üretilmiştir. Diğer ülkelerin ve yabancı bürokratların Gezi Parkı olaylarıyla ilgili yapmış olduğu açıklamalar gazetenin iç sayfasında tam bir sayfa olarak verilmiştir.

"*Hoş geldiniz Türkiye'ye"* başlığıyla verilen bir diğer haber. 2 CBC muhabirinin gözaltına alınmasını konu edinmiştir. Haberde gazetecilerin "*memurun görevini yapmasına engel olmak"* suçlamasıyla gözaltına alındığı kaleme alınmıştır. Mikro çözümlemeye göre başlıkta çıkarılan ifadeler, Türkiye'de gazetecilerin gözaltına alındığı ve ifade özgürlüğünün bulunmadığı ima etmektedir. Örtük bir yorum içeren bu haberde de Ak Parti ve Erdoğan hükümeti eleştirilmiştir.

14 Haziran 2013 tarihinde Cumhuriyet manşetini "*Orantısız öfke"* başlığıyla atmıştır. Muhabir, "*Erdoğan ne halkı, ne demokrasiyi, ne yargıyı ne de uluslararası toplumu tanıyor"* üst başlığıyla Başbakan Erdoğan'ın yaptığı Gezi Parkı konulu açıklamalarına dair kendi yorumunu yapmıştır. Haber metninde ise Erdoğan'ın açıklamaları şu maddelerle özetlenmiştir: "*AP kararını tanımıyorum", "Yargı gereğini yapsın", "Medya ahlaksız", "Gezi sidik kokuyor"*. Birinci sayfadan yorumsuz verilen Erdoğan'ın bu açıklamaları iç sayfadan *"Öfkesi 'sınırı'ı aştı"* başlığıyla verilmiştir. Sınırı aştı sözüyle ima edilen Erdoğan'ın "AP kararını tanımıyorum" açıklamasıdır. Haberin üst başlığında da muhabirin yorumlarına rastlanmıştır: "*Erdoğan, polis şiddetini savunup Gezi Parkı'nda 'kötü koku' arayışını sürdürdü"* Başbakan Erdoğan'ın açıklamalarında yaptığı "Gezi Parkı sidik kokuyor" şeklindeki açıklamanın ima edildiği bu başlıkta Erdoğan'ın polis şiddetini de savunduğu da ön plana çıkarılmıştır.

Erdoğan'ın söyleminin güçlendirilerek üretildiği manşet haberine cevap olarak hemen altında "*AP: Halktan özür dile"* başlığıyla Avrupa Parlamentosu'nun konuyla ilgili açıklamaları haberleştirilmiştir. Haberde Erdoğan'ın toplumu kutuplaştırdığına dair AP'nin açıklama yaptığı ön plana çıkarılmıştır. Haber gazetenin iç sayfasından "*AP'den Erdoğan ve holding medyasına tepki"* başlığıyla verilmiştir. Burada hükümet yanlısı basının da ön plana çıkarıldığı dikkat çekmektedir.

Gazetenin birinci sayfasından yayınlanan "*Hedef alındım"* başlıklı haberde eylemlerde gözünü kaybeden bir temizlik işçisinin açıklamaları yer almaktadır. Polisin

bilinçli bir şekilde kişileri hedef aldığı bilgisinden üretilen bu haberde gazete, polisin sert müdahalede bulunduğuna dair inancını güçlendirmek için birebir yaralanan vatandaşı kaynak olarak göstermiştir. Haber metninde yine haberin retoriğini güçlendirmek için olaylarda polis kurşunuyla beyin ölümü gerçekleşen Ethem Sarısülük'le ilgili "*hastanede hücre hücre eriyor"* şeklinde yorum yapılmıştır. Haberin etkisinin artırılması için kullanılan mecaz da haberin retoriğini güçlendirmektedir. Yine polisin şiddetini konu edinen "*Rasgele gözaltılar"* başlıklı haber de birinci sayfadan yayınlanmıştır.

Gazetenin aynı nüshasında konuyla ilgili "*Muhalefet rest çekti"* başlıklı bir başka haber yer almaktadır. CHP ve MHP'li vekillerin Erdoğan'ın Gezi Parkı için dar bir kesimi kapsayarak kamuoyu yoklamasını içeren "plebisit" önerisine tepkisi haberleştirilmiştir. Birinci sayfada yayınlanan bir diğer haber 6 sanatçı ve Taksim Dayanışması'ndan 2 kişinin Başbakan Erdoğan'la yapmış olduğu görüşmedir. "*Sürpriz buluşma"* başlığıyla verilen haber iç sayfada "*Kritik görüşme"* başlığıyla aktarılmıştır. Görüşmenin detaylarına dair bilgilerden üretilen haberde Taksim Dayanışması'nın yapmış olduğu açıklamalar yeniden üretilmiştir. Başbakan Erdoğan'la yapılan görüşmeden sonra Taksim Dayanışması adına açıklama yapan avukat Can Atalay'ın konuşmalarından "*Somut adım atılmalı"* ifadesi ön plana çıkarılarak ara başlığa taşınmıştır. Atalay'ın ifadesini muhabir tırnak kullanarak başlığa taşımıştır. Bu da muhabirin katılımını göstermektedir.

Birinci sayfadan verilen bir diğer haber "*Anneler de Gezi'de"* başlıklıdır. Gezi Parkı'nda eylem yapan çocuklarına destek vermek için gelen annelerin bütün anneleri Gezi'ye davet ettiğine dair bilgiler haberleştirilmiştir. Haber iç sayfadan "*Anneler de direnişte"* başlığıyla verilmiştir. Ailelerin de eylem yapan çocuklarını desteklediği mesajı haberde verilmeye çalışılmıştır.

15 Haziran 2013 tarihinde Cumhuriyet gazetesinin manşeti "*Mesajı geç aldı"* başlığıyla sunulmuştur. Haberin üst başlığında "*Başbakan 'parka kışla' inadından kısmen de olsa geri adım attı. Gözler Gezi'de"* ifadeleri kullanılmıştır. Başlıkta kullanılan gizli öznenin Başbakan Erdoğan olduğu üst başlıkta açıklanmıştır. Başbakan'ın sanatçılar ve Taksim Dayanışma Platformu ile yaptığı görüşmenin haberleştirildiği metin güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Buna örnek olarak

"*Öfkelendi, salonu terk etti"* ara başlığında haber metninde geçen detayları muhabir yorumlayarak özetlediği görülmektedir:

"*...Heyet üyelerinin bazılarını 'Bana yalancı mı diyorsunuz?' diye azarladı, bazı sanatçılara söz vermedi. Erdoğan, görüşmenin sonunda kimseyle tokalaşmadan odayı terk etti."*

Cumhuriyetin aynı nüshasında birinci sayfadan verilen "*Özgürlük kokuyor"* başlıklı haber ise Başbakan Erdoğan'ın Gezi Parkı'nın idrar ve kötü koktuğu söylemlerine cevap niteliğiyle üretildiği görülmektedir. Başlı başına yorumdan oluşan bu başlıkla Cumhuriyet, direniş olarak tanımladığı protestoları "özgürlük" ifadesi ile nitelendirmiştir. Muhabirin kişisel yorumlarından oluşan bu haberin kaynağı sanatçılar ve öğrenciler olarak gösterilmiştir. Haber gazetenin iç sayfasından aynı başlık "*Mis gibi özgürlük kokuyor"* şeklinde pekiştirme sıfatı kullanılarak aktarılmıştır. Gazete bu haberde görüldüğü gibi kendini eylemcilerin sözcüsü ilan etmiştir.

Aynı haberin "*26 tutuklama istemi"* ara başlığıyla ise polis şiddetine göz yumulduğu ön plana taşınmıştır: "*Şiddet uygulayan polisler hakkında işlem yapılmazken eylemcilere yönelik gözaltılar sürüyor."*

Birinci sayfadan verilen bir diğer haber "*Yeni hedef doktorlar"* başlığıyla verilmiştir. Hükümetin eylem yapanlara karşı cephe aldığının ima edildiği bu haberde Sağlık Bakanlığı'nın eylemlerde gönüllü görev yapan doktorların peşine düştüğü ve bu duruma Türk Tabipleri Birliği'nin tepki gösterdiği bilgisi aktarılmıştır. Gazetenin iç sayfasından haberin devamı aynı başlıkla detaylandırılmıştır. Haberin üst başlığında "*Bakanlık revirlerdeki gönüllü hekimlerin ve tedavi edilen hastaların isimlerini istedi"* sözleri ile haberin konusu aktarılmıştır. Haberde kurulan söylem, Ak Parti hükümetinin eylemcilerden yana olan herkesi fişlemeye çalıştığı düşüncesinden yeniden üretilmiştir. Bu anlamda haberin söylemi doktorları olumlarken, Sağlık Bakanlığı'nın doktorlara ve hastalara ulaşmaya çalışmasını olumsuz olarak göstermektedir.

15 Haziran tarihinde Cumhuriyet'te birinci sayfadan "*Her yer Türkiye"* başlığıyla çeşitli ülkelerden Gezi Parkı olaylarını destekleyen mesajların yer aldığına dair bilgilerden oluşan bir başka haber yayınlanmıştır. Makro açıdan bu haberde tüm

Dünyanın eylemi desteklediği bilgisi ön plana çıkarılmıştır. Müzisyen Joan Baez'in söylemi üzerine kurulan bu haberin başlığında genelleme yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda başlıkla haber metninin uyumsuz olduğu, okuyucuyu yanlış yönlendirmesi açısından haberin nesnellik ilkelerine uyumlu olmadığı görülmektedir.

16 Haziran 2013 tarihli Cumhuriyet gazetesinin manşeti "*Vicdansız emir"* başlığıyla sunulmuştur. "*Erdoğan, 'boşalttınız boşalttınız…' dedi. Çoluk çocuk demeden Gezi'ye saldırı başladı"* üst başlığında yer alan bilgiler makro çözümlemeye göre haberde ön plana çıkarılmıştır. Bu bilgiler ışığında muhabir Başbakanın bu tutuma dair yorumunu "vicdansız" ifadesiyle başlığa tanımlamıştır. Başbakan Erdoğan'ın yaptığı açıklamaların odağa yerleştirildiği bu haberde, Başbakanın açıklamaları güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Muhabir haberin retoriğini başlığa taşıdığı ifadelerle güçlendirmiştir: "*Düşmana saldırır gibi", "Polis otellere bile girdi"*

Haber metninde özellikle polisin saldırdığı kalabalığın içinde çocuk ve yaşlılar olduğu belirtilmiştir. Yine haberin devamında *"…Aralarında kadın ve engellilerin de bulunduğu onlarca kişi…"* gibi ifadelerle haberin retoriği, inandırıcılığı artırmaya yönelik kurulmuştur. Ayrıca haber fotoğrafında kullanılan ellerinde gaz bombası bulunan polislerin yer aldığı fotoğraf da yine haberin inandırıcılığını artırmak için kullanılmıştır.

Bu haberin hemen altında "*Hesap soracağız"* başlıklı bir başka haber yer almıştır. Etkin cümle yapısı kullanılan haberde Erdoğan olayın odağına yerleştirilmiş, haberin söylemi Erdoğan'ın açıklamaları üzerine kurulmuştur. "*Erdoğan yeniden alevlendirdi"* üst başlığı ön plana çıkarılarak, Başbakanın konuşmasında Gezi protestocularını şu sözlerle hedef aldığı belirtilmiştir*:*

"Erdoğan ... 'Mesele sadece Gezi değil diye tweet atandan hesap soracağız' dedi. Erdoğan 'Yalanla, iftiralarla bu yola koyulmadık' dedi *ancak 'çadırların içinde ve dışında edep ve adapla örtüşmeyen şeyler yaşandı' diye konuştu."*

Yukarıdaki haber metni içinde geçen Başbakan'ın yalanla ilgili söyleminin devamında gelen ifadenin "ancak" ile başladığı görülmektedir. Zıtlık anlamı veren bu kelimeyle Erdoğan'ın yalan söylediği ima edilmiştir. Aynı haberde Erdoğan'ın konuşma

miting alanının doldurulabilmesi için usulsüz eylemler yapıldığı bilgisi tematik açıdan ön plana çıkarılan bir diğer tema olmuştur. Muhabir edindiği bilgilerin kaynağını belirtmeden bu haberi güçlendirerek yeniden üretmiştir.

Birinci sayfadan verilen bir diğer haberde olaylar sırasında hayatını kaybeden Ethem Sarısülük haberin odağına alınmıştır. "*Adli Tıp: Taş değil kurşun"* başlıklı haberin üst başlığı "*Ethem Sarısülük'le ilgili yalanı otopsi çürüttü"* şeklindedir. Başkent Belediye Başkanı Gökçek'in yaptığı açıklamalara cevaben üretilen bu haberde Gökçek'in yalan söylediği ön plana çıkarılmıştır. Bu söylem gazetenin iç sayfasında da "*Polis kurşunu çıktı"* şeklinde başlığa taşınmıştır.

"Ankara Anakent Belediye Başkanı Gökçek'in, Gezi eyleminde yaralandıktan sonra yaşamını yitiren Ethem Sarısülük'ün 'provokatörlerin attığı taşla öldüğü' çarpıtmasına ilk yanıt otopsiden geldi. Sarısülük'ün başından kurşun çekirdeği çıktı"

17 Haziran 2013 tarihinde tekrar alevlenen Gezi Parkı olaylarında Cumhuriyet, polisin aşırı güç kullandığına dair haberlerini yeniden üretmeye başlamıştır. "*Halk baskıya ve zulme direniyor"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Olayların #direngezi etiketiyle yayılmasından dolayı gazetenin, polis şiddeti söyleminden ürettiği haberlerinin çoğunluğunda "direnmek" kelimesini kullandığı görülmektedir. Bu haberin üst başlığında kullanılan, "*Adı konulmamış olağanüstü hal, sokaklarda insan avı, cenaze törenine bile saldırı"* ifadeleriyle polisin şiddetindeki aşırılık vurgulanmıştır.

Haberde üç ara başlık ile farklı konulara gönderme yapıldığı belirlenmiştir. "*Polis ve jandarma terörü"* ara başlığında kullanılan devletin kolluk kuvvetlerinin "terör" eylemi yaptığına dair kurulan söylem görülmektedir. Lexical çözümlemeye göre bu durum muhabirin olaylara karşı duruşunu sergilemektedir.

"*Bırakın oğlumu gömeyim"* ara başlığında yer alan metnin söyleminin odağına Ethem Sarısülük'ün cenazesi yerleştirilmiştir. Cenaze törenine polisin izin vermediği aktarılırken, haberde kullanılan Sarısülük'ün ağlayan annesinin fotoğrafı ve bu fotoğraftan başlığa taşınan ifadeler ile haber öyküleştirilmiştir. Böylece polisin vicdansızlığı üzerine kurulan haberin retoriğinin inandırıcılığı artırılmak istenmiştir. "*Türkiye meydanlara aktı"* ara başlığıyla verilen haberin odağına ise polisin abartı

davranışlarına karşı halkın çığırından çıktığı söylemi yerleştirilmiştir. Bu durum başlıkta genelleştirilerek haberin retoriği güçlendirilmeye çalışılmıştır.

Aynı gün "*Çocuğu vurdular"* başlıklı bir başka haberde ekmek almak için evinden çıkan ve polisin attığı gaz bombası fişeğiyle başından vurulan 14 yaşındaki Berkin Elvan haberin odağına alınmıştır. Gazetenin iç sayfasından "*14 yaşında ağır yaralı"* başlığı ile verilen bu haberin yine aynı sayfada kullanılan üst başlığında "*Polisin şiddetinden etkilenen 300'ün üzerinde yaralı hastanelere başvurdu"* ifadesi kullanılmıştır. Polisin çocuklar da dahil herkese saldırdığı ve orantısız güç kullandığı üst başlıkta okuyucuya aktarılmaya çalışılmıştır. Berkin Elvan hastanede 269 gün sürdürdüğü hayat mücadelesinin ardından 11 Mart 2014 tarihinde hayata veda etmiştir. Berkin bugün de Gezi eylemlerinin sembol isimlerinden biri olarak anılmaya devam etmektedir.

Birinci sayfadan sunulan *"İnsanlar birbirine düştü: Erdoğan başarıyor"* başlıklı bir başka haberin söylemi, güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. CHP İstanbul İl Başkanlığı'na yapılan saldırının aktarıldığı haberde CHP'li Melda Onur'un açıklamaları, haberin odağına yerleştirilmiştir. Haber iç sayfadan benzer bir şekilde "*Erdoğan'ın istediği oluyor"* başlığı ile sunulmuştur. Haberde Başbakan Erdoğan'ın konuşmalarının vatandaşları ötekileştirdiği ve bunun sonucunda CHP İstanbul İl Başkanlığına Erdoğan lehine sloganlar atan bir grubun saldırdığı ve Konya'da Gezi Parkı protestosu yapan bir gruba da saldırı girişiminde bulunulduğu örnek verilmiştir.

18 Haziran tarihli Cumhuriyet, Avrupa Parlamentosu'ndan (AP) Ak Partiye gelen eleştirileri odağına yerleştirdiği "*Yüzleri tutmadı"* başlıklı haberi manşetine taşımıştır. Haberin üst başlığında verilen "*Avrupa'nın eleştirilerini göğüsleyemeyen Ankara, toplantıları iptal etmeye başladı"* sözleri ile haber metni özetlenmiştir. Tematik olarak başlık ve üst başlıkta öne çıkarılan Avrupa ile görüşmelerin iptal edildiği ifadesi haberin ana metninde de yer almaktadır. Ancak haberin retoriğinde okuyucuya aktarılmak istenen anlamın Ak Parti hükümetinin Avrupa'dan gelen sert eleştirilere verecek bir cevabı olmadığı için görüşmeye yüzü olmadığıdır. Bu anlam başlığa da taşınarak tematik olarak ön plana çıkarılmış ve diğer bilgilerin üzerinde egemenlik sağlanmaya çalışılmıştır.

Haberin devamında ara başlıklarla Erdoğan ve AP Sosyalist Grubu Başkanı Swoboda'nın açıklamaları karşı karşıya getirilerek, bir tartışma ortamı yaratılmak istenmiştir. "*Swoboda: Devlet adamı ol"* ve "*Erdoğan: Bunlar Şaşırmış ya!"* başlıklarıyla liderler taraf haline getirilmiştir. Gazete kendi ideolojik süzgecinden geçirerek haberleştirdiği bu açıklamalarda Swoboda'nın açıklamalarını destekleyip, Erdoğan'ın açıklamalarına katılmadığını kullandığı haber fiilleri ile göstermiştir. Eleştirel söylem analizinde incelenen haber yüklemleri de dili kullananın ideolojik duruşunu ele vermektedir.

"Swoboda, '*AP'yi tanımamak AB üyeliğini istememek, halkın sesine aldırmamak ise başbakanlık görevini yerine getirmeme demektir' dedi."*

"Erdoğan, 'Bunlar şaşırmış ya! Bunlarda dürüstlük, ahde vefa diye bir şey yok. Sizin bir defa bizimle ilgili böyle bir karar almaya yetkiniz var mı?' diye konuştu."

Gazetenin aynı nüshasında "*Emekçi güç verdi"* başlıklı bir diğer haber, sendikaların Gezi Parkı'nı desteklemek için iş bıraktığı bilgisinden üretilmiştir. İma söylem analizinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Haberde başlığa çıkarılarak ön plana taşınan anlamın ima barındırdığı görülmektedir. Şematik çözümlemeye göre haberin spotunda olayın özeti verilmiştir. Yine haberde ön plana çıkarılan bir diğer tema üst başlığa taşınmıştır. "*Sendika ve odalar tehditlere boyun eğmeyerek Gezi için iş bıraktı"* ifadelerinde yorum bulunduğu görülmektedir. Haberin retoriğinde işçi ve çeşitli meslek gruplarının idari amirler tarafından Gezi Parkı protestolarına katılımlarıyla ilgili tehdit edildiği yönünde bir anlam üretilmiştir.

İç sayfadan "*Mücadeleye devam"* başlığıyla verilen haberin üst başlığı "*Emek örgütleri iktidarın uyguladığı şiddet nedeniyle iş bırakarak 'Gezi'ye destek verdi"* cümlesiyle sunulmuştur. Üst başlıkta iktidarın şiddet uyguladığı açık bir ifadeyle yazılmıştır. Muhabirin kendi tanıklığına başvurarak yazdığı bu haberi yine kendi ideolojik süzgecinden geçirerek yorumladığı görülmektedir.

Gazetenin aynı nüshasında "*Asker çağrılabilir"* başlığıyla verilen bir başka haberin içeriğine dair özet, üst başlıkta verilmiştir: "*Arınç direnişi bastırmak için her yola başvuracaklarını söyledi"* Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın açıklamalarının

yeniden üretildiği haber ana metninde Arınç'ın başlangıçtaki ılımlı tavrının sertleştiğine dair ifadeler yer almıştır. Bu haberde ön plana çıkarılan tema polisin yetmediği durumlarda jandarmanın da görevlendirilebileceğine dair Arınç'ın yaptığı açıklamadır.

Aynı habere bağlı "*Operasyon sinyali"* ara başlığıyla sosyal paylaşım sitelerine operasyon düzenlenebileceğine dair İçişleri Bakanı Güler'in yaptığı açıklamalar yeniden üretilmiştir. Habere gazetenin iç sayfasında "*Sosyal medyaya operasyon sinyali"* başlığıyla geniş bir yer ayrılmıştır. "*Güler, Gezi Parkı eylemlerine ilişkin sosyal paylaşım siteleriyle ilgili bir çalışma yürüttüklerini söyledi"* alt başlığı ile şematik olarak haberle ilgili açıklama yapılmıştır.

Gazetenin birinci sayfasından verilen bir diğer haberde, olaylar sırasında hayatını kaybeden Ethem Sarısülük'ü vuran polisi odağa almıştır. "*Sarısülük'ü vuran polis 16 gün sonra adı savcılıkta"* başlıklı bu haber iç sayfadan "*Nihayet savcılıkta"* başlığıyla verilmiştir. Haber metninde şüpheli polisin yalan ifadesinin jandarma bilirkişi raporuyla çürütüldüğü ifadeleri yer almaktadır. Aynı zamanda haber metni içinde geçen "gözaltına alınan vatandaşlara yasal işlem uygulanmadığı" yönündeki Çağdaş Hukukçular Derneği'nin (ÇHD) yapmış olduğu açıklamaların yer aldığı görülmektedir. Gazetenin iç sayfasında "*Darp edip bırakıyorlar"* başlığıyla farklı bir haber olarak sunulan bu bilgilerin, haberin bağlamı olarak verilmesi dikkat çekmiştir. Farklı iki haberin ortak konusu "polis şiddeti" olduğu için tek bir haber gibi gösterilerek alışılagelmişin dışında haber yazma tekniği kullanıldığı tespit edilmiştir.

19 Haziran 2013 tarihli Cumhuriyet gazetesi "*İşte dik duruş"* başlıklı haberi manşetinden sunmuştur. Gezi Parkı olayları süresince "duran adam" olarak isminden çokça söz edilen, sessiz protesto şekli haberleştirilmiştir. "*Gençler, şiddet ve şafak baskınlarına sarılan hükümete 'orantısız zeka'yla yanıt verdi"* sözlerinden oluşan üst başlık şematik anlamda yorumdan oluşmaktadır. Polis şiddetinin orantısız olduğuna dair iddiaların ima edildiği bu başlıkta gençlerin zekası ön plana çıkarılan anlamdır.

Twitter'da da #duranadam hatchtagi ile oldukça popüler hale gelen eylem, haberin ara başlığına da etiket olarak yazılmıştır. "*#duranadam'ı dünya duydu"* ara başlığıyla ayrılan bölümde eylemi Taksim'de Erdem Gündüz'ün başlattığı ve eylemin yurda yayıldığı ifadeleri yer almıştır. Gazetenin iç sayfasından "*Özgürlüğe saygı duruşu"*

başlığıyla verilen haberin spotunda "*#duranadam'ın Taksim'de başlattığı pasif direniş tüm dünyaya yayıldı."* İfadeleri kullanılmıştır. İç sayfasının tamamını bu eyleme ayıran gazete, haberin retoriğini güçlendirmek için farklı şehir ve ülkelerden durarak Gezi Parkı protestolarını destekleyen kişilerin fotoğrafları haberde kullanmıştır.

Aynı haber çerçevesi içinde "*Yargı talimatı aldı; av başladı"* ara başlığıyla verilen haberde Başbakan Erdoğan haberin odağına alınmıştır. Haberin spotunun yer aldığı birinci sayfada, Başbakan'ın yaptığı "yargı gereğini yapmaya başladı" açıklamalarının ardından eyleme katılanların gözaltına alınmaya başladığına dair ifadeler yer almaktadır. Tematik olarak ön plana çıkarılarak başlığa taşınan ifadelerde kullanılan "av başladı" kelimesi bu gözaltıları işaret etmektedir. Muhabir gözaltıları, ava benzeterek desteklememektedir. Haberde üretilen bu söylem iç sayfadan verilen devamda başlığa taşınan "*insan avı"* başlığında da görülmektedir. "*Koltuk değneğiyle Emniyet'te", "Baskınların gerekçesini göremedik"* ara başlıkları ile bu gözaltıların yasal olmadığı ve polisin hastaları dahi aldığı anlamları da tematik olarak ön plana çıkarılmıştır.

20 Haziran tarihli Cumhuriyet gazetesi "*Halkla çatışıyor"* başlıklı haberi manşetinden vermiştir. Başbakan Erdoğan olayın odağına yerleştirilmiş, haberin söylemi Erdoğan'ın açıklamaları üzerine kurularak yeniden üretilmiştir. Haberde Başbakan'ın konuşmaları ekseninde olayların geliştiği okuyucuya aktarılmaya çalışılmıştır. Üst başlıkta yer alan "*Erdoğan konuştu, yurttaşlar alanlara aktı. Çok sayıda kentte polis yine terör estirdi"* ifadeleri şematik açıdan bir yandan durum tanımı yaparken diğer yandan muhabirin yorumlarını da barındırmaktadır.

"*Birkaç tane çapulcu…"* ara başlıklı haber metninde Erdoğan'ın söylemlerinin yeniden sertleşerek göstericilere çapulcu dediği, bu sözlerin ardından halkın yine meydanlarda toplanmaya başladığı vurgulanmıştır. Erdoğan'ın yaptığı açıklamaların güçlendirilerek yeniden üretildiği bu haber, iç sayfadaki devamında "*Erdoğan geriyor"* başlığıyla verilmiştir. Muhabirin yorumundan oluşan haberin art alan bilgisi olarak yine ara başlıklarla Erdoğan'ın geçmiş söylemleri hatırlatılmıştır: "*içki içiyorsa alkoliktir", "Ahlak anonsuna tuhaf yorum", "Twitter baş belası"*

Olaylar sırasında yaşamını yitirenler, manşetten verilen haberde öne çıkan bir diğer temadır. "*Bir kişi yaşamını yitirdi"* ara başlığıyla verilen haberin ana metninde, polisin çok sayıda kişiyi döverek gözaltına aldığı ve önceki gün polis tarafından vurulan bir göstericinin beyin ölümünün gerçekleştiği vurgulanmıştır. Polisin kullandığı gücün artık ölümlere neden olduğunu haberde tematik açıdan ön plana çıkarılan temadır.

Manşet haberinin vitrininden sunulan bir diğer haber "*Erdoğan tepetaklak gider"* ara başlığıyla verilmiştir. Haberin odağına eski milletvekili Mehmet Bekaroğlu alınmıştır. Haberin iç sayfadaki başlığı ise "*Erdoğan'ın Korkusu: İstanbul'u kaybetmek"* ifadelerinden oluşturulmuştur. Haber metninde Bekaroğlu tanıtılarak, Erdoğan'ın hemşerisi ve yakın dostu olduğu vurgulanmıştır. Bu yakın dostun görüşlerinin söyleminden üretilen haberin retoriği gazetenin beklentisi olan AK Parti hükümetinin oy kaybedeceğine dair beklentinin, inandırıcılığı artırılmak istenmiştir.

"*Her yer Taksim"* başlıklı bir diğer haberde Taksim'de yaşananlar haberleştirilmiştir. Tematik olarak eylemcilerin Gezi Parkı ve çevresindeki çöpleri topladığı bilgisi ön plana çıkarılan temadır. Bu bilginin güçlendirilmesi için köpeğinin ağzında kendisinin elinde siyah çöp poşeti olan bir kadının fotoğrafı haberde kullanılmıştır. Haberde ön plana çıkarılan bu detayın, Başbakan'ın Gezi Parkı kokudan geçilmiyor şeklindeki sözlerine cevaben üretildiği söylenilebilir. Protestocuların Ak Parti hükümetini istifaya çağırarak, polis şiddetini protesto ettikleri haberde ön plana çıkarılan bir diğer anlamdır. Haber gazetenin iç sayfasından "*Gece nöbet sabah temizlik"* başlığıyla verilmiştir. Haberin ana metninde "binlerce direnişçinin şenlik havasında halaylar çekip, şarkılar söylediği" ifadeleri bulunmaktadır. Haberde dikkat çeken bir diğer önemli tema gece geç saatlerde Gezi parkı bitişiğindeki yayalaştırma projesi şantiyesinde bulunan iş makineleri ve tankerin ateşe verilmesiyle ilgili bilgidir. Olumsuz olan bu durum çok kısa bir şekilde ve sentaktik çözümlemeye göre edilgen cümle yapısıyla verilmiştir. Bu bilgi haber metni içinde gizlenmek istenmiştir.

"*Başbakan özür dilesin"* başlıklı bir diğer haberde olayın odağına Kemal Kılıçdaroğlu yerleştirilmiştir. Haber söylemi Kılıçdaroğlu'nun açıklamaları üzerine kurularak, söylem yeniden üretilmiştir. Kılıçdaroğlu'nun yurttaşlara yönelik polis şiddeti için Başbakan Erdoğan'ın özür dilemesi gerektiğine dair açıklamaları haberde ön

plana çıkarılan temadır. Birincil tanımlayıcının açıklamalarından oluşan bu haberde muhabir açıklamalara katıldığını başlıkta tırnak işareti kullanarak belli etmiştir.

Cumhuriyet gazetesi Gezi Parkı olaylarıyla ilgili haberlerinin neredeyse tümünü "Başbakan Erdoğan'ın eylemlerin nedeni olduğu" anlamından üretmiştir. Bu söylemi güçlendirerek ürettiği haberlerinde "eylemcileri demokrasi arayışında olan direnişçiler olarak tanımlamış ve AK Parti hükümetinin özgürlük haklarını çiğnediğini" vurgulamıştır. Böylelikle gazete kendini eylemcilerin sözcüsü ilan ederek eylemcilerin karşısında tanımlanan "polis" ve "Başbakan"ı eleştiren haberler inşa etmiştir. Bu bağlamda Cumhuriyet gazetesinin Gezi Parkı konulu haberlerinin söyleminde; gazeteciliğin temel unsurları olan nesnellik ve objektiflikten uzak, dahası bir zümrenin yayın organı gibi işlev gördüğü gözlenmiştir.

3.2.2.1.2. Hürriyet Gazetesi Söylem Analizi

Hürriyet gazetesi Gezi Parkı olaylarını konu edinen ilk haberini 29 Mayıs 2013 tarihinde birinci sayfadan vermiştir. "*Gezi Parkı savunması"* başlıklı bu haberin spotunda olayın nasıl başladığına dair bilgi verilmiştir. "*Biber gazı ve tekme tokat"* ara başlığında ise polisin göstericilere müdahale ettiği bilgisi tematik olarak ön plana çıkarılan tema olmuştur. Haberde Gezi Parkı protestolarının sembolü haline gelen "kırmızılı kadın"ın fotoğrafı kullanılmıştır.

Haber gazetenin iç sayfasından "*Gezi Parkı arbedesi"* başlığı ile sunulmuştur. Haber fotoğrafında başlıkta söz edilen arbedeye dair görüntüler kullanılmıştır. İç sayfadaki spotta ise olayların nasıl geliştiğine dair detaylar yer almaktadır. Spotta aktarılan olayın odağına BDP İstanbul Milletvekili Sırrı Süreyya Önder alınmıştır. Önder'in iş makinesinin önüne geçerek yıkımı durdurmaya başlaması haberde ön plana çıkarılan bir diğer temadır. Haberin ana metninde olayın iki tarafı olan belediye ve eylemcilerin açıklamalarına yer verilmiştir. Her iki tarafa da söz verilerek haberde nesnellik ilkesine göre yapılandırılmıştır. Mikro çözümlemeye göre ise haberin retoriği zabıta ve polisin göstericilere şiddet uyguladığı üzerine kurulmuştur: "*BDP'li Sırrı Süreyya Önder'in dokunulmazlığı yıkımı şimdilik durdursa da polis şiddeti ve biber gazından koruyamadı…"*

30 Mayıs 2013 tarihli Hürriyet'te "*Gezi Parkı için kararı verdik uygulayacağız"* başlıklı haber birinci sayfadan verilmiştir. Etkin cümle yapısının kullanılmış ve Başbakan Erdoğan olayın odağına yerleştirilmiştir. Gazetenin iç sayfasında yer alan devamında "*Onlar kesti halk dikti"* ifadesi başlığa taşınmıştır. Üst başlıkta ise "*Taksim Gezi Parkı saflaşmasında eylemciler de hükümet de kararlı"* ifadesi kullanılmıştır. Hürriyet gazetesi 2 günlük ürettiği Gezi Parkı konulu haberlerinde; hükümet ve eylemcilerden yana bir tutum sergilemeden olayları aktarmaya çalışmıştır. Haberde kullanılan üst başlık da bu durumu desteklemektedir. Fakat incelenen haberlerde polis şiddetinin vurgulandığı görülmüştür. Aynı haberde "*CHP'li vekiller 24 saat nöbet tutacak"* ara başlığıyla Kemal Kılıçdaroğlu'nun söylemi yeniden üretilmiştir. Haber metninde CHP'li milletvekilinin parkta eylemcilerle birlikte nöbet tutacağı belirtilmiştir.

31 Mayıs 2013'te "*Gezi Parkı'nda yakma timi"* başlıklı haber birinci sayfadan verilmiştir. Haberin spotunda "Taksim'deki parkta ağaçlar kesilmesin nöbeti tutan protestocuların çadırları, saat 05.00'teki Çevik Kuvvet baskınında yakıldı." bilgisi aktarılmıştır. Haberin devamında "*Yüzünde maske"* ara başlığının altında muhabirin kendi tanıklığına başvurduğu bilgiler üretilmiştir. Haberde maskeli ve sivil kişilerin zabıta yeleklerini gizleyerek protestocuların çadırlarını yaktığı tematik çözümleye göre ön plana çıkarılan temadır. Bir diğer ön plana çıkarılan tema çadır yakma işlemini protestocuların yaptığı şeklinde polis tarafından yapılan açıklamadır. Ancak fotoğraflarla bu iddianın çürütüldüğüne dair bilgiler haber söyleminde güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Haberin retoriği de polisin yalan açıklama yaptığı yönünde kurulmuştur. Bu anlamın inandırıcılığının artırılması için kullanılan haber fotoğrafının üzerinden ok çıkartılmış ve yazıyla "*Kemerinde zabıta yeleği ve el feneri var"* yazılarak göstericiler aklanmıştır. Haber gazetenin iç sayfasından "*Sabaha karşı Gezi baskını"* başlığı ve "*Kim bu gaz maskeli çadır kundakçıları"* üst başlığı ile verilmiştir. Spotta olayın arka plan bilgisi verilmiştir. Çadır yakma eylemine karşı söylemini üreten Hürriyet, "*Zabıta kılıklı zorbalar"* başlığıyla bu düşüncesini ifade etmiştir.

Haberde ön plana çıkarılan bir diğer tema polis şiddetidir. Haberin retoriğini bu eksende üreten gazete inandırıcılığını artırmak için göstericilerden birinin tanıklığına başvurmuştur. Göstericinin "*Fotoğraf çektim diye kasıklarım tekmelendi"* sözleri ise ara başlığa taşınmıştır. Bu haberde arka plan bilgisi olarak bellerinde zabıta yeleği taşıyan

kişilerin fotoğrafının çekimini önlemek için tanıklığına başvurulan göstericiyi tekmelediği şeklindedir. Polisin protestocuların kendilerinin çadırları yaktığı şeklindeki açıklaması, örtük bir yorumla çürütülmeye çalışılmıştır.

1 Haziran 2013 tarihli Hürriyet gazetesinde Gezi Parkı olayları "*24 saat gaz"* başlığıyla manşetten verilmiştir. Başlıkta belirtilen polisin sürekli gaz kullandığına dair ifade birinci sayfanın 3/1'ini kaplayan ve eylemcilerin tazyikli sudan kaçtığı ana ait fotoğraf ile desteklenmiştir. Şematik çözümlemeye göre haberin spotunda durum bilgisi verildiği görülmektedir. Haber dilinde yorumdan uzak bir üslup kullanılmaya çalışılsa da olaylar süresince oldukça eleştirilen polis şiddetine karşı bu üslup devam ettirilememiştir: "*Aşırı güç kullanmakla suçlanan polisin gaz bombaları onlarca kişiyi yaraladı."* Spotta yer alan bir cümle içinde polisin aşırı güç kullanması iddia olarak verilirken cümle sonunda polisin attığı gaz bombalarından onlarca kişinin yaralandığı belirtilmiştir. Aynı cümle içinde yer alan bu ironiye bakıldığında olayların başlangıcında Hürriyetin nerede duracağını tam olarak kestiremediği düşünülmektedir.

Aynı haberin iç sayfasındaki devamı iki sayfadan verilmiştir. "*İkram dışı hareketler"* başlığıyla sunulan haberde göstericilerin polise çiçek ve suböreği ikram ettiği ancak polisin bunları geri çevirdiği muhabir tarafından ön plana çıkarılan tema olmuştur. Haberin retoriği başlıkta da yer alan bu ifadelerden oluşmuştur. Haber metni ve başlıkla okuyucuya eylemcilerin iyi niyetli olduğu anlamı aktarılmak istenmiştir. Polisin iyi niyete karşı tüm gün gaz bombası atmasını Hürriyet tasvip etmemektedir.

1 Haziran tarihinde "*O projeye durdurma"* başlıklı bir başka haber gazetenin birinci sayfasından verilmiştir. Haber, Taksim Gezi Parkı Koruma ve Güzelleştirme Derneği'nin acil karar alınması için mahkemeye başvurduğunu ve Topçu Kışlası yapımına onay veren kararın yürütmesinin durdurulduğu bilgisinden üretilmiştir. Olayların esas sebebi olan projenin inşaatının devam edilemeyeceğini muhabir güçlendirerek yeniden üretmiştir.

2 Haziran tarihli Hürriyet gazetesi manşetini Başbakan Erdoğan'ın yaptığı açıklamaların yeniden üretildiği habere ayırmıştır. "*Gazda yanlışlık var, eyvallah"* başlığıyla verilen bu haberde olayların odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Erdoğan'ın biber gazı kullanımında aşırılık olduğu ancak "Topçu Kışlası'nı yapacağız"

şeklindeki sözleri yorum içermeden aktarılmıştır. Haber iç sayfadan "*Kışla yapılacak gaza bakılacak"* başlığıyla verilmiştir. Haberin spotunda oldukça tartışılan Başbakan'ın "*Maksat miting yapmaksa onlar 100 bin toplarsa ben 1 milyon toplarım"* söylemi yeniden üretilmiştir.

Haber metninde Erdoğan'ın açıklamaları şu ara başlıklarla özetlenmiştir: "*Sandıkta tepki göstersinler', "Biber gazı yanlışlıkları inceleniyor", "Yeşilin daniskasını yapacağız", "Sosyal medyadaki iddialar"* "*Şehir Müzesi, AVM olabilir", "1 milyon insan toplarım"* Bu ara başlıklara bakıldığında haberde Başbakan'ın "1 milyon insan toplarım" söyleminin tematik olarak ön plana çıkarıldığı görülmektedir.

Bu haberin hemen yanında ise Abdullah Gül'ün söylemlerinden yeniden üretilen "*Polise ölçülü ol, iktidara kulak ver"* başlıklı bir haber yer almaktadır. Haberin odağına Cumhurbaşkanı Gül yerleştirilmiş ve cümleler aktif yapıda kullanılmıştır. Cumhurbaşkanı Gül'ün hükümeti Gezi Parkı olayları konusunda uyararak polise ölçülü olması gerektiğini söylemesi haberde tematik açıdan ön plana çıkarılmıştır. Haberin semantiğinde Gül'ün iktidarın olaylar karşısındaki tutumunu tasvip etmeyerek, bu konuda uyarıda bulunduğu anlamı işlenmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında birinci sayfadan "*#5gündetaksim"* başlığıyla bir başka haber verilmiştir. Hashtag şeklinde yazılan başlığın altında, beş gündür yaşanan olayları özetleyen bir kolaj çalışması ile konulu haber fotoğrafları kullanılmıştır. Kolajda yer alan fotoğraflarla Hürriyet ön plana çıkardığı temaları okuyuculara aktarmıştır. Bu fotoğrafların içinde Gezi Parkı olaylarında polis şiddetinin simgesi haline gelen "kırmızılı kadın"ın fotoğrafı, Ankara'da gaz bombasından her yerin dumanla kaplandığı bir fotoğraf, alana girmek isteyen türbanlı bir genç kızın polise tepkisinin yer aldığı fotoğraf haberde kullanılan fotoğraflar arasındadır. Fotoğraflardan oluşan haberin spotunda, ağaç nöbeti tutanlara polisin sert müdahalede bulunmasına duyulan öfkenin sosyal medya vasıtasıyla ülke çapına yayıldığı ifadeleri yer almıştır. Haber gazetenin iç sayfasındaki devamında ise "*Türkiye uyumadı"* başlığıyla yazılmıştır. Ülkenin birçok şehrinde Gezi Parkı eylemini destekleyen grupların fotoğrafları haberde kullanılmıştır. Haber metninde de bu fotoğrafta yer alan şehirlerde yapılan eylemler hakkındaki detaylar yorum içermeyen ifadelerle aktarılmıştır.

Fotoğraflar arasında bulunan Boğaziçi Köprüsü'nü yaya olarak geçen grup tematik olarak ön plana çıkarılarak, "*Köprüden yaya geçildi"* ara başlığı ile detaylandırıldığı görülmektedir. Haber iç sayfadan "*Kadıköy köprüde"* başlığıyla verilmiştir. Haber metninin retoriği öyküleştirilerek kurulmuştur ve olayın gelişmesine dair detaylar hikaye diliyle aktarılmıştır. Muhabir bu grubun pek çoğunun ilk kez böyle bir eyleme katıldığı için hazırlıksız olduğunu bu yüzden tazyikli su ve gazla müdahaleden sokak aralarına kaçıştığı yorumlarıyla haberi kendi tanıklığına başvurarak yeniden üretmiştir.

"*Telsizden çekilin emri"* ara başlığıyla ise polisin alanı terk etmesinin ardından binlerce kişinin büyük bir sevinçle parka ulaştığına dair bilgiyi muhabir güçlendirerek yeniden üretmiştir. Haber iç sayfasındaki devamından "*5. Gün Çekildiler"* başlığıyla sunulmuştur. Haberin spotunda şematik olarak muhabir, polisin yarattığı çatışma ortamının sona erdiğine dair bir söylem üretmiştir:

"Biber gazı, tazyikli su, cop ve dayaklı çatışma ortamı polisin Taksim Gezi Parkı'ndan çekilmesiyle sona erdi."

Birinci sayfadan verilen "*Polis aracını yaktılar"* başlıklı bir başka haber dikkat çekmektedir. Polisin Taksim'den çekilmesinin ardından Beşiktaş ve Dolmabahçe'de molotofkokteyli ile polis aracının ateşe verildiği bilgisinden haber üretilmiştir. Eylemi gerçekleştiren kişinin kimliği hakkında bir detaya haberde yer verilmemiş, bazı grupların yaptığı şeklinde bir genelleme ile olayın faili gizlenmiştir. Ayrıca birinci sayfadan iç sayfaya yönlendirilen bu haberin devamı belirtilen ya da bir başka sayfada yazılmadığı görülmüştür.

3 Haziran 2013 tarihli Hürriyet gazetesi manşetinden "*Gündem Twitter"* başlıklı bir haber sunmuştur. Haberde Fatih Altaylı'nın programına konuk olarak katılıp Gezi Parkı eylemleri hakkında konuşan Başbakan Erdoğan'ın açıklamaları yeniden üretilmiştir. Başbakan'ın "Twitter diye bir bela var. Yalan haberin daniskası burada" şeklindeki sözlerinin haberde ön plana çıkarılan tema olduğu görülmektedir. Ön plana çıkarılan bu tema "*Ne yalanlar yazıldı"* ara başlığı altında detaylandırılmıştır. Fatih Altaylı'nın Başbakan'ın Twitter'la ilgili açıklamaları üzerine "Twitter cıvıtır" sözünü kullanmasından dolayı Twitter'dan çok sayıda mesaj yazılması öne çıkarılan bir diğer

tema olmuştur. Haber gazetenin iç sayfasından "*Twitter bela"* başlığıyla verilmiştir. Başbakan Erdoğan olayın odağına yerleştirilmiş ve muhabir aktarıcı rolünü üstlenmiştir. Yine haberin devamında muhabir, Başbakan Erdoğan'ın Teke Tek Programında söylediği ve çok tartışılan açıklamalarından biri olan "*İçki içen alkoliktir"* söylemini "*Alkol alıp oy veren var"* ifadesiyle başlığa taşımıştır.

Başbakan Erdoğan'ın olayın odağına yerleştirildiği bir diğer haberin söylemi Başbakan'ın eylemciler hakkındaki açıklamalarından yeniden üretilmiştir. "*Çapulcudan izin almam"* başlıklı bu haberde Başbakan Erdoğan'ın eylemcilere çapulcu demesi ön plana çıkarılmıştır. Başbakanın eylemcilere yönelik kullandığı "çapulcu" kelimesi tüm ülkede büyük yankı uyandırmış ve yukarıdaki haberlerde geçen diğer açıklamaların da etkisiyle olaylar iyice kontrolden çıkmıştır. Haber iç sayfadan "*Çapulcuya pabuç bırakmam"* başlığıyla sunulmuştur. Aktif cümle yapısında sunulan bu haberde şematik olarak spotta durum tanımlaması yapılmıştır. Muhabir herhangi bir yorum yapmadan Başbakan'ın söylemini aktarmıştır.

Gazetenin aynı nüshasında "*Ağır Bilanço"* başlıklı bir başka haber verilmiştir. Haberde tematik olarak Ankara'da yaşanan çatışmalar sonucunda 500 eylemcinin gözaltına alındığı bilgisi ön plana çıkarılmıştır. "*Ankara'da 500 gözaltı"* ara başlıklı bu haberin metninde İstanbul'da da çatışmaların devam ettiği bilgisi yer almaktadır. Haberin devamında öne çıkarılan bir tema Göstericilerin işmakinesi ele geçirip TOMA'ları kovalamasıdır. Ayrıca haberde İzmir'de AK Parti Karşıyaka İlçe Başkanlığı'nın ateşe verildiği bilgisi aktarılmıştır.

Haberin iç sayfasındaki devamında Ankara ve İstanbul'daki yaşanan gelişmeler farklı haberlerle üretilmiştir. "*Kızılay'da Taksim Savaşı, Başbakanlığa yürüdüler"* başlıklı haberde birinci sayfadan verilen haberin devamı yer almaktadır. Haberde tematik olarak göstericilerin Başbakanlığa yürümesi sonucu gözaltına alındıkları ön plana çıkarılmıştır. Haber ana metninde Ankara'da yaşanan olaylar sırasında hayatını kaybeden Ethem Sarısülük'le ilgili söylem yeniden üretilmiştir. Ankara'da gerçekleştirilen eylem hakkında durum bilgisi yapılan haberde Ethem Sarısülük'ün polisin attığı gaz bombasının kafasına çarpması sonucunda ağır yaralandığı bilgisi haberde yer almaktadır.

Aynı gün "*Eylemcilere tüm dünyadan destek"* başlığı ile verdiği haberle gazete tematik olarak olayların dünyaca desteklendiğini ön plana çıkarmıştır. Hürriyet, her ne kadar yorumdan uzak söylemlerle haberlerini yeniden üretse de genele bakıldığında eylemleri olumlayan gizil bir anlam hissedilmektedir. Van Dijk temel ideolojilerin; cümlenin biçimi, tartışmanın şekli, haber öyküsünün sırası, manşetin büyüklüğü gibi metin ve konuşmanın çeşitli yapılarını da etkileyebileceğini söyler (2003: 70). Bu bağlamda bilinçli tercihler ile (güçlendirilerek ya da güçlendirilmeden) üretilen haberler gazetenin ideolojik dolayımlama sürecinin göstergesidir. Bu şekilde haberleştirilen "*Gezi temizliği"* başlıklı haberde Gezi Parkı nöbetini sürdüren eylemcilerin güne sokakları temizleyerek, duvarlara yazılan küfürleri silerek başladığına dair ifadeleri öne çıkarmıştır. Burada özellikle vurgulanmak istenen eylemcilerin gerçekten çevreci olduğudur.

4 Haziran 2013 tarihli Hürriyet Gazetesi manşetinden "*Mesaj alındı"* başlığıyla verdiği haberini Abdullah Gül'ün söyleminden üretmiştir. Haberde Cumhurbaşkanı Gül'ün söylemi aktif bir yapıyla üretilmiş, şematik olarak spotta ise durum bilgisi yapılmıştır. Gül'ün konuşmasından "*Özgür hissetmeli"* ve "*Sağduyuya davet"* ifadeleri ara başlığa taşınmıştır. Birincil tanımlayıcının ağzından yorumsuz bir dille yeniden üretilen bu haberde Gül'ün halktan yana olduğuna dair bir anlam haberin retoriğini oluşturmaktadır. Bu retorik üzerinden üretilen haber iç sayfaya "*Demokrasi sadece seçim değildir, Mesaj alındı gereği yapılır"* başlığıyla taşınmıştır. Başlıkta kullanılan ifadeler haberin retoriğini desteklemektedir.

Manşetten verilen haberin hemen yanında "*Sayın Cumhurbaşkanı ne kastetti bilemem"* başlığıyla Başbakan Erdoğan'ın açıklamaları yeniden üretilmiştir. Başbakan'ın Gül'ün yaptığı "Mesaj alındı" açıklamasıyla ne söylemek istediğini bilmediğini belirttiği sözleri haber metninde aktarılmıştır. Haberin ana teması Cumhurbaşkanı Gül'ün "Demokrasi sadece seçim demek değildir" sözleri üzerine Erdoğan'ın "Demokrasi sandıktan geçer" sözleridir. Bu söylem haberin iç sayfadaki devamında "*Halkın iradesi sandıkta tecelli eder"* ifadesi ile başlığa taşınmıştır. Haberin retoriği Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın Gezi Parkı olayları karşısında kutuplaştığı üzerine kurulmuştur.

Bu haberin hemen altında Başbakan Erdoğan'ın olayın odağına yerleştirildiği bir başka haber "*Tutmakta zorlandığım yüzde 50 var"* başlığıyla sunulmuştur. Başbakan'ın Reuters muhabirinin sorusu üzerine, Ak Parti'ye oy veren tabanının Gezi Parkı eylemlerine karşı tepkili olduğunu ve güçlükle evlerinde tutulduklarına şeklindeki çok tartışılan cevabı haberin başlığına taşınmıştır. Ancak haberin birinci sayfadan verilen kısmında tematik olarak ön plana çıkarılarak başlıkta kullanılan ifadeler yer almamıştır. Birinci sayfadan verilen haberde Altaylı'nın Erdoğan'a sorduğu "Eylemleri bir ideolojiye sokmanızın kitleleri öfkelendirdiği yorumları var. Yumuşatıcı tavra girecek misiniz?" sorusu ve Erdoğan'ın "Önce yumuşatıcı ifadeler ne olabilir onu bir öğretirseniz ben ona göre konuşurum" şeklindeki cevabı ve devamında gelişen diyalog yeniden üretilmiştir. Haber iç sayfadaki devamında da aynı başlıkla verilmiştir. Diyaloğun tamamının verildiği haberin hemen üstünde "*Tweet'i Patladı"* ara başlığıyla Birsen Altaylı'nın Twitter'da 195 olan kullanıcı sayısının bu diyalog üzerine 24 saat içerisinde 97 bin 130'a yükseldiği ön plana çıkarılmıştır. Gündeme yerleşen bu olayın Twitter üzerinden de desteklendiği haberde ima edilmiştir.

"*Gezi sürüyor"* başlıklı bir başka haberde "eylemin 7. Günü" olduğu belirtilmiştir. Spotta çalışanların mesai bitiminde, öğrencilerin ise okul çıkışında meydanlarda toplanarak Gezi Parkı protestolarını desteklediği bilgisi ön plana çıkarılmıştır. Haberin retoriği olayları destekleyenlerin sayıca çokluğu üzerine kurularak, bunun inandırıcılığının artması için "…binlerce kişi tüm yurtta meydanları doldurup Gezi Parkı protestolarına destek verdi." Cümlesinde görüldüğü gibi rakamsal ifadeler kullanılmıştır. "*TOMA'ya su yok"* ara başlığı ile Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin TOMA'lara su vermediği bilgisi aktarılmıştır. Yine "*Muhteşem destek"* ara başlığıyla ise Muhteşem Yüzyıl dizisinin oyuncularının ve set ekibinin Taksim'e desteğe gittiği bilgisi haberleştirilmiştir. Başlıkta "muhteşem" kelimesi bir söz oyunu ile kullanılmış ve haber yorumsuz gibi görünse de eylemcilerden yana bir dolayıma uğratılarak üretilmiştir.

Haber iç sayfadan "Çav Bella" başlığı ile verilmiştir. Muhteşem Yüzyıl dizisi oyuncuları ve set ekibinin Çav Bella isimli şarkıyı söylediği bilgisinden üretilen haberde etkin cümle yapısıyla kullanılmıştır. Birçok farklı dilde çevirisi olan Çav Bella, İtalyanca "*Bella Ciao"* II. Dünya Savaşı sırasında İtalyan partizanların söylediği bir

şarkıdır. İtalya'da önce Mussolini'ye sonrasında Alman işgalcilere karşı mücadele veren İtalyan Anti-Faşist direnişçiler tarafından sözleri değiştirilmiş ve marş formatında söylenmeye başlanmış bu şarkı, direnişin sembolü haline gelmiştir. Haberde sunulan tek tema olan oyuncular ve ekibin bu şarkıyı söyleyip, dans etmeleri bir direniş ruhuna işaret etmektedir. Çav Bella ifadesi başlığa taşınarak eylemleri destekleyen bir söylem öne çıkarılmıştır.

Gezi Parkı protestoları sırasında Antakya'da başına aldığı kurşun darbesi sonucunda hayatını kaybeden Abdullah Cömert'in olayın odağına alındığı bir başka haber "*Antakya'da bir genç öldürüldü"* başlığı ve "*Son dakika"* spotuyla verilmiştir. Televizyon haberlerinde görmeye alışkın olunan "son dakika" ibaresiyle çok önemli olaylar sunulmaktadır. Bu bağlamda olaylar esnasında bir kişinin hayatını kaybetmesi oldukça önemli bir olay olduğu için bu durum habere yansıtılmıştır. Haber metninde öldürülen Abdullah Cömert'in CHP Gençlik Kolları üyesi olduğu ifadeleri yer almaktadır. Edilgen cümle yapısıyla yeniden üretilen söylemde gencin polisin açtığı ateş sonucu öldürüldüğü ancak kimin öldürdüğünün açıklanmadığına dair bilgiler aktarılmıştır. Haberde Mehmet Ayvalıtaş'ın İstanbul'da eylem sırasında otomobil çarpması sonucu hayatını kaybetmesi ön plana çıkarılan bir başka temadır. Ancak Abdullah Cömert'in polis kurşunuyla hayatını kaybetmiş olması olayların yönünü değiştiren, masumiyetin geride bırakıldığını gösteren önemli bir gelişmedir. Dolayısıyla bu ölüm olayın taraflarını daha çok ötekileştirmiş ve çizgileri keskinleştirmiştir. Olayın sonucunda halk tarafından polisin orantısız güç kullandığına yönünde tepkiler artmıştır.

4 Haziran 2013 Hürriyet'te birinci sayfadan verilen bir başka haber "*Kim bu eli sopalılar"* başlıklıdır. Başlıkta yöneltilen bu soru üzerine haberin söylemi kurulmuştur. İzmir'de yaşanan olaylar sırasında polisin arkasından göstericilere saldıran eli sopalı kim olduğuna dair soruyu gündemine alan gazete, haberde kullandığı fotoğraf altı yazıda "*Bu görüntüler sosyal medyada paylaşım rekoru kırdı"* şeklindeki ifadeye yer vermiştir. Hürriyet Gazetesi'nin, Gezi Parkı olaylarında Twitter'da en çok retweet'lenen tweetleri gündemine aldığı görülmektedir. Gazete iç sayfasında haberin devamını "*Çivi timi"* başlığıyla oldukça büyük puntolarla vermiştir. Sivil bir grubun polisin hemen arkasında yer alarak göstericilere saldırmasının tematik anlamda ön plana çıkarıldığı bu haberde polisin uyguladığı şiddetin delilleri güçlendirilerek üretilmiştir.

Hürriyet Gazetesi 5 Haziran tarihli manşetini hükümet kanadından üretilen bir söylemle üretilen habere ayırmıştır. "*Ders çıkardık"* başlığıyla Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın olayların odağına yerleştirildiği bu haberde, 4 Haziran tarihli haberle benzerlik taşımaktadır. Haberin spotu etkin cümle yapısıyla kurulmuş ve Arınç'ın söylemi güçlendirilmeden aktarılmıştır. "Kimseyi görmezden gelme lüksüne sahip değiliz" ifadelerinin aktarıldığı bu haberde "*Farklılıklara saygılıyız", "Şiddet gösterisi yanlıştı"* ara başlıkları ile ön plana çıkarılan temalar belirtilmiştir. "*Şiddetten özür"* başlığı ile iç sayfadaki devamından sunulan haberde Arınç'ın Cumhurbaşkanı Gül'le yaptığı görüşmenin ardından basın toplantısı düzenlediği ifade edilmiştir. Herhangi bir yoruma rastlanılmayan bu haberde muhabir aktarıcı rolünü üstlenmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında puntosunun büyüklüğüne bakıldığında ikinci manşet haberi diyebileceğimiz "*Eli sopalı polis mi olur"* başlıklı bir başka habere rastlanmıştır. 4 Haziran tarihli gazetede yer alan ve sosyal medyadan paylaşma rekoru kırıldığı belirtilen bu haberin bugünkü sunumunda İzmir Valisi ve İzmir Emniyet Müdürü'nün söylemleri yeniden üretilmiştir. Haberin spotunda şematik olarak durum bilgisi verilmiştir. Resmi giysili polislerin yanında görülen eli sopalı saldırganlar kim sorusuna Emniyet Müdürü'nün onlar sivil polis cevabı üzerine Vali'nin "öyle polis mi olur" şeklindeki cevabı haberde aktarılmıştır. Haber fotoğrafında olaya ait bir kare ve Vali Mustafa Toprak'ın fotoğrafı yer almaktadır. Fotoğraf yazısında kullanılan "*Kızdıran görüntü"* ifadesi ile durum özetlenmiştir. Haber iç sayfadan "*Çivili tim müdürün"* başlığıyla verilmiştir. Emniyet Müdürü ve Vali tarafından yapılan açıklamaların yeniden üretildiği bu haberin retoriği polis şiddetinin devlet tarafından desteklenmediğine ve şiddet uygulayan polislerin yargılanacağı şeklinde kurulmuştur.

"*Orantısız güç'e kanıt Twitter'da aranacak"* başlıklı bir diğer haberde Twitter olayın odağına alınmıştır. İç İşleri Bakanı Güler'in olaylarla ilgili Twitter ve Facebook'ta paylaşılan görüntü ve fotoğrafların delil kabul edileceğine dair söylemi ön plana çıkarılmıştır. Haber iç sayfadaki devamından "*Güç kullanan polisler Twitter'da aranacak"* başlığıyla verilmiştir. Bakan Güler'in yaptığı sosyal medyada paylaşılan her görüntünün teker teker inceleneceğine dair açıklama detaylandırılmıştır. Sosyal medyanın alternatif bir haber medyası olarak gücüne Bakan Güler'in söyleminin yeniden üretildiği bu haber işaret etmektedir.

Polis şiddetine olan tepkiden üretilen bir başka haberde olayın odağına Çağlayan Adliye Sarayı'ndaki avukatlar alınmıştır. "*Protesto sarayı"* başlıklı haberin fotoğrafında kalabalığın görüntüsüne yer verilmiştir. Haber, polisin sert müdahalesini protesto etmek amacıyla toplanan avukatların çok sayıda olduğu söylemi üzerinden yapılandırılmıştır. Bu söylemi güçlendirmek için haberin retoriğinde rakamsal ifadeler kullanılmıştır.

4 Haziran tarihli gazetede de Hatay'da hayatını kaybeden Abdullah Cömert'in odağa alındığı bir başka haber yayınlanmıştır. "*Kafasına sert darbe öldürdü"* başlığıyla verilen haberin alt başlığında "*Hatay'da kurşun yok"* ifadesi kullanılmıştır. Cömert'in polis kurşunuyla vurulduğunun iddia edildiğine dair arka plan bilgisi verilmiştir. Otopsi sonucunda kurşun bulunmadığı, başının arka tarafında kafatası kırığı tespit edildiğine dair açıklama yeniden üretilmiştir. Haber iç sayfasındaki devamında hikaye diliyle öyküleştirilerek sunulmuştur. Haberin etkisinin artırılması için retoriksel olarak tercih edilen öykü dili bu haberde tercih edilmiştir. "*Bu yolda ölürüm"* başlığıyla iç sayfadan verilen haberde Abdullah Cömert'in sosyal medyada ölümünden 8 saat önce yazdığı "…Evet kurtaramasak da bu yolda öleceğiz" mesaj ön plana çıkarılmıştır.

6 Haziran 2013 tarihli Hürriyet Gazetesi'nin başlığı "*Sosyal Gözaltı"* ifadelerinden oluşmuştur. İzmir'de sosyal medya üzerinden yaptıkları paylaşımlar nedeniyle 34 kişinin gözaltına alındığı bilgisinden üretilen bu haber edilgen cümle yapısıyla yeniden üretilmiştir. Şematik çözümleye göre haberin spotunda olayların arka plan bilgisi ve durum tanımlaması yapıldığı görülmektedir. Gözaltına alınan kişilerin örgütlü şekilde halkı isyana teşvik ettikleri ve propaganda yaptıkları ileri sürülerek ifadesi alındığı ve 12 kişinin savcılık tarafından serbest bırakıldığı bilgileri haberde yer almaktadır. "*Önce 'delil yok' kararı", "Kızım eyleme katılmadı"* ve "*Kışkırtıcı Tweet'ler"* ara başlıkları ile haberde ön plana çıkarılan temalar detaylandırılmıştır. Kışkırtıcı Tweetler ara başlığının altında Adalet Bakanı Sadullah Ergin'in danışmanı Adnan Boynukara'nın Twitter hesabından eylemcilerin paylaştığı ve şiddet içerdiğini öne sürdüğü tweetleri retweet yapması bilgisi yeniden üretilmiştir. Haberin devamında yer alan Barolar Birliği Başkanı Metin Feyzioğlu'nun gözaltıların hukuka aykırı olduğuna ait söylem tematik olarak ön plana taşınmıştır. Bu bilgi haberin iç sayfadaki "*Tweet şoku"* başlıklı devamında "*Kışkırtma paylaşımları"* ara başlığıyla sunulmuştur. Türkiye Barolar Birliği (TBB) Başkanı Metin Feyzioğlu'nun konuyla ilgili açıklamaları

da aynı sayfadan "*Gözaltılar hukuksuz"* başlığıyla aktarılmıştır. Feyzioğlu'nun açıklamalarının yeniden üretildiği haber başlığının puntosu, Adnan Boynukara'nın açıklamalarından üretilen haberin başlığına göre oldukça büyük kullanılmıştır. Muhabir, gözaltıların hukuksuz olduğuna dair kendi düşüncelerini bu kullanım yoluyla yorum katmaksızın yorumlamıştır.

Gazetenin aynı nüshasında gazetenin birinci sayfasından verilen bir diğer haber, ABD Başbakan Yardımcısı Biden'in söyleminin yeniden üretildiği "*Türkiye'nin geleceği Türkiye halkına ait"* başlıklı haberdir. Biden'in Gezi Parkı hakkında yaptığı açıklamalardan üretilen bu haberde tematik açıdan Biden'in Ak Parti hükümetinin tavrını eleştiren sözleri ön plana çıkarılmıştır. Haberin hemen yanında Biden'e cevap niteliğinde üretilen haberde Başbakan Yardımcısı Davutoğlu olayın odağına alınmıştır. Davutoğlu'nun "*Burası 2'nci sınıf demokrasi değil"* sözlerinin başlığa taşındığı bu haberde hükümetin ABD'ye olan tepkisi vurgulanmıştır. Her iki siyasi liderin açıklamalarına eşit oranlarda yer verilmiş, ABD ve Ak Parti hükümeti arasında yaşanan gerilim tarafsız bir dille aktarılmıştır.

Gazetenin aynı nüshasında birinci sayfadan verilen "*Aydınlarda çapulladı"* başlıklı bir haberde ise yurtdışından tanınmış düşünürlerin Gezi Parkı mesajları aktarılmıştır. ABD'li düşünür Noam Chomskyn'in "ben de çapulcuyum" şeklinde yazdığı pankarta ait fotoğraf haberde kullanılarak başlığa taşınmıştır. Haberin devamında yazar Paulo Coelho ve yazar Orhan Pamuk'un açıklamaları da ön plana çıkan temalar arasındadır. Başlıkta kullanılan ifadelere bakıldığında Başbakan Erdoğan'ın "üç beş çapulcu" sözlerine, aydınlar üzerinden gönderme yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda Hürriyet, eylemlere katılanların azımsanamayacak sayıda olduğunu dahası yurt dışından aydınların da eylemi desteklediği mesajını haberinin retoriğinde kurmuştur.

7 Haziran 2013 tarihinde Hürriyet "*3'ncü büyük acı"* başlıklı haberi manşetten vermiştir. Haberde Adana'daki gösteriler sırasında hayatını kaybeden Komiser Mustafa Sarı'nın hikayesi öyküleştirilerek aktarılmıştır. 30 yaşında olduğu ve eşinin 4 aylık hamile olduğu bilgileri tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Haber öyküleştirilerek sunumuyla retoriği güçlendirilmiştir. Olayın detayına ait bilgiler iç sayfadan "*Komiser*

şehit olduğu" başlığıyla verilmiştir. Haberde herhangi bir yoruma rastlanmamış, muhabir ajans kaynaklı bu haberi güçlendirmeden yenin üretmiştir.

7 Haziran tarihinde Hürriyet, birinci sayfadan Başbakan Erdoğan'ı olayın odağına yerleştirdiği haberi "*Şunu al bunu verle yönetilmez"* başlığıyla vermiştir. Aktif bir dille üretilen bu haberde Başbakan'ın Tunus'tan yaptığı Topçu Kışlası ve Gezi Parkı'na dair açıklamalar yorum katmaksızın yeniden üretilmiştir. Haberde Başbakan Erdoğan'ın açıklamalarından ön plana çıkarılan bir başka tema "Çevrecilere saygım var sevgim var" sözleridir. Bu sözler gazetenin iç sayfasındaki başlığa da taşınmıştır.

Haberin devamında birinci sayfadan verilen bir diğer başlık yine Erdoğan'ın yaptığı açıklamalardan oluşmaktadır. Tunus dönüşünde kendisini karşılayan Ak Partililerle konuşan Erdoğan'ın "*Emaneti millet verdi, sadece millet alır. Sandık dışında kimse bu emanete kastedemez, canımız gibi koruruz"* sözleri spotta yeniden üretilmiştir. "*Vandallığa dönüşen eylem derhal bitmeli"* başlıklı haberde ön plana çıkarılan temalar şu ara başlıklarla detaylandırılmıştır: "*Faiz lobisi tehdit ediyor", "Yol geçen hanı değil"* Haberin ana metninde ise Başbakan'ın olayların faiz lobisinin bir oyunu olduğu ve eylemin Vandallığa dönüştüğü için aşırı güç kullanımının gerekli olduğuna dair sözleri aktarılmıştır. Başbakan Erdoğan'ın açıklamalarının yeniden üretildiği haberin birinci sayfanın 3/1'ini kapladığı görülmüştür. Haber Erdoğan'ı Atatürk Havalimanı'nda karşılayan kalabalığın fotoğrafına da büyük ölçüde yer vererek, kalabalığa dikkat çekmiştir.

"*Gezi'ye devam"* başlıklı bir diğer haberde Başbakan Erdoğan'ın Tunus'taki konuşmasına Gezi Parkı eylemcilerinden gelen tepkiler yeniden üretilmiştir. Haberin iç sayfasında "*Gezi ikna olmadı"* başlıklı bu haberde eylemcilerin yaptığı açıklamalar aktarılmıştır. Eylemcilerin isimlerinin de verildiği bu haberin retoriği Başbakan'ın yangına körükle gittiği ve kalabalığın sesine kulak verdiği gerektiği düşüncesinden kurulmuştur.

"*Sanatçılar İstiklal'de yürüdü"* başlıklı bir başka haberde ise oyuncu, yazar ve aktörlerin Gezi Parkı protestolarını desteklediği bilgisi tematik olarak ön plana çıkarılan temadır. Haberin iç sayfadaki devamında akademisyenlerin de dahil olduğu bu grubun İstiklal Caddesi'nden Taksim'e yürüdüğü bilgisi aktarılmış ve sanatçılarının hepsinin

ismi haber metni içinde yazılmıştır. "*Sanatçılar yürüdü"* başlığıyla verilen bu haberin hemen üstünde ise "*Nöbete devam"* başlığı altında eylemcilerin elit ve aydın olduğuna dikkat çekilmiştir. Aydın kesimin eylem yaptığı kabulünden üretilen haberde bu anlamın güçlendirilmesi için "Çadırında Friedrich Nietzsche'nin Ecco Homo'sunu okuyan bir Gezi sakini de objektiflere yansıdı" şeklinde söylemler geliştirilmiştir. Göstericinin "Gezi sakini" olarak tanımlanması da dikkat çekmektedir.

Gazetenin aynı nüshasında birinci sayfadan verilen bir başka haberde İzmir'de gözaltına alınan Twitter kullanıcılarına ilişkin gelişmelerin yer aldığı bilgiler yeniden üretilmiştir. "*Gözaltında Twitter soruları"* ve "*İzmir'de 34 tweet'çi serbest"* başlıklarıyla sunulan haberlerde gözaltına alınanlara sorgu sırasında banka hesabı, gayrimenkulü olup olmadığı, arabasının bulunup bulunmadığı gibi ilginç soruların sorulduğu bilgisi yer almaktadır.

8 Haziran tarihli Hürriyet'in manşetinden verdiği haberin odağına Başbakan Erdoğan alınmıştır. Erdoğan'ın AB konferansında yaptığı Gezi Parkı projesi hakkındaki açıklamalarından yeniden üretilen haber "*Çevrede ortak olalım"* başlığıyla sunulmuştur. *"Gençlere çağrı yaptı"* ara başlığının altında detaylandırılan metinde Erdoğan'ın "…Eğer çevrecilikte ortaklık yapacaksanız gelin Başbakanınızla yapın." Şeklindeki gençlere yaptığı çağırı ön plana çıkarılmıştır. Haberde tematik açıdan ön plana çıkarılan bir diğer tema Başbakan'ın ABD'deki Wall Street olaylarında 17 kişinin öldüğüne yaptığı açıklamadır. Haber "*Gezi'ye AVM mümkün değil"* başlığıyla iç sayfada geniş bir yer bulmuştur. Başbakan'ın Gezi Parkı ve eylemlerle ilgili yaptığı açıklamaların ılımlı ve eylemcilerden yana olduğuna anlamıyla haberin retoriği kurulmuştur. Başbakan'ın konuşmasından önemli detaylar ise şu ara başlıklarla haber metni içinde aktarılmıştır:

"*Demokratik talepler, "AVM yok, şehir parkı", "Şiddete karşıyız", %100'ün partisiyiz"*

Bu haberin hemen yanında Başbakan'ın ABD'nin Occupy Wall Street olaylarında 17 kişi öldüğüne dair sözleri üzerine ABD'den yapılan açıklama "*Hiçbir polis müdahalesinde ölüm yok"* başlığıyla verilmiştir. ABD'nin Ankara Büyükelçiliği'nin Twitter hesabından yazdığı "eylemler sırasında polis müdahalesi sonucu ölüm olmadığı"na dair cevap, tematik olarak haberde ön plana çıkarılan temadır. Haber

metninde "Occupy Wall Street" eylemlerinin nasıl geliştiği ve detaylarına dair bilgiler ise haberin arka plan bilgisi olarak verilmiştir.

Aynı gün "*Gezi'ye gitti, tweet attı"* başlıklı haberin odağına ise AB Genişlemeden Sorumlu Komiseri Stefan Füle alınmıştır. Füle'un Başbakan'ın konferansta yaptığı konuşmayı attığı tweet'le eleştirdiği bilgisi haberde tematik olarak ön plana çıkarılan temadır. İç sayfadaki devamına "*Sorumlular hesap vermeli"* başlığıyla taşınan haber metninde Fule'un şu konuşmaları güçlendirilmeden üretilmiştir:

"*... Avrupa Birliği üyelerinin de üye olmak isteyen ülkelerinin de görevinin, mümkün olan en yüksek demokratik standartlara ve pratiklere ulaşmayı arzulamaktır. Fikrini ifade özgürlüğü, barışçı bir şekilde toplanma özgürlüğü bunları kapsıyor. Türkiye'de tartışmaların son derece açık ve tutkulu oluşuna hep hayranlık duydum. Bunun korunmasını arzu ediyorum…Hak ve özgürlüklere saygı gösterilmeli. Parlamentodaki çoğunluk tarafından temsil edilmediğine inanan kesimlere polisin aşırı güç kullanmasına yer yoktur."*

Bu konuşmaların ardından Egemen Bağış'ın "*Bir kavrayış sorunu olmalı. Başbakan Erdoğan demokratik talepleri memnuniyetle karşıladığını ancak teröre ve vandalizme teslim olmayacağını söyledi"* sözleriyle Fule'e verdiği cevap "*Tweet sürtüşmesi"* başlığıyla aktarılmıştır.

9 Haziran 2013 tarihinde "*Kışla yapılacak AVM ve otel yok"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş'ın açıklamaları yeniden üretilmiştir. Spotta Topbaş'ın açıklamaları aktarılmış ve haberin detayına dair bilgiler verilmiştir. "*Kışla 11 bin metrekare olacak"* ara başlığı altında Topbaş'ın Başbakan'ın AVM düşünmediğini, alanın Kent Müzesi olabileceği şeklindeki açıklamalarına yer verilmiştir. İç sayfadan "*AVM değil Müze olacak"* başlığı ve "*Topçu yapılacak"* üst başlığı ile sunulan haberde, haberin retoriği Topbaş'ın Başbakan Erdoğan'ın konuşmalarını aktardığı ve onun izni dahilindehareket edileceğine dair saygı çerçevesi içindeki konuşmaları üzerinden kurulmuştur. "*Başbakanımız kışlayı istiyor"* ara başlığında tematik olarak ön plana çıkarılan söylem diğer ara başlıklarda da güçlendirilmiştir. Haberin retoriği Kadir Topbaş'ın "Başbakan ne isterse o olur" düşüncesi ekseninde yapmış olduğu konuşmalar üzerinden üretilmiştir.

"*Burası park olarak kalmalı"* başlığı ile Gezi Parkı eylemcileriyle yapılan görüşmeler "*Gezi'nin yanıtı"* ara başlığı ile aktarılmıştır. Büyükşehir Belediye Başkanı'nın Topçu Kışlası yapılacağına dair yaptığı açıklamaları cevaplayan göstericilerin açıklamaları haberleştirilmiştir. Gazetelerin kimin tanıklığına başvuracağı ya da kimlerin açıklamalarına sayfalarında yer vereceği bilinçli bir seçim sonucu gerçekleşmektedir. Bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda muhabirin haberde yer verdiği açıklamaların olaylar hakkındaki kendi düşüncesini de yansıttığını söylenilebilir.

"...Biz sadece ağaçlarımıza, yaşamlarımıza ve alışkanlıklarımıza sahip çıkmaya çalışıyoruz"

"...Bu açıklama halkın daha büyümesinden korkup yapılan açıklamalardır. Ben ne olursa olsun buradan gitmeyeceğim."

"...Başbakanımız kendi yüzde 50'sine sahip çıktığı gibi bize de sahip çıksın"

"...Ben kendi adıma burada hiçbir bina istemiyorum."

Bu habere benzer bir söylemle üretilen "*Eylemciye iki soru"* başlıklı haber gazetenin birinci sayfasından verilmiştir. Haber, eylemcilerin "neden protesto ettiği ve ne zamana kadar meydanda kalacaklarına" dair iki soruya verdikleri cevaplardan üretilmiştir. Eylemcilerin verdiği cevaplardan ön plana çıkarılanlarda özgürlük ve demokrasi mesajları verilmiş ve Başbakan'ın tavrı eleştirilmiştir. Olayların neden olduğu ve ne zaman biteceği yönündeki sorular gazete tarafından cevaplanmaya çalışılmıştır.

Hürriyet'in birinci sayfasından verdiği bir başka haberde Hüseyin Çelik olaylarının odağına alınmıştır. "*Başbakan kelle vermez"* başlıklı bu haberde Çelik'in açıklamaları yeniden üretilmiştir. Ülke genelinde tartışmalara neden olan Hüseyin Çelik'in bu sözleri haber iç sayfada da "*Başbakan birileri istiyor diye kelle vermez"* ifadesi başlığa taşınmıştır. Haber metninde ise Çelik'in, "Türkiye bölgesinin yıldızı olarak yoluna devam ederken Gezi Parkı meselesiyle birlikte maalesef bu güzel atmosfer karartılmaya çalışılmıştır." sözleri yorum içermeden aktarılmıştır. "*Bu çevre duyarlılığından çıktı", "Yeniçeri gibi gelirlerse", "Erken seçim yok"* ara başlıklarıyla tematik olarak ön plana çıkarılan ifadeler detaylandırılmıştır. Çelik, merak edilen ve muhalif söylemlerde sıkça yer bulan "erken seçim" sorusuna da cevap vermiştir. Sosyal

medyada çok yer alan "Başbakan birileri istiyor diye kelle vermez" ifadelerini çelik yaptığı açıklamalarda eylemcileri yeniçerilere benzetmiştir. Çelik'in bu sözleri polis şiddetine izin verdiğinden ötürü İstanbul Valisi'nin görevine son verilmesi protestolarını işaret etmektedir.

"Çarşıdan Karşıdan Taksim'e" başlıklı haber, futbol taraftarların Gezi Parkı eylemlerini desteklemek için Taksim'de buluştuğu bilgisinden üretilmiştir. Muhabir bu birlikteliği "dayanışma ruhu" olarak yorumlamıştır. Haber iç sayfadan "*Taksim tek renk"* başlığıyla verilmiştir. Haber ana metninde yürüyüşe ait detaylar aktarılmıştır. Haberin spotunda Taksim Dayanışma Platformu tarafından düzenlenen mitinge onbinlerce kişi katıldığı bilgisi yer almıştır. Protestoya katılımın yoğunluna dair söylem "onbinlerce" ifadesiyle güçlendirilmiştir.

10 Haziran 2013 tarihinde "*1 santime bile olmaz"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. "*Gezi'den Ankara'ya mesaj"* üst başlığıyla konu hakkında bilgi verilmiştir. "*Halka saygınız varsa"* ara başlığıyla, Gezi Eylemcileri adına basın açıklaması yapan Mücella Yapıcı'nın sözleri yeniden üretilmiştir. Gezi Parkı'na Topçu Kışlası yapılacağına dair açıklamalara cevaben yaptığı konuşmada, "her ne ad ile olursa olsun parkın 1santimetrekaresini dahi yapılaşmaya açacak projelerinizi unutun" tematik olarak ön palana alınarak başlığa taşındığı görülmektedir. Haberin devamında Yapıcı'nın şu sözleri aktarılmıştır:

"*...AKP'de bizim için üç beş çapulcu deseler de milyonlar olduğumuzun farkında. Parkına sahip çıkanların özgür bir ülke talep edenlerin vandalizmle, yıkıcılıkla, çapulculukla suçlanması hiç kimse için inandırıcı değil"*

Mücella Yapıcı'nın yaptığı bu açıklamalar haberin spotunda güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Yapıcı'nın konuşmalarının inandırıcılığının artması için muhabir "mitinge onbinlerce kişi katıldı" sözleriyle haberin retoriğini güçlendirmiştir. Haber iç sayfadan "*Biz halkız farkındayız"* başlığıyla tam sayfa verilmiştir. "*Her cümlesi kanun olmayacak", "Tavırları bizi şaşırtmadı"* ara başlıklarıyla öne çıkan temalar detaylandırılmıştır. Yapıcı konuşmalarında Ak Parti iktidarını eleştirmiştir.

"*Yüzde 50 de kardeşimiz"* başlıklı haberde ise Başbakan'ın başlıkta geçen söylemini eleştiren bir grup göstericinin Ankara'da pankart açtığına dair bilgiler yer almaktadır. Başbakan Erdoğan'ın Ankara Altınpark'daki konuşmasının bitiminde polisin Kızılay'da tazyikli su ve gazlı müdahalesinin yeniden başladığı yönündeki bir haber ise "*Konuşma sonrası müdahale"* başlığıyla verilmiştir. Muhabir, polisin Başbakan'ın sözlerinden cesaret alarak şiddete başladığına işaret etmektedir.

Gazetenin aynı nüshasında İstanbul Valisi Mutlu'nun Gezi Parkı'nda eylem yapan gençlerden özür dilediği tweet'i "*Sabah o tweet'i neden attım"* başlığıyla verilmiştir. Vali Mutlu'nun Hürriyet'e özel yaptığı röportajda "O mesajı yazsamasaydım bu görevden ayrılırken 'Hakkınızı helal edin diyebilir miydim?' Orada gençler çadır içinde yatıyor demek ki bir şeyi anlatmak istiyorlar" sözleri vurgulanmıştır. Mutlu'nun yapılanlardan pişman olduğu, aşırılıklardan dolayı özür dilediği sözleri haberde aktarılmıştır.

Başbakan Erdoğan'ın olayın odağına yerleştirildiği bir diğer haberde "*Yeniçeriye benzetti"* başlığı kullanılmıştır. Başbakan'ın konuşmalarından çıkarımda bulunarak üretilen bu başlığa ait haber metninde Başbakan'ın Gezi Parkı'nı destekleyen sanatçılara olan öfkesi yeniden üretilmiştir. "*Senin gücün yetmez"* ara başlığıyla ön plana taşınan bu haberde Başbakan'ın şu sözleri yer almıştır:

"*Yeniçeri ocakları gibi bir hareketin içine gireceksen kusura bakmayın. Sanatçı çevresinde destek verenlere yazıklar olsun diyorum. Ak Parti iktidarı sizin sanatınızı icra etmenize mani mi oldu? AKM'yi yıktırmayız diyorlar. Buna senin gücün yetmez, yıkacağız."*

Erdoğan'ın sanatçılara olan bu tepkisinden sonra ülke genelinde sanatçıların başını çektiği tartışmalar başlamıştır. Sanatçılar da kendi içlerinde bölünmüş "gezici" ve "gezici değil" şeklinde etiketlenmişlerdir. İktidar yanlısı olan çoğu yönetim egemen söylemden yana olan safını beli etmek için çeşitli organizasyonlarda "gezici" olarak yaftalanan sanatçıların ismini çizerek oyun dışı kalmaları istenmiştir. Öte yandan iktidar yanlısı olarak kategorize edilen sanatçılara ise Gezi Parkı eylemcileri ve onları destekleyen kesim tepki göstermiştir. Bu anlamda Başbakan'ın olayların durmaması karşısında öfkelenerek ürettiği söylemler sonucunda halk kutuplaşması artmıştır.

Böylelikle olaylar "Başbakan ve eylemciler" olarak gelişmeye devam etmiştir. Hürriyet Gazetesi'nin haberlerinde çoğunlukla egemen söylem manşete taşınmıştır. "Başbakan ve eylemciler" tarafından üretilen haberlerde hatırı sayılır yorumlara rastlanmamıştır. Başbakan Erdoğan'ın açıklamaları yorumsuz bir dille aktarılırken, bir yandan da eylemcilerin modern ve aydın kesim olduğuna dair anlamlar üretilmiştir. Zira "Polis ve eylemciler" cephesinden üretilen haberlerde polis şiddeti eleştirilerek haberleştirilmiştir.

11 Haziran 2013 tarihli Hürriyet Gazetesi'nin Gezi Parkı konulu haberleri siyasilerin söylemlerinden üretilmiştir. CHP Lideri Kılıçdaroğlu'nun yaptığı açıklamadan üretilen bir haber "*Erdoğan depresyon geçiriyor"* başlığıyla verilmiştir. Haberde Erdoğan'ın "CHP zihniyeti pisliktir" şeklindeki sözlerine Kılıçdaroğlu'nun "utanmadan pislik diyor" şeklindeki cevabı yer almaktadır. Haber iç sayfadan "*Aynaya bakıp da mı* o *ifadeyi kullandı"* başlığıyla verilmiştir. Sayfada geniş yer bulan Kılıçdaroğlu'nun söyleminden üretilen haber şu ara başlıklarla detaylandırılmıştır:

"*Erdoğan depresyonda", "Eşinin uyarması lazım", "Başbakan ayrı havada", "Yürüyen yalan makinesi"*, "*Mizah yeteneği yok", "Yurttaş sorumluluğu"*

Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ'ın açıklamalarından üretilen bir başka haberde Bozdağ'ın yaptığı açıklamalardan "*Siz daha çok tencere tava çalarsınız"* ifadesi başlığa taşınmıştır. Bozdağ'ın yaptığı "…Aziz milletimizin iktidar yetkisi alamayıp iktidar rüyasını darbelere, darbecilere ve karanlık oyunlara bağlamış olanlar, bunu anlayamaz" şeklindeki açıklamaları muhabir tarafından Gezi Parkı eylemcilerini hedef aldı şeklinde kaleme alınmıştır. Muhabirin kullandığı haber yüklemi, Bozdağ'a katılmadığını göstermektedir.

Gazetenin aynı nüshasında "*Parkta mantık dersi"* başlıklı bir fotoğraf haber yayınlanmıştır. Matematik profesörü Ali Nesin'in Gezi Parkı'nda verdiği "mantık ve analiz" dersi tematik açıdan ön plana çıkarılan temadır. Küçük bir spotla sınırlandırılan bu haberin devamında Gezi Parkı olaylarına dair detaylar birer cümle verilmiştir. Bu haber iç sayfadan ise "*Pankart savaşları"* başlığıyla sunulmuştur. Başbakan Erdoğan'ı hedef alan pankartların ve Ak Parti tabanının bu pankartlara cevaben açtığı pankartlara ait fotoğraflarının yer aldığı haber metninde grupların açtıkları pankartlarla birbirlerine mesaj gönderdiği vurgulanmıştır.

Yine birinci sayfadan "*Parkta mantık dersi"* başlıklı haber metninin içeriğinde yer alan camide içki iddiasına yönelik üretilen söylem gazetenin iç sayfasında "*İçen görmedim diyen müezzine inceleme"* başlığıyla verilmiştir. Başlıkta müezzinin "içen görmedim" ifadesi tırnağa alınarak kullanılmıştır. Tırnak kullanımı muhabirin bahsi geçen söyleme katılımını göstermektedir. Dolmabahçe Bezmialem Valide Sultan Camii'ne sığınan eylemcilerin camide alkol aldığına dair iddialar üzerine Müezzin Fuat Yıldırım'ın böyle bir şey olmadığı yönündeki açıklaması haberin arka plan bilgisi olarak verilmiştir. Bu açıklamasından ötürü Müezzin Yıldırım'ın açığa alındığı yönündeki söylentilerin asılsız olduğu, kişinin değil olayın iç yüzünün araştırıldığı bilgisi, Diyanet İşleri Başbanlığı tarafından yapılan açıklama ekseninde aktarılmıştır.

12 Haziran tarihli Hürriyet Gazetesi manşetinden verdiği haberde Taksim'de tekrar şiddetlenen olayları yeniden üretmiştir. "*Yazık"* başlıklı bu haberde sayfasının neredeyse yarısını kaplayan, gazdan kaçışan eylemcilerin fotoğrafı kullanılmıştır. Bu fotoğrafta orta yaş bir kadın eylemcinin elinde sapanla polise taş attığı görüntü de dikkat çekmektedir. Haberde "*Taş atma, sıkmayalım"* ara başlığıyla polisin AKM ve anıttaki pankartları indirmek için 3 bin polisle Taksim'e girdiği bu sırada SDP'li küçük bir grubun polise taş ve molotofkokteyli atması üzerine polisin gaz ve su sıkmaya başladığı bilgisi verilmiştir. "*Taksim toz duman"* ara başlığıyla ise akşam saatlerinde Mete Caddesi tarafından taş atılması sonucunda polisin gaz ve tazyikli suyla meydanı birkaç dakikada darmadağın ettiğine dair bilgiler okuyucuya aktarılmıştır.

"*Polis değil eylemci"* başlığıyla verilen bir fotoğrafın yer aldığı haberde ise "Çevik kuvvetle çatışan gruptaki bir kişinin belindeki görüntüsü sosyal medyada 'bu sivil polis' söylentisi çıkardı. Polis bu kişiyi yakaladı, valilik kimliğini açıkladı: Devrimci Karargah'tan daha önce tutuklanmış olan Ulaş Bayraktaroğlu" sözcükleriyle aktarılan olay, şematik olarak bağlamında verilen arka plan bilgisine dayanarak haberleştirilmiştir.

Yukarıdaki haberlerin retoriği eylemcilerin taş ve molotofkokteyli atması sonucunda polisin saldırıya geçtiği şeklindeki anlamdan üretilmiştir. Haber iç sayfadaki devamında iki sayfa birleştirilerek verilmiştir. "*Taksim savaşı"* başlığıyla sunulan haberde, başlıkta geçen "savaş"ı çağrıştırır fotoğraf karelerinin yayınlandığı görülmüştür. İç sayfadaki haber metninde eylemciler "Gezi Dayanışma Platformu

mensupları ve diğerleri" şeklinde kategorize edilmiştir. Gezi Dayanışma Platformu'nun ise polise taş atan ve olayların tansiyonunun artmasına neden olan eylemcilerle polis arasına girerek "barış köprüsü" kurduğu belirtilmiştir. Muhabir Gezi Parkı eylemcilerinin masum olduğuna dair inancını güçlendirmeye çalışmıştır. Semantik çözümlemeye göre muhabir, bu platforma mensup olan eylemcilerin provokasyon gibi eylemlerde yer almadıkları fikrini okuyucuya ima etmiştir.

"*Eylemi bitirin gözlerinizden öpüyorum"* başlıklı bir başka haberde Başbakan olayın odağına alınmıştır. "*Başbakan'dan mesajlar"* alt başlığıyla ön plana çıkarılan temalar maddeler halinde aktarılmıştır. Erdoğan'ın açıklamalarından "*Kusura bakmayın Tayyip Erdoğan Değişmez"* sözleri haber iç sayfasındaki devamında başlığa taşınmıştır. Erdoğan'ın Taksim müdahalesinin ardından yaptığı açıklamalardan yeniden üretilen haberin spotunda, konuyla ilgili detaylarla durum bilgisi yapılmıştır. Erdoğan'ın "bu iş sona ermiştir. Bundan sonra bunlara tahammül yoktur." sözleri tematik olarak ön plana taşınan anlamlar arasındadır. Sentaktik çözümlemeye göre haberin etkin cümle yapısıyla aktarıldığı ve herhangi bir yorum yapılmadan üretildiği görülmüştür. Açıklamadan önemli bulunan detaylar ise şu ara başlıklar eşliğinde okuyucuya aktarılmıştır:

"*Dayatmayız dayattırmayız", "Ahlak ve çevre faciası", "Hedef ekonomi", "Art niyetil medya", "Faiz lobisi", "İmamı tehdit ettiler", "Nefret suçu işlediler", "CHP çamurun içinde kayboldu", "İnsanları sokağa dökmeyiz", "Artık bitirin gözlerinizden öpüyorum"*

Birinci sayfadan verilen bir başka haber İstanbul Valisi Mutlu'nun eylemcilere yaptığı "evlerinize dönün çağrısı"ndan üretilmiştir. "*Vali: Gezi'den çocuğunuzu alın"* başlığıyla verilen haber metninde Mutlu'nun vatandaşlara yaptığı "Taksim'e gelmeyin, Gezi'yi boşaltın, Can güvenliği sorunları olduğu konusunda ciddi istihbarat var" açıklamaları aktarılmıştır.

13 Haziran tarihinde manşetten verilen "*Yaralıyız"* başlıklı haberi muhabir, kendi gördüklerini güçlendirerek yeniden üretmiştir. Haberin spotunda polisin aşırı güç kullandığı ve şiddet yanlısı bazı küçük grupların eylemlerinden masum insanların zarar gördüğü yorumu yapılmıştır. Yine haberin spotunda tüm bu gelişmelerin "vicdanları yaraladığı" bilgisi yer almıştır. Haberin semantiğinde bu benzetme başlığa da taşınarak

güçlendirilmiştir. "*Yorgunuz"* başlığıyla kullanılan fotoğraf karelerinde ise 24 saat süren olaylar sonucunda protestocuların ve polisin yorgun düştüğü görüntüler kullanılmıştır. "*Taksim'de dayanışma"* ara başlığında ise kafasına rüzgâr nedeniyle bir tahta uçan polisin yardımına Gezi Parkı'ndaki eylemcilerin koştuğu bilgisi aktarılmıştır. Haberin retoriği eylemcilerin masum olduğu ve şiddet yanlısı olmadığı yönünde kurulmuştur.

"*Ağabeyi: Maalesef kardeşim kurtulamadı"* başlığıyla verilen haber bir diğer haber Gezi eylemleri sırasında Kızılay'da başından ağır yaralanan Ethem Sarısülük'ün beyin ölümünün resmi olarak açıklandığı bilgisinden üretilmiştir. Haberde Sarısülük'ün ağabeyinin açıklamaları yer almıştır. Ağabey Mustafa Sarısülük'ün yaşananlardan emniyet güçlerini sorumlu tutuğu bilgili ön plana çıkarılan temadır.

"*O polisler açığa alındı"* başlıklı haberde ise İzmir'de Gezi Parkı protestosuna müdahale esnasında bir genç kızı saçından sürükleyerek götüren polisler hakkındaki gelişmeler haberleştirilmiştir. Çok konuşulan bu haber, sosyal medyada da büyük yankı uyandırmıştır. Haber metninde olayın faili olarak belirtilen 3 çevik kuvvet polisinin açığa alındığı bilgisi vurgulanmıştır.

"*Avukatlar ayakta"* başlıktı haberde İstanbul Çağlayan Adliyesi'nde Gezi eylemi yapan 49 avukatın polis tarafından yaka paça gözaltına alındığına dair arka plan bilgisi verilmiştir. Haberin devamındaTürkiye'deki birçok şehirde bu olayın protesto edildiği tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Haber iç sayfadan "Yaka paça isyanı" başlığıyla tam sayfadan verilmiştir. Protestoya katılımın çokluğu haberin spotunda "binlerce avukat" sözleriyle vurgulanmıştır.

14 Haziran tarihinde Hürriyet, sürmanşetten verdiği haberinin odağına oyuncu Bergüzar Korel'i yerleştirmiştir. "*Ne zaman Siz-Biz olduk"* başlıklı haberde Korel'in eylemlere katıldığı için yapılan eleştirilere Twitter'dan verdiği yanıt yeniden üretilmiştir. Haber metninde Korel'in kendisine gelen bölücü, terörist şeklindeki mesajlara "kimi kimden bölmekle suçluyorsunuz? Ne zaman siz-biz olduk? Yapmayalım…" şeklindeki tweeti ön plana çıkarılmıştır. Bergüzar Korel'in yaptığı açıklamalardan üretilen bu haber ile halka bir olma, birlik olma mesajı verilmiştir.

"*Okumuş çocuklar"* başlıklı bir diğer haberde KONDA Araştırma ve Danışmanlık Şirketi'nin Gezi Parkı eylemcilerine yönelik yaptığı anketin sonuçları yeniden üretilmiştir. Hürriyet, anket sonuçlarından elde edilen eylemcilerin eğitimli olduğuna bilgiyi tematik olarak ön plana çıkarmıştır. İstatistiksel veriler sonucunda üretilen bu haberde "eylemcilerin neden Gezi parkı'nda olduğu", "Kadınların fazla olduğu", "eylemcilerin olayları Twitter'dan öğrendiği" gibi sonuçlar da ön plana çıkarılan temalar arasındadır. Haberin devamında ise "*Polis şiddeti ateşledi"* ve "*Seçim olsa oylar kime"* ara başlıkları ile gündemi meşgul eden konular detaylandırılmıştır. Eylemcilerin yarısının polis şiddetini gördükten sonra gelmeye karar verdiği ve seçim olsa %31'inin CHP'ye, %0,3'ünün ise Ak Parti'ye oy vereceğine dair bilgiler detaylandırılmıştır.

Haber, iç sayfadaki devamında ise *"Gezi'dekiler kim? %93 sade vatandaş"* başlığı ile verilmiştir. Tam sayfa verilen haberin spotunda 4 bin 411 eylemcinin hiçbir derneğe üye olmadığı, %93,6'sının da bir grubu temsil etmediği sadece vatandaş olarak geldiği ve yaş ortalamasının 28 olduğuna ilişkin bilgiler yer almaktadır. Haberin retoriği Başbakan'ın iddia ettiğinin aksine eylemde çeşitli örgütler ve CHP'nin parmağı olmadığı ima edilerek bu bilgiler ışığında inandırıcılığı artırılmak istenmiştir.

"*Gezi'ye anne zinciri"* başlıklı bir başka haberde ise Vali Mutlu'nun annelere "çocuklarınızı alın" çağrısı yapmasının üzerine annelerin Gezi'ye destek için Taksim'e geldiği aktarılmıştır. İç sayfadaki devamında da aynı başlıkla verilen haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

"*O polisin silahına el konulduğu"* başlıklı bir diğer haberde Ethem Sarısülük'ü vuran polisin silahına el koyulduğu bilgisi yeniden üretilmiştir. Edilgen cümle yapısıyla kurulan haber iç sayfadaki devamında "*Vuran polis kaydırıldı"* başlığıyla verilmiştir. Polisin kimliğinin henüz açıklanmadığı ancak Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü görevinden alınarak Personel Şube Müdürlüğü görevine kaydırıldığı ifadeleri yer almıştır. Buradaki görev değişikliğini ifade etmek için kullanılan "kaydırmak" kelimesi başlığa da taşınmıştır. Lexical çözümlemeye göre "kaydırıldı" kelimesinin "ayağını kaydırmak" deyimine yaptığı çağrışım yaptığını söylemek mümkündür. Böylelikle polisin cezasız kalmayacağı anlamı haberin retoriğinde üretilmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında "*Referandum değil, Plebisit"* başlıklı bir haber verilmiştir. Başbakan ve sanatçı Hülya Avşar'ın görüşmelerine ait söylemler haberde yeniden üretilmiştir. Hülya Avşar'ın söylemlerinden "*İnatlaşmamak lazım"* açıklaması ön plana çıkarılmıştır. Avşar'ın Başbakan'ın göründüğü kadar katı olmadığı şeklindeki ifadeleri haberde yer almıştır. Haber iç sayfada "*24 saatte müdahale"* başlığıyla yer almıştır. Haber ana metninde Hülya Avşar'ın görüşme sırasında Başbakan Erdoğan'dan korktuğu şeklindeki açıklaması tırnak işaretiyle verilerek vurgulanmıştır.

"*Avşar, yanında getirdiği 'Şiddetsiz İletişim' adlı kitaptan bazı bölümleri, 'Korktuğu' için Erdoğan'a okuyamadığını da söyledi. Avşar, 'Ben buradan tekme yemeden gidebilmek için bu düşüncelerimden vazgeçtim' dedi."*

Başlıkta yer alan Başbakan'ın söylemleri ise spotta açıklanmıştır. Ülke çapında oldukça tartışılan ve tekrar gösterilerin ateşlenmesine neden olan Başbakan Erdoğan'ın "*Gezi Parkı pislikten, sidik kokusundan geçilmiyor."* açıklamalarının yer aldığı haber metni ise "*Sabrın sonuna geldik"* ara başlığı altında kaleme alınmıştır. Gazetenin iç sayfasında "*O park kokudan geçilmiyor"* başlığı ile tartışmalara neden olan Başbakan'ın açıklamaları tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Haberin iç sayfadaki spotunda Erdoğan'ın "parkın pislik içinde olduğu, kokudan geçilmediği ve birçoğunun büyük abdestini dahi oraya yaptığı" yönündeki açıklamaları yinelenmiştir. Haberin devamında Başbakan'ın içinde "eylemcilerden gerçekten iyi niyetli olanlar olduğu, tuvalet ihtiyacını anlaştığı otellerde giderenler olduğu" gibi açıklamaları şu ara başlıklarla detaylandırılmıştır:

"*Kurunun yanında yaş da yanar", "Samimi olanlar otele gidiyor", "Yargı üstüne düşeni yapsın", "Sabrın sonuna geldik"*

15 Haziran 2013 tarihinde Hürriyet Gazetesi manşetinden Cumartesi ekinde yer alan "*İşte hayal meydanı"* ve "*13 saat resital"* başlıklı iki haber sunmuştur. İlkinde gazetenin Gezi Parkı eylemcilerine yönelttiği nasıl bir eylem hayal ediyorsunuz sorusundan alınan cevap üzerine çizdiği parka ait çizimin yer almaktadır. İkincisinde ise Alman piyanist Davide Martello'nun Taksim Meydanı'nda piyanosu eşliğinde yaptığı resitale ait bir haber bulunmaktadır.

"*Mesajı aldık gençler lütfen çekilin"* başlıklı bir başka haberin odağına Başbakan Erdoğan alınmıştır. Zira gazete ağırlıklı olarak Başbakan Erdoğan'ın açıklamalarını birinci sayfadan ya da manşetten vermiştir. Gazete olaylara ilişkin haberlerinin çoğunluğunu egemen söyleme ekseninde üretmektedir. Hürriyet'in böyle bir duruş sergilemesinin bağlamı olarak orta çizgide duran ve merkezi temsil eden bir gazete olduğu söylenilebilir. Başbakan'ın söyleminin yeniden üretildiği bu haber de buna örnek teşkil etmektedir. Konu hakkında sürekli açıklama yapan Erdoğan'ın sözleri güçlendirilmeden aktarılmaktadır. Haberde Erdoğan'ın eylemcilerin mesajının alındığını ve yargının kararının bekleneceğine dair söylemi makro çözümlemeye göre tematik açıdan ön plana çıkarılmıştır. Bir diğer ön plana çıkarılan tema Başbakan'ın herhangi bir örgüt mensubu olmayan gençlerden alanı terk etmelerini istemesi ve onlar çekildikten sonra orada bulunan bölücü örgütlerin temizleneceğine dair açıklamalarıdır.

Gezi Parkı eylemlerinde gaz bombası kapsülü yüzünden bir gözünü kaybeden 18 yaşındaki gencin açıklamaları "*Vedat'ın isyanı"* başlıklı haberde verilmiştir. Ajans kaynaklı bu haber iç sayfadan "*Gözümü verin"* başlığıyla sunulmuştur. Antalya'da yaşanan bu olayın arka plan bilgisi olarak "200 kişilik grubun Ak Parti binasının bulunduğu Gazi Bulvarı'nda polise molotofkokteyli ve taş atması sonucunda polisin de tazyikli su ve gaz bombasıyla karşılık verdiği; bu sırada polis tarafından atılan biber gazı kapsülünün Vedat Oğuz'un gözüne isabet ettiği" açıklamaları verilmiştir. Polisin hedef gözeterek 5 metreden ateş ettiği yönündeki iddiaların olay sırasında orada bulunan birinin tanıklığına başvurularak inandırıcılığı artırılmıştır. Ayrıca bu iddialar ara başlığa taşınarak güçlendirilmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında "*Gezi Parkı'nda tedavi sorgusu"* başlıklı bir haber verilmiştir. Sağlık Bakanlığı'nın Gezi Parkı'ndaki revir ve gönüllü sağlık hizmeti sunulmasıyla ilgili soruşturmaya ait detaylar haber metninde yeniden üretilmiştir. Bakan Müezzinoğlu'nun mesai saatinde, mesaisini bırakıp başka yere giden doktorlar hakkında soruşturma yapılmasının normal olduğuna yönelik sözleri ön plana çıkarılan anlamlar arasında yer almıştır. Gezi Parkı'nda yaralılara destek veren doktorların da fişlenmeye başlandığı şeklinde tartışmalar yaratan ve gündeme yerleşen bu duruma ülke genelinde tepki gösterilmiştir.

Hürriyet Gazetesi de haberin iç sayfadaki devamına 2 sayfa ayırarak bu olaya verdiği önemi göstermiştir. Haber spotunda Sağlık Bakanlığı Denetim Hizmetleri Başkanlığınca başlatılan inceleme kapsamında İstanbul Tabip Odası Başkanlığı'na inceleme yazısı gönderildiğine dair bir söylem üretilmiştir. Haberin ana metninde ise bu incelemede sorulan soruların detayı, Bakan'ın soruşturmanın normal olduğu yönündeki açıklamaları detaylandırılmıştır. "*Yardım etmemek suç"* ve "*Hepsi onurumuz"* ara başlıklarıyla ise Türk Tabipleri Birliği Başkanı Taner Gören ile Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Üyesi Dr. Osman Öztürk'ün görevlerini yaptıkları ve insanlık dersi verdiklerine dair ifadeleri içeren açıklamaları yeniden üretilmiştir.

Bu haberin hemen altında "*#direngeziparkı'na büyük soruşturma"* başlıklı bir başka haber yer almıştır. Haber sadece başlıktan oluşan küçük bir şeritle birinci sayfadan verilmiştir. Devamı ise iç sayfadan "*5 milyon tweet'e organize incelemesi"* başlığıyla sunulmuştur. Haber metninde muhabir, "ağaçlar kesiliyor diye Twitter üzerinden başlatılan kampanyanın çığ gibi yayıldığı" ifadelerini haberin arka plan bilgisi olarak vermiştir. Bu kapsamda Twitter'da yazılan 5 milyon tweet'in Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından incelemeye alındığı haberde öne çıkarılan temadır.

16 Haziran 2013 tarihinde "*Kara Gece"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Kadıköy çevreyolu ve Cumhuriyet Caddesi'ndeki kalabalığın fotoğrafı haberde kullanılmıştır. Muhabir, haberin spotunda olayları "Taksim Dayanışması'nın eyleme devam kararı almasının ardından Başbakan Erdoğan'ın 'siz boşaltmazsanız, boşaltırlar' uyarısından 3 saat sonra polisin Gezi Parkı'na girdiği" şeklinde yorumlamıştır. "*Biber gazı ve su"* ara başlığı altında Erdoğan'ın Sincan mitinginde yaptığı açıklamalardan sonra polisin Taksim Meydanı'nda toplananları önce uyardığı ardından tazyikli su ve biber gazıyla sert müdahale başlattığına dair ifadeler yer almıştır. Müdahalenin sert olduğu "*kurşunla iki yaralı"* ara başlığı altında detaylandırılmıştır. Ara başlığa çıkarılan bilgi ile haber metni tam olarak örtüşmemektedir. Başlıkta eylemcilerden iki kişinin öldüğü çağrışımı anlamı üretilirken, haber metni sonunda ise Vali Mutlu'nun 2 polisin yaralandığına dair açıkla yaptığı görülmüştür.

Haber iç sayfadan "*Sokaklar kilit"* başlığıyla verilmiştir. Haberin spotunda muhabir eylemcilere polisin müdahalede bulunmasının çoğu ilde protesto edildiği

söylemini güçlendirmek için "Türkiye'de binlerce kişi sokaklara döküldü" sözlerini kullanmıştır. "*Türkiye ayakta"* ara başlığıyla muhabir, güçlendirerek yeniden ürettiği haberin inandırıcılığını artırmak istemiştir:

"*Mecidiyeköy'de polis ile eylemci vatandaşlar arasında çıkan çatışmalar sırasında eylemcilere semt sakinleri de destek verdi. Bazı binalardan alkış bazı evlerden de polise bardak atıldı."*

Eylemin artık Gezi Parkı'nın dışına taşıp tüm ülkeyi harekete geçirdiğine işaret edilen bu haberde polis şiddetinin ayyuka çıktığı kullanılan fotoğraflarla belgelenmek istenmiştir.

"*Vali: Bugün Taksim'e gelmeyin"* başlıklı bir başka haberin odağına İstanbul Valisi yerleştirilmiştir. Gece konuştuğu belirtilen İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu'nun "*Böyle bir ortamda Taksim'e gelin demek, gelin polisle çatışın demek. Elbette anayasal hakların kullanılmasıyla ilgili izinler verilir. Ama bunun vakti yarın değildir."* Sözleri haberin spotunda aktarılmıştır. Haber aynı başlıkla iç sayfaya taşınmış, spotta yer alan bilgiler yenilenmiştir.

Hürriyet Gazetesi 16 Haziran tarihli nüshasının birinci sayfasının yaklaşık 3/1'ni Başbakan Erdoğan'ın Ankara Sincan'da yaptığı Milli İradeye Saygı mitingine ayırmıştır. Erdoğan'ın söyleminden yeniden üretilen bu haberin başlığına "*Tuzak kuruldu"* ifadeleri taşınmıştır. Spotta Erdoğan'ın konuşmalarından "asıl hedefin büyüyen Türkiye olduğu" şeklindeki söylemi ön plana çıkarılmıştır. Haberde Başbakan'ı Ankara'da dinlemeye gelen Ak Partililerin insan seli şeklindeki fotoğraf kullanılmıştır. "*17 gün boyunca tiyatro"* ara başlığı ile Erdoğan'ın şu sözleri yorumsuz bir şekilde aktarılmıştır:

"*Taksim olaylarının başında sözüm ona bir sanatçı çıktı, tweet attı. 'Mesele sadece Gezi Parkı değil arkadaş! Sen hala anlamadın mı' diyor. Bu ülkede hukuk varsa bunun hesabını soracağız."*

Başbakan Erdoğan bu söyleminde Gezi Parkı olaylarını sanatçı Mehmet Ali Alabora'nın ismini vermese de onun başlattığı şeklinde üretmiştir. Mehmet Ali Alabora'nın attığı tweet'i isim kullanmadan dile getirmiştir. "*Sokaklara Dökülmedik"*

ara başlığında ise Ak Partililer olarak "biz" diye bir söylem üretmiştir. Başbakan konuşmasında "*Birileri gibi sokaklara dökülenlerden olmadık. Birileri gibi eline taş alan, molotofkokteyli alanlardan, sapan alanlardan olmadık, birileri gibi gece yarılarına kadar kornalarına basarak gürültü kirliliği yapanlardan olmadık…"* ifadelerine yer vermiştir. Başbakan'ın eylem yapanları ötekileştirerek hatta birileri şeklinde kimliksizleştirip görmezden gelerek yaptığı mitingini muhabir yorum katmadan aktarmıştır.

Erdoğan'ın konuşmalarına yanıt veren ana muhalefet partisi liderinin açıklamaları da gazetenin aynı nüshasında yeniden üretilmiştir. "*Biz de nöbetteyiz"* başlıkla haberin odağına CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu alınmıştır. Kemal Kılıçdaroğlu'nun söyleminin yeniden üretildiği bu haberde Kılıçdaroğlu'nun da nöbete devam edeceğine dair sözleri aktarılmıştır.

17 Haziran 2013 tarihinde Hürriyet Gazetesi polis ve eylemci arasında geçen çatışmaları birinci sayfasına taşımıştır. "*Su bile biber gazlı"* başlıklı haberini manşetten vermiştir. Taksim ve civarında bir önceki gece sıkılan suyun eylemcilerin derisinde çok ciddi yanıklara yol açtığı tematik olarak haberin ön planına çıkarılmıştır. Muhabirin kendi tanıklığından ürettiği haberin anlamının güçlendirilmesi için "Vali Mutlu ilaçlı su sıktıklarını doğruladı", "CHP'li Mehmet Karlı 'Vücudum yanıyordu, kıpkırmızıydı. Doktorlar sulandırılmış asit tarzı bir şey sıkılmış' dedi" şeklindeki bürokrat ve siyasi kişilerin tanıklıklarına başvurulmuştur. Yine bu haberin retoriği suya biber gazı koyan polislerin fotoğrafının kullanılması yoluyla güçlendirilmiştir. Ayrıca başlıkta kullanılan "bile" ifadesi biber gazı kullanımını muhabirin çok bulduğunu göstermektedir.

Haber iç sayfasındaki devamında yine "*Suya gaz"* başlığıyla aktarılmıştır. Birinci sayfada kullanılan fotoğrafın hemen yanında yanık bir bacağa ait görüntü kolajlanmıştır. Haber metninde İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri Ali Çerkezoğlu'nun suyun temas ettiği yüzeylerde alerjik reaksiyonların oluştuğuna dair açıklaması aktarılmıştır. İlaçlı sudan yaralananlar arasında oldukları belirtilen CHP Genel Başkan Yardımcısı Sezgin Tanrıkulu ve Bilim Kurulu Üyesi Mehmet Karlı'nın yaşadıklarına dair detaylar da kendi sözleriyle sunulmuştur. Birinci sayfadaki haber metninde yer alan konuyla ilgili İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu'nun açıklamaları bu haberin hemen altında "*İlaçlı ama kimyasal değil"* başlığıyla sunulmuştur. Mutlu'nun söylemlerinden TOMA'ların sıktığı

suyun ilaçlı olduğu ancak hiçbir şekilde kimyasal bir etki içermediği yönündeki sözleri ön plana çıkarılmıştır.

Manşetten verilen "*Tehlikeli İnatlaşma"* başlıklı fotoğraf haber manşetten verilmiştir. Fotoğraf altı yazısında Kızılay'a yürümek isteyen eylemcilerden birinin polis aracına direndiği vurgulanmıştır. Fotoğrafta zırhlı bir polis aracına ellerine dayanmış bir gencin arabayı itmeye çalıştığı görüntü yer almaktadır. Bu fotoğrafın hemen altında ise tazyikli suyla yerde sürüklenen bir eylemciye ait başka bir fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğraf haberin spotunda muhabir, "Türkiye'yi saran gergin havayı dağıtacak bir adım dün de gelmedi" şeklinde olayları yorumlamıştır. Muhabirin beklediği bu adım hükümetten beklenmektedir. Son günlere ait haberlerini genellikle olayların göstericilerin taş atmasıyla başladığı söylemiyle yeniden üreten gazete, bu haberinde bu durumu tam tersi şekilde işlemiştir. Haber, polisin İstanbul ve Ankara'da eylemcilere sert müdahale ettiği ve bunun sonucunda göstericilerin de taş yağdırdığı şeklinde sunulmuştur.

Haberin devamında ara başlıklarla İstanbul ve Ankara'da yaşanan önemli gelişmeler aktarılmıştır. Gezi Parkı eylemlerinde aktif rol oynayan Beşiktaş Çarşı Grubu'na polisin operasyon düzenlemesine ait bilgilerden üretilen haber "*Çarşı'ya operasyon"* başlığıyla aktarılmıştır. Gezi Parkı olayları süresince Çarşı Grubu'nun eylemcilerin yanında duran hatta bizzat eyleme katılan üyeleri eylemcileri destekleyen halk tarafından sempati toplamıştır. Dahası birçok farklı takım taraftarı bu duydukları sempatiyi Beşiktaş taraftarı olmaya başlayarak göstermiştir. Çarşı Grubu'nun kurucularından 22 kişinin gözaltına alındığı haberde ön plana çıkarılan tema olmuştur. Haber iç sayfadaki devamında da "Çarşı'ya 22 gözaltı" başlığıyla verilmiştir. Haberde Çarşı Grubu adına açıklama yapan Avukat İnan Kaya'nın gözaltına alınanların durumu netleşinceye kadar Beşiktaş Köyiçi'nde kartal heykeli altında oturma eylemi yapacaklarına dair şu açıklamaları aktarılmıştır:

"*Vali: Çarşı'yla ilgili değil"* ara başlığıyla ise Mutlu'nun konuyla ilgili söylemi yeniden üretilmiştir: "*Olaylarda, barikatlar kurup, yönlendirme yapanlar arasında, bu taraftar grubundan kişiler de vardır. Bu, Beşiktaş ve Çarşı grubuyla ilintilendirilmemelidir."*

"Polis: 11'i Çarşı'dan" ara başlığı altında ise gözaltına alınan 22 kişiden 11'inin Çarşı Grubu'ndan olduğunu açıkladığı bilgi yeniden üretilmiştir. Ancak polisin yaptığı bu açıklamaya rağmen Çarşı Grubu adına açıklama yapan avukatın yapmış olduğu açıklama ciddiye alınıp gruptan 22 kişinin gözaltına alındığı başlığa taşınmıştır. Haberde muhabirler polisin söylemine itibar etmemiştir.

"Başbakanlık Taarruzu" başlığıyla sunulan haberde ise olaylar sırasında polis kurşunuyla ölen Ethem Sarısülük'ün cenazesini Kızılay'a götürmek isteyen kalabalığa polisin müdahalesi yeniden üretilmiştir. Makro çözümlemenin bir ayağı olan tematik çözümlemeye göre bu haberde tematik olarak "100 kişilik bir grubun Başbakanlık Merkez Bina'ya girmeye çalışması" ön plana çıkarılan temadır. Lexical çözümlemeye göre sözlük anlamı "düşman kuvvetlerini geriletmek, ezmek için yapılan ileri hareket" olan "taarruz" kelimesinin başlığa taşınarak, haberin retoriği hem bir savaş ortamından kurulmuş hem de Başbakanlık Merkez Bina'daki kolluk kuvvetlerinin düşmana davranır gibi eylemcileri geri püskürttüğü ima edilmiştir.

"*Tek tek bulup hesap soracağız"* başlığıyla birinci sayfadan verilen bir diğer haberin odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Erdoğan'ın Kazlıçeşme mitinginde yaptığı konuşmalar haberde yeniden üretilmiştir. Tematik çözümlemeye göre haberin spotunda ön plana Erdoğan'ın Gezi Parkı eylemcilere sert uyarılarda bulunduğu ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca spotta yer alana söylemin retoriği mitingde bulunan kalabalığa ait fotoğraf ve "yüzbinlere konuşan Başbakan Erdoğan…" ifadeleri ile güçlendirilmiştir. Yine Erdoğan'ın konuşmaları "*Böyle Başbakan göremezler"* ara başlığıyla birinci sayfadan aktarılmıştır. Haberin ana metninde ise spotta "sert uyarı" şeklinde yorumlanan Erdoğan'ın şu sözleri herhangi bir yorum yapılmadan aktarılmıştır:

"*Şiddet uygulayanları kameralardan bulacağız. Medyada, sosyal medyada provokasyon yapanları tek tek belirleyeceğiz."*

Erdoğan'ın konuşmalarından üretilen haber iç sayfadaki devamında "*Reuters…BBC… CNN… Hadi Gizle"* başlığıyla verilmiştir. Spotta ise Başbakan'ın yabancı basını yalan haber üretmekle suçladığı sözleri ve mitingdeki kalabalığın Türkiye'nin gerçek fotoğrafı olduğu yönündeki söylemi ön plana çıkarılmıştır.

Başbakan'ın konuşmasından diğer ön plana çıkarılarak detaylandırılan söylemler şu ara başlıklarla aktarılmıştır:

"*İşte fotoğraf burada", "Git çadırlarını yaylalara kur", "Terörle işbirliği yapanlar", "Hiçbir yerde böyle Başbakan yok"*

17 Haziran 2013 tarihinde "*Genç Berkin de başından vuruldu"* başlıklı haber birinci sayfadan verilmiştir. 16 Haziran 2013 tarihinde polisin attığı gaz bombasının kapsülüyle başından yaralanan 14 yaşındaki Berkin Elvan'ın durumunun ağır olduğu söyleminden yeniden üretilen haberde durum tanımlaması yapılmıştır. Berkin'in durumu hakkında doktor görüşü alınarak, hayati tehlikesinin yüksek olduğu vurgulanmıştır. Zira çalışmanın önceki kısımlarında belirtildiği gibi Gezi eylemlerinin sembol isimlerinden biri olan Berkin Elvan hastanede 269 gün sürdürdüğü hayat mücadelesi, 11 Mart 2014 tarihinde son bulmuştur.

18 Haziran 2013 tarihinde Hürriyet, olayın odağına Başbakan Erdoğan'ı aldığı "*Bunlar şaşırmış"* başlıklı haberi birinci sayfadan vermiştir. Başbakan'ın polisin orantısız güç kullanmasına yönelik tepki kararı alan Avrupa Parlamentosu'na verdiği öfkeli cevaplar haberde yeniden üretilmiştir. Başlığa taşınan başlıkta Başbakan'ın tepkisine işaret edilmektedir. Erdoğan'ın "*Siz de Antidemokratsınız"* sözleri ara başlığa taşınmıştır. Bu ara başlık gazetenin iç sayfasında da kullanılmıştır. Haberin ana metninde Erdoğan'ın konuşmasından ön plana çıkan konular şu ara başlıklar altında detaylandırılmıştır:

"*Dürüstlük yok, bunlar şaşırmış ya", "Demokrasiye saygınız yok", "Uysal koyun olmayın", "CNN şecaat arz ederken"*

Gazetenin aynı nüshasında Gezi Parkı konulu "*İşte tutuklu piyano"* başlıklı bir başka haber yer almıştır. Gezgin piyanist Alman Martello'nun Gezi Parkı'na destek vermek için geldiği Taksim Meydanı'ndaki resitali üzerine piyanosuna el koyulduğuna dair bilgi haberleştirilmiştir. Piyanoya el koyulması ironik bir şekilde başlığa taşınmıştır.

"*Ethem'i vuran 9mm'lik silah"* başlığıyla Ethem Sarısülük'ün ölümüne dair detaylar haberleştirilmiştir. Başlıkta yer alan 9 mm'lik silah detayı jandarma bilirkişi

raporuna aittir. Savcılığa sunulan raporda 9 milimetre kalibreli silahın genelde polislerin kullandığı silah özelliği olduğu kaydedilmiştir. İç sayfada "*Silahı ve ismi verin"* başlığıyla üretilen haberde savcılığın jandarma bilirkişi raporunun teslim edilmesinden sonra emniyetten Ethem Sarısülük'e ateş açan polisin ismini ve silahını istediğine dair bilgi ön plana çıkarılmıştır. Muhabir herhangi bir kaynak belirtmediği bu haberini aktif cümle yapısıyla yeniden üretimiştir.

"*Taksim yolunu polis kesti"* başlıklı haberde 1 milyon DİSK, KESK, TMMOB, TTB, TDB üyelerinin iş bırakma eylemi yaptığı bilgisi yeniden üretilmiştir. Katılıma kalabalığın ön plana çıkması için başlıkta rakamsal bir ifade kullanıldığı görülmektedir. "*Harbiye'de müdahale"* ara başlığı ile Taksim'e çıkışın engellemesi üzerine sendikaların dağıldığı ancak Harbiye'de eyleme devam eden bir gruba polisin müdahalede bulunduğu ifadeleri yer almaktadır. Olaya dair yaşanan gelişmelerin anlatıldığı haber gazetenin iç sayfasından, "*Gezi için iş bıraktılar"* başlığıyla sunulmuştur. Haberde Türkiye genelinde iş bırakma eylemi yapan sendikaların talebinin polis müdahalesinin sona ermesi olduğu bilgisi spotta verilerek tematik olarak ön plana taşınmıştır. Haber metninde yaşananları yorumsuz bir şekilde aktarılmıştır. "*Güler'e sendikalardan yasak tepkisi"* ara başlığıyla ise beş sendikanın iş bırakma eylemi için "Meydana çıkan memur sonucuna katlanır" diyen İçişleri Bakanı Muammer Güler'e yanıt verildiği şeklinde ifade yer almıştır. KESK Başkanı Lami Özgen'in "İçişleri Bakanı'nın açıklamaları hukuksuz ve anayasaya aykırıdır." şeklindeki Bakan'a verdiği cevap da herhangi bir yorum katmaksızın aktarılmıştır.

Birinci sayfadan verilen Gezi Parkı olaylarına ilişkin bir diğer haber "*Duran Adam"* başlığıyla verilmiştir. Haberin içeriğinde Taksim'de sanatçı Erdem Gündüz'ün AKM önünde sabit durarak pasif protesto gerçekleştirdiği ve onu gören onlarca kişinin de eyleme katıldığı aktarılmıştır. Erdem Gündüz'ün yaptığı bu eylem Gezi Parkı protestolarında oldukça popüler hale gelmiştir. Siyasiler de bu eyleme söylemlerinde yer vermiş, hatta bazıları bizzat gerçekleştirmiştir. Haber iç sayfadan "*Sessiz eylem"* başlığıyla verilmiştir. Muhabirin kendi gözlemlerinden ürettiği haberin detayında olayın kısa sürede Twitter'da Trend Topic olduğu ve eylemin Gezi Parkı protestolarına yeni boyut kazandırdığını aktarmıştır.

19 Haziran tarihinde "*İmajımız yıkılır"* başlıklı haberin odağına Cumhurbaşkanı Gül alınmıştır. Haberde Gül'ün Gezi Parkı olaylarının Türkiye'nin imajını zedelediği yönündeki söylemi yeniden üretilmiştir. "*Acil toparlanalım", "Geriye düşmeyelim"* ara başlıkları ile Gül'ün konuşmasından ön plana çıkan kısımlar aktarılmıştır. Gül'ün konuşmasında ön plana çıkan tema, olaylardan herkesin ders alması gerektiği ve bunun sonucunda projelerin askıya alındığıdır.

Bunun hemen altında "*Polisimize teşekkür"* başlıklı bir başka haber bulunmaktadır. Başbakan Erdoğan'ın söyleminin yeniden üretildiği haberde Erdoğan'ın "polise sabır ve sağduyusu için teşekkür etmesi" ön plana çıkarılmıştır. Tematik çözümlemeye göre haberde ön plana çıkarılan bir diğer tema Erdoğan'ın "*Tabipler Birliği baş provokatör"* sözleridir. Haber metninde ise yine Erdoğan'ın herkesin tepki gösterdiğinin aksine polisin demokrasi sınavından başarıyla geçtiği müdahale gücünü daha da artıracakları yönündeki eylemcileri kızdıran sözleri işlenmiştir. "*Polis ne yaptı kurşun attı mı"* başlığıyla iç sayfadan verilen haberde Başbakan'ın polise övgüler yönelttiği söyleminden öne çıkan anlamlar ara başlığa taşınmıştır:

"*Tertibe hazırlıklıydılar", "Polisimize çok teşekkür ediyorum", "Halk sabırla izledi", "Tabipler birliği baş provokatör", "O Vandallar seni Başbakan mı yapacak?", "Alevilere çağrı"*

"*Halk sabırla izledi"* ara başlığında Başbakan Erdoğan, bu şiddet eylemlerini tasvip etmeyip evinde sabırla izleyen halkın Kazlıçeşme'de toplanarak bu oyunu bozduğu şeklindeki sözleri aktarılmıştır. Erdoğan'ın bu sözleri gerçek halkın kendisine oy veren tabanı olduğunu ima etmektedir. Bu anlamda Erdoğan kendisini tasvip etmeyenleri halktan görmemektedir.

Gerek miting gerekse katıldığı toplantılarda Gezi Parkı eylemleri hakkındaki olumsuz düşüncelerini sürekli dile getiren Başbakan Erdoğan'ın bu tutumuna muhalefet parti liderlerinin gösterdiği tepki 19 Haziran 2013 tarihli Hürriyet'te yeniden üretilmiştir. Bu haberlere örnek gösterilebilecek "*Gençler kazandı Başbakan yenildi"* başlıklı haber gazetenin aynı nüshasında yayınlanmıştır. Haberde Kılıçdaroğlu olayın odağına yerleştirilmiştir. Haberin retoriği Başbakan ve eylemciler arasındaki tartışmada kazanan tarafın gençlerin olduğunu düşünen muhabir bu düşüncesini Kılıçdaroğlu'nun

ağzından aktardığı başlıkta açığa çıkarmıştır. Haber metninde Kılıçdaroğlu'nun ağzından "Gençler siz kazandınız, Erdoğan yenildi." İfadeleri kullanılmışken bu ifadeler başlığa yorumsamacı bir dille taşınmıştır. Haber iç sayfadan "*Dünyanın gözü açıldı"* başlığıyla verilmiştir. Partisinin grup toplantısında konuşan Kılıçdaroğlu'nun Gezi Parkı olayları karşısında Başbakan Erdoğan'ın tutumunu eleştirdiği söyleminden önemli kesitler ara başlıklarla okuyucuya sunulmulmuştur:

"*Bir demokrasiyi bilmiyor", "Diktatör kaybetti", "Mehmet Ali Alabora'ya destek", "Sessizlik en büyük eylem", "Sen de insan değilsin", "Devletin acımasız yüzü", "Zulmün artsın da gidici olasın"*

Gazetenin aynı nüshasında bir başka haberde MHP Lideri Devlet Bahçeli'nin Başbakan Erdoğan'ı eleştiren söyleminden üretilmiş bir haber bulunmaktadır. "*Başgaz Erdoğan TOMA'cı AKP"* başlıklı haberde Bahçeli'nin konuşması içinde geçen Ak Parti ve Başbakan'a yönelik yaptığı benzetmeler haberin başlığına taşınmıştır. Haber iç sayfaya "*En vahşi dingoluk bunların"* ifadesiyle taşınmıştır. Haberin spotunda başlığa taşınan Bahçeli'nin "Burası dingonun ahırı değil" ifadesi tematik açıdan ön plana çıkarılmıştır. Ancak Bahçelinin "dingonun ahırı" benzetmesiyle kullandığı ifade ve başlığa taşınan ifadenin farklı olduğu görülmektedir. Muhabir Bahçeli'nin iddiasını güçlendirmek için başlıkta kullanılan "dingoluk" kelimesini vahşi olarak nitelendirmiştir. Lexical çözümlemeye göre bu durum muhabirin kendi bir düşüncelerini aktarmak için Bahçeli'nin söylemi üzerinden örtük yorum yapmıştır.

"*Dalga dalga Duran Adam"* başlıklı haberde ise Erdem Gündüz'ün başlattığı sessiz eylemin Türkiye'nin farklı şehirlerine de yayıldığı aktarılmıştır. Haberin fotoğrafında ise elinde Kafka'nın *Dönüşüm* isimli romanı açık duran ve gözleri bağlı olan bir genç kadının görüntüleri kullanılmıştır. Bu kareler "*eylemci duruyor polis bakıyor"* sözcükleriyle açıklanmıştır. Haber ana metninde ise Erdem Gündüz'le yapılan röportaja yer verilmiştir. Haberin iç sayfasında "duran adam" eylemlerinin tamamının yer aldığı kareler "*Durmuyorlar"* ana başlığı altında verilmiştir. Erdem Gündüz'ün açıklamasının detayı "*Direndim"* ara başlığı ile verilmiştir. Erdem Gündüz'ün *"...Kendi içimde hissettiğim sıkıntıyı dile getirmeye çalıştım, yani direndim. İstiklal Caddesi ve Taksim Meydanı'nda olanlar, televizyona başka türlü yansıyor... Hiçbir şey olmamış*

gibi sunuluyor." Duran adam eylemlerinin devam ettiği haberde kullanılan Gündüz'ün fotoğrafındaki yazıda "*İlk duran adam konuştu"* ifadesiyle ima edilmiştir.

"*Çarşı duruşu"* ara başlığıyla ise Beşiktaş'ta bir kişinin Kartal heykelinin altında durmaya başlaması üzerine, Çarşı Grubu'ndaki gözaltıları simgeleyen 10 çift ayakkabının bırakıldığı aktarılmış ve bu görüntüye ait fotoğraf kullanılmıştır. *"Durup dururken gözaltına alındılar"* başlıklı bir diğer haberde Taksim'de Duran Adam eyleminde, gözaltına alınan 17 kişinin gözaltına alındığı bilgisi muhabir tarafından güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Başlıkta geçen "durup dururken" ifadesi hiçbir şey yapmayan insanların gözaltına alınmasına muhabirin tepki gösterdiğine işaret etmektedir. Bu gözaltının yanlış olduğuna dair kanaatin inandırıcılığını artırmak için haberin hemen altında uzman görüşüne başvurulmuştur. "*Durmak suç değil"* başlığıyla verilen haber hukukçuların yorumlarından oluşmaktadır. Türkiye Barolar Birliği Başkanı Metin Feyzioğlu, Avukat Ali Rıza Dizdar ve Avukat Efkan Bolaç'ın "durmanın suç olmadığı" şeklindeki söylemleri haberin retoriğini oluşturmaktadır.

Gazetenin aynı nüshasında Gezi eylemlerini konu edinen bir başka haber *"Gezi direnişinde seri gözaltılar"* başlığıyla verilmiştir. İstanbul'da Gezi eylemlerinde provokasyon yaptıkları ve Marksist-Leninist Komünist Parti (MLKP) üyesi oldukları öne sürülen 78 kişinin seri operasyonlarla gözaltına alındığı ve Ankara'da 26, Eskişehir'de ise 13 kişinin emniyete götürüldüğü bilgisi haberde aktarılmıştır.

Olaylarla ilgili birinci sayfadan verilen son haber "*BM'den azami diyalog çağrısı"* başlıklıdır. BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon'ın Gezi Parkı gösterilerine ilişkin yaptığı açıklama yeniden üretilmiştir. Ki-moon'ın "İstikrarın diyalog, barışçıl toplanma ve ifade özgürlüğüne saygı yoluyla garantine alınacağı" şeklindeki Ak Parti hükümetinin olaylar sırasındaki tavrını eleştiren sözleri güçlendirilmeden aktarılmıştır.

20 Haziran 2013 tarihli Hürriyet Gazetesi manşetinden "*Yakma Timi açığa alındı"* başlıklı haberi sunmuştur. 31 Mayıs 2013 tarihinde de Hürriyet "*Yakma Timi"* başlığıyla bu haberi manşetine taşımıştır. Haber maskeli ve sivil kişilerin zabıta yeleklerini gizleyerek protestocuların çadırlarını yaktığı bilgisinden oluşturduğu bu haberin devamı olarak üretilmiştir. Hürriyet haberinde kullandığı bilgilerin gerçekliğinin ispatlandığını göstermek için geçmiş tarihli bu haberin bulunduğu birinci

sayfasının görüntüsünü 20 Haziran tarihli bu haberin fotoğrafı olarak kullanmıştır. Haberin spotunda 4 zabıta memuru ile 1 teknisyene idari soruşturma açıldığı bilgisi yer almaktadır. "*Görüntüler incelendi"* ara başlığıyla verilen haber metninde ise Hürriyet, haberlerini doğru bilgilerden inşa ettiğini şu ifadelerle belirtmiştir: "*...Mülkiye müfettişleri, Emniyet Foto Film Şube Müdürlüğü'nün çektiği görüntülerle 31 Mayıs'ta Hürriyet'in manşetten verdiği fotoğrafları inceledi."* Bu sözlerle Hürriyet, bir olayın aydınlanmasında payı olduğunu, doğru ve gerçek habercilik yaptığını ima etmiştir.

"*Polise tayin ve izin yok"* başlığıyla üretilen bir diğer haber, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün polislere gönderdi cep mesajında yer alan bilgilerden yeniden üretilmiştir. Spotta 2 bin 200 personelin il dışı tayinleri ve şark hizmetinin bir yıl süreyle, izinlerin ise geçici olarak durdurulduğunun SMS'le duyurulduğu bilgisi yer almıştır. Haberin retoriği bu kararın polisi ve İstanbul'dan gelecekleri bekleyen diğer illeri mağdur ettiği mağdur ettiği yorumu güçlendirilmiştir. Haber, iç sayfadan "*Poliste tayin de izin de durdu"* başlığıyla verilmiştir. Lexical çözümlemeye göre başlıkta kullanılan "durdu" kelimesinin büyük harf ve farklı renkle kullanılması "duran adam" eylemiyle bağlantılı kullanılmıştır. Ayrıca semantik çözümlemeye göre devam eden eylemlerin polisin de hayatını olumsuz etkilediği iması yer almaktadır. Haberin retoriğinin güçlendirilmesi için "*Kafama sıkacağım"* ara başlığı ile bazı polislerin ismi belirtilmemiş forumlarda yazdıkları aktarılmıştır.

"*A.E: Tayinler belli olduğunda eşyalarımı gönderdim. Eşyaları gönderirken bir ton para harcadım, şimdi geri getirmek için para harcayacağım."*

"B.Y: Tayinim çıkınca kira kontratımı iptal ettim. Gidecek olduğum ilde ev kiraladım. Yeni ev bulmak zorundayım, kaporam da yandı."

"Tentakül nik'li bir polis: Biri geçici desin, kafama sıkacam yoksa."

Bu haberin devamında kitap okuyan çevik kuvvet polislerinin yer aldığı fotoğrafa ait üretilen söylemden de bir haber üretilmiştir. "*Polis de okuyor"* başlıklı fotoğraf haberin yazısında AKM önünde nöbet tutan bazı polislerin de kitap okumaya başladığı aktarılmıştır. Kitap okuyan iki polisin görüntülü fotoğrafla sunulan haber, iç sayfasındaki devamında "*Duranlara karşı kitaplı duruş"* ara başlığıyla verilmiştir.

Polisin okuduğu kitaplar arasında "Dostoyevski-Kumarbaz, M. Barış Mutlu- Beynine Format, Mehmet Akif Ersoy- Safahat" isimli kitaplar olduğu belirtilmiştir. Gazetenin önceki Duran Adam eylemlerinin başlamasının hemen ardından İstanbul'da bir kadının elinde Kafka'nın *Dönüşüm* isimli romanını okuduğu ve polisin de onu şaşkınlıkla izlediği gözleminden üretilen bir haberi yayınladığı görülmüştür. Burada çizilen polisin "Aydın kesimi anlamadığı düşüncesine" egemen söylemin bilinçli bir şekilde üreterek kitle iletişim araçlarına servis ettiği "okuyan polis" tablosundan bu haberin yeniden üretildiği görülmektedir.

"Twitter'da sıfır çektik" başlıklı bir diğer haber, Gezi Parkı olaylarıyla birlikte özgürlüklerin ve demokrasinin savunucusu gibi tanımlanmaya başlayan ve yurttaş haberciliğine tanıdığı olanaklar sayesinde en önemli alternatif haber kaynaklarından biri haline gelen Twitter'ın Türkiye'nin demokrasi dışı taleplerine cevap vermediği yönünde bir söylem üzerine kurulmuştur. Lexical çözümlemeye göre bahsi geçen söylem "sıfır çektik" deyimiyle güçlendirmiştir. Türkiye'nin Twitter'a yaptığı hiçbir başvurusuna yanıt gelmediği bilgisi haber metninde tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Haberin iç sayfasından verilen devamında da "sıfır çektik" başlığı yinelenmiş ve şematik olarak durum tanımı yaparak haber hakkında bilgi veren "*Türkiye istedi, Twitter cevap vermedi"* üst başlığı kullanılmıştır. Spotta 2012 Temmuz-Aralık döneminde tüm dünyada 30 hükümet tarafından Twitter'a yapılan bilgi talebinin %59'u karşılanırken Türkiye'nin isteklerinin hiçbirine cevap verilmediği belirtilmiştir. Türkiye'nin Twitter tarafından önemsenmediği veya isteklerinin demokratik olmadığı anlamı Türkiye'yi özgürlükler ülkesi olarak bilinen ABD'yle kıyaslayarak güçlendirilmiştir. "*ABD'ye var Türkiye'ye yok"* ifadelerinden oluşan bu ara başlığıyla sunulan haber metninde ise spotta yer alan bilgiler detaylandırılmıştır.

20 Haziran tarihli Hürriyet'te son olarak "duran adam" eylemlerine ait görüntüler yeniden üretilmiştir. "*İzmir sıcak dinlemedi"* başlıklı fotoğraf haberde "Duran efe ve karşısında duran genç kız"ın görüntüsü kullanılmıştır. Yine "*Duran Adam'ı dünya selamladı"* başlıklı bir başka haberde ise yurt dışı basınının bu eylem hakkındaki haberleri aktarılmıştır. İngiliz gazetesi Guardian ve İtalyan gazetesi La Repubblica'nın "duran adam" eylemini desteklediği haberleri Hürriyet'in birinci sayfasından sunulmuştur. Bu olumlama ise lexical çözümlemeye göre başlıkta "selamlamak"

kelimesiyle ima edilmiştir. Ülke çapında yaygınlaşan bu eylem ilginç yollarla da gerçekleşmiş ve ortaya değişik kareler çıkmıştır. Bunlardan birine Hürriyet gazetenin aynı nüshasında yer vermiştir. "*Havada duran adam"* başlıklı haberde, bir paraşüt pilotunun bin metre yükseklikte duran adam eylemi yaptığına ait fotoğraf karesi de okuyucuya aktarılmıştır.

Merkez gazeteyi temsilen çalışmaya dahil edilen Hürriyet gazetesinin incelenen günlerdeki haberlerinin söylemi genel bir çerçevede yorumlandığında; gazetenin Gezi Parkı konulu haberlerinin merkezine "polisin orantısız güç kullandığı" söylemini aldığı tespit edilmiştir. Bilindiği gibi Gezi Parkı olaylarının bir tarafında eylemciler diğer tarafta ise polis ve Başbakan olayların seyrini belirleyen aktörler olmuşlardır. Ülke genelinde olaylar Gezi Parkı eylemlerinin ötesinde, eylemi destekleyenler ya da polisi ve Başbakan'ı destekleyenler şeklinde ikiye ayrılmıştır. Bu bağlamda Hürriyet gazetesi haberlerini eylemcilerden yana bir çizgide polise karşı ürettiği tespit edilmiştir. Ancak gazetenin Başbakan'ı bu eleştirinin dışında tuttuğu gözlenmiştir. Özellikle Başbakan Erdoğan'ın söylemin odağına yerleştirildiği egemen söyleme ait haberlerin Hürriyet'in birinci sayfasında yer bulduğu görülmüştür. Öte yandan araştırmaya dahil olan tarih aralığının sonlarına doğru, polisin imajının düzeltilmesi için iktidar tarafından üretilen haberlerin gazetede yer aldığı görülmüştür. Bu anlamda gazetenin Gezi Parkı konulu haberlerini ideolojik süzgeçten çok ekonomik kaygılarla yapılandırdığını söylemek yanlış olmayacaktır.

3.2.2.1.3. Yenişafak Gazetesi Söylem Analizi

29 Mayıs tarihinde Gezi Parkı olaylarıyla ilgili tek haber Yeni Şafak'ın 9. sayfasından yayınlanmıştır. "*Gezi Parkı'nda gergin gün"* başlıklı haberde "Gezi Parkı'nın Elmadağ yönüne bakan duvarının yıkılması üzerine eylemcilerin nöbet başlattığı ve polisin biber gazıyla müdahale ettiği" bilgisi tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca haberin giriş kısmında verilen bu bilgilerle olayın arka plan bilgisi hakkında okuyucu bilgilendirilmiştir. Tarafların gerginleşmesi üzerin İstanbul Belediyesi'nin "Gezi Parkı'nın Divan Oteli tarafına bakan kısmının yaya geçişini engellediği için yayalaştırma projesi kapsamında yıkıldığı, sökülen 5 ağacın başka bir yere taşındığı" şeklinde yaptığı açıklama "*Beş ağaç sökülüp taşındı"* ara başlığıyla aktarılmıştır. "*Kepçeyi Önder durdurdu"* ara başlığıyla ise arbedelerin sonunda tekrar

çalışmaya başlayan iş makinelerini BDP Milletvekili Sırrı Süreyya Önder'in kepçenin önüne geçerek durduğu ifadeleri okuyucuya sunulmuştur. Haberin genel retoriğine bakıldığında eylemlerin duvar yıkılması sonucunda başladığı bilgisinden kurulduğu görülmektedir.

31 Mayıs tarihinde "*Gezi Parkı'na şafak baskını"* başlığıyla gazetenin 19. Sayfasından verilmiştir. Haber metninde "3 gündür Gezi Parkı'nda eylem yapan göstericilere polisin müdahale ettiği, slogan atarak direnen göstericilere polisin biber sıktığı" ifadeleri yer almaktadır. Tematik olarak haberde ön plana çıkarılan temaların içinde "polisin eylemcilerin çadırlarını alandan toplayarak uzaklaştırılmasının ardından kalan çadırların maskeli kişiler tarafından ateşe verildiği" bilgisi tematik açıdan ön plana çıkarılan temadır. Maskeli ve kimliği belirsiz olarak belirsizleştirilen çadır yakma eyleminin failinin çalışma kapsamında incelenen Cumhuriyet ve Hürriyet gazetelerinin analizinde "zabıta" olarak verildiği görülmüştür.

Yeni Şafak Gazetesi 1 Haziran 2013 tarihinde "*İkisi de orantısız"* başlıklı haberi sürmanşetten vermiştir. Hem polis hem de göstericilerin yaptıklarının yanlış olduğu söyleminden üretilen bu haberin retoriğinin güçlendirilmesi için "yakın mesafeden biber gazı sıkan polis fotoğrafı" ve "göstericilerin polis aracına saldırdığı kare" haber fotoğrafı olarak kullanılmıştır. Haberin detayında fotoğrafta yer alan görüntüler başlığı destekler bir söylemle üretilmiştir. "*Mutlu: Aynı duyguları paylaşıyoruz"* ara başlığıyla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş ile Vali Hüseyin Avni Mutlu'nun "Çevre konusunda eylemcilerle aynı duyguları paylaşıyoruz" şeklindeki açıklamaları verilmiştir. Haber iç sayfadaki devamından "*Taksim'de tehlikeli restleşme"* başlığıyla verilmiştir. Sayfanın neredeyse yarısından verilen bu haberde kullanılan fotoğraflarla olaya ait görüntüler aktarılmış ve fotoğraf altı yazısıyla olaylar Yeni Şafak tarafından yorumlanmıştır.

Eylemcilerin barikat kurduğu fotoğrafın alt yazısında "ağaçları korumak için eylem yaptığını iddia eden göstericilerin içinde çiçek bulunan beton blokları devirip polise karşı kullandığı görüldü" ifadeleri kullanılmıştır. Eleştirel söylemde en önemli özelliklerden birinin ima olduğu çalışmanın önceki kısımlarında da belirtilmiştir. İma yoluyla haberi üreten muhabir/editör bilinçli tercihler ile kurduğu cümlelerini kendi ideolojisinin inandırıcılığını artırmak için çeşitli imalarda bulunmaktadır. Bu haberde

çevreci olarak kendini tanıtan eylemcilerin gerçekte bundan uzak olduğu anlamı güçlendirilerek üretilmiştir. Zira muhabir buna inanmadığını "iddia etti" haber yüklemini kullanarak da açığa çıkarmıştır. Benzer bir söylem bir başka fotoğrafta yer alan görüntülerin altındaki şu yazıda sergilenmiştir: "*Müdahaleye karşı bazı gruplar çöp kutularını barikat yaptı, polise taş ve sopalarla karşılık verdi."*

Bu haberin spotunda Gezi Parkı eylemi "işgal eylemi" şeklinde tanımlanmıştır. Lexical çözümlemeye göre kullanılan kelimeler sahip olunan ideolojik duruşu açığa çıkarmaktadır. Bu bağlamda haberin retoriği eylemlere ve dolayısıyla eylemcilere karşı kurularak, polisin yaptığı müdahaleler olumlanarak, polis haklı çıkarılmaya çalışılmıştır. Tematik olarak ön plana çıkarılan polise saldırıldığı anlamı "*Polise taş attılar"* sözcüklerinin ara başlığa çıkarılmasıyla güçlendirilmiştir.

2 Haziran 2013 tarihli Yeni Şafak'ta "*Polisin gaz kullanımında yanlışlık var"* başlıklı haber sürmanşetten verilmiştir. Haberin odağına ise dönemin Başbakan'ı Recep Tayyip Erdoğan yerleştirilmiştir. Spotta, Erdoğan'ın olaylarla ilgili yaptığı açıklamalardan "Gelinen nokta ideolojiktir. Sandıkta kazanamayanların farklı yollarla üzerimize geliyor" şeklindeki sözleri tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Spotun sonunda yer alan bir cümlelik ifadeye ait detaylara haber metninde rastlanmamıştır. Haberin hemen altında Bülent Arınç'ın sözleri de "*Birileri halktan özür dilemeli"* başlığıyla sunulmuştur. Projeyi halka yeterince anlatmayan birimlerin İstanbul halkına özür borcu olduğu şeklindeki Arınç'ın sözleri bu haberde ön plana çıkarılan temadır. Aynı çerçeve altında yer alan Başbakan ve Başbakan Yardımcısı'nın yaptığı açıklamalar ılımlı bir söylemle yeniden üretilerek sunulmuştur.

Gazetenin aynı tarihli nüshasında Başbakan'ın açıklamalarına paralellik gösteren "*Bu öfkeyi kim yönetiyor"* sorusu başlığa taşınmıştır. Haberde kullanılan gaz maskeli eylemcilerin barikat kurduğu ana ait bir fotoğraf karesi başlıkta kullanılan "öfke" kelimesini tanımlamaktadır. Haberin spotunda medyanın bu öfkeyi körüklediğini ancak bu öfke dalgasının CHP muhalefetini aştığı şeklinde yorumlar yapılmıştır. Böylelikle eylemlerin arkasındaki gücün muhalefet partilerinin ötesinde bir etki olduğuna işaret edilmektedir.

Bu haberin hemen altında yabancı basının olayları canlı yayınla aktarmasını eleştiren Yeni Şafak "*İşaret fişeğini ABD ateşledi Batı medyası canlı yayınladı"* başlığıyla Amerika'yı suçlamıştır. Haber iç sayfadan "*ABD gaza getirdi"* başlığıyla sunulmuştur. Haber ana metinde ise Gezi Parkı olaylarının dünya basınında bu kadar ses getirmesinin nedeni olarak ABD Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan "*kaygılıyız"* açıklaması gösterilmiştir. Bu anlamda Yeni Şafak gazetesi Amerika Birleşik Devletleri'ne öfke duymuş ve haberin retoriğini de bu öfke doğrultusunda kurmuştur.

Birinci sayfadan verilen bir başka haberde TÜSİAD olayın merkezine yerleştirilmiştir. "*Beyaz Saray diliyle konuştu"* başlıklı haberde TÜSİAD'ın yaptığı değerlendirmenin ABD Dış İşleri Bakanlığınca yapılan açıklama ile paralel olduğu dikkat çekilerek, "hak ve özgürlüklerin geniş anlamda kullanımını sağlayacak politikaların önünün açılmasının istendiği" aktarılmıştır. Amerika'nın tutumunu eleştiren gazete TÜSİAD'ın yaptığı açıklamaların Beyaz Saray diliyle olduğunu vurgulaması, örtük bir eleştiri yaptığını göstermektedir.

Gazetenin aynı nüshasında birinci sayfadan "*Yalan rüzgarı"* başlıklı bir başka haber verilmiştir. Twitter ve Facebook gibi sosyal paylaşım siteleriyle ilgili olumsuz eleştiriler tematik olarak haberde ön plana çıkarılan temadır. Muhabir spotta gerilim yaratmak isteyen provokatörlerin buradan paylaşım yaparak yalan bilgileri devreye soktuğu şeklindeki yorumla haberinin söylemini güçlendirerek yeniden üretmiştir. "*Provokasyon kuşu devrede"* ara başlığıyla muhabir, Gezi Parkı konulu twitterdan atılan tweetleri içeren haberi güçlendirerek yeniden üretmiştir. CHP'li Adnan Keskin ve sanatçı Mehmet Ali Alabora'nın aralarında bulunduğu siyasetçi ve sanatçıların yalan bilgiler paylaştığı haber metninde yer almaktadır. Muhabirin yorumundan oluşan bu haberde Alabora ve Keskin yalancılıkla direk itham edilmektedir. Yeni Şafak, Twitter ve basında çıkan Gezi Parkı olayları ile ilgili iktidar aleyhinde olan söylemleri; büyük bir öfkeyle ve tarafsız olma ilkesini göz ardı ederek savunmaktadır.

3 Haziran 2013 tarihli Yeni Şafak'ta Gezi Parkı olaylarıyla ilgili bir haber "*Reklam şantajı"* başlığıyla manşetten verilmiştir. Haberin spotunda uluslararası reklam ajanslarının Gezi Parkı olayları başlar başlamaz gazete ve televizyonlara verdikleri ilanları durduğu bilgisi aktarılmıştır. Muhabir bu durumun "siyasi operasyon" olduğu

şeklinde yorum yapmıştır. Bu ifadenin inandırıcılığının artması için de bu ifadeyi kırmızı renkte yazmıştır:

"*...Ajanslar, 'Eylemleri imajımızı zedeler' gerekçesini öne sürerken iptaller siyasi operasyon görüntüsü verdi."*

Gazetenin aynı nüshasında "*Güle eğlene yıkım"* başlığıyla bir başka haber verilmiştir. Haberin fotoğrafında tahrip olmuş bir polis aracında hatıra fotoğrafı çeken eylemcilere ait görüntü kullanılmıştır. Eylemcilerin parke taşlarını çıkarttığı bir fotoğraf ve artık kullanılamayacak halde olan bir belediye otobüsüne ait fotoğraf yine haberde verilmiştir. "*28 Şubat provası"* arabaşlığıyla detaylandırılan metinde yer alan bilgiler sentaktik çözümlemeye göre edilgen cümle yapısıyla yazılmıştır. Muhabir, eylemde CHP'nin izlerinin de olduğunu ima eden ifadelerleri güçlendirerek haberi üretmiştir: *"Vatandaşlar, özellikle CHP'nin güçlü olduğu Şişli, Kadıköy ve Bakırköy'de 28 Şubat'taki gibi tencere tava çalmak ve ışıkları söndürmek için yönlendirildi.*

Haber metninde "*Başörtülüye saldırı"* ara başlığı dikkat çekmektedir. Olaylar sırasında bu konu oldukça tartışılarak, gündemde yer etmiştir. "Taksim Meydanı ve Beşiktaş'taki eylemlerden gece yarısı dağılan bazı gruplar sokaklarda gördükleri başörtülülere hakaret edip saldırdı." İfadelerinin yer aldığı haberde muhabir herhangi bir kaynak kullanmamış ancak olayı kesin bir dille yorumlamıştır. "*Twitter'dan gaz"* ara başlıklı haberde ise olayların ateşlendiği Twitter merkeze yerleştirilmiştir. Gezi Parkı eylemine destek veren sanatçıların Twitter mesajları haberde aktarılmıştır. Gazetenin bu sayfasından Asuman Krause ve Ayşe Arman'ın isimleri verilerek muhabir tarafından hedef gösterilmişlerdir.

"Taksim'e şehir müzesi" başlıklı haberin odağına Başbakan Erdoğan alınmıştır. Kâğıthane'deki Osmanlı Arşivi Yeni Hizmet Binası'nın açılış törenine katılan Erdoğan'ın konuyla ilgili açıklamaları haberde yeniden üretilmiştir. Haberin girişinde Başbakan'ın demokrasi mücadelesinin sandıkta verileceğine dair açıklamaları tematik açıdan ön plana çıkarılmıştır. Haber iç sayfadaki devamında "*BDP-MHP bulaşmadı CHP yalnız kaldı"* başlığıyla verilmiştir. Başlıkta "yalnız kaldı" ifadesi daha büyük bir punto ve büyük harflerle yazılmıştır. Bu kullanım şekli muhabirin Erdoğan'a katılımını

göstermektedir. Haberin spotunda yine "*CHP, ortada bu şekilde yalnız kaldı."* İfadesi bold olarak aktarılmıştır.

Yeni Şafak bugünkü Gezi Parkı konulu haberlerinin retoriğini olayların arkasında CHP'nin de olduğu söyleminden üretmiştir. Bu doğrultuda birinci sayfada "*CHP'den tehlikeli oyunlar"* başlıklı bir haber yer almaktadır. Spotta yine muhabirin yorumlarından oluşan bilgiler kullanılmıştır. Bu iki partinin Taksim eylemlerini yaymak için büyük tahrike başvurduğu etkin cümle yapısıyla yazılmıştır. Haberde "*Ne duruyorsunuz sokağa çıkın"* ara başlığıyla Ankara ve İstanbul'da Alevi mahallerine giden CHP ve İşçi Partisi yöneticilerinin "*Ne duruyorsunuz, bugün kapınızı işaretlemeye gelen yarın canınızı almaya gelir. Sesinizi yükseltin"* dediğine dair ifadeler yine kesin bilgi şeklinde sunulmuştur.

Haberin iç sayfadaki devamında "*Altı örgüt üstü CHP"* başlığı kullanılmıştır. Haberin spotunda "CHP'nin demokratik tepkilerin sokak hareketine dönüşmesinde baş aktör oldu" şeklindeki sözler haberde tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Haberin metninde başlığa taşınan ifadeler şöyle açıklanmıştır:

"*Gezi Parkı'ndaki ağaçların sökümüne karşı çıkmak için başta yapılan masum protestolar, DHKP/C gibi sol örgütlerin devreye girmesiyle birlikte bir anda örgütsel bir yapıya kavuştu. Ardından bunu siyasi ranta çevirmek isteyen CHP'nin devreye girmesiyle birlikte… olaylar kontrolden çıktı"*

3 Haziran 2013 tarihinde Yeni Şafak'ın yeniden ürettiği haberlerin neredeyse hepsinin güçlendirilerek yeniden üretildiği görülmektedir. Dahası gazetenin Ak Parti propagandası yaparak, iktidar partisinin yayın organı görevini üstlendiğini söylemek mümkündür.

4 Haziran 2013 tarihinde gazete sürmanşetten Başbakan, Cumhurbaşkanı ve CHP Lideri'nin konuyla ilgili açıklamaları aktarılmıştır. Cumhurbaşkanı Gül'ün söyleminden yeniden üretilen haber "*Mesaj alındı"* başlığıyla verilmiştir. Haberde Gül'ün sağduyu çağrısında bulunduğu bilgisi tematik olarak ön plana çıkarılan temadır. Aynı zamanda Cumhurbaşkanı Gül'ün "Bu tarz toplumsal olaylar neticesinde illegal örgütlerin de devreye girdiği" şeklindeki sözleri de bir başka ön plana çıkarılan temadır. İç sayfadaki

devamında da aynı başlıkla verilen haberin spotunda Gül'ün "Türkiye'de herkesin düşüncesi, fikirleri, inançları hepsi de saygıdeğerdir." şeklindeki sözleri aktarılmıştır. Haberde ön plana çıkan temalar şu ara başlıklarla detaylandırılmıştır. Ancak aşağıdaki Gül'ün ara başlığa taşınan ifadelerinden biri olan "kurallara herkese uysun" sözleri başlığa tırnak işaretiyle taşınmıştır. Muhabir böylelikle bu açıklamalara katılımını göstermiş, örtük bir dille yorum yapmıştır.

"*Saygı ve sevgi karşılıklı olmalı", "İyi niyetli mesajlar alındı", "Kurallara herkes uysun", "Bu ülke hepimizin, sahip çıkalım"*

Bu haberin hemen yanında CHP Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun olayın odağına yerleştirildiği bir haber verilmiştir. "*Eylemlere katılmayın"* başlıklı bu haber Kılıçdaroğlu'nun Cumhurbaşkanı Gül ile görüştükten sonraki konuşmaları yeniden üretilmiştir. Haberde Kılıçdaroğlu'nun il başkanlarına "Gezi eylemlerine katılmayın" şeklindeki sözleri tematik açıdan ön plana çıkarılan temadır.

Sürmanşetten verilen üçleme şeklindeki son haber "*Millet sandıkta cevap verir"* başlığıyla sunulmuştur. Başbakan Erdoğan bu haberin odağına alınmış ve açıklamaları yeniden üretilmiştir. Başbakan'ın "Ankara ve İzmir'deki eylemlerin Gezi Parkı'yla ilgisi olmadığı ve Ak Parti'yi bu yolla bitirebilir miyiz" şeklindeki sözleri spotta aktarılmıştır. Spottaki açıklamalardan "10 ay sonra seçim olduğu ve gereken cevabı milletin vereceği" sözleri ön plana çıkarılmıştır. Haber iç sayfadan "*Arkasında iç dış bağlantılar var"* sözleri başlığa taşınmıştır. Erdoğan'ın söyleminin retoriği olayların arkasında dış güçler olduğu kabulüyle kurulmuştur.

Ak Parti'nin resmi propaganda aracıymış gibi haberlerini üreten Yeni Şafak Gazetesi'nin bu üç habere ayırdığı yer açısından da düşüncelerini ele vermiştir. Aşağıdaki fotoğrafa bakıldığında ana muhalefet lideri Kılıçdaroğlu'na ayrılan alanın oldukça küçük olduğu dikkat çekmektedir.

Resim 2. 4 Haziran 2013 Tarihli Yeni Şafak

DEVLET NÜSHASI

MESAJ ALINDI

Bu ilk değil

ORDU GÖREVİ

Eylemlere katılmayın

Millet sandıkta CEVAP VERİR

Ankara ve İzmir'deki eylemlerin Gezi Parkı'yla ilgisi olmadığını söyleyen Başbakan Erdoğan "AK Parti'yi demokratik yollardan geride bırakamayanlar, bu yollarla bırakabilir mi? 10 ay sonra sandık geliyor. Gereken cevabı milletim verecek" dedi.

Reklam şantajı

TÜRKİYE'NİN BIRIKIMI

Yeni Şafak

www.yenisafak.com.tr

Gazetenin aynı nüshasında "*Meydanda yabancı var"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Haberin spotunda genel bilgiler özetlenerek, "olayların yabancı parmağı ile provokasyona dönüştüğü istihbarat raporlarına yansıdı." sözleri tematik olarak ön plana çıkarılmıştır.

"Öldürüldüler anonsu" ara başlığıyla tematik açıdan ön plana, Emniyet İstihbarat'ın hazırladığı rapora göre 31 Mayıs'ta şiddete dönüşen eylemlerde yüzlerce ajan aldığı bilgisi ön plana çıkarılmıştır. Emniyet istihbarat'ın kaynak olarak gösterildiği bu bilgiler aktif cümle yapısıyla kurulmuştur. "*CHP ve İP içine sızdılar"* ara başlığıyla yine polis kaynağından olduğu söylenen bilgiler aktarılmaya devam etmiştir. CHP, İP ve marjinal sol grupların içinde eylemlerin 28 Şubat sürecindeki gibi iktidara yönelmesi için çalışan bin kadar provokatör belirlendiği aktarılmıştır. Haberin retoriği Gezi Parkı olayları, 28 Şubat'a benzetilerek kurulmuştur. Bu düşüncenin güçlendirilmesi için rakamsal ifadelere yer verilmiştir. Ayrıca haberin inandırıcılığının artması için yüzünü dumandan kapatmış bir eylemcinin fotoğrafı kullanılmıştır. Fotoğraf altı yazısıyla eylemcinin gerçekte ajan olduğuna dair üretilen söylem şöyle aktarılmıştır:

"*Yabancı bir ülke için çalıştığı belirlenen gösterici yüzünü açınca elinde taşla kameraya yakalandı."*

Gazetenin aynı nüshasının birinci sayfasından verilen bir diğer haber "*28 Şubat'taki gibi vazife çıkardılar"* başlıklıdır. Bir önceki haberde olduğu gibi bunda da

Gezi Parkı eylemlerinin 28 Şubat'a benzetildiği görülmektedir. TÜSİAD, KESK ve DİSK'in de eylemleri desteklediği, medyanın da dünyada borsaların aynı gün gerilemesine rağmen BİST'teki düşüşü eylemlere bağladığı şeklindeki açıklamalar haberde ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca haberde Reklamcılar Derneği'nin firmalara ilanları kesin çağrısında bulunduğu ve faizlerin gerilemesinden rahatsız olan faiz lobisinin Merkez Bankası'ndan faizleri artırmasını istediği yorumları yapılmıştır. Muhabirin kendi çıkarımı olarak sunduğu bu haberde gelişmelerin yorumlanmasından haberleştirilmiştir. Haberde yorumlanan tüm gelişmelerin aktarılmasıyla Gezi Parkı olaylarının Ak Parti iktidarına yapılmış bir saldırı olduğu inancı güçlendirilmek istenmiştir.

Eylemcilerin Vandallık yaparak yakıp yıktığı retoriğinden oluşturulan bir başka haber "*Dozer kaçırıp TOMA'ya saldırdılar"* başlıklıdır. Eylemcilerin yaptıkları eylemlerin ortalığı "savaş alanı"na çevirdiği yönündeki yorumlar haber metninde yer almıştır. Lexical çözümlemeye göre "savaş" kelimesini kullanan muhabir, protestocuların düşman olarak algılanmasını istemiştir.

"*Hedef Miraç gecesi sokak savaşı"* başlıklı bir diğer haberde ise provokatörlerin Miraç gecesinde sokakları ateşe vermeye hazırlandığının tespit edildiği aktarılmıştır. Edilgen cümle kalıbıyla yazılan haberde bu bilginin alındığı kaynağa dair herhangi bir bilgi verilmemiştir. Haber metninde geçen "*Eylemciler, akşam ibadet için camilere giden vatandaşları tahrik etmeye çalışacak."* İfadeleri ile eylemlerin dini inançları hedef aldığı yönünde bir anlam üretilmeye çalışıldığı görülmektedir. Eylemleri Muhafazakar İslamcı Ak Parti'ye yapılan saldırı şeklinde tanımlayan gazete, bu haberinde din unsurlarını kullanarak haberinin retoriğini güçlendirmiştir.

"*İdeolojik ambargo", "Ajanslar eyleme sponsor"* başlıklı iki haberin ortak anlamdan üretildiği görülmektedir. Uluslararası reklam ajanslarının, reklamları durdurma kararına olan tepkisini gösteren Yeni Şafak Gazetesi, bazı reklam ajanslarının eyleme sponsor olduğu bilgisini tematik olarak ön plana çıkarmıştır. Haberinin retoriğini güçlendirmek için "*Para teklif ettiler"* ara başlığıyla bahsi geçen ajansların Twitter fenomenlerine eyleme destek vermesi için para teklif ettikleri şeklinde bir yorum yazılmıştır. Bu bilginin kaynağı ise kimliğini gizlemek isteyen bir fenomen olduğu belirtilmiştir.

"*Erdoğan'ı kimseye yedirmeyiz"* başlıklı haberin odağına Başbakan Başdanışmanı Yalçın Akdoğan alınmıştır. Yeni Şafak, haberde Akdoğan'ın Gezi eylemlerini 28 Şubat'a benzeterek, bu temayı ön plana taşımıştır. Gazetenin önceki söylemlerini de 28 Şubat benzerliği üzerinden ürettiği düşünüldüğünde, haberlerde egemen söylemin yeniden inşa edildiği görülmektedir. Aynı zamanda ülke çapında oldukça tartışılan "Erdoğan'ı yedirmeyiz" sözü kısa zamanda ülke çapında kullanılarak, espri ve tartışma malzemesi haline gelmiştir. Tematik olarak ön plana çıkarılan diğer tema olan bu sözler şöyledir:

"İktidarı köşeye sıkıştırmak veya siyaseti tanzim etmek için birtakım müdahalelerde bulunuyorsunuz. Cumhurbaşkanlığı seçimlerine dönük bir prova gibi de anlaşılabilir. Tayyip Erdoğan'ı kimseye yedirmeyiz."

5 Haziran 2013 tarihinde Yeni Şafak Gazetesi'nde "*Beyaz kuvvetler devrede"* başlıklı haber sürmanşetten verilmiştir. Haberin spotunda Seferberlik Tetkik Kurulu'nun sivil unsurları olarak bilinen Beyaz Kuvvetler'in Gezi Parkı protestolarının şiddet eylemlerine dönüşmesinde rol aldığı ifadeleri tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Haber metnin de spotta yer alan bilgiler detaylandırılmıştır. "*Örgütleme Zello'da"* ara başlığıyla polisin 16 sol örgütün Zello adlı internet haberleşme kanalında örgütlenerek sokak hareketlerinin yönetildiği bilgisine ulaştığı şeklinde detaylar verilmiştir. Bu grupların eylemlerin şiddetli bir hale gelmesini sağladığı fikri, haberde kaldırım taşlarından barikat kurmuş eylemcilerin fotoğrafları kullanılarak güçlendirilmiştir.

Aynı gün gazetede "*Gerilim düştü"* başlığıyla manşetten verilen haberde Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç olayın odağına yerleştirilmiştir. Arınç'ın Cumhurbaşkanı Gül'le yaptığı görüşme sonrasında yaptığı basın açıklaması yeniden üretilmiştir. Spotta ise Arınç'ın çevre duyarlılığı ile hareket eden göstericilere polisin aşırı şiddet kullanmasından dolayı özür dilediği söylemi ön plana çıkarılan temadır. "*Olaylar kontrol altında"* ara başlığı ile Arınç'ın iki günden beri şiddet içeren gösterilerin ivme kaybetmeye başladığı ve ilgili tüm birimlerin gelişmelere hakim durumda olduğu sözleri aktarılmıştır. "*Özgürlükler güvencede"* ara başlığıyla Arınç'ın açıklamasında farklılıkların hepsine saygı duydukları ve her vatandaşın özgürlüğünün teminatları altında olduğu sözleri ön plana çıkarılmıştır. Haberin genel retoriği çevre duyarlılığı ile eylem yapanlardan özür dileyen Arınç'ın sokaklarda tahribat yapanlara bu

tavrı sergileyemediği şeklinde anlamlandırılmıştır. Bu anlamda gösterilere katılmadığı için MHP ve BDP'ye teşekkür eden Arınç'ın bu söylemi de haber fotoğrafında yazılan fotoğraf yazısı ile de vurgulanmıştır.

Bu haberin hemen yanında muhalefet partisi liderlerinin söylemleri haberleştirilmiştir. Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarından yeniden üretilen haber "*Hepimiz ders çıkarmalıyız"* başlığıyla verilmiştir. Birinci sayfadan kısa bir bilgiyle verilen haber devamındaki iç sayfadan da aynı başlıkla sunulmuştur. Haberin spotunda Kılıçdaroğlu'nun "CHP de dahil herkesin gereken dersi çıkarması gerektiği" sözleri bold yazılmıştır. Muhabir CHP'nin yaşananlardan ders çıkarması gerektiğine olan inancını bu kullanımla pekiştirmiştir. Başlıktan da verilen bu ifadeler ile sunulan haber ana metninde muhabir, Kılıçdaroğlu'nun hükümeti eleştirirken toplumu tahrik edecek sert ifadelerden kaçındığını belirtmiştir.

"*Gaz yesek de gaza gelmeyiz"* başlıklı haberde ise MHP Lideri Bahçeli, haberin odağına yerleştirilmiştir. Bahçeli'nin Gezi Parkı eylemleri için sağduyu çağrısında bulunduğu tematik olarak haberde öne çıkarılan temadır. "*Gaza gelinmesin"* başlığıyla iç sayfadaki devamından sunulan haberin spotunda ise Bahçeli'nin "Ne olursa olsun çare demokrasidir. Ne olursa olsun tek seçenek, meşruiyet sınırları içinde kalmaktır. Ne olursa olsun gaz altında kalınırsa kalınsın gaza gelmemektir." sözleri ön plana taşınmıştır.

"*Türkiye kaybetti"* başlığıyla verilen bir başka haberde "*Faturayı hepimiz ödedik"* üst başlığı kullanılmıştır. Fotoğrafın fonunda slogan atan bir eylemci kullanılmış ve arkasında ateş görülmektedir. Spotta ise provokasyonların ekonomiye zararının büyük olduğu ve bir günde 33 milyar dolar değer kaybettiği ön plana çıkarılmıştır. Haberde "*Turizm de etkilendi"* ara başlığıyla yabancı medyanın eylemleri "Türk Baharı" şeklinde lanse etmesi sonucunda turizm şirketlerinin binlerce rezervasyonunu iptal etmesine neden olduğu bilgisi aktarılmıştır. Haber Gezi Parkı protestolarının Türkiye'ye zarar verdiği anlamı üzerinden kurulmuştru.

Gazetenin aynı nüshasından verilen bir diğer haber "*Ölüm nedeni silah değil"* başlıklıdır. Hatay'daki Gezi Parkı eylemlerinde hayatını kaybeden Abdullah Cömer'tin otopsi sonucu güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Polis kurşunuyla öldüğü iddia edilen

Cömert'in otopsisinde kurşun izine rastlanmadığı bilgisi muhabir tarafından yorum şeklinde sunulmuştur. İç sayfadaki devamında da aynı başlıkla verilen haberin spotunda kurşun izine rastlanmadığı bold şekilde yazılmıştır. Haberin retoriği şu sözlerle polisi aklamak üzerinden kurulmuştur:

"*…Cömert'in cesedinde yapılan ilk incelemeler, talihsiz gencin polis kurşunuyla öldüğü iddialarını boşa çıkardı. Otopside Cömert'in bedeninde herhangi bir kurşun izine rastlanmadı."*

"Başçı tehlikeyi atlattı" başlığıyla verilen bir başka haberin odağına eski Ak Parti Güngören İlçe Başkanı Abdullah Başçı alınmıştır. Eylemcilerin şiddetin dozajını arttırdığı kabulünden üretilen bu haberde Gezi Parkı eylemcilerinden bir kişinin Abdullah Başçı'yı boğazından bıçakladığı ifadelerine yer verilmiştir. Ak Parti'ye dönük propagandaların şiddet içerdiği ve hükümetten nefret edildiği ima edilmiştir.

5 Haziran 2013 tarihli Yeni Şafak "*Talep değil muhtıra"* başlıklı haberi sürmanşetten vermiştir. Taksim Platformu üyelerinin Başbakan Yardımcısı Arınç'la yaptığı görüşmeye ait detaylar güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Başlıkta kullanılan "muhtıra" kelimesiyle işaret edilen Taksim Platformu'nun yazılı bir şekilde sunduğu istekleridir. Muhabir haberde bu isteklerin makul olmadığını ve adeta hükümeti tehdit eden bir uyarı yazısı olduğunu belirtmiştir. Platformdan gelen isteklerin uzlaşmaz olduğu muhabir tarafından şöyle belirtilmiştir:

"*…hükümete makul talepler sunmak yerine adeta muhtıra verdi… Heyet, Gezi Parkı eylemlerinde uzlaşma kapısını kapatan isteklerini şöyle sıraladı: Gezi Parkı park olarak kalmalı. Topçu Kışlası projesi iptal edilmeli. Sorumlular görevinden alınmalı. AKM yıkılmasın. Heyet üyesi Mimarlar Odası Başkanı Eyüp Muhcu 'Eylemlerin seyrini hükümetin atacağı adımlar belirleyecek' sözleriyle hükümeti tehdit etti."*

Haber iç sayfadan "*Uzlaşma kapısını kapattılar"* başlığıyla verilmiştir**.** Burada kullanılan basın açıklamasına ait fotoğrafın yazısında "*Heyet üyeleri karanlık bir tablo çizdi"* ifadeleri kullanılmıştır. Talep edilen isteklerin makul olmadığı düşüncesinden hareket eden muhabir, olumsuz bir söylemle bu haberi güçlendirerek yeniden üretmiştir. Bu anlam haberin iç sayfasının spotunda da üretilmiştir:

"...Arınç, gösterilerin bitmesi için makuliyet çağrısı bekliyorum dediği Taksim Dayanışması üyeleri sorunu daha da büyüten isteklerde bulundu."

5 Haziran 2013 tarihli Yeni Şafak Gazetesi'nin manşetinde yer alan haber "*Houston'dan ölüm emri"* başlıklıdır. Gezi Parkı konulu haberlerini yabancı güçlerin olayları provoke ederek, yönlendirdiği anlamıyla üreten gazete bu haberi de benzer bir söylemle güçlendirmiştir. Haberin spotunda yer alan ifadeler şöyledir:

"Gezi Parkı eylemlerini organize eden örgütlerin kullandığı "Zello" isimli internet programının gösteriden hemen önce Türkiye'deki gruplara açıldığı ve ABD'nin Houston kentindeki bir IP adresinden eylemcilere 'ölseniz de çekilmeyin, bir şey yapmazlar' talimatı verildi."

Haberin devamında "İP, CHP'liler ve sol örgütlerin oluşturduğu 200 bin kişilik bir kitlenin, cep telefonlarını telsiz gibi kullanma imkanı veren "Zello" isimli haberleşme ağıyla yönlendirildiği" sözlerine yer verilmiştir. Rakamsal ifadelerle güçlendirilen haberde "Zello" isimli bu programın New York'taki Wall Street gösterileri için geliştirildiği tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Haberin devamında "*Ölseniz de çekilmeyin"* sözleri başlığa taşınmıştır. Eylemlerin asıl amacının sivil darbe olduğu haberin iç sayfadaki devamında öne çıkan temadır. Gözaltına alınan bazı örgüt yandaşlarının kaynak olarak gösterildiği şeklindeki bilgiler, haberde güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Muhabir eylemcileri "gözü dönmüş şehir eşkıyaları" şeklinde tanımlamıştır. Eylemciler suçlu, eşkıya olarak tanımlanırken polise kahramanlık rolü biçilmiştir.

"*Gözü dönmüş şehir eşkıyalarının hedefindeki İstanbul Dolmabahçe'de bulunan Başbakanlık Ofisi de polisin yoğun uğraşı sonucu korunabildi."*

Gazetenin aynı nüshasında "*Ekonomiye saldırı"* başlıklı bir başka haber yer almaktadır. "*Batı medyası Türkiye ekonomisine savaş açtı"* ifadeleri alt başlığa taşınmıştır. Spotta ise daha detaylı bir şekilde haberin konusu aktarılmıştır. Haberin ana metninde ise İngiliz ve Amerikan medyasının Gezi eylemleri hakkındaki yazdıkları haberler, güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. "*Türkiye cazip olmayacak"* ara başlığıyla "Reuters'ın eylemler sebebiyle yabancıların Türkiye'nin gayrimenkul sektörüne ilgsinin

azaldığı" ifadesi "*CNBC'den terk edin haberi"* ara başlığıyla ise "CNBC'nin kriz petrol fiyatlarını artıracak" ifadeleriyle oluşturdukları haberler aktarılmıştır.

Yeni Şafak'ın ürettiği haberdeyse bu haberlerin gerçeği yansıtmadığı ima edilmiştir. Haberin retoriğinin güçlendirilmesi için gazetenin görüşünü destekleyen bir uzman görüşüne başvurulmuştur. İşadamı Ahmet Naif Zorlu ve MÜSİAD eski Genel Başkanı Ömer Bolat'ın Reuters ve CNBC'de yayınlanan haberlerin asılsız olduğu yönündeki söylemleri yeniden üretilmiştir.

"*Amaç Türkiye'yi yavaşlatmak"* başlıklı bir diğer haber Ak Parti lehine üretilen haberlere örnek teşkil etmektedir. Haberde tematik anlamda ön plana çıkarılan tema, Gezi Parkı eylemlerinin bölgede ve dünyada yükselen Türkiye'yi yavaşlatma ve ehlileştirme operasyonu olduğudur. Muhabir, Başbakan Erdoğan ve beraberindeki heyetin Fas ve Cezayir ziyaretlerini takip ettiğini belirterek hükümet yetkilileriyle yaptığı görüşmeleri haberleştirmiştir. Ancak hiçbir hükümet yetkilisinin ismi haberde yer almaması dikkat çekmektedir. Haberde geçen isimsiz yetkililere dair söylemler şu şekilde üretilmiştir:

"Görüştüğüm bir hükümet yetkilisi…", "Bir başka hükümet yetkilisi ise herkesin Başbakan'dan farklı bir söylem ve tutum beklediğini…", "Konuştuğum yetkililerin oy açısından hiçbir kaygıları yok", "Bir diğer yetkili ise ortalama vatandaşın kaygılarını anladıklarını belirttikten sonra…"

Ak Parti aleyhinde yapılan söylemlerin cevaplandığı bu haberin, tek bir tarafın sesi olma görevini üstlenerek diğer tarafları görmezden gelmesi açısından etik nosyonlardan uzak olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda Yeni Şafak Gazetesi'nin temel gazetecilik nosyonlarından nesnelliği ihlal ettiği görülmektedir.

"*Yeni Şafak'a çirkin karalama"* başlıklı bir başka haberde muhabir, sosyal medya üzerinden insanları kışkırtan 34 kişinin gözaltına alındığını okuyuculara aktarmıştır. Gözaltına alınan sosyal medya kullanıcılarının "insanları kışkırtan 34 kişi" şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Egemen ideolojiden beslenerek haberlerini inşa eden gazete, bu söyleme karşı olan Twitter ve Facebook gibi sosyal medya araçlarının aleyhinde haberler üretmektedir. Gezi Parkı olayları süresince eylemleri destekleyenler,

Yeni Şafak'ın Başbakan lehinde haberler ürettiği ve haberlerini tek yönlü inşa ettiği gerekçesiyle, sosyal medya üzerinden Yeni Şafak'ı eleştirmişlerdir. Haber metninde muhabir bu durumu şöyle yorumlamıştır:

"*Soruşturmanın genişlemesinden endişe eden sanatçı ve gazeteci provokatörler şiddet eylemlerinin içyüzünü deşifre eden Yeni Şafak'ı hedef gösterdi. Hacker grubu Redhack'e çağrı yapılan mesajlarda internet sitemizin çökertilmesi istendi."*

7 Haziran 2013 tarihinde gazete birinci sayfasının tamamını Gezi Parkı konulu haberlere ayırmıştır. Toplam 5 haberden 3'ünün odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Bu haberlerde Fas'tan dönen Erdoğan'ı havalimanında karşılayan Ak Parti tabanının oldukça kalabalık olduğu ön plana çıkarılmıştır ve gazetenin neredeyse tamamını Başbakan Erdoğan'ın söylemlerinden yeniden üretilen bu haberler kaplamıştır.

Başbakan Erdoğan'ın odağa alındığı üç haber sayfada 1293 cm² yer kaplarken diğer iki haberin 84 cm² yer kapladığı tespit edilmiştir. Haberlerin hangi sayfada verileceği ve ne kadar alan kaplayacağı da ideolojik bir eleme sonucu gerçekleşmektedir. Bu anlamda Yeni Şafak, olayların başından bu yana sürdürdüğü duruşunu bugün net bir şekilde tek bir sese yer vererek daha belirgin bir şekilde sergilemiştir.

İlk haber sürmanşetten *"Millet bağrına bastı"* başlığıyla verilmiştir. Başbakan Erdoğan'ı karşılayan Ak Partililerin ellerinde bayraklarla olan fotoğrafının kullanılmıştır. Haberin retoriğinde ise Başbakan'a olan sevgi güçlendirilmiştir. Okuyucuya aktarılmak istenen bu sevgi, "#orantısızsevgi" şeklindeki etiketle fotoğraf altı yazı şeklinde vurgulanmıştır. Haberin spotunda ise Başbakan Erdoğan'ı karşılayan kalabalığın "millet" olduğu, yüz binlerin Erdoğan'ı bağrına bastığı tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılmıştır. "*Twitter'da deprem"* ara başlığıyla Başbakan Erdoğan'ın havalimanında karşılanmasına ait detaylar yorumlarla aktarılmaya devam etmiştir. Lexical yapıda başlıkta yer alan "deprem" ifadesi haberde geçen Başbakan'ın karşılanması konusunda Twitter'da çok sayıda tweet atıldığı işaret etmektedir.

7 Haziran 2013 tarihli Yeni Şafak, manşetinden "*Faiz lobisine sert mesaj"* başlıklı haberi vermiştir. Başbakan'ın Gezi parkı eylemleri hakkında yaptığı açıklamalar yeniden üretilmiştir. Başlıkta sert olarak nitelendirilen sözler spotta şöyle açıklanmıştır:

"*Bu milletin alın terini faiz lobisine yedirmeyeceğiz. 'Sizin zamanınızda 5 kat daha zengin olduk' diyenle, şimdi bizimle uğraşmaya başladı."*

Başbakan Erdoğan'ın söyleminin aktarıldığı cümleler mikro incelemenin öğelerinden sentaktik çözümlemeye göre etken yapıda verilmiştir. Haberin devamında "*Çatışmayla işimiz olmaz", "Bizi tehdit ediyorlar", "Oyla başaramadılar", "Kaosun haberi 3 ay önce geldi", "Demokratik taleplere canımız feda"* ara başlıklarıyla Erdoğan'ın Gezi Parkı eylemleri ile ilgili konuşmaları özetlenmiştir.

"*E-5'te trafik kilitlendi"* başlıklı bir başka haberde ise Başbakan'ı karşılayan kalabalığın büyüklüğü ima edilmiştir. Haberde "Ak Parti'nin gövde gösterisine gerek yok gelmeyin uyarısına rağmen vatandaşların havaalanına akın ettiği, on binlerin araçlarından inerek yürüyerek havaalanına ulaştıkları" vurgulanmıştır. Haberin semantiğinde Ak Parti ve Başbakan Erdoğan'a gösterilen yoğun ilgi ima edilmektedir.

Gazetenin aynı nüshasında birinci sayfada "*Sahtekar David"* başlıklı bir başka haber dikkat çekmektedir. Haberde "sahtekar" olarak tanımlanan kişi ABD Cumberland Fonu'nun sahibi David Rafael Kotok'tur. Haberde tematik olarak ön plana çıkarılan tema, Kotok'un Gezi eylemleri nedeniyle Türkiye'de yatırımlarını sıfırladığını söylemesi ancak eylemler başlamadan bir ay önce satmış olmasıdır. Haber iç sayfadaki devamından da "*Yalancı David"* başlığıyla verilmiştir. Muhabir Kotok'un bu beyanını öznel yorumlarını eklemiş ve haberciliğe uymayan bir dili başlığına "*yalancı, sahtekar"* sıfatlarıyla taşımıştır.

7 Haziran tarihinde gazetenin birinci sayfasından verilen son haber "*Yaralı polis şehit oldu"* başlıklıdır. Haber, Adana'da Gezi eylemleri sırasında eylemcilere müdahale ederken altgeçide düşerek ağır yaralanan Komiser Mustafa Sarı'nın hayatını kaybettiği bilgisinden üretilmiştir. Muhabir, Komiser Sarı'nın taş atan gruba müdahale ederken düştüğünü vurgulamıştır. Haber iç sayfadan ise "*Çocuğu yetim kaldı"* başlığıyla verilmiştir. Haberde şehit komiserin eşinin 4 aylık olduğu bilgisi tematik olarak ön

plana çıkarılmıştır. Haberin retoriği güçlendirilmek için haber öyküleştirilerek sunulmuştur. Yine bu söylem "*Hastanede ağıt"* ara başlığı altında şehit komiser Sarı'nın ağlayıp kendinden geçen annesinin fotoğrafı kullanılarak güçlendirilmiştir.

Haberin hemen yanında yer alan bir başka haberde eylemcilerin Komiser Sarı'yı kasten köprüden aşağı attığı düşüncesi okuyucuya aktarılmak istenmiştir. *"Köprüden aşağı Sergen attı iddiası"* başlıklı bu haberde "Zello Walkie Talkie" programı ile konuşan eylemcilerin konuşmaları şöyle aktarılmıştır:

"*Arkadaşlar Sergen arkadaşımız polisi kafa üstü atmış, sonra da kaybolmuştur"*

8 Haziran 2013 tarihli Yeni Şafak manşetinden "*Kirli Pazartesi"* başlıklı bir haber vermiştir. Haberin spotunda ise "Gezi eylemlerinde asıl hedefin uluslararası medya işbirliği ile Türkiye'ye yapılan ekonomik operasyon" ifadeleri yer almıştır. Lexical çözümlemeye göre başlıktaki "kirli" kelimesiyle Türkiye aleyhinde kötü bir oyunu ima edilmiştir. "*Üçlü ittifak iş başında"* ara başlığıyla verilen haber metninde üçlü ittifakın "BBC, CNBC ve Reuters" olduğu belirtilmiştir. Haberin tematik yapı incelemesine göre öne çıkarılan tema, İngiliz ve ABD medyasının Gezi Parkı konulu yayınladıkları haberlerinin bilinçli üretildiği ve amaçlarının Türkiye'de bulunan yabancı yatırımcıyı panikletmek istemeleridir.

"Tezgah deşifre oldu" ara başlığıyla ise Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) borsada manipülasyon yapılıp yapılmadığını araştırmaya başladığı vurgulanmıştır. 7 Haziran 2013 tarihinde gazetede yayınlanan *"Yalancı David"* başlıklı haberin fotoğrafı bu haberde de kullanılmıştır. Gazete bir oyunu deşifre ettiğini vurgulayarak, bu oyunun incelenmeye başladığı zamanı "Kara Pazartesi" olarak isimlendirmiştir.

"*İktidara yüksek faiz kıskacı"* başlıklı bir başka haberde faiz lobisiyle ilgili bilgiler yeniden üretilmiştir. Haberde faiz lobisinin gözünü borsaya diktiği teması ön plana çıkarılmıştır. Muhabirin kendi gözlemlerinden sunduğu bu haberde faiz lobisinin Gezi eylemlerini kullandığı bunun sonucunda faizlerin yükseldiği ve lobinin siyasi iradeyi yeniden faiz kıskacıyla kontrol altına almaya çalıştığı vurgulanmıştır.

"*Toparlanın gidiyoruz"* başlıklı bir diğer haber ise "Ankara Kuğulu Park'ta Gezi Parkı'na destek için kurulan çadırların kaldırıldığı" bilgisinden yeniden üretilmiştir.

Tematik anlamda ön plana çıkarılan tema, CHP'li milletvekillerinin eylemcilere yaptığı telkinlere rağmen, eylemcilerin polisle uzlaşıp çadırların kaldırılmasına izin vermiş olmalarıdır. Bu durum "*CHP'li vekiller bitmesini istemedi"* ara başlığıyla detaylandırılmıştır.

9 Haziran 2013 tarihinde Yeni Şafak, "*Çarşı karıştı"* başlıklı haberi sürmanşetten vermiştir. Gezi eylemlerinin Beşiktaş Çarşı grubunu ikiye böldüğü tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Haberin spotunda Alen Markaryan'ın gezi eylemlerine katılarak polisle çatışan Çarşı üyelerini eleştirdiği vurgulanmıştır. Haber metninde ise Markaryan'ın *"Beşiktaş taraftarlarını yanlış yönlendiriyorlar…Gezi Parkı eylemleri başka yöne saptırıldı. Ben dışında kalmayı tercih ediyorum."* sözleri yeniden üretilmiştir. Haber iç sayfadan "*Piyon olma"* başlığıyla verilmiştir. Muhabir, Markaryan'ın sözleri ile olaylara alet olmamaları için Çarşı grubuna çağrıda bulunmuştur.

9 Haziran 2013 tarihli gazetenin manşetten verilen "*Sivil darbe engellendi"* başlıklı haberde Başbakan Erdoğan odağa yerleştirilmiştir. Erdoğan'ın Ak Parti MKYK'da yaptığı söylemler güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Başbakan'ın konuşmalarından *"Faiz lobisi ve dış destekçileri hükümete karşı sokakları savaş alanına çevirerek sivil darbe yapmak istedi"* ifadeleri tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Spotta yer alan bu ifadelerin sonunda muhabirin Başbakan'ın sözlerini şöyle yorumlamıştır:

"*Girişim önlendi. Organizatörlerin üzerine gidilecek. Hesabı sorulacak"*

Haberin devamında ise "*Lobiye erken seçim yok cevabı"* ara başlığı altında MKYK'da alınan kararlar detaylandırılmıştır. "Eylemlerdeki asıl amacın, hükümeti devirmek olduğunu halka anlatmak için 15 Haziran'da Ankara, 16 Haziran'da ise İstanbul'da miting yapılacağı" açıklamaları ön plana çıkarılmıştır. Haberin sonunda ise başlıkta yer alan bilgiyi Çelik'in verdiği aktarılmıştır.

"*Altından CHP çıktı"* başlıklı bir başka haberde KESK'in "hükümet sanatıma dokunma" eylemine tahsis edilen otobüsün CHP'ye ait olduğu bilgisi yeniden üretilmiştir. Haberde KESK ve DİSK'in Gezi Parkı protestolarını desteklemek için iş

bırakarak Taksim'e yürüyüş düzenledikleri arka plan bilgisine rastlanmamıştır. Haber sadece durum bilgisinden oluşmuştur.

Gazetenin aynı nüshasında "*Adana'da Twitter operasyonu"* başlıklı haber yer almıştır. Haber, İzmir'in ardından Adana'da da Twitter kullanıcılarına eylem yapıldığı bilgisinden üretilmiştir. Spotta İzmir'deki gözaltılar da hatırlatılmıştır ancak 34 kişinin gözaltına alındıklarının ertesi günü serbest bırakıldığı arka planı aktarılmamıştır. Bunun yerine Adana'da 5 kişinin gözaltına alındığı ve 7 kişinin arandığı şeklindeki durum bilgisi verilmiştir. Haberin retoriği sosyal paylaşım sitelerinden kışkırtan ve polise saldıranların cezasız kalmayacağı imasıyla üretilmiştir.

10 Haziran 2013 tarihinde "*Sandıkta ders verin"* başlıklı haber gazetenin sürmanşetinden verilmiştir. Haber, Başbakan Erdoğan'ın Ankara, Mersin ve Ankara'da yapılan karşılamalardaki kalabalığa seslendiği söyleminden yeniden üretilmiştir. Tematik anlamda haberde ön plana çıkarılan tema, Başbakan'ın yerel seçimleri hatırlatarak, "en güzel dersi 7 ay sonra sandıkta vereceksiniz" sözleridir.

"*Gençlere bu oyunu bozun"* ara başlığı ile Başbakan Erdoğan'ın eylemcilere sorduğu şu soru ön plana çıkarılmıştır: "*On yıllardır başı örtülü olduğu için üniversiteye gidemeyenlerin özgürlüğü noktasında ne yaptınız?"* Muhabirin egemen söylem üzerinden inşa ettiği bu haber, iç sayfadaki devamında tam bir sayfadan verilmiştir. "*Onlara ilk dersi sandıkta verin"* başlığı haberin söyleminin "biz" ve "onlar" üzerinden inşa edildiğini işaret etmektedir. Spotta muhabir Başbakan'ın Adana, Mersin ve Ankara'da büyük bir ilgiyle karşılandığını belirtmiştir. Haberde diğer öne çıkarılan temalar şöyledir:

"*10 yılda 2 milyar 800 milyon fidan", "2014 için özel çaba istiyorum", "Faiz lobisine bedelini ödeteceğiz", "Polisimizi onlara yedirmeyiz", "Bu oyuna gelmeyelim", "Devletin bankalarından istifade edin"*

10 Haziran 2013 tarihli gazetenin manşeti ise "*Bu ne tesadüf"* başlıklı haberdir. "Mi Minör" isimli tiyatro oyunu ile Gezi eylemlerinin kurgulandığına ait söylem haberleştirilmiştir. Muhabir haberin spotunda "İngiltere merkezli bir ajansın desteği ile sahnelenen bu oyunda aylarca eylemlerin provası yapıldığı"nı belirtmiştir. Herhangi bir

kaynağa dayanmadan üretilen bu haber muhabirin yorumu şeklinde kaleme alınmıştır: "*Gezi eylemlerinin kurgulandığını ortaya koyan bilgiler gün yüzüne çıkmaya başladı."*

"Önce sahnede sonra Taksim'de" ara başlığı ile oyunu hep yönetip hem oynadığı belirtilen Mehmet Ali Alabora'nın, Gezi eylemlerinde ön saflarda yer aldığı vurgulanmıştır.

Haber metninde, oyunun Gezi eylemlerinden önce 4 kez "trend topic" olduğu vurgulanmıştır. *"Tiyatroda Gezi Senaryosu"* başlığı ile oyun hakkında bilgi verilmiştir. Haber iç sayfasındaki devamında "*Taksim Tiyatrosu"* başlığıyla tam bir sayfadan verilmiştir. Spotta yer alan bilgiler şu şekildedir:

"*Hükümet karşıtı propagandaya dönüşen Gezi Parkı olaylarının 'masum bir eylem' olmadığını gösteren veriler bir bir ortaya çıkıyor. Eylemlerde en önde bulunan isimlerden Mehmet Ali Alabora'nın İngiliz desteğiyle geçtiğimiz Aralık ayında sahnelediği "Mi Minör" adlı oyunda Gezi eylemlerinin adeta provası yapılmış"*

Herhangi bir kaynağa dayandırılmadan yazılan haberi muhabir kendi öznel yorumlarından üretmiştir. Haber özellikle oyuncu Mehmet Ali Alabora'yı hedef almış ve bir nevi eylemlerin faili olarak Alabora'yı göstermiştir. Gezi Parkı eylemleri süresince de oyuncu Alabora ve hükümet yanlısı kişilerin Alabora'yı hedef alması çok tartışılan konulardan biri haline gelmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında dış güçlerin Türkiye'nin huzurunu bozmaya çalıştığı anlamından üretilen "*Kirli ittifakın Türkiye merakı"* başlıklı bir haber bulunmaktadır. Haberin spotunda *"Arap Baharı, Turuncu Devrim gibi halk hareketlerinden güç devşirmeye çalışan Jadaliyya dergisi, Georgetown Üniversitesi ve ünlü spekülatör George Soros ittifakının Başbakan Erdoğan'a yönelik kampanyaya dönüştürülen Gezi eylemlerine de el attı."* İfadeleri kullanılmıştır. Yabancı basında çıkan Gezi Parkı eylemleri aleyhindeki tüm haberlerin Başbakan Erdoğan'ı hedef aldığını dile getiren muhabir bu duruma öfkesini bahsi geçen medya kuruluşlarını eleştirerek göstermiştir.

"*Türk Baharı diyen ilk medya kuruluşu"* ara başlıklı haber metninde, ismi geçen yabancı basın organlarının Türkiye algısını yönetmeye çalıştıkları, tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca haberlerde Ak Parti hükümetini karalayan üslubun dikkat

çektiği vurgulanmıştır. Muhabirin bu dergi ve kanallara olan tepkisini ise gazetenin devamındaki haberde "*Şeytan üçgeni"* başlığını kullanarak göstermiştir.

Ak Parti Hükümeti ve Başbakan Erdoğan'a yapılan her türlü olumsuz eleştiri Yeni Şafak'ta büyük bir tepkiyle karşılanmış, bu eleştirilerin özne ya da nesneleri çoğu zaman habercilik diline uymayan hatta hakaret içeren sözlerle gazete tarafından eleştirilmişlerdir. Gazetenin olayların başından bu yana egemen söylemi güçlendirerek haberlerini ürettiği incelenen diğer haberlerde de gözlenmiştir. Bu anlamda çalışma kapsamında incelenen haberlerde Yeni Şafak'ın haberlerini "biz", "onlar" şeklindeki ideolojik bir dolayımdan geçirerek ürettiği gözlemlenmiştir. Gazete, "biz" olarak hükümeti kabul ederken "onlar"ın çemberini geniş tutmuş, Ak Parti hükümetine karşı söylem geliştiren herkesi bu çembere dahil etmiştir.

10 Haziran tarihli gazetenin birinci sayfasından "*Faiz lobisi Gezi'yi fırsata çevirdi"* başlıklı bir başka haber verilmiştir. Başbakan Erdoğan'ın Gezi Parkı olaylarında faiz lobisinin parmağı olduğu ve eylemleri lehine çevirerek, iktidarı alt etmeye çalıştıkları şeklinde ürettiği söylemin inandırıcılığının artması için bu haberde, Başbakan'ın görüşünü destekleyen bir uzmanın açıklamasına yer verilmiştir. Sermaye Piyasası Yatırımcıları Derneği (SPYD) Başkanı Ünver'in "*Safiyane başlayan toplumsal tepki, faiz cephesinin ekmeğine yağ sürdü ve faizciler krizi fırsata çevirdi"* şeklindeki açıklamaları haberin ana temasıdır.

Yeni Şafak olaylarda aktif bir şekilde yer alan CHP'ye ait haberleri olumsuz bir dille yeniden üretmektedir. Muhabir, "biz" ve "onlar" söylemini "*Küfür edene para verdi"* başlıklı haberde CHP üzerinden inşa etmiştir. Olayın odağına CHP Milletvekili Alaattin Yüksel yerleştirilmiştir. Yüksel'in Erdoğan'a küfür eden göstericilere para dağıttığı söylemi yeniden üretilmiştir. Sentaktik çözümlemeye göre etkin cümle yapısıyla kurulan haberi muhabir öznel yorumlarıyla güçlendirmiştir.

11 Haziran 2013 tarihli Yeni Şafak Gazetesi "*Eylemlere Akil Adam"* başlıklı haberini manşetten vermiştir. Haberin spotunda "Hükümetin Gezi eylemlerinin bir daha yaşanmaması için eylem planı hazırladığı ve gençlerle diyalog için oluşturulacak yeni mekanizmalarla polis müdahalesinden önce 'sosyal müzakereciler'in devreye gireceği"

bilgisi aktarılmıştır. Muhabirin "sosyal müzakereciler"i başlığa taşıdığı "akil insanlar" ifadesiyle tanımladığı görülmektedir.

"*Gençler dinlenecek", "Sosyal Müdahale Ekibi" ve "Polisten önce müzakere"* ara başlıkları ile spotta geçen bilgiler detaylandırılmıştır. Haberde Sosyal Müdahale Ekibi'nin kurumsal bir yapıya dönüşeceği, belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarıyla koordineli çalışacakları tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Gezi Parkı eylemlerinin ilk günlerinde eylem yapan çevrecilere polisin orantısız güç kullanması sonucunda eylemlerin arttığını kabul eden Ak Parti hükümeti, böyle bir eylemin tekrar yaşanması halinde olayların büyümemesi için yöntemler geliştirmiştir. MKYK'da alınan kararlar doğrultusunda hayata geçirilmek istenen çözüm yöntemleri haberde yeniden üretilmiştir. Bu anlam haberin iç sayfasındaki devamında yer alan spotta da şu sözlerle ifade edilmiştir:

"*Taksim Gezi Parkı'ndaki yol genişletme çalışmalarının yanlış müdahale sonucu büyümesi hükümeti harekete geçirdi. Benzeri gösterilerin yerinde çözümü için eylem planı hayata geçirilecek."*

11 Haziran 2013 tarihinde "*Mi Minör'ü ABD'liler çok beğendi"* başlıklı bir başka haber yer almaktadır. Haberde, oyunun gezi eylemleriyle birebir örtüştüğü vurgulanmıştır. Tematik olarak ön plana çıkarılan tema ise, ABD'den iki kişinin özellikle bu oyunu izlemek için geldiğidir. Haberin semantiği, bu oyun vasıtasıyla Gezi Parkı protestolarının da kurgusal olarak planlandığı imasından oluşmaktadır. Oyunda başrol oynayan Pınar Öğün'ün bir röportajında "ABD'den iki kişi özellikle Mi Minör'ü izlemek için geldi. Oyunun bir devrim olduğunu, dünya çapında bir etkileşim yarattığını belirten makaleler yazdılar" şeklindeki sözleri güçlendirilerek yeniden üretilmiştir.

Gazetenin aynı nüshasından yayınlanan "*Yakıp yıkın demedim"* başlıklı bir başka haberin odağına oyuncu Mehmet Ali Alabora alınmıştır. Haberde Yeni Şafak'ın Mi Minör oyunuyla ilgili yaptığı haberden sonra Alabora'nın "Mesele sadece Gezi Parkı değil arkadaş, sen hala anlamadın mı? Hadi gel" şeklindeki mesajına açıklama getirdiği tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Alabora'nın bu tweet'le şiddeti ve yakıp yıkmayı kastetmediği söylemediği yönünde söylemleri yeniden üretilmiştir. Yeni Şafak gazetesi

yazdığı haberlerin gücünü Alabora'nın yaptığı basın toplantısında elinde Yeni Şafak gazetesini tutan bir fotoğrafı paylaşarak göstermiştir.

12 Haziran 2103 tarihli gazetede "*Yerinde müdahale"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Haberin spotunda polisin çevreciyle provokatörü ayırmak için Taksim Meydanı'na girdiği ve AKM ve Cumhuriyet Anıtı'ndaki pankartları temizlediği ön plana çıkarılmıştır. Yine polisin gece geç saatlerde örgütlerin şiddeti tırmandıracağı istihbaratını aldığı, yer yer çatışmalar yaşandığı ön plana çıkarılan diğer temalardır.

Haberin fonunda elinde bir molotofkokteyli olan eylemcinin fotoğrafı kullanılmıştır. Fotoğrafın yazısında kullanılan "*Molotof, taş havai fişek atan militanlar ortalığı savaş alanına çevirdi"* ifadeleriyle bahsi geçen eylemcilerin "militan" olarak tanımlandığı görülmektedir. Haberin retoriği ise spotta yer alan ifadelerden de anlaşılacağı gibi eylemde "çevreci" ve "provokatör" olarak iki grubun bulunduğu bilgisinden üretilmiştir.

Yeni Şafak olaylar süresince polis hakkında oluşan olumsuz imajın silinmesi için polisin halkın yanında olduğunu odağına alan çeşitli haberler üretmiştir. Bu haberde de ara başlıklarla benzer söylemler güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. "*TOMA kurtardı"* ara başlığıyla sunulan haber şöyle aktarılıştır. "Polise Molotof atan iki eylemci yanlışlıkla kendini yaktı. Alevler içinde kalan saldırganları polis TOMA'dan su sıkarak ölümden kurtardı." Haberde polisin "kahraman" olarak sunulduğu görülmektedir.

"*Gaz tabancasına ayar"* ara başlıklı haber metninde ise kahraman polisin hatasını anlayıp halktan yana tavır sergilemeye başladığı söylemi güçlendirilerek yeniden üretilmiştir: "*Eylemlerin ilk günlerinde aşığı gaz kullandığı için eleştirilere hedef olan polis dün itidalli davrandı. Gaz tabancası kullanan polislerin yanlış yapmaması için amirleri devredeydi."*

Gazetenin aynı nüshasında polisin imajını düzeltmek için üretilen bir diğer haber "*Polis değil devrimci karargah elemanı"* başlığıyla yine birinci sayfadan verilmiştir. Haberin arka plan bilgisi, "Silah ve telsizli bir kişinin fotoğrafının sosyal medyadan paylaşılarak, bu kişinin polis olduğunun iddia edildiği" şeklinde verilmiştir. Gözaltına alınan bu eylemcinin aslında polis değil Devrimci Karargah operasyonunda tutuklanıp 6

ay cezaevinde kalan Ulaş Bayraktaroğlu isimli şahıs olduğu haberde ön plana çıkarılmıştır. Bu bilginin kaynağı Valilik olarak gösterilmiştir.

12 Haziran 2013 tarihinde gazetenin birinci sayfasından yayınlanan bir başka haber "*Gözlerinizden öpüyorum eylemi bitirin"* başlıklıdır. Olayın odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Spotta ise Başbakan'ın şu sözleri tematik anlamda ön plana çıkarılan temadır: "*Taksim başta olmak üzere, çeşitli yerlerde gösteri yapan ve samimi duygularla oralara gittiğini kabul ettiğim gençlere bu işi bitirin diyor ve gözlerinden öpüyorum."*

Haber metninde ise yine Başbakan'ın söylemlerinde ön plana çıkarılan diğer temalar ara başlıklarla detaylandırılmıştır. "*Camideki rezaletin görüntüleri elimizde"* ara başlığıyla ise Gezi olayları süresince tartışma konusu olan, camide içki içildiği hakkında Başbaban'ın söylemi yeniden üretilmiştir. Başbakan'ın Bezm-i Alem Valide Sultan Camii'nde içki içildiği, camiye ayakkabılarla girildiği şeklindeki açıklamaları üzerine, cami müezzini böyle şeylerin yaşanmadığı şeklinde açıklama yapmıştır. Bu haber ise müezzinin sözlerine cevap olarak üretilmiştir. Başbakan Erdoğan'ın ellerinde görüntüler olduğu ve cami müezzininin tehdit edildiği şeklindeki sözleri haberde tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Eylemcilerin Müslümanlığa saygısı olmadığı okuyucuya aktarılmak istenmiştir.

13 Haziran 2013 tarihli Yeni Şafak Gazetesi, "*Dış basın 'cephe savaşı' veriyor"* başlıklı haberi sürmanşetten vermiştir. Haberin odağına yabancı medya alınmıştır. Spotta ise "Başta CNN ve BBC olmak üzere Batı medyasının, Gezi Parkı eylemlerinde adeta cephe savaşı verdi." İfadeleri yer almıştır. Özellikle CNN'in Taksim'e savaş muhabiri göndererek canlı yayın yaptığı eleştirilmiş ve eylemcilerin masum, polisin ise kaosun sorumlusu gibi sunulması eleştirilmiştir. Haber ana metninde "CNN'in abartılı ifadeler kullanarak eylemcilere gaz verdiği ve haberlerini 'otoriter hükümet' temasıyla üretmesi" eleştirilmiştir. Tüm bunların uluslararası komplo olduğu haberde tematik olarak öne çıkarılmıştır.

Bu haberin hemen yanında "*CNN'in meşhur yalanları"* başlıklı bir başka haber yer almaktadır. Yeni Şafak, Gezi Parkı olaylarında eylemcilerden yana tavır

sergileyerek AK Parti hükümetini eleştiren CNN'in haberlerinin gerçeği yansıtmadığını göstermek için geçmişte yaptığı ve yalan olduğunu belirttiği haberlere yer vermiştir:

"*Gezi Parkı eylemlerinde durumdan vazife çıkarıp yanlı yayın yapan CNN'in gazetecilik geçmişi manipülasyonlarla dolu. Körfez Savaşı'nda Saddam'ı kötülemek için 15 yaşındaki bir kızı kullanıp, bebeklerin kuvözde ölüme terk edildiği yalanı CNN'e ait. Pentagon'un emriyle petrole bulanmış karabatak görüntülerini servis eden de Irak Savaşı'nda Bush ve ekibinin 935 yalanına çanak tutan da yine CNN'di."*

13 Haziran tarihli gazetenin manşetinde yer alan haber ise "*Twitter örgütü"* başlığıyla verilmiştir. Haberin spotunda, Gezi olaylarını alevlendiren Twitter'daki mesaj trafiğinin merkezinde dört ismin yer aldığı belirtilmiştir. Bu isimlerin Tunus, Libya, Mısır, Yemen ve Bahreyn'deki gösterilerde de aktif olarak yer aldığı tematik olarak ön plana çıkarılmıştır.

"*MİT ve emniyet tespit etti"* ara başlığıyla "MİT Kontrespiyonaj Dairesi, Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Dairesi ve Bilgi Teknolijileri ve İletişim Kurumu'nun ortaklaşa yürüttüğü çalışma sonucunda elde edilen verilerin Başbakan Erdoğan'a verildiği" bilgisi aktarılmıştır. "*500 bin yeni hesap açıldı"* ara başlığıyla ise 31 Mayıs tarihinde Twitter'da açılan hesap sayısına dikkat çekilmiştir. Olayların provoke edilmek için bu hesapların açıldığı ima edilmiştir.

Gezi Parkı olaylarıyla ilgili değişik söylemleri manşetine taşıyan Yeni Şafak'ın ürettiği haberlerin ortak söyleminin dış güçlerin ve bu güçlere bağlı Türkiye'deki terör örgütlerinin olayları provoke etmeye çalıştıklarıdır. Bunun dışında zaman zaman CHP ve sanatçılar da olayların faili olarak gösterilmiştir. Üretilen haberlerin temel özelliği Ak Parti iktidarını hedef alan söz ya da eylemlerdir. Bu yönde yapılan her türlü eleştiriye gazetede cevap verilmiş, kimi zaman bu cevabın dozu arttırılarak hakaret içeren sözlerin habere taşındığı görülmüştür.

"*Topçu kışlası!"* başlıklı haberin odağına polisler alınmıştır. Haberin spotunda yoğun mesai yapan polislerin, Cumhuriyet Anıtı çevresinde bir süre top oynayarak stres attığı belirtilmiştir. Haberin başlığında top oynayan polisleri anlatmak için Gezi Parkı'na yapılmak istenen Topçu Kışlası ima edilmiştir. Haber fotoğrafı olarak da top

oynayan polislerin görüntüsü kullanılmıştır. Taksim'in boşaltıldığı bilgisi bu haberde polislerin üzerinden kurulan olumlu ifadelerle aktarılmış, herhangi müdahaleden bahsedilmemiştir.

Gazetenin aynı nüshasında "*Görüşmeden referandum kararı çıktı"* başlıklı bir başka haber sunulmuştur. Olayların odağına Başbakan'la Gezi Parkı Heyetinin görüşmesi alınmıştır. Spotta Başbakan'ın "4,5 saat boyunca eylemcileri dinleyip tek tek not aldığı ve bunun sonucunda Gezi Parkı projesini referanduma götürme teklifi yaptığı" ön plana çıkarılmıştır. "*Gezi'ye gelmeye hazırım"* ara başlığıyla Başbakan'ın görüşmede heyete ilginç bir öneride bulanarak "Orada provokatif girişim olmayacağına garanti verin, görüşmeye gelmeye hazırım" dediği, heyetinse garanti veremeyeceklerini söyleyip bu teklifi geri çevirdiği aktarılmıştır. Haber, iç sayfadaki devamında da aynı başlıkla yazılmıştır.

"*24 saat içinde bu iş bitecek"* başlığıyla ise Erdoğan'ın Gezi Parkı heyeti görüşmesi öncesinde, TESK heyetiyle yaptığı görüşme detaylandırılmıştır. Başbakan'ın "Yumruğa karşı yumruk sallamadık. Bundan sonra güvenlik güçlerimiz farklı davranacak. İçişleri Bakanıma talimat verdim. 24 saatte bu iş bitecek." Sözleri tematik olarak ön plana çıkarılmıştır ve güvenlik güçlerinin farklı davranacağıyla ilgili kısım bold yazılarak vurgulanmıştır.

"*Gazeteciler hazineyi 10 yıl yönetti"* başlıklı bir başka haberin odağına Ekonomist Süleyman Yaşar yerleştirilmiştir. Haberde Yaşar'ın faiz lobilisinin her türlü çirkinliği yapabileceğine dair açıklamaları tematik olarak ön plana taşınmıştır. Başbakan'ın Gezi Parkı söylemlerinde yer bulan ve Yeni Şafak'ın da haberlerine taşıdığı faiz lobisinin olaylarda etkili olduğu inancının güçlendirmek için gazete kendi ideolojisini benimseyen bir uzmanın görüşlerine başvurmuştur. Haberin iç sayfasında yer alan devamında "*Cari açısın sebebi faiz lobisi"* başlığı kullanılmıştır. "*Hazine'yi 1991-2002 arası gazeteciler yönetti"* ve "*CHP de TÜSİAD da ortak çıkarları için demokrasiye karşılar"* ara başlıkları ile röportajda ön plana çıkarılan diğer temalar detaylandırılmıştır.

Gazetenin aynı nüshasının birinci sayfasında "*Erdoğan kıymetli arkadaşım"* başlıklı bir başka haber yazılmıştır. Haberin odağına Cumhurbaşkanı Abdullah Gül

yerleştirilmiştir. Rize'de vatandaşlarla bir araya gelen Gül'ün *"Başbakan benim en eski, en kıymetli arkadaşlarımdan biri. Hep beraber huzurunuzu, mutluluğunuzu arttırmak için gece gündüz çalışıyoruz ve çalışmaya devam edeceğiz"* sözleri tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Bu haberin semantiğinde basında yer alan Gezi Parkı olayları çerçevesinde Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın ters düştüğüne dair haberlerin gerçek olmadığı ima edilmiştir. Böylelikle AK Parti tabanının merak edeceği bir şey olmadığı mesajı örtük bir yorumla aktarılmıştır.

14 Haziran 2013 tarihli gazetenin manşetinden "*Gezi baskısı ölüme götürdü"* başlıklı bir haber verilmiştir. Spotta TED Koleji'nde okuyan bir kızın okul çevresiyle eylemlere istemeden katılmak zorunda kaldığı ve okulun buna göz yumarak önünü açtığına dair anlam tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca TED Koleji ve öğrencilerinin eylemi desteklediği ima edilmiştir. Haber metninde babanın da kızının ölümünden okul yönetimini suçladığı ön plana çıkarılmış ve ara başlığa taşınmıştır.

"*TED Koleji'nde okuyan A.E. okuldaki çevresinin baskısıyla Gezi eylemlerine katıldı. Taksim'de iken 'Evime gitmek istiyorum' diye tweet attı. Baba Faruk E. Sabaha karşı bulabildiği kızını yurda teslim etti. Yurt yönetiminin çıkmasına göz yumduğu A.E. yeniden Gezi Parkı'na giderken bindiği taksiyi durdurdu ve viyadükten ölüme atladı."*

"*Referandum sevindirici"* başlıklı bir diğer haberin odağına Cumhurbaşkanı Gül yerleştirilmiştir. Gül'ün Başbakan ve Taksim Platformu heyetinin görüşmesi sonucunda Başbakan'ın sunduğu referandum talebi hakkındaki açıklamaları yeniden üretilmiştir. Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın herhangi bir anlaşmazlık içinde olmadığı ima edilmiştir.

"Bu tartışmaların bu istikamete girmesi olumlu. Diyalog ve hukuk çerçevesinde çözebilme olgunluğu gösteriyoruz."

Gazetenin aynı nüshasında *"İngiltere Twitter'ı kesti"* başlıklı bir haber birinci sayfadan verilmiştir. "*G8'de karartma"* üst başlığıyla verilen haberde İngiltere'de G8 protestoları nedeniyle Twitter'a blokaj uygulandığı söylemi güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. İngiltere'nin bu tavrına dünya medyasının sessiz kalmasını eleştiren

muhabir BBC'yi de Gezi Parkı olaylarında "otoriter hükümet" teması işlemesi ancak ülkesinde yaşananlara sessiz kalması bakımından eleştirmiştir.

14 Haziran tarihli Yeni Şafak'ın birinci sayfasından verilen "*Yavrunuza sahip çıkın"* başlıklı haber Başbakan ve Hülya Avşar'ın yaptığı görüşmeden yeniden üretilmiştir. Spotta Erdoğan'ın anne ve babalara yaptığı çağrı ön plana çıkarılmıştır: *"Orada İllegal örgütlerin uzantıları var. Anneler, babalar lütfen yavrularınıza sahip çıkın. Artık daha fazla bekleyemeyiz."* Haberin fotoğrafında kullanılan yazıda da Hülya Avşar'ın 24 saat içinde müdahale yapılacağı izlenimi aldığı şeklindeki sözleri vurgulanmıştır.

"*Kararı tanımıyorum"* ara başlığıyla ise Başbakan'ın AP'nin Gezi eylemleri nedeniyle Türkiye'yi eleştirdiği rapora tepkisi detaylandırılmıştır. Bunun hemen altında yer alan bir başka haberde ise "*AP'ye aynen iade edilecek"* başlığı ile Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun konuyla ilgili açıklamaları yeniden üretilmiştir. Davutoğlu'nun söylemlerinden "son günlerde uluslararası medya ve bazı açıklamalarla Türkiye aleyhine bir imaj operasyonu yapıldığı ve AP'nin Gezi raporunun kabul edilemez olduğu" ifadeleri tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır.

14 Haziran tarihli gazetede Gezi Parkı'nın sakin olduğu, herhangi bir karışıklık bulunmadığı "*Koyu muhabbet"* başlıklı haberle aktarılmıştır. Haberde kullanılan fotoğrafla da polis ve eylemciler arasındaki ılımlı ortam okuyucuya aktarılmıştır. Haberin ana metninde ise bazı eylemcilerin AKM önünde bekleyen polislerle sohbet ederken, bazılarının da Taksim Meydanı'nda boş buldukları alanda futbol oynadığı belirtilmiştir.

15 Haziran 2013 tarihli Yeni Şafak Gazetesi manşetinden "*Yanındayız"* başlıklı bir haber vermiştir. Haberin odağına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan alınmıştır. Haberde Gezi Parkı eylemlerinin Başbakan Erdoğan'ı yıpratma kampanyasına dönüşmesine dünyadan tepki yağdığı ön plana çıkarılmıştır. Bosna Hersek ve Malezya'da binlerce kişinin sokağa döküldüğü belirtilerek gösterilen tepkinin inandırıcılığı arttırılmak istenmiştir. Ellerinde Türk bayrağı ve Recep Tayyip Erdoğan'ın fotoğrafı bulunan kalabalığa ait görüntüler haber fotoğrafı olarak kullanılmıştır. Bu haberin retoriğinde özellikle Başbakana yönelik Batı ülkelerinin

yaptığı eleştiriler dengelenmeye çalışılmıştır. Bu anlam haberin devamındaki başlığına açılan pankartlardan alınan "*Dik dur eğilme dünya seninle"* başlığı ile güçlendirilmiştir.

"*Çözüm Sinyali"* başlıklı bir diğer haberde Hükümetin Gezi Parkı eylemlerini provoke edenlerle samimi çevrecileri ayırmasının çözüm umudunu güçlendirdiği vurgulanmıştır. Başbakan'ın sanatçı ve STK temsilcileriyle biraraya geldiği görüşmeye ait detaylardan üretilen haberde Ak Parti hükümetinin eylemcilere ılımlı mesajlar verdiği ima edilerek, tepkiler yumuşatılmak istenmiştir. Haberin devamında da bu ılımlı anlamı güçlendirecek sözler ara başlıklarla detaylandırılmıştır. "*Gezi'ye plebisit sözü"* ara başlığında Başbakan'ın yargının Topçu Kışlası'yla ilgili kararını bekleyecekleri ve karar olumlu dahi olsa anket yapacakları yönündeki sözleri aktarılmıştır.

"*Pozitif sözler"* ara başlıklı metnin odağına ise Halit Ergenç ve Tayfun Kahraman alınmıştır. Kahraman'ın Başbakan'ın yargının kararının bekleneceğini söylemesini pozitif bulduklarına dair sözleri ön plana taşınmıştır. "*Siviller güçlenecek"* ara başlığıyla ise Yönetmen Kutluğ Ataman'ın eylemlerin bitmesini belirttiği vurgulanmış ve Başbakan'ın bir adım attığı ve meselenin artık tartışma platformuna çekilmesi gerektiği sözleri ön plana çıkarılmıştır. Haberin genel retoriği görüşmenin olumlu geçtiği ve eylemlerin bitirilmesinin ortak kanaat olduğu şeklindedir.

Eylemin bitirilmesi gerektiği söyleminin yeniden üretildiği bir başka haberde Başbakan Erdoğan olayın odağına alınmıştır. "*Mesaj alındı eylemi bitirin"* başlıklı bu haberde, vurgulanmak istenen anlam başlığa taşınarak Başbakan'ın ağzından net bir dille ifade edilmiştir. Spotta Başbakan'ın "gençlerin Gezi Parkı bahanesiyle kullanıldığı, önde samimi gençlerin bulunduğun eylemin arkasında ise illegal örgütlerin olduğu" sözleri tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. "*Düğmeye dışarıdan basıldı"* ara başlıklı haber metninde spotta yer alan sözler yinelenmiştir. "*Ameliyat yapamazlar"* ara başlığına ait haber metninde ise Başbakan'ın yabancı medyanın karalama kampanyası yaparak yalan haberler ürettikleri için gösterdiği tepki aktarılmıştır:

"Türkiye artık bunların zannetiği gibi bir ülke değil. İmajı, gücü, 3 tane yalan haberle sarsılacak bir ülke değil. *Muz cumhuriyetlerinde operasyon yapabilir, ama ülkemde bu ameliyatları yapamazlar."*

"*Kokoreç diyaloğu"* başlıklı bir diğer haberin odağına ise İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu alınmıştır. Mutlu'nun eylemcilere Twitter'dan "gelin görüşelim" mesajı gönderdiği ve sabaha kadar eylemcileri dinlediği tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Başlıkta yer alan "kokoreç" kelimesi de kendisini Gezi Parkı'na davet eden eylemciye Mutlu'nun "kokoreç yoksa gelmem" şeklindeki yaptığı espriden alınmıştır. Haberin ana metninde Mutlu'nun Dolmabahçe'deki toplantıda 150 gencin sorununu dinlediği ve görüşmenin olumlu geçtiği detaylarına yer verilmiştir. Muhabir toplantıda kendisinin de bulunduğunu belirterek, görüşmenin 5 saat sürdüğünü ve Mutlu'ya bir kişinin sesini yükseltmesine eylemcilerin tepki gösterdiği vurgulanarak. Vali Mutlu'nun sevilip, saygı duyulduğu imajı çizilmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında "*AP neyin ne olduğunu bilmiyor"* başlıklı bir başka haber sunulmuştur. Haberde Cumhurbaşkanı Gül'ün AP'nin Gezi Parkı olayları için Türkiye'yi eleştirmesine gösterdiği tepki yeniden üretilmiştir.

"*Tomacı torbacı!"* başlıklı bir diğer haberde eylemlerin 14. Gününde TOMA'nın lastiklerinin önüne yatarak geçmesini engellemeye çalışan eylemcinin uyuşturucu ticareti yaptığının ortaya çıktığı aktarılmıştır. Haber iç sayfadan "*TOMA kahramanı torbacı çıktı"* başlığıyla verilmiştir. Muhabir, eylemlerde kahramanlık gösterileri yapan kişilerin olaylardan bireysel de olsa bir çıkarı olduğunu, masum eylemcilerin ise bu şekilde kullanıldığı anlamını haberde güçlendirmek istenmiştir.

16 Haziran 2013 tarihinde "*Biz duamızla direniriz"* başlıklı haber sürmanşetten verilmiştir. Başbakan'ın Sincan'da yaptığı Milli İradeye Saygı mitingindeki konuşmaları haberde güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Başbakan Erdoğan'ı dinlemeye gelen Ak Partililerin kalabalık fotoğrafı haberde kullanılmıştır. Fotoğraf yazısı olarak da "İşte Türkiye manzarası" ve "Yüzbinler Sincan'da toplandı" ifadeleri kullanılmış böylelikle eylem yapanların değil bu mitingde yer alan kalabalığın Türkiye'yi temsil ettiği anlamı üretilmiştir.

Haberin spotunda *"Yüzbinlerce kişi, Gezi eylemleriyle başlayan 'sivil darbe' girişimine 'Milli İradeye Saygı Mitingi' ile karşı durdu. Coşkulu kalabalığa hitap eden Başbakan Erdoğan, milletten 17 gündür dua aldıklarını belirterek…"* sözleriyle ile muhabir mitingi yorumlamıştır. Haberin retoriği "yüzbinlerce kişi", "coşkulu kalabalık"

sözleriyle güçlendirilmiştir. Başbakan Erdoğan'ın konuşmalarından ön plana çıkarılan temalar "*Sandıkta soracağız", "Belgeleri elimizde"* ve "*Eylemler Reyhanlı saldırısının devamı"* ara başlıklarıyla detaylandırılmıştır. Haber içerdeki devamından "*Bu millet bu oyunu bozar"* başlığıyla tam sayfa verilmiştir. Kalabalık ve sevgi seli retoriğinden üretilen haberde bu anlam elinde "üç hilal" bayrağı tutan bir grubun fotoğrafıyla desteklenmiştir. "*Dik dur eğilme ülkücüler seninle"* ara başlığıyla her kesimden insanın Ak Parti Hükümetine ve Başbakan'a sempati duyduğu anlamının pekiştirildiği görülmektedir.

Eylemlerin Reyhanlı'daki olaylarla ilişkilendirilen kısmında, eylemlerin başlangıcında Mehmet Ali Alabora'nın Twitter'dan yazdığı "mesele Gezi Parkı değil arkadaş…" şeklindeki mesajına Başbakan'ın gösterdiği tepki aktarılmıştır. Başbakanın "O mesajın hesabını soracağız" sözleri tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Bu ara başlığın iç sayfasındaki devamında ise CHP de olaya dahil edilmiş "*CHP Reyhanlı'da katillerle irtibatlı"* başlığıyla haber sunulmuştur. Haberin ana metninde ise Başbakanın şu sözleri yeniden üretilmiştir:

"*... Şifre çözülüyor. CHP'nin milletvekilleri Suriye'ye niye gittiler? Ve onları getirip götüren kim? Oyunun içinde kimler var. Hepsi yavaş yavaş çözülüyor… Reyhanlı saldırısını planlayan uygulayan alçağın, CHP heyetini iki kez Şam'a götürüp Esed alçağı ile görüştüren kişi olduğunu öğrendik…"*

"*O mesajın hesabını soracağız"* ara başlıklı haberde ise Başbakan'ın Alaboraya olan tepkisi yeniden üretilmiştir. Haberde Başbakan Erdoğan'ın, "Alabora'nın Twitter'dan attığı tweet ile Ak Parti iktidarını devirmek niyetini itiraf ettiğini ve bunun hesabının sorulacağı" şeklindeki söylemleri aktarılmıştır. Haberin retoriği her şeyin planlı olduğu esas amacın Ak Parti hükümetinin yıkılmak istendiği kabulünden üretilmiştir.

16 Haziran 2013 tarihli gazetenin manşetinden "*Kod adı İstanbul isyanı"* başlıklı haber sunulmuştur. Haberin girişinde "Washington'daki İsrail kuruluşu American Enterprise Instute'un şubat ayında olası bir İstanbul isyanını masaya yatırdığı" belirtilmiştir. Gezi Parkı olaylarının dış bağlantılarını yeniden üreterek haberleştiren gazete bu anlamda ulaştığı bilgileri aktarmaya devam etmektedir. Haberin devamında

"*Tüm Neoconlar orada"* ara başlığıyla detaylandırılan metinde, İngilizce "Neo conservative" kelimesinin kısaltması olan neo-con, yani "yeni muhafazakarların" Ak Parti'nin son 10 yılını konuşmak için toplantı düzenledikleri bilgileri ön plana çıkarılmıştır. "*Sokak canlı tutulsun"* ara başlığıyla ise toplantıda dile getirilen görüşler şöyle aktarılmıştır:

"*Büyük gösteri olursa Taksim, Tahrir gibi kimlik kazanır. Tük gençliği apolitik, meydanlara inerse zaman içinde politikleşir. Sokaklar canlı tutulmalı. Ulusal sol hareketler ilerici hedefler ortaya koyamadığı için meydanı bir halk hareketine dönüştürmek zor olabilir."*

Haber iç sayfadan da aynı başlıkla sunmuştur. Olayların uluslurarası ayağını ortaya çıkarmak için yazı dizisi şeklinde sunduğu haberlerden biri olan bu haberin girişinde "uluslararası ayağın deşifre olmaya başladığı" tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Haber ana metninde bu toplantıyı gerçekleştiren NeoCon olduğu iddia edilen şahısların isimleri verilmiştir. "*Destek İsrail lobisinden"* ara başlığıyla NeoCon'larla ilgili bilgiler detaylandırılmıştır. Yeni Şafak, incelenen önceki sayılarında "Mi Minör" isimli tiyatro oyununun sahnesinde Gezi Parkı olaylarının kurgulandığı şeklinde bir haber ürettiği görülmüştür. Gazete bu haberini aynı söylem ve aynı fail ile farklı bir kurgudan üretmiştir.

Gazetenin birinci sayfasından "*Gezi Parkı boşaltıldı"* başlıklı bir haber daha verilmiştir. Haberin girişinde Başbakan'ın Ankara mitinginde Gezi Parkı için müdahale edileceğini açıklamasının ardından polisin harekete geçtiği bilgileri ön plana taşınmıştır. Haberde Taksim Meydanı'nın gazdan zar zor görünen bir fotoğrafı kullanılmış ve fotoğraf yazısında "19 günlük işgal sona erdi" ifadesi vurgulanmıştır. Haber metninde polisin megafonlarla "*Gezi Parkı'nı terk edin, aranızdaki provokatörlere inanmayın"* anonslarına sloganla karşılık veren kalabalığın dağılmadığı ve TOMA'lara taş ve şişe atıldığına dair bilgiler aktarılmıştır. Polisin tazyikli su ve biber gazıyla müdahalesiyle göstericilerin parktan çıkarıldığı haberleştirilmiştir.

"*Taksim esnafı yeter artık dedi"* başlıklı bir başka haberde Gezi Parkı eylemlerinin 19 gündür Taksim'i savaş alanına çevirdiği yeniden üretilmiştir. Bu ortamdan etkilenen esnafın dükkânlarını kapatmak zorunda kaldığını belirten muhabir,

İstiklal Caddesi'nde kafe işleten bir vatandaşın tanıklığına başvurmuştur. Esnaf Selim Dişbudak'ın, "*Turist kaybımız yüzde 100"* sözleri aktarılmıştır.

17 Haziran 2013 tarihli gazetenin sürmanşetinden "*Entrikaları deşifre oldu"* başlıklı bir haber verilmiştir. Haberin spotunda Yeni Şafak'ın "Kod Adı: İstanbul" manşetinin Amerikan NeoCon'larını deşifre ettiği belirtilmiştir. Muhabir, hükümet yetkililerinin Yeni Şafak'ın yaptığı haber hakkındaki görüşlerinin ön plana çıkarmıştır. Haber, iç sayfadaki devamında "*Tablo yerli yerine oturuyor"* başlığıyla tam bir sayfa verilmiştir. AK Parti'ye yönelik bir komplonun düzenlendiği ve Türkiye'deki istikrarın hedef alındığı kabulünden üretilen haberde yeni sağcı olarak tanımlanan NeoCon'ların Türkiye üzerindeki planlarının Yeni Şafak tarafından deşifre edildiği vurgulanmıştır. Bu anlamın güçlendirilmesi için hükümet yetkililerin tanıklığına başvurulmuştur:

"Ak Parti Genel Başkan Yardımcısı Süleyman Soylu: Türkiye yalan ve entrikayla karşı karşıya dedi."

"Başbakan Yardımcısı Bozdağ: …Türkiye'nin güçlenmesinden rahatsız ne kadar kesim varsa hepsi bir araya geldi."

"AB Bakanı Bağış: Hudson gibi senaryolar arşivde. Bu da onlardan biri. Yeni Şafak'ın haberine göre Türkiye'den katılanlar da olmuş. Türkiye'yi bölmek isteyenlerin oyunu ortada."

"Ak Parti Genel Başkan Yardımcısı Çelik: Haberle tablo yerli yerine oturuyor. NeoCon'ların tavrını biliyoruz."

"Süleyman Soylu: İngiliz belgeleri 1960 darbesinin nereden neşet ettiğini ortaya çıkarmıştır. Şimdi de Türkiye'nin istikrarına saldıran lobiler var."

Gazetenin aynı nüshasında manşetinden verdiği "*Burası Türkiye"* başlıklı haber yaklaşık tam sayfa verilmiştir. Başbakan'ın Kazlıçeşme Meydanı'nda yaptığı mitingdeki söylemleri haberde güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Muhabir haberin girişinde "*Başbakan, Gezi eylemleriyle Türkiye'yi iç savaşa sürüklemek isteyenlere, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en büyük mitinglerinden biriyle cevap verdi."* yorumuyla haberin sunumunu yapmıştır. Yaklaşık 2 milyon kişinin alanda bulunduğu belirtilerek,

mitingin Cumhuriyet tarihinin en büyük mitinglerinden biri olduğunun inandırıcılığı arttırılmıştır. Yine bu anlamın güçlendirilmesi için kalabalığa ait fotoğraf sayfanın yarısından daha büyük bir alandan sunulmuştur. Fotoğraf yazılarında ise "Milli irade meydana sığmadı", "Denizden karadan akın ettiler" ifadeleriyle görüntü özetlenmiştir.

Tematik anlamda Başbakan'ın "Türkiye gerçeğini görmek isteyen varsa, fotoğraf burada. Hadi bakalım BBC, CNN, Reuters bunu da gizle" sözleri ön plana çıkarılmıştır. "*Yalanlarınızla baş başa kaldınız"* ara başlığıyla Erdoğan'ın "Türkiye sosyal medya üzerinden operasyon yapılacak bir ülke değildir." sözleri vurgulanmıştır. "*Otelini açandan hesap soracağız"* ara başlığında ise Erdoğan'ın Divan Oteli'ni hedef alan sözleri detaylandırılmıştır. Haber "*Hadi bunu da gizleyin!"* başlığıyla iç sayfadan verilmiştir. İki tam sayfadan verilen haberde kullanılan başlıklarda da görüldüğü gibi gazete, Başbakan Erdoğan'ın konuşmalarını benimseyerek aktarmıştır.

18 Haziran 2013 tarihli gazetenin manşetinden "*Utanmaz adam"* başlıklı bir haber verilmiştir. Haberin odağına alınarak utanmaz olarak nitelendirilen kişi Avusturya Milletvekili Efgani Dönmez'dir. Haber, Dönmez'in Viyana'da düzenlenecek Başbakan Erdoğan'a destek mitingine katılacak Türklerin sınır dışı edilmesi teklifinden yeniden üretilmiştir. Spotta bu durumun AB değerlerini ayaklar altına aldığını ve vekile partisinin bile tepki gösterdiği vurgulanmıştır. *"İfade özgürlüğüne ipotek"* ara başlığıyla Dönmez'in açıklamaları detaylandırılmıştır. "*Teklif antidemokratik"* ara başlığıyla ise "Dönmez'le aynı partide siyaset yapan Şirvan Ekici'nin gurbetçilere siyasi tercihinden dolayı ayrımcılık yapılmasına tepki gösterdiği bilgisi aktarılmıştır. "*Bu ilk değil"* ara başlıklı haberin metninde Efgani Dönmez ile ilgili arka plan bilgisi verilmiştir. Dönmez'in Avusturya'da görev yapan din görevlileri için "İmamların bir eğitime sahip olması lazım. Anadolu'nun çobanları olamazlar" sözlerinin geçmişte büyük tepki aldığı hatırlatılmıştır.

"*Bunlar şaşırmış"* başlıklı bir başka haberin odağına ise Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. AB Parlamentosu ve yabancı medyanın Gezi eylemleriyle ilgili tavrını eleştiren Erdoğan'ın söylemlerinden haber yeniden üretilmiştir. "*Maskeleri düştü"* ara başlığıyla Başbakan'ın ulusal ve uluslararası medya kuruluşlarını eleştiren sözleri tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Tematik anlamda ön plana çıkarılan bir başka

tema ise Başbakan'ın eylemcilere sahip çıktığı için AB Parlamentosu'nu tanımadığı şeklindeki sözleridir.

Bu haberin hemen yanında "CNN, şov bitti" başlıklı haberde Ak Parti'nin Kazlıçeşme mitingine ait fotoğrafı kanalın "Hükümet karşıtı gösteri" olarak sunduğu belirtilmiştir. CNN, yalan haberler verdiği ve haberleri çarpıttığı gerekçesiyle muhabir tarafından eleştirilmiştir.

"*Sönük geçti"* başlığıyla verilen haberde ise DİSK, KESK, TMMOB, Türk Tabipler Birliği ve Türk Diş Hekimleri Birliği'nin Gezi Parkı eylemlerine destek vermek için greve gittiği ancak eyleme katılımın düşük kaldığı yorumu yapılmıştır. Başlıkta kullanılan "sönük geçti" ifadesiyle Gezi Parkı eylemlerinin korkutucu bir gücü olmadığı yönünde bir imada bulunulmuştur.

Gazetenin aynı nüshasında ise "*Kaybedenler Kulübü"* başlıklı bir başka haber görülmektedir. Haberin odağına Mehmet Ali Alabora başta olmak üzere Ece Temelkuran, Cem Boyner, Ceyda Karan ve Can Dündar alınmıştır. Bu ünlülerin Gezi eylemlerinin bayraktarlığını yaptığı belirtilerek fotoğraflarına da yer verilmiştir. Ünlülerin eylemlerle ilgili mesajları hatırlatılmış ve umduklarını bulamadıkları belirtilmiştir. Haberin retoriği kazanan ve kaybedenler üzerinden kurulmuş, eylemciler ve AK Parti hükümeti karşı karşıya getirilmiştir. Haberde eyleme destek veren bahsi geçen isimlerin oyunu/savaşı kaybettiği yorumu yapılarak, gücün Ak Parti'de olduğu hissi okuyucuya aktarılmıştır.

19 Haziran 2013 tarihli gazetede "*Almanya tehdit ediyor"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Haberin girişinde Almanya'nın Gezi eylemlerinin başarısız olduğu için rahatsızlık duyması nedeniyle Türkiye'yi tehdit ettiği tematik olarak ön plana çıkarılan tema olmuştur. Merkel'in olaylar nedeniyle "Türkiye'yi G8 gündemine alabiliriz" sözlerinin medyada "Türkiye'deki ekonomik mucize tehdit altında" yorumlandığı belirtilmiştir. Haberin öne çıkan detayları ara başlıklarla detaylandırılmıştır.

"*Karalama Kampanyası"* ara başlığıyla "*Eylemleri öven Bild, Başbakan Erdoğan için 'Beton kafalı' başlığını kullandı. Gazete internet sitesinde Türkiye'nin AB*

üyeliğiyle ilgili anket başlattı. Ticaret Odası'nın Türk ekonomisinde tehlikeye dikkat çeken açıklamaları medyada geniş yer buldu." şeklindeki sözlerle şematik olarak yorumdan oluşan ifadelere yer verilmiştir.

"*Yıldız ülkeleri karıştırıyorlar"* başlıklı haberde ise Brezilya ve Endonezya'daki eylemler de işaret edilerek, Dünyadaki ekonomik durgunluğa rağmen yıldızı parlayan ülkelerde eylemlerin patlak vermesinin dikkat çektiği yorumu yapılmıştır. Çeşitli olayların bahane edilerek savaş ortamının yaratıldığı bu ülkelerden biri olan Türkiye'de de Gezi Parkı düzenlemesinin bahane edilerek sokakların savaş alanına döndüğü vurgulanmıştır. Haberin semantiği büyük sermaye sahiplerinin bu ülkelerin yükselişini engellemek için kaos yarattığı imasından inşa edilmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında "*Yasaklama yok suça önlem var"* başlığıyla verilen haberin odağına İçişleri Bakanı Güler'in Twitter düzenlemesi hakkındaki söylemi yerleştirilmiştir. Güler'in, sosyal medya için yapılacak düzenlemenin yasak gibi algılandığını ancak suçun önüne geçileceği yönündeki açıklamaları aktarılmıştır.

Başbakan Erdoğan'ın olayın odağına alındığı bir haber de "*Odama saldırının uzantısı"* başlığıyla verilmiştir. Erdoğan'ın Gezi Parkı eylemlerinin organize ve örgütlü olduğu sözleri haberde vurgulanmıştır. Başbakan Erdoğan'ın yaptığı açıklamalardan tematik anlamda ön plana çıkarılan anlam ise şöyle aktarılmıştır: *"Bu süreç odama yapılan saldırının, Reyhanlı'nın devamıdır. Güçlü Türkiye'den duyulan rahatsızlığın tezahürü."*

Erdoğan'ın Ak Parti Grup Toplantısı'nda yaptığı Gezi Parkı yorumlarında, "Uluslararası medya kuruluşlarının, güçlü reklam şirketlerinin, faiz lobisinin, içerideki ve dışarıdaki belli örgütlerin eyleme hazırlıklı olduğu" sözleri vurgulanmıştır. "*Polis sınavı geçti"* ara başlıklı haber metninde ise Başbakan'ın polisin süreçte demokrasi sınavından başarıyla geçtiği sözleri aktarılmıştır. Haber iç sayfadan "*Gezi, odama lavlı saldırının uzantısı"* başlığıyla verilmiştir.

20 Haziran 2013 tarihli Yeni Şafak Gazetesi, manşetine Mehmet Ali Alabora'nın Twitter'dan yazdığı mesajı hatırlatan "*Mesele başka sen anlamadın mı?"* başlığını atmıştır. Haberin girişinde başlıkta geçen "meselenin ne olduğu"nun cevabı verilerek,

bu cevap tematik anlamda da ön plana taşınmıştır: *"Krizdeki batı ülkeleri, çareyi gelişen ekonomilere kaçan sermayeyi geri getirmekte buldu. Medya desteğiyel isyan provasının yapıldığı Türkiye, Endonezya ve Brezilya'da 'doları ve faizi yükselt, borsayı çökert' formülü uygulamaya konuldu."* Haberin retoriği girişte geçen yorumlardan oluşturulmuştur. Gezi Parkı eylemlerinin örgütlü bir komplonun sonucunda geliştiği fikri bu haberde de güçlendirilmiştir.

"Türkiye ucuz atlattı" ara başlığıyla Gezi Eylemleri nedeniyle Borsa İstanbul'un %15 değer kaybettiği, faizin ise %5,6'dan %7'lere çıktığı bilgileri verilmiştir. "*Türkiye alerjisi deşifre oldu"* başlığıyla ise Brezilya'da kamu binalarının işgal edilerek, sokakların ateşe verilmesine rağmen CNN ve BBC gibi kanalların protestoları "Türkiye'dekinden daha barışçıl" vurgusuyla verdiği aktarılmıştır. CNN ve BBC'nin Türkiye'ye karşı olumsuz haber yaptığını ima eden muhabir, lexical çözümlemeye göre başlığa taşıdığı "alerjisi deşifre oldu" sözleriyle bu imasını açığa çıkarmıştır.

Gazetenin aynı nüshasında yayınlanan bir sonraki haberde "*Duran adama karşı duran adam"* başlığı kullanılmıştır. Gezi protestoları kapsamında Taksim'de başlayan "Duran Adam" eylemine karşı "durarak" başka bir eylem yapıldığı haberde aktarılmıştır. Haberin detayında "duran adama karşı duran adam" yazılı tişört giymiş 8 kişinin, yüzünü AKM'ye karşı dönerek eylem yapanların karşısına geçip durduğu belirtilmiştir. İki grubun karşılıklı beklediği haberde vurgulanmıştır. Ülke genelinde oldukça etki yaratan "duran adam" eylemleriyle ilgili 20 Haziran tarihine kadar birinci sayfadan bir habere rastlanmamıştır. Birinci sayfadan verilen bu habere konu olan olayda "duran adam" eylemine tepki gösterildiği dikkat çekmektedir. Böylelikle gazetede üretilen Gezi Parkı eylemleri karşıtı egemen söylemin izlerinin bu haberde de gözlenmiştir.

Yeni Şafak, Gezi Parkı olaylarıyla ilgili haberlerini egemen ideolojiden beslenerek inşa etmiştir. Bu söyleme karşı olan Twitter ve Facebook gibi sosyal ağları adeta düşman ilan etmiştir. Özellikle lexical çözümlemeye göre gazetenin Twitter'ı tanımladığı ifadeler "*Yalan rüzgarı", Provokasyon kuşu devrede"* ve *"Twitter'dan gaz"* başlıklarında olduğu gibi bu duruma örnek teşkil etmektedir. Olayların başlangıcından bu yana AK Parti propagandası yapan gazete, parti hakkında yapılan tüm eleştirilere cevap niteliğinde haberler üretmiştir. Bu anlamda haberlerinin neredeyse tamamını

egemen söylemden üreten gazetede muhalif seslere birinci sayfada yok denecek kadar yer vermiştir. Öte yandan polisi eleştiren söylemleri de etkisizleştirmeye çalışan Yeni Şafak, öznesi polis olan haberlerinde "polisi kahramanlaştıran" söylemler kurmuştur. Bu anlamda "biz ve onlar" söyleminde, eylemciler onlar olarak nitelendirilmiştir. Gazete bu anlamı güçlendirmek için "*Dozer kaçırıp TOMA'ya saldırdılar"* başlıklı haberde olduğu gibi, eylemci profili "suçlu, saldırgan" gibi kavramlar üzerinden söylemini kurmuştur. Tüm yaşanan olayları ise "dış güçlerin Türkiye üzerindeki hain oyunu" olarak yorumladığı tespit edilmiştir.

3.2.2.1.4. Sabah Gazetesi Söylem Analizi

Sabah, Gezi Parkı konulu bir haberi birinci sayfasından ilk olarak 1 Haziran 2013 tarihinde "*Gezi'ye CHP de onay verdi"* başlığıyla sunmuştur. Fotoğrafın kullanılmadığı bu haber sadece spotla küçük bir alandan verilmiştir. Haberde tematik anlamda ön plana, "Gezi Parkı'ndaki ağaçların sökülmesine ilişkin Belediye Meclisi kararında CHP'lilerin de imzasının bulunduğu" bilgisi çıkarılmıştır.

Haber iç sayfadaki devamında "*Doğa sevgisi bahane"* başlıklı İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu'nun açıklamalarından üretilen haberin ara başlığı olarak verilmiştir. Haber, Mutlu'nun yaptığı "Ağaç sevgisi üzerinden prim yapmak isteyen *bu grupların amacının doğa sevgisi olmadığını biliyorum."* şeklindeki açıklamaların altından "*Belediye Meclisi'nden oy birliği ile geçti"* ara başlığıyla sunulmuştur. CHP'nin merkeze yerleştirildiği haber metni, Mutlu'nun açıklamalarıyla ilişkilendirilmiştir. Haberin retoriği Gezi Parkı eylemlerini destekleyen CHP'nin olaylardan rant sağlamaya çalıştığı, çevrecilikle ilgisi olmadığı düşüncesinden kurulmuştur.

2 Haziran 2013 tarihinde Sabah Gazetesi Gezi Parkı olaylarını manşetine taşımıştır. "*Gaz kesildi sis dağıldı"* başlığıyla verilen haberin spotunda "*Polis Taksim'den çekilince beş gün boyunca savaş alanına dönen Gezi Parkı'na sağduyu geri geldi"* ifadeleri kullanılmıştır. Lexical çözümlemeye göre Gezi Parkı "savaş alanına" benzetilerek olayların ciddiyeti işaret edilmiştir. "*Meydanda kutlama"* ara başlığıyla polisin çekilmesiyle alana giren grupların kutlama yaptığına dair detaylar verilmiştir. "*Orantısız güce işlem"* ara başlıklı haber metninde ise İçişleri Bakanlığı tarafından

yapılan açıklama detaylandırılmıştır: "*Gezi olaylarında yetkisini aşarak orantısız güç kullandığı tespit edilen personele yasal işlem yapılacak."*

"*Gaz işinde yanlışlık var"* başlıklı haberin odağına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan alınmıştır. Başbakan'ın polisin biber gazı kullanımında bir aşırılık olduğu sözleri tematik anlamda haberde ön plana taşınmıştır. Başbakan'ın sözlerinden ön plana çıkarılan bir diğer anlam eylemlerin ideolojik olduğu yönündedir.

"*Yurttaşları devlet korur"* başlıklı bir diğer haberin odağınaysa CHP Lideri Kemal Kılıçdaroğlu alınmıştır. Kılıçdaroğlu'nun Başbakan Erdoğan'ın "Birinin burnu kanasa sorumlusu CHP'dir" sözlerine gösterdiği tepki yeniden üretilmiştir. "*Devletin görevi yurttaşı ve yurttaşların haklarını korumaktır."*

"Gerilim Beşiktaş'a sıçradı" başlıklı haberde polisin Taksim'den çekilmesinin ardından bir grup gösterinin Dolmabahçe'deki Başbakanlık Çalışma Ofisi'nin önüne yürümesiyle arbede yaşanmaya başladığı bilgisi aktarılmıştır. Durum bilgisi yapılan haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

3 Haziran 2013 tarihli Sabah, "*Gerideki on yıl yarının teminatı"* başlıklı haberi manşetinden vermiştir. Başbakan Erdoğan'ın olayın odağına alındığı haberin ana teması Erdoğan'ın iktidarda bulundukları 10 yıllık zamanda kimsenin hayat tarzına karışmadıkları ve bundan sonra karışmayacaklarına dair sözleridir. Haberin ana metninde Başbakan'ın sözleri muhabirin kendi yorumuymuş gibi üretilmiş, herhangi bir haber yüklemi kullanılmadığı görülmüştür.

"*Taksim'e Opera da Cami de yapacağız"* ara başlığında Erdoğan'ın eylemler süresince ve sonrasında çok tartışılacak *"Birkaç çapulcunun o meydana gelip halkımızı yanlış bilgilendirerek tahrik etmesine pabuç bırakmayız."* cümlesinde geçen "çapulcu" kelimesini Fas'ta yaptığı bu açıklamalarda ürettiği görülmektedir.

"*Öfke gitti, zarar kaldı"* başlığıyla verilen bir başka haberde Gezi Parkı'ndan polisin çekilmesinin ardından olayların sakinleştiği ancak hasarın çok olduğu teması ön plana çıkarılmıştır. Haber iç sayfadaki devamından "*Öfkenin ardından…"* başlığının içinde *"Gezinin bilançosunu Başbakan açıkladı"* ara başlığıyla verilmiştir.

"*Türkiye genelinde 89 polis aracı, 42 otomobil ve 22 otobüs parçalandı. 94 işyerinde de hasar var. Ankara'da 60 otobüs durağı, 100'ü aşkın reklam panosu kırıldı… Toplam zarar 20 milyon lira."*

Gazetenin birinci sayfasından "*Batı, itidal çağrısı yaptı"* başlıklı bir başka haber verilmiştir. Haberde AB Yüksek Komiseri Ashiton'ın "Barışçıl çözüm için diyalog kanallarını açık tutmalı" şeklindeki açıklaması aktarılmıştır. Aynı haber metninde New Yok Times'ın "Kaos görüntüleri, Erdoğan'ın dikkatle geliştirdiği Türkiye'nin bölgesel güç imajını lekelemekle tehdit ediyor." şeklindeki haberi aktarılmıştır. Haber iç sayfasındaki devamında "*Dünya 'dur' dedi"* başlığıyla aktarılmıştır. Haberin ana metninde ise uluslararası medya ve siyasetçilerin polis müdahalesini eleştirdiği ön plana çıkan tema olmuştur.

4 Haziran tarihli Sabah, "*Mesaj alındı sağduyu vakti"* başlıklı haberi manşetinden vermiş ve "günün haberi" olarak duyurmuştur. Olayın odağına Cumhurbaşkanı Gül alınmıştır ve cümleler etkin yapıda kurulmuştur. Zira Sabah egemen söylemden üretilen haberlerini kendi yorumu gibi aktarıp "dedi, İfade etti, v.b." haber yüklemlerine yer vermemiştir. Makro analizin bir ayağı olan tematik çözümlemeye göre Gül'ün konuşmalarının yeniden üretildiği haberde, "Demokrasinin sadece seçimden ibaret olmadığı" sözleri ön plana çıkarılan temadır. Haber iç sayfadan ise "*Mesajların gereği günü gelince yapılır"* başlığıyla verilmiştir. Başlık tırnak içinde kullanılmıştır, bu durum muhabirin Gül'ün sözlerine katılımını göstermektedir. Haberin girişinde ise şematik çözümlemeye göre durum bilgisi verilmiştir. Cumhurbaşkanı'nın konuşmasından ön plana çıkarılan diğer temalar şu ara başlıklarla detaylandırılmıştır:

"*Demokratik bir ülke", "Farklı fikirlere saygı", "Mesaj alındı", "İllegal örgütlere dikkat", "Ülke imajı zedelenmesin", "Demokrasimiz test edildi"*

Gazetenin aynı nüshasında "*Biz de millet de oyuna gelmeyiz"* başlıklı bir haber yayınlanmıştır. Başbakan Erdoğan'ın söylemi haberde yeniden üretilmiştir. Başlıkta verilen ifade tırnak içinde verilerek haberin söylemine dönüştürülmüştür. Başbakan Erdoğan'ın konuşmalarından üretilen bu haberin metni de öznel yorum gibi yazılmıştır. Haber iç sayfadan "*Erdoğan: Birkaç gün içinde tamamen normale döner"* başlığıyla verilmiştir. Ak Partiyle yakınlığıyla bilinen Sabah Gazetesi aynı zamanda merkez bir

gazetedir. Bu anlamda haberlerinde egemen söyleme yer verse dahi Gezi Parkı olaylarında gündeme gelen konuları aktarmaya çalıştığı görülmüştür. Bu haberde de olayların başlangıcında Cumhurbaşkanı ve Başbakan arasında yaşanan zıtlığa yer vermiştir. Başbakan'ın konuşmalarından ön plana çıkardığı temalara ara başlıklarla detaylandıran muhabir, başlıkların yanında parantez açarak olayların arka planını vermiştir:

"*Evet sandıktan geçer (Gül'ün demokrasi sadece sandık değildir sözlerine karşılık)"*

"Siz hangi mesajı aldınız? (El Cezire muhabirinin 'mesaj ne' sorusu üzerine)"

Gazetenin aynı nüshasında "*Kılıçdaroğlu: Duruma el koy"* başlıklı bir başka haber verilmiştir. Haberin odağına CHP lideri Kılıçdaroğlu alınmıştır. Kılıçdaroğlu'nun Cumhurbaşkanı Gül ile konuşmadan yeniden üretilmiştir. Haberde tematik olarak Kılıçdaroğlu'nun Cumhurbaşkanı Gül'e söylediği başlığa taşınan "duruma el koy" sözleridir. Haber iç sayfadaki devamından "*Mesajların gereği günü gelince yapılır"* başlığıyla verilmiştir. Muhabir başlığı tırnak içinde kullanarak haberin söylemi haline getirmiştir. Haberde Gül'ün konuşmalarından tematik olarak ön plana çıkarılan "demokrasi"ye yapmış olduğu vurgudur. Ayrıca Gül'ün Başbakan Erdoğan'a vekalet eden Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ı görüşmeye çağırdığı belirtilmiştir.

4 Haziran 2013 tarihli gazetede birinci sayfadan verilen bir diğer haber "*Buldozerli Vandalizm"* başlıklıdır. Eylemcilerin Beşiktaş'ta bir iş makinesini ele geçirdiği bilgisinden üretilen haberde polis müdahale edince iş makinesinin ateşe verildiği belirtilmiştir. Haberde tematik olarak eylemcilerin şiddet yanlısı olduğu ve kamu malına zarar verdiği bilgisi üretilmiştir.

5 Haziran 2013 tarihli Sabah Gazetesi, "*Hükümetten Gezi Parkı eylemcilerine zeytin dalı"* başlıklı haberi manşetinden vermiştir. Lexical çözümlemeye göre barışın sembolü olan "zeytin dalı" ifadesi başlığa taşınarak, hükümetin eylemcilere karşı ılımlı davrandığı imasında bulunulmuştur. Bu ılıman hava üzerinden kurulan haberin retoriği yine Başbakan Vekili olarak konuşma yapan Bülent Arınç'ın sözlerinin spota

taşınmasıyla güçlendirilmiştir: "*Başbakan Vekili Bülent Arınç: O ilk olayda şiddet gören herkesten özür dilerim. Yasal olan bütün taleplere açığız."*

Haberin devamında Arınç'ın söylemlerinden ön plana çıkarılan temalar ara başlıklara taşınmıştır. "*Gazlı müdahale çığırından çıkardı"* ara başlığıyla Arınç'ın çevre duyarlılığı ile eylem yapanlara polisin aşırı şiddet gösterdiği şeklindeki sözleri özetlenmiştir. Haber gazetenin iç sayfasından "*İlk olayda şiddet gören herkesten özür dilerim"* başlığıyla sunulmuştur. Başlığın tırnak içinde verilmesiyle başlık haberin söylemi haline gelmiştir. Haberin spotunda Gül'ün Başbakan Erdoğan'ın onayıyla özür dilediği belirtilmiştir. Böylelikle Başbakan ve Bülent Arınç arasında da fikir ayrılığı olduğu şeklindeki tartışmaların cevabı da verilmiştir.

"*Gece Taksim, gündüz Taksim"* başlıklı fotoğraf haberde ise Taksim'de gece ve gündüz yaşananları gösteren iki farklı fotoğraf karesi kullanılmıştır. Fotoğraflarda gece tuğla taşıyarak barikat kurmaya çalışan, gündüz ise dinlenen eylemciler yer almaktadır. Aynı haberde iç sayfadaki devamından "*Taksim 'Gezi'sinde 8'inci gün nöbeti"* başlığı kullanılmıştır. Lexical çözümlemeye göre "Taksim Gezisi" ifadesinde kullanılan "Gezi" kelimesi tırnak işaretiyle yazılmıştır. Burada gezinti anlamı ima edilmiş ve eylemcilerin aslında bir nevi boş şeylerle uğraştığı mesajı okuyucuya aktarılmak istenmiştir. Haberin spotunda da polisin çekilmesinin ardından başlayan sakinliğin şenlik havasında sürdüğü aktarılmıştır.

Gazetenin aynı nüshasında "*Sağduyu trafiği"* başlıklı haberde BDP Milletvekili Sırrı Süreyya Önder'in Başbakan Vekili Arınç ve Cumhurbaşkanı Gül'le yaptığı görüşmeye ait söylemler yeniden üretilmiştir. Muhabir Sırrı Süreyya Önder'i "Gezi Parkı olaylarında ön safta yer alan" biri olarak tanıtmıştır. Haberde gazetenin iç sayfasından "*Ankara'da sağduyu trafiği"* başlığı yinelenmiştir. Haberin spotunda yapılan bu görüşmeler "Gezi Parkı eylemlerindeki tansiyonu düşürmek için Cumhurbaşkanı Gül'ün diyalog zinciri başlattığı" şeklinde yorumlanmıştır. Haber ana metninde Önder'in Gezi Parkı yıkımını iş makinelerinin önüne geçerek durdurduğu belirtilerek olayın arka plan bilgisi verilmiştir. Böylelikle birinci sayfada yazılan Önder'in Gezi Parkı'nda ön saflarda yer aldığına ilişkin ifade de açıklanmıştır. Önder'in konuşmaları haber metninde "*Önder: Artık bu iş şölene dönüşmeli"* başlığıyla detaylandırılmıştır. Önder'in görüşmelere ilişkin söylemlerinden tematik anlamda ön

plana çıkarılan tema, "Hükümet boyutunda demokratik süreçlerin çalışmaya başladığı ve görüşmelerin olumlu geçtiği" yönündedir.

Aynı nüshasının birinci sayfasından muhalefet partisi liderlerinin olaylarla ilişkili söylemleri yeniden üretilmiştir. Ancak bu haberlerin her birine birinci sayfadan ayrılan yer 34,5 cm² gibi küçük bir alandır. Egemen söylem üzerinden metinlerini inşa eden gazetenin muhalefet liderlerine eşit ölçüde yer vermediği görülmektedir. "*Hepimiz ders çıkarmalıyız"* başlıklı bu haberlerden birinin söyleminin odağına Kılıçdaroğlu alınmıştır. Tematik çözümlemeye göre Kılıçdaroğlu'nun eylem yapan genç kuşağı siyasi anlamda anlamanın gerekliliğini belirttiği sözleri ön plana çıkarılmıştır. "*Gaz yeseniz de gaza gelmeyin"* başlıklı haberde ise Devlet Bahçeli'nin söylemi yeniden üretilmiştir. Bahçelinin demokrasiyi ön plana çıkardığı sözleri haberde aktarılmıştır.

5 Haziran tarihli Sabah'ta birinci sayfadan sadece haber başlığı ve fotoğraf kullanılarak 17 cm²'lik bir alanda 4 Haziran 2013 tarihinde hayatını polis kurşunuyla kaybettiği iddia edilen Abdullah Cömert'le ilgili bir haber verilmiştir. "*Hatay'daki ölüm nedeni kurşun değil"* başlıklı haberde yer alan ifadelere bakıldığında Abdullah Cömert'in ölümüyle ilgili gelişmelerin yeniden üretildiği görülmektedir. Haber iç sayfadan "*Hatay'da tehlikeli ölüm"* başlığıyla verilmiştir. Muhabir şematik anlamda olayın arka plan bilgisini vermiş, birtakım söylemlerin iddia olduğunu belirtmiş ve kesin bilgi olarak sunmamıştır. Ancak haberin örüntüsünde işlediği bağlamları oluştururken, Cömert'in iddia edildiğinin aksine eylemciler tarafından da öldürülebileceği bir örtük anlam üretmiştir.

"*...Olaylar sırasında bir göstericinin elindeki silahla havaya ateş açtığı öne sürülürken...Cömert'in akrep adı verilen polis otosundan açılan 4 el ateş sonucu vurulduğu söylendi. Valilik ise 'kimliği belirsiz bir kişinin açtığı ateş sonucu ağır yaralandı, kaldırıldığı hastanede kurtarılamadı' dedi."*

Görüldüğü gibi muhabirin ürettiği söylem eylemcileri de işaret etmektedir. Haberin devamında "*Silahla vurulmamış"* ara başlığı birinci sayfadan da anons edilen başlıktır. Hatay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yaptığı Cömert'in kafa arkasına aldığı darbe sonucu kafatası kırığı bulunduğu açıklaması haberde belirtilmiştir.

6 Haziran 2013 tarihli Sabah'ta "*Platform'un talebi arttı"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Taksim Platformu'nun Arınç'la yaptığı görüşmede 6 maddelik talep listesi sunduğu spota taşınarak haberin söylemi haline gelmiştir. Başlıkta kullanılan cümlenin ise muhabirin yorumu olduğu görülmektedir. Bu yorumla muhabirin haber ana metninde verilen taleplerin fazla olduğunu lexical çözümlemeye göre ima ettiği görülmektedir.

"*Gezi için 6 talep"* ara başlığıyla sunulan "*Gezi Parkı'na inşaat olmasnı, AKM yıkılmasın, gözaltına alınanlar bırakılsın, sorumlu valiler bırakılsın, polis gaz bombası kullanmasın, Taksim ile Kızılay gösterilere açılsın"* bu talepleri muhabir temel talep olarak yorumlamıştır. Ancak "*Ve çıtayı yükselten istekler"* ara başlığıyla aktarılan "3. Boğaz Köprüsü, 3. Havalimanı, Kanal İstanbul ve HES'lere itirazlar dikkate alınsın" şeklindeki taleplerin Gezi Parkı'yla ilgisi olmadığı belirtilmiştir. Haber iç sayfadaki devamında "*Taksim Platformu'nun Hükümet'ten talepleri"* başlığıyla detaylandırılmıştır. Haberin girişinde ise TAKSİM Dayanışması adına İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri Ali Çerkezoğlu, Mimarlar Odası Genel Başkanı Eyüm Muhcu, TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi Başkanı Tayfun Kahraman, KESK Genel Sekreteri İsmail Hakkı Tombul, DİSK Genel Başkan Yardımcısı Celal Ovat, TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu Sekreteri Süleyman Solmaz'ın Arınç'la yapılan görüşmede yer aldığı belirtilmiştir. Haberin detaylandırıldığı iç sayfasındaki kısmında herhangi bir yorum bulunmamaktadır. Muhabir aktaran rolünü üstlenmiştir.

Sabah Gazetesi'nin aynı nüshasında "*Artık terör değil çevre konuşuyoruz"* başlıklı bir başka haber yayınlanmıştır. Haberin söyleminin odağına Cumhurbaşkanı gül alınmıştır. Gül'ün "*Eskiden terörü, ekonomik krizi konuşurduk. Şimdi çevre sorunlarını tartışıyoruz. Bu, gelişmişliğin göstergesidir."* sözleri haberde ön plana taşınmıştır. İç sayfada ise haber aynı başlıkla verilmiştir. Gül'ün Çevre Komisyonu heyetiyle yaptığı görüşmeden üretilen haber, etkin cümle yapısıyla kurulmuştur. Haberde kullanılan başlığın tırnak işaretiyle kullanılması muhabirin söyleme katıldığını göstermektedir. Örtük bir yorumla üretilen haberde net bir dille yorum yapılmadığı tespit edilmiştir.

6 Haziran 2013 tarihinin Miraç Kandili'ne denk gelmesinden ötürü gazetede, Gezi Parkı'nda bulunan eylemcilerin kandil dağıttığına ilişkin bir görüntüden oluşan bir fotoğraf haber sunulmuştur. "*Gezi'de Kandil hassasiyeti"* başlıklı bu haber, iç sayfada

da aynı başlıkla verilmiştir. Haberin ana metninde Çarşı grubunun da kandil simidi dağıttığı, eylemcilerin polislere simit ikram ettiği ve gece alkol tüketilmeyeceği kararı alındığı şeklindeki bilgiler tematik olarak ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca eylemcilerin namaz kılan bir fotoğrafı haberde kullanılmıştır.

7 Haziran 2013 tarihli Sabah, "*Demokratik talebe can feda"* başlıklı haberi manşetinden vermiştir. Haberde Başbakan söylemin odağına yerleştirilmiştir. Haberin spotunda tematik anlamda ön plana çıkarılan temada, Erdoğan'ın sözleri tırnak işaretiyle verilmiş ve haberin söylemi haline getirilmiştir:

"Başbakan Erdoğan: 'Gezi Parkı bahane gerisi şahane' mantığıyla yürütülen bir süreç. 'Ak Parti ve Tayyip Erdoğan'ı yıpratabilir miyiz'in hesabındalar"

Başbakan'ın söyleminin güçlendirilerek yeniden üretildiği haberin retoriği, Gezi Parkı olaylarının AK Parti'yi yıpratma kampanyası olduğu anlamı güçlendirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Başbakan'ın konuşmalarından "demokrasi" söylemi haberde ön plana çıkarılmış ve yapılan eylemlerin demokratik olmadığına işaret edilmiştir. "*Gezi Parkı bahane gerisi şahane süreci"* başlığıyla iç sayfadan devam ettirilen haberin spotunda ise Başbakan'ın Gezi Parkı eylemlerinin içeride ve dışarıda uzantısı olduğu sözleri tematik olarak ön plana taşınmıştır. Başbakan'ın Tunus'ta yaptığı açıklamalardan üretilen haber neredeyse tam sayfa verilmiştir. Olaylarda Ak Parti hükümetine ilişkin eleştirileri cevaplayan Erdoğan'ın söylemi yorumsuz aktarılmıştır. Azınlığın çoğunluğa tahakküm etmeye çalıştığını belirten Başbakan'ın "*Pazarlıkla devlet yönetilemez"* sözleri ara başlığa büyük puntolarla taşınmıştır. Başbakan, Taksim Heyeti'nin Arınç'la yaptığı görüşmede sunduğu taleplere bu sözle olumsuz yanıt vermiştir. Başbakan'ın ara başlığa taşınan bu sözleri ise tırnak işareti kullanılması, muhabirin örtük yorumunu göstermektedir.

Sabah Gazetesi'nde 7 Haziran tarihli bir başka haber "*Bu mu masum eylem?"* başlığıyla birinci sayfadan verilmiştir. Adana'daki eylemler sırasında köprüden düşerek hayatını kaybeden Komiser Mustafa Sarı söylemin odağına alınmıştır. Başlıkta sorulan soru ile Başbakan'ın manşetten verilen söylemleri bütünleştirilmiştir. Eylemlerin sadece çevrecilik duygusuyla yapılmadığı anlamı burada vurgulanmıştır. Haberin metninde ise yine Adana'da 11 yaşında bir çocuğun göstericiler tarafından köprüden aşağı atıldığı

bilgisi verilmiştir. Haber iç sayfadan "*Eylemci peşindeki polis şehit düştü"* başlığıyla verilmiştir. Haber metninde göstericilerin polis araçlarına taş attığı buna rağmen polisin "Sizleri seviyoruz. Eyleminiz kanunsuzlaşmak üzere" şeklinde anonslar yaptığı haberin arka plan bilgisi olarak verilmiştir. Polisin yaptığı müdahalenin haklı nedenler üzerine olduğu vurgusu haberde işlenmiştir. Böylelikle başlıkta geçen eylemlerin masum olmadığı mesajı güçlendirilmiştir.

Gazetenin birinci sayfasından verilen bir başka haber "*Huzur istiyoruz"* başlıklı olduğu görülmektedir. Önemli sivil toplum kuruluşlarının yaptığı huzur çağrısı haberde yeniden üretilmiştir. TOBB, TESK, Türkiye-İş, Hak-İş, Memur-Sen ve TZOB'nın yaptığı "Göstericilerin marjinal gruplar tarafından farklı mecralara çekilmek istendiği" şeklindeki ortak açıklama tematik anlamda ön plana çıkan tema olmuştur. Başlığa taşınan "huzur istiyoruz" ifadesinde kullanılan tırnak işaretiyle muhabir bu açıklamaya katıldığını örtük bir şekilde göstermiştir. Haber iç sayfadan "*İş dünyasından sağduyu çağrısı"* başlığıyla verilmiştir. Girişte ise iş dünyasının yaşananlardan rahatsız olduğu belirtilmiş, 10 yılda kazanılan ekonomik ve siyasi istikrarın tehlikede olduğu vurgulanmıştır. Gazete olayların bitirilmesi yönündeki düşüncesini güçlendirmek için bu doğrultuda yapılan açıklamalara haberlerinde yer vermeyi tercih etmiştir.

Bu bağlamda inşa edilen bir başka haber "*İşleyen bir demokrasi"* başlığıyla verilmiştir. AB Dış İlişkiler Temsilcisi Ashton'ın Türkiye Danışmanı Portman'ın olaylar hakkındaki açıklamaları yeniden üretilmiştir. Portman'ın başlığa taşınan sözlerinin tırnak işaretiyle kullanılması, bu söylemi haberin söylemi haline getirmiştir. Haberde yine Portman'ın sözlerinden "Ak Parti'nin 3 seçim kazandığı ve halkın %51'inin desteğini aldığı" tematik anlamda ön plana çıkarılan tema olduğu görülmektedir.

İncelenen günlerde, Gezi Parkı olaylarına ilişkin haberlerinde egemen söylemi manşetine taşıdığı görülen Sabah Gazetesi 8 Haziran 2013 tarihli sayısında da bu tarzına devam etmiştir. "*Çevreci kardeşler gelin konuşalım"* başlıklı haberin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. AB Bakanlığı tarafından düzenlenen "Küresel Sorunlar Karşısında Türkiye ve Avrupa Birliği İçin Ortak Gelecek" konferansında konuşan Erdoğan'ın söylemleri yeniden üretilmiştir. Haberin girişinde Başbakan'ın "Çevre hassasiyeti olan kardeşlerime sesleniyorum. Gelin bu

Başbakanınızla ortaklık yapın" sözleri aktarılmıştır. Muhabir konuşmanın önemli bulduğu detaylarını konuşma balonları açarak ayırmıştır. Bu konuşmaların içinde "Sosyal medyanın yalan kampanyaları yaptığı, çevreci olmanın devletin araçlarını yıkmak olmadığı, v.b." söylemleri bulunmaktadır. Haber iç sayfadan "*Çevrecilikte ortaklık yaparsanız gelin"* başlığıyla kullanılmıştır. Haberin devamındaki girişinde Başbakan'ın sözlerinden tematik anlamda ön plana çıkarın temanın "sosyal medyada yalan kampanyalarının yürütüldüğü" şeklindeki sözleri olduğu görülmektedir.

Gazetenin birinci sayfasından Cumhurbaşkanı Gül'ün olaylarla ilgili açıklamaları "*Gül: Baskı ve zorlamalar en büyük çatışma kaynağı"* başlığıyla anons edilmiştir. Aynı şekilde Hüseyin Çelik'in "*Çelik: Art niyetliler bize bu kadar ağız tadını çok gördü"* sözleri iç sayfasına anons edilmiştir. Bu haberlere bakıldığında egemen söyleme gazetenin vitrininde yer veren Sabah Gazetesi'nin tarafsızlık normunu dikkate almadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

9 Haziran 2013 tarihli gazetenin birinci sayfasından Gezi Parkı konulu yayınlanan haber "*Demokratik tepkiden rahatsızlık duymayız"* başlıklıdır. Haberin söyleminin odağına Hüseyin Çelik alınmıştır. Olayları ve Ak Partiye yöneltilen eleştiriler hakkında konuşan Çelik'in söyleminden "Erken seçim olmadığı" açıklaması ön plana taşınmıştır. Başbakan'ın eylemciler için kullandığı "çapulcu" kelimesine yapılan eleştirileri de cevaplayan Çelik'in "Başbakan zarar verenleri kastetti." sözleri vurgulanmıştır. Haberde ön plana çıkarılan "Erken seçim olmadığına" dair anlam devamındaki iç sayfadan başlığa taşınmıştır. Haberin ana metninde Çelik'in sözleri herhangi bir yorum katılmadan aktarılmıştır. Haber metni içinde Çelik'in "Eylemcileri Yeniçerilere benzetmesi", CHP'nin sandıkta bulamadığını sokakta aradığı ve faiz lobisinin olaylarda etkisi olduğu" şeklindeki açıklamaları yer almıştır.

"*Üç büyüklerden dostluk yürüyüşü"* başlığıyla Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray'ın bazı taraftar gruplarının Gezi Parkı'nda yürüyüş yaptığı haberleştirilmiştir. İç sayfadan haber "*Taraftardan dostluk yürüyüşü"* başlığıyla verilmiştir. Muhabirin haber metnini kendi tanıklığına başvurarak yorumladığı görülmektedir. Haberde grubun Gezi Parkı girişinde yer alan terörist başı Abdullah Öcalan resimlerini görünce tepki gösterdiğine dikkat çekilmiştir. Bunun üzerine tarafların üzerine taş ve şişeler yağdığı vurgulanmıştır. Haberi yorumlayan muhabir

başlıkta "dostluk" kelimesini kullansa da haberin metninde eylemcilerin kendi içinde tartıştığına dair söylemlerin üretildiği tespit edilmiştir.

10 Haziran 2013 tarihli Sabah Gazetesi manşetinden "*Sabredeceğiz ama sonu var"* başlıklı haberi vermiştir. Haberin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan alınmıştır. Başbakan Erdoğan'ın Ankara Esenboğa Havalimanı'nda kendisini karşılamaya gelen Ak Partililere yaptığı konuşma yeniden üretilmiştir. Haberin girişinde muhabir bu kalabalığı "coşkulu kitleler" olarak tanımlamıştır. Başbakan'ın konuşmalarından tematik anlamda ön plana çıkarılan tema ise "Demokrasi hukuk içinde kalarak elde edilir" ifadeleri olmuştur. Elinde Türk bayrağı bulunan kalabalığın fotoğrafı ve Erdoğan'ın eliyle selam verdiği fotoğrafı haberde kullanılmıştır. Kalabalığın göründüğü fotoğrafın yazısında ise "Erdoğan coşkusu" ifadesi kullanılmıştır. Haberin devamı iç sayfadan "*Bize marjinaller değil millet hesap sorar"* başlığıyla verilmiştir. Spotta Erdoğan'ın borsa spekülatörlerini "Spekülasyon yapanın ümüğünü sıkarız" tehdidinde bulunduğu vurgulanmıştır. Haberin girişinde ise Tayyip Erdoğan'ın "Demokrasi, özgürlük, hak ve hürriyetin şiddetle değil, hukuk içerisinde kalarak elde edileceği" çerçevesindeki söylemi yeniden üretilmiş, aynı zamanda tematik anlamda da bu söylem ön plana çıkarılmıştır. Zira Sabah Gazetesi'nin olaylarla ilgili inşa ettiği haberlerinin büyük bir kısmını "demokrasi" kavramı üzerinden yapılandırdığı görülmüştür. Gazetenin tanımladığı demokrasi kavramının içeriğinde ise şiddetin olmaması gerektiği teması çoğunlukla ön plana çıkarılmıştır.

Başbakan Erdoğan'ın Ankara'da yaptığı konuşmalar ise "*Türk Baharı 2002 yılında yaşandı"* başlığıyla verilmiştir. Gezi Parkı eylemlerini Arap Baharı'na benzeterek Türk Baharı diyenlere ilk iktidara geldikleri tarihi söyleyen Başbakan Erdoğan'ın sözü tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Yine "*Erdoğan'a sevgi seli"* ara başlığıyla ise Başbakan'ı dinleyen kalabalık vurgulanmıştır. Haberin retoriğinde Başbakan Erdoğan'a gösterilen sevgi ve Erdoğan'ın eylemlere öfkelenmeye başladığı güçlendirilmiştir.

Haberin devamında Adana ve Mersin'de konuşan Erdoğan'ın söylemlerinin yeniden üretildiği kısım "*Dersi sandıkta ver"* başlığıyla verilmiştir. Başbakan'ın gençlere seslendiği üst başlıkla belirtilmiş, "2014 Mart'ında yerel seçimler var. İlk dersi

demokratik yollarla sandıkta verin" sözleri vurgulanmıştır. Erdoğan'ın gençlere yaptığı çağrı haberleştirilmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında birinci sayfadan çok küçük alanlardan iç sayfaya anons edilen Gezi Parkı konulu iki haber bulunmaktadır. Bunlardan ilki *"Vali'den Gezi Parkı'na tweet: Bir gönül için bin özür dilerim"* başlıklıdır. Haber iç sayfadan "*Vali'den Gezi'ye selam ve özür"* başlığıyla verilmiştir. Vali Mutlu'nun Twitter kanalıyla ferdi hatalar ve aşırılıklar için özür dilediği belirtilmiştir. Haber metninde Mutlu'nun Twitter'dan yazdıkları aktarılmıştır. "*Eylemciler tatmin olmadı"* ara başlığıyla ise Vali Mutlu'nun yazdıklarının eylemcileri tatmin etmediği belirtilmiştir. Bu anlamı güçlendirmek için eylemcilerin açıklamalarına yer verilmiştir.

"*Erman Arslan 'özür dileyeceğine istifa etsin' derken, Hüma Talay 'Valinin Twitter üzerinden attığı özür mesajı hiçbir şekilde güvenilir değildir' dedi."*

Birinci sayfadan anons edilen haberlerden bir diğeri "*Gezi eylemine destek tweet'i Sırp Büyükelçi Spasojevic'i yaktı"* başlıklıdır. Haberin iç sayfadaki başlığı ise "*Twitter'da Gezi eleştirisi Sırp elçiyi görevinden etti"* ifadelerinden oluşmuştur. Haber metninde Büyükelçi'nin Twitter'da CHP'li milletvekillerinin eleştirel paylaşımlarından alıntılar yaparak göstericilerden yana tavır sergilediği tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Muhabir, Spasojevic'in en az 3-4 yıl sürmesi gereken görevinin 25'inci ayında Sırp Dışişleri Bakanlığı tarafından görevden alındığı belirtilmiştir. Gösterilerin yanında tavır sergilediği belirtilen Spasojevic'in bu tavrı yüzünden işinden olduğu anlamı üzerinden haberin retoriği kurulmuştur. Haberin kaynağı belirtilmemiş, muhabirin kendi çıkarımı kesin bilgi gibi haberleştirilmiştir.

11 Haziran 2013 tarihinde "*Bizi neredeyse linç edecekler"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Haberin spotunda "Gezi olaylarına mesafeli duran birçok sanatçının ağır 'mahalle baskısı'na isyan ettiği" belirtilmiştir. Başlığa taşınan ifadenin tırnakla kullanılması muhabirin örtük yorumuna işaret etmektedir. Ayrıca spota içinde geçen "mahalle baskısı" ifadesinin de tırnak içinde kullanıldığı görülmüştür. Şematik çözümlemeye göre muhabirin haberi sanatçıların lehine yorumlayarak ürettiği görülmektedir. Haberde Ajda Pekkan, Hande Yener, Murat Boz, Hülya Avşar ve

Mahsun Kırmızıgül'ün eylemlere destek vermeyecekleri ve bu yüzden ağır eleştirilere maruz kaldıkları belirtilmiştir.

Gazetenin aynı nüshasından verilen bir başka haber "*İşte o ilanı veren adam"* başlığıyla verilmiştir. Haberin girişinde New York Times'a Gezi Parkı eylemlerine destek ilanı veren kişinin, uluslararası finans kuruluşları adına çalışan Türk yatırımcı Murat Aktihanoğlu olduğunun ortaya çıktığı belirtilmiştir. Aktihanoğlu'nun Başbakan'ın faiz lobisiyle ilgili çıkışından sonra da Twitter'da #bendefaizlobisiyim şeklinde tag açtığı bilgisi tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Haber iç sayfadaki devamından "*İşte 'faiz lobisi'nin adamı"* başlığıyla verilmiştir. Muhabir haber metninde Aktihanoğlu'nun Başbakan Erdoğan'ın faiz lobisi dediği kuruluşlar adına çalıştığını ve Twitter üzerinden çok kısa sürede para toplayarak 1 Haziran 2013'te Washington Post'a tam sayfa ilan verdiği arka plan bilgisinden söz etmiştir.

"Twitter nedeniyle cepte arama" başlıklı bir diğer haber, Türkiye'de bir ilk ibaresiyle verilmiştir. Mahkeme'nin cep telefonlarını bilgisayar olarak değerlendirip el koyduğu haberde ön plana çıkarılmıştır. Şematik çözümlemeye göre bu kararın Gezi eylemleri için tweet atılan 230 cep telefonuna uygulandığı şeklinde durum bilgisi verildiği gözlenmiştir. "*Tweet atılan cep bilgisayar sayıldı"* başlığı haberin iç sayfadaki devamında kullanılmıştır. Spotta olayın seyrine dair bilgiler sunulmuştur. Terör Savcılığı'nın "Gezi eylemleri isyan değil, gösteri" diyerek dosyayı normal savcılığa gönderdiği haberde tematik olarak ön plana çıkarılan bir diğer temadır. Haberin retoriğinde Gezi Parkı'nda iletişim aracı kullanılan ve eylemcilerin birbirlerinden haberdar olduğu Twitter'dan paylaşılan içeriklerin cezalandırılabileceği anlamından kurulmuştur.

11 Haziran tarihinde birinci sayfadan verilen bir diğer haber "*Gezi Parkı için büyük buluşma"* başlıklıdır. Spot, Başbakan Erdoğan'ın Taksim Platformu heyetiyle görüşeceği bilgisinden üretilmiştir. Haber metninde ise Başbakan Yardımcısı Arınç'ın Bakanlar Kurulu'nda alınan kararları aktardığı belirtilmiştir. Arınç'ın konuşmalarından "Dış bağlantılı deliller olduğu ve yasadışı eylemlere izin verilmeyeceği" haberin öne çıkan temaları olmuştur. Haberin retoriği ise Başbakan Erdoğan'ın Taksim Platformuyla yapacağı görüşmenin öneminden kurulmuştur. Bu anlam lexical çözümlemeye göre başlıkta kullanılan "büyük buluşma" ifadesi ile güçlendirilmiştir.

12 Haziran 2013 tarihli Sabah Gazetesi'nde "*Kimsenin yanına kar kalmayacak"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Haberin söylemine Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Haberin spotunda Erdoğan'ın eylemlerin bazı sermaye grupları, faiz lobileri ve medya tarafından kullanıldığını ifade eden sözleri vurgulanmıştır. Girişte ise "Başbakan'ın bir yakınının gelini Beşiktaş'ta 6 aylık çocuğuyla yerlerde sürüklediler." Sözleri tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Haberin devamında Erdoğan'ın sözleri yorumsuz bir şekilde aktarılmıştır. Konuşmasından ön plana çıkan detaylar ise ara başlıklarla aktarılmıştır. "*İç-dış dayanışması"* ara başlığıyla olayların Başbakan'ın "Türkiye'nin imajının bozulması için içeriden ve dışarıdan yapılan bir dayanışmayla başladığı" belirtilmiştir. "*Oradan çekilin"* ara başlığıyla aktarılan bilgilerde Başbakan gerçekten çevre hassasiyetiyle eylem yapanların oradan ayrılmasını istemiştir. Haberin devamında bu anlam tematik olarak ön plana çıkarılmış ve "*Samimi olanlar oradan çekilin"* başlığına taşınmıştır. Başlıkta yer alan ifadelerin tırnak içinde verilmesi muhabirin de bu görüşü desteklediğini göstermektedir. Spotta yer alan sözlerden bazıları da tırnak içinde kullanılmış ve haberin söylemi haline getirilmiştir. "*Millet egemenliğine el uzatmak kimsenin haddi değil' diyen Erdoğan, 'Ortak noktada buluşacağız. Samimi olanları oradan çekilmeye davet ediyorum' dedi."*

"Park ayrı, alan ayrı" başlığıyla ile bir fotoğraf haber verilmiştir. Fotoğraf karesinde elinde molotofkokteyli olan bin eylemci bulunmaktadır. "*Molotof, telsiz ve silah"* başlığıyla fotoğraftaki görüntüler özetlenmiştir. Bu kişinin polislere molotof atarken görüntülendiği aktarılmıştır. Ayrıca fotoğrafta yer alan kişinin sosyal medyada "sivil polis" diye yayıldığı ancak yakalandığı ve daha önce Devrimci Karargah'tan hapiste yatan SDP'li Ulaş Bayraktaroğlu olduğunun ortaya çıktığı belirtilmiştir. Fotoğrafın açıklandığı metinde ise Taksim Meydanı'na giren polisin yasadışı bayrak ve pankartları indirdiği aktarılmıştır. Muhabir, polisin alanı boşaltmasının bağlamını "Akşam toplanan bazı grupların, AKM önündeki çevik kuvvete saldırınca, polisin meydanları kontrol altına aldı." sözleriyle vermiştir. Haberin retoriği eylemcilerin polise saldırdığı ve polisin müdahale etmek zorunda kaldığı anlamından üretilmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında birinci sayfadan Gezi Parkı'yla ilgili yapılan anket "*Gezi'de eylemler sürsün mü?"* üst başlığı ve "*Hayır 82,8 Evet 7,5"* alt başlığı ileverilmiştir. Ankette çıkan sonuçlara göre halkın çoğunluğunun eylemlerin bitmesini

istediği tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Yine haber metninde ANDY-AR şirketinin Gezi Parkı'yla ilgili 21 ilde yaptığı anketine göre, halkın %52,5'sinin eylemleri desteklemediği bilgisi aktarılmıştır. Aynı zamanda olayların Ak Parti oylarına büyük bir yansımasının olmadığı aktarılarak, eylem yapan ve onu destekleyen kesimin Türkiye'nin oldukça küçük bir azınlığı olduğu mesajı verilmek istenmiştir.

"*Bu Pazar seçim olsa partililerin oy oranı şöyle olacak (yüzde): Ak Parti 49,6, CHP 23,3, MHP 15,9, BDP7,5)*

13 Haziran 2013 tarihinde gazete sürmanşetten "*Burası Taksim değil Londra"* başlıklı bir haber vermiştir. Haberde Londra olduğu belirtilen bir fotoğrafta polislerin bir vatandaşı yerde yatırdığı görüntüsü aktarılmıştır. Haberin girişinde ise "*İstanbul'daki olayları manşete çeken Batı basını, İlgiltere'deki polis şiddetini görmezden geliyor"* ifadeleri kullanılmıştır. Sabah Gazetesi uluslararası basının Gezi Parkı olaylarına sayfalarında oldukça büyük yer vererek eylemcileri destekleyip, polis şiddetinin olduğu şeklindeki haberlerine cevap niteliğinde bu haberi inşa etmiştir. Sabahın bu tarz bir haberi başlığına taşıması polisi destekleyerek eylemcileri tasvip etmediği anlamını güçlendirmiştir.

Gazetenin manşetinden verdiği haber ise "*Gezi Parkı için referandum"* başlıklıdır. Günün haberi olarak sunulan bu haberin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Ancak Başbakan'ın Gezi Parkı heyetiyle yaptığı görüşmeden yeniden üretilen bu haberin söylemi Başbakan Yardımcısı Çelik'in aktardığı sözlerden üretilmiştir. Tematik anlamda haberin spotunda Erdoğan'ın "Kararı İstanbullu verecek. Ne karar verirse başımız üstüne" sözleri ön plana çıkarılmıştır. Girişte ise bu anlam yeniden üretilmiştir: "*Başbakan, Gezi Parkı ve Topçu Kışlası projesini referanduma götürme teklifi yaptı."* Haberde kullanılan cümleleri aktif yapıda kurulduğu ve egemen söylemin onaylandığı görülmektedir. Haberin seçilmiş "öteki" kişilerin görüşlerinin sunumuna dayandığı düşünüldüğünde, haberde geçecek kaynak seçiminin de ideolojik bir sosyo-kültürel bağlam sürecinden geçtiği görülmektedir. Muhabir veya editör kendi/gazetenin mevcut ideolojik kodları doğrultusunda güçlendirmek istediği fikri olumlayacak kişi ya da kurumların söylemlerini üretir. Böylelikle birincil tanımlayıcıların oluşturdukları durum tanımlamalarını halkın diline dönüştüren ikincil tanımlayıcılar olan gazeteciler kendi bildikleri doğruların peşinden sürüklenerek

nesnellik-tarafsızlık normlarının içini boşaltmaktadırlar. Sabah'ın egemen söylemi güçlendirerek üretmesi ve vitrininden sadece egemen söylemi sunması bu duruma örnek teşkil etmektedir.

13 Haziran 2013 Cumhurbaşkanı Gül'ün söyleminin odağa yerleştirildiği bir başka haber yer almaktadır. "*Karıştırmayın"* başlığıyla verilen haberde Gül'ün "Uluslararası medya kuruluşlarının Türkiye'yi Ortadoğu ülkeleriyle karıştırmasının yanlış olduğu" sözleri tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Başlıkta yer alan "karıştırmayın" sözü tırnak işaretiyle kullanılması, muhabirin de bu fikre katıldığına işaret etmektedir. Haber metninde ise Gül'ün Türkiye'de demokrasinin mevcut olduğunu, Ortadoğu'da insanların demokrasi için ayaklandığı sözleri vurgulanmıştır.

14 Haziran 2013 tarihinde Sabah Gazetesi Gezi Parkı olaylarıyla ilgili birinci sayfasından beş haber vermiştir. Bunların arasından Başbakan Erdoğan'ın söylemin odağına yerleştirildiği haber "*İstanbul halkı ne diyorsa o"* başlığıyla manşete taşınmıştır. Spotta yer alan "Başbakan Erdoğan, Gezi grubuna yaptığı öneriye açıklık getirdi: Yasaya göre belediyeler kamuoyu yoklaması, yani plebisit düzenleyebilir" sözleri tematik anlamda ön plana taşınmıştır. Haberin girişinde ise Başbakan'ın şu sözleri aktarılmıştır:

"Akşam gelenlere dedim ki: Topçu Kışlası konusunda direniyor musunuz? Peki, o zaman plebisit yapalım. Bir kısmı sevindi, bir kısmı sıcak bakmadı. Fakat ya buna 'evet' ya da uygulamamıza 'evet' diyeceksiniz"

Haberin devamında Başbakan'ın sözlerinden öne çıkarılan temalar ara başlıklarla detaylandırılmıştır. "*Sabrın sonuna geldik"* ve "*Yavrularınıza sahip çıkın"* ara başlıklarıyla Erdoğan'ın gençlere yaptığı "alandan ayrılın" çağrısı aktarılmıştır. Haber iç sayfadaki devamından "*Gece yarısı sanatçılarla sürpriz görüşme"* başlığıyla verilmiştir. Muhabir bu görüşmeyi "Başbakan Erdoğan'ın Gezi Parkı eylemlerine çözüm için başlattığı diyalog halkasını genişletti" sözleri yorumlamıştır. Erdoğan'ın görüşmeyle ilgili yaptığı detaylı açıklamalar ise yine iç sayfadan "*Aileler çocuklarını meydandan çeksin"* başlıklı haberle birleştirilmiştir. Bir toplantıda konuşan Erdoğan'ın "Sabrımızın sonundayız" sözleri tırnak işaretiyle vurgulanmıştır. Muhabir, Erdoğan'ın gençlere ve ailelerine "Oradan çekilin ve bizi uç terör örgütleriyle karşı karşıya bırakın"

çağrısı yaptığını belirtmiştir. Erdoğan'ın haberde aktarılan sözlerinde tartışmalara neden olan "evde zor tutuyoruz" sözleriyle bahsettiği tabanından "sessiz yığın" olarak bahsettiği görülmektedir.

"*Sessiz yığınlar ibretlik bir sükut içinde gelişmeleri takip ediyor. Haftasonu yapacağımız mitingler bir kitlenin karşısına başka bir kitle çıkarmayı amaçlamıyor. Sessiz yığınların sesini Türkiye'ye ve dünyaya ulaştıracak."*

"*Başbakan'ın sanatçı mesaisi"* başlıklı bir başka haberde ise Erdoğan'ın Gezi Parkı konusunda Hülya Avşar'la yaptığı görüşmenin detaylarına yer verilmiştir. Tematik anlamda ön plana çıkarılan tema, Hülya Avşar'ın Başbakan hakkında söylediği "oradaki gençleri anlamaya çalışıyor" ifadeleri olmuştur. Haber "*Başbakan beni ikna etti"* başlığıyla iç sayfaya taşınmıştır. Hülya Avşar'ın yaptığı görüşmeden Gezi Parkı'na 24 saat içinde müdahale sinyali aldığı vurgulanmıştır.

"*AKM sanmayın burası Atina"* başlığıyla verilen bir diğer haberde Atina'da Olympiakos ile Panathinaikos arasındaki basketbol finalinde çıkan olaylar güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Taksim Gezi Parkı'nda yaşanan olaylara yapılan polis müdahalesine tepki gösteren ülkelere tepki göstermek için gazete, farklı ülkelerde yaşanan olayları Gezi Parkı'yla kıyaslayarak birinci sayfasına taşımıştır. Muhabir haber metninde Atina'da yaşananları "Taksim'de yaşananları gölgede bıraktı." sözleriyle yorumlamıştır. Bu tarz olayların tüm dünyada yaşandığı ancak Türkiye'de yaşandığı vakit oluşturulan söylemlerin yanlış ve abartılmış olduğu, Atina'daki olayları işaret ederek okuyucuya aktarılmıştır.

Gazetenin aynı nüshasında "*Hiç açmadan iade"* başlıklı bir başka haber verilmiştir. Haberde AP'nnin Gezi kararına hükümetten gelen tepkiler aktarılmıştır. Muhabir karara "Ankara'nın çok sert çıktığı"nı belirtmiştir. Ankara olarak Ak Parti hükümeti ima edilmektedir. Birinci sayfadan Erdoğan, Davutoğlu ve Bağış'ın açıklamaları özetlenmiştir.

"*Erdoğan: Senin haddine mi? Kararı tanımıyorum. Kararı alanlar Yunanistan'a baksın."*

"Davutoğlu: Hiçbir ülkeden ders almaya ihtiyacımız yok. Karar aynen iade edilecek."

"Bağış: Saçmalama özgürlüğünü kullanmış"

Haberin iç sayfasındaki devamından ise "*AP'den 'halka danışın' çağrısı"* başlığıyla verilerek Avrupa Parlamentosu Genel Kurulu'nun Taksim Gezi Parkı olaylarıyla ilgili Türkiye kararını oy çokluğuyla kabul ettiği belirtilmiştir. Haberin devamında ise polisin aşırı güç kullanmasından endişe duyulduğu ve Erdoğan'a uzlaşmacı tutum takınmasının tavsiye edildiği vurgulanarak "*Yeni basın yasası"* başlığıyla AP'nin kararında yer alan Türkiye'de basın özgürlüğünün bulunmadığının ima edildiği maddeler aktarılmıştır.

"*Türkiye'de medya artan oranda otosansüre yöneldi. Medya kuruluşlarından çoğunun büyük holdinglere ait olması endişe verici. Yeni bir basın kanunu şart. RTÜK'ün Taksim Gezi Parkı olaylarındaki yayınları nedeniyle bazı TV kanallarına ceza vermesinden derin üzüntü duyduk."*

Haberin hemen yanında "*ABD: Diyalogla çözüm çabalarını destekliyoruz"* başlığıyla ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Jen Psaki'nin açıklamalarına yer verilmiştir. Bu açıklama AP'nin aldığı kararın tam tersini vurgulayarak, Ak Parti ve Erdoğan'ın diyaloga açık bir tutum sergilediğine işaret etmektedir. Bu haberin AP'nin aldığı kararın gerçek dışı olduğunu güçlendirmek üretildiğini söylemek mümkündür. İncelenen diğer haberlerde de belirtildiği gibi kaynak ve tanıklığına başvurulacak kişilerin seçimi ideolojik bir süzgeçten geçmektedir. Bu çerçevede Sabah gazetesi Ak Parti ve Erdoğan hükümetine yapılan eleştirilerin hükmünün azalmasına yardımcı olacak söylemleri yeniden üretmektedir.

"*Gezi'deki çadırları yakacaklardı"* başlıklı haberde İçişleri Bakanı Güler söylemin odağına alınmıştır. Güler'in Gezi Parkı'nda yapılacak olan provokasyonların önlendiği ve Taksim'de güvenliğin sağlandığı haberin ana temasıdır. Aynı başlıkla iç sayfadan sunulan haberde ön plana çıkarılan tema, "Provokasyonlarla polisin insanlara zarar vermiş gibi gösterildiği" şeklindeki sözleridir. Sabah Gazetesi, polise yapılan eleştirilere cevap niteliği taşıyan haberler üretmeye devam etmiştir.

15 Haziran 2013 tarihinde Sabah, birinci sayfasından Gezi Parkı konulu üç haber vermiştir. Üç haberin de söyleminin odağına Başbakan Erdoğan'ın yerleştirilmiştir. "*4 maddelik yol haritası"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Haberin girişinde Erdoğan'ın sanatçılar ve sivil toplum örgütleriyle sabaha kadar yaptığı görüşme sonucunda dostane çözüme varıldığı belirtilmiş ve şematik anlamda durum bilgisi yorumlanarak verilmiştir. Haberin retoriği, Erdoğan'ın temelde diyalogla çözümden yana olduğu anlamından kurulmuştur. Haberin devamında ise başlıkta geçen 4 madde özetlenmiştir:

"*1- Yargı kararı beklenecek, 2-Mutlaka halka sorulacak, 3-Şiddet soruşturulacak, 4-İşgal sona erecek"*

İç sayfadaki devam sayfasından "*Gezi diyaloglarından 4 mutabakat çıktı"* başlığıyla verilen haberin devamında yer alan bir başka haberle görüşmenin heyet tarafı aktarılmıştır. "*Görüşme umut verici"* başlığıyla verilen haberde muhabir tırnak işareti kullanarak, bu ifadeyi haberin söylemi haline getirmiştir. 16 kişilik Gezi heyetine katılanların 4 saatlik toplantıya katılan heyetten bazı isimlerin açıklamalarını aktarmıştır. Bu açıklamalardan aldığı mesajı "umut verici" olarak başlığa taşımıştır.

Başbakanın söylemin odağına yerleştirildiği Gezi Parkı konulu diğer haber "*Türkiye güneştir balçıkla sıvanmaz"* başlığıyla yazılmıştır. Haberin spotunda Erdoğan'ın uluslararası medyaya ve Gezi Parkı'ndaki gençlere seslendiği vurgulanmıştır. Haber iç sayfadaki devamına "*Gençler mesaj alındı yargıyı bekleyeceğiz"* başlığıyla taşınmıştır. Haberin spotunda ise Erdoğan'ın "Düğmeye basış dışarıdan" ve "Biz yargı kararını bekleyeceğiz. Olumluysa halk oylamasına gideceğiz" sözleri aktarılmıştır. Muhabir spotta Başbakan'ın Gezi Parkı eylemcilerini Taksim Meydanı'ndan ayrı tuttuğu yorumunu yapmış ve Taksim'de bulunan illegal örgütlerin varlığına işaret etmiştir.

Haberlerini olayların taraflarından Başbakan lehine üreten gazetenin bu bilinçle ürettiği bir diğer haber "*Dik dur eğilme Balkanlar seninle"* başlığıyla verilmiştir. Haberde Makedonya ve Bosna Hersek'te düzenlenen Erdoğan'a destek mitingine ait detaylar aktarılmıştır. Başlıkta yer alan ifadeler tırnak işaretiyle kullanılarak haberin söylemi haline dönüştürülmüştür. Haberin iç sayfadaki devamında da aynı başlık

kullanılmıştır. Spotta ise bilgiler yinelenmiş ve ABD'de de gazetenin yayınlandığı 15 Haziran 2013 tarihinde Erdoğan'a destek vermek için Türklerin toplanacağı vurgulanmıştır. Haber metninde "İstikrarlı Türkiye, İstikrarlı Avrupa", "Türkiye'de barış, dünyada barış" yazılı pankartların açıldığı aktarılmış ve Bosna Hersek Dostluk Köprüleri Derneği Başkanı Yasmin İmamomiç'in "Olayların Türkiye'yi gelişmişlik yolundan alıkoyamayacağı" söylemi yeniden üretilmiştir.

16 Haziran 2013 tarihli Sabah, manşetinden "*Günaydın Gezi"* başlıklı bir haber vermiştir. Haberin üst başlığında "*Polis kimsenin can güvenliğini tehlikeye atmadan parkı boşalttı"* ifadeleri kullanılmıştır. Gezi Parkı'nın boşaltıldığına dair durum bilgisi verilen üst başlıkta aşırı güç ve şiddetten ötürü eleştirilerin odağı haline gelen polisin, kimsenin can güvenliğini tehlikeye atmadığının altı çizilmiştir. Bu anlamda polise yapılacak eleştiriler önlenmeye çalışılmıştır. Aynı şekilde muhabirin polisi arkasına alarak koruduğu bir bağlamla haberi spottan sunduğu görülmektedir.

"*Göstericileri 40 dakika anonslarla uyaran polis kontrollü müdahaleyle eyleme son verdi ve Gezi Parkı'nı yeniden herkesin kullanımına açtı"*

Haber metninde de olası eleştirilere karşı Gezi Parkı'na yapılan müdahalenin kaydedildiği Vali Mutlu'nun ağzından aktarılmıştır. Lexical çözümlemeye göre başlıkta yer alan "Günaydın Gezi" ifadelerinin kullanılarak temiz ve boş bir Gezi Parkı'yla birlikte huzurlu günler ima edilmiştir. Haber iç sayfadaki devamından bu anlamın üretildiği "*Park boşaltıldı"* başlığıyla verilmiştir. Haberin spotunda ise eylemcilerin sabaha kadar polisle çatıştığı bilgisi ön plana çıkarılmıştır. Birinci sayfadan sorunsuz bir şekilde olayların bitirildiği anlamı güçlendirilirken, bu sayfadan ise olaylar "çatışma" benzetmesiyle tanımlanmıştır. Taksim'in boşaltıldığı ancak polisin ara sokaklardaki müdahalesinin tüm gece devam ettiği belirtilmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında Gezi Parkı konulu "*İhanet çetesi var"* başlıklı bir başka haber verilmiştir. Haberin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Başbakan'ın Ankara Sincan'daki Milli İradeye Saygı mitinginde yaptığı söylemler güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Muhabir, Erdoğan'ın konuşmalarını kendi yorumları gibi aktarmıştır. Haberin fotoğrafında Erdoğan'ı dinlemeye gelen kalabalığa ait bir görüntü kullanılmış, mitinge olan ilgi

güçlendirilmiştir. Yine Başbakan Erdoğan'ın söylemlerinden "*Birliğimizi Bozamazlar, "Sabrederek direniriz"* sözleri ara başlıklara taşınmıştır. Büyük ve güçlü bir Türkiye mesajı güçlendirilmiştir. Aynı haber "*İhanet şebekesini milletimize açıklayacağız"* başlığıyla iç sayfadan verilmiştir. Başlığa taşınan ifadeler tırnak işaretiyle verilerek, haberin söylemine taşınmıştır. Spotta ise başlığa taşınan "ihanet şebekesi"nin kim olduğu yine Başbakan'ın sözleriyle açıklanmıştır. "*Bu, içerden ve dışarıdan koordineli biçimde yürütülen bir süreçtir. Bütün belgeler elimizde."*

Haber metninde Erdoğan'ın konuşması özetlenmiştir, haber fotoğrafında kullanılan MHP'nin amblemi olan üç hilalli bir bayrağın fotoğrafı dikkat çekmiştir. Bu fotoğrafa ait detay haberin hemen yanında "*Ülkücüler destekledi"* arabaşlığıyla verilmiştir.

"*Erdoğan'ın konvoyunu 20 araçla karşılayan bir grup Ülkü Ocakları bayrakları açtı ve 'seninleyiz' mesajı verdi. Erdoğan da 'Gençleri selamlıyorum' diyerek jeste karşılık verdi."*

Haberde ülkücüler de dahil bir çok grubun Erdoğan'ı destekleyerek Milli İradaye Saygı mitingine katıldığı anlamı haberin retoriğini oluşturmuştur. Ancak bu bayrak olayına MHP Lideri tepki göstermiştir. Haberin hemen yanında Bahçeli'nin bu tepkisi "*Bahçeli: Acilen Cevap Bekliyoruz"* başlığıyla verilmiştir. Bahçeli'nin "*Partimize ait sembol ve amblemlerin alçakça şeref ve namus yoksunları tarafından kullanıldığı görülmüştür. Erdoğan'dan mezkur konu hakkında acilen cevap ve müdahale beklenmektedir…"* sözleri haber metninde aktarılmıştır.

17 Haziran 2013 tarihli Sabah Gazetesi manşetini bugün de Başbakan Erdoğan'ın Milli İradeye Saygı mitingleri kapsamındaki söylemlerine ayırmıştır. "*Bu oyunların hedefi Türkiye"* başlıklı haberde balıkgözüyle çekilmiş çok büyük bir kalabalıktan oluşan Kazlıçeşme mitingine ait detaylar verilmiştir. Muhabir fotoğraf yazısında mitingi "Cumhuriyet tarihinin en büyük mitingi" sözleriyle yorumlamıştır. Başbakan'ı destekleyen kalabalıktan üretilen haberin anlamı, bu sözlerle ve mitinge 1 milyon 200 bin kişinin katıldığı şeklindeki rakamsal ifadeyle güçlendirilmiştir. Ayrıca başlığa taşınan ifadenin tırnak işaretiyle verilmiş, muhabirin Gezi Parkı eylemlerinin Türkiye'ye kast edilen bir oyun olduğu fikrine inandığı örtük bir şekilde gösterilmiştir.

Haber metninde Başbakan'ın diğer söylemlerinde ön plana çıkardığı "Medyanın provoke ettiği, Asıl meselenin Türkiye'nin istikrarını bozmak olduğu" şeklindeki anlamlar yinelenmiştir.

"Taksim sakin sokak gergin" başlıklı haberde ise Gezi Parkı'nın polis tarafından boşaltılmasının ardından Taksim Meydanı'nın araç ve yaya trafiğine kapatıldığı, meydana Harbiye, Sıraselviler ve İstiklal Caddesi'nden topluca girmek isteyen marjinal grupların ise müdahale ile dağıtıldığı belirtilmiştir. Alana girmek isteyenlerin marjinal gruplar olduğu muhabir tarafından vurgulanmıştır. İç sayfadan aynı haber "*Taksim'e girilmedi çatışmalar bitmedi"* başlığıyla verilmiştir. Haberde polis ve eylemciler arasında yaşanan gerilim aktarılırken, çeşitli illerde yaşanan bu gerilim dolu dakikalar da haber metninde detaylandırılmıştır. Ancak haberde polisin kullandığı gaz bombası ve tazyikli sudan hiç bahsedilmemiş yalnızca eylemcilerin taş atarak polise saldırdığı belirtilmiştir. Böylelikle gazete olayların tek failini eylemciler olarak sunmuş, polisin ise mağdur konumunda olduğu görüşünü güçlendirmiştir.

"*AVM'ye giren Çevik Kuvvet, vatandaşların taşlı tepkisi üzerine çıkmak zorunda kaldı."*

"İzmirde… 40 kişilik bir grup ise çevik kuvvet polislerine cam şişelerle saldırdı."

"Adana'da Gezi Parkı'ndaki olayları protesto sırasında polise taş atan göstericilere müdahale edildi."

18 Haziran 2013 tarihinde Sabah Gazetesi birinci sayfasından Gezi Parkı'yla ilgili iki habere yer vermiştir. Bunlardan birincisinin söylemine Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. "*Gezi herkese bir sınav oldu"* başlığıyla yazılan haberde Erdoğan'ın Gezi Parkıyla ilgili yorumları aktarılmıştır. Başlık tırnak işaretiyle verilerek haberin söylemi haline getirilmiştir. Haber metninde ise Erdoğan'ın "Demokrasimiz ve ekonomimiz de sınavdan geçti" sözleri ön plana çıkarılan tema olmuştur. Haberde tematik anlamda ön plana çıkarılan bir diğer tema Başbakan'ın "Dost görüntüsü altındaki bazıları, ne kadar samimiyetsiz olduklarını gösterdiler" şeklinde AP'yi ima ederek kurduğu söylemidir. Haber iç sayfadaki devamından "*Demokrasimiz yapılan saldırıdan yara almadı"* başlığıyla verilmiştir. Başlıkta kullanılan tırnak işaretinden haberin söyleminin de bu anlam üzerinden inşa edildiği anlaşılmaktadır. Haberin

spotunda ise AP'nin aldığı Gezi kararına Başbakan'ın "Bunlar şaşırmış. Bunlarda ahde vefa yok" şeklinde yüklendiği ve "Avrupalı siyasetçi ve kurumların olayları tahrik etmek için anında maskelerini indirdikleri" söylemi verilerek, birinci sayfadan üretilen anlam güçlendirilmiştir.

18 Haziran 2013 tarihli Sabah Gazetesi'nin birinci sayfasından Gezi olaylarıyla ilgili "*Yeşil mesaisi"* başlıklı bir başka haber verilmiştir. Haberde "Taksim Parkı'nda hayatın normale döndüğü ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi ekiplerinin Gezi Parkı ve anıt çevresinde 100 ağaç, 202 bin çiçek ve 5 bin gül ektiği" bilgileri verilmiştir. Haber "*Gezi Parkı'na yeşil takviyesi"* başlığıyla iç sayfadaki devamından verilmiştir. Ağaçların sökülmesiyle başlayan bu eylemin bittiği ve her şeyin eskisi gibi olduğu mesajı yeniden dikilen ağaçlarla aktarılmıştır.

19 Haziran 2013 tarihli gazetede "*Ayrışmaya asla izin vermeyiz"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Haberin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan alınmıştır. Erdoğan'ın "Herkes emin olsun, biz Türkiye ve milletimiz adına bu süreçten hayırlı dersler çıkaracağız" sözleri tematik anlamda spotta kullanılarak ön plana çıkarılmıştır. Haber metninde Başbakan'ın sözlerinden önemli bulunan detaylar "*Donanımlı ve planlı saldırı"* ve "*Polis demokrasi sınavını geçti"* ara başlıklarıyla detaylandırılmıştır. Haber iç sayfadaki devamından "*Hayırlı ders çıkardık ayrışmaya izin yok"* başlığıyla verilmiştir. Erdoğan'ın eylemlerle ilgili yaptığı açıklamaların yeniden üretildiği haber metninin spotunda "Polisin demokrasi sınavını geçtiği" ve "Operasyonun profesyonelce hazırlandığı" yönündeki sözleri tematik anlamda ön plana çıkarılarak yinelenmiştir.

Gazetenin aynı nüshasında "*Gezi projesi askıya alındı"* başlıklı bir başka haber verilmiştir. Haberin söyleminin odağına Cumhurbaşkanı Gül yerleştirilmiştir. Gül'ün Gezi Parkı olayları söylemlerinin yeniden üretildiği haberde muhabir durum tanımlamasını yorum cümleleri üzerinden yapmıştır. Haber iç sayfadaki devamından "*Proje askıya alındı eylemler bitmeli"* başlığıyla verilmiştir. Spotta Gül'ün konuşmasından "Mesajlar dikkate alındı" ve "Artık sokak eylemleri bitsin" sözleri tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Haberin ana metninde ise konuşmalar detaylandırılmıştır. Haberin söylemi Ak Parti hükümetinin eylemcilerden geldiği mesajları aldığı, olayların çıkmasına neden olan Gezi Parkı projesinin de askıya alındığı için eylemlerin bitmesi gerektiği anlamından üretilmiştir.

"*Burası Taksim değil Sao Paulo"* başlıklı bir başka haberde ise Brezilya'da yaşanan eylemlere dair bilgiler verilmiştir. Şematik çözümlemeye göre haberin arka planında Dünya Kupası harcamalarını protesto eden halkın yaptığı eylemin 11 kente yayıldığı bilgisi verilmiştir. Haberin yayınlandığı tarihte hala devam eden Gezi Parkı eylemlerinde polisin yaptığı müdahaleden ve müdahale sonucu yaralananlardan hatta ölümlerden birinci sayfasında söz etmeyen Sabah Gazetesi Brezilya'daki eylemi vitrininden anons etmiştir. Dahası polisin biber gazı ve plastik mermiyle müdahale ettiği olaylarda onlarca göstericinin yaralandığı tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Yaralıların çokluğu ve eylemin büyüklüğü ise "onlarca" gibi bir rakamsal ifade kullanılarak güçlendirilmiştir. Haberin retoriği bu tarz eylemlerin sadece Türkiye'de olmadığı, polisin her yerde böyle eylemlere müdahale ettiği imasından kurulmuştu. Bu anlamda eleştirilen polis şiddetinin haklılığı ve kimi zaman gerekli olduğu şeklindeki düşünce bu haberle meşrulaştırılmak istenmiştir.

20 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı olayları Sabah Gazetesi'nin birinci sayfasından çok az bir alanda verilmiştir. Eylemlerle ilgili verilen 2 habere ayrılan alan toplam 146 cm²'dir. Bu haberlerden ilki eylemlerin bilançosunu aktarmıştır. "*21 günün zararı 140 milyon"* başlıklı haberin spotunda muhabir, Gezi Parkı protestolarının maddi faturasının çok ağır olduğu şeklinde bir yorumda bulunmuştur. Haber metninde ise Emniyet'in hazırladığı raporlar sunulmuştur. Rapora göre 45 ambulans, 90 belediye aracı, 60 kamu binasının zarar gördüğü ayrıca 215 özel araç, 340 işyerinin ciddi hasara uğradığı belirtilmiştir.

"*Plebisit tüm İstanbul için"* başlıklı diğer haberin odağına Ak Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik yerleştirilmiştir. Çelik'in "Danıştay'dan Gezi Parkı'yla ilgili olumlu karar çıksa da projenin halkın onayına sunulacağı" şeklindeki söylemi yeniden üretilmiştir. Haber iç sayfadaki devamında ise "*105 site, 262 hesap"* başlığıyla verilmiştir. Çelik'in Ak Parti MKYK sonrasında yaptığı açıklamalardan üretilen haberde iç sayfada ön plana çıkarılan tema "sosyal medyadan provokasyon yapılan hesaplara ulaşıldığı" bilgisidir. Haberin girişinde Çelik'in başlığa taşınan sözleri "105 site ve 262 Twitter hesabının eylemlerde provokasyon ve dezenformasyon amacı ile kullanıldığı" cümlesiyle özetlenmiştir.

Sabah'ın Gezi Parkı eylemlerine ilişkin haberlerinin büyük bir kısmını "demokrasi" kavramı üzerinden yapılandırdığı görülmüştür. Gazetenin tanımladığı demokrasi kavramının içeriğinde ise şiddetin olmaması gerektiği teması çoğunlukla ön plana çıkarılmıştır. Bu anlamda üretilen haberlerde kimi zaman Gezi Parkı olayları'nın "Vandalizm" olarak tanımlandığı görülmüştür. *"Buldozerli Vandalizm"* ve "*Bu mu masum eylem?"* başlığıyla verilen haberlerde görüldüğü gibi "şiddet yanlısı" bir eylemci profili oluşturulmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. Çalışmanın incelendiği tarihlerde gazetenin manşetine egemen söylemin dışında bir söylemin taşınmadığı tespit edilmiştir. Dahası gazetenin birinci sayfasında neredeyse hiç muhalif söylem yer almamıştır. Bu bağlamda Sabah'ın Gezi Parkı konulu manşetlerinin çoğunluğunda egemen söylemi meşrulaştırması, ideolojik duruşunu da gözler önüne sermiştir. Böylelikle egemen söylem Gezi Parkı olayları hakkında nasıl bir söylem üretirse, Sabah da haberlerini o yönde inşa etmiştir. Gazetenin olayların başlangıcında eylemcilere karşı söylem üretirken, Başbakan'ın eylemcilere olumlu çağrılar yapması sonucunda, Sabah'ın da eylemcileri "masum çevreci ve provokatör" olarak kategorileştirmeye başlaması bu duruma örnek gösterilebilir. Tüm bunlar dikkate alındığında Sabah gazetesi, Gezi Parkı olaylarında haber dili ve üslubu açısından gazetecilik ilkelerini ihlal etmemiştir ancak dili kodlayışı ve söyleminin içine dokuduğu ideolojik bilinç göz önüne alındığında nesnel ve tarafsız habercilik kodlarından uzak haberler ürettiği gözlenmiştir.

3.2.2.2. Televizyon Haberleri Söylem Analizi

Çalışmanın bu kısmında Ajans Press'ten alınarak tek tek deşifre edilen ana haber bültenlerinden elde edilen, Gezi Parkı olaylarına ilişkin 783 haber içinden belirli çok önemli ve tipik örnek oluşturan haberler seçilmiştir. Bu haberlerin içinde yer alan aynı tarz söyleme sahip haberlerin içinden ise en güzel veri oluşturacak haberler eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Çalışmanın bu kısmında ATV, Kanal D ve NTV kanallarının ana haber bültenlerinde yayınlanan Gezi Parkı konulu haberler incelenmiştir, Çalışmaya konu olan 27 Mayıs 2013 ve 27 Haziran 2013 tarihleri arasında medyanın gündemi ülke genelinde ses getiren Gezi Parkı protestolarından oluşmuştur, Elde edilen veriler sonucunda Gezi Parkı konulu haberlerin paketlenerek, birbiri ardına yayınladığı tespit edilmiştir, Bu anlamda çalışmada Gezi Parkı protestolarıyla ilgili yayınlanan haberlerin süresi bir

bütün olarak ele alınmıştır, Araştırmaya dahil olan her bir haber tek tek sayılmış, toplam yayınlandıkları süreler hesaplanmıştır, Protestolarla ilgili haberlere ayrılan toplam süre ve haberlerin yayın sırası, araştırılan televizyon kanallarının olaylara ne denli önem verdiğini göstermektedir, Haberlerin içeriği ilerleyen kısımda eleştirel söylem analizi yöntemiyle detaylı bir şekilde incelenecektir,

3.2.2.2.1. NTV'de Yayınlanan Haberlerin Söylem Analizi

NTV Ana Haber Bülteni'nde 27 Mayıs 2013 tarihinde Gezi Parkı'yla ilgili bir habere rastlanmamıştır. Gezi Parkı'nı konu edinen ilk haber "*Gezi Parkı'nda ağaç nöbeti"* başlığı ile 28 Mayıs 2013 tarihinde yayınlanmıştır. Haberin alt yazısında ise *"Gezi Parkı'nda Nöbet Tutan Eylemciler Sökülen Ağaçların Yerine Fidan Dikti"* ifadeleri yer almıştır. Yayınlanan ilk haberin tematik yapısı incelendiğinde, ön plana çıkarılan temanın bir grup çevrecinin ağaç sökümüne engel olmaya çalıştığıdır. Olay anında orada bulunan BDP'li milletvekili Sırrı Süreyya Önder'in açıklamaları haberde kullanılmıştır. Bu haberde spiker ve muhabir aktarıcı rolündedir. Herhangi bir yoruma rastlanmamıştır. Zira konu bu tarihlerde gündemde olmadığı için, habere 7. sırada ve 1 dakika 12 saniye yer verilmiştir. 29 Mayıs tarihinde de "*Gezi Parkı'nda ağaç nöbeti"* başlığı kullanılarak tek haber verilmiştir. Bu iki günde haberin teması ağaçların yıkımını önlemeye çalışan çevrecilere, polisin müdahale etmesi üzerine inşa edilmiştir. Şematik açıdan durum içeren bu haberde herhangi bir yorum tespit edilmemiştir.

30 Mayıs tarihinde de "*Gezi Parkı Nöbeti Sürüyor"* başlıklı haber 4. sıradan verilmiştir. Haberde ağaçların kesilmesini engellemek isteyen grubu ilk günden bu yana destekleyen BDP milletvekili Sırrı Süreyya Önder'in olayla ilgili açıklamalarına yer verilmiştir. Önder'in yaptığı açıklamalardan "*Nöbet Çadırları Yakıldı"* ifadesi ön plana çıkarılarak başlığa taşınmıştır. Haberin retoriği polisin aşırı müdahale ettiği yönündedir. Aynı zamanda, olayın görgü tanığı olan Sırrı Süreyya Önder'in açıklamalarına yer verilerek mevcut durumun yorumu yapılmıştır. Aynı gün dönemin Orman ve Su İşleri Bakanı ile Adalet Bakanı'nın da Gezi Parkı olaylarına ilişkin açıklamalarına yer verilmiştir. NTV Ana Haber Bülteni olayla ilgili haberlerinde hükümet yetkililerinin görüşlerini ön plana çıkarmıştır. Haberlerde yanlıbir açıklamaya rastlanmamıştır.

31 Mayıs 2013 tarihinde ülke çapında yayılan Gezi Parkı olayları NTV Ana Haber Bülteni'nin manşetinden verilmiştir. "*Olaylı Günde Sürpriz Karar"* başlığı ile verilen haberin arka plan bilgisi ise "*Taksim Gezi Parkı'nda Topçu Kışlası Projesi Mahkeme Kararıyla Durduruldu"* alt yazısı ile detaylandırılmıştır. Haberin retoriğinde kurgulanan semantiğe göre Gezi Parkı'yla ilgili olayların arttığı bir günde alınan yürütmeyi durdurma kararının alınması rastlantısal değil, planlıdır. Kararla ilgili "*sürpriz"* nitelemesinin yapılması, bunu desteklemektedir.

Fowler, haberlerde yer alan etkin cümle yapılarında haberin odağına eylemin failinin alındığını ve ona açık bir sorumluluk yüklendiğinde kullanıldığını; edilgin cümle yapılarının ise eylemin faili silinecek ve sorumluluk bir faile atfedilmeyecekse kullanıldığını söyler (Dursun, 2001: 171). Gezi Parkı olaylarının başlangıcında, göstericiler ve polisler olmak üzere iki temel aktörü bulunmaktadır. "*Gezi Parkı Müdahalesi"* başlığıyla tüm gün yaşanan gelişmelerin detaylarının verildiği haberde üst ses olayı açıklarken "*polisin gaz bombaları ve tazyikli suyla müdahalesi sırasında onlarca kişi yaralandı"* cümlesini kullanmıştır. Burada kullanılan edilgen cümle yapısı, eylemin asıl faili olan polisi geri planda bırakmıştır.

"*Ankara ve İzmir'de Protesto"* başlıklı bir diğer haberde İzmir'e canlı yayınla NTV İzmir muhabiri Melih Ak'a bağlanılmıştır. Muhabir, "*yaklaşık 10 binin üzerindeki grup çok kısa sürede sosyal medya üzerinden örgütlenerek Alsancak İskelesi'nde toplandı. Grup taksimde yaşananları protesto ediyor, şunun altını çizeyim grupta herhangi bir polis yok, İzmirliler tamamen sosyal medya üzerinden toplandı."* Haberin teması İzmir halkının sosyal medya vasıtasıyla toplanması üzerine kurulmuştur. Mikro düzeyde bakıldığında ise sosyal medya üzerinden toplanan bu kalabalığın "örgütlendiği" belirtilmiştir. Haberin retoriğini güçlendirmek için ve kalabalığı kanıtlamak için "10 binin üzeri" rakamsal ifadesi kullanılmıştır.

NTV Ana Haber Bülteni'nde Gezi Parkı'na dair inşa edilen haberler daha çok durum ve tepkilerden oluşmuştur. Tepkilerde siyasilerin olaylarla ilgili açıklamaları yeniden üretilmiştir. Benzer şekilde bir haber *"Orantısız Güç' İncelemesi"* başlıyla dönemin İçişleri Bakanı Muammer Güler'in görüşlerinden yeniden üretilmiştir. "Orantısız güç" ifadesinin tırnak içinde kullanılması editoryalbir katılımın göstergesidir.

1 Haziran 2013'te "*Gezi Parkı 5. Günde Açıldı"* başlıklı haber manşetten verilmiştir. Muhabir önceki yaşananları aktararak neden-sonuç ilişkisi kurmuş, emniyet güçlerinin Taksim'den çekildiğinin detaylarını izleyicilere aktarmıştır. Haber metninde kullanılan "*çok sayıda kişi yaralanarak hastaneye kaldırıldı"* ifadeleri dikkat çekmektedir. Aynı cümlede sentaktik çözümlemede önemli olan edilgen cümle yapısı ve isimleştirme kullanılmıştır. Thompson, ideolojinin isimleştirme ve edilginleştirme yoluyla şeyleştirme olarak işlediğine dikkat çekmiş; şeyleştirmenin ise egemenlik ilişkilerinin ve bu ilişkilere dair açıklamaların sürekli, doğal ve zamanın dışındaymış gibi sunulmasının, tarihsel- toplumsal karakterinin gölgelenmesi olduğunu belirtmiştir (Dursun, 2001: 171). Bu bağlamda önceki haberlerde de rastlanan özellikle yaralıları belirtirken kullanılan edilgen ifadeler, bu durumu normalleştirmeye çalışmaktadır. Ancak haberin oldukça önemli olduğu, retoriğini güçlendirmeye çalışılarak ispatlanmaya çalışılmıştır.

Bu haberlerde kullanılan sözcükler ve habere ait görüntülerin birbirini desteklemediği görülmektedir. Sözel söylemlerle, görsel söylemlerin bir arada eklemlenme biçimleri ideolojik düzenlemelerden oluşmaktadır. Bunu da kameranın çerçevesinden nelerin dışlandığı, nelerin gösterildiği belirler. Gerçek dünyanın yani haberin çerçevesi dışındaki dünyanın, haberin çerçeveleri içerisinde hangi öğelerin dışlanıp hangilerinin benimsenerek nasıl inşa edildiği bulgulanabilir (Dursun, 2001: 183). Haberlerde polisin sert müdahale ettiği belirtilmiş ancak, müdahale edilen tarafın görüntülerine yer verilmediği gibi kameraların açısı göstericiler tarafına geçmemiş, polisin yanından çekimler yapılmıştır. Sert müdahale bahsi geçen kısımlarda ise polisin tazyikli su sıktığına dair görüntüler ekranlara taşınmıştır. Olaylar hikayeedilmiş, olaya dair görüntüler haberlerde işlenmemiştir. Zira olayların yaşandığı sırada NTV bu konuda eleştirilerek, protesto edilmiştir.

Aynı tarihte yayınlanan bir diğer haber Başbakan Erdoğan'ın olaylarla ilgili yaptığı açıklamadan oluşmaktadır. Haberi anons eden spiker Gezi Parkı eylemleri sürecinde sıklıkla eleştirilen, Oğuz Haksever'dir.[32] Haksever, "*Başbakan Recep Tayyip*

[32] Oğuz Haksever'in 11 Haziran 2013 tarihinde Gezi'nin konuşulduğu programda konuğu İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Fatmagül Berktay'ın sözlerini kesmesi ve CNN International ile

Erdoğan, bugün İstanbul'daydı. Olaylarla ilgili değerlendirmelerinde öncelikle eylemlerin sona erdirilmesini rica kelimesiyle istedi. Başbakan polisin biber gazı kullanımında yanlışları olduğunu da söyledi." cümleleriyle Başbakan'ın konuşmalarını yeniden üretmiştir. Burada spiker, "rica kelimesiyle istedi" sözleriyle Erdoğan'ın anlatımını güçlendirmiştir. Başbakan Erdoğan'ın söylemlerinin yeniden üretildiği haberde, Erdoğan'ın polisin biber gazı kullanımının yanlış olduğunu kabul eder sözleri ön plana çıkarılmıştır. 1 Mayıs tarihinde yayınlanan hükümet kanadından tepkilerin yer aldığı haberlerin temasının polisin orantısız güç kullandığına yönelik açıklamalar kurulduğu görülmektedir:

"*Arınç: Gaz sıkılmasaydı da insanlar ikna edilseydi, orada ne yapılacağı anlatılsaydı"*

"Köşk'ten Polise Uyarı"

"Gazlı müdahale tartışması"

2 Haziran 2013 tarihinde spiker Gezi Parkı olaylarını konu edinen haberi yine manşetten sunmuştur. NTV Ana Haber Bülteni'nde yeniden üretilen haberlerin şemasında sadece durum ve sonuç kısımları yer aldığı görülmekte. Olayın neden kısmı küçük bir detay olarak haberlerin yayınlanmaya başlandığı ilk günde aktarılmıştır. Yine spiker, "*olaylarda gözaltına alınan 184 kişinin tamamı serbest bırakıldı"* ifadesini kullanmıştır. Thompson'un edilgen cümlelerle ilgili yaptığı açıklamaya benzer bir açıklama Van Dijk tarafından da yapılmıştır. Van Dijk (1991), olumsuz eylemlerin faillerinin genellikle de bunların yetkililer olduğu durumlarda atlandığına dikkat çeker. Spikerin kullandığı "gözaltına alınan" ve "serbest bırakılan" kişileri kimin gözaltına aldığı ve kimin serbest bıraktığından bahsedilmemektedir.

NTV Ana Haber Bülteni'nde yayınlanan haberler Hükümet söylemini destekler biçimde üretilmektedir. Haberlere ait verilen görüntüler olayların mevcut iki aktörü olan polis yanından çekilip, eylemciler yokmuş gibi davranılmaktadır. Ancak canlı yayınla bağlanılan NTV'de Gezi Parkı olaylarını canlı yayında aktaran muhabirlerin, kendi

---

ilgili sözlerine tepki göstermesi NTV önünde bir grupça protesto edilmiştir (http://bianet.org/bianet/medya/148656-medyanin-gezi-guncesi) (27.12.2015)

sosyal biliş ve sosyo-kültürel bağlamları doğrultusunda, zaman zaman kanalın benimsediği yayın politikasına uymayan bir şekilde kendi özgün ve kişisel temsillerini aktardıkları görülmüştür. Bu duruma bir örnek "*İki grup arasında gerilim"* ve "*184 kişi serbest bırakıldı"* başlıklarının ön plana çıkarıldığı haberin Taksim'e yapılan canlı yayınıdır. Stüdyo tarafından belirlenen eylemcilerin kendi aralarında anlaşmazlık yaşadığı tarzında üretilen söylem başlık olarak ekrana yansıtılırken, muhabir alanı "*festival alanı"* şeklinde tanımaktadır. Bunun sonucunda haberin başlığı ve içeriği birbirinden uyumsuz hale gelmiştir. Festival, kelime olarak eğlenceli kalabalıkların oluşturduğu, coşkulu ve mutlu ortamları anlatmak için kullanılmaktadır. Bu da haber dilini kullanan muhabirin, olayın yaşandığı alandan ne anladığını göstermektedir.

Aynı haberde muhabir şu cümleleri de kullanmıştır "*İçişleri Bakanı Muammer Güler, sayısal bir tablo ortaya koydu. Güler, 67 ilde 235 eylem yapıldığını söyledi. 6 günde 1730 gözaltı dedi, çoğu serbest bırakıldı. Güvenlik görevlilerinden 115'inin yaralandığını ve 58 vatandaşın da yaralandığını söyledi. Ancak* ***elbette ki*** **bu** *açıklama birçok gösterici tarafından tepkiyle karşılandı. Bizim edindiğimiz izlenim bu çerçevedeydi. Ancak şu ana kadar gelen son resmi açıklamalar bu yönde oldu."*

İçişleri Bakanı'nın yaptığı açıklama karşısında tepki gösteren göstericilerin haklılığını muhabir "elbette ki bu açıklama birçok gösterici tarafından tepkiyle karşılandı" ifadesi ile aktarılmıştır. Yapmış olduğu yorumlarda muhabir kanalın yayın politikasıyla örtüşmeyen şekilde kendi sosyo-kültürel biliş temsiliyle yorumladığı söylenilebilir. Ayrıca aynı haberde üst ses, Taksim'de polis çekildikten sonra grupların sosyal medya üzerinden yapılan çağrılar sonrasında tekrar meydanlarda buluştuğunu vurgulamıştır. Bu da kalabalığın haberleşme aracının sosyal medya olduğunu ima etmektedir. Eleştirel haber analizindeki en güçlü semantik kavramlardan bir tanesi imadır. Haberde yer alan bilgiler çoğunlukla açıkça ifade edilmemekte, tersine ima edilmektedir. Kelimeler, cümleler ve diğer metinsel ifadeler, arka plan bilgisine dayanılarak çıkarımda bulunulabilecek içerikleri ya da iddiaları, ima yoluyla ortaya koyabilir. Bu özelliği ile söylem ve iletişim önemli ideolojik boyutlara sahiptir (Van Dijk: 1991).

Muhabirin yorumladığı aynı gün yayınlanan bir başka haber "*Başkent'te eylem gerginliği"* başlıklıdır. Muhabir haberi şu ifadelerle aktarmıştır: "*Taksim'deki karnaval*

görüntülerinden Ankara'da eser yok demek doğru. Az önce polis bir operasyon daha yaptı. Aslında olayların başladığından bu yana polis belli bir mesafedeydi ama bağlanmadan birkaç dakika önce yüzün üzerinde polis bir müdahalede daha bulundu. Bunu yaparken yüzlerce gaz bombası Kızılay yönüne doğru atıldı. Olay eylemcilerin şu anda bulunduğumuz yere havai fişekler atmasının ardından attıkları taşlarla birlikte başladı müdahale ve o saatten beri devam ediyor. Binlerce gaz bombasının o saatten beri atılmaya başladığını söyleyebiliriz."

Burada olayların nedeni eylemcilerin polise doğru havai fişek ve taş atması olarak gösterilmiştir. Haberin retoriği bu yapı üzerinden kurulmuş ve "binlerce" gibi rakamsal ifadelerle söylem güçlendirilmeye çalışılmıştır.

Eylemci grupların dahil olduğu toplumsal makro yapılara haber üretim aşamasında yer vermeyen NTV, sadece siyasi aktörlerin tepkilerinden oluşan haberler inşa etmeye devam etmektedir. Olaylar süresince çok tartışılan Başbakan Erdoğan'ın "çapulcu" benzetmesi "*Çapulcudan izin almam"* başlığı ön plana çıkarılarak izleyicilere aktarılmıştır. Spiker Başbakan'ın bu sözlerini "Başbakan Recep Tayyip Erdoğan geri adım atmadı" ifadeleriyle yorumlamıştır. Spiker, Başbakan'ın söyleminden haberi yeniden üretirken "geri adım atmadı" deyimini kullanmıştır. Bu söz övgü içeren, bu eylemi gerçekleştiren aktöre karşı olumlu bir tavır sergilerken kullanılır. Spiker aynı söylemi "Başbakan uzlaşmaya yanaşmadı" olarak aktarsaydı haber olumsuz bir anlam içerdiği söylenilebilirdi.

3 Haziran'da manşetten verilen "*Kılıçdaroğlu Köşk'e çıktı"* başlıklı haberin alt yazısında kullanılan "*Kılıçdaroğlu: Cumhurbaşkanı iki kez kamuoyuna açıklama yaptığını aktardı."* ifadesiyle haberin konusu özetlenmiştir. CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun olaylarla ilgili Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile yaptığı konuşları spiker "sürpriz konuşma" olarak nitelendirmiştir. Başlıkta kullanılan ifadelerde Kılıçdaroğlu, şikayete çıktı gibi bir anlam ima edilmiştir.

Bir diğer haberAbdullah Gül'ün yaptığı açıklamalardan yeniden üretilmiştir. *"Köşk: Mesaj alınmıştır"* başlıklı bu haberde "*Cumhurbaşkanı Gül: Demokrasi sadece seçim değildir, mesaj alınmıştır."* ifadeleri alt yazıya taşınmıştır. Bu haberde herhangi bir yorum yapılmamış, söylemi güçlendirmeye yönelik bir çaba gösterilmemiştir.

NTV Ana Haber Bülteni'nde üretilen haberler, siyasi liderlerin birbirlerine yönelik iddialarına aynı gün içinde yanıt vermelerini sağlayacak şekilde kullanılmıştır. Olaylarla ilgili en çok tartışılan konu olan polisin orantısız güç kullandığına dair haberlerde ise ekrana, polisin gaz bombası ya da tazyikli su sıktığı görüntüler verilmiştir. Haberlere konu olan arbedelerin görüntüleri ekranlara yansıtılmamıştır. Bu anlamda tam da 3 Haziran 2013 tarihinde bir grup, Gezi Parkı olaylarının yaygın medyada gösterilmemesini Maslak'taki NTV stüdyolarının bulunduğu Doğuş Power Center önünde protesto etti. Yine bu tarihte NTV'de program yapan fotoğraf sanatçısı Mehmet Turgut, Haber Merkezi Prodüktörü Ömer Faruk Aykar ve Dijital Editör Dilara Eldaş kanalın yayın politikası nedeniyle istifa etti. [33]

"Başkent'te gerginlik" başlıklı haberde canlı yayınla Ankara'ya bağlanılmıştır. Muhabir gün içinde yaşanan olayları aktarırken şu sözleri dikkat çekiyor: "*Bir gerginlik yaşandı az önce burada polislerle vatandaşlar arasında. Hala da bu gerginliğin yaşandığını söylemek mümkün. Vatandaşlar gaz bombalı müdahalenin son bulmasını istiyorlar ve polisin çekilmesini talep ediyorlar ama polisin ısrarlı bekleyişi ve ısrarlı müdahalesi devam ediyor. Bugün onlarca kez gördük bu manzarayı. Kızılay'ın çok farklı noktalarında polis, gözaltı işlemi çok uygulamamakla birlikte özellikle gaz bombası yöntemini kullanarak, grupla kendisi arasındaki mesafeyi korumaya çalıştı. Şu anda da aynı şey oluyor siz de görüyorsunuz."* Bu haberde ilk kez yaşanan olaylar canlı yayında verilerek polis ve göstericilerin arasında yaşanan arbede NTV ekranlarından izleyicilere aktarılmıştır. Saat 20.00'de ekranlara yansıtılan bu görüntülerde gün boyu kanalın yayın politikasına karşı yapılan protestolar ve istifaların etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Yine "*Ankara'da Gezi gerginliği", "Engelli vatandaştan direniş, "Lise öğrencileri meydanda", "CHP'li vekile sert müdahale"* başlıkları ile olaylar özetlenmiş ve göstericilerin görüntüleri ekrana taşınmıştır.

Diğer günlerde olduğu gibi İzmir başta olmak üzere ülkenin belli başlı şehirlerinden görüntülere yer verilerek izleyicilere aktarılmıştır. "*Gündem Gezi olayları"* başlığı ile siyasi aktörlerden gelen tepkiler bugün de aktarılmaya devam etmiştir.

---

[33] http://bianet.org/bianet/medya/148656-medyanin-gezi-guncesi

"Gezi Parkı protestoları" başlığıyla NTV, kendi binası önünde toplanan göstericilerin medyanın tavrını protesto ettiğini altyazıya taşımıştır. Spiker, "*grup medyanın tavrını ve tutumunu protesto etti. Sosyal medya üzerinden örgütlenen grubun eylemi bugün öğlen saatlerinde NTV'den de canlı yayınlandı. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e seslenen grup, polis şiddetinin son bulması için çağrı yaptı."* şeklinde sanki NTV protesto edilmemiş gibi, kimin protesto edildiğinin belirtilmediği ifadelerle durumu özetlemiştir. Bu protestolar sonrasında eylemci grupların bulunduğu kareler de ekranlarda görünmeye başlamıştır ancak haberler genel anlamda siyasi aktörlerin açıklamalarından kurgulanmaya devam etmiştir.

4 Haziran tarihinde ilk haber "*Başkent'te son durum"* başlığıyla canlı yayından verilmiştir. Muhabir mevcut durumu anlatırken, görüntülerde eylemler gösterilmiştir. "*Polis, Kızılay Meydanı'nda toplanan gençlere müdahale hazırlığında"* alt yazılı haberde olayların başından bu yana "eylemci", "gösterici" olarak tanımlanan grubun, "gençler" olarak aktarıldığı dikkat çekmiştir. NTV'ye yayın politikası yüzünden yapılan protestoların NTV'nin söylemini bir nebze değiştirdiğini söylemek mümkündür. Ancak polis ve göstericilerin karşı karşıya geldiği karelerde NTV kameraları polislerin yanından çekim yapmaya devam etmiştir.

"*Gezi eyleminde 8. Gün"* başlığıyla Taksim Meydanı'na canlı yayınla bağlanılmıştır. "*Gerilim sonrası şenlik"* başlığıyla Taksim'de yaşanan kalabalığın, coşkulu havası aktarılmıştır ve arkasından gün boyu yaşananlar protestocuların tarafından görüntülerle izleyicilere yansıtılmıştır. Haberde bir göstericinin açıklamalarına yer verilmiştir, göstericinin konuşması şöyledir: "*Ben de gösterilere katılıyorum ama kırmadan, dökmeden, zarar vermeden yapılması gerekiyor."* Bu sırada ön plana çıkarılan başlıkta "*Olayların izi siliniyor"* ifadeleri kullanılmıştır. Burada haberin retoriği olayın tanığı olan eylemcinin verdiği mesajla güçlendirilmiştir. Ilımlı bir söylem yapan göstericinin ifadeleri NTV'nin olaylar hakkındaki görüşleri ile paralellik göstermektedir.

Hatay'da Gezi Park eyleminde hayatını kaybeden Abdullah Cömert'e dair haberde spikere ait söylem şu şekildedir:

"*Hatay'da Gezi Parkı protestosuna destek eyleminde 22 yaşındaki Abdullah Cömert hayatını kaybetti. Ölüm nedeni ilk bulgulara göre başına aldığı darbeler."*

Haberin üst sesinde de Abdullah Cömert'in ölümüne dair detaylar aktarılmıştır. Üst sese ait söylem ise şöyledir:

"*Hatay'da Gezi Parkı eyleminde hayatını kaybeden Abdullah Cömert'in ölüm sebebi ateşli silah değil, başına aldığı darbeler. Otopsi raporundaki ilk bulgu bu yönde. Abdullah Cömert CHP Hatay Gençlik Kolları üyesiydi, ölümünden 8 saat önce sosyal medyada paylaştığı mesajda 3 günde sadece 5 saat uyudum,* sayısız biber gazı yedim, 3 defa ölüm tehlikesi yaşadım, ama gene saat 6'da ayaktaydım bu yolda öleceğiz yazdı. Abdullah Cömert'in ailesi polisi suçladı. Morgdan kalabalık bir grup eşliğinde alınan gencin cenazesi protestolarla uğurlandı."

"*Otopsi 'silah yok' dedi"* başlıklı bu haberde Sağlık Bakanı ve Abdullah Cömert'in ailesinin açıklamalarına yer verildi. Haberin devamında üst sesin söyleminde şu detaylara da yer verilmiştir: "*Ankara'da kafasından silahla yaralandığı iddia edilen Ethem Sarısülük'ün tedavisi yoğun bakımda sürüyor. Antalya'da yüzüne gaz bombası kapsülü isabet eden 18 yaşında lise öğrencisi Vedat Oğuz'un da sağ gözünü kaybetme riski var. Gencin ailesi suç duyurusunda bulunacak."* Olayların artık ölü ve yaralılara neden olan şiddet içerdiği temasından kurulan bu haberde polisin aşırı güç kullandığı ima edilmiştir. Yine haberin retoriğinde yer verilen tarafların açıklamalarında ön plana çıkarılan söylem, polisten şikayetçi olunacağı ve polisin göstericilerle yakın temasta bulunduğu yönündedir.

"*Köşk'te mekik diplomasisi"* başlıklı bir diğer haberde olayla ilgili birincil tanımlamaların yaptığı açıklamalara yer verilmiştir. Başbakan vekili Bülent Arınç ve BDP Milletvekili Sırrı Süreyya Önder'in Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'le yaptığı görüşmeleri aktaran haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

NTV her gün yayınladığı özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir olmak üzere ülke çapında yaptığı canlı yayın görüntülerinde olayların temel aktörlerinden polisin yanından çekim yapan bir yayın politikası izlemiştir. Ayrıntıları göstermek için yapılan yakın çekim, dokunma duygusu gibi bir anlamı; uzak kişisel mesafe gibi çekim açısı ise daha çok resmiyeti, işi ve konumu vurgulamak için kullanılır. Uzak toplumsal mesafe ve genel çekime karşılık gelen kamusal mesaf türündeki çekim açıkıkları ise genellikle izleyiciyle konuşan arasındaki mesafeyi artırır (Tuchman'dan aktaran: Poyraz, 2002: 50-51). Bu anlamda Tuchman'a (1978), göre haberlerde kullanımı genellikle tercih

edilmeyen kamusal mesafeyi NTV, Gezi Parkı protestolarında eylemcilere karşı sıklıkla kullanmıştır. Bu nedenlerden ötürü protesto edilen NTV adına Doğuş Yayın Grubu CEO'su Cem Aydın 4 Haziran 2013 tarihinde özür dilemiştir. Aydın çalışanlarına yaptığı açıklamada, "Mesleki sorumluluğumuz açısından bize düşen, olanı olduğu gibi vermektir. Dengesizlikler içinde denge arayışı tüm medyayı olduğu gibi bizi de etkiledi. İzleyicilerimiz ihanete uğramış gibi hissetti, onları haksız bulmak mümkün değil" demiştir. [34]

5 Haziran 2013 tarihinde de NTV, Gezi Parkı protestolarına dair haberlerini, olayların başından bu yana izlediği tutumla kurgulayarak aktardığı görülmektedir. Sırası ile bu tarihte de gösterilerin yoğun olduğu şehirlere canlı yayın, gösterilere destek veren çeşitli sendikalar, siyaset cephesi, dünya basını ve dünya siyasetinin söylemlerini aktarmaya devam etmiştir.

İktidar ve muhalefet partili vekillerin söylemlerini düzenli olarak ekrana taşıyan NTV, siyasilerin söylemlerinde vurguladığı sosyal medya odaklı bir haberi yeniden üretilmiştir. "*Tweet atan çocuklar polemiği"* başlıklı haberin içeriniğini, CHP'li Muharrem İnce'nin, İzmir'de sosyal medyada mesaj yazan gençlerin gözaltına alınmasına tepkisi oluşturmaktadır. Muhabir haberin makro yapısında İzmir'de gençlerin Gezi Parkı protestolarını, Twitter üzerinden organize ettikleri için gözaltına alındıklarını belirterek kurmuş; neden ve sonuca yer vermiştir. Burada kullanılan "organize etmek" ifadesi suça iştirak eden örgütsel bir eylemi ima etmektedir.

Gezi Parkı olayları kapsamında halen tartışılan konulardan biri olan Camide içki içildiğine dair ortaya atılan iddiaya ilişkin spiker, "*Gezi Parkı protestoları sırasında özellikle sosyal medya üzerinden pek çok gerçek dışı iddia ortaya atılmıştır. Olayları provoke etmeye dönük o iddialardan biri de Beşiktaş'taki camiye sığınan bir grubun içki içtiği yönünde. O caminin imamı iddialara cevap verdi."* ifadeleriyle yorumlamıştır. Sosyal medyada da gerçek dışı haber olduğunu ima eden spiker, iktidar ve muhalefet yanlıları tarafından büyük tartışmalara sebebiyet veren "camide içki içildi" iddiasında da tarafını seçerek, camiye girenleri "camiye sığındı" şeklinde niteleyerek iktidar karşıtı söylemlerini izleyicilerle paylaşmıştır. Spiker bu olayı aktarırken ekranlarda "*Camide içki iddiası yalan"* başlığı kullanılmaktadır. Beşiktaş'taki camiye

[34] http://bianet.org/bianet/medya/148656-medyanin-gezi-guncesi

NTV muhabirine bağlanılmıştır. Muhabir de spikerin ürettiği söylemle örtüşen bir şekilde olayı şöyle aktarmıştır:

"*Polisin müdahalesinden yaralanan eylemciler camiye sığındı. Cami revire döndü yaralılar camide tedavi edildi. Ancak daha sonra camide içki içildi iddiaları ortaya atıldı. Müezzin Fuat hoca, herkes ayakkabısını çıkarak içeriye girdi şeklinde açıklama yaptı."*

Burada muhabirin sübjektif yorum yaptığı görülmektedir. "Cami revire döndü" metaforu ile olay dramatize edilerek izleyicilerin empati yapması sağlanmaya çalışılmıştır. Yine haberin inanılırlığının artması için Cami müezzininin açıklamaları verilerek haberin retoriği güçlendirilmiştir. Bu habere kadar orta yol bir habercilik sunan hükümet ve muhalefetin söylemlerini güçlendirmeden üreten NTV'nin yorum yaptığı görülmemiştir.

NTV Ana Haber Bülteni'nde 5 Haziran 2013'e kadar olayların nedenine hiç değinilmediği tespit edilmiştir. Ancak "*Protestocuların profili"* başlığıyla yayınlanan haberde spiker, Gezi Parkı eylemlerinin en büyük nedeninin otoriter tavrı protesto etmek olduğunu belirtmiştir. Sübjektif bir yorumdan inşa edilerek üretilen bu haberin dayanağı olarak Bilgi Üniversitesi öğretim üyelerinin yapmış olduğu anket gösterilmiştir. Yine haberin içeriğinde 3000 kişinin cevapladığı bu anketin, eylemcilerin profilini de ortaya koyduğu belirtilmiştir ve üst ses ankete dair detayları aktarmıştır. "*Çoğu genç ve partisiz"* ifadesi ise anket sonuçlarından başlığa taşınmıştır. NTV, 5 Haziran 2013'te kurguladığı haberlerini bu düşünce üzerinden inşa etmiştir. Eyleme katılan göstericiler genç ve partisizdir ve bu fikrin inandırıcılığını güçlendirmek için akademik zümrenin görüşleri ekranlara taşınmıştır.

6 Haziran 2013 tarihinde NTV'de gündem Gezi Parkı protestoları olmuştur. Spiker, Başbakan'ın ağzından çıkan her sözün önemli olduğunu söylemiştir ve bunu takiben Başbakan'ın Tunus'ta yaptığı konuşmaları ekrana yansıtılmıştır. Spikerin Başbakan'ın ağzından çıkan her sözün önemli olduğu söylemi semantik açıdan incelendiğinde, Başbakan'ın ağzından çıkan her sözün protestolarda olay yarattığına dair bir yan anlamı olduğu söylenilebilir.

Dönemin Başbakan'ı Erdoğan'ın açıklamalarına ait görüntüler ekrana yansıtılırken, üst ses "*Başbakan 3 günlük sessizliğini bozdu"* yorumuyla Başbakan'ın

söylemini yeniden üretmiştir. Üst sese ait bu söylemde etkin cümle yapısı kullanılmıştır ve eylemin odağına Başbakan yerleştirilmiştir. Erdoğan'ın konuşmalarının kendi görüntülerinden verildiği karelerde "*Topçu kışlasını yapacağız, "Hedef AK Parti İcraatları "*gibi ifadeler başlığa taşınmıştır. Olayların başlangıcından bu yana sert söylemleriyle dikkat çeken Başbakan polis ve eylemcilerden oluşan aktörlere eklenmiştir. Olaylar Başbakan, polis ve eylemciler ekseninde şekillenmeye başlamıştır. Spiker de haberde bu duruma dikkat çekmiş olmasına rağmen hükümet kanadını tam anlamıyla karşısına almayarak ılımlı yayın politikası sergilemeye devam etmiştir. NTV'nin gerek olaylara dair tutumu, gerekse hükümet söylemlerini yeniden ürettiği haberler çoğunlukla etkin cümle yapısıyla aktarılmıştır. Spiker ya da muhabir tarafından yeniden üretilen bazı söylemlerde imalar ya da yan anlamlarla bir takım bireysel karşıtlıklar örtük şekilde verilmiştir.

"*Gezi eyleminin kodları"* başlıklı bir diğer haber, Sosyolog Prof. Dr. Nilüfer Göle'nin Gezi eylemlerini değerlendirdiği yazısından yeniden üretilmiştir. Spiker, *"Prof. Dr. Göle, Başbakan Erdoğan'ın üslubu üzerinde durdu ve toplumda yeni bir vatandaşlık algısının belirmekte olduğunun altını çizdi"* ifadesiyle durumu özetlemiştir.

Üst ses, Göle'nin kaleme aldığı metin ekrana yansıtılırken herhangi bir yorum katmaksızın metni okumuştur. Bu haber, bir önceki haberde yer alan Başbakan'ın konuşmalarının olayları körüklediğine dair yapılan imanın inandırıcılığını güçlendirmek için üretilmiştir. Sosyolog bir profesörün düşünceleri izleyiciye aktarılarak, NTV'nin mevcut ideolojik inancına dair söylem güçlendirilmiştir. Van Dijk'e göre (1988) haberin retoriğinde uzman görüşüne başvurulması haberin inandırıcılığını arttırmaya yöneliktir.

"*Tweet atmak suç mu?"* başlıklı bir diğer haberde dikkat çekicidir. Spiker, "*İzmir'de twitter üzerinden toplumu kışkırtmak iddiası ile 34 kişinin gözaltına alınmasıyla ifade özgürlüğü konusunu yeniden tartışmaya açtık ve bu konuyu uzmanına danıştık."* İfadeleriyle durum tanımı yapmıştır. Twitter üzerinden paylaşımda bulunanların gözaltına alınmasına tepki gösteren NTV, bu düşüncesini halka empoze etmek için haberin retoriğini yine bir üstteki gibi uzman görüşüne başvurarak kurmuştur.

"*Suç mu ifade özgürlüğü mü?"* başlığıyla devam eden haber, Bilişim Hukukçusu Ünsan Özmestik'in açıklamaları üzerinden yeniden üretilmiştir. "*Bu ifadeler ne*

hakarete girer ne de suça tahrik etmeye girer" sözleri ise altyazıya taşınarak ön plana çıkarılmıştır. Üst ses, Özmestik'in açıklamalarını yeniden üretirken, "*yasal olmayan yollarla tespit ve gözaltına alma hukuka aykırı"* ifadelerini vurgulayarak izleyicilere aktarmıştır.

Bu bağlamda NTV'de 6 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı konulu haberlerin Başbakan'ın üslubu ve ifade özgürlüğü temalarından oluşturulduğu tespit edilmiştir.

7 Haziran 2016 tarihinde spiker Gezi Parkı'na dair yayınlanacak haberleri şöyle anons etmiştir: "*Başbakan Erdoğan bugün AB yöneticilerine hitaben yaptığı konuşmada çevrecilere seslendi. Ne yapacaksınız gelin Başbakanınızla yapın dedi. Çağrı piyasada olumlu karşılandı, dolar düştü. Peki, meydanlar çağrıya nasıl tepki verdi, birazdan canlı yayınla aktaracağız. Siyasetin gündemi de gezi parkı protestoları. Muhalefet liderlerinden Başbakan Erdoğan'ın tavrına eleştireler geldi, bugün de. CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu, Türkiye tehlikeli bir kutuplaşmaya gidiyor dedi. MHP Genel Başkanı Bahçeli de Erdoğan'ın üslubunu keskin, tehlikeli ve hoşgörüsüz olarak niteledi. Ve bir Türkiye klasiği, Başbakan Erdoğan'ın eylemcilere yönelik hitap ettiği "çapulcu" kelimesinin marka hakları için 4 günde tam 16 başvuruda bulunuldu. Özetimizin ilk 3 maddesi tek bir başlığa dahil."*

Başbakan Erdoğan'ın konuşmalarından üretilen "*Çevrecilere çağrı yaptı"* başlığıyla verilen haberi üst ses, "Başbakan sert mesajlar verdi" şeklinde yorumlamıştır. Erdoğan'ın kendi görüntüsü ve sesinden aktarılan haberin içeğinde; 3 Haziran'da Reuters Muhabiri Birsen Altaylı'nın sorusu üzerine "Ülkenin %50'sini evlerinde zor tutuyoruz" sözlerine yapmış olduğu açıklama bulunmaktadır. Başbakan'ın bu sözlerinden sonra ülkede muhalefet partilerinin de iştirak ettiği bir polemik meydana gelmiştir. Başbakan bu konuşmasında "*%50'nin değil %100'ün partisiyiz. Toplumsal hadiseleri okuyup objektif bir şekilde değerlendireceğiz."* Şeklinde konuşmuştur. Bu açıklamalar sırasında "*Çözüm süreci bağlantılı"* ve "*Yabancı basına ilan tepkisi"* ifadeleri başlığa taşınmıştır.

Başbakan Erdoğan'ın Gezi Parkı olaylarına dair yaptığı açıklamalar, Erdoğan'ı olayların bir diğer aktörü haline getirmiştir. Erdoğan'ın NTV haberlerinde sıklıkla vurgulandığı gibi sert üslubu ve karşıtlık üzerinden kurduğu söylemleri, göstericilerin tepkisini iyice körüklemiş, çoğu gösterici ötekileştirerek yine Erdoğan'ın kendileri için

ifade ettiği "çapulcu" kelimesiyle kendilerini tanımlamaya başlamışlardır. Ülke çapındaki genel huzursuzluk ortamının "polis ve göstericiler"den "başbakan ve göstericiler"e doğru kayması muhalefet partilerinin de söylemlerini bu zemine oturtmasına neden olmuştur.

NTV, bu sürece kadar ve göstericilerden üretilen haberleri yalnızca aktarmış, herhangi bir söylemi güçlendirmemiştir. Ancak Başbakan'ın direk yaptığı açıklamaları yukarıda da görüldüğü gibi yorumlayarak bu düşüncelere katılmadığını haberlerinin retoriğinde belli etmiştir. Bu tutumuna rağmen NTV olayların görüntülerini aktarırken benimsediği "üzerini kapatma" ya da "görmezden gelme" politikalarını sürdürmeye devam etmiştir. Olaylar süresince isminden çok söz edilen Oğuz Haksever'in sunduğu akşam haberlerinde fon olarak pankartlarla dolu olan Atatürk Kültür Merkezi (AKM) seçilmiştir. Ancak stüdyo AKM binasındaki "*Kes sesini Tayyip"* yazan pankartı sansürleyip "Tayyip" kısmını çıkarmıştır. Bu durum Twitter'da oldukça tepki görmüştür.

Resim 3. AKM Sansür Fotoğrafı

Öte yandan Ana Haber Bülteni spikeri Seda Öğretir, hükümet ve iktidar söylemlerinden üretilen haberleri etkin ve yorumsuz olarak aktarmıştır. İlk olarak İstanbul'a canlı yayına bağlanılmıştır. Muhabir, "*Gezi Parkı'nda birçok ilke imza atılıyor, çok farklı gruplar var. Bunlardan bir tanesi medyanın da ilgi gösterdiği Antikapitalist Müslümanlar adlı bir gruptu ve o grupta Cuma Namazı kıldı Taksim Meydanı'nda. Medya da bunu solcuların refakatinde bir Cuma Namazı kılındı şeklinde yansıttı. Hareketlilik ara vermiyor, Gezi Bandosu adı verilen bir bando, ancak şunu belirtmek lazım İskoçya'dan gelen sanatçılar da gaydalarıyla birlikte buradalar. Pek çok meslek örgütü pek çok kuruluş buraya gelerek, yürüyüş yaptı. Gezi Parkı içi oldukça hareketli, bugün parka girdik. Belki de ilk defa Türkiye'de böyle bir dayanışma ağı kurulmuş biçimde. Gezi'deki dayanışmanın boyutlarını ortaya çıkarmaya çalıştık, ekrana gelecek şimdi."* Sözleriyle muhabir gün boyu yaşananları özetlemektedir.

Haberin içinde iki ana tema üzerinden söylem inşa edilmiş ilki; Anti Kapitalist Müslümanlar isimli bir grubun Taksim Meydanı'nda Cuma Namazı kılmasıdır. Haberde camide içki içildi, camiye ayakkabısız girdiler iddialarından sonra iktidar yanlıları ve muhalefet arasında çıkan tartışma ekseninde şekillenen eylemlerin dinden uzak olduğuna dair söylemlere bir cevap niteliğinde kurgulanmıştır. Bir diğer haberde muhabirin yorumlarında altını çizdiği Gezi Parkı içindeki dayanışma ağıdır. Muhabir Türkiye'de ilk kez böyle bir dayanışma ağı kurulduğunu belirtirken "üstelik buradaki örgütlenmenin bir lideri yok" sözleriyle Başbakan'ın eylemcilerin CHP mensubu olduğuna dair söylemi yıkılmak istenmiştir.

8 Haziran 2013 tarihinde, Gezi Parkı protestoları ilk haber olarak *"Başbakan-Çiçek görüşüyor"* başlığı ile verilmiştir. Dönemin Meclis Başkanı Cemil Çiçek ile Başbakan Erdoğan'ın Gezi Parkı olaylarını konuşması üzerine canlı yayına bağlanılan haberde muhabir, protesto ihtimaline karşın yoğun bir güvenlik tedbiri alındığını belirtmiştir. Etkin cümle yapısıyla üretilen haberin bir diğer teması da Gezi Parkı olayları sürecinde isminden sıklıkla söz edilen Beşiktaş Çarşı Grubu olmuştur. Protestolara destek veren bu grubun Başbakanlık Ofisi'nde protesto yapacağına dair durum tanımlaması yapılmıştır. Sonuca dair detaylar da "*Çarşı polisle anlaştı"* başlığı ve "*Çarşı Grubu polisle konuştu Başbakanlık Ofisi önünde yürümedi"*alt yazısı ile ekrana taşınmıştır.

Bir diğer haber Ak Parti Merkez Karar Yönetim Kurulu'nun (MKYK) buluşmasıyla ilgili bilgileri içermektedir. Bu haberde Hüseyin Çelik'in yaptığı açıklalar yeniden üretilmiştir. Halkın üzerinde durduğu erken seçimle ilgili Çelik'in yaptığı bilgilendirme "*Erken seçim kararı yok"* ifadesi ile başlığa taşınmıştır. "*Birileri eylem yaptı, sokağa çıktı diye erken seçim yapılacak değil"* sözleri ise alt yazıda kullanılmıştır. Çelik, yaptığı konuşmada Taksim Dayanışması'nın yaptığı açıklamada yer alan, polisin aşırı güç kullanımına izin veren kişinin görevden alınmasının istenilmesine yönelik şöyle cevap vermiştir: "*Başbakan birileri istiyor diye kelle vermez"* Taksim Dayanışması Platformu yaptığı açıklamada; polisin aşırı güç kullanımına izin veren kişinin görevinden alınmasını istemiştir. Hüseyin Çelik'in yapmış olduğu açıklamanın buna cevap mahiyetinde olduğu görülmektedir. Siyaset çerçevesinde olayları aktarmaya devam eden NTV, bu bağlamda yapılan söylemleri güçlendirmeden yeniden üretmeyi sürdürmüştür.

Aynı gün "*Ankara'da Gezi eylemi"* başlıklı haber ile Ankara'ya canlı yayından verilmiştir. Haberin temasında büyük takımların taraftar gruplarının İstanbul'da olduğu gibi Ankara'da da toplanmaya devam ettiği belirtilmiştir. Muhabir haberin söylemini binlerce kişinin hükümetin politikalarını eleştirmek için toplandığını belirterek yeniden ürettiği görülmüştür. Aynı haberde şu başlıklar ekrana taşınarak ülke genelinden olaylara dair bilgi aktarılmıştır: "*İzmir'de festival gibi eylem", "Adana'daki yürüyüş yapmak isteyen eylemcilere polis müdahale etti", "Mersin'de pankart gerginliği", "Antalya'da tencereli yürüyüş", "Kocaeli'de tangolu eylem", "Eskişehir'de öğretim üyeleri yağmur altında yürüyüş yaptı"*.

Bir diğer haber ise *Adana'da* sosyal paylaşım sitelerinden eylemleri provoke ettiği iddiası ile 5 kişinin gözaltına alındığı durumu aktarmıştır. *"Twitter'a 5 gözaltı"* başlığı ile izleyicilere aktarılan bu haberin içeriğinde sosyal paylaşım siteleri olarak genellenirken, başlıkta Twitter vurgulanmıştır. NTV'nin yayınladığı haberlerde Twitter, olaylarda ön plana çıkardığı konular arasında yer almıştır. İma yoluyla Twitter'ın tehlike arz ettiğine dair kullanılan yan anlam lexical çözümlemede görülmektedir.

9 Haziran'da NTV Ana Haber Bülteni'nde yayınlanan ilk haber Başbakan Erdoğan'ın Esenboğa Havalimanı'nda kendisini karşılamaya gelenpartililere yaptığı konuşmalardan üretilmiştir. "*Gezi için sert mesajlar"* başlıklı bu haberde "*Başbakan,*

bir günde 4 ayrı konuşma yaptı, Gezi Parkı için sert mesajlar verdi" alt yazıları kullanılmıştır. Başbakan'ın konuşmalarının kendi görüntüsü ve sesinden verildiği bu haberi spiker "*Başbakan Gezi Parkı protestocularına çapulcu dedi"* sözleri ile özetlemiştir. Haberin devamında başlığa taşınan Erdoğan'a dair ifadeler şu şekildeydi: "*Destek veren de çapulcu", "Sandıkta görüşelim", "Bedelini ödeyeceksiniz"*. Genel anlamda hükümete ve eylemcilere karşı ortada durmaya çalışan NTV, başlangıçtan bu yan Başbakan Erdoğan'ın açıklamalarını "sert" olarak yorumladığı görülmektedir. Başbakan'ın yorumlarından hassas noktalar alt yazıya taşınmış fakat söylemleri güçlendirilmeden, üretilmiştir.

Haberin devamında NTV Ankara Muhabiri, Başbakan Erdoğan'ın yaptığı konuşmalar arasında dikkat çeken noktanın *"Gezi Parkı eylemlerine destek veren sanatçılara yönelik eleştirisi"* olduğunu belirtti. Bu sözler ise Erdoğan'ın*"Sanata engel olmadık"* ifadesi ile başlığa taşınmış ve alt yazıda ise "*Başbakan: Neyinize mani olduk da şimdi bu yaygaraları koparıyorsunuz?"* yer almıştır. Aynı haberde Başbakan Erdoğan'ın Atatürk Kültür Merkezi'ne (AKM) dair açıklamalarına yer verildi. Bu açıklamalardaise alt başlığa Erdoğan'ın "*AKM'yi yıktırmamaya sanatçıların da gücü yetmez"* ifadeleri taşınmıştır. Başbakan'ın sanatçılara olan yorumunu tematik anlamda ön plana çıkaran bu habere yorumsuz yer verilmiştir.

Bir diğer haberde "*Gezi Parkı'nda 13. gün"* başlığı ile genel görüntüler izleyicilerle buluşturulmuştur. NTV Ana Haber Bülteni olayların en önemli aktörlerinden olan polisle ilgili ürettiği haberlerde, polisin aşığı güç kullandığına dair imalarda bulunmuştur. Bu haberde ürettiği söylemiyle de bunu güçlendirmiştir. "*Eylemde ilginç görüntüler"* başlıklı haberin durum tanımlaması "*Ankara'daki müdahale sırasında bir polis eylemciye maskesini verdi"* şeklindeki alt yazıda yapılmıştır. Polisin müdahale sırasında bir eylemciye maskesini vermesi "garip-şaşırtıcı" olarak izleyicilere aktarılmıştır. Bunun yan anlamı da "polis izleyiciye maske vermez, veriyorsa da bu gariptir" düşüncesini barındırmaktadır.

Dün NTV'de *Twitter'a 5 gözaltı"* başlığıyla yayınlanan, Adana'daki 5 gözaltını bildiren haber bugün de "*Sosyal medya gözaltısı"* başlığıyla izleyicilere aktarılmıştır. Sosyal medyada yapılan paylaşımlar sonucunda yapılan gözaltılar NTV Ana Haber Bülteni'nin gündeminde önem arz etmektedir. Burada başlıkların sentaksı dikkat

çekmektedir. Van Dijk'in (1991) dediği gibi negatif eylemlerin failleri olan polisler dışarıda bırakılmış, kimin gözaltına aldığı söylenmemiştir. Yine retorik de genelleme yapılmış, tüm sosyal medya kullanıcılarının gözaltına alındığı izlenimi oluşturulmuştur.

10 Haziran'da Ankara ve İstanbul'dan canlı yayınla olayların yaşandığı bölgeler izleyicilere aktarılmış, siyasi cephelerin durum tanımlarına yer verilmiştir. Eylemlere destek veren ve eleştirilerin merkezi haline gelen sanatçı Mehmet Ali Alabora'nın basın toplantısı, "*Alabora'dan iddialara yanıt"* başlığı ve "*Can güvenliğim yok"* alt yazısı ile herhangi bir yorum yapılmadan aktarılmıştır.

Gezi parkı olayları sırasında Ankara'da ağır yaralanan Ethem Sarısülük hakkındaki haber "*Polis kurşununa soruşturma"* başlığı ve "*Başkentte Ethem Sarısülük'ün polis kurşunuyla ağır yaralandığı olayla ilgili soruşturma başladı"* alt yazısı ile durum tanımı yapılarak aktarılmıştır. Olayın detayını spiker aktarırken, Sarısülük'an vurulma anına dair görüntüler fonda kullanılmıştır. Etkin bir dille üretilen söylemde, failin polis olduğu net bir dille belirtilmiştir.

Adana'da Gezi Parkı eylemleri sırasında şehit olan komiser Mustafa Sarı'nın haberi ise "*Son sözü dikkat edin oldu"* başlığı ile aktarılmıştır. Alt yazıda kullanılan "*Adana'da Gezi Parkı eylemlerinde hayatını kaybeden komiserin arkadaşlarını uyardığı ortaya çıktı"* ifadeleriyle durum tanımlaması yapılmıştır. Olayın nedenine dair detayları spikerin söyleminde yer almış yine tartışılan, şehit polisin köprüden aşağıya atılmadığı kendisinin düştüğü yönünde detaylar, haber metni içinde yeniden üretilmiştir.

11 Haziran 2013 tarihinde spiker, "Türkiye Gezi Parkı Protestoları'nın 15. gününe polisin Taksim Meydanı'na müdahalesiyle başladı" cümlesiyle haberlerin açılışını yapmıştır. "*Taksim'de gergin gün"* ve "*Taksim Meydanı çevresinde polis eylemci gruplara müdahale etti"* alt yazısından oluşan bu haberde canlı yayınla Taksim Meydanı görüntüleri ekrana yansıtılmıştır. Spiker, bu sırada tekrar karışıklık olduğunu belirtmiş ve*"Taksim'de son durum"* başlığı ile canlı yayına devam edilmiştir. Diğer haberlerde olduğu gibi polisin gruplara müdahale ettiği söyleminden üretilen bu haberde yansıtılan görüntüler polisin tazyikli su ve biber gazı sıktığı karelerden oluşmaktadır. Uzaktan çekilen göstericilerin bu müdahaleden nasıl etkilendiğine dair detaylara yer verilmemiştir. Durumun ciddiyeti yakın çekim bir ambulans görüntüsü ekranlara

yansıtılarak, izleyiciye aktarılmaya çalışılmıştır. NTV yayınladığı canlı görüntülerde benimsediği yok sayma, görmezden gelme tutumlarını sürdürmüştür.

12 Haziran 2013 tarihinde spiker Ana Haber Bülteni'nin açılışını Gezi Parkı protestolarının 16. gününde olduğu belirtmiş ve Ak Parti Genel Merkezi'nde Başbakan Erdoğan'ın aralarında sanatçıların da olduğu bir heyeti kabul ettiğini aktarmıştır. Görüşmenin 12 Haziran'da Ana Haber Bülteni saatinde devam etmesinden dolayı Ankara'ya canlı yayına geçilmiştir. "*Başbakan'ın Gezi buluşması"* başlığıyla aktarılan bu haberde, NTV Ankara muhabiri içeride yer alan isimlere ve görüşmeyle ilgili tahmin edilen detayları aktarmıştır.

"*Başbakan Erdoğan 11 kişilik bir heyetle Gezi Parkı'nı ve olayları konuşuyor"* altyazısıyla mevcut özetlenmiş muhabir, Başbakan Erdoğan'ın günün tamamını Gezi Parkı olaylarına ayırdığını izleyicilere aktarmıştır. Haberle ilgili şu ifadeler altyazıya taşınarak ön plana çıkarılmıştır: "*Sanatçılarla randevu"* başlığı ve "*Başbakan, Hasan Kaçan ve Necati Şaşmaz ile Gezi Parkı Protestolarını konuşacak"*

Muhabir edindikleri bilgilere göre Başbakan'ın Gezi Parkı Protestoları'nı 24 saatte bitireceklerini söylediğini belirtmiştir. Tematik açıdan bu söylem "*24 saatte bitirilecek"* başlığı ile ön plana taşınmıştır. Başbakan'ın yapmış olduğu açıklamalardan üretilen bu haberde yorum yer almamıştır.

NTV, polise yönelik orantısız güç kullandığına dair kanısını aktarmak için birbirini destekleyerek söylemini güçlendirecek haberlere yer vermiştir. Bu haberlerin konuları farklı olsa da ön plana çıkarılan temaları aynıdır:

"*Avukatlardan gözaltı tepkisi"* başlıklı haber, "*İstanbul Barosu Başkanı Kocasakal, gözaltılar için yaşananlar hukuksuzluktur dedi"* şeklinde alt yazı ile ekranlara aktarılmıştır. Spiker, "avukatların dünkü eylemde tartaklanarak gözaltına alınmasına tepki için yurt genelinde eylem yaptığı" sözleri ile olayı özetlemiştir. Burada kullanılan "tartaklamak" kelimesi, hukuksuzluk olarak ima edilmiş ve bu ima alt yazı ile desteklenmiştir. Aynı zamanda haber etkin cümleleri ve katılımcı haber fiili ile kurulmuştur.

Bir diğer haber de İzmir'de Gezi Protestolarını destekleyen kadın eylemciyi saçından sürükleyen polisin tutuklanmasıyla ilgilidir. Haberde "*3 polise şiddet cezası"* başlığı ve "*İzmir'de Gezi Protestosunda gruplara orantısız güç kullanan 3 çevik kuvvet polisi açığa alındı"* alt yazıları ile olay izleyiciye aktarılmıştır. Bu haber ile yukarıda hukuksuz davrandığını ima edilen polisin, orantısız güç kullandığına dair örnek gösterilmiştir.

Polisi olumsuz olarak ön plana çıkaran bir başka haberde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün yaptığı açıklamalara yer verilmiştir. Gül'ün polisle ilgili yaptığı açıklamalar, haberin retoriğini güçlendirmek için kullanılmıştır. "*Gül'den polise eleştiri" ve "Hataların farkına varıldı"* başlıkları bu düşünceyi pekiştirerek, izleyicilere aktarmıştır.

Son olarak muhabir "*Meclis'te tansiyon yüksek"* başlıklı haberi, polisin eylemcilere yönelik tavrı ve Başbakan'ın genel tutumu Genel Kurul'da tartışmalara yol açtığını belirtmiş ve "*Mecliste Gezi Parkı gerginliği"* alt yazısı ile durum özetlenmiştir. NTV eleştiri oklarını polis ve Başbakan'ın tavrına direk yöneltmese de haberlerinin retoriğini kurgularken izleyiciye aktarmıştır.

13 Haziran Perşembe günü yayınlanan ilk haber Başbakan Erdoğan'ın parktaki gençlere hitaben yaptığı konuşmadan aktarılmıştır. *"Sabrın sonuna geldik"* başlığı ile verilen haberin altyazısı "*Başbakan: Sabrımızın sonuna geldik anne babalar yavrularınıza sahip çıkın, daha fazla bekleyemeyiz."* ifadelerinden üretilmiştir. Başbakan'ın açıklamalarını muhabir Başbakan Gezi Parkı hakkında yine sert konuştu şeklinde yorumlamıştır.

Üst ses Başbakan'ın söylemini "uluslararası basının yayınları da Başbakan'ın hedefinde, medyayı çifte standart uygulamakla suçladı" ifadeleriyle güçlendirerek yeniden üretmiştir. Üst sesin söyleminde "suçlamak" ifadesini kullanması, Başbakan'ın bu tutumunun olumsuz bir şey olduğuna yan anlamını taşımaktadır. Başbakan'ın kendi görüntüsü ve sesinden yapmış olduğu açıklamalar ekrana yansıtılırken,"*Başbakan: Bir takım ulusal ve uluslararası medya Türkiye'de savaş varmış gibi gösteriyor"* alt yazısı ile durum özetlenmiştir.

Başbakan'ın tüm açıklamalarının "sert" olarak tanımlandığı dikkat çekmektedir. Ayrıca üst sesin durumu aktarırkenkullandığı "Uluslararası basının yayınları da Başbakan'ın hedefinde" ifadesinde kullanılan "de" eki ile Başbakan'ın tek hedefinin bu olmadığı, farklı olay ya da kişileri de hedef alan tavırları olduğu ima edilmektedir. Yine "hedef" kelimesi Başbakan Erdoğan'nın öfkesini işaret etmiştir.

"*Başbakan'la Gezi randevusu"* başlıklı bir diğer haberin alt yazısında "*Taksim Dayanışması'ndan 5 kişi Başbakan Erdoğan'la bu akşam bir araya gelecek"* ifadeleri kullanılarak makro yapıda haberin durum açıklaması yapılmıştır. Başbakan Erdoğan'la Gezi Parkı olayları hakkında içlerinde sanatçıların da bulunduğu bir heyetin görüşeceğinin aktarıldığı bu haberin hemen ardından Taksim Dayanışması'ndan ayrıntılı bir haber geldiği belirtilmiştir. Gelen açıklamalar "*Gezi eylemine devam kararı"* başlığı ile ekrana taşınmıştır. Aynı haberin alt başlığında kullanılan "*Taksim Dayanışması, hükümetin referandum açıklamasına olumsuz yanıt verdi"* ifadeleri durumun açıklamasını yapmıştır. Etkin cümle yapıları kullanılarak üretilen bu haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

NTV'nin olaylara dair başlangıçtan bu yana sürdürdüğü yayın politikası eleştirilerin merkezi haline gelmeye devam etmiştir. 13 Haziran tarihinde de bu tutumuna aynı şekilde devam eden NTV'de eylemcilerin açıklamalarına ya da görüntülerine yer verilmemiştir. NTV'nin eylemlere yer vermediği yönündeki eleştirilere yönelik geçtiğimiz günlerde açıklama yapıp özür dileyen, Doğuş Yayın Grubu CEO'su Cem Aydın, 13 Haziran'da Gezi Olayları boyunca kanalın uyguladığı sansürlü haberler nedeniyle istifa etmiştir. Aynı nedenden ötürü haziran ayı içinde NTV Program direktörü Murat Toklucu ve program editörlerinden Burcu Doğan ile Onur Yazıcıoğlu, Ntvmsnbc editörlerinden Özkan Güven, NTV Kültür Sanat Editörü Hasan Cömert istifa etmişlerdir.

14 Haziran 2013 tarihinde spiker, günün manşetini gezi eylemcilerine seslenen Başbakan Erdoğan'ın adım attığını söylemesinin ardından görüntüler ekrana verilmiştir. Başbakan Erdoğan'ın yaptığı açıklamalardan "*Yargıyı bekleyeceğiz"* ifadesi başlığa taşınmıştır. Başbakanı'nın sesinden konuşmaları verilirken fonda polisin göstericilere tazyikli su sıktığına görüntüler ekrana yansıtılmıştır. Spiker, Başbakan'ın konuşmalarını "gezi eylemcilerinin mesajını alındığını söylüyor" ifadesiyle özetlemiştir.

Muhalefet kanadından üretilen "*Gezi artık dünyanın parkı"* başlıklı bu haber, Ana Haber Bülteni'nin girişinde spiker tarafından anons edilmiştir CHP Lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarından üretilen haberde Kılıçdaroğlu'nun kendi sesi ve görüntüleri izleyicilere sunulmuştur. Haberin teması Kılıçdaroğlu'nun AK Parti iktidarının yanlış siyaseti sonucu, halkın sokaklara çıktığı yönünde yaptığı açıklamalardan oluşmuştur. Bu açıklamalar sırasında "*Hükümete Gezi tepkisi"* ifadeleri başlıkta kullanılmıştır.

Gezi Parkı'yla ilgili olaylar yeniden üretilirken iktidar tarafından yapılan açıklamalara daha çok yer verildiği görülmektedir. Yukarıdaki Erdoğan ve Gül'ün yaptığı açıklamalar toplam 4 dakika 30 saniye sürerken, Kılıçdaroğlu'nun açıklaması 2 dakika 15 saniye sürmüştür. Genel anlamda muhalefetten, Ak Parti iktidarına gelen eleştirilere kısaca yer verilmiş, ağırlıklı olarak iktidarın bu eleştirilere verdiği cevaplar yeniden üretilerek aktarılmıştır.

15 Haziran 2013 tarihinde "*AK Parti'nin Ankara Mitingi"* başlığı ile dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Ankara'da miting yaptığı Sincan'a canlı yayınla bağlanıldı. NTV Ankara Muhabiri Erdoğan'ın Gezi Parkı Protestosu hakkında yaptığı konuşmanın temel başlıklarını aktarmıştır. Muhabirin, Başbakan'ın en önemli sözlerinin konuşmasının son beş dakikasında yaptığı yönünde yorumunun ardından bu sözler "*Gezi'ye müdahale uyarısı"* başlığı ve "*Başbakan: Yarın İstanbul mitingi var Taksim Meydanı boşaldı boşaldı yoksa biz boşaltmasını biliriz."* alt yazısı ile izleyicilere aktarılmıştır.

Başbakanın konuşmalarından "*Koordineli bir tuzak var", "Alabora'ya sert tepki"* ifadeleri de durumu özetlemek amacı ile başlığa taşınmıştır. Muhabir haberi özetlerken çok kez Başbakan'ın tavrının giderek sertleştiğini belirtti ve bu söylem "*Gezi'ye müdahale uyarısı"* başlığı ile desteklenmiştir. Başbakan'ın sözleri herhangi bir yorumla aktarılmasa da muhabirin sürekli tekrarladığı tavrının giderek sertleştiği şeklindeki açıklamaları haberin retoriğinin bu yönde inşa edilerek, bir uyarı olarak aktarılmak istenmiştir. 13 dakika 52 saniye boyunca Başbakan'ın açıklamaları kendi sesi ve görüntüsünden ekranlara taşınmıştır.

Bir diğer haber Taksim Dayanışması'ndan Başbakan'a verilen cevaptan üretilmiştir. *"Eyleme devam kararı"* başlıklı haberde "*Taksim dayanışması, gezi parkı eylemlerine devam etme kararı aldı."* alt yazısı ile durum tanımı yapılmıştır. Etkin yapıda cümlelerle aktarıcı rolünde üretilen söylemde yoruma rastlanmamıştır. Olayların temel aktörü olan "Başbakan ve eylemciler"in birbirine verdiği mesajlar sırasıyla kurgulanmaya devam etmiştir. Muhabir bir önceki haberde iletilen Başbakan'ın Gezi Parkı'nın boşalması yönündeki uyarısını hatırlatıp, Gezi Parkı'ndan gelen, "terk etmiyoruz" şeklindeki yanıtı aktarmıştır.

Aynı haber içinde ön plana çıkarılan bir diğer tema, protestolara katılan çocuklarını desteklemek için Taksim'e gelen annelerdir. Annelerin görüntüleri ekrana yansıtılırken muhabir, annelerin arasında **başörtülülerin** de olduğunu vurgulamıştır. Muhabir burada, Başbakan'ın 9 Haziran tarihinde Ankara Havaalanı'nda karşılandığında yaptığı konuşmalar sırasında eylemcileri işaret ederek "*benim başörtülü kızlarıma, bacılarıma saldırdılar"* sözlerinden oluşan olayın arka planı belirtilmemiş, ima edilmiştir. Muhabir bu haberde annelerin arasında başörtülülerin de olduğunu belirtmesi, Başbakan'ın bahsi geçen konuşması referans alınmıştır. Haberde öne çıkan bir diğer tema Başbakan Erdoğan ve Taksim Dayanışması arasında yaşanılan kutuplaşmadır. Muhabir, "Başbakan Erdoğan, Taksim Meydanı ve Gezi Parkı boşaldı boşaldıdedi ve bunun üzerine Taksim Dayanışması yarın saat 16.00'da yapacağı mitinge tüm İstanbul'u çağırdı" ifadeleriyle mevcut kutuplaşma ve sorunu aktarmıştır.

Aynı gün yayınlanan "*Gezi'de ilk tutuklamalar"* başlıklı haberde gözaltına alınan 5 kişinin tutuklandığı bilgisi izleyicilere aktarılmıştır. Makro açıdan kullanılan başlıkta genelleme yaptığı görülmektedir. Ülkenin ve dünyanın gündeminde olan bu olay hakkında izleyicilerin bilgi sahibi olduğu kabulünden hareketle haberde art alan bilgisi bulunmamaktadır. Ancak burada "Gezi'de" genellemesiyle tutuklamalara yer verilmesi polis ve eylemcileri tek bir çatı altında toplamıştır. Olaylar sırasında polise dair de süren yasal incelemeler bulunmaktadır. Bu bilgiler eksiltilerek bir tutuklama olacaksa bunun eylemcilere olacağı ima edilmiştir.

16 Haziran günü spiker, Ana Haber Bülteni'ne 15 Haziran akşamı Gezi Parkı'na yapılan polis müdahalesinin ardından bugün de protesto gösterileri düzenlendiğini belirtmiştir.

"*Taksim'de son durum"* başlığıyla yayınlanan haberde İstanbul Taksim'de NTV muhabirine bağlanılmıştır. Muhabir Taksim Meydanı'nda yaşanan detayları, polisin eylem yapan gruplara müdahalesi ve içinde yabancılar da bulunan 40 kişinin gözaltına alınması temalarıyla aktarıyor. Semantik olarak etkin cümlelerden üretilen bu haberin kaynağı NTV'nin kendi muhabiri olduğu görülmekte. Zira NTV kaynak olarak, kendi muhabirleri ve birincil tanımlayıcıları kullanmakta. Olayların taraflarına dair herhangi bir açıklama şimdiye dek ekranlara yansıtıldığı görülmemiştir. Öte yandan haberin şematik açıdan durum tanımı "*Polis Taksim'de eylemcilerin toplanmasına izin vermiyor, yer yer gerginlik yaşanıyor"* alt yazısı ile izleyicilere yapılmıştır.

Benzer bir haberde, "*Harbiye'de son durum"* başlığı ile Harbiye sokakları ekranlara yansıtıldı ve "*Elmadağ Caddesi Üzerindeki Otelin Yanında Kurulan Revir Kaldırıldı"* alt yazı kullanıldı. İki haberin temasının göstericiler ve polis arasında çıkan çatışmalar ve polis müdahalesi üzerine kurulduğu görülmektedir. Muhabir aktarıcı rolündedir.

Olaylı geçen bugünün akşam haberlerinde spiker Gezi Parkı eyleminin 20. gününde İstanbul'daki mevcut durumu canlı yayınla muhabirlerin aktardığını belirterek, gün boyu yaşanan gelişmeler ekranlara yansıtılmıştır. Burada belirtilen olaylardan tematik anlamda ön plana çıkanlar "*Müdahale sonrası gergin gün"* başlığı ve "*Gezi Parkı müdahalesinden sonra İstanbul'da polis gün boyu göstericilere müdahale etti"* altyazıya aktarılarak izleyicilere sunulmuştur. Haberde diğer ön plana çıkarılan temalarşu başlıklarla ekranlara taşındımıştır:

-Revirler yıkıldı, yaralı eylemcileri tedavi eden doktorlar kelepçelenerek gözaltına alındı, -Gezi Parkı'ndaki çadırlar söküldü ve temizlik çalışmaları başladı, -Göstericiler ve polis arasındaki gerilim tırmandı, -İstanbul Valisi'nin "*Toma'da kimyasal iddiası*"na ait ve gözaltına ait verdiği yanıtlara ve gözaltılarla ilgili açıklamalar da haberde yer aldı. *"Taksim'e büyük kuşatma" ve "Müdahale sonrası gergin gün"*

Burada polislerin Taksim'e gösterici almamasını "büyük kuşatma" olarak tanımlanmıştır. Kuşatma ele geçirmek ereği ile bir yerin çevresini sarmak anlamına gelmektedir. Polis ve göstericiler arasındaki mevcut durum savaş gibi gösterilmiş ve bu savaşın galibinin polis olduğu kabulü ile haber inşa edilmiştir. Yine aktarılan savaşta

polisler, yaralı eylemcileri tedavi etmek isteyen doktoraları da kelepçeleyerek suçlu ilan etmiştir. Bu ifadenin sentaksının edilgen cümle olduğu görülmektedir. Doktorları kimin kelepçeleyip, gözaltına aldığı gizlenmiştir. NTV genel anlamda her ne kadar eylemcilerden yana haber yapmak istense de bu söz dizimsel özelliklere yansıtılmamış, sadece semantik olarak imalarla gösterilmiştir. Bu yüzden çoğu zaman polisi meşru göstermekten kaçınamamış, iktidar söylemine uygun şekilde haberlerini üretmiştir.

Bir diğer haber olaylar sırasında çeşitli illerde miting yapan Başbakan Erdoğan'ın İstanbul mitinginden üretilmiştir. Üst ses, Başbakan Erdoğan'ın mitinginde olaylarla ilgili yaptığı açıklamalarda, yabancı basına tepkisini öne çıkarmıştır. Yine üst ses Başbakan'ın uluslararası medya kuruluşlarının Türkiye üzerinde operasyon yapmaya çalıştığı sözlerini aktarmıştır. Başbakan'ın açıklamaları ekranlara "*Gereken hesap sorulacak"* başlığı ile verilen bu haber "*İstanbul'da AK Parti Mitingi"* başlığı ile devam etti. Aynı haberin alt yazısında "*Başbakan: Sosyal medyada provokasyon yapanları da araştıracağız"*ifadeleri kullanılmıştır.

Gezi Parkı olayları ekseninde Türkiye'de oldukça önemli bir iletişim aracı haline gelen sosyal medya burada öne çıkan bir diğer önemli tema olmuştur. Başbakan olaylarla ilgili söylemlerinde bu konuya da ağırlık verip, gerekli işlemlerin yapılacağını sıklıkla dile getirmiştir. Başbakan'ın açıklamalarından öne çıkan başlıklar şu şekilde ekranlara taşınmıştır:

"Çapulcu dememden rahatsız oldular", "Gençler evinize dönün", "İfade özgürlüğü hiçbir dönem bu kadar çok olmamıştı", "Beni despot olmakla suçluyorlar", "Hatalar yapmış olunabilir, bunlar inceleniyor ancak polise şiddet uygulandı","CHP halkı galeyana getiriyor", "Dünyanın değişik yerlerinde de bu tip olaylar oluyor, Avrupa Parlamentosu onlara neden tepkisiz kalıyor?", "Türkiye bu oyuna gelmemeli"

Başbakan Erdoğan'ın olaylarla ilgili yaptığı açıklamalar güçlendirilmeden aktif yapıda üretilmiştir.

17 Haziran 2013 tarihinde Başbakan Erdoğan'ın açıklamaları günün ilk haberi olarak yeniden üretilmiştir. *"Uluslararası Basına Tepki"* ve "*AB'ye sert mesajlar"*

başlıkları ile özetlenen bu haberlerde, başlıklara bakınca kimin tepki gösterdiği ve sert mesaj verdiği anlaşılmamaktadır.

Haberin durum özetini spiker, "Başbakan Erdoğan, Avrupa Parlamentosu'nun Gezi kararlarını “bunlar şaşırmış” sözleri ile eleştirdi" sözleriyle aktarmıştır. Haberde ön plana çıkan bir diğer temayı ise spiker, “Başbakanın uluslararası medyaya öfkesi dinecek görünmüyor” yorumuyla aktarmıştır. Bu haber spiker tarafından Başbakan’ın önceki açıklamalarına bağ kurulmuş ve haberin art alan bilgisi Başbakan’ın söylemiyle güçlendirilmiştir. Erdoğan’ın sesi ve görüntüsünden açıklamaların izleyicilere aktarıldığı haberde "*AP'ye sert mesajlar"* ve "*Başbakan'dan sert sözler"* başlıkları haberde öne çıkan diğer temalardır.

Haberlerin 30. Dakikasında TÜSİAD Başkanı Muharrem Yılmaz ve Başbakan Erdoğan’ın konuşmalarına dair detaylar aktarılmak üzere canlı yayın bağlantısı yapılmıştır. Görüşmenin öne çıkan teması "*Yılmaz: Ekonomimizin korkmamızı engelleyecek güçte olduğu sonucuna vardık"* altyazısı ile ekrana taşınmıştır.

18 Haziran tarihinde spiker, "Gezi Parkı Protestoları Meclis Grup Toplantılarının Bir Numaralı Gündemiydi" ifadesi ile haber bülteninin ilk haberini anons etmiştir. Haberin alt yazısında *"Gezi Parkı Protestoları Hükümet Karşıtı Gösterilere Dönüştü"* ifadeleri kullanı lmıştır. Pasif bir eylem şekliyle zihinlere kazanan ve #duranadamhashtagi ile bir anda Twitter’da fenomen olan Erdem Gündüz’e ait haberi spiker şöyle yorumladı:

“Gezi Parkı olayları boyunca eylemcilerin çeşitli şekillerde protesto etmelerine 18 Haziran salı günü bir yenisi eklendi. Bir anda sosyal medyada fenomen haline gelen bu tek kişilik tepkisiz tepki #duranadam şeklinde Twitter'da da Trend Topic (TT) oldu.” Burada manşete taşınan bu eylemi spiker yorumlarken, “Twitter’da Trend Topic (TT) oldu”

Spikerin yaptığı açıklamalara bakıldığında, Twitter’da TT olmanın önemli bir eylem olduğuna ait söylemi dikkat çekmektedir.

Bir diğer haber Başbakan’ın yine çok eleştirilen ve tepkilere neden olan sözlerinden üretilmiştir. Haberde Erdoğan’ın söylemi güçlendirilmemiş olduğu gibi

aktarılmıştır. Her zamanki gibi Başbakan'ın sözleri "*Gezi için sert mesajlar"* başlığı ile aktarılmıştır. Olayları sadece NTV Ana Haber Bülteni'nden izleyen biri bu başlığa bakınca haberin içeriğini dinlemeden kimin sert mesaj verdiğini anlayabilir. Başbakanın açıklamaları üzerinden üretilen haberlerin çoğunluğunun başlığında aynı ifadelerin yer aldığı tespit edilmiştir.

Bir diğer haber CHP lideri Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarından üretilmiştir. Haberin öne çıkan teması Kılıçdaroğlu'nun Başbakan Erdoğan'a olan tepkisidir. "*Siyasette Gezi kavgası"* başlıklı bu haberde kullanılan kavga kelimesi lexical çözümlemede Kılıçdaroğlu'nun saldırgan bir tutum içinde olduğu fikri izleyiciye aktarılmıştır. Yine egemen ideolojinin güçlendirilerek üretilen bu haberde *"Kılıçdaroğlu, CHP Grup Toplantısında Başbakan'a Sert Sözlerle Yüklendi"* alt yazısı mevcut retorik güçlendirilmiştir.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin yaptığı değerlendirmelerin yer aldığı bir başka haber *"Hükümete Gezi Tepkisi"* başlığıyla verilip yine Bahçeli'nin kullandığı *Tomacı AKP* ifadesi ise "Tomacı Ak Parti" olarak alt başlığa taşınmıştır. Lexical anlamda kelimelerin nasıl kullanıldığı mevcut ideolojilerinin belirleyenlerinden biridir. Hükümet yanlısı yayın organlarının Ak Parti, hükümet karşıtlarınınsa AKP kısaltmasını kullandığını kabulünden hareketle, NTV'de hükümetten yana söylemler üretilmektedir.

Üst ses Bahçeli'nin yaptığı açıklamaları *"Bahçeli, Erdoğan'a bu kez daha sert sözlerle yüklendi"* sözleri ile yorumlanmıştır. Yüklenmek sübjektif bir yorumdur ve bir üst haberde de aynı ifadelerle Kılıçdaroğlu'nun Başbakan'a yüklendiği belirtilmiştir. Muhalefet kanadından gelen Başbakan aleyhindeki açıklamalar, NTV'de yüklenildiği yönünde güçlendirilerek üretildiği görülmektedir.

Spiker bültenden ilk anons ettiği duran adamla ilgili haberi; Türkiye'nin dört bir yanında duran adam ve kadınlar olduğunu söyleyerek izleyicilere aktarmıştır. *"Duran adam protestosu"* başlıklı bu haberin altyazısında "*Taksim'de bir kişiyle başlayan hareketsiz durma eylemi kısa sürede hızla yayıldı"* ifadeleri kullanılarak şematik açıdan durum tanımlaması yapılmıştır.

Haberin öne çıkan temalarından biri bu durumun sosyal medyada hızla yayılmış olmasıdır. Bu eylemin ülke genelinde popüler hale gelmesinin nedeni sosyal medya olarak gösterilmektedir. "*Duran vekil eylemi"* başlığı ile verilen haberde Meclisten kareler ekranlara yansıtılmıştır. Haberin bağlamına yer verilmemiştir. Duran adam protestosunu, sosyal medya ya da farklı kanallardan duymamış bir izleyicinin bu haberi anlaması mümkün görünmemektedir.

"*Sosyal medyaya düzenleme"* başlıklı bir başka haberin şematik anlamda durum tanımı spiker tarafından şu sözlerle yapılmaktadır:

"*Twitter ve Facebook'un Gezi Park eylemlerindeki rolü nedeniyle sosyal medya mercek altına almış bulunmakta."* Abdullah Gül'ün ve dönemin İçişleri Bakanı Muammer Güler'in yaptığı açıklamalar herhangi bir yorum yapılmaksızın ekrana yansıtılmıştır. Haberin öne çıkan teması olaylar süresince sürekli gündemde olan Twitter'da yapılan paylaşımların incelemeye alınması yönünde yapılan çalışmalarla ilgilidir. Olayların sosyal medya aracılığıyla körüklendiği iktidar tarafından geliştirilen bir söylem olmuştur. Eylemciler de tam tersi bir şekilde egemen medyanın olayları aktarmadığı ve gerçeklerin sosyal ağlar vasıtasıyla tüm dünyaya duyurulduğunu savunmaktadır. Zira NTV dahil olmak üzere tüm ulusal yayın organlarının protesto edilmesinin temel sebebi de budur. Bu nedenlerden ötürü basının yanlı tutumunu protesto eden göstericiler NTV'nin canlı yayın aracına da el koymuştur.

19 Haziran 2013 tarihinde spiker günün öne çıkan detayları olarak "duran adam eylemi"nin hala sürdüğünü belirtip, Taksim'de bir grubun ise duran adamları durarak protesto ettiğini izleyicilere aktarmıştır. Birinci haber ise "*Duran adamlar her yerde"* başlığı ile yayınlanmıştır. Üst ses, ülkenin pek çok kentinden Erdem Gül'ün başlattığı bu eyleme destek geldiğini belirtmiştir. Herhangi bir yorumun bulunmadığı bu haberde olaylar şematik çözümlemeye göre durum tanımlaması yapılmıştır.

Haberin devamında spikerin günün öne çıkanlarında sunduğu Taksim'de bir grubun duran adamları protesto ettiğine dair görüntüler ekranlara aktarılmıştır. Bu görüntüler sırasında "*Duran adama karşı eylem"* başlığı ile haber başlığa taşınmıştır.

19 Haziran tarihinde NTV'nin aktardığı haberlerin öne çıkan temasında "duran adam eylemleri"nin olduğu görülmektedir. Bu sıralamada yer alan bir diğer haber, "*Duran adamlar barışçıl"* başlığı ile Başbakan Yardımcısı Arınç'ın söylemlerinden üretilmiştir. Arınç'ın konuşmalarından taşınan başlığın tırnak işaretiyle kullanılması, NTV Ana Haber Bülteni'nin de bu görüşte olduğunu göstermektedir.

Duran adam konusuyla muhalefet ekseninden de bir haber üretildiği görülmüştür. "*Muhalefet eylemi destekledi"* başlıklı haberde CHP'nin açıklamaları yer almıştır. Duran adam eyleminin dahi Başbakan Erdoğan'ı sinirlendiği haberin temasını oluşturmuştur. Duran adam söyleminden üretilen bu haberlerdeki cümle yapıları etkindir. Haberin retoriği bu eylemin ülke çapında ses getirdiği ve durarak da bir şeyler anlatıldığı söylemiyle kurulmuştur. Bu söylemi güçlendirmek için siyasi aktörlerin (muhalefet dahil) konuyla ilgili olumlu yönde yapmış oldukları açıklamalar yeniden üretilmiştir.

Spiker bir sonraki haberi, "Ak Parti içinden Gezi Parkı olaylarına yönelik özeleştiri geldi" ifadelerini kullanarak sundu. Haber tematik açıdan Eski Kültür Bakanı AK Parti Milletvekili Ertuğrul Günay'ın sürecin iyi yönetilemediği ekseninde yaptığı açıklamalardan üretilmiştir. Haberin başlığında kullanılan Günay'ın sözlerinden başlığa taşınan "*Süreç iyi yönetilemedi"* ifadesi tırnak içinde kullanılmıştır. Başbakan'ın olaylara karşı tutumunu başlangıçtan bu yana "sert" olarak tanımlayan NTV, başlıkta yer alan ifadeleri tırnak içinde kullanmıştır.

Bir diğer haberde ön plana çıkarılan tema, Gezi Parkı Eylemleri süresince isminden çok bahsettiren Çarşı Grubu'yla ilgilidir. Spiker haberi, Gezi Parkı olaylarında gözaltına alınan 94 kişiden 61'inin serbest bırakıldığını, diğerlerinin ise tutuklama talebiyle mahkemeye sevk edildiğini; bu kişiler arasında çarşı grubunun liderlerinin de yer aldığını vurgulamıştır. "*Gezi Parkı göz altıları"* başlıklı bu haberde canlı yayınla adliyeye bağlanılmış ve olaya dair ardalan ve bağlam bilgili seyircilere aktarılmıştır. Haberin devamında kullanılan başlıklarda "*Çarşı üyeleri adliyede", "Çarşı'ya TOMA sorusu"* ifadeleri yer almıştır. Başlıklarda kullanılan "çarşı" ifadesinde Çarşı Grubu'na üye olan herkesin adliyede olduğu gibi bir genelleme yapılmıştır. Burada bu gruba dahil olmanın suç teşkil ettiği veya kötü bir şey olduğu ima edilmektedir.

Yurt dışından, özellikle Amerika'dan olaylara tepkiler geldiğine, basın özgürlüğünün olmadığı yönündeki eleştiriler ön plana çıkan konular arasında yer almıştır. Bu söylemden üretilen bir haberi spiker, "Gezi Parkı Protestoları, Amerika'nın da gündeminde" sözleriyle yorumlamıştır. Habere ait görüntüler aktarılırken, üst ses "*ABD Büyükelçisi'nden ziyaret"* başlıklı haberi; Amerika ile aramızda kritik bir temas gerçekleşti ifadeleri ile yorumluyor. Haber Başbakan Başdanışmanı Yalçın Akdoğan ile ABD Büyükelçisi Ricciardone'nin 1 saat görüştüğü bilgisinden üretilmiştir. Üst ses görüşmenin nedeninin olaylar süresince Amerika'dan gelen tepkiler olduğu belirtti. "*Elçi ile Gezi buluşması"* başlığı ile devam eden haberde tercih edilen bir diğer başlık "*Hükümete inancımız sürüyor"* şeklindeydi. Amerika'nın tutumunun, Türkiye için oldukça önemli olduğu izleniminin verildiği haberde, Amerika'nın AK Parti Hükümeti'ni desteklediği başlığa taşınmıştır. Bu başlığın tırnak içinde kullanılması kanalın söyleme olan güvencini göstermektedir.

Dış siyasetle ilgili bir diğer haberi spiker, "Gezi Parkı eylemlerine yönelik hükümetin tutumunun Avrupa Birliği Müzakere sürecini de etkiledi" şeklinde yorumlamıştır. Spikerin yaptığı yorumda katılım belirten "de" ekini kullanarak, hükümetin tutumunun başka konuları da olumsuz etkilediği ima etmiştir. "*AB ile Gezi gerginliği"* başlıklı bu haberin detayları için NTV Brüksel muhabirine canlı bağlantı kuruldu. "*AB Büyükelçileri, Türkiye'yle yeni fasıl açılıp açılmamasını tartışıyor"* ifadeleri alt yazıya taşınarak mevcut durum muhabir tarafından özetlenmeye devam edilmiştir. Amerika ve AB konulu iki habere söylem analizine dikkat edildiğinde, NTV'nin hükümete inancının sürdüğü ancak tutumunu doğru bulmadığını söylemek mümkündür.

Bir diğer haberin ana teması tartışmaların sürdürüldüğü Sosyal medyadır. Spiker bu haberi "Hükümet, Gezi Parkı protestolarında sosyal medyanın provakatif amaçla kullanıldığını iddia etti ve düzenleme yapılacağını dile getirdi" sözleri ile yorumlamıştır. Mikro yapının bir ayağı olan lexical çözümlemeye göre "iddia etti", "ileri sürdü" gibi filler kullanıldığında muhabir veya editörün, bu açıklamalara katılmadığını dolaylı olarak hissettirmek istemektedir (Toruk vd., 2012: 191). Spikerin bu habere yaptığı yoruma bakıldığında da duyurduğu habere tam olarak inanmadığı görülmektedir. Haberde *"Sosyal medyaya yasak yok"* başlığı ve "*Yıldırım: Sosyal*

medyaya yönelik çalışma yok ama yasada sanal alem bölümleri güncellenebilir" alt yazısı ön plana çıkarılmıştır. Şematik çözümlemeye göre sosyal medyaya yönelik bir düzenleme çalışmasının yapılacağı bilgisi haberin arka planı olarak verilmiştir. Haber dönemin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım'ın konu ile ilgili yaptığı söylemden üretilmiştir. Açıklamalar sırasında üst ses, siber suçlarla ilgili çalışmaların yapıldığını ve Bakan tarafından detay verilmediğini izleyicilere aktarmıştır. Bakan Yıldırım'ın ağzından "sosyal medyaya yönelik çalışmanın olmadığı" ifadesinin alt yazıya taşınmasına rağmen, üst ses siber suçlarla ilgili bir çalışma yapılmadığını vurgulamıştır. Burada Bakan'ın yaptığı açıklamaya inanılmadığını söylenilebilir.

20 Haziran 2013'de spiker şu sözlerle Gezi Parkı konulu haberleri, Ana Haber Bülteni'nin başlangıcında şöyle anons etmiştir:

"Türkiye 3 haftayı aşkın bir süredir Gezi Parkı'nı konuşuyor. Çatışmalar çoğu noktada sona ermiş durumda. Artık protestolar farklı yöntemlerle yapılıyor. Ama bir haber her şeyin başladığı ilk güne döndürdü bizi. Çadırların yakıldığı o güne gidiyoruz, failler ne polis ne de gösterici. Detaylarını ana haber bülteninde aktaracağız."

Muhabirin yorumlarında kullandığı "çatışma" kelimesine daha önceki haber ve yorumlarda rastlanmamıştır. Olayların bitiminde yaşananların önemi ve ağırlığını spikerin kullandığı bu kelime özetlemiştir.

3. sıradan başlayan haber, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı'nın konuşmalarından üretilmiştir. Spiker haberi, "Gezi Parkı protestolarını tetikleyen çadır yakma olayını polis değil zabıtaların yaktığı keşfedildi. Bu bilgiyi bugün İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş teyit etti. Başkan'ın açıklamalarında öne çıkan bir diğer konu da İstanbul halkını yakından ilgilendiriyor." sözleriyle duyurmuştur. Spikerin yaptığı yorumda ardalan bilgisine rastlanmamaktadır. Konuyla ilgili bilgi sahibi olunduğu kabulüyle durum aktarılmıştır.

"Durak yeri bile sorulacak" başlığıyla ekrana taşınan haberin detayları Kadir Topbaş'ın kendi sesi ve görüntüsünden verildi. Bu sırada üst ses, "Bundan sonra yapılacak tüm değişiklikler İstanbul halkına sorulacak. Kadir Topbaş, Gezi Parkı olayları sonrasında alınan yeni kararı açıkladı. Topbaş, Gezi Parkı olaylarında

zabıtaların çadırları yakmalarını da değerlendirdi." Birincil kaynağın söyleminden üretilen haberde üst sesin yaptığı açıklamalarda şu anlam işaret edilmektedir eğer en başında, Topçu Kışlası projesi için Gezi Parkı'nın Divan Oteli'ne bakan duvarının yıkılıp buradaki ağaçların sökülmeye başlanmadan önce halka sorulsaydı belki de böyle bir eylem hiç olmayacaktı!

Haberin devamında spikerin en başta anons ettiği çadırları yakanların zabıtalar olduğu açıklaması "*Çadır yakanlar işten atıldı"* başlığı ile verilmiştir. Zabıtaların işten çıkarıldığı durum bilgisinin verildiği bu başlıkta "atıldı" kelimesi ile zabıtaların çok kötü bir şey yaptığı ve işten düzgün bir şekilde değil kötü bir şekilde atılması gerektiği haberde verilmek istenen mesajlar içindedir. Aynı zamanda başlıkta eksiltmeye gidilmiş ve mikro çözümlemenin bir ayağı olan semantik incelemeye göre işten kimin attığına dair bilgi edilgen cümle kurularak gizlenmiştir.

Spikerin, "Gezi Parkı protestolarının adli yönüne bakalım. Kaç kişi gözaltındaydı, kaç kişi serbest bırakıldı?" sorusuyla anons ettiği haberin detayları için İstanbul'a canlı yayın yapılmıştır. "*25 zanlı mahkemede"* başlıklı bu haberde, muhabir, "25 kişinin örgüt üyesi olmak, anayasal düzeni değiştirmeye çalışmak, hükümet aleyhine isyana teşebbüs, Molotof atmak, iddiası ile suçlandığını, 8 kişinin de serbest kaldığını" ifadelerin ön plana taşımıştır. "*Gezi Parkı sorgusu"* başlığıyla devam eden haber de muhabir haberin retoriğini güçlendirmek için avukatlarla yapılan görüşmelere yer vermiştir.

Spiker Ankara'daki olayların adli yönüne dair bilgilerin verildiği haberin devamını şöyle anons etmiştir: *"Ankara'daki gezi parkı eylemlerine katılanlara yöneltilen suçlamaları ve sorulara yönelik haberimizi verelim. Çok farklı değil Ankara'daki tablo da…"*

"*Sivil darbe sorusu"* başlığının makro yapıda ön plana çıkarıldığı bu haberde "*Gezi Parkı olaylarıyla ilgili gözaltına alınanlara 'sivil darbe' iddiaları soruldu."* alt yazısı ile haber hakkında bilgi verilmiştir. Başlık ve alt yazıda geçen "sivil darbe iddiası" ifadesinin art aalan ve bağlam bilgisi bulunmamaktadır.

Üst Sesin söylemi şu şekildedir: "Gezi Parkı eylemlerine katılan sol örgütlere yönelik Ankara ve İstanbul merkezli operasyonun ayrıntıları netleşiyor. Savcılığa göre eylemlerdeki asıl amaç, Meclis ve Başbakanlığın işgal edilmesi. Bu çerçevede zanlılara amaç neydi, gösteriler Kızılay'da olurken Başbakanın Keçiören'deki evine yönelmenizdeki amacınız neydi, Başbakanın evine gitme talimatını örgütten mi aldınız, eyleme katılmanızı örgüt mü organize etti? soruları soruldu." Üst sesin aktardığı bilgiler ışığında haberde yer alan sivil darbe sorusuna, ilişkin art alan bilgisine yer verilmiştir. Haberin kaynağı belirtilmemiş, sübjektif bir ifadeye rastlanmamıştır.

20 Haziran tarihinde yayınlanan bir diğer haberde Gezi eylemlerindeki farklı protesto yöntemlerinin Meclise de yansıdığı konusu yer almıştır. "*Sessiz müzikli protesto"* başlığı ile ekrana verilen haberin ana temasını yansıtmadığı görülmektedir. Üst ses haberin şöyle özetlemiştir: "Gezi Parkı Protestoları muhalefetin bir numaralı gündem maddesi. Gezi eylemlerindeki farklı protesto yöntemleri meclise de yansıdı." haberin alt yazısında kullanılan "*Hamzaçebi, hükümeti protesto için sessiz müzik eşliğinde basın toplantısı düzenledi"* ifadesi ile şematik olarak durum aktarılmıştır.

Aynı haberin devamı farklı aktörlerin üzerinden üretilmiştir. CHP milletvekillerinin yaptığı protestodan üretilen haberi üst ses, "CHP'nin doktor milletvekilleri beyaz önlükle açıklama yaparak, Sağlık Bakanı'nı eleştirdi." İfadeleri ile durum tanımlaması yapmıştır bu haberde "*Doktor önlüğüyle açıklama"* sözleri başlığa taşınmıştır. Kullanılan başlık, haberde ön plana çıkarılan temaya uygundur.

Bu çatıda kurgulanarak sunulan bir diğer haber bu kez yorum içermektedir: *"CHP'lilerin ilginç protestoları Genel Kurul'da da sürdü"* burada kullanılan "ilginç" kelimesi; haberi söylemini üreten kişinin aktardığı olaydasosyo-kültürel biliş temsiline uymayan bir protestonun sergilendiğine işaret etmektedir. İlginç kelime olarak normal olmayan anlamına gelmektedir. Bu haberin temasını oluşturan protesto şekli de normal olmayan anlamıyla inşa edilmiştir. İlginç olarak nitelendirilen durum "*Kürsüde baret ve gaz maskesi"* başlığı ve alt yazıda aktarılan "*CHP'li Ağbaba, Meclis kürsüsüne gaz maskesi ve baretle çıktı"* ifadeleriyle aktarılmıştır.

Aynı gün Gezi Parkı protestolarında geleneksel medya ekseninde eleştirilere hedef olan "basın özgürlüğü" konulu bir haber yayınlanmıştır. Spiker bu haberi şu sözlerle yorumlamıştır:

"Avrupa Birliği Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Stefan Fule Türkiye'yi işaret etti. Bir ülkede demokrasi olup olmadığı basın özgürlüğünden anlaşılır dedi."

"*Basın demokrasinin işareti"* ifadesinin başlığa taşındığı bu haberde spikerin yaptığı yorumun semantiğinde örtük anlamların kullanıldığı görülmekte. Fule'nin yaptığı yorumda Türkiye ismi geçmezken, spiker bu açıklamanın Türkiye'yi hedef alarak yapıldığını vurgulamıştır. Bir bakıma spiker, "*Türkiye'de basın özgürlüğü ya da demokrasi yoktur"* düşüncesini haberde örtülmüş anlam olarak üretmiştir. Haberin devamında üst sesin Stefan Fule'nin söylemini çoğaltarak üretmeye devam ettiği görülmektedir:

"İfade özgürlüğü demokrasinin temelidir. Demokrasi hakkında bir şeyler öğrenmek isterseniz medyaya bakın. Medya size bu ülke hakkında istediğiniz resmi verecektir. İfade özgürlüğüne karşı devletinin gücünün kullanılması riski var." Eleştirel söylem çözümlemesinde sözcük seçimlerine bakılarak temel inanç ve ideolojiler ortaya konmaktadır. Bu habere bakıldığında NTV'nin Türkiye'de basın özgürlüğü olmadığını savunduğu söylenilebilir.

3.2.2.2.2. Kanal D Yayınlanan Haberlerin Söylem Analizi

KANAL D'de Gezi Parkı'yla ilgili ilk haber 28 Mayıs 2013 tarihinde 11. sıradan verilmiştir. "*Gezi Parkı inşası başladı"* başlıklı bu haberi spiker şöyle aktarmıştır:

"İstanbul Taksim'deki Gezi Parkı'na Topçu Kışlası ve alışveriş merkezi yapılması için ilk kazma vuruldu. Gece yarısı parka iş makineleri girince ortalık karıştı. Bir grup sabaha kadar yıkımı ve ağaç kesimini engellemek için sabahladılar ama bugün polis biber gazıyla müdahale etti"

Olayın nasıl başladığına ve şiddetlendiğine ait görüntüler ekrana yansıtılırken üst ses ağaçları kesmeye çalışan belediye ekipleri ve onlara engel olmaya çalışan eylemciler

arasında çıkan arbedeyi hikâyeleştirerek aktarmıştır. Üst sesin ürettiği söylem ekranlara yansıtılırken olay anına dair görüntüler de fonda yer aldığı görülmüştür. Bahsi geçen eylemciler ve belediye ekiplerinin yaptığı kavga yakın çekim olarak aktarılmıştır.

Olayla ilgili Kanal D Ana Haber Bülteni'nde yayınlanan bu ilk haberde Gezi Parkı'nda yaşananlar kesintisiz bir şekilde izleyicilere aktarılmıştır. Muhabir, ürettiği söylemde eylemcileri "aktivist" olarak nitelendirmiştir. Gezi Parkı'nda yıkıma karşı çıkan eylemcilerin söylemin odağına yerleştirildiği bu haberde tematik anlamda "yıkım" ön plana çıkarılmıştır. Muhabirin ürettiği söylemde, semantik analize göre yıkımın yanlış olduğu ve eylemcilerin bu yanlışı engellemekte haklı olduğu ima edilmiştir. Muhabirin güçlendirerek yeniden ürettiği söylem şu şekildedir.

"...Sonra yıkımı sürdürmek için kepçe harekete geçti, protestocular engellemeye çalıştı, devreye polis girdi önüne gelene gaz sıktı. Gezi Park'ının yıkılmasına karşı çıkanlar iş makinesini durdurmak için çok uğraştı. Aktivistler tüm müdahalelere rağmen vazgeçmiyor, şu an kendilerini canlı kalkan yaptılar. Belediye ekipleri ve eylemciler arasında müdahale olunca kavgaya dönüştü polis de araya girmek için gaz sıktı. Firma yetkilileri ağaçlar kesilmeyecek diyordu ama eylemciler haklı çıktı. Bakın! Kepçe operatörü bir ağacı kökünden söktü ve kazmaya da devam ediyor."

Haberin devamında olayların ilk günlerinde isminden çok söz edilen BDP Millet Vekili Sırrı Süreyya Önder'e ait görüntüler aktarılarak haberleştirilmiştir. Sırrı Süreyya Önder'in ağaç kesimini durdurması ise "başarı" olarak aktarılmıştır. Bu bağlamda haberin retoriğinin eylemcilerden yana güçlendirilerek üretildiği tespit edilmiştir. Muhabirin ürettiği Önder'e ait söylem şu şekildedir:

"Ağaçlar kesilirken BDP'li sırrı Süreyya önder geldi. Polis barikatını aşıp iş makinasının önüne dikildi. Saatlerdir eylemcilerin uğraşıp da başaramadığını sırrı Süreyya Önder tek başına başardı. Tabii milletvekili dokunulmazlığı var hal böyle olunca kepçe operatörünün karşısına dikildi. Şu anda yıkım işlemi durdu ama inşaattan geri adım atılmadı."

29 Mayıs 2013 tarihli Kanal D Ana Haber Bülteni'nde Gezi Parkı olaylarıyla ilgili haber yedinci sıradan verilmiştir. "*Gezi Parkı nöbeti devam etti"* başlıklı bu haberde

"*Parkta sabahladılar"* şeklindeki alt yazıyla şematik çözümlemeye göre durum tanımı yapılmıştır. Spiker, Başbakan'ın Gezi Parkı için biz kararımızı verdik demesine rağmen parkta nöbetin devam ettiğini belirtmiştir. Spikerin söylemi retorik çözümlemesine göre incelendiğinde Başbakan'ın sözlerinin ciddiye alınmadığına dikkat çekilmek istendiği görülmektedir. Ayrıca "ünlülerin de bu nöbete destek vermesi" tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Haberin devamında üst ses de bu söylem üzerinden haberi yorumlamıştır. Görüntülerde Başbakan Erdoğan'ın kendi ağzından 3. Köprü Temel Atma Töreni'nde Gezi Parkı'yla ilgili yaptığı açıklamalar verilmiştir. Bunun devamında üst ses "*Başbakan böyle söyledi ama Gezi Parkı'nda nöbet bugün de devam etti."* demiştir.

Ünlülerin nöbete destek verdiği bilgisi üst sesin söyleminde detaylandırmıştır. *Fetih 1453* filminde Fatih Sultan Mehmet'i canlandıran oyuncu Devrim Evin'in Fetih Kutlamaları'na davet edildiği ancak oyuncunun davete katılmak yerine eyleme katılmayı tercih ettiği üst ses tarafından belirtilmiştir. Üst ses söyleminin retoriğini bu tercih üzerinden güçlendirmiştir hatta haberin inandırıcılığını arttırmak için Devrim Evin'e söz verilmiştir. Oyuncu Evin'in söylemi şöyledir:

"*Etkinlik için baş konuk olarak davet edildim. Daveti reddettim, Başbakan demiş ki siz ne yaparsanız yapın biz zaten yıkacağız. Tamam, biz de direneceğiz."*

Oyuncu Devrim Evin'in tanıklığına başvurularak "Başbakan Erdoğan ne yaparsa yapsın bu eylemin devam edeceği" anlamı güçlendirilmek istenmiştir. Göstericilerin sadece halk olmadığı, tanınmış isimlerin de desteği vurgulanmıştır.

Gezi Parkı'yla ilgili diğer haberde ise canlı yayınla Gezi Parkı'nda hazır bulunan muhabire bağlanılmıştır. "*Gezi Parkı'nda şu an"* başlığıyla verilen haberde muhabir, eylemin hala devam ettiğini belirterek bir önceki gün yaşanan gelişmeleri izleyicilere aktarmıştır. Parkta büyük bir kalabalık olduğunu belirten muhabir, Gezi Parkı'nı festival alanına benzetmiştir ve "bu eylemin bilindik eylemlerden farklı olduğu" şeklinde bir yorum yapmıştır. Bu farkın ise eylemin sonunun olmamasından kaynaklandığını belirtmiştir. Haberin devamında Büyük Şehir Belediyesi'nin yaptığı, "yıkımın AVM yapılmasıyla ilgili olmadığı, Taksim Yayalaştırma Projesi kapsamında olduğu" şeklindeki açıklaması izleyicilere aktarılmıştır. Ancak muhabir, bu açıklamanın

eylemcileri tatmin etmediğini, "Gezi Parkı'na bir kazma vurulmayacağına dair yazılı bir açıklama gelmeden alandan ayrılmayacaklarına" dair açıklama yaptıklarını aktarmıştır.

30 Mayıs tarihinde ise "*Gezi Parkı'na şafak baskını!"* başlığıyla Gezi eylemleri konulu haber 6. Sıradan verilmiştir. Lexical çözümlemeye göre "baskın" kelimesinin başlıkta kullanılması Kanal D'nin bu durumu tasvip etmediğini göstermektedir. Zira haberin devamında "*CHP suç duyurusunda bulunacak"* sözlerinin tırnak işaretiyle başlığa taşınması bu düşünceyi güçlendirmektedir. Aynı zamanda bu haberde CHP, Gezi Parkı eylemlerinin savunucusu olarak gösterilmeye çalışılmıştır.

Spikerin söyleminde ise göstericilerin biber gazıyla dağıtıldığı, çadırların yakıldığı ve iş makinelerinin yeniden Sırrı Süreyya Önder'in çabaları ile durdurulduğu belirtilmiştir. "*Sırrı Süreyya Önder'in çabaları ile bir kez daha durduruldu."* sözleri mikro analizin bir ayağı olan retorik çözümlemesine göre incelendiğinde "iyi ki durdu" gibi bir anlamı işaret ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Kanal D'nin, Gezi Parkı olaylarını konu edinen ilk haberlerini inşa ederken, eylemcilerden yana güçlendirerek yeniden ürettiği görülmektedir.

Eylemcilerin yoğun müdahaleye maruz kaldığı yine bu haberde üst sesin söyleminde vurgulanmıştır. Müdahale görüntüleri ekranlara olduğu gibi yansıtılırken üst ses, tüm detayı güçlendirerek yeniden üretmiştir:

"...Polisle birlikte telsizli sivil giyimli bazı kişiler çadırları topları birinin belinde katlanmış zabıta yeleği olan, gaz maskeli bu kişilerde çadırların hepsini ateşe verdi. Üstelik içinde eşya ile birlikte grup gaz bombalıyla parkın dışına itildi. iş makineleri geldi, bazı eylemciler canlı kalkan olup durdurmaya çalışsa da başaramadı yıkım başladı. Müdahale sırasında 23 yaşındaki üniversite öğrencisi Hazer Berk Büyüktunç yaralandı. Arkadaşları tarafından hastaneye kaldırılan Büyüktunç'un durumu iyi, ailesi ise dava açmaya hazırlanıyor."

Aynı haberin devamında ise CHP Lideri Kılıçdaroğlu, Sırrı Süreyya Önder ve CHP Milletvekili Umut Oran'ın yıkıma karşı tepkileri ekrana taşınmıştır. Haberin retoriğini güçlendirmek için tanıklığına başvurulan bu siyasi isimler Başbakan'ın konuşmalarını eleştirmiştir. "*CHP suç duyurusunda bulunacak"* başlığıyla verilen bu

açıklamaların hemen ardından "*Gezi Parkı'nda nöbet sürüyor"* başlığı ile zarar görmeyen çadırların yeniden kurulduğu belirtilmiştir.

Bir sonraki haberde ise Gezi Parkı'na canlı yayın bağlantısı yapılmıştır. "*Gezi Parkı'nda şu an"* başlığıyla verilen haberi spiker, "*Göstericiler geri adım atmıyor. Kalabalık bu saatlerde daha da arttı."* sözleriyle yorumlamıştır. Muhabirin söyleminde ise Gezi Parkı eyleminin devam edeceği bilgileri izleyicilere aktarılmıştır. Sabah saatlerinde yapılan müdahaleden sonra Gezi Parkı'ndaki kalabalığın arttığını belirten muhabir, bu kalabalığın inandırıcılığını güçlendirmek için "*3 bin kişi bekleyişini sürdürüyor"* gibi rakamsal ifadeler kullanmıştır. Muhabirin yine bu kalabalığı vurgulamak için "*İki gündür imza masası kurulmuştu, o imza iki günde 110 bini geçmiş"* sözlerini kullanmıştır.

"*Kesilen ağacın 100 katını dikeriz"* başlıklı bir başka haberin söyleminin odağına dönemin Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu alınmıştır. Spiker, Bakan Eroğlu'nun başlığa taşınan ifadelerini yinelemiştir. Üst ses ise Eroğlu'nun söylemini aktarırken herhangi bir yorumda bulunmamıştır. Bakan'ın kesilenleri telafi edeceğine dair söz verdiğini belirtmiştir. Hükümet kanadından yapılan açıklamadan üretilen bu haberde birincil tanımlayıcı Bakan Eroğlu'nun yapmış olduğu açıklamalar aktarıcı rolüyle izleyicilere iletilmiştir.

31 Mayıs 2013 tarihli Kanal D Ana Haber Bülteni'nde Gezi Parkı konulu haber ilk sıradan verilmiştir. Yaklaşık 12 dakika süren bu haberde Gezi Parkı'nda yaşananlar aktarılmıştır. "*Gezi Parkı'nda Sert Müdahale"* başlığıyla yayınlanan haberde tematik çözümlemeye göre "polis müdahalesinin fazla olduğu" anlamı ön plana çıkarılmıştır. Başlığa da taşınan bu anlamda lexical çözümlemeye göre "sert" kelimesinin kullanıldığı dikkat çekmiştir. Bu bağlamda Kanal D'nin haberlerini polis müdahalesi karşıtı bir söylemle yapılandırdığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda haberin retoriğinde eylemcilerin haklılığı ima edilmiştir. Spikerin bu söylem "*Polis nöbet tutan eylemcilere yine şafak baskını yaptı ortalığı gaz bulutu kapladı."* sözleriyle güçlendirilmiştir.

Üst ses ise görüntüler ekrana verilirken, Taksim'i savaş alanına benzetmiştir. Lexical çözümlemeye "savaş alanı" benzetmesi olayların büyüklüğünü vurgulamak için yapılmıştır. Kanal D'nin polisin orantısız güç kullandığı kabulünden inşa edilen bu

haberde "çok fazla gaz kullanıldığı ve vatandaşların bu gazdan hastanelik olduğu" anlamı haberin retoriğinde üretilmiştir. Yine tematik çözümlemeye göre de "milletvekilleri dahil aşırı gaz kullanımından herkesin olumsuz etkilendiği anlamı" ön plana çıkarılmıştır. Bu anlam "*Sırrı Süreyya Önder hastanelik oldu"* sözleriyle başlığa taşınmıştır. Üst ses de üretilen anlamın inandırıcılığını artırmak için "bebeklerin de gazdan etkilendiği" sözlerine söyleminde yer vermiştir. Üst sesin söylemi şu şekildedir:

"Gazın, tazyikli suyun müdahaleleri ağır oldu. Taksim İlk Yardım Hastanesi dolup dolup taştı. Milletvekilleri, vatandaşlar, bebekler, eylemciler, gazeteciler… Kimi gazdan etkilenip hastanelik oldu. DİSK üyelerinden de yaralanalar oldu, ambulansların biri geldi biri gitti."

Muhabirin söyleminde de benzer ifadelere rastlanmıştır. Muhabirlerin de gazdan etkilenerek zor durumda oldukları anlar ekrana yansıtılmıştır. Yine polisin tazyikli su ve biber gazıyla yaptığı müdahalelerden etkilenen insanların yol kenarlarındaki görüntüleri ekrana yansıtılmıştır. Muhabir bir otelin lobisine sığınan insanları da izleyicilere göstermiştir. Polisin her yerde müdahale ettiğini aktaran muhabir, çok sayıda gözaltı olduğunu vurgulamıştır. Olayları öznel ifadelerle aktaran muhabir, çok fazla yaralı olduğunu belirterek, kendi tanıklığını vurgulamıştır:

"Her yer beyaz gaz dumanları altında, işte görüyorsunuz İstiklal Caddesi. Her 5 dakikada bir koşan insanlar oluyor ve polisin müdahale ettiğini göreceğiz. Gözaltlarına gelelim çok sayıda gözaltı oldu bugün, her geçen dakika gözaltı sayısı artıyor. Biz de bunlara şahit olduk, çok sayıda yaralı vardı, bunlara da tanık olduk. Bazılarına yardım ettik. Otel lobi, kırlarda kafelerde, restoranlarda sürekli yaralılar ile karşılaştık. Siyasetçisi, sporcusu, sanatçısı birçok yaralı vardı. Herkesin yolu bugün hastaneye düştü."

Bir sonraki haberde yaralılara ait bilgiler detaylandırılarak verilmiştir. Müdahale sonucu çok sayıda yaralının olduğu bilgisinden üretilen bu haber *"Çok sayıda kişi yaralandı"* başlığıyla yayınlanmıştır. Gazeteci Ahmet Şık'ın yaralandığı ana ait görüntüler haberde verilmiştir. Muhabir, Taksim Meydanı çevresinde her yerde yaralılar olduğunu belirtmiştir. Üst ses ise, yaralılara ait görüntüleri aktarırken içlerinde epilepsi hastası birinin de olduğunu ön plana çıkarmıştır.

"*Mahkeme Topçu'yu durdurdu"* başlıklı bir başka haber ise spiker tarafından son dakika şeklinde yorumlanmıştır. Haberin yayınlandığı sürede yaşanan bu gelişmeyi spiker şu sözlerle izleyicilere aktarmıştır:

"İstanbul 6. İdari Mahkemesi Taksim'e Gezi Parkı'na yapılacak Topçu Kışlası'yla ilgili kararı durdurma kararı aldı. Yani mahkemenin kararına göre yürütme durduruldu ve bundan sonra neler olacak hep beraber göreceğiz."

"*Vali ve Belediye Başkanı ne dedi?"* başlıklı haber ise İstanbul Valisi Mutlu ve Belediye Başkanı Topbaş'ın Gezi Parkı'nda başlayan eylem hakkındaki açıklamalarından üretilmiştir. Spiker, Vali ve Belediye Başkanı'nın yaptıkları açıklamada "siyasileri suçladıkları"nı belirtmiştir. Üst ses, Vali Mutlu'nun "polis müdahalesinin incelendiğine" yönelik sözlerini izleyicilere aktarmıştır. Haberin devamında Vali Mutlu ve Belediye Başkanı Topbaş'ın açıklamaları kendi ağızlarından yorumsuz şekilde aktarılmıştır. Ancak spikerin belirttiği "siyasileri suçladılar" şeklindeki açıklamanın muhatabının CHP olduğu, Topbaş'ın açıklamalarında görülmüştür. Bu anlamda spikerin CHP'yi "siyasiler" şeklinde genelleyerek, hedefi şaşırttığı gözlenmiştir. Böylelikle spikerin söyleme ait detayı gizleyerek, "AK Parti'nin kendi içinde anlaşmazlığa düştüğü" gibi bir anlam üretmek istediği dikkat çekmiştir.

"*Muhalefetin 'Gezi' tepkisi"* başlıklı bir başka haberde muhalefet kanadından yapılan açıklamalar yeniden üretilmiştir. Üst sesin söyleminde tematik çözümlemeye göre "muhalefetin Gezi Parkı'nda vatandaşa gösterilen biber gazlı müdahaleye karşı ortak tepki gösterdiği" ön plana çıkarılmıştır. Yine üst ses, "*Uzun zamandır uzlaşamayan muhalefet, Gezi Parkı'nda vatandaşa gösterilen biber gazlı müdahaleye ortak tepki gösterdi."* bu durumu sözleriyle tanımlamıştır. Üst sesin söyleminin semantik çözümlemesinde "muhalefet uzlaşabildiğine göre gerçekten bir yanlış olduğu" yani polisin hatalı olduğu mesajı izleyiciye verilmiştir. Aynı zamanda şiddetin arttığına dair ön plana çıkarılan bir başka anlam "*Gök: Bir genç hayatını kaybetti"* başlığıyla güçlendirilmiştir. Olayların seyrinin değiştiği izleyiciye aktarılmak için, CHP Milletvekili Levent Gök'ün söylemi başlığa taşınmıştır.

1 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı konulu ilk haber birinci *"Olaylar devam ediyor"* başlığıyla verilmiştir. Spiker söyleminde olayların art alan bilgisini vermiştir. Bu bağlamda

olayların AVM yapılmaması için çıktığı şeklinde bir yorumda bulunmuştur. Spiker söyleminde Başbakan'ın ilk kez konuştuğunu belirtmiş ve Başbakan'ın gaz kullanımında yanlış olduğunu söylediğini vurgulamıştır. Etkin cümle yapısıyla kurulan spikerin söyleminde durum tanımlaması yapılmıştır. Haberin ikinci başlığının ise *"Polis meydandan ayrıldı ama…"* şeklinde yazıldığı görülmektedir. Tematik anlamda öne çıkarılan ikinci başlıkta yer alan bilgiler üst sesin söyleminde detaylandırılmıştır. Başlıkta geçen "ama" kelimesi bir soruna işaret etmektedir ve devamında üç nokta kullanılmıştır. Bu kısım yine üst sesin söyleminde izleyicilere aktarılmıştır.

Üst ses söyleminde, "Gezi Parkı olaylarının başlangıcından beri yaşanan gerginliğin 31 Mayıs'ı 1 Haziran'a bağlayan gece doruğa ulaştığı" yorumunu yapmıştır. Bunun nedeni olarak ise polisin çok miktarda tazyikli su ve gaz kullanması gösterilmiştir. Kullanılan gazdan turistler ve çocukların fenalaştığı bilgisi izleyicilere aktarılmıştır. Haberin devamında o sırada Taksim'de yaşananlar ekrana yansıtılmıştır. Muhabir çok fazla gaz kullanımını belirtmek için "göz gözü görmedi" sözünü kullanıp, polisin hedef gözetmeden kendileri de dahil olmak üzere biber gazı ve tazyikli suyla müdahale ettiğini belirtmiştir. Burada muhabir polisin uygun olmayan davranışlarına dikkat çekmektedir. Kanal D, Gezi Parkı konulu haberleri kendi ideolojik ekseni etrafında inşa etmeye devam etmektedir. Bu bağlamda olaylar süresince ortaya çıkan 2 temel aktörden biri olan eylemcilerden yana safını seçip, neredeyse tüm haberlerinde "polisin haksız olduğu" mesajını vermeye devam etmiştir.

"*Gezi Parkı'nda şu an"* başlıklı bir diğer haberde ise spiker bir önceki haberi işaret ederek *"dediğimiz gibi Taksim'de olaylar polisin çekilmesiyle son buldu"* şeklinde bir yorumda bulunmuş ve hemen ardından Taksim'e canlı yayın bağlantısı yapılmıştır. Muhabir, 5 günlük direnişin son bulduğunu söyleyerek, polisin 35 saat boyunca aralıklarla müdahalede bulunduğunu belirtmiştir. Lexical çözümlemeye göre muhabirin olayı "direniş" olarak tanımlaması dikkat çekmektedir. Yine haberin devamında polisin meydandan çekilerek göstericilerin Gezi Parkı'na girmesi muhabir tarafından haklı kazanılmış bir zafer gibi aktarılmıştır. Muhabirin söylemi şöyledir:

"Şarkılar söylüyorlar, halaylar çekiyorlar tam anlamıyla bir zaferi kutluyorlar aslında. Çünkü çok direndiler, 5 günlük direnişin sonunda Gezi Parkı'na girdiler ve halen Taksim Meydanı'nda Gezi Parkı'nda grubun bekleyişi ve eğlencesi coşkusu sürüyor."

Taksim'de yaşananlar Kanal D Ana Haber Bülteni'nde verilmeye devam etmiştir. "*Taksim'de dün gece"* başlığıyla üçüncü sıradan verilen bir diğer haberi spiker "*Polis ile eylemciler arasında meydan savaşı çıktı"* sözleriyle yorumlamıştır. Spiker bu sözlerle yaşananların şiddetine işaret etmiştir. Yaşanan gerilim dolu dakikalar ekrana aktarılırken üst ses; polisin kalabalığın üzerine gaz bombası atmakla kalmayıp, tekme ve tokat attığı belirtilmiştir. Saatler ilerledikçe müdahalenin şiddetinin arttığını söyleyen üst ses bu söylemini güçlendirmek için şöyle devam etmiştir:

"*Polis eylemcileri sığındıkları kafede bile gaza, suya boğdu. Hatta odun, cop kullandı."*

Polisin her türlü şiddetten yana olduğu anlamından üretilen üst sesin söyleminin ardından muhabir olayları aktarmaya devam etmiştir. Bu sırada haberin başlığı "*Gaz bombası, tazyikli su"* şeklinde değiştirilmiştir. Muhabir de polisin müdahalesinin 21 saattir bitmediğini izleyicilere aktarıp, gaz bombasından her yerin beyaz duman olduğunu vurgulamıştır.

Taksim Meydanı ve Gezi Parkı'na yapılan müdahaleden üretilen haberlerden bir diğeri "*Destek eylemine müdahale"* başlığıyla verilmiştir. Ankara'da Gezi Parkı olaylarına destek için yapılan eylem bilgisinden üretilen bu haberde spiker herhangi bir yorum yapmamış, şematik çözümlemeye göre durum bilgisi vermiştir. Üst ses, yaşananları "Gezi Parkı Çatışmaları" olarak yorumlamıştır. Ayrıca polisle, CHP'lilerin karşı karşıya geldiği ve çıkan olaylarda 50 kişinin gözaltına alındığı izleyicilere aktarılmıştır. Muhabir ise yaşananları "Ankara'da böyle bir olayın neredeyse hiç görülmediği" şeklinde yorumlamıştır. Ankara'da yaşan olayların bilgisinden üretilen bu haberde tematik anlamda, "Gezi Parkı olaylarının Ankara'da desteklendiği ve çatışma çıktığı" ön plana çıkarılmıştır.

"*Gezi Parkı eylemleri"* başlıklı bir başka haber ise tüm yurtta Gezi Parkı'nda yaşanan olaylara verilen desteklere ait görüntülerden üretilmiştir. Eylemlere verilen desteği spiker "binlerce kişinin eylemler için sokakta olduğu" sözleriyle güçlendirilmiştir. Üst ses de haberin retoriğini aynı anlamdan üretmiş "*on binler sokağa döküldü"* yorumunu yapmıştır. Haberin devamında eylemi destekleyen şehirlerde polis ve eylemciler arasındaki yaşanan anlaşmazlıklar ekranlara yansıtılmıştır. Üst ses,

haberin retoriğini güçlendirmek için "on binler, binler" gibi ifadeleri söyleminin arasına serpiştirmiştir. Bu haberde eylem olumlanmış ve eyleme tüm ülkenin destek veriyor olması da aynı olumlulukla izleyenlere aktarılmıştır.

Hükümet kanadından aktırılan ilk haberin söyleminin odağına ise Cumhurbaşkanı Abdullah Gül yerleştirilmiştir. "*Gül'den itidal çağrısı"* başlıklı haberde spiker, Cumhurbaşkanı Gül'ün sözlerini aktarıcı olarak vermiştir. Ancak haberin genel retoriği, hükümetin en yetkili kişisi olan Cumhurbaşkanı'nın da "hükümet ve polisin haksız olduğunu kabul ettiği" anlamından kurgulanmıştır. Spikerin söylemi şu şekildedir:

"Cumhurbaşkanı Abdullah Gül olaylarla ilgili sağduyu çağrısı yaptı. Farklı bakış açılarının demokratik toplumun zenginliği olduğunu söyleyen Gül, önemli olan medeni şekilde tartışabilmek dedi. Cumhurbaşkanı göstericilere sükûnet, yetkililere farklı düşüncelere kulak vermeleri, polise de daha özen göstermeleri tavsiyesinde de bulundu. Gül bu düşüncelerini Başbakan Erdoğan'la da paylaştı."

Bir diğer haberin söyleminin odağına ise Başbakan Tayyip Erdoğan yerleştirilmiştir. Olaylarla ilgili ilk kez konuştuğu belirtilen Başbakan'ın sözlerinden ön plana çıkarılan anlam *"Aşırı gaz kullanıldı"* ifadesiyle başlığa taşınmıştır. Başlıkta yer alan ifadelerin tırnak işaretiyle kullanılması, editoryal bir katılıma işaret etmektedir. Üst ses, iki farklı programda da Başbakan Erdoğan'ın gündeminin Gezi Parkı olayları olduğunu söyleyerek, Başbakan için bu olayların ne denli önemli olduğunu şu sözlerle işaret etmiştir:

"Olayların en hararetli olduğu anlarda İstanbul'daydı. İş adamlarıyla birlikteydi ama aklı olaylardaydı. Kadir Topbaş'ın elinden telefon hiç düşmedi. Bir süre salon dışında kaldılar sonra Erdoğan çıktı kürsüye."

Üst ses söyleminin devamında Başbakan'ın konuşmaya sakin başladığını ancak konuşmanın devamında böyle sakinliğinin bittiğini belirtmiştir. Ayrıca Başbakan'ın Gezi Parkı Projesi'ni anlatmak için 42 dakika boyunca konuştuğu izleyicilere vurgulanarak aktarılmıştır. Böylelikle haberin semantiğinde Gezi Parkı eylemlerinin hükümet tarafından da ciddiye alındığı ima edilmiştir. Haberin devamında ise

Erdoğan'ın konuşmasından kanal tarafından ön plana çıkarılan temalar başlığa taşınarak, güçlendirilmiştir:

"*Aşırı gaz kullanıldı"*

"Topçu Kışlası da olur, AVM'de!"

"Gelinen nokta ideolojik"

"Sosyal medyaya yüklendi"

"42 dakika konuştu"

"Aşırı gaz kullanımı incelenecek"

"Sona ermesini rica ediyorum"

"Muhalefeti eleştirdi"

"Yargıya zamanlama eleştirisi"

Kanal D haberlerinde "eylemcilerin haklı olduğu" anlamını güçlendirmeye devam etmiştir. Tematik anlamda bu anlamın ön plana çıkarıldığı bir başka haberinin söyleminin odağına ise Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç yerleştirilmiştir. "*Arınç: Halktan özür dilenmeli"* başlıklı haberde üst ses aynı söylemi "*Arınç, Gezi Parkı eylemlerini hak olarak yorumladı, sorumluları uyardı."* sözleriyle güçlendirmiştir.

Bu anlamı pekiştirecek son haber ise ana muhalefet partisi lideri Kılıçdaroğlu'nun söyleminden inşa edilmiştir. Kılıçdaroğlu'nun "*On binler baskıya itiraz ediyor"* şeklindeki sözleri haberde tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Ön plana çıkarılan bu anlamsa "*Baskıya itiraz ediyorlar"* şeklinde başlığa taşınmıştır. Yine başlığın tırnak işareti kullanılarak verilmesi editoryal bir katılıma işaret etmiştir.

2 Haziran 2013 tarihinde spiker anonsunda *"Gezi Parkı, 2 Haziran tarihinde de Ülkenin gündeminde olmaya devam ediyor."* sözlerini kullanmıştır. Başbakan Erdoğan'ın İstanbul'da yaptığı bir konuşmada protestoculara "çapulcu" dediğini belirten spiker, olayların tüm gece sürdüğü bilgisini izleyicilere aktarmıştır. "*Çapulcuya pabuç bırakmayız"* başlıklı bu haberde tematik anlamda da Başbakan'ın eylemcilere "çapulcu" şeklinde hitap etmesi ön plana çıkarılan tema olmuştur. Üst ses, haberde ön plana çıkarılan bu anlamı söyleminde yeniden üretmiştir. Başbakan, haberde geçen "çapulcu"

kelimesi yüzünden eylemler süresince eleştiri oklarının hedefi olmuştur. Gezi Parkı eylemlerini destekleyenler bu kelime üzerinden çeşitli sloganlar üretmişlerdir. Haberin devamında Başbakan Erdoğan'ın sosyal medya eleştiren sözlerine yer verilmiştir. Erdoğan'ın "*Sosyal medya baş belası"* şeklindeki sözleri de tematik anlamda ön plana çıkarılan bir diğer anlam olarak haberin devam başlığına taşınmıştır.

Gezi Parkı konulu bir diğer haber "*Eylemler gece de sürdü"* başlığıyla 3. sıradan verilmiştir. Gezi Parkı eylemlerinin İstanbul'daki detaylarıyla ilgili görüntülerin izleyicilere aktarıldığı haberde spiker, şiddetin dozunun arttığına dikkat çekmiştir. Haberin devamında "*Beşiktaş'ta olaylar çıktı"* ve "*Araçlar tahrip edildi"* başlıkları kullanılmıştır. 3,5 dakika süren haber boyunca yaşananlara ait görüntüler izleyicilere aktarılmıştır. Üst ses söyleminde "polisin çekilmesine rağmen eylemlerin daha da yayıldığı" bilgisini ön plana çıkarmıştır ve protestoların yayılmasının art alan bilgisi olarak "Polisin Beşiktaş'ta kullandığı orantısız gücü" vermiştir. Yine bir grubun Gezi Parkı'ndaki iş makinelerini ateşe verdiğini söyleyen üst ses, eyleme katılan birçok vatandaşın şiddet olaylarına karşı olduğunu izleyicilere aktarırken, şiddet eylemlerini gerçekleştirenlerin azınlıkta kaldığını ima etmiştir.

2 Haziran 2013 tarihinde "*Taksim bugün sakindi"* başlıklı bir başka haber yayınlanmıştır. Gün içinde Taksim'de yaşanan görüntülerden oluşan bu haberin söylemi muhabirin kaynaklığından oluşturulmuştur. Haber, eylemin 6. gününde de meydanın hala kalabalık olduğu ve binlerce insanın Taksim'e akın ettiği bilgisinden üretilmiştir. Tematik çözümlemeye göre de bu bilgi ön plana çıkarılmıştır. Aynı zamanda muhabir "binlerce insan" şeklinde rakamsal ifadeler kullanarak haberin inandırıcılığını arttırmaya çalışmıştır. Muhabir söyleminin devamında Atatürk Kültür Merkezi (AKM) üzerinde "boyun eğme" yazılı bir pankart olduğunu izleyicilere aktarmıştır. Kameranın da bu pankarta yoğunlaşması, haberin semantiğinde "gençlerin, AK Parti hükümetinin baskıcı politikasına direndiği" görüşünün örtük bir şekilde ima edildiğine işaret etmektedir.

2 Haziran tarihinde Kanal D, Gezi Parkı eylemlerinin Ankara'da büyümesiyle ilgili "*Gerginlik gece de devam etti"* başlıklı bir haber yayınlamıştır. Tematik çözümlemeye göre "Ankara'da hem sivillerin hem de polislerin yaralandığı" haberde ön plana çıkarılmıştır. Üst ses bu durumu şu sözlerle aktarmıştır;

"Kimse sakin olamadı çatışmalar sabaha kadar sürdü. Kızılay yangın yeriydi, protestocular ellerine geceni yıktılar, polisler başkenti gaz bombasına tutular. Taksim'de akşamüstü polislerin çekilmesiyle ortalık sakinleşti ama Gezi Parkına destek veren başkentte durum tam tersiydi. Gerginlik karanlık çökene kadar sürdü. Eylemcilerin saldırısına polis de yoğun biber gazı ve tazyikli su ile karşılık verdi. Çocuğu, genci, yaşlısı herkes nasibini aldı gazdan, vatandaşlar esnafa sığınmaya çalıştı. Ambulanslar yaralılara yetişmekte zorlandı. Polisler de yaralandı. Polis ve siviller aralarında yardımlaştı."

Gezi Parkı konulu bir diğer haberin söyleminin odağına ise olaylar sırasında yaralanan Ethem Sarısülük yerleştirilmiştir. "*Eylemciyi vuran polis kurşunu mu?"* başlığıyla verilen haberi spiker, "*Dün çıkan eylemler sırasında bir polis silahını ateşledi ve aynı saniyelerde bir eylemci yere yığıldı"* sözleriyle açıklamıştır. Bu anlamda spiker, başlıkta kullanılan sorunun cevabını üstü kapalı bir şekilde vermiştir. Üst ses ise söyleminde net ifadeler kullanmaktan çekinmiştir. "*İddiaya göre tam o sırada başından vuruldu Ethem Sarısülük"* diyen üst ses, ölüm nedeni henüz belli olmadığı için yargılayıcı ifadeler kullanmamaya dikkat etmiştir. Ancak üst sesin söyleminin devamında polisin şiddet içeren eylemleri detaylı anlatılarak, "polisin şiddet yanlısı olduğu" fikri izleyicilere empoze edilmek istenmiştir. Sarısülük'ün vurulma anına görüntüler ekrana yansıtılırken üst ses, olayı şu ifadelerle aktarmıştır:

"Polis ile karşı karşıya geldi katılımcılar bir Çevik Kuvvet Polisi eylemcilere doğru gitti, önce taş atanlara tekmeyle karşılık verdi. Sonra belindeki silaha davrandı, havaya ataşe açtı, arka arkaya ateşledi silahını polis. Kalabalık kaçıştı tam o sırada 26 yaşındaki Ethem Sarısülük yere düştü. Polis elindeki silahı ile arkadaşlarının yanına doğru koşarken eylemciler Ethem'in başına toplandı, ambulans geldi. Arkadaşlarının yardımıyla sedyeye konan Sarısülü, hastaneye kaldırıldı…Genç adamın polisin kurşunu ile vurulduğu henüz belli değil ama ailesine göre başka bir ihtimal zor."

Ankara'daki Gezi Parkı protestolarıyla ilgili bir başka haber "*Taş…gaz…su…"* başlığıyla verilmiştir. 2 Haziran tarihinde de protestoların devam ettiğini belirten spiker, göstericiler ile polis arasında zaman zaman gerilim yaşandığını izleyicilere aktarmıştır. Muhabir, camları tamamen kırılmış bankaya ait görüntüleri "Kızılay'dan bugüne kalan bilanço" şeklinde yorumlamıştır. Üst ses ise Başbakanlık'a gitmeye çalışan göstericilere

engel olan polise, göstericilerin taş ve havai fişekle saldırdığını, bunun karşılığında polisin de biber gazıyla göstericilere cevap verdiğini aktarmıştır. Ancak üst sesin söyleminde tematik çözümlemeye göre "bazı göstericilerin taş atanları engellemeye çalıştığı" ön plana çıkarılmıştır.

2 Haziran 2013 tarihinde Kanal D, yurdun dört bir yanından gelen Gezi Parkı eylemiyle ilgili görüntüleri "*Gezi Parkı olayları"* başlığıyla haberleştirmiştir. Üst ses "sopalı sivil" olarak sosyal medyada tartışılan bir ayrıntıya dikkat çekmiştir. "*Ellerinde sopalar, polisle birlikte eylemci avına çıktılar"* sözleriyle bu durumu eleştiren üst ses, aynı zamanda polisin de eylemci avına çıktığını haberin retoriğinde ima etmiştir. Eyleme destek veren şehir ve eylemci sayısının çokluğu tematik anlamda ön plana çıkarılan anlam olmuştur. Üst ses bu anlamı "*Onlarca kentte binlerce kişi eylemdeydi"* sözleriyle haberin retoriğinde güçlendirmek istemiştir.

2 Haziran tarihinde siyaset cephesinden üretilen ilk haberin söylemine Kılıçdaroğlu yerleştirilmiştir. Haberde tematik anlamda ön plana çıkarılan anlamlar başlığa taşınarak güçlendirilmiştir. Bu anlamda ilk başlık "*Toplum ciddi bir tepki verdi"* şeklinde Kılaçdaroğlu'nun sözlerinden seçilmiştir. Aynı zamanda başlığın tırnak işaretiyle kullanılması kanalın bu ifadelere katılımını göstermektedir. Haberin devamında yine Kılıçdaroğlu'nun sözlerinden başlığa taşınan şu ifadelerde aynı şekilde tırnak işareti kullanılmıştır:

"*Başbakan iyi anlamalı…!"*

"Bu bir bölücülüktür…"

"Eylem CHP'nin değil halkın"

Kılıçdaroğlu'nun açıklamaları ekrana yansıtılırken üst ses konuşmaları özetlemiştir. Üst sesin "CHP lideri Başbakan'ı bölücülükle suçladı" sözlerini takiben Kılıçdaroğlu'nun neye istinaden bu söylemi yaptığı, Başbakan Erdoğan'ın konuşmaları ekrana yansıtılarak izleyicilere hatırlatılmıştır. Başbakan'ın *"Ben onun 100 bin topladığı yerde, ben partim olarak 1 milyon insan toplarım."* sözleriyle makro çözümlemeye göre haberin art alan bilgisi verilmiştir. Herhangi bir öznel yoruma rastlanmayan haber etkin cümle yapısıyla oluşturulmuş ve birincil haber kaynağının açıklamalarından yeniden üretilmiştir.

Muhalefet kanadından gelen Gezi Park gösterilerine ait açıklamalardan üretilen bir diğer haberin söyleminin odağına MHP lideri Bahçeli yerleştirilmiştir. Spiker Bahçeli'nin açıklamalarını "Başbakan'a yüklendi" sözleriyle yorumlamıştır. Makro çözümlemeye göre haberin geneline bakıldığında birincil haber kaynağı olan Bahçeli'nin açıklamalarının yeniden üretildiği görülmektedir. Haberin retoriğinde ise Bahçeli'nin Başbakan'ı hedef alan sert ifadelerinin başlığa tırnak işaretiyle taşınarıp, örtük bir yorum yapıldığı görülmüştür. Üst ses söyleminde Bahçeli'nin çok sert olduğunu belirtmiştir. Bahçeli'nin sert olduğu belirtilen bu konuşmalarından tematik anlamda ön plana çıkarılarak başlığa taşınan ifadelerin tırnak işaretiyle kullanılması, bu ifadelerin kanalın kendi görüşlerini de desteklediğine işaret etmektedir. Aynı zamanda lexical çözümlemeye göre "küstah" kelimesinin iki ayrı başlıkta da yer aldığı dikkat çekmiştir. Editör Bahçeli'nin sözleri ile kendi düşüncelerini aynı zeminde eriterek güçlendirmiştir. Başlıkta yer alan ifadeler şu şekildedir:

"*Şımarık… Küstah…"*

"Gidişat iyi değil…"

"Türkiye küçük düşürüldü"

"Hoşgörüsüz… zorba… küstah…"

"Sanki Hitler yeniden doğdu"

Yine muhalefet liderlerinden üretilen bir başka haber "*Sokağın mesajı duyulmalı"* başlığıyla verilmiştir. BDP Partisi Eş Başkanı Demirtaş'ın söyleminden yeniden üretilen haberde Demirtaş'ın "polisin sert tutumunu eleştiren ve provokasyona karşı uyaran" açıklamaları güçlendirilmeden üretilmiştir. Bu bağlamda haber birincil tanımlayıcının açıklamalarından inşa edilmiştir. Şematik çözümlemeye göre yalnızca durum tanımlamasına rastlanmıştır. Spiker aktaran rolünü üstlenmiştir.

Hükümet yetkililerin söylemleri tek bir başlık altında izleyicilere aktarılmıştır. "*Bakanlar da tepkili"* başlığıyla verilen haberi spiker "*Protestolarla ilgili hükümet cephesinden de tepkiler vardı."* İfadeleriyle aktarmıştır. AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik, Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ ve Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı'nın söyleminden yeniden üretilen haberde Bakanlar'ın konuşma sırasına göre başlık değiştirilmiştir:

"Çelik: Tepkileri hak etmedik"

"Bozdağ: Sorumlu CHP"

"Avcı: Eylemler iktidarın başarısı"

Üst ses söyleminde birincil haber tanımlayıcısı olan bakanların konuşmalarını aktararak herhangi bir subjektif yorumda bulunmamıştır. Üst sesin söylemi şu şekildedir:

"Hüseyin Çelik dün Tekirdağ'daydı, gündemi orda değerlendirdi. Tepkileri hak etmedik dedi. Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ ise Paris'teydi, eylemlerin nedeni olarak seçimleri gösterdi. Sorumlusunu ise CHP dedi. Paristen Türkiye'ye seslendi, sandığı gösterdi. Milli eğitim bakanı Nabi Avcı ise olaya bambaşka bir açıdan bakarak, eylemleri iktidarın başarısı olarak değerlendirdi."

Siyaset tarafından yapılan açıklamalardan üretilen başka bir haberin söyleminin odağına Kadir Topbaş yerleştirilmiştir. "*Topbaş: Halka rağmen…"* başlıklı haberde, Topbaş'ın Gezi Parkı olaylarıyla ilgili yaptığı eylemcilerden yana ılımlı söylemini spiker, "*Kadir Topbaş halka rağmen bir şey yapmamız mümkün değil diyerek olaylardan ders çıkardıklarını söyledi."* sözleriyle aktarmıştır. Topbaş'ın açıklamaları ekrana yansıtılırken kanal tarafından ön plana çıkarılan temalar başlığa taşınıp, güçlendirilmiştir. Başlıklar şu şekildedir:

"Çıkardığımız dersler var"

"Yeterince bilgilendirmedik…"

"Taksim'in AVM'ye ihtiyacı yok"

"Unutulmasını rica ediyorum"

Haberde olayların birincil tanımlayıcısı olan Kadir Topbaş'ın açıklamaları izleyicilere aktarılırken üst ses, "*Topbaş, daha önce de Gezi Parkı'na AVM projesine karşı çıkmıştı, bunu yine tekrarladı."* sözleriyle haberin art alan bilgisini vermiştir. Haberde lexical anlamda herhangi bir yoruma rastlanmamıştır. Ancak semantik olarak başlıklara seçilen "AK Parti hükümetinin Gezi Parkı'na ilişkin yanlış kararlar verdiği" düşüncesinden oluşan ifadeler tırnak işaretleriyle verilerek, editoryal bir katılım gösterilmiştir.

Kanal D Ana Haber Bülteni'nde yer alan haberlerin büyük bir kısmının "eylemcilerin olaylarda haklı olduğu" anlamından üretildiği görülmektedir. Bu fikri destekleyen bir diğer haber "*ABD ve Avrupa'dan Gezi eylemi"* başlığıyla verilmiştir. Spiker bu haberi *"Dünyanın dört bir yanından Gezi Parkı eylemlerine destek geldi. Amerika'dan Avrupa'ya çok fazla Türk sokağa çıktı, slogan attı."* sözleriyle yorumlamıştır. Spiker mikro çözümlemenin bir ayağı olan retorik çözümlemesine göre *"Amerika'dan Avrupa'ya çok fazla Türk sokağa çıktı"* yorumuyla yurt dışından Gezi Parkı eylemlerinin desteklendiği anlamını güçlendirmek istemiştir. Aynı zamanda tematik çözümlemeye göre bu anlam ön plana çıkarılmıştır. Haberin devamında ABD ve AP'nin de bu eyleme destek verdiği bilgisi tematik çözümlemeye göre bir diğer ön plana çıkarılan anlam olmuştur. Üst sesin söyleminde de haberin yapısındaki mevcut anlam üretilmeye devam etmiştir. "*Amerika'dan Avrupa'ya çoluk çocuk sokağa çıktı."* diyen üst ses, "*Olaylara Beyaz Saray da kayıtsız kalmadı."* şeklindeki yorumuyla, bir kez daha eylemcilerden yana üretilen anlam güçlendirilmiştir.

2 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı konulu yayınlanan son haberde eylemin büyüklüğüne dikkat çekilip, olaylara dair bilançolar aktarılmıştır. İçişleri Bakanı Muammer Güler'in söylemin odağına yerleştirildiği haberin başlığı "*67 ilde 235 eylem yapıldı"* ifadesiyle oluşturulmuştur. Gözaltına alınanların sayıca çokluğu "*1730 kişi gözaltına alındı"* şeklinde başlığa taşınarak ön plana çıkarılmak istenmiştir. Bakan Güler'in açıklamalarından ön plana çıkarılan bir diğer anlamın yaralı sayısıyla ilgili olduğu görülmüştür. Bu anlam da diğerleri gibi "*115 güvenlik görevlisi ve 58 vatandaş yaralandı"* ifadesiyle başlığa taşınmıştır. Rakamsal ifadelerden oluşan bu haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır. Haber birincil kaynak olan İçişleri Bakanı'nın açıklamalarından inşa edilmiştir.

3 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı olaylarıyla ilgili yayınlanan birinci haber "*Tencere, tava hep aynı hava"* başlığıyla verilmiştir. Haberin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Haberde, polis ve eylemci tartışmasına Başbakan'ı da ekleyen aynı zamanda Başbakan'ın eleştiri oklarının hedefi olmasına neden olan *"Bizim evlerinde zorla tuttuğumuz bu ülkenin en az %50si var"* sözlerinden inşa edilmiştir. Spiker ise Başbakan'ın Reuters muhabiri Birsen Altaylı'ya cevaben verdiği

bu sözlerini "*Başbakan kendisine soru soran Reuters muhabirinin sorusuna çok kızdı."* şeklinde aktarmıştır.

Haberin devamında Başbakan'ın konuşmaları ekrana kendi görüntüsüyle verilmiş, üst ses herhangi bir yorum yapmaksızın açıklamaları özetlemiştir. Başbakan'ın konuşmalarından ön plana çıkarılan temalar başlıklara taşınmıştır. Bunlardan *"CHP kışkırtmış"* şeklindeki başlıkta kullanılan hikâye zamanla, başlığa taşınan olayın gerçek olmadığı vurgulanmak istenmiştir. Bu anlamda Kanal D'nin bir anlamda CHP yanlısı olduğunu söylemek mümkündür.

"Mesaj alındı, sağduyulu olun" başlıklı bir diğer haberin söyleminin odağına ise Cumhurbaşkanı Gül alınmıştır. Spiker, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e duruma el koyup, tansiyonu düşürmesi için yoğun bir çağrı olduğunu ve Gül'ün 3 Haziran tarihinde o çağrılara cevap verdiğini belirtmiştir. Spiker söyleminde Gül'ün konuşmalarından "*Demokrasi sadece seçim demek değildir"* sözlerini "dikkat çekici" olarak yorumlamıştır. Haberin devamında *"Demokrasi sadece seçim değil"* ifadesi tırnak işaretiyle başlığa taşınmıştır. Böylelikle kanalın Cumhurbaşkanı'nın bu sözlerine destek verdiği görülmektedir.

Üst ses ise Cumhurbaşkanı'nın "hem eylemcileri hem de hükümeti uyardığı" yorumunu yapmıştır. Üst sesin söyleminin devamında Cumhurbaşkanı Gül'ün İzmir Ticaret Odası Yönetim Kurulu'nu kabulü öncesinde kameraların karşısına geçtiği belirtilmiştir. Yine haberin arka plan bilgisi olarak Başbakan'ın "eylemlere katılanlara %50 oy hatırlatması ve tepkilerinizi sandıkta gösterin" uyarısı verilmiştir. Bu sırada Başbakan Erdoğan'ın *"Sandıkta AK Parti'yi demokratik yollardan geride bırakamayanlar, bu yollarla geride bırakabilir miyiz bunun gayreti içine giriyorlar."* sözlerini söylediği açıklamasına ait görüntü ekrana verilmiştir.

"*Köşk'te sürpriz buluşma"* başlığıyla verilen haberde ise CHP Lideri Kılıçdaroğlu ve Cumhurbaşkanı Gül'ün görüşmesine ilişkin detaylar yeniden üretilmiştir. Spiker, Kılıçdaroğlu'nun randevu istediğini ve Cumhurbaşkanı'nın da bekletmeden kabul ettiğinin altını çizmiştir. Haberin devamında Ankara'ya canlı yayın bağlantısı yapılmıştır. Muhabir ise "Kılıçdaroğlu'nun Gül'e olaylarla ilgili kaygılarını ve orada bulunan eylemci profilini aktardıklarını" belirttiğini söylemiştir. Haberin devamında

muhabir, tematik çözümlemeye göre "Gül'ün şayet isterse Bakanlar Kurulu'nu toplama yetkisi bulunduğunu ve Kılıçdaroğlu'nun bunu kendisine hatırlattığını" ön plana çıkarmıştır. Muhabirin söyleminde bir diğer ön plana çıkarılan tema ise "CHP liderinin, Erdoğan'ın sorumsuzca konuştuğunu ifade ettiği ve Başbakan'ın özür dilemesi gerektiğine yönelik sözleri" olmuştur.

Haberin devamında Kılıçdaroğlu'nun görüşmeyle ilgili söylemi kendi ağzından izleyicilere aktarılmıştır. Bu sırada Kılıçdaroğlu'nun konuşmasından önemli görülen ifadeler başlığa taşınmıştır. *"Güzel bir görüşme oldu!.."* ve *"Hangi demokraside var?*" şeklindeki iki başlığın da tırnak işareti kullanılarak verildiği dikkat çekmiştir. Bu bağlamda haberin yorumsuz verilmesine rağmen örtük bir yorumla Kılıçdaroğlu'nun sözlerine katılım sağlandığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda haberin retoriği Kılıçdaroğlu'nun yaptığı bu görüşmenin "umut verici olduğu" anlamından üretilmiştir.

"*Muhalefetten ortak tepki"* başlıklı haberde ise CHP, MHP ve BDP'nin hükümete gösterdiği tepki haberleştirilmiştir. Üst ses bu durumu *"Muhalefet Taksim'de başlayan eylemler karşısında tek ses oldu."* sözleriyle yorumlamıştır. Partilerin grup başkan vekillerinin yapmış olduğu açıklamaların yeniden üretildiği bu haberin dilinde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır. Ancak haberin retoriğinde bu tepkinin haklı olduğu izleyicilere aktarılmak istenmiştir. Bu da polis tarafından üzerlerine tazyikli su sıkılarak biber gazına maruz kalan eylemcilerin görüntüsüyle desteklenmiştir.

3 Haziran'da Taksim'deki yaşananların izleyicilere aktarıldığı bir haber ise "*Taksim'de son durum"* başlığıyla verilmiştir. Spiker Taksim'in daha önceki günlere göre sakin olduğunu ifade etmiştir. Muhabir de bu sakinliği "*Gezi Parkı'nda festival havası"* sözleriyle tanımlamıştır. Taksim'de yaşanan gelişmelerden üretilen bir diğer haber ise *"Taksim'de eyleme devam"* başlığıyla yayınlanmıştır. Üst ses, Gezi Parkı eylemcilerinin Maslak'ta bulunan NTV binası önünde eylemlere yer vermedikleri gerekçesi ile kanalı ve medyayı protesto ettiklerini belirtmiştir. Bu protesto haberde ön plana çıkarılan tema olmuştur. Haberin devamında ise tematik çözümlemeye göre "aktivistlerin Gezi Parkı'nda bedava küçük marketler kurduğu" ön plana çıkarılan bir başka temadır. Muhabir ise akşam saatleri olmasına rağmen Gezi Parkı eylemlerinin yoğunluğunun devam ettiğini şu sözlerle izleyicilere aktarmıştır:

"Saatler 10'a yaklaşıyor. Taksim Meydanı'nda kalabalık zaman zaman azalsa da halen yeni gruplar geliyor. Taksim Meydanı da Gezi Parkı da akın akın insan kaynıyor."

3 Haziran tarihinde *"Ofise yaklaşamadılar"* başlığıyla yayınlanan haber ise İstanbul'da yapılan eylemlere ait bilgilerden üretilmiştir. Spiker Taksim'in sakin olduğunu ancak Beşiktaş'ta çatışma olduğunu belirtmiştir. Üst sesin söyleminde ise başlıkta yer alan ifadeler şu sözlerle açıklanmıştır:

"Protestocular akşam saatlerinde Dolma Bahçe'de toplandı, Başbakanlık Ofisi'ni koruyan polisle çatıştı. Polis yine çok sert müdahale etti biber gazı ve su sıktı."

Haberin devamında "Beşiktaş'ta yaşanan çatışmalar sırasında polisin bir evin penceresinden biber gazı attığı" tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Bu olaya ait görüntüler ise başka bir evden cep telefonu kamerasıyla çekilmiştir. Yurttaş haberciliğine örnek gösterilebilecek bu olayı kameraya çeken kişilerin "*Yok artık eve biber gazı attılar"* şeklindeki yorumları da başlığa taşınmıştır. Üst ses ise bu durumu "*Polis Beşiktaş'ta bir evin penceresinden biber gazı atıyor. Hiçbir şey olmamış gibi uzaklaşıyor."* sözleriyle yorumlamıştır. Aynı haber içinde yine polisin orantısız güç kullandığına işaret eden bir başka detaya yer verilmiştir. Eylemcinin biber gazı kapsülüyle vurulması anı ekrana aktarılırken üst ses olaya karşı tepkisini şu sözlerle dile getirmiştir:

Bir başka eylemci ise biber gazı kapsülü ile vuruluyor ve yere düşüyor. Arkadaşları taşımak için uğraşırken yine vuruyor. Bu arada polis taşımak isteyenleri de vuruyor. Beşiktaş'ın birçok noktasında biber gazından göz gözü görmedi. Gaz tükendi, polis taş atmaya başladı. Gaz geldi ve polislere dağıtıldı. Çatışmalar ara sokaklarda devam etti."

Üst sesin bu söylemi sırasında "*Bize niye gaz sıkıyorsunuz?"* sözleri başlığa taşınmıştır. Polisin gaz sıktığı sırada eylemciler tarafından üretilen bu söylem tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Yine muhabir canlı yayınla olanları aktarırken, gaz kullanımının çok olduğunu "*Öyle bir duman var ki gökyüzüne kadar yükseliyor."* sözleri ile anlatmaya çalışmıştır. Yine polisin bu tavrının yanlış olduğu söyleminden üretilen haberin retoriğinin inandırıcılığının artırılması için mikrofon eylemcilere

uzatılmıştır. Eylemcilerin *"Gezi Parkı'nın aynı kalmasını istiyoruz herhangi partiye mensup değiliz."* sözleri ekranlara taşınmıştır.

Kanal D, 3 Haziran gecesi İstanbul'da yaşanan gelişmelere geniş yer vermiştir. *"Tencere tava eylemi"* başlıklı haberde tüm İstanbul'un tencere ve tavasını alarak sokağa çıktığı belirtilmiştir. Üst ses ise tüm İstanbul'un gece uyumadığını söyleyerek bu durumu "*Belli ki İstanbullular Başbakan gibi düşünmüyordu."* sözleriyle yorumlamıştır. Eylemi yapan İstanbullular haberde "tüm İstanbul" tamlamasıyla tanımlanmıştır. Yapılan bu genelleme ile Kanal D, eylem yapan kitlenin çoğunluk olduğunu ima etmiştir.

Bir sonraki haber, Beşiktaş'ta yaralanan eylemcilerin Dolma Bahçe Camisi'nde tedavi edildiği bilgisinden üretilmiştir. "*Cami revir oldu"* başlığı da habere konu olan olayı özetlemiştir. Üst ses Beşiktaş'ta yaralıların çoğalması üzerine devreye tıp öğrencileri ve doktorların girdiğini belirtmiştir. Üst sesin söyleminde tematik çözümlemeye göre "yaralıların ilk tedavisinin camide yapıldığı, durumu ağır olanların ise ambulansla hastaneye kaldırıldığı" ön plana çıkarılmıştır.

"*500'ün üzerinde gözaltı"* başlıklı bir diğer haberde ise Ankara'da yaşanan olaylar yeniden üretilmiştir. Spiker haberi, "*Polisin müdahalesi ile eylemciler dağıtıldı ve sert bir şekilde gözaltına alındılar."* sözleriyle yorumlamıştır. Gözaltına dair görüntülere haberde yer verilmiştir. Bu sırada görüntüleri yorumlayan üst ses, gözaltına alınanların sayısının 500'ün üzerinde olduğunu ve belediye otobüsü ile götürüldüklerini belirtmiştir. Gözaltı sayısının çokluğuna dikkat çeken üst ses bu anlamı güçlendirmek için söyleminde şu ifadelere yer vermiştir:

"Ankara Emniyeti'nde yer kalmadı. Birçok tutuklu kişi geceyi, spor salonunda geceyi geçirdi."

Bir diğer haber de aynı şekilde polisin orantısız güç kullandığını güçlendirmek için üretilmiştir. "*Bol biberli sert müdahale"* başlıklı haber, polisin müdahalesine ait detaylar, ekranlara eylemcilerin tarafından yansıtılmıştır. Üst ses Kızılay'da eylem yapan liseli gençlere polisin hiçbir uyarı yapmadığını ve habercilerin de yaralılara yardım ettiğini belirtmiştir. Haberin retoriği polisin orantısız güç kullandığı bilgisinden üretilmiştir.

Bir başka polis şiddetinden üretilen haberin söyleminin odağına Ankara'daki eylemler sırasında yaralanan Ethem Sarısülük alınmıştır. "*Polis kurşunu mu?"* başlığıyla Sarısülük'ün polis kurşununa hedef olduğu iddiası ön plana çıkarılmıştır. Spiker, İl Sağlık Müdürlüğü'nün polis kurşunundan yaralanan yok dediğini ancak ailenin iddialarının devam ettiğini belirtmiştir. Üst ses de bu söylemi yineleyerek "*Aile polisin yaraladığını belirtiyor. Ateş eden polisin tespit edilmesi için Meclise soru önergesi verildi."* sözleriyle olayı aktarmıştır.

3 Haziran tarihli Kanal D Ana Haber Bülteni haberlerini, polis şiddetinden yaralananlara ait bilgilerden üretmeye devam etmiştir. *"Gaz…Su…Cop..."* başlıklı haberde İzmir'de yaşananlar detaylandırılmıştır. Spiker, iki kişinin polis mermisi ile yaralandığını ve AK Parti İlçe Binası'nın ateşe verildiğini aktarmıştır. Üst ses de polise olan tepkisini "*Gaz, su, cop yetmedi plastik mermi kullanıldı."* sözleriyle göstermiştir. Gezi Parkı eylemleri süresince gündemde yer alan "eli sopalı siviller"e ait ilk görüntüler bu haberin içinde yer almıştır. Henüz tartışmaların merkezinde yer almayan bu görüntüleri üst ses şöyle yorumlamıştır:

"Saatler ilerledikçe kalabalık arttı, eylemler yayıldı. Polisin müdahalesi şiddetlendi. Polisin yanında elleri sopalı kişiler de vardı. Onlar da eylemcilere müdahale etti, müdahalede orantı kaçtı. Alsancak'ta sivil polisin müdahalesi vatandaş kamerası ile kaydedildi. Sadece olaylar içinde değil yakın olanlar da müdahaleye maruz kaldı. Çok kişi yaralandı, iki kişi plastik mermi ile vuruldu."

"Yüzlerce kişi Gözaltına alındı" başlıklı bir başka haberde tüm ülkede yaşanan olaylara ait bilgiler özetlenmiştir. Üst ses, eylemcilerin polisin copuna, tazyikli suya karşı durduklarını belirtip, "*Taksim için ve demokratik haklar için haykırdılar. Seslerini her yoldan duyurmaya çalıştılar."* yorumuyla eylemi meşrulaştırmıştır. Bu haberde üretilen haberin söylemi net ifadelerle eylemciler lehine güçlendirilmiştir. Üst sesin bu söylemi şu şekildedir:

"Gözaltı sırasında yaralananlar oldu Adana'da da durum farklı değildi. Polis apartmanlara, evlere bile girdi. 370 kişi gözaltına alındı, sokaklarda da bir o kadar yaralı kaldı. Kütahya'da meydanda toplanan vatandaş AK Parti İl Binası'na yürüyecekti. Polis izin vermedi; copla, gazla müdahale etti. Çıkan olaylarda bir

gazeteci yaralandı. Muğla'da da olaylar vardı, polis kapsülü bir albayı yaraladı. Onlarca kentte binlerce vatandaş yaralandı."

4 Haziran 2013 tarihinde Kana D Ana Haber'de Gezi Parkı konulu haber birinci sıradan verilmiştir. Ancak ilk haberden farklı olarak spiker anonsunu "*Gezi Parkı protestolarında maalesef korkulan oldu, Hatay'da bir gösterici hayatını kaybetti."* sözleriyle yapmıştır. Lexcial çözümlemeye göre "maalesef korkulan oldu" ifadesiyle spiker polis şiddetini ima etmiştir.

Birinci haberi ise *"Gezi Parkı protestoları devletin zirvesinde demokrasi tartışmalarına dönüştü. Cumhurbaşkanı, demokrasi sadece seçim demek değildir dedi ve Başbakan Fas'tan yanıt verdi. Karşılığında da 'demokrasi seçim midir değil midir' diye sordu."* cümleleriyle izleyicilere aktarmıştır. "*Zirvede 'Demokrasi' tartışması"* başlıklı haber, Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın söylemlerinden güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Spiker açıklamalar hakkındaki söylemini "Cumhurbaşkanı ve Başbakan arasındaki anlaşmazlık olduğu" anlamından üretmiştir. Başbakan Erdoğan'ın açıklamaları izleyicilere aktarılırken Gül'ün "*Demokrasi sadece seçim demek değildir."* sözleri ekrana yansıtılmıştır. Haberin retoriğinde "ülkenin en yetkili iki bürokratı arasında bir anlaşmazlık yaşandığı" yönünde üretilen anlam kameralarla da güçlendirilerek izleyicilere bu fikir empoze edilmek istenmiştir.

"*Arınç özür diledi"* başlıklı bir başka haberde ise Başbakan Vekili Arınç'ın açıklamaları haberleştirilmiştir. Spikerin söyleminde Arınç'ın eylemcilerden yana yaptığı olumlu açıklamaları, aktif cümle yapısıyla aktarmıştır. Arınç'ın yaptığı açıklamalardan ön plana çıkarılan temalar başlığa taşınmıştır. Başlıklarda geçen ifadelere katılım ise tırnak işareti kullanılarak, örtük bir şekilde gösterilmiştir. Zira Kanal D'nin siyasilerin yaptığı açıklamalardan kendi ideolojisi ve inançlarına uyum sağlayanları benzer bir şekilde, tırnak işareti kullanarak başlığa taşıdığı görülmektedir. Başlıklar şu şekildedir:

"Ders çıkardık"

"Eylemler meşrudur"

"Gaz kullanımı çığırından çıkardı"

"Ortak karar alınmalı"

Arınç'ın Cumhurbaşkanı Gül'le yaptığı görüşme sonrasında yaptığı açıklamalardan üretilen bu haberde gerek spiker gerek de üst sesin söylemlerinde bu görüşmenin "tansiyonu düşürmek için" yapıldığı haberin art alan bilgisi olarak verilmiştir.

Yine siyasi kanattan yapılan açıklamalardan oluşturulan bir haberin söyleminin odağına Sırrı Süreyya Önder yerleştirilmiştir. Önder'in Cumhurbaşkanı Gül'le yaptığı görüşmeden yeniden üretilen haberin başlığı "*Arınç'tan sonra Önder Köşk'te"* şeklinde verilmiştir. Şematik çözümlemeye göre durum bilgisinden oluşan haberde muhabir olayları izleyicilere aktarıcı rolüyle iletmiştir. Önder'in Taksim Gezi Parkı eylemlerinin başındaki ilk siyasi olduğunu belirten muhabir yaşananları öznel bir yorum üretmeden, birincil tanımlayıcının söylemini yeniden üretmiştir. Muhabirin söylemi şöyledir:

"Sırrı Süreyya Önder bir açıklama yaptı, ilk günden beri olanı biteni Gül'e anlattığını söyledi. Polis şiddetine dikkat çekti. Ayrıca ArınçTaksim Platformu üyeleriyle bir araya gelecek. Önder, İstanbul Valisi hakkında soruşturma açılması gerektiğini söyledi."

Kanal D'nin 4 Haziran tarihli haber bülteninde önceliği siyasete verdiği görülmektedir. "*Mecliste Gezi gerilimi"* başlıklı haberde iktidar ve muhalefet arasındaki tartışma haberleştirilmiştir. Şematik çözümlemeye göre durum bilgisi verilen haberde iktidar ve muhalefet arasında yaşanan tartışma izleyicilere aktarılmıştır.

"*Gençler hepimize ders verdi"* başlıklı bir diğer haber, CHP'nin Grup Toplantısı'nda konuşan Kılıçdaroğlu'nun söyleminden yeniden üretilmiştir. Tematik anlamda ön plana çıkarılan "gençlerin ülkeye ders verdiği" anlamı başlığa tırnak işaretiyle taşınmıştır. Olayların başından bu yana eylemcilerden yana yayın yapan Kanal D, bu haberde de aynı tavrı sergilemiştir. Üst ses Kılıçdaroğlu'nun "ölçülü ve temkinli" konuştuğu yorumunda bulunmuştur. "*Erdoğan'a ağır cevaplar"* başlığı altında Kılıçdaroğlu'nun Başbakan'ın olayla ilgili açıklamalarına yapmış olduğu eleştiriler aktarılmıştır. Başbakan'ın açıklamalarını hatırlatmak için üst ses "*Başbakan sosyal medyanın toplumun baş belası olduğunu söylemişti."* şeklinde arka plan bilgisini hatırlatmıştır. Haberin devamında bu kez Başbakan'ın görüntüsü ekrana verilerek, *"Şu anda bizim evlerinde tuttuğumuz bu ülkenin en az %50'si var- anne, baba af edersin*

kızının birinin kucağında oturmasını ister mi?" şeklindeki konuşmaları da izleyicilere hatırlatılmıştır. Başbakan'ın bu sözleri ekrana yansıtılarak; Kılıçdaroğlu'nun "Başbakan'ın insanların yaşam tarzına müdahale ettiği ve halkı ikiye böldüğü" yönündeki söyleminin inandırıcılığı güçlendirilmiştir. Haberin retoriğinde Kılıçdaroğlu'nun söyleminde haklı olduğu, Başbakan'ın kendi sözleri ile kanıtlanmak istenmiştir. Bu bağlamda Kanal D'nin eylemcilerden yana yanlı haber yaptığı ve tarafsızlık ilkesini ihlal ettiğini söylemek mümkündür.

Aynı anlamdan üretilen başka bir haberin söyleminin odağına ise Devlet Bahçeli yerleştirilmiştir. Bahçelinin söyleminden güçlendirilerek yeniden üretilen haber, "*Alkol ve iki ayyaş tahrik etti"* başlığıyla verilmiştir. Haber, birincil tanımlayıcının açıklamalarından üretilmiştir. Haberin retoriğinde ise "Gezi Parkı eylemlerinin, Başbakan'ın hayat tarzına ve özgürlüklere müdahale ettiği için yapıldığı" anlamı Bahçeli'nin açıklamaları ile güçlendirilmeye çalışılmıştır. Spikerin söyleminde de görüldüğü gibi haberin retoriği bir önceki haberde olduğu gibi Başbakan'ın halkı kutuplaştırdığı düşüncesinden kurgulanmıştır. Spikerin söylemi şu şekildedir:

"*Bahçeli %50'yi evlerinde zor tutuyoruz diyen Erdoğan'a yüklendi. Türkiye'nin iç savaşa sürüklenmesini mi sağlayacaksın diye sordu."*

Bu haberde üretilen anlam, BDP Eş Başkanı Demirtaş'ın söyleminden de güçlendirilmiştir. Spiker benzer bir yorumla Demirtaş'ın sözlerini aktarmıştır: *"BDP grubunda kürsüde Eş Başkan Selahattin Demirtaş vardı. O da yaşananlardan Başbakan'ı sorumlu tuttu. Kendine oy verenle vermeyeni karşı karşıya getirmek bir faciadır dedi.* Demirtaş'ın konuşması ekrana yansıtılmadan yaklaşık 27 sn. polisin gaz attığı görüntüler ekranda yer almıştır. Demirtaş konuşma yaptığı sürece görüntüsü ekranın yarısını kaplamıştır. Ekranın kalan diğer yarısında ise polisin göstericilere tazyikli su ve gaz attığı görüntüler verilmeye devam etmiştir. Muhalefet kanadından yapılan açıklamalar genel itibariyle kanalın görüşleriyle örtüştüğü için, tam muhalefet liderlerinin söylemlerinin neredeyse aynı sözlerle inşa edilerek, kanalın fikrini empoze etmeye çalıştığı dikkat çekmektedir.

Bir diğer haber, spikerin haber bültenin açılışında anons ettiği Hatay'daki gösteriler sırasında hayatını kaybeden gencin ölümüne dair gelişmelerden üretilmiştir.

Gezi Parkı eylemlerinde hayatını kaybeden ilk kişi olan Abdullah Cömert'in ölümüyle ilgili detaylar olaylar süresince gündemde yer almıştır. Haberde kullanılan "*Korkulan oldu!"* başlığı "polis şiddetini" ima etmektedir. Üst ses, Hatay Valisinin olayın faili olarak göstericileri göstermeye çalıştığını ama bunun gerçek olmadığına dair bir söylem üretmiştir:

"Vali göstericilerin silah kullandığına işaret etti, 5 el silah sesi de duyuldu, ama otopsi raporunda ateşli rapor yok dendi."

Haberin devamında Hatay Valisi'nin "*Göstericilerin bazılarında silah olduğuna dair bilgiler geldi."* sözleri ekrana yansıtılmıştır. Üst ses Valinin konuşmasını keserek, "*Ama savcılık ateşli silah yok dedi."* sözleriyle eylemcileri temize çıkarmaya çalışmıştır. Üst sesin söylemi Lexical çözümlemeye göre incelendiğinde gösterileri "demokratik hak talepleri" olarak tanımladığı görülmüştür. Üst sesin ürettiği bu söylem, kanalın olaylar hakkındaki görüşüyle aynı eksende yer almaktadır. Muhalefet liderlerinin haberlerinde oluşturulan "Başbakan'ın halkın yaşam tarzına müdahale ederek, özgürlükleri kısıtladığı" anlamı bu haberle desteklenmiştir.

4 Haziran tarihli ana haber bülteninin devamında Gezi Parkı'nda yaşananlar haberleştirilmiştir. "*Gezi'nin kulağı Ankarada'ydı"* başlıklı bu haberde Sırrı Süreyya Önder ve Bülent Arınç'ın Cumhurbaşkanı Gül'le yaptığı görüşmelerin eylemciler tarafından nasıl yorumlandığı izleyicilere aktarılmıştır. Böylelikle kanalın, olayların temel aktörü olan eylemcilerin fikrine önem verdiği görülmektedir. Haberde tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan anlamın ise eylemcilerin Önder ve Arınç'ın yaptığı açıklamaları dikkatle dinlediği yönünde olduğu görülmektedir. Muhabirin söyleminde de bu durum şöyle ifade edilmiştir:

"Birçok kişi sırrı Süreyya Önder ve Bülent Arınç'ın açıklamalarını Taksim çevresindeki kafe ve restoranlardan takip etti. Bu açıklamalar burada oldukça olumlu karşılandı. Ancak Taksim'den çekilip çekilmeme konusunda net bir karar verilmiş değil."

Gezi Parkı'yla ilgili diğer haberde 3 Haziran'ı 4 Haziran'a bağlayan gecede Gezi Parkı'nda yaşananlar haberleştirilmiştir. "*Çarşı'da müdahale vardı"* başlığıyla verilen

haberin söyleminin odağına polisin müdahalesi yerleştirilmiştir. Tematik çözümlemeye göre, polisin orantısız güç kullandığı ön plana çıkarılan anlam olmuştur. Bu anlam güçlendirilmek için haberin devamında, "*Polis müdahale etti-Gaz meydana kadar ulaştı"* ifadeleri başlığa taşınmıştır. Üst sesin söyleminde haberin retoriği tematik anlamda ön plana çıkarılan "polisin orantısız güç kullanması" etrafında çerçevelendirilmiştir. Üst sesin söylemi şöyledir:

...Bir protestocu sıkılan suyla yere düştü. Gitmediler tepkilerini tezahüratlarla gösterdiler. Neyse ki polis gaz sıkmadı bir süre sonra da anlaşma sağlandı…Çevik kuvvet barikatları geçmeye kararlıydı ama tam da o sırada bir haber geldi. Polis onlarca biber gazı bombası atarak geri çekildi. Bazı vatandaşlar da gaz bulutunun arasında kaldı zor anlar yaşandı. Biber gazı rüzgârın da etkisiyle Taksim Meydanı'na kadar ulaştı yaşanan panik sırasında iki kişi düşerek yaralandı. Yoğun biber gazı nedeniyle bazı eylemciler baygınlık geçirdi."

Üst sesin söyleminde haberin retoriğini güçlendirmek için "polisin onlarca biber gazı kullandığı" ifadeleri kullanıldığı görülmektedir. Yine aynı maksatla ağlayarak yerde oturan bir gösterici ekranlara yansıtılırken bir başka göstericinin "*Senin çoluğun çocuğun yok mu, insan ol, burası bizim memleketimiz canımızı al gitmeyeceğiz."* sözleri alt yazıyla ekrana verilmiştir. Muhabirin söyleminde de gaz yoğunluğuna dikkat çekilmiştir.

Gezi Parkı olaylarına tepki nedeniyle Ankara'da yapılan eylemlerin bilgisinden üretilen bir başka haberin başlığı *"Ankara'da dün gece"* ifadelerinden oluşturulmuştur. Şematik çözümlemeye göre spikerin söyleminde polisin bilerek biber gazını bir apartmana attığına dair bir yorumda bulunduğu görülmüştür: *"100. Yıl mahallesinde biber gazının hedefinde bir apartman vardı."*

Polisin orantısız güç kullandı bilgisinin güçlendirilerek üretildiği haberin devamında üst sesin söyleminde aynı şekilde ifadelere rastlanmıştır: *"Polis, gazdan etkilenen bir kişiye gazla karşılık verdi, korna protestosuna da tekmeyle."* Üst sesin söyleminde polisle ilgili üretilen olumsuz eleştirilerin başında gelen, kask numaralarının silinmesine dair yorum yaptığı görülmüştür. Bu sırada haberin başlığı "*Polis kask numaralarını gizledi"* şeklinde değiştirilmiştir. Haberin retoriğinde net bir şekilde

"polisin usulsüz bir şey yaparak, kask numaralarını gizlediği" anlamı izleyiciye aktarılmıştır. Bu sırada CHP Grup Toplantısı'nda bir vekilin söylediği *"Kaskların numaraları silindiğine, üstü kapatıldığına göre artık bunların suç örgütünden farkı yoktur."* ifadesi ekrana yansıtılmıştır. Böylelikle polisin tutumunun yanlış olduğu fikri üzerinden kurulan haberin retoriği güçlendirilmiştir.

Üst ses izleyicilere, polisin orantısız güç kullandığına dair bilgiler aktarmaya devam etmiştir. Bu anlamın inandırıcılığın artması için ise bir vatandaşın cep telefonundan çekilen görüntülerin kaynaklığına başvurulmuştur. Üst ses söylemine şu şekilde devam etmiştir:

"Bestekar'da polis o kadar gaz kullandı ki evdekiler nefes alamaz oldu, 100. Yıl'da da benzer görüntüler vardı aynı saatlerde. Bazı apartman daireleri de hedef alındı."

4 Haziran tarihinde Türkiye genelindeki eylemlerin bilgisinden oluşturulan bir haber yayınlanmıştır. Spiker, "*Eylem gece de devam etti"* başlıklı haberde, Gezi Parkı eylemlerine ülke genelindeki katılımın sayıca çokluğunu ön plana taşımıştır. Bu söyleminin inandırıcılığını arttırmak için *"Onlarca, binlerce eylemci sokaklardaydı."* sözlerini kullanmıştır. Spikerin söyleminde "İzmir ve Antalya'da eli sopalı sivillerin polis olduğuna dair yapılan açıklama" tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan bir diğer anlamdır. Haberin devamında üst sesin söyleminde de bu anlam ön plana çıkarılmıştır. Elinde sopayla koşan sivillerin görüntüleri bir daire içine alınarak ekrana verilmiştir. Haberin semantiğinde bu davranışın yanlış olduğu ima edilip, çok sayıda kişinin yaralanarak gözaltına alındığı sayısal ifadelerle güçlendirilmiştir. Üst sesin bu söylemi şu şekildedir:

"Burası da Antalya gazi bulvarı, eylemciler tazyikli suyla dağıtıldı, gözaltına alınmaya başlandı. Polisin o malum siviller de vardı. O sivillerin tavrına dayanamayan vatandaşlar da sokağa çıktı…O dakikalarda onlarca kentte meydanlar tıklım tıklımdı. Oralarda da olaylar çıktı, onlarca kişi yaralandı, onlarca kişi gözaltına alındı."

5 Haziran Çarşamba Kanal D Ana Haber Bülteni'nin açılışını spiker yine Gezi Parkı hakkında konuşarak yapmıştır. Spiker, eylemleri koordine edenlerin Başbakan

Vekili Arınç'la görüştüğünü belirtmiştir. Görüşmeleri yapanların ise eylemlerin bitirilmesi için "Biber gazı yasaklansın, Vali görevden alınsın, Gezi Parkı bu haliyle kalsın" şeklindeki taleplerini ilettiklerini, izleyicilere aktarmıştır. *"Gezi Parkı Başbakanlık'ta…"* başlığıyla verilen bu haberde eylemleri koordine edenlerin başlıkta "Gezi Parkı" olarak genellendiği görülmektedir. Haberin devamında *"Taksim'in talepleri çok net"* ifadesi başlığa taşınarak, Arınç'a iletilen talepler sonucunda eylemlerin bitirileceği mesajı verilmiştir. Bu anlamda kanal, eylemcilerin sözcülüğünü yapmıştır. Eylemcilerden yana taraf olunarak inşa edilen bu haberde üst ses de *"En önemli adımları Tayyip Erdoğan atacak. Dünden beri gözler Başbakan Erdoğan'da"* sözleriyle Başbakan'ın cevabı doğrultusunda eylemlerin bitecek ya da devam edeceğinin mesajını vermiştir.

"Dün gece de olay vardı" başlıklı bir diğer haberde İstanbul'da yaşanan Gezi Parkı protestoları haberleştirilmiştir. Spiker, Gümüşsuyu Caddesi'nde eylemcilerle polisin çatıştığını belirtmiştir. Üst ses ise olaylar sonucunda 65 kişinin gözaltına alındığı bilgisini izleyicilere aktarmıştır. Olaya ilişkin görüntüler ekrana verilirken üst ses de detayları aktarmıştır. Üst sesin söyleminde eylemcilerin sayıca çokluğunu belirtmek için "yüzlerce" sıfatı kullanılmıştır. Yine "2000'e yakın semt sakini" söz öbeğiyle haberin retoriği kurulurken inandırıcılığı artırılmak istenmiştir. Haberin devamında *"Gazi, savaş yerine döndü"* başlığı kullanarak polis ve eylemciler arasında yaşananlar lexical çözümlemeye göre savaşa benzetilmiştir. Şematik anlamda ise haberin durum kısmından oluşturulduğu görülmüştür.

"Destek, coşku, kaza, yağmur" başlıklı bir başka haberde ise Taksim Meydanı ve Gezi Parkı'nda yaşananlar haberleştirilmiştir. Çatışmaların aksine barışçıl bir atmosferin hakim olduğu bilgisinden üretilen haberde spiker, bir grup eylemcinin polise çiçek verdiğini belirtmiştir. Üst ses ise, bir önceki akşama ait verilen görüntülerin detaylarını aktarmıştır. Üst sesin söyleminde tematik çözümlemeye göre "Beşiktaş Çarşı Grubu'nun Gezi Parkı'na yürümesi" ön plana çıkarılan anlam olmuştur. Yine üst sesin söyleminin devamında Cem Boyner, Tarkan gibi ünlülerin de eyleme olan destekleri yer almıştır. Spikerin söyleminde geçen polislere çiçek veren eylemciler ile ilgili görüntüler ekrana taşındığında ise "eylemcilerin çiçek verirken provokatörleri şikayet ettiği" bilgisi aktarılmıştır.

Haberin devamında Gezi Parkı'nda bulunan bir eylemci ile yapılan röportaj televizyona verilmiştir. Eylemcinin *"Herhangi bir parti yandaşlığı da yapmıyoruz ve destek olan herkes gelsin çünkü çok güzel bir birlik beraberlik var."* sözleri, seyircilere aktarılmıştır. Kanal bu eylemcinin tanıklığına başvurarak; "Gezi Parkı'nda bulunan eylemcilerin herhangi bir partinin temsilcileri değil de AK Parti'nin baskıcı politikasına direnen özgürlük savunucuları oldukları" anlamını güçlendirmek istemiştir. Bu haberde de görüldüğü gibi medya organları kendi ideolojik duruşları yönünde açıklama yapacak tanık ya da uzmanları bilinçli tercihler sonucunda ekranlarına taşımaktadırlar.

Haberin devamında muhabir, Bülent Arınç'la görüşen platform üyelerinin İstanbul'a geldiğini ve Gezi Parkı'na ulaşmak üzere oldukları detayını izleyicilere aktararak, eylemcilerin bu görüşmeyle ilgili detayları heyecanla beklediği yorumunu yapmıştır. Ayrıca muhabir; işe, okula gitmeyenlerin veya evinde oturan, mesaiden çıkan herkesin Gezi Parkı'na yanına yiyeceğini alıp geldiği bilgisini vermiş ve parkın artık bir eğlence alanı olduğuna işaret etmiştir.

5 Haziran tarihli bir başka haberin söyleminin odağına ise DİSK ve KESK işçilerinin Taksim'e yaptığı yürüyüş yerleştirilmiştir. *"Taksim'e 1 Mayıs çıkarması"* başlığıyla, 1 Mayıs'ta Taksim Meydanı'na çıkmanın yasaklandığına dair geçmişe dönük bir hatırlatma yapılmıştır. Lexical çözümlemeye göre başlıkta 1 Mayıs'ın kullanılması; DİSK'in Taksim'e yürümesine izin verilmemesinin yanı sıra 1 Mayıs'ın "Dayanışma ve haksızlıklarla mücadele günü" olmasıyla da ilişkilidir. Kanal 1 Mayıs'ın bu anlamına imada bulunarak; Gezi Parkı eylemlerini Başbakan Erdoğan'ın baskıcı tutumuna karşı gelişen bir hareket olarak göstermek istemiştir.

Muhabir de arka plan bilgisi olarak *"1 Mayıs'ta DİSK'in Taksim'e yürümesine polisin izin vermeyişini" s*öyleminde yinelemiştir. DİSK Başkanı Kani Beko'ya *"1 Mayıs'ta çıkamamıştınız. Şimdi hedef yine Taksim ve çıkacaksınız değil mi?* sorusu sorulmuştur. Kani Beko da *"1 Mayıs birlik, mücadele, dayanışma gününü bir ay ertelemeli çıkıyoruz."* cevabını vermiştir. Bu soru ve cevapla yine Gezi Parkı'nın kitleleri birleştirdiği mesajı izleyiciye verilmiştir.

"Adliye'de Gezi arbedesi" başlıklı bir diğer haberde ise 11 Haziran'da Çağlayan Adliyesi'nde yaşananlar ve Gezi Parkı müdahalesini protesto etmek amacıyla toplanan

avukatlara ait bilgiler haberleştirilmiştir. İstanbul Barosu Başkanı Ümit Kocasakal'ın *"İnsanları böcek gibi görüp bu şekilde gaz kullanamazsınız."* sözlerinin ardından üst ses, Çağlayan Adliyesi'ndeki görüntülere ait detayları aktarmaya devam etmiştir. Olayın büyüklüğü "yüzlerce" çoğaltma sıfatıyla izleyiciye aktarılmıştır. Haber durum bilgisinden oluşmuştur.

"Çiçek…foto…taş…gaz" başlıklı haberdeyse Ankara'daki gelişmeler verilmiştir. Spiker, gece yarısına kadar polis ve göstericilerin barış ortamında olduğunu ancak gece müdahalenin başladığını aktarmıştır. "Gündüz başka gece başka" ifadeleri başlığa taşınırken, güne ait görüntüler ekrana yansıtılmıştır. Üst ses de akşam saatlerinden sonra polis ve eylemciler arasında yaşanan gerilim dolu dakikaları aktararak söyleminin sonunda Türk Tabipler Birliği'nin açıkladığı bilançoyu şöyle özetlemiştir:

"İlk günden itibaren 12 ilde 2 kişi hayatını kaybetti, 4177 yaralı var. 43 yaralının durumu ağır, 3'ünün ise kritik. 10 kişi de gözünü kaybetti. 1505 yaralıyla İstanbul listenin başında yer alıyor. Ankara'da 1088, İzmir'de de 800 yaralı var."

Bu haberin hemen ardından Ankara'ya canlı yayın bağlantısı yapılmıştır. *"Ankara şu an"* başlığıyla verilen haberi spiker, gece devam eden protestoların gündüz de devam ettiğini belirterek "Kızılay Meydanı'nda yıllar sonra ilk kez sendikaların miting yaptığını" tematik anlamda ön plana çıkarmıştır. Muhabir ise canlı yayında, *"5 dk. öncesine kadar Kızılay Meydanı'nın adeta savaş alanına benzediği"* yorumunda bulunmuştur. Bu savaş alanına benzetmesinin nedeni olarak ise polisi göstermiştir. Muhabirin kendi tanıklığıyla ürettiği söylemde polisin nedensiz ve beklenmedik bir anda 5-6 bin kişilik göstericiye herhangi bir uyarı yapmadan su fışkırtmaya başladığı bilgisi yer almıştır. Muhabirin söylemi şu şekildedir:

"Hemen kameraman arkadaşım gösteriyor bu alanda yaklaşık 5-6 bin kişi vardı ve ne olduğunu anlayamadık. Ne bir uyarı duyduk ne herhangi bir şey. Bir anda TOMA'lar buraya su fışkırtmaya başladılar. Tabi herkes bir tarafa kaçıştı. Hemen kameraman arkadaşımın gösterdiği yön GMK Bulvarı. Bir kısmı o tarafa doğru gitti. Bir kısmı hemen arkamda bulunan Sıhhiye Meydanı'na doğru kaçıştılar. Diğer bir grup da yine hemen solumda bulunan Ziya Gökalp Caddesine doğru kaçıştılar. Tabi şu anda biz zırhlı araçların siren seslerini duyuyoruz."

Bir sonraki haber ise İzmir'de, sosyal medya üzerinden Gezi Parkı protestolarına destek verdikleri iddiasıyla gözaltına alınan 29 kişiye ait bilgiden inşa edilmiştir. Spiker İzmir'de 38 adrese baskın düzenlendiğini ve 9 kişinin de arandığını belirtmiştir. Üst ses, *"Emri savcılık verdi, polis Facebook, Twitter kullanıcılarının peşine düştü."* yorumunu yaparken, ekrana Başbakan'ın *"Twitter denen bir bela var. Yalanın daniskası burada."* şeklindeki sözleri ekrana yansıtılmıştır. 29 kişinin gözaltına alındığı bilgisini yineleyen üst ses, bir iddiaya göre gözaltına alının bazı kişilerin Twitter ve Facebook hesapları dahi olmadığını belirtmiştir. Aynı zamanda gözaltına almaları tepki için Tweet sayısının arttığı ve İzmirlilerin tencere tavayla sokağa çıktığı izleyicilere aktarılmıştır. Haberin *devamında "Hala ifade vermek için bekliyorlar!"* sözleri başlığa taşınarak, kanal bu duruma tepki göstermiştir. Aynı zamanda üst sesin söyleminde geçen *"bazılarının Twitter ve Facebook hesaplarının olmadığı"* yönündeki iddianın inandırıcılığının artması içinse gözaltına alınan bir kızın babasının yaptığı şu açıklamaya yer verilmiştir:

"Kızım içeride. İşin ilginç tarafı kızımın Facabook'u yok. Kızımın Twitter adresi yok. Kızımın telefonunda internet yok ve benim kızım meydanlara çıkmadı."

Bir sonraki haber yine İzmir'de geçen bir olaydan üretilmiştir. *"Kim bu eli sopalı siviller?"* sorusunun başlığa taşındığı haberi sunan spiker, polisin masum olmadığını ima eden bir yorumda bulunmuştur:

"İzmir'de sosyal medya avına çıkan polis, eli sopalılar soruşturması geçiriyor. Eylemcilere saldıran eli sopalılar için valilik devreye girdi, kimlik tespiti için inceleme başlattı. İçişleri Bakanlığı'ndan da müfettiş talep etti."

Üst sesin söyleminde ise *"Emniyetten eli sopalı kişilerin polis olduğu açıklaması yapıldığı"* belirtilirken *"Peki onlar polisse neden sopa taşıyorlar?"* sorusu gündeme getirilmiştir. Böylelikle, polisin sopayla gezmesinin anlamsız olduğu mesajı izleyiciye aktarılmıştır. Bu duruma olan öfkesini net bir şekilde belli eden üst ses söylemine, kanalın da olaylarla ilgili mevcut görüşü destekleyen *"Hedeflerinde de Gezi Parkı ve demokratik haklar için sokağa çıkan eylemciler."* sözleriyle devam etmiştir. Böylelikle kanalın sahip olduğu "Demokratik hakları için sokağa çıkan eylemci profili" üst sesin söyleminde yeniden inşa edilmiştir. Üst sesin söyleminin devamı şu şekildedir:

"Eylemcilerin gördüğü şiddete sadece çevredeki vatandaşlar ses çıkardı. Eli sopalı o siviller İzmir Tabip Odası binasına da girdi, doktorlara da saldırdı. Tanıklar, görüntüler çoğalırken valilik inceleme başlattı. Şimdi bu görüntüler inceleniyor. Polisin yanındaki eli sopalı sivillerin kim olduğu araştırılıyor. İncelemenin sonucunda tüm Türkiye'nin merakla beklediği "eli sopalı polis mi olur" sorusunun yanıtı ortaya çıkacak."

Haberin retoriği yaşananların yanlış olduğu ve öfke üzerinden inşa edilmiştir. Bu anlamın inandırıcılığının artması ve izleyicilerin de aynı hissi daha iyi yaşayabilmesi için benzer düşünceye sahip yetkililerin açıklamalarına yer verilmiştir. Bunlardan ilki Konak Belediye Başkanı Hakan Tartan'dır. Tartan'ın, *"Bunların devletin polisi olduğuna inanmıyorum. Görevden vazife çıkaran birtakım maksatlı kişiler. Yani Türkiye'yi kaos ortamına sokmak isteyen, terörden beslenmek isteyen birtakım insanlar."* sözlerinin ardından İzmir Tabip Odası Başkanı Suat Kaptaner'in de eli sopalı şahısların doktorları darp etmesiyle ilgili öfkesini dile getirdiği konuşmasına yer verilmiştir.

"Her yer Taksim!" başlıklı bir başka haberde ise Türkiye'nin çeşitli yerlerinde Gezi Parkı eylemlerine destek vermek için yapılan eylemler yer almıştır. Başlıktaki ifadenin tırnak içinde kullanılması, kanalın "Türkiye'nin her yerinden eylemlere yapılan desteği" olumlu karşıladığını göstermektedir. Haberin devamında Hatay'daki gösteriler aktarılırken, üst ses ise olaylar sırasında hayatını kaybeden Abdullah Cömert'in **5 bin kişi tarafından** defnedildiğini aktarmıştır. Yine Adana, Tunceli, Karabük, Balıkesir, Muğla Milas, Bodrum'da yapılan eylemlere ait görüntüler ekrana yansıtılmıştır. Haberde tematik anlamda ön plana çıkarılan bir diğer anlam "Zonguldak'ta yapılan bir eyleme giden liseliler ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nün bunu takiben aldığı kararlar" olmuştur. İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden çocukların okullarına yazı gönderildiği belirtilmiştir. Müdürlükten "okula gelmeyen öğrencilerin öğretmenlerinin isminin istendiği ancak olay duyulunca devamsızlığa karşı tedbir almak için isimlerin istendiği" yönünde yapılan açıklama detaylandırılmıştır. Haberin retoriğinde Milli Eğitim Müdürlüğü'nün usulsüz bir şey yaptığı ve ortaya çıkınca da geri adım attığına dikkat çekilmiştir.

"Dün akşam Meclis" başlıklı haberde siyasetçilerden gelen Gezi Parkı açıklamaları yeniden üretilmiştir. Meclis'te "CHP'nin Taksim Gezi Parkı eylemlerinde yaşananlarla ilgili bir araştırma önergesi verdiği ve önergenin reddedilmesi" tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Haberde bir diğer ön plana çıkarılan tema ise *"Bakan'a gazlı çiçek"* başlığıyla CHP milletvekili Aylin Nazlıaka'nın "Hatay'daki eylemler sırasında hayatını kaybeden Abdullah Cömert adına İçişleri Bakanı Muammer Güler'e boş gaz bombası kapsülü içinde karanfil" vermesidir. Şematik çözümlemeye göre haber durum bilgisinden oluşmaktadır.

"Muhalefetten ortak tepki" başlığıyla ise muhalefet sözcülerinin Gezi Parkı olayları nedeniyle hükümete olan tepkileri yeniden üretilmiştir. Hemen ardından "Bir 'Dünya' destek" başlıklı haberde ise ABD, Rusya gibi ülkelerin bürokratlarından gelen destek mesajları yer almıştır. Üst sesin söyleminde, ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden'in "demokrasi" vurgusu yaptığı ön plana çıkarılmıştır. Yine aynı anlamı destekleyen Rusya lideri Putin'in "İnsanların birbirlerini dinleyebilecekleri bir platforma çekilmeli" çağrısı ekrana taşınmıştır. Haberin semantiğinde "Başbakan'ın demokratik hak ve taleplere saygı duyması gerektiğinin dünya tarafından kabul gördüğü" anlamı güçlendirilmiştir.

6 Haziran 2013 tarihli Kanal D Ana Haber Bülteni'nin ilk haberinin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan alınmıştır. "*Erdoğan'ın 'Gezi'si bitti"* başlıklı bu haberde "gezi" kelimesi eylemi hatırlatan bir metafor olarak kullanılmıştır. Haberin alt yazısında ise "*Gezi Parkı ile ilgili Tunus'ta konuştu"* ifadeleri kullanılmıştır. Spiker söyleminde Başbakan'ın *"Azınlığın çoğunluğa tahakkümünü hiç kabul etmeyiz"* şeklindeki sözlerini aktarmıştır. Aynı zamanda tematik anlamda da ön plana çıkarılan bu söylem "*Azınlığın tahakkümü olamaz"* şeklinde başlığa da taşınmıştır. Üst sesin söyleminde ise Başbakan'ın konuşmalarından öne çıkan konular yeniden aktarılmıştır. Ayrıca üst ses Başbakan'ın AK Parti'nin kapatılma davası sürecini hatırlatmasına dikkat çekerek; "*O zaman biz tabanımızı meydanlara dökmedik"* şeklindeki sözlerini aktarmıştır. Haberin retoriğinin Başbakan Erdoğan'ın *"biz ve onlar"* üzerinden bir söylem ürettiği anlamından kurulduğu tespit edilmiştir.

6 Haziran tarihinde Kanal D'de Gezi Parkı konulu haberlerin, Başbakan'ın "biz ve onlar" üzerinden bir söylem ürettiği kabulünden inşa edildiği görülmektedir. Yine bu

anlamı güçlendirerek izleyiciye aktarılan bir diğer haber, "*Referandum yapılsın"* başlığıyla verilmiştir. CHP Lideri Kılıçdaroğlu'nun söylemin odağına yerleştirildiği haberin alt yazısında ise "*AKP Hükümetine çağrı"* ifadeleri kullanılmıştır. Lexical çözümlemeye göre alt yazıda kullanılan "AKP" kısaltması dikkat çekmektedir. Parti, isminin bu şekilde kısaltılmasına karşı olduğunu her ortamda belirtmiştir ve buna karşın AK Parti muhalifleri eleştiri anlamında "AKP" şeklinde kısaltma kullanmaya devam etmişlerdir. Kanal D de muhalif yanını bu şekilde ortaya koymuştur. Spikerin söyleminde ise Kılıçdaroğlu'nun "Başbakan'a daha ılımlı bir dille çağrı yaptığı" yorumuna rastlanmıştır. Üst sesin söyleminde ise Gezi Parkı eylemlerini "*Demokratik Haklar Eylemi"* şeklinde tanımladığı görülmüştür. Böylelikle lexical çözümlemeye göre Gezi Parkı eylemlerinin üst ses tarafından olumlandığı tespit edilmiştir.

Gezi Parkı konulu bir diğer haber hükümet kanadından yapılan açıklamalardan yeniden üretilmiştir. Cumhurbaşkanı Gül "*Köşk'teki Gezi trafiği"* başlıklı bu haberin söyleminin odağına yerleştirilmiştir. Canlı yayın bağlantısıyla Köşk'te hazır bulunan muhabir; Gül ve Mit Müsteşarı Hakan Fidan'ın Gezi Parkı'nda Yabancı İstihbarat Örgütleri'nin bulunduğuna yönelik iddiaları konuştuğu şeklinde bir yorumda bulunmuştur. Muhabir, Fidan'ın ardından Türkiye Barolar Birliği'nin köşke çıktığını ve bu görüşmenin basına kapalı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca muhabir, Gül'ün görüşmenin detaylarını sosyal medyadan paylaştığını ve Gül'ün kendisinin de sosyal medyayı çok kullanan bir isim olduğu yorumunda bulunmuştur. Şematik çözümlemeye göre muhabir Gezi Parkı olaylarını körükleyen güç olarak gösterilen sosyal medyayı ima etmiştir. Aynı zamanda Abdullah Gül'ün halka ulaşma şekli olarak seçtiği sosyal medyanın, hükümet tarafından da tercih edilen bir iletişim şekli olduğu haberin retoriğinde kurgulanmıştır.

"Muhalefetin Gezi Tepkisi" başlıklı bir diğer haberde MHP ve BDP'nin Gezi Parkı olaylarıyla ilgili yapmış olduğu açıklamalar yeniden üretilmiştir. Üst ses, BDP'nin Rize'de protestoculara yapılan saldırılara tepki gösterdiğini ve İzmir'de Tweet attıkları için gözaltına alınanların serbest bırakılmasını istediklerini belirtmiştir. Yine üst ses söyleminde Bahçeli'nin olaylara ve protestolara mesafeli durduğu yorumunda bulunmuştur. Muhalefetin Gezi Parkı olaylarına yönelik tepkisinden inşa edilen bu haberde üst ses birtakım iddiaları da izleyicilere şu sözlerle aktarmıştır:

"Bahçeli olaylara ve protestolara mesafeli duruyor. Hiçbir MHP'linin de katılmasını istemiyor. Hatta alana inmek isteyen vekillerine "Gitmek isteyen istifa eder.'' dediği iddia edildi."

Bir diğer haber Gezi Parkı'nda Kandilin unutulmadığı bilgisinden üretilmiştir. "*Gezi'de Kandil hassasiyeti"* başlıklı bu haberde spikerin şu yorumu dikkat çekmiştir: *"Taksim ve Gezi Parkı'nda dün akşam Miraç Kandili hassasiyeti vardı. Gün boyu içki içmeyen kandil simidi dağıtan eylemciler Kur'an-ı Kerim okuyup dua etti.*

Spikerin bu söyleminin özellikle Başbakan tarafından Gezi Parkı'nda bulunan eylemcilerin bir camiye girerek içki içtiği iddialarına, cevap şeklinde üretildiği görülmektedir. Spikerin söyleminin semantiğinde eylemcilerin dine ve dinin gerekliliklerine hassasiyet gösterdikleri ima edilmiştir. Lexical çözümlemeye göre de "hassasiyet" kelimesi başlığa taşınarak vurgulanmıştır. Bu anlam tematik çözümlemeye göre de ön plana çıkarılmıştır. Haberin devamında "*Çarşı'dan 'O' Cami'ye"* başlığı kullanılmıştır. Başlığa ait detayı üst ses şöyle üretmiştir:

"Beşiktaş'ın taraftar grubu Çarşı'da yürüyüş yaptı ama bu defa Taksim'e çıkmadılar. Olaylar sırasında kapılarını eylemcilere açan Bezm-i Alem Valide Sultan Camii'nin imamını ziyarete gittiler. Çarşı nöbet tutan çevik kuvvet ekiplerinin de kandilini kutladı. Kandil simidi ikram etti"

Tematik anlamda ön plana çıkarılan bir diğer anlam olan bu bilgilerde yer alan Camii, haberin başlığında "O" şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca üst ses "kapılarını eylemcilere açan camii" şeklinde bir tamlamayla Başbakan'ın içki içildiğini iddia ettiği Bezm-i Alem Valide Sultan Camii'ni tanımlamıştır. Haberin retoriği yine Başbakan aleyhinde ve eylemcilerin lehinde bir söylemle kurgulanmıştır. Kanal D, olaylar süresince açık bir şekilde eylemcilerden yana bir tutum sergileyerek haberlerini inşa etmeye devam etmiştir.

Bu bağlamda Kanal D'nin ürettiği haberleri, sahip olduğu ideolojik düşünceler ekseninde kurguladığı görülmektedir. Başbakan'ın toplumu ötekileştiren söylemler ürettiği ve Gezi Parkı eylemcilerinin demokratik haklarına sahip çıkmak isteyen

özgürlük savunucuları olduğu inancı, her defasında bu haberlerin dilinin içine serpiştirilerek izleyicilere aktarılmıştır.

Günlük olarak Taksim ve Gezi Parkı'nda gün boyu yaşananların izleyicilere aktarıldığı haberler serisinden oluşturulan "*Taksim'de bugün ne oldu?"* başlıklı haberi muhabir hikayeleştirerek üretmiştir. Üst ses, eylemcilerin Başbakan'ın olaylarla ilgili yaptığı açıklamaları sosyal medya üzerinden takip ettiklerini vurgulamıştır. Aynı zamanda lexical çözümlemeye göre eylemcileri "aktivist" olarak tanımladığı tespit edilmiştir. Ve Başbakan'ın olaylara yönelik ürettiği sert söylemine devam ettiği tematik anlamda haberde ön plana çıkarılmıştır. Üst sesin öyküleştirerek inşa ettiği söylemi şu şekildedir:

"Aktivistler Başbakan'ın açıklamalarını burada internet üzerinden ya da sosyal medya üzerinden takip ettiler. Tabi bir geri adım bekliyorlardı ama geri adım bekledikleri gibi olmadı. Bir hayal kırıklığı var. "Olsun'' dediler. Direnişe devam edeceklerini söyleyerek eylemlerini sürdürüyorlar."

Muhabir haberin devamında eylemcilerin iletişimini internet üzerinden sürdürdüğüne dair bir detayı izleyicilere aktarmıştır. Bu bağlamda Gezi Parkı eylemlerindeki internetin rolü vurgulanmıştır.

İstanbul'dan sonra Ankara'da yaşanan gelişmelerden üretilen bir başka haber de "*Ankara'da dün akşam"* başlığıyla verilmiştir. Haberde göstericiler ve eylemciler arasında yaşananlar "çatışma" olarak yorumlanmıştır. Üst ses, Kızılay başta olmak üzere çeşitli semtlerde polisin bölgeyi terk etmeyen eylemcilere gaz bombasıyla müdahale ettiğini aktarmıştır. Şematik çözümlemeye göre haber durum bilgisinden oluşmuştur.

Bir sonraki haber, eylemcilerin arasına sızan provokatörlere ait görüntülerden üretilmiştir. "*Eylemciler arasına sızanlar..."* başlığıyla verilen haberi spiker, *"Provokatörlerin hem Ankara'da hem de İstanbul'da mobese kameralarına takılan görüntülerini, polis basına dağıttı"* ifadeleriyle yorumlamıştır. Spiker bu yorumla örtük bir şekilde, göstericilerin herhangi bir şiddet yanlısı eylem gerçekleştirmeyeceğini savunmuştur. Tematik anlamda ön plana çıkarılan bu söylem haberin devamında

"*Şiddet yanlıları kamerada"* ifadesiyle başlığa taşınmıştır. Üst ses ise görüntülerdeki detayları izleyicilere aktarırken spikerin söyleminden farklı bir şekilde şiddet yanlısı eylemleri gerçekleştirenleri "Gezi Parkı eylemcileri" olarak tanımlamıştır.

Bir diğer haber, Rize'deki eylemlere ait detaylardan üretilmiştir. Spiker, *"Gezi Parkı Olayları için toplanan gruba karşıt görüşlüler saldırdı. Bir binaya sığınan grup, yaklaşık 6saatlik bir bekleyişin ardından polis kordonu altında dışarıya çıkarılabildi." sözleriyle* "*Tehlikeli gerginlik"* başlığıyla verilen habere ait detayları izleyicilere aktarmıştır. Üst ses yaşananlara ait durum bilgisini yorumsuz bir şekilde sunmuştur. Şematik çözümlemeye göre haber durum bilgisinden oluşturulmuştur. Tematik çözümlemeye göre ise Rize'de öfkeli kalabalığın ambulansa dahi saldırdığı ön plana çıkarılmıştır.

"*5 metreden düşen Komiser Şehit"* başlıklı haber, Gezi Parkı gösterileri sırasında Adana'da şehit olan Komiser Mustafa Sarı'nın ölümüne ait detaylardan üretilmiştir. Spiker, komiserin ölümünün art alan bilgisini "göstericileri kovalarken düştüğü" sözleriyle vermiştir. Haberin devam kısmında olayların yaşandığı yer kameralar tarafından izleyicilere gösterilirken, muhabir de "*22 yaşındaki Abdullah Cömert'in de hayatını kaybettiği yer orası"* yorumunda bulunmuştur. Üst ses ise göstericileri gözaltına almak için peşlerinden koşan bir polisin köprüden düşerek şehit olduğunu belirtmiştir. Söyleminin devamında üst ses, 5 metreden düşen komiserin ne yapıldıysa kurtarılamadığı yorumunu yapmıştır. Haberde tematik çözümlemeye göre başlık ve haber uyumsuzluğu gözlenmiştir. Bu bağlamda haberin devamında üst ses İzmir'de darp edilen doktor Başak Özçelik'in basın toplantısı düzenleyerek "beni darp edenlerin arasında siviller de vardı" şeklinde yaptığı açıklamayı aktarmıştır. Başlıkla ilgisi olmayan bu bilginin olaylar sırasında şehit düşen polisin etkisini azaltmak için kullanıldığını söylemek mümkündür. Yine aynı şekilde sosyal medya operasyonlarında gözaltına alınan 34 kişinin serbest bırakıldığı ve piyanist Fazıl Say'ın İzmir'de verdiği Nazım Hikmet'i Anma Konseri'nden Taksim'e selam yollaması bilgisinin de aynı amaçla aktarıldığını görülmektedir. Ayrıca haberde başlık-haber ilişkisinin ihlal edildiği tespit edilmiştir.

Bir diğer haberin söyleminin odağına Sivil Toplum Örgütleri (STK) adına açıklama yapan TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıklıoğlu alınmıştır. "*STK'lardan itidal*

çağrısı" başlıklı haberde üst ses, alanlarda yer almayan STK'ların kameraların karşısına geçtiği yorumunu yapmıştır. Hazırlanan ortak bildiriyi okuyan Rıfat Hisarcıklıoğlu'nun "ama" diye söze devam ederek, provokasyonlara dikkat çektiğini belirten üst ses, polis şiddeti ve gözaltıların açıklamada bulunmadığını belirtmiştir. Semantik çözümlemeye göre üst ses, yapılan açıklamanın eksik ve yanlı olduğunu ima etmiştir.

7 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı konulu birinci haber Başbakan Erdoğan'ın Kuzey Afrika Gezisi dönüşü yaptığı açıklamalardan üretilmiştir. "*76 milyonu ayırt etmedik"* başlıklı haberde Başbakan'ın geldiği ana ait görüntüler ekrana aktarılmıştır. Muhabirin kalabalığa ait detayları verdiği anda "*AK Partililer akın etti"* ifadesi başlığa taşınmıştır. Muhabirin söylemi şu şekildedir:

"*Şu anda Atatürk Havalimanı oldukça kalabalık. O kalabalık her geçen dakika artıyor. Otobüslerle geldi vatandaşla, kendi özel araçlarıyla geldi. Ellerinde Türk Bayrakları var…Ve şu dakikada da Başbakan Erdoğan seçim otobüsünün üzerine çıktı."*

Haberin devamında Başbakan Erdoğan'ın konuşmaları ekrana yansıtılmıştır ve bu konuşmalardan tematik anlamda ön plana çıkarılan temalar başlığa taşınmıştır. Üst ses Başbakan'ın sert olduğuna dair bir yorumda bulunsa da genellikle aktarıcı rolünü üstlenmiştir.

7 Haziran tarihinde yayınlanan bir başka haber ise AB'nin Gezi Parkı olaylarıyla yaptığı açıklamadan üretilmiştir. "*AB'den Hükümete Gezi eleştirisi"* başlıklı haberde spiker, Avrupa Komisyonu genişlemeden sorumlu üyesi Stefan Füle'un Gezi eylemleri nedeniyle hükümeti eleştirdiğini ancak Erdoğan'ın yanıtının sert olduğunu belirtmiştir. Üst ses de benzer bir söylemle Başbakan'ın üslubunun sert olduğuna dikkat çekmiştir:

"Avrupa Birliği Komiseri Gezi müdahalesini eleştirdi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan sert yanıt verdi. Sizin ülkelerinizde yaşanırken neredeydiniz dedi."

Haber, makro çözümlemenin bir ayağı olan tematik açıdan incelendiğinde "AB'den gelen eleştiriye Başbakan'ın sert yanıt verdiği" bilgisinin ön plana çıkarıldığı ve bu anlamın "*Sizde yaşanırken neredeydiniz?"* ifadesiyle başlığa taşınıp, etkisinin artırılmak istendiği gözlenmiştir.

"*Halkla inatlaşılmaz"* başlıklı bir diğer haberin söyleminin odağına ise CHP lideri Kılıçdaroğlu alınmıştır. Kılıçdaroğlu'nun söylemlerinden tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan anlamlar başlığa taşınmıştır. "*Gençleri Dinle!", "Kışla için kime söz verdin?"* gibi başlıkların tırnak işaretiyle kullanıldığı tespit edilmiştir. Haberde spiker ve üst sesin söyleminde herhangi bir yoruma rastlanmasa da başlığa seçilen ifadelerin tırnak içinde alıntı şeklinde kullanımı, Kılıçdaroğlu'nun ifadelerine katılım yönünde örtük bir yorum yapıldığını göstermektedir.

CHP kanadından yapılan açıklamalardan inşa edilen haberin ardından muhalif söylemlerden bir haber daha inşa edilmiştir. "*Muhalefetten Gezi eleştirisi"* başlığıyla MHP ve BDP yetkililerinin söylemleri yeniden üretilmiştir. Spiker, Oktay Vural ve Hasip Kaplan'ın Başbakan Erdoğan'ın karşılanmasına yönelik eleştirilerini aktarmıştır. Üst ses de benzer bir söylem üretmiştir. Birincil tanımlayıcıların açıklamalarından oluşan haberde şematik çözümlemeye göre durum tanımlaması yapılmıştır.

Bir sonraki haberin söyleminin odağına ise dönemin Başbakan Yardımcısı Beşir Atalay yerleştirilmiştir. "*Mecliste kitap tartışması"* başlıklı haberde spiker, "Atalay'ın 90 kuşağını anlatan bir kitap okuyunca sert tepki gördüğü" yorumunu yapmıştır. Üst ses ise "*Atalay'ın okuduğu o kitap doksan kuşağını anlatıyor. Yani Gezi Parkı için sokağa dökülen gençlerin psikolojisini."* Şeklinde olayı yorumlamıştır. Yine üst sesin söyleminin devamında Atalay'ın "Ben Nesli" isimli kitabı okumasının CHP Milletvekili Aytuğ Atıcı tarafından eleştirildiğini izleyicilere aktarmıştır ve devamında şöyle yorum yapmıştır:

"…Öyle bir dalmıştı ki okumaya, kitaptan bir saniye bile ayırmadı gözünü… Yani kapağında piercingli bir genç kızın bulunduğu kitaba merakı hem mesleğinden hem de on gündür süren protestolardan. Kitapta yetmiş, seksen ve doksanlarda doğan gençlerin hoşgörülü, özgüvenli, açık fikirli ve hırslı fakat neden bir o kadarda depresif, yalnız ve kaygılı olduğu anlatılıyor."

Atalay'ın eylem yapan gençleri anlamaya çalıştığı yönünde bir anlamdan üretilen haberde bu anlam, *"Atalay Gençleri Okuyor…"* ifadesi başlığa taşınarak güçlendirilmek istenmiştir. Ayrıca makro analizin bir ayağı olan şematik çözümlemeye göre haberin yorumdan oluştuğu tespit gözlenmiştir.

"Gül'den Gezi mesajı" başlıklı haberde ise Atalay'ın okuduğu gençlerin dünyayı bildiğine dair mesaj Cumhurbaşkanı Gül'ün söylemi üzerinden yeniden üretilmiştir. Spiker, Türkçe Olimpiyatları'na katılan Gül'ün *"Baskı altına alma gayretleri acıların kaynağı olmuştur."* şeklindeki sözlerini aktarmıştır. Üst ses ise Cumhurbaşkanı Gül'ün barış ve huzurdan söz ettiğini vurgulayarak, konuşmasını baskı tehlikesine dikkat çekerek tamamladığını belirtmiştir. Haberin retoriği, "Cumhurbaşkanı'nın gençlerin haklı sebeplerle eylem yaptığına dair bir düşünce sergilemesi" anlamından kurgulanmıştır. Bu anlamın güçlendirilmesi için de *"Gençler dünyayı biliyor" ve "Baskı çatışma kaynağıdır"* ifadeleri başlığa taşınmıştır.

7 Haziran tarihinde Gezi Parkı konulu bir diğer haber "*Sanatçılardan büyük destek"* başlığıyla verilmiştir. Lexical çözümlemeye göre başlıkta desteğin "büyük" sıfatıyla tanımlanması bu durumun olumlandığını göstermektedir. Spikerin söyleminde de sanatçılarla birlikte öğretim üyelerinin de ilk günden beri eyleme destek verdiği belirtilmiştir. Bu desteğin çokluğuna ait ifadeler üst sesin söyleminde de kullanılmıştır. Haberin retoriğinin güçlendirilmesi ve inandırıcılığının artması için üst ses, "*Binler dün yine Gezi Parkı'na sığmadı, meydana taştı."* sözlerini kullanmıştır. Retoriğin güçlendirici sıfatlar kullanılarak kurulması, haberin inandırıcılığının artırılmaya çalışıldığına işaret etmektedir. Üst sesin söyleminin devamında Zülfü Livaneli, Edip Akbayram, Ali Rıza Binboğa gibi pek çok ünlünün Taksim'de bulunduğu belirtilmiştir.

"Taksim'de şu an" başlıklı haberde ise canlı yayına bağlanılmıştır. Muhabir, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde bir toplantı yapıldığını ve Vali Mutlu'nun da toplantıya katıldığını izleyicilere aktarmıştır. Haberin arka plan bilgisi olarak, "bu toplantının ardından sosyal medyada ve bazı haber organlarında Gezi Parkı'na müdahalede bulunacağı söylentisinin çıktığı" verilmiştir. Ancak muhabir birincil tanımlayıcıların kaynaklığına başvurup böyle bir şeyin gerçekleşmeyeceği bilgisi aldıklarını izleyicilere aktarmıştır. Muhabirin söyleminin devamında "Gezi Parkı'nda kalabalığın artması" tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Muhabirin söyleminde tematik anlamda ön plana çıkarılan bir diğer tema, "başörtüme dokunma, inancıma dokunma" sloganıyla kapalı ve açık kadınların yürüyerek Taksim'e geldiği şeklindedir. Üst sesin söyleminde ise antikapitalist Müslümanların Taksim Meydanı'nda Cuma Namazı kıldığı tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır.

"Gazi'de Olaylı Gece" başlıklı haberde ise İstanbul'un diğer semtlerine sıçrayan Gezi Parkı protestolarına ait detaylara yer verilmiştir. Spiker, olayların arka plan bilgisi olarak "eylemcilerin yollara barikat kurup, ateşe vermesini" göstermiştir. Üst ses ise 2 bin kişinin toplanarak İsmet Paşa Caddesi'ni trafiğe kapatıp lastik yaktığını izleyicilere aktarmıştır. Olaylara ait görüntüler de ekrana yansıtılırken üst ses, aktarıcı rolünü üstlenmiştir. Şematik çözümlemeye göre durum bilgisi verilen haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

Gezi Parkı konulu bir diğer haberde bir önceki başlığın tam tersi "*Olaysız ilk gece"* ifadesi başlığa taşınmıştır. Spiker habere ait detayı şu sözlerle vermiştir: "*Gelelim Başkent Ankara'ya. Dün gece de binlerce kişi sokaktaydı. Günler sonra ilk kez çatışma yoktu."* Üst sesin söyleminde de Ankara'da ilk kez olaysız bir gece geçirildiği aktarılmıştır." Tematik çözümlemeye göre Ankara'daki eylemcilerin polisin çağrısına kulak verdiği ve sessizliğin hakim olduğu" haberde ön plana çıkarılmıştır.

"*Kuğulu'da çadırlar söküldü!"* başlıklı bir diğer haber ise Ankara'da bir anlık gerilim yaşandığı bilgisinden üretilmiştir. Muhabir, polisin Kuğulu Park'ta çadırda eylemlerini sürdüren gençlerin çadırlarını kaldırmalarını istemesi üzerine, eylemcilerin çadırlarını söktüğünü belirtmiştir. Muhabir eylemcilerin gerginlik olmaması için çadırlarını söktüğü yorumunda bulunmuştur. Üst sesin söyleminde ise CHP Milletvekili Aylin Nazlıaka ve Bülent Tanık'ın çadırlar sökülürken orada olduğu bilgisi izleyicilere aktarılmıştır.

7 Haziran 2013 tarihli bir başka haberin söyleminin odağına Adana'da protestolar sırasında hayatını kaybeden şehit polis memuru Mustafa Sarı yerleştirilmiştir. "*Şehit polise veda…"* başlıklı haberde spiker, "Başbakan'ın cenaze töreni sırasında şehidin ailesini arayıp başsağlığı dilediği" bilgisini izleyicilere aktarmıştır. Tematik çözümlemeye göre haberde Başbakan'ın aileye başsağlığı dilemesi ön plana çıkarılan anlam olmuştur. Üst sesin söyleminde ise haberin retoriği güçlendirilmek için hikaye haber şeklinde sunulmuştur.

Sosyal medyayı oldukça meşgul eden bir konu olan "sopalı polisler" yine aynı başlıkla Kanal D'de yer almıştır. Spiker, İzmir ve Antalya'da ortaya çıkan eli sopalı sivillerin, polis olduğunun belirlendiğini ve soruşturma başlatıldığını aktarmıştır.

Antalya'da bahsi geçen bu sivillerin bir genci dövdüğüne ilişkin görüntüler ekrana yansıtılırken üst ses, görüntüleri yorumlayarak bu görüntülerin delil olduğunu belirtmiştir. Haberin devamında ise tüm yurttan coşku dolu eylem görüntüleri ekrana aktarılmıştır. Bu anlamda başlık ve haber uyumsuzluğu tespit edilmiştir.

Başbakan Erdoğan'ın eylemcileri "çapulcu" olarak tanımlamasının ardından bu kelime oldukça sansasyonel bir hal almıştır. Konuya ilişkin "*Kim bu çapulcular?"* başlıklı haberde spiker, Gezi Parkı eylemcilerinin "Evet, biz çapulcuyuz" dediğini izleyicilere aktarmıştır. Haber, eylemcilerin kim olduğuna yönelik yapılan bir anketin sonucundan yeniden üretilmiştir. Bilgi Üniversitesi'nin eylemcilerin kimliğine ait yaptığı bu anketi sonucundan üretilen haberde "eylemcilerin çoğunluğunun partili olmadığı" sonucu tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca %54'ünün hiçbir kitlesel eyleme katılmadığı eylemcilerin, neredeyse çoğunluğunun Başbakan'ın tavrını otoriter bulduğuna ait sonuçlar da aktarılmıştır. Böylelikle haberin retoriğinde bilimsel bir anketin sonucu dayanak gösterilerek, "gençlerden oluşan eylemcilerin partizan olmadığı ve demokratik haklarını savundukları" anlamı güçlendirilmek istenmiştir.

8 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı konulu ilk haber hükümet kanadından verilmiştir. "*Erdoğan MKYK'yı topladı"* başlıklı haberde spiker ve muhabirin söylemlerinde "AK Parti İl Başkanlığı'nın polis bariyerleriyle çevrelenmiş olduğu" tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Bu anlam ön plana çıkarılarak Ak Parti'nin güvende hissetmediği ima edilmiştir. Aynı şekilde üst sesin söyleminde de bu anlam güçlendirilmiştir: *"Kritik toplantı olağanüstü güvenlik önlemleri altında başladı."* Üst sesin söyleminin devamında MKYK'ya yönelik detaylar aktarılmıştır.

"*MKYK sonrası açıklama"* başlıklı bir diğer haberde ise toplantıya ait açıklamalar izleyicilere sunulmuştur. Spiker, Başbakan Yardımcısı Hüseyin Çelik'in "eylemler çevre duyarlılığından çıkarılıp farklı mecralara kaydırıldı." şeklindeki açıklamasını ve erken seçim olmayacağına dair sözlerini yorumsuz bir şekilde aktarmıştır.

Yine MKYK sonrası üretilen bir başka haber *"Başbakan Çiçek'le Görüşecek"* başlığıyla verilmiştir. Muhabir görüşme talebinin Meclis Başkanı Cemil Çiçek'ten geldiğini belirterek bu görüşmenin sürpriz olduğunu ve yine görüşmeyi kritik zirve olarak tanımlamıştır. Kritik olarak tanımlamasının arka plan bilgisi olarak ise Cemil

Çiçek'in Ankara'da yapmış olduğu açıklamalarda *"Hak ve Özgürlük Talebine sonuna kadar EVET!', "Cebir ve şiddete HAYIR!"* sözleri verilmiştir. Bu anlamda Çiçek'in eylemlerden yana bir tavır sergilediğini ve mevcut görüşmede Başbakan'a karşı duracağı yönünde bir anlam haberde üretilmiştir.

Gezi Parkı konulu bir diğer haberin söyleminin odağına ise İstanbul Belediye Başkanı Kadir Topbaş yerleştirilmiştir. *"AVM, Otel ve Rezidans olmayacak"* başlıklı haberde spikerin söyleminde Topbaş'ın Topçu Kışlası'nın yapılacağına dair açıklamaları aktarılmıştır. Üst sesin söyleminde ise Taksim Platformu'ndan mimarlarla Topbaş'ın görüştüğü belirtilerek, izlenecek yöntemin farklı olacağı yorumu yapılmıştır. Bu sırada "*Bundan sonra halka sorulacak"* ifadesi başlığa taşınarak farklı olarak tanımlanan yönteme dair ipucu verilmiştir.

"*Millet nefes alamıyor"* başlıklı haber ise CHP lideri Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarından inşa edilmiştir. Spiker, Samanyolu kanalına konuşan Kılıçdaroğlu'nun hükümet ve Başbakan'ı eleştirdiğini belirtmiştir. Kılıçdaroğlu'nun kendi ağzından yaptığı açıklamalar ekranda gösterilirken tematik anlamda ön plana çıkarılan anlamlar başlığa taşınmıştır. Bu başlıklar şöyledir:

"Başbakan yumuşak konuşsaydı…"

"CHP'nin eylemi değil"

"Arap Baharı'na benzemiyor"

"Toplumun üstünde baskı var"

"Direnen de polis de bizim"

"Darbeye teşebbüs komedi"

Üst ses ise Kılıçdaroğlu'nun Gezi eylemlerinin kendince gerekçesini anlattığını belirterek Kılıçdaroğlu'nun konuşmalarını yorumsuz bir şekilde özetlemiştir.

Muhalefet kanadından Gezi Parkı'yla ilgili üretilen söylemlerden oluşturulan bir diğer haber "*Siyasal irade yenilenmelidir"* başlığıyla verilmiştir. Bahçeli'nin söylemin odağına yerleştirildiği bu haberde spiker ve üst sesin söyleminde "Bahçeli'nin Başbakan'a sert çıktığı" ifadeleri yer almıştır. Tematik çözümlemeye göre haberde

"Bahçeli'nin Gezi Parkı olayları üzerinden hükümete yüklendiği" anlamı ön plana çıkarılmıştır. Birincil tanımlayıcının açıklamalarından oluşan haberde herhangi bir yorum yer almamıştır.

Gezi Parkı eylemlerini "direniş" olarak tanımlayan kanal "*Gezi'nin 11. Günü…"* başlıklı haberin retoriğini yine "direniş ruhu" üzerinden kurmuştur. Bu anlamda kanal, eylemlerin başlangıcından bu yana "Başbakan ve hükümete karşı direnen gençlerin haklı eylemleri" anlamından inşa ettiği haberlerini aynı anlamla üretmeye devam etmiştir. Spikerin söyleminde bu anlam "*Taksim Meydanı ve Gezi Parkı'nda direniş bugün de sürdü."* sözleriyle güçlendirilmiştir. Üst sesin söyleminin retoriğinde ise eyleme katılan kalabalık üzerinden haberin anlamı güçlendirilmek istenmiştir:

"Saatler ilerledikçe kalabalık da arttı. Galatasaraylısı, Fenerbahçelisi, Beşiktaşlısı yan yanaydı. Dev bir Türk Bayrağı açıldı sloganlar atıldı. Bunlar da dilek balonları. Dilekler tutuldu balonlar özenle yakıldı gökyüzüne bırakıldı."

Haberde tematik anlamda ön plana çıkarılan bir diğer anlam ise Avrupa Komisyonu genişlemeden sorumlu üyesi Stefan Füle ve Avrupa Birliği Bakanı Egemen Bağış arasında Twitter arasında geçen Tweet atışması olmuştur. Füle ve Bağış'ın Tweet'lerini üst ses şöyle aktarmıştır:

"Avrupa Komisyonu Genişleme'den Sorumlu Üyesi Stefan Füle parka gitti. 'Demokrasi, toplumun her iki tarafını dinlemek anlamına geliyor.' diye Tweet attı. Bir sonraki Tweet de daha sertti. 'İstanbul'daki konferansta saygı ve kapsayıcı diyalog isteyenlere el uzatma fırsatının kaçmış olmasından dolayı hayal kırıklığına uğradım.' dedi. Avrupa Birliği Bakanı Egemen Bağış'tan twitter üzerinden cevap geldi. Bağış, 'Başbakan Erdoğan'ın Demokratik Talepleri memnuniyetle karşıladığını ancak teröre ve Vandalizm'e teslim olmayacağını' yazdı."

Bir sonraki haberde Gezi Parkı olayları sebebiyle İstanbul'un çeşitli semtlerinde polis ve eylemcilerin karşı karşıya gelmesine ilişkin detaylar yer almıştır. *"Gazi'de olaylı gece"* başlıklı bu haberi spiker, "*Gezi Parkı'nda yaşanan olayları protesto eden grupla polis çatıştı."* ifadeleriyle aktarmıştır. Şematik çözümlemeye göre durum tanımlamasından oluşan haberin arka plan bilgisi olarak "göstericilerin polise Molotof

kokteyli ve havai fişek atması sonucunda polisin de karşılık verdiği" gösterilmiştir. Olayların önemli olduğu, haberin retoriğinde protestocuların sayısının rakamsal ifadeyle verilmesiyle anlatılmak istenmiştir. Çatışmaya dair detaylar ekranlara yansıtılırken, elinde bir silah olan maskeli kişiye ait görüntülere geçilmiştir. Üst ses bu kişinin polis tarafından arandığı detayını aktarmıştır.

"*O polislere soruşturma"* başlıklı bir diğer haberde ise İzmir'de sahil kenarındaki gençleri saçlarından çekerek götüren polisler işaret edilmiştir. Spiker de başlıkta geçen "o" kelimesine "*İzmir'de Gezi eylemlerinde şiddet uygulayan polisler hakkında soruşturma açıldı."* sözleriyle açıklık getirmiştir. Haberde tematik anlamda öne çıkarılan bu anlamın yanı sıra "eylemcileri sosyal medya üzerinden örgütlediği öne sürülen 5 kişinin gözaltına alınması" da ön plana çıkarılan diğer anlam olmuştur.

Üst ses, İzmir Kordon'da gençlerin saçını çekip, coplayan polislerin görüntüsü ekrana verilirken bu görüntüleri "yanlış" olarak yorumlamıştır. Üst sesin söyleminin devamında ise "12 kişinin sosyal medya üzerinden örgütlediği eylemcilerle polisi taşlatması nedeniyle arandığını, 5'inin gözaltına alınırken 7'sinin ise halen arandığı" bilgisi yer almıştır. İç içe geçmiş bu 2 haberin ikincisinde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır. Haber durum bilgisinden oluşmuştur.

9 Haziran tarihli Kanal D Ana Haber Bülteni'nde Gezi Parkı konulu ilk haber "*Bize Millet hesap sorar"* başlığıyla yayınlanmıştır. Spiker Gezi Parkı eylemlerinin Türkiye'nin birinci gündemi olmaya devam ettiğini belirterek, İktidar ve muhalefetin gündeminin de Gezi Parkı olduğu sözüyle haberi sunmaya başlamıştır. Spiker, Başbakan'ın gündüz Adana ve Mersin'de konuşup dönüşte ise Esenboğa Havalimanı'ndan tabanına seslendiğini belirtmiştir. Haberin devamında canlı yayınla Ankara muhabirine bağlanılmıştır. Muhabir, Başbakan'ın Gezi Parkı eylemcilerine *"7 ay daha sabredin, Gezi Parkı'na çıkacağınıza 7 ay sonra sandıkta hesaplaşalım."* sözlerini sarf ettiğini belirterek, Başbakan'ın eylemcilerin içkiyle camiye girdiğine dair ülkeyi ikiye bölen sözlerin de dahil olduğu, konuşmasından ön plana çıkan anlamları izleyicilere aktarmıştır. Başbakan'ın konuşmasından ön plana çıkarılan detaylar şu ifadelerle başlığa taşınmıştır:

"15 ve 16 Haziran'da 2 miting yapacak"

"Kefenimizi giyip çıktık yola…"

"Millet getirdi, millet götürür"

"Camiye içkiyle girdiler"

"Faiz lobisi kendine çeki düzen ver!"

"Bunun bedelini ağır ödeyeceksiniz"

"Ümüğünü sıkarız…"

Yine Başbakan Erdoğan'ın söylemin odağına yerleştirildiği bir diğer haberde ise Adana ve Mersin'de yapmış olduğu konuşmaları yeniden üretilmiştir. "*Küfür eden benim gençliğim olamaz"* başlıklı haber birincil tanımlayıcı olan Başbakan'ın söylemlerinden güçlendirilmeden yeniden üretilmiştir. Editör, Başbakan'ın konuşmalarından önemli gördüğü detayları şu ifadelerle başlığa taşımıştır:

"Birkaç çapulcu…"

"Gezi Parkı'nı bilmezlerdi"

"Onların ki hak değil miydi?"

"Hesabı sandıkta sorun"

"Onun da hesabını soracağız!"

Üst sesin söyleminde ise havaalanına toplanan kalabalığa ait detaylar verilmiştir. Yine üst ses Mersin'de 17. Akdeniz Oyunları Tesisleri'nin Toplu Açılışına katılan Başbakan'ın spordan çok siyaset konuştuğu yorumunu yapmıştır. Bu anlamda haberin semantiğinde Başbakan Erdoğan'ın Gezi Parkı olaylarını gündeminin birinci sırasına taşıdığı ima edilmiştir.

9 Haziran tarihinde Gezi Parkı konulu bir başka haberde Ankara'da yaşanan gelişmeler aktarılmıştır. "*Kızılay'da polis müdahale etti"* başlıklı haberde 8 Haziran'ı 9 Haziran'a bağlayan gece "Kızılay'a polisin yaptığı müdahale" yeniden üretilmiştir. Üst sesin söyleminde "polisin protestoculara sert müdahale ettiği" yorumuna rastlanmıştır.

Ayrıca bu sert muamelenin ilk olmadığı "yine" kelimesiyle aktarılmıştır. Haberin retoriği de polisin sert tutum sergilediği anlamından kurulmuştur.

Bir sonraki haber ise Gezi Parkı eylemlerine destek veren futbol taraftarlarının bilgisinden üretilmiştir. "*Taraftarlar Gezi için yürüdü"* başlığıyla verilen haberde tematik çözümlemeye göre "farklı futbol takımı taraftarlarının Gezi Parkı eylemlerinde birlikte destek verdikleri" anlamı ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca haberde "Gazi Mahallesi'nde yaşanan olaylar" da bir diğer ön plana çıkarılan tema olmuştur. Muhabirin söyleminde Gezi Parkı'ndaki kalabalığa dikkat çekilmiştir. Üst sesin söyleminde ise yaşananlar "*Taksim'de eğlence Gazi Mahallesi'nde ise olaylar vardı."* sözleriyle yorumlanmıştır. Haber şematik çözümlemeye göre durum tanımlaması üzerinden inşa edilmiştir. Yaşananlara dair gelişmeler güçlendirilmeden izleyicilere aktarılmıştır.

9 Haziran tarihinde "*Taksim'de Gezi Mitingi"* başlıklı haberde, Taksim'e canlı yayın bağlantısı yapılmıştır. Muhabir, "Gezi Parkı eylemlerinin 13. gününün en kalabalık günü" olduğunu söyleyerek, saat 16.00'da başlayan mitinge dair detayları izleyicilere aktarmıştır. Aynı zamanda Taksim Platformu üyeleri ile görüştüğünü belirten üst ses, üyelerin "*Dört ana talebimiz var, o talepler yerine getirilene kadar biz burada olacağız."* şeklinde açıklama yaptıklarını belirtmiştir. Haberin retoriği platform üyelerinin bahsettiği 4 talebin yerine getirilene kadar eylemcilerin Taksim'de kalmaya devam edeceği anlamından üretilmiştir. Makro analizin bir ayağı olan tematik çözümlemeye göre aynı anlam haberde ön plana çıkarılan tema olmuştur.

Gezi Parkı konulu yayınlanan bir başka haberin söyleminin odağına ise Vali Mutlu alınmıştır. "*Vali Mutlu özür diledi"* başlıklı bu haberde spiker, Hüseyin Avni Mutlu'nun Twitter hesabı üzerinden "Gezi Parkı olayları nedeniyle özür dilediğini" belirtmiştir. Tematik çözümlemeye göre "Vali Mutlu'nun eylemcilerden özür dilediği" aynı zamanda ön plana çıkarılan tema olmuştur. Yine makro analizin bir diğer ayağı olan şematik çözümlemeye göre ise haberde yorum içeren ifadelere rastlanmamıştır.

Ülke çapında yaşanan Gezi Parkı eylemlerini destek mitinglerine ait bilgilerden üretilen "*Her yer Gezi Parkı"* başlıklı haberde İzmir ve Adana'daki gelişmeler aktarılmıştır. İzmir'de yaşananlar üst ses tarafından "görsel şölen" olarak tanımlanırken,

haberin inandırıcılığının artırılması için "onlarca kentten binlerce kişi sokaktaydı" şeklinde rakamsal ifadeler kullanılmıştır. Adana'da yaşanan gerginlik aktarılırken de yine rakamsal ifadeler kullanılmış ve olayların arka planı olarak "Gezi Parkı eylemlerine destek veren 2 bin kişilik bir gruba başka bir grubun taşla saldırdığı" gösterilmiştir. Üst sesin söyleminin devamında ise iki grubu ayırmak için CHP Milletvekili Ümit Özgümüş ve Emniyet Müdürü'nün araya girdiği bilgisi verilmiştir. Haberin genel retoriğinde Gezi Parkı gösterileri desteklenirken, gösterilere çok sayıda destek geldiği fikri, izleyicilere aktarılmak istenmiştir.

Siyasi kanattan oluşturulan haberlerin ilki hükümet cephesinden gelmiştir. Spiker, hükümetin her kesiminden kişinin gündeminin Gezi Parkı eylemleri olduğunu belirterek en ilginç tespitin Bülent Arınç'tan geldiği yorumunu yapmıştır. *"Birilerinin silkelemesi lazım"* başlıklı haberde üst ses, Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz'ın Bingöl'de "Kalkınmamızı istemeyenlerin oyunu bu" sözlerini ve Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan'ın ise eylemleri ekonomiyle ilişkilendirdiğini aktarmıştır. Spiker, ilginç olarak yorumladığı Bülent Arınç'ın *"Yaşanan olaylar insanları kendine getirmeli."* sözlerini de güçlendirmeden aktarmıştır. Ancak haberin semantiği incelendiğinde Arınç'ın açıklaması "AK Parti hükümetinin kendisine yönelik bir özeleştiri yapması gerektiği" anlamına geldiği için; spiker bu açıklamaya "ilginç" sıfatıyla dikkat çekip ön plana çıkardığı tespit edilmiştir. Böylelikle Arınç'ın mevcut açıklamasına editoryal bir katılım gözlenmiştir.

Bürokrasi cephesinden oluşturulan bir başka haberde ise AB Bakanı Egemen Bağış ve Avrupa Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Üyesi Stefan Füle, söylemin odağına yerleştirilmiştir. "*Köpekler istedi diye…"* başlıklı haberde spiker, Egemen Bağış'ın *"Köpekler istedi diye atlar ölmez."* atasözüyle dış güçleri eleştirdiğini belirtmiştir. Aynı atasözü başlığa da taşınarak anlamı güçlendirildiği görülmektedir. Haberin devamında "*Bağış'tan Füle sert eleştiri"* şeklinde başlık değiştirilmiştir. Üst sesin söyleminde ise Stefan Füle'un hükümetin Gezi Parkı ile ilgili durumunu eleştirerek Başbakan için Twitter hesabı üzerinden "*Fırsatı kaçırdı"* şeklinde bir Tweet attığı; Bakan Bağış'ın da Habertürk'ün canlı yayınında "*Fülen'un kavrama sorunu var"* şeklinde bir söz sarf ettiğini izleyicilere aktarmıştır.

AB'nin AK Parti hükümetini eleştirdiği anlamından üretilen haberin devam kısmında ise *"Swoboda'dan ikinci mesaj" ve "Merkel Ankara'yı uyardı"* başlıkları ile Avrupa Parlamentosu'nun olaylara gösterdiği tepkinin artarak devam ettiği bilgisi güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Bu bağlamda polisin orantısız güç kullanmasına Avrupa'nın da tepki gösterdiği izleyicilere aktarılmaya çalışılmıştır.

9 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı konulu muhalefet kanadından üretilen ilk haberin söyleminin odağına CHP Genel Başkan Yardımcısı Haluk Koç yerleştirilmiştir. Üst ses, Koç'un "Gezi olaylarının sonunun sandığı işaret ettiği" yönünde mesaj verdiğini aktarmıştır. *"BDP'den Gezi ve süreç uyarısı"* başlıklı bir diğer haber ise BDP Eş Başkanı Demirtaş'ın hükümete Gezi sürecine ilişkin yaptığı uyarı yeniden üretilmiştir. İki haberde de herhangi bir yoruma rastlanmamıştır. Şematik çözümlemeye göre haberler durum kısmından üretilmiştir.

10 Haziran 2013 tarihinde Kanal D Ana Haber Bülteni'nde Gezi Parkı konulu ilk haber birinci sıradan verilmiştir. "*Eylemler sonrası ilk toplantı"* başlıklı haberi spiker, *"AK Parti MKYK'yı toplayan Başbakan Erdoğan'ın üç ayrı ilde miting düzenlediği ve ertesi güne de Bakanlar Kurulu Toplantısıyla başladığı"* sözleriyle aktarmıştır. Spiker, toplantının en önemli gündem maddesinin Gezi Parkı eylemleri olduğunu söylerken "*Gündem: Gezi Parkı"* ifadesi başlığa taşınmıştır. Böylelikle tematik anlamda "Bakanlar Kurulu Toplantısı'nda Gezi Parkı'na ilişkin gelişmelerin tartışıldığı" bilgisi ön plana taşınmıştır. Haberin devamında canlı yayınla muhabire bağlantı kurulmuştur. Muhabirin söyleminde ise toplantının halen devam ettiği ancak "eylemlerin nasıl bitirileceğine dair Bakanlar Kurulu'nda değerlendirilmelerin yapıldığı" şeklindeki kendi izlenimi aktarılmıştır.

Bir sonraki haberin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. "*4 ayrı yerde 4 ayrı konuştu"* başlıklı haber, Erdoğan'ın mitinglerine ait detaylardan üretilmiştir. Spikerin söyleminde ise başlıkta yer alan ifade açıklanarak, "Başbakan'ın Ankara'da 4 ayrı bölgede konuştuğu" aktarılmıştır. Yine spiker, Erdoğan'ın konuşmasında hem rica hem de çok sert uyarı olduğu yorumunda bulunmuştur. Üst sesin söyleminde ise Başbakan Erdoğan'ın yaptığı konuşmalar bir takım çıkarımda bulunarak özetlenmiştir. Bu söylemin semantik analizine bakıldığında net bir dille

yoruma rastlanmasa da "Başbakan'ın eylemcilere ve eylemleri destekleyenlere karşı öfkeli olduğunun" ima edildiği görülmüştür. Üst sesin söylemi şu şekildedir:

"Eylemcilere destek veren sanatçılara 'yazıklar olsun' diyerek özel parantez açtı. Atatürk Kültür Merkezi'ni yıkmaya kararlı olduklarının altını çizdi. Günlerdir faiz lobisine karşı uyarıyor Erdoğan. Altınpark'ta tekrarladı sözlerini. Eylemcileri yeniçerilere benzeten Başbakan, ana muhalefete de yüklendi."

Üst sesin "Başbakan'ın ana muhalefete yüklendi" yorumunun hemen ardından yayınlanan bir diğer haberde, muhalefetten Başbakan'a gelen açıklamalar aktarılmıştır. "*Biz Demokrasi dili anlıyoruz"* başlıklı bu haberde MHP, CHP ve BDP'nin Başbakan'ın "anladığınız dilden konuşuruz" şeklindeki sözlerine gösterdikleri tepki yeniden üretilmiştir. Üst ses, parti sözcülerinin açıklamalarını aktarırken ortak kanaatin "Başbakan'ın üslubunu yumuşatmazsa ülke çatışmalara sürüklenebilir" şeklinde olduğunu belirtmiştir. Birincil tanımlayıcıların söylemlerinden üretilen bu haber, şematik çözümlemeye göre durum tanımlamasından inşa edilmiştir.

"*Polisin ismi verilmedi"* başlıklı bir başka haberde ise Ankara'daki gösterilerde polis kurşunuyla başından vurulan Ethem Sarısülük'ü vuran polisin isminin verilmemesine, Sarısülük ailesinin tepki gösterdiği aktarılmıştır. Üst sesin söyleminde ise olayın ihmal edildiği şu sözlerle ima edilmiştir: "*Üzerinden günler geçti ama o polis hala bulunamadı."* Üst ses söyleminin devamında olayların art alan bilgisini vererek olaya dair gelişmeleri aktarmıştır. Olay yerinde tanıklarla keşif yapıldığını belirten üst ses, "*Orantısız güç kullanımı zaman zaman Milletvekilleri ile polisi de karşı karşıya getiriyor."* şeklinde bir yorumda bulunmuştur. Bu yorumun ardından "*Emniyet: inciniyoruz"* ifadesi başlığa taşınmıştır. Üst ses ise CHP'li Levent Gök ve Süheyl Batum'un polisler için kullandığı ağır ifadeler üzerine Emniyetten isim verilerek tepki gösterdiğini izleyicilere aktarmıştır. Haberde tematik çözümlemeye göre "Ethem Sarısülük'ü vuran polisin kimliğinin gizlendiği" ve "polisin orantısız güç kullandığı" anlamları ön plana çıkarılmıştır.

Ankara'da Gezi Parkı protestoları sırasında yaşananlardan üretilen "*Ankara'da polis müdahalesi"* başlıklı haberin söyleminin odağına 9 Haziran gecesi Kennedy ve Kızılay caddelerindeki polis müdahalesi alınmıştır. Üst ses ise bu yaşananların artık

alışılagelmiş şeyler olduğunu *"Gece yine gaz bulutu kapladı Ankara'yı."* sözleriyle ima etmiştir. Üst ses "Atatürk Bulvarı'na inen bir grubu arkadaşları geri dönmeleri için ikna ederken, polisin çok beklemeden müdahale başlattığı yorumunda bulunmuştur." Üst sesin bu söylemi şematik çözümlemeye göre incelendiğinde yorumdan oluştuğu görülmektedir. Haberin devamında ise inandırıcılığı güçlendirilmek için öyküleştirilerek aktarılmıştır:

"Biber gazından kaçanlar polisin copundan kaçamadı. Daha sert müdahaleler de vardı. Polis yakalayabildiklerini gözaltına aldı. Kızılay'daki müdahalenin ardından Kennedy Caddesi'ndekiler de yola barikat kurdu. Çok geçmeden oraya da polis geldi. Basınçlı sularla, gaz bombalarıyla ve plastik mermilerle… İşte Ankara'nın gecesi!"

Gezi Parkı konulu bir diğer haberde Gezi Parkı'na ait detaylar haberleştirilmiştir. Spiker parkın günlük düzenli olarak eylemciler tarafından temizlendiğini vurgulayarak buna Belediye'nin ilaçlama ekiplerinin de katıldığı bilgisini vermiştir. Spikerin söyleminde tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan anlam ise "Çarşı Grubu Liderlerinden Bülent Ergeç'in bir seyyar satıcı tarafından bıçaklanmış" olduğudur. Muhabirin söyleminde ise "Gezi Parkı çevresinde kötü bir koku olduğu ve bunun önüne geçmek için Belediye ekiplerince temizlik çalışmaları yapıldığı" tematik olarak ön plana çıkarılmıştır.

Üst sesin söyleminde ise "Gezi Parkı'nda hakim olan eğlence şenlik havası" ön plana çıkarılmıştır. Üst sesin söyleminin devamında spikerin söyleminde geçen bıçaklama olayını detaylandırmış ve "Çarşı grubunun içki satan seyyar satıcıları alandan çıkarmak istediğini, birinin buna itiraz ederek Bülent Ergenç'i bıçakladığı" olayın arka plan bilgisi olarak verilmiştir.

Üst sesin söyleminde tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan başka bir tema ise oyuncu Mehmet Ali Alabora ile ilgilidir. Üst ses "Mehmet Ali Alabora'nın Gezi Parkı eylemlerinde attığı tweetler nedeniyle hedef tahtası haline geldiği" şeklinde bir yorum yapmıştır. Alabora'nın basın açıklaması yaptığını ve can güvenliğinin tehlikede olduğu yönündeki sözleri izleyicilere aktarılmıştır. Alabora'nın hedef gösterildiği şeklinde bir yorum yapan üst ses bu yorumunun arka plan bilgisi olarak gösterdiği *"Mehmet Ali Alabora'nın başrolünde olduğu Mi Minör adlı tiyatro oyununun*

da Gezi Parkı Eylemleri'nin provası olduğu iddia edilmişti." sözleriyle bir hatırlatmada bulunmuştur.

"*O Müezzin hakkında inceleme"* başlıklı bir haberde ise Dolmabahçe Bezm-i Alem Valide Sultan Camii'ni revir olarak kullanan eylemcilere izin veren müezzin hakkında inceleme başlatıldığı bilgisi yer almaktadır. Spiker olayların arka plan bilgisi olarak "Başbakan Erdoğan'ın eylemcilerin o camiye ayakkabılar ve bira şişeleriyle girdikleri" sözlerini göstermiş ve eylemcilerden yana bir tutum sergileyerek şu yorumda bulunmuştur:

"2 Haziran gecesi polis müdahalesinde yaralananlara caminin kapısını açan müezzin hakkında inceleme başlatıldı."

"O Müezzin Hakkında İnceleme…" başlıklı bu haberde muhabir ise "müezzinin caminin kapılarını eylemcilere açması yüzünden inceleme başlatıldığını" ima eden bir yorum yapmıştır. Haberin devamında *"Camide İçki İçtiler'' iddiası…" ve "Müezzin Fuat Yıldırım İzne Çıktı"* ifadeleri başlığa taşınmıştır. Olaylara ait görüntüler ekrana yansıtılırken, üst ses yaşananları özetlemiştir. "Dolmabahçe'de polisin eylemcilere çok sert müdahale ettiğini" hatırlatan üst sesin söyleminde mikro analizin bir ayağı olan retorik çözümlemesinde "müezzinin eylemcilere arka çıktığı için zor durumda kaldığı" ima edilmiştir. Üst sesin söylemi şöyledir:

"…Yaralananlar oldu. Bezm-i Alem Valide Sultan Camii'nin 10 yıllık müezzini Fuat Yıldırım da gece yarısı camiyi açtı. Yaralıları ve onlara yardıma gelen tıp öğrencilerini içeri aldı. Camide küçük bir hastane kuruldu. Yaralılara müdahale edildi… Yaklaşık dört saat boyunca müfettişler sordu Müezzin Fuat Yıldırım yanıtladı. Açıklamayı da Beyoğlu Müftüsü yaptı. Müftü içki içildi iddialarına ise yanıt vermedi. Soruşturma açılıp açılmayacağı bilinmiyor ama müezzin kararı beklemedi ifadesini verdi, yıllık izne ayrıldı."

"*Tazyikli su… Gaz bombası…"* başlıklı bir başka haberde Adana'da yaşanan olaylar haberleştirilmiştir. Üst ses Adana'da eylemcilerin tazyikli suya rağmen ellerinde Türk Bayraklarıyla tazyikli suyun önünde durarak, alanı terk etmediklerini belirtmiştir. Konuşmasının devamında ise çok sayıda kişinin gözaltına alındığını izleyicilere

aktarmıştır. Üst sesin söyleminin devamında "*Sosyal medya operasyonu ile gözaltına alınan 13 kişinin Twitter ve Facebook üzerinden halkı kışkırttıkları suçlamasıyla adliyeye sevk edilerek ifadelerinin ardından serbest bırakıldıkları"* sözleri yer almıştır. Gezi Parkı'na yönelik yapılan operasyonların sosyal medyaya da sıçradığı bilgisinden oluşturulan bu haber, şematik çözümlemeye göre durum bilgisinden üretilmiştir.

Yine sosyal medyayı tematik çözümlemeye göre ön plana taşıyan bir anlamdan üretilen haberin başlığında "*Sosyal Medya sorgulanmalı"* ifadeleri kullanılmıştır. Bu haberin söyleminin odağına Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme akanı Binali Yıldırım yerleştirilmiştir. Spiker, Bakan Yıldırım'ın "Sosyal Medya'yı kimler ne için kullanıyor, araştırılmalı" şeklindeki sözlerini izleyicilere yorumsuz bir ifadeyle aktarmıştır. Üst sesin söyleminde ise olaylar sırasında oldukça gündeme gelen "Mit fişliyor iddialarına" Bakan Yıldırım'ın verdiği cevap yer almıştır. Üst ses, Bakan'ın mekanizmayı örneklerle anlattığını belirterek, "olağandışı bir olay yok" sözlerini yinelemiştir. Şematik çözümlemeye göre durum bilgisinden oluşan bu haberde tematik çözümlemeye ön plana çıkarılan anlam "sosyal medyadan ileti paylaşan insanların MİT tarafından fişlenip fişlenmediği sorusu" olmuştur.

11 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı konulu ilk haber yine birinci sıradan verilmiştir. Polisin Taksim'e girerek AKM ve Cumhuriyet Anıtı üzerinde bulunan pankartları sökmesiyle birlikte Sosyalist Demokrasi Partili (SDP) olduğu iddia edilen bir grubun polisle olan çalışması tüm ülkede ve yabancı basında yer bulmuştur. Bu olayı Kanal D Ana Haber Bülteni "*Polis Taksim'e girdi"* ve "*Polise Molotof ve Havai Fişek"* ifadeleriyle başlığa taşımıştır. Spikerin söyleminde ise tematik çözümlemeye göre bu anlam ön plana şu sözlerle taşınmıştır: "*Polis Taksim'e girdi bazı gruplar polisle çatıştı. Meydan savaş alanına döndü."*

Mikro çözümlemenin bir ayağı olan Lexical çözümlemeye göre ise spikerin yaşananları "Taksim'in savaş alanına döndüğü" benzetmesiyle yorumladığı tespit edilmiştir. Üst sesin söyleminde de benzer ifadeler yinelenerek Vali Mutlu'nun Twitter aracılığıyla Gezi Parkı'nı girilmeyeceğine dair mesaj yazdığını izleyicilere aktarılmıştır. Muhabirin söylemi sırasında ise yaşananlara dair görüntüler ekranlara yansıtılmıştır. Muhabirin olay sırasında yaşananları kendi tanıklığıyla aktardığı bu haber, şematik

çözümlemeye göre durum kısmından oluşmuş ve yaşananlar güçlendirilmeden yeniden üretilerek sadece olayın şiddetine dikkat çekilmiştir:

"Gene karıştı ortalık taşlar, gaz hepsi yağıyor adeta savaş alanına döndü. Birkaç saniye sürüyor duruluyor arkasından yine başlıyor. En şiddetli direniş Tarlabaşı tarafında Taksim Meydanına girişte yaşanıyor. Bir grup burada barikatların arkasında. Polis onları barikatlardan sökmeye çalışıyor. Bakın atılan gaz bombası yoğun ve metrodan çıkan vatandaşlar o gaz dumanıyla karşılaşıyorlar. Bakın çıkmakta da güçlük çektiklerini görüyoruz."

Yine Vali Mutlu'nun söylemin odağına yerleştirildiği "*Vali: Pankart temizliği yapıldı"* başlıklı bir diğer haberde Mutlu'nun yaptığı açıklamalar yeniden üretilmiştir. Spiker, İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu'nun kameraların karşısına geçerek vatandaşa *"Polise karşı koymayın ve polisle çatışanlara destek vermeyen Gezi Parkı'ndaki eylemcileri değerli görüyoruz."* şeklindeki sözlerini izleyicilere aktarmıştır. Üst ses Vali Mutlu'nun *"İstanbul'un imajını bozan ve Atatürk heykelini ve AKM'yi reklam panosu haline getiren görüntüleri ortadan kaldırma amaçlı müdahalede bulunulduğu"* şeklinde bir açıklama yaptığını belirtmiştir.

Üst ses, Vali Mutlu'nun müdahalenin ardından sosyal medya ve diğer medya organlarında, sivil polislerin provokasyon yaptığı iddialarına verdiği cevabı "*Molotof atan göstericinin kimliğini Vali Twitter'dan duyurdu. Adı Ulaş Bayraktoroğlu. SDP MYK üyesi. Devrimci Karargah Operasyonu'nda tutuklanıp bir yıl hapis yattı."* bu sözlerle aktarmıştır. Haberin devamında polisin bir binaya yaptığı baskına ait görüntüler ekrana yansıtılırken, muhabir *"Molotof atan grupların parti binasına girdiği polisin ise demir kapıları kırarak onlara ulaştığını ve 70 kişinin gözaltına alındığı"* bilgisini izleyicilere aktarmıştır. Taksim'de yaşanan bu olay yeniden üretilirken herhangi bir yorum yapılmamıştır. Haber durum bilgisinden üretilmiştir.

11 Haziran tarihine ait Taksim Meydanı'na yapılan operasyondan üretilen 2 haberde de Vali Mutlu'nun Gezi Parkı'na girilmeyeceğine dair yapmış olduğu açıklamadan söz edilmiştir. Ancak "*Polis Gezi Parkı'na girdi, çıktı"* başlıklı bir diğer haberde polisin kısa süreliğine de olsa Gezi Parkı'na girdiği bilgisi yeniden üretilmiştir. Spiker bu durumun arka plan bilgisi olarak "parkın merdivenlerinden taş atılmasını"

göstermiştir. Olaya ait görüntüler ekrana yansıtılırken üst ses de "Gezi Parkı'ndan polise taş atıldığını ve polisin de parkın girişindeki birkaç çadırı yıkıp, afiş ve posterleri indirdiğini ancak fazla durmayarak geri çekildiğini" yinelemiştir.

Haberin devamında ise olay anına ait görüntüler ekrana yansıtılmıştır. Muhabir de olay anına ait detayları kendi tanıklığıyla izleyicilere aktarmıştır.

Bir sonraki haberde Çağlayan Adliye Sarayı'nda Gezi Parkı'na destek veren avukatlarla polis arasında yaşanan gelişmeler yeniden üretilmiştir. "*Adliye'de avukatlara müdahale"* başlığıyla verilen haberi spiker *"Gezi Parkı'na destek veren avukatlara da polis müdahale etti.*" sözleriyle sunmuştur. Lexical çözümlemeye göre spikerin bu olayı aktarırken "avukatlara da polis müdahale etti" sözünde kullandığı "de" ile polisin yapmış olduğu müdahalenin çemberini genişlettiğini ima etmiştir. Çağlayan Adliyesi'yle ilgili görüntüler ekrana geldiğinde "*Polis gazla dağıttı"* başlığı ekrana taşınmıştır. Üst ses olaya ait detayları yorumsuz bir şekilde aktarmıştır.

"*Köşk'te Gezi Zirvesi"* başlıklı haberde ise muhabir Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın olaylar başladıktan sonra ilk kez bir araya geldiklerini belirtmiştir. Muhabir söyleminin devamında Cumhurbaşkanı Gül'ün *"İyi niyetli mesajlar alınmıştır"* sözünü ve Başbakan Erdoğan'ın *"Cumhurbaşkanı'nın mesaj alınmıştır diyerek neyi kast ettiğini bilmiyorum."* sözlerini arka plan bilgisi olarak vermiştir. Bu bilginin üzerine üst ses, *"Çankaya köşkünde bugün asıl bu konu konuşuldu. Mesaj neydi Cumhurbaşkanı ne anladı. Başbakan Cumhurbaşkanına bunu sordu. Karşılıklı fikir alışverişinde bulundular."* şeklinde yorum yapmıştır. Spikerin söylemi semantik çözümlemeye göre incelendiğinde "Başbakan ve Cumhurbaşkanı'nın bir anlamda karşı karşıya geldiklerinin" ima edildiği görülmektedir.

"*Tayyip Erdoğan Değişmez"* başlıklı haberde ise söylemin odağına Başbakan yerleştirilmiştir. Başbakan'ın partisinin grup toplantısında yaptığı açıklamaların yeniden üretildiği haberi spiker Erdoğan'ın sözlerini aktif cümle yapısıyla aktarmıştır. Spikerin söylemi şu şekildedir:

"Başbakan Erdoğan gençlere seslendi. Samimi duygularla oraya giden gençlere bu işi bitirin diyorum ve gözlerinden öpüyorum dedi. Erdoğan yaşananları Menderes'e kurulan tuzağın aynısı diye niteledi ve CHP liderini de istifaya çağırdı."

Başbakan'ın konuşmaları ekrana kendi sesinden aktarılırken Başbakan'ın "*Bu işi bitirin", "Gözlerinizden öpüyorum"* sözleri başlığa taşınarak ön plana çıkarılmıştır. Üst sesin söyleminde ise "Başbakan'ın konuşma yaptığı kürsünün önünde bulunan korumaların hepsinin kırmızı kravat takması" detayına dikkat çekilmiştir. Yine üst ses, *"Başbakan'a göre yaşananların özgürlük mücadelesi olmadığı"* yorumunu yapmıştır. Öznel bir yorum olan bu çıkarımdan, kanalın Gezi Parkı eylemlerini özgürlük mücadelesi olarak yorumladığı bir kez daha görülmüştür.

Bir diğer haberin söyleminin odağına ise CHP lideri Kılıçdaroğlu yerleştirilmiştir. Spiker, Başbakan'ın eylemcilerin camide bira içtiler şeklindeki sözlerine Kılıçdaroğlu'nun "çok sert" çıktığını belirtmiştir. "*Provokatörlük yapma!"* başlıklı bu haberde MHP ve BDP liderlerinin açıklamaları da verilmiştir. Tematik anlamda Kılıçdaroğlu'nun *"Başbakan'ın provokatörlük yaptığı"* sözleri ön plana çıkarılırken MHP Lideri Bahçeli'nin yaptığı konuşmayla "gençlere sahip çıktığı" ve BDP Eş Başkanı Demirtaş'ın da "Erdoğan'ın sokakların vermek istediği özgürlük mesajını anlamadığı" sözleri de ön plana çıkarılan diğer anlamlar olmuştur. Siyasi liderlerin konuşmaları ekrana yansıtılırken konuşmalarından önemli görülen şu açıklamalar başlığa taşınmıştır:

"AKP'nin çöküşü yakındır"

"Gençleri sana yedirtmeyiz"

"Demirtaş'tan espriler…"

"Başbakan'ı Gezi'ye çağırdı…"

"BDP hükümete süreci sordu"

"*Meclis'te Gezi Kavgası"* başlıklı haberde ise söylemin odağına CHP Milletvekili Aylin Nazlıaka alınmıştır. Spiker Gezi eylemlerinin mecliste tansiyonu yükselttiği yorumunu yapmıştır. Üst ses ise Nazlıaka'nın Gezi eylemlerinden fotoğraf kareleri ve bir kelepçeyle kürsüye çıkıp *"Başbakan ellerini ne kadar yıkarsa yıkasın artık o kan*

oradan çıkmayacak görünüyor" sözlerini söylediğini; bunun da "AK Partilileri çok kızdırdığı" şeklinde bir yorum yapmıştır. Muhalefet ve iktidar partisi vekillerinin Meclis'te tartıştıkları bilgisinden üretilen bu haberde üst ses, "Başbakan yüzünden Gezi Parkı eylemlerinde kanlar döküldüğü" fikrini Aylin Nazlıaka'nın üzerinden ima edilmiştir.

12 Haziran 2013 tarihinde Kanal D'de yayınlanan ilk haber birinci sıradan "*Taksim Heyeti AK Parti'de"* başlığıyla verilmiştir. Ancak haberden önce spiker Gezi Parkı'yla ilgili *"Taksim dün akşam yine karıştı. Polis meydanda bulunan kalabalığa gaz ve tazyikli suyla müdahale etti. Bazı gruplar da polise havai fişek ve taşlarla saldırdı. Polis bir ara Gezi Parkı'na da geldi ve bazı çadırları söktü."* sözleriyle genel bir yorum yapmıştır. Ardından başlıkta yer alan haberle ilgili AK Parti Genel Merkezi'ne canlı yayın bağlantısı yapılmıştır. Muhabir, AK Parti'nin MYK toplantısının birinci gündeminin Gezi Parkı olayları olduğunu belirtip, "*İçişleri Bakanı Muammer Güler bir bilgilendirme verdi. Neler yaşandı bu 16 günde? Nasıl olaylar oldu? Brifingin ardından Başbakan Erdoğan talepleri dinledi. Fikir alışverişinde bulundular ve Başbakan Erdoğan'ın çarpıcı ifadeleri var."* ifadeleri ile toplantıyı özetlemiştir. Muhabirin Başbakan Erdoğan'ın çarpıcı ifadeleri var, şeklinde bahsettiği konunun ise Başbakan'ın *"Üç ay öncesinden bu istihbaratın bu tür olayların yaşanacağı istihbaratı bize ulaşmıştı"* sözleri olmuştur. Başbakan'ın bu sözlerinin ardından eylemlerin AK Parti için sürpriz olmadığı yorumunu yapmıştır.

Birincil tanımlayıcı olan Başbakan Erdoğan'ın açıklamalarından oluşan haberin şematik çözümlemeye göre hem durum hem de yorumdan oluştuğu görülmektedir. Yine muhabir Başbakan'ın eylemlerin bir haftada biteceğine dair bir açıklama yaptığını belirterek, bu açıklamayı şu sözlerle yorumlamıştır:

"Konfederasyonu'nu kabul etti Başbakan Erdoğan. Onlarla da Gezi Parkı eylemleri ve çıkan olaylarda esnafın gördüğü zarar daha çok masaya yatırıldı. Ama Başbakan Erdoğan'ın o görüşmeden kalan cümlesi çok çarpıcı. MYK'da "bir haftada biter" dediği eylemler için TESK'den, yine TESK üyelerinden aldığımız bilgiler böyle. "24 saat içinde bu eylem bitecek. Bunun talimatını İçişleri Bakanı'na verdim" dediği iddiası var Başbakan Erdoğan'ın."

Muhabirin Başbakan'ın sözlerine yönelik yaptığı yorumda, eylemlerin bitirileceğine dair yapmış olduğu yorumları "çarpıcı" olarak yorumladığı yaptığı görülmektedir. Muhabirin güçlendirerek ürettiği söyleminin semantiğinde "müdahale" izlenimi ima edilmiştir. Yine muhabir konuşmasının devamında, Başbakan'ın Gezi Heyeti'yle yaptığı görüşmeyi yine "kritik" olarak yorumlamıştır. Haberde tematik anlamda Başbakan'ın eylemin bitirilmesine yönelik sözleri tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır.

"*Olaylar sabaha kadar sürdü"* başlıklı bir başka haberde ise spikerin, büteni açarken aktardığı Taksim'deki olaylara yer verilmiştir. Spiker, Taksim'deki olayların arka planında olarak provokatörler ve polisin çatıştığını söylemiştir. Lexical çözümleyeme göre spikerin, polisle çatışan grubun eylemciler olmadığını ima ettiği görülmektedir. Üst ses de bu olayları "*Sanki savaş çıktı"* sözleriyle yorumlamıştır. Üst ses "polisin bir anda eylemcilere müdahale etmesinden ötürü meydanın gaza boğulduğunu" belirterek tematik anlamda "gazdan kaçmaya çalışan tekerlekli sandalyeli eylemcinin TOMA'nın hedefi olduğu" ön plana çıkarılmıştır. Bu sırada ekranlara da bahsi geçen olay anına ait görüntüler aktarılmıştır. Haberde "göstericilerin polisi taş yağmuruna tuttuğu" belirtilmiş olsa da genel anlamda haberin retoriği "polisin orantısız güç kullandığı" anlamından üretilmiştir. Haberin başlığında her ne kadar "provokatörler"in anlamı güçlendirilse de kanal haberin içeriğinde bunun farklı bir söylemle polis ve provokatörleri eşitlemek istemiştir. Üst sesin söyleminin devamı şu şekildedir:

"*TOMA'lar taş yağmuruna tutuldu.2000 polis Taksim'in dört bir yanını sardı. Plastik mermiler kullandı.*"

12 Haziran tarihli bir başka haberde Taksim'de yapılan müdahaleye dair detaylar verilmeye devam etmiştir. "*Polis Gezi Parkı'na girdi"* başlıklı bu haberde spikerin söyleminde "polisin orantısız güç kullandığı" şu sözlerle vurgulanmıştır:

"Polis çatışmalar sırasında Gezi Parkı'na da girdi. Bazı çadırları yıktı. Artarda atılangaz bombaları nedeniyle eylemciler zor anlar yaşadı"

Haberin devamında bu anlam güçlendirilmek için "*Gezi gaza boğuldu", "Vekiller de gazdan etkilendi"* ifadeleri başlığa taşınmıştır. Üst sesin söyleminde ise aynı anlam güçlendirilmeye devam etmiştir. Haberin retoriği "Gezi Parkı'na yapılan müdahalenin eleştirilmesi" anlamından kurulmuştur. Üst ses, Vali Mutlu'nun Gezi Parkı'na müdahale yok demesine rağmen polisin "taş atıldığı gerekçesiyle" parka girdiğini belirtmiştir. Lexical çözümlemeye göre polisin tasvip edilmeyen müdahalesi şu sözlerle güçlendirilmiştir.

"Polis içeriden, dışarıdan Gezi Parkı'na gaz yağdırdı. Bazı çadırları yıktı. Yer yer yangınlar çıktı. İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu artarda açıklama yaptı. 'Gezi Parkı'na kesinlikle müdahale yok' dedi ama pek öyle olmadı. Polis, taş atıldığı gerekçesiyle parka girdi. Gaz yağmuru durmadı. İşte o anlar. O ilk müdahale. Gaz öyle yoğundu ki göz gözü görmedi. Düşenler fenalaşanlar oldu. Eylemciler uzun süre kendilerine gelemedi."

12 Haziran tarihinde, polisin eleştirildiği haberler üretilmeye devam etmiştir. *"Yaralı polise eylemci eli"* bu haberde "polisin şiddetine rağmen eylemcinin yaralı bir polise yardım ettiği" teması ön plana çıkarılmıştır. Eylemcilerin polise zarar vermek istemediği anlamından üretilen bu haberde, şiddet yanlısı eylemci profili silinmeye çalışılmıştır. Spiker polis şiddeti ve eylemci vicdanına şu sözlerle aktarmıştır:

"Taksim'deki olaylarda çok sayıda kişi yaralandı. Sadece Taksim ilk yardım hastanesine 67 yaralı götürüldü. Yaralanan bir polisin yardımına da eylemciler koştu."

11 haziran tarihinde Taksim'e yapılan müdahalenin ardından 12 Haziran tarihinde Kanal D'nin bu olayı tüm detaylarıyla ekranlara taşıdığı görülmektedir. "*Taksim trafiğe açıldı"* başlıklı haber de, Taksim müdahalesinden üretilmiştir. Üst ses hem eylemcilerin hem polisin zor bir gün geçirdiği belirterek, yaşananları şu sözlerle yorumlamıştır.

"Gezi parkı eylemcileri zor bir gün geçirdiler. Gece neredeyse uyumadılar diyebiliriz. Hemen parkın girişine bir barikat kuruldu. Onlar barikatın bu tarafında bekliyorlar. Barikatın arka tarafında ise kuvvet ekipleri var. Polis de gece boyunca oradaydı.Sabaha gözlerini meydanda açtı.Hava yağmurlu, biraz da serindi. Biber gazı kutularını kendilerine tabure yaptılar. Ateş yakarak ısındılar."

Haberin devamında ise canlı yayınla Taksim'e bağlanılmıştır. Muhabir, an itibari ile Taksim'in sakin olduğunu belirtmiş, ancak yeniden bir toplanma olduğuna dikkat çekmiştir. Bu toplanmayı ise "bizi kritik dakikalar bekliyor" sözleriyle yorumlamıştır.

"Gece yürüyüşüne müdahale" başlıklı haberde ise, Ankara'daki Gezi Parkı eylemleriyle ilgili gelişmeler haberleştirilmiştir. Üst ses, Ankara'da polis müdahalesinin yaşandığı tek yerin Kennedy Caddesi olduğunu izleyicilere aktarmıştır. Ankara'daki eylemlerden görüntülere yer verilmiştir. Üst ses de kameralara yansıyan görüntüleri izleyicilere yorumsuz bir şekilde aktarmıştır. Haber şematik çözümlemeye göre durum bilgisinden oluşmuştur.

Yine Ankara'daki eylemlerden üretilen bir başka haberde ise 12 Haziran tarihi içindeki bir olay haberleştirilmiştir. "*Kuğulu'da yine çadır gerilimi"* başlığıyla polisin eylemcilerin çadırlarını söktüğü aktarılmıştır. Üst sesin söyleminde ise tematik olarak başlıkta yer alan ifadelerden farklı bir olay ön plana çıkarılmıştır. Haberin devamında "*Milletvekili ile polis tartıştı"* başlığıyla sunulan bu haber, CHP'li Aylin Nazlıaka ve İzzet Çetin'in çadırların sökülmesi sırasında polisle yaptığı tartışmadan üretilmiştir. Üst ses, sivil polislerin olaya girmesinin ardından çadırların eşyalarla birlikte söküldüğünü belirtmiştir. Haberin devamında üst ses, olaylara ait tutuklu ve gözaltı rakamlarını vererek gösterilerle ilgili detayları belirtmiştir.

12 Haziran'da, Taksim'e yapılan müdahalenin ardından ülke çapında insanların sokaklara çıkmaya başladığı bilgisinden bir haber üretilmiştir. Spiker, "*2 yaka yan yana"* başlıklı haberi "polisin müdahale etmediği" bilgisini üreterek sunmuştur. Üst ses ise; İzmir'in halaylarla Taksim'i desteklediğini ancak Adana ve İzmit'te gerginlik yaşandığını belirtmiştir.

Yine bir sonraki haberde de İzmir'de Gezi eylemleri sırasında, deniz kenarındaki gençleri saçlarından çekerek götüren polislere ait gelişmeler verilmiştir. "*O polisler açığa alındı"* başlığıyla yayınlanan haberde olay anına ait görüntüler ekrana aktarılmıştır. Spiker, *"İzmir'deki Gezi eylemleri sırasında gençlere şiddet uygulayan 3 polis açığa alındı."* sözleriyle şematik çözümlemeye göre durum bilgisi vermiştir. Üst ses de İçişleri Bakanlığının görevlendirdiği müfettişlerin açtığı soruşturma sonucunda, 3 polisin kask numaralarından belirlendiği ve 12 Haziran itibariyle açığa alındığı bilgisini

izleyicilere aktarmıştır. Üst ses, söyleminin devamında ise sosyal medyada görüntüleri paylaşarak "eli sopalı polis" olarak tanımlanan sivillere ait bir detayı, "*İzmir Barosu Başkanı Sema Pektaş ise eli sopalı polisler hakkında işkence suçundan yargılanmaları talebiyle suç duyurusunda bulundu"* sözleriyle izleyicilerle paylaşmıştır. Spikerin polise olan tepkisini "gençlere şiddet uygulayan 3 polis" sözleriyle açığa çıkarırken, üst sesin söyleminde ise herhangi bir ima ya da yoruma rastlanmamıştır.

"*Avukat gözaltılarına tepki"* başlıklı bir başka haberde ise 11 Haziran tarihinde avukatların Çağlayan Adliyesi'nde gözaltına alınmasına, ülke çapında yapılan protestolar aktarılmıştır. Polisin şiddetten yana bir tavır sergilediği anlamından üretilen haberde üst ses, eyleme katılımın yoğun olduğunu göstermek için, abartma ifadeleri kullanmıştır. "*Binlerce avukat sokağa döküldü"* gibi söylemle ürettiği haberin devamında üst ses, "*Avukatlar, Türkiye'nin, yurdun dört bir yanında da sokaktaydı. İzmir'de, Balıkesir'de, Tunceli'de, Eskişehir'de, Denizli'de bir araya geldiler."* tepkilere işaret etmiştir.

Bir diğer haber ise CHP'nin Taksim'deki olayların büyümesi üzerine gece yarısında partisinin MYK'sını topladığı bilgisinden üretilmiştir. "*CHP MYK gece yarısı toplandı"* başlığıyla sunulan haberde üst ses, saatin sabaha karşı 03.30'u gösterdiğini vurgulamıştır. Taksim'e yapılan müdahalenin şiddetinin büyüklüğü haberin semantiğinde ima edilmiştir. Bu ima, üst sesin şu sözlerinde tespit edilmiştir.

"Aslında Kılıçlaroğlu çarşamba Amasya'da olacaktı. Mitingler düzenleyecek, Amasya Tamimi'nin yıldönümü nedeniyle MYK'yı da orada toplayacaktı. Akşam Ankara'dan yola çıktı ama Taksim'den gelen haberler geri döndürdü CHP liderini. Gece yarısı toplantı çağrısı yaptı MYK üyelerine. 01.30'da başlayan MYK 2 saat sürdü. Sabaha karşı açıklamayı da bizzat kendisi yaptı. Hem hükümete seslendi hem diğer siyasi partilere."

Haberin devamında Kılıçdaroğlu'nun yaptığı açıklamadan ön plana çıkarılan detaylar şu ifadelerle başlığa taşınmıştır:

"Talepler halkta karşılık buldu"

"Partiler miting yapmasın"

"Ekonomi kötüye gidiyor"

"Gül liderleri toplamalı"

Bir başka haberin söyleminin odağına ise Cumhurbaşkanı Abdullah Gül alınmıştır. Bir önceki haberde yer alan Kılıçdaroğlu'nun "liderler zirvesi yapılmalı" sözlerine Gül'ün "ihtiyaç yok" şeklinde verdiği cevap, spikerin söyleminde ön plana çıkarılmıştır. Gül'ün bu açıklaması "*Tek tek görüşmek daha iyi"* sözleriyle başlığa taşınmıştır. Üst ses ise spikerin söylemini yineleyerek, Cumhurbaşkanı'nın olaylarla ilgili geçmiş tarihlerde yaptığı "*Mesaj alındı"* sözlerine ve Başbakan'ın "*O mesajın ne olduğunu bilemem"* şeklindeki cevabına hatırlatmada bulunmuştur. Üst ses bu durumu "*Gül o topa girmedi, pası Erdoğan'ın bugün yapacağı görüşmelere attı."* sözleriyle Cumhurbaşkanı'nın polemikten uzak durduğu yorumunu yapmıştır. Haber Başbakan ve Cumhurbaşkanı arasında geçen anlaşmazlığı gündemde tutmak için üretilmiştir.

12 Haziran tarihinde yayınlanan bir başka haber Dünya genelinden yapılan Gezi Parkı olaylarıyla ilgili mesajlar aktarılmıştır. Spiker, Taksim'de tansiyon yükseldiği anlarda dünya televizyonlarının canlı yayında olduğunu vurgulayarak, "*Dünyanın da gündeminde Gezi Parkı eylemleri vardı."* yorumunu yapmıştır. Yine Avrupa Parlamentosu'nun özel oturumda Gezi'yi konuştuğunu belirtmiştir. *"Dünyanın gözü Gezi'de!..."* başlığıyla sunulan haberde üst sesin söyleminde "dünya televizyonlarından kıdemli muhabirlerin gaz maskeleriyle İstanbul'da olayların ortasında olmasını" tematik anlamda ön plana çıkarmıştır. O ana ait görüntüler üst sesin söylemiyle eş zamanlı olarak ekrana yansıtılmış ve CNN International muhabirinin gazdan etkilenmesine ait sahneler izleyicilere verilmiştir. Üst sesin söyleminin devamında Christiane Amanpour'un Dış Politika Baş Danışmanı İbrahim Kalın'ı konuk edip, Kalın'ın sözlerini "şov bitti" diyerek kestiğini aktarmıştır. Dünya genelinde hükümetin Gezi Parkı olaylarıyla ilgili tutumunun eleştirildiği anlamından üretilen bu haberde üst ses şu detaylarla bu anlamı güçlendirmiştir:

"Amerika'dan son açıklama Beyaz Saray Sözcüsü'nden geldi. Sözcü kaygılıyız dedi. Türk yetkililerden temel özgürlükleri savunmasını beklediklerini açıkladı. Eylemin simgesi kırmızı elbiseli Ceyda Sungur, İtalyan Parlamentosu'na ilham verdi. Sekiz kadın vekil parlamentoya kırmızı kıyafetlerle gitti. Avrupa Parlamentosu da özel

oturumda Gezi Parkı'nı konuştu, mesajlar sertti. (AP'nin sert olarak nitelendirilen mesajı: Erdoğan'ın kendisine oy vermeyenlere söylemi daha duyarlı olsa bunlar yaşanmayacaktı.) Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Catherine Ashton polisin uyguladığı taktikler endişe verici dedi."

13 Haziran 2013 tarihli Kanal D Ana Haber'de Gezi Parkı konulu yayınlanan ilk haberi Spiker, "*Gezi Parkı eylemi Türk Demokrasisi adına önemli bir kazanım elde etti."* sözleriyle yorumlamıştır. Editoryal bir bilinçle "eylemlerin demokrasi, adına bir kazanım olduğu" anlamından üretilen haberlere ait söylemler incelendiğinde; gerek spiker gerekse muhabirin söylemlerinin neredeyse tamamında bu anlamın desteklendiği tespit edilmiştir. "*Avrupa'ya: Haddini Bil"* başlıklı bu haberde de tematik çözümlemeye göre "demokrasi" anlamı ön plana çıkarılmıştır. Spiker söyleminin devamında Başbakan Erdoğan'ın halk oylaması açıklamasını, başlangıçta yaptığı *"demokrasi adına kazanım"* olarak yorumlamıştır.

Spikerin söyleminde tematik anlamda "plebisit" ön plana çıkarılırken üst sesin söyleminde ise "Başbakan'ın AP'nin aldığı karara göstermiş olduğu tepki" ön plana çıkarılmıştır. Başbakan'ın konuşmaları ekrana aktarılırken "*Son kez uyarıyoruz"* şeklindeki sözleri de başlığa taşınmıştır. Başbakan Erdoğan'ın eylemcilere yönelik söylediği "son kez uyarıyoruz" sözlerinden üretilen başlıkta geçen bilgiye dair üst ses, *"Başbakan eylemcileri bir kez daha, son kez uyardı."* sözleriyle Başbakan'ın açıklamalarını alaycı bir üslupla yorumlamıştır.

"*AP'den Ankara'ya 'Gezi' yanıtı"* başlıklı haberi ise spiker, "Başbakan'ın tanımadığını söylediği o kararı Avrupa Parlamentosu'nun oy çokluğuyla kabul ettiği" ifadeleriyle aktarmıştır. Üst ses "Parlamento'nun protestoları barışçıl ve meşru olarak nitelediğini, polisin ise orantısız ve aşırı güç kullandığına" dair açıklamalarını izleyicilere iletmiştir. Dönemin Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun yaptığı açıklamaları ise üst ses yorumsuz bir şekilde aktarmıştır.

"*Hükümet referandum dedi"* başlıklı bir başka haber, Başbakan Erdoğan ve Gezi Parkı Heyeti'nin yapmış olduğu görüşmeden üretilmiştir. Spiker Başbakan'ın halk oylaması kararını vurgulamıştır. Görüşmeye ait detaylar izleyicilere aktarırken önemli bulunan detaylar şu ifadelerle başlığa taşınmıştır:

"4,5 saatlik Gezi zirvesi"

"Garanti verin, Gezi'ye geleyim"

"Referanduma götürebiliriz"

"AKM referandum konusu değil"

"Başbakan Avşar'la görüştü"

"Referanduma evet derim"

"Hükümet referandum dedi"

Üst ses Başbakan'ın heyetle yaptığı görüşmeye ait detayları verdikten sonra gün içinde dizi oyuncuları Necati Şaşmaz ve Hasan Kaçan'la da bir araya geldiğini belirtmiştir. Bu görüşmelerin sonunda ise Hükümet adına Hüseyin Çelik'in konuşma yaptığı ve Çelik'in referandumu işaret eden sözlerini aktarmıştır. Haberin devamında ise Başbakan ile görüşen Gezi Heyeti'ndeki bazı isimlerin referandumu destekleyen mesajlarına dikkat çekilmiştir. Aynı haber içinde Başbakan Erdoğan'ın sanatçı Hülya Avşar'la yaptığı görüşmeye ait detaylar da üst sesin söyleminde yer bulmuştur.

Referandumla ilgili bir diğer haberin söyleminin odağına ise Cumhurbaşkanı Abdullah Gül yerleştirilmiştir. Spiker, Gül'ün "Başbakan'ın Gezi Parkı ile ilgili yaptığı görüşmeleri olumlu bulduğunu ve referandumu desteklediğini" belirtmiştir. *"Referandum demokratik araç"* başlıklı bu haberde Gül'ün söylemlerinden ön plana çıkarılan açıklamalar şu ifadelerle başlığa taşınmıştır.

"Gelişmeler memnuniyet verici"

"Hemen moral bozmayalım"

"Jenerasyon farkları var"

"Sürekli işgal kabul edilemez"

Referandumla ilgili "*Danıştay'dan polise tepki"* başlıklı bir diğer haberin söyleminin odağına ise Danıştay Başkanı Hüseyin Kullukçu yerleştirilmiştir. Spiker, Karakullukçu'nun "referandumun hükümetin elini güçlendireceği" şeklindeki sözlerini aktarmıştır. Üst ses ise Karakullukçu'nun "referandum olsa da mahkemenin Gezi Parkı ile kararı değişmez" sözlerine ve "polisin orantısız güç kullanımına gösterdiği tepkiye"

dikkat çekmiştir. Yine Karakullukçu'nun yaptığı açıklamaları arasından "*Orantısız güç polis devletidir"* söylemi, başlığa taşınmıştır.

Ankara'da Gezi Parkı eylemleriyle ilgili yaşanan gelişmelerden üretilen bir başka haber "*Ankara'da Gezi protestosu"* başlığıyla yayınlanmıştır. Spiker olayların Kennedy Caddesi'nde halen devam ettiğini belirtmiştir. Üst ses ise söyleminde "binlerce göstericinin" bulunduğunu belirterek, polisin bolca biber gazı kullandığını; eylemcilerinse taşlarla, bilyelerle karşılık verdiğini izleyicilere aktarmıştır. Aynı zamanda eylemlerin günlerdir sürdüğünü ima eden üst ses, Ankara polisinin artık çok yorgun olduğu yorumunu yapmıştır.

İstanbul'da yaşanan gelişmelerin aktarıldığı bir diğer haber ise "*Piyano resitali, bekleyiş""* başlığıyla sunulmuştur. Spiker, müdahale söylentilerinin eylemcileri tedirgin ettiğini ima etmiştir. Üst ses de spikerin söylemini "gergin bekleyiş" sözleriyle yinelemiştir. Haberde ön plana çıkarılan bir başka detay ise "Alman Piyanist Davide Martello, Atatürk anıtı önünde piyano çalarak, Gezi eylemlerine desteklemesidir."

Hemen ardından *"Bu gençlerin başarısı"* başlığıyla yayınlanan haberin söyleminin odağına ise İstanbul Valisi Mutlu yerleştirilmiştir. Hem televizyondan hem de Twitter'dan gençlere seslenen Vali'nin mesajlarını muhabir, *"Gezi Parkı'nı bekleyen gençlere seslendi ancak bir ayrım yaparak. Çevre duyarlılığı ile hareket eden gençlere sesleniyorum dedi ve onlarla buluşmak istediğini söyledi."* sözleriyle aktarmıştır. Üst ses söyleminin devamında Vali Mutlu'nun "eylemcilerin bundan sonraki enerjisini oylama için harcamaları gerektiği ve çeşitli provokatif eylemlerden uzak kalmak için evlerine dönmeleri gerektiği" sözlerini aktarmıştır. Haber birincil tanımlayıcı olan Vali Mutlu'nun açıklamalarından güçlendirilmeden yeniden üretilmiştir.

13 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı konulu bir diğer haber "*Avukatlardan Gezi protestosu"* başlığıyla yayınlanmıştır. Çağlayan Adliyesi'nde Gezi Parkı eylemlerini destekleyen bir grup avukatın gözaltına alınmasına karşı oluşturulan tepkiden üretilen haberi üst ses genelleyerek yorumlamıştır. Üst sesin söylemi semantik çözümlemeye göre incelendiğinde, yaşananların hukuksuz olduğu ve çok sayıda kişinin buna tepki gösterdiğini ima ettiği görülmektedir:

"Sadece Taksim'e değil Çağlayan'a da selam vardı. Onlarca kentte binlerce kişi yine ayaktaydı. En önde cübbeleriyle avukatlar vardı…Balıkesir'de, Kocaeli'nde, Bursa'da da avukatlar sokaktaydı. İstanbul Adalet Sarayı'nda avukatların gözaltına alınması protesto edildi. Hukuka saygı istendi."

14 Haziran 2013 tarihinde "*Gezi'ye son mesajlar"* başlıklı haber birinci sıradan yayınlanmıştır. Spiker, "Gezi eylemlerinde tansiyonun iyice düştüğünü belirterek, Başbakan'ın sabaha kadar Gezi mesaisi yaptığını" belirtmiştir. Başbakan'ın konuşmaları ekrana yansıtılırken üst sesin söyleminde, bu konuşmalardan "Başbakan'ın tiyatro sahnesine benzetmesi" ön plana taşınmıştır. Bu açıklama aynı zamanda *"Sahnenin önü iyi arkası kötü"* sözleriyle başlığa taşınmıştır. Üst ses söyleminin devamında Başbakan'ın ilk kez eylemcilere "mesaj alınmıştır" dediğini de aktarmıştır. Ayrıca Başbakan'ın son zamanlarda çok eleştirilen sert üslubunun aksine sakin olduğuna dikkat çekmiştir.

"*Sabaha kadar Gezi diyaloğu"* başlıklı bir başka haberin söyleminin odağına yine Başbakan Erdoğan alınmıştır. Başbakan'ın sanatçılar ve Gezi Parkı Temsilcileri ile yaptığı görüşmelere ait detaylardan üretilen haberi üst ses, yorumsuz bir şekilde aktarmıştır. Halit Ergenç, Yavuz Bingöl, Sertap Erener, Mahsun Kırmızıgül, Ceyda Düvenci, Ali Sunal, Nebil Özgentürk ve Sunay Akın'ın da bulunduğu görüşmenin sabaha doğru bittiği ve grubun görüşmeye ait detayları Gezi Parkı'ndakilere ulaştırmak üzere Ankara'dan ayrıldığı belirtilmiştir.

Bir sonraki haberin söyleminin odağına ise Cumhurbaşkanı Gül yerleştirilmiştir. "*İşler yoluna giriyor…"* başlıklı bu haber tırnak işaretiyle kullanılmıştır. Böylelikle başlıkta yer alan ifadede editoryal bir katılım gözlenmiştir. Üst sesin söyleminde ise Gezi eylemlerinde başlayan diyalog sürecinin Cumhurbaşkanı'nı memnun ettiği belirtilmiştir.

"*Gezi Parkı Dünyanın konusu"* başlıklı haberde ise CHP Lideri Kılıçdaroğlu'nun açıklamaları yeniden üretilmiştir. Spiker, Kılıçdaroğlu'nun Gezi'yi Dünyanın Özgürlük Parkı olarak ilan ettiğini aktarmıştır. "*Sandığa mührünüzü vurun"* başlıklı diğer haberde ise Bahçeli'nin açıklamaları yeniden üretilmiştir. Spiker, Bahçelinin Başbakan'a "özür dile'' dediğini ve eylemci gençlere de "Gazla taşla oyalanma gücünü sandıkta göster.''

diye seslendiğini aktarmıştır. Her iki haber de birincil tanımlayıcıların açıklamaları güçlendirilmeden yeniden üretilmiştir.

Siyasi kanattan yapılan açıklamaların ardından Ankara'da devam eden gösteriler "*Yine Kennedy Caddesi"* başlıklı haberle detaylandırılmıştır. Üst ses polisin eylemcilerden sayıca çok olduğunu şöyle aktarmıştır: *"Yüzlerce gösterici barikat kurmaya çalıştı ama sayıları göstericilerden fazla olan çevik kuvvet, hemen müdahale etti."* Üst sesin söyleminin devamında ise polisin civardaki kafelerde *"eylemci avına çıktığı"* şeklinde bir yorum yaptığı görülmüştür. Söyleminin devamında ise polisin Kuğulu Parkta'ki çadırları sabah saatlerinde söktüğü ve CHP'li Aylin Nazlıaka'nın da orada bulunarak, polisle yaşanan polemiğe dahil olduğu bilgisini aktarmıştır.

Bir diğer haber ise Ankara'da olaylar sırasında başından yaralanarak yoğun bakımda yatmakta olan Ethem Sarısülük'ün öldüğü bilgisinden üretilmiştir. "*Sarısülük'ün kalbi durdu"* başlıklı haberde spiker Sarısülük'ün ölümünün arka plan bilgisini "*polis kurşunu iddiası"* sözleriyle vermiştir. Haberin devamında ise Sarısülük'ün vurulma anı ekranlara yansıtılmıştır. Bu sırada üst ses, mobese kamerasının incelenmesiyle Sarısülük'ü vurduğu düşünülen polisin kimliğinin belirlendiğini ancak açıklanmadığını belirtmiştir. Haberde herhangi bir yorum bulunmayarak ölüme ait gerçeğin Adli Tıp Raporu'yla ortaya çıkacağı bilgisi izleyicilere aktarılmıştır.

"Gezi doktorlarına soruşturma" başlığıyla verilen bir haber ise Sağlık Bakanlığı'nın eylemler süresince gönüllü doktorluk yapan hekimlere soruşturma açtığı bilgisinden üretilmiştir. Üst ses, "doktorların kimi zaman eylemciye kimi zaman da polisi tedavi ettiği" sözleriyle doktorların faydalı bir iş yaptığını ve bu soruşturmanın yanlış olduğunu ima etmiştir. Kendilerine *"neden izin almadınız?"* sorusu yöneltilen doktorların soruşturmayı protesto ettikleri haberde tematik anlamda ön plana çıkarılan anlam olmuştur.

Bir diğer haberin söyleminin odağına ise İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu yerleştirilmiştir. Vali Mutlu'nun eylemcilerle buluşmasından üretilen haberde Mutlu'nun bu görüşmeyi de sosyal medya aracılığıyla duyurduğu belirtilmiştir. *"Vali eylemcilerle buluştu"* başlıklı haberde görüşmeye ait detaylar verilirken 5 saatlik bu

görüşmenin ardından Mutlu'nun Gezi'de pikniğe davet edildiği ve görüşmenin sonucundan memnun kaldığı belirtilmiştir.

*"Piyano, dans, arya!*başlığıyla verilen bir başka haberde ise Gezi Parkı eylemcilerinin annelerinin de eyleme destek verdiği ve parkta yine piyano resitali olduğu belirtilmiştir. Haberin devamında "*Gezi'ye annelerden destek"* başlığıyla bu bilgi tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılmıştır. Üst ses, annelerin Gezi'ye gelişinin arka planı olarak, Vali Mutlu'nun "çocuklarınızı alın çağrısını" göstermiştir. Üst sesin söylemi şöyledir:

"*Vali Mutlu'nun, 'çocuklarınızı alın' çağrısına, annelerin Gezi Parkı'na giderek cevap verdiler. Anneler, çocuklarına destek için el ele tutuştu, zincir oldu. Sloganlarla, Gezi eylemine de çocuklarına da destek verdi."*

Haberin devamında ise Alman Piyanist Davide Martello'nun Atatürk Anıtı önünde Gezi Parkı eylemcilerine konser verdiği ve bunun ezanla durup, ezanın bitimiyle devam ettiği ön plana çıkarılmıştır. Başbakan'ın eylemcilerin camide içki içtiği şeklindeki açıklamalarının ardından Kanal D'nin, eylemcilerin dini unsurlara saygı duyduğuna ilişkin bir söylem üretmeye çalıştığı dikkat çekmektedir.

Aynı anlamdan üretilen bir diğer haberin başlığı ise "*Gezi'de ikinci Cuma"* ifadelerinden oluşturulmuştur. Gezi Parkı eylemleri süresince isimleri gündeme gelen "Antikapitalist Müslümanların Cuma Namazını parkta kılması" tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan anlam olmuştur. Spikerin söyleminde "namaz kılmayan eylemcilerin ise kılanların çevrelerinde zincir oluşturup cemaati koruduğu" şeklinde bir yorum yapılmıştır. *"Zincir olup cemaati korudular"* başlığıyla aktarılan bu detayın üst sesin söyleminde de ön plana taşındığı görülmüştür.

15 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı konusu halen ülkenin gündeminin ilk sırasında yer almaktadır. Bu anlamda Kanal D de birinci sırasını *"Erdoğan'ın Gezi mesajları"* isimli habere ayırmıştır. Başbakan'ın Sincan'da düzenlediği Milli İradeye Saygı Mitinginde yaptığı konuşmadan yeniden üretilen haberde spiker, Başbakan'ın konuşmalarının tamamını Gezi Parkı'na ayırdığını belirtmiştir. Spiker söyleminde Başbakan'ın konuşmasından *"İhanet şebekesini milletimize tanıtacağız"* ve *"Sessiz*

yığınların sesini duymak isteyen varsa buraya kulak versin" sözlerini ön plana çıkarmıştır. Muhabir ise Başbakan Erdoğan'ın konuşmasının henüz bittiğini ve "Gezi Parkı eylemcilerine bölgeyi terk etmeleri gerektiğini" söylediğini belirtmiştir. Muhabir Başbakan'ın "*Eğer orada kalmaya devam ederseniz, Emniyet Teşkilatı da gerekeni yapacaktır."* sözlerini sert bir üslupla söylediğini aktarmıştır. Haberde ön plana çıkarılan bir diğer anlam ise "Başbakan'ın mitingini dinlemeye gelen MHP'liler" olmuştur. Muhabir mitingde açılan en büyük bayrağın üç hilal olduğunu belirterek, Başbakan'ın özellikle MHP'lilere katılımlarından dolayı teşekkür ettiğini izleyicilere aktarmıştır. Haberde Başbakan'ın konuşmasından başlığa taşınan ifadeler şu şekildedir:

"Hesabını soracağız"

"İhanet şebekesini tanıtacağız"

"Polis kurşun da sıkar"

"Asla geri adım atmayacağız"

"Polis orayı boşaltır"

"Orada kalmanın anlamı yok"

"Sincan'da neler oldu?"

"MHP'lilere teşekkür etti"

"Yerel seçim startı verildi"

"Yoğun önlemler alındı"

Gezi Parkı eylemleriyle ilgili bir diğer haber, Gezi Parkı'nın eyleme devam kararı alması bilgisinden üretilmiştir. "*Gezi eyleme devam dedi"* başlığıyla verilen haberi spiker, "*9 saat süren görüşmenin ardından Gezi'de kalma kararı çıktı*" sözleriyle özetlemiştir. Üst ses ise Taksim Dayanışmasının *"Her türlü haksızlığa ve mağduriyete karşı direnişi devam ettireceğiz."* şeklindeki açıklamasını "eylemin yeni bir boyuta taşındığı" sözleriyle yorumlamıştır.

"*Erdoğan müdahale sinyali verdi"* başlıklı haberde ise Başbakan'ın Sincan'daki mitinginde *"Boşaltmazsanız polis boşaltır"* sözlerini hatırlatılmıştır. Spiker, bu açıklamanın Gezi Parkı'nda nasıl karşılandığını canlı yayın bağlantısıyla muhabire

sormuştur. Muhabir ise lexical çözümlemeye göre eylemcileri "aktivist" olarak tanımlamış ve *"müdahale geleceği haberinin Taksim'deki aktivistleri endişelendirdiğini"* belirtmiştir. Eylemcilerin olası bir müdahaleye dayanabilmek için gaz maskesi stoku yaptıklarını da izleyicilere aktarmıştır.

Gezi Parkı'nda yaşanan gelişmelere ait detaylardan üretilen bir diğer haberin başlığı ise "*Mumlarla barış mesajı"* ifadelerinden oluşturulmuştur. Üst ses, yağmura rağmen göstericilerin bölgeden ayrılmadığını ve annelerin de orada bulunduğunu aktarmıştır. Yaralıların da içinde bulunduğu bir grubun mumlarla zemine barış mesajı çizdiklerini belirten üst ses, yaralılardan birinin bir gözünü kaybeden Hülya Arslan olduğunu belirtmiştir.

"Gezi eyleminde tutuklama" başlıklı haberi ise spiker şöyle aktarmıştır: "*Gezi Parkı Olayları ile ilgili ilk tutuklama kararı çıktı. Taksim'de ki müdahalede polise Molotof kokteyli attıkları ileri sürülen ve Sosyalist Demokrasi Partisi'nde gözaltına alınan beş şüpheli dün gece çıkarıldıkları mahkemede tutuklandı."* Haber şematik çözümlemeye göre durum bilgisinden oluşmuştur.

Ankara'da yaşanan olaylara ait üretilen haberde ise polis müdahalesine ait detaylara yer verilmiştir. "*Polis müdahale etti"* başlıklı bu haberde spiker, 28 kişinin gözaltına alındığı bilgisini vermiştir. "*Polisin ter testi"* başlığıyla devam eden haberde üst ses, polisin eylemcileri tespit etmek için uyguladığı bir yöntemi ekranlara taşımıştır. Polisin göstericilerin ara sokaklara kaçması üzerine "yakaladıkları gençlerin sırtlarındaki terden eyleme katılıp katılmadıklarını ölçtüklerini" yorumsuz ifadelerle vermiştir.

"*Taş değil mermiyle…"* başlıklı haber ise eylemler sırasında hayatını kaybeden Ethem Sarısülük'ün ölüm nedenine ait bilgiden üretilmiştir. Spiker, "ilk otopsi raporunda, Sarısülük'ün başındaki cismin mermi çekirdeği olduğunun" ortaya çıktığını söylemiştir. Üst ses ise Sarısülük'ün yaralanmasına ait detayları arka plan bilgisi olarak söyleminin başında hatırlatmıştır.

Muhalefet kanadından üretilen "*Saygı duymalıyız"* başlıklı haberin söyleminin odağına ise Kılıçdaroğlu yerleştirilmiştir. Haber, Kılıçdaroğlu'nun eyleme devam kararı

üzerine yaptığı açıklamalardan yeniden üretilmiştir. Üst ses, Kılıçdaroğlu'nun yabancı basın kuruluşu temsilcileriyle yaptığı toplantıda Kılıçdaroğlu'nun hedefinin Başbakan Erdoğan olduğunu belirtmiştir. Kılıçdaroğlu'nun toplantının bitiminde ise Gezi'de alınan karara saygı duyduğuna dair açıklama yaptığı belirtilmiştir.

Benzer bir haber "*Saygı duyuyoruz"* başlığıyla BDP Eş Başkanı Demirtaş'ın açıklamalarından üretilmiştir. Üst ses, Demirtaş'ın "polis ve eylemcilere eyleme son verin çağrısı yaptığını" belirtmiştir. Siyaset cephesinden gelen haberler çoğunlukla yorumsuz bir dille birincil tanımlayıcıların açıklamaları güçlendirilmeden üretilmektedir.

16 Haziran 2013 tarihinde ise yine ilk haber Başbakan Erdoğan'ın Milli İradeye Saygı Mitingi'nde yaptığı konuşmadan üretilmiştir. "*Başbakan'dan Gezi açıklaması"* başlıklı haberde spiker, "*Polis, dün Başbakan'ın Ankara'da yaptığı açıklamadan birkaç saat sonra Taksim ve Gezi Parkına girdi. Kadın ve çocukların da bulunduğu parkı, gaz ve tazyikli su ile boşalttı."* sözleri ile durumu özetlemiştir. Spikerin söyleminde Başbakan'ın Sincan'daki *Mitingde "Boşaltmazsanız polis boşaltır"* sözü üzerine polisin müdahale yaptığı belirtilmiştir.

"*Milli İradeye Saygı Mitingi"* başlığıyla ise Kazlıçeşme Miting Alanında bulunan Kanal D muhabirine canlı yayın bağlantısı yapılmıştır. Muhabir Erdoğan'ın çok önemli açıklamalarda bulunduğunu belirterek, boşaltılan Gezi Parkı'na İstanbul Büyük Şehir Belediyesi'nin çiçekler ektiğini söylemiştir. Ayrıca muhabir Kazlıçeşme'de Başbakan'ın yaptığı konuşmanın bir kısmını şu ifadelerle özetlemiştir:

"Eğer yargı bizim istediğimiz gibi olursa biz oraya Topçu Kışlası'nı yaparız ama yapmadan önce de halka gideriz. Halk çoğunluğu isterse tabi ki oraya şehir müzesi yaparız. Tam tersi olursa da tam 600 ağaç var orada onun 500 tanesi kalır.100 tanesini başka bir yere taşırız ve o alana da yayalaştırma projesini yaparız'' dört beşe kadar neden tencere tava çaldınız? dedi Başbakan."

Haberin devamında Başbakan Erdoğan'ın ait görüntüler ekranlara yansıtılırken, Başbakan'ın konuşmasından önemli görülen anlamlar şu ifadelerle başlığa taşınmıştı:

"İşte Türkiye fotoğrafı burada"

"CNN, BBC, REUTERS yalan ürettiniz"

"Onlarla görüştüğüm halde…"

"Gezi parkı belli bir grubun değil"

"Park boşaltıldı millete teslim edildi"

"Taksim'e çağrı yapıyorlar uymayın"

"Hesabı gün gelir sandıkta sorarız"

"Türkiye Taksim'den ibaret değil"

"Kimsenin oyunu bize sökmez"

"Türk Baharı 3 Kasım 2002'de oldu"

"AP kararını tanımıyoruz"

" Medya dürüst ol…"

16 Haziran tarihinde ikinci sıradan verilen, Gezi Parkı'na yapılan müdahaleyle ilgili 3 ayrı başlıkla yapılan haberlerin toplam süresi 10 dakika 25 saniye sürmüştür. Ancak Başbakan'ın büyük ses getiren Kazlıçeşme Mitinginden üretilen habere ise 6 dakika 15 saniye yer verilmiştir. Haberlerin yayınlandığı sürelere bakıldığında kanalın Gezi Parkı'na yapılan müdahaleye daha çok önem verdiği görülmektedir. *"Gezi Parkı akşam saat 20.50"* başlıklı ilk haber, polisin Gezi Parkı'na girme anlarına ait bilgilerden üretilmiştir. Spiker, "polisin müdahalesinden kadın ve çocukların da etkilendiği" bilgisini tematik anlamda ön plana çıkarmıştır.

Haberin devamında ise polisin Gezi Parkı'na girdiği görüntüler ekrana yansıtılmış ve muhabir olayı aktarırken, Başbakan Erdoğan'ın "*Taksim boşaldı boşaldı, boşalmazsa bu ülkenin güvenlik güçleri orayı boşaltmayı bilir."* şeklinde yaptığı açıklamaya ait görüntüler arka plan bilgisi olarak sunulmuştur. Muhabir, olayın şiddetine ait söylemin inandırıcılığının artırılması için rakamsal ifadeler kullanarak olayı aktarmıştır:

"*İstanbul Valisi Mutlu 2 bin polisin görevli olduğunu söylemişti ama sanıyorum bugün sayı çok daha fazla. Yine yüzlerce biber gazı atılıyor. Her yerden ambulans sesleri geliyor ve biber gazı atılıyor."*

Üst sesin söyleminde ise yaralı göstericilerin bir kısmının Divan Otel'de tedavi edildiği ve oteller bölgesindeki bu müdahaleden turistlerin de etkilendiği bilgisi verilmiştir. Üst sese ait söylemde ekrana yansıtılan bir görüntüye ait detaylar aktarılmıştır. Görüntüde gaz maskeli sivil giyimli bir kişinin polisin yanında durarak elindeki sapanla göstericilere taş attığı yer almaktadır. Üst ses söyleminde tematik çözümlemeye göre bu bilgiyi ön plana çıkarmıştır. Ayrıca bir TOMA'nın Alman Hastanesi'ne su sıktığı görüntüleri de ekrana verilerek bu görüntülerin bir cep telefonundan çekildiği belirtilmiştir. Üst sesle birlikte görüntüler de ekrana yansıtılırken polisin kullandığı gaz bombasının yoğunluğuna dikkat çekilmiştir. Polisin orantısız güç kullandığı ve otellere, hastanelere giren eylemcilerin dahi peşine düştüğü bilgisinden üretilen bu haberde olayların sabaha kadar sürdüğü belirtilmiştir. Bu bağlamda olaylar sırasında kanalın önemli gördüğü detaylar görüntüler ekrana verilirken, şu ifadelerle başlığa taşınmıştır:

"Polis Gezi Parkı'na böyle girdi

"Tazyikli su… biber gazı…

"Turistler de etkilendi

"Otele de gaz ve su sıkıldı"

"Müdahale sonrası olaylar çıktı"

"Polisin yanında taş atan kim?

"Polis hastaneye de su sıktı"

"Eylemciler TEM ve D-100'de yürüdü"

"Köprüyü geçmelerine izin çıkmadı"

"Vali : Müdahale düzgündü"

Polisten kaçan göstericilerin Divan Otele sığındığı ve polisin otele girmeye çalıştığı bilgisinden üretilen bir diğer haber "*Otele sığınanlara da müdahale"* başlığıyla

verilmiştir. Spiker, polisin en sert müdahalelerinden birini Divan Otel'e yaptığını belirterek; aralarında çocuk, kadın ve yaralıların da olduğu otele tazyikli su ve gazla müdahale ettiğini belirtmiştir. Muhabir ise otelin içinde eylemcilerin yanından yaşananları izleyicilere aktarmıştır. Bu sırada kameralar baygınlık geçiren çoğunluğu kadın olan kalabalığı ve her yerden "doktor" diye gelen yardım çığlıklarını kayıta almaktadır. Muhabir, gazın yoğunluğundan etkilenerek, "*Protestocular burada durmaya çalışıyor ama işleri zor."* sözleriyle eylemcilerin zor durumda olduklarına dikkat çekmiştir. Otelin içinde sıkışan eylemcilere ait görüntüler ve otelin seyyar hastaneye dönüşmüş hali ekrana yansıtılırken şu ifadeler başlığa taşınmıştır:

"Biber gazından herkes etkilendi"

"Tazyikli su yaktı!"

"Kadın, çocuk, yaralı fark etmedi"

Polisin kişi ayırt etmeksizin herkese müdahale ettiği yorumunun yapıldığı haberde tazyikli suyun içinde kimyasal olduğu iddiaları da başlığa taşınmıştır. Eylemcilere sıkılan suyun yaktığına dair üretilen bu anlam ilerleyen günlerde tüm ülkenin gündemine yerleşmiştir.

Gezi Parkı'nın boşaltılmasının ardından Gezi Parkı'nda yapılan temizliğe ait detaylar "*Boşaltıldıktan sonra Gezi"* başlığıyla haberleştirilmiştir. Spiker gaz ve su kullanan polislere bir direnişte bulunulmadığına dikkat çekerek bölgenin 20 dakikada boşaldığını belirtmiştir. Muhabir ise belediye işçilerinin çok hızlı çalıştığına dikkat çekmiştir. Yapılan çalışmaya ait görüntüler izleyicilere aktarılırken üst ses çalışmanın özensiz olduğunu ve çadırların içindeki özel eşyaların olduğu gibi çöpe atıldığı yorumunu yapmıştır. Üst sesin söyleminin devamında olay yerine ait görüntüler verilirken, belediye işçilerinin çantaları karıştırarak içinde bulduklarını ceplerine koydukları görüntüler de kayıt altına alınmıştır. Muhabir bu bilgiyi tematik anlamda ön plana çıkararak, bu olayı "*hiç olmaması gereken şeyler de yaşandı"* sözleriyle yorumlamıştır.

Bir diğer haberin söyleminin odağına ise İstanbul Valisi Mutlu yerleştirilmiştir. "*Suda kimyasal yok ilaç var"* başlıklı haberde spiker, Vali'nin polisin kullandığı suda

kimyasal bulunmadığını belirtmiştir. Fakat spikerin söyleminin devamında Valinin yaptığı açıklamanın gerçeği yansıtmadığı şu sözlerle belirtilmiştir:

"*Vali, polisin kullandığı suda kimyasal bulunmadığını açıkladı ancak bugün kaydedilen görüntüler bunun tam aksini söylüyor."*

Üst sesin söyleminde de Vali'nin yaptığı açıklamalar ekrana yansıtılan görüntülerle çürütülmek istenmiştir. Ekranda bir TOMA'ya biber gazı boşaltıldığı ana ait görüntü gösterilmiştir. Üst ses de "*Bugün kameralara yansıyan olay bunun tam tersini söylüyor."* diyerek, Vali Mutlu'nun yalan söylediğine işaret etmiştir.

"Taksim'e giriş yasak!" başlıklı haberde Gezi Parkı'nda yaşanan olayların gündüz de devam ettiği belirtilmiştir. Spiker, polisin Taksime'e çıkan yolları tuttuğunu ve eylemcilere yönelik operasyona başladığına dikkat çekmiştir. Bu operasyona örnek olarak polisin Mecidiyeköy'de bir AVM'ye girdiğini göstermiştir. Muhabir, Mecidiyeköy'den yaptığı yayında polislere askeri birliklerin de destek verdiğini belirtmiştir. Muhabirin bir müdahaleyi aktardığı söylemi şu şekildedir:

"Grup Harbiye Ordu Evi'nin önünde toplandı. Taksim'e gitmeye çalışıyor ancak güvenlik güçleri izin vermiyor. Grup şu anda havai fişek atıyor polislere. Polisler de biber gazı atmaya çalışıyor. Ortalık yine toz duman oldu. Grup dağılmaya başladı. Polisler ilerliyor. Gaz bombalarıyla grubu daha geriye çekmeye çalışıyor. Bakın gözaltılar başladı. İstiklal Caddesi'nde bir araya gelen gruptan bir kişiyi gözaltına almaya çalışıyor şu an polis. Yerde sürüklüyor. Meydana kimse yaklaştırılmadı. Alman Siyasetçi Clowe Roth da dahil."

Haberin devamında görüntüler verilmeye devam ederken üst ses yaşananları izleyicilere aktarmıştır. Üst sesin söyleminde "polisin Osmanbey'de kapısını yaralılara açan bir otele girerek, yaralılara yardım eden tıp fakültesi öğrencilerini gözaltına aldığı" ön plana çıkarılmıştır. Gerek üst ses gerekse muhabirin söyleminde izleyicilere aktarılan detaylar arasından şu ifadeler başlığa taşınarak güçlendirilmiştir:

"Jandarma da destek verdi"

"Olaylar gündüz de devam etti"

"Polis gözaltılara başladı"

"Tıp öğrencileri gözaltına alındı"

"Polis AVM'ye girdi"

"Alman siyasetçiye polis engeli"

Polisin müdahalesiyle boşaltılan Taksim'de haber bülteni yayınlandığı sırada yaşananlar *"Taksim'de son durum!"* başlığıyla verilmiştir. Canlı yayın bağlantısında muhabir 24 saattir orada olduklarını belirterek o an yaşananları izleyicilere aktarmıştır:

Taksim, gördüğünüz gibi sakin ve olaysız çünkü dünkü müdahaleden sonra polis buralara çıkan tüm yolları kapattı. Ve o dakikadan bu yana da kimsenin girişine izin vermedi. Gördüğünüz gibi meydanda, Gezi Parkı'nda sadece polisler var. Basın mensupları var ve çalışan işçiler var. Onlar da Gezi Parkı'nı ve Taksim Meydanı'nı eski haline çevirmeye çalışıyorlar. Hemen şunu da söyleyelim. Ne yazık ki Taksim çevresi içinde aynı şekilde sakin ve olaysız diyemiyoruz. Buraya çıkan hemen her cadde ve sokakta olay var. İşte Sıraselviler, Şişli, Harbiye, Nişantaşı, İstiklal Caddesi'nde kalabalık gruplar bir araya geldi. Buraya gelmek istiyorlar.

İstanbul'dan sonra Ankara'da yaşanan Gezi Parkı protestoları "*Başkentte Gezi protestosu"* başlığıyla verilmiştir. Spiker, polisin Gezi Parkı'na girmesine tepki gösteren binlerce eylemcinin sokaklara döküldüğünü belirtmiştir. Üst ses ise, yine haberin retoriğini güçlendirmek için eylemcilerin sayıca çokluğunu "binlerce" kelimesiyle belirtmiştir. Üst sesin söyleminin devamında ise Kennedy Caddesi'nde polisin marjinal grupları gerekçe göstererek dağılın anonsu yaptığını ve polis müdahalesinden önce 6 CHP'li milletvekilinin araya girerek, uzlaşı sağladığı belirtilmiştir.

"*Cenazeye polis engeli"* başlıklı bir başka haber, Ankara'da Gezi Parkı eylemlerinde başından vurularak hayatını kaybeden Ethem Sarısülük'ün cenazesine ait detaylardan oluşturulmuştur. Spiker haberi, "*Sarısülük için Kızılay'da yapılacak törene polisin izin vermemesi üzerine Ankara'nın yine karıştığı"* şeklinde yorumlamıştır. Üst ses Kızılay'ı "savaş alanı"na benzetmiştir. Üst ses söyleminde Ethem Sarısülük'ün cenazesinin Kızılay'dan uğurlanmasına izin verilmemesini; izleyicilere güçlendirerek aktarmıştır. Polis tarafından izin verilmemesinin onaylanmadığı bu haberde, retoriğin

inandırıcılığını artırmak için Ethem Sarısülük'ün annesinin ve abisinin bu duruma karşı yaptıkları açıklamalar da ekrana yansıtılmıştır. Sarısülük'ün annesinin polise sarf ettiği; "*Sizin anneniz de var bırakın da geçeyim ne olursunuz…"* sözleri ekrana verilerek, "*Bırakın oğlumu alayım…"* sözleri başlığa taşınmıştır. Yine cenazeye katılan akrabaların açıklamaları, izin verilmemesinin yanlış olduğu anlamını pekiştirmek için verilmiştir:

"*Nasıl yapıyorsunuz siz böyle vicdansızlık, nasıl yapıyorsunuz?"*

"Şu anda cenazeyi de bizi de gözaltında tutuyorlar."

Haberde üst sesin söyleminin retoriğinde ise cenazeye engel olan polisin şiddet uyguladığı yorumu yapılmıştır. Ayrıca bu yorumun güçlendirilmesi için ekrana yansıtılan görüntülerde de tazyikli su ve gaz bombaları yer almıştır. Üst sesin söylemi şu şekildedir:

"Ethem Sarısülük'ü taşıyan araç Batıkent Jandarma Kavşağı'nda Kızılay'a gelemeden durduruldu. Aynı dakikalarda Ethem Sarısülük'ün cenazesi için Kızılay'da bekleyen gruba da polis müdahalesi vardı. Polis, eylemcilerin bayrağını almak isteyince de bu görüntüler ortaya çıktı. Yaralananlar, gazdan etkilenenler oldu. Kızılay'da bir ara eylemcilerden ikisi TOMA'nın önündeki kalkana asıldı bayrak açtı. Cenazesi gelemedi ama Ethem Sarısülük'ün abisi Kızılay'daydı. Abi Mustafa Sarısülük, polisin şiddetine böyle isyan etti. Polis, eylemcileri bıraktı bu kez basına yöneldi. Ankara'daki eylemler yer yer devam ediyor."

Bir diğer haberde ise Ankara'da yaşananlar canlı yayın bağlantısıyla ekranlara yansıtılmıştır. "*Ankara Kızılay'dan canlı"* başlığıyla verilen haberde meydanda bulunan muhabir protestoların 9 saattir aralıksız sürdüğünü belirtmiştir. Muhabir, Güven Park'ın önünde vatandaşların beklediğini, TOMA'ların zaman zaman bu alana gelerek tazyikli su sıkıp, biber gazı attığını izleyicilere aktarmıştır. Tematik çözümlemeye göre Ankara'da hala protestoların devam ettiği bilgisinin ön plana çıkarıldığı haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

16 Haziran 2013 tarihli Gezi Parkı konulu bir diğer haber "*Taksim müdahalesine tepki"* başlığıyla verilmiştir. Spiker Taksim'e yapılan polis müdahalesinin tüm ülkede

tepki gördüğünü izleyicilere aktarmıştır. Spiker bu tepkinin çokluğunu belirtmek için "*Yüzlerce kişi tencere tavayla sokağa çıktı."* ifadelerini kullanmıştır. Üst sesin söyleminde de aynı ifadeler güçlendirilerek; Taksim'e yapılan polis müdahalesinin halk tarafından onaylanmadığı mesajı izleyiciye verilmek istenmiştir. Aynı zamanda tematik anlamda ön plana çıkarılan bu anlam*"30 bin kişi 10 kilometre yürüdü"* ve *"Binler alanları doldurdu"* ifadeleri ile başlığa taşınmıştır. Üst sesin söylemi ise şu şekildedir:

"Gezi Parkı'na müdahalenin ardından ***onlarca kentte binlerce vatandaş*** *sokağa döküldü. İşte Adana!* ***2 bin kişi*** *Atatürk Parkı'nda toplandı…O dakikalarda Eskişehir de ayaktaydı.* ***Yaklaşık 30 bin kişi on kilometre yürüdü.*** *Yürüyüşe katılmayanlar tencere tava çaldı. İzmir'de de* ***binler*** *Gündoğdu Meydanı'nı doldurdu. Çanakkale'de de* ***yüzlerce kişi*** *İskele Meydanı'nda buluştu… Manisa, Balıkesir, Bursa, Antalya, Mersin, Zonguldak'ta da* ***yüzlerce kişi*** *sokaktaydı."*

Gezi Parkı'na yapılan müdahaleye sendikaların ortak verdiği karardan üretilen "*5 Sendika ve birlikten Gezi kararı"* başlıklı haberde spiker herhangi bir yorum yapmadan DİSK Genel Başkanı'ın yapmış olduğu "alana çıkma" açıklamasını aktarmıştır. "*Chp Lideri'nden sert açıklama"* başlığıyla verilen bir diğer haberin söyleminin odağına ise Kılıçdaroğlu yerleştirilmiştir. Yine Kılıçdaroğlu'nun yapmış olduğu yazılı açıklamanın verildiği haberi üst ses ve spiker, "*Kılıçdaroğlu'nun çok ser bir açıklama yaptı."* sözleriyle yorumlamışlardır. İki söylemde de tematik olarak Kılıçdaroğlu'nun *"Uygulamalar insanlık dışı ve sistematik işkencenin sokağa yansıması"* sözleri ön plana taşınmıştır.

Muhalefetin yaptığı açıklamalardan üretilen bir başka haber "*Bahçeli'den Gezi mesajı"* başlığıyla verilmiştir. Spikerin söyleminde "Bahçeli'nin AK Parti Mitinginde açılan MHP Bayrağına göstermiş olduğu tepki" tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılmıştır. Muhabir ise Bahçeli'nin, Erdoğan'ın Gezi Parkı eylemlerindeki tavrını "zalim" olarak nitelendirdiğini ve "Türk Milleti'ni kutuplaştırmak istediği" şeklindeki açıklamalarını izleyicilere aktarmıştır. Muhabir, spikerin ön plana çıkardığı; AK Parti Mitingi'nde açılan MHP Bayrağına *"Bahçeli, o bayrağa açanlara ve Başbakan'a çok sert tepki gösterdi"* ifadesiyle söyleminde yer vermiştir. Birincil tanımlayıcının söyleminden yeniden üretilen bu haber şematik çözümlemeye göre durum bilgisinden oluşturulmuştur. Ancak haberin retoriğinde AK Partinin eylemlere karşı birliktelik

mesajı vermek için "sahte birliktelik" imajı oluşturduğu ima edilmiş ve bu anlam Devlet Bahçeli'nin sözleriyle aktarılmıştır.

18 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı olaylarında yeni bir eylem türü olarak başlatılan "*Duran Adam eylemi"* aynı başlıkla birinci sıradan verilmiştir. Spiker bu eylemi, "*Türkiye'de yeni bir eylem dalgası yayılıyor"* sözleriyle yorumlamış ve eylemin başladığı Taksim'de katılım sayısının arttığını belirterek canlı yayınla Taksim'de bulunan muhabire bağlanmıştır. Muhabir olayın arka plan bilgisini "bir önceki gece, bir sanatçı tarafından başlatıldığı" şeklinde vermiş ve o an itibari ile eyleme ait detayları şu sözlerle aktarmıştır:

"*Bir kişi tarafından başlatıldı bu ''Durma'' protestosu ve bir anda büyüdü. Duran adamların duran kadınların sayısı bir anda arttı. Gece boyunca olduğu gibi bugün sabah saatlerinden itibaren de Taksim'de duranlar vardı ve öğleden sonra duranlara yenileri eklendi. Şu anda da son durumu görebiliyorsunuz. Aralarında kadınlar, çocuklar, yaşlılar, gençler, erkekler var ve buradalar. Taksim Meydanı'ndalar. Yüzleri Atatürk Kültür Merkezi'ne dönük bir şekilde duruyorlar. Konuşmuyorlar, kendi aralarında bile konuşmuyorlar. Zorunlu haller dışında da kıpırdamıyorlar."*

Haberin devamında üst sesin söyleminde ise olayın arka plan bilgisi detaylı şekilde verilmiştir. Erdem Gündüz isimli bir performans sanatçısının 17 Haziran 2013 tarihinde Taksim yüzü AKM'ye dönük beklemeye başladığını belirten üst ses, polisin Gündüz'e arama yaptığı ve polis gittikten sonra "duran adam"ın eyleme devam ettiğini belirtmiştir. 6 dakika 30 saniye boyunca "duran adam" eylemine ait detayların verildiği haberde öne çıkarılan konular şu özetlerle başlığa taşınmıştır:

"Bir sanatçı başlattı"

"Durduk yere gözaltı!"

"Duran adam her yerde!"

"Duranlar durdurulamıyor!"

Başlığa taşınan ifadeler lexical çözümlemeye göre incelendiğinde "durmak" kelimesinin çeşitli kelime oyunlarıyla dikkat çekici hale getirildiği görülmüştür. Aynı zamanda eylemde gerçekleştirilen gözaltılar da yine başlıklarda kullanılan "durma"

kelimesinden üretilen ifadelerle eleştirilmiştir. Haberin devamında ise üst ses olaya ait detayları aktarmaya devam etmiştir. Duranların sayısının "yüzlere" vardığı üst sesin söyleminde güçlendirilerek ülke geneline yayıldığına ait bilgi detaylandırılmıştır. Üst sesin söyleminde tematik anlamda ön plana çıkarılan bir diğer anlam ise; eylemin sosyal medya aracılığıyla duyurulup başka yerlere de yayılmasıdır. Burada sosyal medyanın Gezi Parkı eylemlerinde etkin bir iletişim aracı olduğuna dikkat çekilmiştir.

18 Haziran tarihinde Kanal D Ana Haber Bülteni'nde "*Başbakan'dan polise destek"* başlıklı haber ikinci sıradan verilmiştir. Spiker partisinin grup toplantısında konuşan Erdoğan'ın "öl de ölelim" sloganları altında konuştuğunu belirterek, Başbakan'ın "polisi daha da güçlendirecekleri" şeklindeki sözlerini aktarmıştır. Üst ses ise Başbakan'ın yaptığı açıklamaları yorumsuz bir şekilde aktarmıştır. Yine üst sesin söyleminde Başbakan'ın "yaşananlarla birlikte dost düşman belli oldu, herkesin maskesi düştü." Sözlerini vurgulayarak, Başbakan'ın CHP Lideri Kılıçdaroğlu ve CHP'li vekillere de tepkili olduğunu belirtmiştir. Birincil tanımlayıcı Başbakan Erdoğan'ın söyleminin yeniden üretildiği haberde Başbakan'ın konuşmasından önemli görülen detaylar, konuşmalar ekrana verilirken şu ifadelerle başlığa taşınmıştır:

"Biber gazı hakkıdır sıkar"

"CHP Lideri militan gibi"

Bir sonraki haber ise Kemal Kılıçdaroğlu'nun Başbakan Erdoğan'ın kendisi hakkındaki söylemine verdiği cevaptan üretilmiştir. "*Halkla Savaştı…Kaybetti!"* ifadesinin tırnak işaretiyle kullanıldığı dikkat çekmektedir. Van Dijk Eleştirel Söylem Analizine göre başlığın bu şekilde kullanılması daha önce de belirtildiği gibi Kılıçdaroğlu'nun bu ifadesine editoryal bir katılıma işaret etmektedir. Kılıçdaroğlu'nun açıklamaları ekrana taşınırken, salondaki coşkulu kalabalığın da ekrana yansıtıldığı görülmüştür. Haberin dilinde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır ancak haberin kurgusunda yer alan görüntüler dahil olmak üzere, Kılıçdaroğlu'nun sözlerinde haklı olduğu izleyicilere ima ediliştir.

"*Bahçeli'den ağır sözler"* başlıklı bir başka haber ise MHP liderinin AK Parti Mitingi'nde MHP Bayrağı açılmasına gösterdiği tepkiden üretilmiştir. Üst ses Bahçeli'nin konuşmalarını yorumsuz bir şekilde özetlemiştir. "*BDP'den 'bölücübaşı'*

tepkisi" başlıklı haber ise BDP Eş Başkanı Demirtaş'ın açıklamalarından yeniden üretilmiştir. Spiker, Demirtaş'ın Gezi olayları ile çözüm süreci arasında bağlantı kurmasına dikkat çekmiştir. Üst ses ise Demirtaş'ın 18 Haziran sabahı gözaltına alınan eylemcilerin serbest bırakılmasına ilişkin isteğini yinelemiştir. Üst sesin söyleminde ön plana çıkarılan tema ise BDP Grup Toplantısı'nda "Ankara ve İstanbul'daki Duran Adam eylemlerine BDP'li vekillerin de katılması" olmuştur.

Cumhurbaşkanı Gül'ün eylemlerle ilgili sözleri ise "*Gül: Gösteriler bitmeli artık"* başlığıyla haberleştirilmiştir. Spiker, Abdullah Gül'den hoşgörü çağrısı geldiğini belirtmiştir. Üst ses, Gül'ün Gezi Parkı eylemleri hakkında yapmış olduğu değerlendirmeleri yorumsuz bir şekilde aktarmıştır. Üst sesin aktarıcılığını yaptığı Gül'ün açıklamalarından "olaylar devam ederse Türkiye'nin imajının zedelenebileceği" ifadesi ön plana çıkarılmıştır.

"*Göstericilere şafak baskını"* başlıklı bir başka haber; İstanbul, Ankara ve Kocaeli'de düzenlenen bir operasyonla yüze yakın kişinin gözaltına alındığı bilgisinden üretilmiştir. Üst ses, Gezi Parkı olaylarına karıştığı öne sürülen sol örgütlerin hedefte olduğunu belirtmiştir. Polisin verdiği bilgiden, operasyonda 5 tabanca, mermiler, çelik bilyeler, Molotof kokteylleri, sis bombaları ve bomba yapımında kullanılan kimyasal maddelerle, elektronik düzenekler ele geçirildiği aktarılmıştır. Üst ses, İçişleri Bakanı Muammer Güler'in "sosyal medyada provokatif mesaj atanların da peşine düşüleceği" şeklindeki açıklamasını da izleyicilere aktararak, Güler'in bu sözlerini "*Yeni operasyonların sinyalini verdi"* sözleriyle yorumlamıştır. Haber makro analize göre durum bilgisinden üretilmiştir.

18 Haziran'da Ethem Sarısülük'ün öldürülmesiyle ilgili gelişmelerden üretilen "*İsmi savcıda, silah incelemede"* başlıklı bir haber yayınlanmıştır. Spiker, "Emniyet'in Sarısülük'ü öldürdüğü iddiasıyla soruşturduğu polisin ismini 17 gün sonra savcılığa verdiğini; silahını ise Adli Tıp'a gönderdiğini" belirtmiştir. Haberde olayın arka plan bilgisi olarak 1 Haziran tarihinde Sarısülük'ün vurulma anı ekrana yansıtılmıştır. Üst ses ise yine 17 gün sonunda ismin Savcılığa verildiğine dikkat çekerek, "Sarısülük'ün avukatının Savcılığa ismi verilen polisin tutuklanmasını istedikleri dilekçeyi sunduklarını" izleyicilere aktarmıştır. Haberin devamında üst sesin söyleminde ön plana çıkarılan detayda, İçişleri Bakanı Muammer Güler'in "*Görüntüler ortada, Çevik Kuvvet*

Polisi kendisini korumak adına silahına davrandı. Gerçek soruşturmanın sonunda ortaya çıkacak." sözleri yer almıştır.

"Ekmek almaya çıkmıştı ama…" başlıklı haberde ise 16 Haziran tarihinde polis tarafından atılan gaz kapsülünün başına isabet etmesi sonucu yaralanan Berkin Elvan'ın [35] durumuna ait detaylar verilmiştir. Muhabirin söyleminde Berkin Elvan'ın yaralanma anının arka plan bilgisini "*Ekmeğini aldı, dışarı çıktı tam da çatışmanın ortasında kaldı. Bir tarafta polis bir tarafta göstericiler. İşte o anda da Berkin yaralandı."* sözleriyle vermiştir. Üst sesin söyleminde ise 14 yaşındaki Berkin'in "eyleme katılmadığı, polise taş ya da Molotof atmamasına rağmen polisin attığı gaz bombasıyla yaralandığı" ön plana çıkarılmıştır. Berkin Elvan'ın iki kez ameliyata alındığı ve yoğun bakımda uyutulduğu bilgisi izleyicilere aktarılmıştır. Haberin retoriğinde "masum bir çocuğun yaralanmasından ötürü polise duyulan öfke" güçlendirilmeye çalışılmıştır. Bunu güçlendirmek için Filistin asıllı Türk vatandaşı Lobna Allani ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü birinci sınıf öğrencisi Dilan Dursun'un da polisin attığı gaz bombasından yaralanarak hala yoğun bakımda oldukları bilgisi verilmiştir.

Bir diğer haber "*BM'den Gezi uyarısı!"* başlığıyla yayınlanmıştır. Spiker habere ait detayı, *"Dünya, Türkiye'deki Gezi Eylemleri'ni ve polisin müdahalesini izlerken Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri'nden açıklama geldi. Navanethem Pillay Hükümeti ve toplumu, tansiyonun düşürülmesi için acil harekete geçmeye çağırdı. Birleşmiş Milletler Komiseri, sorumluluğun hükümetin üzerinde olduğunun altını çizdi. Orantısız güç kullanan polislerin cezalandırılmasını istedi."* sözleriyle detaylandırmıştır. Spikerin söyleminde tematik çözümlemeye göre "polisin Gezi Parkı eylemlerinde orantısız güç kullandığı ve buna BM'den de tepki geldiği" ön plana çıkarılmıştır.

Bir diğer haberde Ankara'da yaşananlara ait görüntüler yer almıştır. Kennedy Caddesi'ndeki müdahaleler *"Barikat, taş, gaz, su"* başlığıyla özetlenmiştir. Muhabir, olay sırasında yaralanan bir kişiye yapılan tedaviyi izleyicilere aktarmıştır. Üst sesin

---

[35] 269 gün boyunca komada kalan 15 yaşındaki Berkin Elvan, 11 Mart 2014'te tedavi gördüğü Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde hayatını kaybetmiştir (https://tr.wikipedia.org/wiki/Berkin_Elvan).

söyleminde ise olaylar sırasında gözaltılar yaşandığı belirtilmiş ve detaylar ekranlara yansıtılmıştır.

Bir sonraki haber paketlenerek sunulmuştur. Ülke genelinde yaşanan çeşitli olaylar aynı haber içerisinde servis edilmiştir. Bu haberlerden "Ordu'da eylemcilerin çadır kurduğu alana bıçakla giren 5 kişi" tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Üst sesin söyleminde bıçaklı saldırganların gözaltına alındığı belirtilmiştir. Üst sesin söyleminin devamında aynı dakikalarda Adana'da da çok sayıda kişinin gözaltına alındığı belirtilmiştir.

"*Dünya'dan Gezi mesajları"* başlıklı haberde Brezilya ve Kuzey İrlanda'da Gezi Parkı protestoları yapıldığı bilgisi verilmiştir. Spiker bu protestoları, "*Eylemlerinin amacı farklı ama Gezi Parkı mesajları vardı."* sözleriyle yorumlamıştır. Üst ses, Brezilya'nın zamları protesto ettikleri sırada tişörtünde Türk Bayrağı'nı taşıyan gösterici olduğunu belirtmiştir. Aynı anda bu kişiye ait görüntü ekranlara yansıtılmıştır. Yine üst sesin söyleminde Kuzey İrlanda'daki eyleme ait detaylar yer alırken, kameralar Türk Bayraklı protestoculara odaklanmıştır. Haberin retoriğinde "Gezi Parkı eylemlerinin farklı ülkelerde desteklenerek, yolsuzluklara karşı direnmek konusunda örnek gösterildiği" anlamının üretilmeye çalışıldığını söylemek mümkündür.

19 Haziran tarihli Kanal D Ana Haber'in açılışını yapan spikerin söyleminde 3 konu ön plana çıkarılıp, tek haber olarak sunulmuştur. Bunlardan ilki Gezi Eylemleri nedeniyle gözaltına alınanlardan 33'ünün tutuklanma istemiyle mahkemeye sevk edilmesidir. İkincisi ise AK Parti MKYK Toplantısı'ndan sonra açıklama yapan Hüseyin Çelik'in, *"Gezi Parkı için yapılacak halk oylamasının tüm İstanbul'u kapsayacağı"* şeklindeki açıklaması olmuştur. Spikerin söyleminde en sonda yer alan Arınç'ın açıklamalarına ait detaylar ise birinci sıradan verilmiştir. "*Arınç: Duran Adam barışçıl"* başlıklı haberi aktaran üst ses, Arınç'ın aynı zamanda eylemi eleştirdiğini de belirtmiştir. Üst sesin söyleminde spikerin belirttiği konular birer cümleyle yinelenerek özetlenmiştir. Haber AK Parti MKYK'da konuşulan konuları özetlemiştir.

Bir diğer haber, CHP MYK'sından üretilmiştir. Kılıçdaroğlu başkanlığında toplanan MYK sonrasında Parti sözcüsü Haluk Koç'un açıklamalarından inşa edilen haber, "*Kılıçdaroğlu MYK'yı topladı"* başlığıyla yayınlanmıştır. Spiker, Parti Sözcüsü Haluk Koç'un polisin sert müdahalesinden Erdoğan'ı sorumlu tuttuğunu belirtmiştir. Üst sesin

söyleminde tematik anlamda "Hükümetin sosyal medyaya getirmeye hazırlandığı sınırlama ve gözaltıların CHP'nin sert tepkisine neden olduğu" ön plana çıkarılmıştır.

19 Haziran tarihinde "*Duran Adam'lı eleştiri"* başlıklı haber ise MHP'nin basın toplantısında Duran Adam eylemine verdiği destekten üretilmiştir. Üst ses, MHP Grup Başkan Vekilinin dakikalarca konuşmayarak sessiz eylem yaptığını izleyicilere aktarmıştır. Yine hükümetten gelen "polisi daha da güçlendireceğiz" açıklamasına Vural'ın gösterdiği "Ölmediğimize şükredelim" şeklindeki tepkisi aynı ifadelerle başlığa taşınmıştır.

Bir sonraki haberin söyleminin odağına ise 60. ve 61. Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri'nde Kültür ve Turizm Bakanı olarak görev yapan Ertuğrul Günay yerleştirilmiştir. *"Sesimi kısmaya niyetim yok!"* başlıklı haberi, spiker "*Günay, açıktan muhalefete başladı."* sözleriyle yorumlamıştır. Haberin devamında ise Günay'ın sözleri "*Hem polise hem hükümeti yüklendi"* şeklinde başlığa taşınmıştır. Üst ses ise AK Parti Milletvekili Ertuğrul Günay'ın önce sosyal medyada Gezi Parkı eylemlerine yapılan polis müdahalesini eleştirdiğini ve 19 Haziran'da da Meclis'te bu eleştirisini dile getirdiğini belirtmiştir. Üst ses Günay'ın kendi partisini eleştirilerinden sonra "partisinden ihraç etmeyeceğini" belirtmiştir.

"*Gezi'yi konuştular"* başlığıyla verilen haber, TBMM'de Gezi olaylarını araştıracak bir komisyonun kurulacağı bilgisinden üretilmiştir. Spiker CHP'nin polisin orantısız güç kullanmasına ilişkin verdiği önergenin iktidar oylarıyla ret edildiğini aktarmıştır. Üst ses, AK Parti'nin önergesiyle kurulacak komisyonda 10 AK Partili, 4 CHP'li, 2 MHP'li ve 1 BDP'li üye olacağını izleyicilere aktarmıştır. Haber şematik çözümlemeye göre durum bilgisinden oluşturulmuştur.

19 Haziran tarihinde Gezi Parkı eylemleriyle ilgili detayların verildiği "*Taksim'de son durum"* başlıklı bir haber yayınlanmıştır. Spiker, Gezi Parkı eylemlerinin "duran adam eylemi" olarak devam ettiğini belirtmiştir. Taksim'de ilginç görüntüler yaşandığını söyleyen spiker, "8 kişinin duran adamların karşısına geçerek "durarak karşı eylem" yaptıklarını belirtmiştir. Bu olay "*Duranlara karşı durdular", "Taksim'de duran durana"* ifadeleriyle başlığa taşınmıştır. Muhabir, eylemlerin artık durarak yapıldığını belirtip, "*Duran insanların eylemi bugün 3. Gününde"* sözleriyle bu durumu

yorumlamıştır. Eylemlerin değişen haline polislerin de kitap okuyarak eşlik ettiği detayı muhabir tarafından izleyicilere aktarılmıştır. Muhabir polislerin özellikle "Osmanlı Tarihi" ve "Dünya Klasikleri" okuduğunun altını çizmiştir.

Haberin devamında son 24 saattir yaşananlar, bir başka muhabir tarafından izleyicilere aktarılmıştır. Muhabirin söyleminde "kadın, erkek, çoluk çocuk demeden çok sayıda kişinin, cansız manken gibi durarak eylem yaptığı" tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. İçişleri Bakanı Güler'in "*Duran adamlar, duran kadınlar hayatını akışını aksatmazsa gözaltına alınmayacaklar.*" sözleri de kendi görüntüsü ekrana verilerek hatırlatılmıştır. Üst sesin söyleminde ise İstanbul'da başlayan bu eylemin Türkiye'nin dört bir yanına yayıldığı belirtilmiş ve Denizli, İzmir, Karabük ve Ankara gibi şehirlerdeki "duran adam" eylemlerine ait görüntüler haberde verilmiştir.

Aynı gün yayınlanan bir başka haber, spikerin haber bülteninin açılışında birinci sunduğu Gezi Parkı olayları kapsamında gözaltına alınan kişilerden 33'ünün tutuklama kararı istemiyle mahkemeye gönderilmesine ilişkin detaylardan üretilmiştir. "*33 kişiye tutuklama istemi"* başlıklı haberi sunan spiker, sevk edilenler arasında Beşiktaş Çarşı Grubu'nun liderlerinin de bulunduğunu belirtmiştir. Muhabir, bu kişilerin "çıkar amaçlı suç örgütüne üye olmak ve halkı kışkırtmak" iddiasıyla mahkemeye sevk edildiğini izleyicilere aktarmıştır. Haberin devamında "*Çarşı'ya ilginç sorular"* başlığıyla savcı tarafından gözaltındaki Çarşı Grubu üyelerine sorulan birtakım sorular ekrana taşınmıştır. Bu sorular içinde "internette gezen satılık TOMA"nın da yer aldığı muhabirin söyleminde belirtilmiştir. Muhabir söyleminin sonunda 33 kişinin tutuklanıp tutuklanmayacağına dair bilgi sahibi olmadıklarını belirtmiştir.

Bir sonraki haber, Gezi Parkı eylemleri süresince Başbakan dahil herkesin dilinden düşürmediği sosyal medyayla ilgili tartışmalardan üretilmiştir. *"Sosyal medya tartışması"* başlıklı bu haber spiker tarafından şu şekilde yorumlanmıştır:

"Gezi Eylemleri'nde sosyal medya hep ön plandaydı. Eylemcilerden büyük çoğunluğu sosyal medya üzerinden organize oldu. Bu da hükümetin tepkisini çekti."

Üst ses ise Bülent Arınç ve Binali Yıldırım'ın sosyal medya hakkında yaptığı "*Yasak yok, düzenleme olacak."* açıklamasını aktarmıştır. Bu açıklama aynı sözlerle

başlığa da taşınmıştır. Üst ses, spikerin söylemini yineleyerek sosyal medyanın Gezi Parkı eylemlerinde ön planda olduğuna dikkat çekmiştir. Sosyal medyaya yapılacak düzenlemenin arka plan bilgisi olarak verilen bu ifadeler, eylemlerin başlangıcından beni sosyal medyaya özellikle Twitter'a getirileceği söylenen yasağa ilişkin üretilmiştir.

Ülke çapında devam eden Gezi Parkı eylemlerinde yaşananlardan üretilen haberin başlığı ise "*Kuğulu Park... Kennedy…Güven Park…"* ifadelerinden oluşturulmuştur. Spiker, Ankara ve Eskişehir'de polisin göstericilere müdahale ettiğini izleyicilere aktarmıştır. Üst ses yaşananlara ilişkin detayları verirken, eylemcilerin içinden polise şişe atan bir grubun yine eylemciler tarafından durdurulmaya çalışılmasına ait görüntüler ekrana verilmiştir. Ethem Sarısülük'ün vurulduğu yerde yapılan "anma ve açlık grevi" de haber içinde yer almıştır. Açlık grevi yapan bir eylemciye mikrofon uzatılmıştır. Yine geceyi eylemcilerle birlikte geçiren CHP Manisa Milletvekili Hasan Ören ile polis arasında geçen diyalog *"Siz hep tencereyle mi dolaşırsınız?"* sözleri ile ön plana çıkarılmıştır. Genel anlamda ülkeden görüntülerin ekrana yansıtıldığı haber, eylemcilerin tarafından izleyicilere aktarılmıştır.

20 Haziran 2013 tarihli Kanal D Ana Haber Bülteni'nde Gezi Parkı eylemi yine birinci haber olarak yayınlanmıştır. Spiker güne ait detaylardan Bülent Arınç'ın istifa ettiği iddialarını tematik çözümlemeye göre ön plana taşımıştır. Arınç'a ilişkin söylemler ilk haber olarak verilmemiştir ancak spiker şu sözlerle bu olayı kendi söyleminin odağına yerleştirmiştir:

"Ankara, bugün Bülent Arınç'ın istifa ettiği iddialarıyla çalkalandı. Arınç'ın, Bakanlar Kurulu'nda Gezi Olayları nedeniyle Erdoğan'la tartışarak hem hükümetten hem de Ak Parti'den istifa ettiği ancak Cumhurbaşkanı Gül'ün, Arınç'ı kararından döndürdüğü öne sürüldü. Arınç'ın iddiayı yalanlayan açıklamasına geleceğim ama önce Köşk ve Başbakanlık'ta ki Gezi trafiğine bakalım."

Spikerin söylediği bu trafik birinci sıradan *"Zirvede Gezi ve süreç trafiği"* başlığıyla yayınlanmıştır. Muhabir, trafiğin ilk adresi olarak Başbakanlık Resmi Konutu'nu göstermiştir. Başbakan Erdoğan'ın Yargıtay Başkanı ve Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ile görüştüğünü belirten muhabir, o görüşmenin ardından Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Özel'in konuta girdiğini söylemiştir. Gün

içinde yapılan görüşmeleri ait detaylar muhabir tarafından aktarılmaya devam etmiş, Başkanlık Konutu'na Mit Müsteşarı'nın da geldiğini belirtilmiştir. Üst ses, görüşmelerin bitiminde Başbakan'ın konuttan ayrılarak, Çankaya Köşkü'nde Cumhurbaşkanı Gül ile bir araya geldiğine ait detaylara söyleminde şu sözlerle yer vermiştir:

"Cumhurbaşkanı sağduyu mesajları verirken, Başbakan sert çıkıyordu eylemcilere bu konu gündeme gelmiş olabilir. Gezi Parkıyla ilgili hükümetin bundan sonra atacağı adımlar da yine görüşmenin ana gündem maddesiydi."

Üst sesin söyleminin retoriğinde Cumhurbaşkanı ve Başkan arasında yaşanan zıtlık ima edilmiştir. Bu haberin hemen ardından spikerin bülteni açarken belirttiği Arınç'ın istifasına ait iddiadan üretilen haber yer almıştır. *"Arınç'tan istifa yalanlaması!"* başlıklı haberde spiker, iddianın kaynağını "Taraf Gazetesi" olarak göstermiştir. Spiker, Taraf Gazetesi'nde yazan haberi şöyle özetlemiştir:

"Gezi olaylarından sonraki ilk Bakanlar Kurulu'nda Başbakan ile yardımcısı Bülent Arınç arasında sert tartışma çıktığı, Arınç'ın istifa ettiği ancak Cumhurbaşkanı'nın devreye girerek ikna ettiği öne sürülüyordu. Bülent Arınç, bugün yazılı açıklama yaptı, iddiaları yalanladı.

Üst ses de haberde yer alan iddiaları aktarmaya devam etmiştir. Bu sırada üst ses söyleminin devamında gazetede yayınlanan habere konu olan Arınç'ın *"Eylemcileri anlıyoruz"* sözü örnek gösterilerek, Arınç'ın yaptığı eylemlerle ilgili ılımlı açıklamaları ekrana yansıtılmıştır. Bu açıklamalar ise Arınç'ın istifa iddiasının arka planı olarak verilmiştir. Haberin devamında Arınç'ın bu iddiaları yazılı bir açıklama ile yalanladığı ve *"Cumhurbaşkanı, Başbakan ve benim aramda fitne çıkarmaya, Sayın Başbakan'ımızı yalnızlaştırmaya ve kötü göstermeye ve partimizi parçalamaya çalışıyorlar."* sözleri üst sesin söyleminde yer bulmuştur. Haberin semantik çözümlemesi yapıldığında, bahsi geçen gazetedeki söylem detaylı bir şekilde verilerek, izleyicide soru işareti uyandırılmak istendiği tespit edilmiştir.

20 Haziran tarihinde Gezi Parkı konulu bir başka haberin söyleminin odağına MHP Lideri Devlet Bahçeli yerleştirilmiştir. Bahçeli'nin Nallıhan İlçesi'nde yaptığı konuşmadan üretilen haberde, Bahçeli'nin "*Başbakan'ın psikolojisi bozuk"* sözleri

başlığa taşınmıştır. Üst ses, herhangi bir yorum yapmadan Bahçeli'nin "Türkiye'nin kutuplaşma sürecinde olduğu" ve "Başbakan sadece kendisini düşünüyor" şeklindeki yorumlarını aktarmıştır.

Muhalefet kanadından üretilen haberlerden bir diğerinin söyleminin odağına CHP Grup Başkan Vekili Akif Hamzaçebi ve Kılıçdaroğlu alınmıştır. "*CHP'nin Gezi tepkisi"* başlıklı haberde tematik çözümlemeye göre "Başbakan'ın kutuplaşma siyasetine son ver çağrısı" ve "Kılıçdaroğlu'nun Merkel'e yazdığı mektup"un ön plana çıkarıldığı görülmüştür. Üst ses ise Gezi Parkı eylemlerinde *"Aşırı polis şiddeti, ardından başlatılan gözaltılar ve soruşturmaların muhalefetin takibinde"* sözleriyle haberi yorumlamıştır. Akif Hamzaçebi'nin Hüseyin Çelik'in açıkladığı Gezi Parkı Bilançosuna karşı "*Ben de insan kaybı bilançosunu açıklıyorum."* Sözleri haberde aktarılmıştır. Yine haberin öne çıkan temaları arasında yer alan Kılıçdaroğlu'nun Merkel'e yazdığı mektuba ilişkin detaylarda Kılıçdaroğlu'nun *"Gezi olaylarına verdiğiniz tepki yerinde. Hükümetin baskıcı ve dayatmacı tutumuna karşı olun"* şeklindeki yazısı özetlenmiştir.

20 Haziran 2013 tarihinde 25 gündür devam eden Gezi Parkı eylemlerine ait detaylar Kanal D'de yer almaya devam etmiştir. "*Kennedy'de müdahale"* başlıklı haberde Ankara'da halen polisin göstericilere müdahale ettiği bilgisinden üretilmiştir. Spiker, polisin gece yarısı gerçekleşen müdahalede polisin göstericileri gaz bombası ve tazyikli su ile dağıtarak bazılarını da gözaltına aldığını belirtmiştir. Üst ses ise "göstericilerin ara sokaklara dağıldığını, polisin göstericilerin eğlence mekanlarına sığındığını düşünerek TOMA'nın namlusunu oralara çevirdiğine" söyleminde yer vermiştir. Polisin eğlence mekanlarına da müdahale ettiği haberde tematik çözümlemeye göre bir diğer ön plana çıkarılan anlam olmuştur. Durum bilgisinden oluşan bu haberde herhangi bir öznel yorum bulunmamaktadır.

Bir sonraki haber ise Gezi Parkı'ndaki çadırları yıkan sivillerin aslında zabıta olduğu bilgisinden üretilmiştir. Çadırların yakıldığı ana ait görüntüler sosyal medyaya düşer düşmez, yakanların kim olduğu sorusu tartışılmaya başlamıştır. İşte bu haberin başlığı "*Gezi çadırlarını zabıta yakmış"* sözleriyle tartışılan soruya cevap vermiştir. Spiker, olaya ait arka plan görüntüleri ekrana yansıtılırken, olaya karışan 4 zabıtanın açığa alındığını 3 görevlinin de işine son verildiğini belirtmiştir. Üç hafta önce yaşanan

bu olaya ait detaylar tekrar izleyicilere aktarılmıştır. Kanalın ekrana yansıttığı görüntüler sonrasında Gezi Parkı olaylarındaki polisin orantısız müdahalesi tüm ülke tarafından eleştirilmeye başlamıştır. Üst ses görüntülerde ön plana çıkarılan detaylara söyleminde şu ifadelerle yer vermiştir:

"Beyaz gömlekli bir sivil polis, çevik kuvvetin arasındaki bir genci kıyasıya döverken görüntülendi. Sonra devreye onlar girdi. Gaz maskeli ve sivil giyinimliydiler. Kim olduklarını kimse anlayamadı. Çadırları söküp, üst üste koymaya başladılar. Çevik Kuvvet de yardımcı oldu. Bir süre sonra içlerinden biri çakmağını çıkardı, ateşe verdi. Olayların ilk kıvılcımını da çakmış oldu."

Üst sesin söyleminde bahsi geçen aşırı güç kullanan polisin de Mülkiye Müfettişlerinin yaptığı inceleme sonucunda kimliğinin belirlenerek açığa alındığı belirtilmiştir.

Eylemler sebebiyle halen kapalı olan Gezi Parkı'nın ne zaman açılacağı bilgisinden üretilen bir haberde ise Gezi Parkı'nın 20 Haziran tarihinde habercilere açıldığı belirtilmiştir. Muhabir, Gezi Parkı'nda peyzaj çalışmaları yapıldığını, bu çalışmanın içinde ağaçların da dikildiğini belirtip, bir sonraki haftaya çalışmaların bitmesi halinde parkın kullanıma açılacağı yönündeki bilgiyi izleyicilere aktarmıştır. Muhabirin söyleminde tematik anlamda ön plana çıkarılan tema ise "duran adam" eylemi olmuştur. Muhabir AKM'ye yüzü dönük bir kişiyle başlayan bu eylemin 20 Haziran'da farklılaşarak, duran adamların yüzlerini Gezi Parkı'na döndüklerini belirtmiştir. Haberin devamında Taksim dahil yurdun dört bir yanında durarak eylem yapan insanlara ait görüntüler ekrana yansıtılmıştır. Üst ses görüntüleri, "*Biri gidiyor, diğeri geliyor. Duran adamlar, duran kadınlar hatta duran çocuklar… Söyleyeceklerini sessizce söylemeye devam ediyor."* sözleriyle yorumlamıştır.

Bir sonraki haber polisin Mersin ve İzmir'deki Gezi Parkı eylemlerine yaptığı müdahaleden üretilmiştir. "*Çadırlara Şafak Baskını"* başlıklı bu haberi spiker, "*Polis, eylemcilerin çadırlarını topladı. Direnenleri gözaltına aldı."* sözleriyle özetlemiştir. Üst ses ise Gezi Parkı'na destek için Gündoğdu'da kurulan çadırları polisin yerle bir ettiğini, çadırlarını vermek istemeyen 34 kişinin ise gözaltına alındığını belirtmiştir. Yine İzmir'de başından beri olaylara olaylara karıştığı öne sürülen 13 kişinin de İzmir,

Tunceli ve Ankara'daki operasyonlarda gözaltına alındığı vurgulanmıştır. Haberde ön plana çıkarılan temalar şu ifadelerle başlığa taşınmıştır:

"34 eylemci gözaltına alındı"

"3 ilde 34 gözaltı"

"Çadırlara gece baskını"

20 Haziran tarihinde Gezi Parkı konulu son haberin söyleminin odağına ise dönemin Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım yerleştirilmiştir. "*Siber güvenlik toplantısı"* başlıklı haber, Siber Güvenlik Kurulu Toplantısı'nda konuşan Bakan'ın açıklamalarından üretilmiştir. Spiker, Bakan Yıldırım'ın Gezi Parkı eylemleri sırasında 20 binin üzerinde siber saldırı olduğunu belirtmiştir. Haberin devamında Bakan'ın "*20 binden fazla saldırı"* sözleri başlığa taşınmıştır. Üst sesin söyleminde ise Mit Müsteşarı Hakan Fidan'ın hiç konuşmadığı belirtilerek, Dış İşleri Müsteşarı Sinirlioğlu ile sohbeti ekrana yansıtılmıştır. *"Fidan'la 'Yorgunluk' sohbeti"* başlığıyla verilen bu görüntüye ait diyalogda geçen sözler ise alt yazıyla ekrana verilmiştir:

"Sinirlioğlu: Diyet yapıyorsun herhalde öyle bir halin var."

"Fidan: Yok uykusuzluk…"

"Sinirlioğlu: Neredeydin?"

"Fidan: Buradaydım, hep buradaydım."

Kanal D'nin incelenen günlerde yayınladığı Gezi Parkı konulu haberlerin neredeyse tamamında eylemcileri, demokratik hak ve özgürlüklerini savunan aktivistler olarak tanımladığı tespit edilmiştir. Yine Gezi Parkı konulu haberlerinde kurduğu söylemde eylemcilerden yana bir tutum sergileyen Kanal D'nin bu bağlamda CHP'yi ve Kılıçdaroğlu'nu eylemlerin savunucusu olarak sunduğu elde edilen veriler arasında yer almıştır. Buna karşın Başbakan'ın Gezi Parkı konulu açıklamalarından üretilen haberlerde ise Başbakan'ın söylemlerini "biz ve onlar" üzerinden kurduğu ima edilmiştir. Eyleme katılan ve destekleyen zümre "halk" olarak tanımlanıp, halkın Başbakan'ın yaptığı Gezi Parkı konulu açıklamalara tepki gösterdiği ve Başbakan'ın halktan özür dilemesi gerektiği mesajı yine Kanal D'nin ürettiği haberlerinin çoğunluğunda kurduğu söylemler arasında yer almıştır. Kanal D'nin, eylemler süresince

orantısız güç kullandığı konusunda eleştirilerin merkezi haline gelen polis ile ilgili haberlerinde de benzer bir şekilde eylemcilerden yana söylem kurduğu gözlenmiştir. İncelenen tarihlerde Gezi Parkı eylemlerinin haklı olduğu söyleminden haberlerini üreten Kanal D'nin kimi zaman bu anlamı güçlendirebilmek için AK Parti hükümetinin kendi içinde zıtlıklar yaşadığı yönünde çeşitli haberler ürettiği dikkat çekmiştir. Kanal "biz ve onlar" üzerinden kurduğu söyleminde kendini eylemcilere dahil ederken "başbakan ve polis"i ise onlar üzerinden ele almıştır. Kanal bu fikrini kaynak kullanımında da yansıtmıştır. Haberlerde eylemcilerin kaynaklığına başvurulurken, hiçbir polise mikrofon uzatılmadığı tespit edilmiştir.

3.2.2.2.3. ATV'de Yayınlanan Haberlerin Söylem Analizi

Gezi Parkı konulu ilk haber ATV'de 28 Mayıs tarihinde yayınlanmıştır. *"Gezi Parkı'na Dozer Girdi"* başlıklı haber bu tarihte yayınlanan tek haberdir ve spiker haberi şöyle aktarmıştır:

"Taksim Gezi Parkı'nda yıkım dün gece başladı. Dozer parkın Harbiye tarafındaki duvarı yıktı ağaçları söktü. Haber duyulduğu anda bir grup, sosyal medya üzerinden örgütlenip soluğu parkta aldı. Dozer polis kordonunda ağaçları yıkarken, kalabalık polis ve zabıtayla çatıştı."

Spikerin ürettiği söylemin örtük anlamı kimliği tanımlanmayan bir grubun sosyal medyadan örgütlenerek, polis ve zabıtayla çatıştığı şeklindedir. Lexical çözümlemeye göre spikerin "çatışma" kelimesini kullanması devletin kolluk gücü olan polisin çatıştığı kişi/kişiler yasadışı yapılanmaları ima etmektedir. Bu anlamda kanal gösterileri tasvip etmediğini örtük bir anlamla sergilemiştir.

Haberin altyazısında "*Gece yıkımı duyan parka koştu, sabaha kadar arbede çıktı"* ifadeleri kullanılmıştır. Üst ses olayı aktarırken bahsi geçen arbede görüntüleri ekrana yansıtılmıştır: *"Gezi Parkı'ndaki hareketlilik aslında gece başladı. Ekipler gece yarısı yıkıma geldi. Sosyal medyada örgütlenen bir grup parka koştu, nöbete geçti. İnşaat firması gece yıkımını durdurdu ama protestocular sabaha kadar parktan ayrılmadı."* Üst sesin olayları etkin bir cümle yapısıyla aktardığı görülmektedir. Spikerin yeniden

ürettiği söylem üst ses tarafından da tekrar edilmiştir. Makro çözümlemede ön plana çıkarılan temanın grubun sosyal medyada örgütlenerek parka geldiğidir.

Aynı haberde kullanılan bir diğer tema, BDP'li Sırrı Süreyya Önder'in protestoya katıldığı ve yıkımı durduğu şeklindedir. Bu görüntüler ekrana yansıtılırken "nöbet tutan" şeklinde tanımlanan protestocularla röportaj yapılmıştır. ATV, olayları aktarılırken, konunun taraflarına söz verildiği için nesnel bir tavır sergilendiğini söylenilebilir.

29 Mayıs'ta ATV'de "*Gezi Parkı atışması"* başlıklı haberi 2. Sıradan vermiştir. Başbakan ve Ana Muhalefet Partisi Lideri'nin Gezi Parkı konulu tartışmasının odak noktaya alındığı bu haberi spiker şu şekilde aktarmıştır:

"Taksim'deki Gezi Parkı'ndaki yıkımla ilgili tartışmaya Başbakan son noktayı koydu. Ne yaparlarsa yapsınlar biz kararımızı verdik dedi. Parktaki yıkım nöbeti sürerken Kılıçdaroğlu'ndan da bir yorum geldi. CHP Lideri Gezi Parkı'na sahip çıkanlara selam olsun diye konuştu.**"** Spiker ürettiği söylemde cümleleri aktif yapıyla oluşturmuştur ancak mikro çözümlemenin bir ayağı olan lexical çözümlemeye göre kullanılan haber fiillerinin seçimi de bir anlam taşımaktadır. Spiker, Başbakan Erdoğan'ın konuşmalarını aktarırken "dedi" kullanarak Başbakan'ı destelerken, Kılıçdaroğlu'nun konuşmalarında ise "diye konuştu" fiilini kullanarak şüpheli yaklaşılması gerektiğini işaret etmiştir. Haberin öne çıkan temaları altyazılarla desteklenmiştir:

"*Erdoğan: ne yaparsanız yapın, biz kararımızı verdik"*

"*Çelik: orada Avm yapılacakmış falan, yok böyle bir şey"*

"*Kılıçdaroğlu'ndan nöbet tutan eylemcilere teşekkür"*

Başbakan Erdoğan, Ak Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik ve CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun söylemlerinden yeniden üretilen bu haberde cümleler aktif olarak kullanılmıştır ve herhangi bir yorum yapılmamıştır.

Aynı gün "*Gezi Parkı'nda Çadır Nöbeti*" başlıklı bir diğer haber Gezi Parkı'nda yaşanan gelişmeler aktarıldı. Eylemcilerin Gezi Parkı'nda nöbet tutmaya devam edecekleri bu haberin öne çıkan teması olmuştur.

Üst ses söylemi üretirken şu açıklamalarda bulundu: "Tartışmaların odağındaki parkta ise nöbet dün gece de devam etti. Grup nöbet çizelgesi yaptı ve sabaha kadar müzik eşliğinde bekledi. Dozerin söktüğü ağaçların yerine yenileri getirilip, dikildi. Çadır nöbeti bu gece de devam edecek." Üst sesin söyleminde ağaçları söken fail dozer olarak gösterilmiştir. Dozerin bu eylemi kendi insiyatifinde yapmış olduğu şeklinde bir algı yaratılmaya çalışılmıştır. Bu olumsuz eylemi olumlayan protestocuların ağaç getirip, yerine yeniden diktiğiyle ilgili açıklamalar pasif bir cümle yapısıyla verilmiştir. Olay görmezden gelinip önemsizleştirilmeye çalışılmıştır.

Haberin devamında parkta nöbet tutan grubun arasında ünlülerin de olduğu ön plana çıkarılan bir başka temadır. Bu ünlü isimler ve nöbet tutan gruptan bir vatandaşın olayla ilgili açıklaması ekrana aktarılmıştır.

30 Mayıs 2013 tarihinde Gezi Parkı konulu haberi ATV, 3. Sıradan vermiştir. Kılıçdaroğlu'nun Gezi Parkı'na gitmesi *"Kılıçdaroğlu Gezi Parkı'nda"* başlığıyla haberin odağına koyulmuştur.

ATV olayın ilk günlerinde durumla ilgili tanım yaparken protestocuları herhangi bir sıfatla nitelendirmemiş bu eyleme de olumlu ya da olumsuz bir tanımlamayla haberlerini üretmemiştir. Bu haberde kullanılan altyazı bu duruma örnek teşkil etmektedir: "*Nöbet eylemi yapanlarla bir araya geldi"*

Üst ses Kılıçdaroğlu'nun yaptığı ziyareti yeniden üretirken, haberi sansasyonel hale getirip, başlıkta vurgulanan ana temanın dışında olayın seyrini değiştirerek, esas konuyu şu sözlerle önemsizleştirmiştir:

"Kılıçdaroğlu Taksim Gezi Parkı'na da gitti. Buradaki çalışmalara engel olmak için nöbet tutanlarla bir araya geldi. Yoğun ilgiyle karşılanan Kılıçdaroğlu hem basın ordusu hem de eylemcilerin arasında kalınca ezilme tehlikesi atlattı" Üst sesin ürettiği söylemde Kılıçdaroğlu'nun yoğun ilgiyle karşılaşması, ezilme tehlikesi yaşaması ön plana çıkarılarak geri plana atılmıştır.

Aynı gün yayınlanan "*Gezi Parkı eylemine müdahale!"* başlıklı haberin ana teması, parkta nöbet tutan gruba, güvenlik güçlerinin gaz bombasıyla müdahale ettiğidir. Spiker olayı aktif cümle yapısıyla özetlemiştir. Bir haberin bir diğer öne çıkan

teması Sırrı Süreyya Önder'in iş makinelerine bir kez daha engel olmasıdır. Haberin üst sesine ait söylem şu şekilde kurulmuştur:

"Taksim gece parkındaki 3.gece nöbeti polis baskınıyla sona erdi. Hava karardıktan sonra kalabalık arttı müzikli nöbet başladı. Gün ağarırken yaklaşık 30 çadırın kurulduğu alana, TOMA destekli çevik kuvvet girdi. Çadırlardan dışarı çıkanlar önce sloganlar sonra da otururak polise direnmeye çalıştı ve tam o anda gaz bombaları devreye girdi. Parkta nöbet tutanlar çadırlarını bıraktı Elmadağ yönüne kaçtı. Bu sırada polis çadırları toplayıp yaktı. Çadırların yandığını görenler eşyalarını almak istese de polis izin vermedi. Dün dozerin çalışmasını durduran Sırrı Süreyya Önder, yeniden alana gelip dozerin önüne geçti. Gündüz saatlerinde Gezi Parkı'ndaki grup çoğaldı siyasetçiler ve sanatçılar destek için oradaydı. Nöbet yeni çadırlarla devam edecek."

Olaya ait görüntülerle birlikte eş zamanlı olarak üst sesin ürettiği söylem, aktif bir cümle yapısıyla izleyicilere aktarılmıştır. Haberin retoriğinde Sırrı Süreyya Önder'in açıklaması, ünlüler ve Gezi Parkı'nda bulunan eylemcilerin görüşleri yorumsuz olarak kendi ses ve görüntülerinden yeniden üretilmiştir.

31 Mayıs 2013 tarihinde ATV Gezi Parkı olaylarını birinci sıraya taşımıştır. Gezi Parkı'nın sabaha karşı boşaltıldığını aktaran spiker söylemini edilgen cümle yapısıyla şöyle üretmiştir:

"Taksim Gezi Parkı'nda sabaha karşı müdahale geldi. Arbade çıktı sonunda Gezi Parkı boşaldı, çevresi barikatlarla örüldü. Polis daha sonra İstiklal Caddesi ve Harbiye yönüne dağılan kalabalığın peşine düştü."

"*Gezi Parkı Arbedesi"* başlığıyla devam eden bu haberi üst ses aktarırken, üst sesin söylemi olay anına ait görüntülerle güçlendirilmiştir. Üst ses söylemini üretirken haberi benzetmelerle güçlendirmiştir. Yoğun gaz kullanımını aktarırken kullandığı "*Karanlık atılan gaz bombalarıyla beyaza boyandı."* İfadesi bu duruma örnektir. Yine olayları aktarırken söylemini inandırıcı kılmak için olay anına ait görüntü eş zamanlı olarak fonda verilmiştir. Üst ses; *"Bir eylemci tazyikli suyun etkisiyle, kendini yerde*

böyle yerde buldu. Tazyikli su polise direnen bu eylemciyi de hedef aldı." Cümlesindeki gibi "böyle", "bu" gibi işaret sıfatlarını kullanarak haberin retoriğini güçlendirmiştir.

"Taksim'de yüksek tansiyon" başlıklı bir diğer haberde gün boyu yaşanan gelişmeler izleyicilere aktarılmıştır. Spiker söylemini yeniden üretirken güçlendirmek için durum zarfı kullanmıştır:

"Taksim'deki gerilim gün boyu devam etti, tansiyon iyice yükseldi. ***Gerçekten*** *çok hareketli dakikalar yaşandı, yaralananlar oldu. İlk günden bu yana yıkımı engellemeye çalışan BDP'li Sırrı Süreyya Önder de* ***hastanelik*** *oldu."* Durumun ciddiyetini belirtmek için Sırrı Süreyya Önder'in de hastaneye kaldırıldığı belirtilmiştir.

Haberin üst sesine ait söylemde Sırrı Süreyya Önder'in hastaneye kaldırıldığı yinelenmiştir ve polisten kaçan eylemcilerin kaçarken polise taş fırlatması olayın nedeni olarak sunulmuştur. Üst sesin ürettiği söylemde olayların ciddiyetinin arttığı yaralılar örnek verilerek belirtilmiştir. Haberin üst sesi şöyledir:

"Polis eylemcilere gaz bombası ve tazyikli suyla müdahale etti. Eylemcilerse kaçarken polise taş fırlattı, tam bu sırada Sırrı Süreyya Önder alana geldi. Grup daha sonra Taksim Meydanı'na doğru yürümeye başladı. Sert müdahale sırasında Sırrı Süreyya Önder de hastaneye kaldırıldı, başına gaz bombası isabet eden Fas asıllı Türk vatandaşı bir kadın da ağır yaralandı. Gazeteci Ahmet Şık ta yaralılar arasındaydı."

Aynı tarihte spiker bir başka haberde İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu ve Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş'ın söylemlerini yeniden üretmiştir. Haberlerin odağına bu olayların bazı çevrelerce rant elde etmek için masum insanların kullanıldığı yönünde Vali ve Belediye Başkanı'nın yaptığı konuşmalar alınmıştır. Spikerin ürettiği söylem şöyledir:

"Gezi Parkı'nda yaşanan gerilimi İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu ve Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş birlikte değerlendirdi. Topbaş, tretuvar genişletme çalışması birilerinin siyasi rant hesabı yüzünden bu hale geldi dedi, Vali Mutlu, doğa katliamı yapılmıyor diye konuştu."

Aktif cümle yapısıyla üretilen bu haberde Mutlu ve Topbaş'ın konuşmalarından ön plana çıkarılan temalar başlığa ve altyazıya aktarılmıştır:

"*Topbaş: Bu AVM çalışması değil"*

"*12 Yaralı, 63 gözaltı"*

"*Çalıdan biraz irice 3 ağaç"*

"Topbaş: Tretuvar genişletme ve yayalaştırma çalışması"

"*Mutlu: Müdahalede yaralananlara acil şifalar diliyorum"*

"*Vali Mutlu: Gezi Parkı'nda ağaç ve doğa katliamı yok"*

Haberin söylemi çoğunlukla Vali ve Belediye Başkanı'nın konuşmaları kendi ses ve görüntülerinden üretilmiştir. Arbede anına dair görüntüler ekranlara aktarılırken ise üst ses detaylandırdığı haberin söylemini aktif cümle yapıları ve olumlayıcı haber fiilleri kullanarak üretmiştir. Üst sese ait söylem şu şekildedir:

"Belediye başkanı ve Vali Mutlu birlikte bir basın toplantısı düzenlediler. Açıklamalardaki ortak nokta Gezi Parkı'nın bazı çevrelerce kullanıldığıydı. Vali Hüseyin Avni Mutlu ise önce bilanço verdi. Toplam gözaltı sayısının Cuma günü itibari ile 63 kişi olduğunu söyleyen Vali Mutlu, doğa katliamı yok dedi. Parka eyleme destek için gitmek isteyenlerin kullanıldığını ve bu gerçekten hareket etmesi gerektiğini söyledi."

1 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı konulu haberleri manşetinden vermiştir. "*Polis Taksim'den çekildi"* başlıklı haberde spiker, tematik anlamda ön plana "olayların halen şiddetinin devam ettiğini" taşımıştır. Polisin Taksim Meydanı'ndan çekilmesini ise "Meydan onbinlere kaldı" şeklinde yorumlamıştır. Burada "onbinler" şeklinde rakamsal bir ifade kullanarak haberin retoriği güçlendirilmiştir.

Aynı şekilde haberin altyazısında "*Gezi Parkı ve Meydan binlerce göstericiyle doldu"* cümlesinde lexical anlamda kalabalık vurgulanmıştır. Bu esnada canlı yayınla Gezi Parkı'na yapılan bağlantıda muhabir, polis alandan ayrılırken göstericilerin taş attığını ve polisin de onlara karşılık verdiğini vurgulamıştır. Haberin retoriğinde göstericiler suçlu, polis masum imajı güçlendirilmek istenmiştir.

"*Taksim Gezi Parkı'nda toplanan direnişçiler, çevik kuvvet polislerin otobüslere doğru gittiğini gördüklerinde onları alkışlarla protesto etmeye başladılar. O an kalabalıktan otobüslerine binmeye çalışan polise taş atıldı. Çevik kuvvet de gaz bombalarıyla karşılık verdi."*

"*Taksim'de olaylı gece"* başlıklı bir başka haberde yaşananların arka plan bilgisi verilmek üzere üretilen bir haber sunulmuştur. Olayların sabah dek sürdüğü bilgisi tematik anlamda ön plana çıkarılarak altyazıya taşınmıştır. Spiker polisin alandan ayrılana kadar Taksim'deki tansiyonun çok yüksek olduğuna dikkat çekmiştir. Muhabir gece yaşanan olayları güçlendirerek üretmiştir. Yorumdan ürettiği bu haberin retoriğini eylemcilerin polise saldırdığı, polisin kendini korumak için karşı koyduğu anlamından üretmiştir. Gece yaşanan olayların görüntüleri ekrana yansıtılırken muhabir olayları şöyle yorumlamıştır:

"İstiklal Caddesi'nde göstericiler TOMA'ya taş atıyor. Göstericiler TOMA'ya saldırıyor. Gösterici grup Galata yönüne doğru ilerledi. Polis önlem almaya çalışıyor, Taksim Meydanı'nda yine aynı görüntüler. Göstericiler havai fişeklerle saldırıyor. Saat 00.00, Göstericiler Taksim Meydanı'na yakındı ama polis İstiklal Caddesi'ne girdi, göstericiler taş atıyor, polis gaz bombası atıyor. Göstericiler kapalı alanlara sığındı."

Aynı tarihte yayınlanan bir başka haberin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Erdoğan'ın Gezi olaylarıyla ilgili söyleminin yeniden üretildiği bu haber 5, 5 dakika sürmüştür. Haberde Başbakan'ın konuşmalarından "eylemlerin ideolojik olduğu, medyanın olayları kışkırttığı" yönündeki sözleri tematik anlamda ön plana çıkarılarak başlığa taşınmıştır. Haberin cümle yapısı etkin bir dille kurulmuştur. Herhangi bir yorum yapılmamış bu haberde muhabir aktaran rolünü üstlenmiştir.

Başbakan Erdoğan'ın açıklamalarının ekrana direk ekrana yansıtıldığı bu haberde Başbakan'ın konuşmasından ön plana çıkarılan temalar başlığa ve altyazıya taşınarak aktarılmıştır:

"*Göstericilerden rica ediyorum"* (*Bu eylemleri bir an önce bitirsinler)*

"Gezi Parkı eylemine tepki" (Erdoğan: Olayın şu anda geldiği nokta ideolojiktir)

"Ağaçların katledildiği yalan" (Erdoğan: CHP MHP ve BDP kol kola eylem yapıyorlar)

"Eylemcilerle görüşün çağrısı" (Erdoğan: İlla görüşün, peki görüşelim de bunlar kim)

"Topçu Kışlası'nı yapacağız" (Erdoğan: Giriş katı ister AVM ister şehir müzesi yapılır)

"Orantısız Güç iddiası" (Aşırılığa karşıyız ve burada da aşırılık var)

"*Medya olayları kışkırttı"* (Erdoğan: Özellikle CHP'ye ait medya böyle yayın yaptı)

"*AKM'yi de yıkmalıyız"* (Erdoğan: Hepimizin gurur duyacağı bina yapmalıyız)

"*Kılıçdaroğlu'na sesleniyorum…" (Erdoğan: 100 bin kişi topladığı yerde 1 milyon toplarım)*

*"*Bıraktık bakalım yürüsünler" *(Erdoğan: Olabilecek her tür yanlışın faturası CHP'nindir.)*

"Topçu Kışlası kararına tepki" (Sıkıntı yaşanırken İdare Mahkemesi karar veriyor)

Başlıklardan ön plana çıkarılan temalardaki Başbakan Erdoğan'ın söyleminde olayların suçlusu olarak CHP'yi gösterdiği ve CHP'ye ait medyanın olayları kışkırttığına dair açıklamalarla bu söylemini güçlendirdiği görülmektedir. Yine haberin devamında aktarılan Erdoğan'ın sosyal medya ile ilgili yaptığı şu açıklamalar dikkat çekicidir:

"Sosyal medyada asılsız iddialar, iftiralar ortalarda dolaşıyor. İnsanlar ölüyor diye tweet atan densizlerin, bu tweetlere sahip çıkan onlarca yüzlerce faşistin bile olduğunu görüyoruz." Haberde Başbakan Erdoğan'ın söylemlerinden üretilen cümleler etkin yapılandırılmıştır.

ATV'nin haberlerini siyasi ve bürokratik söylemlerden yapılandırmaya devam ettiği görülmektedir. "*CHP'den Gezi Parkı açıklaması"* başlığıyla CHP'nin Kadıköy'de yapacağı mitingi iptal edip son anda mitingin Taksim'de yapılmasının planlandığı bilgisi aktarılmıştır. Üst ses, son anda Kılıçdaroğlu'nun aldığı kararlar CHP'lilerin Taksim'e yöneldiğini belirtmiştir. "*Olaylar kaygı verici"* başlıklı haberde ise Cumhurbaşkanı Gül'ün demokratik bir toplum için sağduyunun gerekliliğinin ön plana çıkardığı söylemi yeniden üretilmiştir.

Siyaset cephesinden sonra ATV Ana Haber Bülteni'nde İstanbul'da yaşanan gelişmeler verilmeye devam etmiştir. Haberde, Anadolu Yakası'nda buluşan kalabalık

bir grubun Boğaziçi Köprüsü'nde yürümeye başlayıp, Taksim'e doğru ilerlemesine ait detaylar hakkında bilgi verilmiştir. Kalabalığın Beşiktaş'a gelmeden Barbaros Bulvarı'nda yolunun kesildiğini muhabir aktarırken, görüntüler de senkronize bir şekilde ekrana sunulmuştur. "*Köprüden Taksim'e yürüyüş"* başlığıyla ekrana taşınan bu haberde şu altyazılarla durum özeti yapılmıştır.

"Gergin gecenin ardından İstanbul güne böyle başladı"

"*Anadolu yakasından gelenlere Barbaros'ta müdahale"*

"*Orantısız güç itirafı"* başlıklı bir başka haberin söyleminin odağına İçişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklama alınmıştır. Ankara muhabirine canlı yayınla bağlanılan haberde muhabir, bakanlık tarafından yapılan açıklamayı izleyicilere aktartmıştır. Haberde tematik anlamda ön plana çıkarılan tema, "müdahaleler esnasında çekilen bütün görüntü ve iddiaların tek tek incelendiği" şeklindeki Bakanlık açıklamasıdır.

Gezi Parkı olayları olaylarında 3 ana unsur olduğunu çalışmanın daha önceki kısımlarında da belirtilmiştir. Bir tarafta eylemciler, diğer tarafta ise polisler ve Başbakan olayların temel aktörleri olmuştur. Polisin orantısız güç kullandığı yönündeki eleştiriler olaylar süresince gündemden düşmemiştir. Konda Araştırma ve Danışmanlığın 2014 yılında yayınladığı "*Gezi Raporu"* isimli araştırmada; olayları ATV'den izleyenler "bazı polisler yorgunluk ve stres neticesinde hata yapmış olabilirler" derken yine buna paralel bir şekilde daha fazla oranda Başbakanı haklı gördükleri sonucu çıkmıştır.[36]

Yapılan eleştirel söylem analizi kapsamında da ATV'de yayınlanan polis ve eylemcileri konu edinen haberlerde üretilen söylemin polisin imajının düzeltecek şekilde güçlendirilerek yeniden üretildiği görülmüştür. Polis ve eylemcileri konu edinen bir bilgiyi spiker şu sözlerle yeniden üretmiştir:

"Dün geceden bugüne kadar Taksim ve çevresinde kaydedilen görüntülerde öne çıkan ayrıntılar var. Polis ve eylemciler çatışmaya hasta molası verdi. Bir abla

[36] http://www.konda.com.tr/tr/raporlar/KONDA_GeziRaporu2014.pdf

protestocular arasındaki kardeşini uyardı. Polis yaralı bir göstericinin başında nöbet tuttu. İşte gecenin üç çarpıcı görüntüsü."

Spikerin polis ve eylem arasında geçen olaylarla ilgili söylemden bu haberi yeniden üretirken polisin imajını güçlendirdiği görülmektedir. Aktif cümle yapısıyla yorumlanan haberde polisin yaralı bir göstericinin başında nöbet tutması, polisin şefkat duygusuna gönderme yapmaktadır. Spiker bu görüntüleri ise çarpıcı olarak nitelendirmiştir. Bahsi geçen haberler makro açıdan şu başlık ve altyazılara taşınarak ön plana çıkarılmıştır:

"Çatışmaya 'Hasta' Molası" (Hasta yakınından protestocular ile polislere rica)

"Eylem Pazarlığı" (Protestocular ile Polis arasında gezi parkı tartışması)

"Polise küfretme Mert" (Protestocular arasındaki kardeşine böyle seslendi)

"Yaralı Eylemci Alarmı!" (Polis, ambulansın neden gelmediğini öğrenince çıldırdı)

Bu üç haberin retoriği, olaylarda orantısız güç kullandığı yönünde eleştirilen polisin imajını iyileştirmek kaygısıyla kurulmuştur. *"Çatışmaya 'hasta' molası"* başlıklı ilk haberde bir hasta yakınının hastasını götürmek için protestocular ve polisten durmalarını istediğine dair söylem ön plana çıkarılmıştır. Yine aynı haberde bir ablanın yaptığı "polise küfretme" çağrısı da ön plana çıkarılan bir diğer temadır. Burada göstericilerin polise hakaret ettiği anlamı izleyiciye aktarılmak istenmiştir. "*Yaralı eylemci alarmı!"* başlığıyla verilen haberde ise ambulans bekleyen yaralı bir eylemcinin başında bekleyen bir polisin görüntüsü verilmiştir.

1 Haziran günü tüm ülkede Gezi Parkı olaylarını desteklemek için protestolar yapılmaya başlamıştır. İstanbul'dan sonra en kalabalık ve hareketli anlar Ankara ve İzmir'de yaşandığı için ATV her iki şehirde yaşananları da ekranına aktarmıştır. "*Başkent'te Gezi Parkı eylemi"* ve "*İzmir'de Gezi Parkı eylemi"* başlıklarıyla verilen haberlerde, üst ses, Ankara'da Atatürk Bulvarı'nın savaş alanına döndüğünü söylemiştir. Lexical çözümlemeye göre yaşananları "savaşa" benzetmek durumun ciddiyetine işaret ederken, polis ve eylemciden oluşan tarafların da birbirine düşman olduğu anlamına gelmektedir. İzmir'de yaşanan görüntüler ise *"Akşam başlayan gerginlik ve arbede sabaha dek sürdü"* altyazısıyla verilmiştir. Gerginliğin arka planı olarak ise, göstericilerin

AK Parti binasına yürümek istediği gösterilmiştir. Bunun sonucunda polisin müdahale ettiği ve olaylarda 100'den fazla kişinin gözaltına alındığı belirtilmiştir. Böylelikle haberin semantiğinde göstericilerin AK Parti düşmanı olduğu ve Ak Parti binasına saldıracağı için polisin müdahalede bulunduğu düşüncesi işlenmiştir.

"*ATV Ekibinin yaralandığı an!"* başlıklı bir diğer haberde ise bir grup MHP'linin Taksim Meydanı'na çıktığı belirtilmiştir. Atatürk anıtının çevresinde toplanan MHP'lilere polisin gaz bombası ve plastik mermilerle müdahalesi sonucunda ATV ekibinden iki kişinin de yaralandığı tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Haberde ön plana çıkarılan bir diğer tema polis müdahalesine rağmen MHP'lilerin Atatürk Anıtı'ndan ayrılmadığı yönündedir.

1 Haziran tarihli ATV Ana Haber Bülteni'nin devamında hükümet ve muhalefetten görüşlere yer verilmiştir. "*Biber gazı yerine ikna"* başlıklı haberde Başbakan Yardımcısı ve Hükümet Sözcüsü Bülent Arınç'ın sözlerinden *"AVM istemeyenler ikna edilse iyi olurdu"* şeklindeki yorumu ön plana çıkarılmıştır. Üst ses Arınç'ın konuşmalarını şöyle özetlemiştir.

"Bülent Arınç Taksim Gezi Parkı'nda meydana gelen olayları değerlendirdi. Demokratik yollarla protestonun vatandaşın hakkı olduğunu söyleyen Arınç, bilgilendirme eksikliğine dikkat çekti. İstanbul 6. İdare Mahkemesi'nin Topçu Kışlası'yla ilgili yürütmeyi durdurma kararını yerinde ve isabetli bulduğunu söyleyen Arınç, belediye ve diğer kurumların İstanbul halkına borçlu olduğunu söyledi."

"AVM *İddiası kuyruklu yalan"* başlıklı haberde ise söylemin odağına Hüseyin Çelik yerleştirilmiştir. Çelik'in açıklamalarından "*Bu propagandadan ibarettir"* sözleri tematik anlamda ön plana çıkarılarak altyazıya taşınmıştır. Üst Ses, *"Hüseyin Çelik, olayların çığırından çıktığını, ağaçlar kesiliyor yalanıyla AK Parti'nin yıpratılmak istendiğini söyledi. Orman ve Su işleri Bakanı Veysel Eroğlu ise olaylarla ilgili soruları yanıtlarken, AVM'nin gündemde olmadığını savundu."* Sözleriyle konuşmaları aktarmıştır.

"*Polisin müdahalesi çok sert"* başlıklı bir başka haberde MHP Lideri Devlet Bahçeli söylemin odağına yerleştirilmiştir. Bahçeli'nin "hiçbir MHP'linin olaylara

karışmadığı"na ilişkin söylemi yeniden üretilmiştir. Üst ses Bahçeli'nin olaylarla ilgili polise sahip çıktığı yorumunda bulunmuştur. Polisin aklanması yönünde üretilen anlamın Bahçeli'nin söylemi üzerinden de yapılandırılmıştır. Bahçeli'nin konuşmalarından ön plana çıkan konular şu başlıklarla detaylandırılmıştır:

"BDP'li Önder'e Tepki" (Bahçeli: İmralı'dan sonra Gezi Parkı'nda da en önde)

"Mahkemeye Gezi Parkı Tepkisi" (Bahçeli: Kararı aylar sonra açıklıyor, olaylar büyüyor)

Olayların başlangıcında polise ait olumsuz söylemler de üretilen ATV Ana Haber Bülteni'nde 1 Haziran tarihli haberlere bakıldığında eylemcilerin saldırıya geçmediği sürece polisin herhangi bir müdahalede bulunmadığı mesajını içeren söylemlerin yeniden üretildiği tespit edilmiştir. Bu tema üzerinden haberlerini kurgulayan ATV'nin çoğunlukla egemen söylemi birincil haber kaynağı olarak kullandığı tespit edilmiştir.

2 Haziran 2013 tarihinde ilk haber "*Taksim'de sakin gün"* başlığıyla verilmiştir. Spiker, polisin 1 Haziran akşamında çekilmesinin ardından eylemcilerin Taksim Meydanı'nı terk etmediğini belirtmiştir. Üst ses, yağmur durduktan sonra evlerine gidenlere sosyal medya üzerinden çağrı yapıldığı, bunun üzerine meydanın yeniden dolmaya başladığını vurgulamıştır. Bu anlamda sosyal medyanın eylemcilerin birbirlerinden haberdar olmasında önemli olduğu belirtilmektedir. Durum bilgisinden oluşan bu haberde, olay yerinde yaşananlar izleyicilere aktarılmıştır.

Bir sonraki haberin söylemine Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Başbakan'ın Gezi Parkı'yla ilgili açıklamalarının yeniden üretildiği haber "*Erdoğan: Taksim'e Cami de yapacağız"* başlığıyla verilmiştir. Başbakan'ın bu konuşmasında eylemciler ilgili söylemler bir anda olayların merkezinde yer etmiştir ve Başbakan Erdoğan eleştiri oklarının hedefi haline gelmiştir. Spiker Başbakan'ın konuşmalarını şöyle aktarmıştır:

"Başbakan Erdoğan, bugün de İstanbul'daydı. İki ayrı toplantıya katıldı. İkisinde de Gezi Parkı için yapılan eylemlere sert tondan değindi. Birkaç çapulcunun tahrikine pabuç bırakmayız dedi. Erdoğan, kendisine yönelik yapılan diktatör eleştirilerine de yanıt verdi."

Haberin devamında Başbakan Erdoğan'ın yaptığı açıklamalar6 dakika 40 saniye sürmüştür. Erdoğan'ın konuşmalarından ön plana çıkarılan detaylar başlığa taşınarak, izleyicilere aktarılmıştır. Üst ses herhangi bir yorum yapmadan aktarıcı rolünü üstlenmiştir.

Başlıklar: *"CHP'ye Gezi Parkı tepkisi", "Diktatörlük kanımda yok", "Taksim'e Cami de yapacağız"*

Altyazılar: "Erdoğan: *Ben bu milletin efendisi değil hizmetkârıyım", "Erdoğan: AKM'yi yıkıp muhteşem opera binası yapacağız"*

Başbakan'ın açıklamalarının yeniden üretildiği bu haberde cümle yapıları etkin bir dille kurulmuştur. Başbakan'ın Osmanlı Arşivi açılışında yaptığı bu konuşmada eylemciler için kullandığı "çapulcu" sözcüğünün yanı sıra ana muhalefet partisinin sandıkta başarılı olamayıp sokağa çıktığı yorumlarını yapmıştır.

"*Polis Taksim'den çekildi"* başlıklı bir başka haberde polis ve eylemciler arasında yaşanan arbedeye ait detaylar aktarılmıştır. Haberin altyazısında "Polis araçlara binerken taş atılınca gaz bombası attılar" ifadeleri kullanılmıştır. Burada polisin gaz bombası atmasının arka planı olarak göstericilerin "polise taş atması" olarak verilmiştir. Aynı zamanda göstericilerin saldırganlığına dikkat çekilmiştir. Aynı haberin devamında başlık değişerek olayın konusunda verilmek istenen bir detay tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Başlık ve spikere ait söylem şöyledir:

Başlık: *"Aşırılık yapan grupları diğer göstericiler engelledi"*

"Taksimde günlerdir yaşanan çatışmalardan sonra polis dün saat 16.00'da geri çekilmeye başladı. Çekilmeyi duyanlar İstiklal ve Sıraselviler'den meydana aktı. Polis kuvvetlerinden bir kısmı meydanı terk ederken geride kalanlara taş atılmaya başladı. Kalkanların arkasına saklanan polis yeniden gaz bombalarını ateşledi. Gaz bulutundan kurtulmak isteyen göstericiler İstiklal Caddesi'ne doğrukaçtığı sırada geride kalan ekiplerde alanı terk etmeye başladı. Yeniden alana giren grup bu kez canlı yayın araçlarına yöneldi, aynı sırada gaz bombaları ve havai fişekler tekrar başladı. Meydanı en son TOMA'lar ve panzerler terk etti. Sonunda Taksim sadece göstericilere kaldı ama aralarında farklı gruplar da vardı. Eylemciler sağduyu çağrısı yaparken bir yandan da

bazı grupların aşırılıklarını önlemeye çalıştılar. Bir grup polis konteynerini ateşe verdi, başka bir grup yangını söndürmek için çaba sarf etti. Başka bir grup polis çekildikten sonra yola barikat kurdu. Meydanda kalan otobüsler taşlandı, bir grupta onlara engel olmak için çaba sarf etti. Başka bir grup Taksim Yayalaştırma Çalışmaları'nda kullanılan iş makinelerini ateşe verdi. Pazar sabahı yürümez hale getiren otobüsler yağmurdan saklanılmak için kullanıldı."

İlk günkü haberlerinin söylemini "polisin sert müdahale" ettiği şeklinde üreten ATV'nin, 2 Haziran 2013 tarihinde de olayların failini eylemciler olarak inşa etmeye devam ettiği görülmektedir. Bu anlamda üretilen bir başka haber "*Beşiktaş'ta çatışma"* başlıklıdır. "*Başbakanlık Ofisi'ne yürümek isteyen eylemcilere müdahale"* alt yazısıyla verilen bu haberin retoriği, göstericilerin saldırgan bir ruh halinde olduğunu spiker şu sözlerle belirtmiştir:

"Gezi Parkı gerilimi dün akşam geç saatte Beşiktaş'a sıçradı. Grup Başbakanlık Ofisi'ne yürümek istedi. Polis, bibergazı ve tazyikli suyla müdahale etti. Olaylar uzun süre devam etti."

Göstericilerin polise saldırdığı, polisin ise kendini müdafaa ettiği anlamının güçlendirildiği bu haberde muhabirin de olayları kendi süzgecinden geçirerek yorumladığı görülmüştür. İzleyicilere aktarılmaya çalışılan bu anlam, ekrana yansıtılan görüntülerin polisin yanından çekilmesiyle güçlendirilmiştir. Olaya ait görüntüler ekrana yansıtılırken muhabirin gazdan ve taştan kaçarken konuşmalarının anlaşılmadığı anlarda, konuşmalarının alt yazı ile ekrana verildiği görülmektedir. Ancak muhabirin olayı özetlerken gazdan bahsetmediği ve sadece gösterilerin attığı taşları aktardığı dikkat çekmektedir:

"Beşiktaş yoğun bir gaz bulutunun altında her yerde taşlar var. Taşlar havada uçuşuyor, dükkanlar kapı pencere her şey inmiş durumda. Polis kalkanlarla kendini korumaya çalışıyor, eylemciler de polise kaldırım taşlarıyla karşılık veriyor, tansiyon, gerilim an be an yükseliyor. Taş yağmuru o kadar yoğun ki çevik kuvvet ekibinin arkasına sığınmak zorunda kalıyoruz. Polis kalabalık grubu dağıtmaya çalışıyor ama bu biraz zor gibi görünüyor. Eylemcileri sakinleştirmeye çalışıyorlar ama sakinleşecek gibi görünmüyorlar. Şu anda göz gözü görmüyor."

Haberin devamında görüntüler ekrana aktarılırken üst ses olayları yorumlamaya başlamıştır. Göstericilerin saldırgan bir tavırla hareket ettiği söyleminin güçlendirilerek üretildiği haberde üst ses, tematik çözümlemeye göre olayın durum ve arka plan bilgisini şöyle aktarmıştır:

"Çevik kuvvet uzun süre kalkanların arkasında bekledi eylemcilere karşılık vermedi. Taki grup Başbakanlık Ofisi'ne yönelene kadar. Gaz bulutu rüzgârın da etkisiyle dağılınca grup yeniden polise yöneldi."

Göstericilerin şiddet yanlısı olduğu söyleminden üretilen bir diğer haber "*Polise linç girişimi!"* başlığıyla verilmiştir. "*Göstericiler arabayı ateşe verdi"* alt yazısıyla aktarılan bu haberi spiker şu sözlerle aktarmıştır:

"Protesto gösterileri sırasında bazı gruplar aşırı davranışlar da sergiledi. Bir polis aracı göstericilerin tam ortasında kaldı. Taş yağmuru başladı, polis diğer arabalara çarpa çarpa kaçmaya çalıştı. Sağduyulu göstericiler polisi arabadan çıkarıp kurtardı."

Spikerin anonsundan sonra ekrana görüntüler aktarılırken üst ses olayı aktarmıştır. Üst sesin söyleminde göstericilerin polise olan öfkesi tematik anlamda ön plana çıkarılan tema olmuştur. Şematik çözümlemeye göre ise olaylar aktarılırken "linç" kelimesinin kullanıldığı görülmektedir. Böylelikle göstericilerin öfkesi muhabir tarafından vurgulanmak istenmiştir:

"Görüntüler o an Taksim'den Dolmabahçe'ye inen yolda kaydoldu. Durma noktasında trafikte polis aracını fark etmeleri uzun sürmedi, aracın üzerine bir anda taş yağmuru başladı. Panikleyen polis önce geri gitti, sonra önündeki arabalara çarpa çarpa gitmek istedi ama sıkıştı, linç edilmek istenen polis hala aracın içinde bazı kişiler öfkeli grubu sakinleştirmek için araya girdi. O polis sağduyulu kişiler tarafından araçtan çıkarıldı ve linç edilmekten kurtarıldı. Ancak öfke araçtan çıkarıldı ve ateşe verildi. Yangını söndürmek için itfaiye geldi ama öfkeli grup ona da engel oldu. Linç edilmekten kurtulan itfaiye geldiği gibi geri döndü."

ATV'nin Gezi Parkı olaylarıyla ilgili ürettiği haberlerin bazılarında göstericileri şiddet yanlısı ve sağduyulu olarak ikiye ayırdığı tespit edilmiştir. Bu anlamda üretilen

haberlerde şiddet yanlısı göstericilerin yasadışı sol grup mensubu olduğuna dikkat çekilmiştir. "*Başkent'te Gezi Parkı Arbedesi!"* başlıklı haber buna örnek teşkil etmektedir. Ankara'da toplanan gruplarla polis arasında yaşanan arbedenin aktarıldığı haberde üst sesin söylemi şu şekildedir:

"...Bir toplumsal olaylara müdahale aracı (TOMA) barikatlardan birini aşmak istedi, arkasındaki 2 eylemciyi fark etmedi. Bu olay kalabalığın öfkesini daha da arttırdı. TOMA'nın etrafı eylemcilerle çevrildi. Uzun süre devam eden çatışmalarda polis de zor anlar yaşadı. Bazı yasadışı sol grup üyeleri bir köşeye sıkıştırdıkları polis ekibine taşlarla saldırdı. Zaman zaman ilginç görüntüler de gerçekleşti. Çıkan olaylarda çok sayıda belediye otobüsü ve polis aracı zarar gördü.

Göstericilerin yasadışı ve sağduyulu çevreci olmak üzere iki farklı gruptan oluştuğu anlamını pekiştirmek isteyen ATV haberlerini bu çerçevede inşa etmeye devam etmiştir. Bu anlamda oluşturulan bir diğer haber "*Gezi Parkı Gerginliği"* başlıklıdır. Bu haberin durum tanımı "*Ankara'da tansiyon yükseldi çatışmalar yaşandı"* alt yazısı ile yapılmıştır. Haberin retoriğini spiker şu söylemle güçlendirmiştir:

"Ankara'da Gezi Parkı gerilimi bugün de devam etti. Polisle göstericiler sık sık karşı karşıya geldi. Eyleme katılan bir grup diğerini protesto etti."

Habere ait görüntüler izleyicilere aktarılırken üst sesin söylemi de göstericilerin farklı gruplardan oluştuğunu; bu gruplardan bir kısmının şiddet yanlısıyken bir kısmının ise ılımlı olduğu retoriğini güçlendirmeye devam etmektedir:

"...Polis önceki günlerin aksine bu kez Kızılay'da önlem almamıştı. Gelen kalabalık meydanı doldurdu. Açıklamalar yapılıp sloganlar atılırken yüzlerini maskeyle kapatan bir grup Atatürk Bulvarı *üzerinden Meclise doğru yürüyüşe geçti, polis grubu dağıtmak için peş peşe gaz bombası atmaya başladı. Göstericiler de çevreden topladıkları taş ve sopaları polise fırlattı. Bu sırada eyleme katılan bir başka grup yaşanan şiddet görüntülerini protesto etti. Olaylar sırasında yaralanan bazı polis ve göstericiler hastaneye kaldırıldı. Olaylar sırasında Kızılay civarında birçok hasar meydana geldi."*

Burada olayların nedeni eylemcilerin Meclise doğru yürümesi olarak gösterilmiştir. Haberin retoriğini bu yapı üzerinden kurulmuş ve üst ses olayda yorumlarken tematik anlamda ön plana polis ve göstericiler arasındaki çatışmaya tepki gösteren bir diğer grubu ön plana çıkarmıştır.

"*İzmir'de Gezi Parkı çatışması"* başlıklı bir diğer haberde ise tüm ülkede tepki gösterilen, İzmir'de polisin sahilde oturan bir kızın saçından çekerek müdahalede bulunduğu görüntülerin de içinde bulunduğu gelişmeler haberleştirilmiştir. Üst sesle senkronize olarak ekrana aktarılan görüntülerde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır. İlerleyen tarihlerde mevcut eylemi gerçekleştiren polisin aşırı müdahalede bulunmasından ötürü gözaltına alınmasına neden olan bu görüntüler şu sözlerle aktarılmıştır:

"İzmir'de dünden beri yaşanan manzara işte bu (polis tazyikli su sıkıyor). Aslında on binlerin katıldığı protesto sakin başlamış, polis eylemcilerle birlikte İstiklal Marşı okumuştu. Ancak daha sonra bin kişilik grup dağılmadı, eyleme devam etti ve polisle karşı karşıya geldi. Kalabalık direndikçe polis kalabalığa biber gazı ve tazyikli suyla müdahale etti. Trafik levhaları söküldü, sabaha kadar arbede sürdü. İzmir'deki gerilim bugün de gün boyu devam etti polis müdahalesi böyle kayda geçti. (Polisin sahilde bir kızı saçından çekerek sürüklediği görüntüler bu sırada ekrana yansıtılmıştır.)"

3 Haziran 2013 tarihinde ATV Ana Haberin ilk haberi yine Gezi Parkı olaylarından "*Taksim sakin"* başlığıyla verilmiştir. Taksim'de yaşananların aktarıldığı bu haberde tematik anlamda "*Kimi nöbet tuttu, kimi hatıra fotoğrafı çektirdi"* ifadesi alt yazıya taşınarak ön plana çıkarılan tema olmuştur. Taksim'e ait görüntüler ekrana aktarılırken üst ses Taksim'in haftasonuna nazaran daha sakin olduğunu aktarmıştır ancak yaşananların şiddetini vurgulamak için "hurdaya dönen araçlar" ifadesini kullanmıştır. Yine haberin retoriğini güçlendirmek ve kalabalığı vurgulamak için Taksim, "binlerin buluştuğu nokta" olarak tanımlanmıştır. Tematik anlamda ön plana çıkarılan bir diğer tema ünlü isimlerin eyleme katıldığı olmuştur. Üst ses isim *vermeden "Park öğleden sonra da tanıdık yüzleri konuk etti, nöbete dizi oyuncuları da katıldı."* sözleriyle aktarırken kameralar, Halit Ergenç ve Muhteşem Yüzyıl ekibinin görüntülerini çekmeye başlamıştır.

3 Haziran tarihinde Gezi Parkı konulu haberlerin öncelikli olarak Hükümet cephesinden yapılan yorumlardan yeniden üretildiği görülmektedir. Bunlardan birinin odağına Başbakan Erdoğan alınmıştır. "*Erdoğan CHP'yi suçladı"* başlıklı haberde Erdoğan'ın görüntüleri ekrana yansıtılırken üst ses şematik olarak şöyle durum tanımlaması yapmıştır:

"*Başbakan Erdoğan bugün kuzey Afrika ülkelerini kapsayan 4 günlük bir seyahate çıktı ama öncesinde kameralara konuştu"*

Haberin devamında Başbakan'ın CHP'yi hedef alan "…Olay aslında sandıkta Ak Partiyi demokratik yollarla geride bırakamayanlar bu yollarla bırakabilir miyiz, bunun gayreti içine giriyorlar." Sözlerinin ardından üst ses şu söylemle konuşmanın devamını aktarmıştır: *"Başbakan konuşmasında bu olayın arkasında aslında dış bağlantılar var dedi ve sandık mesajı verdi. Bu olayı çıkaranlara milletim en iyi cevabı verecektir diye konuştu."*

Aynı haberin devamında Gezi Parkı olayları sırasında Başbakan ve Reuters muhabiri arasında geçen meşhur diyalog "*O eylemlere katılanlar kim?"* başlığıyla verilmiştir. Başlığın tırnak içinde kullanılması, Başbakan'ın yönelttiği bu soruyu muhabirin de sorduğu göstermektedir. Haberde öncelikle Reuters muhabirinin söylemi yazıyla ekrana yansıtılmıştır:

"Birsen Altaylı Reuters Haber Ajansı Sayın Başbakanım özellikle sizin bu grupları tanımlarken bu muhalefeti bu eylemleri tanımlarken bir ideoloji içine sokmanız ve toplumdaki bu hareketi küçümser durumda olmanızın da kitleleri daha fazla öfkelendirdiği ve onları daha fazla provoke ettiği şeklinde yorumlar var. Siz buna katılıyor musunuz, bunlara ilişkin daha yumuşatıcı tavır içine girecek misiniz?"

Yine herhangi bir yorum yapılmadan Başbakan Erdoğan'ın muhabire verdiği yanıtın ekrana yansıtıldığı görülmektedir: *"Yumuşatıcı ifadeler ne olabilir bana onu öğretirseniz ben ona göre konuşurum. Yani ne yapılmadı ki bu ülkede sizin aldığınız bir mesaj var mı?"*

Devam eden görüntülerde muhabirin *"Orada siyasi ideolojinin dışında muhalefeti desteklemeyen insanlar var"* sözleri üzerine Başbakan Erdoğan, "*Peki orada bulunan*

insanlar kim?" sorusunu soruyor ve bu sorunun devamında ise Gezi Parkı eylemleri süresince göstericiler tarafından eleştiri oklarına tutulmasına neden olan "*Şu anda evlerinde zorla tuttuğumuz bu ülkenin en az %50'si var"* sözlerini söylediği görülmektedir.

Bir sonraki haberde Cumhurbaşkanı Gül'ün söylemleri haberin odağına alınmıştır. "*İyi niyetli mesajlar alındı"* başlıklı haberde Spiker Gül'ün sözlerini etkin cümle yapısıyla özetlemiştir. Zira haberin başlığı da etkin cümle yapısına paralel bir şekilde tırnak işareti kullanılarak yazılmıştır. Üst sesin söylemi de benzer bir şekilde etkin bir cümle yapısıyla kurulmuştur:

"Gül, İzmir Ticaret Odası yöneticilerini kabulünde Gezi Parkı gerilimiyle ilgili konuştu. Vatandaşları sağduyulu olmaya çağırdı gereğinin yapılacağını söyledi."

"Cumhurbaşkanı Gül Türkiye'de demokrasinin son gösterilerle test edildiğni söyledi gerilimin sürmesinin Türkiye'nin zarar göreceğini vurguladı. Herkesin kendisini özgür hissetmesi gerektiğini vurguladı."

Bir sonraki haberin yine Cumhurbaşkanı Gül'ün CHP Lideri Kılıçdaroğlu ile yaptığı görüşmeden üretilmiştir. "*Gül Kılıçdaroğlu ile görüştü"* başlıklı haberin alt yazısında ise "*CHP Lideri: Yüzde 50 açıklaması sorumsuzluktur"* alt yazısı ile görüşmenin detayı ön plana çıkarılmıştır. Spiker herhangi bir yorum yapmadan canlı yayınla Ankara'ya bağlanmıştır. Muhabirin söyleminde ise Kılıçdaroğlu'nun görüşme hakkında yaptığı açıklamaları herhangi bir yorum katmaksızın aktarmıştır:

"Kılıçdaroğlu açıklama yaptı. Başbakan'ın açıklamaları olayları tırmandırıyordu ve bunu bizzat CumhurbaşkanıGül'e aktardım dedi ve Cumhurbaşkanı Gül'e görevlerini hatırlattım açıklamasında bulundu. Bunun üzerine Bakanlar Kurulu Toplantısına yönelik bir çağrı yapması gerektiğini hatırlattığını söyledi Kılıçdaroğlu. Ayrıca Başbakan özür dilerse bu sorun hallolur dedi."

Siyasi gündemin ardından Ankara'da yaşananlar "*Kızılay'da yüksek tansiyon"* başlığıyla verilmiştir. Spiker, son 48 saattir Gezi Parkı gerilimini en yoğun hisseden kentin Ankara olduğu şeklinde bir yorum yaparak öğle saatlerinde olayların yeniden

başladığını belirtmiştir. Kızılay'ın görüntülerinin ekrana yansıtıldığı sırada üst ses eylemciler ve polis arasında yaşananları şu sözlerle yorumlamıştır:

"Yine gaz, yine su, yine taş, başkent Ankara'da olaylar bugün de devam etti. Çoğunluğu lise öğrencilerinden oluşan grupla polis arasında olay çıkınca CHP'li vekil Emine Tarhan ara bulmaya çalıştı. Vekiller alandan gidince olaylar yeniden başladı. İlk müdahalenin ardından Kızılay meydanına gelen göstericilerin sayısı hızla arttı. Polisin müdahalesi de sertleşti. O sırada zırhlı araçtan atılan bir biber gazı kapsülü sokaktan geçen 60 yaşındaki vatandaşın başına isabet etti. Yaralı adamın yardımına çevredeki haberciler koştu. Polisin attığı biber gazı yoldan geçen taksinin içine girdi, polisin isyanı büyük oldu. Kızılay'dan geçen engelli bir vatandaş da polis aracını durdurmak için uğraştı. Ankara'daki çatışmalar uzun süre devam etti."

3 Haziran 2016 tarihinde ATV, Kızılay'da gerçekleşen olaylardan sonra "*Beşiktaş'ta arbede"* başlığıyla eylemciler ve emniyet güçleri arasında yaşanan gerginlik haberleştirilmiştir. Bunun hemen ardından Gezi Parkı eylemleri süresince Türkiye'nin gündemine oturan bir konu "*Cami hastaneye dönüştü"* başlığıyla aktarılmıştır. Haberde tematik olarak ön plana çıkarılan anlam ise "*Gönüllü doktorlar yaralılara müdahale etti"* ara başlığıyla vurgulanmıştır. Başbakan ve eylemcilerin farklı söylemlerle ürettiği, tartışmaların gündemine yerleşen Bezm-i Alem Valide Sultan Camii'nde yaşananlarla ilgili bu haberde spikerin söylemi şu şekildedir:

"Beşiktaş'ta olayların en hararetli olduğu anlarda Bezm-i Alem Valide Sultan Camii'nde ilginç görüntüler kaydedildi. Gazdan kaçan kalabalık camiye akın etti. Gönüllü doktorlar camide geçici bir revir kurdu."

Eylemcilerin camiye sığınmasını "ilginç" olarak yorumlayan spikerin ardından üst ses ise, cami içinde yaşananları izleyicilere yorumsuz bir dille aktararak, haberi ürettiği görülmektedir:

"Arkadaşları yaralı göstericiyi hastaneye değil Dolmabahçe'deki Bezm-i AlemValide Sultan Camisi'ne götürdü. Beşiktaş civarında yoğunlaşan olaylar sırasında cami gönüllü doktorların hizmet ettiği hastaneye dönüştü. Saat gece yarısına yaklaştığında hem akaretlerde hem de Dolmabahçe civarında gösteriler yoğunlaştı.

Cami içinde hazır bekleyen gönüllü doktorlar müdahaleye başladı. Camiye getirilen yaralıların bazılarının durumu ciddiydi. O dakikalarda cami görevlisi kalabalığı dağılmaları için ikna etmeye çalıştı. Göstericiler ve gönüllü doktorlar gece yarısından sonra camiden yavaş yavaş ayrılmaya başladı. Gün ağardığında camiden, ilaç kutuları malzemeler ve biber gazına karşı getirilen sirke şişeleri temizlendi."

Yine 3 Haziran tarihinde İzmir, Antalya, Mersin gibi şehirlerde yaşanan Gezi Parkı protestoları ekrana yansıtılmıştır. "*İzmir'de Gezi gerilimi", "Antalya'da polis kalabalığa müdahale etti", "Hatay'da polis ile eylemciler arasında arbede"* başlıklarıyla verilen bu haberler eylemcilerin arasına provokatörler karıştığı ve bu provokatörlerin gerçekleştirdiği şiddet içeren eylemler sonucunda polisin biber gazı ve tazyikli su sıktığı şeklinde üretildiği dikkat çekmektedir.

"...Eylemcilerin arasına karışan provokatörlerde vardı ama sağduyu etkiliydi."

"...Eylemcilerin arasına karışan provokatörler tepki gördü"

"*Biber Gazı'na inceleme"* başlıklı bir başka haberin söyleminin merkezine ise İçişleri Bakanı Muammer Güler alınmıştır. Haberde tematik olarak ön plana çıkarılmak istenen anlam "*Aşırıya kaçan polislerin ifadesi alınacak"* ifadesinin alt yazıya taşımasıyla vurgulanmıştır. Spiker orantısız gücün incelenmeye başlanmasının Bakan Muammer Güler'in isteğiyle olduğunu belirtmiştir. Spikerin söylemi şu şekildedir:

"Muammer Güler'in talimatıyla 4 müfettiş görevlendirdi. Bu sabah istanbul'daki Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nde mesaiye başlayan müfettişler orantısız güç iddialarını soruşturacak."

Haber sırasında polisin orantısız güç kullandığı yönündeki söylemlerin çoğalmasına neden olan görüntüler ekrana yansıtılırken üst ses ise İçişleri Bakanlığı'nın harekete geçmesinin nedenini polisin eylemcilere yönelik sert müdahalesi olarak göstermiştir:

"Gezi Parkı olaylarında yaşananlar ve polisin eylemcilere yönelik sert müdahalesi İçişleri Bakanlığı'nı harekete geçirdi. Orantısız güç iddiaları üzerine Muammer Güler'in talimatıyla bu sabah Ankara'dan İstanbul'a yola çıktı. Polisler ilk

iş polis kameralarının görüntülerini mercek altına aldı ama internete yüklenen ya da haber ajansları tarafından kaydedilen görüntüler de sırada. Müfettişler tüm görüntüleri izledikten sonra bir liste oluşturacak. Gücünü kullanırken aşırıya kaçan memurların ismini belirleyecek, hepsini ifadeye çağıracak ardından da bir rapor yazıp haklarında soruşturma inceleyecek."

4 Haziran 2016 tarihinde ATV Ana Haber Bülteni "*Taksim ve Kızılay'da şu an"* başlıklı haberle başlamıştır. Olayların merkezinde yer alan İstanbul ve Ankara'ya canlı bağlanılarak yaşananların sıcağı sıcağına aktarıldığı haberi spiker şu sözlerle anons etmiştir:

"Gezi Parkı protestolarında bugün 8. gün. Başta İstanbul ve Ankara olmak üzere sıcak ve hareketli bir gece yaşandı. Hatay'daki protestolarda 22 yaşındaki Abdullah Cömert hayatını kaybetti. Ayrıntıları ve açıklamaları aktaracağız ama önce an itibari ile son durum."

Spikerin canlı yayınla bağlandığı Ankara muhabirin, Ankara'da tansiyonun yeniden yükselmeye başladığını söylemesinin ardından İstanbul'a bağlanılmıştır. İstanbul muhabiri ise Taksim Meydanı'nda kalabalığın esas birikme noktasının Gezi Parkı olduğunu ve bu noktada kalabalığın artmaya başladığını belirtmiştir. Canlı yayınların hemen ardından verilen "*Erdoğan'dan Gül yorumu"* başlıklı haberin alt yazısında ise "*Mesaj alınmıştır derken içeriğinde ne var ben bilemem"* ifadeleri kullanılmıştır.

"*Birkaç gün sonra biter"* başlığıyla devam eden haberde tematik anlamda ön plana çıkarılan tema "*Olaylar 5 gün öncesine göre gevşedi, yumuşadı"* sözleriyle verilmiştir. Başbakan'ın bu sözlerinin alt yazıya editör, "olayların etkisini kaybederek, bitme noktasına geldiğini" vurgulamıştır. Daha önce de bahsedildiği gibi eleştirel haber analizindeki en güçlü semantik kavramlardan bir tanesi imadır. Haberde yer alan bilgiler çoğunlukla açıkça ifade edilmemekte, tersine ima edilmektedir. Tüm metinsel ifadeler, arka plan bilgisine dayanılarak çıkarımda bulunulabilecek içerikleri ima yoluyla ortaya koyabilir. Söylem bu noktada önemli ideolojik boyutlara sahiptir (Van Dijk: 1991). İşte bu noktada ATV'nin, Başbakan Erdoğan'ın açıklamalarını kendi yorumuymuşçasına alt yazıya taşıyarak, olaylara dair fikrini Başbakan üzerinden yapılandırdığı görülmektedir.

4 Haziran 2016 tarihli haberlerde hükümet ve siyaset kanadındaki Gezi Parkı görüşmelerinin gündemi oluşturduğu görülmektedir. Bu haberlere örnek olan bir başka haber "*Köşk'te Gezi Zirvesi"* başlığıyla verilmiştir. Spiker haberin şematik anlamda durum kısmını şu ifadelerle yapmıştır:

"Çankaya Köşkü'nde Gezi Parkı zirvesi yapıldı. Bugün Bülent Arınç Başbakan Vekili sıfatıyla köşke çıktı, Cumhurbaşkanı Gül'le görüştü. Yaklaşık 1 saat süren görüşmenin ardından konuşup özeleştiri yaptı, provokasyon uyarısı yaptı."

"*Şiddetten dolayı özür diliyorum"* başlığıyla devam eden haberde Arınç'ın protestoculara verdiği olumlu söylemleri yeniden üretilmiştir. Arınç'ın söylemlerinden ise tematik olarak ön plana çıkarılan tema "*Arınç: Aşırı güç kullanımıyla olaylar çizgisinden taştı"* ifadeleriyle alt yazıya taşınmıştır. Haberin devamında ise yine Arınç'ın şu açıklamaları kendi ağzından izleyicilere aktarılmıştır:

"Şiddet içermeyen demokratik bir tepki olarak ortaya konan gösterileri saygı ve sağduyu içerisinde takip ettiğimizi söylemek isterim. Polisimiz tarafından gösterilerin ilk zamanlarında uygulanan aşırı tedbir haklı olarak tepki toplamıştır. Herkes bizi takdir etmek zorunda elbette değil. Ancak biz bizi takdir etmeyenlerin de görüşlerine açığız."

Arınç'ın bu konuşmalarını üst ses ise şu şekilde yorumlamıştır: *"Arınç, yaşananların zamanlamasının manidar olduğunu söyledi, vatandaşlara provokasyonlara alet olmayın çağrısı yaptı.* Arınç'ın söylemlerinde ön plana çıkarılan tema ile üst sesin yaptığı çıkarımdan ön plana çıkardığı temanın farklı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ATV'nin, eylemcilerin provokasyondan uzak durması yönündeki inancını her türlü siyasi söylemde güçlendirmeye çalıştığını söylemek yanmış olmayacaktır.

4 Haziran tarihli bir başka haberin odağına ise Hatay'daki Gezi Parkı eylemleri sırasında hayatını kaybeden Abdullah Cömert yerleştirilmiştir. "*Gezi eylemindeki sır ölüm!"* başlığıyla verilen haberin alt yazısında ise "*Protestoya katılan genç başına aldığı darbeyle öldü"* ifadeleri kullanılarak, olayın arka plan bilgisi verilmiştir.

"*Abdullah Cömert nasıl öldü?"* başlığıyla verilmeye devam eden haberde üst sesin söylemi şu şekildedir:

"Abdullah Cömert 22 yaşındaydı hataydaki gezi aylemlerine katıldı gerginliğin ortasında bir anda yere yığıldı. Abdullah Cömert Gezi eylemlerinin başladığı günden beri sokaklardaydı. Ölmeden sadece 8 saat önce yaşadıklarını sosyal paylaşım sitesine de yazmıştı: '3 günde sadece 5 saat uyudum sayısız biber gazı yedim 3 defa ölüm tehlikesi atlattım ve insanlar ne diyor biliyor musunuz boşver…' diyordu. Olaylar sırasında başından yaralandı hastaneye kaldırıldı ama kurtarılamadı. Cömert'in ölüm nedeniyle ilgili ilk açıklama Hatay Valiliğinden geldi. Kimliği belirlenemeyen bir kişinin açtığı ateş sonucu yaralandığı belirtiliyordu. İlerleyen saatlerde ön otopsi sonucu açıklandı ve Hatay Valisi Celalettin Lekesiz kameraların önüne geçti. Otopsi sonucuna göre ölüm nedeninin farklı olduğu herhangi bir ateşli silahtan olmadığı, kafanın arkasında bir yırtığa rastlanıldığı belirtildi."

Haberin devamında ailenin "polisin zor kullanması sonucunda çocukların kaçmak istediği" yönündeki açıklamanın hemen ardından yeniden üst ses yorum yapmaya devam etmiştir. Üst ses, Abdullah Cömert'i n CHP Gençlik Kolları üyesi olduğunu vurgulamıştır. Başlıklarda ön plana çıkarılan temalara dikkat edildiğinde ise olayın failinin kim olduğunun belli olmadığı anlamı üzerinden haberin inşa edildiği görülmektedir.

4 Haziran tarihli ATV Ana Haberin devamında grup toplantısında konuşan siyasi parti liderlerinin söylemleri yeniden üretilmiştir. "*Kılıçdaroğlu'ndan 'Gezi' yorumu",* "*Taksim'de fay hattı çatladı"*ve "*Demirtaş'tan 'Gezi' yorumu"* başlıklı bu haberleri spiker şu ifadelerle aktarmıştır:

"Gezi Parkı protestoları bugün meclisin bir numaralı gündem maddesi oldu. Grup toplantısında konuşan Kemal Kılıçdaroğlu gençler özgürlük ve demokrasi istiyor dedi. Ve Türkiye'nin yeni bir kuşakla tanıştığına dikkat çekti. "

"Mhp lideri Devlet Bahçeli de grup konuşmasında gezi eylemlerine değindi. Hükümeti uyaran bahçeli MHP'nin eylemlerde yer almadığını belirtti."

"BDP eş başkanı Selahattin Demirtaş'ın gündeminde gezi parkı vardı. Özellikle Başbakan'a yüklendi, öfke anketle ölçülmez dedi."

Siyasi liderlerin söylemlerinden yeniden üretilen bu haberlerde spikerin yorumdan uzak bir dille konuşmaları aktardığı ancak BDP Eş Başkanı Demirtaş'ın söylemini aktarırken bu çizgiden uzaklaştığı gözlenmiştir. Spiker, "Demirtaş'ın Başbakan'a yüklendiği" ifadesiyle, Demirtaş'ın sözlerini desteklemediğini göstermektedir.

Siyasetçilerin haberin söylemine yerleştirildiği bir diğer haber "*Önder'in turu"* başlığıyla verilmiştir. Spiker haberin durum bilgisini verirken "*Önce Bülent Arınç ardından Abdullah Gül'le görüştü"* başlığı ekranlara yansıtılmıştır. Gezi Parkı olaylarının başından itibaren etkin rol oynayan BDP İstanbul milletvekili Sırrı Süreyya Önder'in hükümet yetkilileriyle yaptığı görüşmelerin bilgisinden üretilen bu haberi spiker şu ifadelerle aktarmıştır:

"Ankara'nın Gezi Parkı trafiğinde 2 önemli görüşme daha gerçekleşti. BDP'li Sırrı Süreyya Önder, önce Bülent Arınç'la görüştü sonra Çankaya Köşkü'nde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile. Olayların ilk gününden beri alanda olan Önder, bugün demokratik mekanizmaların devreye girdiğini söyledi."

Önder'in yaptığı bu görüşmeleri "önemli" olarak nitelendiren spikerin ardından üst ses ise Önder'in yaptığı açıklamaları şöyle özetlemiştir:

"BDP İstanbul Milletvekili Sırrı Süreyya Önder ilk günden bu yana eylemcilerle birlikteydi. Süreci değerlendirmek için bugün iki önemli görüşme yaptı, önce Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'la görüştü ardından da Çankaya köşküne çıktı. Her iki görüşmeden de elde ettiği fikirleri köşke çıktıktan sonra anlattı. Önder, devletin polisi alanlardan çekeceğine doğru izlenimleri olduğunu söyledi. Kamusal alana zarar vermek bu direnişin başardığı işlere gölge düşürür buna kimsenin hakkı yok dedi. Önder'in hedefinde Vali Mutlu vardı. Hakkında dava açılmalı dedi, Bahçeli'nin MHP'nin işin içine katılmadığına dair tepkisini de gösterdi. Yanılıyorsunuz MHP'li birçok seçmen bizimle birlikte oradaydı ifadelerini kullandı."

Üst sesin Önder'in yaptığı ılımlı açıklamaları ön plana çıkardığı bu haberde; Önder'in polis ve eylemciler arasında köprü vazifesi görmek isteyen söylemleri güçlendirmeden yeniden üretilmiştir.

"*Mecliste Gezi Düellosu!"* başlıklı bir diğer haberde ise "*Güler kürsüde konuşurken muhalefet tepki gösterdi"* alt yazısı ile şematik çözümlemeye göre durum tanımlaması yapıldığı görülmektedir. Spiker Meclis, Genel Kurulu'nda tansiyon yükseldiğini belirterek, Güler'in konuşmasının CHP sıralarından yükselen tepkilerle kesildiğini belirtti. Spikerin etken cümle yapısıyla aktarıcı rolünü üstlendiği bu haberde tematik anlamda, Ana Muhalefet Partisinin hükümete olan tepkisi ön plana çıkarıldığı görülmektedir.

Haberlerin devamında siyasetin yanı sıra devam eden eylemlere dair detaylar da haberleştirilmiştir. "*Başkent'te 'Gezi' gerilimi"* başlığıyla verilen bu haberde üst ses 3 Haziran gününü 4 Haziran'a bağlayan gece Kızılay'da ve Kolej Meydanı'nda yapılan polis müdahalesine dair detayları izleyicilere aktarmaktadır. Ekranlara verilen görüntülerde muhabirin maskeli olduğu ve çekimlerin çevik kuvvetin yanından yapıldığı dikkat çekmektedir. Ekranlara bir erkek protestocuyu yerde tekmeleyerek döven 5 polisin görüntüsü aktarılırken, üst ses bu görüntülerin tepki çektiğini belirterek söylemine şöyle devam etmiştir:

"Aynı zamanda bazı vatandaşlar da polisin hışmına uğradı. Ulusa doğru giden TOMA bir anda durakta otobüs bekleyen vatandaşlara nedendir bilinmez su sıkmaya başladı. ODTÜ öğrencileri ise 100. Yıl mahallesinde polisle karşı karşıya geldi. TOMA'lar öğrencilere su sıktı. Akşam saatlerinde aralara karışan maskeli provokatörler sokaklara barikat kurmaya ve o barikatları ateşe vermeye başladı."

Üst ses polisin vatandaşlara nedensiz yere su sıkmasını yorumsuz bir dille aktarmış, yine provokatörlere söyleminde yer verdiği dikkat çekmiştir. ATV, olaylarda hakim olan şiddetin provokatörlerin kışkırtmasıyla büyüdüğü yönündeki fikrini çeşitli haberlerde üretmeye devam etmektedir.

Şiddetin son bulması yönündeki fikrini güçlendirmek isteyen ATV, bu yönde haberler üretmeye devam etmektedir. Bu haberlerden biri de "*Gaz yerine söz!"* başlığıyla sunulmuştur. Haberin retoriğinin güçlendirilmesi için "*Gezi protestolarında ne taş vardı ne müdahale"* alt yazısı ön plana çıkarılmıştır. Spiker *"Ankara'da eylemciler yine sokaktaydı. Eylemciler Güvenpark'ta toplandı ancak müdahale gazla*

değil sözle oldu." ifadesiyle yaşanan polisin eylemcilere herhangi bir müdahalede bulunmadığı ön plana çıkarılmıştır.

Üst ses ise sağduyulu vatandaşların, polis ve eylemcilerin arasındaki gerilimin artmasını önlediğini söyleyerek, haberin retoriğini barışçıl bir çerçeve üzerinden oluşturmuştur. "Gazla değil sözle müdahale" söz öbeğindeki kafiyeyle yine haberin inandırıcılığını arttırmaya yönelik kullanıma örnek teşkil etmektedir.

Benzer bir haber de "*Eylem pazarlığı"* başlığıyla verilmiştir. Tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılmak istenen anlam "*Polis ve eylemciler uzlaştı tek bir gaz bombası atılmadı"* ifadeleriyle alt yazıya taşınmıştır. Haberde polisin "*Taksim'e gidebilirsiniz böyle bir yasak yok, hala zorlamayın provokatörlerin oyununa gelmeyin"* şeklindeki sözleri KJ'den ekrana yansıtılmıştır. Bu sırada üst ses, olayları şöyle aktarmıştır:

"Burası Dolmabahçe, İnönü Stadı'nın hemen önü yani son 72 saattir İstanbul'da en gergin anları yaşayan nokta. Kalabalık Taksim Meydanı'ndan Dolmabahçe'ye inen yolda akşamüstüpolisle çakıştı. Müzakere sonrası ne taş atıldı ne de gaz, ama sessizlik uzun sürmedi taş atılmaya başlandı. Grup polisin ilk müdahalesi sonrası taksim yönüne doğru kaçtı ama hava karardığında aynı senaryo bir daha yenilendi. Göstericiler yine barikatlarla kapattı. Yerde yaralı bir gösterici var ve tabi yanında da polis. Çatışmaların yoğunlaştığı bölgede ekmek parası için işinin başında olanlar da vardı. Biri gaz bulutunun içinde kaldı."

Haberin giriş ve başlığında polis ve göstericilerin uzlaştığı bilgisi verilmesine rağmen üst sesin aktardığı arka plan bilgilerinden olayın gerçekte böyle olmadığı görülmektedir. ATV, çatışmayı görmezden gelerek haberini inşa ettiği retoriğini güçlendirmek adına kısa bir zaman zarfında süren uzlaşmayı ön plana taşımıştır. Bu durum gerçeği tam anlamıyla yansıtmadığı ya da bir başka deyişle gerçek çarpıtılarak verildiği için haberciliğin en önemli normlarından olan nesnelliğin ihlal edildiğini göstermektedir.

Aynı kurgu üzerinden üretilen haberlere bir diğer örnek "*Polis-eylemci sohbeti"* başlıklı haberdir. Spiker, *"İstanbul Akaretler'de de çarpıcı bir diyalog gerçekleşti, bir eylemciyle polisin sohbeti görüntülendi.*" sözleriyle haberi yorumlamıştır. Haberin

devamında polis ve eylemcinin görüntüsü ekrana yansıtılırken, üst ses diyaloğu şöyle yorumluyor:

"Yer Akaretler, son 3 gündür en yoğun çatışmaları yaşayan polislerin hepsi aynı şeyi diyor ekmek parası diyor, gösterici internete yüklüyor."

Üst ses haberin retoriğini eylemci ve polis arasında geçen diyalogu öyküselleştirerek üretmiştir. Modern anlamıyla bir söz sanatı olan retorik ile haberin, polise olan öfkenin azaltılması için kurgulandığı görülmektedir.

5 Haziran 2013 tarihinde ATV'de Gezi Parkı konulu ilk haber "*Gezi Heyeti Başbakanlık'ta"* başlığıyla birinci sıradan verilmiştir. Taksim Dayanışma Platformu üyelerinin Başbakan Vekili Bülent Arınç'la yaptığı görüşmeye ait detayların aktarıldığı haberde Arınç'ın *"İlk olayda çevre duyarlılığıyla hareket edenlere karşı yapılan aşırı şiddet gösterisi yanlıştır, haksızdır o yurttaşlarımdan özür diliyorum"* sözleri, kendi ağzından verilmiştir. 4 Haziran tarihli Arınç'ın bu konuşmasının arka plan bilgisi olarak yeniden ekrana yansıtılırken üst ses görüşmeye ait detayları aktarmıştır. Arınç'ın özür içeren görüntüleri ve Taksim Dayanışması Heyetini kabul ettiğine dair haberle birleştirilerek, Arınç'ın eylemcilere olumlu mesaj verdiği ima edilmiştir.

5 Haziran tarihinde ATV Ana Haberde yayınlanan ikinci haber "*Gezi Parkı'nda Şenlik"* başlığıyla verilmiştir. "*Gece şarkı ve halaylar, sabah yine mıntıka temizliği"* alt yazısı ise semantik çözümlemeye göre eylemin barışçıl bir tabloda devam ettiğini ima etmektedir. Ekrana Taksim Meydanı'nın görüntüleri aktarılırken, üst ses görüntüleri şöyle özetlemiştir:

"Çarşı Taksim Meydanı'na işte böyle çıkarma yaptı. Yaklaşık iki bin taraftar meydana kol kola girdi ve Gezi Parkı'nın önünde meşaleler ateşlendi. Meşaleler Atatürk Kültür Merkezi'nin çatısına kadar taşındı. Tam o sırada binanın beşinci katında bulunan bir hurdacı aşağı düştü. Ağır yaralıydı hemen hastaneye kaldırıldı. Okulundan işinden çıkan binlerce kişi de Gezi Parkı nöbetindeydi gece boyu."

Üst sesin söylemine bakıldığında görüntülerin başlıkla uyuşmadığı görülmektedir. Çarşı Grubu'nun olaylara verdiği destek ikincil bir konuma düşürülerek söylem eksikliğine gidilmiştir. Söylem eksikliği, haber metninin ideolojik belirlenim süzgecinden geçtiğinin göstergelerinden biridir. Ancak haberin devamında başlık ve alt

yazıda geçen "karnaval havası" muhabir tarafından aktarılmıştır. Muhabir yaşananları etkin ve yorumsuz bir dille aktarmıştır.

"*Gezi eyleminde ilginç anons"* başlıklı haber ise spiker tarafından "gecenin görüntüsü" olarak nitelendirildi. Kızılay'da yaşananlar ekrana yansıtılırken bir polis müdürünün eylemcilere yaptığı anons ekrana yansıtıldı:

"Bakın ne güzel şimdiye kadar güldük, eğlendik hep beraber artık evimize gidelim, dinlenelim yarın yine gelelim. Lütfen! Saat sabahın 10'undan beri istediğiniz her yerde her türlü eylemi, her türlü demokratik hakkınızı kullandınız size müdahale eden olmadı. Şu an aranıza giren, bazı olay çıkarmak isteyen şahıslar var. Ve sizi polise saldırmaya yönelik teşvik ediyor. Bazıları polise zaman zaman taş ve şişelerle saldırıda bulunuyor. Bakın ne güzel şimdiye kadar güldük, eğlendik hep beraber artık evimize gidelim dinlenelim, yarın yine geliriz."

Polis müdürünün eylemcilere yaptığı olumlu anonsu ekrana verildikten sonra üst ses olay anında yaşananları hikâyeleştirerek aktarmıştır. Polisin anonsu yaptığı sırada, eylemcilerin alkışladığına dikkat çeken üst ses, provokatörlerin devreye girerek sakin ortamı dağıttığı bilgisini tematik anlamda ön plana çıkarmıştır. Eylemciler ve polis arasında yaşananların hikâyeleştirerek anlatılması, haberin retoriğini güçlendirirken inandırıcılığını da arttırmak maksadıyla yapılmaktadır. Üst sesin söylemi şu şekildedir:

"Alkışlar anonsu yapan polis müdürüne. Burası Kızılay Meydanı. Saat gece yarısını yeni geçmiş. Hem eylemciler hem polisler yorgun. Bir grup dağılmak istemeyince devreye ses sinyal aracı girdi. Polis grup içindeki bazı kişilere dikkat çekti. Ses tonu iyice yumşadı. Tamda bu sırada provakotörler devreye girdi. Grup içerisindeki bazı eylemciler polise taş atmaya başladı. O anlar mobese kameralarına böyle yansıdı. Sağ duyulu insanlar taş atanları sakinleştirmeye çalıştı. Aslında saatlerce huzur hakimdi Kızılay'a. Hatta göstericiler ve polisler arasında koyu sohbetler yapıldı. Bazıları panzerlerin önünde hatıra fotoğrafı çektirdi. Polis gerginlik başlayınca müdahaleye başladı, kalabalığın çoğunluğu dağıldı. Ama bir grup ile polisin arasındaki çatışmalar ara sokaklarda sürdü. Grup çekilirken bir kulübeyi ateşe verdi alevi TOMA'lar söndürdü."

Olayların büyümesine provokatif eylemlerin neden olduğu kabulünden haberlerini üreten ATV, "*Gezi gerginliği Mobese'de"* başlıklı haberini de aynı ön kabul üzerinden

yeniden üretmiştir. Haberin söyleminin odağına Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün Başkent'teki olaylarla ilgili mobese görüntülerini dağıtması alınmıştır. Spiker kayıtlarda "bazı grupların sokakları karıştırdığı anlar" bulunduğunu belirtmiştir. Görüntüler ekrana yansıtılırken üst ses görüntülerde yer alan kareleri eylemcilerin Gezi Parkı olayları sırasında çevreye zarar verdiği şeklinde yorumlamıştır:

"Burası Kızılay'ın Ziya Gökalp Caddesi, bir üst geçitte göstericiler var. Ellerinde toprak dolu saksı bekliyorlar. Sonra nişan alıp saksıyı aşağıya bırakıyorlar. Kamera anına o sırada TOMA, giriyor saksı da o sırada TOMA'nın üzerine düşüyor. Ankara Emniyet Müdürlüğü 6 gün boyunca süren eylemler ve çıkan olaylarla ilgili mobese görüntülerini basına dağıttı. Çalışma görüntüleri an ve an kameralara böyle yansıdı. Eylemcilerin çevreye verdiği zararlarda kayıttaydı. Görüntülerde bir arabanın bazı göstericiler tarafından devrilmeye çalışılması, çevredekilerin onlara izin vermemesi var. Çatışmalar sırasında gruplar kendi aralarında takla atıp düştükleri de kayıtlar altındaydı. Hava kararddıktan sonra yapılan eylemlerde ise yoldan geçen arabalar, böyle sallandı."

5 Haziran 2016 tarihinde Gezi Parkı olayları kapsamında yurt genelinde gözaltılar sürerken, İzmir'de 29 kişi Twitter mesajları nedeniyle gözaltına alınmıştır. Sosyal paylaşım sitesi üzerinden yapılan paylaşımlar nedeniyle yapılan bu gözaltını spiker, *"İzmir'de ise 29 kişi Twitter mesajları nedeniyle sorgulanıyor."* İfadesiyle aktarmıştır. **"***Twitter baskını:29 gözaltı. Gezi Parkı eylemlerini tahrik etmekle suçlanıyorlar"* başlığıyla verilen İzmir'de 29 kişinin Twitter mesajları nedeniyle gözaltına alındığı ön plana çıkarılan tema olmuştur.

Üst ses Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yazılı açıklamasında geçen bilgileri aktarmış, ancak bu açıklamada İzmir için ayrı bir parantez açıldığını belirtmiştir. Dolayısıyla eylemcilerin etkin olarak kullandığı Twitter'ın olaylarda aktif bir rol oynadığı Emniyet Müdürlüğünce kabul edildiğini söylemek mümkündür.

"...İzmir için ayrı bir parantez açıldı. Önce 24 kişinin emniyette sorguda olduğu öğrenildi. Sonra 5 kişi daha eklendi. İzmir'deki gözaltıların nedeni sosyal medya, özellikle de Twitter. O 29 kişinin Twitter mesajlarıyla suç işleme ve kanunlara uymamaya alenen tahrik suç işlediği yer alıyor. Gözaltına alınanların aileleri de karakol önünde bekleyişteydi. Gün ağardığında ailelerin tepkileri hala sürüyordu."

Yine 5 Haziran 2016 tarihinde emekçiler, ülke genelinde Taksim Gezi Parkı'ndaki eylemi desteklemek için iş bırakarak meydanlarda toplanmıştır. DİSK, KESK, TMMOB, TTB üyesi işçilerin başlattığı genel greve ait bilgiler "*DİSK ve KESK'ten Gezi grevi"* başlığıyla verilmiştir. Spiker, sendikaların iki koldan Taksim'e yürüdüğü bilgisini aktarırken alt yazıda ise *"Eylemlere destek için iş bırakıp Taksim'e yürüdüler. Yıllardır bir araya gelemedikleri Kızılay'da buluştular."* İfadeleri kullanılmıştır.

Üst ses meydanlarda yaşananları yorumsuz bir dille anlatmıştır. Muhabir ise *"Sendikaların grev çağrısının ardından aralarında Türk Hava Yolu çalışanlarının da olduğu pek çok sendika üyesinin Taksim Meydanı'na ve Gezi Parkı'na akın etti."* Sözleriyle kalabalığa dikkat çekmiştir. Kalabalığın ima edildiği bu sözlerin dışında 37 saniye süren bu haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

"*Adliye'de Gezi gerilimi"* başlıklı bir diğer haberde ise İstanbul Çağlayan Adliyesi'nde eylem yapan avukatlara yönelik müdahale haberleştirilmiştir. Makro çözümlemenin bir ayağı olan şematik çözümlemeye göre haberin durum bilgisi "*Eylem yapan avukatların pankart açmasına müdahale"* alt yazısıyla yapılmıştır. Spiker yaptığı yorumda eylem yapan bir grup avukata adli çalışanlarının da alkışlarla destek verdiğini aktarırken; üst ses ise yaşananları şöyle aktarmıştır.

"Balkonlarda toplananlarda eyleme alkışlarla destek verdi. Güvenlik görevlileri de oradaydı. Avukatların çevresinde çember oluşturdu. Tam o sırada adliyenin önünde tansiyon yükseldi. Güvenlik görevlileri pankart açmak isteyen avukatlara müdahale etmek isteyince arbede çıktı. Devreye polis girdi, avukatlar olay yerinden uzaklaştırıldı."

Üst ses, polisin avukatları olay yerinden uzaklaştırırken aşırı güç kullandığını görmezden gelmiştir. Ekrana yansıtılan görüntülerde yer alan orantısız müdahale görmezden gelinmiş, üstü örtük bir şekilde yorumlanarak, polisin imajının zedelenmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Her gün olduğu gibi 5 Haziran tarihinde de "*Son durum"* başlığıyla İstanbul ve Ankara'da yaşananlar canlı yayınla izleyicilere aktarılmıştır ancak Miraç Kandili nedeniyle "*Gezi Parkı'nda Kandil"* başlıklı canlı yayınla özel bir haber yapılmıştır. "*Eylemciler gün boyunca kandil simidi dağıttı"* alt yazısıyla Gezi Parkı'nda kandil gibi dini günlere hassasiyet gösterildiği belirtilmiştir. Meydanın görüntüleri ekrana yansıtılırken üst ses parkı

“karnaval”a benzetmiştir. Muhabir ise eylemcilerin gösteriler sırasında hasar görmüş bir ağacın üzerine dileklerini yazdığını ön plana çıkarırken haberin bir diğer önemli temasını ise Diyanet İşleri Başkanı Görmez’in mesajı olarak sunmuştur.

"Kandil simitleri dağıtıldı, kandil mesajları yazıldı. Miraç Kandili Taksim Gezi Parkı'nda böyle kutlandı. Karnaval havasını yaşayan Gezi Parkı'nda kandil güne damgasını vurdu. Eylemciler birbirlerine kandil simidi ikram etti. Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez'de bir mesaj yayımladı. Hem olaylara değindi hem de Miraç Kandili'ne. Görmez sağduyu çağrısında da bulundu.”

6 Haziran 2013 tarihinde ATV Ana Haberde birinci sıradan Başbakan Erdoğan’ın söylemin odağına yerleştirildiği “*Erdoğan: Bunların derdi başka”* başlıklı haber verilmiştir. Gezi Parkı olaylarıyla ilgili Tunus’ta konuşan Başbakan Erdoğan’ın konuşmalarının yeniden üretildiği haber metninde “*Başbakan Erdoğan, Gezi Parkı eylemlerini değerlendirdi.”* alt yazısıyla haber hakkında şematik olarak durum tanımlaması yapılmıştır. Spiker ise Erdoğan’ın konuşmalarında “aşırı uçlar vurgusu” yaptığına dikkat çekerek tematik anlamda bu söylemi ön plana çıkarmıştır.

Başbakan Erdoğan’ın Tunus’ta düzenlediği basın toplantısındaki söyleminde de bu aşırı uçlara dikkat çekerken, bu uçların içinde terör grupları olduğunu belirtmiştir:

“Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Bu olaylara karışmış olan çevre duyarlılığı olan vatandaşlarımı tenzih ediyorum. Fakat bir şeyi tabi ısrarla söyledim. Aşırı uçlar dedim. Bunların içerisinde terör guruplarına karışmış olanlar var dedim. Nitekim daha önce Amerikan Büyük Elçiliğini basan malum terör örgütü mensupları da bu işin içersinde meydanlarda gerek sosyal medya bütün her şeyiyle yakalandılar… Çevrecilik asfaltların kilit taşlarını sökmek, etrafı ateşe vermek değildir. Oradaki bütün otobüs duraklarını halkın araçlarını yakmak yıkmak çevre bilinci değildir. Başkan vekilimin yapmış olduğu açıklama oradaki biber gazlarla ilgilidir. Siz bizi iyi takip etmiyorsunuz pazar günü yaptığım ortak yayında zaten bu ifadelere kullandım. Bu aşırı biber gazı kullanımından dolayı rahatsız olanlara yönelik bu özür beyanını orada da bende kullandım. Fakat bir gerçeği hep birlikte teyit etmemiz lazım. Dünyanın hiçbir yerinde gelişmiş ülkeler dahil olmak üzere biber gazı kullanmayan hiçbir ülke yoktur. Ama bir gerçeği ifade etmemiz lazım. Hiçbir hak hukuk dışı yollarla aranmaz hukuk içerisinde aranır.

Üst ses ise Erdoğan'ın konuşmasında provokasyonlara dikkat çektiği çıkarımında bulunarak Başbakan Erdoğan'ın %50 vurgusunu yinelediğini izleyicilere aktarmıştır. Üst sesin bunların dışında herhangi bir yorumda bulunmadığı görülmektedir.

ATV'de ikinci sıradan "*Gezi olayları bilançosu"* başlıklı haber verilmiştir. Haberin söyleminin odağına ise İçişleri Bakanı Muammer Güler alınmıştır. Bakan Güler'in söylemi kendi ifadeleriyle aktarılırken üst ses, *"İçişleri Bakanı Muammer Güler, gösteriler sırasında 915 kişinin hastaneye başvurduğunu 79 kişinin tedavisinin sürdüğünü söyledi.Yoğun bakımdaki 8 kişiden 4'ünün hayati tehlikesi olduğunu belirten Güler, 516 güvenlik görevlisinin de yaralandığını açıkladı.En çok merak edilen konu polisin orantısız güç kullanımına ilişkin incelemenin geldiği aşamaydı."* sözleriyle polisin orantısız güç kullanımına ilişkin incelemeyi tematik açıdan ön plana çıkarmıştır. Güler de söyleminde *"Yanlış yapan varsa bunlarla ilgili gerekli işlemlerin yapılacağını tekrar ifade etmek istiyorum."* İfadesiyle olaylar kapsamında en çok eleştirilen polisin orantısız güç kullanımının cezasız kalmayacağı mesajını vermiştir. Şematik açıdan incelendiğinde haberin durum kısmının birincil tanımlayıcıların söylemlerinden oluştuğu görülmektedir. Tamamen durum bilgisinden oluşan bu haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

"*Gül'den Gezi açıklaması"* başlıklı bir diğer haberin söyleminin odağına ise Cumhurbaşkanı Gül yerleştirilmiştir. Sadece durum bilgisinden oluşan bu haberde birincil tanımlayıcı olan Cumhurbaşkanı Gül'ün söylemi, güçlendirilmeden yeniden üretilmiştir. Haber tematik açıdan incelendiğinde ise Abdullah Gül'ün "Gezi Parkı eylemlerini demokratik ülkelerde yaşanan eylemlere benzetmesi" ön plana çıkarılan temadır.

"*Kılıçdaroğlu'ndan Gezi Tepkisi"* başlıklı haber ise Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarından yeniden üretilmiştir. Birincil tanımlayıcı olan Kılıçdaroğlu'nun söyleminden inşa edilen bu haber şematik çözümlemeye göre durum kısmından oluşmaktadır. Tematik anlamda ise Kılıçdaroğlu'nun "Bir Başbakan taraf tutmaz" şeklindeki söylemi ön plana çıkarılmıştır. Spiker ve üst ses konuşmalardan "Kılıçdaroğlu Erdoğan'ı eleştirdi" yönünde bir çıkarımda bulunmuştur.

"Orantısız güç incelemesi" başlığıyla verilen bir başka haberin söyleminin odağına ise BDP İstanbul Milletvekili Sırrı Süreyya Önder yerleştirilmiştir. Önder'in

söylemlerinin yeniden üretildiği haberde tematik olarak ön plana çıkarılan tema "Polisin orantısız güç kullanıp kullanmadığını araştıran Mülkiye Müfettişleri ile Önder'in bir araya gelmesi"dir. Spiker, henüz araştırma kapsamında olan orantısız güç incelemesiyle ilgili yaptığı yorum ile bilinçaltında polisin orantısız güç kullandığını kabul ettiğini göstermiştir. Spikerin yorumu şu şekildedir: *"Polisin orantısız güç kullandığını araştıran mülkiye müfettişleri bugün BDP Milletvekili Sırrı Süreyya Önder ile bir araya geldi."* Spiker "orantısız güç kullandığını araştıran" ifadeleriyle polisin bu eylemi gerçekleştirdiği yönünde bir yorumda bulunmuştur.

"Twitter zanlıları serbest" başlıklı haberde ise, Twitter üzerinden yazdığı tweetler yüzünden gözaltına alınan İzmir'deki 34 kişi hakkındaki gelişmeler haberleştirilmiştir. Sosyal medya üzerinden şekillenen eylemlerde isminden en çok söz ettiren Twitter hakkında yapılan tartışmaların boyut değiştirerek Twitter'a yansıyan bu olay, yorumsuz bir şekilde haberleştirilmiştir. Haberin detaylı bir şekilde arka plan bilgisi verilmemiştir. Spiker ve üst ses benzer bir söylemle olayı *"İzmir'de Gezi Parkı eylemleriyle ilgili gözaltına alınan 34 kişi serbest bırakıldı. Ama Twitter operasyonu bitmedi. Polis,4 kişiyi arıyor."* İfadeleriyle özetlemişlerdir. Haberde ön plana çıkarılan bir diğer tema İzmir Valisi Mustafa Toprak'ın "bu işin takipçisi olacakları" şeklindeki sözleridir.

Bir diğer haber, Gezi Parkı olaylarını desteklemek amacıyla Rize'de toplanan bir grubun provoke edildiği bilgisinden üretilmiştir. "*Rize'de tehlikeli provokasyon"* başlıklı bu haberin tematik olarak "eylemleri desteklemek amacıyla toplanan bir gruba saldırılması" ön plana çıkarılmıştır. Lexical çözümlemeye göre spiker ve üst sesin olayı aktarırken "gerilim" sözcüğünün kullanılması olayın "şiddetin"e işaret etmektedir. İma edilen bu şiddet "Gezi eylemini destekleyen gruba saldırı ve linç girişimi" alt yazısıyla da ön plana çıkarılmıştır. Spiker eylemcilere saldırıyı tasvip etmediğini gösteren bir dille olayı güçlendirerek yeniden üretmiştir.

Bir sonraki haber Gezi Parkı olaylarını desteklemek amacıyla Adana'da yapılan eylemde hayatını kaybeden Komiser Mustafa Sarı'nın ölümüyle ilgili bilgiden üretilmiştir. "*Gezi kovalamacasında bir şehit"* başlıklı haberi anons eden spiker, "*Gezi eylemleri sırasında göstericilerle polis arasındaki kovalamaca sırasında komiser Mustafa Sarı köprüden düştü, ağır yaralanan Sarı hayatını kaybetti"* şeklinde kısa bir art alan bilgisi vermiştir. Üst ses ise olayı hikayeleştirerek anlatarak, haberin retoriğini

güçlendirme yoluna gitmiştir. ATV Ana Haber'de ölü ve yaralılara ait haberler genellikle öykü haber şeklinde kurgulandığı görülmüştür. Üst sesin söylemi şöyledir:

"Mustafa Sarı 6 yıl önce mezun olmuştu polis akademisinden, evliydi. Eşi 4 aylık hamileydi. Gece Adana'daki gezi Parkı'na destek eylemi için mesai yapıyordu, köprüden düştü ağır yaralandı ve acı haber bugün geldi. Yine yüksek tansiyon vardı Adana sokaklarında dün gece, grup kalabalıktı polis de öyle. Karşı karşıya geldikleri an tansiyon yükseldi. Polis önce tazyikli suyla müdahaleye başladı, ama grup dağılmayınca yakın temas başladı. İşte korkunç kaza kovalamaca anında oldu. Komiser Sarı yapımı halen süren köprüden düştü, 5 metreden yere çakıldı. Ağır yaralıydı, haber dalga dalga yayıldı. Adana Valisi hastaneye ilk gelenlerdi. İlk tören Adana Valiliği önünde düzenlendi."

"*Gezi eylemi Mobese'de"* başlıklı bir başka haberde Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün olaylar sırasında Mobese kameralarının kaydettiği görüntüler izleyicilere aktarılmıştır. Spiker görüntüleri izleyicilere yorumlarken başlık "*Polis taşkınlık yapanların görüntülerini dağıttı"* şeklinde değişmiştir. Spiker haberi *"Görüntülerde ambulansları yumruklayıp, iş makinasının alıp Kızılay'a gitmek isteyenler vardı."* İfadeleriyle özetlemiştir. Haber sadece eylemcilerin gerçekleştirdiği aşırılıklardan üretilmiştir. Spiker görüntüleri yorumlarken herhangi olumlu ya da olumsuz ifade kullanmadan objektif olarak kameraya yansıyanları aktarmıştır. Ancak haberineylemcilerin aslında masum olmadığını göstererek, ülke genelinde polise karşı takınılan olumsuz düşüncelerin silinmesini hedeflediği söylenilebilir.

Bir diğer haber ise 5 Haziran tarihindeki Miraç Kandili'nde Kandil simidi dağıtan Çarşı Taraftar Grubunu merkezine almıştır. "*Çarşı'dan Kandil çıkarması"* başlıklı haberde tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan tema, "eylemcilerin revire dönüştürdüğü Bezm-i Alem Valide Sultan Camii İmamı'na, Çarşı'nın teşekkür etmesi"dir. Üst ses, Çarşı Grubunun kalabalık olduğunu ve etraftan tezahüratlarda grubun desteklendiğini belirtti. Şematik çözümlemeye göre durum kısmından oluşan bu haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır. Haberin genel retoriğinde Beşiktaş taraftar grubunun olayları desteklediği şeklinde bir anlam üretilmiştir.

ATV'nin Gezi Parkı konulu haberlerinde özne olarak eylemcileri kullanırken, eylemcileri "eylemciler" ve "provokasyoncular" şeklinde ikiye ayırmaktadır. Yine bu haberlerde eylemciler detaylandırılırken normal Gezi Parkı eylemcileri şiddetten uzak, provokasyoncalar ise şiddet yanlısı olarak üretilmiştir. Bu anlamın güçlenmesi için yine 6 Haziran 2013 tarihinde "*Gezi Parkı günlüğü"* başlıklı haberde muhabir şematik çözümlemeye göre şöyle yorumdan oluşan haberde muhabir, *"...şiddete karşı oldukları için yoga yapıyorlar"* ifadesi ile eylemcilerin şiddetten uzak olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda ön plana çıkardığı bir diğer temanın "Gezi Parkı'na kurulan seyyar tuvaletlerin temizliği" olduğu görülmektedir. Böylelikle, Başbakan Erdoğan'ın Gezi Parkı'nın pislikten geçilmediğine dair söylemine bir nevi cevap verildiği görülmektedir:

"Parktaki her şey ücretsiz, şiddete karşı oldukları için yoga yapıyorlar. Neşe, şenlik hiç bitmiyor; halay çekiliyor, oyunlar oynanıyor. Parkta sürekli hareket var; kimi ders çalışıyor, kimi yeniden kütüphane açıyor. Yol üzerine seyyar tuvaletler kuruldu. Tertemiz içleri ve kadın erkek ortak kullanım için."

7 Haziran 2013 tarihinde ATV Ana Haber'de verilen ilk haber "*Erdoğan: Eylemler artık bitmeli!"* başlığıyla verilmiştir. Haber, Başbakan Erdoğan'ın Kuzey Afrika gezisi dönüşünde gece Atatürk Havalimanı'nda karşılayan Ak Partili'lere yaptığı konuşmadan yeniden üretilmiştir. Başbakan'ı karşılayan kalabalığı "binlerce kişi" olarak tanımlayan spiker, haberin retoriğini güçlendirmeye çalışmıştır. Başbakan'ın konuşmaları 6 dakika 35 saniye boyunca herhangi bir yorum yapılmadan yayınlanmıştır. Ayrıca konuşmalar sırasında kamera sıklıkla "alem seninle adam gördü" yazılı pankarta odaklanmıştır. Kameranın odaklanarak ekrana yansıttığı bir görüntünün ideolojik veya bilişşel bir belirlenimi yansıttığını söylemek mümkündür. Bu bağlamda Başbakan Erdoğan'ın konuşmasının kesintisiz izleyicilere aktarılırken, Başbakan'ı öven bir pankartın ekrana yansıtılması örtük bir yoruma işaret etmektedir.

Başbakan'ın söylemin odağına alındığı bir diğer haber yine Başbakan'ın Atatürk Havalimanı'nda yaptığı konuşmadan yeniden üretilmiştir. "*Kısıklı'da Erdoğan İzdihamı"* başlıklı bu haberde tematik çözümlemeye göre ön plana "Erdoğan'ı karşılayan kalabalık" çıkarılmıştır. Retorik çözümlemesine göre "izdiham" metaforu kullanılarak haberin anlamı güçlendirilmiştir. Spikerin söyleminde de benzer bir şekilde

metafor kullanımı ve rakamsal ifadelerle haberin anlamı güçlendirilmek istenmiştir. Spikerin söylemi şöyledir:

"Başbakan'ı karşılamak için binlerce kişi erkenden yollara döküldü trafik kilitlendi, İstanbul'da bazı ak partililer havalanına yürüyerek gitti yaklaşık 1 saat halka seslenen Erdoğan'ı kalabalık dönüş yolunda da yalnız bırakmadı."

Üst ses görüntüleri aktarılırken, kameraya yansıyan görüntüleri izleyicilere aktarmıştır. Haberde tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan bir diğer tema ise "kalabalığın Erdoğan'a olan sevgisidir." Bu iki haberle birlikte ATV, Başbakan Erdoğan'a 10 dakika ayırmıştır.

Başbakan'ın konu edinen haberin arkasından CHP lideri Kılıçdaroğlu bir başka haberin söyleminin odağına yerleştirilmiştir. Ancak Kılıçdaroğlu'na ayrılan zaman dilimi 2 dakika 20 saniye olduğu tespit edilmiştir. Her kesimden siyasiyi ekranlarına taşıyan ATV'nin zaman dağılımı konusunda eşitlik ilkesine uyum sağlamadığı görülmektedir. "*Kılıçdaroğlu'ndan Gezi tepkisi"* başlıklı bu haberi spiker CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu'nun sözlerini şu şekilde özetlemiştir:

"CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'ysa olayların ardında, faiz lobisi var sözlerini değerlendirdi. Madem faiz lobisi yapıyor izin verme dedi."

Görüntüler ekrana yansıtılırken üst ses, "Kılıçdaroğlu'nun Başbakan'a yüklendiği" şeklinde bir yorum yapmıştır. Bunun dışında şematik çözümlemeye göre durum bilgisinden oluşan bu haberde spiker ve üst sesin öznel yorumuna rastlanmamıştır.

"*Taksim'i ezelim sloganı yanlış"* başlıklı haberde Başbakan Erdoğan'ı karşılamaya gelen kalabalığın attığı sloganlara ait tepkiler yeniden üretilmiştir. Bu tepkileri spiker, "*Başbakan Erdoğan'ı karşılayanların 'yol ver gidelim Taksim'i ezelim' sloganları siyaseti karıştırdı"* şeklinde yorumlamıştır. Tematik çözümlemeye göre bu sloganlar ön plana çıkarılırken, haberin söyleminin odağına ise Ak Parti Grup Başkan Vekili Elitaş yerleştirilmiştir. Elitaş söyleminde "Taksim Gezi Parkı'ndan sonra Anıtkabir'i de yıkarız" mesajı yayınlayan Ak Parti Gençlik Kolları üyesinin istifasının verildiğini belirtmiştir. Haber birincil tanımlayıcıların açıklamasından oluşmuştur.

"*Şehit komisere veda"* başlıklı haberde ise Adana'daki gösterilerde köprüden düşerek şehit olan Mustafa Sarı'nın cenaze törenine ait detaylar yeniden üretilmiştir. Tematik çözümlemeye göre "cenazeye İçişleri Bakanı Güler'in katılması ve Başbakan Erdoğan'ın aileyi arayıp başsağlığı dilediği" ön plana çıkarılmıştır. Üst ses ise olayı hikayeleştirerek retoriğinin güçlendirilmesini sağlamıştır:

"27 yaşındaki şehidin cenazesi Osmaniye'deki evinin önünden geçirildi. Annesi ağıtlar yaktı, binlerce kişi şehide son görevi için oradaydı. Şehidin 4 aylık hamile olan öğretmen eşi eda sarı gözyaşlarına boğuldu. Başbakan aradı önce şehidin babası sonra eşi eda sarıyla görüştü."

Gezi Parkı konulu bir diğer haberin söyleminin odağına eylemi destekleyen sanatçılar alınmıştır. "*Sanatçılardan Gezi yürüyüşü"* başlıklı haberde spiker, Taksim'deki sanatçılarla eylemcilerin hatıra fotoğrafı çektirdiğini belirtti. Görüntüler ekrana yansıtılırken üst ses, öğretim görevlileri ve sanatçıların kortejinin kesiştiğini ve aynı anlarda AB genişlemeden sorumlu üyesi Stefan Füle'un da Taksim de olduğunu izleyicilere aktardı. Haberin devamında ekranlara "*Gezi Parkı'nda şenlik"* başlığı yansıtılırken kameralara Ata Demirer ve Şevval Sam gibi ünlü isimleri göstermektedir. Haberde herhangi bir öznel yorum bulunmamaktadır, şematik çözümlemeye göre haber durum bilgisinden oluşmuştur.

Haberlerini polislerin şiddetten uzak durmaya çalıştığı görüşünden inşa eden ATV, bu düşünce ekseninde 7 Haziran tarihinde de "*Gaz yerine söz!"* başlıklı bir haber yayınlamıştır. Spiker haberi Kuğulu Park'ta polis ve eylemciler arasında dikkat çeken diyalog olarak sunmuştur. Haberde tematik olarak ön plana çıkarılan tema "polis ve eylemcilerin uzlaşması" olarak işlense de haberlerin devamı izlendiğinde esas önemli olayların üstünün örtüldüğü görülmektedir. Bu da ideolojik bir belirlenim sonucunda gerçekleştirilen bir söylem oyudur. CHP Milletvekili Aylin Nazlı Aka ve polisler arasındaki gerilim sahneleri ekrana yansıtılmaktadır. Ancak üst sesin söylemi olayı araya sıkıştırarak, gençlerin çadırlarını topladığını ön plana taşımıştır. Üst sesin söylemi şöyledir:

"Polis parka çadır kuranlara müdahale etti ancak müdahale gazla değil sözle oldu. Bu sırada polis ve eylemciler arasındaki diyaloglar dikkat çekti. Polis

göstericilerle uzlaştı çadırlar toplanmaya başladı. Bu sırada CHP Milletvekili Aylin Nazlı Aka geldi ve eylemcilerden çadırlarını toplamamalarını tavsiye etti. Bu sırada polis ve Nazlı Aka arasında gerilimli bir diyalog başladı. Tansiyon yükselince polisler CHP'li vekile itiraz etti. Gençler çadırları topladı."

Siyasi pencereden haberlerini üretmeye devam eden ATV Başbakan'ın AB konferansında Gezi eylemcilerine bulunduğu çağrıya geniş bir yer ayırmıştır. "*Erdoğan'dan Gezi eylemcilerine çağrı"* başlıklı haberde Başbakan, Gezi Parkı'ndaki yaralı ve ölüler için diğer ülkelerden gelen tepkileri eleştiren söylemi yeniden üretilmiştir. Haberde Erdoğan'ın, Gezi Parkı protestolarında yaşanan yaralanma ve ölümlerin her ülkede yaşandığına dair söylemi aktarılmıştır:

"*Bize ders vermeye çalışanlar ABD'de Wall Street olaylarını nereye koyacaklar, orada biber gazı olayı, 17 kişinin ölümü olsun bütün orada oldu."*[37]

Haberin devamında Başbakan'ın konuşmasının içeriğinden ön plana çıkarılan ifadeler başlık ve alt yazıya taşınmıştır:

"Koç ve Sabancı'ya Tepki (Erdoğan: İki Üniversite de Orman alanına yapıldı)"

"Gezi Parkı-Çözüm Süreci ilişkisi (Erdoğan: Oradakilerin bir kısmı çözüm sürecine karşılar)"

"AB ve ABD'ye 'Gezi' yanıtı (Erdoğan: Onlarda bizdekinden daha büyük olaylar yaşandı)"

"Bu faiz lobisinin oyunu" (Erdoğan: Fazla heveslenmesinler, milletin dediği olacak)"

Üst ses ise Başbakan'ın "faiz lobisinin oyununa gelmeyin" şeklindeki sözlerini etken cümle yapısıyla aktarmıştır. Haberin bu kısmında Başbakan'ın sözleri "*Bu faiz lobisinin oyunu"* şeklinde tırnak işaretiyle başlığa taşınmıştır. Erdoğan'ın konuşmalarından sadece bu ifadenin tırnakla başlığa taşınması editoryal bir katılıma işaret etmektedir.

---

[37] Başbakan Erdoğan'ın bu sözlerini ABD Büyük Elçiliği Twitter'da yalanlamıştır: *"US Occupy Wall Street hareketi ile ilgili raporlar yanlıştır. Bu harekete istinaden hiçbir polis müdahalesi ölümle sonuçlanmamıştır."* http://everywheretaksim.net/tr/bianet-gezi-direnisinin-kronolojisi/ (09.09.2016)

8 Haziran 2013 tarihinde Ak Parti MKYK toplantısı birinci haber olarak verilmiştir. MKYK bitiminde canlı yayınla Ankara muhabirine bağlanan spiker Ak Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik'in ne konuştuğunu canlı yayın muhabirine sormuştur. "*AK Parti MKYK bitti"* başlığı altında muhabir açıklamaları aktarırken ön plana çıkan konular şu şekilde başlık ve alt yazıya taşınmıştır:

"Erken seçim iddiası hayal mahsulü (Hüseyin çelik: Seçim takviminde hiçbir değişiklik yok)"

"Gezi eylemlerine tepki (Çelik: Vandalizme dönüştürenleri vicdanlar affetmeyecek-Başbakan'ın çapulcu dediği kişiler Vandallardır"

Muhabir 8 Haziran 2013 tarihinin en önemli detayının Hüseyin Çelik'in "erken seçim olmadığı ve Başbakan'ın üç-beş çapulcu lafını Vandalizm yapanlara kast ettiği" sözleri olduğu yorumunu yapmıştır. Olayların uzamasıyla birlikte gerek halk tarafından gerekse bazı medya kanallarında yayınlanan erken seçim iddialarının yalanlanması muhabir için önem arz ettiği görülmektedir. Genel çerçevede haber şematik çözümlemeye göre durum kısmından üretilmiştir. Birincil tanımlayıcı olan Hüseyin Çelik haberin söyleminin odağına alınmıştır.

"*Dolmabahçe'de 'sürpriz' buluşma"* başlıklı haberde ise söylemin odağına Başbakan ve Cemil Çiçek'in buluşması bilgisi alınmıştır. Tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan bu buluşma, başlıkta "sürpriz" olarak nitelendirilmesinin yanı sıra bu sıfat tırnak içinde kullanılmıştır. Bu bağlamda görüşmenin ATV tarafından da şaşırtıcı olarak değerlendirildiği fikri izleyicilere yansıtılmak istenmiştir.

Muhabir görüşmeyi yine "günün sürprizi" ifadeleriyle değerlendirmiştir. Görüşmenin sürpriz olmasının nedenini ise "her iki ismin de gündeminde böyle bir görüşme olmadığı" şeklinde açıklamıştır. Şematik çözümlemeye göre yorum içeren bu haberde muhabir söyleminde, görüşmenin sonucunu merakla beklediklerini belirtmiştir. Yine muhabirin söyleminde haberin art alan bilgisi olarak Cemil Çiçek'in itidal çağrısı yaptığı hatırlatılmıştır. Haberin retoriğinde ima edilen, "sert söylemleriyle halkı kutuplaştırarak, eylemcileri ötekileştirdiği yönünde eleştirilen Başbakan ile itidal çağrısı yapan Cemil Çiçek'in görüşmesinin şaşırtıcı olması"dır. Zira muhabir bu subjektif yorumunu sıklıkla dile getirmiştir.

Gezi Parkı konusunun siyasette nasıl değerlendirildiği üzerinde durmaya devam eden ATV Ana Haber Bülteni "*MHP'den erken seçim çağrısı"* başlıklı haberde Bahçeli'yi söylemin odağına yerleştirmiştir. Haberde tematik olarak ön plana çıkarılan "Bahçeli'nin erken seçim çağrısı" başlığa taşınmıştır. Hemen ardından CHP Lideri Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarından yeniden ürettiği haberi "*Kılıçdaroğlu: Eylemlerde CHP yok"* başlığıyla vermiştir. Haberin devamında ön plana çıkarılan konuyla başlığa taşınan konunun örtüşmediği görülmektedir. Bu bağlamda başlık ve haber uyumsuzluğu ortaya çıkmıştır. Haberde Kılıçdaroğlu'nun mevcut gerilimden Başbakan'ı sorumlu tuttuğu yönündeki sözleri detaylandırılmıştır.

Gezi Parkı'nın yıkılıp otel yapılacağına dair yapılan tartışmalara açıklık getiren İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş'ın söylemi ise "*Topçu Kışlası yapılacak ama…"* başlıklı haberle yeniden üretilmiştir. Topbaş'ın açıklamaları başlıkta merak uyandıran ifadelerle sunulmuştur. Belirsizlik içeren bu söylem "*Topbaş: AVM veya Rezidans değil Kent Müzesi olacak)*alt yazısıyla detaylandırılmıştır. Haberde Topçu Kışlası'nın Kent Müzesi yapılacağı ön plana çıkarılırken, tematik çözümlemeye göre Başkan Topbaş'ın yaşananlardan dolayı duyduğu üzüntü ikinci ön plana çıkarılan tema olmuştur. Topbaş'ın bu üzüntüsü "*Otobüslerimiz yandı, halk ödüyor bunu. Çok kötü laflar ediliyor."* sözleriyle ekrana yansıtılmıştır.

8 Haziran tarihinde "*Sopalı sivil polis incelemesi"* başlıklı bir diğer haberde "müfettişlerin, polislerin orantısız güç kullanımına inceleme başlattığı ve yine İzmir'de gençleri coplayıp saçlarını çeken 3 polis hakkında soruşturma açıldığı" bilgileri öne çıkan temalar olarak sunulmuştur. Haberin devamında "*Saç çeken polislere soruşturma"* ifadesi başlığa taşınarak tematik olarak ön plana çıkarılan anlam güçlendirilmiştir. Olayların yaşandığı ana dair görüntüler izleyicilerle buluşturulurken üst ses, olaya konu olan görüntüleri yeniden üretmiştir. Üst sesin söyleminde olayın arka plan bilgisi verilerek, hakkında soruşturma başlatılan 3 çevik kuvvet polisiyle ilgili bilgiler edilgen bir dille üretilmiştir. Mikro çözümlemeye göre sentaksın edilgen yapıda kurularak soruşturmayı başlatanın kim olduğuna dair bilginin üzeri örtülmek istenmiştir.

Ana Haber'in devamında "*Gezi'de eylem günlüğü"* başlığıyla başta İstanbul ve Ankara olmak üzere yurt genelinde Gezi Parkı gösterilerine dair detaylar haberleştirilmiştir. Ancak İstanbul'da gerçekleşen bir olay kanalın provokasyoncuların

olayların şiddet boyutunu arttırdığına dair ürettiği haberlerin içinde güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. "*Gazi'de Gezi provokasyonu"* başlıklı haberde spiker "*Gezi provokasyonu sahnelendi"* sözleriyle olayı anons etmiştir. Spikerin kullandığı "sahnelenmek" kelimesi lexical çözümlemeye göre incelendiğinde genellikle tiyatro oyunlarında kullanılan bir kelime olduğu görülmektedir. Spikerin habere konu olan bu olayı aktarırken, bu kelimeyle yaşananların "gerçek dışı" olduğunu ima ettiği görülmektedir.

Yine haberin devamında üst ses olayı izleyicilere aktarırken, tematik anlamda polislerin Alevilere saygılı davrandığını ön plana çıkarmıştır. Zira olayları sırasında yaşanan hükümetin alevi karşıtı söylemler oluşturduğuna dair iddialar burada çürütülmek istenmiştir. Hükümet yanlısı bir yayın politikası izleyen ATV, haberin semantiği içinde Alevilere saygı duyulduğunu ima etmiştir. Üst sesin konuyla ilgili söylemi şöyledir:

Polis amirleri telsizden müdahale edilen sokaktaki "Cemevi" müdahalesi de yaptı. (Cemevi yakınında müdahale etmeyin şeklindeki telsiz konuşması alt yazı olarak ekrana yansıtılmıştır.)

9 Haziran 2013 tarihinde günün ilk haberini spiker, "Başbakan Erdoğan'ın Akdeniz Oyunları Tesislerinin Toplu Açılış Töreni için gittiği Mersin'de ağırlıklı olarak Gezi Parkı eylemiyle ilgili konuştuğu" sözleriyle anons ettiği görülmüştür. "*Erdoğan'dan Gezi tepkisi"* başlıklı bu haberde Başbakan'ın konuşmalarından ön plana çıkarılan temalar şu ifadelerle alt yazıya taşınmıştır:

"Bu ülkenin başbakanına küfredecek kadar alçaklar"

"Türkiye'nin güçlenmesini hazmedemeyenler var"

"Niyet çevre ve demokrasiyse bu Başbakan emrinizdedir"

"Başbakanı'na küfreden gençlik benim gençliğim olamaz"

"Şehit edilen başkomserimizin hesabını soracağız"

Başbakan Erdoğan yapmış olduğu konuşmasında eylemleri destekleyenlerin eleştirilerinin hedefinde olan polisi şöyle sahiplenmiştir: "*...Bu polis Türk milletinin polisidir, benim polisime kimsenin hakaret etmeye hakkı olamaz. Yaralananların*

içerisinde 600 polisim var, 1 tane de şehidim var." Üst ses ise Başbakan'ın polisi olumlayan bu konuşmasını "*Adana'da olduğu gibi polis vurgusu yaptı"* sözleriyle aktarmıştır. Şematik çözümlemeye göre durumdan oluşan bu haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

Başbakan'ın Mersin ve Adana seyahati sonrasında Ankara'da yapılan karşılama çalışmaları "*Erdoğan'a coşkulu karşılama"* başlığıyla ayrı bir haber haline getirilmiştir. Esenboğa Havalimanı'nda yapılacak olan karşılama hazırlıklarında bulunan 2 kişiye ise mikrofon uzatılmıştır. Röportaj yapılan bu kişiler Başbakan'a olan sevgilerini dile getirmiştir. Hemen ardından "*Erdoğan Ankara'da"* başlığıyla Başbakan'ın konuşması ekrana aktarılmıştır. Başbakan'ın konuşması sırasında ön plana çıkarılan detaylar başlığa taşınmıştır. Bunlardan "*Millet sadece Gezi'dekiler mi?"* ifadesi tırnak içinde kullanılmıştır. Tırnak içinde kullanım muhabirin söyleme katıldığı şeklindeki gizli yorumunu göstermektedir.

Bir diğer haber İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu'yu söylemin odağına almıştır. Twitter mesajlarıyla eylemcilere seslenen Mutlu'yla ilgili haber "*Vali Mutlu'dan Gezi özrü"* başlığıyla verilmiştir. Üst ses, Vali Mutlu'nun Twitter mesajlarını "şaşırtan mesajlar" şeklinde yorumlamıştır. Birincil tanımlayıcı olan Vali Mutlu'nun Twitter mesajları ekrana yansıtılırken Gezi Parkı'nda bulunan eylemcilerle bu konu hakkında röportaj yapılmıştır. Vali Mutlu'nun özrünün nasıl değerlendirildiğine dair küçük çaplı kamuoyu yoklaması yapmıştır. Çalışma kapsamında incelenen günlere bakıldığında ATV'nin eylemcilere nadir mikrofon uzattığı görülmektedir. Haberlerini genellikle polis tarafından inşa eden ATV, eylemcilere "polis-eylemci" diyaloglarında yer vermiştir.

Haberlerin devamında yine Ankara, İstanbul ve İzmir'de ki gösteri manzaraları ekranlara yansıtılmıştır. Farklı olarak "*Dünya'da Gezi eylemleri"* başlıklı haber ile farklı ülkelerde yaşayan Türklerin Gezi Parkı protestolarına verdikleri destek izleyicilere aktarılmıştır. Üst ses, *"Tencereler, tavalar New York'ta da çalındı, kalabalık hep bir ağızdan memleketim şarkısını söyledi."* İfadeleriyle protestocuların çaldığı tencere, tavaların yurt dışında da protestolara dahil edildiğini belirtmiştir. Tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan tema protestoların yurt dışından da desteklendiği yönündedir.

10 Haziran 2013 tarihinde ATV Ana Haber'in ilk haberi Bakanlar Kurulu Toplantısı'nda alınan Gezi Parkı'yla ilgili kararlar olmuştur. "*Kabine Gezi'yi görüştü"* başlığıyla verilen haberi spiker, gösterilerin tüm detaylarıyla masaya yatırıldığını belirterek sözü Ankara muhabirine bırakmıştır. Henüz resmi bir açıklama yapılmadığını belirten muhabir ise, "*Bir anlamda Ak Parti yol haritasını belirliyor. Bu da içerden gelen bilgiler arasında. Yaşanan her şey tüm detaylarıyla masaya yatırıldı, artı ve eksileriyle her şey gündemde."* sözleriyle toplantıyla ilgili yorumlarını izleyicilerle paylaşmıştır. Yine toplantının birinci sıradan verilmesi kanalın verdiği önemi göstermektedir.

Bir sonraki haberde Erdoğan söylemin odağına alınmıştır. Erdoğan'ın Ankara Esenboğa Havalimanı karşılamasının ikinci kez haberleştirilmesi ATV'nin olaya verdiği öneme işaret etmektedir. Haber'de Başbakan'ın konuşmasından tematik olarak ön plana çıkarılan anlamlar başlığa taşınmıştır: *"Erdoğan eylemcilere seslendi","Dört ayrı noktada konuştu","Ankara'ya dönüş mitingleri"* ve *"Faiz lobisini suçladı"*Üst ses haberin retoriğini güçlendirmek için Başbakan'ın "büyük bir kalabalık tarafından karşılandığı" şeklindeki yorum yapmıştır. Haberin semantiği Erdoğan'ın önemli mesajlar verdiği ve halkın bunu yeniden dinlemesi gerektiği düşüncesinden oluşturulduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Bir sonraki haber, muhalefet partilerinin Başbakan'ı Gezi Parkı olaylarına yönelik söyleminden ötürü eleştirdikleri bilgisinden inşa edilmiştir. "*Muhalefetten Gezi tepkisi"* başlığıyla verilen haber CHP Genel Başban Yardımcısı Faruk Loğoğlu, MHP Grup Başkanvekili Oktay Vural ve BDP Grup Başkanvekili İdris Baluken'in benzer söylemlerinden yeniden üretilmiştir. Üst ses bu durumu "*Muhalefet partileri Başbakan'ın üslubuna karşı adeta birleşti."* sözleriyle yorumlamıştır. 3 siyasinin konuşmaları haberde sırayla verilmiştir. Şematik çözümlemeye göre bu haber de durum bilgisinden oluşmuştur. Haberlerde toplam 3 muhalefet parti yetkilisine Başbakan Erdoğan'a ayrılan zamanın ayrılmamış olması dikkat çekmektedir.

"*Ankara'da Gezi eylemi"* başlıklı haberde Kenndy Caddesi ve Kuğulu Parkta'ki yaşanan arbede yeniden üretilmiştir. Üst ses şematik çözümlemeye göre haberin art alan bilgisi olarak Kızılay Meydanı'nı trafiğe kapatan kalabalığın polisin uyarısına rağmen dağılmadığını ve sonrasında tazyikli su sıkılarak müdahale edildiğini göstermiştir.

Polisin müdahale nedeninin grubun yolu açmaması olarak gösterilmesi, polisin müdahaleye mecbur kaldığı retoriğini güçlendirmektedir.

Gezi Parkı protestolarının önemli iki aktöründen olan polis ve eylemciler arasında yaşanan gerilimi konu edinen bir diğer haber "*Gazi'de olaylı gece"* başlığıyla verilmiştir. Haberin art alan bilgisi alt yazıda geçen "*Grup yolu kapattı, polis müdahalede bulundu."* cümlesiyle aktarılmıştır. Polis müdahalesinin nedeni göstericilerin yolu kapatması olarak verilmiştir. Üst sesin söyleminde yolu kapattığı söylenen gruba ait bilgiler güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Üst ses gösterileri "saldırgan" olarak tanımlamıştır. Aynı zamanda eylemcilerin polisi "taş yağmuruna" tuttuğu şeklinde bir metafor kullandığı görülmektedir. Şematik çözümleye göre haberde üst sesin söylemi yorumdan oluşmaktadır.

ATV'nin polise yapılan eleştirilerin önünü kesmek maksadıyla yapılandırdığı haberlere bakıldığında, kanalın polislerin sözcülüğünü yaptığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu haberlerden biri de "*Emniyet'ten iki açıklama"* başlığıyla verilmiştir. Spiker, "*Gezi Parkı protestoları nedeniyle eleştirilen Emniyet Genel Müdürlüğü bugün iki ayrı açıklama yaptı."* sözleriyle haberi anons etmiştir. CHP Ankara Milletvekili Levent Gök'ün polise yönelik eleştiriler sarf ettiği görüntüler ekrana verilirken üst ses, CHP'li vekillerin nefretle kınandığını ve adli merciler nezdinde takipçisi olunacağına dair yapılan açıklamayı aktarmıştır. Haberde polis imajının korunması yönündeki retorik güçlendirilmiştir.

11 Haziran tarihinde birinci haber "*Göstericinin tutuştuğu an!"* başlığıyla verilmiştir. Başlık her ne kadar metafor kullanımını çağrıştırsa da tutuşmanın gerçek anlamıyla kullanıldığı "*Polise atmak istediği molotof ile kendini yaktı"* alt yazısıyla ve ekrana yansıyan görüntülerle anlaşılmaktadır. Spiker, haberi anons ederken bu manzaradan söz etmeden Taksim Meydanı'nda ki genel yaşananlardan bahsetmiş ve "çatışmanın sadece radikal gruplar ve polis arasında yaşandığına" dikkat çekmiştir. Bu bağlamda spikerin söyleminde tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan tema "çatışmanın radikal gruplarla polis arasında yaşanmasıdır."

Aynı haberde üst sesin söyleminde ise tematik çözümlemeye göre başlığa taşınan olay ön plana çıkarılmıştır. Üst sesin söyleminden yeniden üretilen haberin

semantiğinde göstericiler spikerin de vurguladığı gibi radikal gruplar olarak aktarılmaktadır. Bu kabulden üretilen haberde göstericilerin "terörist gibi davrandığı" şu sözlerle ima edilmektedir:

"Göstericilerin neredeyse hepsinde gaz maskesi var ve hepsinde molotof kokteylleriyle havai fişekler. Barikatın arkasından hazırladıkları sapan benzeri düzenekle polise saldırıyorlar."

Muhabirin söylemi de benzer şekilde üretilmiştir. Muhabir haberin inanılırlığını arttırmak için eylemcilerin Taksim'i savaş alanına çevirdiğini söylemiştir:

"*Şu anda gösterici TOMA'nın altına çivili tahta koyarak TOMA'yı engellemeye çalışıyor. İşte sapanlara bu bilyeleri takıp atıyorlar, normal taş değil. Çevik kuvvetin bir bölümü Taksim Meydanı'ndan ayrıldı, eylemciler kaçarken ortalığı savaş alanına çevirdiler. Bankaların camını kırdılar. Yakalanan eylemcilerin arasından çok sayıda döner, ekmek bıçağı, havai fişekler çıktı."*

Polisin Taksim Meydanı'na yaptığı müdahaleyi ikinci bir haber olarak "*Taksim'e müdahale!"* başlığıyla yeniden veren ATV, olayı yeniden üretirken detaylandırarak aktarmıştır. Bu ikinci haberin söyleminin odağına İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu yerleştirilmiştir. Tematik çözümlemeye göre "Vali Mutlunun operasyonu Twitter üzerinden duyurması" ön plana çıkarılmıştır. Haberde "polisin Gezi Parkı'ndaki masum eylemcilere değil Taksim'deki radikal gruplara müdahale yaptığı" bir diğer ön plana çıkarılan tema olmuştur. Haberin retoriğinde de bu anlam güçlendirilerek, haber yeniden üretilmiştir.

11 Haziran tarihinde siyasi kanattan ilk haberin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan alınmıştır. Spiker, Erdoğan'ın Taksim'e yapılan müdahaleyle ilgili açıklamalarını aktararak, haberi anons etmiştir. Sentaks çözümlemesine göre spikerin Başbakan'ın açıklamalarını aktif bir dille kurduğu görülmektedir. "*Erdoğan: Bu Tayyip Erdoğan değişmez!"* başlığıyla verilen haberde Başbakan'ın açıklamaları kendi ağzından izleyicilerle buluşturulmuş, kanalın önemli gördüğü açıklamalar ise başlığa taşınmıştır. Üst ses de etkin cümle yapısı kullanarak Başbakan'ın konuşmalarını aktarmıştır.

11 Haziran 2013'te "*Belindeki silah mı?"* başlığıyla yayınlanan haberde, polisin Taksim Meydanı'ndaki radikal gruplara müdahale ettiği sırada, kameraların kadrajına giren bir görüntü haberleştirilmiştir. Sosyal medyada tartışmalara neden olan bu görüntüye dair detayları spiker herhangi bir yorum yapmadan şu şekilde aktarmıştır:

"Göstericilerin arasında yer alan birinin belindeki kabarıklık objektiflere yakalandı. O kabarıklığın silah olduğu göstericinin de sivil polis olduğu iddia edildi. Hem İstanbul Valisi hem de İçişleri Bakanı iddiayı yalanladı."

Haberin devamında üst ses olayın öncelikle sosyal medyanın dikkatini çektiğini ve Vali Mutlu'nun düzenlemiş olduğu basın toplantısında; silahlı göstericinin polis olup olmadığının kendisine yöneltilen ilk soru olduğunu belirtmiştir. Muhabir ise tartışmaya konu olan polis telsizli zanlının gözaltına alındığını ve Vali Mutlu'nun o kişinin kimliğini açıkladığını izleyicilere aktarmıştır. Birincil tanımlayıcıların açıklamalarından oluşan haberde, canlı bir şekilde polisin yaptığı müdahale kameralara yansıtılmıştır. Böylelikle sosyal medyada polis olduğu yönündeki iddiaları olan kişinin polis olmadığı haberde tematik olarak ön plana çıkarılmıştır.

Oluşturduğu haberlerde göstericileri radikal grup ve çevreci eylemci şeklinde ayıran ATV, bu düşüncesini güçlendirmek amacıyla *"Gezi Parkı çatışmayı izledi"* başlıklı bir başka haber yayınlamıştır. Haberin odağına Gezi Parkı eylemcilerinin; polisin, radikal grupla yaşadığı çatışmayı herhangi bir tepki göstermeden izlediği bilgisi alınmıştır. Spiker bu durumu "*Gezi Parkı bu sabah başlayan operasyonu büyük bir sağduyuyla karşıladı."* şeklinde özetlemiştir. Ayrıca spiker, eylemcileri "*Ağaçlar kesilmesin diye nöbet tutan kalabalık"* olarak tanımlayarak, Gezi Parkı'nda bulunan eylemcilerin masumiyetini güçlendirmeye çalışmıştır. Muhabir ise bu eylemcilerin çatışmaların bitmesi için insan zinciri oluşturduğunu ancak bunun radikal grupları durdurmaya yeterli olmadığını aktarmıştır.

Haberin inandırıcılığının arttırılması için Gezi Parkı'nda bulunan bir eylemciyle röportaj yapılmıştır. Eylemcinin söylemi şu şekildedir:

"Aşağısı provokatör kaynıyor PKK örgütleri olsun onun dışında belirli örgütler var onlar polisle çatışma içindeler, biz burada çatışmadan uzak durmaya çalışıyoruz."

ATV Ana Haber'de siyasi kanattan Gezi Parkı'yla ilgili yapılan açıklamalar yeniden üretilmiştir. Bunlardan ilki "*Kılıçdaroğlu, Erdoğan'a yüklendi"* başlığıyla verilmiştir. Haberde birincil tanımlayıcı olan Kılıçdaroğlu'nun; Başbakan'ın camide içki içildi açıklaması başta olmak üzere çeşitli söylemlerine olan eleştirisi "çattı", "sert tepki gösterdi" gibi ifadelerle aktarılmıştır. Benzer bir şekilde "*Bahçeli'den Gezi'ye destek"* başlıklı haberde de MHP lideri Bahçeli'nin grup konuşmasında Başbakan Erdoğan'ın sözlerine tepki gösterirken, Gezi Parkı eylemcilerine sahip çıktığı belirtilmiştir. Herhangi bir yorum içermeyen bu haber de birincil tanımlayıcının açıklamalarından yeniden üretilmiştir. Yine BDP Eş Genel Başkanı Demirtaş'ın açıklamaları da şematik çözümlemeye göre durum tanımlaması yapılarak, "*BDP'den Gezi Tepkisi"* başlığıyla verilmiştir. Muhalefet partisi liderlerinin açıklamalarına birbirine yakın zaman ayrılmıştır.

12 Haziran 2013'te ATV Ana Haber'in birinci haberinin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. "*Ak Parti'de Gezi mesaisi"* başlıklı haberi spiker günün haberi olarak anons ederken, Başbakan Erdoğan'ın Gezi mesaisi yaptığını belirtmiştir. Tematik anlamda da başlığa taşınarak ön plana çıkarılmış bu mecazi kullanımla Başbakan ve Ak Parti'nin Gezi Parkı protestolarına ne denli önem verdikleri ima edilmiştir. Muhabir de söylemin de Başbakan'ın Gezi Parkı mesaisi yaptığını yinelemiş, en önemli mesajları ise esnaf temsilcileriyle yaptığı görüşmesinde gerçekleştirdiği yorumunu yapmıştır. Muhabire en önemli olan bu mesaj "Başbakan'ın bir an önce eylemlerin bitmesini istemesidir." Üst ses söyleminin devamında ise Başbakan'ın yoğunluğunu şöyle aktarmıştır:

"İlk olarak MKYK'yla başlamıştı, şu dakikalarda Gezi Parkı'yla ilgili bir heyeti kabul ediyor, Başbakan Erdoğan. İçinde sanatçı, öğrenci, aktivist olan heyette oldukça geniş bir kitle var, 11 kişi var. Sosyal medya uzmanı Zehra Öney, Bülent Peker ve bazı aktivislert var içeride. 1, 5 saattir süren görüşme hala devam ediyor. Başbakan Erdoğan bu görüşmeden sonra Hasan Kaçan ve Necati Şaşmaz ile süreci değerlendirmeye devam edecek."

11 Haziran tarihinde polisin radikal gruplara yaptığı müdahale "*Taksim'de en sert müdahale"* başlığıyla yeniden haberleştirilmiştir. Spiker olayların arka plan bilgisini *"Radikal gruplar meydana girmek isteyence polis müdahale etti. Bazı araçlar ateşe*

verildi, polis taş yağmuruna biber gazı ve tazyikli suyla karşılık verdi." Sözleriyle aktarmıştır. Spikerin söyleminde tematik çözümlemeye göre "radikal grupların meydana girmek istemesi ve polisi taş yağmuruna tutmasıyla olayların başladığı" ön plana çıkarılan temadır. Üst ses de hikayeleştirerek bu haberde polisi kahramanlaştırarak, radikal grupların bu tarz çatışmalara alışkın olduğu yönünde bir söylemle haberin retoriğini güçlendirmiştir.

"Kadın orta yaşın üzerinde yüzünde maske var elinde sapan. Dikkat çeken bir diğer ayrıntı da koluna yazdığı kan grubu. O kadın bir süre sonra iki kez daha kameraya yakalandı. Birinde yine polise taş atıyordu, diğerinde ise yaralıydı hastaneye kaldırılıyordu."

12 Haziran tarihli Ana haberin neredeyse tamamını 11 Haziran'daki polis ve radikal grupların çatışmasına ait detaylara ayıran ATV, yine bu tarihte yaşanan bir detayı haberleştirmiştir. Haberin retoriği, bir başka haberde "ağaçların sökülmesini önlemek için bekleyenler" olarak tanımlanan eylemcilerin şiddet yanlısı olmadığı anlamından üretilmiştir. Haberde polis ve eylemcilerin birlikteliği anlamı güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Üst sesin güçlendirerek yeniden ürettiği bu söylem şöyledir:

"Bir polisin üzerine tabela devrildi, ambulanslar gecikince parktaki polisin imdadına gönüllü doktorlar yetişti."

Gezi Parkı olaylarının başlangıç tarihinden beri incelenen ATV Ana Haber'in haberlerini polis cephesinden oluşturarak, polisin olaylar süresince zedelenen imajını güçlendirmeye yönelik haberler yaptığı tespit edilmiştir. Polis lehine olan bu söylemlerini güçlendirmek için zaman zaman özel haber yapan ATV, bu haberlerle polise yapılan eleştirileri püskürtmeye çalışmıştır. Aynı zamanda öznesi polis olan haberleri kimi zaman hikayeleştirerek izleyicilerin vicdanına seslenip, polise karşı sevgi tohumları ekmeyi amaçlamıştır. "*Taksim'de çatışma temizliği"* başlıklı haber de ATV'nin ürettiği bu haberlere örnek teşkil etmektedir.

Spiker, 2000 polisin yaklaşık 36 saattir Taksim Meydanı'nda olduğunu ve tansiyon düştükten sonra polislerin uykuya çekilebildiğini belirtmiştir. Üst ses ise saat 23 sularında polisin tekrar görev yerine koştuğunu izleyicilere aktarmıştır. Üst sesin söyleminin devamında polisin bir gününü aktaran belgesel tarzı çekimde yer alan

görüntüleri öyküleştirerek izleyicilere aktarmaya devam etmiştir. Üst sesin söylemi, polise sempati duyulmasını sağlayacak bir yorumla yeniden üretilmiştir. Polisin hayvan sevgisi vurgulanarak, vicdanlı olduğu vurgulanmıştır.

"...Ve gün sağanakla başladı yağmur öğleye kadar etkiliydi sonra durdu, polis kameraya böyle yakalandı. Bir grup anıtın çevresinde futbol oynadı, bir başka polis de aynı noktada sabah kahvaltısını kuşlarla paylaştı."

12 Haziran tarihinde Başbakan'ın görüşmesine dair detaylar yeniden benzer ifadelerle haberleştirilmiştir. Bu haberlerden sonra "*Liderler zirvesi toplansın"* başlıklı bir başka haber verilmiştir. Birincil tanımlayıcı olan Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarından oluşan bu haberde herhangi bir yorum yapılmamıştır. Spiker ve üst ses aktarıcı rolünü üstlenmiştir. Kılıçdaroğlu'nun konuşmalarından ön plana çıkarılan detaylar başlığa taşınmıştır. Tematik çözümlemeye göre ise "Kılıçdaroğlu'nun polisle halkın karşı karşıya getirilmesine tepki göstermesi" ön plana çıkarılmıştır.

Bir başka haberde Cumhurbaşkanı Gül'ün, Gezi Parkı konulu açıklamaları yeniden üretilmiştir. Spikerin "*Gül'den polise eleştiri"* başlıklı bu haberi anonsu, tematik çözümlemeye göre incelendiğinde "Gül'ün Kılıçdaroğlu'nun liderler zirvesi önerisini reddetmesini" ön plana çıkardığı görülmüştür. Üst ses de Cumhurbaşkanı'nın Rize'de yaptığı açıklamalardan aynı söylemi ön plana çıkarmıştır. Ancak başlık ile haberin genelinin uyumsuz olduğu görülmüştür. Başlıkta ön plana çıkarılan açıklamanın ne olduğuna dair bilgi ancak alt yazıda geçen "*ilk gün Gezi Parkı'nda olup bitenler maalesef yanlıştı"* ifadesi okunduğu takdirde anlaşılmaktadır.

Ankara ve İzmir'de yaşananları her gün izleyicilere aktaran ATV "*Başkent'te tansiyon düşüyor"* başlıklı bir haberle Ankara'da yaşananları haberleştirmiştir. Başlıkta kullanılan mecaz kullanımla, gerginliğin azaldığı ima edilerek kullanılan mecaz ifadeyle bu anlamın inandırıcılığı arttırılmak istenmiştir. Ancak üst sesin ürettiği söylem incelendiğinde polisin gece yarısından sonra Kennedy Caddesi'ndeki bir gruba müdahale ettiğine dair ifadeler kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda kanal, izleyicilerin olayların yatışmaya başladığı yönünde bir kanaat edinmesini sağlamaya çalışmıştır. Yaşanan arbedeye rağmen "tansiyon düşüyor" başlığının kullanılması buna işaret etmektedir.

12 Haziran tarihinde yayınlanan bir başka haberde, Çağlayan Adliyesi'nde meslektaşlarının gözaltına alınmasına tepki gösteren avukatların protestoları yeniden üretilmiştir. "*Avukatlardan Gezi eylemi"* başlığıyla verilen haberde üst ses, kalabalığı aktarmak için "yüzlerce" gibi sayısal ifadeler kullanmıştır. Yine haberin art alan bilgisi olarak 11 Haziran tarihinde gözaltına alınan 49 avukatın serbest bırakıldığı üst ses tarafından aktarılmıştır. Şematik çözümlemeye göre durum bilgisinden oluşan bu haberde yoruma rastlanmamıştır.

Gezi Parkı protestoları devam ederken, Gezi Parkı'nın akıbetiyle ilgili tartışmalara konunun yetkilileri açıklamalar yapmaya devam etmiştir. Bu açıklamalardan biri "*Topbaş'dan Gezi açıklaması"* başlığıyla haberleştirilmiştir. Spikerin söylemi incelendiğinde Gezi Parkı protestolarının nedeni olarak "Gezi Parkı inşaatını" gösterdiği görülmektedir. Söyleminin devamında ise "Topbaş'ın Gezi Parkı'na AVM yapılmasının mümkün olmadığı" sözlerini aktarmıştır. Üst ses ise spikerin söylemini yineleyerek Gezi Parkı proje tartışmalarıyla ilgili ilk somut öneriyi Kadir Topbaş'ın yaptığı şeklinde bir yorumda bulunmuştur.

13 Haziran tarihinde spiker Ana Haber'in anonsunu yaparken iki soruyu gündeme taşımıştır. "Gezi Parkı'nda çözüme nasıl ulaşılacak" ve "Polis müdahale edecek mi? Edecekse bu ne zaman olacak?" sorularını izleyicilere aktaran spiker, eylemin 17. günü olduğunu belirterek bu tarihe kadar yaşanan gelişmeleri şöyle özetlemiştir:

"Çözüm için mahkeme kararını beklenmesi ve yerel halk oylanması anlamına gelen plebisit yapılması tartışılıyor. Müdahale konusundaysa artık zaman kalmadığı provokatörlerin her an devreye girebileceği belirtilerek, Gezi Parkı'nın en kısa sürede boşaltılması isteniyor. Hatta resmen dillendirilmediği ama 24 saat süre tanındığı iddiaları var. Ancak İstanbul Valisi akşam saatlerinde bir dizi açıklama yaptı ve uyarısız müdahale olmayacağını söyledi, hatta cep telefonu numarasını verdi. Son durum böyle gelelim detaylara gündem dün akşamki toplantıyla şekillendi aslında. Erdoğan Gezi Parkı Heyetiyle görüştü, toplantı 5 saat sürdü, Erdoğan konuklarını dinledi, sadece yarım saatlik bölümde kendisi düşüncelerini anlattı. Toplantının bitiminde AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik konuştu, referanduma götürebiliriz dedi."

"*Gezi nasıl çözülecek"* başlığıyla verilen bu açıklamalara bakıldığında spikerin olayların artık bitirilmesi gerektiğine dair takındığı tutum dikkat çekmektedir. Spiker net bir dille bu düşüncesini etmese de 27 Mayıs tarihinden bu yana incelenen haber bültenlerinin anonsunu kısa ifadelerle yapan spikerin, derinlemesine yaşananları izleyicilere aktarması buna işaret etmektedir.

"*Başbakan ile Gezi buluşması"* ve "*Referanduma götürebiliriz"* başlıklarıyla verilen haberin devamında Başbakan'ın 11 kişilik heyetle görüşmesi ve Hüseyin Çelik'in konuşmaları yeniden üretilmiştir. Üst ses, "*Gezi Parkı olayları sonrasında tüm gözler AK Parti Genel Merkezi'ndeki görüşmeye çevrildi"* ifadesiyle olayların seyrinin bu toplantıyla şekilleneceğini ima etmiştir. Aynı zamanda Çelik'in konuşmalarından "samimi eylemciler ve provokatörlerin ayrıldığı" sözleri yine ön plana çıkarılmıştır. Haberin sentaksı etken bir dille oluşturulmuştur, bu bağlamda Çelik'in sözlerine katılım olduğu görülmektedir.

"*Erdoğan: Sabrımızın sonuna geldik!"* başlıklı bir diğer haberde Başbakan'ın Gezi Parkı Heyetiyle yaptığı görüşmeye dair söylemleri yeniden üretilmiştir. Başbakan Erdoğan'ın öfkeli açıklamalarından üretilen bu haberde, editör ön plana çıkardığı temaları başlığa taşımıştır. "*Gezi Parkı pislikten geçilmiyor","Polis biber gazı kullanır", "Emriniz olur, hemen bırakırız","Mahkemenin 'Gezi' kararına tepki"* ifadelerinden oluşan başlıklarda tematik olarak ön plana çıkarılan konulardan oluşturulmuştur. Üst ses Başbakan'ın görüştüğü heyete referandum önerdiğine dair sözlerini aktarmıştır. Bunun dışında Başbakan Erdoğan'ın Gezi Parkı eylemcilerine sert sözlerle yaptığı eleştiriler, Erdoğan'ın kendi ağzından verilmiştir. Başbakan Erdoğan'ın eylemcilerin tuvalet ihtiyaçlarını parka yaptığı ve bu yüzden bu bölgenin pislik içinde olduğuna dair eleştiri oklarına hedef olan sözleri güçlendirilmeden yeniden üretilmiştir.

Bir sonraki haberde ise Başbakan ve Gezi Parkı Heyeti'nin yapmış olduğu görüşme sonucunda ortaya çıkan referandum sorusu gündeme getirilmiştir. "*Referandum olacak mı?"* başlıklı bu haberde üst ses hükümetin referandum sinyali verdiğini belirterek, haberin inanılırlığını arttırmak için Danıştay Başkanı Hüseyin Karakullukçu'nun görüşlerine yer vermiştir. Karakullukçu'nun konuşmasından tematik anlamda ön plana çıkarılan tema ise "*İdari karar yargı kararından etkili olamaz"* ifadeleriyle alt yazıya taşınmıştır. Yine referanduma dair bir başka haber ise

“*Referandum polemiği”* başlığıyla siyasi kanadın konuya ilişkin söylemlerinden yeniden üretilmiştir. CHP ve MHP liderlerinin referanduma ilişkin olumsuz görüşleri haberde kısaca aktarılmıştır.

“*Gezi Parkı’nda piyano”* başlıklı haberde olaylar süresince zihinlerde yer eden Alman piyanist Martello’nun piyanosuyla eyleme verdiği destek izleyicilere aktarılırken, tematik anlamda ön plana çıkarılan tema yine referandum olmuştur. “*Gezi’den referanduma hayır!”* başlığıyla eylemcilerin tepkisi aktarılmak istenmiştir.

"*Gezi eyleminde 17. gün"* başlıklı haberde ise Taksim'in sakin olduğu görüntülerle ekrana yansıtılırken, olayların başından beri birbirine karşı olan polis ve eylemcilerin aralarında yaşanan dostça sahneler de izleyicilere yansıtılmıştır. Haberin semantiğinde karşıtlığın yerini barış aldığı ima edilerek, retorik bu yönde oluşturulmuştur. Bu bağlamda yaşananlar "*Eylemcilerin yaptığı futbol maçını polisler de izledi", "Taksim'de çatışma temizliğinin ardından baklava ikramı"* alt yazılarıyla aktarılarak, dostluk görüntüleri pekiştirilmiştir. Zira baklava ikram eden polis memurunun kullandığı "*Tadımız hiç bozulmasın"* sözü başlığa çıkarılarak haberin retoriğini oluşturan yapı tematik anlamda da ön plana çıkarılmıştır.

13 Haziran 2013 tarihinde ATV'de yayınlanan bir diğer haberin söyleminin odağına Başbakan Erdoğan alınmıştır. "*Erdoğan sanatçılarla buluştu"* başlıklı haberde Başbakan'ın Hasan Kaçan, Necati Şaşmaz ve Hülya Avşar'la yaptığı görüşme aktarılmıştır. "*Resmi konutta Gezi mesaisi"* başlığıyla devam eden haberde tematik çözümlemeye göre Hülya Avşar'ın söylemi ön plana çıkarılmıştır. Üst sesin söyleminde ise Hülya Avşar'ın Erdoğan'la yaptığı görüşmeden Gezi Parkı'na kısa sürede müdahalede bulunulacağı bilgisi aldığı vurgulandığı görülmektedir. Avşar'ın bu söylemi başlığa da taşınmıştır. Haberin devamında tiyatro sanatçısı Hasan Kaçan ve oyuncu Necati Şaşmaz'ın yaptığı açıklamalar ekrana taşınmıştır.

"AP’den Gezi Parkı kararı" başlıklı bir başka haberde ise Avrupa Parlamentosu'nun aldığı Gezi Parkı kararına hükümetten gelen tepkilere yer vermiştir. Spiker Başbakan'ın kararı tanımadığını belirtirken, Davutoğlu ve Egemen Bağış'ın rapora dair sert ifadeler kullandığını aktarmıştır. Başbakan ve bakanların görüntüsü ekrana yansıtılırken konuşmalarda tematik olarak ön plana çıkarılan temalar başlığa

taşınmıştır. Başlıkta yer alan konuların açıklanması için de şematik çözümlemeye göre alt yazıyla durum tanımlaması yapılmıştır. Bu tanımlamalarda ise "sert" ve "çok sert" gibi derecelendirmelerle tepkiler ölçütlendirilmiştir.

"Senin haddine mi?" (Erdoğan'dan AP'nin Gezi Parkı kararına çok sert tepki)

"Karar aynen iade edilecek" (Davutoğlu'ndan AP'nin Gezi Parkı kararına tepki)

14 Haziran 2013 tarihli ATV Ana Haber'inbirinci haberi "*Erdoğan'dan Gezi kararı"* başlığıyla verilmiştir. Spiker haberin anonsunu yaparken "18 gündür süren Gezi Parkı geriliminde en net adım atıldığını ve Başbakan'ın son sözü söylediği" yorumunu yapmıştır. Başbakan'ın söyleminden güçlendirilerek yeniden üretilen bu haberin sentaksı etkin cümle yapısıyla kurulmuştur. Aynı zamanda Başbakan'ın konuşmalarından tematik anlamda ön plana çıkarılan tema "*Yargıyı bekleyeceğiz, gerekirse halkoyuna gideceğiz"* ifadesiyle alt yazıya taşınmıştır. Haberin devamında ise Erdoğan'ın konuşmalarından ön plana çıkarılan bir başka tema "*Eylemcilere evinize dönün çağrısı"* ifadesiyle ön plana taşınmıştır.

Yine "*Başbakan ile Gezi buluşması"* başlıklı ikinci haberde söylemin odağına Başbakan yerleştirilmiştir. "*Erdoğan, sanatçılar ve eylemci temsilcileriyle görüştü"* alt yazısıyla şematik çözümlemeye göre haberin durum tanımlaması yapılmıştır. Yorum içeren ifadelerden uzak bir dille üretilen bu haberde üst sesin söyleminde ise Başbakan'ın sanatçılarla yaptığı görüşmenin sonucuna dair Hüseyin Çelik'in yaptığı açıklamalar ön plana çıkarılmıştır. Üst ses, bu açıklamayı *"Başbakan Erdoğan'ın sanatçılar ve Taksim Dayanışması Heyeti'nden oluşan grupla yaptığı görüşmeden çıkan en dikkat çekici kararı Hüseyin Çelik açıkladı."* Sözleriyle yorumlamıştır. Haberin devamında ise Çelik'in yaptığı açıklamalardan kanal tarafından ön plana çıkarılan detaylar şu başlıklarla ön plana çıkarılmıştır:

"Çelik: yargı kararı çıkana kadar Gezi'ye dokunulmayacak."

"Çelik: Devlet memurlarının suç işleme imtiyazları yoktur."

"Çelik: Eylemcilere hem mesaj verdi hem uyardı."

Başbakan'la yapılan bu görüşmenin Gezi Parkı'nda nasıl karşılandığı bilgisinden üretilen bir haber ise "*Gezi'de karar gecesi"* başlığıyla verilmiştir. Üst ses, haberin arka

planına dair bilgileri izleyicilere aktarmıştır. Haber sırasında kameralar Gezi Parkı'na doğru çevrilmiş ve eylemcilerle yapılan röportajların görüntüsü verilmiştir. Eylemcilerin ağzından "çatışarak değil, konuşarak olayları çözmek istiyoruz" sözleri ekranlara yansıtılmıştır. Muhabirin söyleminde ise *"Taksim Gezi Parkı kararını belirlemek için yedi bölge oluşturulduğu ve düzenlenecek forumlardan çıkacak karara göre Taksim Dayanışması'nın stratejisini belirleyeceği"* yönündeki yorumlarına rastlanmıştır. Haberin retoriği Başbakan ve Gezi Parkı Heyeti'yle yapılan bu görüşmenin sonucunda verilecek kararın önemi vurgulanmıştır.

Yine Ana Haber Bülteni 14 Haziran tarihli yayınının tamamını bu retorik üzerinden kurgulayarak, yer verdiği haberlerinin konusunda işlemiştir. Bu bağlamda peşi sıra yayınlanan "*Gezi Parkı'nda bugün"* başlıklı haberde ise canlı yayınla Taksim'e bağlanılmıştır. Muhabir haberin kurgulandığı bu anlam doğrultusunda söylemini yeniden üretmiştir. Muhabirin söylemi şu şekildedir:

"Evlere mi dönülecek yoksa Taksim Gezi Parkı'nda eylem devam mı edecek? Okritik sorunun yanıtını arıyor Gezi Parkı eylemcileri. Az önce de belirttiğimiz gibi forumlardan çıkan sonuçlar ortak bir mecliste yeniden tartışılacak ve ona göre karar alınacak. Hararetli tartışmalar oluyor. "

"*Dolmabahçe'de Gezi randevusu"* başlıklı bir diğer haberde ise bu kez Vali Mutlu ve eylemcilerin gerçekleştirdiği buluşma yeniden üretilmiştir. Üst sesin söyleminden buluşmaya dair detaylar aktarılmıştır. Haberin tematik çözümlemesinde Vali Mutlu'nun gençleri anladığı ön plana çıkarılırken, semantiğinde de benzer bir şekilde bu görüşmenin olumlu geçtiği ve gençlerin ılımlı olduğu ima edilmiştir.

14 Haziran 2013 tarihinde yayınlanan "*Anneler Taksim'de"* başlıklı haberde tematik olarak Gezi Parkı'nda eylem yapan çocuklarına destek veren anneler, ön plana çıkarılmıştır. Ancak haberin devamında Taksim Meydanı'ndaki piyano resitali ön plana çıkarılmıştır. Burada başlık ve haber metninin uyumsuz olduğu görülmektedir. Haberin devamında ön plana çıkarılan tema bir diğer haberin başlığına taşınmıştır. "*Taksim'de piyano resitali"* başlığıyla yeniden üretilen haberde "Provokasyon kaygısı yaşandığı" tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılmıştır. Bahsi geçen kaygıya dair görüntüler

ekrana yansıtılırken, spiker ve üst ses görüntüleri izleyicilere yorumsuz bir şekilde aktarmıştır.

Yine "*Taksim'de o anlar!"* başlıklı bir başka haberde Polisin AKM ve Atatürk anıtı çevresindeki düzenlediği operasyona dair, yeni yayınlanan görüntüler izleyicilere aktarılmıştır. Görüntüler ekrana yansıtılırken, üst ses görüntülerde yer alan eylemcilerin polise uyguladığı şiddet görüntülerini güçlendirerek yeniden üretmiştir. Üst sesin söylemi şöyledir:

SDP binasına düzenlenen operasyonda polise demir çubuk fırlatılıyor. Polis kamerasında parti binasına yönelik baskın görüntüsü de var. Parti binasında meşaleler, kalkanlar, sapanlar ve bıçaklar bulundu. Tarlabaşı'ndaki parti binasına yapılan baskında 70 kişi gözaltına alınmıştı. 70 kişinin sorguları tamamlandı, savcılığa sevk edildi."

Ankara'daki gösteriler sırasında başından yaralanarak hayatını kaybeden Ethem Sarısülük "*Eylemciyi polis vurdu mu?"* başlıklı haberin odağına alınmıştır. Sarısülük'ün ölümünün ardındaki sorular ATV'nin haber başlığına taşınmıştır. Spiker olayların art alan bilgisini aktarırken, polis memurunun olayın faili olmayacağına dair beklentisini "*iddia edildi"* yüklemiyle izleyicilere yansıtmıştır. Üst ses ise olayı hikayeleştirerek haberin etkisini arttırmak istemiştir. Üst ses söyleminin devamında Ethem Sarısülük'ün ölümünün nedeninin henüz belli olmadığına dair açıklamaları şu şekildedir:

"*Doktorlar başın arka kısmında metal bir cismin bulunduğunu ancak bunun ne olduğu konusunda tespit yapılamadığını söylemişlerdi. Riskli olduğu için ameliyat yapılamamıştı. Ethem Sarısülük'ün kesin ölüm nedeni Adli Tıp Kurumu'nda yapılacak otopsi sonucunda belirlenecek. Eğer başına isabet eden metal cisim kurşun çekirdeği çıkarsa savcılık çevik kuvvet polisiyle ilgili olarak harekete geçecek. Görüntülerdeki polis memurunun da kim olduğu tespit edildi. İlk ifadesinde panik anında havaya ateş açtığını belirtti."*

"Doktorlara Gezi soruşturması" başlıklı bir başka haberde ise Gezi Parkı eylemlerinde yaralanan göstericileri tedavi eden doktorlar hakkında soruşturma başlatıldığı bilgisi yer almıştır. Spiker Sağlık Bakanı Müezzinoğlu'nun açıklamalarını

güçlendirmeden yeniden üretmiştir ancak söyleminin sentaksı incelendiğinde aktif yüklemlerle açıklamaların aktarıldığı dikkat çekmiştir. Habere konu olan bu olay Gezi Parkı eylemcileri ve eylemi destekleyenler tarafından oldukça eleştirilmiştir.

14 Haziran tarihinde ATV Ana Haber'de Başbakan Erdoğan'ın söyleminden yeniden üretilen bir başka haber yayınlanmıştır. Spiker Erdoğan'ın söylemin odağına alındığı bu haberin anonsunu "Başbakan'ın sabaha kadar Gezi Parkı mesaisi yaptığı" sözleriyle yaptığı görülmektedir. Üst ses ise Erdoğan'ın yaptığı açıklamaları "çok sert açıklamalara yanıt verdi" cümlesiyle yorumlamıştır. Üst sesin bu söylemine bakıldığında Başbakan'ın açıklamalarının haklılığına dair bir imada bulunduğu görülmektedir. Ve yine bu bağlamda Başbakan'ın söylemlerinin çok sert olduğuna dair yapılan eleştirilerin haklı olmadığı yönünde bir düşünce belirginleşmektedir. Dolayısıyla haberin semantiğinin Başbakan lehine kurulduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Haberin devamında Erdoğan'ın konuşmaları izleyicilere aktarılırken tematik anlamda editörün ön plana çıkardığı temalar diğer haberlerde olduğu gibi başlığa taşınmıştır.

"Sahnenin arkasına bakın"

"Bu düğmeye nereden basıldı"

"Medyaya Gezi tepkisi"

Başbakan Erdoğan'ın söyleminden ön plana çıkarılan yukarıda ilk iki başlık tırnak işareti kullanılarak verilmiştir. Bu başlıkların tırnak içinde kullanımı editoryal bir katılımı göstermektedir.

14 Haziran tarihinde bir başka haberin söyleminin odağına CHP Lideri Kılıçdaroğlu yerleştirilmiştir. "*CHP'den Gezi tepkisi"* başlığıyla verilen bu haberde Kılıçdaroğlu'nun hükümetten gelen plebisit teklifine yaptığı eleştiri haberleştirilmiştir. Spikerin Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarını yeniden üretirken "iddia etti" şeklinde söylemlerini onaylamadığına işaret eden haber yüklemini kullandığı görülmektedir. Spikerin söylemi şu şekildedir:

"CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu da Gezi Parkı eylemleriyle ilgili konuştu bugün.Yerel halk uygulamasına karşı çıktı, önerinin hukuka aykırı olduğunu iddia etti."

ATV'nin incelenen günler içerisinde Gezi Parkı olaylarını detaylandırdığı haberlerinde muhalefet kanadından üretilen söylemlere hükümete nazaran daha az yer verdiği tespit edilmiştir. Bu anlamda ATV, Gezi Parkı konulu haberlerinde gazetecilik normlarından eşitliği göz ardı etmiştir. Yine bu çerçevede polis ve eylemciler cephesinden yapılandırdığı haberlerinde de benzer bir tablo gözlenmiştir. Aynı zamanda kanalın eylemcilere çok az mikrofon uzatması, hükümete yakın duruşunu güçlendirmeye devam ettiğine dair örneklerden biridir.

Bu yayın politikası gözetilerek inşa edilen bir başka haber de "*Balkanlar'dan Erdoğan'a destek"* başlığıyla verilmiştir. Makedonya ve Bosna Hersek'te Başbakan Erdoğan'a destek için miting düzenlendiği bilgisinden üretilen bu haberin retoriğini spiker, "Binlerce Türk Erdoğan'a destek için bir araya geldi." İfadesiyle güçlendirmiştir. Spiker haberin inandırıcılığını arttırmak için "binlerce" şeklinde rakamsal ifade kullanmıştır. Mikro çözümlemenin bir ayağı olan retorik analizine göre bu tarz rakamsal ifadelerin haber metni içinde kullanılması, izleyicilerin daha çok olaya katılımını sağlamaktadır ve haberin söylemi güçlenmektedir. Üst ses de bu çerçevenin içinde kalarak Balkanlar'daki görüntüleri coşkulu bir söylemle aktarmıştır. Üst sesin söylemi şöyledir:

"Başbakan Erdoğan'ın sesi yankılandı, binlerce kişi ellerinde afiş ve pankartlarla erdoğan'a destek verdi… Bir başka destek mitingi de Bosna Hersek'te düzenlendi. Eyleme binlerce kişi katıldı."

15 Haziran 2013 tarihinde Başbakan Gezi Parkı eylemleri süresince yapmaya başladığı Milli İradeye Saygı Mitinglerinin ilki Ankara'da gerçekleşmiştir. Muhalefet partileri ve eylemi destekleyenlerin Başbakan Erdoğan'ın bu mitinglerle ülkeyi ötekileştirdiği yönündeki eleştiriler bu süreçte oldukça gündeme gelmiştir. Bu mitinglerin ilki ATV'de "*Erdoğan'dan dev miting"* başlığıyla verilmiştir. Başlıkta kullanılan "dev" kelimesi lexical çözümlemeye göre mitinge katılımın çokluğuna işaret etmektedir. Spiker de bu kalabalığı güçlendirmek için söyleminde "*Sincan'da onbinlerce kişinin katıldığı miting"* ifadelerini kullanmıştır. Haberin devamında canlı yayınla Ankara'ya bağlanılmıştır. Muhabir de mitinge katılımın çokluğunu izleyicilere aktarmak için "*Binlerce kişi Başbakan'ı dinlemeye geldi"* ifadelerini kullanmıştır. Başbakan'ın konuşmalarından tematik olarak ön plana çıkarılan anlam diğer haberlerde

de olduğu gibi başlığa taşınmıştır. Editoryal katılıma işaret eden şu başlıklar tırnak işaretiyle aktarılmıştır:

"Çapulcu'dan rahatsız olmuşlar"

"8 ay daha sabredeceğiz"

"Biz oyunu bozduk"

"Bu tuzağı iyi görün"

15 Haziran tarihinde yayınlanan ikinci haberde ise Sincan'daki miting alanının hazırlığına dair detaylar haberleştirilmiştir. "*Milli İradeye Saygı Mitingi"* başlığıyla verilen haberi spiker şöyle aktarmıştır: *"Sincan'daki miting alanı gün boyu başbakan için hazırlandı. Alanda öne çıkan da pankartların dili oldu."* Spikerin söyleminde pankartta kullanılan ifadelere dikkat çekmiştir ancak haber metninin devamında pankartlardan söz edilmediği görülmüştür. Üst sesin söyleminde ise Atatürk ve Başbakan'ın posterlerinin yan yana asıldığı vurgulanmıştır. Muhabir alana dair detayları izleyicilere aktarırken mitinge katılan bir vatandaşın "Erdoğan bir dünya lideri" şeklindeki yorumu da izleyicilere aktarılmıştır.

"*Gezi'de eyleme devam kararı"* başlıklı bir başka haberde ise Taksim Platformu'nun eyleme devam kararı aldığına dair bilgi yeniden üretilmiştir. Taksim Dayanışması'nın Başbakan Erdoğan'la buluşmasının ardından eyleme devam edip etmeyeceğine dair karar vermesi beklendiği önceki haberlerde detaylandırılmıştır. Bu haberde ise Gezi Parkı'ndan eyleme devam edileceğine dair açıklama yapıldığının izleyicilere aktarıldığı görülmektedir. Üst sesin söyleminde "herkesin gözünün Başbakan'la buluşan Taksim Dayanışması'nda olduğu" vurgulanmıştır.

"*Gezi'de çadır muamması çözüldü mü?"* başlıklı haberde ise Taksim Meydanı'ndaki son durum yeniden üretilmiştir. Muhabir Taksim'de yaşanan gelişmeleri aktarmıştır. Tematik çözümlemeye göre bu haberde "Gezi Parkı'nda eyleme devam etme kararı alan göstericilerin arasında çadırların kalkıp kalkmayacağına dair bir anlaşmazlık yaşandığı" ön plana çıkarılmıştır. Yazılı bir şekilde herhangi bir yoruma rastlanmayan bu haberin retoriği eylemcilerin kendi arasında anlaşamadığı düşüncesinden kurulmuştur.

Bu haberin hemen ardından "*Gül: Herkes evine dönmeli"* başlıklı haberde Taksim Platformu'nun eyleme devam kararını AK Parti cephesinden gelen tepkiler yeniden üretilmiştir. AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik ve Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün açıklamaları kendi ağızlarından aktarılmıştır. Bu söylemlerden tematik olarak ön plana çıkarılanlar şu ifadelerle başlığa taşınmıştır:

"Gezi eylemi bitmeli"

"CHP olayları tahrik etti"

Üst ses Cumhurbaşkanı Gül'ün Twitter hesabından mesaj yazarak, eylemcilere seslendiğini belirtmiştir. Haberde aktarıcı rolü üstlenilmiş, herhangi bir yoruma rastlanılmamıştır.

Taksim Platformu'nun aldığı kararı CHP'nin desteklediğine dair bilgiden üretilen haber ise "*Kılıçdaroğlu: Gezi bir patlamadır"* başlığıyla verilmiştir. Tematik anlamda Kılıçdaroğlu'nun karara saygı duyduğu yönündeki ön plana çıkarılan anlam "*Gençlere saygı duyacağız"* başlığıyla verilmiştir. Kılıçdaroğlu'nun yabancı basın mensuplarıyla yaptığı görüşmeden üretilen bu haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır ancak hükümet yetkililerinin yaptığı açıklamaların çoğunluğunda editoryal bir katılımla başlıklar tırnak işaretiyle kullanılırken, muhalefetin yaptığı açıklamalardan ön plana çıkarılan ifadelerin başlığa taşınırken böyle bir kullanımın tercih etmediği görülmüştür. Böylelikle ATV'nin hükümet yanlısı politikasını Gezi Parkı haberlerinde de hissettirdiği görülmüştür.

16 Haziran 2013 tarihli ATV Ana Haber'in ilk haberinin söyleminin odağına bir önceki günkü gibi Başbakan Erdoğan yerleştirilmiştir. Başbakan Erdoğan'ın İstanbul Kazlıçeşme'de yaptığı ikinci mitingden üretilen haberde spiker "*Erdoğan, Türkiye'nin sosyal medya üzerinden ameliyat yapılacak ülke olmadığı söyledi."* Sözleriyle Başbakan'ın konuşmalarını özetlemiştir. "*Erdoğan: Bunlar çevreci değil"* başlığıyla verilen haberin devamında Başbakan'ın kendi ağzından yaptığı açıklamalar ekrana yansıtılmıştır. Haberin başladığı esnada devam eden miting izleyicilere aktarılırken Başbakan'ın konuşmalarından öne çıkan başlıklar şu şekilde izleyicilerle buluşturulmuştur:

"Taksim'e gelin çağrısına uymayın"

"Düşman şunu anlasın"

"HADDİNİ BİL AP"

"Gezi Parkı temizlenecek dedim"

Başbakan'ın başlığa taşınan tüm söylemlerinin tırnak içinde kullanıldığı dikkat çekmektedir. Dahası AP'yi hedef alan sözlerinin ise büyük harflerle kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda ATV, Başbakan'ın söylediği neredeyse her sözün altına imza atarken, AP konusunda daha büyük bir tepki gösterdiğini belli etmek istemiştir.

Haberin devamında Erdoğan'ın Kazlıçeşme Mitingi herhangi bir üst ses kullanılmadan aktarılmaya devam edilmiştir. Yaklaşık 6 dakika süren bu görüntülerin ardından spiker, Başbakan'ın konuşmasının devam ettiğini belirterek sözü muhabire vermiştir. Konuşmaya dair detayları özetleyen muhabir, mitingde açılan dev bir Başbakan ve Türkiye Cumhuriyeti bayrağının elden ele dolaştığını vurgulamıştır.

"*Mitingden çarpıcı detaylar"* başlığıyla ise mitingin olacağı alanda yapılan çalışmalar yine ekranlara verilmiştir. Alanın saatler öncesinden dolduğu ve mitingin büyüklüğü ön plana çıkarılan temaların başında yer almıştır. Yine mitingde 6.000 polisin görevli olduğu ve Başbakan'ı öven pankartların asıldığı şeklinde bilgiler verilmiştir. Üst sesin alana ait anlattığı tüm bu hazırlıklar "çarpıcı detaylar" olarak tanımlanmıştır. Miting alanına gelen AK Parti tabanıyla röportajlar yapılmıştır. 16 Haziran tarihli ATV Ana Haber 11 dakikasını bu mitinge ayırarak, mitingin kanal için önemini vurgulamıştır.

"*Gezi'de müdahale anları!"* başlıklı ikinci haberde ise 15 Haziran gecesini 16 Haziran'a bağlayan gecede Gezi Parkı'na yapılan müdahale haberleştirilmiştir. Bu müdahale ise eylem süresince gerçekleştirilen en büyük müdahalelerden biri olarak tanımlanmıştır. Üst sesin söylemiyle eş zamanlı olarak yaşananlar kameralara yansıtılmıştır. Üst ses, "*Yapmış olduğunuz kanunsuz eylemi lütfen sonlandırın. Sonlandırmadığınız takdirde zor kullanmak suretiyle dağıtılacaksınız."* şeklinde yapılan anonstan 40 dakika sonra polisin Gezi Parkı'na girdiğini söylemiştir. Polisin eylemi bitirip, göstericileri dağıtmak için yaptığı müdahalenin detaylarını aktaran üst ses,

eylemcilerin sıkılan suyun içinde vücutlarını yakan bir madde olduğunu söyleyerek tepki gösterdiğini vurgulamıştır. Yine Hilton Oteli'ne sığınan eylemcilerin, polis tarafından gözaltına alınmaya çalışılması, bu söylem içinde detaylandırılmıştır. Muhabir de polisin otele girdiğini gösteren görüntüleri yorumlamıştır. Muhabirin söyleminin devamında ise göstericilere tazyikli su ve biber gazıyla müdahale eden polise göstericilerden taş atıldığına dair bilgiler verilmiştir. Haberde durum bilgisi verilerek, olay esnasında yaşanan arbedeye dair detaylar aktarılmıştır. Ancak söz konusu görüntülerde, polisin yaptığı müdahaleye ait detaylar sınırlı derecede kullanılmıştır.

"*Taksim'de bugün"* başlıklı bir başka haberde ise olaylı gecenin ardından Taksim'in gündüzüne ilişkin detaylar haberleştirilmiştir. Spiker, Taksim meydanına giriş çıkışın yasaklandığını ancak bu yasağı delmek isteyenlere polisin müdahale ettiğini belirtmiştir. Üst ses, İstiklal Caddesi ve Harbiye'de yaşanan gelişmeleri, aktarmıştır. Herhangi bir yorumun bulunmadığı bu haberde polisin göstericilere yaptığı müdahale aktarılırken muhabirin söyleminde ise iş makinalarının Gezi Parkı'nda çalışma yaptığı belirtilmiştir.

Eylemcilerin özellikle sosyal medyadan fotoğraf paylaşmak suretiyle tepki gösterdiği "TOMA'lardan sıkılan suyun içinde kimyasal madde olduğu" yönündeki iddiaya "*Vali Mutlu: Sıkılan su ilaçlı"* başlıklı haberde Vali'nin cevabı haberleştirilmiştir. Mutlu açıklamalarında sıkılan suyun ilaçlı olduğunu ancak bunu kimyasal diye çarpıtmanın kışkırtmak olduğu şeklinde sözler kullanmıştır. Bu sözler tematik anlamda da ön plana çıkarılarak alt yazıya taşınmıştır. Üst ses de ilaçlı suyla yapılan bu açıklamanın önemine değinerek, Vali Mutlu'nun sosyal medyadan olaylarla ilgili provokatif haberlerin yayılmaya çalışıldığına ilişkin açıklamalarının da önemli olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda olayların provoke edildiğine dair kanalın genel ürettiği anlam Vali'nin söylemleriyle de güçlendirilmek istenmiştir.

"*Başkent'te cenaze gerilimi"* başlıklı bir başka haberin söyleminin odağına ise Ethem Sarısülük alınmıştır. Gösteriler sırasında hayatını kaybeden Ethem Sarısülük'ün Ankara'daki cenazesinin Kızılay Meydanı'na götürülmek istenmesi ancak izin verilmemesi sonucunda tansiyonun yükseldiği izleyicilere aktarılmıştır. Şematik çözümlemeye göre üst ses haberin arka plan bilgisini vermiştir. Haber diğer ölü ve

yaralı haberleri gibi öyküselleştirilerek, retoriği güçlendirilmek istenmiştir. Olaylar yorumsuz aktarılmış, haber durum bilgisinden oluşturulmuştur.

"*Gezi müdahalesine tepki"* başlıklı bir diğer haberde parka yapılan müdahalenin çoğu ilde müdahale edildiğine dair bilgiler haberleştirilmiştir. Başta Ankara olmak üzere çoğu ilde tepki gösterildiği belirtilerek; Ankara, İzmir, Çanakkale, Manisa, Balıkesir, Bursa ve Mersin'deki protestolar ekranlara yansıtıldı. Haberde vatandaşların tepkisi yorumsuz bir şekilde yeniden üretilmiştir.

17 Haziran 2013 tarihli ATV'nin birinci haberi "*Demokrasi hedef alındı"* başlığıyla verilmiştir. Başbakan'ın söylemin odağına alındığı haberde, Ankara'da katıldığı toplantıda Gezi Parkı olaylarına dair yaptığı eleştiriler yeniden üretilmiştir. Spiker, "Başbakan'ınKazlıçeşme Mitingi'ni hükümet karşıtı protesto olarak yansıtan CNN televizyonuna da tepki gösterdiğini" söylemiştir. Spikerin söylemine bakıldığında Başbakan'ın bu sözlerini onayladığı görülmektedir. Başbakan'ın söyleminden tematik anlamda ön plana çıkarılan temalar şu ifadelerle başlığa taşınmıştır:

"Başbakan sert çıktı"

"Başbakan'dan AP'ye tepki"

"CNN International'a sert çıktı"

Bütüne bakıldığında Başbakan'ın söyleminin yorumsuz bir dille aktarıldığı haberde üst ses de söylemini aynı şekilde üretmiştir. Haberin neredeyse tamamı Başbakan'ın söyleminin aktarıldığı görüntülerden oluşmuştur.

Bir sonraki haber polis tarafından boşaltılan Gezi Parkı'na ve Taksim'e ağaç ve çiçek dikildiği bilgisinden üretilmiştir. "*Gezi'ye ağaç ve çiçek dikildi"* başlıklı bu haberin semantiğinde "hükümetin yeşil düşmanı olmadığı" fikri ima edilmiştir. Tematik çözümlemeye göreyse Gezi Parkı'nda hayatın normale döndüğüne dair söylem ön plana çıkarılmıştır. Üst ses ise söyleminde Gezi Parkı'na 80 ağaç daha dikileceğini belirterek, yine haberin genel retoriğinde kurgulanan hükümetin çevreci olduğuna dair yapıyı güçlendirmiştir. Muhabir de Taksim ve Gezi Parkı'nda hayatın normale döndüğünü göstermek için metro seferlerinin başladığını aktarmış ev turistlerin de yeniden

Taksim'e dolaşmaya geldiklerini vurgulamıştır. Bu söylemin inandırıcılığının arttırılması için de bir turistle röportaj yapılmıştır.

"*Gezi gerilimi"* başlıklı haberde ise eylemcilerin yeniden Taksim'e yürümek istediğine dair bilgiler yeniden üretilmiştir. Üst sesin söyleminde İstanbul'un çeşitli noktalarından grupların Taksim'e yürümek istemesi sonucunda polisin müdahalesinin sabaha kadar sürdüğü belirtilmiştir. Olaylar sırasında polis otobüsünün göstericilerin saldırısına uğradığı üst ses tarafından aktarılmıştır. 3 kişinin polis otobüsüne tekme attığı görüntülerin ekrana yansıtılmasının ardından kamera Taksim'e dönmüştür. Üst ses, "*Yorulan polisler masa ve yerde uykuya daldı."* İfadesiyle polisin zor şartlarda çalışmaya devam ettiğini izleyicilere ima etmiştir.

İstanbul'un ardından Ankara'da yaşanan gerilimler "*Ankara'da Gezi eylemi"* başlığıyla verilmiştir. Spiker haberi anons ederken 105 kişinin gözaltına alındığını belirtmiştir. Üst sesin söyleminde yüzleri maskeli grupların yolu trafiğe kapatarak etrafa zarar vermeye başladığı tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Göstericilerin barikatları ateşe vermesi sonucunda polisin müdahale ettiğini belirten üst ses, gecenin sonunda 105 kişinin gözaltına alındığını aktarmıştır. Haberde genel bir yorum içeren ifadeye rastlanmamıştır ancak haberin oluşturulduğu çerçevede polisin müdahalesinin eylemciler yüzünden başladığı ve eylemcilerin çevreye zarar verdiği bilgilerinin yer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda ATV Ana Haber,bu haberde suçluyu eylemciler olarak kabul etmiştir.

"*Bir günlük eylem"* başlığıyla verilen haberde Sendikaların Türkiye genelinde iş bıraktığına dair detaylar aktarılmıştır. Spikerin söyleminde Gezi Parkı müdahalesi için eylem yapan sendikaların Taksim ve Kızılay Meydanı'na gitmelerine izin verilmediği tematik anlamda ön plana çıkarılmıştır. Üst ses sendikaların yürüyüş güzergâhına dair detayları aktarmış, eyleme destek veren 5 sendikanın basın açıklama yaptığını ve grubun olaysız ayrıldığını aktarmıştır. Haberin devamında "*Eylemcilerin Taksim ısrarı"* başlığıyla sendikaların yürüyüşünün son bulmasına rağmen kortej içindeki bazı grupların Taksim'e girmekte ısrar ettiklerine ait detaylardan oluşan görüntüler izleyicilere aktarılmıştır. Üst ses görüntüler ekrana yansıtılırken, polisin biber gazı ve tazyikli suyla müdahale ettiğini; göstericilerin de taşla karşılık verdiğini belirtmiştir.

Kanal bugünkü haberlerinde göstericilerin Taksim'de toplanarak eyleme devam etmesinin polis gücüyle önlendiği izleyicilere aktarmıştır.

Siyasi kanattan aktarılan haberlerde ise hükümet tarafından Bülent Arınç ve Muammer Güler'in söylemleri yeniden üretilmiştir. Spiker, Arınç'ın Gezi Parkı olaylarının artık yasal olmaktan çıktığını söylediğini aktarmıştır. "*Arınç'tan Gezi tepkisi"* başlıklı bu haberde üst ses, "Arınç'ın çevre duyarlılığıyla yola çıkan eylemcilerle provokatörlerin ayrıldığı" yönündeki söylemini aktarmıştır. Yine Arınç'ın "sosyal medya aracılığıyla pek çok yalan haberin yayıldığı" şeklindeki söylemi de tematik açıdan ön plana çıkarılmıştır.

İçişleri Bakanı Güler'in söylemi ise "*İlaçlı su diye bir şey yok"* başlığıyla verilmiştir. TOMA'lardan sıkılan suyun ilaçlı olmadığını söyleyen Güler'in sözlerinden ön plana çıkarılan detaylar başlığa taşınmıştır. Bu başlıklardan en fazla tartışılanı ise sosyal medyaya müdahale yapılacağı söyleminden yeniden üretilerek "*Sosyal medyaya düzenleme"* şeklinde tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılmıştır. Üst ses söyleminde Bakan Güler'in sosyal medyayla ilgili yaptığı açıklamaları ise "*İçişleri Bakanı yeni operasyonların sinyalini verdi"* şeklinde yorumlamıştır. Sentaktik çözümlemeye etkin bir dille üretilen cümlelerde net bir şekilde yoruma rastlanmamıştır.

Bakan Güler'in söylemin odağına alındığı "*Doktorlukla ilgileri yok"* başlıklı bir diğer haberde spiker Güler'in yurt genelinde 393 kişinin gözaltına alındığına dair açıklamasını aktarmıştır. "*İçişleri Bakanı gözaltıları değerlendirdi"* alt yazısıyla ise başlıkta yer alan bilgiye dair arka plan bilgisi verilmiştir. Üst ses ise gözaltılar arasında en dikkat çekenin bir otelde yakalanan beyaz önlüklü kişiler olduğu yorumunda bulunarak Bakan'ın sözlerinden başlığa taşınan ifadenin detay bilgisini vermeye devam etmiştir. Bakan Güler'in açıklamalarında da yer alan beyaz önlüklü kişilerin doktor olmadığına dair söylem haberde güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Üst ses polisin yaptığı açıklamayı inanılır bulmayarak bu düşüncesini güçlendirmek için "iddia etti" anlamına gelen haber yüklemini kullanmıştır. Üst sesin söylemi şöyledir:

"Otelde gözaltına alınan biri beyaz önlüklü 3 zanlının göstericilerle ilgisi olmadığı öne sürüldü. Polise göre o beyaz önlüklü kişinin 7 ayrı hırsızlık olayından sabıkası da var."

ATV Ana Haber'de Muhalefet partilerinin Gezi Parkı konulu yaptığı tüm açıklamaların "*Muhalefet Gezi Parkı olayları üzerinden hükümete yüklendi."* sözleriyle yorumlanması söylem analizine göre dikkat çekici bir veridir. İncelenen tarihlerde ATV, muhalefet partilerinin hükümete dair tepkisinden ürettiği haberlerinde tüm partilerin söylemine aynı haber içinde ve kısa bir süre yer vermektedir. Bu haber de benzer bir şekilde üretilmiştir. ATV, muhalefet partilerinin Gezi Parkı olaylarını bahane ederek, Hükümeti eleştirdiğini ima etmiştir. "*Muhalefet tepkili"* başlıklı bu haberde üst ses, CHP ve MHP'nin hükümetin göstericilerine olan tavrına tepkili olduğunu aktarmıştır. Böylelikle ATV Ana Haber'de gazeteciliğin temel ölçütlerinden eşitlik ilkesinin ihlalinin söz konusu olduğu görülmektedir.

18 Haziran tarihinde ATV'de yayınlanan ilk haber "*Polisimizi daha da güçlendireceğiz"* başlığıyla verilmiştir. Başbakan Erdoğan bu haberin söyleminin odağına yerleştirilmiştir. Spiker, Başbakan'ın konuşmasının tamamını Gezi Parkı protestolarına ayırdığını belirterek, Erdoğan'ın "*Polisin demokrasi sınavından başarıyla geçtiği"* şeklindeki söylemlerini etkin bir dille aktarmıştır. Yine Başbakan'ın konuşmalarından tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan temalar başlığa taşınarak güçlendirilmiştir. Başlığa ve alt yazıya taşınan Başbakan Erdoğan'ın söylemleri şu şekildedir:

"Polisimizi daha da güçlendireceğiz" (Erdoğan, gezi parkı olayları nedeniyle teşekkür etti)

"Kişi arkadaşının dinindendir" (Erdoğan: Gezi'de tezgahlanan oyun başarıya ulaşamadı)

"Sahte fotoğraf" tepkisi" (Erdoğan: CHP'nin provokatör vekili servis etti)

"3 yıl geçti, bu zat lider olamadı" (O Vandallar gelip seni başbakan mı yapacak?)

"*AK Parti Grubu'nda sloganlar" ("Vur vur inlesin çapulcular dinlesin" tezahüratı yapıldı)*

Başbakan Erdoğan'ın partisinin grup toplantısında yaptığı Gezi Parkı hakkındaki söylemlerinin çoğunluğunu CHP lideri Kılıçdaroğlu'na tepki şeklinde dile getirmiştir. Bu durumu üst ses "*Başbakan Gezi Parkı protestoları üzerinden CHP lideri*

Kılıçdaroğlu'na çattı" şeklinde yorumlamıştır. Yine üst ses AK Parti Grup Salonu'nu stadyuma benzeterek lexical çözümlemeye göre metafor kullanmıştır. Böylelikle toplantının coşkusu izleyicilere aktarılmak istenmiştir.

18 Haziran'ın ikinci haberi muhalefetin grup toplantısından gelmiştir. CHP lideri Kılıçdaroğlu'nun "*Gençler kazandı"* şeklindeki sözlerini aktaran spiker, Kılıçdaroğlu'nun Erdoğan'ı sert sözlerle eleştirdiğini belirterek, toplantıda atılan sloganlara dikkat çekmiştir. "*Kılıçdaroğlu'ndan Gezi'ye teşekkür"* başlığıyla verilen haberin alt yazısında "*Her yer Taksim her yer direniş"* ifadesi yer almıştır. Bu alt yazıyla spikerin belirttiği, grup toplantısındaki slogan detaylandırılmıştır. Üst ses ise, Kılıçdaroğlu'nun olayların içinde yer almadıklarına dair açıklamasını yorumsuz bir şekilde aktarmıştır. Haber durum bilgisinden oluşurken herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

Bir sonraki haberde ise MHP'nin grup toplantısında üretilen söylemler yeniden üretilmiştir. "*Orantısız güç tepkisi"* başlığıyla verilen haberde üst ses, Bahçeli'nin polisin tavrını eleştirdiğini belirterek, "AK Parti'den sorulacak hesabın sandıkta sorulması gerektiği" şeklindeki Bahçeli'nin söylemini güçlendirmeden yeniden üretmiştir. Üst sesin aktardığı bu söylem "*Son vuruş sandıkta yapılmalı"* başlığıyla tematik açıdan ön plana çıkarılmıştır.

18 Haziran 2013 tarihinde Gezi Park eylemlerine yeni bir yön çizen Duran Adam isimli eylem yapılmıştır. Taksim'de meydanın ortasında duran bir adamın gerçekleştirdiği ve siyasetçiler dahil tüm ülkenin eşlik ettiği bu eyleme dair ilk haber ATV Ana Haber'de "*Duran Adam eylemi"* başlığıyla verilmiştir. "*Sessiz Sedasız eylem karşısında polisler kararsız kaldı"* alt yazısıyla eylemin içeriğine dair bilgi verilmiştir. Spiker ise bu eylemi "*Türkiye yeni bir bireysel eylem türüyle tanıştı. Taksim Meydanı'nda Duran Adam birçok kişiye ilham kaynağı oldu."* sözleriyle izleyicilere aktarmıştır. Üst ses, şematik çözümlemeye göre durum bilgisini aktarmıştır. Kameralar "duran adam" ve polis arasında yaşananları çekerken, üst ses de olayı özetlemiştir. Muhabirin söyleminde ise sosyal medyanın "hızına" vurgu yapılmıştır:

"Duran adamın fotoğrafı sosyal medyada paylaşıldıktan sonra ona destek için pek çok kişi geldi ve onlar da taksim meydanında tıpkı onun gibi durmaya başladı."

Bir sonraki haberin konusunun yine duran adamla ilgili olduğu görülmektedir. "*Duran adam polemiği"* başlıklı bu haberde ise siyaset cephesindeki duran adam konusu yer almıştır. Üst ses ülke çapındaki duran eylemlerinden söz ettikten sonra CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu'nun partisinin grup toplantısında konuştuğunu belirtmiştir. Ancak haberde tematik çözümlemeye göre AB Bakanı Egemen Bağış'ın *"CHP Genel Merkezi'ne gidin çok var onlardan"* şeklindeki ön plana çıkarılmıştır. Buradaki ima yine üst ses tarafından "Egemen Bağış'ın duran adam eylemlerine farklı şekilde baktığı" yönünde güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. AK Partiyi destekleyen söylemlerle haberlerini inşa eden ATV, bu haberde de benzer bir söylem üreterek, muhalefet partisinin imajını yıkmaya çalışmıştır.

Bir sonraki haberin söyleminin odağına Cumhurbaşkanı Abdullah Gül yerleştirilmiştir. "*Sokak gösterileri muhakkak bitmeli"* başlıklı bu haberin devamında "*Gül: Mesajlar dikkate alındı, Gezi Projesi askıya alındı"* sözleri de başlığa taşınmıştır. Tematik çözümlemeye göre "Gül'ün eylemlerin bitirilmesi gerektiği" sözleri ön plana çıkarılmıştır. Cumhurbaşkanı'nın bu isteğinin nedeninin arka plan bilgisi olarak da yine kendisinin ifade ettiği "Gezi Projesinin askıya alındığı" bilgisi gösterilmiştir. Tematik çözümlemeye göre ön plana çıkarılan bir diğer tema "sosyal medya düzenlemesi" olmuştur. Gül'ün dezenformasyona işaret eden *"Kasıtlı ve yanlış mesajlara izin verilmemeli"* sözleri başlığa taşınmış, sosyal medyaya yapılması gereken düzenlemenin nedeni izleyicilere aktarılmıştır. Şematik çözümlemeye göre durum bilgisinden oluşturulan haberde spiker ve üst ses herhangi bir yorumda bulunmamıştır.

"*Gezi'de gözaltı dalgası"* başlıklı bir diğer haberde, Gezi Parkı kapsamında Ankara ve İstanbul'da yapılan operasyonda gözaltına alınanlara ait bilgiler verilmiştir. Spiker, İstanbul'da 62, Ankara'da ise 26 kişinin gözaltına alındığını belirtmiştir. Üst ses ise operasyonu, *"Gezi Parkı eylemlerini provoke eden gruplara yönelik olduğu açıklanan operasyon sonucu 62 kişi gözaltına alındı. Terör suçlarına da bakan özel savcılığın izniyle Ankara'da da 26 ayrı adrese eş zamanlı baskınlar düzenlendi. Baskınlar sonucu 26 kişi gözaltına alındı."* sözleriyle yorumlamıştır. Gözaltına alınan kişilerin lexical çözümlemeye göre "provokatör" olarak tanımlandığı tespit edilmiştir.Haberin devamında gözaltına alınan 91 kişinin Adliye'ye sevk edilmesini konu edinen "*Gezi eylemcileri Adliye'de"* başlığıyla bir başka haber üretilmiştir. Spiker,

78 kişinin savcılık sorgulamasının ardından serbest bırakıldığını, 13 kişinin ise kanuna muhalefet suçlamasıyla tutuklama istemiyle mahkemeye sevk edildiğini belirtmiştir.

Provokatörlerin kamuya zarar verdiği söylemiyle haberlerini üreten kanal savunduğu bu anlamı güçlendirmek için TÜSİAD Başkanı Muharrem Yılmaz'ın açıklamalarına yer vermiştir. Spiker, Başbakan Erdoğan ve TÜSİAD Başkanı Yılmaz'ın görüşmesi sonucunda Yılmaz'ın "*Ülkeye, şehre çıkmak tamam ama yakıp yıkmayı kınıyoruz."* sözlerini aktarmıştır. Aynı ifadelerin başlığa taşındığı haberde üst ses TÜSİAD'ı "patronlar kulübü" olarak tanımlamıştır. Üst ses ve spiker herhangi bir yorum yapmadan birincil tanımlayıcıların açıklamalarını aktarmıştır.

19 Haziran 2013 tarihli ATV Ana Haber'de Gezi Parkı konulu ilk haber "*Arınç: Duran Adam barışçıl"* başlığıyla verilmiştir. Bülent Arınç'ın söylemin odağına yerleştirildiği bu haberde AK Parti MKYK'sının ardından yapılan açıklamalar haberleştirilmiştir. Spiker, MKYK'da Gezi Parkı'yla ilgili kararları Arınç'ın açıkladığını belirtip, halk oylamasının İstanbul'u kapsayacağı yönündeki açıklamasını aktarmıştır. Üst ses ise Arınç'ın söyleminden "Duran Adam" eylemiyle ilgili açıklama yaptığı kısmı ön plana çıkarıp, "hem barışçıl olarak nitelendirdiğini hem de eleştirdiğini" belirtmiştir. Birinci tanımlayıcı Arınç'ın yaptığı açıklamalardan ön plana çıkarılan detaylar şu ifadelerle alt yazıya taşınmıştır:

"8 Saat Değil 8 Dakika Dursun"

"Ohal Niyetimiz Yok"

Üst ses söyleminde, Arınç'ın Duran Adamı barışçıl olarak nitelemesine rağmen eleştirdiğini de belirtmiştir. AK Parti MKYK'da Gezi Parkı'na Topçu Kışlası yapılması için yargı kararının bekleneceğini söyleyen üst ses, kararın idarenin lehine çıkarsa halk oylaması yapılacağını izleyicilere aktarmıştır. Üst ses söyleminin devamında toplantı devam ederken Amerikan Büyük Elçisi Riccardone'nin AK Parti'ye geldiğini ve Başbakan'ın Siyasi Danışmanı Yalçın Akdoğan ile görüştüğünü belirtmiştir. Haberde bu gelişmeye önem verilerek, *"Riccardone Akdoğan İle Görüştü!"* ifadesiyle başlığa taşınmıştır. Üst sesin söyleminde AK Parti MKYK'da yaşanan gelişmeler yorumsuz bir dille aktarılmıştır.

19 Haziran tarihinde ATV, siyasi kanattan haberlerini üretmeye devam etmiştir. İkinci sırada yer alan haber CHP MYK'daki gelişmelerden inşa edilmiştir. "*Kılıçdaroğlu MYK'yı topladı"* başlıklı haberi spiker, *"Parti Sözcüsü Haluk Koç, Başbakan'a yüklendi. Polisin sert müdahalesinden Erdoğan'ı sorumlu tuttu."* yorumunu yapmıştır. Mikro çözümlemenin bir ayağı olan lexical çözümlemeye göre "*Başbakan'a yüklendi"* sözleri, Başbakan'a yapılan eleştirilerin gereksiz olduğunu ima etmektedir. Yine haberin devamında bu söylem makro çözümlemeye göre de ön plana çıkarılarak *"Chp'den Başbakan'a eleştiriler"* ifadeleriyle başlığa taşınmıştır. Üst sesin söyleminde ise makro çözümlemenin bir ayağı olan tematik çözümlemeye göre "Hükümetin, sosyal medyaya getirmeye hazırlandığı sınırlama ve gözaltıların CHP'nin sert tepkisine neden olduğu" ön plana çıkarılmıştır. CHP'nin olaylara karşı yaptığı açıklamalar lexical çözümlemeye göre "sert" olarak yorumlanmıştır.

19 Haziran 2013 tarihinde yayınlanan Gezi Parkı konulu bir başka haberin odağına Duran Adam yerleştirilmiştir. "*Duran Adam'lı eleştiri"* başlıklı haberde spiker MHP'nin gündeminin de Gezi Parkı olduğunu belirterek, Oktay Vural'ın Başbakan'ı hedef aldığı yorumunu yapmıştır. Üst ses de MHP Grup Başkan Vekili Oktay Vural'ın dakikalarca konuşmayarak Duran Adam Eylemi ile basın toplantısına başladığını belirterek şu detayı izleyicilere aktarmıştır:

"MHP Grup Başkan Vekili'nin sessiz eylemi sırasında elinde bir de kitap vardı. Hükümetten gelen ''Polisi daha da güçlendireceğiz'' açıklamasına böyle tepki gösterdi Vural. Sosyal medyaya getirilmesi düşünülen düzenleme üzerinden de eleştirdi hükümeti."

Gezi Parkı konulu bir başka haberin söyleminin odağına Eski Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay yerleştirilmiştir. *"Günay: Sesimi kısmaya niyetim yok!"* başlığıyla verilen bu haberde spiker, "*Eski Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, açıktan muhalefete başladı. Meclis'te basın toplantısı düzenleyen Günay hem orantısız güç kullanan polisi hem de hükümetin tutumunu eleştirdi."* sözleriyle şematik çözümlemeye göre yorumda bulunmuştur. Üst ses ise söyleminde *"Eski Kültür ve Turizm Bakanı, AK Parti Milletvekili Ertuğrul Günay önce sosyal medyada Gezi Parkı eylemlerine müdahaleri eleştirmişti. Bugün de Meclis'te kamera karşısındaydı."* sözleriyle haberin arka plan bilgisini vermiştir. Günay'ın "*Barış süreci gençlerin*

partimize yönelmesini sağlayabilirdi." sözlerini aktaran üst ses, "Günay'ın partisinden istifa etmeyeceğini" belirterek *"Peki, ihraç beklentisi var mı?"* sorusunu yönelterek, bu eleştirileri bu yüzden yaptığını ima etmiştir.

"*Gezi'yi konuştular"* başlıklı bir diğer haberin odağına, Türkiye Büyük Millet Meclisi alınmıştır. Spiker Meclisin Gezi olaylarını araştıracağını belirtip, *"CHP'nin polisin orantısız güç kullanmasına önergesi iktidar oylarıyla reddedildi. AK Parti, Araştırma Komisyonu kurulması için kendi önergesini verecek."* sözleriyle olayı özetlemiştir. Haberde makro çözümlemenin bir ayağı olan tematik çözümlemeye göre, "Gezi Parkı'ndaki eylemcilerin Hükümet tarafından "Marjinal gruplar" olarak nitelendirilmesine, CHP'nin gösterdiği tepki" ön plana çıkarılmıştır. Üst ses, Çevre Komisyonu Başbakan AK Parti Milletvekili Erol Kaya'nın CHP'nin Gezi ile ilgili önergesini neden kabul etmediklerine ilişkin açıklamalarını ve kendi önergeleriyle kurulacak komisyona dair detayları aktarmıştır.

"*Taksim'de son durum"* başlıklı bir başka haberde ise spiker, Duran Adam eyleminin devam ettiğini ve Taksim'de ilginç görüntüler yaşandığını belirterek, canlı yayınla muhabire bağlanmıştır. Muhabir, Gezi Parkı eylemleri içinde gelişen Duran Adam eylemlerinin üçüncü gününde, ilginç görüntülere de tanıklık ettiklerini söyleyerek, ekrana yansıtılan "kitap okuyan polisler"le ilgili şu yorumları yapmıştır.

"İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden günlerce burada bekleyen polisler için kitaplar getirildi ve polisler de ağacın altında gölgede o kitapları okumaya başladılar. Peki ne tür kitaplar vardı? Bizim gördüğümüz daha çok Osmanlı Tarihi ve Dünya Klasiklerini içeren kitaplar bugün burada okundu."

Polislerin okuduğu kitap türlerine dikkat çeken muhabir, söyleminin devamında üzerlerinde *'Duran Adamlara Karşı Duran Adam'* yazılı tişörtler olan 8 kişinin gelerek, duran adamların karşısında yarım saat durup beklediklerini, izleyicilere aktarmıştır. Bu olay "*Duranlar'a karşı durdular"* ifadesiyle başlığa taşınmıştır. Canlı yayın bağlantısıyla verilen haberin devamında gün içinde yaşanan görüntüler izleyicilere aktarılmıştır.

Ülkenin her yerinde duran insanların olduğu görüntülere yer veren haberin devamında; *"Taksim'de Duran Durana", "Kadıköy'de Durdular", "Kuğulu Park ve Tunalı'da da"* ifadeleri başlığa taşınmıştır. Durum bilgisinden oluşan haberde herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

"33 kişiye tutuklama istemi" başlıklı haberde ise "Gezi Parkı olayları sırasında gözaltına alınan 94 kişi"yle ilgili gelişmeler aktarılmıştır. Spiker, zanlılardan 33'ünün tutuklama istemiyle mahkemeye sevk edildiğini ve bunların arasında Çarşı Taraftar Grubu'nun liderleri de olduğunu belirtmiştir. Haberin devamında *"Çarşı'ya ilginç sorular"* ifadesi başlığa taşınmıştır. Muhabir, "çıkar amaçlı suç örgütüne üye olmak ve halkı kışkırtmak iddiasıyla mahkemeye sevk edilen 94 kişinin, 74'ünün polise mukavemet etmek iddiasıyla savcının karşısına çıkarıldığını ve tutuklama kararı istemiyle mahkemeye sevk edilen 20 kişi arasında Çarşı Grubu liderlerinin de olduğunu" belirtmiştir. Söyleminin devamında 3 lidere önemli 4 soru sorulduğunu vurgulayan muhabir, bu soruların *"birinden para alıp almadıkları, kamu malına neden zarar verdikleri, gaz maskesi ve kaskı nereden temin ettikleri ve internette gezen satılık TOMA"* olduğunu izleyicilere aktarmıştır. Söyleminin devamında ise Çarşı Grubu tarafından gele geçirilen malzemeler arasında "üç tabanca, çok sayıda mermi ve 19 sis bombasının" bulunduğunu belirtmiştir.

Bir sonraki haber ise olaylar süresince sürekli tartışmanın odağında olan sosyal medyayla ilgilidir. *"Sosyal medya tartışması"* başlıklı haberi spiker, *"Eylemcilerden büyük çoğunluğu sosyal medya üzerinden organize oldu. Bu da hükümetin tepkisini çekti.* sözleriyle yorumlamıştır. Üst ses de aynı yorumda bulunarak, Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç ve Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın "yasak olmayacağı ancak düzenleme yapılacağına" ilişkin açıklamaları aktarılmıştır. Sosyal medyaya yapılacak bu düzenlemenin nedeni "eylemcilerin buradan haberleşerek, organize oldukları" olarak gösterilmiştir. Burada sosyal medyanın Gezi Parkı olaylarındaki rolüne dikkat çekilmişitr.

19 Haziran 2013 tarihinde ülkedeki Gezi Parkı eylemlerine yer verilmiştir. Spiker Ankara ve Eskişehir'de polisin eylemcilere müdahale ettiğini belirtmiştir. "*Kuğulu Park…Kennedy…Güven Park…"* başlıklı haberde üst sesin söylemi şu şekildedir:

"*Kuğulu'da toplanan kalabalık bir grup Kennedy Caddesi'ne geçti. Barikat kurup yolu trafiğe kapatmak istedi ama gençler arasında fikir ayrılığı vardı. Bir grup polisi müdahaleye zorlarken diğer grup ara bulucu gibiydi. O kaldırıma alındı ama polisin elinden kurtulup bir kez daha kendini TOMA'nın önüne ama çabası yanıt vermedi. Protestocular, yukarıdan polise şişe atmaya başladılar. Polisin, müdahalesi kısa sürdü."*

Haberin retoriğinde eylemciler arasında iyi niyetli ve kötü niyetli olmak üzere iki farklı grubun bulunduğu ve kötü niyetli yani provokatör olanlarının polisin kendini savunmak için müdahaleye mecbur bırakıldığı anlamı işlenmiştir. Kanalın polisin müdahalesini meşrulaştırma yönünde haber üretmeye devam ettiği görülmektedir.

20 Haziran 2013 tarihinde ATV'de yayınlanan Gezi Parkı konulu ilk haber, "*Zirvede Gezi ve süreç trafiği"* başlığıyla verilmiştir. Ancak spiker, bu habere geçmeden önce günün özetinde *"Ankara, bugün Bülent Arınç'ın istifa ettiği iddialarıyla çalkalandı. Arınç'ın, Bakanlar Kurulu'nda Gezi Olayları nedeniyle Erdoğan'la tartışarak hem hükümetten hem de AK Parti'den istifa ettiği ancak Cumhurbaşkanı Gül'ün, Arınç'ı kararından döndürdüğü öne sürüldü. Arınç'ın iddiayı yalanlayan açıklamasına geleceğim ama önce Köşk ve Başbakanlık'taki Gezi Trafiği'ne bakalım."* sözleriyle Arınç'ın istifasıyla ilgili olan söylentiyi tematik anlamda günün önemli olayı olarak ön plana çıkarmıştır. "*Ankara bugün Arınç istifa ettiği iddialarıyla çalkalandı"* ifadesi lexical çözümlemeye göre olayın büyüklüğünü ima etmiştir. Spikerin konuşmasının ardından Çankaya Köşkü'ne canlı yayınla bağlantı kurulmuştur. Bu sırada "*Gül-Erdoğan-Özel-Fidan"* ifadesi başlığa taşınmıştır. Muhabir ise Genelkurmay Başkanı' Başbakanlık Resmi Konutuna gelmesinin ardından, Mit Müsteşarı'nın geldiğini belirtmiştir. Muhabirin söyleminde tematik anlamda ön plana çıkarılan anlam ise bu görüşmede, "Hükümetin her fırsatta Gezi Parkı olaylarının dış kaynaklı olduğunu, önceden planlı olduğunu savunduğu ve bu olaylara ilişkin istihbarat raporlarını Mit Müsteşarı'nın Başbakan Erdoğan ile paylaştığı" olmuştur. Böylelikle haberin retoriğinde Hükümetin iddialarının kaynağı olduğu yönünde bir söylem kurularak, bu iddiaların gerçekliği izleyicilere aktarılmak istenmiştir. Söz konusu görüşmeyle ilgili bir açıklama birincil tanımlayıcılar tarafından bir açıklama

yapılmadığı göz önünde bulundurulduğunda ise kanalın kendi yorumunu "gerçekmiş gibi" sunması, haberin güçlendirilerek yeniden üretildiğini göstermektedir.

20 Haziran 2013 tarihli ikinci haber ise spikerin günün özetinde ilk başta yer verdiği Arınç'la ilgili istifa iddialarından üretilmiştir. "*Arınç'tan ''İstifa'' Yalanlaması!"* başlığıyla verilen haberde bahse konu olan olayın kaynağı olarak Taraf gazetesini göstermiştir. Spiker gazetede yayınlanan haberi şu sözlerle aktarmıştır:

"Bugün. Gezi olaylarından sonraki ilk Bakanlar Kurulu'nda, Başbakan ile yardımcısı Bülent Arınç arasında sert tartışma çıktığı, Arınç'ın istifa ettiği ancak Cumhurbaşkanı'nın devreye girerek ikna ettiği öne sürülüyordu. Bülent Arınç, bugün yazılı açıklama yaptı,iddiaları yalanladı."

Üst ses söyleminde ise "Bülent Arınç'ın eylemcilerden özür dilediği" arka plan bilgisini vererek, iddiaların bu özrün Başbakan Erdoğan'ı kızdırdığı yönünde olduğunu belirtmiştir. Bu sırada başlığa *"Fitne amaçlı iddialar"* ifadesi tırnak işaretiyle başlığa taşınmıştır. Başlığın tırnak işaretiyle kullanımı katılımı editoryal bir katılıma işaret etmektedir. Üst ses söyleminin devamında habere konu olan olaya dair arka plan bilgilerini derinlemesine vermeye devam etmiştir. Bu söyleminde Arınç'ın Başbakan Vekili sıfatıyla yaptığı açıklamanın "ılımlı olduğu, hatta bazı sözlerinin Başbakan'ın üslubuna eleştiri olarak yorumlandığını" vurgulamıştır. Haberin retoriğinde ise Taraf gazetesinde yayınlanan bu haberin gerçekle ilgili olmadığı anlamı kurulmuştur. Üst sesin söyleminin sonunda, Bülent Arınç'ın bu iddiaları yalanladığı şu açıklamalarını aktarılmıştır:

"Cumhurbaşkanı, Başbakan ve benim aramda fitne çıkarmaya, Sayın Başbakan'ımızı yalnızlaştırmaya ve kötü göstermeye ve partimizi parçalamaya çalışıyorlar."

Bir sonraki haberin söyleminin odağına ise MHP Lideri Devlet Bahçeli yerleştirilmiştir. "*Başbakan'ın psikolojisi bozuk"* başlıklı bu haber, Bahçeli'nin Ankara'nın Nallıhan ilçesinde yaptığı konuşmasından üretilmiştir. Spiker, Bahçeli'nin, Başbakan hakkında söylediği *"Başbakan kendi derdine düşmüştür."* sözlerini yorumsuz ifadelerle aktarırken, Bahçeli'nin "Gezi Parkı eylemlerine karşı hükümetin tavrını

eleştirdiği" yorumunda bulunmuştur. Üst ses söyleminde ise Bahçeli'nin; Başbakan ve AK Parti Hükümeti'nin yapmış olduğu "Gezi Parkı eylemlerinin Hükümete karşı bir senaryo, büyük oyun" şeklindeki yorumlarını eleştirdiğini belirtmiştir. Üst sesin bu söylemi sırasında "*Başbakan'a 'komplo' yanıtı!"* başlığa taşınmıştır. Başlıkta kullanılan "komplo" kelimesinin tırnak içinde ifade edildiği tespit edilmiştir. Bu kullanım hükümetin söylemi olan "komplo"ya kanalın da katıldığını göstermektedir.

20 Haziran 2013 tarihinde ATV, haberlerini siyasetçilerin söylemlerinden üretmeye devam etmiştir. "*CHP'nin Gezi tepkisi"* başlıklı haberi spiker, "*Bugün CHP sözcüleri de Hükümete yüklendi."* sözleriyle yorumlamıştır. Üst ses ise CHP Grup Başkan Vekili Hamzaçebi'nin sözlerini "*Gezi Parkı eylemlerinde, aşırı polis şiddeti, ardından başlatılan gözaltılar ve soruşturmalar muhalefetin takibinde; dedi Hamzaçelebi."* ifadeleriyle aktarmıştır. Haberde tematik olarak Hamzaçebi'nin "Duran Adam eylemlerine, duran piyanist videosu eşliğinde destek vermesi" olmuştur. Bu olay, *"Düşünen Adam daveti"* ifadesiyle başlığa taşınmıştır. Haberin tematik anlamda bir diğer öne çıkan anlamı ise "Kılıçdaroğlu'nun Merkel'e yazdığı mektup" olmuştur. Üst ses, mektupta yer alan ifadeleri şu sözlerle izleyicilere aktarılmıştır:

"Gezi olaylarına verdiğiniz tepki yerinde. Hükümetin baskıcı ve dayatmacı tutumuna karşı olun; dedi ama diye ekledi Ak Parti'ye yöneltilen ilişkilerin Türkiye-Almanya ilişkilerine zarar verilmemesini istedi."

Gezi Parkı konulu haberler 20 Haziran 2013 tarihinde siyasi kanattan verilmeye devam etmiştir. "*Meclis'te Gezi gerginliği"* başlıklı haberi spiker, "*Gezi olayları, Meclis'te iktidar ve muhalefet arasında tansiyonu yükseltti."* sözleriyle yorumlamıştır. Üst ses ise CHP Milletvekili Veli Ağbaba'nın kask ve gaz maskesiyle kürsüye çıkarak, yaşananları protesto ettiğini belirtmiş ve *"Genel Kurul, daha önce gaz bombasını görmüştü ama ilk kez bir vekil kaskla, gaz maskesiyle çıktı kürsüye."* şeklinde bu durumu yorumlamıştır. Haberin retoriği "iktidar ve muhalefetin arasında yaşandığı" anlamından kurulmuştur.

"Kennedy'de Müdahale" başlıklı bir başka haberin söyleminin odağına ise Ankara Kenneddy Caddesi'nde yaşanan protestolar ve polis müdahalesi alınmıştır. Spiker, Kennedy Caddesi'nde toplanan grupları, polisin gaz bombası ve basınçlı su ile

dağıtarak bazılarının gözaltına alındığını belirtmiştir. Üst ses, Kennedy'nin günlerdir müdahalenin merkezi olduğunu söyleyerek olaya dair detayları şu ifadelerle aktarmıştır:

"Kennedy Caddesi'nde gece yine tansiyon yüksekti. Gezi Parkı protestocuları, Kuğulu Park'ta buluştu sonra da Kennedy Caddesi'ne geçtiler. Kavşağı tam trafiğe kapatacaklardı ki polis harekete geçti. Bir genç kız tomanın, önüne geçti. TOMA, korkutmak için üzerine sürdü, dokundu. Sonra da gazlı, sulu müdahale geldi. Göstericiler, ara sokaklara dağıldılar. Küçük barikatlar kurdular. Polise, taşla karşılık verdiler."

Üst sesin söyleminde olayları aktarırken yaptığı yorumda "TOMA'nın genç kızın üzerine korkutmak için sürerek, dokunduğu" ifadesi dikkat çekmektedir. Burada polisin yaptığı eylem hafifleştirilmeye çalışılmıştır. Kanal, bu haberde polise karşı olan eleştirileri hafiflemeye yönelik bir söylem inşa etmiştir.

"*Gezi'de ikinci tutuklama"* başlıklı bir başka haberde ise Gezi Parkı protestoları süresince yargıya sıçrayan olaylara yer verilmiştir. Spiker, Beşiktaş Çarşı Grubu'ndan iki zanlının, "vahim nitelikli mermi ve silah bulundurmaktan tutuklandığı"nı izleyicilere aktarmıştır. Üst ses ise, polisin olayları provoke ettikleri gerekçesiyle İstanbul'da 67 kişiyi daha gözaltına aldığına dair arka plan bilgisi vermiştir. Polisin 67 kişiyi tespit etmek için güvenlik kamerası kullandığını belirten üst sesin söylemi sırasında bahsettiği güvenlik kamerasında kayıtlı görüntüler ekrana yansıtılmıştır. Üst ses görüntüleri şu yorumlarla aktarmıştır:

"İşte o günkü görüntülerden bir bölüm. İş yerleri ve kamu binalarına hatta Gazi Polis Merkezi'ne saldırıyorlar. Yüzü maskeli, eli silahlı örgüt üyeleri sokaklarda dolaşıyor, iş yeri basıyor. Birçoğunun ESP ve yasa dışı MLKP Örgüt üyesi olduğu iddia edildi."

Haber yorumsuz ifadelerle aktarılmış olsa da semantiğinde "tutukluların yasadışı, silahlı örgüt üyesi olduğu" ima edilerek, polise olan eleştirilerin önü kesilmek istenmiştir. Bu anlamda kanal polisten yana olan söylemini güçlendirmeye devam etmiştir.

Gezi Parkı olayları sırasında sivil polislerin, eylemcilerin çadırlarını yaktığına dair paylaşılan ve oldukça eleştirilen bir haberle ilgili gelişme "*Gezi çadırlarını zabıta yakmış"* başlığıyla verilmiştir. Haberde polise karşı oluşturulan olumsuz söylemlerin etkisi azaltılmak istenmiştir. Spiker, "*Eylemcilerin çadırlarını yakan gaz maskeli ve sivil giyimli kişilerin Belediye görevlisi olduğu ortaya çıktı."* ifadesiyle bu durum tanımı yapmıştır. Yine eleştirilerin dozunu azaltmak ve hükümetin hatalı olanlar hakkında yasal işlem yaptığını belirten spiker, bunu şu sözlerle özetlemiştir:

"*Olaya karışan dört zabıta açığa alındı. Üç görevlinin işine de son verildi. Aşırı şiddet uyguladığı belirlenen bir polis de açığa alındı."*

Üst sesin söyleminde ise olayların arka plan bilgisine yer verilmiştir. Olayların başlangıcı olan üç hafta öncesine ait görüntüler ekrana yansıtılırken, üst ses de şu sözlerle yaşananları aktarmıştır:

"Çevik kuvvet, sabah 05.00'te tomalarla Gezi Parkı'na girdi, çadırlarında uyuyan eylemcilere biber gazı ve tazyikli suyla müdahale etti. Beyaz gömlekli bir sivil polis, çevik kuvvetin arasındaki bir genci kıyasıya döverken görüntülendi. Sonra devreye onlar girdi. Gaz maskeli ve sivil giyinimliydiler. Kim olduklarını kimse anlayamadı. Çadırları söküp, üst üste koymaya başladılar. Çevik Kuvvet de yardımcı oldu. Bir süre sonra içlerinden biri çakmağını çıkardı, ateşe verdi. Olayların ilk kıvılcımını da çakmış oldu."

Üst sesin söyleminde spikerin belirttiği, aşırı şiddet uyguladığı için açığa alınan polise ilişkin bilgiler yer almıştır. Söyleminin devamında ise yine açığa alındığı belirtilen zabıtalara ilişkin bilgilere yer verilmiş ve "zabıtaların çadırları ateşe vermesiyle olayların ilk kıvılcımının da çıkmış olduğunu" belirtmiştir. Bu bağlamda üst ses, Gezi Parkı olaylarının bu kadar büyümesinin arkasındaki nedeni bu zabıtalarla ilişkilendirmiştir. Haberde aşırı şiddet uyguladığı için açığa alındığı belirtilen polisin yaptığı eylemin önemi azaltılarak, gözler zabıtalara çevrilmek istenmiştir.

"Taksim'de duran durana" başlıklı haberde ise Duran Adam eylemiyle ilgili detaylara yer verilmiştir. Canlı yayınla Gezi Parkı'na yapılan bağlantıda muhabir, parka ilişkin detayları izleyicilere aktarmıştır. Muhabirin söyleminde tematik anlamda "Parkta yapılan peyzaj çalışmaları içinde ağaç ve çiçek dikimi yapıldığı" ön plana çıkarılmıştır.

Burada ağaç yıkımıyla başlayan olayların belediye tarafından önemsendiği ima edilmek istenmiştir. Başlıkta verilen bilgiyle uyumlu olmayan spikerin bu söylemi şu şekildedir:

"Tam baştan aşağı ağaçlar dikiliyordu. Bugün de son dikilen ağaçlarla parka dikilen ağaç sayısı 129 oldu. Onun dışında beş bin tane gül ve iki yüz iki bin mevsimlik çiçek de parka dikildi. İçeride bir çocuk parkı vardı ama eskiydi. O parkın da biz bugün yenilendiğini ve yerine modern bir park yapıldığını gördük."

Haberin devamında ise başlıkta yer alan Duran Adam eylemleriyle ilgili ülke çapında yaşanan detaylar izleyicilere aktarılmıştır. Bu sırada da eylemlerde ön plana çıkarılan detaylar şu ifadelerle başlığa taşınmıştır:

"Taksim Dün Akşam Kalabalıktı"

"Duran Kadın Kapkaça Uğradı"

"Her Yerde Duran Durana"

20 Haziran 2013 tarihinde İstanbul'da eylemler barışçıl bir şekle bürünürken İzmir ve Mersin'de operasyonlar yapılmıştır. Bu operasyonları konu edinen haberi ATV, *"Çadırlara şafak baskını"* başlığıyla vermiştir. Spiker, polisin eylemcilerin çadırlarını topladığını ve direnenleri gözaltına aldığını belirtmiştir. Üst sesin söylemi sırasında olay anına dair görüntüler ekrana yansıtılmıştır. Üst ses, İzmir'de Vali'nin eylemcileri görüşmeye çağırdığını ancak görüşmenin olumsuz sonuçlandığını belirtmiştir. Bunun sonucunda ise günlerdir Gündoğdu'da çadırda yaşayan eylemcilerinin çadırlarının topladığını belirtmiştir. Yine Eskişehir'de yapılan Gezi Parkı eylemleri de aktarılmıştır. Haberde ön plana çıkarılan diğer temalar ise "*34 Eylemci Gözaltına Alındı", "3 İlde 34 Gözaltı", "Çadırlara Gece Baskını", "Gezi'ye ES-ES Desteği"* ifadeleriyle başlığa taşınmıştır.

Bu tarihte yayınlanan son haber ise "*Siber Güvenlik Toplantısı"* başlığıyla yayınlanmıştır. Haber, dönemin Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın Gezi Parkı'yla ilişkili yaptığı açıklamalardan yeniden üretilmiştir. Spiker Bakan Yıldırım'ın eylemler sırasında "20 binden fazla siber saldırı" olduğu şeklindeki açıklamalarını izleyicilere aktarmıştır. Spiker, toplantıya Mit Müsteşarı Hakan Fidan'ın katıldığını da belirtmiştir. Üst ses ise Bakan Yıldırım'ın "Türkiye'nin tüm elektriği kesilecekti, atlattık" sözlerini

aktarmıştır. Ancak üst sesin söyleminde tematik anlamda ön plana Mit Müsteşarı Fidan çıkarılmıştır ve "Fidan'ın hiç konuşmayarak, durgun olduğu" yorumunu yapmıştır.

ATV'nin genel anlamda haberlerini yapılandırırken, polise olan olumsuz söylemin etkisini azaltmaya yönelik anlamlar kurduğu tespit edilmiştir. Öte yandan iktidar yanlısı bir yayın politikası benimseyen kanalın başlangıçta Hükümet ve Başbakan'ın söylemleri doğrultusunda "saldırgan ve şiddet yanlısı" olarak çizdiği eylemci profilini olayların sonlarına doğru değiştirdiği gözlenmiştir. Yine Başbakan Erdoğan'ın "gelin çevreci kardeşlerim, bu oyuna alet olmayın" şeklindeki konuşmasının paralelinde kanal da haberlerinin söylemini değiştirmiştir. Haberlerinde oluşturduğu eylemcileri "çevreci" ve "provakör" olarak sınıflandırdığı tespit edilmiştir. ATV'nin Gezi Parkı konulu haberlerini, profesyonel gazetecilik normlarını görmezden gelerek iktidarın yayın organıymış gibi bir söylemle güçlendirerek yeniden ürettiği tespit edilmiştir.

3.2.2.3. Twitter'da Paylaşın Tweet'lerin Söylem Analizi

Türkiye tarihinin en önemli toplumsal muhalefet hareketlerinden biri olan Gezi Parkı olayları, 27 Mayıs 2013 tarihinde Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesi kapsamında Gezi Parkı'na dozerler girmesi ve 50 kadar göstericinin bunu protesto etmek amacıyla parkta toplanmasıyla başlamıştır. Protestocular dozerlerin geri çekilmemesi üzerine halktan destek istemiş, bu destek çağrısını da Twitter üzerinden yapmıştır. Albatros Sosyal Medya Veri Analiz Programı ile elde edilen veriler sonucunda 27Mayıs günü çalışmaya dahil edilen 5 ana hashtag'den yalnızca #geziparkı tag'i kullanılarak tweet atıldığı tespit edilmiştir. Retweet'lenmek kaydıyla en çok paylaşılan tweet'ler olayların Twitter üzerinden duyurulduğu iddialarını desteklenmiştir.

"dozerler #GeziParkı'nı yıkmak üzere Divan Oteli tarafından girmeye çalışıyor. Gelebilecek herkesi gezi parkına bekliyoruz rt ltf"

27 Mayıs 2013 tarihinde en çok retweet'lenen ikinci tweet'te söylem, AK Parti iktidarının AVM yapmak için Gezi Parkı'nı yıkacak olduğu bilgisinden üretilmiştir. Aynı zamanda bu tweet'te ön plana çıkarılan bir diğer önemli tema "Dinin maddi işlere

alet edildiği" düşüncesi olmuştur. Diğer iki tweet'te ise açık şekilde "hükümet" ve "AKP" kelimeleri kullanılarak AK Parti hükümetinin yaptığı eylemler eleştirilmiştir.

"#GeziParkı Dini Dolar, İmanı Şirket, Kıblesi AVM,Vicdanı Beton olanlar, halkın tepesine oturanlar üstünüzde bir gün ot ve ağaçlar bitecek"

"Hükümet gece gündüz doğaya insana yaşam alanlarına saldırıyor #taksim #geziparkı için #ayagakalk daha fazla #AVMyeHayır"

"Emek gibi karanlığa saklanıp ağaçlara kalleşce vurdular dozeri. iftiracı, kinci,sinsi ve kültür düşmanısın AKP #geziparkı için #ayagakalk"

28 Mayıs 2013 tarihinde içinde Gezi Parkı geçen 789 tweet atılmış ve bunlar 3605 kez retweet'lenmiştir. Bu rakamlar bir önceki güne göre konunun öneminin arttığını göstermektedir. Bu tarihte en çok paylaşılan tweet'in Sırrı Süreyya Önder'in yıkımı engellemesiyle ilgili olduğu dikkat çekmektedir. Eylemlerin başlangıcında BDP milletvekili Önder'in eylemcilerle birlikte hareket etmesi ve birçok kez dozerlerin önüne geçerek yıkımı durdurması hatırlarda kalmıştır.

"Sırrı Süreyya Önder, dozerin önüne geçti! Yıkımı tek başına engelliyor! #ayagakalk #geziparkı #geziparkıicintaksime"

"Sırrı Süreyya Önder, polisten ve yıkım ekibinden ruhsat istedi! Ruhsat olmadığı için #geziparkı'nda çalışma şimdilik durduruldu! #ayagakalk"

Resim 4. Sırrı Süreyya Önder'in Twitter'da Paylaşılan Fotoğrafı

29 Mayıs tarihinde eylemciler destek için insanları alana çağırmaya devam etmiştir. Twitter üzerinden sesini duyurmaya çalışan grubun, sökülen ağaçların yerine yenisini dikeceği yine Twitter üzerinden ilan edilmiş, saat belirlenerek herkes Gezi Parkı'na davet edilmiş ve ortak bir bilinç oluşturmak istenmiştir.

"#geziparkı nöbeti için 100 çadır yolda! Çadırını kapan gelsin! #geziparkıcintaksime #ayagakalk İstanbul!"

"Ağaçları yeniden dikiyoruz! 19:00'da herkesi #geziparkı'na bekliyoruz! #geziparkıcintaksime"

En çok retweet'lenen 5 tweet'te ise polisin halka gaz bombası atıp biber gazı sıktığı şeklindeki söylemler yapılandırılmıştır. Bu tweet'lerin bazılarında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu ve Cumhuriyet Halk Partisi'ne mention[38] yapılmıştır. CHP'ye mention yapılan üçüncü tweet incelendiğinde, kullanıcının CHP'yi kurtarıcı ya da savunucu olarak görüp Ak Parti hükümetini şikayet

[38] Türkçe'deki karşılığı bahsetmek olan mention, Twitter'dan yazılan mesajları herkese açık olarak göstermeyi sağlar. "@" işareti ise Mention'un simgesidir.

ettiği görülmektedir. Tweet'lerin hepsinde geçen ortak sözcükler "*Polisin göstericilere gaz bombası sıktığı"* şeklindedir. Eylemin üçüncü gününde Gezi Parkı eylemcileri, yaşadıkları polis müdahalesini Twitter'dan şu sözlerle aktarmıştır:

1- ***"Doğa cevabını veriyor! Gaz bombası ağaca çarpıp polislerin ve dozerlerin arasına düştü! #ayagakalk #geziparkı"***

2-*"Çevik kuvveti geri çek! #geziparkı halkındır! Halkı biber gazıyla korkutamayacaksın artık @Valimutlu #ayagakalk #geziparkı"*

3- ***"Çevik kuvvet #geziparkı'na geldi, bu katliama dur de! Halkla polis yine karşı karşıya... #ayagakalk İstanbul! @CHP_online"***

4- ***"Sen ekranda konuşurken polis halka biber gazı sıkıyor, rant uğruna İstanbul'u talan ettiniz! @RT_Erdogan #ayagakalk #geziparkı"***

5- ***"İnsana gaz, ağaca dozer, paraya ve betona sonsuz hürmet! #geziparkı"***

Gezi Parkı olayları boyunca eylemcilerin iletişim aracı olarak kullandığı Twitter'da kullanıcılar çoğu zaman kendi çektikleri fotoğrafları paylaşmıştır. Özellikle o dönemlerde geleneksel medyanın olayları görmezden gelerek, polis müdahalesinden bahsetmediği ya da yer verse de eylemcilerin yaşadıklarını aktarmadığı yönünde eleştiriler yapılırken, Twitter kullanıcılarının an be an yaşadıklarını fotoğraflayarak paylaşabilmesi, Twitter'ın alternatif haber medyası olarak Türkiye'de kullanımını artırmıştır. 29 Mayıs 2013 tarihinde incelenen 20 tweet'in 10'unda fotoğraf paylaşıldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda yıkımı engellemeye çalışan gruba polisin orantısız güç kullandığına yönelik tartışmaların tüm ülkenin gündeminde yer etmesinde; Twitter'da paylaşılan fotoğrafların büyük payı olmuştur.

Resim 5. Çadırların Yakıldığı Ana Ait Twitter'da Paylaşılan Fotoğraf

29 Mayıs tarihinde en çok retweet'lenen tweet'ler arasında "geleneksel medyaya ve kadınlara güç uyguladığı için polise karşı yöneltilen eleştiriler" bulunmaktadır. Basına yapılan şiddetin özgürlüğe karşı olduğu, olayların üstünün kapatılmaya çalışılarak insanların bu konuda bilgi sahibi olmasının istenmediği ima edilmiştir. Kadına şiddet uygulandığı söyleminden inşa edilen tweet'lerde ise polisin orantısız güç kullandığını herkes görsün istenmiştir.

"Basına da kaba kuvvet! Canlı yayınlamayın diyorlar! Korkuyor musunuz rezilliğinizden? #ayagakalk #geziparkı"

"Kadınlara saldırıyorlar #geziparkı"

29 Mayıs 2013 tarihinde en fazla paylaşılan tweet'ler arasında oyuncu Mehmet Ali Alabora'nın yazdıkları da bulunmaktadır. Polisleri karşılarına alarak yıkımı durdurmaya çalıştıklarını belirten Alabora'nın bizimle olun çağrısı yaparak insanları Gezi Parkı'na desteğe çağırdığı görülmektedir. Ayrıca Alabora İngilizce tweet ve hashtag ile yazdıklarını tüm dünyaya duyurmaya çalışmıştır.

"*Kalabalığı gördün mü? #occupygezi #kışladeğilgezi"*

"We are standing at the park. Police is facing us, not letting us to the demolition area. #occupygezi"

"Parkın içindeyiz. Karşımızda polisler. Yıkım başladı. Parkın içinde bekliyoruz. #occupygezi"

"Siz bugün bizimle olmazsanız, ne zaman olacaksınız? @Greenpeace_Med #inadinagezi #occupygezi"

Resim 6. Mehmet Ali Alabora'nın İngilizce Paylaştığı Tweet

Aynı gün CHP İstanbul İl Teşkilatı, Twitter hesabından paylaştığı bir tweetle, eylemcilerin desteklendiğini belirtmiştir. İktidar partisinin yaptıklarını eleştirerek Gezi Parkı alanından toplanmaya başlayan göstericilerin ana muhalefet partisine yaptığı çağrılar cevapsız kalmamıştır.

"Gezi Parkı'na yapılan müdahaleyi kabul etmiyoruz. Birazdan örgütlerimizle orada olacağız. #occupygezi"

Mention yaparak başka birinin sayfasında görünmek üzere mesaj yazılması Twitter'da sık kullanılan bir yöntemdir. Gezi Parkı olayları süresince eylemciler ya da destekçiler bu yolla yaşananlardan "diğerleri"ni haberdar etmişlerdir. Mehmet Ali Alabora'nın olayın olduğu alanda birebir bulunup fotoğraf çekerek paylaşımda bulunması onu Gezi olaylarında bir nevi önder haline getirmiştir. Eylemciler Gezi

Parkı'nı konu edinen tweet'lerinde Alabora'ya mention yaparak, paylaştıkları tweet'lerin daha fazla insanla etkileşime geçmesini amaçlamışlardır.

"@memetalialabora @edihvet @PINAR_OGUN @firattanis Gezi Parkında müdahale var, gaz bombaları atıldı! Saat 05.00'da saldırdılar! #occupygezi"

"3-5 kişi gösteri yapıyor"Gördün mü 3-5 kişiyi?!"@memetalialabora: Kalabalığı gördün mü? #occupygezi #kışladeğilgezi"

Üretilen tweet'lerde polisin müdahalesi paylaşılmaya devam eden en belirgin problem olmaya devam etmiştir. Ayrıca polisin görüntülerin yayılmasına karşı yapmış olduğu baskıya dikkat çeken söylemler de üretilmiştir.

"Polis çadırları yaktı..."

"Kendi halkını, ağacına sahip çıkmak isteyen genç yaşlı herkesi düşman görene, sabah ezanında biber gazı ile saldırana ne denir?! #occupygezi"

"Polis kameralara müdahale etmeye çalışıyor...Ama alamıyor...İlk kez böyle bir direniş var...Helal Olsun...Sen de katıl #geziparkı #REDHACK"

29 Mayıs 2013 tarihinde küçük bir grupla başlayan Gezi Parkı eyleminin kitleselleşme yönünde tohumları atılmaya başlamıştır. Birkaç çevrecinin yaktığı ufak ateş çığ gibi büyümeye devam etmiştir. Eylemin bu denli ses getirmesin de kuşkusuz Twitter'ın payı büyüktür. Eylemlerin yayıldığı yöntem gözetilerek "Arap Baharı"yla kıyaslanmıştır.

"İstanbul'daki arkadaşlarıma sesleniyorum, gidemiyorsanız bile yaygınlaştırın! Sabah saat 9'da Gezi Parkı'nda kitlesel eylem var. #occupygezi"

"Gel halay çekelim. #inadinagezi #occupygezi"

30 Mayıs 2013 tarihinde yazılan 27 bin tweet toplam 100 bin kez paylaşılmıştır. Bu rakamlara bakıldığında 29 Mayıs'a göre tweet paylaşımında oldukça artış olduğu görülmektedir. Başlangıçtan bu yana eylemlerin içinde yer alan oyuncu Alabora'nın paylaştığı bir tweet, eylemin söyleminin değiştiğini ima etmiştir. Bu tweet Başbakan

Erdoğan'ın olaylarla ilgili söylemlerinde de yer etmiş, geleneksel medyanın gündeminde de önemli hale gelmiştir. Ayrıca Alabora Gezi olaylarını yaygınlaştırmak için İngilizce yazdığı bir diğer tweet'le tüm dünyadan Gezi Parkı konulu pankartların fotoğrafını istemiştir.

"Mesele sadece Gezi Parkı değil arkadaş, sen hâlâ anlamadın mı? Hadi gel. #direngeziparkı"

"Hello world, support us by sending messages with photos, hold some banners. Let us fill Gezi Park with the world. #occupygezi"

Alabora'nın Gezi Parkı'ndaki kalabalığa dikkat çekerek katılımın çok olduğuna dair düşünceyi güçlendirmek için rakam kullanmış ve insanları olay yerine çağırmaya devam etmiştir: ***"Burda 10000'den fazla kişi var. İnanmıyorsan gel say. #direngeziparkı #occupygezi"***

Alabora gün içinde şu tweet'leri atarak gelişmeleri Twitter üzerinden aktarmayı sürdürmüştür.

"Alanda 3000 kişi var. Çok gergin bir bekleyiş içindeyiz. Polis müdahalesi bekleniyor. #inadinagezi #occupygezi"

"Park şimdilik tekrar halkın. #occupygezi #inadinagezi"

31 Mayıs 2013 tarihinde paylaşılan 144 bin 955 tweet, 860 bin 298 kez retweet'lenmiştir. 11 bin 165 kez paylaşılan tweet #occupygezi hashtaglidir. ReutersWorld kullanıcı adıyla dünyadan haberleri sayfasından seçerek paylaşan bir Twitter kullanıcısı, Reuters'ın internet sitesinden paylaştığı Gezi Parkı konulu haber linkini paylaşmıştır. Paylaşılan haber linkinde ise Türkiye'de Gezi Parkı'nda polisle çatışan protestoculardan en az 100'ünün yaralandığına ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Bu durum olayların dünya basınının da gündemine girmeye başladığına işaret etmektedir.

"In Turkey, at least 100 injured as police clash with protesters at Gezi Park http://reut.rs/18DxojA #occupygezi"

31 Mayıs tarihinde olaylarla ilgili Ece Temelkuran'ın yazdığı tweet 10 bin 420 kez paylaşılarak günün en fazla paylaşılan tweet'i olmuştur. Kuran, dünyanın gözünün Türkiye üzerinde olduğunu ima etmiş ve yapılan eylemlerin dünya tarafından olumlandığına şu sözlerle dikkat çekmiştir: ***"Dünyaya rezil olmuyoruz, biz bugün onurumuzu kurtarıyoruz ve dünya hayranlıkla, heyecanla izliyor! #direngezi #occupygezi"***

Dünya basınının da ilgisini çekmeye başlayan Gezi Parkı'nı New York Post gazetesi de #occupygezi etiketiyle desteklemiştir. Bu tweet 2765 kez paylaşılmıştır. New York Post, *"Türkiye'de kaos, polis 10 bin göstericiye tazyikli su ve göz yaşartıcı gaz kullandı"* başlıklı haberini Twitter'dan paylaşırken #occupygezi etiketini kullanarak olayları desteklediğini göstermiştir.

"Chaos in Turkey as police use tear gas and water cannons on 10,000 protesters http://nyp.st/ZyMKp0 #occupygezi"

Bir başka tweet'te ise polisin yaptığı müdahaleden kendisinin de rahatsız olduğu ve bunun için istifa ettiği bilgisi yer almaktadır. Tweet'te şiddetin derecesine işaret edilerek, polisin bunu devlet eliyle yapmak zorunda bırakıldığı ima edilmiştir.

Polis, dayanamıyorum diyip gaz maskesini kızın birine verip istifa ettim diye bağırdı.. #direngeziparkı #PolisHalkınaİhanetEtme

Basının gerek ideolojik gerek ekonomik kaygılarla gerçekleri objektif bir şekilde aktarmadığı, olayları kendi ideolojik ve ekonomik çıkarları doğrultusunda üreterek haberleştirdiği veya haberleştirmediği yönündeki tartışmalar Gezi olaylarından oldukça yüksek sesle ve sert bir söylemle üretilmiştir. Özellikle Twitter, Facebook gibi sosyal medya ortamlarından bu söylemler güçlendirilmiştir. Eylemciler geleneksel medyaya olan güvensizliklerini gösterirken, sosyal medyayı yüceltmişlerdir. Bu düşüncelerinde 31 Mayıs tarihinde olayların şiddetinin arttığı, uluslararası basının görüntülere yer verirken geleneksel medyanın olaylara yer vermeyişinin de büyük etkisi olmuştur. Özellikle bu tarihte CNN International protesto gösterilerini canlı yayınlarken CNN Türk'de penguenlerle ilgili bir belgesel yayınlanması eleştiri konusu olmuştur.

"Normal medya bitmiştir ! Yaşasın sosyal medya #direngeziparkı"

Üç büyük futbol takımı taraftarları da Gezi Parkı eylemlerini desteklemek için çeşitli yürüyüşler yapmıştır. Bu yürüyüşler tüm ülkede Twitter üzerinden duyurulmuş ve destek istenmiştir. Böylelikle eylemin diğer illere yayılmasında Twitter'ın etkisi gözlenmiştir. 31 Mayıs tarihinde bu destekler örgütlü bir şekilde başlamıştır.

"İzmir'de Göztepe ve Karşıyaka taraftarları İstanbul'a doğru yola çıktılar! 51 otobüs, 25 minibüsle Gezi Parkına gidiyorlar! #direngeziparkı"

"Biz GELİYORUZ dedik mi böyle geliriz. Saat 19:00'da Alsancak İskele önünde ol ve DİREN! #direngeziparkı #izmirdegezi pic.twitter.com/ng9byfZU3Z"

"ÇARŞI grubundan taktiksel mücadele! Beşiktaş ÇARŞI grubu polise siyah boya sıkarak gaz maskelerini çıkartmasını sağladı. #direngeziparkı"

Aynı gün en fazla paylaşılan bir başka tweet şu ifadelerden oluşmaktadır. ***"DÜNYA DUYSUN! Gezi Parkı'nda polisin saldırısıyla ölen arkadaşımızı polis aracıyla morga götürüp kimliğini aldılar! #direngeziparkı"*** Polisin bir kişiyi öldürdüğünü ve kimliğini gizlediği iddiasından oluşturulan bu tweetle polisin yaptığı usulsüzlüğe dikkat çekilmiştir. Aynı zamanda "polisin saldırısıyla ölen arkadaşımız" sözleri olayların boyutunun değiştiğini ve müdahalenin derecesinin arttığını ima etmektedir. Ancak sosyal medya kanalıyla verilen birçok haberin kanıtlanabilirliği güç olduğu için doğruluğu şüpheli veya tamamen yanlış birçok haber de doğruymuş gibi sunulmuştur. Bu tweet de dezenformasyon meydana getiren bu olaylara örnek teşkil etmektedir. 31 Mayıs 2013 tarihinde Gezi Parkı olayları sebebiyle meydana gelen herhangi bir ölüm kayıtlarda bulunmamaktadır.

1 Haziran 2013 tarihinde basketbolcu Mehmet Okur, Gezi Parkı'nda yaptığı yürüyüş sırasında çektiği bir fotoğrafı ***"Bize her yer taksim #occupygezi"***yazısıyla Twitter'dan paylaşmıştır. Bu tweet toplamda 5108 kez paylaşılmıştır. Halk tarafından sevilen sanatçı, oyuncu, sporcu gibi tanınmış ünlüler çoğunlukla vatandaşlara rol model olmaktadır. Bu bağlamda tanınmış bu kişilerin Gezi Parkı eylemine destek vermesi insanları bir bakıma cesaretlendirmiştir.

Aynı tarihte yazılan **"*Ey CHP sen de en az sucladıkların kadar sorumlusun. Bu kadar insan senin için dökülmedi sokağa, sen olmadığın için döküldü. #DirenGezi"***en

çok retweet yapılan tweet listesinde ikinci sırada yer almıştır. Gezi Parkı tartışmalarının iktidar ve ana muhalefet partileri arasında çekişmeye dönüşmeye başlamasına tepki olarak paylaşılan bu tweet'te insanların CHP için sokakta olmadığı söylemi üretilmiştir.

1 Haziran 2013 tarihinde yazılan***"Kendinizi küçümsemeyin. Medya patronları 5 bin tiraj düşse ter içinde kalır. Sizin sayınız daha çok. Almayın ve cezalandırın. #OccupyGezi"*** ifadelerinden oluşan bir diğer tweet ise 4256 kez retweet'lenmiştir. Basının olaylara yer vermemesi üzerine tepki gösteren protestocuların söyleminden üretilen bu tweet ile insanların gazete almamaya davet edildiği görülmektedir. Aynı zamanda 1 Haziran 2013 tarihinde basının uyguladığı oto sansüre tepki gösteren kalabalık bir öğrenci grubu NTV'nin Maslak'taki binası önünde oturma eylemi yapmıştır.

geleneksel medyaya gösterilen bu tepkilerin bir ucu reklam ajansları ve reklam verenlere sıçramıştır. Geleneksel medyanın yaptığı oto sansüre tepki gösteren eylemciler, Twitter üzerinden yazdıklar tweet'ler ile bu kanallarda reklam veren markaları almamakla tehdit ettikleri görülmüştür. Buna karşın birçok reklam ajansının kendiliğinden geleneksel medya kanallarında dönen reklamlarını çekmek istemesi/çekmesi durumu Başbakan Erdoğan'ın tepki gösterdiği Gezi eylemlerine ait söylemler içinde yer almıştır.

"Ajans ve reklam verenlere çağrı, üç gün sonra senin markanı tercih etmemi istiyorsan televizyon reklamlarını durdur! #direngeziparkı"

Olayların etkisi arttıkça dalga dalga tüm yurtta Gezi Parkı protestoları adı altında yürüyüşler ve çeşitli eylemler başlamıştır. Devletin kolluk güçleri ve eylemciler arasında yaşanan çatışma haline dönen olaylar sonucunda halkın tepkisi artmış ve Başbakan'ın sert mesajları İstanbul dışında Gezi Parkı'na hiç gitmemiş insanları dahi öfkelendirmiştir. Bu durumdan faydalanmak isteyen bir takım yasa dışı örgütler de alanlara inerek tarafların birbirine daha çok zıtlaşmasına neden olmuştur. Provokasyonların önüne geçmek isteyen Taksim Dayanışma Platformu ise resmi Twitter hesabından eylemcileri şöyle uyarmıştır:

"arkadaşlar provokasyonlar devam ediyor, otobüs devrilmeye çalışıyorlar, engelleyelim, biz ne yakarız ne yıkarız, sakin olalim #occupygezi"

Benzer bir tweet de çevreci sivil toplum kuruluşu Greenpeace'in Türkiye resmi Twitter sayfasından paylaşılmıştır: ***"Lütfen kışkırtmalara kapılmayalım. Bu direniş başladığı gibi barışçıl, sağduyulu sürsün. Yakıp yıkanlara itibar etmeyelim. #direngeziparkı"***

1 Haziran tarihinde olayların önemli bir aktörü olan polise karşı Twitter'da söylem üretilmeye devam etmiştir. Sanatçı Yasemin Mori'nin yazdığı bir tweet paylaşılarak polisin orantısız gücüne dikkat çekilmiştir. Tanınmış bir sanatçı olan Mori'nin yazdığı tweet'in paylaşılmasının nedeni ise Gezi Parkı olaylarının en önemli teması haline gelen "Polisin orantısız güç kullandığı"nın inandırıcılığı artırılmak istenmiştir.

POLİS ÇEKİL! Yolun yol değil, karşındaki düşman değil,bombaların yasal değil,gücün orantılı değil,yaptığın şey meşru değil!! #direngeziparkı"

En çok paylaşılan bir başka tweet söyleminin odağına yine polis yerleştirilmiştir. İstanbul'da olayların sakinleştiği ancak Ankara'da Gezi Parkı eylemlerini desteklemek için toplanan eylemcilere polisin müdahale ettiği bu tweet'in retoriğinde ima edilmiştir. Bu tweet aynı zamanda, 1 Haziran 2013 tarihinde olayların Ankara'da da büyüdüğüne işaret etmektedir.

"Polis akıllanmadı, geri adım falan atmadı. Sadece şehir değiştirdi.ANKARAYI UNUTMA. #occupygezi #direnankara #bubirsivildirenis"

Hükümetin bunun önüne geçmek amacıyla internetin hızının düşürdüğü 1 Haziran tarihinde eylemcilerin ön plana çıkardıkları bir başka temadır. İnternet kullanımına devam edilebilmesi için yöntemlerin yazıldığı tweet'ler, en fazla retweet yapılan tweet'ler arasında yer almıştır. Gezi Parkı eylemlerinin ilk başladığı günden itibaren Twitter'ı haberleşme aracı olarak kullanan protestocuların birbirlerini çeşitli konularda Twitter'dan uyarmak ve bilgilendirmek üzere paylaşım yaptıkları incelenen günlerde görülmüştür.

"İnterneti kısıtlananlar; yavaşlar http://dnsayari.com http://yasaksiteletegiris.gen.tr http://dnsdegistirme.gen.tr metotlar #direngeziparki #occupygezi"

"Taksime 300-400 kişilik erzak yardımı getiriyoruz lütfen paylaşır mısın yer bilgisini birazdan vereceğim @slmbenbalcocuk #direngeziparkı"

"Hilton yemek dağıtıyor. Yorgun olan, aç olan mutlaka gitsin. Kendinize dikkat edin #direngaziparki #occupygezi"

"sakin Beşiktaş dan kaçanlar akaretlere doğru gitmeyin akaretler yokuşunda gözaltı yapıyorlar lütfen hızlı yayalım. #direngezi #occupygezi"

2 Haziran 2013 tarihinde futbolcu Wesley Sneijder'in Twitter hesabından yazdığı ***"My heart is with Turkish people who are defending their rights #occupygezi #direngeziparki #taksim #direnankara"***(Kalbim haklarını savunan Türk halkı ile) sözleri 20 bin 285 kez paylaşılmıştır. Türkiye'de yıldız bir futbol oyuncusu olan Sneijder önemli bir rol modeldir ve eylemi desteklemesinin protestocular için önem teşkil ettiği görülmektedir.

En fazla paylaşılan ikinci tweet'te ise gazeteci Ayşe Arman, olaylar süresince provokatörlerin dezenformasyona neden olduğu, sosyal medyada yayınlanan bir takım yalan haberlerin listesinin bulunduğu linki Twitter kullanıcıları ile paylaşmıştır.

"Tebrikler Fatih Cipil ! TWİTTER'DA YAYILAN YALAN HABERLER LİSTESİ http://www.fatihcipil.com/2013/06/gezi-park-"

Öte yandan eylemciler olayların siyasi boyutu olmadığını ve bunun sivil direniş olduğu yönünde hatırlatmalarını kendi içlerinde de sürdürmüştür. Eylemin seyrine yön verdikleri haberleşme aracı olan Twitter'dan yazılan aşağıdaki mesajı araştırmaya dahil olan 1604 kişi paylaşmıştır.

"*Taksim Meydanı'ndaki parti bayraklarını lütfen kaldıralım. Bu bir halk direnişidir. #direngeziparkı"*

Twitter ve Gezi Parkı olayları özellikle 2013 yılının Haziran ayına damgasını vurmuştur. Birbirini tanımayan çok büyük kalabalıkların, bir olay üzerinden birbirine

kenetlenerek hareket etmesi, yüzlerce kilometre uzaktaki bir kişinin uyarılması, yönlendirilmesi hem Twitter'ın desteklediği etkileşimin gücünü hem de şimdiye kadar apolitik, "klavye delikanlısı" olarak tanımlanan gençlerin toplumsal bir harekette yer almıştır.

Facebook kullanıcı sayısının Twitter'dan fazla olmasına rağmen Twitter Gezi olaylarında tercih edilerek, olayların seyrine yön veren bir iletişim aracı haline gelmiştir. Bunun nedeni ise Facebook'un sınırlı (kişinin kendisi tarafından ekleme suretiyle belirlenen) bir kitle tarafından takip edilirken, Twitter'ın daha şeffaf bir şekilde herkes tarafından takip edilebilmesidir. Çalışma kapsamında paylaşılan tweetler'e bakıldığında 2 Haziran tarihinde de en fazla "haberdar etme" amacıyla yazılan tweet'lerin paylaşıldığı görülmüştür.

"Saat 21'de Gezi Parkı'nda, DAYAN ANKARA, DAYAN İZMİR, DAYAN ADANA diye slogan atılacak, lütfen yayalım, destek olalım #OccupyGezi"

"*Alsancak'ta durum ciddi. Meydana polis takviyesi yapılıyor. Bölgedekilere sopalarla müdahale eden siviller var. #direngeziparkı #direnankara"*

"YAYALIMMM!!! İZMİR SAİNT JOSEPH KAPILARINI HERKESE AÇTI!!!! YABANCI MÜLKİYET OLDUGU İÇİN POLİS İÇERİ GİREMİYOR!!! #direnizmir #occupygezi"

"Ankara Konur sokakta 300'ü aşkın yaralı!Acilen astım ilaçları,boş fısfıs,anestol,pomad,pansuman malzemesi gerek #direnankara #direngeziparkı"

Akaretler'deki herkes kapıları açsın, durum çok feci! Ambulans giremiyor özel araçlarla yaralıları almak gerek. #direngeziparkı

"Ankara'dan haber geldi: Kızılay Meydanı'nda Talcid ve sirkeye ihtiyaç var. #direnankara #direngeziparkı"

Bu tweet'ler 2 Haziran 2013 tarihinde Ankara'da yaşanan olayların ne derece büyüdüğünü hatta yaralıların olduğunu göstermektedir. Ankara'nın dışında diğer illerde de başlayan protestolara polis müdahale etmeye başlamıştır. Bunun dışında tıpkı Başbakan Erdoğan'ın "evde zorla tuttuğum %50" sözlerinde de bahsettiği gibi halk da

bir diğer grubu ötekileştirmiştir. Eylemi destekleyenler "biz", desteklemeyenler "onlar" aynı şekilde desteklemeyenler "biz", destekleyenler "onlar" söylemi olaylar süresince daha çok güçlendirilmiş ve halk ötekileştirme politikaları üzerinden birbirini düşman ilan etmiştir. 2 Haziran tarihinde mevcut düşmanlığın ne denli büyüdüğü Eskişehir ve İstanbul'da görülmüştür. Anadolu Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümünde öğrenci olan 19 yaşındaki Ali İsmail Korkmaz'ın 2 Haziran 2013'de uğradığı saldırı sonucu beyin kanaması geçirmiştir. 1 Mayıs Mahallesi'nde yapılan yürüyüşe katılan Sosyalist Dayanışma Platformu (SODAP) üyesi 19 yaşındaki işçi Mehmet Ayvalıtaş da bir sürücünün göstericilerin üzerine otomobilini sürmesi üzerine yaşamını yitirmiştir. Böylelikle olayların seyri değişmiş, çevrecilikle başlayan masum eylemlerin içine kan serpilmiştir.

3 Haziran 2016 tarihinde beş ana hashtag'den toplam 47 bin 661 tweet yazılmıştır ve 145 bin 826 kez retweet'lenmiştir. Bu tweet'lerden en fazla paylaşılanı ise sanatçı Murat Dalkılıç'ın olaylarda bir gözünü kaybeden öğrencinin fotoğrafını paylaştığı tweet olmuştur.

"Twitter ciwitmiyor! Gayet ciddi... #occupygezi pic.twitter.com/nbRIvPOOtt"

Lexical çözümlemeye göre, Murat Dalkılıç'ın Twitter'da yapılan paylaşımların gerçekleri çarpıttığı yönündeki söylemleri ima ederek "Twitter cıvıtmıyor" ifadesini kullandığı görülmektedir. Yine sanatçı Aylin Aslım retweet'lemek suretiyle Dalkılıç'ın söylemini güçlendirerek yeniden üretmiştir.

"Murat Dalkılıç'tan içimizi yakan not ve foto... "@smuratdalkilic: Twitter ciwitmiyor! Gayet ciddi... #occupygezi pic.twitter.com/P9yi9vMrdR"

Resim 7. Murat Dalkılınç'ın Paylaştığı Fotoğraf

Gezi olayları süresince eylemler adına açıklama yaparak hükümet yetkilileriyle görüşmeler yapan Taksim Platformu bünyesinde sanatçılar da bulunmuştur. Olayların seyrinde de önemli rol oynayan sanatçıların eylemlere katılarak desteklemesi, dikkatleri daha çok Gezi Parkı'na çekmiştir. Bu yüzden genellikle en fazla retweet'lenen tweetler, takipçileri de fazla olan "ünlü" kişilerin yazdıkları olmuştur. Buna örnek olarak olayların olduğu dönemin popüler dizisi Muhteşem Yüzyıl'ın oyuncusu Serkan Altunorak'ın eylemleri desteklediklerine yönelik tweet bin 438 kez retweet'lenmiştir.

"Muhteşem Yüzyıl oyuncuları ve set ekibi olarak bugünkü çekim programını iptal edip Gezi Parkı'na gidiyoruz. #direngeziparkı"

Uluslararası basının da olaylara büyük ilgi göstermesi sonucunda Gezi Parkı eylemleri dünya gündemine girmiş, tüm dünya Türkiye'de yaşanan olayları izlemeye başlamıştır. Bunun sonucunda yurt dışından ünlü isimler de Gezi Parkı eylemlerini desteklemek için gerek tweet atmış gerekse destek pankartlarının fotoğraflarını paylaşmışlardır. 3 Haziran 2013 tarihinde çalışmaya dahil olan Twitter kullanıcılarının incelenen tweet'lerinde ünlü İngiliz sanatçı Russel Brand'in paylaştığı Gezi Parkı konulu yazdığı "*Liderlerimiz güvendiğimiz hizmetkarlarımızdır, efendimiz değil"* anlamına gelen tweet en fazla paylaşılan tweet'lerden biri olmuştur.

"rustyrockets: Our leaders are trusted servants not our masters. #occupygezi #direngeziparki #turkey"

2 Haziran günü Osmanlı Arşivi Yeni Hizmet Binası açılış töreninde konuşan Başbakan Erdoğan'ın Gezi Parkı olaylarına damga vuran "Taksim'e cami de yapacağız, herhalde bunun iznini gidip CHP Genel Başkanı'ndan alacak değilim. Birkaç çapulcudan da alacak değilim." şeklindeki açıklamalarda bulunmuştur. Erdoğan'ın bu konuşmasından sonra farklı kimlik ve inanışlar çerçevesinde Gezi Parkı'nda ve onu desteklemek için değişik şehirlerde buluşan eylemciler kendilerini "çapulcu" olarak tanımlayarak hükümet karşıtı eylemlere dönüşen bu harekete doğru giden zeminde yer almaya başlamıştır. Çapulculuk da genelinde AK Parti hükümetine özelinde ise Başbakan Erdoğan'a karşı tepki gösterilen bir kavram olarak kullanılmaya başlamıştır. Erdoğan'ın eylemcileri daha çok kızdıran "%50'yi evlerinde zor tutuyoruz" şeklindeki bir başka açıklaması ve "çapulcu" sözcüğü birleştirilerek Başbakan Erdoğan eleştirilerin merkezinde yer almaya başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, sadece kendisine oy veren kitlenin Başbakan'ı gibi hareket ettiği ve eylem yapan kitleye polisin şiddet uygulamasına göz yumduğu gerekçesiyle Gezi Parkı eylemlerinde yapılan olumsuz söylemleri üzerine çekmiştir.

"Erdoğan says people protesting are a bunch of militants, which is far from truth. #24saatiçindeistifaet #occupygezi pic.twitter.com/EvHJIpui9Z"

"Erdogan has a great skill at turning any tough question into a success story of the AK party and the Turkish economy. #occupygezi #taksim"

"zorla tuttuğu % 50 geliyor... http://twitter.com/1903arzu/status/341489417405493248/photo/1pic.twitter.com/g7VAJN2nVk #occupygezi"

"Act Now! Send a message to Turkish authorities to end abuse and reveal extent of injuries http://owl.li/lFI6y Pls RT #occupygezi #Turkey"

Başbakan Erdoğan'ın Gezi eylemlerinin AK Parti'nin başarısına ve istikrarına gölge düşürmek amacıyla, CHP ve illegal örgütler tarafından organize edilen siyasi ve ideolojik bir oyunun sonucu olduğu şeklindeki söylemleri, yukarıdaki tweet'lerde güçlendirilerek yeniden üretilmiştir. Başbakan Gezi eylemleriyle ilgili yaptığı

konuşmalarında "özgürlük ve demokrasiye yönelik baskı politikası izlemedikleri" şeklinde anlamlar da üretmiştir. Bu söylemlerin gerçek olmadığı anlamından üretilen bir tweet ise en fazla paylaşılan tweetler arasında yer almıştır.

"bana ozgurluk verirken, baskalarini zindana atan akp. seni reddediyorum. #direnankara #direngeziparkı #opturkey"

4 Haziran 2013 tarihinde göstericiler ve polis arasında çatışmalar yaşanmaya devam ederken ünlü isimlerin olaylara destek vermeye devam etmiştir. Bunlardan biri de karikatürist Selçuk Erdem'in bin 848 kez retweet'lenen twetidir.

"Lidersiz hareket ne güzelmiş be kardeşim #DirenGeziParkı"

Bir diğeri de Russel Brand'in paylaştığı Gezi Parkı eylemlerinde polisin müdahalelerinden oluşan 10 dakikalık videodur. İngiliz komedyen ve oyuncunun bu tweet'i 924 kez paylaşımıştır.

"@thisisshelby1: People watch this before youtube takes it off. #occupygezi http://www.youtube.com/watch?v=cBsbv0Zrzoo … http://fb.me/2gWwdsUf5 " Watch, it's heavy"

Bu tarihte en çok paylaşılan tweet'lerden biri ise hakkında oldukça konuşulan satılık TOMA ilanıdır. Beşiktaş Çarşı taraftar grubunun eylemlerde bir TOMA'yı ele geçirerek satmak için ilan verdiği bilgisi yayılmıştır. Aslı olmayan bu bilgiye ait sanatçı Fazıl Say'ın yazdığı tweet en fazla paylaşılan tweet'lerden biri olmuştur.

":))) ÇARŞI ele gecirdigi TOMA'yi satiyor. Satilik TOMA http://twitter.com/meteryus/status/341918514761830401/photo/1pic.twitter.com/gaKpLisSTf "" #direngeziparkı"

Ertesi gün kandil olması nedeniyle 4 Haziran 2013 tarihinde eylemciler birbirlerine alkol alınmayacağına dair şeklindeki mesajlarını yine Twitter üzerinden paylaşmışlardır. Müslüman bir ülke olan Türkiye'nin değerlerine sahip çıktıklarını belli etmeye çalışan eylemciler, alkol kullanımı konusunda hassas davrandıklarını "önemli" ibaresi yazarak paylaştıkları tweet'lerle göstermişlerdir.

"ONEMLİ! Yarın kandil, bu nedenle provakasyon icin ortam cok musait olacak. Lütfen yarın gezi parkı'nda alkol tüketmeyelim. #direngeziparkı"

5 Haziran 2013 tarihinde örnekleme dahil olan Twitter kullanıcıları bin 670 tweeti retweet yapmıştır. Gazeteci Ece Zereycan'ın Başbakan'ın kullandığı "çapulcu" ifadesinden oluşturulmuş ve espri yapılarak eğlenceli bir hale getirilmiştir. Ayrıca Zereycan bir diğer tweet'inde eylemcilerin çadırlarını yakan görevlilere soruşturma açılıp açılmadığı sorusunu gündeme taşımıştır.

"Behzat Ç. soyadını açıkladı. Behzat Çapulcu:) #direngeziparkı @TheRedHack #redhack"

"Sorulması gereken soru şu: sabaha karşı çadırları yakan görevliler hakkında"halkı isyana teşvikten' soruşturma başlatılmış mı? #occupygezi"

En çok retweet yapılan bir diğer tweet'te ise KONDA Araştırma Merkezi'nin Gezi Parkı eylemcileriyle yaptığı anket sonuçlarına ait detaylar yeniden üretilmiştir. Bu sonuçlardan eylemcilerin apolitik kimliği vurgulanmıştır.

"#DirenGeziParkı anketine göre, direnişçilerin %70'i hiçbir siyasi partiye yakın hissetmiyor, %54'ü daha önce hiç kitlesel eyleme katılmamış."

5 Haziran gününün Miraç Kandili olması nedeniyle eylemlerde oldukça popüler olan Halk TV'nin de içinde bulunduğu kullanıcılar, eylemcileri hassasiyete davet ederken, oluşan barışçıl görüntüyü Twitter'dan takip edenlere aktarmaya çalışmışlardır.

"Günlerdir biz içerken yanımızdaydı dindar direnişçiler. Bugün de biz içmeyiverelim. Onlarla bir derdimiz olmadığını gösterelim. #occupygezi"

"Gezi Parkı'nda kandil simidi, lokma ve helva dağıtılıyor, herkes birbirinin kandilini kutluyor! #direngeziparkı"

"Direnişçi kardeşlerimizin ve bütün İslam aleminin Miraç kandilini tebrik ederiz. #direngeziparkı #occupytaksim #eylemvakti"

Bir Twitter kullanıcısı yazdığı kandil temalı tweet'inde Başbakan'ın söylemlerini eleştirmek maksadıyla kelime oyunları yapmıştır. Bu tweet de en fazla paylaşılan tweet'ler arasında yer edinmiştir.

"Çapulcular paralarının %50'siyle kandil simidi aldı. Ceplerinde kalan %50'yi ise zor tutuyorlar. #direngeziparkı #occupygezi"

Eylemler sırasında polis gazından kaçan göstericiler, çeşitli otel ve dükkanlara sığınmıştır. Kaçan kişileri almayan dükkanlar veya mağazalar Twitter üzerinden paylaşılmış ve oradan alışveriş yapılmaması çağrılarında bulunulmuştur. Zira eylemlerde bulunan veya eylemleri destekleyenler bu markalara besledikleri antipatilerini bugünlere kadar getirmeye devam etmiştir.

"Seni bugünlere getiren gençlere ayıp ettin Kızılkayalar #direntaksim #direngeziparki #occupygezi pic.twitter.com/fCy5zB1s7T"

Resim 8. Kızılkayalar'ı Protesto Eden Tweet

Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkanı Hannes Swoboda, Türkiye'de yaşanan Gezi Parkı olaylarını eleştirmek için Twitter kullanan bürokratlardan biri olmuştur. Swoboda, Twitter'ın özgür konuşmak için kullanıldığına dikkat çekerek kritik tweet'ler yüzünden insanları tutuklamanın insan haklarını ihlal etmek olduğu sözlerini içeren tweet'i 5 Haziran günü en çok paylaşılan tweetlerden biri olmuştur.

"To use twitter is a matter of free speech. Arresting people for critical tweets violates the human rights. #turkey #occupygezi"

5 Haziran günü en çok paylaşılan tweet'lerden biri Nobelli Yazar Orhan Pamuk'un Erdoğan hükümetinin baskıcı ve otoriter olduğunu kaydettiği yazısı olmuştur. Tweet ise The New Yorker dergisinin resmin Twitter hesabından paylaşılmıştır.

"Orhan Pamuk on how Taksim Square binds Istanbul's residents together: http://nyr.kr/15BSqx0 #turkey #occupygezi"

En fazla paylaşılan tweetlerin arasında hayvan, çevre ve sanat konularında uyarılar yapıldığı tespit edilmiştir. Göstericiler Twitter üzerinden yapılmaması gereken ve hassasiyet gerektiren konularda yazılanları retweet'leyerek birbirini uyarmıştır.

"Camilere, kiliselere ve tarihi eserlerimize yazı yazmayalım. Yazanları engelleyelim lütfen. Bu çok önemli!! #direnegeziparkı #occupygezi"

"Gezi Parki'nda havai fisek istemiyoruz! Havai fisek kuslarin panikle havalanmasina, saga sola carparak olmesine sebep olur! #direngeziparkı"

6 Haziran 2013 tarihinde 6 Haziran 2013 tarihinde 30 bin 407 tweet atılmıştır. Bunlar arasından en çok paylaşılan tweet'in gündeminde ise Garanti Bankası yer almıştır. Doğuş grubunun ortaklarından olduğu Garanti Bankası'na tepkilerin büyüdüğünün örneklerinden olan bu tweet 1833 kez retweet'lenmiştir. Yaşananların medyaya yansıtılmadığı gerekçesiyle medya kanallarına sahip holdinglere ve bunların uzantıları şirketlere tepkiler gösterilmiştir. Bunun üzerin Garanti Bankası Genel Müdürü Ergun Özen Reuters'la yaptığı söyleşide "Ben de çapulcuyum" diyerek[39], Başbakan Erdoğan'ın eleştirilerinin hedefi olmuştur[40].

"Garanti kartlarimin son hali. #direngezi pic.twitter.com/aJuO88ydTd"

---

[39] http://www.milliyet.com.tr/garanti-1500-kart-iptal-edildi/ekonomi/detay/1718470/default.htm (27.05.2016)

[40] http://www.hurriyet.com.tr/erdogandan-banka-genel-mudurune-elestiri-23452325 (27.05.2016)

Resim 9. Garanti Bankası Protesto Fotoğrafı

6 Haziran'ı 7 Haziran'a bağlayan gece Kuzey Afrika gezisinden ülkeye dönüşünde kendisini karşılamaya giden grupla ilgili Twitter'dan çeşitli söylemler üretilmiştir. En fazla paylaşılan tweet'lerden birinde KONDA'nın elde ettiği anket sonuçlarına gönderme yapılarak eylemcilerin siyasetten uzak olduğuna ancak Atatürk Havalimanı'na Başbakan'ı karşılamaya giden grubun ise partili olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca Başbakan'ı karşılayacak grubun SMS vasıtasıyla AK Parti teşkilatları tarafından organize edildiği anlamı güçlendirilmiş ve havalimanına ulaşımı sağlamak için geç saatlere kadar metrobüs seferlerinin devam ettiğine dair bilgiler üretilerek, diğer kullanıcılarla paylaşılmıştır.

"Neden Tayyip'i bekleyenlerin havaalaninda toplanma hakki var da benim yapilis amaci toplanma olan meydanda toplanma hakkim yok? #direngezi"

"Tayyibi karsilamaya giden kitle: "gidecegim tek yer havaalani" Gezi parki: "bana lazim yeni yasam alani" #direnankara #occupygezi"

"#gezi de hiç kimse partili değil... Havalimanında herkes partili... Kim daha özgür? #direngeziparkı"

"Başbakan Erdoğan'ı havaalanında karşılamak için AKP'lilerin cep telefonlarına SMS'ler gönderiliyor... #direngeziparkı pic.twitter.com/jbKFpPTsZH"

"#geziparkı 'nda toplanmak için kimse bize sms atmamıştı! çünkü bizim fikrimiz hür, vicdanımız hür, irfanımız hür ! pic.twitter.com/0OSoZrXh3R"

"Metronun sadece bugün değil her gün gece 4'e kadar çalışmasını istiyoruz! #MetroHerGün4eKadar #direngeziparkı #direnistanbul"

"Erdogan's speech at Istanbul Airport can only be interpreted as a call to civil war. #occupygezi"

Adana'daki eylemlerde köprüden düşerek hayatını kaybeden Komiser Mustafa Sarı'nın ölümüyle ilgili çok sayıda kişi gözaltına alınırken, eylemcilerden hayatına kaybedenlerin davalarının sonuçlanmamasını eleştiren bir başka tweet de en çok retweet'lenen tweet'ler arasındadır.

"Hayatını kaybeden polisin ölümüyle ilgili 24 kişi gözaltında. hayatını kaybeden 3 direnişçiyle ilgili kaç polis gözaltında? #direngeziparkı"

7 Haziran tarihinde Tayyip Erdoğan'ın Tunus dönüşü kendisini karşılayan kalabalığa yaptığı konuşma geleneksel medyada geniş yer bulurken, incelediğimiz en fazla paylaşılan tweet'lerin ilk 20'sinde yer almadığı görülmüştür. Hayvan ve doğa sevgisinin üzerinden polis şiddeti ve Başbakan'ın eylemcileri ötekileştirdiği söylemlerinin güçlendirildiği iki tweet'in en çok retweet'lendiği gözlenmiştir.

"Gezi Parkı'nda doğdu, adı Çapulcu oldu:) #direngeziparki #occupygezi pic.twitter.com/lX2mhTUjjR" şeklindeki tweet'te Başbakan Erdoğan'ın eylemciler için sarf ettiği "çapulcu" kelimesi yinelenmiştir. AK Parti hükümetine yönelik çeşitli eleştirileri harmanlayan bu kavram, tweet'te Gezi Parkı'nda doğan bir kediye verilen isim olarak üretilmiştir.

Üretilen diğer iki tweet'te ise Hatay'da Gezi Parkı olayları sırasında hayatını kaybeden Abdullah Cömert'in ailesinin Gezi Parkı'na dikilmek üzere ağaç gönderdiği bilgisi ve fotoğrafları yer almıştır. Bu tweet'ler en çok paylaşılan tweet'ler arasında yer almıştır.

"Abdullah Cömert'in ailesininin gönderdiği defne fidanları Gezi Parkı'na dikilmiştir. #direngeziparkı pic.twitter.com/QMDfm5f82j"

"Abdullah Cömert'in ailesinin gönderdiği fidanlar Gezi Parkı'na dikildi! #direngeziparki #occupygezi #direnantakya pic.twitter.com/tjG5OjT920"

Adana'daki Gezi Parkı olaylarına yapılan müdahale esnasında hayatını kaybeden Komiser Sarı'yı söyleminin odağına alan bir başka tweet'te ise Gezi Parkı yukarısındaki ana yola Mustafa Sarı'nın ismi verildiği aktarılmıştır.

"13:56 Gezi Parkı-Parkın üst bölümündeki ana artere 'ŞehitKomiser MustafaSarı Caddesi' adı verilmiş. #direngeziparkı pic.twitter.com/ZodCCfN3wX"

Resim 10. Twitter'da Paylaşılan Şehit Komiser Mustafa Sarı Caddesi

Ertesi gün SBS sınavı olduğu gerekçesiyle sessiz olunması gerektiğine dair çağrının olduğu tweet ve gazdan sığınarak aç kalan kedilere yemek çağrısı yine 7 Haziran tarihinde en çok paylaşılan tweet'ler arasında yer almıştır. Bu tweet'ler ekseninde eylemcilerin duyarlı ve hassas bir insan profil üzerinden Gezi olaylarıyla ilişkili tweet'lerini ürettiklerini söylemek mümkündür.

"Lütfen Bu 10-12.00 saatleri arasında direnişimizi sessizce sürdürelim! Miniklerimizin "SBS" sınavı var! #occupygezi #DirenGeziParkı"

"Çoğu yavru ve hamile, çok sayıda kedi AKM'ye sığınmış. Lütfen mama ve su götürelim. #occupygezi #bubirsivildireniş pic.twitter.com/vq1BHjmEM3"

Başbakan Erdoğan'ın konuşmalarında Amerika'da gerçekleşen "Occupy Wall Street" isimli sivil toplumsal eylemlerde polis müdahalesi nedeniyle 17 kişinin öldüğünü belirtmiştir. Bunun üzerine ABD Elçiliği'nden böyle bir şeyin olmadığına dair Twitter'da bilgilendirme yapılmıştır.[41] Araştırmada kapsamında incelenen tweet'lerde bu bilginin güçlendirilerek yeniden üretildiği görülmüştür. Bu bağlamda eylemcilerin "Başbakan'ın laflarına itibar edilmemesi gerektiği" anlamından söylemlerini güçlendirdikleri görülmektedir.

Son dakika.. Başbakan OccupyWallStreet'de 17 kişi öldü dedi, ABD Elçiliği'nden anında yalanlama geldi http://www.hurriyet.com.tr/planet/23456627.asp … #direngezi

"Wrong, Tayyip. RT @Hevallo: TURKISH PM says 17 people died in the #OWS protests so 3 in Turkey is few. Is that figure correct? #OccupyGezi"

8 Haziran 2013 tarihinde en fazla paylaşılan tweet, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş'ı söylemin odağına almıştır. TMMOB Mimarlar Odası'nın yazdığı bu tweet'te Topbaş'ın düzenlediği basın toplantısında mimarlarla görüştüğünü söylediği fakat bunun gerçek olmadığı yazmaktadır.

"Topbaş açıklama yapıyor: Mimarlarla görüştük kabul ettiler diyor. Mimarlar Odası ile herhangi bir görüşme yapılmamıştır. #direngeziparkı"

Twitter Gezi olayları boyunca meydanlarda, sokaklarda olup bitenden orada bulunmayanları "haberdar etme/bilgilendirme" işlevini kazanmıştır. Herkesin birer haberci olmasına izin veren Twitter'ı kullanabilmek için internet bağlantısı olan bir telefon yeterlidir. Öte yandan geleneksel medyanın olaylara yeterince yer vermediğini düşünen eylemciler, önemli gördüğü her bilgiyi Twitter'dan paylaştıkları tespit edilmiştir. Bunlardan biri de Kayseri'de Gezi'yi desteklemek için toplanan büyük kalabalığa ait fotoğraf karesinin yer aldığı bir tweet'tir. Kayseri'nin olup bitene sessiz kalmadığını ancak basının sessiz kalarak olanları ekranlara yansıtmadığını göstermek isteyen bir Twitter kullanıcısı "RT" (retweet) kısaltmasını tweet'ine ekleyerek, daha çok kişinin bu fotoğraf karesinden haberdar olmasını istediğini belirtmiştir.

[41] http://www.hurriyet.com.tr/abdden-basbakan-erdogana-occupy-wall-street-yaniti-23456627

"Burası Kayseri. Büyük direniş var. Kimse bizi göstermiyor ve görmüyor diye isyandalar. RT. #direngezi pic.twitter.com/NXY16vpmDF"

Resim 11. Kayseri'de Eylem Yapan Kalabalığın Twitter'da Paylaşılan Fotoğrafı

Yine bu tarihte gazeteci Oray Eğin'in, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a hedef alarak yazdığı tweet en fazla paylaşılanlardan olmuştur.

"İstediğin kadar SMS yolla, istiyorsan sabaha kadar otobüs kaldır. Böyle toplayamazsın, böyle birleştiremezsin işte. #OccupyGezi"

Ankara'da devam eden olaylar sebebiyle eylemcilerin gözaltına alınmasına karşı hukuksal destek yolu göstererek, Ankara Barosu'nun iletişim bilgilerinin yer aldığı tweet'te ise göstericilerin, Twitter üzerinden bilgilendirme yapmaya devam ettikleri görülmektedir.

"***Ankara'da polis gözaltıları için Ankara Barosu telefonu: 0312 416 72 26 #DirenAnkara #DirenGazi #OccupyGezi"***

9 Haziran 2013 tarihinde Taksim Dayanışması Taksim Meydanı'nda geniş katılımlı bir miting düzenlemiştir. Kalabalık AK Parti hükümeti ve Başbakan Erdoğan'ı istifaya çağırmıştır. Bunun üzerine Milli İradeye Saygı mitingleri düzenleyen Başbakan Mersin'de konuşmuştur. Başbakan'ın Ankara'ya dönüşünde ise çok sayıda AK Partili

Esenboğa Havaalanı'nda toplanmıştır. Partililere seslenen Erdoğan'ın "AKM'yi yıkmaya senin gücün yetmez, yıkacağız." şeklindeki sözlemi eleştirilmiştir. 9 Haziran tarihinde en çok retweet'lenen tweet'i "RedHack" paylaşmıştır. 1997 yılında kurulan hacker grubunun paylaştığı bu tweet, Başbakan'ı Ankara'ya karşılamaya gelen kalabalığa ait fotoğrafın photoshop olduğu bilgisinden üretilmiştir. Bu söylemini güçlendirmek için kalabalığa ait fotoğrafta aynı olduğunu söylediği kişileri çember içine alarak, fotoğrafı paylaşmıştır.

"#Erdogan's new best friend is photoshop, showing the "crowds" that welcomed him in Ankara yesterday #occupygezi pic.twitter.com/349lQkA7ne"

Resim 12. Başbakan'ı Karşılayan Kalabalığa Ait Görüntülerin Photoshop Olduğunun İddia Edildiği Tweet

RedHack 'in paylaştığı tweet'i sanatçı Fazıl Say'ın da paylaştığı görülmüştür. Say'ın paylaştığı bu tweet ise en fazla paylaşılan ikinci tweet olmuştur. Bu bağlamda Twitter etkileşim özelliği sayesinde paylaşılan verileri diğer kullanıcılara "ağızdan ağıza"nın yeni versiyonu olan tweet'ler sayesinde "elden ele" ulaştırmaktadır.

"Redhack cok hos ! #direngeziparkı http://twitter.com/gizemberkgizem/status/343616434489946112/photo/1pic.twitter.com/4lBsk9fGCb"

Erdoğan'ın 9 Haziran'da Ankara'da yaptığı konuşmada "Benim başörtülü kızlarıma saldırdılar" şeklinde yaptığı konuşma tepkilere neden olmuştur. Bu tepkilerini

Twitter üzerinden dile getiren kullanıcılardan ikisinin paylaştığı tweet incelen güne ait en fazla paylaşılan ilk 10 tweet arasında yer almıştır. Her iki tweet toplamda 1949 kez retweet'lenerek diğer Twitter kullanıcıları tarafından desteklenmiştir.

"Ben başörtülü olarak RTE fanatikleri tarafındn sözlü saldırılara uğradım sırf direnişi destekledim dye peki bunu ne yapıcaz? #direngeziparkı"

"Yine başörtüm üzerinden siyaset yapti adam ay bıktım valla. #direngeziparkı #capulchulartakiplesiyor"

Erdoğan'ın daha önceki konuşmalarında da geçen Dolmabahçe Bezmialem Valide Sultan Camii'nde bira içildiğine dair söylemini Ankara'daki konuşmasında yeniden üretmiştir. Bunun gerçek olmadığına dair video paylaşılarak üretilen bir tweet, Erdoğan'ın konuşmalarından üretilen tweetler içinde tematik olarak öne çıkmıştır.

"Başbakanın içki içildi dediği Dolmabahçe Camii ve O Gece... Gerçekten Yazıklar olsun... #DirenGeziParkı http://m.youtube.com/#/watch?feature=player_embedded&v=9b-_bzpd2Bs&desktop_uri=%2Fwatch%3Ffeature%3Dplayer_embedded%26v%3D9b-_bzpd2Bs …"

Başbakan'ın hükümetin kolay kolay devrilemeyeceğini ve AK Partiye olan algının değişmediğini göstermek için yaptığı mitinglerdeki konuşmalarına tepki gösteren eylemciler ve gösterileri destekleyenlerin yazdıkları tweet'lere bakıldığında Başbakan Erdoğan'a karşı duruşlarını sürdürmeye devam ettikleri görülmektedir. AK Parti hükümetini eleştiren tweet'ler bugün Erdoğan'ın yapmış olduğu konuşmanın da etkisiyle Twitter gündeminin ilk sıralarında yer almıştır.

"Başbakan çevreci icraatlarından bahsederken AOÇ talanını, karadeniz sahil yolunu, HESleri unuttu #direngeziparki #occupygezi"

"Evet sonunda tehdit Gezi Parkına geldi. Başbakan 'anlayacağınız dilden konusurum' diyerek sopa gösterdi. #direngeziparkı"

"varsın devlet erkanı böyle konuşsun; sen sakin ol, çöpünü yere atma, olayların nasıl başladığını unutma... #occupygezi"

"Sırtını güneşe çevirirsen gölgenden gayri birşey göremezsin." Halil Cibran #direngezi"

"Basbakanin en buyuk uzuntusu etrafinda gercekleri paylasabilecek cesarette tek bir danismaninin bile olmayisi olmali. Ne aci #Direngezi"

"Başbakanın çevreci olduğunu cevresine verdigi ihalelerden anlamıştık zaten. #DirenGeziParkı"

9 Haziran 2013 tarihinde Gezi hashtag'li tweet'lerde ön plana çıkan bir diğer tema Başbakan'ın söyleminde kullandığı "Twitter baş belası" sözlerine verilen cevaplardan oluşmuştur. Twitter'ın önemsiz gösterilmeye çalışılsa da önemli olduğu anlamından üretilen bir tweet en fazla paylaşılan tweet'ler arasında yer almıştır. Aynı zamanda Başbakan'ın eylemcileri değersizleştirmek ve yadsımak için kullandığı "çapulcu" sözü de benzer bir anlamla yazılarak paylaşılmıştır.

"Twiteer baş belası ama tüm otobüs dolusu bakan canlı yayında twitterda #direngezi"

"3-5 şehit öldü diye meclis toplanmaz" diyen hükümet, 3-5 çapulcu toplandı diye miting yapıyor! #direngeziparkı"

10 Haziran 2013 tarihinde 5 ana hashtag'den toplam 15 bin 973 tweet yazılımıştır, bu tweetler 27 bin 561 kez retweet'lenmiştir. Bu tweetler'den en fazla retweet'lenenleri Taksim Dayanışması'nın resmi Twitter hesabından yazılmıştır. Eylemciler şiddete karşı uyarılarak, eylemcilerin yakıp, yıkmayacağı hatırlatılmıştır. Ayrıca atılan gaz ve sis bombaları konusunda eylemciler sakin olmaları konusunda çağrıda bulunulmuştur.

"Dayanışma yakmaz, yıkmaz, saldırmaz!! #direngeziparki #direngezi"

"Dostlar, gaz ve ses bombaları atılıyor lütfen sakin olalım #direngeziparki #direngezi #occupygezi"

30 Mayıs tarihinde sanatçı Mehmet Ali Alabora'nın yazdığı Gezi Parkı'na destek tweeti siyasi çevrelerden de oldukça ses getirmiştir. Alabora'nın yazdığı bu tweet çalışma kapsamında incelenen günler boyunca elde edilen veriler içinde en fazla

retweet'lenip, beğenilen tweet olmuştur. Zira halk üzerinde bu kadar etki yaratan bir tweet'in sahibi sanatçı Alabora, Başbakan Erdoğan ve onu destekleyenlerin eleştirilerinin merkezinde yer almıştır. Başbakan'ı desteleyen gruba iktidar yanlısı basın da dahil olmuştur. Alabora bu tarihte yaptığı basın açıklamasında "Can güvenliğinin olmadığı"nı belirtmiş ve Yeni Şafak gazetesi tarafından hedef gösterildiğini belirtmiştir. Bu duruma tepki gösterenlerin yazdıkları tweet'ler vasıtasıyla birliktelik çağrısı yaptıkları görülmektedir.

"Sanatçılar, Oyuncular Saat 14:00de Mehmet Ali Alabora'ya destek için Gazeteciler Cemiyeti önünde toplanıyor.DUYURALIM #occupygezi #direngezi"

"Bugün Mehmet Ali Alabora !Yarın ! #temizinsanlarıkaralamayın #direngezipark"

"Dokunmayın aileme! Dokunmayın arkadaslarima! Dokunmayin sanatcima!!! Mehmet Ali Alabora seninleyiz. #direngeziparkı @edihvet @serrafine"

Kızılay Meydanı'ndaki Gezi Parkı olaylarında ağır yaralanan Ethem Sarısülük'ün çevik kuvvet tarafından başından silahla vurulmasına ilişkin ortaya çıkan görüntülerin linki en fazla paylaşılan tweet'lerden biri olmuştur.

"Ankara Police Shoot Turkish Protester Ethem Sarısülük in Shock Video [VIDEO] #occupygezi #Turkey http://youtu.be/l5psGJDU2xQ #occupyturkey"

10 Haziran günü de en fazla paylaşılan tweet'ler arasında polis müdahalesine ve provokasyonlara karşı uyarılar yer almaya devam etmiştir.

"SON DAKİKA! Gezi'ye müdahale hazırlığı pic.twitter.com/mYQWXRwnsZ #occupygezi #direngeziparki"

"Ankara'da en az 10 kişi yaralandı! Ara sokaklarda polis müdahalesi devam ediyor! #direnankara #direngezi http://bit.ly/1914OJ9"

"Önde polisi provoke edenlere dikkat edin! polise havai fişek atılıyor. polis sakin görünüyor. #occupygezi #direngezi #direngeziparkı"

Bir İngiliz gazetesi olan The Guardian, Gezi Parkı eylemlerinden çekilen fotoğraflarla, olup bitenleri yaşayanların gözünden aktarmak için bir blog hazırlamıştır. "Turkey demonstrations – your stories" ismini verdiği bu blogda yaşananlara ait fotoğrafları aktarmış ve hikayelerini paylaşmak isteyenlerin fotoğraflarını beklediğini belirtmiştir. Bloğa ait linkin adresini paylaşan The Guardian'ın yazdığı tweet günün en fazla paylaşılan tweet'lerinden biri olmuştur. İngiliz gazetesi Türkiye'de yaşananları Türklerin gözlerinden dünyaya sunmuştur.

"@guardian readers photographs from #Turkey #occupygezi protests http://gu.com/p/3gbq4/tw via @GuardianWitness"

Gezi Parkı olaylarının 15. günü olan 11 Haziran 2013'de polis gün boyu Taksim'deki eyleme müdahale etmiştir. Yeniden ivme kazanarak büyüyen çatışmalara ulusal basının çoğunluğunun sessiz kalırken CNN, BBC gibi uluslararası basın kuruluşlarının olayları canlı yayın olarak vermesi, halkın geleneksel medyaya olan tepkisini arttırmıştır. Sakinleşmiş gösterilerin polis müdahalesinin başlaması ile yeniden alevlenmesi 11 Haziran günü paylaşılan tweet'lerden de belli olmaktadır. 11 Haziran günü 44 bin 919 tweet paylaşılmış, bu tweet'ler 182 bin 691 kez retweet'lenmiştir.

Türk medyasının Gezi Parkı olaylarında sokağın nabzına tutamadığına ve medyanın objektif olmadığına dair inancın en büyük göstergelerinden biri, CNN International muhabirinin canlı yayın esnasında "Şu anda birçok Türk bizi izliyor, çünkü kendi medyalarına güvenmiyorlar." şeklindeki sözleriydi. CNN muhabirinin bu sözlerini paylaşan gazeteci Ezgi Başaran'ın yazdığı tweet, 2 bin 57 kez paylaşılmıştır. Aynı şekilde benzer bir söylemden üretilen Yeni Türkü solisti Derya Köroğlu'nun yazdığı tweet'in de 2 bin kez paylaşılması eylemcilerin geleneksel medyaya olan güvensizliğine işaret etmektedir.

"ezgibasaran: CNN Int/The Lead: We know that many in Turkey are watching us because they don't trust their media #occupygezi"

"KorogluDerya: Ne kadar acıklı durum. Haberlerin doğrusunu uluslarası CNNden, yalanları Türk kanallarından dinliyoruz. #direngeziseninleyiz #occupygezi"

"Dis haberlerle cok ilgilenmeyen Amerikan halkina bile saatlerdir #occupygezi direnisini gosteriyor CNN. Turk medyasi hala utanmiyor."

"CNN yayını sürdürdümeye kararlı. "Bu protestoları daha yayınlamaya devam edeceğiz, bakalım Obama ne diyecek" diye anons yaptılar. #DirenGezi"

Göstericiler müdahalelere karşı durabilmek ve Gezi Parkı'nı boşaltmamak için olayların başlangıcında insanları parka Twitter vasıtasıyla çağırdığı hatırlanmaktadır. 11 Haziran günü müdahalenin başlaması ve alanın boşaltılmaya çalışılması ile yeniden Twitter kanalıyla insanlar parkta toplanmak üzere çağrılmaya başlamıştır. Bu söylemden üretilerek yazılan tweet'ler günün en fazla paylaşılan tweet'lerinden olmuştur.

"Herkesi saat 19.00'da İstanbul'a, Taksim'e, Gezi Parkı'na, taleplerine sahip çıkmaya çağırıyoruz. #direngezi #direnturkiye"

"Polis parka girmek üzere herkesi sahip çıkmaya çağırıyoruz. Buradayız hiç bir yere gitmiyoruz. #direngezi #direnturkiye"

Öte yandan yaşanan olayları ekranlarına gerektiği şekilde yansıtmaması yönünde eleştirilen geleneksel medyanın, bir takım grupların polise molotofkokteyli atmaya başlamasıyla birlikte canlı yayına geçmesi eleştirilere neden olmuştur. Eylemciler yaşananları tiyatro sahnesine benzeterek, kendilerinin "provokatör" gibi gösterilmesi için hazırlanan bir oyun olduğunu ima eden söylemleri çok sayıda paylaşılarak, bu anlam güçlendirilmiştir. Yazılan tweet'lerden ima edilen diğer anlam molotofkokteylli kişilerin polis olduğu, bu oyunun gerçek yüzü olduğu şeklindedir.

"10 kişilik molotof atan ekip, 2 saattir yüzlerce polis tarafından etkisiz hale getirilemedi..yersen. #direngeziparkı"

"Ben bir tek marjinal gordum: tekerli sandalyedeki birine su sikan polis. #occupygezi #direngezi"

"#direngezi @MetinUca Bu nasıl iş elinde molotof belinde silah pic.twitter.com /vczdQXhfIt"

"Polis provokatörleri dağıtmasın; yakalasın. Hep beraber görelim kimlermiş bu beli silahlı provokatörler! #geziparki #direngezi"

"'Truman Show' halt etmiş. Oldukça 'yüksek bütçeli' bir prodüksiyon izliyoruz #direngeziparkı"

"Biz el ele bir bütünüz. Ne molotof biliriz, ne provokasyon. #direngeziparkı pic.twitter.com/XOCMLBfaGN"

Eylemcilerin şiddetten uzak, iyi niyetli kişiler olduğunu ima ederek, molotofkokteyli atmadıkları anlamından üretilen bir tweet de en fazla paylaşılan 20 tweet arasında yer almıştır. Eylemciler yaşananlardan kendilerini aklamaya çalışmış, provokatif ve şiddeti meşrulaştıran olaylara dahil olmayacaklarını göstermek için yine Twitter'ı kullanmışlardır.

"Gazdan hicbir sey gorulmuyor. Adam ayagima bastigi icin "cok afedersin benim hatam" dedi. Ulan ben bir daha bunu ne zaman gorucem #direngezi"

Günün en fazla paylaşılan diğer tweet'leri arasında polisin müdahalesinin arttığına işaret eden söylemler bulunmaktadır. Yaralıların olduğu ve müdahaleden korunmak için listelenen ihtiyaçların duyurulduğu tweet'ler adeta bir savaş ortamına işaret etmektedir.

"Gezi Parkı'na acil olarak: gaz maskesi ve sedye gerekmektedir. #direngezi #direnturkiye"

"Divan otel revire 2 no'dan ince olmayan ameliyat ipliği ve solunabilir oksijen tüpü lazım. (yayalım) #occupygezi @emrebilgiliv"

"Gezi Parkı ihtiyaç listesine ek olarak: karbonat, talcid, su, limon, sirke, gözlük, maske gerekiyor #direngezi #direnturkiye"

"Atılan gazların üzerinde artık ne olduğu yazmıyor. #direngeziparkı #direngezi #occupygezi pic.twitter.com/XYqW900p4c"

İdeolojik ve ekonomik kaygılarla gerçeği olduğu gibi yansıtmayan medyaya alternatif olarak tanımlanan sosyal medya sıradan vatandaşları birer haberci olmasına izin vermektedir. Dahası bu vatandaşlar akıllı telefonlarından çektiği görüntüleri internet ortamından paylaşarak "anında" mesafe fark etmeksizin tüm dünyayla paylaşabilmektedir. Bu anlamda sosyal medya, geleneksel medyanın yer vermediği/yer

veremediği olayların duyurulmasına ortam sağlamaktadır. Bu yüzden yaşadığımız çağda her şey gözler önüne serilmektedir. Bu durum Gezi Parkı olaylarında da sıklıkla gündeme gelmiş ve eleştirilmiştir. 11 Haziran günü en fazla paylaşılan bir tweet, gerçeğin gizlenmeye çalışıldığı anlamından üretilmiş ve duyurulmak istenmiştir.

"Taksim civarindaki butun mobeseler kapali, herkes cekebildigi tum goruntuleri ceksin! #direngezi #direntaksim"

12 Haziran 2013 günü bir önceki güne göre tweet sayıları yarıya düşmüştür. Bu tarihte Başbakan Erdoğan eylemlerde yer alan grupların temsilcilerinden oluşan bir heyetle beş saatlik görüşme yapmıştır. Görüşme sonrasında ise AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik konu ile ilgili bir referandum yapılabileceğini belirtmiştir. Bunun üzerine eylemciler bahsi geçen referanduma sıcak bakmadıklarını paylaştıkları tweet'lerle göstermişlerdir. Konuyla ilgili tweetlerin en fazla retweet'lenen tweet'ler içinde yer alması araştırmaya dahil olan Twitter kullanıcılarının da bu fikri desteklediğini göstermektedir.

"Gezi Parkı zaten kamusal alandır.Yani halka aittir.Referandum; bizim olanı bize vermemek icin dikilmiş bir "demokrasi" kılıfıdır! #direngezi"

"Mahkeme karari yikimi durdurmus, hala referandum diyor. #occupygezi"

Gezi Parkı olaylarıyla ilgili 12 Haziran gecesi *Kurtlar Vadisi* isimli diziyle tanınan Necati Şaşmaz'la görüşen Başbakan Erdoğan'ın ertesi gün de Hülya Avşar'la görüşeceğinin duyurulması üzerine eylemi destekleyenler bu durumu eleştirmeye başlamıştır. Olaylarda sanatçılar da "destekleyenler ve desteklemeyenler" olarak karşı karşıya geldikleri için eylemi desteklemeyen sanatçıların aracı olmak için Başbakan'la görüşmesine tepki gösterilmiştir. Bu tepkilerin yer aldığı tweetler Twitter gündeminde yer edinmiştir.

"Necati Şaşmaz ve Hülya Avşar'la Gezi Parkı olaylarını görüşecek olan hükümet benimle de atom fiziğini görüşebilir #direngezi"

"Başbakan bundan sonra da Ajdar'la görüşecekmiş. #direngezi"

Ankara'daki Gezi Parkı eylemleri sırasında polis memurunun başından vurması sonucu 14 gün yoğun bakımda kalan Ethem Sarısülük'ün 12 Haziran günü beyin ölümü gerçekleşmiştir. RedHack Sarısülük'ün polis tarafından vurulmasına tepki için Twitter hesabından açıklama yapmış ve Ankara Emniyet'inin sitesini erişilemez hale getirdiğini duyurmuştur. Bu söylemi yeniden üreten Yurt gazetesinin Twitter hesabından yazdığı tweet en fazla paylaşılan ilk 5 tweet'ten biri olmuştur.

"Sarısülük'ün beyin ölümü gerçekleşti/ Redhack Ankara Emniyeti'nin sitesini erişilmez hale getirdi #direngeziparkı http://www.yurtgazetesi.com.tr/gundem/sarisulukun-beyin-olumu-gerceklesti-h36562.html …"

Türkiye'de yaşananlara destek vermek amacıyla piyanosuyla Taksim Meydanı'na piyanosuyla gelen İtalyan Davide Martello'nun piyano dinletisi hakkında da çok sayıda tweet yazılmış ve paylaşılmıştır.

"Meydanın ortasında piyano çalınıyor şu an. Direnişin en muhteşem anlarından biri. Imagine... #direngezi"

"@honurdogan: Meydandaki piyanist. Evet bildiginiz piyano çalıyor..Yüzlerce insan eşlik ediyor. Mükemmel! pic.twitter.com/MRHBMq6eDL" #direngezi"

"Taksim de herseyin ortasinda bir kuyruklu piyano caliniyor Su anda dunya boylesini hic hormedi #direngezi pic.twitter.com/DvpriDeXty"

"Taksim meydanından piyano sesleri yükseliyor, music is peace #direngeziparkı https://vine.co/v/blqmp9TdqXB"

Gezi Parkı'nda yaşananların ülke çapında kitlesel bir eyleme dönüşmesinin göstergelerini gözler önüne sunan Twitter, paylaşım ve yardım çağrılarına ev sahipliği yapmıştır. 12 Haziran günü paylaşılan bir tweet bu duruma örnek teşkil etmektedir. Ayrıca bir takım markaların da Gezi olaylarını pazarlama stratejilerine dahil ettiği görülmektedir. Belki de Gezi Parkı'na hiç gitmemiş biri bulunduğu yerden eylemleri destekleyerek, onların ihtiyaçlarını tedarik ederek, birliktelik hissi yaşamıştır. Twitter'ın sunduğu etkileşim ortamının en büyük manevi tatminlerden biri kişilerin bir gruba dahil olduğunu hissetmesine olanak tanıyor oluşudur.

"RT Migros int.sitesine Gezi Parkı sepeti yaptı.Gidemeyenler ihtiyaç alıp gönderebilir:) @edihvet @barbarossansal @TheRedHack #direngeziparkı"

Öte yandan 11 Haziran günü şiddeti protesto amacıyla Çağlayan Adliyesi'nde basın açıklaması yapmak isteyen avukatlara polisin sert müdahalesi sonucunda avukatların çevik kuvvet tarafından yerlerde sürüklendiği görüntüler tepki yaratmıştır. Bu yaşananları ülkedeki tüm avukatlar 12 Haziran günü protesto etmiştir. Bu protestolara ait tweet'ler ve görüntüler Twitter gündeminde yer edinmiş, Gezi olaylarına karşı tepkiler büyümeye devam etmiştir.

"Avukatlar meydanda. #direngezi pic.twitter.com/6klisNSOcj"

"Dün olanlar üzerine... "@efkanbolac: Bu ülkede avukatlar var ... #direngezi pic.twitter.com/noCDvkg038"

"Avukatlar,istiklalden geziye desteğe gidiyor #direngezi pic.twitter.com/H5xG91YTJC"

"Antalya Barosu Avukatları direniyor #direngeziparki #occupygezi @vedatozdemiro @edihvet @themisler @TheRedHack pic.twitter.com/tk3RRf4Uc8"

13 Haziran 2013 günü geleneksel medyaya olan eleştiriler Twitter üzerinden yapılandırılmaya devam etmiştir. Ünlü isimler başta olmak üzere alternatif medyanın ve bireysel "haberciliğin" gücüne dair söylemler üretilmiştir. Bu söylemlere örnek olarak gösterilebilecek müzisyen, radyo sunucusu Kaan Sezyum'un tweet'i 2 bin 286 defa retweet'lenmiştir.

"Medya yok. Hepimiz muhabiriz. Maaş yok ama gelecek var. #direngezi pic.twitter.com/9SEMKft2sP"

İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu'nun annelere yaptığı "çocuklarını oradan alın" çağrısı üzerine annelerin Ankara ve İstanbul'da eylemlere destek vermek için meydanlara yürüdüğü bilgisinden çok sayıda tweet üretilmiştir. Bir tweet'te 11 Haziran tarihinde molotofkokteyli atan provokatörlerin görüntüsü canlı yayınlanırken, annelerin görüntüsünün basında neden yer almadığı sorulmuştur. Tweet söylemini oluşturan Twitter kullanıcısı geleneksel medyanın "seçmeci yayın" politikasını eleştirmiştir.

"Molotof atanları canlı canlı izleten medya, neden annelerin eylemini canlı yayınlamaz?Bu nasıl barış gazeteciliğidir? #direnanne #direngezi"

"Vali'nin "Çocuklarınızı oradan alın" dediği anneler Gezi Parkı'na kalmaya geldiklerini söyleyip insan zinciri oluşturdu. #direngeziparkı"

"Ankara'lı anneler Gezi sahnesinde: "Polis anneleri, çocuklarınızı Gezi'den çekin!" :) #direngezi"

"vali mutlu anneannelere seslendi: çocuklarınızı oradan alın! #direngeziparkı"

"Yüzlerce kadın gezi parkıyla tomalar arasında 'anneler burada çocuklarının yanında' diyerek zincir kurdu. Mükemmel. #direngezi"

13 Haziran tarihinde Başbakan Erdoğan'ın Gezi Parkı eylemlerinin bitirilmesi için Gezi Parkı'nı temsil eden bir heyetle görüşmüştür. Taksim Dayanışması Twitter hesabından bu görüşme öncesinde bilgilendirmelerde bulunmuştur. Bu tweet'ler günün en fazla paylaşılan tweet'lerinden olmuştur. Bu bağlamda eylemleri destekleyen ve Twitter'dan yönlendiren ya da izleyen kullanıcılar için bu görüşmenin önem teşkil ettiğini söylemek mümkündür. Görüşmeye ait gelişmeler takip edilip, birçok kişi tarafından paylaşılmıştır.

"Gezi Parkı'ndayız. Taleplerimizle, dayanışmamızla ve neşemizle varız. Buradayız, gitmiyoruz. #direngeziparkı #occupytürkiye #occupygezi"

"Temsilcilerimiz Tayfun Kahraman, Derya Karadağ, Eyüp Muhcu, Ali Çerkezoğlu, Beyza Üstün ve KESK'ten bir kadın arkadaşımız olacak.#direngezi"

"Taksim Dayanışması şu anda görüşmeye Başbakanlığa gidiyor #direngeziparkı #occupygezi http://taksimdayanisma.org/duyuru-taksim-dayanismasi-gorusme-icin-basbakanliga-dogru-yola-ciktilar …"

Birlik ve beraberlik, aidiyet duygusunu güçlendirerek devam eden bu eylemleri destekleyen farklı grupların yaptıkları Twitter'dan duyurulmaya bu tarihte de devam etmiştir. Böyle içerikli tweet'ler çok sayıda kişi tarafından paylaşılmış ve alanlarda fiilen bulunan göstericilerin "yalnız olmadıklarını" bilmeleri istenmiştir.

"Türk Pediatri Kurumu'nun bilimsel kongresinin gala yemeği iptal edildi, 800 kişilik yemek Taksim direnişçilerine gönderildi. #direngeziparkı"

13 Haziran'ı 14 Haziran'a bağlayan gece geç saatlere kadar süren Başbakan ve Gezi Heyeti'ne dair görüşmelere ilişkin söylemler Twitter'da çok sayıda paylaşılmıştır. Başbakan'ın yargı süreci sona erinceye kadar bekleyeceklerini söylemesi Twitter'da

tepkiyle karşılanmıştır. Öte yandan görüşmelerden çıkan bu sonucu olumlu algılayan kesim de uyarılmıştır. Eleştirilerin merkezinde ise Başbakan Erdoğan yer almıştır.

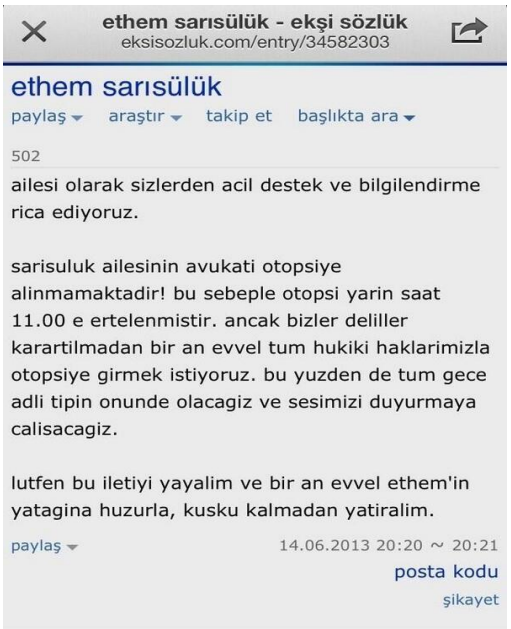
"Başbakanı yargı kararına uyacağını açıkladığı için sevinen başka bir ülke var mıdır ? #direngezi #direnankara"

"gelişmelerden mutlu olanların aklına şaşarım herşey göstermelik yalanların ucu bucağı yok #direngezi #BuDahaBaşlangıçMücadeleyeDevam"

"Olmayan zaferi kutlamaya kalkan direnişçi arkadaşlarımız için açıklamamızdır. #FaşizmeKarşıDireniyoruz #direngezi pic.twitter.com/Aftb4AuEjp"

14 Haziran günü yaşanan bir başka önemli gelişme beyin ölümü gerçekleşen Ethem Sarısülük'ün hayatını yitirmesidir. Bu haber eylemcileri harekete geçirmiştir. *Ekşi Sözlük'*te "Ethem Sarısülük" başlığını açan "posta kodu" nickli yazarın Sarısülük'ün ailesinin sosyal medya üzerinden destek beklediğine dair bir entry girmiştir. Bu entry'nin ekran görüntüsü Twitter üzerinden ünlü isimlere mention yapılarak paylaşılmıştır. Sanatçı Aylin Aslım da tweet'i retweet'leyerek desteklemiştir.

Resim 13. Ethem Sarısülük'ün Ailesinin Destek İsteğinin Paylaşıldığı Tweet

“@dmtevgar “@orkunukro: Ethem Sarısülük için son görevimizdir. Yayalım.. pic.twitter.com/hafq8eouJB" #direngezi”

"@cigdemerken: Ethem Sarısülük için son görevimizdir. Yayalım.. pic.twitter.com/3k7Z7WKW9F" @isyanveislam @enveraysever2 #direngezi”

“@karlse: @guvencdagustun “@orkunukro: Ethem Sarısülük için son görevimizdir. Yayalım.. pic.twitter.com/FRmgVAVThf" #direngezi”

Aynı tarihte Ethem Sarısülük’ün ölümünün resmi olarak açıklanması üzerine Ankara’da çok sayıda kişi sokaklara çıkmıştır. Protesto eden kalabalığa polis müdahaleye başlamıştır. Müdahale yapılan yerleri tweet’ler ile paylaşarak göstericiler birbirini uyararak destek için çağırmaya devam etmiştir. Uyarı mesajları içeren bu söylemler örnekleme dahil olan Twitter kullanıcılarının en çok paylaştıkları tweet’ler içinde yer almıştır.

“Ankara'da binlerce kişi "Ethem'in katili AKP'nin polisi", "Ethem yoldaş ölümsüzdür" sloganlarıyla yürüyor #direngeziparkı”

“Kalabalık olunmalı, gelebilen herkes Kuğulu'ya! #direnankara #direnkugulu #occupyankara #direngezi #turkeynotalone #DirenişeDevam”

“00:33 Çevik kuvvet koşarak Tunus'a girdi ve gözaltılara başladı. #direnankara @direnankara #direngezi”

“Şu anda Tunalı'da müdahale başladı. Polisler arka sokaklardan bina üzerinden aşırtma gaz bombaları atılıyor. 00:30 #direnankara #direngezi”

“1. ağızdan: Kennedy cad. de ki müdahele HİÇBİR UYARI OLMADAN başlamıştır. #direnankara #direngeziparkı @direnankara”

Öte yandan Vali Mutlu’nun annelere yaptığı “çocuklarınızı buradan alın” çağrısına gönderme yapılarak tweet’lerin söylemi yeniden üretilmeye devam etmiştir. Bu söylemler kimi zaman espri ve cümle yapılarıyla üretilmiştir.

"Polis anne ve babalarına sesleniyoruz: Gelin çocuklarınızı alın! #occupygezi pic.twitter.com/0kXfX4sfrf"

"Kuğulu'ya gelen bütün anneler yemek getiriyor, herkes "sizinle gurur duyuyoruz!" diyor. Sevgi seli. #direnkugulu #direnankara #direngezi"

Geleneksel medyaya yapılan eleştirilere ilişkin BBC Türkçe'nin haberi, "NTV'nin bu haberi yayınlamadığı" belirtilerek Twitter'dan paylaşılmıştır. Bu tweet en çok retweet'lenen 20 içerikten biri olmuştur. Kısa film formatında çekilen haberde, eleştirilen kanal yöneticileri ve eleştiren eylemcilerin tanıklığına başvurulmuştur. Konunun özünün yeterince anlaşılması için konusunda uzman bir medya profesörünün görüşleri de alınmıştır. Ana akım medyaya alternatif olan sosyal ağların basın özgürlüğüne çözüp olup olamayacağı sorusu vurgulanmıştır.

"Sansur uzerine yapilan haber sansurlendi. NTV'nin yayinlamadigi BBC Turkce'nin haberi: http://www.bbc.co.uk/turkce/cep/multimedya/2013/06/130614_dg_gezi_medya.shtml … #geziparki #occupygezi"

Bu tarihte gündeme gelen bir diğer önemli konu ise "Bakanlık'tan doktorlara soruşturma" açılacağı yönündeki iddialardır. Sağlık Bakanlığı'nın tabip odalarına gönderdiği "Gönüllü revirlerde kimler görev yaptı" şeklinde bir yazı göndermiştir. Bu yazının duyulmasından itibaren Gezi Parkı olaylarını destekleyen hekimlerin ceza alacağı kaygısıyla protestolar başlamıştır. Twitter'da da konuya ilişkin söylemler üretilmiş, bu söylemlerin yer aldığı tweet'ler ise retweet'lenerek yayılmıştır.

"Gezide 20 gündür hiçbir karşılığı olmadan çalışan sağlık emekçileri hakkında sağlık bakanlığı soruşturma başlatmış. YETER! #occupygezi"

"Türk Tabipler Birşiği: hekimler insanlığa hizmek etmek için izin almaz, emir beklemez http://www.ttb.org.tr/index.php/Haberler/izin-3863.html … #OccupyGezi"

15 Haziran tarihinde Taksim Dayanışması, Başbakan Erdoğan'la yaptıkları görüşme sonrasında kendi içlerinde yaptıkları toplantılar sonrasında Gezi protestolarına devam kararı almıştır. Ayrıca Başbakan Erdoğan Ankara'nın Sincan ilçesinde yaptığı "Milli İradeye Saygı" mitinginde "*Taksim Meydanı boşaldı, boşaldı; yoksa güvenlik güçlerimiz boşaltmasını bilir."* diyerek müdahale sinyali vermiştir. Bunun üzerine akşam saatlerinde

parktaki göstericiler dağıtılmaya başlanmıştır. Alandan çıkarılan kalabalıklar ara sokaklarda protesto gösterilerine tekrar başlamıştır. Bu yüzden paylaşılan tweet'lerde ağırlıklı olarak polis müdahalesini barındıran söylemler tespit edilmiştir.

Polisin çocukların bulunmasını önemsemeden müdahalede bulunduğuna dair tweet'ler günün en çok paylaşılan tweet'leri olmuştur. Aynı zamanda bazı tweet'lerde "çocukların orada olmaması gerektiği" ve "müdahale edilen bölgede çocuk bulunmadığı" gibi yorumlara cevap verildiği görülmektedir. Oluşturalan tweet'lerde mevcut eleştiriler yer almasa da, içerikten ima edilen anlamlar tespit edilebilmektedir.

"29 yaşında çocuğun ambulansa bindirilirken attığı çığlığı kimse unutmayacak. #direngezi"

"Kaybolan çocukları Divan otele götürüyor ordaki insanlar. Ailelerine ulaşabilirse bu bilgi çok iyi olur. #direngeziparkı"

"Cocuklari Divan oteline goturun lobisini acti.. take the kids to Divan Hotel opened their doors for us. #occupyturkey #occupygezi"

"Yanlış soru sorarsanız yanlış cevap alırsınız."Cocukların parkta ne işi var?" değil "Cocukların olduğu parka neden gaz atıldı?" #direngezi"

"Orada çocuk yok diyeler tıklayın Foto: reuters pic.twitter.com/g4dsTYWpGC #direngeziparkı"

Resim 14. Polis Müdahalesinde Yaralanan Çocuğa Ait Fotoğrafın Paylaşıldığı Tweet

Müdahalelerin şiddetli olduğu bilgisi tematik anlamda ön plana çıkarılarak eylemciler Twitter'dan destek çağrılarında bulunmuştur. Bu anlamdan üretilen tweet'ler çok sayıda paylaşılarak, yayılmıştır.

"İnsanım diyen herkesi bu şiddete karşı ses çıkarmaya çağırıyoruz. #direngezi #direngeziparkı"

"Gezi parkına müdahale olmuştur. Herkesi desteğe çağırıyoruz. Şiddeti durdurun! #direngeziparki #occupygezi"

"Yarın saat 16:00'da direnişçileri, kaybettiğimiz arkadaşlarımızı anmak için, yaşatmak için Taksim'e çağrıyoruz. #direngezi #direngeziparkı"

"Bu zulüm karşısında susanın "insanım" demesi, insanlığa hakarettir. #direngezi #occupygezi"

Şiddetin ölçülerinin orada bulunmayanlara aktarılabilmesi için, üretilen tweet'ler de çok sayıda retweet yapılmıştır. Eylemciler olanlardan herkesin haberdar olması için müdahaleler sırasında Twitter'ı kullanmaya devam etmiştir. Aynı zamanda polisin kullandığı tazyikli su ve gazdan etkilenen göstericilerin ne yapması gerektiğine dair

bilgiler verilmiştir. Anındalık özelliği ile olaylar sırasında göstericilerin birbirlerinden haberdar olması ve örgütlü hareket edebilmesine olanak sağlayan Twitter'ın Gezi Parkı olayları sırasında göstericiler için önemli bir iletişim aracı olduğu görülmektedir.

Sokaklarda protestolara devam eden göstericilerin yanı sıra evlerinden ya da iş yerlerinden olup biteni Twitter üzerinden takip eden destekçiler, polisin olmadığı ya da bir başka deyişle güvenli bölgeler, otellere ulaşarak, sokaktaki eylemcileri buralara yönlendirmiştir. Twitter üzerinden bu iletişim ağının kurulması, olaylar sırasında Twitter'ın önem kazanmasına ve Türkiye'deki popülaritesinin artmasına neden olmuştur.

"Divan Otelde "Maskelerimiz Kan Doldu" #direngezi pic.twitter.com/EkzEvv9ZT9"

"Değerli hekim arkadaşlar, doktorlar görevlerini yapamıyor. Revierler gazlanıyor. Destek olunuz! #direngeziparki #occupygezi"

"Polis hilton otelin icinde, herkesi tehtid ediyorlar #direngezi pic.twitter.com/zPcu8epQQB"

"Hatirlatma: Babylon Lounge'un kapilari gazdan etkilenen vatandaslarimiz icin açıktır #direngeziparkı"

"Doktorların uyarısı: Tomadan sıkılan asite maruz kalanlar t-shirtlerini değiştirip karbonatlı su ve bepanthen kullanmalı #direngezi"

"AKUT Ekibi Divan oteline doğru yola çıktı #direngezi #occupygezi"

"The Marmarma kapılarını açtı,insanları oraya yönlendirin! #direngeziseninleyiz #direngezi #occupygezi"

Önceki günlerde olduğu gibi bu tarihte de yaşananları geleneksel medyanın ekranlarına yansıtmadığına ilişkin tweet'ler paylaşılmaya devam etmiştir. Ancak burada diğer günlerden farklı olarak "kameraların polis tarafından müdahale yapılan bölgelere alınmadığı" yönünde içerik paylaşılmıştır. Bu bağlamda eylemciler medyaya hükümet tarafından sansür uygulandığı retoriğinden tweet'ler paylaşılmıştır. Bunun çözümü olarak da bireysel çekimlerle görüntülerin belgelenmesi sunulmuştur.

"Kameralar geziye alinmiyor!!!! Elindenizden geldigince foto cekin!! Belgeleyin #direngezi pic.twitter.com/AkvlPmz9Ip"

"Yabancı basın havadan çekim ilk saldırı anı Aerial view showing the amount of tear gas #OccupyGezi The police have pic.twitter.com/wcU2cbG7Qc"

Yaşananlardan ötürü AP Sosyalist Grup Başkanı Hannes Swoboda da "Ben sadece tekrarlayabilirim. Tayyip Erdoğan, barışçıl gösterilere yapılan polis saldırılarını durdur. Toplanma hakkı bir insanlık hakkıdır" anlamına gelen bir tweet yazmıştır. Bu tweet, Avrupa Parlamentosu'nun olayları tasvip etmediğini göstermektedir.

"I can only repeat: @RT_erdogan stop the police attacking a peaceful demonstration. The right of assembly is a human right #occupygezi"

16 Haziran tarihinde gösteriler İstanbul'un diğer bölgelerine de yayılmıştır. Kalabalık bir grup Boğaziçi Köprüsü'nden Taksim'e yürüyerek geçmiştir. Yine aynı gün Başbakan Erdoğan Milli İradeye Saygı mitinglerinin ikincisini Kazlıçeşme'de düzenlemiştir. Başbakan'ın mitingde ürettiği söylemler ülke çapında tartışmalara neden olmuştur. Özellikle "*Talimatı verdim Gezi temizlendi"* şeklindeki sözleri[42] Başbakan'a olan tepkileri arttırmıştır.

"Gezi parkı boşaltıldı, bu millete teslim edildi demiş.. Şu an parka girebilen var mı? #MilyonlarTaksime #direngezi #1MilyonBugünTaksime"

"Baskı operasyonuna dur diyecek Akp'li vekil! Vicdani reddini göster,istifa et, tarihe geç. Geç olmadan! #direngeziparkı #redhack RTRT!!!"

Gösterilerin İstanbul'un her semtinin üzerine Twitter üzerinden bilgilendirme, yardım isteklerinin yer aldığı tweet'ler çok sayıda kişi tarafından paylaşılmaya devam ettiği görülmektedir:

"Yok artik polis Beşiktaş'ta sokaga cikma yasagi var diye anons yapıyor.#AnadoluFaşizmeDireniyor #direngezi #diretaksim #REDHACK"

---

[42] http://www.ntv.com.tr/turkiye/turkiyenin-fotografi-burada,1f29uEeicE6mnP2OrRV-8w?_ref=infinite, http://bianet.org/bianet/siyaset/147876-basbakan-polise-mudahale-talimatini-ben-verdim

"Gözaltına alınırsanız ve size ait olmayan eşyalar size gösterilirse elinizle kontrol etmeyin, bakarak kontrol edin. #Occupygezi"

"Halasgargazi caddesinde topladigimiz onlarca insani kor eden plastik mermiler paylasin lutfen #RedHack #direngezi pic.twitter.com/JiIb85HQ7N"

"Dayanışma için. -Her apartmanın önüne poşet içinde ıslak havlu, temiz giysi, ayakkabı koyun. #direngezi"

"Pangaltı barikatlarında doktorlara sargı bezi, solüsyon, ağrı kesici ve gaz maskesi gerekmektedir. #direngezi"

"Osmanbey Baysungur sok. basindaki internet cafe revir haline getirildi! Kapilar acildi her apartmana girebilirsiniz @TheRedHack #direngezi"

15 Haziran tarihinde yapılan müdahalelerde polisin TOMA'lardan sıktığı suyun içinde asit bulunduğuna dair iddialar bulunmuştu. Bu iddiaların gerçek olduğu yönünde yazılan bir tweet 16 Haziran gününde en fazla paylaşılanlar arasında yer almıştır. Böylelikle olayların şeklinin ve şiddetin boyutunun değiştiğine yönünde söylem üretildiği görülmektedir.

"Türk Tabipler Birliği Genel Sekreteri: İnsanlara sıkılan su içinde asit olduğu ispatlandı. #direngezi"

Öte yandan Gezi eylemlerine destek veren Beşiktaş Çarşı taraftar grubu üyelerinin 22'sinin gözaltına alınmasından dolayı eylemcilerin Çarşı'ya destek tweet'leri yazdığı görülmüştür. Taksim Dayanışma'nın yazdığı destek mesajları bugün en fazla retweet yapılan söylemler arasında yer almıştır.

"Çarşının yanındayız! http://www.radikal.com.tr/turkiye/carsi_lideri_cem_yakiskan_gozaltinda-1137828 … #direngezi #direngezisenileyiz #dirençarşı"

"6 Haziran'da Çarşı'dan gelen teşekkür mektubu, Çarşı yalnız değildir! #direngezi #direngeziseninleyiz pic.twitter.com/ca4Q7H1SFO"

17 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı eylemlerinde zihinlerde yer etmiş pasif bir direniş olan "duran adam" eylemleri başlamıştır. Polis şiddetini protesto etmek için Erdem Gündüz isimli bir kişi AKM önünde konuşup, hareket etmeden ayakta durma eylemi başlattı. Gündüz'ün gerçekleştiği eyle bir süre sonra başka insanların da ona katılmasıyla devam etmiştir. Bu pasif direniş Twitter'dan #duranadam etiketiyle paylaşılmış, kısa bir süre sonra tüm ülke eylemden haberdar olarak destek vermeye başlamıştır.

"Durarak diren gezi yazmislar eskişehir'de #direngezi pic.twitter.com/A4djuBFEx"i

"Hepimizin Taksim Meydanında durmasına gerek yok.Kendi şehirlerimizde, sokaklarımızda duralım, fotoğrafını paylaşalım. #occupygezi #duranadam"

"Eskişehir'den yeni bir foto :) #direngezi #direneskisehir #duranadam @baskomsernevzat @firattanis @TheRedHack pic.twitter.com/cqirWs8VF1"

"Protestonun en kafa karıştıran, en sabır gerektiren seviyesi: Duran adam! Ultra pasif direnişin sembolü, Taksim'de! #direngezi"

"Duran adam Vuran adamı yener. #duranadam #direngezi"

"pic.twitter.com/1QnIKb1hN6 eylemsizlik en baba eylemdir. #occupygezi"

Resim 15. Duran Adam'ın Twitter'da Paylaşılan Fotoğrafı

17 Haziran tarihinde Twitter kullanıcılarının çektikleri fotoğrafları da ekleyerek tweet paylaşmaya devam ettikleri görülmüştür. Paylaşılan bu tweet'leri diğer kullanıcılar da retweet'leyerek yayılmasını sağlamıştır.

"(15:50) An itibariyle Istiklal'i kapattilar, metro calismiyor. via @bihtersancar #direngezi #redhack #HepimizçArşıyız pic.twitter.com/seiuALZoHa"

"An itibariyle taksim tunel #direngezi #direntaksim #theredhack #redhack pic.twitter.com/mGM23ws8hc"

Resim 16. Polisin Tarafından Kapatılan Bölgelerin Twitter'dan Duyurulmasına Örnek Tweet

18 Haziran 2013 tarihinde halk pek çok yerde ayakta durma eylemini sürdürmüştür. Durma eylemine ait fotoğraf kareleri #duranadam etiketiyle çok sayıda Twitter kullanıcısı tarafından paylaşılmaya devam etmiştir. Taksimde duran adam eylemi yapan 5 kişi gözaltına alınmıştır.[43]

"Çok anlamlı! Sivas Madımak Otel önü 03:25 #duranadam #direngezi #redhack #direnankara #direnizmir @barbarossansal pic.twitter.com/qreCVcTJSx"

"Her gün saat 20:00'da,olduğun yerde dur. Sadece 5 dakika! #direngezi #direnturkiye #duranadam pic.twitter.com/trlauxJHxZ @barbarossansal @yoncav"

"sabit durmak da gözaltı nedeni yürümek de. demek ki uçuyoruz .öyleyse herkes kartal her yer #çarşı #direngezi"

"Hrant Dink'in öldürüldüğü yerde duran adamlar! pic.twitter.com/afwVLvFVA1" #duranadam #occupygezi"

Gezi Parkı eylemleri ile aynı dönemde başlayan 2013 Brezilya protestolarını destekleyen tweet'ler, 18 Haziran günü 5 ana hashtag altında paylaşılarak Twitter'ın

[43] http://www.haberler.com/duran-adamlar-gozaltina-alindi-4741636-haberi/

gündeminde anlamlı bir yer ettiği görülmüştür. Eylemcilerin yaptıkları protestoya benzettikleri Brezilya protestolarını destekledikleri görülmüştür.

São Paulo-Brezilyadan mesaj var. "Hepimiz Taksimiz" #direntaksim #direngeziparki #occupygezi http://twitter.com/57UN/status/346989413747814400/photo/1pic.twitter.com/L4hNpXDAhp

#ResistBrazil #direngezi işte böyle / clowns vs real clowns pic.twitter.com/BSLJZOme20

#changebrazil we support you in Turkey! #duranadam #direnbrezilya #direngeziparkı pic.twitter.com/vGjeY4YD3q

19 Haziran 2013 tarihinde tüm Türkiye'de duran adam eylemleri devam etmiştir. Ankara ve Eskişehir'de ise eylemciler ve polis arasında çatışmalar sürmeye devam etmiştir. Occupy Wall Street hareketini başlatanlar ise Twitter hesaplarından paylaştıkları tweet'le Türkiye'de kullanılan göz yaşartıcı bomba kullanımına dikkat çekmiştir. Bu tweet dünyanın olayların 24. gününde Türkiye'de yaşananları izlemeye devam ettiklerini göstermektedir.

"130,000 tear gas canisters in 2 weeks. Think about that. #occupygezi #noteargas"

"Dün Eskişehir'de neler oldu biliyor musun? 1 kız, 4 polisten dayak yedi mesela. #direngeziparkı ama unutmadan diren!!!"

"Gezi Parkı Direnişi sırasında ve sonrasında maruz kaldığımız her türlü şiddetin "hukuksal takibi" için: http://gezihukuku.org/ #OccupyGezi"

20 Haziran 2013 günü eylemin 25. gününde Eskişehir ve Ankara'da olaylar sürerken, Başbakan Erdoğan'ın Akdeniz Oyunları açılışı töreni için gittiği Mersin'de de olaylar gün boyu sürmüştür. Twitter kullanıcıları bu tarihte yazdıkları tweet'lerinde Mersin'de yaşanan olaylara dair detayları paylaşmıştır. Ayrıca Yeniköy Parkı'ndaki Gezi parkı Forumu'na yapılan saldırı da Twitter'ın gündeminde yer etmiştir.

"Mersin Akdeniz Olimpiyatları'da bilet bulunamıyor ama stadın yarısı bomboş! Hayrola ? #direnmersin #direngezi pic.twitter.com/M78vxTEgqn"

"OdaTV: Mersin, Forum.. It's said that nearly 5 000 ppl are in the streets. #occupygezi #direnmersin #direngeziparki pic.twitter.com/Xlnfk4lYdT"

"Oha! Bir de Urfa'dan TOMA getirmişler Mersin'e..#direnmersin #direngezi pic.twitter.com/vLZB4WgpQh"

"Yeniköy'deki foruma faşist saldırı gerçekleşti. #direnyenikoy #direnankara #direnmersin #occupygezi #direngezi #direngeziparki"

"Bu gece fiziki ve psikolojik şiddete maruz kalanlar, http://www.gezihukuku.org adresine başvuruda bulunsunlar #direngeziparkı #direnyeniköy"

Twitter'da Gezi Parkı eylemleri süresince yapılan paylaşımların ağırlıklı olarak "polis şiddeti", "geleneksel medyanın oto sansürü ve "Başbakan Erdoğan'a eleştiriler"den oluştuğu tespit edilmiştir. Özellikle polis tarafından gerçekleştirilen müdahale anlarına ait görüntüler kullanıcılar tarafından fotoğraflanarak paylaşılmış ve çok sayıda kişinin paylaşılan bu tweet'leri retweet'lemek suretiyle olup bitenlerden birbirini haberdar ettiği görülmüştür.

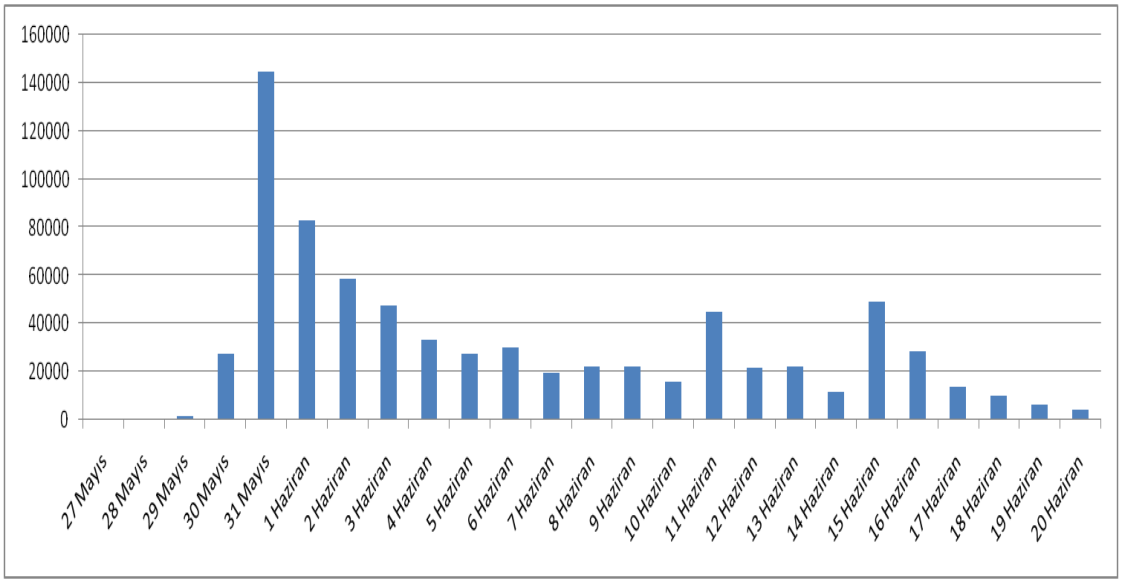
Öte yandan Twitter'da paylaşılan içeriklerin geleneksel medyanın söyleminden çok söylemediklerinden etkilendiği tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen bu sonucu İstanbul Bilgi Üniversitesi öğretim elemanları Esra Ercan Bilgiç e Zehra Kafkaslı'nın 3-4 Haziran 2013 tarihinde internet üzerinden yaptıkları araştırma da desteklemiştir. Araştırma kapsamında Gezi Parkı eylemcilerine yöneltilen "Hangi gerekçelerin gösterilere katılmalarında etkili olduğu" sorusuna verilen yanıtlar içinde "Başbakanın otoriter tavrının etkili olduğu (%92.4), Polisin uyguladığı orantısız gücün etkili olduğu (91.3), Demokratik hakların ihlal edilmesinin etkili olduğu (%91.1), Medyanın suskunluğunun etkili olduğu (%84.2)" ilk sıralarda yer almıştır (Kongar ve Küçükkaya, 2013: 31-32).

Bu bağlamda çalışma kapsamında incelenen tweet'lerin büyük bir kısmında medyanın tutumu, olayları yansıtma biçiminin eylemciler tarafından eleştirildiği görülmektedir. Medyanın tematik anlamda ön plana taşındığı mesajlarda "karşıt ve yandaş medya" ifadelerine rastlanmıştır. Böylelikle eylemciler olaylar süresince Twitter'ı güvenilir haber kaynağı olarak kullanmıştır.

KONDA Araştırma ve Danışmanlık Şirketi'nin 5 Haziran 2014 tarihli Gezi Raporu da haber kaynaklarının insanların algısını belirlemede ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Olayları sosyal medya ve internet üzerinden takip edenlerin daha çok polisin tutumunu eleştiren bir tavır sergiledikleri belirlenmiştir. [44] Bu çalışma kapsamında da araştırmaya dahil olan Twitter kullanıcılarının 27 Mayıs 2013- 20 Haziran 2013 tarihleri arasındaki 25 günlük süreçte paylaştıkları tweet'lerde üretilen ana temanın "polis şiddeti" olduğu tespit edilmiştir. İncelenen zaman diliminde polis müdahalesinin yoğun yaşandığı tarihlerde tweet paylaşımının da arttığı tespit edilmiştir. 157'e bakıldığında 31 Mayıs, 11 Haziran ve 15 Haziran tarihlerinde diğer günlere nazaran anlamlı bir artış görülmektedir.

30 Mayıs'ı 31 Mayıs tarihine bağlayan gece Gezi Parkı'nda nöbet tutan gruba yapılan polis müdahalesi ve çadırların yakılması, tüm ülkenin gözlerini Gezi Parkı'na çevirmiştir. İncelenen 25 günlük zaman diliminde en fazla bu tarihte tweet paylaşıldığı tespit edilmiştir. 11 Haziran tarihinde polis Taksim Meydanı'na yeniden müdahaleye başlamıştır. 15 Haziran günü ise Gezi Parkı ve Taksim Meydanı polis müdahalesiyle boşaltılmış, gösteriler İstanbul'un tüm semtlerine yayılmıştır. Polis müdahalelerinin arttığı bu 3 günde, paylaşılan tweet sayılarında da artış olduğu görülmüştür.

Tablo 157. Türkiye Geneli Tweet İstatistiği

[44] http://www.konda.com.tr/tr/raporlar/KONDA_GeziRaporu2014.pdf

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yaşamış olduğumuz çağda televizyon kanalı sayısı ne kadar artmışsa içerikler de bir o kadar tek tipleşmiştir. Kitle iletişim araçları özellikle ekonomi-politik kaygıları sebebiyle araştırmacı haber yapmaktan kaçınarak, ajans haberciliğine geçiş yapmıştır. Ekonomi-politik kaygıların yanı sıra ideolojik eksende de inandığı değerlere dair kanaati güçlendirmek isteyen kitle iletişim araçları bu doğrultuda "taraflı" haberler üretmektedir. Böyle bir ortamda aynı olayın farklı kanallarda, farklı söylemlerde üretildiğine şahit olunmaktadır.

Öte yandan internetin durmak bilmeyen gelişimiyle haber içeriği tüketen izleyici/okuyucu kitlenin, üretici tarafına geçmesiyle birlikte yeni dönem bir medya tipi ortaya çıkmıştır. Web 2.0 teknolojisinin kullanıcıların etkileşimine izin vermesiyle birlikte neredeyse her birey içerik üretmeye başlamıştır. Facebook, Twitter gibi sosyal ağ kullanıcıları, kullanmış oldukları akıllı telefonlardan, o an şahit oldukları olumlu ya da olumsuz bir şeye ait görüntüyü yine bu ağlardan üzerinden tüm dünyaya açık bir şekilde paylaşmaktadır. İnternetin bu denli güçlü olduğu bir çağda geleneksel medyanın gerçeği yansıtmadığını savunanlar alternatif medyaya yönelimini sürdürmektedir.

Habercilik anlamında Twitter, popülaritesi ve kullanıcı sayısı daha çok olan Facebook'tan güçlü durumdadır. Twitter'ın tanıdık ve arkadaşla sınırlı olmayan takipçisi ve hashtag denen genele hitaben gruplama sistemi, Twitter'ı alternatif habercilik konusunda önemli bir alan haline getirmektedir. Bugün birçok gazete ve televizyon Twitter'ın bu rolünü kabul etmiştir. Ana haber bültenlerine bakıldığında neredeyse hepsinde "Whatsapp İhbar Hattı", "Twitter'dan iletişim" gibi bölümler dikkat çekmektedir. Geleneksel medyada yayınlanan yalan ya da yanlış haberlere sosyal medya üzerinden anında müdahalede bulunulabilmesi, sosyal medyaya bir nevi denetim mekanizması misyonu yüklemiştir. Bu yönüyle sosyal medyanın, kitle iletişim araçları üzerinden bir yaptırımı olduğunu söylemek mümkündür.

Türkiye'de de alternatif medya savunucuları tıpkı geleneksel medyanın tarafsızlık, gerçeklik ve dengelilik gibi ilkelerinin tarihin tozlu raflarında gizlendiğine inanmaktadır. İşte bu anlamda alternatif medya çağın harikası olan "eş zamanlılık" özelliği ile hıza karşı savaşarak Gezi Parkı olaylarında sosyal ağlar üzerinden on

binlerin aynı anda iletişim kurmasına izin vermiştir. Bu anlamda Türkiye'nin alternatif medya kullanımında hem Twitter'ın hem de Gezi Parkı olaylarının önemli bir yeri bulunmaktadır. Toplumun hemen hemen her kesimi Gezi Parkı olaylarında Twitter kullanmaya başlamıştır. Bu çalışmada hem alternatif medyaya örnek olarak seçilen Twitter'ın hem de Türk gazete ve televizyon haberciliğinin söylemsel pratiklerini tespit edebilmek için Gezi Parkı olayları seçilmiştir. Aynı konunun farklı mecralarda nasıl ele alındığını tespit edebilmek için eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Ancak öncelikle çalışmada tespit eden verilerin nitel sonucunu ortaya koymak amacıyla içerik analizi yapılması uygun görülmüştür.

İçerik analizi sonucunda Gezi Parkı olaylarıyla ilgili Sabah 478, Hürriyet 720, Cumhuriyet 1.328 ve Yeni Şafak 710 olmak üzere toplam 3.236 gazete haberi yayınlandığı tespit edilmiştir. Bu haberler içinde aynı olaylar farklı temsiller üzerinden tanımlanmıştır. Örneğin Hürriyet içinde Twitter kelimesi geçen 15 habere yer vermiştir ve bu haberlerde Twitter'ı olumlayan bir söylem üretmiştir. Yeni Şafak'da ise Twitter kelimesinin yer aldığı 13 haber üretilmiştir. Bu haberlerde ise Twitter'ın olumsuzluğu ön plana çıkarıldığı tespit edilmiştir. Yine içinde "demokrasi" kelimesinin geçtiği 33 haberden 12'si Cumhuriyet'te yer almıştır. Cumhuriyet'te yayınlanan bu haberlerin "Gezi Parkı'nın demokrasi arayışı" olduğu anlamından üretildiği gözlenmiştir. Bunun tam tersi olarak Yeni Şafak'ta yayınlanan haberlerin "Türkiye'nin demokratik bir ülke olduğu" anlamından inşa edildiği tespit edilmiştir. Böylelikle aynı konunun farklı ideolojiye sahip gazetelerde birbirinin tam tersi retoriksel kurgularda üretildiği elde edilen bulgular arasında yer almıştır.

Hem içerik analizinden hem de eleştirel söylem analizinden elde edilen veriler ışığında Sabah gazetesinin, birinci sayfadan yayınlanan haberlerin çoğunluğunun egemen söylem tarafından üretilen açıklamalardan oluştuğu tespit edilmiştir. *"Buldozerli Vandalizm"*, "*Hatay'daki ölüm nedeni kurşun değil"*, "*Bu mu masum eylem?"* "*Çevreci kardeşler gelin konuşalım"* ve "*Demokrasimiz yapılan saldırıdan yara almadı"* başlıklı haberler bu duruma örnek teşkil etmektedir. Gazetenin iktidar tarafından üretilen söyleme ait haberlere, muhalefet kanadından üretilen haberlere oranla daha fazla yer verildiği görülmüştür. Bu anlamda Sabah'ın profesyonel yansızlık, nesnellik gibi profesyonel gazetecilik normlarını ihlal ettiği tespit edilmiştir. Gezi Parkı

eylem ve eylemcilerini olumsuzlayan haberlere ait başlıkların büyük harf veya tırnak işaretiyle kullanması da nesnellik unsurunun ihlal edildiğini gösteren bir başka belirteçtir. van Dijk (1988) bu tarz uygulamaların haberdeki nesnellik, dengelilik ve tarafsızlığı ortadan kaldırdığına dikkat çekmiştir. Tüm bu veriler sonucunda Sabah gazetesinin iktidar yanlısı bir söylem ürettiği tespit edilmiştir.

Hürriyet gazetesinin ise her iki analiz sonucunda Gezi Parkı'yla ilgili sorunsalının "polis şiddeti" olduğu tespit edilmiştir. Polisin orantısız güç kullanmasını eleştiren gazete, "*Eli sopalı polis mi olur",* "*Yakma Timi açığa alındı"* gibi haberlerde de görüldüğü gibi olayların en önemli aktörü olan eylemcilerden yana bir tutum sergilemiştir. Olaylarda önemli bir diğer aktör Başbakan'ın söylemleri ise gazetede yorumsuz bir dille yayınlanmıştır. Bu anlamda gazetenin sadece polis müdahalelerini eleştirildiği tespit edilmiştir. İncelenen diğer gazetelere göre Hürriyet gazetesinin eşitlik ilkesine en çok uyan gazete olduğu görülmüştür ancak polis ve eylemcileri konu edinen haberlerinde tarafsız bir yayın politikası benimsemediği tespit edilmiştir. Hürriyet gazetesinin Gezi Parkı konulu haberlerini eylemcilerden yana yapılandırması nesnellik ölçütlerini ihlal ettiğini göstermektedir.

Yeni Şafak gazetesi, Gezi Parkı konulu haberleri mevcut olan iktidar yanlısı ideolojisini güçlendirerek üretmiştir. Birinci sayfadan yayınladığı haberlerinde genellikle Başbakan'ın açıklamaları yer almıştır. Gazete iktidarın yayın organı gibi olayları haberleştirmiştir. "*Erdoğan'ı kimseye yedirmeyiz" ve* "*Özgürlükler güvencede"* başlıklı haberler gazetenin söz konusu tutumuna örnek teşkil etmektedir. Yine gazetenin, polisin özne olduğu haberlerini, polise yöneltilen eleştirilerin dozunu azaltabilmek amacıyla ürettiği gözlenmiştir. Bu noktada eylemcilerin suçlu, polisin ise masum olarak tanımlandığı haberler yayınlanmıştır. Gazete yine özellikle dönemin Başbakan'ı Erdoğan'ın da olaylar sırasında sıklıkla dile getirdiği şekilde Gezi Parkı eylemlerini "faiz lobisinin" ve "İslam karşıtı ülkelerin" planladığı bir eylem olarak tanımlanmıştır. Gazete, "*Yalan rüzgarı",* "*Provokasyon kuşu devrede",* "*Twitter'dan gaz"* gibi haberlerde de görüldüğü gibi Twitter'ı örgüt olarak sunmuştur. Özellikle Twitter'ın provokasyon aracı olduğu şeklinde ürettiği haberlerinin yanı sıra Yeni Şafak'ta Gezi Parkı'ndan yana olan herkes düşmanmış gibi aktarılmıştır. Bu anlamda gazetenin Gezi Parkı olayları kapsamında ürettiği haberlerin nesnellikten hayli uzak olduğu gözlenmiştir.

Gezi Parkı olaylarıyla ilgili en fazla haber yayınlayan Cumhuriyet ise Yeni Şafak'ın tam tersi bir tarafta yer alarak eylemciler lehine söylemini üretmiştir. Araştırmaya dahil olan 1.328 haberin neredeyse tümünde benzer yani eylemcilerden yana bir söylem gözlenmiştir. Gazete, genelinde hükümet özelinde ise Recep Tayyip Erdoğan'a karşı muhalif bir çizgide yayınlarını sürdürmektedir. Bu ideolojik duruşu, Gezi Parkı olaylarında da devam etmiştir. İncelenen haber başlıklarında gazete yayınlanan Gezi Parkı konulu haberlerin hepsinde dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ı ve AK Parti hükümetini hedef alan ifadeler tespit edilmiştir. *"Öfkesi 'sınırı'ı aştı"*, "*Vicdansız emir"*, "*Düşmana saldırır gibi", "Halk baskıya ve zulme direniyor"* ve "*Polis ve jandarma terörü"* başlıklı haberler, bu ifadelere örnektir. Gazete genel anlamda Gezi Parkı eylemlerini, demokrasinin savunucusu olarak sunmuş ve bir "direniş" olarak tanımlamıştır. İnşa edilen haberler de "direniş" ruhundan yapılandırılmıştır. Böyle bir ön kabulden hareketle haberlerini üreten Cumhuriyet, nesnellik sınavında başarısız olmuştur. Gazetenin benimsediği tarafgirli yayın politikası, nesnelliğin yanında objektiflik gibi diğer profesyonel gazetecilik normlarının da hiçe sayıldığını göstermiştir. Muhalif duruşuyla bilinen gazete, Gezi Parkı olaylarını AK Parti hükümetinden kurtuluş olarak görmüş ve olaylara ait haberlerini inşa ederken bu anlam üzerinden retoriğini kurgulamıştır.

Gazetelere benzer bir sonuç TV Kanallarında gözlenmiştir. Farklı ideolojik duruşu olan kanallar olayları kendi inanışları çerçevesinde üretmiştir. Çalışmada, örnekleme dahil olan TV kanallarının olayları görüntüleme tarzlarının dahi farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Tek başına bu sonuç dahi, çalışmaya örnek olan kanalların Gezi Parkı olaylarında nesnellikten uzak bir yayın politikası sergilediklerine işaret etmektedir. Kameranın çekim açılarına göre görüntüye çeşitli anlamlar yükleyebileceğini Hall, *The Work of Representation* (Temsilin İşleyişi) isimli çalışmasında ayrıntılı olarak ele almıştır. Hall, bu çalışmasında "görsel dilin dünya hakkında hazırda orada olan bir gerçeği mi yansıttığı yoksa dünya hakkında anlamlar üreterek mi temsil ettiği" sorunsalına vurgu yapmaktadır. Yine bu çalışmada açıklanan inşacı yaklaşıma göre anlam, şeylerin kurdukları ilişkide yani şeylerin kendilerinin belirleyici olmadığı ancak bireyin istencinin de etkin olduğu bir ilişkide aranmalıdır. Bu noktada bireyin istenci de önemlidir çünkü bu istenç kültürün dili içerisinde inşa olmaktadır (Hall, 1997: 7,25). Böylelikle kameraman ya da fotoğrafçı kendi ideolojik ve sosyo-kültürel belirlenimleri

doğrultusunda yorumladığı görüntüyü izleyicilere aktarmaktadır. Yapılan söylem analizi sonucunda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. ATV, polise taş atan eylemcilerin görüntüsünü ekrana getirirken Kanal D, tazyikli su ve gaz bombası atan polis görüntülerine yer vermiştir.

Gazetelerin ideolojik duruşu nasıl söylemlerine yansıyorsa bu duruşun sayfa yapılarına da yansıdığı tespit edilmiştir. Örneğin Yeni Şafak Başbakan'ın merkezine yerleştirildiği haberleri manşetten ve büyük puntolarla verirken, muhalefete ait söylemleri ise oldukça küçük çoğu zaman iç sayfalardan vermiştir. Aynı durum yer değiştirerek Cumhuriyet gazetesinde de gözlenmiştir. Gazeteler önemsedikleri ya da önemsenmesini istedikleri meselelere birinci sayfadan ve geniş bir alandan vermektedirler. Televizyonlarda da benzer bir durum gözlenmektedir. İncelenen sürede kanallar Ana Haber Bültenlerinde Gezi Parkı konulu haberlere yer verirken, sahip oldukları ideolojik çizgi ekseninde bu haberlere zaman ayırmışlardır. Ya da duyulması istedikleri sesi aktarmış, kendilerine göre cırtlak olan seslere ise hiç yer vermemişlerdir.

Örneğin ATV, olayların başladığı ilk günlerde yorumsuz bir üslupla olayları aktarmaya çalışmıştır. Eylemcileri de herhangi bir kategoriye koymadan "*Nöbet eylemi yapanlar"* şeklinde açıklama yoluna gitmiştir. İktidar yanlısı olan kanal Hükümetin olaylara olan bakışı netleştikten sonra özellikle 1 Haziran tarihinden itibaren "eylemcilerin saldırıya geçmediği sürece polisin herhangi bir müdahalede bulunmadığı" mesajını içeren haberler yayınlanmaya başlamıştır. Bundan sonraki zaman aralığında da bu tema üzerinden haberlerini kurgulayan ATV'nin genellikle egemen söylemi birincil haber kaynağı olarak kullandığı tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında incelenen günlerde, ATV'nin eylemcilere nadir mikrofon uzattığı yine elde edilen bulgular arasındadır. Olayların ilerleyen günlerinde ise kanal eylemcileri iki farklı kategoride tanımlamaya başlamıştır. Bu tanımlara göre bir takım masum eylemci ve provokatör ayrımı yapılmıştır.

"Bazı yasadışı sol grup üyeleri bir köşeye sıkıştırdıkları polis ekibine taşlarla saldırdı", "Eyleme katılan bir grup diğerini protesto etti." ifadelerinde de görüldüğü gibi iki farklı eylemci profili çizilmiştir. ATV'nin Gezi Parkı olaylarını detaylandırdığı haberlerinde muhalefet kanadından üretilen söylemlere, hükümete nazaran çok daha az yer verdiği elde edilen bulgular içindedir. Bu anlamda ATV, Gezi Parkı konulu

haberlerinde gazetecilik normlarından eşitliği göz ardı etmiştir. Yine bu çerçevede polis ve eylemciler cephesinden yapılandırdığı haberlerinde de benzer bir tablo gözlenmiştir. Tüm günler birlikte ele alındığında ise ATV'nin Gezi Parkı konulu haberlerinin retoriğini "Provokatörlerin ülkenin huzurunu bozmaya çalıştığı" anlamından yapılandırmaya çalıştığı tespit edilmiştir.

Kanal D'de yayınlanan haberlerin geneli eylemcileri destekleyen söylemlerle üretilmiştir. Özellikle ürettiği haberlerde polis müdahalelerini eleştiren kanal, "polisin; çocuk, kadın gözetmeksizin herkese şiddet uyguladığı" anlamından haberlerinin retoriğini kurmuştur. "*Polis eylemcileri sığındıkları kafede bile gaza, suya boğdu. Hatta odun, cop kullandı."* gibi ifadelerle polisin şiddet yanlısı olduğu vurgulanmıştır. Muhalif bir söylem üreterek CHP'nin olaylarla ilgili açıklamalarını tematik anlamda ön plana çıkaran kanal, iktidarın açıklamalarından kendi görüşünü destekleyecek ifadeleri de başlığa taşımıştır. Başbakan Erdoğan'ın "*Aşırı gaz kullanıldı"* ifadesinde olduğu gibi Başbakan'ın eylemleri eleştiren tüm açıklamaları görmezden gelinerek, bu açıklaması başlıkta kullanılmıştır. Yine benzer bir şekilde Kadir Topbaş'ın *"Çıkardığımız dersler var", "Yeterince bilgilendirmedik…"* ve Bülent Arınç'ın "*Aşırı gaz kullanıldı", "Eylemler meşrudur" ve "Gaz kullanımı çığırından çıkardı"* açıklamalarının başlığa taşınması bu duruma örnek teşkil etmektedir.

Haber analizlerinde eleştirel söylem analizinin tercih edilmesindeki en önemli nokta kelimelerin içine gizlenmiş ideolojileri açığa çıkarıyor olmasıdır. Çalışma kapsamında televizyon kanallarında gerekse gazetelerde, tüm medya organlarının kendi ideolojik duruşlarını destekleyecek söylemleri ön plana çıkardıkları hatta mevcut görüşlerini doğrulayacak tanık ya da uzmanlara bilinçli tercihler sonucunda ekranlarına ya da gazete sayfalarına taşıdıkları gözlenmiştir.

Nasıl ki Milli İradeye Saygı Mitingi'nde ATV, mitinge gelenlerle röportaj yapmışsa Kanal D de haberlerinde eylemcilerle yaptığı röportajlara yer vermiştir. Söz konusu bu durum haberlerin yönünün bilinçli tercihler ya da editoryal belirlenimler sonucunda oluşturulduğunu göstermektedir. Bu bağlamda Kanal D'nin ürettiği haberleri, sahip olduğu ideolojik düşünceler ekseninde kurguladığı görülmektedir. Başbakan'ın toplumu ötekileştiren söylemler ürettiği ve Gezi Parkı eylemcilerinin demokratik haklarına sahip çıkmak isteyen özgürlük savunucuları olduğu inancı, her defasında bu haberlerin dilinin

içine serpiştirilerek izleyicilere aktarılmıştır. İncelenen tüm günler birlikte ele alındığında ise Kanal D'nin Gezi Parkı eylemlerini "Özgürlük Mücadelesi" anlamından ürettiği tespit edilmiştir.

Çalışmada incelenen tematik bir haber kanalı olan NTV, Gezi Parkı olaylarının gelişmeye başladığı 31 Mayıs 2013 tarihinde başka programlara yer vermesi nedeniyle eleştiri oklarının hedefine girmiştir. Bunu takiben 1 Haziran 2013 tarihinde NTV'nin Maslak'taki binası önünde yaklaşık 3 bin öğrenci oturma eylemi yapmıştır. Bu sebeple Gezi Parkı olaylarında NTV hakkında özellikle sosyal medyada çok sayıda eleştiri yer almıştır. Kanalın olaya yer vermeye başladıktan sonra da eleştirilmeye devam edilmesinin önemli bir nedeni, kameraların polisin yanında durarak çekim yapmasıdır. Her ne kadar polisin sert müdahale ettiğine yer verilse de müdahale edilen taraf olan eylemcilere ait görüntüler ekrana yansıtılmamıştır. Dursun'un (2001: 183) dediği gibi sözel söylemlerle, görsel söylemlerin bir arada eklemlenme biçimleri ideolojik düzenlemelerden oluşmaktadır. Bunu da kameranın çerçevesinden nelerin dışlandığı, nelerin gösterildiği belirlemektedir. Bu bağlamda NTV'nin olayların ilk günlerinde tercih ettiği bu tutum, eylemciler tarafından eleştirilmesine neden olmuştur.

Gezi Parkı olaylarında yaşanan ülke çapındaki genel huzursuzluk ortamının "Polis ve göstericiler"den "Başbakan ve göstericiler"e doğru kaymasıyla birlikte NTV de dönem dönem Başbakan Erdoğan'ın açıklamalarını eleştirerek yorumlamıştır. Ancak yine de NTV olayların görüntülerini aktarırken benimsediği "üzerini kapatma" ya da "görmezden gelme" politikalarını sürdürmeye devam etmiştir. Özellikle Oğuz Haksever'in sunduğu akşam haberlerinde fon olarak pankartlarla dolu olan Atatürk Kültür Merkezi (AKM) seçilmiştir. Ancak stüdyo AKM binasındaki "*Kes sesini Tayyip"* yazan pankartı sansürleyip "Tayyip" kısmını çıkarmıştır. Bu olay Twitter'da oldukça tepki görmüştür.

Öte yandan NTV'nin bu tutumu sadece göstericiler tarafından değil çalışanları tarafından da eleştirilmiştir. Eylemcilere yer verilmedikleri için açıklama yapıp özür dileyen Doğuş Yayın Grubu CEO'su Cem Aydın, 13 Haziran 2013 tarihinde Gezi Parkı protestoları sırasında kanalın uyguladığı sansürlü haberler nedeniyle istifa etmiştir. Aynı sebepten ötürü Haziran ayı içinde NTV'de istifalar devam etmiştir. Gerek bu istifalar gerekse yapılan eleştiriler etkisiyle kanal, 15 Haziran tarihinde haberlerinde polis şiddetini eleştirmeye

başlamıştır. 15 Haziran 2013 tarihinde AKM ve Taksim Meydanı'na yapılan operasyonlara ait haberlerde söz konusu değişen tutum gözlenmiştir.

"Revirler yıkıldı, yaralı eylemcileri tedavi eden doktorlar kelepçelenerek gözaltına alındı.", "Taksim'e büyük kuşatma" gibi söylemlerde polise yapılan eleştiri tespit edilmiştir. Haberlerinde yorumdan uzak duran NTV'nin olayların temel aktörü olan eylemcileri görmezden gelmesi, eşitlik ilkesini yok saydığına işaret etmektedir. Öte yandan kanal, incelenen diğer televizyon kanallarına göre daha tarafsız yayın yapsa dahi yaşanan sorunları görmezden gelerek daha çok olayların sebep verdiği siyasi tartışmaları ön plana çıkarmıştır. Bu anlamda NTV'nin temel yayın ilkesi olan haberciliği Gezi Parkı olayları süresince tam anlamıyla yerine getiremediği tespit edilmiştir.

Çalışmada incelenen tweet'lerde ise 140 karakterlik kısa, bireysel haberlerin üretilmesine izin veren Twitter'da üretilen söylemlerin alışılagelmiş medya söyleminden oldukça farklı olduğu görülmüştür. "Direniş" ruhundan hareket eden alternatif medyanın toplumsal hareketlerle derin bir bağı bulunmaktadır. Bu bağlamda alternatif bir haber medyası olarak kullanılan Twitter, aynı amaçlar altında toplanarak toplumsal hareketlere dahil olan insanların birbirleriyle iletişim kurmasına ve/veya egemen söylemlere karşı üretilen muhalif seslerin yükselmesine izin vermektedir. Gezi Parkı eylemlerinde de Twitter, geleneksel medyaya alternatif bir haber medyası olarak işlev görmüştür.

Çalışmada incelenen gazete ve televizyon haberleri iktidar tarafından meşrulaştırılmak istenen söylemlerin yanında ya da karşısındaki görüşlerden üretilirken; Twitter'da üretilen söylemler, ana akım medyanın inşa ettiği haberlere karşı toplumsal muhalefet ekseninde "direniş" ruhundan yapılandırılmıştır. Bu direniş ruhunun polis ve medyaya olan eleştirilerin yanında Başbakan'ın eylemcilere karşı ürettiği söylemleri de hedef aldığı görülmüştür. Özellikle Başbakan'ın "%50'yi evlerinde zor tutuyorum" ve "Üç beş çapulcu" sözleri üzerine hükümet politikalarını eleştiren tweet'ler Başbakan'ı eleştiren tweet'lere dönüşmüştür.

Medya eleştirilerinin Twitter söyleminin merkezi haline gelmesinin en büyük nedenlerinden biri haberin sermaye gruplarının metası haline geldiği düşüncesidir.

Haberin manevi doğasından çıkıp maddi bir kalıba büründüğünü savunan eylemciler, seslerini duyurabilmek amacıyla Twitter'ı içinde bulundukları toplumsal hareketin haber kaynağı haline getirmişlerdir. Bu bağlamda televizyon ya da gazetelerden yaşananları takip etmek isteyenlerin gerçeklerden haberdar olabilmeleri için uluslararası kanalları izlemeleri gerektiği yönünde eleştirel söylemler üretilmiştir.

Genel anlamda Gezi olaylarında Twitter üzerinden yapılandırılan söylemler, durum tanımı yaparak olayları belirlemiş ve kimi zaman ön plana çıkarmıştır. Kullanıcılar yazdıkları tweet'lerle an be an bulundukları ortamda yaşananları ya da ihtiyaçları paylaşarak büyük bir "toplumsal dayanışma" ağı kurmuştur. Gazete ve televizyonlar ise bu olayları kendi ideolojik süzgeçlerinden geçirerek yorumlarda bulunmuşlardır. Twitter'da üretilen söylemlerin içinden seçilerek en fazla paylaşılan tweet'lerde siyasi içeriklere neredeyse hiç rastlanmamıştır. Bu bağlamda Twitter, Gezi Parkı eylemleri çevresinde "direniş" ruhundan hareket eden apolitik toplumsal eylem etrafında toplanan muhalif seslerin haberleşme aracı olmuştur.

Sosyal ağların, medyanın gerek ekonomik gerekse ideolojik kaygılarla çok sesliliğin sesi olma özelliğini kaybettiği düşüncesinden hareketle alternatif medya olma özelliğine yapılan vurgular artmıştır. Bu anlamda sosyal ağların, halkın sesini aktardığını kabul eden kitlenin sayısı da aynı oranda artmıştır. Gezi Parkı olaylarının tüm ülkeye yayılmasında sosyal medya üzerinden büyük kitlelerin etkileşim kurmasının önemli payı olmuştur. Bu süreçte incelenen tweet'lerde elde edilen bulgular arasında, kitlelerin etkileşiminin sağlanmasında ünlü kişilerin (oyuncu, sanatçı, yazar, sporcu, vb.) etkili olduğu gözlenmiştir. Özellikle bu kişilerin Gezi Parkı'na bizzat giderek yazdıkları tweet'ler binlerce kişi tarafından paylaşılmıştır. Zira çalışmada incelenen 30 günlük süreçte oyuncu Mehmet Ali Alabora'nın "*Mesele sadece Gezi Parkı değil arkadaş, sen hala anlamadın mı? Hadi gel. #direngeziparkı"* şeklindeki tweet'i 21.513 kişi tarafından Retweet'lenmiş ve yine aynı tweet'i 5.651 kişi beğenmiştir. Alabora'ya ait söz konusu bu tweet, çalışmada incelenen tweet'ler arasında en çok paylaşılan tweet olmuştur. Yine futbolcu Sneijder, yazar Ece Temelkuran ve basketbolcu Mehmet Okur'un Gezi Parkı'yla ilgili yazdıkları tweet'leri incelenen süreçte en fazla paylaşılan 10 tweet içinde yer almıştır.

Bu anlamda sosyal medya üzerinden duyurulan ve ülkenin tamamını etkilemesi bakımından Türkiye'de gerçekleşen en büyük toplumsal hareket olarak nitelendirilen Gezi Parkı eylemlerinde ünlülerin, kamuoyu aktörleri olarak işlev gördüğü elde edilen bulgular arasında yer almıştır. Bu süreçte geleneksel medyanın kamuouyunu şeffaf bir şekilde bilgilendirmediği yönünde eleştirilmesi de sosyal medyaya olan ilgiyi artırmıştır ve alternatif bir haber medyası olarak tanımlanan Twitter, özgür basın olarak gösterilmiştir. Zira incelenen tweet'lerde sıklıkla "medya yayın vermiyor, fotoğraf çekin paylaşın" şeklindeki söylemler tespit edilmiştir.

Öte yandan geleneksel medya, haberlerin üretiminde zaman sınırı olduğu için, olayları aktarmada sosyal medyanın gerisinde kalmıştır. Bu durum ise geleneksel medyanın olaylara yönelik gündemini sosyal medyanın belirlemesine neden olmuştur. Sosyal medya, her an her ortamda bilgilerin paylaşılmasına izin vermektedir. Ancak sosyal medyanın özgür bir medya ortamı olabilmesine izin veren denetim mekanizmasına tabi olmayan yapısı çeşitli sıkıntılara da neden olmaktadır. Gezi Parkı olayları sırasında gerçeği yansıtmayan, yalan olaylar da paylaşılarak, halka dezenformasyon aktarılmıştır. Dolayısıyla "alternatif medyanın basın özgürlüğüne çözüp olup, olmadığı" sorusunun halen cevaplanamadığı görülmektedir.

Gezi Parkı eylemlerinde bu denli önemli bir rol yüklenen Twitter, siyasilerin de gündemine girmiştir. Bunun yanı sıra televizyon haberleri ve gazete haberlerinde de Twitter'a yer verildiği gözlenmiştir. Bu bağlamda egemen söylemi meşrulaştırmak isteyen yayın organları Twitter'ı eleştirirken, muhalif bir yayın politikası benimseyenlerin ise Twitter'ın özgürlüğüne vurgu yaptığı tespit edilmiştir. Twitter'ın söyleminin yönünü ise polis müdahaleleri ve dönemin Başbakan'ı Erdoğan'ın açıklamaları şekillendirmiştir. Özellikle polis müdahalesinin olduğu günlerde Tweet paylaşımında artış olduğu dikkat çekmiştir.

Alternatif bir haber medyası olarak Twitter'ın alışılagelen habercilikten başka bir formda habercilik yaptığı çalışmada elde edilen en önemli sonuçlar arasında yer almaktadır. Ağaçları korumak için başlayan küçük bir eylemin bir anda tüm ülkeye yayılması şüphesiz tesadüf değildir. Burada sosyal medyanın 'haberdar etme' özelliği etkisini göstererek, tüm gözlerin alternatif medyaya çevrilmesine neden olmuştur. Kısık muhalif sesleri bütünleştirerek, Gezi Parkı olaylarında çığlığa dönüştüren Twitter'da yer

alan hashtag'ler geleneksel medyanın ve dolayısıyla siyasetin gündemini belirlemiştir. Bu süreçte iktidar yanlısı basın Twitter'ı lanetlemiş, muhalif basın ise göklere çıkarmıştır. Her iki durumda da Twitter'ın Gezi Parkı olaylarındaki etkisine işaret etmektedir. Ancak bu süreçte ortaya çıkan en büyük sorun 140 karakterlik haberlerin denetlenememesi olmuştur.

Öte yandan insanoğlu, doğumundan ölümüne kadar etkileşim içinde olduğu insanlar, gruplar en çok da kitle iletişim araçları sayesinde dünyanın geri kalanı hakkında bilgi edinmektedir. Toplumsal olarak oluşturulan inançlar toplumsal bellek denilecek şeyi oluşturur ve sosyo-kültürel bilgi de toplumsal bellekteki zihinsel temsillerin ana sistemidir (van Dijk, 2003: 22). Bu anlamda Gezi Parkı olaylarını televizyon, gazete ve Twitter'dan takip eden bireylerin düşüncesinin haberlere ulaştıkları araç sayesinde şekillendiğini söylemek mümkündür. Bir başka açıdan ise bu bireylerin mevcut düşüncelerini onaylayacak araçları tercih etmiş olması da olası bir sonuçtur.

Bu sonuçtan hareketle; Gezi Parkı olaylarına benzer bir toplumsal harekete ait haberleri inceleyecek olan araştırmacıların, saha çalışması yapması tavsiye edilmektedir. Bu saha çalışması sayesinde Twitter'ın/sosyal ağların haber medyası olarak etkisi tespit edilebilecektir.

Böylelikle haberlerin edinildiği kaynağın, kişilerin mevcut inanışlarını değiştirip değiştirmediği ya da kişilerin, mevcut inanışlarını onaylayacak iletişim araçlarından bu tarz toplumsal hareketleri takip edip etmediği ortaya çıkarılabilecektir.

KAYNAKÇA

Adaklı, G. (2009). "Gazetecilik Etiğini Belirleyen Yapısal Unsurlar: Mülkiyet ve Kontrol Sorunu", *Televizyon Haberciliğinde Etik*, Derleyenler: Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel, Ankara: Fersa Matbaacılık, ss.61-96

Adorno, T. W.(2005). "Minima Moralia", Çeviren: Orhan Koçak ve Ahmet Doğukan, İstanbul: Metis Yayınları.

Adorno, T. W. (2009). "Kültür Endüstrisi Kültür Yönetimi", 4. Baskı, Çeviren: Nihat Ülner, Mustafa Tüzel, Elçin Gen, İstanbul: İletişim Yayınları.

Aghaei, S., Nematbakhsh, M. A., & Farsani, H. K. (2012). "Evolution of the world wide web: From WEB 1.0 TO WEB 4.0", *International Journal of Web & Semantic Technology*, 3(1), 1.

Akar, E. (2010). "Sanal Toplulukların Bir Türü Olarak Sosyal Ağ Siteleri-Bir Pazarlama İletişim Kanalı Olarak İşleyişi", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Vol. 10, 107-122.

Akbaş, Z. (2012). "Ortadoğu'da Değişim Süreci ve Türk Dış Politikası", *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, İlkbahar 2012 Cilt:3 Sayı:1, ss. 51-73

Akbıyık, N. ve Öztürk, M. (2012). "Sivil Toplum ve Sosyal Medya Perspektifinde Arap Baharı ve 'Wall Street'i İşgal Et' Eylemleri", *Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi* -II, 19 Nisan 2012, İnönü Üniversitesi

Akın, S. (2009). "Modernlik ve Yabancılaşma", https://feelozof.wordpress.com/2009/12/16/postmodernlik-ve-hosnutsuzluklari/, Erişim: 13.10.2015

Aktaş, H. (2004). Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak İnternet, Konya: Tablet Kitabevi

Alankuş, S. (2008), "Türkiye'de 'Başka' Bir Demokrasi İçin, 'Başka' Bir Medya ve Habercilik", *Uygun Adım Medya***,** Derleyen: İ. Cangöz, Ankara: Ayraç Kitabevi.

Alver, F. (2007), "Gazeteciliğin Kuramsal Temelleri", Beta Basım Yayım: İstanbul.

Alver, F. (2009). "Kültürel Çalışmalarda Medya Metinlerinin Okunması Sürecinde İzleyicinin Konumlandırılması", *Terör ve Haber Söylemi*, Derleyenler: Mustafa Şeker ve Tülay N. Şeker, İstanbul: Literatürk Yayınevi, s. 27-60

Atabek Ümit (2001). "İletişim ve Teknoloji", Ankara: Seçkin Yayıncılık

Atabek, Şendur, G. ve Atabek, Ü. (2007). "Medya Metinlerini Çözümlemek", Ankara: Siyasal Kitabevi

Atkinson, M. (2004). "Lend Me Your Ears: All You Need to Know about Making Speeches and Presentations, Vermilion Publishing

Atkinson, J. D. (2006), "Conceptualizing Global Justice Audiences of Alternative Media: The Need for Power and Ideology in Performance Paradigms of Audience Research", *The Communication Review*, 8: 137–157, 2005, DOI:10.1080/10714420590947700

Atkinson, J. D. (2010), "Alternative Media and Politics of Resistance: A Communication Perspective", New York: Peter Lang Publishing

Atton, C. (2002), "Alternative Media", Londra, ThousandOaks: Sage.

Arsan, E. (2005). "Çatışma Dönemlerinde Gazetecilik, Gazetecilik ve Habercilik", İstanbul: İBS İletişim Vakfı, ss.127–152

Aydede, C. (2004). "Profesyonel Bir İlişki-Medya ve Halkla İlişkiler", İstanbul: Rota Yayıncılık

Aydoğan, F. ve A. Murat Kırık (2012). "Alternatif Medya Olarak Yeni Medya", *Akdeniz İletişim, Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Aralık 2012, Sayı:18, ss. 58-70

Aygün, E. (2011). "Yazılı Basın Haber Söylemlerinde Cumhuriyet Mitinglerinin Sunumu", Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Aziz, A. (1990). "Araştırma Yöntemleri- Teknikleri ve İletişim", Ankara: İletişim Araştırma Derneği Yayınları No: 3

Aziz, A. (2006). "Televizyon ve Radyo Yayıncılığı", Ankara: Turhan Kitabevi

Baban, E. (2012). "Mc Luhan ve Baudrillard'ın Penceresinden Sosyal Medyanın Etkisi: İfadenin Esareti, Gözetlenen Toplum ve Kayıp Kimlik Sendromu", *Sosyal Medya Akademi,* Editör: Tolga Kara ve Ebru Özgen, İstanbul: Beta Basım. ss. 57-83

Bailey, Olga Guedes; Cammaerts, Bart; Carpentier, Nico (2007). "Understanding Alternative Media", Berkshire: Open University Press.

Baldini, M., (2000). "İletişim Tarihi", Çev: Gül Batuş, İstanbul: Avcıol Basım Yayın

Baloğlu, B. (2006). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemi, 3. Baskı, İstanbul: Der Yayınları

Banar, S. (2006), "Türkiye'de Haber Verme İşlevinin Kişilik Hakları ve Etik Yaklaşımla Değerlendirilmesi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:15

Barassil, V. (2013). "Ethnographic Cartographies: SocialMovements, Alternative Media and the Spaces of Networks", *Social Movement Studies*, 2013 Vol. 12, No. 1, 48–62

Başaran, F. (2010). "İletişim Teknolojileri ve Toplumsal Gelişme: Yayılmanın Ekonomi Politiği", Ankara: Ütopya

Başer, A. (2010). "Yeni İletişim Teknolojilerinin Evriminde Televizyonun Yeri", *İkinci Medya Çağında İnternet,* Derleyenler: Filiz Aydoğan ve Ayşen Akyüz, İstanbul: Alfa Yayınları, ss. 36-61.

Baudrillard, J. (2001). "Tam Ekran", Çeviren: Bahadır Gülmez, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

Bayraktaroğlu, A. M. (2004). "Hürriyet, Cumhuriyet ve Zaman Gazetelerinde 11 Eylül 2001 Olayı Haber Fotoğraflarının Kodlanması Üzerine Bir İnceleme", Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi

Bayraktutan, G. (2013). "Sosyal Medyada Etkileşim, Dijital İletişim ve Yeni Medya", Edt: Mesude Canan Öztürk, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2956

Bıyık, A. (2007). "Yazılı Basında Görsel Unsurların Haber Dizaynındaki Önemi", Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya: Yayınlanmamış Doktora Tezi

Bilgili, C. (2008). "Küresel Medya Kime Hizmet Eder?", *Küreselleştirme Makinesi Medya,* Derleyenler: Can Bilgili, Nesrin Tan Akbulut. İstanbul: Beta Basım, ss.41-68

Binark, M. ve Bayraktutan G. (2007). "Kültür Endüstrisi Ürünü Olarak Dijital Oyun", İstanbul: Kalkedon Yayıncılık

Birsen, H. (2012). "İnternet Yayıncılığı Nedir?," *İnternet Yayıncılığı,* Editör: Halil İbrahim Gürcan, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını

Birsen, Ö. (2012). "Radyo Programcılığının Temel Kavramları, Radyo ve Televizyon Programcılığının Temel Kavramları", Editör: Elif Gizem Uğurlu, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

Blossom, J. (2009). "Content Nation: Surviving and Thriving as Social Media Changes Our Work", *Our Lives and Our Future,* ABD: IGI Global

Borges, B. (2009). "Marketing 2.0: Bridging the Gap Between Seller and Buyer through Social Media Marketing", U.S.A.:Wheatmark

Bostancı, M. N. (2011). Suskunluk sarmalı kırıldı mı? http://www.zaman.com.tr/yorum_mnaci-bostanci-suskunluk-sarmali-kirildi-mi_1087740.html, Erişim Tarihi: 15.07.2015

Bottomore, T. (1997). “Frankfurt Okulu”, Çeviren: Ahmet Çiğdem, Ankara: Vadi Yayınları

Boyd, D.M. (2008), “American Teen Socialitiy in Networked Publics”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Berkeley Üniversitesi, Kaliforniya

Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2008). “Social network sites: Definition, history, and scholarship”, *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13, pp.210−230

Bulut, M. (2006). “Kitle İletişim Aracı Olarak Gazete ve İnternet”, Tek Ağaç Eylül Yayınları, Ankara

Bülbül, A. R. (2000). “Genel Gazetecilik Bilgileri”, Ankara: Nobel Yayınları

Bülbül, R. (2001). “Haberin Anatomisi ve Temel Yaklaşımlar”, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Breitrose, H. (1985), "The New Communication Technologies and the New Distribution of Roles", (Yay. haz. Everet M. Rogers; F. Balle), The Media Revolution in America and Western Europa, Ablex Publishing Corporation, ABD, s.68-80.

Can, A., Fidan M., ve Kazaz, M. (2000), “Kamu ve Özel Televizyonlarda Habercilik Anlayışı: TRT ve İnter-Star Üzerine Bir Çalışma”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:6, ss. 277-297

Cangöz İ. (2002). “Yazı-Kâğıt ve Matbaa”, *Toplum ve İletişim,* Editör: Nazlı Bayram, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını

Castells, M. (1996), The Rise of the Network Society - The Information Age: Economy, Society and Culture Vol. I, Oxford: Blackwell.

Castells, Manuel (1997), The Power of Identity - The Information Age: Economy, Society and Culture Vol. II, Oxford: Blackwell.

Castells, M., (2001), The Internet Galaxy: Reflections on the Internet, Business and Society, Oxford University Pres, Oxford.

Castells, M., (2005), Enformasyon Çağı I: Ekonomi, Kültür ve Ağ Toplumunun Yükselişi, Çeviren: Ebru Kılıç, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Castells M (2006) Manuel Castells'le Söyleşiler, Ebru Kılıç (çev.), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Cavalier, J.-J. (2004). "Medya ve İletişim Teknolojileri", Çeviren: Mete Çamdereli. İstanbul: Salyangoz Yayınları.

Ceyhan, Ç. (2009) "Medyada Alternatif Bir Hal: 'AHALİ' ve Karşıt Kamusallık", *Kurgu-Online International Journal of Communication Studies*, Sayı: 1, Ed. John D. H. Downing ve Sevda Alankuş

Çalışır, G. (2009). "Küreselleşmenin Ortaya Çıkardığı Olayların Türkiye'deki Televizyon Haberlerine Yansımaları", Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi

Çakmak, E. (2011). "Sayısal Radyo Yayıncılığı ve Arşivlenmesi", Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara: Uzmanlık Tezi

Çaplı, B. (2002). "Medya ve Etik", Ankara: İmge Kitabevi

Çebi, M. S. (2002). "Haberi Anlamak", Ankara: Gazi Kitabevi

Çetin, Özgür (2011). *"Google+ nedir?"* http://www.ozgurcetin.com.tr/google-nedir/, Erişim tarihi: 23.10.206

Çoban, B. (2012) "Barış Medyası Olarak Alternatif Medyalar ya da Alternatif Medyanın Barış ile İmtihanı", (Re) Making and Undoing of Peace/Conflict:3rd International Conference in Communication and Media Studies, Nisan 2012

Doğan, G. ve Durgun, B. (2012). "Arap Baharı ve Libya: Tarihsel Süreç ve Demokratikleşme Kavramı Çerçevesinde Bir Değerlendirme" *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2012/1, Sayı:15, ss. 61-90.

Demirel, S. (2013), "Sosyal Medya ve Müşteri İlişkileri Yönetimi Facebook Uygulaması", İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Devran, Y. (2010). "Haber Söylemi ve İdeoloji", İstanbul: Başlık Yayın Grubu

Downing, John D.H.; vd. (2001), "Radical Media: Rebellious Communication and Social Movements", Londra, ThousandOaks: Sage.

Dursun, Ç. (2001). "Televizyon Haberlerinde İdeoloji", Ankara: İmge Kitabevi

Doruk, Ö. (2013). "Disiplin Toplumu ve Haber Söylemi: Gökkuşağı Derneği'nce Yapılması Planlanan Yürüyüşün Engellemesine İlişkin Haberlerin Çözümlenmesi", "Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi", 2(1), ss. 107-132

Dursun, Ç. (2001). "TV Haberlerinde İdeoloji", Ankara: İmge Kitabevi

Dursun, Ç. (2005). "Haber ve Habercilik/Gazetecilik Üzerine Düşünmek", *Gazetecilik ve Habercilik*, Derleyen: Sevda Alankuş, İstanbul: İletişim Vakfı Yayınları

Erdem, H. A. (2011). "Yeni Medya Hizmetleri ve Düzenlemeleri", Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara: Uzmanlık Tezi

Erdoğan, İ. ve Alemdar, K. (1990). "İletişim ve Toplum", Ankara: Bilgi Yayınevi

Erdoğan, İ. (1997) İletişim Egemenlik Mücadeleye Giriş, Ankara: İmge Kitabevi

Erdoğan, İ. ve Alemdar, K. (2005). "Popüler Kültür ve İletişim" (2. Baskı). Ankara: Erk Yayınları

Erdoğan, İ. (2015). "Temel Bilgiler: Eleştirel Yaklaşımlarda İletişim Anlayışı", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı:24 Kış-Bahar, ss.153-198

Ergül, H. (2000). "Televizyonda Haberin Magazinleşmesi", İstanbul: İletişim Yayınları

Erkan, B. ve Songür, M. (1999). "Açıklamalı Bilgisayar ve İnternet Terimleri Sözlüğü", Ankara: Hacettepe-TAŞ Yayınevi

Ertürk, D. (2011), "Yeni Sosyal Hareketler İçinde Sınıfın Yeri", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011 10(4): 1493-1514

Evans, D., (2008). "Social Media Marketing An Hour A Day", İndianapolis: Wiley Publishing, İnc.

Fairclough, N. (2003), "Dil ve İdeoloji", *Söylem ve İdeoloji: Mitoloji, Din, İdeoloji*, Çeviren: B. Çoban, Editör: B. Çoban ve Z. Özarslan, İstanbul: Su Yayınları, ss. 155- 173

Fiske, J. (2003), "İletişim Çalışmalarına Giriş", Çeviren: Süleyman İrvan, İkinci Basım, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları

Fuchs, C. and Sandoval, M. (2009), "Civil Media: For, Within, orAgainstCapitalism?: Towards a Theory of Critical Media", Salzburg: ICT&S Center.

Fuchs, C. and Sandoval, M. (2010), "Towards a Theory of Critical Media", *Telematics and Informatics*, Vol. 27, ss. 141-150.

Gates, B. (1999), "Önümüzdeki Yol", Çeviren: Esra Davutoğlu ve Alper Erdal, Ankara: , Arkadaş Yayınları

Geray, H. (2003). "İletişim ve Teknoloji: Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları", Ankara: Ütopya Yayınları.

Gerbner, G. (1967), "An institutional approach to mass communications research". In L. Thayer (Ed.), *Communication theory and research.* Springfield, III.: Charles C. Thomas.

Giddens, A. (2004). "Modernliğin Sonuçları", Çeviren: Ersin Kuşdil). İstanbul: Ayrıntı Yayınları

Girgin, A. (2002). "Haber Yazmak", İstanbul: Der Yayınları

Gonzales, L. ve Vodicka , D. (2010), "Top Ten Internet Resources for Educators, Leadership", s. 32-37

Gökçe, O. (2001). "İçerik Çözümlemesi", 3. Baskı, Selçuk Üniversitesi Yaşatma ve Geliştirme Vakfı Yayınları, Konya.

Gökçe, B. (2007). "Toplumsal Bilimlerde Araştırma", 5. Baskı, Ankara: Savaş Yayınevi.

Göker, G. ve Doğan, A. (2011), "Ağ Toplumunda Örgütlenme: Facebook'ta Çevrimiçi Tekel Eylemi", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Cilt 14, Sayı 25, ss. 175-203

Gürcan H. İbrahim (1998). "İnternet, Küreselleşme ve Sanal Toplum", *Yeni Türkiye*, Mart-Nisan, Sayı: 20, 21. Yüzyıl Özel Sayısı II.

Güzelcik, Ural, E. (2011). "Teknolojinin Etkileri ve Halkla İlişkiler: Eleştirel Bir Yaklaşım", İletişim ve Teknoloji, Editör: Zeliha Hepkon, İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları, ss.50-83

Graham, A. (2002). "Broadcasting Policy and The Digital Revolution", Political Quarterly. 69 (B), ss.30-42.

Gramsci, A. (1971). "Selections from the Prison Notebooks of Antonio Gramsci", New York: International Publishers.

Hall, S. (1994). "Kültür, Medya ve İdeolojik Etki", *Medya, İktidar, İdeoloji* Derleyen ve Çeviren: Mehmet Küçük, Ankara: Ark Yayınevi, ss. 169-209

Hall, S. (1997), "Work of Representation", *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, London: Sage/Open University

Hafner, K. ve Iyon, M. (2000). "İnternet Tarihi; Sihirbazların Gecelediği Yer" Çeviren: Sinem Yazıcıoğlu, İstanbul: Güncel Yayıncılık

Hansen, D., Ben, S., Mark, S. (2011). "Social Media Networks With Nodexl, İnsights From A Connected World", Morgan Kaufmann is an imprint of Elsevier 30 Corporate Drive, Suite 400, Burlington, MA 01803, USA

Harvey, D. (1991), "Esneklik: Tehdit mi yoksa fırsat mı?", *Toplum ve Bilim Dergisi*, cilt.15, sayı.56-61, 1991/1, s.83-92.

Heeter, C. (1989). "Implications of new interactive Technologies for conceptualizing communication", *Media Use In The Information Age*, Editör. J. L. Salvaggio and J.Byrant. Hillsdale, New. Jersey: Lawrence Erlbaum.

Herman E. S. ve Chomsky, N. (1999). "Medya Halka Nasıl Evet Dedirtir?", Çeviren: İsmail Kaplan, İstanbul: Minerva Yayınevi

Herman E. S. ve Chomsky, N. (2006). "Rızanın İmalatı: Kitle Medyasının Ekonomi Politiği", İstanbul: Aram Yayıncılık

Hinton, S. ve Hjorth, L. (2013), "Understanding Social Media", London: Sage.

Hochman, N., & Schwartz, R. (2012). "Visualizing instagram: Tracing cultural visual rhythms", In Proceedings of the Workshop on Social Media Visualization (SocMedVis) in conjunction with the Sixth International AAAI Conference on Weblogs and Social Media (ICWSM–12) (pp. 6-9).

Hu, Y., Manikonda, L., & Kambhampati, S. (2014). What We Instagram: A First Analysis of Instagram Photo Content and User Types. In ICWSM.

Huffaker, D. and Calvert, S. (2005). "Gender, Identity, and Language Use in Teenage Blogs", http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue2/huffaker.html (Erişim tarihi: 18.07.2014)

Ilgın, L. (2003), "Söylem ve İdeoloji", Söylem ve İdeoloji: Mitoloji, Din, İdeoloji, Derleyen: B. Çoban ve Z. Özarslan, Çeviren: N. Ateş, İstanbul: Su Yayınları, s. 285-299.

Innis, H. A. (2006). "İmparatorluk ve İletişim Araçları", Çeviren: Nurcan Törenli, İstanbul: Ütopya Yayınevi.

Irak, D. ve Yazıcıoğlu, O. (2012). "Türkiye ve Sosyal Medya" İstanbul: Okyanus.

Işık, G. (2013). "Yeni Toplumsal Hareketler ve Sanal Gerçeklik Boyutunda Gezi Parkı Eylemleri", *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 8(1), ss.19-33.

İçel, K.ve Ünver, Y. (2007). "Kitle Haberleşme Hukuku: Basın Radyo Televizyon Sinema İnternet", İstanbul: Beta Basım Yayın

İnal, A. (1996), "Haberi Okumak", İstanbul: Temuçin Yayınları.

İnal, A. (2009a). "Haber Medyası ve Seçim Kampanyaları", *Televizyon Haberciliğinde Etik*, Derleyen: Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel, Ankara: Fersa Matbaacılık, ss.251-267

İnal, Ayşe (2009b). "Tarihsel Gelişimi İçinden Gazetecilik Etiğini Yeniden Düşünmek", *Televizyon Haberciliğinde Etik*, Derleyen: Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel, Ankara: Fersa Matbaacılık, ss.27-44

İniğur, N. (2005). "Basın Yayın Tarihi", İstanbul: Der Yayınları

İyibozkurt, E. (2000). "Küreselleşme ve Elektronik Ticaret: A. Smith'e Varış", Elektronik Ticaret, Derleyen: Veysel Bozkurt, İstanbul, Alfa Yayınları

İrvan, S. (1997). "Dış Politika ve Basın: Türk Basınındaki Dış Politika Haberlerinin Gündem Belirleme Yaklaşımı Açısından Çözümlenmesi", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi

İrvan, S. (2000). "Metin Çözümlemelerinde Yöntem Sorunu" Editör: Süleyman İrvan, *Medya ve Kültür I. Ulusal İletişim Sempozyumu Bildirileri*, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayını.

Java, A., Song, X., Finin T. ve Tseng, B. (2007). "Why We Twitter: Understanding Microblogging Usage and Communities", Procedings of the Joint 9th WEBKDD and 1st SNA-KDD Workshop 2007, August 12, pp. 56-65

Jeanneney, J. N. (2009). "Başlangıcından Günümüze Medya Tarihi", İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

Jenkins, H. (2006), "Convergence Culture: Where Old and New Media Collide", New York University Press: New York and London.

Kane C. G. and Alavi, M. (2014). "What's Different About Socil Media Networks? A Framework and Research Agenda1" *MIS Quarterly Vol. 38 No. 1, pp. 275-304/March 2014*

Kaplan, Y. (1992). "Televizyon", İstanbul: Ağaç Yayınları

Kaplan, A. M. and Haenlein, M. (2010) "Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media", *Business Horizons,* 53(1), 59–68

Kara, Tolga (2012). "Sosyal Medya KOBİ'ler İçin Bir Fırsat mı? Facebook ve LinkedIn Üzerinden Bir İnceleme", *Sosyal Medya Akademisi,* Editör: Tolga Kara, Ebru Özgen, İstanbul: Beta Basım Yayın, ss. 113-129.

Karabay, N. (2000). "Gazetecilik ve Haber: Kuramsal Bir Yaklaşımla, İzmir: Meta Basım.

Karaduman, M. (2003). "Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya", İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Karagöz, K. (2013). "Yeni Medya Çağında Dönüşen Toplumsal Hareketler Ve Dijital Aktivizm Hareketleri", "İletişim ve Diplomasi", 131-157.

Karakehya, H. (2013). "Yazılı Haber Medyasında Suçun Temsili", *İÜHFM*, C. LXXI, S.1, ss. 731-744

Karasioğlu, F.(2001). "İnternet Tabanlı Finansal Raporlama", Ankara: Nobel Basım Yayın

Karakoç, E. ve Taydaş, O. (2013), "Toplumsal Dönüşüm Bağlamında Sosyal Medya ve Değişen Aile Kavramı", *Sosyalleşen Birey Sosyal Medya,* Editörler: Ali Büyükaslan ve Ali Murat Kırık, Konya: Çizgi Kitabevi, ss. 207-224

Karasar, S. (2004). "Eğitimde Yeni Iletisim Teknolojileri-İnternet ve Sanal Yüksek Egitim" TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology, 3(4).

Karapınar, K. (2006), "Türkiye'de Sayısal Platform Yayıncılığı ve Digitürk Beklentiler ve Sorunlar", *Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim Uluslararası Konferansı Kitabı Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi*, İstanbul.

Kars, N. (2010). "Haberin Tarihi, Kuramları Söylemi ve Radyo-Televizyon Haberciliği", İstanbul: Derin Yayınları

Kellner, D. (2010). "Medya Gösterisi", Çeviren: Zeynep Paşalı, İstanbul: Açılım Kitap.

Keyder, Ç. (2000). "İstanbul: Küresel ile Yerel Arasında", İstanbul: Metis Yayınları

Keskin, E. Z. (2004). "Türkiye'de Haber İncelemelerinde Van Dijk Yöntemi", *Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*, Derleyen: Çiler Dursun, Ankara: Kesit Tanıtım, ss.391-40

Khondker, H. H. (2011). "Role of the New Media in the Arab Spring", Globalizations, October 2011, 8 (5), pp.

Koçak, G. (2012). "Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının ve Motivasyonlarının Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi: Eskişehir'de Bir Uygulama", Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi

Koçoğlu, C. (2014). "İnternet Reklamlarının Tüketici Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisi: Atılım Üniversitesi Örneği", Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Kongar, E. ve Küçükkaya, A. (2013). "Gezi Direnişi" İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.

Kök, S. ve Tekerek, M. (2012), "Sokak Siyasetinden Sosyal Ağlara Yeni Aktivizm: Arap Baharı Deneyimi", II. Bölgesel Sorunlar ve Türkiye Sempozyumu, ss.59-65.

Köksal, A. T. (1997). "İnternet Sizden Korksun", İstanbul: Pusula Yayımcılık ve İletişim Ltd.

Kılıç, S. (2011). Antalya'daki Yerel Gazetelerin Siyasal Yanlılık Açısından İncelenmesi, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, Sayı:2, ss.70-95

Kırık, A. M. (2012). "Arap Baharı Bağlamı'nda Sosyal Medya-Birey Etkileşimi ve Toplumsal Dönüşüm", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 1(3), ss. 87-98.

Kumar, K. (2004). "Çağdaş Dünyanın Yeni Kuramları", 2. Baskı, Çeviren: Mehmet Küçük, Dost Yayınları: Ankara.

Lafeber, W. (2001). "Michael Jordan ve Yeni Küresel Kapitalizm", Çeviren: Aysel Morin, İstanbul: Varlık Yayınları.

Manovich, L. (2001). "What İs New Media", *The Language Of New Media*, 18-48.

Marcuse, H. (2010). "Tek Boyutlu İnsan", 4. Baskı, Çeviren: Aziz Yardımlı, İstanbul: İdea Yayınevi.

Maibach, M. C. (2000). "İnternet: Büyük Eşitleyici, Liberal Düşünce", Çeviren. Ebru Özgür, Cilt: 5, Sayı: 17

Mayfield, A. (2008). "What is social media", http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/jfq/mayfield_strat_for_soc_media.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2015)

Marx, K. ve Engels, F. (1992) "Alman İdeolojisi", Çeviren: Sevim Belli, İstanbul: Sol Yayınları

Mcluhan, M., Povers, B.R. (2001). "Global Köy", Çeviren: Bahar Öcal Düzgören, İstanbul: Scala

McMillan, S. J. (2002). "Exploring models of interactivity form multiple research traditions", in: L. Lievrouw and S. Livingstone (Eds) *The handbook of new media*, London: Sage, 157-179

McQuail, D. (1994). "Kitle İletişim Kuramı", Çeviren: Ahmet Haluk Yüksel, 1. Basım. Eskişehir: Anadolu üniversitesi Yayını

Murdock, G. ve Golding, P. (2008). "İdeoloji ve Kitle İletişim Araçları: Belirlenim Sorunu", *Medya, Popüler Kültür ve İdeoloji*, Derleyen: Levent Yaylagül ve Nilüfer Korkmaz, Ankara: Dipnot Yayınları

MEB (2011). "Bilişim Teknolojileri: İnternet ve E-Posta Yönetimi", Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı

Mengü, M. (2003). "Haber Diliyle Yapılandırılan Küresel Söylem: CNN Türk ve CNN International Örneği", İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul: Yayınlanmamış Doktora Tezi

Mora, N. (2008). "Medya, Toplum ve Haber Kaynağı Olarak Sembolik Seçkinler", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi,* Cilt:5, Sayı:1

Mutlu, E. (1991). "Televizyonu Anlamak", Ankara: Gündoğan Yayınları

Navaro, I. (2004), "ABD'de Alternatif Medya", *Kamusal Alan***,** Derleyen: M. Özbek, İstanbul: Hil Yayınevi, ss. 677-687.

Newman, N., Dutton, H. W., Blank, G.. (2012), "Social Media in the Changing Ecology of News: The Fourth and Fifth Estates in Britain"**,** *International Journal of Internet Science* 7 (1), 6–22.

Neumann, Noelle, E. (2002). "Suskunluk Sarmalı Kuramı'nın Medyayı Anlamaya Katkısı", *Medya Kültür Siyaset,* 2. Baskı, Derleyen: Süleyman İrvan, ss. 379-393

O'Sullivan, T. (1994), "Alternative Media", *Key Concepts in Communication and Cultural Studies,* (Der.) T. O`Sullivan; J. Hartley; D. Sounders; M. Montgomery; J. Fiske, Londra: Routledge

Özçağlayan, M. (1998). "Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim" Editörler: Ebru Özel ve Nuri Kaymakçı, İstanbul: Alfa Yayınları

Özdemir, Ö. (2005) "İnternetin Ticarileşmesi ve Uluslararası Veri Akışları", *İletişim Ağlarının Ekonomisi*, Derleyenler: Başaran F. ve Geray H., Ankara: Siyasal Kitabevi

Özdilek, A. O. (2002). "İnternet ve Hukuk", İstanbul: Papatya Yayıncılık

Özdurdu, R. (2011). "Medyada Sahiplik ve Yoğunlaşma, Oluşturduğu Sorunlar ve Şeffaflığın Sağlanması", Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara: Uzmanlık Tezi

Özer, Ö. (2009). "Eleştirel Haber Çözümlemeleri", Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

Özer, Ö. (2006). "Medyaya Yönelik Kuramsal Tanımlamalarla İlgili Muhabirlerle Yapılan Saha Araştırması", *Selçuk İletişim*, Cilt:4, Sayı:2, ss.41-51

Özkan, A. (2006). "Küreselleşme Sürecinin Medya ve Kültür Üzerindeki Etkileri", İstanbul: TASAM Yayınları

Özkaya, B. (2010), "Reklam Aracı Olarak Advergaming", *Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Cilt: 29, Sayı:2, ss. 455-48

Pajnik, M. and Downing, J. (2008), "Introduction: TheChallenges of Nano-Media", *Alternative Media andthePolitics of Resistance*, (Der.) M. Pajnik; J. Downing, Ljubljana: PeaceInstitute, ss. 7-16.

Papic, M. ve Noonan, S. (2011) "Sosyal Medya: Bir Protesto Aracı", Çeviren: Ece Dündar, 2011, Türk Kütüphaneciliği 25, 1, ss. 165-172.

Pérez-Latre, F. J., Portilla, I., & Blanco, C. S. (2011). "Social Networks, Media and Audiences: A Literature Review", *Comunicación Y Sociedad*, 24(1), 63.

Poyraz, B. (2002). "Haber ve Haber Programlarında İdeoloji Gerçekler", İstanbul: Ütopya Yayınevi.

Rogers, E. M. (1986). "Communication Technology" (Vol. 1). Simon and Schuster.

Rodriguez, C. (2001). "Fissures InThe Medias cape: An International Study of Citizens Media", New Jersey: HamptonPress

Sandoval, M. (2009), "A Critical ContributiontotheFoundations of Alternative Media Studies", *"Kurgu: Online International Journal of Communication Studies*", Vol. 1. http://openaccess.city.ac.uk/14324/1/ 10.1.1.562.1845.pdf, Erişim Tarihi: 26.09.2016

Sanlı, Leyla (2005), "Politik Kültür ve Toplumsal Hareketler", İstanbul: Alan Yayıncılık.

Sarıfakıoğlu, B. (2007). "İnternetin Toplumsal Etkileri", *Elektrik Mühendisliği Dergisi*, Sayı:431, ss.52-76

Satıl, E. (2011). "Yeni Medya ve Sosyalleşme", Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Ana Bilim Dalı, İletişim Bilimleri Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Shoemaker, P. ve Reese, S. D. (1997) "İdeolojinin Medya İçeriği Üzerindeki Etkisi", *Medya Kültür Siyaset*, Derleyen ve Çeviren: Süleyman İrvan, Ankara: Ark Yayınları, ss. 127-178

Sırabaşı, V. (2003). "İnternet ve Radyo–Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz (İnternet Rejimi)", Ankara: Adalet Yayınevi

Solis, B. (2010). "Engage: The complete guide for brands and businesses to build, cultivate, and measure success in the new web" John Wiley & Sons.

Soydan, M. K. (2012). "Küreselleşme Medyanın Rolü, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu", Ankara: Uzmanlık Tezi

Sözer, B. (2002). "Elektronik Sözleşmeler", İstanbul: Beta Basım Yayın

Soygüder, Ş. (2003). "Eyvah Paparazzi! Magazin Haberi, Haberin Magazinselleşmesi ve Etik", İstanbul: Om Yayınları

Smith, D. A. (2002). "Ulusların Etnik Kökeni", Çeviren: Bayramoğlu ve H. Kendir, Ankara: Dost Yayınları.

Szajkowskı, B. (2011), "Social Media Tools And The Arab Revolts", Alternative Politics, Vol. 3, No. 3, 420-432.

Şahan, H. ve Çınar. V. (2004), "Kitle İletişim Araçlarının Spor Kamuoyu Üzerine Etkisi", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:12, ss.313-322

Şeker N. T. (2009), "Teknoloji ve Televizyon", İstanbul: Literatürk Academia

Şen, F. ve Avşar, Z. (2012). "Türkiye'de Neoliberal Politikaların Haber Medyasına Yansımaları: Anaakım Medyanın Ekonomi Haberleri Üzerine Bir İnceleme", *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi,* Sayı 35, ss. 42-60

Selçuk, A. ve Şeker, M. (2012). "Danıştay Saldırısı Haberlerinde Söylem ve İdeoloji", Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sönmez, P. (2006). "Küreselleşme, Avrupa Birliği ve İstihdam: Çalışma İlişkilerinde Yaşanan Dönüşüm", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt:5, No:3, ss.177-198

Sözen, E. (1999), "Söylem", İstanbul: Paradigma Yayınları.

Stevenson, N. (2008). "Medya Kültürleri", Çeviren: Göze Orhon ve Barış Engin Aksoy, Ankara: Ütopya Yayınevi.

Stokes, R., (2009). eMarketing The Essential Guide to Online Marketing, Second Edition, Quirk eMarketing (Pty) Ltd.

Şahin, K. (2010). "Küreselleşme ve Yeniden Yapılanan Ulus Devlet", *Küreselleşme ve Türkiye'ye Etkileri,* Editör: Murat Ercan, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, ss. 27-38

Şaylan, G. (1994). Değişim Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi. Ankara: İmge.

Şeker, M. (2003), "Haber Söylemi İçinde Yapılandırılmış Örtülü Nesnellik Halleri" *Selçuk İletişim Dergisi*, Cilt:2, Sayı: 4, ss. 100-113

Şeker N. T., Şeker M. (2011). "Televizyon Haberlerinde Söylem- 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Örneği", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, ss.515-552

Şen, G. (2012) "İran ve Arap Baharı: Bağlam, Söylem ve Siyaset", *Ortadoğu Etütleri*, 3(2), 95-118.

Tang, L. and Liu H. (2010)." Understanding Group Structures and Properties in Social Media", P.S. Yu, et al. (Eds.), *Link Mining: Models, Algorithms, and Applications*, pp. 163-187.

Tapscott, D. & Williams, A. D. (2006). "Wikinomics", New York: Penguin Group.

Taylan, A. (2012). "Alternatif Medya ve BİANET Örneği: Türkiye'de Alternatif Medyaya Dair Etnografik Çalışma", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi

Telli, A. (2012). Mısır Devrimi'nde Sosyal Medyanın Rolü. *Bilge Strateji*, *4*(7), ss. 65-91.

Tilly, C. (2008). "Toplumsal Hareketler 1768-2004", Çeviren: Orhan Düz İstanbul: Babil Yayıncılık

Timisi, N. (2003). "Yeni İletişim Teknolojileri ve Demokrasi", Ankara: Dost.

Toffler, A. (1981). "The Third Wave", New York: Bantam Books.

Tokgöz, O. (1994). "Temel Gazetecilik", Ankara, İmge Kitabevi

Topak, S. T. (2014). "Sivil Toplum Kuruluşları ve Sosyal Medya Bağlamında "Renkli Devrimler" ve "Arap Baharı" Süreçlerinin Karşılaştırmalı Analizi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Aralık 2014, 9(3), 233-254

Törenli, N. (2005). "Bilişim Teknolojileri Temelinde Haber Medyasının Yeniden Biçimlenişi: Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamı", Ankara: Bilim ve Sanat.

Topuz, H. (1991). "Siyasal Reklamcılık", İstanbul: Cem Yayınevi

Toruk, İ. (2008). "Gutenberg'den Dijital Çağa Gazetecilik", Konya: Literatürk

Toruk, İ., ve Sine, R. (2012). "Haber Söylem Üretimindeki İdeolojik Etki: Wikileaks Haberleri", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 31(2), 349-376

Tunç, M. ve Uysal, M. (1996). "İnternet", İstanbul: Beta Yayınları

Türk, M. S., Bıyık, A., Güven, A. ve İşi, A. (2013). "Türk Gazetelerinin Haber Değeri Algısına Yönelik Bir Araştırma", *International Journal of Social Science*, Volume 6 Issue 5, p.739-754.

Türkmentekin, E. ve Özgüç, N. (2006). "Ekonomik Coğrafya Kalkınma ve Küreselleşme", İstanbul: Çantay Kitabevi

Uluç G. (2003). "Küreselleşen Medya: İktidar ve Mücadele Alanı Olanaklar-Sorunlar-Tartışmalar", İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi

Uyguç, Ü., Genç, A. (1998). "Radyo Televizyon Haberciliği", İstanbul: Avcıol Yayın

van Dijk, T. A. (1988). "News as Discourse", New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers

van Dijk, T. A. (1991), "Racim and the Press" Routledge London and New York

van Dijk, T. A. (1999). "Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları", *Medya İktidar İdeoloji*, Derleyen ve Çeviren: Mehmet Küçük, Ankara: Ark Yayınları.

van Dijk, T. A. (2003a), "Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım", *Söylem ve İdeoloji: Mitoloji, Din, İdeoloji,* Derleyen: B. Çoban ve Z. Özarslan, Çeviren: N. Ateş, İstanbul: Su Yayınları, s. 13-113.

van Dijk, T. A. (2003b). "Critical discourse analysis" D. Schiffrin., D. Tannen, & E., H. Hamilton (Ed.), *In The Handbook of Discourse Analysis*. (352-372). Oxford: Blakwell Publishing

van Dijk, T. A. (2007). "Bir Söylem Olarak Haberin Disiplinler Arası Çözümlenmesi"**,** *Medya Metinlerini Çözümlemek,* Çeviren: Ümit Atabek, Derleyen: Gülseren Şendur Atabek, Ümit Atabek, Ankara: Siyasal Kitabevi, ss. 164-181

Van Dijck, J. (2013). 'You have one identity': performing the self on Facebook and LinkedIn. Media, Culture & Society, 35(2), 199-215.

Vural, A., Beril Z. ve Bat, Mikail (2010). "Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma", Journal of Yasar University, Cilt: 20, Sayı:5, ss. 3348 - 3382

Winpate, P. (2000). "İnternet", Çeviren: Selma İkiz, Ankara: TÜBİTAK Yayınları

Yapar, A. (1997). "Basında Etik", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi,* Sayı:4

Yengin, H. (1994). "*Ekranın Büyüsü*", İstanbul: Der Yayınları.

Young, M. L. (2000). "İnternet Temel Kullanım Kılavuzu", Çeviren: Mehmet Emin Arı ve Erdal Önder, İstanbul: Alfa Yayınları

Schneider, W. and Raue, P. J. (2000). "Gazetecinin El Kitabı", Çeviren: Işık Aygün, İstanbul: Konrad Adenauer Vakfı

Yetim, N. (2004). "Küresel Üretim Yapılanmasına Kültürel Yanıtlar: Ulusal-Yerel?" *Doğu Batı Dergisi*, 2. Baskı. Sayı :18, 133-146.

Yıldırım, B. (2009). "Gazetecilik Eğitimi: Değişim İhtiyacı ve Dönüşümler", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi

Yıldırım, A. (2012). "Sosyal Ağlar ve Kişisel Gizlilik Çatışması", *Sosyal Medya Akademi*, Editör: Tolga Kara ve Ebru Özgen, İstanbul: Beta Basım Yayım, ss.243-269

Yu, H. (2007), "Blogging Every day Life in Chinese Internet Culture", *Asian Studies Review*, Cilt: 31, s. 423-433

Yurdakul, N. B., (2006). "Bütünleşik Pazarlama İletişimi Ölçümleme Süreci", New Jersey: Nobel Yayınları.

Yücesan, Özdemir, G. (2009). "Küresel İletişim Çağı: Egemen Yaklaşım Versus Ekonomi Politik Yaklaşım", *Sermayenin Medyası Medyanın Sermayesi Ekonomi Politik Yaklaşımlar*, Editör: Selda Bulut, Ankara: Ütopya Yayınevi.

Yüksel, E. (2004). "Medya Güvenlik Kurulu", Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

Yüksel, E. ve Gürcan H. İ. (2005). "Haber Toplama ve Yazma", Konya: Tablet Kitabevi

Zeller, F., Chatterjee J., Brauer M., Steinicke I., Lapteva O. (2010). "The Diffusion of Social Media and Knowledge Management – Towards an Integrative Typology", F.A. Basile Colugnati et al. (Eds.): OPAALS 2010, LNICST 67, pp. 62–75, 2010. © Institute for Computer Sciences, Social Informatics and Telecommunications Engineering 2010.